JASCHIK Álmos

(5)

P. Lücs Julianna

Művén? Stílus? Jutézmény?

Egy nagy hatású kismesterről

[Jaschik Álmos]

Népszabadság, 1985. márc. 22. 7.

tings are not really critical
s on life"), he nevertheless
ath, the path of his develop-
criticism of life towards the
/ György Lukács's writings
later be criticism of form,
netrate the secrets of works
an any other critical writ-

pper's prophecy never quite
doubt that the two tendencies

JASCHIK Álmos

Kortárs 2000/1 91

MEZEI OTTÓ

Ki is volt hát Jaschik Álmos?

Jaschik Álmos (1885–1950) azon nemzedék igencsak tehetséges tagjaként kezdte pályafutását, amelyet a magyar népművészet nagy reményekre jogosító felfedezése és a szecesszióba oltott szimbolizmus hulláma egyként megérintett, mi több: amely nemzedék e két különböző eszmerendszer egyeztetésére tett látványos kísérletet. A Mintarajziskolát Székely Bertalan kitüntetett növendékeként végezte el, ám mesterének festészetétől és pedagógiai gyakorlatától elfordulva az osztrák-német szecesszió és a gödöllőiek vonzáskörébe került. Ez utóbbiak közül szimbolizmusának magyar és egyetemes jellegével Nagy Sándor magyaros szecessziója állt hozzá legközelebb. Némely képei (*Ádám és Éva*, é. n.; *Peer Gynt*, 1912; *Szfinx*, 1914) e kettős inspiráció formai egyeztetésére irányuló kísérletek: a művész a szimbolizmus nemzetközi kelléktárából ismert figurális motívumokat dekoratív jelekkel fonja körül. A képmező jelekkel való kitöltésére ugyancsak van példa a nemzetközi szecessziós festészetben, Jaschik ezeken az intim hatású és méretű festményeken az ékítményes formákkal, zegzugos, spirális, körkörös, csillagos stb. alakzatokkal a díszítőelemek magyaros jellegét kívánta hangsúlyozni.

Nem kellett hozzá néhány év, s maga is felismerte, mennyire ingatag alapokon nyugszik az ékítményes magyaros szecesszió autonóm értéke. (Később nem is kedvelte ezeket a képeit.) Különben is iparművészként, az alkalmazott művészetek népszerű művelőjeként tevékenykedett már ezekben az években. A nagy nyilvánosság előtt így szerepel a későbbiekben is: könyvtervezőként, illusztrátorként, díszlet- és jelmeztervezőként, grafikai magániskola (méltánytalanul feledésre ítélt) vezetőjeként, tanáraként, aki a páratlan adottsággal végzett oktatómunkát művészi érdeklődésével összhangba tudta hozni.

Az autonóm művészi tevékenységet (indokolatlanul vajon?) személyes ügynek, belső élete, gondolatvilága képi megjelenítésének tekintette. Festményei nem is illeszthetők be az akkori áramlatok egyikébe sem. Mint ahogyan a tízes években nem rokonszenvezett a nagybányai neósok vagy a Nyolcak törekvéseivel, nem csatlakozott később sem a hazai posztimpresszionizmus, az alföldi vagy a római iskola képviselőihez. A húszas években festett allegorikus képeiben az élet forgatagán kívül álló, a világ hiúságát világosan felismerő s az életet etikai igényességgel, enyhe rezignációval szemlélő művész tapasztalatai szűrődnek le. Az allegorikus elgondolásokat nemegyszer a fantasztikumig felfokozva jeleníti meg (*A tank*, 1920; *A rakéta*, 1925; *A rakéta*, 1925; *A gong*, 1927; *A bálvány*, 1927).

A harmincas években végleg szakít a szimbolizmussal, festői érdeklődése a vallásos témák felé fordul. Formanyelve monumentálisan leegyszerűsödik, a színek változatossága helyett egy-egy színnel beéri. A mély tónusok alkalmazása folytán képei különleges, sejtelmes hatást keltenek (*Szent Kristóf*, 1931). A századvég és a századforduló festőit lázba hozó japán művészet dekorativitása ezekben az években foglalkoztatja komolyabban (1936-ban Kállay Miklós japán témájú darabjának, *A roninok kincsé*nek tervezi díszleteit és jelmezeit), művészi gyakorlatában a távol-keleti tusfestők módszeréhez hasonló eljárást dolgoz ki. Az évtized közepén

nagy vállalkozásba kezd: sorra feldolgozza az Ó- és Újszövetség fontosabb jeleneteit azon letisztult, egy-két színre redukált stílusban, amely ekkori képeit jellemzi. A kezdeti munkákból közölt néhányat a Magyar Iparművészet, a sorozat azonban teljes egészében sajnálatos módon azóta sem került nyilvánosság elé. Voltaképpen ezekkel a munkáival tett pontot Jaschik annak a stílussal folytatott látványos küzdelemnek a végére, amely a dekoratív jellegű magyaros szecesszióval indult, s egy nem kevésbé kimunkált, de végletesen leegyszerűsödött formanyelvvel zárult.

Ehhez hasonló folyamat játszódott le könyvillusztrációs munkásságában. A pedagógiai munka és a díszlettervezés mellett ez volt az az alkotótevékenység, amelyben színesen gazdag költői képzelete szabadon kiélhette magát. Megvolt benne – anyai örökségként – a mesélők naiv hangja, keletiesen buja áradása, kiváló karakterizálókészsége, amit a humor, az irónia és a groteszk iránti érzéke sajátosan egyedivé színezett. Mindez egyúttal illusztrátori empátiája határait is kijelölte. A magyar irodalomnál maradva, amelynek számos klasszikus alkotását tolmácsolta rajzaiban: Vörösmarty, Petőfi, Arany, Móra Ferenc, Benedek Elek munkáit, a magyar mese- és mondavilágot tökéletes beleérzéssel illusztrálta. Van mű, amit életében többször is, így – a színpadterveket is ideszámítva – a szívéhez különösen közel álló *Csongor és Tündét*, amelynek pompázatos tolmácsolása talán legszerencsésebb húszas évekbeli vállalkozása volt. A modern életérzésű Ady bonyolult élményvilágával, tőrőlmetszett szimbolizmusával azonban nem tudott azonosulni. (Babits *Laodameiájához* a görög vázaképekre emlékeztető illusztrációkat készített.)

A gödöllőiek eszméköre és művészete iránti vonzalma akár alkatából is következhetett, ez indítja őt az övékénél is burjánzóbb, dekoratívabb, naivabb hangvételű megoldások kiaknázására. Csipkelődő humora és a groteszk kedvelése irányítja érdeklődését olyan illusztrátorokra, mint Arthur Rackham és Wilhelm Busch. Edmond Dulacot a sajátjával rokon, keleties képzeletgazdagsága miatt kedvelte meg különösen. A húszas évek végén azonban – ahogyan festészetében is – leszámol a stíluskeresés szerteágazó kísérleteivel. *A könyvillusztrálás művészete* című tanulmánya (1927–28) voltaképpen rejtett önvallomás (akárcsak az 1914-ben írt *Népművészetünkről)*, sikereit és kudarcait, önmagával és a nyomdai kivitelezéssel folytatott évtizedes küzdelmeit s egy új illusztrációs – nem stílus, hanem – megoldás iránti igényét foglalja össze benne.

Azzá a „fenségesen ösztönös gyermekjátékká", ami véleménye szerint „a könyvillusztrálás lényege, célja és értelme", a harmincas évek elejével kezdődően formálódik rajzművészete – mintegy varázsütésre – tüneményes ügyességű ujjai nyomán (Petőfi: *János vitéz,* 1930 k.; *A kóró és a kismadár,* 1931; Szánthó Dénes: *Csigabusz,* 1932; *Farkasbarkas,* 1935; Arany János: *A fülemile,* 1937; Móra Ferenc: *Dióbél királyfi és társai,* é. n.). Stílusreminiszcenciák immár nem gördítenek akadályt az emberi alakok és állatfigurák szabad átköltése elé; egészséges humora, bölcs emberi megértése egy ütemre dobban a szöveg „lelkével", amihez változatos módon alkalmazkodik. A felületet levegősen kezeli, mindössze néhány motívumba, alakba sűríti az ábrázolandó jelenetet, beérve a takarékos – s legfőképpen természetes – rajzi kifejezésmóddal, néhány erős színfolttal. Amikor pedig nagyobb számú alakot, tömeget ábrázol, rálátásos megoldással fogja össze a tág térbe helyezett jelenetet *(Dióbél királyfi és társai).*

A Jaschik illusztrálta könyveken fiatal nemzedékek sora nevelődött, a mesterségbeli igényességet tekintve egyedülálló magániskolájában számos kiváló grafikusunk, tervezőnk, művészünk kapott tőle életre szóló szellemi és manuális indíttatást. Pedagógiai tevékenységét is – mellőzve itt annak behatóbb elemzését – ugyanaz a változó igényekhez való alkalmazkodás, ugyanaz a folytonos felfrissülés iránti érzékenység jellemezte, amely festészetét, illusztrátori munkásságát pályája során többször is megújulásra késztette. Az egyetemes írásművészet és népművészet átfogó oktatásának rendszeresítése s a népművészeti gyűjtőutak szervezése a sze-

cesszió korának elméletében és gyakorlatában gyökerezik; Jaschik elmélete a népművészeti motívumok és más művészeti megnyilatkozások analógiás összefüggéséről a szimbolizmusnak volt egyik kedvenc teóriája, amelyet Jaschik – eredeti módon – kísérletekkel is megpróbált alátámasztani. (A baudelaire-i *correspondance*-elmélet a Bauhausban is a tízes évek örökségeként élt tovább.) A természeti stúdiumok során a szerkezeti törvényszerűségek tudományos jellegű tanulmányozása, alapsémákra való lebontása egy-egy Bauhaus-mester (Kandinszkij, Klee) pedagógiai elméletével mutat rokonságot. A húszas évek közepén pártolta, folyóiratcikkben népszerűsítette növendékeinek *art-déco* megoldású használati tárgyait.

Végül is nem egy bizonyos stílusban, modorban való tervezésre készítette fel növendékeit. A századelő hazai és egyetemes művészi, művészpedagógiai eredményeit arra használta fel, hogy az élet és a művészet jelenségei iránt minél nagyobb nyitottságot, érzékenységet alakítson ki bennük. Megfelelő szinten, életkorhoz, képességhez, tehetséghez alkalmazkodva, valamennyire a saját művészi problémáiba vezette be őket. Többükkel hosszabb-rövidebb ideig együtt is dolgozott, egy olyan ideális műhelyszellemet és csoportmunkát alakítva ki – elsősorban a színpad- és jelmeztervezés területén –, amelyhez hasonlíthatót az iskola működésével egy időben a Bauhaus valósított meg. Ez a *team*munka a második világháború utáni időszakban a tervezési gyakorlat különböző területein – természetesen jóval átfogóbb és magasabb szinten, mint ott – az eredményes tervezés optimális feltételének számított és számít napjainkban is.

Korszellem

Egy ködös novemberi estén – nem voltam otthon – Gubcsi Lajos keresett telefonon. Fel akart kérni: írjak Latinovits Zoltánról; üzente: majd küld levelet, abban a részletekről részletesen. Két nap múlva jött a levél. Áldásból a sok is kevés: mindjárt kettő. Mindkét borítékon hibásan írva a nevem. Nem jó előjel! Az első egy oldalnyi nyomtatott körlevél, amelyben Gubcsi Lajos örömtől elcsukló hangon bejelenti, hogy írja, szerkeszti, kiadja és árulja a jövőre megjelenő *A Magyar Művészetért 2000* című díszalbumot. Egyben tudatja a címzettekkel – mindenkit kedves közvetlenséggel tegezve –, hogy *helyet* kapnak ebben az „irdatlan és drága" munkában, s az október 23-án kelt levélben arra kéri a megszólított művészeket – *Kedves és szeretett Barátom!* –, hogy gyorsan válaszoljanak és küldjenek címére megfelelő forrásanyagot („egy fekete-fehér kitűnő minőségű portréfotót, egy színes diát vagy közepes mértékű [így!] színes papírfotót"), valamint sajtóanyagot, fénymásolatokat, szövegeket stb. És mindjárt ezután még egy kérés: „Annak megjelölése, hogy hány példányt kívánsz vásárolni az Aranykönyvből (5200,– / db) – ez személyes igénylés kérdése, és természetesen semmi köze magához a tényhez, hogy az Aranykönyv és Te az egy és ugyanaz."

A második körlevélben – kelt 1999. november 9-én – Gubcsi Lajos megismétli kéréseit, mindenkit tájékoztatva arról, hogy a könyv egyik felét ő, a másik felét leánya, Gubcsi Anikó írja. Egyben közli annak a kiválasztott nyolcvanhárom művésznek a nevét, akikről apa és leánya örök életű portrét kívánnak rajzolni. Ebben a levélben olvastam a következő mondatot: „15. Latinovits Zoltán: Szigeti Gábor *révén*."

Révén!?

Amikor idáig jutottam a levél olvasásában, már nem kaptam levegőt. Könyvet kíván írni valaki, aki nem ismeri a két magyar szó – *mértékű* és *méretű* – közötti különbséget! Ez már önmagában is merész vállalkozás. De ügyes is: hiszen Gubcsi Lajos – nekem nem szeretett és kedves barátom, nem is ismerem – leánykájára, Gubcsi Anikóra bízza a könyv egyik felének megírását (kecske, káposzta stb.), s ugyanakkor az anyaggyűjtés, forrásfeltárás, forrásrendezés gondjaitól s a járulékos költségek terheitől is megkíméli magát. Aki benne akar lenni az általa írt, szerkesztett, kiadott és árult aranykönyvben, lesz szíves szállítani a forrásokat, s majd Gubcsi Lajos megírja *hozott anyagból* a portrét. Még nem tudni, kik lesznek végül benne a könyvben, ki küld anyagot, milyen interjúkat készít a Gubcsi páros, de a könyv *ára* már ismert. És már meg is írhatom, hogy a könyvből hány példányt akarok vásárolni Gubcsi Lajos író, kiadó, szellemi ezermester pénzügyi káeftéjétől. Levele utolsó pontjában tapintatosan, de figyelmeztetően megfenyeget: „Ha valakinek erre nincs ereje, kedve, az természetesen hamarabb írja ezt meg – postafordultával –, hogy ez esetben mérlegelhessük a felajánlást más művésznek – hiszen számuk és jelentőségük nyilván nagyobb, mint amit a terjedelmi korlát megenged." Szóval ha a jeles művész nem igyekszik a Gubcsi család keze alá dolgozni, megeshet vele, hogy kimarad a GL–4 Pénzügyi Kft. monumentális vállalkozásából.

Döbbenten olvastam a levelet, hiszen nem vagyok *Magyar Művészetért Díjjal* kitüntetett állampolgár, aki ha minden kért forrásanyagot elküld Gubcsi Lajosnak, reménykedhet, hogy bekerül az általa írt, szerkesztett, kiadott, árult aranykönyvbe. De a kft. igazgatója (Gubcsi Lajos, természetesen) megnyugtat a nyomtatott körlevélre firkantott két sorban: „Szíveskedne-e segíteni Latinovits Zoltán esetében az alábbiak szerint? Köszönettel..."

Leesik a tantusz! Szóval Gubcsi Lajos arra kér, hogy az általa írott, szerkesztett, kiadott és árult könyvhöz – boldogan és dalolva – járuljak hozzá forrásanyaggal és munkával. Támogassam *gratis* a magyar művészetet, hogy Gubcsi Lajos meg tudjon élni belőle!

Első dühömben veszem a telefont. Hölgy, név nélkül. Bemutatkozom. *A Lajos a szaunában van* – mondja a fonnyadt női hang. *Hívjon vissza!* – érzem: kimért, sőt merev a hangom. *Ha kijött, megmondom neki* – rebegi a nő.

Lajos kicsit elüldögélt a szaunájában, csak két nap múlva hív vissza.

A hangja udvarias. Az enyém nem.

Kioktatom. Ha valakinek levelet ír és felkéri valamire, legalább a nevét írja hibátlanul. Külö-

Szedjétek fel a trófeákat.
A kukoricás még terem,
az égi cár, az Isten fáradt,
s bosszút se áll az emberen.

Álom és ébrenlét határán
téged is megragad a kép:
Az élet él az élet árán –
s ez csudajó és mindig szép.

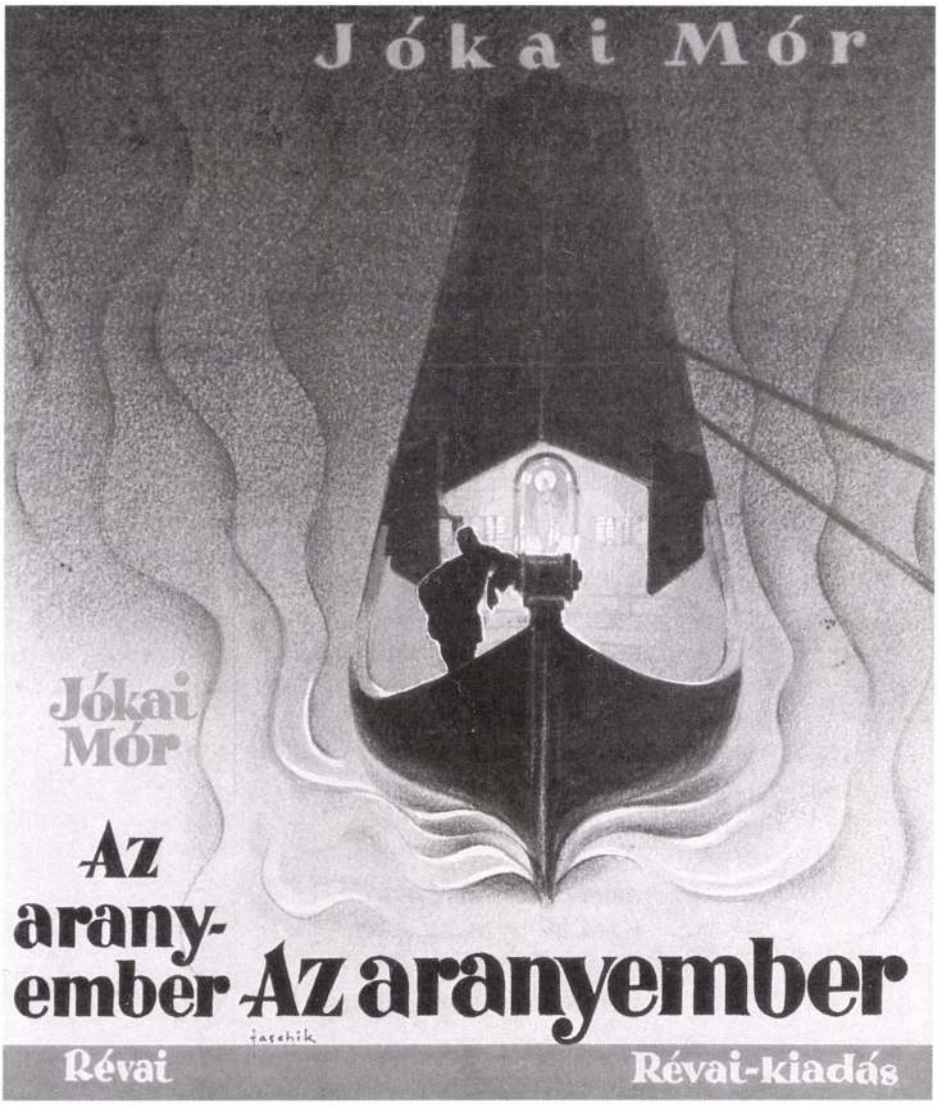

LÁSZLÓFFY ALADÁR

Költő-száfári

Nyár van, hullámzanak a pampák,
költőkölyök és struccgyerek!
Jönnek urak, kozákok, bambák
s bevált Heródes-rendszerek.

Álom és ébrenlét határán
téged is megragad a kép:
Az élet él az élet árán –
s ez csudajó és mindig szép.

A költő-száfári elkezdődött,
s ezért tán senki sem hibás.
Hogy Esztergomban, Párizsban, Győrött,
mindenütt akad pár dzsidás.

Álom és ébrenlét határán
téged is megragad a kép:
Az élet él az élet árán –
s ez csudajó és mindig szép.

Ott szalad oroszlánsörénye,
Szent János-fej a tálakon,
Gutenberg egyetlen reménye,
Homérosz-látomás, vakon.

Álom és ébrenlét határán
téged is megragad a kép:
Az élet él az élet árán –
s ez csudajó és mindig szép.

Proust fekete márvánnyal fedett hantjáig, hogy szemérmesen megvalljam: nem múlhat el nap, ez a halottak napja sem, halálodnak hatodik évfordulója anélkül, hogy ne beszélgetnénk meghitten, evégett hívtalak ide a szobámba, ma is, téged, a föld méhében csöndes álmát alvót.

Az Isten legyen velünk és legyen irgalmas hozzánk, nagyapa, ne legyenek kétségeid afelől, hogy halálomig sem feledkezem meg ezekről az évfordulókról és a „völgy alvójáról".

Ámen.

gonban, talán az Auschwitzból, talán a Buchenwaldból visszafordított marhavagonok valamelyikében, kilométerek ezrein át zakatolva egy szibériai haláltábor felé, a nagy bajuszos felszabadító parancsára, hogy három kitörölhetetlen és visszaperelhetetlen évet töltsél el életedből kőfejtéssel és -töréssel; te, az ellenállás bajnoka, büntetésed alatt mindegyre az Istent szólongattad szorongó szívvel, s csupán csak azért kerültél haza, onnan, ahol nálad erősebb fizikumú emberek tízezrei tűntek el örökre, mert töretlenül hitted, a rád jellemző öszvérmakacssággal, hogy az Isten kegyelmes hozzád, távol lévő családod megvár, s nincs az az alantas árulás, rémhírkeltés, fenyegetés, amely elválaszthatna szeretteidtől.

Tudod, nagyapa, két embernek hittem ennyire a példamutatás és nemeslelkűség terén: neked és választott mesteremnek, aki a maga bölcsességével megértette velem azt, hogy ne abban higgyek, amit az emberek mondanak („ó, mennyi szamárságot és sületlenséget összehordanak a mégoly tisztességes emberek is", intettél te is gyakorta), hanem azt vizsgáljam: mit tesznek; a kettő között olykor szédítő a különbség, amit aligha lehetne, csak úgy, általában meghatározni. Miképpen fülemben visszhangzó tanácsaidra figyeltem, ha erkölcsi és családi kérdésekben kellett döntenem, a mesterem szavában bíztam, ha nyelvi és ízlésbeli kérdésekben kényszerültem magamat faggatni és őszintén vallomást tenni, márpedig aki ír, minden pillanatban színt vall, ha akarja, ha nem, ellenőrizhető és számon kérhető.

Ó, láttam őt is, a halál tornácában, az operációja után lehetett egy héttel, a kórházi ágyon ült, leszegett fővel, erőtlenül kapaszkodott a vaságy támlájába, arca vérszegény volt, alig pihegett, s én megütközve néztem, hogy a nem is oly rég még délceg férfiú mily törékeny, szelíd, gyermekien elesett teremtményévé vált az Úrnak, aki megtörte a voltairiánus kételkedőt, s nem haboztam visszaadni valamennyit abból a felelősségteljes és emberbaráti szeretetből, amelyet korábban és később is ő nyilvánított ki az én irányomban. A halállal való tusakodástól megszabadulva teli volt reménnyel, s nekem sem maradt más, mint a reménykedés, hogy nem kell őt is, a voltairiánus kételkedőt egyhamar melletted nyugvónak tudnom; ó, mily gyönge volt, ingatag lábon járt, restelkedett is botja miatt, no meg azért, hogy elesettnek látom őt, aki sosem szorult mások támogatására, de hálásnak mutatkozott gyöngéd segítségemért, s bár nem árultam el neki, noha oly sok mindent elárultam magamról az elmúlt évek alatt, ezt mégsem, hogy titkon fohászt rebegtem gyógyulásáért, s én, az egykori „kisherceg", planéták ismerője, rózsák ápolója fogadalmat tettem: életre keltem, kedvet és célt adok a gyöngélkedés és lábadozás idejére a reményhez, magamhoz öleltem hát mesteremet, aki annyi jót adott nekem, jó és megbízható tanácsokat, akárha tőled kaptam volna, nagyapa, aki nem voltál olyan iskolázott, mint ő, és napokon át meséltem az ágya mellett, ahogy csak az anyák tudnak: szívből és végkimerülésig. Szerettem volna, ha tudja, a szemérmes férfiúvá vált bohém „kisherceg" úgy szereti, akárha a fia volna, a fogadott fia, a halálból új életre kelőnek, a reménység foglyának, Isten titkos hívének. S most, hogy napokkal ezelőtt találkoztam, itt, Párizsban, az én bölcs és erőre kapott mesteremmel, aki aggályos természete ellenére sem habozott soha „ajánlóleveleivel" támogatni zarándoklataimat (amelyek célja a te tetszésedet is elnyerné, nagyapa: visszaadni a kálvinista hit és erkölcs becsületét az irodalomban), megint oly fesztelenül meséltem neki, pirospozsgássá vált arccal, talán a vörösbortól, melyet a vacsorához ittunk, talán a megzabolázhatatlanul feltörő élmények kibeszélési vágyától kipirosodva, akár betegágya mellett meséltem, ugyanis szerettem volna elmondani neki, hogy még egyszer szeretnélek magamhoz ölelni, szótlanul, *coeur en poche,* néma jeleid beszédesek volnának. Nem folytatom. A csönd magáért beszél. A halottak napi csönd. Mécsesek és gyertyák lángjának sercegése, csuklások közt elvesző imafoszlányok és torokból fölszakadó sóhajok: hányszor éltem át mindezt a nagyerdei temetőben, a vadgesztenyefák alatt. Nagyapa, újra érzem elviselhetetlen hiányodat, igen, halottak napján, talán azért is bóklásztam a minap a Pére Lachaise-temetőben, vadgesztenyefák elsárgult leveleivel borított sírkövek között, parcelláról parcellára, Balzac emlékművétől

évszakaid futószáron vezeted
élőfák tüze mi az arcomra árnyal
isten előveszi a legnagyobb virgácsot
azzal hágja át a vereckei hágót

deák üzent hogy én csak nemzetben
s nem osztályban tudok gondolkodni
hogy a függetlenségnél főbb az európai holmi
ám európa szabad
s lába toppjába se érünk
míg a császár zsebéből lóg ki csak a képünk

európával jönnek meg a szocializmussal
gyötrik vele döblinget turint
elrabolt kőtáblának neveznek
de bezzeg a parancsolataink
már nem kellenek
se a grófé se az enyém

éjfélkor mindég fölnézek az égre
hazámért imádkozgatom
ója krisztust e jó turini lepel
giuseppe nabukója ha felel
a hold füle akkor kibú egy felhőből
mint dózsát az idő halai falnak föl

'sz még a világtalan kisded is mosolyog
ám szívem mindegyre azt rebesgette
kossuth késett ha csak sírnak jött pestre

becsapott izsák ő
ki azt se tudja hogy vak
hogyan itt hogyan mosolyogjak?
holnap március tizenötödikét írunk
otthon zsinatolnak sereglenek
varangylanak püspökölnek a pojácák

s én? mint visszavadult elhagyott gyümölcsös
erkölcstelen immár itt az erkölcs
ha szóm túl szigorú a kiegyezőkkel
de hát teliholdkor a zsidók is teliholdkor
jöttek volt ki egyiptomból
és negyven évet vártak utána

mi miért nem tudtunk várni?
bemből mondják muzulmán lett
fejével mekka felé nyugszik ágyában
az árvának is jobb annál ki árvátlan
küszöbbel kéne az ilyet fölverni
a fény fiókáinak torkába köpőt

orromba jaj karikát ki tesz?
hogy a múltat tovább ne túrjam?
meddig állaszt még itt a sors?
hová öltögetnek napjaim?
mikor s ki juhásztatja meg szívem
hogy nincs hiába mind e messzi kín?

hogy ha hátra is nézek
azért csak előre haladok
mint a csónakban evező
biz öreg vagyok már én bolondnak
hadat áll ellenem nagyon nagy az idő
meg se ismernének tán budán

a jeges ágról egy mókus leesett
fölhagytam a titkosírással

Nem tapintják, nem látják,
mi egy-egy köntösnyi hiány, adósság.
Legalább éjszakára takard be a Te fiadat,
mert az ő meztelensége teremtésed
begyógyíthatatlan fekélye, Uram,
halld meg könyörgésemet. Könyörgésüket.

MEZEI ANDRÁS

Vedd őket, Uram...

... akik arcuk verejtékével
keresik kenyerüket meg – Éva bűne miatt,
e milliárdokat ne űzd vissza, Uram,
a Paradicsomba, mert jó a munka.
Betölti az űrt, mit Te adtál.
A tétlenség iszonyatánál jobb a robot
mint csendőr, mert az ember vagy öli magát
droggal, vagy önmaga öl.

Vedd őket, Uram, és adj az embernek
mesét, nyugalmat, adj a kezének
dolgot, Istenem, mert fél, szűköl benn,
s hogy milyen vérszomjas, ha retteg, ismerem.

A kuka fedele alá tedd a maradék kenyeret,
hogy aki ott kutat, találja meg.
Ki gyümölcsfájának fölső ágain a termést
meghagyja, s a bibliabeli parancsra
maradékát adja a szegénynek, vedd a gazdától,
Uram, jelképesen, mert lentről nézve az alma
kitakarja a hajnalcsillagot annak, ki éhes,
ott fönn a szeretet ragyog.

És annak alatta, mit zálogba vettek tőle,
éjszakára add vissza köntösét a szegénynek.
Tagjai meg ne gémberedjenek.
Álma bele ne fagyjon. Jól alhasson a kövön,

mely párnája. Feje le ne koppanjon. És addig is,
amíg fölébred majd, lajtorját állítva álmában,
a magasságon túl találjon támaszt, mert
jaj a kegyetleneknek.

OLÁH ANDRÁS

a színek mind vakok

istenem jaj elhagyott
lopott tőlem csillagot

gyászéneket sír a lant
– kígyó átka megfogant –

tolvajt tűzök kurgatok
keresztfán nőtt csillagot

parázs szemem föltekint
a keselyű ott kering

most már mindegy: hallgatok
– itt a színek mind vakok

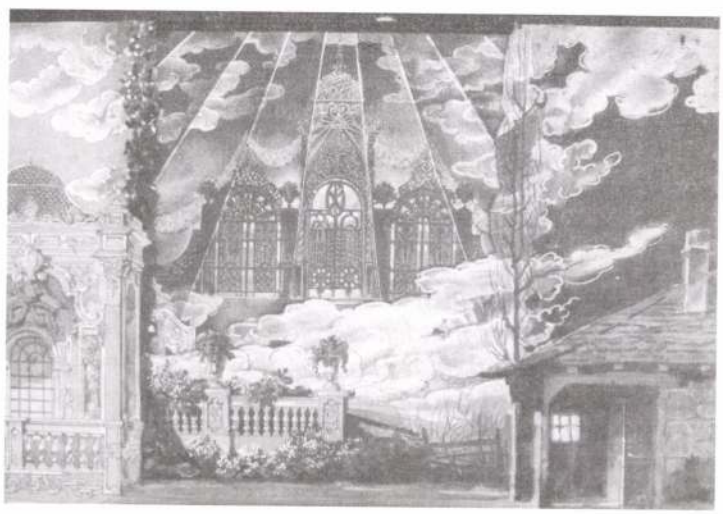

CZEGŐ ZOLTÁN

Könnyezik a vízipálma

Könnyezik a vízipálma,
hajnalomra rásetétül.
Meggyötörte éji álma,
megszakadt valami bévül.

Ami körülvette nálam,
árnyak, a lábnyomok csendje,
hit a kitárulkozásban –
most hóharmat a szívemre.

Árvát véle nem mímeltem,
mintha egy lányt, úgy fogadtam.
S ahogy amazt mind imetten,
mind aluván – megcsalatlan.

Visszasuhanni az estbe!
Vissza a tegnapba! Vágta!
Kutakodni: mi sértette?
Halált tetten érni – hátha!

Déli harangkonduláskor
hogy magaslott? Vize tiszta?
Gyökerei – derék tábor –
semmibe mennének vissza?

Könnyezik a vízipálma.
Krisztusi vér minden cseppje.
Élte, holta itt talál ma,
reáolvad én szivemre.

lehet mérni az ilyesmit, még nagyobb árat fizettek érte. Kalásznak nem az a célja, hogy igazságot tegyen, hogy pereljen, mert itt utólag már úgysem lehet semmit jóvátenni. Az ő célja csupán az, hogy ezúttal egyes érintett németek oldaláról tanúsítsa a történtek mélységes értelmetlenségét és igazságtalanságát. Hiszen az őket ért kollektív büntetés, bármennyire érthető lehetett is pszichológiailag annak idején, végeredményben értelmetlennek, igazságtalannak és embertelennek bizonyult. Ártatlan emberek százezreit sújtotta, ugyanakkor kérdéses, hogy utolérte-e az igazi bűnösöket. Feltehetőleg sok volksbundista, akinek volt mitől tartania, éppen azáltal menekült meg a helybeni számonkéréstől, hogy Németországba menekült vagy kitelepítették. Az egész kelet-európai térséget tekintve pedig a dicstelen „népcsere" emberek millióit tépte ki évszázados életterükből, és országok sorát fosztotta meg kultúrájuk egyik fontos és értékes elemétől. Meg lehetett-e torolni ezzel azt a népirtást és kultúrarombolást, amelyet a németek követtek el e térség népei, mindenekelőtt a zsidóság ellen?

Kalász Márton nem rehabilitálni akarja elűzött németjeit, akiknek emlékeit faggatja és idézi. Ő csak azt tanúsítja, hogy ezek az emberek, akik ma már idős korúak, és többnyire Baden-Württembergben élnek, beilleszkedtek, és tehetősek, és sem ők, sem gyermekeik-unokáik nem fognak többé visszatelepülni Magyarországra, holott ma már megtehetnék – ezek az emberek egykor magyar állampolgároknak érezték magukat, Magyarországot érezték otthonuknak, mint már az a bizonyos dédnagyapa is, akivel tizedelőcédulát húzattak az osztrákok, és bár odahaza, ami most már Németországot jelenti nekik, nincs többé honvágyuk, ha visszalátogatnak, és meglátják egykori otthonukat, mégis elfogja őket valami kínzó, fájdalmas érzés. Valamiféle jóvátehetetlen veszteségérzet, szinte az elveszett paradicsom érzete. Ezeknek az embereknek némelyike annak idején, amikor a magyarok nyugat felé szökdöstek át az osztrák határon, Ausztria felől visszaszökni igyekezett Magyarországra. Volt, akinek sikerült, és itt is maradhatott. Vajon végül is jobban járt-e, tehetnénk föl a kissé cinikus kérdést, mint azok a nyugat-németországi társai, akik korántsem saját akaratukból ugyan, de végeredményben mégiscsak megúszták azt, ami 1948 és 1989 között itt történt? Kalász ilyen kérdéseket nem tesz fel, ő a felvillantott sorsokkal és helyzetekkel legfeljebb azt érezteti rezignáltan, hogy az emberek nem okvetlenül azt tartják mindig a legfontosabbnak, amit a politikai ideológiák, társadalmi értékrendek és kormánydöntések szerint annak kellene tartaniuk. A bűntettekért persze, tenném hozzá én, ha már nem lehet megakadályozni őket, a társadalom és történelem ítélőszéke előtt felelniük kellene azoknak, akik elkövették őket, és az az ellenkező véglet sem szerencsés eset, amire történelmünk legújabb fordulata a példa: hogy mindenki minden számonkérést megúszott.

likálatlan dokumentumok, személyes vallomások és családja emlékezete alapján történelmi krónikába rendezett tényeket és jeleneteket ad közre a magyarországi németek múltjából, különös tekintettel 20. századi hányattatásaikra, hírhedt, náci szellemű szervezetük, a Volksbund szerepére és a hitlerizmus vereségét követő retorziókra. A két részre osztott könyv első fele „krónika", apró adalékok során át láttatott történeti áttekintés a 18. századi betelepüléstől kezdve a Volksbund bukásáig. A második rész teljes egészében a magyarországi németség kollektív megbüntetésével, a Szovjetunióba való deportálásokkal és a Németországba irányuló kitelepítésekkel foglalkozik, azzal a traumával, amely Kalász és idézett tanúi számára érezhetően életük központi és máig feldolgozhatatlan élménye.

Kalász Márton nem először nyúl ehhez a témához: a *Téli bárány* című nagyszerű regénye, amely 1986-ban jelent meg, személyes emlékek alapján szintén a kitelepítések korszakát dolgozza fel. Ez a regény világosan megérteti, mi kötötte ide németjeinket: a föld, a munka, a falu, a közösség. Itt volt az otthonuk, más hazára, más nemzetre, más élettérre nem vágytak. Valójában távoli és idegen volt tőlük az, amit a városokban pártemberek és politikusok főztek ki, és ami a zárt, archaikus falusi közösségekbe csak sokszoros áttétellel, hatásfokát vesztve vagy éppen eltorzulva, demagóg lényegét nyersen kimutatva érkezett el.

Akárcsak a regényt, a *Tizedelőcéduláks* prózáját is nyugodt, visszafogott, szinte száraz krónikás hangnem jellemzi: az író mindvégig a tényeket, a tanúk emlékezetét beszélteti. A vizsgálódás szemszöge helyenként szinte aszketikusan korlátozott, mintha a szerző semmiképp sem akarna az ítélkező szerepében fellépni, semmiképp sem akarna olyan következtetéseket levonni, amelyek politikailag, történetileg, ideológiailag vagy morálisan értelmeznék a történteket. Az adalékok szaggatott sora tömör szövegpáncélt alkot, amely mögött mintha a kimondatlanság és a kimondhatatlanság feszítő erői munkálnának. Mikor néha mégis tágabbra nyílik a szemszög, olyankor is csak adatok, számok vagy feltevések hangzanak el szűkszavúan, tárgyilagosan.

A szerzőt személyes érintettsége mellett nyilván az is óvatosságra inti, hogy ingoványos talajon jár. A svábok kitelepítéséről a legutóbbi időkig alig lehetett nyíltan beszélni. Bellér Béla könyve, *A magyarországi németek rövid története* a kitelepítésről még 1981-ben is csak *A hazai németség a népi demokrácia útján* című nyúlfarknyi zárófejezetben tesz említést. Azt írja itt: „Ma még nem rendelkezünk azzal a történelmi távlattal, forrásismerettel, amelynek birtokában pontos és árnyalt marxista értékelését adhatnók a kitelepítések időszakának. Az azonban kétségtelen, hogy a gyakorlati végrehajtásba hibák is csúsztak..." E hibák egyikeként azt említi, hogy a kitelepítés első szakaszában alig alkalmazták az osztályszempontot.

Kalásznak alighanem az a véleménye, bár még csak nem is céloz rá, hogy a németeket egyáltalán nem kellett volna kitelepíteni, mert a történelmi igazságot így semmiképp sem lehet szolgálni. Ma már bizonyára sokan mások is egyetértenének ezzel az állásponttal. De hát könnyű az utókornak higgadtan, megfontoltan ítélkeznie – annak idején tombolt a gyűlölet, és nem ok nélkül. A németek menekülését, elhurcolását, kitelepítését, amely egész Kelet-Európára kiterjedt, tehát nem magyar belügy volt, megelőzték a nácik rémtettei, a zsidó holocaust, és e bűntényekben tevőleges részt vállalt a Volksbund is, amelynek befolyása tetőpontján – Bellér adatai szerint – 200 ezer tagja volt, az ifjúsági és női szervezeteivel együtt 300 ezer, azaz a korabeli 720 ezernyi magyarországi össznémetség 41-42 százaléka. Hangadóik feltétel nélkül kiszolgálták a náci érdekeket. Azonkívül nemcsak németek menekültek a háború végén, nemcsak őket deportálták vagy telepítették át – lényegében a szövetségesek legmagasabb szintű döntése alapján, amely persze a hatalomra kerülő új kormányoknak is kapóra jött –, hanem magyarok százezreit is elüldözték szülőföldjükről, mindenekelőtt a Felvidékről, de Erdélyből, Bukovinából, a Bánátból is, és kellett nekik a hely az anyaországban. A bukovinai székelyeket és a felvidéki magyarokat nagyrészt éppen a németektől kiürített falvakba telepítették.

A németek ügyét tehát a legkevésbé sem lehet önmagában nézni és megítélni. Tragédiájuk csak része egy sokkal nagyobb, átfogóbb érvényű tragédiának, amelynek más népcsoportok, etnikumok is áldozatul estek, és ha egyáltalán össze

Hogy az ember (perverz) örömmel siettetné az új világnak a betolakvását a magyar térségbe, az a legkevesebb, amit hazaszeretet terén megtehet. A folyamat rút és könyörtelen, de történjék már meg végre visszarendezhetetlenül, az ég szerelmére! Csapják le egyből, ne szalámiszeletelővel nyesdessék!, hogy a cukorspárgával való vissza-visszavarrási kísérletektől ne is beszéljünk.

Végül és tényleg utolsósorban, azért járultam Ön elé, tisztelt és félt szerkesztő úr, micisapkámat, mint kora kapitalista melós, szégyenlős zavarban forgatván kezemben, lesütött szemmel, izgalomban égve, hogy bocsátana be, ha lehet, újfent nagybecsű lapjába, mert Csíkszeredán járván, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség 6. Kongresszusán, az előcsarnok tumultusában összesodródom egy úrral, ő engem ismer, lehet, hogy én is őt (de nem ismerem fel, én leépülésemmel járulok hozzá az új világ felépüléséhez), s szól hozzám imigyen: „Én olvasnálak a Kortársban, de ha nem írsz!" Mit mondjak, szerkesztő úr, az Ön elé járulásomat ez a mondat hívta elő, mint fényképet az oldat, vagy mint vén ebet az ólból a jó szó.

Az RMDSZ-kongresszusokat látogató, netán delegátus úr olvasási kedve s az ezért viselt felelősség legyen immár az Ön kezébe letéve, tisztelt s jöttömre nyugtalanul szempilla-remegtető szerkesztő úr.

Budapest, 1999. szeptember 4–5., 12.

VÖRÖS ISTVÁN

Tóth László: Ötven tükör

LILIUM AURUM, 1999

Két egyforma küllemű, téglavörös verseskötetet jelentetett meg két dunaszerdahelyi kiadó abból az alkalomból, hogy szerzőik ötvenévesek lettek. Kulcsár Ferenc *(Tündöklő bontalanság*, NAP Kiadó, 1999) és Tóth László válogatott kötetei ikerkönyvek, koncepciójuk, hogy az ötven évhez, ami mögöttük van, ötven verset kapcsoljanak a költők. Persze a versek – ha akarják, ha nem, ha tudomásul vesszük ezt, ha nem – hű kutyaként követik szerzőjüket. A verseknek önálló életük van, és miközben hagyják, hogy más etesse vagy rugdossa őket, a gazdájukra gondolnak, érzik még az oldalukon az első és az utolsó simogatását.

madárban az ének
kutyában harag
virágban az illat

soroljam még
az életem?

– mondja a *Szaggatott vonal*ban Tóth László. Az életéből – most már, hogy így letelt belőle ötven év – a versei maradtak itt. Azok, amelyeket nem felejt el, mert utánaiszkolnak, és meghúzódnak a lábánál. Különben hogyan válogathatna ki közülük ötvenet, hogy egy újabb könyvbe zárja őket, ahonnan majd megint visszaszökdösnek? A versek persze nem kutyák, a versek szavakból vannak, a kutya is egy szó, a költő élete is szavakból áll:

Egy mondat közepén kuporgok,
egy mondat közepén gesztikulálok,
egy végenincs monológ
végigmondhatatlan mondatának közepén,
hangok ólomfalai vesznek körül,
mint Jónást a cet zsigerei

Ez a vers pedig ars poetica jelentőségű, bár megtévesztő címe *A színész*, de hát ismerjük a szerepverset, tudjuk, hogy abban a legőszintébb a költő, mert nagyon messze mehet önnön attribútumainak megjelenítésében, ő akkor sem lesz ott, vagy csak bizonytalanul lesz ott:

Kívül esek magamon,
a környezete vagyok magamnak,
s ami én voltam: részem csak.
Belül esek magamon
(...)
Minden, ami igaz,
elcsúsztatva is az.

A kötet fő témája tehát, mint a címe és alcíme *(Arcom, arcaim)* is mutatja, az önmeghatározás kísérlete, illetve e kísérlet kudarcának a végigjátszása. Műfaja tehát kudarckísérlet, vershajsza – szűkmenetben. Válogatás.

Hogy megtudjuk, ki az az *én* Tóth László szemszögéből, két obligát kérdést kell magunknak föltennünk. Van-e olyan, hogy kisebbségi, ez esetben szlovákiai magyar irodalom? És hogy érdemes-e nemzedékekről beszélni az irodalomban (számít-e az életkor)? Tóth évek óta nem is Szlovákiában él, nem is ott született, de ott jelentette meg könyvei nagy részét, ott élt, ott volt lakása, felesége, ott születtek gyerekei, versei, ott formálódott azzá (azokká), akinek (akiknek) mutatja magát ebben a könyvében. Azt hiszem, úgy van ezzel, ahogy *A szoba* című versében írja: „Benne van az is, ami nincs benne, / benne van azáltal, hogy hiányzik belőle." Ennek a tágasságnak csak az egyik neve az országnév, a másik neve a nyelv, a nép nyelve, amelyen, akiknek ír. A harmadik neve talán Isten, ha tovább nagyítjuk, és talán *én*, ha tovább kicsinyítjük.

Nyelvi és földrajzi hovatartozása, helye a valóságos és az absztrakt, nyelvi térben természetesen meghatározza a költő munkáját, mert ott kénytelen hozzáfogni a teremtés kiegészítéséhez, ahová annak hiányos volta vetette:

Előttem a papírlap dalol
fölöttem a mord mennyezet
bisz most teremtem amiről
az Úr megfeledkezett.

Kisebbségben van tehát, vagy ahogy a számára meghatározó élményt jelentő Domonkos István írja: *kormányeltörésben*. Domonkos híres poémájában egy nyelvi közegből kiszakadt ember drá-

JASCHIK ÁLMOS ILLUSZTRÁCIÓJA
IFJ. GAÁL MÓZES MILDI MESÉIHEZ
MELLÉKLET A 133. OLDALHOZ

Jaschik Ilmoo

L

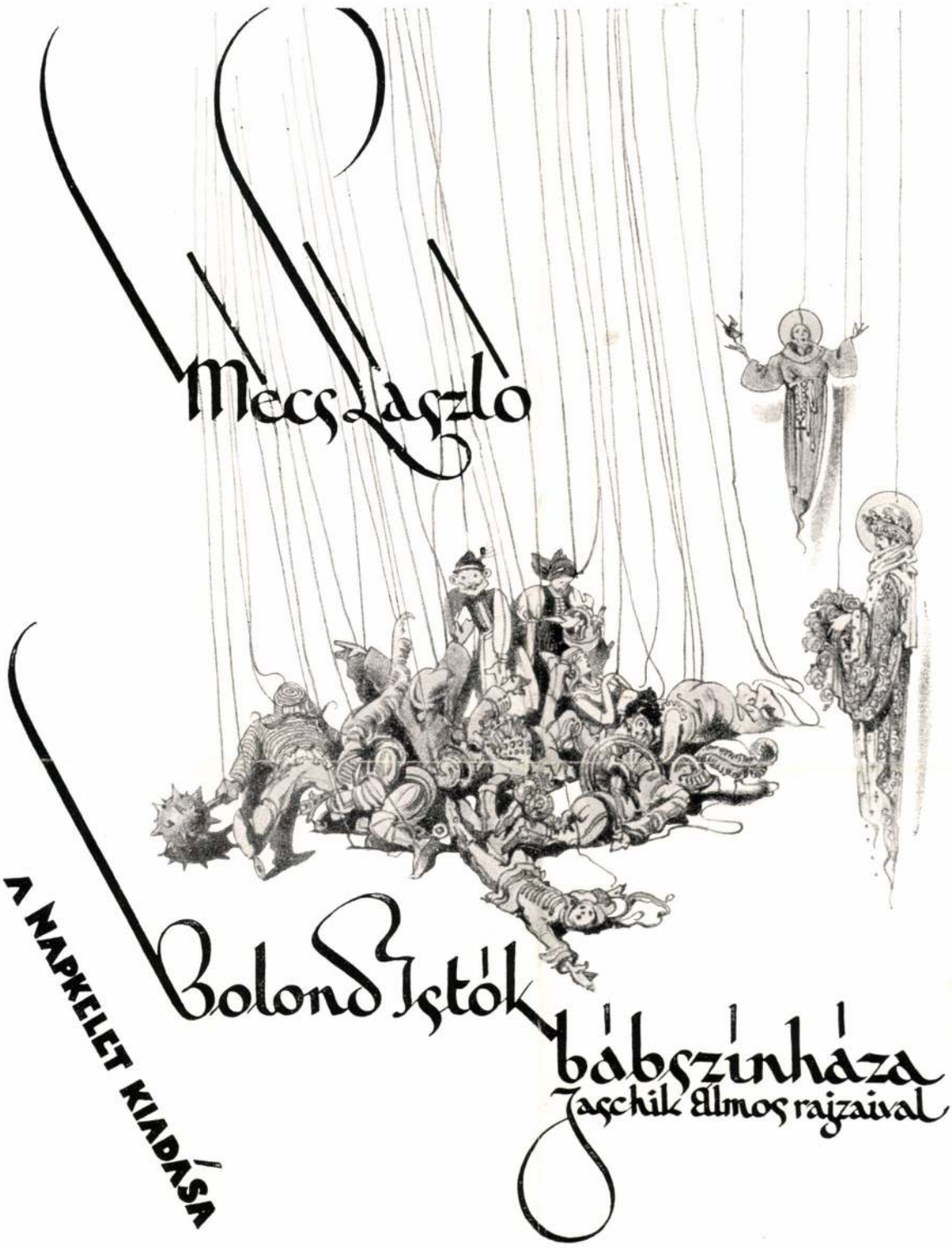

A Bibliophil Társaság nemzetközi nyomdaművészeti kiállítása. Jaschik Álmos: Könyvcímlap (litográfia). — Internationale Druckkunstausstellung der Bibliophilen-Gesellschaft. Almos Jaschik: Titelblatt (Litographie). — International Exhibition of typographical art of the Hungarian Bibliophile Society. Frontis-piece of a book by Á. Jaschik (Litography).

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1932

Полетів горобець до вогню, щоб попалив людей, бо люди не хочуть вовка бити. А вогонь і собі каже: «Не хочу».

7

Fent balra: Végh Gusztáv plakátja. Fent jobbra: Lebedeff könyvillusztrációja. Lent balra: Végh Gusztáv könyvborítékja. Lent jobbra: Kozma Lajos könyvborítékja. — Oben links: Plakat von G. Végh. Oben rechts: Buchillustration von Lebedeff. Unten links: Buchumschlag von G. Végh. Unten rechts: Buchumschlag von L. Kozma. — Left above: Poster by J. Végh. Right above: Illustration of book by Lebedeff. Left below: Cover of book by J. Végh. Right below: Cover of book by L. Kozma.

Részletek az O. M. Iparművészeti Társulat győri kiállításáról. Az installációt tervezte Jálics János. — Details aus der Ausstellung der Ungarischen Landesgesellschaft für Kunstgewerbe in Győr. — Installation entworfen von J. Jálics. — Details from the Exhibition of the Hungarian National Society for Applied Art in Győr Arrangement designed by J. Jálics.

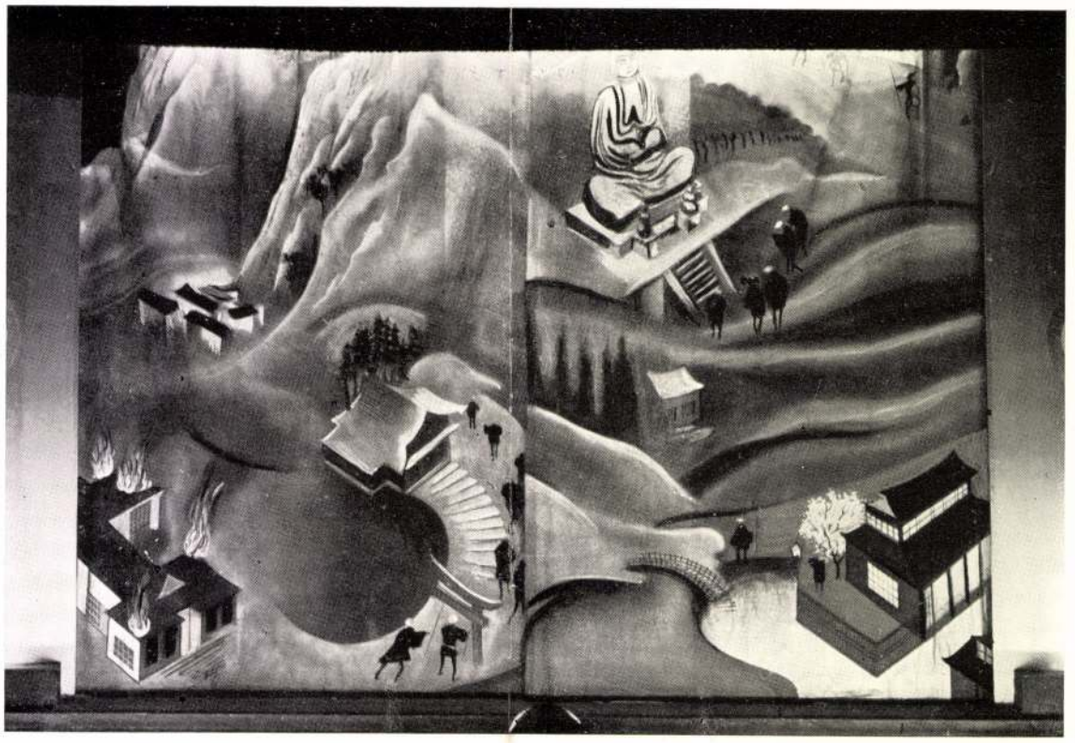

A „Roninok Kincse“ c. színdarab díszletei. Jaschik Álmos tervei. Foto: Vajda M. Pál. — Dekorationen zu dem Schauspiel: „Der Schatz der Ronins“. Entwürfe von Álmos Jaschik. Photo P. M. Vajda. — Sceneries of the play: „The treasure of the Ronins“. Designs by Álmos Jaschik. Photo P. M. Vajda.

MAGYAR IPARMÜVESZET
1936.

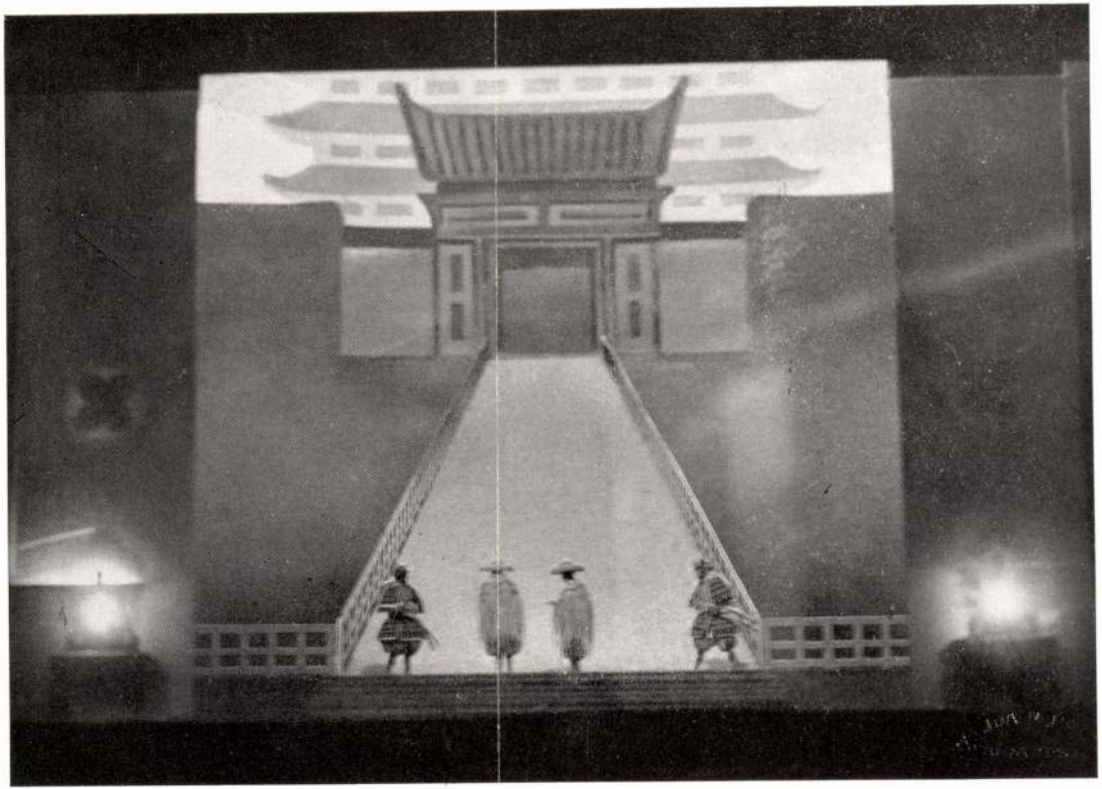

732 a. sz. Kállay Miklós: „Roninok kincse". Dr. Németh Antal rendezése. Jaschik Álmos színpadterve. *Nemzeti Színház.*

Jaschik Álmos

Höllr Neuv. kinh. kiall.

A távol-keleti színház látványvilága magyar színpadon

Jaschik Álmos tervei Németh Antal A roninok kincse rendezéséhez

A roninok kincse a *Németh Antal* vezette Nemzeti Színház egyik reprezentatív produkciója volt, melyet itthon és külföldön is elismeréssel fogadtak. Az előadás különleges látványvilága miatt a magyar színháztörténet jelentős eseményeként értékelhető.[1]

A színdarabot 1936 áprilisában mutatták be. A szerző *Kállay Miklós* író, műfordító, a díszletet és jelmezeket *Jaschik Álmos* tervezte, a koreográfiát *Milloss Aurél* dolgozta ki, a zenét, hanghatásokat *Ránki György*.

A roninok kincse színrevitelével Németh Antal már az első évadban kifejezésre juttatta, hogy – a kor modern tendenciáihoz kapcsolódva – határozottan nyitni kíván a Távol-Kelet színjátszása felé. A választott dráma igen alkalmasnak bizonyult erre, mivel voltaképpen a japán színház hagyományosan legnépszerűbb témájának, a *Csúsingurá*nak egyik változata volt.

A téma alapjául egy valódi történelmi esemény szolgált, mely 1703 táján zajlott le. Egy fiatal japán főnemes karddal támadt rá az ellene ármánykodó másik főúrra. Mivel az incidens a császári palotában történt, a vétkest arra ítélték, hogy kövessen el rituális öngyilkosságot. A halott főúr fegyveres kísérői szamurájból így kóborló roninokká váltak, mégsem kerestek maguknak új pártfogót, hanem bosszút esküdtek az ellen, aki uruk vesztét okozta. Hosszas, eltökélt készülődés után sikeresen végrehajtották tervüket: megrohamozták ellenségük várát, őt magát pedig megölték.

Az esemény nagy visszhangot váltott ki az egész országban. A téma szinte azonnal megjelent mind a kabuki-színpadokon, mind a ja-

Jaschik Álmos: Díszletterv Kállay Miklós A roninok kincse című művéhez / Álmos Jaschik's stage designs to The Treasure of the Ronins by Miklós Kállay

1936, ceruza, akvarell, papír, 18,3x30,5 cm (Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tára, Budapest)

pán bábjátékban, majd több híres 18. századi japán író feldolgozta.[2] Japán klasszikus és történelmi drámáról van szó tehát, mely méltán került így a nyugati irodalom klasszikusai mellé a Nemzeti színpadára.

Németh Antalt a vállalkozásban elsősorban a keleti színjátszás lehetősége érdekelte, főként annak látványközpontúsága, illetve az erősen stilizált, az európai realista hagyományoktól alapvetően eltérő színészi játék. Fontos momentum lehetett továbbá választásában a történet igen hangsúlyos etikai dimenziója (a hűség, a hagyományos értékek parancsolta magatartás, illetve a törvénytisztelet konfliktusa), az események szertartás-jellege, végül pedig, hogy a cselekmény tetőpontja egy fegyveres lázadás, összecsapás.

A díszletek és jelmezek tervezője, Jaschik Álmos ekkoriban már ötven felé járó, ismert képző- és iparművész volt, aki Németh Antal révén került a hivatásos színházi világba, s a néhány évvel korábbi rövid szegedi együttműködést követően most vette igazán kezdetét kettejük intenzív közös munkája.

A keleti tematika Jaschik Álmos számára is kitüntetett fontosságú volt. Művészi életműve egyik karakteres vonulatát a kezdetektől az orientalizmus jellemezte, egyrészt a keleti tematika, szellemiség iránti érdeklődés, másrészt a sajátos vizuális nyelv, stílus: a dekoratív

Jaschik Álmos: Jelmeztervek Kállay Miklós A roninok kincse című művéhez / Álmos Jaschik's stage designs to The Treasure of the Ronins by Miklós Kállay
1936, ceruza, akvarell, ezüstpapír, kb. 20x15 cm egyenként (Országos Széchényi Könyvtár, Színháztörténeti Tára, Budapest)

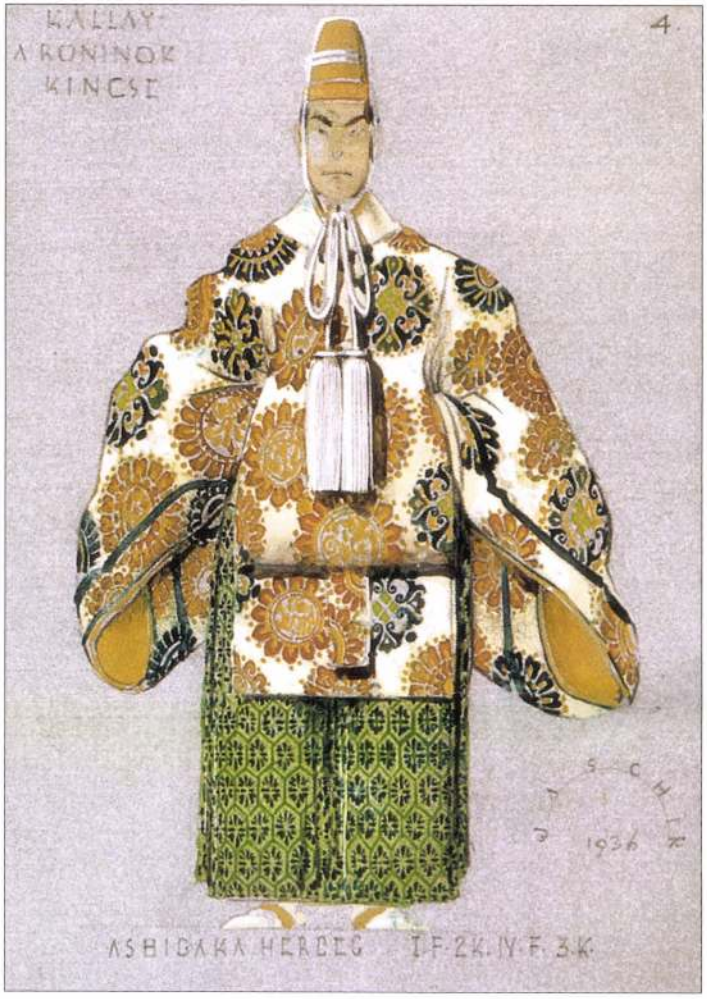

stilizálás, kifinomult színvilág és vonalkultúra iránti mély és tartós vonzalom, affinitás. Németh Antallal azonos nyelvet beszéltek, közös hivatkozási alapjuk volt hát, amikor konkrét tervezési feladatok kapcsán a japán képzőművészet mintaadó szerepe is többször felmerült.[3]

A roninok kincse előadásában a jelmezeknek domináns szerepük van. Az ünnepélyes, stilizált mozgás, a színészek átformálása a ruha révén valósul meg. Ebből a szempontból a legérdekesebbek azok a tervek, amelyek az előkelő szereplők ceremoniális díszruháit jelenítik meg.

Az eredeti, valóságos történelmi díszruháknak is az volt a funkciójuk, hogy átformálják a személyt, lehetővé tegyék, hogy az ember méltón reprezentálja méltóságát, státusát, azonosuljon vele. A főhős, Naganori herceg pompás öltözete a kimonó fölött viselt kitömött vállú, hatalmas ujjakkal ellátott kabátból, valamint rendkívül bő és hosszú nadrágból áll.[4] Az ilyen ruha sajátos mozgást követelt viselőjétől, külön meg kellett emelni, hogy járni lehessen benne.[5]

Amikor ez az öltözék színházi kosztümmé válik, a ruha – és az ehhez járuló arcfestés – jeleníti meg a közönség számára a történet jól ismert szereplőit: a nemes és gyanútlan herceget, a méltóságteljes, kifinomult úrnőt, a gaz-

Jaschik Álmos: Jelmeztervek Kállay Miklós A roninok kincse című művéhez / Álmos Jaschik's stage designs to The Treasure of the Ronins by Miklós Kállay

1936, ceruza, akvarell, ezüstpapír, kb. 20x15 cm egyenként (Országos Széchényi Könyvtár, Színháztörténeti Tára, Budapest)

dag és gonosz intrikust, valamint a hűséges szamurájokat.

Kállay Miklós színműve az eredeti cselekményhez még hozzáadja a szerepcsere motívumát, ami a szöveg szerint is kosztümcsere révén történik meg.[6] Míg a japán verziók aktív főhőse, Juranoszuké, a herceg hű embere volt, aki bosszút áll halott uráért, addig Kállaynál ő Naganori féltestvére és hasonmása, aki ura köntösét felöltve helyette elszenvedi a halálos ítéletet, a herceg pedig az ő képében él tovább, és vezeti a roninok akcióját. A személycserétől kezdve Naganori minden ruhája kétszeresen is álöltözék, nemcsak a cél érdekében alakoskodik, hiteti el az ellenséggel, hogy Juranoszuké elzüllött, nem veszélyes többé – hanem valódi identitását is leplezi. A két szerepet ugyanaz a színész, *Timár József* játszotta, aki az első képekben, mikor még mindkét személy életben volt, többször tért vissza, gyors átöltözéssel.

Juranoszuké mint a fegyveresek vezetője egyszerű szabású, funkcionális ruhát visel, ami hangsúlyozza fegyelmét és harciasságát.[7] A figura hallgatag, zárkózott karakterét a visszafogott színek, egyszerű geometrikus minták érzékeltetik, a lila szín feltűnése a kabátujj bélésén talán a titkolt bánatára, az úrnője iránti reménytelen szerelmére utal.

A szamurájok mintegy az előkelő, pompás ruhájú főszereplők környezetét alkotják. Azonos, egyszerű szabású öltözékük, a finom, harmonikus színek – tompán fénylő szürkék, barnák –, a visszafogott, egyszerű heraldikus minták révén átmenetet jelentenek a látványos díszruhák és a díszlet nyugodtsága között. A jelmeztervek egyszerre jelzik a csoporthoz való tartozást, illetve finom szín- és mintaváltozataikkal az egyént.[8]

A kosztümök hatását kiegészítették az arcfestések, melyek a szereplők arcát formálják át, s jellemüket, indulataikat hivatottak érzékeltetni.

Jaschik Álmos díszlete rendkívül egyszerű, nyugodt, kiegyensúlyozott, szabályos. A japán hagyományos építészetet idéző konstrukció a színészek számára biztosít játékteret, tompabarna színvilága pedig a káprázatos jelmezek érvényesülését szolgálja. Egy magasított emelvényről van szó, melyre elöl széles lépcső vezet fel, mélységében pedig jobbról és balról két-két lépcsővel lehet rá feljutni. A dobogó elülső része kapuval lezárható, mikor egy palota előtt történnek az események, nyitott állapotban pedig belső tér tárul fel mögötte. A belső termek esetében hátul ajtó található, mely időnként szintén megnyílik. Az egész díszletet határoló hátsó sík számára háttérvetítés is készült, melynek egyéni technológiáját Jaschik Álmos ekkor kísérletezte ki, és a diapozitívokat is maga kivitelezte.[9]

Fennmaradt az előadás rendezőkönyve, melynek bejegyzései alapján részben rekonstruálhatjuk a mozgásokat.[10] A színészi játék az emelvény lehetőségeit teljes mértékben kihasználta. Különösen hatásos az elülső nagy lépcsőn való mozgás, amire hangsúlyosan épített a rendezés.

A koreográfiát Milloss Aurél dolgozta ki, aki szándéka szerint a japán színház hagyományait felhasználva egy modern mozdulatrendszert akart kialakítani. A szereplők gondosan megtervezett és begyakorolt mozdulatai pedig megteremtették az előadás sajátos, különleges dikcióját is.[11]

Az egyes színészek játékát a pontos koreográfia, a hangsúlyos és felerősített, elnyújtott gesztusok, mozgás jellemezte, mely egyfajta baletthez hasonló látványt eredményezett. Németh Antal rendezőpéldánya számos ilyen mozdulat sémáját rögzíti.

Napjainkra a hajdani előadás intenzív élményéből, különleges mozgásvilágából, a hanghatásokból semmi sem maradt meg, mindössze néhány dokumentum: fotó, leírás, kritika alapján kísérelhetjük meg rekonstruálni. Jaschik Álmos tervsorozata azonban, amely a produkció előkészítésére jött létre, mára szuverén műalkotásként is szemlélhető. A japán képzőművészet régi hagyománya volt, hogy neves művészek készítettek népszerű metszetsorozatokat, melyek a jól ismert színdarabok, s különösen a Csúsingura egyes szereplőit ábrázolták. E hagyományos műfaj távoli rokonaként, modern európai reflexiójaként tekinthetjük Jaschik Álmos alkotásait.

ISTVÁN MÁRIA
művészettörténész

Jegyzetek

[1] Bécsben a nemzetközi színházi kongresszus idején vendégszerepelt a produkcióval a Nemzeti Színház társulata 1936 szeptemberében. A százéves Nemzeti Színház, Budapest, 1938. p. 142.

[2] 1706, Csikamatszu Monzaemon; 1748, Takeda Izumo – Mijosi Sóraku – Namiki Szenrjú

[3] Az 1929. szept. 1-jei, Jaschik Álmoshoz intézett levelében a Csongor és Tünde Mirigymaszkjának elkészítéséhez is Hokusai két művét ajánlotta mintául.

[4] A tervsorozatot az Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tára (továbbiakban OSZK SZT) őrzi. „Naganori", KD 1621. Közölve (két másik jelmezzel és díszlettervekkel együtt): Jaschik Álmos. A művész és pedagógus. Noran, 2002. p. 233.

[5] A koreográfus Milloss Aurél nem értett egyet a hagyományos japán ruhák használatával. Ugyanakkor az ilyen kosztümök nagy lehetősége, hogy korlátozzák a szereplők természetes mozgását, mintegy előírják a stilizált játékmódot.

[6] Ez a motívum is előfordul a hagyományos japán darabokban.

[7] KD 1617 (OSZK SZT)

[8] KD 1645, KD 1646 (OSZK SZT)

[9] Az Iparművészeti Múzeum tulajdonában lévő színezett diapozitívot közli: Jaschik Álmos. A művész és pedagógus. Noran, 2002. p. 236.

[10] NSZR 146 (OSZK SZT)

[11] Milloss Aurél későbbi, Németh Antalhoz intézett levelében (1938, Róma) külön kiemeli a Roninok jelentőségét: „Nagyon, de nagyon boldog lennék, ha egyszer Igazgató Urammal a »Roninok«-ban megalapozottat egy új és még konzekvensebb példával sikerülne továbbfejleszteni!" OSZK Kézirattár, Fond 163. Lásd még: István Mária: Koreográfus egy prózai színházban – Milloss Aurél emlékei a Nemzetiben töltött évekről. Színháztudományi Szemle 19. 1986. p. 142.

A színházi szakma az idén emlékezett meg Németh Antal születésének századik évfordulójáról. Jelen cikk a Nemzeti Színházban 2003. május 19-én megrendezett konferencia előadásának anyagából készült.

A fotókat az Országos Széchényi Könyvtár bocsátotta rendelkezésünkre. Jaschik Álmosról cikk és műveinek fotói a Magyar Iparművésztben: 2000/3/25–30. oldal, a korábbi számokra hivatkozást lásd ott.

Jaschik Álmos

A művész és pedagógus

ALKALMAZOTT TEREMTÉS

„Ha egyszer kimondottuk, hogy a rajzoktatás nem festőművészet (azaz dilettánsképzés) és nem geometria, ha kimondottuk, hogy az életnek gyakorlati következményei vannak és az iskola növendékeit azokra előkészíteni tartozik, akkor csak egy szempontunk marad, melyet az általános irányú rajzoktatás zsinórmértékéül alkalmazhatunk, és ez: az iparművészet. Igen, az iparművészet, amely egyesít magában mindent, amit a művészi képzettség megkövetel."

(Jaschik Álmos: A modern rajzoktatás kérdése)

Ajánlás

Lenyűgöző művészeti könyvet ajánlok a kedves olvasóknak, művészeti nevelőknek és képző intézményeknek, könyvtáraknak. A címe: *Jaschik Álmos. A művész és pedagógus*. Kiadta a Noran, 2002-ben, 300 oldalon, 9900 forintért. Az elismerő jelzőt nemcsak a gazdag terjedelem, a könyvművészeti elegancia és a kitűnő szerkesztés érdemli meg, hanem a kötet páratlan dokumentációs, kutatási, pedagógiai értéke. Kilenc képtárból, könyvtárból, számos magángyűjteményből állította össze a szerkesztő, *Prékopa Ágnes*. Az elemző tanulmányok alapos tudású, szakmailag kiemelkedő szerzők munkái (*Mezei Ottó, Mohay Tamás, Révész Emese, Bakos Katalin, M. Tóth Géza, István Mária*). S a kötetben végre megtalálható a főszereplő, *Jaschik Álmos* több saját alkotása, beleértve az elméleti tanulmányait, válogatott cikkeit, tanterveit, bibliográfiáját, festményeit, fotóit, tervezéseit, tanítványainak neveléstörténeti értékű feljegyzéseit, dokumentumait, közöttük a nagyközönség számára eddig még nem hozzáférhetőt is.

Újrafelfedezés

Jóvátételek kora, újrafelfedezések ideje van. Fél évszázados emlékezetkiesés – avagy tiltás – után mintha most végre észrevehető (eszünkre vehető) lenne a közelmúlt több nagy magyar

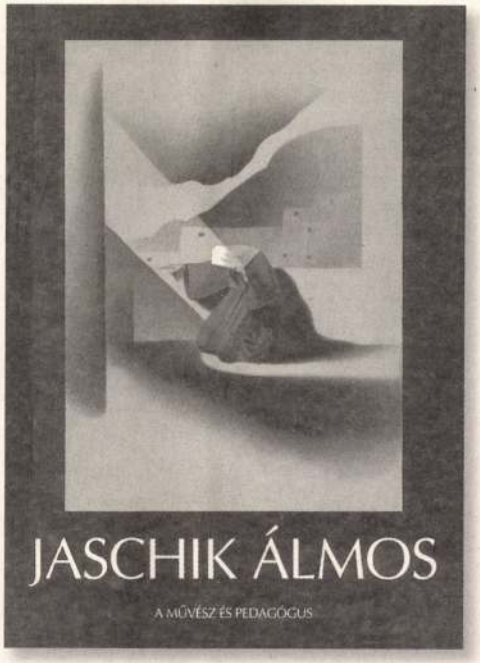

személyisége. A 20. század olyan kiemelkedő (mégis alig ismert) filozófiai, művészetelméleti, tudománytörténeti bölcseinek műveit vehettük kezünkbe az elmúlt években, mint *Hamvas Béla, Fülep Lajos, Várkonyi Nándor*. A páratlan értékű pedagógus tudós, *Karácsony Sándor* részbeni rehabilitációja, s a multidiszciplináris bölcs nagyasszony, *Dienes Valéria* újrafelfedezése után most egy másik különleges egyéniségnek adhatunk elégtételt: Jaschik Álmos életműve vált végre áttekinthetővé e nagyszerű könyv révén.

Ki volt Jaschik Álmos? Nemzedékemnek egy legenda, amit/akit valójában nem ismertünk, de Mezei Ottó állhatatos, áhítatos hivatkozásai után elképzeltük alkotásait. Voltaképpen a tanítványai tanúságtétele volt hitelesítő számunkra, akárcsak az előbb említettek esetében. De nézzük alaposabban Jaschik Álmos életét és művét. Könyvbeli arca akár egy konszolidált tisztviselőé is lehetne. Ám a kötetben publikált önportré-fotókísérleteit látva (*Mozgáspályák*, 1927) már sejtjük: nem köznapi emberé ez a jovális mosolygás. Mozdul a keze, karja, szeme, s mozdítja a mi tekintetünket is ez a vibráló kép. Jó a könyv alcíme: A művész és pedagógus. Jaschik Álmos Bártfán született 1885-ben, s 1950-ben hunyt el Budapesten. Életpályája, hivatása, alkotásai zavarba ejtően gazdag és széles érdeklődésre utalnak. Jaschik iparművész volt és művészeti nevelő, festő és grafikus, könyv- és betűformáló, színházi jelmez- és díszlettervező, biblikus értelmező és animációsfilm-készítő, illusztrátor és művészeti kritikus, közéleti funkciót vállaló pedagógusképzési szakember (ma talán oktatáspolitikusnak is neveznénk), karikaturista, folklorista, művészetfilozófus. Elkötelezett plebejus gondolkodású értelmiségi, baloldali (itt: szociálisan érzékeny), konzervatív demokrata, közösségi keresztény és a vészkorszakban zsidókat mentő magyar honpolgár. (Életrajzából érthető, hogy a múltat megszűrő, manipuláló kommunista korszak miért „felejtette el".) Összeszedett (s összegző) alkatú alkotó. Egyik elemzője, Révész Emese találóan „generatív személyiségnek" nevezi, joggal. Gazdag életének talán legnagyobb értéke (ragyogó képeit, műveit túlszárnyalva) mégis az *iparművészet-központú művészeti nevelés*. S még valami. Művészeknél ritkán tapasztalhatóan – de bölcsektől elvárható módon – *óriási tanítványi kör* létrehozója. (Nála nagyobb csak Karácsony Sándornak és *Németh László*nak volt ekkortájt.) Ontotta magából a (miatta, általa valóban növekedő) növendékeket. Abban a szerencsében volt részem, hogy néhány tanítványát közelről ismerhettem (például a műben idézett *Péter Ágnes*t, akinek gyönyörű feljegyzései a kötetben megtalálhatók). Miért fontos ez? A halhatatlanságra vágyó „nagymesterek" közül sokan a saját individuális glóriájukat tették műveik mellé az utókornak. Ez hervadt el leghamarabb. Az igazi alkotókat közösségeik, tanítványaik hitelesítik. Az ő tanúságtételük segíti legtöbbször a rejtőzködő életművek újrafelfedezését.

Jaschik *művészetpedagógiai szemlélete* kora legmodernebbjei közé tartozott (legyünk pontosak: ma is oda tartozik). Mi jellemezte? A divatos narcizmus és a művészkedő „lilaság" kerülése. Nem volt „vadzseni"-pártoló, elvből elutasította a bohémkedést, a „műmagyaros" felszínességet, a „grand art"-tal szemben az életközeli, praktikus iparművészet elsőbbségét

vallotta. De a tárgy nem lett nála bálvány. Felfogásában mindig megtaláljuk a spiritualitás erejét. Mondhatjuk, az ő iparművészete a „lélek formaalkotása". Jól látni ezt a más művészeti kifejezésekhez kapcsolódó alkalmazkodó, de mégis autonóm alkotásainál. Jelmez- és díszletműveinél, illusztrációinál, filmterveinél poétikusan kiegészített; szolgált, de sosem szolgaian. Az „ösztönszerű rajzok" kultuszát kerülte (ennek tanulságai aktuálisak lehetnének a spontaneitás ma is divatos csőlátó-imádói számára). Tudatosan törekedett egyfajta „egyéniségfejlesztő" tanításra, ahol a kiindulás mindig az élet volt maga. A „kézügyesítő és ecsetgyakorló" foglalkozás helyett a „megfigyelő értelem" határozta meg gyakorlatait. Híresek lettek az úgynevezett „feladatcédulái", a kéz és a fej együttes megdolgoztatásával. (Ilyenek a könyvben is látható Vízplasztika szerkesztése: forduló csónak felületsodrása, mederplasztika esetében. Vagy: Füstplasztika tervezése a füsttest mozgásmenete az adott szélirányban stb.) Nála a tárgyakat nemcsak a konkrét térben, hanem fejben kellett előbb megforgatni, ezáltal – számítógépet nem használó korában – mintegy megelőlegezte a virtuális tér ma igen népszerű kombinációs játékait, s bizonyos értelemben a hologramot.

Jól felismerhető Jaschik koncepciójában a holisztika. A „kis elemekből építünk nagyot" felfogással ellentétben (amelyet ma is sok helyütt erőltetnek), ő mindig az egészből indította gondolkodását. A *Gyakorlati irányú rajzoktatás* című tanulmányában írta: *„A haladás sohasem a részletek szaporításától indul meg, lévén a haladás örök és a részletektől független, hanem az egységes szempontok változása által irányítva, mindig az egészet öleli fel. Aki tehát mást keres a művészetben és olyan* [...] *hiányokat ró fel neki bűnül, amelyeket az tudatosan elkerül, a modern művészi felfogást még csak megérteni sem fogja."* Hatalmas jelentősége van Jaschik munkájában a mozgásnak is. Egyik nagy hírű elődje, *Székely Bertalan* is használta már a Mintarajziskolában a „mozdulatkompozíciós gyakorlatokat", de Jaschik ezt immár filozófiai szintre emeli és rendszeressé teszi. Az ornamentumot például „homogén életérzésünk mozgásenergiává, mozgásjelenséggé transzponált formaalkotó cselekvésösztönéből" eredezteti. Felfogása szerint a mozdulatgesztus, a mozgásállapotok változata hozza létre a díszítőművészetet is. A sordísz – állítja Jaschik – az egyszerű sortánc nyoma, a bonyolultabb díszítőminta pedig a variáló körtánc leképezése. Nála a képi jelentés mindig a spiritualitásban gyökerezik. A „kozmikus centralitású" formákban (például a tulipán motívumában) szerinte a legősibb, legdrámaibb lelki gesztusok, a kérés és a köszönet, a könyörgés és a hála formái érhetők tetten.

Miközben alkotásaiban és tanításában a markáns, koherens elméleti alapozást látjuk, nem lehet nem észrevenni a *gyakorlat* hangsúlyait. Jaschik az iparrajziskolai állásából kikerülvén magániskolájában *gyakorlatközpontú műhelyt* hoz létre. Ezt üdvözli az újszerűségét felfedező *Rabinovszky Márius* is a *Nyugat*ban írt cikkében, amelyben az akadémia és a szabadiskola zsákutcái helyett Jaschik műhelyének a létét ünnepli. Itt említem meg, hogy Rabinovszky nemcsak egyik felfedezője volt Jaschiknak, de (jó szándékú) félreértelmezője is. Rabinovszky ugyanis mereven kötötte magát saját elvéhez, miszerint a művészet nem tanítható. Szerinte *„A mester nem művészt nevelt, hanem mesterembert. A legjobb értelemben vett technikai tudást ruházta a tanoncára, azaz rákényszerítette ezeket az ismereteket.* [...] *Jaschik Álmos a műhelytanítás értelmében alakította ki pedagógiáját, azzal a világosan kitűzött céllal, hogy komoly, becsületes mesterembereket neveljenek, akikből művész akkor válik, ha művész voltukat magukkal hozták."* Ez az állítása már hamis. Rabinovszky itt nagyot téved. Sem elvi szinten, sem Jaschik pedagógiájában nem a technika, nem a mesterember-képzés volt a művészeti nevelés lényege. Éppen a Jaschik képviselte gyermekszerűség elvére építő modern pedagógia cáfolja az egyoldalú ismeretközlés érvényét. (Ne felejtsük el, Jaschik jól ismerte a pedagógus *Nagy László*t, s az Új Iskola tanait.) De ellentétben áll a csak technikai mesterképzés feltételezése Jaschik sprituális, filozófiai alapozásával, az asszociációkra építő, társaslelki működést használó, rejtett kreativitást kibontó *lényeglátó nevelői beállítódásával* is. Jaschik nem „hozott művészkékkel" dolgozott. Nem véletlen, hogy 1920-tól 1950-ig működő magániskolájában *nem volt felvételi vizsga* sem. Jellemző az is, hogy míg Rabinovszky csak az individuum képzését veszi észre nála, addig Jaschik, s tanítványai is a *közösségi munka* alkotó erejét hangsúlyozzák. (Ami persze nem zárja ki a differenciált foglalkozást.) A hajdan megszokott (néhol kövületként megmaradt) statikus szemléletű képzéssel szemben Jaschik iskolája a szellem, a lélek és az anyag állandó dinamikájával foglalkozott. Mohay Tamás idézi szép tanulmányában az ide vonatkozó gondolatot 1928-ból: *„Az illusztrátor* [...] *ember, akinek az élet nem látvány, hanem élmény, nem tények nyugalma, hanem* formák örök mozgása."

Ebből a mozgásra, dinamikára való koncentrálásból érthető, hogy Jaschik együtt dolgozott *Szentpál Olgá*val, s jól ismerte kora többi hazai mozdulatművészét (Dienes Valériát és másokat). Az *integráció* iránti igénye szinte minden társművészettel kapcsolatba hozta. Dolgozott a Nemzeti Színház rendezőjével, s igazgatójával, *Németh Antal*lal, a korai animációsfilm-készítőkkel, zenészekkel és táncosokkal. Készített esztétikus bankjegyet és művészi könyvborítót. Díszleteinél alkalmazta a vetített hátteret és a montázst. Tanulmányozta a magyar és a keleti folklórt, jelmezterveinél sinológus tudásával lepi meg a szemlélőt, dekoratív írástervezésénél pedig a vizuális ősnyelv kutatóját fedezhetjük fel.

Művészete autonóm, eredeti érték. Nagy érték. Ezt bizonyítja mind az Ernst Múzeum-beli reprezentatív kiállítása (amely *Keserü Katalin*nak köszönhetően időben közeli a könyv megjelenéséhez), mind a kötetben látható művei. Nehéz erről pár oldalon számot adni. Könyvillusztrációi kapcsán mondják, hogy a preraffaeliták örököse. Rajzai, grafikái révén meg jogosan becézik a „magyar *Doré*"-nak. Animációsfilm-tervei láttán kezdjük érteni *Macskássy Gyula* és *Jankovics Marcell* filmes képnyelvének vállalt magyarságát. Képalkotása markánsan egyéni és merészen kísérletező. Ha megnézzük *Biblia-illusztráció*it, jól látni, milyen elegánsan játszik a térrel és a nézővel. Úgy mutatja be Jézus történetét, hogy a főszereplő, a Názáreti nincs is rajta a képen (vagy takarásban van). Mások arcán, gesztusán látni a hatását. Térdimenziói lebegnek, mintha Ja-

pánból jött volna. A Keresztre feszítés képén a kereszt – csak az árnyéka által jelenik meg, a homokon. Mint egy *Pilinszky*-parafrázis. Ki volt Jaschik Álmos? *Ruskin* és *Morris* folytatója, *Kepes (Language of Vision)* és *Moholy-Nagy (Vision in Motion)* időbeli és szemléleti megfelelője, *Kós Károly*, *Steiner*, *Bartók*, *Kodály*, Dienes Valéria és Karácsony Sándor kortársa. Tanárunk. Hadd jellemezze befejezésként Jaschikot néhány saját tanulmányának címe: *Az utca, mint a művészeti nevelés tényezője; Gyakorlati irányú rajzoktatás; Iparművészeti nevelésünk válsága; Az ornamentika válsága; A másik arc; A giccs és társai; A könyvillusztrálás művészete…* Jól mondta Mezei Ottó: Nincs még egy gyakorlati irányú rajzpedagógusunk, aki ennyire egyetemes és ennyire magyar. Érdemes szeretnünk, mert általa magunkat szeretjük meg (tenné hozzá *József Attila*).

DEME TAMÁS
művelődéskutató

A mesterség dicsérete

Parlamenti szoborkorrajz

A *Parlamenti szoborkorrajz* alcímet viselő kiadvány derűs olvasnivaló. A *Buza Péter* által írt, szerkesztett kötet *Gadányi György* fotóival egy viszonylag szűk és zárt társaság, a magyar parlamenti képviselők „munkahelyén" díszelgő sajátos szoborkiállítást mutatja be. Rendkívüli munkahely a magyar Parlament, különleges ez az állandó kiállítás is. Az oda csak ritkán, vezetéssel bejutó látogatók aligha ezekre a magasban álló művekre figyelnek. Pedig világszerte nagy értékűnek tartott Országházunknak ezek az alkotásai is figyelemre méltók.

Nyolcvannyolc szoborról van szó. Nyolcvannyolc szimbólumról. Elkészíttetésük célja az volt, hogy ezen figurák által mintegy megjeleníttessék az ország legfőbb irányító helyén a társadalom, szinte egész keresztmetszetében. Legyen a képviselők szeme előtt az ősi mesterségek, kézművesek jelképei révén a múlt, s a mezőgazdaság, ipar, tudomány szimbolikus alakjai révén a korabeli (millenniumi) jelen. Köszönet illeti a kötet összeállítóját és kigondolóját, mert ezekkel a ritkán látható szobrokkal többféle élményhez, tanításhoz juttatják a nyitott szemű olvasót. E kötet felfogható az adott történelmi időszak, a 19. század vége *korrajzának*. Az ezredfordulós ország képét formázzák a szobrok, konkrét értelemben is. Az „Agyagiparos" jelképes alakja magának *Zsolnay Vilmos*nak a figuráját, arcvonásait jeleníti meg. Tudható: a Zsolnay-gyár pirogránitját és híres eozinmázát szinte valamennyi millenniumi létesítmény felhasználta. A Távírdászlány, a Mérnök vagy a Tőzsdéző szimbolikus alakja szintén az adott ezredvégi korszak civilizációs értékeit idézi. A korabeli mesterségek szobrain a ruházat hiteles viselettörténeti illusztrációként nézhető. Valódi kordokumentum. Ugyanakkor átvitt értelemben is jelentős a szoborcsoport (és a kötet) társadalmi körképe, ez tudásszociológiailag is izgalmas *művelődéstörténeti* gyűjtemény – készítőinek konkrét korától függetlenül is. (Vajon mit tudnak a mai városi gyerekek a libatömésről, amely tevékenység itt külön szimbólumra érdemesült? S mit tudnak a pénzverés technikájáról, a pányvázás csendes vagy hangos jellegéről?) A filozófiailag, művészetelméletileg fontos kérdés most érvényes: *a jelből jelképpé lesz-e – művészi alkotás révén – a gondolat nyoma?* Nagy a kísértés minden megrendelt műnél, hogy a létrejött terméket rögtön műalkotásként könyveljék el. Pedig nem szükségszerűen az. A Bányászat, Fémipar, Csizmadia közepes szobra nem kelt katarzist. A Teológia, a Bölcselet, Jog szobrainál viszont jólesik szemügyre venni a testtartás, a ruházat, s a fogalmi attribútumok összhangját. Véljük, ezeknél a szobroknál sikerült a jelt jelképpé emelni. A kollekciót tehát *művészeti értékként is* érdemes figyelnünk. A szobrok többnyire művészeti, s iparművészeti alkotások is. Kétségkívül nem mindegyik ad esztétikai élményt, de a legtöbbjük művészileg szép alkotás. (Magas minőség, ahogyan a parlamenti folyosók belsőépítészeti részleteivel, színeivel harmonizálnak.)

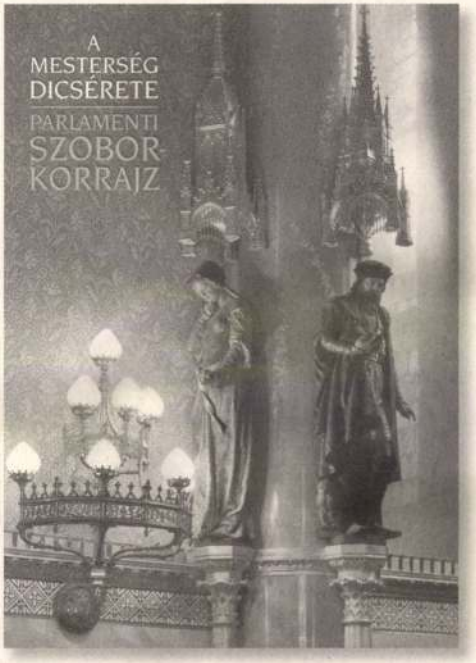

A Halászat, az Orvostudomány, az Erdészet szobrának finom megformálása esztétikailag is figyelemre méltó. A művészetek allegóriái sorra megjelennek. Láthatjuk a Szépirodalom, a Zene, a Színművészet szobrai mellett a Festőművész, Szobrász figuráját is. Ráadásul több iparművészeti ág, iparművész mester kap itt rangot jelző bemutatást. Tanulmányozható a Rézműves, az Ötvös, a Fotográfus, a Nyomdász és a Nyerges. Szűcs, Szabó, Harangöntő, Takács, Üvegiparos is látható, szakmája kellékével, eszközével. A mesterség – jelképpé formálva.

S végül sajátos, magától értetődő értéke is van e kötetnek: *tanító könyv*. Gyerekek, serdülő kamaszok kezébe való, mert olyan elvarázsolt világba vezet, ahova más úgysem vezeti el a felnövekvő gyereknemzedékeket. Itt és most (a marketing hátsó gondolata nélkül) arra biztatom a szerzőket, készítsék el e kötet kamaszgyerekeknek szánt változatát is. Nem kell ehhez túlzottan átírni a könyv szövegét, csak kissé egyszerűsíteni lehetne a szerkezetét, élőbbé tenni a képeskönyv funkcióját. A könyvnek ugyanis ez az egyik legfőbb értéke. *Szépséges képeskönyv*. Külföldi barátaink örömére egyúttal kétnyelvű, tehát a magyar mellett benne van az angol nyelvű ismertetés is. Ami nemcsak ismertetés. Szólni kell Buza Péter könnyed, elegáns esszé-stílusáról. Nem

apologetizál, nem dicsér fölöslegesen. Néha bizony finoman bírál is. A rézműves szobráról leírja, hogy viselete túlzónak, színpadiasnak tűnik. *„Túlzás ez mindenképpen: a rézművesé egyszerű félparaszti-félpolgári foglalkozás. Túlzás a bőrkötény, az aranyszegélyes felsőruha, a hímzett ing. Jelmez a díszmenethez, amelynek részeseiként megjelennek itt a figurák."* A libatömés eszményített állóalakjáról pedig *Festetics Antal* (aki néhány szoboralak bemutatását fogalmazta) ekképpen ír: *„Libát tömni egyébként csak ülve lehet, a nehéztestű szárnyast térd alá kell szorítani, egyik kézzel a csőrét erőszakkal kinyitva, a másikkal az áztatott kukoricát belegyömöszölve, majd a liba hosszú nyakát a gyomra irányába masszírozva. Brutális állatkínzás az ára annak, hogy a szerencsétlen jószág mája a többszörösére duzzadva eladható legyen az ínyencek portáján.* […] *Az idealizált jelenet ebből az egész szörnyűségből semmit sem árul el, mintha a menyecske éppen sétálni vinné a kedvencét…"*

Persze, ha a szimbólum e hiba dacára is hihető, mert elfogadható, akkor derűs replikaként juthat eszünkbe a régi anekdota szobrászpoénja: „de hiszen ez nem ló (vagy libatömő), hanem szobor…" Mindenesetre helyes, ha a kötet a hiányosságokra is felhívja a figyelmünket. A szerző egy másik, súlyos fogyatékosságra is rámutat. A szoborcsoport megformált jelképeiből két mesterség szimbóluma érthetetlen módon hiányzik. *Nem található Parlamentünkben sem a Kőműves, sem a Tanító, Tanár szobra.* Ezen érdemes egy kicsit eltűnődnünk. Ezzel a hiánnyal talán jobban értjük majd történelmünk menetét is. Országvezetőinknek valamiért nem volt fontos az, aki épít, s az, aki nevel? A választ mindenki a saját tűnődésének csendjében adhatja meg.

A könyv példamutatóan őszinte. Elismeréssel kell leírni: Buza Péter szövege jóval több, mint puszta kommentár. Elemez, történelmi tárlatvezetést, művelődéstörténeti elmélkedést kínál, gondolkodásra ösztönöz. Gadányi György pedig különös csodát művel akkor, amikor – bár módja lett volna gépiesen ortogonálisra állítania az objektívjét, nem ezt tette, hanem – az álló figurák talpsíkjába állítva a lencsét, szinte a felvidéki, középkori oltárszobrok komolyságát köcsönözte ezzel a lelemenynyel a tűnődő szobroknak. Ezért, illetve ezért is hasznos ez a kötet. Ajánlható kamaszoknak, felnőtteknek, hazai csodálkozóknak és külföldi érdeklődőknek. Ráfér valamennyiünkre, ízlést és véleményt formál. *(Száz Magyar Falu Könyvesháza Kht., 2003. Ármegjelölés nélkül.)*

D. T.

Művészi (világ)képek – tetovált valóság

A bennszülötteket lefestik – ugye?

Amikor valamiről gyanúsan túl sokat beszélünk, vitatkozunk, azzal valami nagyon nincs rendjén. Így van ez a környezeteszétikával, a képi kultúrával, az iparművészettel is. A téma – úgymond – jó ideje valóban az utcán hever. Miközben azon sajnálkoztunk, hogy kevés a kiállítóhelyiség, a magángaléria, és még több művészeti seregszemlére, megmozdulásra, társaságra, szimpóziumra, újságra volna szükség, a pluralizmus jegyében, nagyvonalúan megfeledkeztünk arról, hogy egész életünkben az igazán meghatározó szerepet játszó, nagyszabású retrospektív tárlat – hogy ne mondjam –, világkiállítás az a környezet, amelyben élünk, dolgozunk, politizálunk, múlatjuk az időt…

Hétköznapi látványélményeink formavilága jobban meghatározza, hogy miként viszonyulunk a múzeumokban, a galériákban vasárnapi látványosságok vagy az illem kedvéért tett kulturális hódolások során menetrendszerűen megtekintett művekhez, mint gondolnánk. Arról nem is szólva, hogy a kiállítási intézményekben, a szabadtéri néprajzi múzeumokban, az árveréseken, a művészet nagy vásárcsarnokaiban már csak az eredeti környezetükből (működési rendjükből) kiszakított, vagy eleve a kiállítóterem (a gyűjtemény) védelmébe ajánlott és így-úgy összehordott műalkotások – sokszor *Madam Tussaud* viaszbábjaihoz hasonló –, másolatok vagy hamisítványok elé járulhatunk. Ezért is nevezik a művészet eme szigorúan ellenőrzött-védett fellegvárait a 20. század eleje óta növekvő hangsúllyal a művészet temetőinek, gettóinak. Ennek kigúnyolásaként a hetvenes években néhány konceptművész – az előírásokhoz mereven ragaszkodó ügykezelést kijátszva, egyszersmind lejáratva – nem létező művét papírforma szerint múzeumi leltárba vétette.

A múzeum műtárgyak gyűjtésével, rendszerezésével és kiállításával foglalkozó tudományos intézmény, legalábbis ami a rendszerezést illeti, elviekben. Vagyis ahol a múzeum, ott lakik a művészet – véli az intézményi tekintélyt tisztelő polgár, hiszen így tanították, és rendszerint nem akármilyen épületekről van szó. (Nálunk például az egykori királyi palota ad otthont a Magyar Nemzeti Galériának.) Az újabb kori múzeumépítészet iránti kereslet divatja az – e tekintetben is pénzszagot szimatoló – USA-ban szintén a hetvenes évek közepétől harapódzott el. A múzeumok – hagyományos feladatuk: a hely szellemének megidézése, értékeinek adminisztrálása mellett – egyfajta szabadidőközpontokká és a világ vezető, felkapott építészeinek a vakmerő elképzeléseit megvalósító színterekké, látványos kirakatokká, illetve az építtető (mecénás) város rangjának fokozóivá váltak. Az ilyen kulturális paloták, miközben vetekednek a templomok tömegcsalogató szerepével, áhítatos légkörükkel nagyban űzik az ipart: nyereségérdekelt vállalkozásokká nőtték ki magukat. Ezek az új tömegközpontok, turista-gyülekezőhelyek, nyugdíjas-unaloműzők a meglévő gyűjtemények értékéhez képest gyakran túlzottan hivalkodó emlékművek. Lenyűgöző mivoltukkal nemcsak a lelkes országjárók, tudás- és műveltségvágyók zsebét akarják megdézsmálni, hanem mindenekelőtt az adományozókét. A fokozódó műtárgytermelés jó részét tudniillik a múzeumok termei, raktárai fektetik el. Úgy is, hogy az adókedvezmény ösztönözte tehetősek adományait, nem utolsósorban becses nevét viszszaigazolják és megőrzik az utókornak. A múzeumok ugyanakkor üzletekkel, ajándék- és könyvesboltokkal, ét- és előadótermekkel bővültek. Viharos sikerű oktató- és szórakoztató műsorokat, vetélkedőket, tárlatvezetéseket, vetítéseket, tudományos összejöveteleket, par-

Zboray Ernő jávai bábui között (M. F. I. felvételei)

Magyarul tanulnak a jávaiak

Huszezer hold és harmincezer ember ura Jáván Zboray Ernő — a Rádió egy régi előadója

Alig napbarnított fiatalember Zboray Ernő, akit a rádió közönsége Jáváról, Szumatrából küldött előadások hosszú sorából jól ismer. Úgy mesél közel húsz esztendős trópusi életéről, cukornádültetvényekről, kávéexportról, holland földbirtokpolitikáról, mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, hogy egy magyar ember gyerekfejjel csak úgy elinduljon Jávába, hogy húsz esztendő multán harmincezer lakósú óriási terület szinte teljhatalmú gazdasági kormányzója legyen.

A maláj bábjáték csodálatosan festett, faragott és öltöztetett figurái, remek bennszülött ötvösmunkák, kézzel batikolt pompás javán kelmék között, valóságos keletindiai múzeumban, tehát stílszerű környezetben mesélte el Zboray Ernő regénynek beillő pályafutását.

— Pontosan tizennyolc esztendeje, 1921-ben indultam el Jávába, barátom, Buday ültetvényes látogatására. Mellékesen elvállaltam a mai Külkereskedelmi Hivatal elődjének levelezői állását, amelyből persze, nehezen éltem volna meg Jávában. Annál kevésbbé, miután akkor csaptak át a világon az első gazdasági válság hullámai. Beálltam egy ültetvényre kezdő felügyelőnek. Nehéz volt. Őserdőt irtottunk. Lassan tudtam csak az életmódba, az éghajlatba beletörődni. Nem tudtam hollandul és nem értettem a maláj nyelvet. De hosszú két esztendő volt! Hosszúra nőtt a szakállam, összjavadalmazásom pedig 125 forint, egy szolga és egy ló volt.

Maláj bábjáték

— Az őserdőt is meg lehet szokni. Kerek tíz esztendőt töltöttem benne. A fizetés javult, úgyhogy tíz esztendő után, amikor először jöttem haza szabadságra, megelégedett, boldog ember voltam. 1931-ben másik ültetvényre kerültem, most már intézőnek. Ez az utolsó nagy magán-

Három díszes bábu

Rádióélet 1939. jan. 6.

ÉS BEMENVÉN A HÁZBA, ÚTT TALÁLÁK A GYERMEKET ANYJÁVAL, MÁRIÁVAL; ÉS LEBORULVÁN, TISZTESSÉGET TÖNEK NEK
[LUKÁCS II. 16-20]

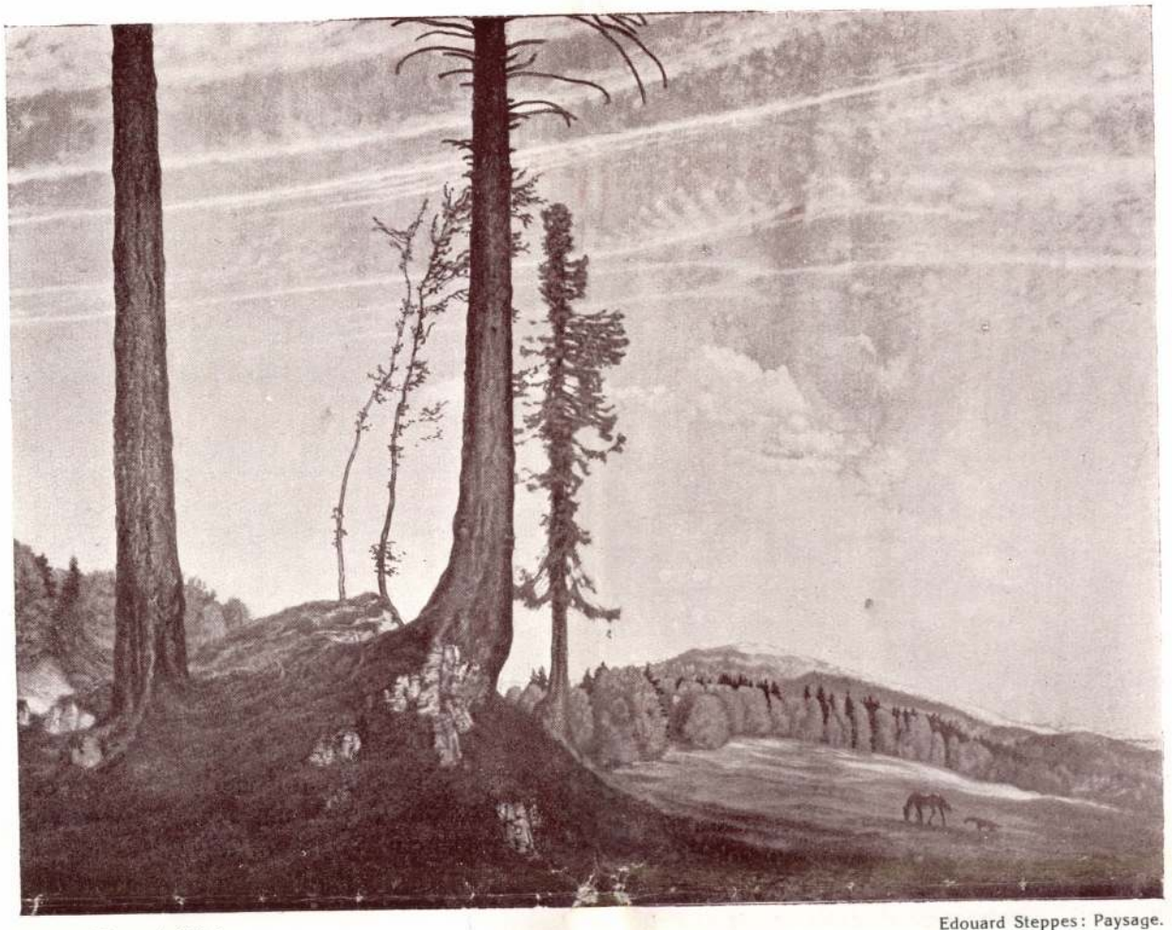

Steppes Edmund: Tájkép.
(A Nemzeti Szalon kiállításából).

Edouard Steppes: Paysage.
(De l'exposition du Salon National).

járóit még akkor is kizárják, ha művészi igényekkel nem is lépünk fel vele szemben. Ezzel szemben az amatőrkötések őszinte, hamisitatlan anyagot, korrekt megmunkálást és elkészitésükhöz időt igényelnek, kizárva minden türelmetlen sürgetést és ennek következményét, a felületességet.

Ma már minálunk is, legalább Budapesten, meg van a lehetőség arra, hogy a könyvbarát komoly és művészi munkához jusson, ne legyen kénytelen silány férctermékre szorulni, esetleg — ami még szomorubb — a külföldi iparhoz fordulni. Erőteljesen szervezkedő iparoktatásunk három év óta gondoskodik arról, hogy a műértő közönségnek a könyvkötészet terén is megértő iparossága legyen.

A jelen soraink kiséretében hozott képek némi világosságot vetnek a modern művészi amatőrkötéseknek lényegére. Nagyobbrészt egyszerü tervek nyomán készültek, érvényesülési teret engedve a kötéshez használt anyag nemességének és a technikai kivitel szakszerüségének. Részletes felvilágositással a képek kisérő szövege szolgál. Művészileg kötött könyveken kivül, a könyvkötőműipar körébe tartozó kisebb használati tárgyak bemutatásával élénkitjük e sorozatot, amelyek háziipari eljárással, tehát technikailag egyszerü eszközökkel készültek, ismét nem a tömegáruk tucatszerüségére, hanem az egyéni izlésre és a terv művészi voltára fektetve a sulyt. A nálunk csak grafikai ábrázolások körében használatos és ismert linoleummetszés alkalmazásával készült e tárgyak javarésze. Vannak — mint látható — közvetlenül kézzel festett és különféle diszitő eljárásokkal kombinált módon készült dobozok is, mindennél világosabban beszélő bizonyitékai a háziipar művészi és egyéni reorganizálására irányuló törekvések életképességének. A könyvek hivatásos könyvkötősegédeknek tanulmányi munkái, a dobozok pedig műkedvelő hölgyek kartonnage gyakorlatai. Valamennyi tárgy a székesfővárosi ipariskola műhelyében készült.

Azzal, hogy e képeket olvasóinknak közreadjuk, szolgálatot óhajtunk tenni első sorban saját programmunknak, melynek a művészet népszerüsitését célzó pontjait nem győzzük hangsulyozni, de másrészt közönségünk ama részének is, mely betelve az u. n. gyári művészet gyilkos terjeszkedésével, sok-

szor hasztalanul keresi a gazdaságosan megoldható interieurművészet apróbb szükségleteit. Rámutatunk arra az utra, amelyen e szükségletek kielégithetők.

A polgári lakás művészi megoldásának kérdése izgatóan mered elénk, a feleletül remélt tények még egyre késnek és szomoru tény az is: arra, hogy a szerényebb viszonyok között élő intelligencia tulfizetés és adósságok nélkül magához méltó otthont teremthessen magának, a mai gazdasági viszonyok és ipari törekvések nem alkalmasak. Lemondásról ugyan soha nincsen szó, de igenis van szó halasztásról. Azonban vannak az interieurnek apróbb hasznossági szükségletei is, kisebb, de fontos feltételei a „lakályosságnak", amelyeknek művészi értékre való emelése már számottevő lépést jelent az egységes művészi kiképzés felé. Ezek a dolgok pedig egytől-egyig a háziipar keretében mozognak, benne is mozogtak mindaddig, amig azokat onnan a gyári üzemek ki nem ragadták. Ma már azonban, amikor a gyári termék nem minden esetben jelenti az olcsóságot, főleg pedig csak nagyon-nagyon ritkán jelenti a művészi szépet, ma már, amikor a gyáraknak ipari jellege már többé-kevésbbé tisztázva van és egyuttal tisztázódott annak a háziiparhoz való viszonya is, önkéntelenül nyomul előtérbe a művészi izlés egyéni disposiciók szerint tagolódó sokféleségének kielégitése. Világos bizonyitéka ennek a szépművészet modern renaissance-a, mely elsősorban és csaknam kizárólag a háziipari jelleg közvetlenségével növeli percről-percre rajongóinak táborát.

A természetes fejlődés azonban, mely kihat a szépművészeti termelésre és egyre szorosabban füzi körülötte a kulturhatárokat, csakis egy cél felé irányulhat. Ez a cél pedig egy olyan általános modern háziipari kulturának a megteremtése, amely egyrészt megtartva a gyári iparral való mai versenyen kivüli viszonyát, egészséges művészi alapokra helyezi az egyén egész külső életberendezését, másrészt pedig szolgálatot tesz magának a gyári termelésnek is, mert experimentativ utjelzőként világitja be előtte a művészi fejlődés irányát.

A modern háziipar fogalma ma még talán kissé idegenszerüen tolakodik be a gyárkémények füstjében tengődő társadalom gondolatkörébe, de végre is azt, hogy egy életképes művészi kibontakozás csakis általa remélhető, vitatni nem lehet.

És éppen ezért az iskola, mely a szó szoros értelmében vett tanitás kereteit átlépve, a társadalom művészi életének fejlődési feltételeihez köti munkásságát, joggal helyezkedhetik a modern ipari fejlesztésnek a leghivatottabb tényezői közé. A jövő ipari kulturája, a gyári és háziipari jellegre való tekintet nélkül, az iparoktatási intézmények működésétől van függővé téve. Ezt a függő viszonyt maga a társadalmi fejlődés teremtette meg, vagyis ugyanaz, amelyiknek a művészi igényei is e viszony igényeiből táplálkoznak.

E cikkhez közölt képeink is dokumentálják, hogy művészi iparunk csiraélete már megkezdődött, sőt tanuságot tesznek az életfeltételek kedvező volta mellett is. Mondanunk sem kell, hogy képeink csak szemelvényei egy nagyszabásu műipari képzésnek, mely ma már, tekintve, hogy három éves multról van szó, az ipari és a műkedvelő társadalom minden rétegében elágazik.

Jaschik Álmos.

A NEMZETI SZALON NEMZETKÖZI KIÁLLITÁSA.

Első nemzetközi kiállitását rendezte a Nemzeti Szalon, de ennek a kiállitásnak a keretén belül házi méltányolásban részesiti saját műtárosát, Rubovits Márkot is, aki immár tizenöt év óta szolgálja a közönségnek azt a csoportját, amely a Szalon tárlatain vásárolja képeit. És szolgálja azokat a művészeket, akik a Szalon kiállitásain akarnak érvényesülni, a nyilvánosságnak azzal a mértékével, amely ha dicsőséget nem is feltétlenül, de anyagi sikereket mindenesetre szerez nekik.

Az a kollekció, amelyet Rubovics belehelyez a nemzetközi csoportba, szinte reprezentálja is ezt az elvet. A tiszta művészi dicsőség és siker, ahogy Zola „L'Oeuvre"-jében egy keserü vélemény megállapitja, csak azoknak való, akik azért akarnak inni belőle, hogy még — szomjasabbak legyenek! A másik, a szélső szentencia, amely elmélázásra késztet bennünket — járván e pedáns képek előtt, — a józanság teljességével magyarázza nekünk, hogy a művészetért nem érdemes szomjazni, éhezni. (Igaz, anélkül is lehet ma már művészi dicsőséghez és anyagi sikerekhez jutni!) De hát, jó és bölcs dolog a lefektetett sineken előretologatni művészi ambiciónk lassu kocsiját, pedig, hogy nagyobb és merészebb utakon is roboghatott volna ez az ambició, — tanuság róla az a néhány kép, studium, amely a kezdet emlékeinek a rég elfeledt kuczkójából került ide . . .

Ami a Szalon „nemzetköziségét" illeti, három német név reprezentálja a külföldi vendégeket.

Heller Adolf és Steppes Edmund német festők és Wallner Wolfgang osztrák szobrász. Ha ezt a szót: osztrák, amely itt a nagy német és az ausztriai német közötti külömbség ideológiáját jelenti csupán, nem veszem figyelembe, s ha szobrászi métierjének csak a lelkét, a hozzám szólásának beszédességét kutatom,

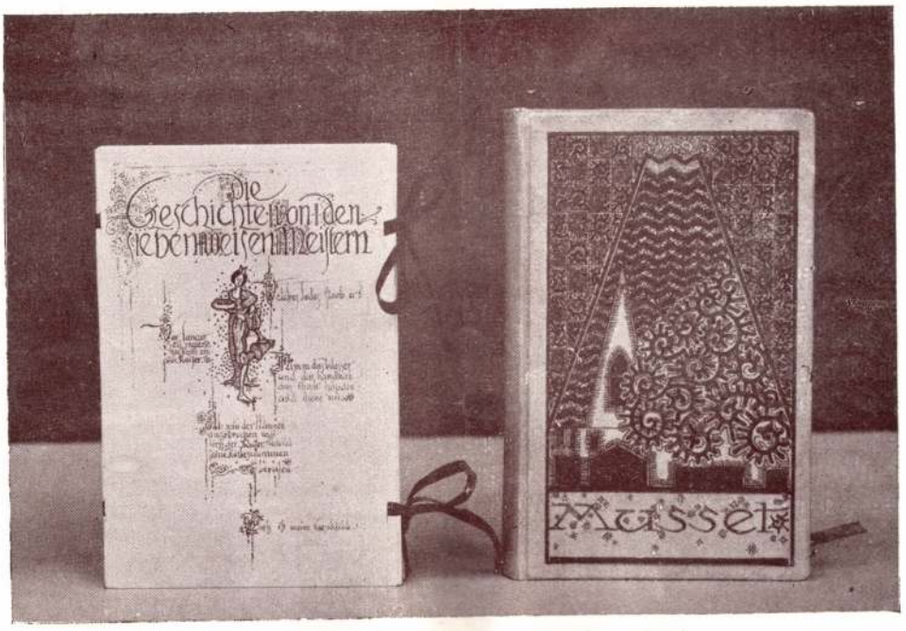

Pergamentkötések, kézi festéssel. Jaschik Álmos tervei.
Reliure de parchemin, peinte de main. Après le dessein de Álmos Jaschik.

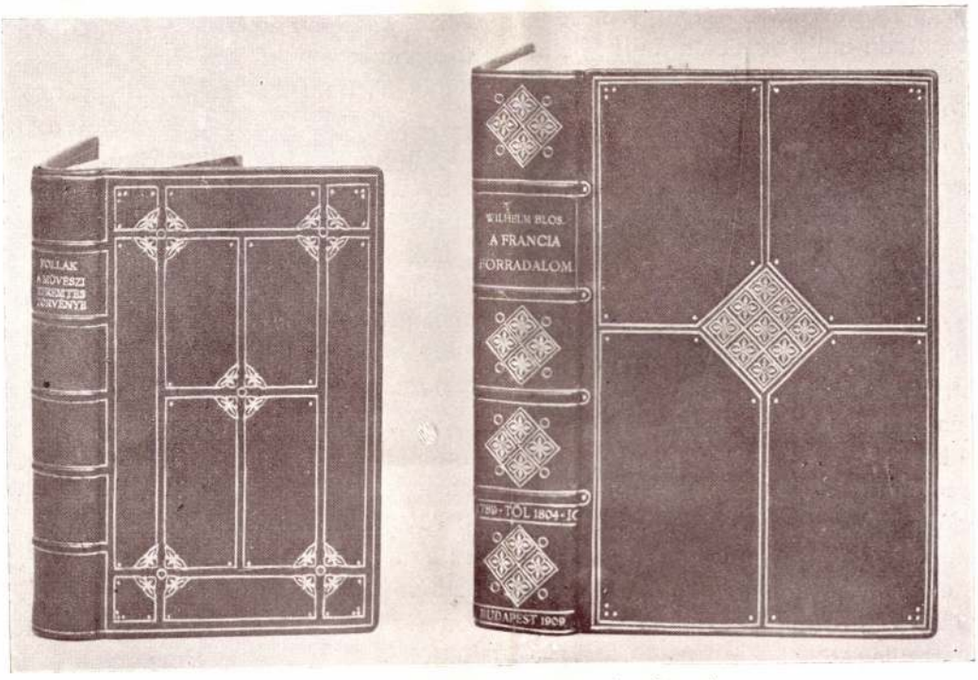

Bőrkötések, kézi aranyozással. Galamb József tervei.
Reliure de cuir, avec dorure de main. Après les desseins de Joseph Galamb.

ugy belekerültek ebből a külső megfigyelő körből a másikba: a téma-körbe s ahelyett, hogy a rajtuk kivül eső világ szemlélőinek maradtak volna továbbra is, ők lettek a saját kis társadalmuk együttességében — megfigyeltekké.

Pedig Budapest, mint művészi miliő ekkor már megérett annyira, mint Bécs, vagy München. A bécsiek (Klimt—Engelhardt) megcsinálták a modern bécsi pikturát, nemkülönben a müncheniek is megtalálják a rég készen levő müncheni művészí stil nagyobb fázisainak kifejezőjét!

Pedig nálunk mennyivel változatosabb volt ennek az utolsó időszaknak a fejlődése! . . .

Az utóbbi idők irodalmi termékeiben mindinkább tért hódit Budapest mozgalmasan változó és fejlődő társadalmának rajza. Iróink, sőt maga a drámairodalom is kutató szemmel nézi, figyeli és analizálja ennek a folyton nagyobbodó, szétváló társadalomnak minden rétegét, csak a művészet nem méltányolja eléggé a festői meglátásnak, festői anyagnak azt a rendkivül gazdag tárházát, amely lépten-nyomon kinálja magát! . . .

Pedig mennyi arra hivatott művészünk van; menynyien vannak, akiknek művészi ösztöne, érzéke egyenesen reagál erre a művészi témakörre! . . .

Ismételjük — tisztán a művészi elemre, művészi meglátásra vonatkozik mindaz, amit itt szóvátettünk.

A grafikai művészet már éles szemmel kezdi átkutatni ezt a réteget, de amit meglát s amit felszinre hoz, vagy a homoru, vagy domboru tükör felületére vetiti előbb: karrikaturát, szatirikus rajzot csinál belőle az élclapok számára! . . .

Scriptor.

A KÖNYV MÜVÉSZETE.

A kulturember és az ő könyveinek egymáshoz való viszonya alig mutatott fel valaha is olyan sok sajátszerü vonást, mint éppen ma, amikor a könyvnek irodalmi énje és külső formája, mint — céljukat tekintve — különböző, de tartalmilag rokon tényezők, egyformán fontos kulturigényeket ébresztenek irodalmi és müvészi értékük iránt. A napról-napra növekvő irodalmi túlprodukció a könyv müvészi megjelenését és annak ipari előállitását annyira különválasztotta egymástól, hogy az, amit műipari szempontból technikailag és művészetileg tökéletes könyvnek nevezhetnénk, az irodalmat és a gyárüzemszerü könyvkötészetet egymástól elválasztó igen keskeny mesgyére szorult. Ezen a mesgyén kell végighaladnunk, ha a művészileg és technikailag helyesen értelmezett könyvkötőművészetnek modern esztétikáját akarjuk tételekre tagolni. A könyvkötészetnek művészi és ipari igazságai pedig majdnem felfedezésre szorulnak, — főleg akkor, ha ahhoz a magyar könyvszerető közönséghez szólunk, amelynek ma már jelentékeny százaléka áll elkeseredetten a „részletfizetéses diszmüvek" orditó ipari szélhámossága és művészi izléstelensége előtt; amely megdöbbenve látja, hogy legkedvesebb könyvei, amelyeknek bekötéseért nem kimél anyagi áldozatot, hogyan pusztulnak el néhány év alatt a használat következtében; akkor, ha annak a kevésszámu könyvszakértőnek panaszát tolmácsoljuk, akik borongó sejtelemmel sirják vissza azokat a derék, becsületes „kutyabőrös" időket, amikor a könyvgyüjtőnek nem kellett asztrálkezekkel nyulni a könyvhöz, hogy aranyozása le ne kopjék s nem kellett lábujjhegyen elhaladnia a könyvszekrénye előtt, hogy féltett kincsei a rázkódástól alkotó részeikre ne potyogjanak. Nem beszélünk most könyvkötészeti tömegáruról. Ennek az iparművészet rovatában amugy sem volna helye. Ellenben beszélünk azokról a könyvekről, amelyek tulajdonosaik szemében kulturbarátot, az esztétikai élet szükségletét jelentik, amelyeket tulajdonosaik előtt annak egyéni szempontjai tesznek értékessé, becsessé és megőrzésre méltóvá s amelynek a megőrzése végett tulajdonosuk a műipar komolyságához és technikai tökéletességéhez fordul. Ezekkel a könyvekkel pedig nagy bajok vannak.

Könyvkötészetünknek tömegtermelésre berendezett üzemrendszere a kivételes könyvekkel éppen ugy bánik el, mint az ezerszámra gyártott Remekirókkal. És ez érthető is. Egy-egy kivételesen arra méltó könyvnek az elkészitésével annyi időt eltölteni, amennyit a művészi feltételek, a munka komolysága, a kivitel tartóssága megkivánnak, nem enged meg sem a munkabeosztás, sem a munkaerőknek önhibájukon kivül fekvő fogyatékos szakképzettsége, de nem engedi meg részben maga a közönség sem, amelynek édes-kevés fogalma van arról, hogy a jó könyv szakszerü elkészitéséhez mennyi időre van szükség.

A közönség ideges türelmetlensége, az utolsó órában munkába adott rendelkezésnek máról-holnapra való sürgetése, párosulva a hanyag munkára kényszeritett iparosok kedvetlenségével, évtizedeken át lehetetlenné tették a műiparrá visszafejlődést. És ily módon azután a tömegáru és az amatőrkötés iparilag és művészileg semmit sem különbözött egymástól. Kettőjük között pedig lényeges különbségek vannak.

A tömegáru olcsó, átlag anyagokat használ fel, amelyeknek kétharmad része anyaghamisitvány, diszitése géptechnikai uton, sokszorositó eljárással készül, az idő és munkaerő-megtakaritásnak olyan eszközeivel, amelyek az ipari komolyságot és ennek vele-

Jaschik Álmos Biblia-illusztrációi. — Bibel-Illustrationen von Álmos Jaschik. — Illustrations to the Holy Bible, by Álmos Jaschik.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1937

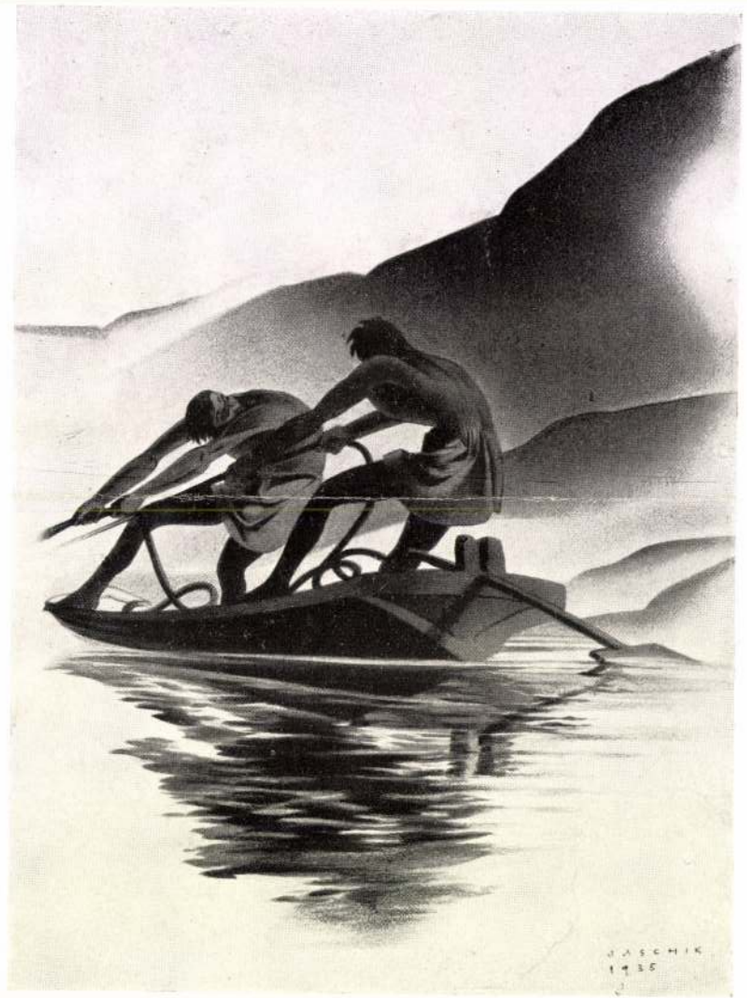

Jaschik Álmos Biblia-illusztrációi. — Bibel-Illustrationen von Álmos Jaschik. — Illustrations to the Holy Bible, by Álmos Jaschik.

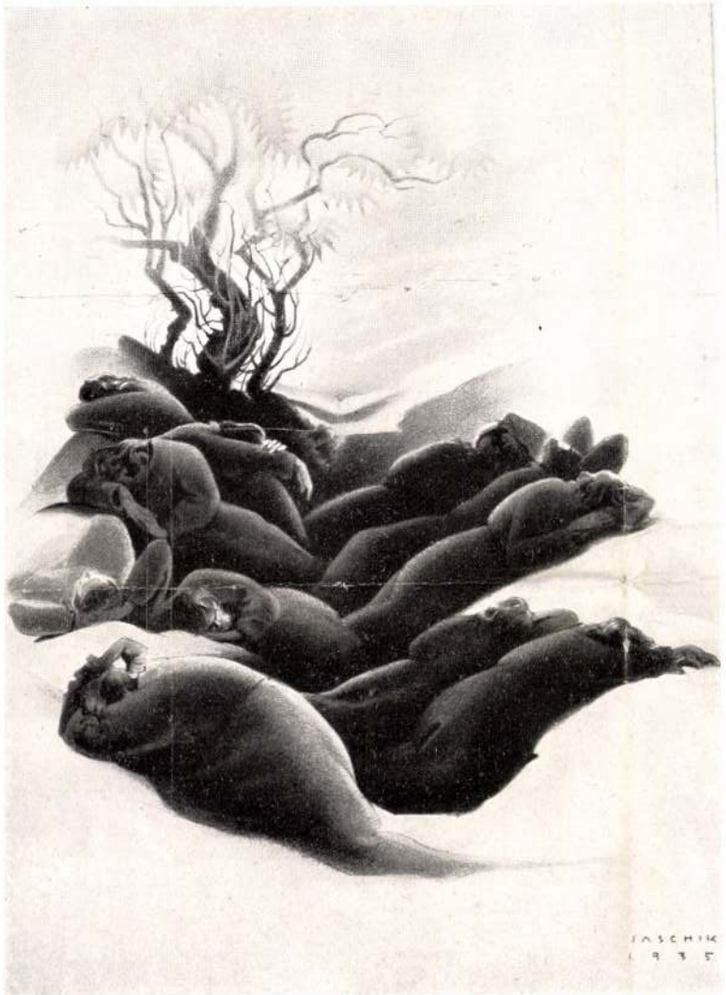

Jaschik Álmos Biblia-illusztrációi. — Bibel-Illustrationen von Álmos Jaschik. — Illustrations to the Holy Bible, by Álmos Jaschik.

Jaschik Álmos

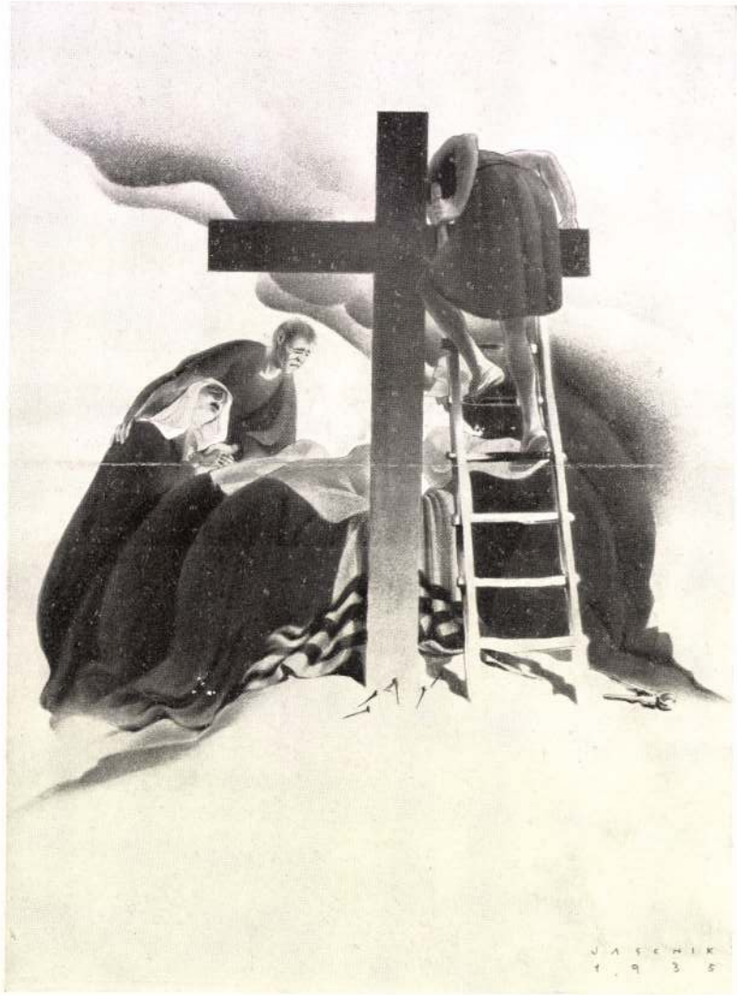

Jaschik Álmos Biblia-illusztrációi. — Bibel-Illustrationen von Álmos Jaschik. — Illustrations to the Holy Bible, by Álmos Jaschik.

Jaschik Álmos

ROSKADÓ BÁLVÁNY (KOMPOZICIÓVÁZLAT) JASCHIK ÁLMOS

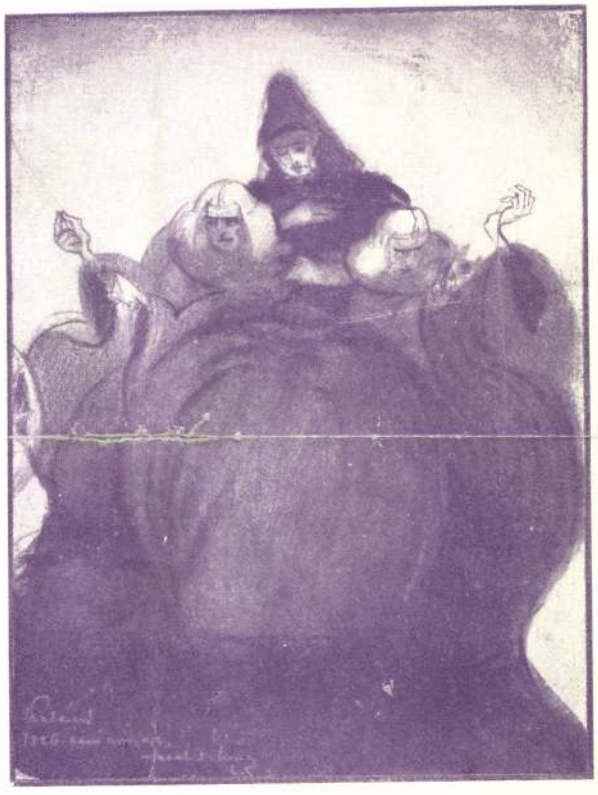

PÁRKÁK
(KOMPOZICIÓVÁZLAT)

JASCHIK ÁLMOS

MÁTYÁS KIRÁLY LUSTÁI JASCHIK ÁLMOS

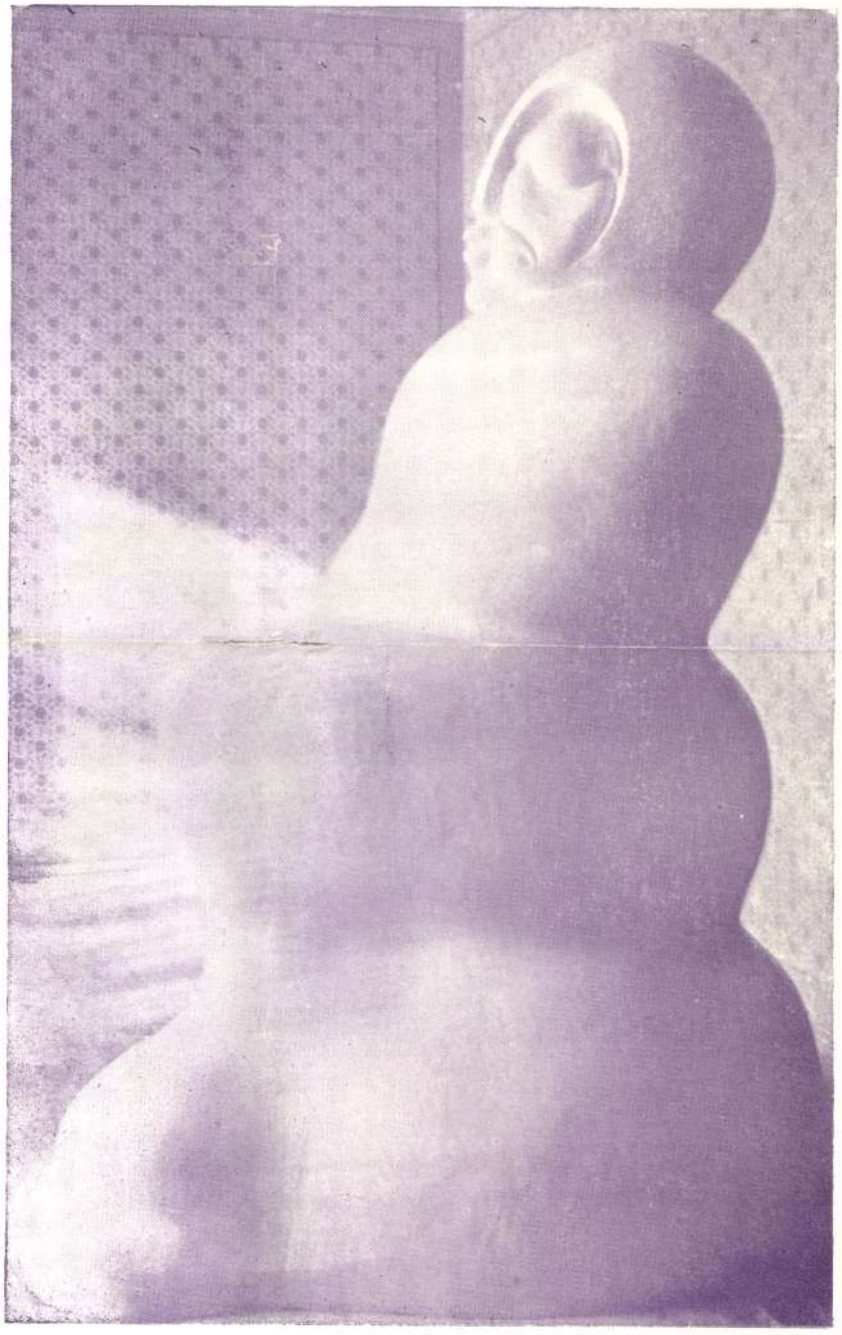

Az „Idő“ (1926) KRIVÁTSY MIKLÓS

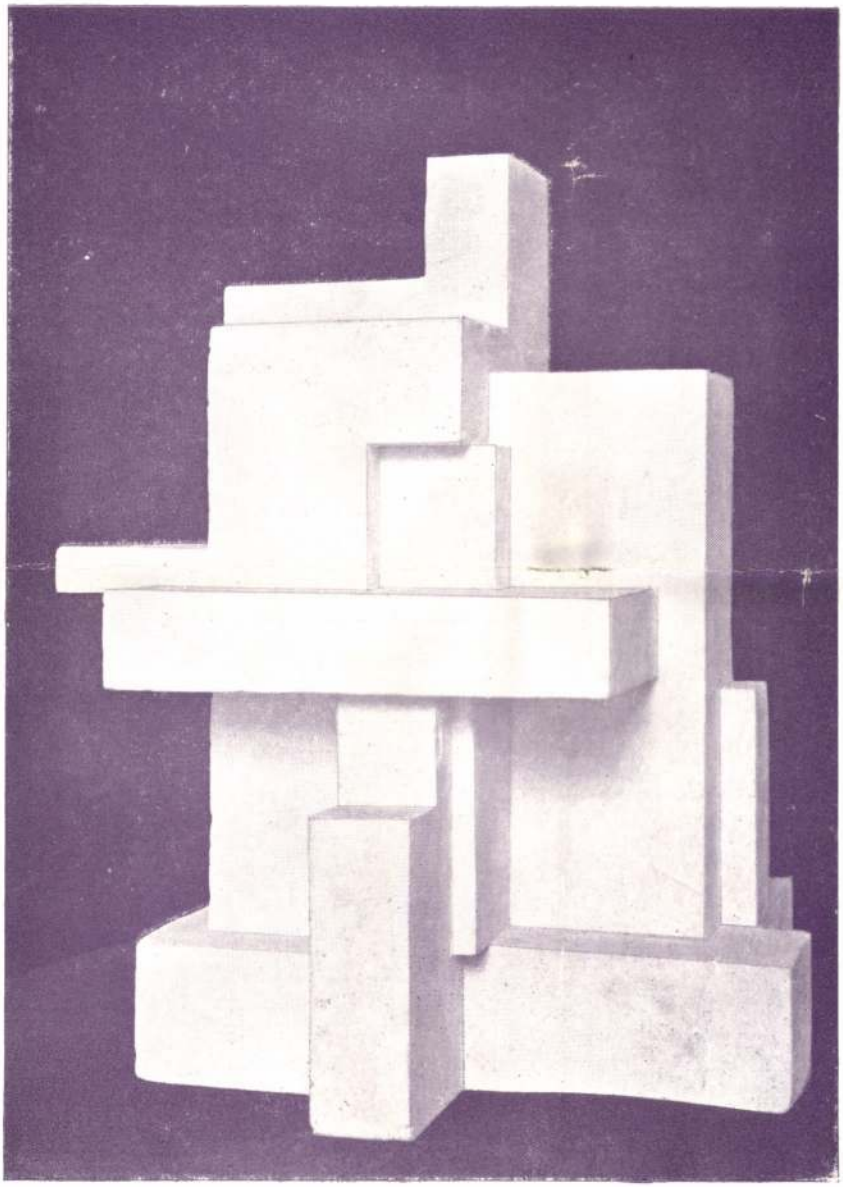

KONSTRUKCIO G. VANTONGERLOO

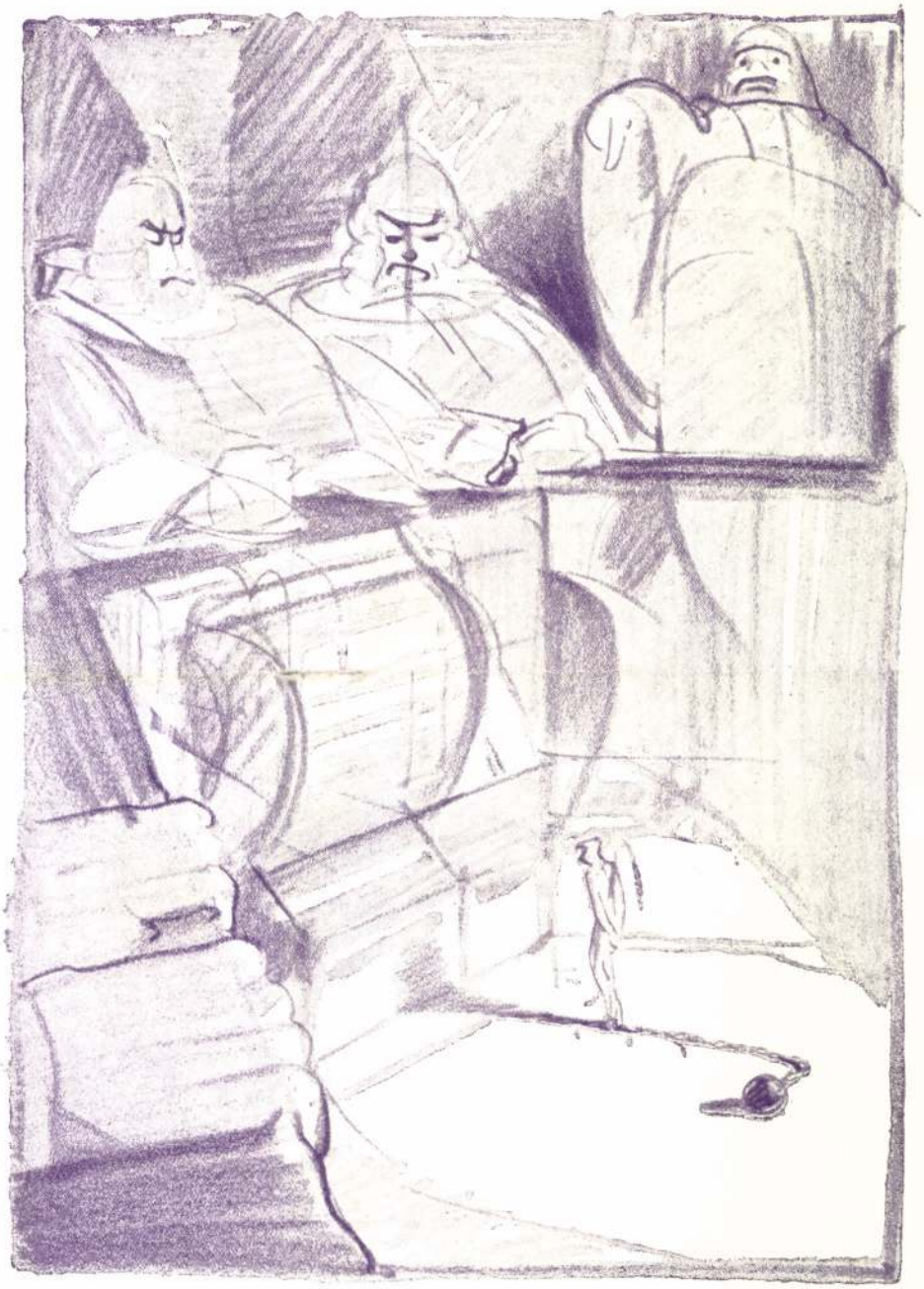

A VÁDLOTT (KOMPOZICIÓVÁZLAT) JASCHIK ÁLMOS

ROSKADÓ BÁLVÁNY
(KOMPOZICIÓVÁZLAT)

JASCHIK ÁLMOS

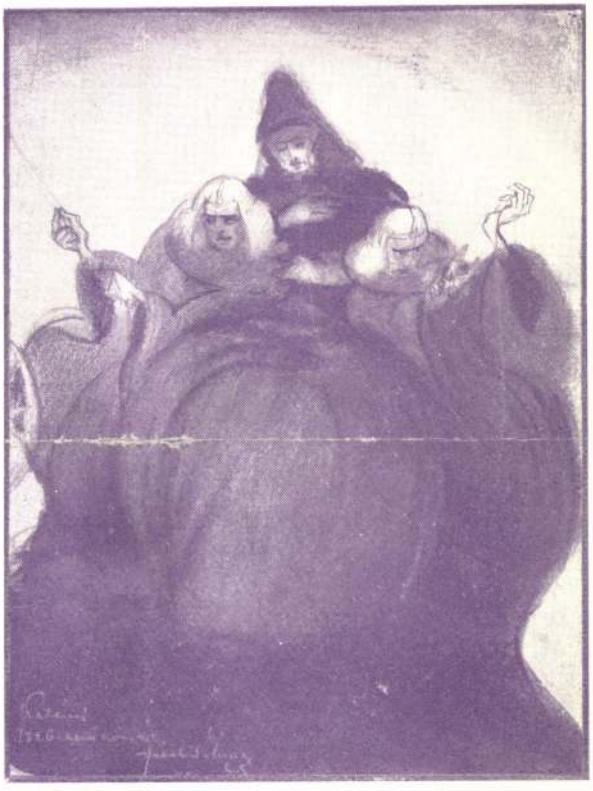

PÁRKÁK
(KOMPOZICIÓVÁZLAT)

JASCHIK ÁLMOS

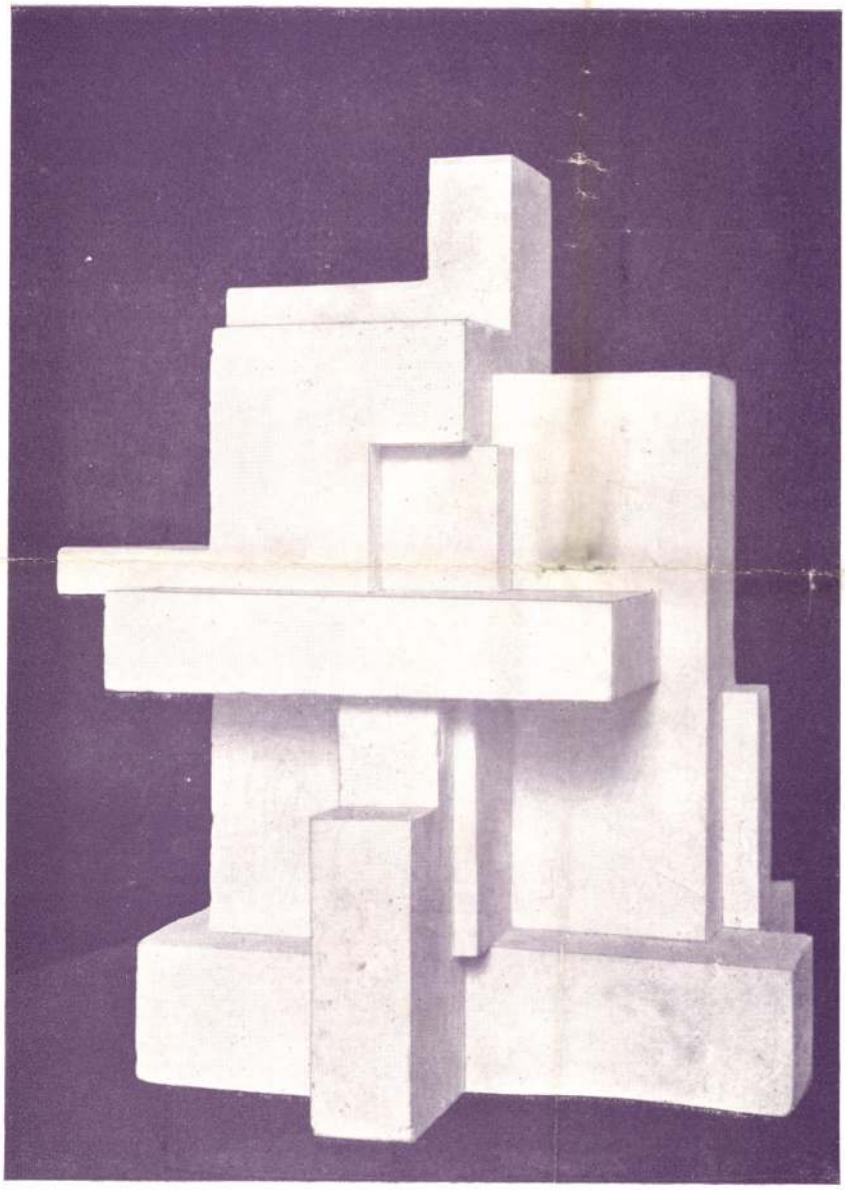

KONSTRUKCIO G. VANTONGERLOO

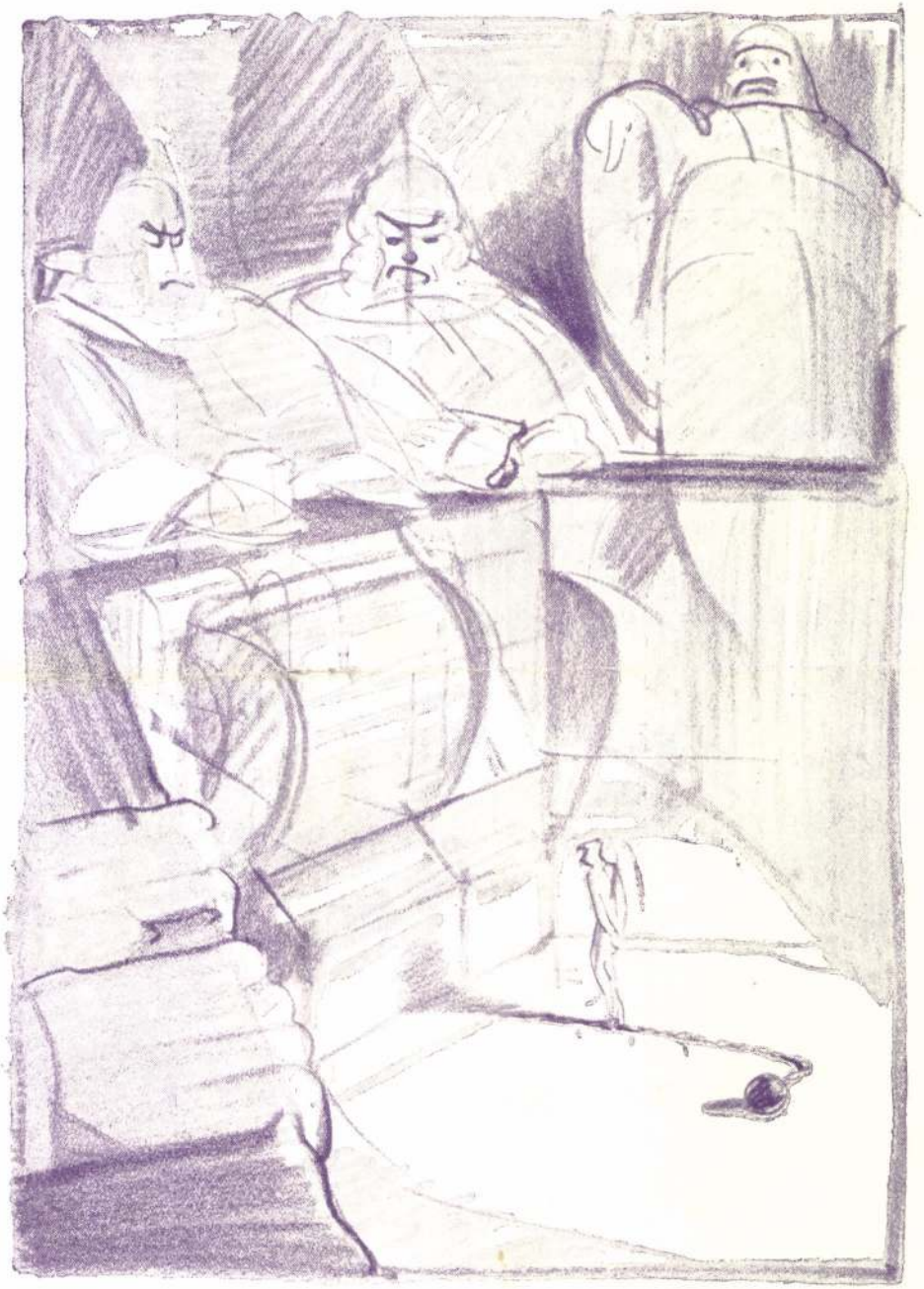

A VÁDLOTT (KOMPOZICIÓVÁZLAT) JASCHIK ÁLMOS

— És ki van zárva, hogy megvalósuljon a terv?...

— Nem tudom, nem rajtam mulik... Én kész vagyok tanítványaimmal bármely pillanatban munkába állani. És merem azt is állítani, hogy meg is tudnánk a munkát csinálni. Kevesebb költséggel és legalább olyan jól. Ha talán nem is mindjárt az elsőre...

— Mit lehetne csinálni mégis ennek a gyönyörű tervnek a megvalósulása érdekében?...

— Nem tudom és nem is fogalalkozhatom vele. Még azt hinnék, hogy ajánlkozom. Ezt az ügyet a hivatalos köröknek kellene a kezükbe venni... Talán meg is teszik egyszer.

— És a Mester?...

— Álmodom róla addig!... Nem is hiszi, mennyi szép és nagy dologról álmodom, s milyen régen!...

Futó András.

Cigány a pokolban (Színezett rajz)

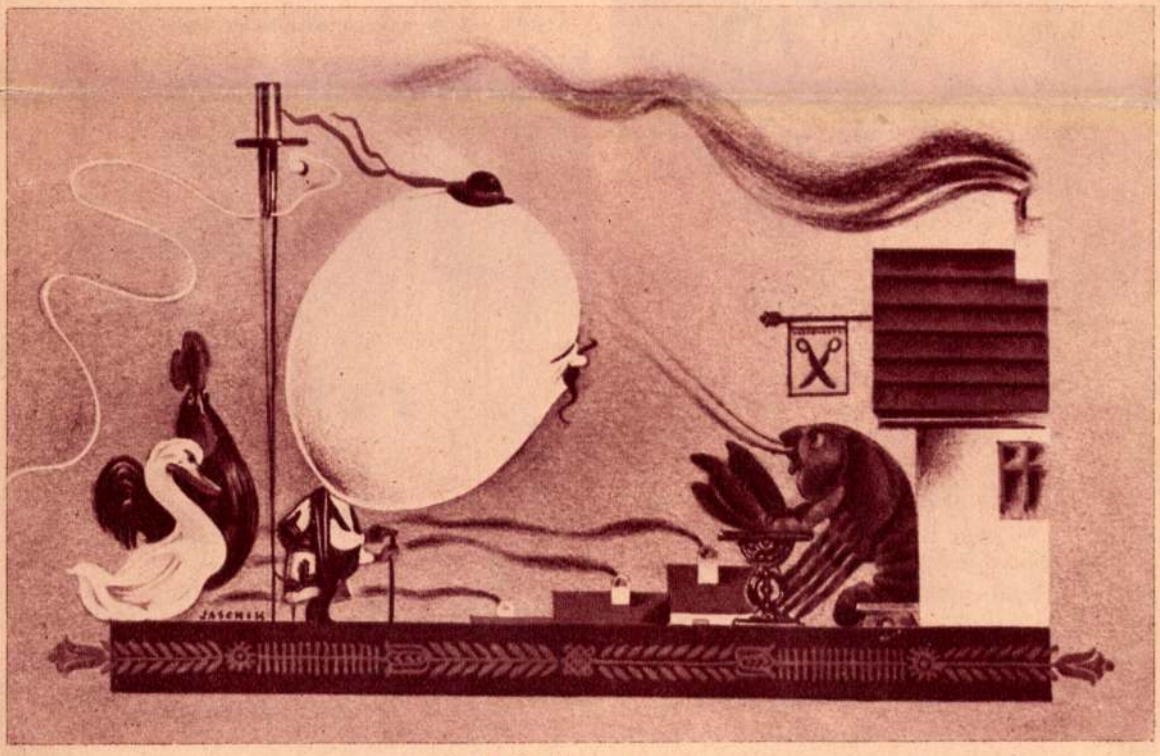

A tojás (Magyar népmese)

momra például játék lenne. Sőt; megkönnyebbülés, mert tele vagyok ötlettel, gondolattal, ami mind akkor gyült fel bennem, amikor arról volt szó, hogy esetleg lehet a tervből valami...

— Óriási munka lenne és biztos sokba kerülne...

— Hát azt hiszem, kellene hozzá vagy ezer-ezer rajz. De meg lehet csinálni. Persze, mennyiből, nem tudom, ez nem érdekel.

— Az előbb a „János vitéz"-t említette a Mester...

— Igen, Petőfi gyönyörű költemé-

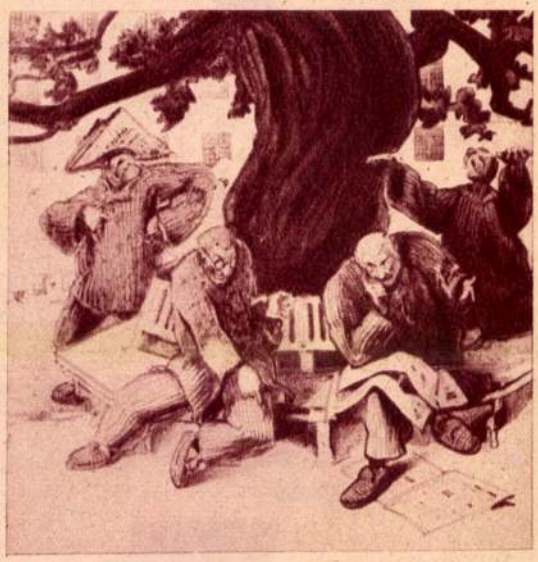

Intézetben (Színezett rajz)

nyéhez több alkalommal is készítettem illusztrációkat és ezek valakinek annyira megnyerték a tetszését, hogy tárgyalásokat kezdett velem a csodálatos vers rajzosfilmváltozata elkészítése ügyében. Sokat dolgoztam akkor ezen a terven. Abbamaradt... Pedig de gyönyörű lett volna!... Szebb, érdekesebb, mint a híres „Hófehérke"!...

— Hálásabb rajzosfilmtémát keresve sem lehetne találni, az biztos!

— De ilyen még tengernyi akad a magyar irodalomban! Itt van mindjárt barátja — Háry János...

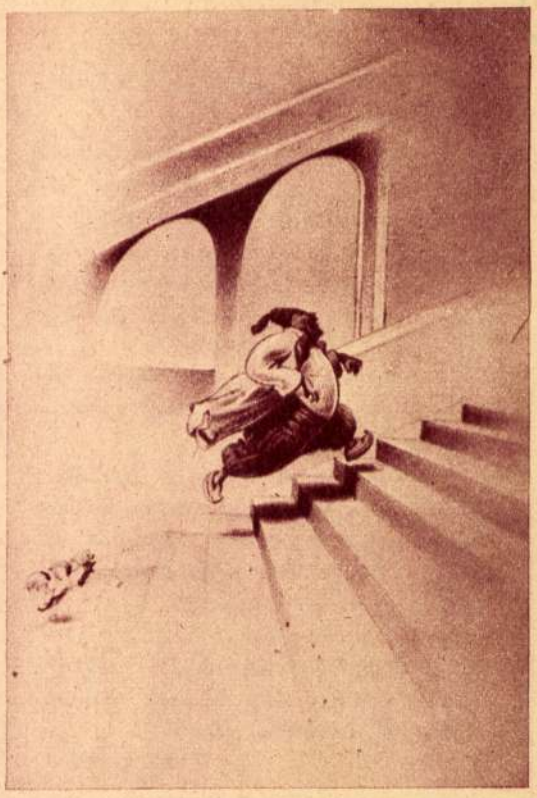

A török császár gyémánt félkrajcárja (Mese)

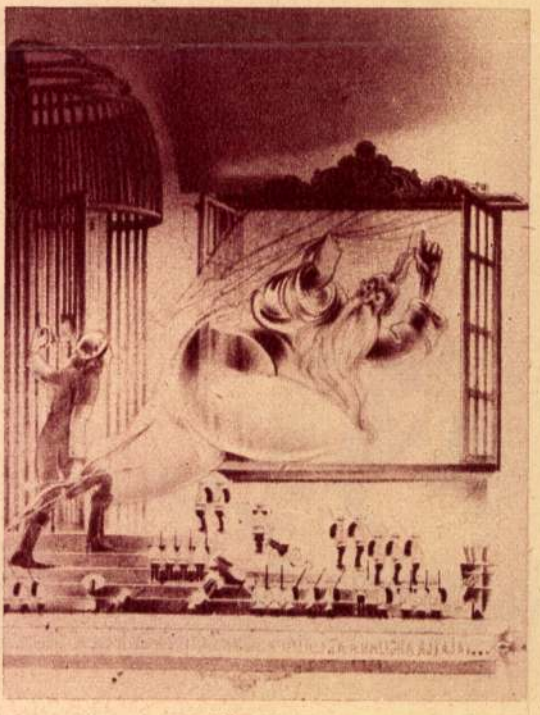

Az aranyszakállú ember (Mese)

Zsuska meg a rák (Székely népmese)

Mesterek (Színezett rajz)

nük!... És mindent tudnék kihozni belőle!... Könyvet, bábjátékot, sőt: filmet!

— Filmet?...

— Hát, ha már elszóltam magam: igen... Régi tervem a magyar rajzos film... Persze, csak terv, álom, mert a megvalósításához... Bár nemrégiben már-már majdnem úgy volt, hogy csinálunk egy pár rövid magyar rajzos filmet. Mintegy öt percig peregtek volna... Én három Arany-költemény megrajzolását javasoltam. A „Bajusz"-t,

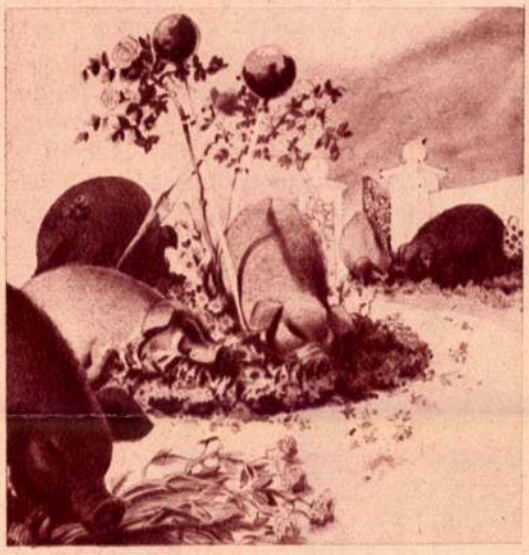

A virágos kertben (Színezett rajz)

a „Fülemilé"-t és a „Pázmán lovag"-ot... Gyönyörű lehetett volna...

— És hogyan, hol csinálták volna?... Hiszen ilyesmi még nem készült nálunk!

— Tanulmányoztam a kérdést még annakidején, amikor a „János vitéz" megfilmesítéséről volt szó. Nem olyan nehéz dolog. A tanítványaimmal megcsináltuk volna. Legfeljebb: az első gyengébben sikerülne...

— Idegölő munka lehet...

— Már annak, akinek... Én szerelmese vagyok a rajznak és nagyon könnyen és nagyon gyorsan rajzolok. Szá-

megnyilatkozása a rajz gondolataimnak, érzéseimnek, mint másnak az írás, az ének, a beszéd. A rajz az életem... Mivel élni is kell, emberi, azaz: földi életet, kenyeret keresni, hát ezzel is keresem azt meg. De ez egyúttal a szórakozásom, a menedékem is.

— Nem tudom, hogyan magyarázzam meg — folytatja önvallomását —, de a művészetem egészen betölti az életemet. Vele pihenek. Csak ilyenkor azt rajzolok, ami a szívemen fekszik. Meséket illusztrálok. Csak úgy, magamnak. Játékból... Rajzoltam képeket Sik Sándor, Harsányi Zsolt, Mécs László és Ady verseihez — de ezek megrendelésre készültek. Magamnak mindig meséket rajzolok meg. A „Farkastanyá"-t, a „Kóró és a kismadarat", a „Farkas-barkas"-t, a „Zsuzsika meg a rák"-ot és a többi

Farkas-barkas (Magyar népmese)

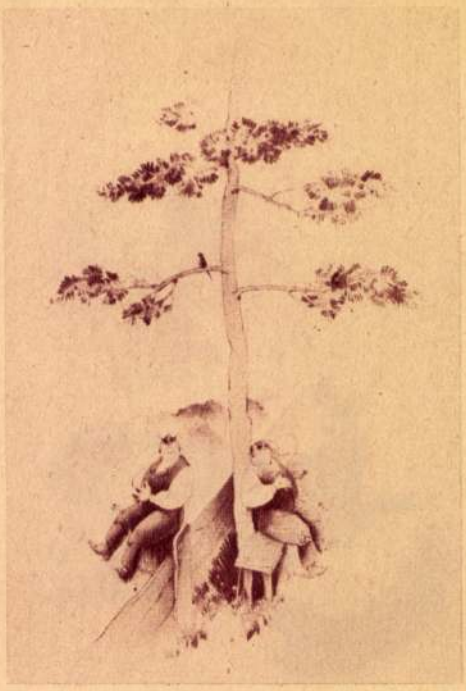

Arany János: A fülemile

kedvec, aranyos kis társukat. Kriza és Arany László magyar népi mesegyűjteményei kiapadhatatlan forrásai boldogságomnak...

— Érdekes, a mese ennyire rabulejtette a Mestert...

— Ezt mindenki érdekesnek találja... Én nem találom viszont érdekesnek azt, hogy ezt érdekesnek találják, mert tudom, hogy mindez csak azért van, mert nálunk a mesét, különösen pedig a magyar népi mesét, nagyon, de nagyon kevesen ismerik. Ha az emberek ismernék a népi mesét, az én nagy szerelmemet irányában nem találnák — érdekesnek... Higyje el, a népi mese a legkomolyabb irodalmi műfaj. Az előbb említett „Kóró és a kismadár", véges-végig csupa-de-csupa filozófia... A mesében mindenki megtalálhatja azt, ami neki kell...

— Kedvence?...

— Arany János „Fülemilé"-je és a „Bajusz"-a... Nem tudok betelni velük. Gyermekkorom óta foglalkozom ezekkel. Mi minden rejtőzik ben-

JASCHIK ÁLMOS GRAF.

Rajziskola orvosi rendelvényre

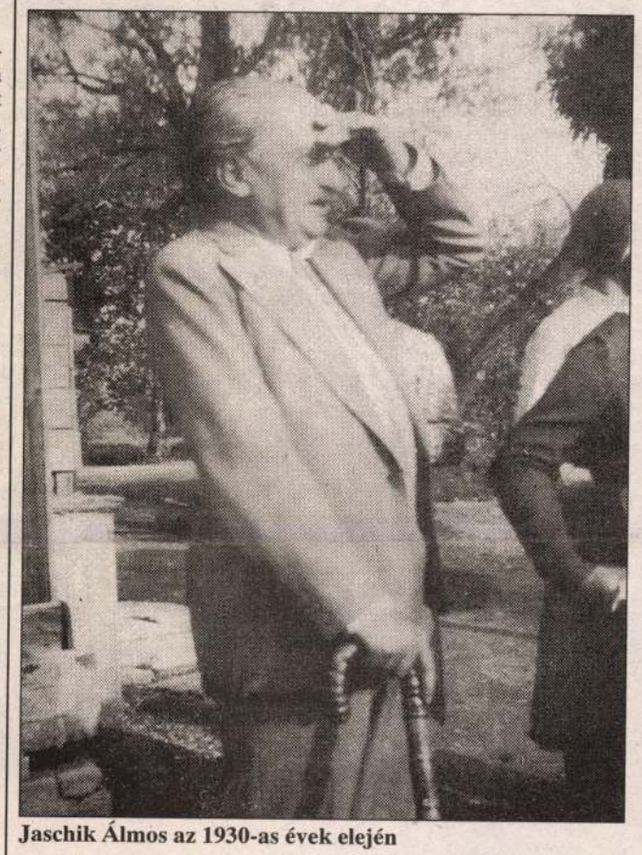

Jaschik Álmos az 1930-as évek elején

Benedek Katalin könyvreklámja

Lapozgatjuk a kissé megfakult iskolai irkát, csodálkozva nézem a színes ceruzával határozottan kanyarított vonalakat, a vonalzóval és körzővel szerkesztett pedáns ábrákat. Tulipánmotívumok, betűsablonok, jelmeztervek sorakoznak a lapokon, Fillenzné Benisch Veronika látható szeretettel simít végig rajtuk. Több mint ötven éve őrzi a füzetet, ahogy más a családi fényképalbumot vagy a dédmama gyűrűjét viszi magával stációról stációra. Nincs egyedül ezzel. Egykori iskolatársai között akad, aki a világháború idején a Pénzintézeti Központ műkincsekkel telezsúfolt széfjében rejtette el a rajzfüzeteket, más pedig a fél világot körbelakta, és mire hazaért, már semmi más emléket nem őrzött a régi időkből, csak a hajdani irkákat. Jaschik Álmos grafikai tervezőiskolájába jártak mindahányan: amit ott tanultak, abból élnek ma is, és úgy emlékeznek az ott töltött évekre, mintha a béke szigetén adatott volna lakniuk.

Jaschik Álmos éppen fél évszázada, 65 éves korában halt meg. Művész volt és pedagógus, az 1920 és 1950 között működő rajziskola alapítója, no meg színpadi tervező és a könyvkötészet mestere. A húszas és a harmincas évek fordulóján magyar, perzsa és török bankjegyek kerültek ki a keze alól, nevezetes volt színházi díszletterveiről, ő volt az is, aki idehaza elsőként készített animációs mesefilmet. Éppen 1944 tavaszára fejeződtek be a *Gyémántkrajcár* munkálatai. A kész műből nem maradt más, mint néhány fázisrajz, a teljes egész áldozatul esett az ostrom pusztításának.

Jaschik Álmost egy fennmaradt fényképe kissé köpcös, erősen kopaszodó, bajszos úriembernek mutatja. – A keze pedig kifejezetten csúnya, inas iparoskéz volt – teszi hozzá az egykori tanítvány, aki azt is kénytelen megállapítani: emlékezetében mégis úgy él ez a kéz, hogy a ceruzával szinte eggyé válva, tökéletes biztonsággal húzza a vonalakat, kijavítja az elrontott műveket, a göcsörtös ujj pedig tévedhetetlenül rámutat a helyes megoldásokra. Benisch Veronika a fákra emlékszik a legpontosabban: ahogy egy szokásos nyári tanulmányút alkalmával ült az erdő közepén, küzdött erősen, de mégis, képtelen volt lerajzolni az előtte magasodó faóriást. Aztán Jaschik odaállt mellé, és csak annyit kérdezett: ugye, ő is látja, hogy az ágak spirális vonalat követve nőnek ki a törzsből. Azóta is fát szeret a legjobban rajzolni.

Jaschik iskolájában – mondják – minden más volt, mint a többi hasonló tanodában. Felszabadult volt a hangulat, ismeretlen volt a drill; nem voltak meghatározott osztályok, a tanmenetben szereplő tárgyak is elsősorban arra voltak jók, hogy aztán mindenről valami más jusson a mester eszébe. Szó sem volt öncélú gyakorlatokról, már a kezdők is igazi feladatot kaptak: a mesterség különböző fázisait valós alkotásokon – plakátokon, könyvcímlapokon, jelmezterveken – keresztül tanulhatták meg. Az elkészült munkákból pedig minden évben egyre nagyobb visszhangot kiváltó tematikus kiállításokat rendeztek.

Jaschik nem művészeket képzett, hanem tisztes iparosokat, akik szakmát, megélhetést nyerhettek a tőle tanultakból. A l'art pour l'art művészkedés egyszerűen nem érdekelte: mindig az izgatta, mi mire jó, melyik alkotás hogyan hasznosul. Úgy vélte, nem a kimagasló tehetség a legfontosabb: aki kedvet érez magában a rajzoláshoz, az arra is képes, hogy tisztességesen elsajátítsa a mesterség fortélyait. Módszere nem is állt másból, mint szelíd ösztönzésből, figyelmes segítésből. Nem véletlen, hogy tanítványai között rendre felbukkantak olyan fiatalok is, akik szinte orvosi rendelvényre látogatták a mester önbizalom-növelő, idegnyugtató kurzusait.

Mindez persze nem kizárólag Jaschik találmánya volt. A századfordulón volt fiatal, akkor, amikor Európában virágkorát élte a Gesamtkunstwerk: a saját bőrén tapasztalhatta a teljességre való törekvés művészi eszményét. Foglalkozott zenével és népművészettel, kitanult temérdek mesterséget – végül a Fővárosi Iparrajziskolához került, a könyvkötészeti műhely vezetője és a gyakorlati irányú rajzoktatás apostola lett. 1919-ben aztán, amikor a Tanácsköztársaság idején betöltött direktóriumi tagsága miatt távoznia kellett az intézményből, a diákok egész csapata követte frissen alapított magániskolájába.

A sors különös fintora, hogy bár a gyakorlat fényesen igazolta módszerét, Jaschik sohasem tehette szélesebb körben hasznosíthatóvá a tapasztalatait. Pedig már 1919-ben megalkotta iparoktatási tervezetét, amely a kommün sajnálatosan gyors bukása miatt kivitelezetlen maradt. Legközelebb 1945-ben állt elő egy szelídített változattal. Hiába, közben eltelt egy tanítással töltött negyedszázad. Az erre hivatott hivatalok azonban ezzel sem törődtek egy fikarcnyit sem. Írását olvasva mégis megállapíthatjuk, hogy Jaschik Álmos hatvanéves korára sem vesztett semmit a szecesszió iránti elkötelezettségéből. Az alapelvek így hangzottak: „A cél egy olyan szakmunkás társadalom megteremtése, mely szakmai képzettségen kívül olyan fokú általános műveltséggel és kulturális igénnyel rendelkezik, amit eddig csak egészen kivételes körülmények között élők tudtak megszerezni. Az iparos nevelésnek intézményesen kell gondoskodnia arról, hogy a szakirányú képzést az általános műveltség fogalma alá tartozó olvasottság, minőségérzet, kulturális igényesség és nyelvtudás egészítse ki."

Ez volt talán Jaschik Álmos egyetlen igazi kudarca. Az utókor legalábbis úgy látja, hogy életének 65 éve alatt egyébként sikert sikerre halmozott. Vagy ha ez így túlzás, fogalmazzunk úgy: boldog ember volt, aki tanítványai és munkatársai szeretete közepette azzal foglalkozhatott, amit igazán fontosnak tartott.

Ötven évvel a halála után azonban alig emlékeztet rá valami. A drága kincsként őrzött füzetek, egy félig-meddig kéziratban maradt monográfia – Mezei Ottó könyvét ötszáz példányban adta ki 1980-ban a Népművelési Intézet –, néhány rajz és terv, amelyek a sors különös kegyéből felbukkannak az újra és újra megrendezett emlékkiállításokon. A legbiztosabb azonban az emberi emlékezet. De meddig bízhatunk benne egy olyan iskolát illetően, amely csaknem két emberöltővel ezelőtt végleg bezárta a kapuit?

N. Kósa Judit

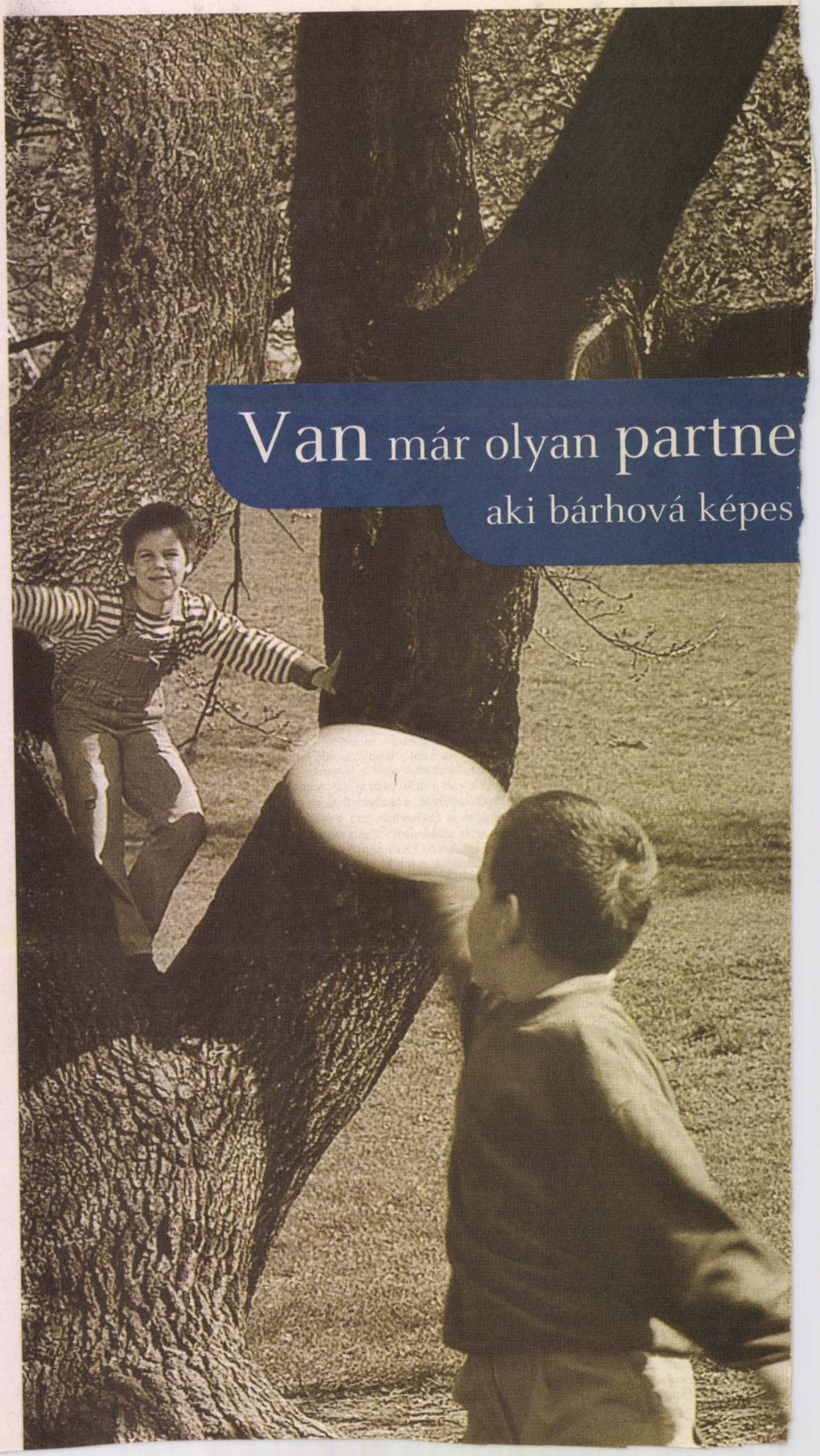
Van már olyan partne
aki bárhová képes

Jaschik Álmos

Tavasz Velencében

Mintha az ékes márványfalak kisugároznák azt a sok szerelmet, ami itt virágosodott, itt mosolygott: az álmok városában, Velencében.

Mintha mindenütt csókok emlékével találkozna az ember...

Gyönyörü költemény: ez Velence. A mesék csodálatos város-ékköve. Ahogyan egy régi költő mondta: kék tengerbe dobott fehér virág...!

*

Hajdanában, emlékeink vittek a lagunákon által bennünket. Most? Ime, az indiszkrét fotoriporter végigvisz bennünket két ifju ember útján. Látjuk őket, amint ott ülnek a terraszon, a piazetta előtt, a királyi könyvtár előtt, a háttérben fehér és rózsaszin pompájában uszó Doge-palota előtt. Mosolyogva néznek a Szent Márk-öböl távlatába, talán éppen egy sötét gondola suhan a mesz-

szeségben a templom előtt, a zöldes, apró hullámokon. És a gondolában egy másik pár ül és azok is ifjak és azok is szerelmesek és azok is a Tavaszt jelentik szép Veneziában...! A boldog, fiatal szerelmesek mindig örülnek az egymás fiatalságának és az egymás boldogságának...

*

Fiatal gondolás tereli elébük a gondoláját, ezt az évszázadok óta egyforma, faragott, fekete koporsót. Csodálatos a gondolának ez a kialakult formája. Hozzáillik a Canale Grande márványpalotáihoz, az ivekben átfutó hidakhoz, a márványlépcsőkhöz, a zászlórud-formáju kikötőrudakhoz ez a finom, antik hegedü formáju suhanó költeménye Velencének.

A fiatal pár beszáll és már indul is a gondola.

Képes Vasárnap. 1937. márc. 28.

JÁNOS VITÉZ—JAPÁNBAN

János vitéz — Japánban! Ugy hangzik, mint egy mese-cim. Mintha Petőfi halhatatlan mese-költeményéhez hozzátoldottak volna egy uj éneket. Mégsem mese, hanem valóság. János vitéz elindult Japánba. Nagy az ut, amelyet Kukorica Jancsi, a népmesék dali hőse, Petőfi Sándor képzeletétől megtett betük szárnyán, szinpadon, zenén, hetedhétországon keresztül a krizantémes Japánig. *Tokióban* mostanában alakul meg a Japán-Magyar Társaság, hogy a magyar kulturát terjessze a fölkelő nap országának krizantémes szigetén. A társaság magyar-kiállitással akarja megkezdeni működését es ezen a kiállitáson részt vesz *Jaschik Álmos*, a kiváló mese-kép-rajzoló is. Petőfi népmesei elemekből alkotott, gyönyörü mese-költeményének mozzanatait tizenkét képben festette meg. A finommívü, tussal és aquarellel festett képek formái igyekeznek közelvinni a japán néplélekhez Petőfi népmesei remekét. Jaschik Álmos, aki a Nemzeti Szinház japán-tárgyu szinművének, a „Roninok kincsének" díszleteit is tervezte, kitünően oldotta meg a magyar népmesének japán képzelethez alakitását. Valóban örömteljes jelenség, hogy a magyar nép lelkét, jellemét, képzeletvilágát kifejező költemény most a szinek és vonalak szárnyán Japánban is megelevenedik az olvasók képzeletében.

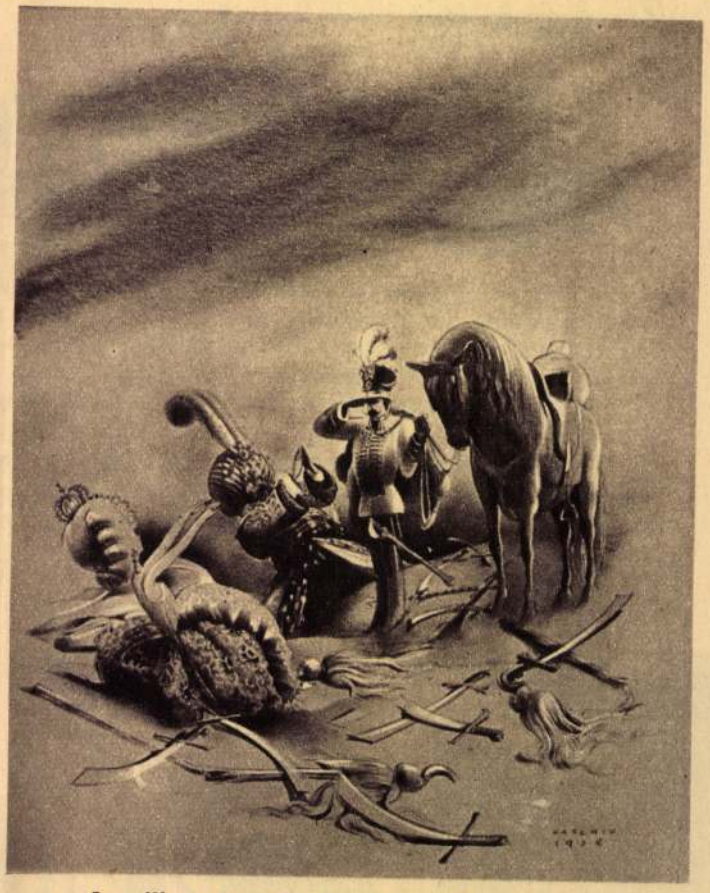

„Leszállott lováról, királylyányhoz lépe
És beletekinte gyönyörü szemébe."

„Hej, János vitéznek került sok bajába,
Mig lyukat furhatott a sárkány oldalába."

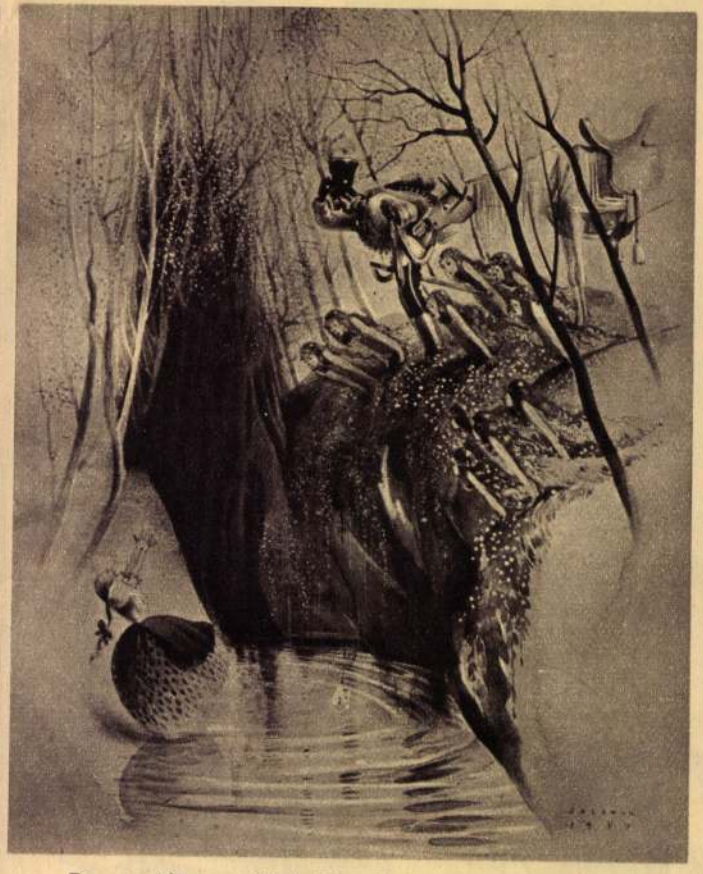

„De csodák csodája! Mit látott, mit látott!
Látta Iluskává válni a virágot."

(Jaschik Álmos rajzai.)

Jaschik Álmos

Cehbelick V. kiáll

Nemzeti Szalon 1924

97. JASCHIK ÁLMOS: „SÁRKÁNYHARC"

Jaschik Álmos

Reiter László: Fejléc. (1929.) — Kopfleiste. — Head-piece.

MAGYAR MŰVÉSZEK FAMETSZETŰ KÖNYVILLUSZTRÁCIÓI.

Balogh István: Maeterlink—Keleti: Tintagiles halála. Saecellári kiadás. Budapest, 1900.
Conrad Gyula: Krúdy Gyula: Pesti Évkönyv. Saecelláry kiadás. Budapest, 1920.
Dallos Hanna: Rainer Maria Rilke: Hogyan szeretett és halt meg Rilke Kristóf kornétás. Budapest, 1929.
Szűz Szent Imre hreceg legendája. Budapest, 1930.
Dankó Ödön: Elsa von Galafrés-Dohnányi: Von zwei Ringenden und einem Streber. Alberti Verlag. Berlin, 1921.
Divéky József: Fazekas: Ludas Matyi. Tevan kiadás. Békésesaba, 1916.
Gvadányi: Egy falusi nótárius Budai utazása. Tevan kiadás. 1918.
Steyrische Volkslieder. Konegen-Verlag. 1917.
Christoph Froschauer: Eine Festschrift. Orell Füssli. Zürich, 1924.
Mittag. Lautenlieder von Hans Roelli. Orell Füssli. Zürich, 1925.
Fáy Dezső: Arany János: Nagyidai cigányok. Franklin kiadás. Budapest, 1925.
Keleti Arthur: Goethe Úr... Amicus kiadás. Budapest, 1927.
Bohuniczky Szefi: Novellaskönyvek. Pápa, 1930.
Riedl Frigyes: Magyarok Rómában. Magyar Bibliophil Társaság kiadása. 1930.
Gara Arnold: Turesányi: A Koronelli Dóm. Budapest, 1920.
Lányi Sarolta: Napjaim. Hajnal kiadás. Budapest, 1921.
Gróf József: Katona József: Bánk-bán. Rózsavölgyi és Tsa kiadása. Budapest, 1920.
Puskin: Pique Dame. Saecelláry kiadás. Budapest, 1920.
Berzsenyi Dániel: Válogatott versek. Kellner István kiadása. Budapest, 1921.
Jaschik Álmos: Gellért Oszkár: Testvérbánat csillaga. Kner kiadás. Gyoma, 1922.
Kner Albert: Gesta Romanorum. Leipzig, 1923.
Pantesatantra. Kner kiadás. Gyoma, 1924.
Kunos Ignác: A török hodzsa tréfái. Kner kiadás. Gyoma, 1926.
Kolozsváry Sándor: Kisfaludy Sándor: Regék a magyar előidőkből. Tevan kiadás. Békésesaba, 1920.
Kisfaludy Károly: Tollagi Jónás viszontagságai. Tevan kiadás. Békésesaba, 1920.
Voltaire: Candide. Tevan kiadás. Békésesaba, 1924.
Kozma Lajos: Ady Endre: Az új Hellász. Amicus kiadás. Budapest, 1920.
Három eseppke könyv. Históriák. Hét legenda. Kner kiadás, Gyoma, 1920.
Ady Endre: Margita élni akar. Amicus kiadás. Budapest, 1921.
Kner Klasszikusok. 12 kötet. Kner kiadás. Gyoma, 1921.
Monumenta Literarum. Két sorozat 12—12 kötet. Kner kiadás. Gyoma, 1921—1922.
Gellért Oszkár: Valami a végtelen sugarakról. Budapest, 1930.
Major Henrik: Krúdy Gyula: Aranykézuteai szép napok. Tevan kiadás. Békésesaba, 1916.
Molnár C. Pál: Keleti Arthur: Angyali üdvözlet. Amicus kiadás. Budapest, 1927.
Szent Ferenc. Rondadori kiadás. Verona—New-York, 1930.
Reiter László: K
dráma. Amicus kiadás
Lamacs: Sicilia. Amic
Moháesi Jenő: Stella.
pest, 1928.
Magyarok a kultúráért.
liga kiadása. Budapest,
Gáborjáni Szabó
tóf lelkiismerete. Fran
1929.
Végh Gusztáv: Mol
kiadás. Budapest, 1928.
Vértes Marcell: K
talan Raymondo és a
lovagoknak hiteles sze

Jaschik Álmos: Krisztus megkísértése. (1930.) — Versuchung Christi. — The temtation of Christ.

Magyar Iparművészet
1930.

Jaschik Álmos, festő-grafikus művész (1885-1950). 1.) Folytatás.
Nemzeti Ott: Démonok, szörnyek, bestiák, 1898-1938. Ferenk Lodéria, 1926. XI. 11-XII. 5.

5

5 Jaschik Álmos: A gong, gouache, vászon, 70 × 50 cm, 1927 k.

Művészet, 1984. május 46-old.

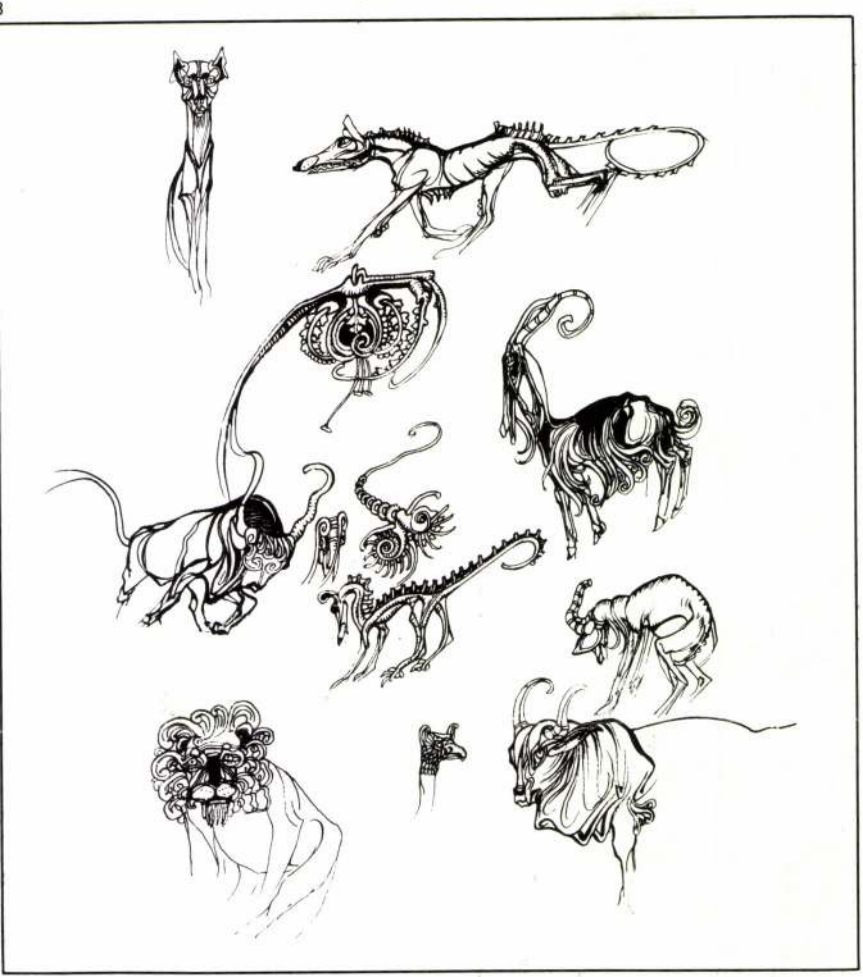

Jaschik Álmos

ZENE

Elmaradt meglepetések

Mik meg nem történnek! Például újév napján nem történt semmi döbbenetes Bécsben. Nikolaus Harnoncourt elvezényelte a koncertet, és elmaradt a botrány, elmaradt a fütty és paradicsomhullás, a keringő maradt háromnegyedben és táncolható kiegyenlítettségben. Egyszerűen kijött Harnoncourt a rosszul szabott zakójában, és pálca nélkül, nagyra meresztett szemmel eldirigált egy pompás kis koncertet, Radetzkytól Radetzkyig, hanyagolva a látványt, de végig megőrizve a zenélés méltóságát és komolyságát.

Ehhez képest a budapesti újévi koncerten sem történt semmi meglepő, de ennek már nehéz annyira örülni. Egyrészt azért, mert előzetesen szó volt róla, hogy valami azért történni fog, de a poén ugyanaz volt, mint tavaly. Kocsis Zoltán négykezesezett az amadindás Rácz Zoltánnal. Valószínűleg ennek is jobban lehetett volna örülni, ha nem húzódik már az első részben is a végtelenségig a műsor, és mondjuk kimarad Gavin Bryars viszonylag hosszadalmas műve, ami szép is, jó is, de olyan hangulata van, mint egy régi tudományos-fantasztikus film kísérőzenéjének. Utána az Amadinda öt perc alatt bemutatta, hogy mi az, amit nem tud, és előadtak két dzsessz-örökzöldet mereven, kevéssé invenciózusan, és még kevésbé szórakoztatóan, majd újabb öt percben bemutatták, hogy mi az, amit nagyon tudnak, és tradicionális tahiti tánczenét doboltak, amivel csak az volt a baj, hogy már tavaly is játszották vagy ezt, vagy egy nagyon hasonlót. Igaz, hogy Bécsben is állandóan műsoron van a Kék Duna-keringő, de ott valahogy könnyebb megérteni, hogy miért megy mindig ugyanaz.

A koncert második része gyökeresen új volt, első pillantásra merész ötlet: a Nemzeti Filharmonikusok Kocsis Zoltánnal többnyire csak tételeket játszottak el ismert szimfóniákból, mindig más zenekari csoportok számára különösen nehéz részleteket, hogy a végén sorra kerüljön a Till Eulenspiegel, ami már az egész zenekarnak nehéz. Parádé, zenei alapokon, jogos büszkeséggel sőt, azon túl némi elszámolás jelleggel is, hogy ennyit tudunk, ide jutottunk, ha tetszik, erre használtuk fel a költségvetési pénzeket. Szemüveggel, piros tollal, főkönyvvel hallgatva a hangversenyt, nehéz panaszkodni: a zenekar érezhetően fejlődött, amennyire meg lehet ítélni, minden szólamvezető a helyén van, a hangzás, nagyobb, dúsabb, a társulat azt a benyomást kelti, hogy jelenleg már a zeneirodalom bármelyik művét rá lehetne bízni, mert ami a kottában van, az meg fog szólalni – ami, emlékezzünk rá, nem volt mindig így. Koncertként értelmezve az estét, mégis rettenetesen fárasztó volt. Egyrészt végtelenül sokáig tartott, másrészt mindenki, akinek van lemezgyűjtő ismerőse, ismeri ezt az érzést: leültetik a fotelbe, és a lemezőrült elkezdi cserélgetni a korongokat, egy tétel ebből, egy tétel abból, egy ária, egy ütem, egy hang innen-onnan. A zenekar jelenleg szól. Hangosan, gyorsan, némileg ridegen és kevés színnel, de pontosan. Arra nyilván fölösleges emlékeztetni Kocsis Zoltánt, hogy ez nem a cél, csak az első lépés. Az viszont a pulpitusról talán nem érzékelhető pontosan, hogy ez így a néző számára nem szórakozás, nem újévi koncert, hanem éjszakába hajló zenés vizsga.

Nem nagy baj. Jövőre újra megpróbáljuk.

Fáy Miklós

Teatrum mundi

Jaschik Álmos Biblia-illusztrációi a Petőfi Irodalmi Múzeumban

Jaschik Álmosnak utoljára születése centenáriumára, azaz 15 éve rendezett kiállítást a Petőfi Irodalmi Múzeum. Aki akkor éppen nem járt arra, vagy még meg sem született, nem nagyon találkozhatott a „magyar Doré" (ahogyan egyik tanítványa, Láng Éva nevezte) – de mondhatunk Klimtet, sőt Füsslit is – műveivel, sokoldalú művészi, művészetszervezői, pedagógusi és elméletírói tevékenységével. Pedig a harmincas évek magyar napisajtója élesre állított figyelemmel követte Jaschik pályáját; a János vitéz japán szemre igazított, Tokióban bemutatott illusztrált kiadása igazi szenzáció volt, az Esti Újság 1941. május 27-i száma a berlini Nemzeti Színházban bemutatott Ős-Faust díszleteinek szóló tomboló tapsviharról számolt be, tanítványaival rendezett írás- és rajzművészeti kiállításai népszerűsége mögött a tisztes kézműves munka fedezete állt. Ennyit a népszerűségről, ha az ember nem Bajor Gizi.

Továbbá Jaschik vezette be elsőként a színházi makettépítést, ő alkalmazott először vetített színpadi hátteret a Csongor és Tündében, és a magyar rajzosfilm (azaz rajzfilm) megszületésénél is ott találjuk a negyvenes években – de erről alkalmasint írjanak a színházi és filmes szakemberek.

Jaschik 1934-től folyamatosan rajzolt Biblia-illusztrációinak kiállítása most az Iparművészeti Múzeum karácsonyi gesztusa.

Az evangéliumi versekhez készült illusztrációk a tízes évek ornamentális szecessziójához képest egy manierisztikus Jaschikot mutatnak. 1935-től a Nemzeti Színház díszlettervezőjeként dolgozik, és ha e grafikai lapok csúcsra járatott jeleneteit szemléljük, nyilvánvaló, hogy a színpadi reflexektől Jaschik sem maradt érintetlen. Ebben a grafikai sorozatban az a legjobb, ami a szemünk elől következetesen rejtve marad. Hogy tudniillik nem akarja Jézus Krisztust ábrázolni. Jaschik auratikus fényt helyez az alak helyébe, és hagyja, hogy groteszk karakterfejek mondják tovább a történetet. Csak a hatást látjuk: mesterien mozgatott csoportokat, néhány egyszerű elemből álló díszletet, mintha a barokkban kivirágzott teatrum mundi pontírozott változatát idézte volna meg Jaschik ceruzája. Csak Szűz Mária hajtja a fejét megadóan a rézsut eső fénybe. Hideglelős ezredvégen könnyebben képzelünk reflektort a takarásból előrevetülő fényforrás helyébe, Mária térdre hulló alakjában mégis inkább egy szelíd kezdet reményteli ikonját visszük haza.

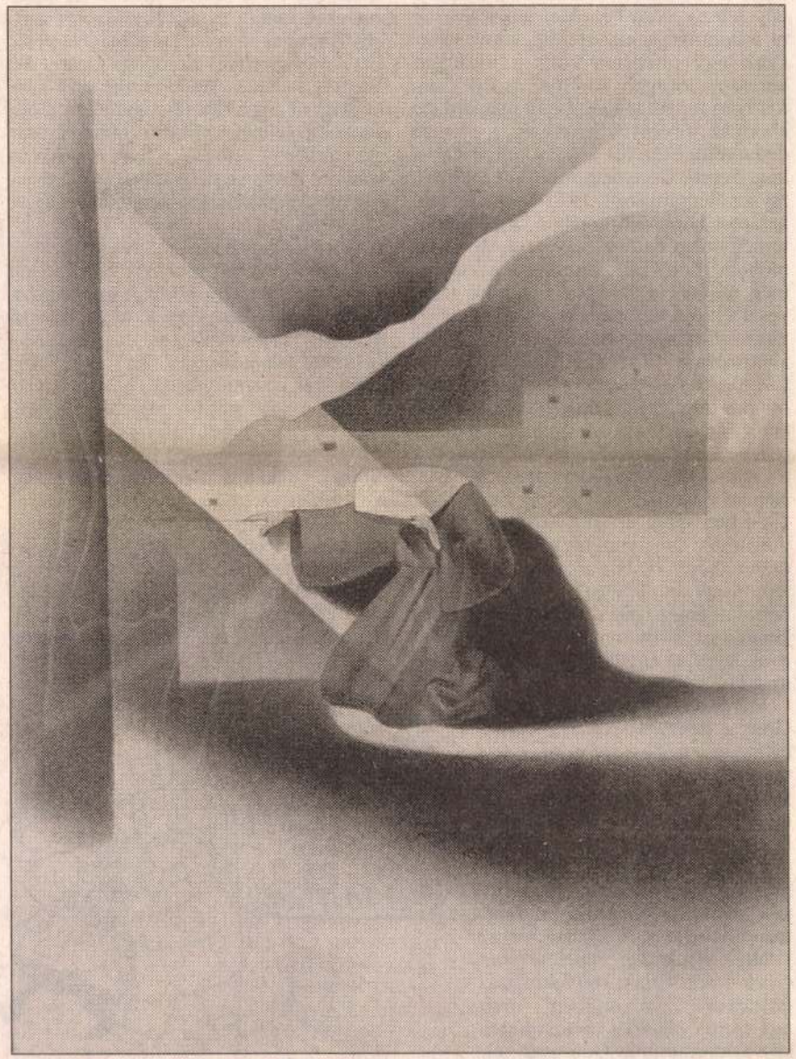

Egy szelíd kezdet reményteli ikonja FOTÓ: SOPRONYI GYULA

Aknai Katalin

TEKINTET kulturális szemle *Ízelítő a 2000/6. számból*

Tőkei Ferenctől búcsúzik Dobai Péter, Kósa Ferenc, Tandori Dezső, Sumonyi Zoltán, Baranyi Ferenc – Szepes Erika tanulmánya Petri György költészetének aktualitásáról – Pomogáts Béla esszéje Gáll Ernő munkásságáról – Beke György szociográfiája a bánsági bolgárokról – Bihari Sándor, Sárándi József, Gulyás Lőrinc, Farkas Arnold Levente és Iszlai Zoltán versei – Onagy Zoltán novellája.

Egy lépéssel közelebb az élethez

1992-ben Bob Casey, Pennsylvania demokrata kormányzója jelezte, hogy beszédet szeretne tartani a demokrata elnökjelölő konvención. Csak egy probléma volt: a tolerancia keresztes lovagjai, Al Gore és Bill Clinton nem tudták tolerálni egy életpárti (az abortusz törvényes lehetőségét ellenző) demokrata beszédét a saját konvenciójukon. Persze Gore nem mindig vélekedett így az életpártiakról. 1977-ben, még tennessee-i képviselő korában, a Hyde-féle törvénykiegészítésre szavazott, amely kimondta, hogy az „abortusz egy olyan, még meg nem született gyermek életét veszi el, aki egy emberi lény", és hogy nincs alkotmány által biztosított jog az abortuszhoz. 1984-ben Gore a Siljanderféle törvénykiegészítésre szavazott, mely minden „még meg nem született gyermeket... »személy-nek« definiált a fogamzás pillanatától kezdve". Ez lényegében a törvényes abortusz végét jelentette volna, akárcsak az 1977-es tövénykiegészítés. 1984-ben Gore ezt írta egy tennessee-i polgárnak: „mély személyes meggyőződésem, hogy az abortusz rossz... és remélem, hogy az abortuszok jelenleg felháborítóan nagy száma ugrásszerűen csökkenni fog... és osztom az ön azon véleményét, hogy az ártatlan emberéletet meg kell védeni".

Mikor a módfelett opportunista Gore a nemzeti színtérre került, elvetette a tennessee-i konzervativizmust, és liberális metamorfózison ment keresztül. Olyannyira, hogy most már el sem tud képzelni olyan abortuszt, ami ne lenne megengedhető, hiszen most már nem tekinti a magzatot személynek, nincs felháborodva az abortuszok magas száma miatt, és az ártatlan emberélet védelme sem érdekli már. Erre a 180 fokos fordulatra azért „volt szükség", mert egy szoros választás során minden szavazat számít, és Gore-nak kellettek azoknak a radikális feministáknak a szavazatai is, akik szerint az abortusz morális szempontból semilyen körülmények között nem rossz, és semmilyen körülmények között sem szabad tiltani. Ezek megszerzéséhez teljes mértékben magáévá kellett tennie az olyan abortuszpárti szervezetek állás[illegible] Times felmérése szerint az amerikaiak 54 százaléka be is tiltaná, kivéve az olyan eseteket, mint a nemi erőszak, vérfertőzés, illetve az anya életének megmentése. Ezt a megközelítést támogatja George W. Bush is. A Roe v. Wade-et már csak a lakosság 43 százaléka támogatja. Al Gore azonban – ultrafeminista támogatóival egyetemben – nemcsak a fenti esetekben, hanem minden egyéb esetben is, a terhesség minden szakaszában engedélyezné az abortuszt.

Gore támogatja az ún. „részleges szüléses abortuszt" is, melynek lényege az, hogy az abortuszt a részben már világra hozott gyermeken végzik el: a születő gyermek koponyáját egy hegyes szerszámmal átlyukasztják, az agyát vákuummal kiszivattyúzzák, a koponyáját összenyomják, majd a már halott gyermek világra hozását befejezik. A procedúrát még az abortuszpártiak egy része is ellenzi, néhányan, mint például Pat Moynihan szenátor, egyenesen csecsemőgyilkosságnak nevezik. Vannak azonban olyanok is, mint például Diane Feinstein szenátor, akik szerint semmi rossz nincs abban, ha egy 9 hónapos csecsemőn végeznek el abortuszt, sőt, egy csecsemőnek nincsenek jogai még a szülés tője cseppet sem burkolt fenyegetést intézett Gore-hoz: Mivel az alapvetően abortuszpárti Bayh ellenzi a részleges szüléses abortuszt, ha Gore őt választja, elbúcsúzhat a NOW támogatásától. Gore vette a lapot, Bayh pedig elbúcsúzhatott rövid életű alelnöki reményeitől.

Mikor Tim Russert, NBC-s Meet the Press műsorvezetője és az USA egyik legjobb tévériportere arról kérdezte Gore-t, hogy a kivégzés előtt álló terhes nőknek engedélyezné-e a szülést, Gore zavarodottan tért ki a válasz elől, majd sajtóemberei útján később jelezte, hogy itt is a nőre bízná a döntést. A dupla kivégzés koncepcióját a képviselőház egyhangú, 417-0 többséggel ítélte el.

Az abortuszfronton elszenvedett számos vereség és nyolcévnyi Clinton–Gore-korszak után az életpártiak mindenképpen véget akarnak vetni a liberálisok élet elleni kampányának. A legtöbb keresztény-konzervatív szervezet és vezetőik George W. Bush mellett kötelezték el magukat, bár Bush életpártiságával kapcsolatban is felmerültek kételyek. Bush ugyan beszédeiben életpártinak vallja magát, de több újság szerint Bush is azt mondta kampánya során néhány választónak, hogy az abortusszal kapcsolatos nem Bush, hanem ők maguk. A probléma csak az volt, hogy Buchanan 1 százalék körül mozgott a közvélemény-kutatásokban Bush 40-49 százalékával szemben, Phillips pedig még az 1 százalékot sem érte el, ezért számos keresztény-konzervatív és életpárti szervezet Busht támogatta, és most abban reménykedik, hogy apjával ellentétben Bush tényleg az életet fogja választani (az idősebb Bush elnökségének egyik legnagyobb szégyenfoltja az ultraliberális David Souter legfelső bíró kinevezése). Buchanan és Phillips javíthatott volna, ha szerepelhettek volna a tévévitákban, de az elnökjelöltek vitáit szervező, és kizárólag republikánus és demokrata tagokat tömörítő bizottság nem volt hajlandó a kisebb pártok jelöltjeinek lehetőséget adni, mivel ez a saját jelöltjeik esélyeit rontotta volna. Buchanan és Phillips „felmosta volna a padlót" a nem éppen intelligenciájáról és hozzáértéséről híres Bushsal, míg a zöld párti Ralph Nader Gore-t támadhatta volna a baloldalról.

A texasi Legfelső Bíróság Bush által kinevezett 4 bírája közül 3-ról kiderült, hogy nem életpártiak. Bush állandóan azt hajtogatja, hogy mindenki nézze meg a texasi eredményeit. Az életpártiaknak talán nem fog tetszeni, amit ott látnak.

Bush, ellentétben Buchanannel és Phillipsszel, nem volt hajlandó kijelenteni, hogy csak életpárti bírákat nevez majd ki, nehogy elveszítse a középutas választók támogatását, de mindenesetre kedvenc legfelső bíráiként Clarence Thomast és a zseniális Antonin Scaliát, a bíróság két legmegbízhatóbban konzervatív tagját nevezte meg.

Emellett Bush azon ígérete, hogy „szigorúan konstrukcionista" (az alkotmány szövegét szigorúan követő) bírákat fog kinevezni, az életpártiak javára módosíthatná a Legfelső Bíróság összetételét, amelyben jelenleg 6 liberális és 3 konzervatív bíró tevékenykedik. A szigorúan konstrukcionista bírák, mint pl. Scalia és Thomas szerint a Roe v. Wade döntés hibás alkotmányjogi érvelésre épül, és a belőle származ[illegible] abortuszhoz való jog alkotmányel-

– Professzor úr! Van esély, hogy az elnök úr rendbejön a választásokig? Sajnos néhány napja olvasott egy közvélemény-kutatási jelentést, ami szerint a választóknak kereken 50 százaléka szereti a sajtot, 50 százaléka pedig nem...

MARABU RAJZA

A képviselők számáról

Nemrégiben adott hírt a sajtó arról, hogy ebben a ciklusban a parlament már nem módosítja a választási jogszabályokat, és elmarad a képviselők számának tervezett és számtalanszor beharangozott csökkentése is. A választási reformot előkészítő bizottságban a pártok képviselőinek nem sikerült konszenzusra jutniuk, amiből arra következtettek: nincs esély arra, hogy a törvényhozásban meglegyen a módosításhoz szükséges kétharmados többség.

Ez elszomorító, hiszen ekkora lakosságnak nincs szüksége arra, hogy 386 honatya képviselje az Országgyűlésben. A képviselők nyilván nem lelkesednek olyan jogszabályokért, melyek csökkentik annak esélyét, hogy a legközelebbi választáson újra parlamenti székhez jussanak. Pedig a létszámcsökkentés számukra sokkal kisebb megrázkódtatással járna, mint más foglalkozási ágakban, hiszen ők nem állásukat, munkahelyüket, a család fenntartásához szükséges keresetüket, hanem csupán egy extra megbízatást, mellékjövedelmet veszíthetnek el. Nem tudom, hogy a különböző leépítési programok megszavazásakor hogyan tudnak a honatyák a választók szemébe nézni, amikor saját testületüket képtelenek racionalizálni. Valószínűleg mindenki egyetért a létszámcsökkenéssel – elvben, csak valahogy a gyakorlatban ez a szándék nem érvényesül. A pártok véleménye között mindig vannak olyan árnyalatnyi és természetesen „áthidalhatatlan" eltérések, melyek már az előkészítő bizottság munkáját is megbénítják. A társadalom jelentősebb nyomása nélkül a jövőben sem lesz sok esély a létszámcsökkentésre.

Nyilván a legközelebbi választások előtt is számos párt célkitűzései között szerepel majd a képviselők számának a csökkentése. Nagyon jól fest ez a választási programban, hiszen láthatják a szavazók, hogy költségmegtakarításra, a jelenlegi ellentmondásos állapot megváltoztatására törekszenek. Ha az elképzeléseket nem sikerül megvalósítaniuk, rá lehet fogni a többi pártra. És ez így megy tovább a végtelenségig.

Nézetem szerint most, amikor a politika hitele a mélypontra zuhant, érdemes lenne a politikusoknak ezt a kérdést újra alaposan megfontolniuk. Túlzás lenne azt

— a hangszín és a tartalmi hűség rovására — keresztrímre változtatja, a német pedig, Josef Steinbach, csak két sort rímeltet össze. Mondanom se kell, hogy a Ritter Johann, a Jean le héros, a L'erve Giovanni és a Child John merőben más, mint a János vitéz s olvasás-közben, mikor a különböző szövegeket össze-vetettem, nem egyszer álmélkodtam azon, hogy a szavak összevágása ellenére is milyen más és más hangulattartalmat közöl egy-egy nyelv« Jancsikám, Jancsikám, az Isten áldjon meg.» A német: «Mein treuer Johann...» ⟨A német hűség.⟩ A francia: O mon petit Jancsi. ⟨Gyengéd és kedves.⟩ Az olasz: O Gianni, mio, mio Gianni...» ⟨Színpadias olaszság, szívre szorított kéz-zel.⟩ Az angol: «My darling John...» Vagy más példa:

Indult, nem nézte egy szemmel se, hol az út?
Neki úgy is mindegy volt, akárhová jut.
Fütyörésztek pásztorgyerekek mellette,
Kolompolt a gulya... ő észre se vette.

Nun brach er auf. Was scherte ihn der Weg.
Ihm galt es gleich, wohin die Strassen gingen,
Hier Hirtenpfiff, dort Herdenglockenklang,
Er aber merkte nichts von allen Dingen.

Il part sans jeter l'oeil sur le chemin blanchâtre,
Car que' importe où ses pas le pourront emporter!
Il n'entend pas tout près siffler le jeune pâtre,
Ni du troupeau de boeufs les sonnets tinter.

Parti senza guardare la strada che pigliava,
O questa o quella strada, a lui non importava.
Sonavan de' pastori i flanti dolcemente,
Le vacche sonagliavono, ei non vi dava mente.

He started, never looked though where he went.
What did he care? To be gone his intent,
The crackling of the storks(?) the sheperds' song,
He did not heed, but went his way headlong.

Ez az öt egymás mellé állított szak igazolja, mennyire más színük van a szövegeknek. Mindegyik szinte önálló és új, noha többé-kevésbé követi az eredetit. Nekem leginkább rokon az olasz, aztán a francia, aztán a német. Az angol a gulya-kolompolást félreértette és gólya-kelepelésnek fordította, akárcsak egy régi német fordító, ki Petőfi egy híres harci versében előforduló kifejezést: «repülő golyók»-at «fliegende Storche»-nak ⟨röpülő gólyák⟩ fordította. Több ilyen botlás van a szövegben s a Petőfi Társaság, mely a Magyar Studiot támogatta ebben a munkábani könnyű szerrel kijavíthatta volna, de nem ezen van a hangsúly, emiatt mindegyik kitűnő fordítás lehetne, hiszen olykor Petőf, és Arany János is tévedett. Ők azonban nagy költők voltak. Akik ezt megszólaltatták, derék tolmácsolók, semmi egyebek. Az óperenciás tenger németül csak: Ocean, franciául: mer enchanté ⟨bűbájos, elvará-zsolt tenger⟩, olaszul: mare Incantato, angol: sea of sea ⟨a tengerek tengere⟩. Vagy el-ejtik a jelentést, vagy körülírják fogalmát, ahelyett hogy kereskednének a hazájukbeli népmesékben. Petőfi egy helyen ezt írja: «S az óriás felett ⟨János⟩ átmente a vizet.» Átmenni valamin, tárgyas vonzattal, népies, gyermekes, szántszándékos hibázás. Jellemző-nek tartom, hogy ezt a finomságot a négy fordító közül egyikse vette észre, holott a maga nyelvén nagyszerűen visszaadhatta volna. Ez a fordítások bírálata.

Hosszasabban foglalkoztam velük, mert minden hibájuk ellenére is örülök, hogy egy magyar költemény egyszerre négy nyelven repült a nagyvilágba. Most pedig megkérde-zem magamtól, mi az érzésem. Vajjon a népek és nyelvek egységét érzem-e, miután öt nyelven elolvastam a János vitézt. Nem a különvalóságomat érzem, a belém idegzett szók metafizikai jelentőségét és pótolhatat-lanságát, az agyam sejtjéig és idegeim mű-ködéséig lüktető örökkévaló erőt s mind-annyiunk titokzatos, fel-nem-bontható test-vériségét, kik magyarul beszélünk.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

hogy főalakját épen ebbe helyezi bele, ezzel az író különösen szerencsés inveneiót tanusít: úgy érezzük, semmiféle más környezetben nem világlott volna ki ilyen tisztán Szegedi Emma színésznő szép, tiszta, bánattól leszegett fejű alakja.

SCHÖPFLIN ALADÁR

PETŐFI SÁNDOR, ÖT NYELVEN

A Magyar Studio társaság pompás papiron, ízléses kiállításban, Jaschik Álmos színes képeivel kiadta Petőfi Sándor János vitézét öt nyelven: magyarul, németül, franciául, olaszul és angolul. A magyar nekünk szól, a többi pedig külföldre megy, harcolni a magyar művészetért. A költő megválasztását helyeselnem kell. Petőfit legjobban ismerik külföldön. Multkor egy angol tanulmányban ezt olvastam: «Olyan nagy költők, mint Homérosz, Aischylos, Dante és Petofi...» John H. Ingram a Poe Edgar versei elé írt bevezetőjében is megemlékszik róla: «Ami most történik — írja — az oly titokzatos, mint Shelley, vagy Petőfi utolsó órája...» Mélyen bele van ágyazva, még ma is, a népek tudatába, eleven valóság, aki az alkotó magyar lángelmét jelképezi, élő mérték, akin az óriásokat mérik.

Más kérdés, hogy a költeményt is ilyen helyesen választották-e meg azok, kik sajtó alá rendezték s a művészi szempont rovására nem értékelték-e túl azt a szerepet, melyet János vitéz, a népies eposz megindítója játszik irodalomtörténetünkben. Kétségtelen, a János vitéz az idegennek is fogalmat adhat a magyar népmeséről és magyar jellemről. Ha Toldi Miklós a magyar Herakles, akkor János vitéz, a leleményes és horgaseszű, a magyar Odysseus, Nausikája pedig Iluska. Másrészt az is bizonyos, hogy a János vitéz inkább a magyarságról hoz hírt, mint Petőfi csodálatos, egyedülálló művészetéről, melynek félreismerhetetlen jelei később, érettebb verseiben mutatkoznak. Itt még nem látjuk a «Kutyakaparó» fanyar és merész színrakását, mely a legnagyobb orosz reálistákra emlékeztet, se azoknak a kis, párszoros hangulatképeinek, (Itt állok a rónaközépen, Fejemben éj van stb.) ezeknek a lilíputi műremekeknek bevégzett tökélyét, melyek bátran versenyre szólíthatják a mai világköltészet legkitűnőbb alkotásait. Hasonlatai még nem petőfiesek (mint később: a fergeteg, a barna paraszt a villám-ösztökével, vagy: az idő bércei a századok stb.), inkább a népmese visszhangjai (tündérkönny: gyémánt, tündérhaj: arany, az óriás könnye: egy dézsa víz az óriás-szunyog: ökör, az óriás-levél: szűr). Petőfi ezt a költeményét tudvalévően nagyon fiatalon, huszonegy éves korában írta, nagyon rövid idő, alig egy hét alatt, hat nap és hat éjszaka. Egy csodagyermek műve ez, melyen az egész világ csodálkozhat, mert egy népnek sincs és nem is volt ilyen lírai költője, ki huszonegy éves korában ilyen bensőséges humorral, ilyen áldott kedéllyel szemlélte volna az életet. Mi épen azt becsüljük benne, amit kortársai annak idején kifogásoltak, a selypítő kedvességet, a kocsintó összevisszaságot, azt a földrajzi zűrzavart, mely szerint Taljánországban örökös tél van s Franciaország egyenesen Indiával határos. Ez a szellem hiánytalanul kifejeződik a formán is. A vers sokszor — készakartan — elnagyolt, vagy pongyola, a gyermekes, hanyag, gyenge rímek pedig úgy kerülnek egymás mellé, mint Franciaország, vagy India.

Épen ezért tartom nagyon nagy feladatnak a János vitéz megszólaltatását, mely mintegy a magyar gyermeknyelv gőgicsélését mimeli s — úgy hiszem — Petőfi akármelyik készebb remekművére a «Szeptember végén», vagy a «Tündérálom», vagy a «Téli esték» című verseire könnyebben lelnénk művészi tolmácsolót. Mert itt az árnyalatok árnyalatát kell visszaadni: a népiest, mely félig öntudatos, félig öntudatlan, a túlzást, mely részint gyermetegség, részint torzítás, a hanyagságot, mely rejtett célú pontosság. Ehhez kellene egy nagy német, francia, olasz, angol költő. Akik megszólaltatták a magyar költeményt, lelkes barátaink, de nem alkotók. Nem akarom véka alá rejteni érdemüket. Különösen az olasz, Giuseppe Cassone munkája, hű. O és az angol fordító William N. Loew megtartja az eredeti páros rímet, a francia, F. E. Gauthier

Nyugat 1921 febr. 16.

JASCHIK ÁLMOS

Jaschik Álmos és iskolája

ERNST MÚZEUM BUDAPEST

Az Ernst Múzeum meghívja Önt **Jasehik Álmos és iskolája** című kiállításának megnyitójára

2003. június 11-én, szerdán 18 órára

A kiállítást megnyitja Jankovics Marcell filmrendező
Az életművet méltatja Mezei Ottó művészettörténész, a kiállítás kurátora

A kiállításhoz kapcsolódva 2003. június 18-án, szerdán 18 órakor kerekasztal-beszélgetés művészettörténészekkel és a Jasehik-iskola volt növendékeivel

Igény esetén 10 fő feletti csoportoknak tárlatvezetést biztosítunk.
Telefon: 200 7867

A Múzeumok hosszú éjszakája című program keretében 2003. június 21-én, szombaton a kiállítás 22 óráig látogatható, 18 órától tárlatvezetést tart Mezei Ottó.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

1065 Budapest Nagymező u. 8.
telefon: 341 4355
e-mail: ernstmuzeum@ernstmuzeum.hu

A kiállítás megtekinthető 2003. június 11-től július 9-ig, hétfő kivételével naponta 11-19 óráig

Kérjük, hogy a megnyitóra hozza magával meghívó kártyáját!

JASCHIK ÁLMOS

SZÍNRŐL SZÍNRE

44.o.
52.o.

BML., XI.9. Kner Nyomda ir. C/3o. 18

Kézírás.

Gyomára írt levél.

1. Ld. 1275.sz.

JASCHIK ÁLMOS

SZÍNRŐL SZÍNRE

47.0

MTAK Kézirattár Ms 4588/121. Megj.: F

Gépirat autogr. aláírással Kozma Lajo

Zengővárkonyba írt levél.

A levél első fele mellett piros ceru

meg - előadáshoz. F.L. (Az 1958.V.22

beszédéhez. Ld. MTAK Kézirattár Ms 4

1. Ld. 1277.sz.

2. (Ld. 879/7. Kner Izidor)

3. Ld. 811/ 4.Kner Endre 1943-ban m

169

JASCHIK ÁLMOS

169 • JASCHIK ÁLMOS (1885–1950)

Viaskodók

23,5 × 16 cm
Vegyestechnika, papír
J. j. l., szignálva b. l.
Kiállítva a Miskolci Magyar
Szecessziós Kiállításon, 1997-ben
Kikiáltási ár: 40 000 Ft

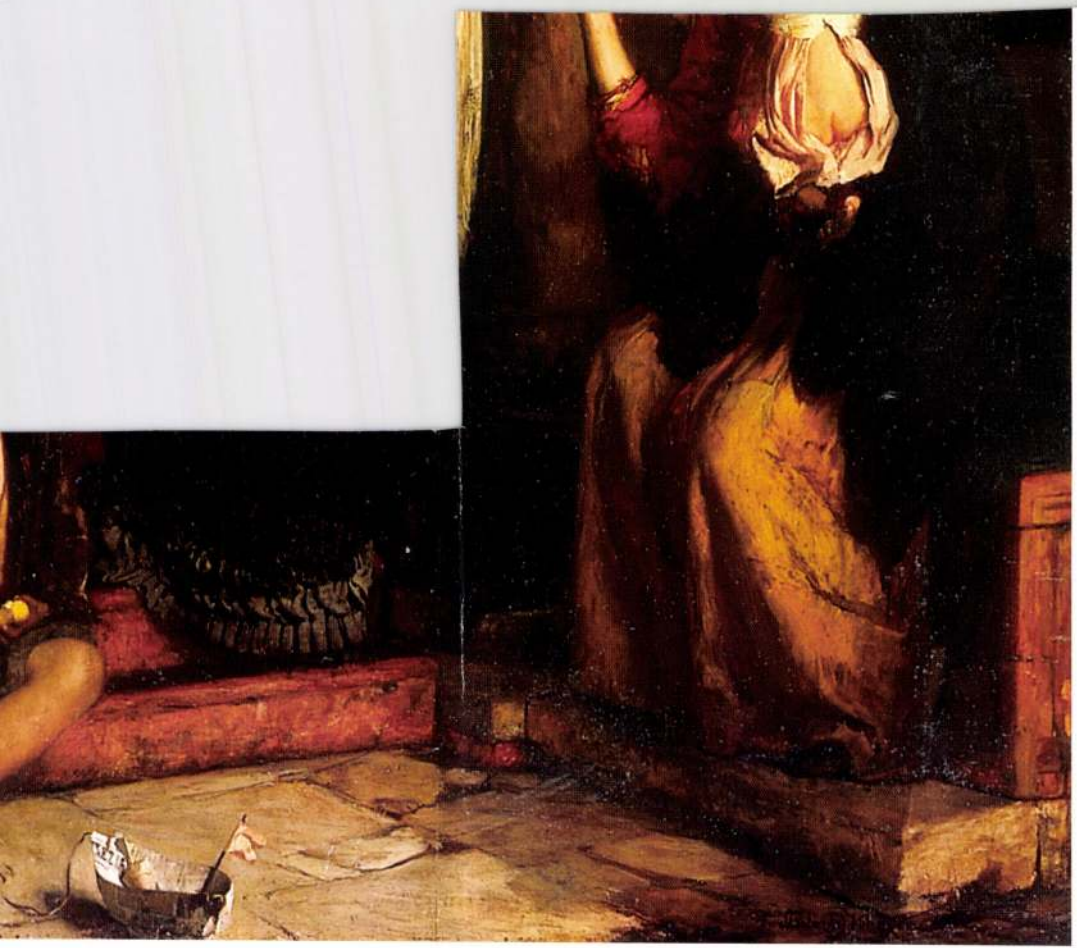

JASCHIK ÀLMOS

Gyurkovich - Gy.

28l.o.

```
blk= kue
3000= 00517570
3100= Egyed, Erna
3dok= KND-Ansetzung
3ref= Egyed, Erna
refe= MagyFestAdat, 1988
3122= Lókayné, Erna &
Lókay, Ferencné
3140= f
3162= Graphiker &
Maler &
Zeichner
2194= Ungarn
3200= Ungarn
3270= 1889.08.31
3290= Budapest
3360= 1927
309a= Mue^BSvLex I, 1965;
MagyFestAdat, 1988
9995= 0022
kenn= bu &
hg
redk= Nováky, A^B0gnes
9906= un
9908= H
katg= 5
9900= 20010214
revi= 18 Dec 1999/BRANDT
created 23 Jun 1999/SCHUBART
9990= oder ex
knde= kndok
```

AZ ORNAMENTIKA VÁLSÁGA

ÍRTA JASCHIK ÁLMOS

Ha az emberi lélek alkotó tevékenységének azt a területét, melyet esztétikai szókincsünk ornamentikának nevezett el, a történelmi századok változó stíluskeretein belül szemléljük, nem térhetünk ki az elől a megállapítás elől, hogy ennek a csodálatos ösztönfunkciónak belső vonala töretlenül íveli át a stílusok alakjában egymást felváltó világnézetek témaköreit. A középkori és a reneszánsz-ornamentika szembeállítása bármekkora alaki eltéréseket élezzen is ki, a cél, tárgy, forma, kifejezés és szerkezet eltérései mögött egy zökkenéstelenül ritmikus életfolyamatot fogunk érezni, mely a stílusélet változó életérzéseire lélekzéshez hasonló dinamikus tünetekkel reagál. Még világosabban szólva: minden érzékelhető létformától, minden ipari értelemben vett céltól, anyagtól és praktikumtól, minden esztétikai és érzelmi szükségletérzettől függetlenül, mindezek fölött, vagy mögött, él és működik bennünk egy hatalmas és misztikus alapérzés, amelyet fizikumunk, adott szerkezetének mechanikai lehetőségei szerint, lényegükben azonos mozgásformák alakjában közöl. Életérzésünk, mely lényegében egységes és osztatlan, fizikai testünk érzékszervi berendezésének megfelelően annyiféle érzéki létalakban realizálódik, ahányféle érzékszervi készüléke van testünknek. Az elektromosság, mint energia, sem nem világít, sem nem melegít, sem nem csenget. Csak a készülék az, mely berendezésének ilyen, vagy amolyan szerkezete szerint a lényegileg egységes és osztatlan energiát hő-, fény-, vagy hangjelenségek formájában közli. Ez a közismert folyamat ismétlődik meg magasabb fokon akkor is, amikor homogén életérzésünk mozgásenergiává, a mozgásenergia pedig érzékelhető mozgásjelenségek közvetlen erőforrásává változik át és — mint ilyen — elsődleges létalakjává válik formaalkotó cselekvésösztönünknek. Ez a létalak, melynek legközönségesebb és legspontánabb típusa az emberi gesztus, nem más, mint maga az anyagtalan, a mozgásállapotban élő díszítmény. Ebben az állapotában csak időbeli léte van, nincsen még sem tárgya, sem anyagi, sem esztétikai célja. Ezek a részben praktikus, részben érzelmi motívumok a mozgásforma anyagiasulásának szimultán kísérő jelenségei és ezeknek aktív közreműködése eredményezi a díszítménynek azt a megjelenési alakját, melynek végtelen változatait a „díszítőművészet" laza gyűjtőneve alatt foglaljuk össze.

A díszítőművészet — a közérthetőség kedvéért nevezzük így — mint ornamentika, ebben a második, reális alakjában, az esztétika részéről ezideig megközelíthetetlen és megoldhatatlan probléma maradt. Tények felsorolásában, alaki összehasonlításban és a témaforrások kutatgatásában merült ki, de magára az alapkérdésre, hogy hát végre is *mi* az ornamentum, legfeljebb az ember díszítő ősösztönének összetételére vonatkozó többé-kevésbé indokolt feltevésekkel igyekezett válaszolni. E válaszok, bár vannak közöttük nagy tárgyi felkészültséggel és egészséges fantáziával felépített elméletek, mind hiányosak maradtak, mert hiányos és egyoldalú volt maga a világszemlélet is, melyből a kutatás kiindult. Tökéletlennek kellett maradnia minden elméletnek, mely a díszítmény életvonalát nem tudta, vagy nem merte meghosszabbítani megjelenési formájának fizikai határain túl, az emberi lélekig. Ez a határ pedig életérzésünk legelső és legközvetlenebb fizikai létjelensége: a gesztus, mint mozgásforma.

Egy cikk kötött terjedelme, sajnos, nem engedi meg, hogy az emberi gesztusnak lélektani jelentőségével kimerítően foglalkozzam és e téren végzett sokéves munkám meglepő eredményeit ehelyütt részletezzem, csupán arra a megállapításra szorítkozom, hogy ezidőszerint a gesztusban vélem felismerni azt a mozgásformát, mely úgy a rajzi, mint a plasztikai formaalkotás mozgásfunkciójának közvetlen útnakindítója. Az ornamentum eszerint maga sem egyéb, mint tárgyiasított gesztus. És ez az értelmezés egész sor olyan kérdésnek adja meg a folytatólagos magyarázatát, melyet a mate-

riális életszemlélet tétova fénye mellett hiába keresünk. Így válik emberileg világossá mindenekelőtt a szimmetria, mint alaki jelenség. A díszítmény szimmetriája bilaterális testfelépítésünk fizikai léttudatában gyökeredzik és két kézzel való egyidejűleges rajzolás alakjában, mint gesztusszimmetria, évek óta ismert és használt játékos módszere az amerikai alsófokú rajztanításnak. Magyarázatot kap az asszimmetria is, mint alaki formája annak a hangsúlyos mozgásérzetnek, melyet testünk egyensúlyszerkezete a kontraposzt formájában kivitelez. A középponti elrendezésű díszítmény mögött így elevenedik élő tartalommá egy végtelen létérzet gesztussorozata (lásd az óralap számsorát), a díszítő sor alaki szerkezete mögött pedig ugyanennek az érzésnek a kétdimenziós irányléttel egybeeső mozgásalakja. A terülő ornamentum díszítő sorok ritmikus kombinációja lévén, gesztustartalma is ugyanaz, mint a soroké.

A díszítmény értelmét, okát és egész létproblémáját a gyakorlati díszítőművészet határai között nemcsak megoldani, de még világosan megfogalmazni sem tudjuk. Így: a görög díszítmény akantuszszeretetét még megokolhatjuk azzal, hogy ez a növény mind a három változatában vadon nő Görögországban ma is, tehát kézenfekvő, hogy a díszítőművészet ezt az állandóan látott és jólismert formát ornamentális témául is felhasználta, de mit feleljünk arra a kérdésre, hogy miért éppen az acanthus spinosust érte ez a kiváltságos megtiszteltetés és miért nem a gyalogbodzát, amely botanikailag egy fokkal sem alsóbbrendű, formailag egy tagozatnyival sem szegényebb és előfordulás tekintetében egy tőnyivel sem ritkább, mint amaz? Még különösebb az úgynevezett palmetta esete. A pálma éppen úgy nem honos Görögországban, mint a tulipán Nagyhortobágy legelőin, vagy a páva Borsod megye kisközségeiben. És a görög díszítmény mégis ugyanolyan pozícióra emeli a díszítőművészetben, mint a közönséges útmenti dudvát. Hol itt az ok, a logika, a magyarázat? Ha el is fogadjuk azt a százszor hallott, bár igen ötletes magyarázatot, hogy a keleti ünnepségek pálmakultusza Görögországban is gyökeret vert s így előfordulása, ha importcikk alakjában is, de eléggé mindennapos volt, még mindig felelet nélkül marad az a kérdés, hogy miért éppen *ez* a két növényi forma ihlette meg a görög ornamentális fantáziát és miért nem a növényeknek az a sokféle változata, mely annak idején éppen olyan dúsan borította be a sziklás lejtőket és a kerteket, mint ma? Sőt általánosítsuk a kérdést, honnan meríti egyikmásik forma — így mindjárt maga az akantusz is — azt a hallatlan szívósságot, amellyel túléli a legnagyobb stílusválságokat és megőrzi elevenségét a legellentétesebb világnézetek stíluskultúrájában is, míg más formák, pl. a passiflora, a rózsa stb. időszakilag mintegy az élet felszíne alá merülnek és csak időszakilag bukkannak fel újra egy-egy stílusváltozat formakincsében? Miért szereti az egyik forma a középkori klímát, miért a másik a barokkét? És ugyanígy vagyunk az állati formákkal is. Ezeknek a szívósságát első pillanatra eléggé elfogadhatóan magyarázza ugyan jelképes vonatkozásuk, de viszont ugyanakkor miért változik stílusok szerint nemcsak a formai felfogás módja, hanem a formai előadás tartalma is?

Tudom, hogy ezek a keményen felrakott kérdések visszataszítóan fognak hangzani mindenkinek, aki világnézeti elfogultsága következtében az ornamentumot csak díszítőeszköznek tudja láni s akit az előbb feltett kérdések fölött költői filozófiával tér napirendre.

Pedig ezekre a kérdésekre ma, amikor az ornamentum világkrízise többé se nem tagadható, se nem vitatható, választ *kell* adni. S ha azt látjuk, hogy ezt a választ a díszítmény reális létformáján, a díszítőművészeten belül eredménytelenül keressük, csak egy szemernyi bátorság kell hozzá, hogy a kutatást azon a területen folytassuk, ahol az ornamentum — mint lelki gesztus — a maga tiszta, anyagiatlan, világos életét éli. Ha ennek a lelki gesztusnak emberi törvényét, helyesebben: logikai szerkezetét felismertük, egészen másodrendű kérdéssé csökken, hogy az egy palmetta, egy akantusz vagy egy tulipán növényi alakját veszi-e fel megjelenési forma gyanánt.

Az ornamentum eredetére rávilágít egyetlen díszítőforma és egyetlen művészettörténeti tény. Ez a díszítőforma az úgynevezett „tulipán", mely minden korai és népművészetnek uralkodó alapformája, a művészettörténeti tény, hogy a vallássá szerveződött életérzés fejlődésének hullámvonala és az ornamentális formafejlődés útjának nívója egybeesik.

Ha rekonstruáljuk a gesztusfejlődés történetét, rögzítsük grafikai képekké a gesztusokat és értelmet, tartalmat, életet nyer az ornamentum. A gesztusfejlődés rekonstrukciója céljából figyeljük meg közelebbről azokat az életérzéseket, amelyek spontán gesztusokká transzformálódnak. Az életérzés ősi elrendeződésének embrionális foka a világrend centrális szerkezetének sejtelemszerű tudomásulvétele és ennek nyomán az egyénember és a világrend egymáshoz való viszonyának mithikus tisztázása. A primitív életérzés ezt a viszonyt, a fizikai életküzdelmekből szerzett tapasztalatok közreműködése folytán, egy fölöttébb egyszerű világnézetté sűríti, melyben a két legősibb és legdrámaibb lelki gesztus uralkodik: a kérés és a köszönet vagy extatikusabb fokon: a könyörgés és a hála. Az összes vallások szertartásainak rituáléi bizonyítják, hogy ez a két lelki gesztus a vallások mélyén élő életérzésnek ősi életalakja. Az itt adott ábra pedig rajzilag igazolja, hogy az az alapforma, mely az egész ornamentikának mintegy csírasejtje, semmi egyéb, mint grafikailag realizált megjelenési alakja a két ősi gesztus mozgásformájának:

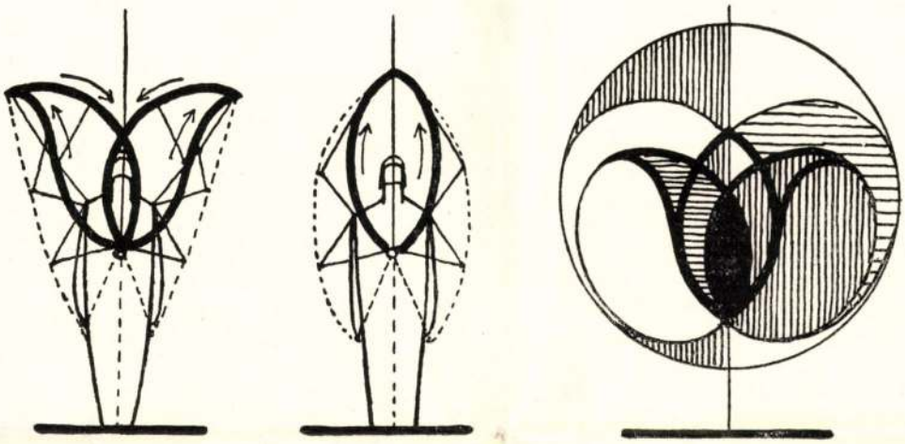

Hogy ennek a mozgásformáknak grafikai képe a tulipán, vagy általában egy virágkehely formaszerkezetére emlékeztet, az a lehető legérthetőbb tények egyike, hiszen az élő világ minden szervezetének élettani és fiziológiai felépítése ugyanazon a kozmikus törvényen épül fel. A természeti formák alaki megjelenésének végtelen változatai mögött csak egy szerkezeti elv uralkodik és ennek az elvnek közösségében rejlik a kozmikus centralitás titka. A formák reális világának belső szerkezeti egységében él egyszersmind az az érzésbeli kapcsolat is, mely az embert az őt környező világgal — saját életérzésén belül — közös nevezőre hozza. Közhellyel kifejezve ezt úgyis mondhatjuk, hogy az ember minden alkotásának oka, célja és tartalma a saját maga minden művében önmagát közli és mindenütt, mindenben csak önmagát látja. A környező világból mindenkor csak annyit vesz tudomásul és él át valóság gyanánt, amennyit életérzése által adott fejlettségi diszpozíciójánál fogva átélni képes. Évszázadokon át él dolgok, objektív tények körében és nem látja meg, nem éli át azokat, mert életérzésbeli beállítottsága nem találja meg bennük az élményt, a közlési formát; századok telhetnek el, míg az objektív valóságok szubjektív valóságokká válnak s ezzel jelentőséget, értelmet, hatalmat nyernek tények, jelenségek, melyek azelőtt érzékelhetetlenek voltak. Michelangelo még nem értette a tájképet és nem látta benne az életérzésnek egyik közlésformáját, mert nem lelte fel benne a saját és kora lelki gesztusát. Számára a táj csak objektív valóság volt, a művészi nemlét maga. Egyiptomban is sütött a nap, ott is törtek meg reflexek a tárgyak felületén, derült

időben ott is lila volt a szalmakazal árnyéka, csakúgy, mint hatezer évvel később Nagybányán. Rómában, a nagy összeomlás után, ugyanolyan tétován és kétségbeesetten kereste az új világ a maga megnyilatkozásának formai közlésformáját, mint másfélezer évvel később Európa. Akkor is, ma is élménytelenül reális, múlékony emlékű, objektív tények sokasága maradt az ember számára a valóság minden ténye mindaddig, amíg benne a saját lelki gesztusát fel nem találta és életérzése közlésformájának reális alakban kifejezhető közlés-eszközét fel nem ismerte.

A gesztussá anyagtalanított ornamentum belső lényegének felismerése megoldja a görög akantusz- és palmettakultusz előbb felvetett problémáját, csakúgy, mint a csikósszűrök tulipánjáét és belevilágít a keleti ornamentikának szédítő mélységeibe is. Nyilvánvalóvá teszi, hogy az ornamentális formák, úgy, amint azokat a díszítőművészet praktikus területéről évszázadok óta ismerjük, mind belső gesztusai saját koruk életérzésének és a tárgyias megjelenési forma, legyen az növényi vagy állati eredetű, csakis azért vált és válhatik mindenkor ornamentális motívummá, mert alaki formája a lelki gesztus mozgásformájával egybeesik. Minél egységesebb, tudatosabb és rendezettebb az életérzés, annál tisztább ritmusú és egyszerűbb lendületű a gesztus, mellyé transzformálódik s ennélfogva annál egyszerűbb és világosabb szerkezetű az a tárgyi (természeti) forma is, amelyet önmaga közlésére felhasznál. Az ősi életérzés ősi gesztusa így találja meg mozdulatmását a „tulipánban", az egocentrikus életérzés önmaga felé lendülő gesztusa a „palmettát", a középkor misztikus életérzése a végtelenig kihosszabbított léttudat gesztusát, a terülő díszítményt, a reneszánsz érzéki életérzése a centrális léttudat gesztusszerkezetét, az „akantuszt", és így tovább, máig, amikor egy felborult és erkölcsi struktúrájában széjjelomlott világrend kábulatában az önmagát kereső és újra a miszticizmus felé orientálódó életérzés kiváltja a kétségbeesett életharcnak tématlanul vergődő, szilajul cikkázó, majd lankadtan elhaló gesztusait. Ennek a ténynek felismeréséhez és lélektani rekonstruálásához még képzelő erő sem kell. Egy példa mindent megvilágít.

Hogy a mai díszítőművészet ornamentikája egyszerűen megbénult és hogy ott, ahol kísérletszerűen életretápászkodik, leélt stílusok emésztetlen hulladékaiból pepecselget össze torz kompozíciókat, az a mondottak alapján olyan érthető és természetes, hogy bizonyítgatni sem kell. A tipikus modern ornamentikának nincsen reálistárgyú formanyelve, ez maga a lelki gesztus abszolut mozgásformája. A más esztétikai álláspontón állók vitathatják szépségét és támadhatják közlésformáját, de nem vonhatják kétségbe érzéstartalmának hű, igaz, kifejező voltát. A közhelyek megunt igazsága itt is igazság: a művészet igenis az élet tükre s az ornamentum elsősorban az.

Az ornamentika válsága éppen úgy múló és időszakosan fellépő jelenség, mint minden válság. A válságokat azonban csak átélni lehet, átugrani vagy átaludni nem. Egyéni vitalitás kérdése, hogy ki melyikre képes. Egészen bizonyos — és ezt évezredek vitathatatlan történeti tényeinek logikája tanusítja —, hogy még a legformátlanabb életérzés is megtalálja a maga gesztusát és minden kor, a mi korunk gesztusa is megtalálja a maga „akantuszát".

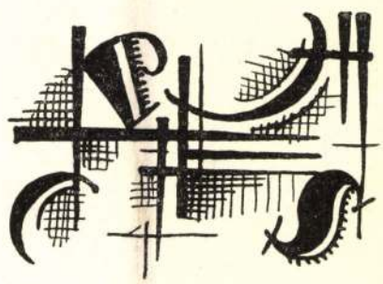

90 éves a L

Az Akadémia zászlószentelési ünnepe (Vastagh György festménye)

Forinyák Gyula altábornagy, a Ludovika Akadémia első igazgatója

Az épület homlokzata

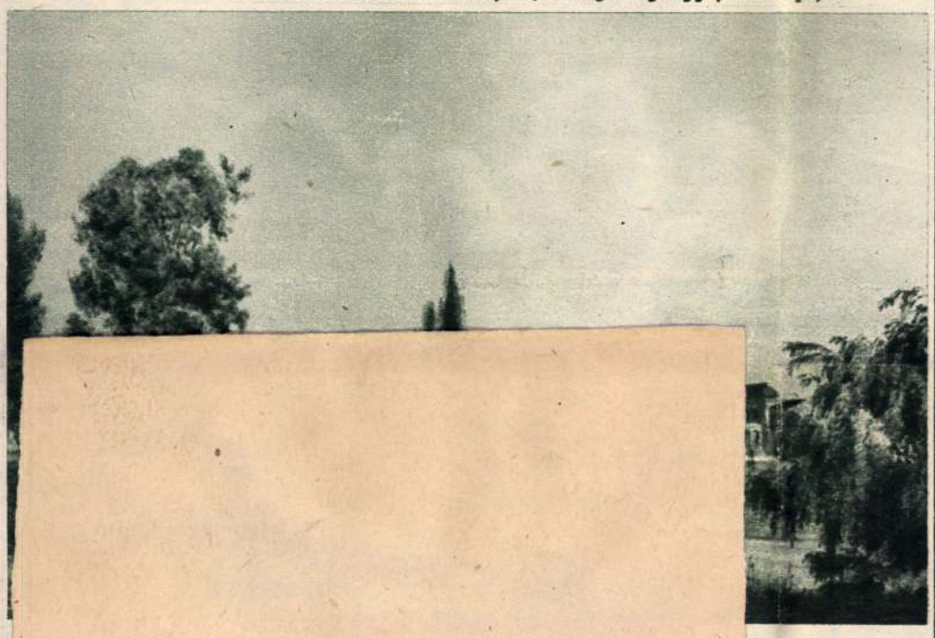

A római katolikus kápolna

A fel

magyar kormány
t azonban csak

Napoleon fiának, a reichsta
(Az Akadémi

(Vajda M. Pál felvételei)

ARISTOPHANES: Madarak

FELUJITÁSA A NEMZETI SZIN[illegible]AZBAN

Ujlaky László, Mahláry Zoltán és Olthy Magda

Olthy Magda

NÉPMŰVÉSZETI BARANGOLÁSOK

ÍRTA JASCHIK ÁLMOS

I.

ISASZEGI SÍRKERESZTEK

A magyar vidékek megszokott képe: apróházas, messzeszóródó csendes falu a Cserhát dombjai alatt, a legszélső dombtetőn kicsiny templom, a domb lankáján a temető, melynek sírhantjai fölött emberéletnyi időközelségben szabadságharcunk egyik győzelmes-véres csatája tombolt. Az elnémult csatatérnek nincsen idegenforgalma, városi ember nem sok járja és így kevesen tudják, hogy ez ma — népművészetünk szempontjából — csonkaországunk egyik legszebb, leghangulatosabb temetője. Az e sorok mellett közölt szemelvények, mint legjellegzetesebbek, a hasonló típusú keresztek százai közül vannak kiválogatva és ezekhez csupán annyit kell még hozzáképzelnünk, hogy egy részüknek eredetije színes. A felirat és az ornamentika vonalvésetének medrei piros, sárga és zöld festékkel vannak bedörzsölve és ezzel a kereszteknek ugyanazt a sajátos, utánozhatatlanul magyar jellegét domborítják ki, melyet az erdélyi és a túladunai sírkereszteken is megtalálunk s amelyeken a barbár őserő tisztasága és a naiv néplélek finom formaköltészete olvadnak tömör harmóniába. Ha a kereszteket végignézzük, az lep meg rajtuk talán a legjobban, hogy ezek nem elmult idők ereklyéi, hanem szép számmal vannak közöttük újabbak, sőt tavalyiak is. Vagyis itt élő népművészet van. Egy órányira a fővárostól. S a temető dombjáról alátekintve a csendes kis féltót-félmagyar falura, melynek zsuppos házfedelein primitíven szerelt rádió-antennák feszülnek, vályogból tapasztott házfalain mozi-

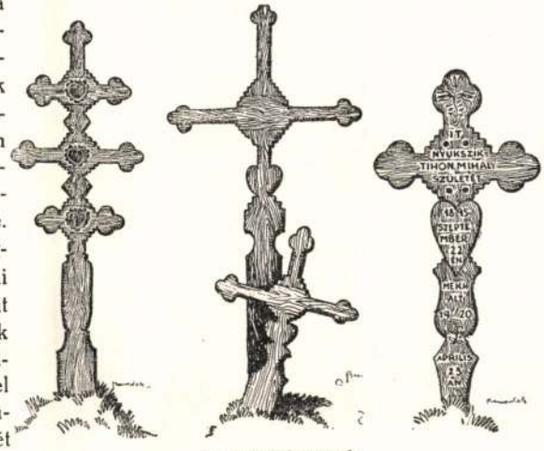

Isaszegi sírkeresztek.

plakátok tarkállanak és utcáinak csendjét teherautók bőgik fel tülkeikkel, lehetetlen el nem gondolkodnunk népünk művészösztönének irtózatos szívóssága felett. És szinte elcsodálkozunk azon, hogy a rádió-antennák póznáinak nincsen cifrára faragott kopjafaformájuk.

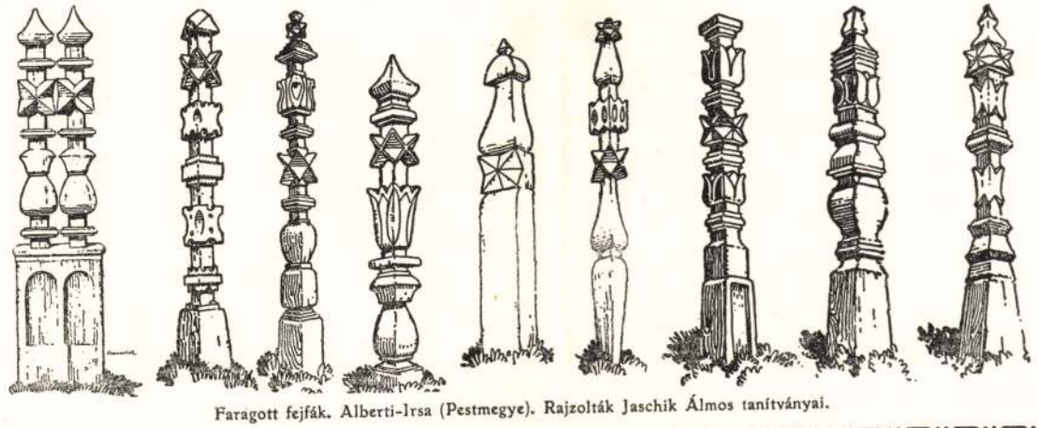

Faragott fejfák. Alberti-Irsa (Pestmegye). Rajzolták Jaschik Álmos tanítványai.

Magyar Iparművészet
1927.

II.

AZ ALBERTI-IRSAI TEMETŐ

Kettős falu, a Máv szegedi fővonalán: Alberti-Irsa. A két falunak külön temetője van, ott húzódik el mindkettő a vasúti töltés mentén s a Szegedre utazók a menetirány baloldalán láthatják. Bozontos akáccserjés nőtte be a luteránustemető öregrészét s a fiatal törzsek sűrűjéből fantasztikus hangulatot árasztó összevisszaságban feketéllenek elő a félrehajlott, itt-ott csomóba verődött, másutt szétszórtan álló, ma már színevesztett, cifrafaragásos fekete fejfák. Mintha Erdélyben járnánk, Ketesden vagy Nagy-Baconban. Egyrészük földreesetten, fűbetemetve korhad, másrészük maholnap az elesettek mellé fekszik, de nagyobbrészük még áll és egészen újak is színeskednek közöttük. Mert valamikor színesek voltak a mai feketék is. Kék, sárga, piros és zöld színeikkel elevenné tarkázták az örökélet kertjét éppen úgy, mint erdélyi testvéreik. Széjjeltekintünk néma soraik között és azt látjuk, hogy még forma szerint is rokonok amazokkal. A legegyszerűbb kopjafaforma, úgy látszik, kiveszőben van, mert a legutolsó a nyolcvanas évekből való. Annál több változata van a tagolt- és a sírkőformájú fejfának. A százonfelüli fejfa-erdőben három jellegzetes formai típust találunk:

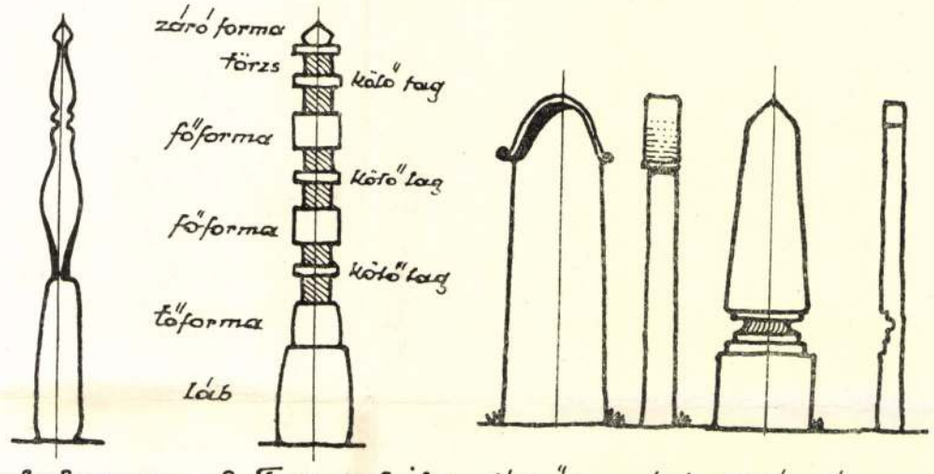

1. Kopjafaforma. 2. Tagolt fejfa. Sírkőformájú fejtáblák.

Keresztrózsák. Liliomok.

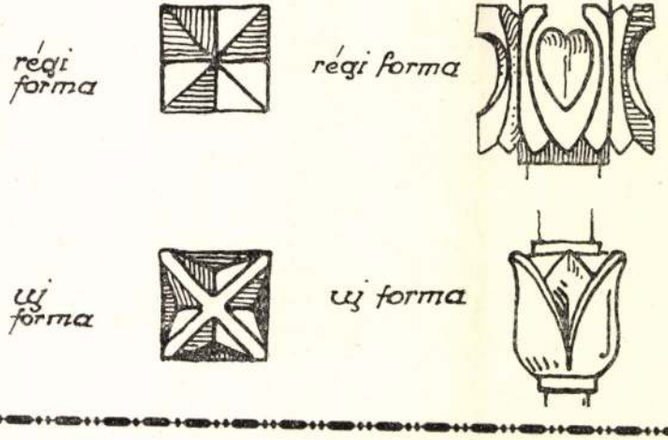

A második típus van a leggazdagabban képviselve és ez a gazdagság főleg a főtagok és a kötőtagok változataiból adódik. A főtagok keresztrózsák vagy liliomformák.

A kötőtagok is kétfélék:

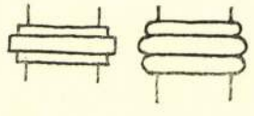

Azegyes típusok alakváltozatait a többi felvételek tüntetik fel. Igen érdekes és csupán két pusztuló példányban van képviselve az ikerfejfa, nemkülönben az egy példányban képviselt hármasfejfa.

A fejfák naivzamatú feliratait egy néprajzi gyűjtés méltathatná figyelemre. A sírkőforma lapos fejfák szövegének és díszítésének elrendezése arány, egyensúly és ritmus tekintetében népművészetünk legfigyelemreméltóbb példái közé tartoznak. Külön figyelmet érdemel egyik-másiknak a színkompozíciója is, többek között például egy feketére festett parasztírásos fejfáé, melyen az írás vésete aranyozott. Megállítanak azok a reliefszerűen díszített fejtáblák is, amelyek kedves egyszerűséggel mesélnek a faluratévedt barokformák sorsáról. A fejfakultusz — mint kiderült — a háború alatt szűnőben volt s a falusi bőség idejének emlékét néhány fölöttébb művészietlen gyári sírkő őrzi. Azóta — természetesen szégyenkezve — újra visszatérnek az olcsóbb és házilag is elkészíthető fejfához és bizonyára nem is álmodnak arról, hogy a keserűen felpanaszolt gazdasági nyomorúságuk a népművészet elhaló törzséből fakasztott egy késői hajtást.

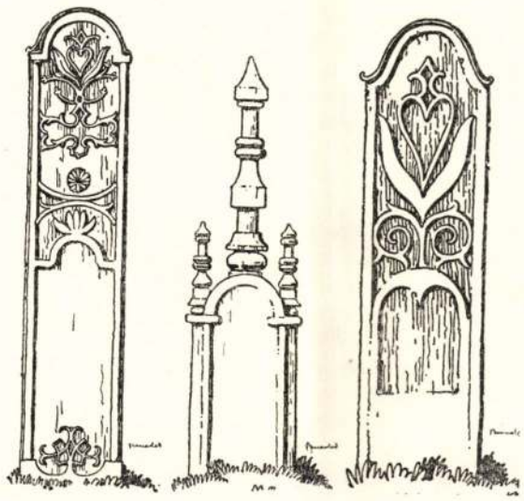

Alberti-Irsai fejfák. Rajzolták Jaschik Álmos tanítványai.

A magától értetődő dolgokról rendszerint megfeledkeznek, vagy csak nagyritkán teszik meg azokat.

*

Nem kell okvetlenül úgy élnünk, ahogyan tegnap éltünk. Ha ezen túltesszük magunkat, az új életnek ezerféle módja kínálkozik.

*

A művészi alkotás egy soha ki nem merülő folyam. Ami a mai nemzedéknek modern, vagyis újszerű, az már nem az a következőnek. A művészetben nincs egy egyedül helyes út. Csak a megállás helytelen, mert ellentétes a művészetnek képzelőerőt és alkotóképességet követelő jellegével.

*

Sokszor halljuk az „ízléses" és „ízléstelen" jelzőket. Ámde ízlés alatt rendszerint jó ízlést értünk. Beszélnek jó és rossz stílusról, de stílszerű alatt mindenki jó stílusnak megfelelő alkotásra gondol. Emberekről is mondják, hogy ízlésesen öltözködik, úgy rendezkedik be, művészi alkotásokról pedig, hogy stílszerűek, de mindig csak jóízlésű, illetve jó stílusnak megfelelő dolgokra gondolunk.

*

A művészet nem ért el célokat, nem talált föl igazságokat, nem oldott meg problémákat, melyek megingathatatlanok lennének. Az emberlélekben rejlik, hogy minden ismétlődő benyomás annál inkább tompul el, mennél többször ismétlődik; ezért nem állhat meg egy percig sem a művészet, mindig újabb meg újabb formák és alakításokra kell törekednie. Amíg művészet lesz, szüntelenül az újat fogja keresni. Az igazi művész kereső lesz mindig.

KRÓNIKA

A M. KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER 26.839/1926./III. a. sz. alatt valamennyi kormányhatósághoz, törvényhatósághoz és egyházi főhatósághoz a következő felhívást intézte. „A magyar iparművészek a súlyos gazdasági viszonyok közepette is sikeres működést fejtenek ki és számos külföldi kiállításon elismerést és dicsőséget szereztek hazájuknak. Iparművészetünk az utóbbi években jelentős lépésekkel haladt előre és a fiatal iparművész-nemzedék munkássága egyre komolyabb mértékben kapcsolódik be egész gazdasági életünkbe. Iparművészeti intézményeink mindent elkövetnek azirányban, hogy a nagyközönséget arra neveljék, hogy lakásukban, környezetükben igyekezzenek érvényre juttatni a művészi szépet. Ez a virágzó művészeti ág tehát minden módon reászolgált arra, hogy nemcsak a közönség, de az összes hatóságok is minden lehetőt megtegyenek fejlesztésére, támogatására. Ez a támogatás nagy mértékben alkalmas arra, hogy gazdasági életünket is fellendítse. A művészeteknek s így az iparművészet ágának intenzív támogatása elsőrendű nemzeti érdek és minden magyar köztestületnek teljes erejét latba kell vetnie e nagy cél érdekében. Fölkérem ennélfogva Címet, szíveskedjék odahatni, hogy minden oly esetben, midőn az intézkedési körébe eső intézeteknél, intézményeknél, üzemeknél arra alkalom nyílik: mindenkor tekintetbe vétessék az iparművészet lehető támogatása. Így: hivatali helyiségek berendezésénél, átalakításánál, dísztárgyak beszerzésénél, versenydíjak kitűzésénél szíveskedjék kivételes gondot fordítani arra, hogy megfelelő művészi vonatkozású tervek kerüljenek kivitelre és a beszerzéseknél, vásárlásoknál a művészi alkotások előnyben részesíttessenek és az említett célokra csakis magyar művészek munkáit vegyék igénybe. Ily tervek, vásárlások fölmerülése esetén célszerűnek mutatkoznék az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulatnak a tárgyalásokba való előzetes bevonása. Az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat hivatalos helyiségében (VI., Andrássy-út 69. Régi Műcsarnok) állandó kiállítási termeket tart fenn a magyar iparművészek munkáiból és így ott kisebb jelentőségű vagy sürgősebb beszerzések azonnal foganatosíthatók. A Társulat szaktudásával szívesen áll segítségére a hatóságoknak a tervek megválasztásában, esetleg közvetítőképen is fellép a művész és a megrendelő között. Ennek az irányításnak igénybevétele igen célszerűnek látszik, mert biztosítékot nyújt arra, hogy szakavatott kezekbe kerül a kivitelre szánt munka. A fentemlített cél megközelítésére alkalmas eszköznek látszik az is, hogy hasonló megrendelésekre leginkább kilátással bíró hatóságok a Társulat *magas színvonalú* folyóiratát, a *Magyar Iparművészetet* megrendeljék, miáltal közvetve a Társulat komoly céljait is elősegítik. A hazai iparművészet minden támogatást megérdemlő munkásságát hazafias bizalommal újból Címed legmelegebb jóindulatába ajánlom és fölkérem, hogy e nagyjelentőségű nemzeti cél érdekében saját hatáskörében minden lehetőt elkövetni szíveskedjék. Budapest, 1926 október 22-én."

A Társulat választmánya hálás köszönettel fogadta *Klebelsberg* Kuno grófnak lelkeshangú felhívását és külön levelet intézett ugyanazokra a címekre, ahová a miniszteri felhívás eljutott, amelyben szolgálatkészségéről biztosította az illetőket. Kívánatos volna, hogy az illető hatóságok komolyan megszívlelnék a miniszter nemes szándékát és mennél előbb cselekedeteikkel is bebizonyítanák, hogy méltányolják és támogatni kívánják a hazai iparművészet fellendítésére irányuló törekvéseket és sürgősen munkát juttatnának a magyar iparművészeknek.

LYKA KÁROLY. A kollégák akarata, elismerő kitüntetése a felsőházi tagsághoz juttatta Lyka Károlyt. Kitüntetésnek is lehet nevezni, de megbízásnak is. Lyka Károly bizonyosan lelkiismerete szerint való feladatnak tekinti, hogy ott, ahol a születés, a hivatal és a pénz tekintélyei ülnek s döntenek sorsunk felett, ő a művészet jogait védje. Bizony nehéz megbízatás a művészetek finomságai iránt kevéssé fogékony korban, melyben csak érdekeltségek és érdekek verekszenek. De Lykának, a finoman analizáló esztétikusnak érces hangja és nagyszerű organizáló ereje van. Szavával azt is meghódítja, aki csak kevéssé fogékony a szépség-kánonok iránt. Energiája pedig azokat is cselekvésre készteti, akik szívesen húzódnak el a munkaasztaltól. Egy férfiélet sikere és eredményes tevékenysége, a tanuja ennek. Ezt az életet Lyka a művészetnek szentelte, mint író, műtörténész, tanár, lapszerkesztő, főiskolai rektor, mindig és mindenben azt a nagy gondolatot szolgálva, melyet ő a reneszansz óta a legnagyobb kulturális tényezőnek tart: a művészet szabadságának gondolatát. Ezt az elvet ő soha és senki, még a divatos szólamok kedvéért sem hagyta cserben. A tudás és a tanulás, az írás és a szókimondás szabadságával párosulva — ahogy azt Lyka még nehéz időkben is gyakorolta — valóban a legmagasabb eszménye ez egy megtépett világnak. Mindebből azután önként következik, amit egyébként Lyka minden esztétikai írása is hirdet, hogy nála a grand Art sohasem elszigetelt s büszkén sajátos korlátok közé vonult részlete az egyetemes kultúrának. Hanem szoros közelségben van az ipari és iparművészi törekvésekkel is. Lykának tehát az egyetemes iparművészet jelenségei iránt éppen annyira megvan a fogékonysága, mint hazai iparművészetünk szellemi és gazdasági problémái iránt. S ezért azt, akit tanártársai bizalma, a képzőművészeti iskola óhaja küldött a felsőházba, úgy tekinthetjük ott. mint az egyetemes magyar művészi élet, tehát az iparművészeteknek is a képviselőjét. Szeretettel köszöntjük Lyka Károlyt, lapunknak nagyrabecsült munkatársát a törvényhozói méltóságban és megválasztásához éppoly természetes örömmel csatlakozik társulatunk, mint az egész ország művészi és műértő közvéleménye.

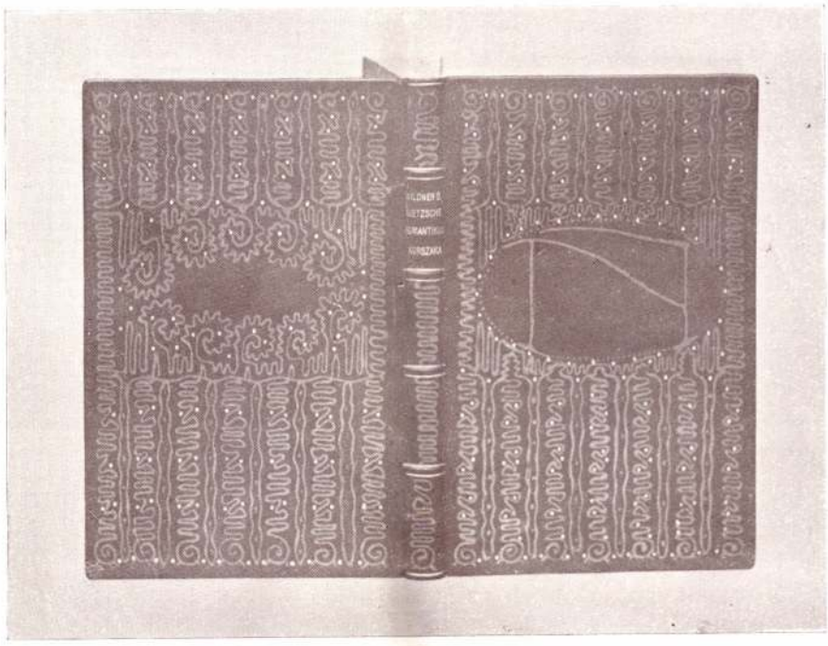

Bőrkötés, hideg batik díszítéssel és kézi aranyozással. Jaschik Álmos terve.
Reliure de cuir, avec ornaments entamé à froid et dorure de main. Après le dessein de Á. Jaschik.

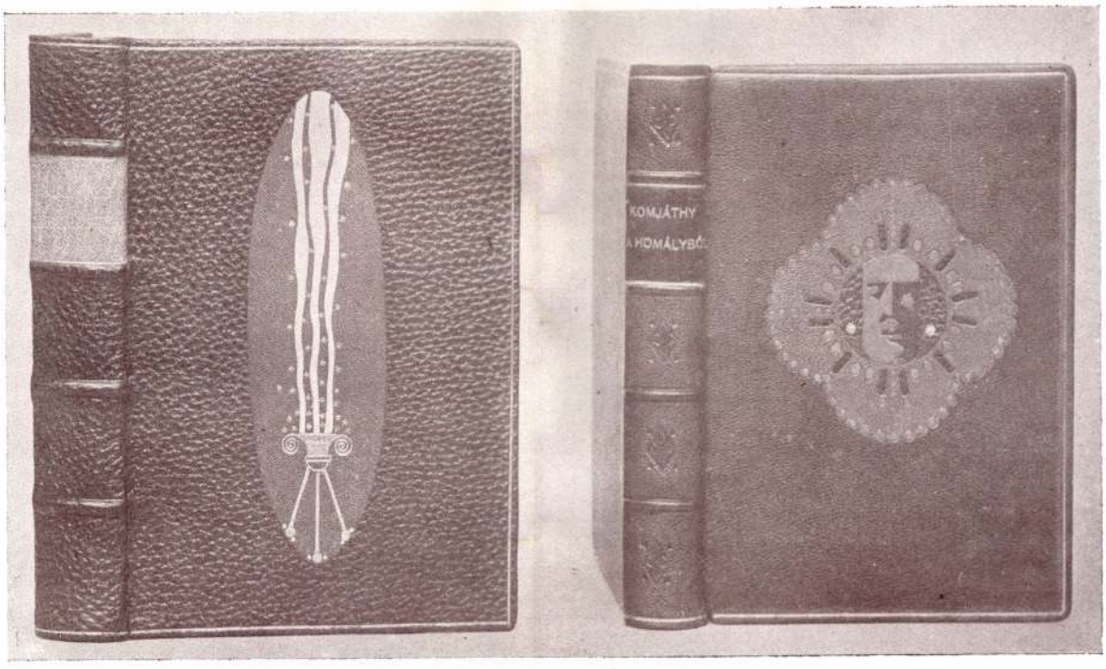

a) b)

Bőrkötések. a) Fókabőrkötés, intarziával és kézi aranyozással. b) Marhabőrkötés bőr intarziával. Jaschik Álmos tervei.
Reliures de cuir. a) Reliure de peau de phoke avec l'incrustation et dorure de main. b) Reliure de peau de boeuf, avec l'incrustation de cuir. Après les desseins de Álmos Jaschik.

Szabad Művészet 1912. I. évf.
1. sz.

uj irány támadt, mint Budapest modern életalakulásának következménye.

Költők, irók, novellisták, kezdik észrevenni, hogy a fővárosi élet egészen uj jelenségeket vet felszinre s ezek a jelenségek Budapest talajából nőnek ki.

A főváros egészen uj, originális tipusokat teremt társadalmában, sociális hullámzásában olyan jelenségek mutatkoznak, amelyek a többi világvárosétól teljesen elütők: az egész Budapest kezdi a maga sajátos, de egyéni képét felvenni, létrehozza a külön argotját s ma már a modern Budapest irodalmilag csaknem egészen fel van dolgozva, ki van aknázva . . .

Es ugyanekkor az itt benn vesztegelő művészetünk nem tudta, mihez kezdjen. Egy kisebb gravitáció az arcképfestésre adta magát, ami gazdaságosabb is, de meg a divat szükségleteit is kielégitette.

Mit csinált a nagyobb rész?

A genrének, amely inkább festett irodalmi poéma volt, a nagyközönség még hódolt ugyan, de a modern irányok művészi berkeiből már erős vihar tört elő, hogy elsöpörje az utolsó foszlányait is ennek az izlésnek. Azok, akik ugyancsak kiaknázták ezt a közizlést, érezni kezdték, hogy létüket uj alapra kell áttenniök. A közönség izlését szolgálhatták volna ugyan továbbra is a régi mód szerint, de körülöttük akkor már magasra csap a modern művészi áramlatok hulláma. Nosza hamar megcsinálják a megalkuvás rendszerét: festegetik továbbra is a genrét, de modern izt adnak neki. Világitási effektusok, szinfoltok, modernebb technika kerülnek most a genre vásznaira, de az irodalmi lóláb azért csak kilátszik a művészi köntös alól továbbra is.

A münchen—párisi művész-szomszédság ebben az időben még erősen kisért. Azok a művészek, akik hazajövet itt maradnak a főváros miliőjében, még müncheni és párisi impressziók hatása alatt állanak. Ezeknél az impressziók olyan dolgok felé kezdenek csak resonnálni, melyeket az itteni életmiliő vált ki belőlük. A genre helyett a társadalmi témákra adják magukat. Egész szociális téma-kör kezd kialakulni, mely egyik szélsőségben a megrázó drámai tendenciákig eljut, mig lenn a másik véglet a szentimentálisabb légkörben tévelyeg. Ez a csupa modern téma egyideig megtéveszti a szemlélő kritikát s magukat a művészeket — nagyrészt öntudatlanul — eltéríti a festői látástól.

És vajjon minő okoknak és körülményeknek tudható be, hogy művészeink — pedig elég szép számban — szinte észrevétlenül hagyták maguk mellett elkavarogni ezt az uj alakulást, amely stiljével, kifejezésbeli erejével, formai érdekességével csaknem léptennyomon — mint festői elem, mert csakis arról lehet szó — megfigyelésük elé kerül?

Erre a kérdésre határozottan válaszolni vajmi körülményes s talán lélektani okokat — nem kizárólag festőit — is kell keresnünk, hogy megértsük.

Minden művészlélek már a vele járó érzékenységi reagálásánál fogva is az impressziókra hajlik erősen. Minden festő — többé-kevésbbé — impresszionista a külső behatások szempontjából tekintve s még azok is, akik bizony nagyon kevés lelki megindulással állanak vásznaik elé, nem maradnak menten munkaközben bizonyos emócióktól. Ámde a szó valódi értelmében vett impresszionista természeteknek is szükségük van bizonyos benső harmóniára, akkor, amidőn a külső benyomások leküzdése után már az alkotás öntudata lép előtérbe.

Az egymásra törő, egymást hajszoló impressziók alatt csak gyönyörködő, élvező, de nem hidegen obszerváló egyén a művész.

Az impressziók túlözöne egy későbbi rezultátumnak a szükséges feltétele, de vele egyidőben ellenlábasa az alkotásnak. Aki állandóan s intenziven érzi azok folytonos változatosságát, csak az emóciókban éli át a megalkotás pillanatait.

Művészeink, akik nap-nap után benne éltek ebben a miliőben s maguk előtt látták ennek a nagy alakulásnak a modern stiljét, sajátságos fázisokon mentek át.

Kezdetben talán megfogta őket az érdekes impressziók frissesége, később azoknak gyors változása kötötte le figyelmüket. Eleinte n é z t é k, később már csak l á t t á k azokat s végül maguk a festők is épp

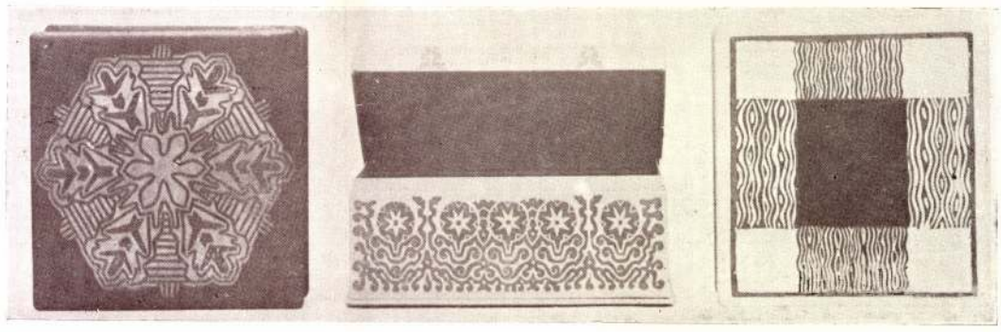

Vászondobozok linoleum-nyomással diszitve. Vendrei Klára, Töttössy Ella és Spiegel Mária tervei.
Boites de toile empreintées d'ornement de linoleum, après les desseins de Mmes Cl. Vendrei, G. Töttössy et M. Spiegel.

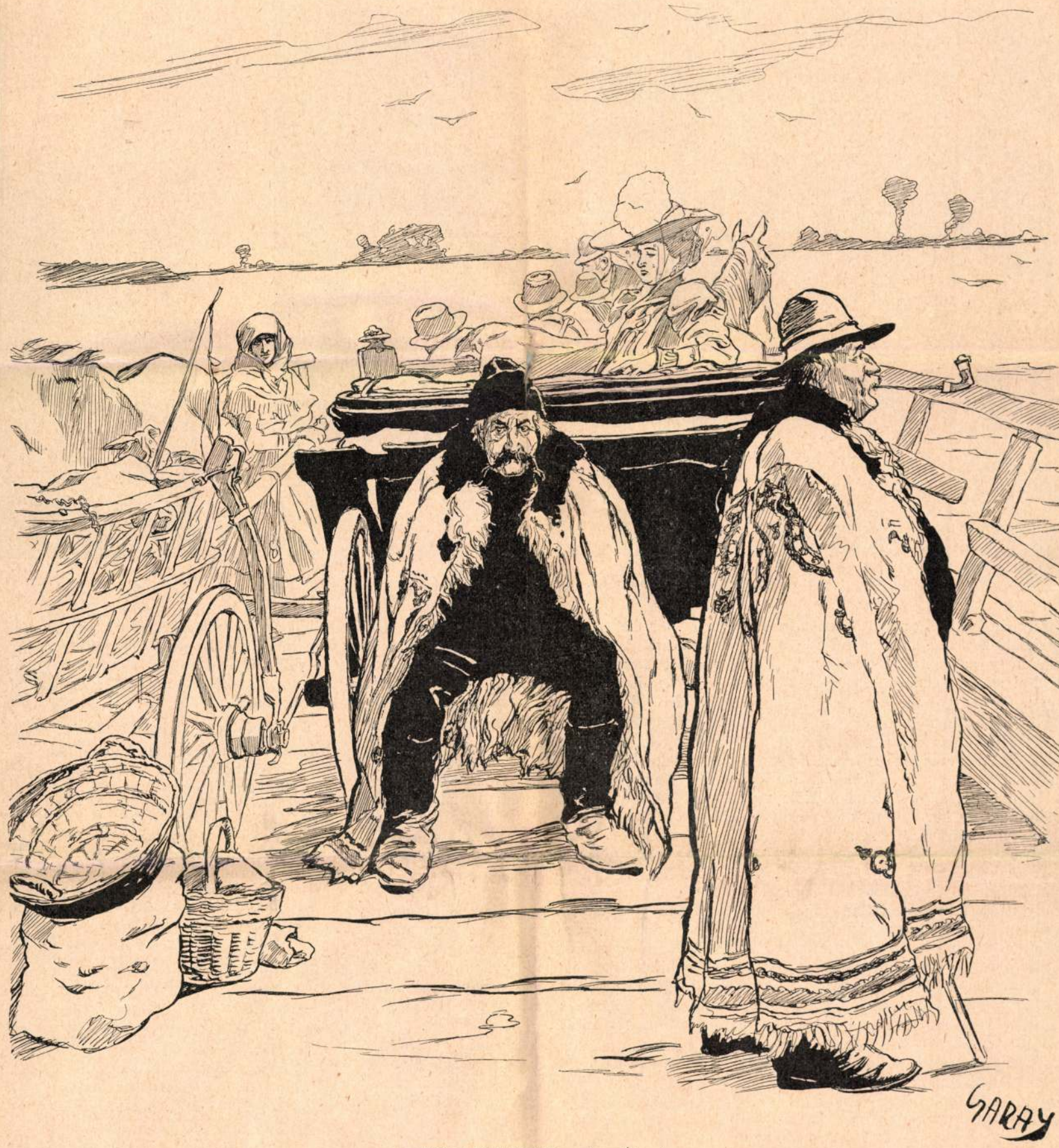

DUNAI KOMPON. — Garay Ákos rajza.

olly rendelést tenni méltóztatott, hogy a bankóczédulák száma szorossan számláltassék meg és adattassék által az egyesült felváltó és kiirtó deputátiónak (der vereinigten Einlösungs und Tilgungs-Deputation) Ő Felsége azt akarja, hogy minden alattvalói tudhassák, minémű állapotban legyenek a finantziák, avagy kincstárak a papirospénzre nézve.

A' csász. kir. Status hiteles és Centralis udvari számtartó Tisztség tökéletességre vitt, számlálása szerint a bankótzédulákat számáról kiadott bizonyitása szerint, mellyet mind a deputationalis udvari számtartó Tisztség, mind maga a Deputatio tökélletesnek lenni esmerték, ez a deputatio elegendőnek lenni itéli magát, mind az idehaza, mind a' külföldön, mind minden Status Kormányszék kasszájában lévő bankóczédulákat bátorságossan kiadni és azoknak summáját *Ezer hatvan milliom, hét száz kilenczven nyóltz ezer, hét szaz ötven három forintra számlálni.*

... Mind a' bankótzédulák kasszájában hátramaradt, mind minden bankótzédulák, mellyek ennekutánna fabricaltatni fognak, egyedül a régi bankótzédulákat feltseléltetésekre szolgálni fognak: kiki egészben meggyőződve lehet az érant, hogy a bankótzédulák száma semmi esetben meg nem szaporitható, sőt inkább azoknak kiirtások által meg fog kevesittetni ...

— *Költ Bécsben, Februáris 23-ik napján, 1811-ik esztendőben gróf Wrbna Rudolf.* Előülő és első Cseh Országi deputatus.

Gróf *Brandis* János az Előülő Képviselője, és a Styriai Herczegségeknek deputatusa.

Gróf *Apponyi* Antal Magyar Országi deputatus.

Petkovich Lajos második Magyar Országi deputatus.

Szegedy József Erdély Országi deputatus.

Liedemann János Sámuel a Pesti Kereskedőknek deputatusa ...

(Stb ...)

Jegyzes. Ebből kiki tudhatyja, kik legyenek a bankótzédulák kevesitésekre ügyelő Cs. K. Commissiónak tagjai.»

A második ugyanazon nap költ és közönségessé tétetődött Cs. Kir. Patensnek értelme ebből áll.

«Ő Csász. Kir. Felsége, a múlt 1810-ik esztendőben Majus 18-ik napján költ Fels. Patensének 35-ik tzikkelyében olly rendelést tenni méltóztatott, hogy minden fertály esztendőbeli számadásnak végződésével, az kopott bankótzédulák újakkal, a bankótzédulák rézpénzzel tseréltessenek, sőt az a summa is, mellyet a Status Kormányszék, a rézpénz felváltatására, azon értznek betse szerint, a pénzverésre fordított költséggel együtt a Deputatiónak által ád és a bankótzédula kiirtására ügyelő deputatio fő kasszájának, mint ezen pénzverésből folyó nyereség által adatott esmeretessé tétetődjék.»

Költ Bécsben, Februaris 23-ik napján, 1811-ik esztendőben.

(Aláirások.)

Béts.

Ma riattakor Béts utzáinak minden szegletein egy igen kegyes Felséges Pátenst talált kifüggesztve a közönség. Ez egy legnagyobb bizonysága a Felséges Országlószék atyáskodásának.

A Patens foglalatja igy következik:

Mi Első Ferentz, Austria császár, Magyar, Cseh, Gallítzia, és Lodomeria országok Királya, Austriának Fő Hertzege etc., etc.

Szünetlenül alattvalóinknak boldogságokkal foglalatoskodván, régóta kölönös figyelmetességünket fordítottuk a papirospénzre (bankóczédulára). Az 1810-dik esztendő Februáriusának 26-dikán kelt Pátensünk által nemcsak hogy azon jusunkról lemondottunk, hogy azt többé szaporitanók, hanem ugyan azon Paten-

Szmrecsányi Ödön: A «Stand»-on. (Szines rajz.)

Raáb Ervin: Malo

sünkben a már meglevő papirospénznek lassan-lassan lejendő kevesítéséről és arról is gondoskodtunk, hogy azt az e' képpen megeshető módok által az értzpénzhez hasonlóvá tegyék.

Ehezképpest just formáltunk vala magunknak a múlt esztendő Septemberének 8-dikán költ Pátensünk által alattvalóinknak felkelhető és fel nem kelhető vagyonainak tizedrészéhez. A milyen nehezen esett atyai szivünknek minden kiméllés mellett is, az ezen eszközökhöz való nyúlás: éppen illy kevéssé értük el tsakugyan azok által atyai czélzásainkat . . . A pénzváltás folyamatja (curcusa) a' helyett, hogy jobbúlt volna, rosszabbodott, a papirospénz járása mind inkábbinkább ingadozott, a naponként éppen oly nagy mint regulátlan szökésekkel változott annyira, hogy néhány napok alatt 100 Forint értz (pengő) pénzért papirpénzben 1200 Forintnál is többet kellett adni.

Ezt a mindenek felett veszedelmes, a tulajdont megreszkettető, a szorgalmatoskodást megátló minden társasági állapotot megháborító hihetetlenkedést és kedvtelenséget gerjesztő ingadozást megszüntetni, a bankóczéduláknak az ő betsüknek illy nagy leszállása mellett is ezen nagy leszálláshoz alkalmaztatott mértékben betseket felemelni és bizonyos lábra helyheztetni, ez által alattvalóinknak boldogságokat fenntartani, vagyonjok elvesztésének eleit venni teszik a mi atyai gondoskodásunk legbetsesebb figyelmezésének tárgyát.

Kivántuk volna ugyan, hogy a papirospénznek kevesítése által az e' között és értzpénz között való egyenlő mértéket helyreállíthassuk s ezáltal az óhajtott rendet visszahozhassuk.

. . . A fundáltatott Systema már most éppen olyan sietö, mint feles s haladék nélkül mindjárt munkálódó segedelmet kiván s nagy eszközhöz való nyulást parantzol . . .

. . . A papirospénz massáját, mely most 1,060,798,753 F.-tot teszen, a belső pénzforgáshoz s adáshozvevéshez mérséklett mennyiségre szállítsuk le s ezt illendően megfundáljuk. Most egyszeriben ugyan még ezen megkissebbített summát sem *realizálhatjuk.* Erre szükség sintsen azért, hogy a papirospénz annyira leszállítatik, a mennyit a belső adásvevés dolga kiván . . .

. . . A megmaradandó kevesebb papirospénz is lassan-lassan eltörlődni, vagy beváltatni fog, hogy a magános emberek állapotjának rendbe való hozattatása, és a tőkepénzeknek interesseiből s más meghatározott pénzben álló jövedelmekből élő embereknek az elszegényedéstől való megmentetések, a nemzeti boldogságnak és industriának megtarthatása tsak eképen eshetik meg.

Ehezképest ezeket határozzuk: *

1. Béts városának Bankóczédulái tsak az 1812-ik esztendő Januáriusának utolsó napjáig maradnak meg.

3. Az 1811-dik esztendő Mártziusának 15-dik napjától fogva a Bankóczédulák névbetseknek egyötödrészére szállíttatnak le. Tudniillik —

Az 1 Forintos Bankóczédula	12 Krajtzárra
A' 2 Forintos	24 «
Az 5 Forintos	1 Forintra
A' 10-zes	2-re
A 25-tös	5-re
Az 50-nes	10-re
A' 100-zas	20-ra
Az 500-zas	100-ra

határoztatik.

4. Az 1812-dik esztendő Februáriusának első

* Huszonnégy pontozat következik ezután, a melyek közül részben kivonatosan, részben az eredeti szöveggel közlöm a fontosabbakat.

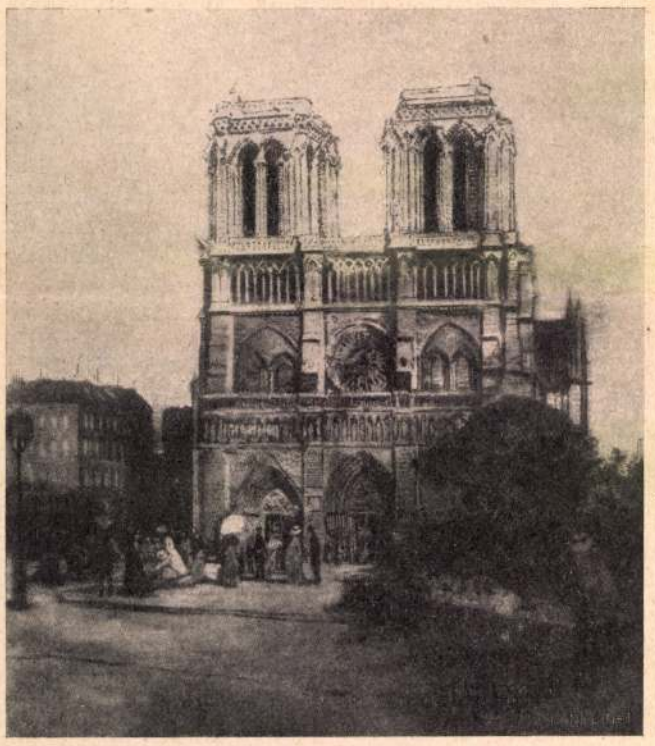

Vágner Géza: A párisi Notre Dame. (Aquatinta.)

Lénárd Róbert: Bato. (Rézkarcz.)

n. (Rézkarcz.)

Erdőssy Béla: Tavaszszal. (Rézkarcz.)

napján a Bétsi Bankóczédulák hellyébe a Béváltóczédulák állanak be, mint a mi Monarchiánkban lévő egyetlenegy papirospénz.*

6. . . . Egy *amortizáló* fundusnak felállíttatását, mihelyest ezen tárgyat a Magyar országon ezennel összehivatandó, Erdélyben pedig már összegyülekezett Diétákon illendő tanátskozás alá vétetjük és eligazíttatjuk, azonnal egy különös Pátens által meg fogjuk határozni.

* Ilyen beváltóczédulát annyit adtak ki, a mennyi a bankók ötödértékének becserélésére kellett.

Több pont arról szól, hogy a beváltóczédulákat egész névérték szerint 1811. márczius 15-től, a bankókat pedig 1812 január utolsó napjáig — névértékük ötödrésze szerint — bécsi folyó pénznek és «egyedül való *Valutának* lenni kinyilatkoztatjuk.» «Az alattvalók között létrejött minden kontraktust» ezen értelemben kellett elkészíttetni.

A külföldről behozott árúk értékét és kölcsönpénzeket az eredeti összegben kellett visszatéríteni.

Az 1799 előtt csinált adósságok s mindennemű kötelezettségből folyó fizetések szintén egész értékben voltak visszafizetendők. Ha valaki pl. 1799 előtt tizezer forintot vett kölcsön, a tőkét beváltó czédulában tizesekkel, bankóban ötvenezerrel kellett visszafizetni. A kamatot szintén az eredeti összegben tartozott visszafizetni. A patens egyik pontja az 1799—1810 szeptember végéig terjedő kötelezettségekről intézkedik. «Az 1802-dik esztendőben, mikor 1 ar. Forint pengő pénzért Bankóczédulában 120 Forintot adtak ért egy hatvanezer Forintról adott öt p. Cent interesü kötelező levél Conventziós pénzben ötvenezer forintot, az interesse kétezerötszáz forintot.»

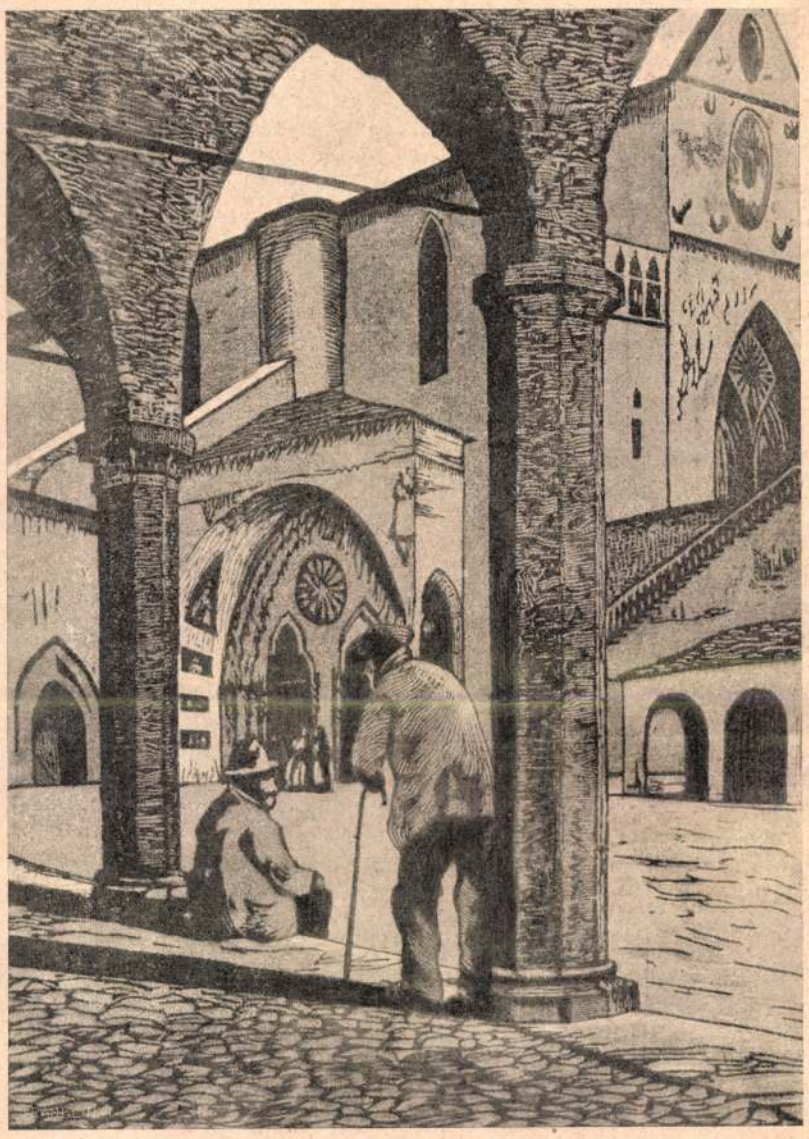

Conrad Gyula: Assisi Szent Ferencz temploma. (Szines fametszet.)

Góth Móricz: Zongorázó hölgy. (Tempera.)

STŐK KIÁLLÍTÁSA A NEMZETI SZALONBAN.

A 18. pont így szól:

«A hús, kenyér s egyebek addig, míg a Bankóczédulák járni fognak, a közönség elibe adódó laistromban kétféleképpen tétetnek fel, u. m. a Bankóczédula névbetse és a Béváltóczédula névbetse szerint p. o. a marhahúsnak fontja Bankóczédula szerént 30, Béváltóczédula szerént 6 krajtcárra irattatván.»

Adót, vámot és egyéb fizetést 1811 márczius 15-től kezdve csak beváltóczédulában vagy ötannyit érő bankóban fogadtak el «de hasonlóan mi is minden fizetéseket, pensiókat, provisiókat, katona-hópénzeket, minden költségeket Béváltóczédulák, vagy öt annyit érő Bankóczédulák által fizettetünk».

«Az ingó és ingatlan vagyonra rendelt tiz per Cent adótól kegyelmesen elállunk és a már megfizetett summák visszaadatnak.»

A rézpénzek értékét addig, míg a bankók forgalomban maradtak, «nem regulázták.»

A patens aláirása így hangzik:

«Köit a mi fő és lakóvárosunkban, Bétsben Febr. 20-dikán, az ezernyoltzszáz tizenegyedik esztendőben, országlásunknak tizenkilentzedik esztendejében

Ferentz.

Gróf Ugarte
Cseh-országi fő és Austriai első Canczellárius.

Gróf Voyna,
Az ő Cs. K. F.-ge tulajdon felséges parantsolatjára

Báró Ergyelet Fidelis János . . .»

I. E.

A GRAFIKUSOK, AQUARELL- ÉS PASTELLFESTŐK A NEMZETI SZALONBAN.

Az aquarellfestés mai nap nem oly kedvelt műfaj mint régente, tehetségesebb fiatal festőink között alig-alig akad hivatásos aquarellista. Legnagyobbrészt csak mellékesen művelik a vizfestést, talán azért, mert meglehetősen szűk korlátokat von tárgy és festői kifejezésmód szempontjából a művész elé. Az aquarellezés technikájának vannak olyan leküzdhetetlen követelményei, a melyeknek megszegése egy pillanat alatt teljesen elrontja az alkotást. Szerfelett biztos kezet és szemet kiván, mert az elrontott részletet javítgatni nem lehet. A biztossághoz meg nagy gyakorlat kell, innét van az, hogy azok, kik csak mellékesen foglalkoznak vele, sokszor küzdeni kénytelenek a kifejezésért, a mi meg is látszik képeiken. *Góth Móricz* aquarelljei is inkább az olajjal festő művészt juttatják eszünkbe. Sokkal inkább művészember azonban, hogy le ne tudja győzni a nehézségeket, egy-egy vizfestménye is igen jól sikerül. Souverain könnyedséggel kezeli az ecsetet *Boemm* Ritta, ki érdekes egyéni modort tudott magának alkotni. Némelyik csendélete erőteljes művészi felfogásával és szinezésének eredetiségével meglepő. *Kriesch* Aladár vázlatszerű, könnyed képeiben sok a kifejező erő. *Pogány* Vilmos kiváló technikával megalkotott vizfestményei különös álmodozó szimbolizmust árulnak el. Azonnal meglátszik rajtuk, hogy a művész ott nevelődött, hol az aquarellezésnek oly régi és fényes tradicziói vannak: Angliában. Csakhogy képei nemcsak e hagyományokat, de érdekes egyéniséget is mutatnak, mely sok eredeti vonással tudja gazdagítani az angol mesevilágot. *Vida* Árpád sötét szinekkel festett arczképei és egy-egy pleinair képe szintén figyelemreméltóak. Mindez azonban együttvéve sem sok: az aquarellezés nem népszerű művészeink között.

A pastellfestés sem csábítja őket túlságosan. *Raáb* Ervin, *Undi* Mariska képei mellett feltünnek *Vágner* Géza könnyeden megalkotott impressziói. A legérdekesebbek mindenesetre *Nagy* Sándor pastelljei. Itt említjük meg *Jaschik* Almos buja dekorativ fantáziával megrajzolt, de kissé túlterhelt tempera képeit is.

Sokkal gazdagabban és jobban vannak képviselve a grafikusok. Határozott rézkarczoló tehetség *Prihoda* István. Kisujjában van a technika és erősen kifejezett egyéni művésztemperamentum. Derülten, könnyeden, erőteljesen ragadja meg tárgyait. Hideg tűvel rajzolt karczainak apró vékony vonalaiból nagy vonalú és nagy felületekre támaszkodó hatásokat tud kihozni. Nem kevésbbé tetszettek *Krón* Jenő képei is. A «Jolánka arczképe» bátran összehasonlítható bármelyik újkori könnyed, franczia metszettel. *Lénárd* Róbert kisformájú felületeken finoman kuszálódó vonalaival mély távlatot tud adni. Karczait szeretetteljes elmélyedés, poétikus hangulat, derült intim megértés jellemzi. *Erdőssy* Béla karczai is figyelemre méltóak, valamint *Tipáry* Dezső városrészletei is, de karczaiknál még érdekesebbek linoleummetszeteik.

Ez az új technika napról-napra több és több barátot hódít a művészek között. Nagyvonalú vagy nagy szinfoltú hatásokra igen alkalmas kifejezési mód, a mit e kiállításon Székely Andor, Tichy Kálmán, Tichy Gyula művei is eléggé igazolnak.

A grafikusok között utoljára hagytuk épen kiemelése végett *Kubinyi* Sándort, kinek nőalakot ábrázoló mezzotintoja a kiállítás meglepetése.

Rajzolóink közül *Vadász* Miklós, ki egyike a legtehetségesebbeknek, nem tartotta érdemesnek, hogy itt olyan színvonalú képekkel mutatkozzék be, mint tavaszszal a Könyves Kálmánban s legutóbb Pécsben az Arnot-féle műkereskedésben. Különböző értékű dolgai között mégis csak azok a legjobb darabjai, melyek a félvilági nőt, Vadász párisi reminiscentiáit ábrázolják. Kétségtelen, hogy mostani rajzolóink között a nagyvilági előkelőséggel telt női alakok báját, rugalmasságát, lágyságát. betegességét ő tudja a legjobban ábrázolni, *Nagy* Sándornak a mesék különös világába pompásan illő illusztrácziói érdekes összehasonlítani Pogány Vilmos rajzaival, mert mindjárt szembeszökőbb lesz egyéni eredetiségük ezek mellett, melyekben oly sok van az angol illusztrálás hagyományaiból. *Szmrecsányi* Ödön megszokott burleszk képei szakasztott olyanok, mint az elsők, úgy látszik a művész nem tud túlnőni a maga szűk modorán. Csinosak *Márton* Ferencz tollrajzai is.

A grafikusoknak ez a gazdag kiállítása érdekes tünete művészeti életünknek. Érdekes pedig azért, mert a grafika kedvelése, melyet szerfelett tévesen a művészet olcsó népszerűsítésének szoktak tekinteni, erősen fejlett műpártoló érdeklődést mutat. Tévedés ugyanis azt hinni, hogy metszeteket azok vásárolnak, kiknek képekre pénzük nincs. A metszeteket azok szerzik be, kiknek képeik is bőségesen vannak, kik mappákban őrzik azután féltett karczaikat, rajzaikat, mert igazi gyüjtő falra nem akasztja gyűjteményét. Hogy pedig ilyen műbarátok is vannak már a magyar társadalomban, a mit az ily bő termelés is elárul, örvendetes jelensége művészeti viszonyainknak.

Farkas Zoltán.

A JAPÁN SZINHÁZ.

Nagyváradi és kolozsvári újságokban olvasom mostanság, a mit annak idején a budapesti napilapok, de még a híres európai ujságok is megirtak, hogy Hanako szintársulata vendégszerepel itt, vagy ott és hogy csodákat produkál a «tokyói szintársulat». Senki olyan borzalmas szépen, fájdalmasan nem tud meghalni, mint Hanako.

És a «tokyói szintársulat» már esztendők óta járja Európát, odahaza pedig senki sem ismeri őket.

— Meséljenek valamit Sada Yakkóról és Honakóról, — kérdeztem Tokyóban szinházigazgatókat, irókat, ujságirókat.

A kis japánok felkaczagtak, csillámló, mandula szemük hunczut ragyogással nézett rám, mintha azt akarták volna mondani: «Te szegény, szegény, megcsalt európai!»

— Mért nevetnek? — kérdeztem újra. — Mi van azon nevetni való, ha Sada Yakkóról és Hanakóról kérdezőskődöm?

— Oh, — felelte az egyik udvariasan, mintha bocsánatot akart volna kérni a bátorságért, hogy felvilágosit — Sada Yakko és Hanako nincsenek is . . . az az, hogy csak Európában vannak, Japánban nincsenek, a japánok nem ismerik őket, itt egyiket se látták sohasem játszani.

— Lehetséges-e ez? — néztem rájuk csodálkozva.

— De mennyire? Hiszen japán szinésznő nincsen is, *soha japán szinpadon eddig szinésznő még nem lépett fel*, a női szerepeket mind férfiak játszották, tehát Sada Yakko és Hanako «tokyói társulata» hazugság. Sada Yakko nevét talán ismerjük az európai reklámokból és abból, hogy férje idevaló hirlapiró. A kis japán művésznő, a ki lázba ejtette Európát, idehaza gésa volt, énekeslány, egy ügyes ujságiró feleségül vette, elvitte Európába, s ott pénzt csinált belőle. Sikere volt, de az hazugság, hogy Sada Yakko a japán szinészetet képviseli. A japán szinészetet Sada Yakko nem képviselheti, mert Japánban nincs szinésznő. *Hanakot és társulatát pedig egyáltalában nem ismerjük.* Sada Yakko üzleti ötletének ügyes utánzói lehetnek.

Arról csak esztendők mulva lehet szó, hogy japáni valódi, hivatásos szinésznők vendégszerepelni menjenek Európába. Mert most, ebben az évben nyilott meg Tokyóban az első színiiskola, a mely nőket is kiképez a szinészi pályára. Ez a mozgalom hozzátartozik Japán újkori, nagy reformjához és országgyűlési képviselők iratják be lányaikat az iskolába, hogy így is szolgálják a haladás eszméjét. És ugyancsak ez évben nyílik meg Japánban a «Császári Nemzeti Szinház» és a sziniiskola végzett növendékei ez új szinház tagjai lehetnek. Ők leszenek Japán első női szinészei.

De az, hogy Japán többi szinházában férfiak játszák a női szerepeket, nem azt jelenti egyúttal, hogy a japáni szinészet elmaradt. Előadásokat láttam Kyotóban, Nogoyában és Tokyóban, melyek a szinészet fejlett, erősen modern stilusáról számolnak be, darabjaik nagyrésze «ma» játszik és szocziális eszméket tárgyal. Szinészeik kitünőek, az emberi öröm és fájdalom érzésének nagyszerű tolmácsolói, nem ágálnak, nem kulisszahasogatók... De régi történelmi, ó-japáni darabok előadásánál egészen megváltozik a kép, akkor énekelnek, szavalnak, a szamurájok kardjával egyúttal a klasszikus pózokat is felveszik és megkapjuk a mozdulatokat, melyeket a japáni metszetekről ismerünk.

A szinházak, népmulatságok helyiségei majd mind egymás mellett vannak, minden nagyobb városban van egy-két vagy több szinházi utcza, az épületekről hosszú szines zászlók csüggnek alá a darabok czimével, a szereplők nevével, a szinház körül harsog a zene és hirdető menetek vonulnak végig a városon, osztogatják a szinlapokat, invitálják a vendégeket. Gyalog és riksán festői szinfoltokban kigyózik át a menet a sok bambuszházikó között, utánuk pedig a sokadalom a szinház elé.

Kora alkonyatkor kigyúl a gáz és gáz villámos láng, a szinházak körül eleven élet hullámzik egészen este tizenegyig, a mikor csend borul a szinházi utczákra.

Mert Japánban és Khinában a szinház ideje délután háromtól este tizig tart. Tiz óra után kihalt a szinházi utcza, Japánban nincs se orfeum, se kabaré... Az emberek haza mennek és csend borul a kis bambuszházikókra.

P. Á.

HELLÉ.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Marcelle Tinayre. Forditotta M. Hrabovszky Julia.

Mikor elérkezett a pillanat, hogy a Gesztenye-erdőbe utazzunk, rávettem nagybátyámat, hogy Lamirault Mariet magunkkal vigyük. Babette öregszik. Marie nagy segitségére lenne, mert egészséges, jól szoktatott kis fia elég szabad időt hagy neki. Sylvain bácsi nem tagadta meg a kérésemet. Gyakran figyelt meg, idegenszerüen hallgatva, elgondolkozva, ismeretlen reményektől eltelve.

Úgy mint az előző években is, a Gesztenye-erdőben való tartózkodást pompásnak találtam. Örömmel üdvözöltem az öreg fügefát, a mohos kutat, a gyönyörű virágokat, az első gyümölcsöket. Marie gyermeke rusztikus fekhelyen pihent, a mit világoskék organtin óvott a napsugarak elől és a mozgó falevelek árnyéka, foltokat festett a kék szövetre. Az erejét teljesen visszanyert anya ruhát teregetett, a veteményeskertben húzott kötelekre.

Babette a konyhában a ragyogó rézedények és virágos cserépedények fölött uralkodott. Nagybátyám olvasott, vagy álmodozott. Én pedig kiszöktem a kedves erdőbe, a forrás mellé,

Jaschik Álmos

MDK

Hivogat az erdő, temp.

Az orgona, temp.

A fehér rózsa, temp.

Adagio, temp.

Műcsarnok 1912. Hegedüs L.Tull Ö.Akvarell és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállításai

Jaschik Álmos: A vádlott
Jaschik Almos: L'accusato

Frank Frigyes: Terraszon
Frank Federico: Sulla terrazza

Jaschik Álmos festőművész
Keresők tus
Reggel "
Október tempera
Hattyudal "
Hazatérés "
Magyar Aquarell és Pastellfestők Egyesülete
VI. kiállítása, 1919 február

Jaschik Álmos

Hullámverés, temp.

Kártyavár, "

Peer és Solvejg, temp.

N.Szal. tav. tárlat, 1913, ápr. 12. 1.

MDK

Jaschik Álmos, festöm.

Párkák.	Tusrajz.
Sziget.	Tempera.
Raketa.	Szines rajz.
Nirwana.	" "

A három fonó nénike mese illustr.
Álom.
Por.
Ösz mese országban.

Nemz. Szal. 1919. okt.kiáll. Kat. 7.1.

MDK

Jaschik Álmos

Tavaszi szél, akv.

A zsarátnok, "

Éjszaka, "

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 15-16.1.

Jaschik Álmos MDK

Paralizis, temp.

Mücsarnok 1912. Hegedüs L. Tull Ö. Akvarell és pasztellfestők és grafikusok egyesülete kiállitásai

MDK

Jaschik Álmos

Adagio, temp.

Paralizis, temp.

KMTárs. 1912. márc. kiáll. kat. 62.l.

MDK

Jaschik Álmos

A zátony, temp.

A vihar, temp.

KMTárs. 1912. márc. kiáll. kat. 62.l.

MDK

Haschik Álmos

Az orgona, temp.

A fehér rózsa, temp.

KMTárs. 1912. márc. kiáll. kat. 62.l.

MDK

Jaschik Álmos

Keresztuton, temp.

Peer Gynt, temp.

Hivogat az erdő...temp.

KMTárs. 1912. márc. kiáll. kat. 62.l.

MDK

Jaschik Álmos, festöm.

A zátony.	Tempera.
A vihar.	"
Keresztuton.	"
Peer Gynt.	"

Mücs-OMKT Hegedüs L. és Tull Ö. jegyzet.kiáll.
és
Akv.- éé Kaszt.festök Egyes. és Graf. Egyes. -nek kollekcióiból rendezett kiáll. 1912.márc. Kat. 62.l.

Jaschik Álmos

XXV. aukció
A Gyűjtő 1915. 210. l.

76. JASCHIK ÁLMOS: Kártyavár, tempera 80

XXVI. aukció
u. o. 1916. 28. l.
u. ar

Wory, Jakarét

28-31

MDK

Jäschik Álmos, festöm.

Hivogat az erdö...	Tempera.
Az orgona.	"
A fehér rózsa.	"
Adagio.	"
Paralizis.	"

Mücs-OMKT Hegedüs L. és Tull Ö. jegyzet.kiáll.
és
Akv.- é Kaszt.festök Egyes. és Graf. Egyes. -nek kollekciójából rendezett kiáll. 1912.márc. Kat. 62.l.

MDK

Jaschik Almos

Berlinben a Nemzeti Szinhaz az Ös-Faustot adta elő, melynek diszleteit Jaschik Almos tervezte.A függöny felgördulésekor kivétel nélkül külön-külön mindig megtapsoltak a berliniek Jaschik diszleteit.

Mischek Ferenc: Tomboló sikert aratott Berlinben a Nemzeti Szinhaz együttese.

Esti Ujság,1941.maj.26. 8.l.

Jaschik Ábnos
érdekes biblikus kompozíciói ujább
törekvéseket jelezner. MAPE kiáll.-a.

– io: A Mücs. őszi tárlata.
P. N. 931. X. 18.

Jaschik Álmos

Jaschik Álmos (1885–1950): grafikus. Illusztrációit a szecesszió és a szimbolizmus hatása formálta. Az Iparrajziskola tanáraként a magyaros elemekre épülő rajzoktatás egyik úttörője volt. 1935-től a Nemzeti Színház díszlettervezőjeként tevékenykedett.

Mihályfi Ernő:Művészek,barátaim Bp.Corvina 1977.

Jaschik Álmos

Tervező

M.D.K.

1938-ban Aristophanes „Madarak" című vígjátékához a jelmezeket tervezte: 1940-41 és évadban a Nemzeti Szinházban a Peer Gynt-et rendezte.

Németh Antal: A díszlet és hosztümtervező Jaschik Álmos

Művészet, 1965. szept. - 25 lap.

Jaschik Álmos

— **Jaschik Álmos tervező-iparművészt a Japán Petőfi Társaság tagjává választották.** *Jaschik* Álmos tervező iparművész tanárt, aki az utóbbi években a Nemzeti Szinházban diszletterveivel rendkivüli sikereket aratott, a japán Petőfi Társaság tagjává választotta és elismerő oklevéllel tüntette ki. *Jaschik* Álmos készitette ugyanis a Nemzeti Szinházban rendkivüli sikerrel szinrekerült „Rómlnok kincse" diszlet- és jelmeztervelt. Viszonzásul Jaschik Álmos a japán Petőfi Társaságnak ajándékozta tizenkét Petőfi-illusztrációját, melyeket a Műcsarnok téli tárlatán állitott ki.

N. U. 938. IV. 29

Nemzeti Ujság 1938 IV. 29

MDK

Jaschik Álmos

N.Pt Irásmüvészeti kiáll. Magy.Müvészet, 1926,
538 l.

Jaschik Álmos

grafikus

Művészet, 1939. IV. évf. 24-26. m. 50. l.

Kemeri Béla: Derű a művészetben.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1961 JAN 13.

1021

Honthy-kép a széktámlában

A Színháztudományi Intézet gazdag gyűjteménye az elmúlt évben csaknem ötezer darabbal gyarapodott. Így például Joschik Almosnak, a neves grafikusnak 14 eredeti bélyegterve is az intézet tulajdonába került. A miniatűr rajzok érdekessége, hogy 1937-ben a Nemzeti Színház fennállásának 100. évfordulójára készültek. A különböző címleteken egyebek között Az ember tragédiájának, a Bánk bánnak, valamint a Csongor és Tündének néhány jellegzetes színpadképe látható. A terv egyébként terv maradt: bélyeg soha nem készült belőle.

Regényes úton fedeztek fel egy fényképet, ami most szintén az intézet birtokába került. Egy öreg kárpitosmester támlásszék borítását húzta át, s közben a támlába rejtve találta meg a kasírozott képet, amely Honthy Hannát és Jávor Pált ábrázolja a Legyen úgy, mint régen volt című operett egyik jelenetében.

szaki szél lassan mérséklő-
ik. A hideg idő tovább
art. Budapesten ma dél-
lőtt a hőmérséklet mínusz
0 fok volt.

vekszik
állás k
ügyi
rője m
gozik.

Minaretet döntöt
Velence csatornái

„Tél tábornok" egész Eu-
pát uralma alá hajtotta.
hőmérő higanyszála min-
nütt mélyponton van. A
kordot Csehszlovákia
rtja, ahol *Brezna nad*
om szlovák községben
nusz 33 fok hideget mér-
Prágában a hőmérsék-

natok több órát késtek. A
Stockholm—München gyors
útját 350 katonának és ön-
kéntes munkásnak kellett
megnyitnia. Több nyugat-
német falu elszigetelődött a
külvilágtól, és most csak
helikopteren közelíthetők
meg. 350 községben pedig
megszűnt az áramszolgál-
tatás.

Velencében befagytak a
csatornák, Lombardia útjait
pedig jégpáncél borítja. Ba-
ri közelében mínusz 20 fok
hideget mértek. Calabriá-

M D K

Jaschik Álmos

Magyar Mivészet. 1926. 539. l.

M.D.K

Jaschik Álmos

festő

Könyvdíszeket, illusztrációkat készített Petőfi, Ady stb. műveihez.

Szíj Rezső: A Magyar Helikon és a képzőművészet

Művészet, 1963. június. — 20 lap

Jaschik Álmos, 1885-1950, grafikus

Könyv é sszinpadtervező és müvészeti iró. Plakát ritka, főleg könyv vagy szinházzal kapcsolatban. Bravuros rajz tudás, betükultúra. Az "Ala" nevvü reklámgrafikai iskola vezetője. Tanitványainak kiállitása 1927-ben az Iparmüvmüz-ban. Modernebbek, mint a Kozma-Végh növendékek. Ritmus centrális, átlós kompoziciók, új stiluselemek. 45.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátmüvészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Évkönyve. II. 1960. Bpest. 1961. Franklin Nyomda. Bp.

MDK

Jaschik Álmos

Művészet 1938. III. évf. 22. sz. 16o.l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Jaschik Álmos

PESTMEGYEI HIRLAP

1965 JAN 6.

80 ÉVE,

1021

1885. január 6-án született Jaschik Álmos festő-, grafikus- és iparművész, művészeti író és pedagógus. Művészeti tanulmányai után az Iparrajziskola tanára lett. A kiállításokon finom ékítményes rajzú, magyarosan stilizált népmese illusztrációkkal és különböző, részletgazdag dekoratív rajzokkal keltett érdeklődést. Magyar és külföldi klasszikusok műveihez készített — gyakran többszínű — illusztrációi ugyancsak nagyszerű képzőerőről tanuskodnak. Illusztrációkkal díszített több Vörösmarty-, Petőfi-, Ady-, Babits-, Móra-, Kosztolányi-, Maeterlinck-, Wells-művet. Az első világháború után Budapesten a saját neve alatt művészképző iskolát létesített. Huzamos ideig volt a Nemzeti Színház díszlettervezője, s különösen a Szegedi Szabadtéri Játékok számára tervezett díszletei váltottak ki elismerést. Sok bankjegy tervét és rajzát készítette és nagy elfoglaltsága mellett széleskörű iparművészeti és kritikai munkásságot fejtett ki, s könyvet írt „Könyvkötő mesterség" címmel.

ÚJÉVI BESZÉL

Az új esztendő alkalmáb
felkerestük Barna Józsefet,
PTS elnökét, s elbeszélgettün
vele sportmozgalmunk soro
következő feladatairól.

Döntő kérdésnek tekintjük
tömegesítést. Különleges hely
zetünk, a főváros közelség
többek között arra predeszti
nál bennünket, hogy a sporto
lók széles táborából biztosít
suk a fővárosi nagy egyesüle
tek utánpótlását. Megyénk
ugyanis nevelő megye.

A nagy tömegeket olcsón foglalkoztató sportágak fejlesztésére nagy gondot fordítunk.

Ennek érdekében jelöltük ki
az 1964-es esztendőt a kézilab
da- és a röplabda évének. To
vábbra is elsődleges e két
sportág felvirágoztatása. „Pro
longáljuk" a kézilabda- és
röplabda évét. Kézilabdában
szép sikereket értünk el

Jaschik átlmos

wód

Elek Artur:

Az ujabb magyar grafikai müvészet.

Magyar Müvészet

1937

223-C.

Jaschik Álmos

az ontrák Jugendstil követője

Berndth Mária: A magyar szecessziós festészet helye az európai áramlatokban. Filológiai Közlöny XIII. (1967) 1–2. sz. 220. l.

JASCHIK *Almos*, grafikus és művészeti író. * Bártfa 1885. Eleinte ékítményes dekoratív rajzaival tűnt fel, de később az illusztrálásra tért át és több illusztráció-sorozatot készített magyar és külföldi írók műveihez (Petőfi, Vörösmarty, Ady, Babits, Maeterlinck, Wells), melyekkel két alkalommal az állami díjat, egyszer pedig a székesfőváros díját nyerte el. Művészet-pedagógiai és iparművészeti tanulmányokat írt a Magyar Grafikába és a Magyar Iparművészetbe. Írásai közül kiválik „A könyvkötő mesterség" c. könyve (Bpest, 1922). 1919 óta művészeti nevelőiskolát vezet. A forgalomban levő bankjegyeket ő rajzolta (1926 óta). E lexikon munkatársa.

E-G I. 570.

48. Ereklyemuz.

a arcélben látható van ábrázolva.

elől kopasz; haja, bajusza és körszakálla
hér pettyes nyakkendője csokorra kötött,
a egyelejű.

cm.
zi emlékek muzeumából (107/95. No 147).
ki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

530

Jaschik Álmos
~~Galamb József~~

Iparnüvész.

Az 1908/9. tanévben megszerdték a könyvkötő tanműhely szervezését és a berendezésre vonatkozó előmunkálatokat. Erre a tanács fentit, ki a lipcsei szász. kir. grafikai akadémiát jeles eredménnyel végezte s ott már egy ideig is tanított, az intézethez szakoktatónak neverte ki

Iparrajziskola 1909. 15. l.

Az 1909/10. tanévben megnyílt a könyvkötő tanműhely Jaschik Álmos tanár és Galamb József szakoktató vezetésével.

Iparrajziskola 1910. 26. l. 34. l.

u. o. 1911. 25. l.

670 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A beadv

Mellékle

Egyúttal

Előirat s

Utóirat

Másolta

Összeol

Jaschik Álmos

N. Szal. 1919 okt.

Alberth Ferenc

1 Kilátás a Dunára. Of. 1000.—
2 Magános ház. Of. 1000.—

Bachmann Henriette

3 Csendélei. Of. Mtul.
4 Csendélet. Of. 600.—

Balogh Sándor

5 Przemyslang romjai (Galiczia) Vf.
6 „Mellame" temploma. Vf.
7 Részlet Riváből. Vf.

Bardócz Árpád

8 Grádo. Of. 2500.—
9 Reggeli hangulat. Of. 1800.—
10 A lagunák között. Of. 1800.—

Beer Károly

11 Salamon László iró arcképe. Of. Mtul.

Belányi Viktor

12 Charon. Tussfestm.
13 Pataknál. Szines tussr.
14 Irgalmas szamaritanus. Szines tussr.
15 Régi hid. Szines tussr.
16 Japán váza. Of.
17 Gyümölcs csendélet. Of.

Bendéné K. Friderika

18 Szentendrei részlet. Olajf. 1000.—
19 A tihanyi félsziget. Of. 1200.—
20 A Balaton Arácsnál. Of. 1200.—

K.

Nemzeti Szalon 1919. okt. piatt

Beron Gyula

21 Kócos. Rajz. 500.—
22 A Fő-utcán Budán. Rajz. 500.—
23 Tabán. Rajz. 500.—
24 Erkélyről. Rajz. 600.—
25 Városliget. Rajz. 500.—
26 Profil. Rajz. 600.—
27 Fiumei kikötő a háboru alatt. Rajz. 600.—
28 Fa. Rajz. 500.—
29 A lóvonat. Rajz. 1000.—
30 A volt Hadnagy-utca. Rajz. 800.—
31 A Margitszigeten. Of. 2000.—
32 A Fiumara. Of. 4000.—

Béli Vörös Ernő

33 Spanyol nő. Of. 15,000.—

Biró József

34 Női arckép. Vf. Mtul.
35 Tájkép. Of. 3500.—

Boemm Klára

36 Muskatli. Vf. 800.—
37 Narancsok. Vf. 700.—

Borszéky Frigyes

38 „Szerelmesek". Of. 5000.—
39 Fali tál. Figurális compositió. Porc. 3000.—
40 Fali tál. Virág dekoráció. Porcellán. 1500.—
41 Fali tál. Virág dekoráció. Porcellán. 1500.—

Bükkerti Mariska

42 Gyümölcsök. Olajf. 2500.—

† Csabai Ujy Géza

43 Micike. Of. 2500.—

Csáktornyai Zoltán

44 Elhagyott állások. Of. 3800.—

† Csáky László

45 Virágzó fák. Of. Eladó

46 Tavasz. Of. Eladó

Csermely János

47 Nyár. Of. 2000.—

48 Tájkép. Of. 1000.—

Csulak Elemér

49 Kubikosok. Szines tollr. 800.—

V. Dely Alice

50 Halász gyerekek. Of. 1000.—

Déry Béla

51 Telitalálat a hangáron. Of. 1200.—

52 A német Gotha. Of. 1200.—

Diósy Antal

53 Csendes völgy. Vf. 700.—

54 Granátos liget. Vf. 700.—

55 Egy februári délután. Vf. 700.—

Drippey Béla

56 Boglyák. Of. Mtul.

57 Falu vége. Of. Mtul.

Egyed Erna

58 Hid a középkorban. Szines r. 600.—

59 Vihar előtt. Szines r. 600.—

60 A lovag és az erdei szellemek. Szines rajz. 800.—

61 Don Juan és a nők. Tussr. 700.—

62 Virágok. Szines r. 600.—

Endrey Sándor

63 Arckép tanulmány. Of. Mtul.

Eölvedy Gachal József

64 Árva leányka. Of. 3000.—

Ékes Árpád

65 Krétarajz. 700.—
66 Krétarajz. 700.—
67 Arckép. Of. 5000.—
68 Arckép. Of. 2000.—

Farkasfalvy Imre

69 Interieur. Of. 600.—

Farkasházi Miklós

70 Fekvő nő. Tus. 300.—

Fáy Dezső

71 November délután. Of. 1000.—

Feszty Masa

72 Női képmás. Of. Mtul.
73 Édes anyám arcképe. Mtul.
74 Gitározó férfi. Of. Eladó
75 Gondolatokban. Of. Eladó

Gaál Ferenc

76 Falusi utca. Of. 1500.—
77 Tabáni részlet. Of. 1000.—
78 Andrássy-uti impressio. Of. 600.—
79 Krumpli szüret. Of. 1000.—

Gaár Vilmos

80 Esthangulat a Zazar mentén. Of. 1000.—
81 Kenesei part. Of. 1500.—

Galambos Márton

82 Doni kozák. Of. 1800.—
83 Cigány. Of. 1000.—
84 Arab. Of. 800.—

Gáspár M. Miklós

85 Olasz falurészlet. Színes tollr. 700.—
86 Tiroli tájkép. Vf. 600.—
87 Olasz parasztházak egy déltiroli faluban. Vf. 700.—

Geiger Richárd

88 Rivalda előtt. Of. 6000.—
88/a Apacslány. Aquarell. 2000.—

Gellért Imre

89 Dunapart. Pasztell. 1000.—
90 Tátrai hegyek. Pasztell. 1000.—

Gergely Imre

91 Olasz táj. Of. 5000.—

Gerlóczy Gedeon

92 Nürnbergi várfal Vf. 600.—
93 Gót szoba. Vf. 600.—
94 Nürnbergi részlet. Vf. 500.—
95 Nürnbergi utca. Vf. 600.—

Gerritsen Vilmos

96 Csendélet. Of. Eladó
97 Csendélet. „ „

Gerstner Ödön

98 Ősz. Vf. 2000.—

Gimes Lajos

99 A kert alja. Of 3000.—
100 Parasztudvar. „ 2500.—

101 Tavasz. Tempera. 2500.—
102 Búza osztagok. Of. 2500.—

Glock Klári

103 Magtár. Vf. 450.—

Glück Károly

104 Napos udvar. Of. 800.—
105 Béregi Oszkár arckép-tanulm. Of. 1000.—

Gyenes Gitta

106 Magdolna. Tempera. 800.—
107 Madonna. „ 800.—
108 Nostalgia. „ 1000.—

Győrffy István

109 Kis leányom arcképe. Rajz. Mtul.

Györgyfy György

110 Interieur. Of. 250.—

Győri Taksonyi Magda

111 Önarckép. Of. Mtul.

Halmi Hartmann Ferenc

112 Virág csendélet. Of. 1000.—

Harmath Gyula

113 Részlet a budai Holdvilág-utcából. Vízfest. 1000.—

Holló Alajos

115 Régi Buda. Vf. 500.—
116 Nagy viz. Of. 1500.—

Hornyánszky Miklós

117 Boru a Balaton felett. Of. 700.—
118 Gyümölcsfák estalkonyatkor. Of. 2000.—

Horvai Ilona

119 Kankalinok. Of. 600.—
120 Tavasz hirnöke. Of. 600.—

Horvai Jánosné

121 Csendélet. Of. Eladó

Jaschik Álmos

122 Ex libris. Aquarell
123 Tudás fája. „
124 Utolsó farsang. Aquarell. 800.—
125 Éjféli mise. „ 800.—
126 Hajónk. „ 800.—
127 Pán. „ 800.—
128 Párkák. Tusrajz. 1200.—
129 Sziget. Tempera. 1200.—
130 Rakéta. Szines rajz. 1600.—
131 Nirwana. „ „ 1800.—
132 A három fonó nénike mese illust. 500.—
133 Álom. 500.—
134 Por. 500.—
135 Ősz mese országban. 500.—

Jávorka Sándorné

136 Magduska. Pastell. Eladó

Kacziány Aladár

137 Budai részlet. Of. 2000.—
138 Női tanulmányfő. Of. 3000.—
139 Melódiák. Vf. 1000.—

Kampis János

140 Reggeli köd a Dunaparton. Pastell 800.—
141 A tarka kötény. „ 4000.—

142 Görög ballett. Tusrajz. 900.—
143 Görög ballett. Tollrajz. 900.—

Karczag Zoltán

144 A Szentgothard szobor Besztercebányán. pastell 800.—
145 Reggeli köd a Dunaparton. Pastell 800.—

Kardos Klára

146 A szigetről. Of. 1500.—

Kató Kálmán

147 Nyári alkony. Of. 3000.—

Kazacsay Gerőné

148 A müvész. Of. 6000.—

Károly Andor

149 Felső olaszországi táj (Tarzó). Vf. 2000.—
150 Erdő vége, Of. 500.—

Kézdi Kovács László

151 Feledés utja. Of. Eladó.

Klammer Mariska

152 Tavasz. Of. 4000.—

Kolos Erzsi

153 Chrysanthemum· Pastell, 900.—

Korcsek János

154 N. M. urhölgy arcképe. Of. Mtul.
155 Csendélet. Of. 3000.—

Koronthály Jenő

156 Visegrád látképe. Aquarell 500.—
157 Iparcsarnok. „ 500.—

Kovácsy Berta

158 Részlet a várkertből. Of. 800.—

Kőrösy Sándor

159 Mütermem. Of. 2000.—

Krecsmár István

160 Fák Of. 1000.—

161 Tájkép házzal. „ 1500.—

162 Erdőrészlet. „ 3000.—

163 Kertrészlet. Of. 2500.—

Krusnyák Károly

164 Leány gyöngygyel. Of. 7000.

Krútsay Ferenc

165 Dömösi részlet. Of. 3000.—

166 Szép kilátás. „ 1500.—

Ladi Wittenberger Margit

167 Kaleideszkop. Vf. 300.—

168 Látomás. „ 400.—

Lakatos Arthur

170 Várkerti részlet. Of. 3500.—

171 Hüvösvölgyi részlet. Of. 3500.—

Lázár Szilárd

172 Mátyástemplom. Of. 1200.—

Leidenfrost Sándor

173 Nyári tanulmány. Of. 3000.—

Lux Elek

174 Női fej. Gypsz.

Makoldy József

175 Muzeum kert. Vf. 5000.—

176 Wolfgang tó Salzkammergutban. Vf. 2200.—

177 Salzburgi tetőjáték. Vf. 2000.—

Markó Ernő

178 Orosz fogolytípus. Of. 1500.—
179 St. Danieli tó partján. Of. 1500.—
180 Kilátás a várkertből. Of. 1000.—

Markó Lajos

181 Huszár-járőr. Of. 800.—

Mihalovits Miklós

182 Palócz menyecske. Of. 3000.—
183 Balaton partján „ 2200.—
184 Esthangulat. „ 3000.—

Mumme Oszkár

185 Csendélet. Of. 1000.—

Murányi Nelly

186 Balatoni tájkép. Of. 350.—
187 Tanulmány. Of. 350.—

Náray Aurél

188 Feketekendős nő. Of. 4000.—

Novák Erzsi

189 Cseresznye-virágzás Of. 800.—
190 Téli alkonyat. k 800.—

Novinszky Jenő

191 Alkonyat. Of. 4000.—

Ott Zoltán

192 Árok ut. Of. 1000.—

Pádua Kálmán

193 Csendélet. Of. 1600.—
194 Pentelei öreg hid „ 800.—
195 Csónakok „ 800.—
196 Ló az istállóban. „ 800.—

Páldy Zoltán

197 Orgonás csendélet. Pastell 2500.—
198 Szőke hölgy zöld kendővel. „ 2600.—
199 Incselkedő modell. „ 4500.—
200 Ábrándozó leány. „ 2800.—
201 Leányfej, „ Mtul.
202 Gyermek arckép. „ Mtul.
103 Fiu arckép. „ Mtul.

Pap Emil

204 Öltözőben. Of. 7000.—
205 Virágos ablaknál. „ 5000.—

Podolini Volkmann Arthur

206 Tájkép. Of. 2600.—
207 Utca részlet. „ 1600.—
208 Csendélet. „ 2000.—

Podvinecz Erzsébet

209 Oroszvári interieur. Of. 3000.—

Pogány P. Lajos

210 Napraforgók Of. 600.—

Pogány Lajos

211 Reggeliző asztal. Of. 8000.—
212 B. M. ur arcképe „ Mtul.

Polczer Sándor

213 A Lágymányosról. Of. 1000.—
214 A téli kikötőből „ 1000.—

Porter Paula

215 Bátyám Of. Mtul.
216 Svábhegyen. „ 10.000.—
217 Városmajor utca „ 6000.—
218 Gyerekek a Svábhegyen. „ 6000.—

Ratzkáné Reissmann Gizella

219 Bükköny. Aquarell 500.—
220 Sarkantyuvirág „ 500.—
221 Részlet a kamaraerdőből. Aquar. 500.—

Rákosiné Geönczy Ilona

222 Csaba-utca a kommunizmus alatt. Of. 2000.—

Reichl Kálmán

223 Nyári délelőtt. Of. 1500.—

Reischl Károly

224 Szilfák. Of. 1400.—
225 Óbudai Dunapart. Of. 1200.—

Remsey Jenő

226 Kozák fogoly. Of. 3000.—
227 Castellnuovoi táj. „ 3000.—

Ritter Gyula

228 Tabáni részlet. Of. 1000.—
229 Tabáni részlet. „ 1000.—
230 Budai udvarrészlet. „ 2000.—

Rozsay Mártha

231 Interieur. Of. 3000.—

Ruff András

232 Egy hadi fogoly. Rajz 500.—
233 Portrait „ 500.—

Sárdy Brutus

234 Magányos bokor. Of. 600.—
235 Tél. „ 2000.—

Sassy Attila

236 Arckép. Of. Mtul.

Scheiber Hugó

237 Tabáni részlet. Of. 10,000
238 Férfi akt. „ 17,000
339 Tanulmány. „ 10,000

Schulz Ila

240 Régi hall. Of. 1500.—
241 Őszi napsugarak. Vf. 220.—

H. Schuschny Erna

242 Rózsák. Vf. 300.—
243 Labdarózsák. „ 300.—

Semjén Ferenc

244 Magdolna. Of. 6000.—

Senyei József

245 B. K. urhölgy arcképe. Of. Mtul.

Szabó Aurél

246 Régi házak. Vf. 450.—

Szabó Béla Leó

247 Csendélet. Of. 1000.—

Szacsvay Sándor

248 Fenyők. Vf. 350.—

Széchi Armand

249 Margitszigeti részlet. Of. 1200.—

Szinay József

250 Tabáni részlet. Of. 1400.—

Szivessy A. Boriska

252 Arckép. Of. 2000.—

Szlávik Dezső

253 Téli aranypármen almák. Pastell. 1000.—
254 Breznóbányai vidék. Vf. 400.—

Szotyori Nagy Egon

255 Vázlatok. (Egy drb 100.—)
256 Keserü emlékek. Vf. 350.—

Sződy Szilárd

257 Przemysl védői:
258 Kuzmanek H. gyalogs. táborn., várpar.
259 Tamássy Áápád alrábornagy, másodpar.
260 Wéber Alfréd, tábornok
261 Seide Rezső, tábornok
262 Kloibert F. tábornok
263 Schwalb I. ezredes
264 Kamil T. ezredes
265 Hubert O. alezredes
266 Révy Kálmán őrnagy
266/a Kapitány Gyula százados
Gipszplakettek keretben, drbja 400.—
266/b Sződy Szilárd fhgy. (Önarckép) 300.—
266/c A béke és háboru allegóriája 500.—
266/d Ivanovics Vaszilievorosz felcser 300.—

Takáts János

267 Öreg tabáni házak. Of. 1800.—

Tary Lajos

268 Muskátli. Tempera. 400.—
269 Szőllőtőke. Vf. 500.—

Telbisz Albert

270 Csendélet. Of. 400.—
271 Csendélet. „ 400.—

Tscheik Ernő

272 Lucsiona fürdői részlet. Vf. 400.—
273 Lucsiona fürdői részlet. Vf. 400.—

Turi Jobbágy Miklós

275 Olasz falurészlet. Vf. 1600.—
276 Orosz tél. „ 2000.—

Turiák Ödön

277 Tabáni udvar. Vf. 400.—
278 Dunaparti vásár. Vf. 250.—
279 Tabáni utca. „ 200.—

Turmayer Sándor

280 Kertrészlet házzal. Of. 1500.—
281 Monreáli templomrész. Of. 1500.—
282 Monreáli templom látképe. „ 500.—

Vadász Ilus

283 Basarózsák. Vf. 2500.—

Vass Elemér

284 Utcarészlet. Of. 1800.—
285 Reggeli hangulat. „ 2000.—
286 Napsütésben. „ 5000 —
287 Budai hegyoldal. „ 3000.—
288 H· G. ur arcképe. „ Mtul.

Visky János

289 A három ló. Of. 1600.—

Wanyerka Gyula

290 Birka vágás. Rajz. 500.—

Withalm János

291 Tájkép. Of. 500.—
292 „ „ 1200.—

Záhonyi Géza

293 Erdőrészlet a ligetből. Of. 3500.—
294 Nyári nap. „ 3000.—
295 Hegyoldal „ 2000.—
296 Falu részlet „ 2500.—

Az üvegszekrényekben kiállított csipkék **Szász Béláné** művei.

KERESKEDELMI MŰVÉSZET

ÍRTA JASCHIK ÁLMOS

Az Országos Iparművészeti Társulat lekötelező előzékenysége lehetővé tette, hogy tanítványaim egyrészének tanulmányi munkáiból néhány szemelvénycsoport a nyilvánosság elé kerüljön és ez a bemutatás olyan külső formában történjék, mely némileg sejtetni engedi azt a pedagógiai alapgondolatot, melyen a munka tanulmányi része felépült. A kiállításra szóló meghívó jelezte ugyan, hogy ezúttal nem a megszokott iskolai kiállítástípusról van szó, amelyen a hatásosan kiszemelgetett növendékmunkák ejtik kábulatba a laikus nézőt, hanem egy kísérletről, mely a tervezőművészet, a tömegipar és a kereskedelem bonyolult egymásrautaltságának mai zavaros helyzetét óhajtotta a pedagógia eszközei segítségével némileg tisztább világításba állítani. E rövid prospektusunk már terjedelmileg sem lehetett alkalmas arra, hogy ezt az elgondolást iparművészetünk időszerű életkérdéseinek legaggasztóbb jelenségeivel hozza függvényszerű kapcsolatba.

Az első kérdés, mely a pedagógiai kivitel módszertani és didaktikai részleteinek eldöntését megelőzte, s amely tanítómunkám iparművészeti részének irányát és jellegét már régóta át- meg átformálja, rövidre fogva így szól: lehetne-e a mai tőkerendszerre épült tömegipari termelésnek és az áruforgalom kereskedelmi szervezetének gazdasági érdekeit a minden reális érdekeken felülálló művészet céljaival és eszközeivel összhangba állítani? Vagy — ha az ebből folyó második kérdést nézzük —, lehet-e egyáltalában a művészetet, az életérzésnek ezt a misztikus szabadsághimnuszát a nagytőke zsoldosává szegődtetni anélkül, hogy az belső tisztaságát, etikai szűzességét elvesztené? Sőt, — hogy az előbbiekből logikusan következő harmadik kérdést is kimondjuk —, szabad-e egyáltalán iparművészetről beszélni ott, ahol az ipari produktumok művészetének stílusát, jellegét és színvonalát végső fokon a kalkuláció, az üzemköltség, a haszon és a kereskedelem egyéb sok más könyörtelen gazdasági szempontjai döntik el? Hátha nemcsak ipari produktumokról van itt szó, hanem egész egyszerűen kereskedelmi árúról, hogy ne mondjam: portékáról, mely minden esetben csak annyi és csak olyan fokú művészetet bír el, amennyi a „tisztességes üzleti haszon" sérelme nélkül, az üzemköltségek terhére elszámolható és amelyet a meghódításra kiszemelt vevőkör ízlésének felvevőképessége és teherbírása diktál? Vajjon annak a töméntelen sok segélykiáltásnak, mely az iparművészet gazdasági megmentése érdekében államsegélyért és társadalmi támogatásért esedezik, nem-e az a rettenetes tény a kiváltója, hogy a mai termelési rendszer, a nagytőke, az egyetlen munkaadó, a modern mecénás, egyszerűen átlépett a luxusipar és a vitrinművészet feje fölött is, sorsára bízva mind a kettőt, vakon és konokul lépdel előre a maga anyagias, rideg céljai felé? ...

Mégis csak hihetetlen és elképzelhetetlen, hogy az iparművészet, mint olyan, ha arra a mai létalakjában valóban szüksége volna az életnek, egyesületekbe verődve legyen kénytelen csip-csup pályadíjakból tengődni és állami támogatásokért instanciázni, mégis csak elkeserítő és porig alázó, hogy egy valóban létjogosult, eleven életű művészet dicsőségének könyvelje el, ha befolyásos pártfogók jóindulatának megnyerésével sikerül néhány alkalmi megrendelést szerezni. Nem az volna-e a természetes, hogy a befolyásos pártfogók deputációzás nélkül, maguktól halmozzák el a művészt megrendeléssel, ha a luxusművészet valóban létszükséglet, úgy, amint azt a kereskedemi és ipari vállalatok teszik, ha érdekeik a művészet igénybevételét követelik?

Melyik művészet él gyökértelenül is légüres térben: vajjon az, amelyiknek állandóan pártfogók után kell rimánkodni és panaszos küldöttséget kell holmi segélymunkákért felvonultatnia, vagy az, amelyet otthonában keres fel a rendelő, mert exisztenciája érdekében rá van utalva a segítségére?

Igen, egészen bizonyos, hogy például egy klubhelyiség művészi berendezése,

vagy egy új plébániatemplom sekrestyefelszerelése nagyobb, izgatóbb és előkelőbb művészi feladat, mint egy csokoládégyár cimkegarnitúráinak megtervezése, azonban a művészi installációért hetekig kell talpalnom, előszobáznom és protekcióznom, míg a csokoládégyáros személyesen és hívás nélkül keres fel műtermemben, mert a konkurrencia, az élet mai adottsága kényszeríti rá, hogy feljöjjön és foglalkoztasson és távozása után egy órával már megjelenik a konkurrense is, mert őt is az élet, a termelési rendszer mai adottsága kényszeríti, hogy a művész segítségéhez folyamodjék és másnap jön a nyomdász és a kiadó, hasonlóképpen az élet kényszerétől hajtva, harmadnap a kekszgyáros és a lekvárkereskedő, ugyanezen kényszer parancsára, negyednap a sodronygyáros stb., mind maguktól, deputációzás és esengés nélkül. Melyik hát az igazi, az olyanamilyen, de a valóságos, eleven mai élet?...

Nem felejtem el, hogy van még egy harmadik lehetőség is.

Akinek a gyomra nem bírja a kilincselést, vagy a csokoládégyárosokkal lebonyolítandó ízetlen és ostoba kis üzleteket, az még mindig csinálhat iparművészetet l'art pour l'art, mesebeli mecénások mesebeli vitrinjei számára is. És minthogy a mesebeli mecénások a mesebeli tündérkirályok kíséretéhez tartoznak, biztosra veheti, hogy a megalapítandó tündérkirályság kacsalábon forgó árúházában minden műremeket fejedelmi áron el is fog adni. A kellemetlen a dologban csak az, hogy a királyságvárás egy kissé bizonytalan határidejű élvezet és addig a szegény iparművész föstögethet husvéti fatojásokat, vagy pepecselhet teababákat és lesheti a karácsonyi és husvéti vásárközönséget, vajjon telik-e neki rokoni ajándékra vagy ünnepi meglepetésre?

Nem hiszem, hogy szívfacsarodás nélkül tudnám végiglapozni azokat a statisztikákat, melyeket iparművészeti készítményekkel kereskedő vállalataink terjesztenének elém arra vonatkozólag, hogy például az elmult három év alatt mekkora volt az üzleti forgalmuk és mennyi jutott abból a művészeknek? Az sem vigasztalna meg, ha százezredszer újra hallanám, hogy a közönségnek nincsen pénze, nincsen vásárló kedve, nincsen érdeklődése. Nem vigasztalna meg, mert tudom, hogy az öt év előtti konjunktura idején a még „pénzes" közönség milyen kritikátlan habzsolással vásárolt fel minden ízléstelenséget, hogy értéktelen pénzéért cserébe legalább anyagértéket kapjon, nem vigasztalna meg, mert tudom, hogy abból a pénzből, amelyet a mai „pénztelen" Budapest egy éjszakán át léhaságokra elver, Európa legéletképesebb iparművészeti árútelepét lehetne a Belváros kellős közepén megépíteni és megszervezni. Bármennyire is szeretném iparművészetünk mai helyzetét másnak látni, nem tudom. Lehet, hogy ez a látás túlzottan sötét, de viszont ez indított cselekvésre a magam hatáskörén belül és ennek volt döntő része ama pedagógiai kísérletnek elindításában is, melyet a kiállítás elsősorban kihangsúlyozni igyekezett.

Mindenekelőtt talán kissé szokatlan volt az is, hogy a kiállítást „árúművészeti"-nek neveztük el, de azzal, hogy nem használtam a németből fordított „üzleti grafikai", vagy „kereskedelmi grafikai" elnevezést, csak nyomatékosabbá akartam tenni azt az alapgondolatot, hogy az ú. n. alkalmazott grafika (szintén német szóképzés) nem is annyira az ipar, mint inkább a kereskedelem szolgálatában áll. *Ennek* érdeke ugyanis, hogy az árút művészi köntösben, helyesebben: kívánatosabb és figyelmetkeltőbb formában hozza forgalomba. Aminthogy a művészi közreműködésnek is elsősorban az árúra kell tekintettel lennie. A litografált palackcímkék például iparilag, vagyis nyomdatechnikailag mind azonos karakterű grafikai feladatok, akár borospalackról, akár rumospalackról van szó; mégsem lehet azonban ugyanabban a stílusfelfogásban megtervezni a borcímkét, mint a rumvignettát, mert tiltakozón fog beleszólni az árú kereskedelmi karakteréből adódó különbség, sőt beleszól a vásárlás és eladás technikája csakúgy, mint azoknak a lélektani szempontoknak bonyolult sokfélesége, melyek a fogyasztóközönséget is stílusirányító tényezővé teszik.

Ami különbségnek a bor- és rumcímke között lennie kell, azt nem ipari szempontok határozzák meg, hanem a kereskedelmiek, mert az ipari készítmény, mihelyt forgalomba kerül, azonnal *árúvá* lesz és innen kezdve — az áruforgalom kereskedelmi, lélektani és esztétikai törvényeinek engedelmeskedve — a maga individualizálódott árúéletét éli. Sőt — a bor és rum példáját folytatva — a tervezőnek éreztetnie kell a címkemegoldásban még az árú minőségét is. Más a címkemegoldás

stílusa, ha asztali borról, más, ha csemegeborról, más, ha közönséges és más, ha finom rumról van szó.

Hogy a tervezőművész a stílusos megoldást megtalálja, nem elég, ha ipari készültséggel rendelkezik, az áruk típusaival is tisztában kell lennie. Sok meglepetés és csalódás éri a kezdő grafikust, legyen bármekkora ipari és technikai felkészültsége, ízlése és ötletkincse, ha nincsen megfelelő árúismerete is, mert nem egyszer egy kis szatócstól, vagy egy szürke könyvügynöktől lesz kénytelen megtanulni azokat az igen primitív, sokszor csodálatos és igen fontos szempontokat, melyek nélkül egész művészi munkássága törékeny szobanövény marad, mely a szabadba kiültetve, az élet kemény levegőjében elpusztul.

Ezek után az, hogy a luxus- és vitrinművészettel szemben a tömegipar szolgálatában álló iparművészetet vagyok kénytelen a ma és a közvetlen holnap eleven művészetének tartani, nem is kell sok szóval bizonyítanom. Mert — mint előbb mondottam — csak az a művészet gyökerezik az életben, csak az van és csak az kell, amelynek nem kell utánajárni, amelyet nem kell — műpártolás címén — senkire rátukmálni, amelyet maga az élet követel és diktál, amelyre az életnek szüksége van. Kötetnyi példát lehetne ennek igazolására a művészet történeti multjából felsorakoztatni. És ezzel nem azt mondom, hogy a luxusművészet a művész egyéni szempontjából és az egyetemes művészet szemszögéből nézve nem a nemesebb, nem a magasabbrendű és az előkelőbb, de a tények bizonyító erejének súlya alatt kénytelen vagyok megállapítani, hogy egy százezer példányban forgalmazott artisztikus teacsomagolás szervesebb kapcsolatban van az élet mai szerkezetével és ízlésnevelés tekintetében nagyobb kultúrmissziót teljesít, mint egy sekrestyeszekrénybe zárt még olyan művészi cibórium, vagy egy magántulajdonban őrzött még oly mesteri tájkép. Aki erre azt felelné, hogy a teacsomagolás alacsonyabb színvonalú és mulékonyabb életű művészet, mint az ötvösé, vagy a gobelinhímzőé, a zárószó jogán azt válaszolnám, hogy a művészet színvonalát mindig a kor általános kultúrnívója szabja meg, más szóval: minden kornak olyan fokú a művészete, amilyet megérdemel. A mulékonyságot illetőleg hivatkoznom kellene a sokkal rosszabb helyzetben levő, de szintén művészetnek minősített színjátszásra, melynek, ha egyszer elmult, még a kliséje sem marad meg. Haladottabb tanítványaimmal sikerül ma már megértetnem, hogy a tömegipar művészete az a nagy probléma, mely megoldásra vagy elvetésre vár. A luxusipar nagyszabású feladatai és a vitrinművészet kedves csecsebecséi csak időszakos, vagy legfeljebb egyénileg biztosított munkaalkalmak, a szárnyalóbb és a játékosabb művészi gondolatok életrehívói; az állandó és szükségszerű munkaadó a tömegipar és a kereskedelem, hangsúlyozom: munkaadó és nem mecénás. Ezekkel a munka-adókkal, szervezetükkel és légkörükkel kell a modern tervezőművésznek megismerkednie és megbarátkoznia.

Ami a kiállításon bemutatott árúmodellek és grafikai munkák művészi irányát, vagy mondjuk felfogását illeti, arra mindössze annyi a megjegyezni valóm, hogy sem a kubizmust, sem a futurizmust, sem más efféle társasjátékot nem játszunk. Ezek a fogalommeghatározások ma már különben is idejüket múlták, de védekezni ellenük nem lehet, sőt nem is érdemes, mert a polgári szókincs egyideig még — ha foszlányokká mállik is szét gégénk a cáfolgatástól — kubizmusnak (alias: kommunista művészetnek) fog nevezni mindent, ami az általa megszokott sémától eltér, éppen úgy, ahogy éveken át gyötrő „secessiós"-nak nevezte jámbor impresszionista festmények piros-lila alkonyegét is, jóllehet ugyanezen alkonyég eredetijének láttára sohasem mulasztotta el kijelenteni, hogy „ha egy festő" ezt így festené le, azt hinnék róla, hogy megbolondult". Ilyenkor persze — be nem vallottan — mindenki sajátmagára gondolt, fejedelmi többesben. Egyszerű tömeglélektani jelenség ez, komoly reflektálásra nem való. Annyi azonban igaz, hogy nem állítok tilalomfát tanítványaim elé, ha a világ bármely részén is felbukkanó művészi stíluskísérletre reagálnak; először azért nem, mert ez a fiatalság joga és kötelessége, másodszor: mert csak az a gyermek torkoskodik és csapja el gyomrát, aki elől az éléskamrakulcsot rejtegetik.

Célunk és elgondolásunk alapján önként adódott, hogy az árúcsomagolásokat, címkéket és egyéb grafikai munkákat kirakatmodellekbe csoportosítva rendezzük el s a plakátokat plakáthengerre erősítve mutassuk be. Engem lepett meg a legjobban, hogy ennek a kézenfekvő rendezési ötlet-

nek akkora sajtó- és közönségsikere volt. A kereskedelmi grafikán kívül még tanítványaim másirányú munkáiból is jutott a kiállításra izelítő. A makettépítés tanulmányi értelme elsősorban az volt, hogy a térfantázia kiélését néhány modern térprobléma megoldásának keresése közben lehetővé tegyem, másodsorban, hogy megindítsak egy tanulmányi munkaprogrammot, mely a jövőben művészi bábjáték formájában váljék megvalósíthatóvá. Bevallom, erre a kiállításra csak azért kerültek ki a maketek, hogy az elrendezésnek kissé szórakoztatóbb hangulatot kölcsönözzenek; távolról sem hittem, hogy a kereskedelmi grafika ennyire le fogja kötni a közönség érdeklődését.

Mindent összefoglalva: a kiállítás célja és lényege az volt, hogy a tömegipar művészetére kissé ráterelje az érdeklődést és bemutasson egy kísérletet, melyet egy elszigetelten dolgozó, de az élet minden rezdülésére figyelő és reagáló együttes azért hozott a nyilvánosságra, hogy hasonló kísérletek megkezdésére, esetleg folytatására, de mindenesetre tökéletesítésére felhívja mindazok figyelmét, akik az általa megoldásra váró kérdés súlyát és fontosságát arra érdemesnek ítélik. Ha ez bármennyire is sikerült, úgy az érdemnek legalább fele az Iparművészeti Társulatot illeti, amiért e kiállításnak vendégszeretőn hajlékot adott. ᴍ

A legtöbb esztétikus egyetért abban,
hogy a női szépség ideáljai a ránkmaradt antik szobrok, a melosi,
a kapitóliumi, a medici-i Vénusz és sok társuk.
Tessék elképzelni, hogy ezek a remekművek megelevenednének és — nehogy összeütközésbe kerüljenek az erkölcsrendészettel — modern ruhába akarnának bújni!
Vajjon beférne-e a melosi Vénusz lába a modern magassarkú keskeny cipőbe,
csípője nem repesztené-e szét a szűkre szabott fiús lenge georgette-ruhát
és milyen lenne a kapitóliumi Vénusz, ha hajkoronája helyébe
Eton-frizura kerülne!

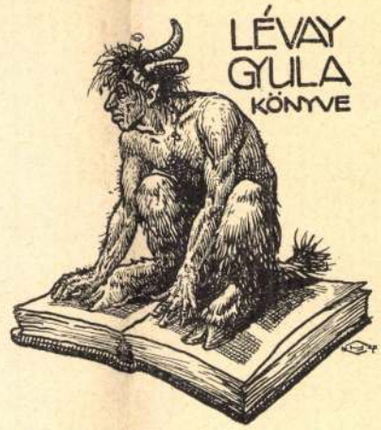

Haranghy Jenő: Ex libris.

Tibor. Tipikus vízfestő, aki fürgén, üdén készíti képeit. (Házaspár, Hartai utca, A mester.) *Diósy* Antal puritán, egyszerű s rokonfelfogású *Hende* Vincével; párás, ködös akvarelljei megnyerőek. *Jaschik* Almos külön világban mozog, meseképeit még a felnőttek is szívesen nézik, mert olyan szépek, mintha gyermekkori álmok lennének; leheletszerűségükkel tündériek, technikailag bravúrosak. (A kis malac és a farkasok 1—5, A temető fölött, A fehér gvardián, stb.) *Frank* Frigyes impresszionisztikus odavetései kitünő megfigyelések, frissek, üdék, utólérhetetlenek. (Falusi háztetők.) *Halasi Horváth* István, *R. Barabás* Gizella, *Ágoston* Ernő, *Litrich* Adolf, *Lókayné Egyed* Erna, *Baranski* E. László, *Kövesdy* Géza, *Hessky* Iván, *Bundschuch* Ottó, *Bardócz* Árpád, *Ócsvai* Rezső, *Ágoston* Veneel, *Hodzsics* Kamilló, *H. Lovas* Piroska, *Szigeti* Jenő és *Rökk* Károly becsületes munkái számot tarthatnak rá, hogy a bő anyagból kiemeljük.

A kiállítás nagy hiánya Szőnyi István elmaradása. Neki, aki a vízfestés terén is vezető egyéniség, aki új stílust alakított ki, itt volna a helye.

Dr. Jajczay János.

EZERKILENCSZÁZHARMINCNÉGY. 18 MAGYAR MŰVÉSZ KIÁLLITÁSA. Három műkritikus, Kárpáti Aurél, Máriás Viktor és Mihályfi Ernő 18 jónevű művészt szervezett be egy érdekes kiállításba. Nem is lenne így semmi hiba, ha nem esnék meg az a szertelenkedő túlzás, ami minden ilyen nagyot akarást tipikusan jellemez. A három rendező a címben — 1934 — azt akarja mondani, hogy ez a 18 művész képviseli a mai magyar művészetet. Ők tizennyolcan, — és senki más. Egyáltalán nem valószínű, hogy bárki össze tudná terelni egy kiállításra azt a 18 művészt, aki ma 18 rangsorban valóban képviselheti a mai magyar művészetet, mely tehetségekben épp oly gazdag, mint széthuzó törekvésekben. Próbálták ezt már különböző címeken, senkinek sem sikerült és természetesen nem sikerülhetett ennek a három jó szándékú, kitünő ujságírónak sem, akik a „baloldali“ pikturának ezt a 18 képviselőjét egy kiállításra összefogták. Nem a magyar művészetet, de még a magyar újító művészetet sem tudták hiánytalanul reprezentálni, még megközelítően sem. Tekintsünk el tehát a hangzatos Ezerkilencszázharmincnégy kiállítási

Gyügyei Nagy Zsiga: Krisztus
A Műcsarnok Emlék- és Gyüjteményes kiállításáról

címtől és ettől függetlenül állapítsuk meg, hogy a kiállítás érdekes és jól rendezett. Van azonban egy szerkezeti hiányossága is ennek a reprezentatívnek mondott tárlatnak és ez már nem a rendezők, hanem a szereplők hibája. Egy ilyen kiállítás azért reprezentáló, mert a benne résztvevők a maguk legnagyobb formájával állnak a közönség elé. Már pedig ez a kiállításon résztvevő művészek csak kis töredékéről mondható el. Igy elsősorban *Szőnyi* Istvánt kell dícsérnünk, akinek festői lírája ezúttal is megejtően érvényesült. Piktúrája egyre kiteljesülőbb és kifejezőbb lesz. *Berény* Róbert szintén meglepetésszerűen hatott. A kitünő plakátrajzoló, ezúttal érzékeny festői kedélynek bizonyult. Színei finomak, tónúsai lélekről szállottak. Klasszist mutatott. *Aba-Novák* Vilmos képei közül különösen tetszett nekünk Búcsúsok a tiszai átkelésnél c. mozgalmas képe, amely minden harsanó színessége és ágálása ellenére is kemény kézzel van összefogva. *Derkovics* Gyula is a színvonalon állott. Egyéni látása és kifejezési módja ezúttal is érdekes, sokat mondó egyéniségnek igazolták. Viszont *Egry* József szemmellátható összeomlásban van. *Márffy* Ödön szemnek való festői halandzsát adott le, *Bernáth* Aurélról jelentékenyebb képeket láttunk még csak a közelmultban is, *Farkas* István teljesen jelentéktelen piktornak bizonyult, *Kmetty* János az önmaga taposó malmában járja a kilátástalan körforgást. Ő a legbecsületesebb művészek egyike. Amit szállit, abban nincs semmi dugárú. A szomorú csupán az, hogy ebben a pikturában purítán becsületességen kívül már alig van más tartalom.

Szobotka Imre ugyanebből a vágásból való. Festményei egy pedagógus tabellái. Meg lehet belőlük tanulni a kubizmus legjellegzetesebb törvényeit. Igazán szép és meggyőző példákon. Csak éppen a művészet varázsigéjének hatalmát nem lehet rajtuk látni sehol. *Bornemissza* Géza ugyancsak a rokonszenves piktorok közé tartozik. Önmagát adja, egy tiszta szándékú piktort, a művészt azonban fiatalságának éveiben kell keresnünk. *Perlrott Csaba* Vilmos festményei jobbak, mint amelyeket az utolsó időkben tőle látni alkalmunk volt. Örültünk volna, ha végre egyszer ismét a fiatal Perlrott Csaba lélekkel teli képeivel találkoztunk volna. *Czóbel Béla* e kiállításon szereplő képei az eddig látottak közül legközelebb állnak értelmünkhöz, csak sajnos, érzelmeinktől még min-

Gyügyei Nagy Zsiga: Spanyol táncosnő
A Műcsarnok Emlék- és Gyüjteményes kiállításáról

VÉLEMÉNYEK, VITÁK, VÁLASZOK

LAMMERMOORI LUCIA
(1985. 14. szám)

Szíves elnézésüket kérem, hogy egy irásukkal kapcsolatban „okvetetlenkedem"! Ugyanis hanglemez-ismertetésében Kerényi Mária többek között ezt írja a Lammermoori Lucia felvételével kapcsolatban: „... a két éve elhunyt Littasy György". Littasy György pedig életben van, ha nem is egészségesen. Hozzá pontosan 30 éves barátság fűz, és feleségemmel együtt nyugati utunk alkalmával többször is meglátogattuk őket bécsi lakásukon. Egyébként most húsvétra is írt pár soros kedves levelet, és még az ősz folyamán megküldte számomra — nagy örömömre — odakint megjelent hanglemez-felvételét. A teljes Szöktetés a szerájból a salzburgi ünnepi játékok alkalmából készült 1961-ben, és ebben ő énekli Ozmint, a többi szereplő: Wolf, Pütz, Holm, Wunderlich, Wohlfahrrt, és vezényli Kertész — gyönyörű felvétel —, csak ajánlani tudom!

Dr. Deák János
ny. ov. kórházi főorvos
Marcali, Berzsenyi u. 88. — 8700

✶

Köszönöm a helyreigazítást mind dr. Deák Jánosnak, mind Nádas Tibor operaénekesnek, aki két ízben is felhívott telefonon; először, hogy megkérdezze, honnan ered a hír, másodszor pedig, hogy örömmel tudassa: Littasy György, Budapesten élő testvére szerint, hamarosan hazalátogat. Nagy megkönnyebbülésemre szolgál, hogy a lemezborítón szereplő adat — melyet ajánlatomban felhasználtam — téves, s remélem, a Hungaroton sürgősen korrigálni fogja. Addig is a Hanglemezgyártó Vállalat nevében kéri a művész és az olvasók elnézését a recenzens, aki maga is a kiváló énekes régi tisztelője.

Kerényi Mária

39 LÉPCSŐFOK
(1985. 14. szám)

A fenti című angol filmről írt kritikában egy félreértés történhetett. A londoni toronyóra ugyanis nem Big Band, hanem Big Ben, egy Benjamin nevű úriemberről kapta nevét. Kérem, helyesbítsenek.

Kiss Benedek
Berettyóújfalu,
Bajcsy-Zs. u. 13. — 4100

✶

Filmbírálatunk szerzője is tudja, hogy a londoni parlament órájának Big Ben a neve. Nem félreértés történt, hanem nyomdai elírás, amelyet a korrektúra készítésekor, sajnos, nem vettünk észre, így lett a Benből Band.

Szerk.

SÖTÉTTŐL SÖTÉTEDÉSIG
(1985. 11. szám)

A kisiskolásokról szóló fenti című cikkhez biztosan minden szülőnek lenne hozzáfűznivalója, én is úgy érzem, valamit el kell mondanom. A tanévkezdet előtt összevont szülői értekezletet tartott az igazgatónő, többi között kérte, hogy a tornaruha piros-fehér legyen, a hozzátartozó melegítő is lehetőleg ilyen színösszeállítású. Mindehhez természetesen fehér zokni, és ha lehet, fehér tornacipő. Bejártam a várost annak idején piros tornanadrágért, sehol nem kaptam, végül Csehszlovákiából szereztem be három darabot, hadd legyen tartalék. Az iskolaév kezdetén az első szülői értekezleten kiderült, hogy az elsős gyerekek *nem is használhatják* a tornatermet (állítólag helyhiány miatt), a tornaórák vagy szabadtéri foglalkozásokból, vagy osztályon belüli tornagyakorlatokból állnak. Hozzátette még a tanárnő, hogy ezt neki nem szabadna megmondania, de úgy gondolja, mégis valahol a szülőre tartozik. Be lehetett azonban iratkozni délutáni zenés tornára, heti két alkalom, havi 200 forintért, a napközi foglalkozás alatt zajlik a tornateremben. Fiamat beírattam, eleinte nagy kedvvel csinálta is. Aztán egyszer közölte, hogy nem szeretne tovább járni. Kiderült, hogy hol zene nem volt, hol áram nem volt, hol lemezjátszó nem volt, hol volt, csak elromlott, hol tanár nem volt, hol volt ugyan, csak nem az a testnevelő tanár, hanem egy másik, stb., stb.

A fiamért menve számtalanszor látom, hogy az iskola folyosóján elhelyezett szekrények botrányosan festenek, a kabátok összedobálva, a cipők egymáson, a sálak, kesztyűk felismerhetetlen összevisszaságban. Talán nem volna hiábavaló egyszer-egyszer kivezényelni a gyerekeket, csoportos rendrakásra, addig, ha kell, tízszer is, míg meg nem szokják a rendet, mert úgy érzem, ha a gyerekek azt gondolják, hogy ez nem számít, senki sem veszi észre, maguktól nem fogják rendesen csinálni.

Patatics Zsuzsanna
Budapest XIX.,
Zrínyi u. 21. — 1195

JASCHIK ÁLMOS ÉS AZ ADY-ILLUSZTRÁCIÓK
(1985. 10. szám)

Valóban illő és dicséretes emlékező és emlékeztető gesztus a Petőfi Irodalmi Múzeum kiállítása a száz éve született Jaschik Álmosnak, a magyar könyvillusztráció és színpadi díszlettervezés egyik — a köztudatból sajnálatosan hamar kiszorult — mesterének műveiből. Láng Éva cikke a tanítvány kegyeletével mutatja be Jaschik nagyhatású, vonzó egyéniségét és sokoldalú munkásságát. Szövegében és a kísérő képekben hiányolom azonban — azt hiszem, az idősebb olvasónemzedék nevében is — Ady egyik legelső illusztrátorának kiemelését.

1921-ben jelent meg a Pallasnál, amely az Új verseket és a Halottak élént is kiadta, Ady válogatott verseinek kötete, Dóczy Jenő szerkesztésében. Benne Jaschik nyolc színes illusztrációja a következő versekhez: Új vizeken járok, A Gare de l'Est-en, Lédával a bálban, Vörös szekér a tengeren, Jó Csöndherceg előtt, Lelkek a pányván, Az én koporsó-paripám, Délibáb-ősöm köd-városban. Szecessziós dekorativitása, kék színeinek álomszerűsége, a mese és misztikum sejtelmes látomásai a kor olvasóiban élő Ady-világot bűvölték elő. (Előzőleg, a Nyugat 1920-i évfolyamában ismertette őket a művész; Elek Artúr is írt róluk ugyanott.)

Meglepő talán, hogy Jaschik csak ekkor, Ady halála után jelentkezett vers-képeivel. Ady eredeti kötetei azonban illusztráció nélküliek; csupán az Új versek élén áll egyetlen grafika, a gödöllői Nagy Sándor képe; A mi gyermekünk megjelenítése. (Először szó volt arról, hogy Mednyánszky László illusztrálja a verseket.) A további kötetekhez csak borítót, címlapot készíttetett a kiadó, jeles művészekkel; Falus Elek, Jeges Ernő, Gara Arnold, Lesznai Anna, Végh Gusztáv, Kozma Lajos. (A menyasszony Csinszka lelkesültsége is megpróbálkozott címlaptervvel.)

Érdekes, hogy Ady költészete maga, mint megjelenítésre ösztönző téma, csak 1920 után hat igazán. Jó hat évtized alatt azonban hosszúra nőtt azoknak a művészeknek a sora, akik egyenként vagy sorozatban, cikket illusztrálva vagy önálló kiadványként, esetleg kiállításon tették közzé Ady-versek ihlette képeiket. Néhány név közülük: Baja Benedek, Turi Polgár István, Ék Sándor, Szőnyi István, Ferenczy Béni, Márton Ferenc, Kajári Gyula, Hézső Ferenc, Hincz Gyula, Reich Károly, Bálint Endre, Tavaszy Noémi, Gyulai Líviusz.

Jaschik volt azonban az első, aki több verset is képpé álmodott-varázsolt egy gyűjteményes Ady-kötetben, egyéni művészettel örökítve meg a kor ízlését és szemléletét. A hosszú időtáv, csaknem félszázad múlva, ehhez hasonló feladatokhoz jutó újabb kötet-illusztrátorok; Borsos Miklós, Háy Károly László, Szász Endre — már a mi korunk Adyját vetítik elénk.

Kovalovszky Miklós

KÜLDJÖN EGY KÉPET!

Egy humorista a harmincas években

Az idős hölgy szerény berendezésű lakásban él Budán. Aszlányi Erzsébet, a harmincas évek népszerű írójának, Aszlányi Károlynak a húga.

— Bátyám nagy bohém volt... — emlékezik vissza — A család összeadta a pénzt, hogy tanulmányait Bécsben folytassa, de mire a határra ért — nem volt egy fillérje sem. A vonaton elkártyázta... Én nagyon szerettem őt; igazi önfeláldozó testvér volt, bár nem volt neki mit feláldozni... A harmincas évek közepéig valósággal nyomorgott.

— Azt hiszem, többet tudok elmondani Károlyról, mint bárki más. Ketten voltunk testvérek. Szüleinkkel aggódva figyeltük a tehetséges fiú életútját. Apám, Aszlányi Dezső ugyancsak írt: könyveit, füzetecskéit ő maga adta ki. Bizony ebből a rapszódikus keresetből nehéz életet éltünk. Szerencsére nagynéném támogatott bennünket. Neki varrodája volt Nagybecskereken.

Károly Nagybecskereken végezte az iskoláit, ott is érettségizett. Bécsben zeneszerzést tanult Erich Zeiseltől. Állítólag kifejezetten zenei tehetség volt, például kitűnően hegedült. De azután hazajött és írni kezdett. Közben búvta a könyvtárakat... Leginkább a filozófus írók érdekelték...

— A mi családunkban a humanizmus volt az első. Apám műveit is átszövi az emberszeretet. Károly örökölte ezt... Kant, Hegel — ha szabad ezt mondanom — a barátai voltak. Ezért írta József Attila a három évvel fiatalabb Aszlányi Károlyról, hogy „harmatba mártott tollal ír"! Ez a kitűnően jellemző írás az akkori *Kritika* című folyóiratban jelent meg, 1929-ben.

— Akkor jelent meg első regénye, a *Pénz a láthatáron*. Mindössze huszonegy éves volt. Egy év múlva első vígjátékát mutatta be Hevesi Sándor a Nemzeti Színházban. *(Szélhámos kerestetik)*. Kitűnő kritikákat kapott: József Attilától, Komlós Aladártól, Németh Andortól. A *Színházi Élet* hasábjain Karinthy Frigyes Károlyt a legtehetségesebb fiatal írók közé sorolta.

— Ez már a siker második állomását jelentette, hiszen bátyám két évvel előbb, 1927-ben a *Nyugat* pályázatán *A hóember* című novellájával kitüntető díjat nyert. Tizenkilenc évesen...!

— Károly 1934-ben megírta a *Hét pofon*, 1935-ben a *Sok hűhó Emmiért* című regényeit — ezek, mint filmburleszkek, világsikert arattak. Kirándulás gyanánt és mert szerette a sportot is, a *Sporthírlap* munkatársa lett. Külföldről is küldözgette tudósításait a lapnak.

Régen vágyott egy autóra, egy elérhető Topolinóra. Ez a vágya is teljesült 1938-ban. Azután...

1938. december 8-án a jeges dorogi országúton a kocsija megcsúszott és egy fának ütközött. Felesége, aki vele utazott, kisebb töréssel, zúzódással megúszta a karambolt — még negyven évig élt...

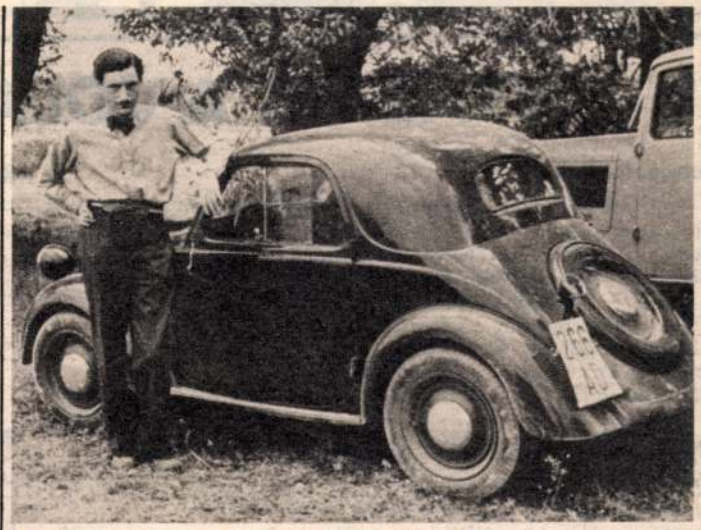

Aszlányi Károly a végzetes Topolinójával

Károly bátyám azonban harmincéves korában meghalt...

A szerencsétlenségnek országos visszhangja volt. Bátyám temetésére ezrek jöttek el... Illés Endre nekrológjában Aszlányi Károlyt nemcsak tehetséges írónak, hanem háborúellenes humanistának, rendkívül józanul látó embernek is nevezte. Ezt az értékelést, melyet most is őrzök, írásaival Károly kiérdemelte.

Budai Balogh Sándor

SZABADIDŐ KÖZPONT

ÚJ TÜKÖR

KÖZMŰVELŐDÉS KLUBHÍRADÓ KÖZÖNSÉGSZOLGÁLAT

KLUBJAINKBAN TÖRTÉNT

KONCZ GÁBOR TÚRKEVÉN

Életről, szerelemről, bánatról vallott a költészet napján Arany János, Veres Péter, Benjámin László műveinek idézésével, majd személyes jellegű kérdésekre válaszolva Koncz Gábor, a Madách Színház művésze Turkevén. A helybeli Új Tükör klub programja olyan szenzációt jelentett, hogy az előadóestet a Városi Tanács dísztermében kellett megtartani.

Koncz Gábor az est befejezéseként humorérzékéről és írói hajlamairól tett tanúbizonyságot: most készülő könyvének vidám epizódjait idézte.

A művész ezt megelőzően a mezőtúri gimnazisták körében lépett fel, második képünk a diákokról készült.

VETÉLKEDŐK LITKÉN

Nemrég kaptunk hírösszeállítást a litkei Petőfi Sándor Művelődési Ház Új Tükör klubjának tevékenységéről. Programjaikban fő helyen a játékok, így a vetélkedők a szellemi erőpróbák szerepelnek. Hagyományaikhoz híven az idén is részt vettek a „Ki tud többet a sportmozgalomról?" című vetélkedőn. Emellett két előadásról számoltak be: Buda László hegymászó filmvetítéssel egybekötött élménybeszámolójáról és László László zenetanár „Zenéről mindenkinek" című előadásáról.

AJÁNLATUNK KLUBOKNAK

Felhívjuk klubjaink figyelmét új ajánlatunkra. Joshi Bharat, a Magyarországon élő indiai színművész a következő témakörökben tart előadásokat: Indiai teázási szokások; az ind.ai konyha titkai. — Az indiai családi élet jellemzői. — Milyen az indiai divat?

[redacted]

Összeállította:
F. NÁDOR MARA
Németh Ferenc felvételei

UTAK A JÓKAI KLUBBAN

Az Utak képzőművészeti csoportok legközelebbi foglalkozása április 26-án lesz a Jókai Klubban. Képeink a legutóbbi foglalkozáson készültek, amelyen többek között Bálványos Huba grafikusművész mutatkozott be. Az est érdekessége volt, hogy a klubtagok ezúttal házimuzsikát is hallhattak.

GRATULÁLUNK A GYŐZTESEKNEK!

Az encsi II. Rákóczi Ferenc Művelődési Központ és az Új Tükör Olvasószolgálat közös keresztrejtvényfejtő bajnokságának tizedik fordulója is lezajlott. A nyertesek a következők:

Marton Jánosné Budapest, Fraknó u. 5.
Kovács Zoltán Budapest, Üllői út 54—56.
Ferencz Zsuzsa Veszprém, Komócsin Z. u. 46/a.
Peczen Árpád Budapest, Szegedi út 9/b.
Végh Ferenc Szeged, Hajlat u. 28.
Tisza Cipőgyár, Martfű
Szántai Tibor Jászberény, Pesti út 21/a.
Detyár Ferencné Budapest, Fürts Sándor u. 5.
Káposzta László Kazincbarcika, Május 1. út 10.
Dr. Szarka István Tatabánya, Mártírok útja 4.

UTAZZÉK A VOLÁNTOURISTTAL!

Lengyelország

A Nagy Tavak vidéke – Vitorlázás a mazuri tavakon

Utazással együtt 16 nap (15 éjszaka)
Utazás: vonattal, fekvőhelyes kocsikban
Elhelyezés: Mikolajkiban 2-3-4 ágyas fa- ill. kőbungalókban.
1-1 éjszaka vonaton 4 ágyas fülkékben.
Ellátás: teljes panzió
Indulási időpontok: VI. 14., VI. 27., VII. 10., VII. 23., VIII. 5., VIII. 18., VIII. 31.
Részvételi díj: 7150,– Ft

Német Demokratikus Köztársaság

Drezda

Utazással együtt 5 nap (4 éjszaka)
Utazás: repülővel, az NDK-ban autóbusszal
Elhelyezés: 2 ágyas fürdőszobás szállodai szobákban
Ellátás: félpanzió
Indulási időpontok: V. 14., VII. 25., IX. 4.
Részvételi díj: 5130,– Ft

Drezda–Lipcse–Weimar

Utazással együtt 7 nap (6 éjszaka)
Utazás: repülővel, az NDK-ban autóbusszal
Elhelyezés: Drezdában 2-3 ágyas zuhanyzós, Lipcsében és Weimarban sima szállodai szobákban
Ellátás: félpanzió
Indulási időpontok: VI. 10., VI. 28., VIII. 22.
Részvételi díj: 6750,– Ft

Románia

Hétvége Kolozsvárott – kirándulás Torockóra

Utazással együtt 3 nap (2 éjszaka)
Utazás: autóbusszal
Elhelyezés: 2 ágyas zuhanyzós szállodai szobákban
Ellátás: félpanzió
Indulási időpontok: V. 25., VI. 15., VII. 20., VIII. 17., IX. 7.
Részvételi díj: 2150,– Ft/felnőtt
1600,– Ft/gyermek (4–10)
2000,– Ft/nyugdíjas (az első két időpontban!)

Belföldi üdülés

Üdüljön a Dombóvár melletti Gunarasfürdőn!

Elhelyezés: a bungalótelepen üdülőházakban és lakosztályokban.
Ellátás: félpanzió
Programlehetőségek: fürdés a termál fürdőben, masszázs, solárium, csónakázás.
Indulási időpontok: V. 3-tól VIII. 30-ig 8 napos turnusok

Részvételi díj:	előszezonban			főszezonban		
Üdülőházban:	2700,– Ft/felnőtt			3100,– Ft/felnőtt		
	2430,– Ft/nyugdíjas			2800,– Ft/nyugdíjas		
	900,– Ft/gy. pótágy			1500,– Ft/gy. pótágy		
Lakosztályban:	2 fő	3 fő	4 fő	2 fő	3 fő	4 fő
Felnőtt:	3000,–	2250,–	1900,–	3600,–	2800,–	2300,–
Nyugdíjas:	2700,–	2050,–	1700,–	3250,–	2500,–	2100,–

4 fő esetén 1 gyermek 14 évig: 1100,– Ft
4 fő e. 1 gyermek 1600,– Ft

STAFÉTA

Március 28-án felszabadulási akadályversenyt rendezett a Táncsics Mihály kollégium Új Tükör klubja a budapesti testvérklubok számára. A versenyen az elmúlt 40 év politikai, kulturális és sporteseményeinek ismeretéről adott számot 13 csapat. A hat állomás között mintegy 5 kilométert kellett futva megtenni a versenyzőknek. A fiúk közül a „Hotel" Új Tükör klub érte el a legjobb eredményt.

LAP-SZERKESZTÉSRŐL

A Felvinczy úti kollégium klubja, amely az említett akadályversenyen a legjobb eredményt érte el, nemrég Csík Bencét, az Új Tükör tördelőszerkesztőjét látta vendégül, aki bepillantást nyújtott a lapszerkesztés műhelytitkaiba.

Jaschik Álmos

György László: "Feltámadt a magyar bábszinház" cimmel arról tudósit, hogy megalakitották a Magyar Bábszinház Barátainak Társaságát. Jaschik Álmos lett az uj társaság müvészeti vezetője és elnöke. Ő tervezi a "Pancimanci" marionett figuráit, melyek közül a lap öt bábfigurát bemutat.
A bábfigurák egy részét Benedek Kata tervezi
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1935. nov. 16. IX. évf.
47. sz. 28-3o. lap.

Jaschik Álmos

wód

3

Skextib

A forgalomban lévő bankjegyeket 1926 óta Jaschik Álmos rajzolta.

Isola di S. Andrea VII. 253, 255,

MDK

Jaschik Álmos

Máglya, akv.

Illusztráció Petőfi János vitézéhez /157-264/

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 15-16.1.

Jaschik Almos

A Goethe centenár-
vinnura vonatkozóan
lánd
Művész Élet
1932. okt. 4
végén levő Goethe
cikket.

Az ő iskolája készített
Nemeth Antal irányítása
mellett sorozat terve-
ket Goethe drámáihoz,
ezeket mutatták be
1932. az Ernst Muzeum-
ban, azután München-
ben, Berlinben és
Kölnben.

s. köz
ott-
s t.
21-
ó....
rjesz
árás

Budapest, 1930 évi januar hó 30

tatásügyi miniszternek jelen kelet

ámv. VII. és Csekkosztályhoz intézett

számvevőséget, hogy **vitéz.Uzvölgyi** .

. . . . . .

orthy Miklós-ut 86. . . . . . :/

udapestről-

-vissza . . . . . történt hivatalos

lt utiköltségeiről és napidijairól

m által érvényesitett utiszámlája

0 f. . . **Tizennyolc** . . . . . P

számu kiadási csekkszámla terhére

230 évi **Január** hó **30** - n.

Jaschik Almos

90 Derengés.	Vízfestmény
91 A híd.	«
92 A kék madár.	»

93 Őrvény.	Vízfestmény
94 Lidércek	»
95 Zátony.	»

Cékbeliek III. kiáll

Nemzeti Szalon

1921

202. Nádler Róbert

Jaschik Álmos
Jósa Károly

K

Nemzeti Szalon 1913. tav
ápr. máj

Az ábécé teljesen hamis!!

1913 Tav

184/Pg

Továbbítással!

505. Giza . . . . . bronzplakett m. t.
506. Kémikus plakett tanulmány . . . . bronz 300
507. Máray Lajos ur arcképe, bronzplakett . mag. tul.
508. Hajnal, plakett — tanulmány . . . . . bronz 400

A kiállitott párnákat Balogh Irén készitette.

Jozsa Károly:

161. Merengés . . . . . olajf. 300
162. Leányfej . . . . . fametsz. 30
163. Hattyuk . . . . . » 30
164. Leány virágokkal . . . . . olajf. 600

Kümmerle Pál:

165. Csendélet . . . . . vizf. 400

Klomann F.:

166. Akt tanulmány . . . . . olajf. m. tul.

Kellner István:

167. Lili . . . . . olajf. 300

Körmendi Frimm Ervin:

168. Női arckép . . . . . olajf. 200
169. Csendélet . . . . . olajf. 700

Kiss Rezső:

170. Merengés . . . . . olajf. 350
171. Női arckép . . . . . olajf. m. tul.
172. Hollandus halász . . . . . olajf. 1200

Kováts József:

173. Faluvégi házak . . . . . olajf. 250

Killer Jolán:

174. Tanulmány . . . . . vizf. 100

Komáromi Kacz Endréné:

175. Pünkösdi emlék . . . . . vizf. 250
176. Műterem részlet . . . . . » 300
177. A nyires szélén . . . . . » 200
178. Október . . . . . » 200

Kardos Gábor:

179. Visegrádi részlet . . . . . olajf. 300

Kóris Kálmán:

180. Szomorú füz . . . . . pastell 200
181. Boglyák . . . . . » 200
182. Boglyák . . . . . » 400

Kövér Gyula:

183. Vágyódás . . . . . olajf. 1200
184. Matyó babák. . . . . » 600

Kern Péter:

185. Lámpafényben . . . . . olajf. 450
186. Tanulmányfej . . . . . » 300

Andaházi Kasnya Béla:

187. Zólyomlipcse vára . . . . . olajf. 1000
188. Herkulesfürdő látképe . . . . . » 1000
189. Interieur . . . . . » 1200

Koroknyai Ottóné:

190. Peoniák . . . . . olajf. 300

Kemény Nándor:

191. Vázlat . . . . . olajf. 200
192. Vázlat . . . . . » 200
193. Tanulmány . . . . . » 500
194. Sashegy . . . . . » 400

Kollár Gusztáv:

195. Ősz . . . . . vizf. 120
196. Katalin kapu Brassóban. . . . . » 150
197. Csendes órák . . . . . » 160

Kiss Alajos:

198. Boross József ur arcképe . . . . . olajf. m. t.

Kovács Aranka:

199. Csendélet . . . . . olajf. 100
200. Az én ablakom . . . . . » 350
201. A dal vége . . . . . » 600

Klein Mór:

202. Ócska hid . . . . . vizf. 40
203. Tasnádi tájkép . . . . . olajf. 400
204. Első nyár . . . . . vizf. 400
205. Tasnádi romántemplom . . . . . » 50
206. Virágos rét . . . . . » 30

Kubinyi Sándor:

207. Teherszállitó hajók . . . . . monotyp 100

208 Város széle . . . . . monotyp 100
209. Farkas . . . . . » 100
210 Izar partja . . . . . » 100
211. Nemesi kúria . . . . . » 100
212. Téli reggel . . . . . » 100

Kató Kálmán:

213. Csendélet . . . . . olajf. 400
214. Tó partján . . . . . » 300
215. Kőmives utca . . . . . » 600
216. Baltaköz Budán. . . . . » 400

Kiss Kálmán:

217. Tájkép (Sugovica) . . . . . olajf. 350

Keményffi Jenő:

218. Varróleányok . . . . . past. 400

Kugler Ede:

219. Kalotaszegi templom . . . . . vizf. 80
220. Udvar . . . . . olajf. 150
221. Mezei virágok . . . . . vizf. 60
222. Kalotaszegi utca . . . . . aquatinta 60

Korcsek János:

225. Táncosnő . . . . . olajf. 500
226. Mécsvilágitás . . . . . » 300

Klammer Mariska:

227. Peoniák . . . . . olajf. 400
228. Arckép . . . . . » Mgt

Kóbor Henrik:

229. Várakozás . . . . . olajf 400
230. Tanulmány . . . . . » 400

Krutsay Ferencz:

231. Furulyás . . . . . olajf. 500

Kron Béla:

232. Hunyadi szobor és kilátás Pestre . . . olajf. 60
233. Egy utca Budán . . . . . szénrajz 100
234. Mátyás templom a halászbástyával . . rézkarc 60

Kiss Lajos:

234/a Szalonnasütés . . . . . vizf. 60
234/b Homokfürdő . . . . . » 60

Koszkol Jenő:

234/c Virágok tükörrel . . . . . pasztell 500
234/d Műterem részlet . . . . . vizf. 300
234/e Esztergom . . . . . » 300
234/f » . . . . . » 300
235/g Halászbárkák . . . . . » 180

Kada Alajos:

235. Falu, a magas Tátrában . . . . . olajf. 600
236. Fürdés előtt . . . . . » 600

Kallós Árpád:

237. Piros-fekete csendélet . . . . . olajf. 350
238. Zöld-fehér csendélet . . . . . » 350

Katona Nándor:

240. Esti hangulat a hegyek között . . . . pasztell 2500
241. Téli napsütés . . . . . « 1500
242. Tájrészlet . . . . . » 1500

Laszgallner Oszkár:

245. Kávézás . . . . . olajf. 120

Lakos János Pál:

246. Tanya, márciusi fényben . . . . . olajf. 200
247. Februári táj . . . . . » 200
248. Nyugalmas táj . . . . . » 200

Lábay János:

249. A természet ébredése . . . . . aquarelle 80
250 Középkori részlet . . . . . » 80

Lányik János:

251. Lőcsei dülő-ut . . . . . olajf. 80

Lápossy Géza:

252. Tabáni részlet . . . . . olajf. 300

Lámné Hilberth Irén:

253. Női fej . . . . . pastell 300

Légrády Andor:

254. Kilátás a Naphegyről . . . . . olajf. 80
255. Budapesti látkép . . . . . » 100

Legát Albert:

256. Tükör képek . . . . . vizf. 200
257. Macska . . . . . hidegtű karc 50
258. Kalvin-téri kut . . . . . rézkarc 50
259. Parlament . . . . . tollrajz m. t.

Lenard Imre:

260. Merengés . . . . . olajf. 120
261. Arckép . . . . . » 1000

Lovaghy Dénes:

263. Vivómester arcképe . . . . . olajf. 800
264. Hegytetőn . . . . . » 900

Loba Ferencz:

265. Ősz a Mogyoródi erdőben . . . . . olajf. 300

Gróf Lázár Árpádné:

266. Chrisanthemum . . . . . olajf. 250

Lengyel Reinfuss Ede:

268. Korcsma előtt . . . . . » 600

Litkei Antal:

269. Kézimunkázó nők . . . . . past. 800
270. A vén alkoholista . . . . . » 500

Lakos Alfréd:

271. Eredmény. Csendélet . . . . . m. t.

Ladányiné J. M.:

272. Anemona . . . . . olajf. 200

Mousson J. Tivadar:

273. Melegház . . . . . olajf. 100

274. Nagybányai temető . . . . . » 100
275. Téli napsütés . . . . . » 100

Mihalovits Miklós:

276. Régi ház Torockón . . . . . vizf. 180
277. Árva vára . . . . . tempera 300

Molnár Z. János:

278. Őszi délután . . . . . olajf. 200

Miklósi Mutschenbacher Ödön:

279/a Ünnep . . . . . olajf. 300
279/b Városi vendégek . . . . . » 250
279/c Délutáni napsütés . . . . . » 75

Márton Ferencz:

279. Háztető a fasorban . . . . . olajf. 150
280. Anonymusz . . . . . » 200
281. Lipótvárosi kaszinó . . . . . » 150
282. A Klösz-féle ház . . . . . » 250
283. Letörve . . . . . vizf. 400
284. Chambe separée . . . . . » 1500

Müller Méla:

285. Bajor erdész . . . . . olajf. 160

Morres Hermann:

286. Holdvilág . . . . . olajf. 250
287. Havasi csendélet . . . . . » 400

Meilinger Dezső:

288. Esti hangulat . . . . . rézk. 25
289. Bárány-utca Egerben . . . . . » 25

Moldován Béla:

290. Báró Splényi Adrienne arcképe . . . . mag. tul.

Mirkva Halász János:

291. Város végén . . . . . olajf. 250
293. Háztető . . . . . tollr. 80

Markos Béla:

294. Anyóka . . . . . olajf. 200

Makoldy József:

295. Segesvári utca . . . . . tollr. 50

296. Erdélyi képek . . . . . vizf. 250
297. Prázsmári és erkedi templom-kastélyok . . tus 150

Nindl Alma:

299. Csendélet . . . . . pasztell 300

Novák Erzsi:

300. Szülőföldem . . . . . olajf. 200

Náray Aurél:

301. Mulatozók . . . . . olajf. 600
302. Mulatozók . . . . . » 600

Nevelős Gyula:

303. Husvéti tojások, csendélet . . . . . olajf. 500
304. Piros rózsák . . . . . » 200

Nógrády Sándor:

305. Leány babával . . . . . rajz 70
306. Tanulmány . . . . . » 80

Nagy Sándor:

307. Muraközi malom . . . . . olajf. 100

Nádler Róbert:

308. Ut a faluban . . . . . olajf. 300
309. Carbisbay Cornwallban . . . . . » 500
310. Duna kis vizállás mellett . . . . . » 450

Báró Nyáry Albert:

311. A gyöngyösi zárdakapu . . . . . vizf. 300

Oppel Magda:

312. Csendélet . . . . . olajf. 600
313. Virágcsendélet . . . . . vizf. 1200

Ottlik Tihamér:

313/a Szobarészlet . . . . . olajf. 400

Putra Ede.

314. A szép képek . . . . . cer. rajz 100
315. Munka előtt . . . . . » » 100

Pálla Jenő.

316. Női akt . . . . . vizf. 200

Pogány Gyula.

317. Lelátás a Gellérthegyről . . . . . olajf. 150

Pravotinszky Lajos.

318. Játékok . . . . . olajf. 800
319. Tó partján . . . . . aquatinta 50
320. Friss hó . . . . . » » 40

Podvinetz Erzsébet.

321. Tanulmány . . . . . olajf. 300
322. Jácintos csendélet . . . . . » 300

Pentelei Molnár János.

323. Csendélet . . . . . olajf. eladó.

Porter Paula:

324. Csendélet . . . . . olajf. 1500
325. Vöröshaju nő . . . . . » 1600
326. Csendélet . . . . . » 1500

Petrányi Gézáné:

327. Hidegházi részlet . . . . . pastell 200

Pepera Károly.

328. Bomba utca (Tabán) . . . . . lin. met. 50
329. Szikla utca » . . . . . gonache 100
330. Hullám utca » . . . . . tus. r. 50
331. Gomba utca » . . . . . » 150

Pogány Ferenc:

332. Régi torockói ház . . . . . vizf. 100
333. Napsütött székely ház . . . . . olaj. 120
334. Régi hid . . . . . » 80

Páris Erzsi:

335. Tiz órai . . . . . olajf. 100

Báró Pongrácz Sarolta:

336. Téli est . . . . . olajf. 160

Reiszmann Gizella:

337. Virágok . . . . . olajf. 180

Rácz Kovách Margit:

338. Az érett nő . . . . . » 300

Ripszám Henrik:

339. Korai est a Tátrában . . . . . olajf. 90
340. Holdfény a parkban . . . . . » 85
341. Részlet a Halász bástyáról . . . . . » 95

Rhé Rezső lovag:

342. A művész neje . . . . . olajf. m. t.

Rainerné Istvánffy Gábriella:

344. Lesre menő tibethi macska . . . . . » 300

Ruszti Gyula:

345. Gondolatok . . . . . olajf. 1000
346. Nagymama . . . . . rajz. 100
347. Erőszak . . . . . fametsz. 100
348. Tanulmány . . . . . rajz. 100
349. Lábbadozó beteg . . . . . » 100
350. Arckép . . . . . » 50
351. Emlék . . . . . plakett 50
352. Ásó ember . . . . . » 50

Rákossyné Genczy Ilona:

353. Balatoni vihar . . . . . olajf. 3000

Rudnay Béla:

354. Palócz menyecske . . . . . olajf. 800

Radnai Gyula:

355. Tájkép . . . . . olajf. 400

Reithofer Jenő:

356. Algyógyi malom . . . . . olajf. 200

Rauscher Juliska:

357 Merengés . . . . . olajf. 500

Reiszmann K. M:

358. Djebel Mokattam és Atadella Cairo . . . olajf. 300

Rottmann Mozart:

359. Szerecsenfej . . . . . olajf. 300

Rónay Mártha (aranyosmaróti):

360. Bacskoi kápolna részlet . . . . . olajf. 100

Scipiades Ida:

361. Csendélet . . . . . olajf. 200

Sándor Móric:

362. Mátra-hegyek alján . . . . . olajf. 600

Sándor József:

363. Ködös hangulat . . . . . mezzőtinta, 60
364. Ódon városrész, ... rézkarc, 60
365. Esti hangulat . . . . . mezzőtinta, 60
366. Templomba menők . . . . . rézkarc, 60
367. Hajó orra . . . . . » 40

Stiasny Aladár:

369. Delelés . . . . . olajf. 500

Senyei (Schön) József:

370. A Picignyi és Montrent-i templom . . cerrajz 150
371. Étaples-i halászok . . . . . cerrajz 100
372. A Kalotaszentkirályi templom . . . rézkarc 60
373. Táncz . . . . . mezzőtinta 70
374. Exlibris . . . . . rézkarc mag. tul.
375. Magyar templom sorozatok . . . . tollrajz » »
376. Akt macskával . . . . . rézkarc 60

Siligai Ferencz:

377. Bagózó . . . . . olajf. 180

Spányi Irén:

378. Arckép . . . . . olajf. mag. tul.

Spanyár Pál.

379. Disznóölés . . . . . vizf. eladó
380. Halászok . . . . . » »

Somogyi Miklós:

381. A müncheni Alter Hof . . . . . rajz. 120
382. Öreg bajor paraszt . . . . . olajf. 250

Báró Splényi Erneszta:

383. Napraforgó . . . . . olajf. 200

Strobl Zsófia

384. Virágok . . . . . olajf. 70
385. » . . . . . » 70

Slakta János:

386. Részlet az Erzsébettérről . . . . . olajf. 350
387. Városligeti hid . . . . . » 300

Stux I:

388. Violák . . . . . olajf. 150

Schulcz Ila:

389. Nemes Lenke urhölgy arcképe . . . . past. m. t.

Sándor Béla:

390. Fák a vizben . . . . . olajf. 500
391. Zivatar a Balatonon . . . . . » 600

Schulhof Aranka:

392. Anemónák . . . . . olajf 400

Schütz Julcsa:

394. Templom részlet . . . . . olajf. 150

Schön Ferenc:

396. Rákospalotai erdő széle . . . . . olajf. 70
397. Borult hangulat . . . . . » 80

Scheiber Hugó:

398. Ebéd után . . . . . olajf. 200

Székács Irén:

399. Lénárd Mária arcképe mag. tul. . . . olajf.

Szunyoghy Farkas:

400. Tájképtanulmány . . . . . olajf. 200
401. Kunsági táj . . . . . » 100
402. Szélmalom . . . . . » 50

Szüts György:

403. Önarckép . . . . . olajf. m. t.

Szongott Jakab:

404. Keleti pályaudvar torkolata . . . . . olajf. 300

Szirmai Jolán:

405. Műteremből . . . . . olajf. 350

Szüle Péter:

406. Otthon . . . . . olajf. 200

Szirmay Antal:

407. Felhivás keringőre . . . . . olajf. 300
408. Kos fej . . . . . » 500

Szücs Elemér:

410. Végállomás . . . . . olajf. 600
411. Hazafelé . . . . . » 500
412. Csendélet . . . . . » 300

Szentgyörgyi Király Jenő:

413. Alkonyatkor . . . . . olajf. 160

Szentes Béla:

414. Udvar tavaszszal . . . . . olajf. 200
415. Öregfa a Balaton partján . . . . . » 150
416. Néva part ősszel . . . . . » 150

Tichy Kálmán:

417. Csendélet . . . . . temp. 100
418. Légyott a várudvarban . . . . . » 100
419. Fenyvesek közt . . . . . » 100

Telbisz Albert:

420. Virágcsendélet . . . . . olajf. 200

Teuchert Károly:

421. Rózsalánc . . . . . rajz. 80
422. Boldogság . . . . . » 100
423. Venus bestiális . . . . . » 70
424. Dachaui udvar . . . . . olajf. 160
425. Az én utcám . . . . . » 160

Thauer Klára:

426. Üvegházban . . . . . olajf. 1200

Teleky Géza gróf:

427. Parkrészlet . . . . . olajf. 250

Thain János:

428. Nyitra kanyarulat . . . . . olajf. 200

Teplánszky Sándor:

429. Házak Brüggében . . . . . olajf. 120
430. Holdvilág . . . . . » 150
431. Brüggei részlet . . . . . » 200

Török Gyula:

431 a Paraszthaz . . . . . vizf. 200

Tőkés Sándor:

441/b Délibáb . . . . . pasztell 60
431/c Muskátli . . . . . olajf. m. t.

Tónay Tivadarné:

431/d Kék liliomok . . . . . olajf. 150

Tipary Dezső:

432. Cigányok az asztalnál . . . . . olajf. 800
433. Őszi hangulat . . . . . » 500
435. Tájkép . . . . . » 350
436. Nagybányai táj . . . . . » 400
437. Őszi táj . . . . . » 600

Tscheik Ernő:

438. Anna kápolna Iglón . . . . . vizf. 100
439. Hernádparti részlet . . . . . » 150

Tarnai Dezső:

440. Bruxellesi kanális . . . . . auq. 150
441. Auveri rét . . . . . » Mgt.

Turmayer Sándor:

442. Tanulmány . . . . . olajf. 300

Tarján Vilmos:

443. Antoinette . . . . . past. 300

Ujházi Ferencz:

444. A régi „Griff" fogadó udvara . . . . olajf. 400

Uferbach Jenő:

445. Fürdőző . . . . . olajf. 1200

Undi S. Mariska:

446. Gellérthegyi sárgaház . . . . . auq. m. t.
447. Régi ház az Arany kakas-utcában . . . » » »
448. Horgony-utca a Gellérthegyen . . . . » » »
449. Kék ház a Gellérthegyen . . . . . » » »
450. A sárga viskó . . . . . » » »
451. Ház a Gellérthegyi Szikla-utcában . . . » » »
452. Gellérthegyi ház udvara . . . . . » » »
453. Gellérthegyi Abroncs-utca . . . . . » 220

Vighné Antónia:

454. Gaby . . . . . olajf. 350

Vajda Zsigmond:

455. Tavasz . . . . . olajf. 1000

Várady Gyula:

456. Árva vára . . . . . olajf. 280
457. Virágos Gellérthegy . . . . . » 350
458. Fűzek éjjel . . . . . » 800
459. Lelátás a Lágymányosra . . . . . » 650

Valentin Mihály:

460. Tigris . . . . . pastell 200

Vitos György:

461. Kedvencz . . . . . tollrajz 300

Vigh Ferencz:

462. Luppényi völgy napsütésben . . . . . olajf. 200

Vedrődy István:

463. Csendélet . . . . . olajf. 200

Virágh Gyula:

464. Tanulmány . . . . . olajf. 500
465. Béres gazda . . . . . » 200

Vadon Benjamin:

466. Napraforgók este . . . . . linol. metsz. 20
467. Havas fa . . . . . cer. rajz 50
468. Erdő belseje . . . . . olajf. 300

Vörös Ernő (béli):

469. Csejte vára . . . . . olajf. 500
470. Urnapja . . . . . » 1000

Vitéz Mátyás:

471. Parkrészlet . . . . . olajf. 80
472. Fehér ruhás asszony . . . . . » 150
473. Gesztenye levelek . . . . . vizf. 50
474. Kecskeméti-utca . . . . . olajf. 90

Vass Elemér:

475. Köves út . . . . . olajf. 200
476. Naplemente . . . . . » 250

Varju Tivadar:

477. Napfelkelte . . . . . olajf. 500

Wörsching N. János:

478. Kis kopasz Klotildtelepen . . . . . olajf. 250

Wolf Károly:

479. Fürdés után . . . . . olajf. 300

Zemplényi Tivadar:

480. Cirkvenicai tengerpart . . . . . olajf. 800
481. Mosás a tengerpartnál . . . . . » 1000

Zombory László:

482. Balaton estefelé . . . . . olajf. 250

Zord Arnold:

484. Nagymező-utca . . . . . » 400

485. Önarckép . . . . . » m. t
487. Chansonette . . . . . » 200

Záhonyi Géza:

488. Roianoi templom . . . . . olajf. 150
489. Conconello . . . . . » 150
490. Részlet Rákosszentmihályról . . . . . » 200

SZOBROK.

Beszédes János László:

491. Rachel siralma . . . . . márvány 1200
492. Pausa . . . . . gipsz 200 (bronzban 800)

Cserhalmi Jenő:

493. Jancsi . . . . . bronz 250

Damkó József:

494. T. D. ur képmása . . . . . terrakotta m. t.
495. Madonna fej . . . . . » 1000
496. Apostol fej . . . . . » 1000
497. Elmélkedés . . . . . » 800

Homonnai Jenő:

498. Krisztus . . . . . gipsz 500

Jehring Aranka:

499. Tanulmányfej . . . . . gipsz 150

Murányi Gyula:

500. Elmult idők . . . . . bronz 80
501. Endrey Sándor festőművész arcmása, bronzplakett 250

Reményi József:

502. Arckép . . . . . bronz 600

Szamosi Soós Vilmos:

503. Dr. Meisels Vilmos arcképe . . . . bronz m. t.
504. Tanulmány . . . . . » 1500

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Jaschik Almos

MAGYAR NEMZET

Csütörtök, 1964. október 29.

NAPLÓ

Október 29

Jaschik Álmos emlékére, volt tanítványai könyvet készítenek. Tanítványai közt volt — hogy csak néhányat említsünk — Kovács Margit keramikus, Csillag Vera grafikus, Nagy Borbála jelmeztervező, Hauswirt Magda és Szepes Magda újságrajzoló, Kende Judit keramikus. Az ő emlékeiket foglalja össze a könyv. Jaschik Álmos iparművészek nemzedékeit tanította meg merőben új módon látni, gondolkozni és dolgozni. Főleg a mesterségbeli tudás és anyagismeret tiszteletére nevelte őket. Talán ez a kis könyv utat csinál annak is, hogy Jaschik Álmos már-már elfelejtett életművét újra felfedezze a mai nemzedék.

szek ágytollat, — nyhát, párnát, hasz- ult férfi, női ruhá- emüt. 142-173.

, II. és III. aknás ályhák szakszerű ja- itása és készítése, — Lőrincz, Bp. VIII. ker Futó u. 43.

FOGSORJAVITAS
megvárható. 224-105
Majakovszkij u. 95

Szobafestést, mázolást állalok közületektő s. 159-354.

Függönytartót, modern zinekben, ruhaszárító regolit lakásaban fel zereive készítek. — Kálvin tér 3

LAKOSSAG
és
KÖZÜLETEK
részére
szakszerűen,
garanciával
VÉGZÜNK
FÉREGIRTAST,
SZÖNYEG-
TISZTITAST,
KARPITOZOTT
BÚTOR-

Vidéki 60-as, jó meg- jelenésű nyugdíjas férfi keres csinos, rendszerető, nem do- hányzó nyugdíjas nőt, 55—57 éves korig, há- zasság céljából, vidéki életet kedvelőt. »Egy- másért N. 456« jelig. a kiadóba.

31 éves, jó kedélyű, jól kereső technikus, elfoglaltság miatt ez- úton keres házastár- sat. Lehetőleg fényké- pes levelet »Álmaim- ban jössz felém 79031« jelig. a Felszabadulás téri hirdetőbe kéri.

Jó megjelenésű sze- rény, özvegy mérnök, nagy nyugdíjjal, Pesten lakna, szintén közép- magas, mélyérzésű, igen csinos feleséget keres. »Megbecsülés — 78134« jelig. a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Zeneértő csinos le- ánnyal megismerkedne házasság céljából, 34 éves, magas, barna ér- telmiségi férfi. Jelige: »Lakás megoldható — 78487« a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Taschik Álmos
grafikus

Népszava 1919. okt. 17. 5. o.

A Nemzeti Szalon kárlata

Jaschik Álmos grafikus

Népszava 1920. dec. 22. 4. o.

A Nemzeti Szalon téli tárlata

Jaschik Álmos

67—70 „Szerelem országa“ I—IV. Tussf.
71—78 Illusztrációk János vitézhez I—VIIII

Cehbolick IV. kiáll.

Nemzeti Szalon 1923

Budapest, Podmaniczky-u. 13.
03.

Jaschik Álmos

lásd

Čehbeliek V. kiáll

Nemzeti Szalon 1924

10 mm.

Nemzeti Szalon 1921

Jaschik Álmos

68 Mátyás király Bécsben. sz. tollrajz 2000
69 Mátyás király Kolozsvárott szines tollrajz 2000
70 A cinkotai kántor, szines tollrajz 2000
71 A nagy tök, szines tollrajz 2000
*72 Mátyás király lustái sz. tollrajz 2000
73 Mátyás és a mákfejek, sz. tollrajz 2000
74 Mátyás király Gömörben, szines tollrajz 2000
75 A budai kutyavásár, sz. tollrajz 2000
76 Ujév, vizfestmény Mgtul.
77 Az aranyásó, vizfestmény Mgtul.

Nemzeti Szalon
1926

65.

HÍREK

JANUÁR 6 SZERDA	**Boldizsár napja. A Nap kél: 7.32, nyugszik: 16.08 órakor. A Hold kél: 9.56, nyugszik: 19.34 órakor.**

1021

Nyolcvan éve, 1885. január 6-án született Jaschik Álmos festő-, grafikus- és iparművész, művészeti író és pedagógus Művészeti tanulmányai után az Iparrajziskola tanára lett. A kiállításokon finom ékítményes rajzú, magyarosan stilizált népmese-illusztrációkkal és különböző, részletgazdag dekorat v rajzokkal keltett érdeklődést. Magyar és külföldi klasszikusok műveihez készített — gyakran többszínű — illusztrációi ugyanc nagyszerű képzelőerőről tanúskodnak. Illusztrációkkal disz több Vörösmarty-, Petőfi-, Ady-, Babits-, Móra-, Kosztolányi-, Maeterlinck-, Wells-művet. Az első világháború után B a-pesten a saját neve alatt művészképző iskolát létesített. Hu-zamos ideig volt a Nemzeti Színház díszlettervezője, s külön-nösen a szegedi szabadéri játékok számára tervezett disze váltottak ki elismerést. Sok bankjegy tervét és rajzat kész tette és nagy elfoglaltsága mellett széleskörű iparművészeti s kritikai munkásságot fejtett ki, s könyvet írt Könyvkötő mes-terség címmel.

Világ proletárjai, egyes...

Du...

Az ...

XXII. ÉVFOLYAM, 4. SZ...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1965 JAN 6

Szervezettebb munká...
a pécsi helyiipari üz...

Az idei gazdasági év nagy feladatok elé állítja az üzemeket, vállalatokat. A népgazdasági terv a gazdaságosabb termelésre, a

helyi árualap... bá, termeléke... alapra való ...

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Josef Pleva

Új szó, Bratislava

- 6. 1. 1968

1021

■ 1823-ban született PETER KELLNER-HOSTINSKÝ, szlovák író (+1873) ■ 1885-ben született Bárban JASCHIK ÁLMOS grafikus, iparművész és művészeti író (+1950) ■ 1893-ban kezdődött Budapesten a Magyar Szociáldemokrata Párt II. kongresszusa, amelynek Engels Frigyes is az üdvözletét küldte ■ 1913-ban született EDWARD GIEREK lengyel politikus, a LEMP központi bizottságának tagja ■ 1918-ban alakult meg az ARGENTIN KOMMUNISTA PÁRT ■ 1918-ban fogadták el a cseh képviselők a „Háromkirályok-napi deklarációt", amelyben önrendelkezési jogot követelnek a cseh és szlovák nép számára.

Egy pe
tett, u
a játék
hogy a
gikus l
jét ven
mert a
pát is
nagy si
előnyt azonban a magyar csapat nem tudta kihasználni. A kiegyenlített mérkőzés eléggé alacsony színvonalú első félidejében a Dukla jobb volt a védekezésben, míg a magyar bajnokcsapat játékosai többet lőttek kapura, de Vícha kitűnő napot fogott ki: magabiztosan hárította a magyar játékosok próbálkozásait. A Dukla 1:1-es állástól állandóan egy-két gólos ve-

Jaschik Alajos

a Céhbeliek, a Könyv- és Reklámgrafikusok Egyesületének és a Nemzeti Szalonnak tagja. Ezek kiállításain főleg könyvillusztrációkkal és illusztratív jellegű művekkel vesz részt s mint ilyen nyerte el kétízben az állami illusztrációs díjat és egyízben a főváros akvarelldíját. Munkásságának javaterülete a könyvillusztráció és a könyvgrafika; e nemből jelentősebb munkái: Petőfi: János vitéze, Babits: Laodameia, Mécs László: Bolond Istók bábszínháza, Móra Ferenc: Dióbél királyfi, Kosztolányi Dezső: Aranysárkány stb. Ő tervezte az 1929 óta forgalomban lévő bankjegyeket. Mint szakíró, — művészeti és pedagógiai folyóiratokban megjelent cikkein kívül, — megírta „A könyvkötőmesterség" címen, a szakma teljes technológiáját.

è socio della Società dei Cultori di Acquarello e Pastello, della Corporazione degli Artisti, della Società degli Illustratori di Libri e giornali e del Salone Nazionale. Alle esposizioni di quest'ultimo partecipa specialmente col suo materiale illustrativo ed ha ottenuto già due volte il premio dello Stato per l'illustrazione, nonchè una volta il premio del Municipio per l'acquarello. Si è dedicato sempre con particolare amore all'illustrazione di libri, fra i quali sono degni di particolare menzione: Petöfi: L'Eroe Giovanni, Babits: Laodameia, Mécs: Teatro di Bolond Istók, Móra: Re Mollica, Kosztolányi: Drago dorato, ecc. ecc. Egli ha disegnato anche le banconote in circolazione in Ungheria dal 1929 in poi. Come esperto di tale materia, scrive in numerose riviste specialmente su problemi di grafica. Ha pubblicato anche un volume sul „Mestiere della rilegatoria", in cui espone tutta la tecnica di questo genere di lavori.

Jaschik Alajos

Cs. Kassay

LEÁNY ARCKÉPE

733. sz. Női és férfi kosztüm Kállay Miklós „Roninok kincse" című darabjából. Jaschik Álmos terve.

Nemzeti Színház.

Zaschik Almos

Hó

5

204. ~~BARNA ILONA~~: Künstlerheim Schloss.
205. RÓNAI ILONA: Cipő-utca a Tabánban.
206. ~~HALASI HORVÁTH ISTVÁN~~: Első hó.
207. RÓNAI GÉZA: Alkony.
208. H. LOVASS PIROSKA: Favágó.
209. SZIGETHI JENŐ: A Tabánból.
210. ~~HALASI HORVÁTH ISTVÁN~~: Erdei ut.
211. UNDI MÁRIA: Erdélyi Olga. Magántulajdon.
212. RÖKK KÁROLY: Olvadó patak.
213. ~~BUNDSCHUH OTTÓ~~: Reggeli napsütés.
214. RÖKK KÁROLY: Téli vásár.
215. ~~BUNDSCHUGH OTTÓ~~: Dunapart.
216. RÖKK KÁROLY: Téli csend.
217. ~~BIRÓ BÉLA~~: A római Fórum romjai.

171. BARNA ILONA: Kilátás a Zugspitze ormáról. Mgt.
172. BARNA ILONA: A Zugspitze alkonyatkor.
173. ZSIGMONDYNÉ JÁRMAY EDITH: Tagetes.
174. BOEMM RITTA: Interieur.
175. ZSIGMONDYNÉ JÁRMAY EDITH: Őszi virágok.
176. FRANK FRIGYES: Falusi háztetők.
177. FRANK FRIGYES: Kádár Piros ágya.
178. BARDÓCZ ÁRPÁD: Földes Klára. Magántulajdon.
179. BARDÓCZ ÁRPÁD: Assuáni férfi.
180. BARDÓCZ ÁRPÁD: Sudáni férfi.
181. ZSIGMONDYNÉ JÁRMAY EDITH: Chrisantemok.
182. NAGYENYEDI JENEY ZOLTÁN: Szük kis udvar.
183. NAGYENYEDI JENEY ZOLTÁN: Házbontás.
184. NAGYENYEDI JENEY ZOLTÁN: Ódon kapualj.
185. NAGYENYEDI JENEY ZOLTÁN: Tabáni utca.
186. SZONTAGH TIBOR: Zsupfödeles házak.
187. SZONTAGH TIBOR: Sajórészlet.
188. HALASI HORVÁTH ISTVÁN: Téli napsütés.
189. SZONTAGH TIBOR: Napraforgók.
190. SZONTAGH TIBOR: A Tisza.
191. NAGYENYEDI JENEY ZOLTÁN: Öreg boltivek alatt.
192. NAGYENYEDI JENEY ZOLTÁN: Tabáni kis kocsma.
193. NAGYENYEDI JENEY ZOLTÁN: Fehérsas-utcai öreg udvar.
194. ÓCSVÁR REZSŐ: Kártyázók.
195. ÓCSVÁR REZSŐ: Dunapart.
196. ZSIGMONDYNÉ JÁRMAY EDITH: Nefelejts.
197. RAUSCHER JULISKA: Vadászkastély.
198. AGOSTON VENCEL: Falurészlet.
199. EDVI ILLÉS PANNI: Dáliák.
200. GERHARDT ALAJOSNÉ: Kis házikó.
201. RAUSCHER JULISKA: Nyár végén.
202. HADZSICS KAMILLÓ: Augusztusi virágok.
203. MENDLIK LAJOS: Erdőben.

144. HESSKY IVÁN: Vásáros bódék.
145. HALÁPY EDE: Domboldal.
146. D. RÓNA EMMI: Vasárnap.
147. HALÁPY EDE: Dunapart.
148. HALÁPY EDE: Sütkérezők.
149. HALÁPY EDE: Pihenő modell.
150. HALÁPY EDE: Kilátás a Gellérthegyről.
151. HALÁPY EDE: Jön a tavasz.
152. HALÁPY EDE: Kelenföld.
153. HESSKY ISTVÁN: Piactér.
154. HESSKY ISTVÁN: Tájkép tehenekkel.

XV. TEREM.

A MAGYAR AKVAREL- ÉS PASZTELFESTŐK EGYESÜLETE.

155. WIRKER FERENC: Vénasszonyok nyara.
156. WIRKER FERENC: Őszi napsütés.
157. EDVI ILLÉS PANNI: Kertsarok esőben.
158. BARANSKI E. LÁSZLÓ: Eső után.
159. BARANSKI E. LÁSZLÓ: Előfogat.
160. BARANSKI E. LÁSZLÓ: Akt.
161. BUNDSCHUH OTTÓ: Öreg udvar.
162. BARANSKI E. LÁSZLÓ: Szépvölgyi részlet.
163. BARANSKI E. LÁSZLÓ: A pálvölgyi kőbánya.
164. HORVÁTH G. ANDOR: Este.
165. APÁTHI ABKAROVICS Béla: Szentendrei táj.
166. APÁTHI ABKAROVICS BÉLA: Dunai táj.
167. KUNFFY LAJOS: Kertrészlet őssszel.
168. PÉCSI PILCH DEZSŐ: Magyar menyecske.
169. PÉCSI PILCH DEZSŐ: Sokác leányka.
170. PÉCSI PILCH DEZSŐ: Sokác leányok.

117. Zagyva partja.
118. MENDLIK OSZKÁR: Utolsó napsugarak.
119. MENDLIK OSZKÁR: Borus tenger.

XIV. TEREM.

A MAGYAR AKVAREL- ÉS PASZTELFESTŐK EGYESÜLETE.

120. JASCHIK ÁLMOS: A kis malac és a farkasok I.
121. JASCHIK ÁLMOS: A kis malac és a farkasok. II.
122. JASCHIK ÁLMOS: A kis malac és a farkasok. III.
122a. BENEDEK KATA: Parsifal.
123. DIÓSSY ANTAL: Tihanyi strand.
HENDE VINCE:
124. Andrássy-út.
125. Balatoni strandfürdő.
126. Oktogon-tér.
127. Balaton.
128. Berlini-tér.
129. Dunapart.

130. JASCHIK ÁLMOS: A kis malac és a farkasok. IV.
131. JASCHIK ÁLMOS: A kis malac és a farkasok. V.
132. BENEDEK KATA: Parsifal.
133. D. RÓNA EMMI: Merengő.
134. BARANSKI E. LÁSZLÓ: Elakadt kocsi.
135. JASCHIK ÁLMOS: „A zborói vadasszony."
136. JASCHIK ÁLMOS: „A temető fölött."
137. JASCHIK ÁLMOS: „A visszhang Manók."
138. IFJ. PETRY BÉLA: Pásztorkirályfi. Magántulajd
139. JASCHIK ÁLMOS: „A vak vadász."
140. JASCHIK ÁLMOS: „A fehér guardian."
141. JASCHIK ÁLMOS: „A lábatlan óriás."
142. BARANSKI E. LÁSZLÓ: Naplemente.
143. BENEDEK KATA: Parsifal II.

87. RAÁB ERVIN: Őszi hangulat.
88. RAÁB ERVIN: Kis ház a Dunán.
89. GY. TAKÁCH BÉLA: Ködös reggel.
90. GY. TAKÁCH BÉLA: Tavaszi virágzás.
91. GY. TAKÁCH BÉLA: Ujpesti sziget.

XIII. TEREM.

A MAGYAR AKVAREL- ÉS PASTELFESTŐK EGYESÜLETE.

92. IFJ. PETRY BÉLA: Liliomvirág királykisasszony.
93. DIÓSSY ANTAL: Füredi strand.
94. DIÓSSY ANTAL: Balaton.
95. KÖVESDY GÉZA: Reggel.
96. KÖVESDY GÉZA: Dombos vidék.
97. KÖVESDY GÉZA: Párás reggel.
98. DIÓSSY ANTAL: Vitorlás a Balatonon.
99. DIÓSSY ANTAL: Vitorlások.
100. IFJ. PETRY BÉLA: Csongor és Tünde.
101. WAGNER GÉZA: Zuzmarás hangulat.
102. JUHÁSZNÉ RÁTH OLGA: Horgony-utcai ház.
103. JUHÁSZNÉ RÁTH OLGA: Pusztuló városrész.
104. BOROSNYAY SZERÉNA: Városmajor.
105. JUHÁSZNÉ RÁTH OLGA: Havas kert.
106. JUHÁSZNÉ RÁTH OLGA: Téli táj.
107. WÁGNER GÉZA: Ősz a Balatonan.
108. MENDLIK OSZKÁR: Tarajos hullám.
109. MENDLIK OSZKÁR: Sziklás tenger.
EDVI ILLÉS ALADÁR:
110. Tabán.
111. Velenczei bárkák.
112. Velencze.
113. A Brenta partján.
114. Firenze.
115. A Frari-templom belseje.
116. Velenczei részlet.

XII. TEREM.

A MAGYAR AKVAREL- ÉS PASZTELFESTŐK EGYESÜLETE.

55. UNDI MÁRIA: Kalotaszegi leány a párjával.
56. BICZÓ ANDRÁS: Kártyaparti.
57. BECK SCHWARZ ELZA: A bécsi Dunapart.
58. LÓKAYNÉ EGYED ERNA: Vándorok.
59. BIRÓ BÉLA: A Pante Mazzini Rómában.
60. WÁGNER GÉZA: Római utca.
61. GALLÉ TIBOR: A mester.
62. MENDLIK LAJOS: Madonna. Mgt.
63. LÓKAYNÉ EGYED ERNA: Holdvarázs.
64. BICZÓ ANDRÁS: Végvári vitézek.
65. UNDI MÁRIA: Muskátlis ablaknál.
66. BARANSKI E. LÁSZLÓ: Rádió falun.
67. PÁRIS ERZSI: Délutáni napsütés.
68. BARANSKI E. LÁSZLÓ: Kenyérszegés.
69. PÁRIS ERZSI: Erdőszéle.
70. PÁRIS ERZSI: Csőszkunyhó.
71. GALLÉ TIBOR: Kolb Kristóf.
72. GALLÉ TIBOR: Házaspár.
73. GALLÉ TIBOR: Hartai utca.
74. PÁRIS ERZSI: Szentendrei Dunaág.
75. PÁRIS ERZSI: Esthangulat a Balatonnál
76. DEÁK ÉBNER LAJOS: Munkaközben. Mgt.
77. DEÁK ÉBNER LAJOS: Anya gyermekével. Mgt.
78. DEÁK ÉBNER LAJOS. Pipára gyujtó. Mgt.
79. DEÁK ÉBNER LAJOS: Kocsmában. Mgt.
80. GYÖRGYFI GYÖRGY: A Hadnagy-utca télen.
81. GY. TAKÁCH BÉLA: Budai Dunapart.
82. GY. TAKÁCH BÉLA: Füzes.
83. RAÁB ERVIN: Duna-vidék.
84. RAÁB ERVIN: Luganói tó.
85. RAÁB ERVIN: Rácalmási kilátás.
86. RAÁBNÉ RÁTH P.: Folyó partja ősszel.

21. NÁDLER RÓBERT: Nagy-Magyarország határkövei.
22. NÁDLER RÓBERT: Lana Déltirolban.
23. GERHARDT ALAJOSNÉ: Parasztudvar.
24. THOMAS ANTAL: Tabáni kapu.
25. GIMES LAJOS: Alpesi táj.
26. R. BARABÁS GIZELLA: Februári Balaton.
27. KOMJÁTI GYULA: Cornwall (Anglia)
28. ÁGOSTON ERNŐ: Régi házak Sopronban.
29. MARÓTHI MAJOR JENŐ: Szeles délután.
30. MARÓTHI MAJOR JENŐ: Őszi napsütés a Balatonon.
31. MARÓTHI MAJOR JENŐ: Falu-vége.
32. MARÓTHI MAJOR JENŐ: Fűzfacsoport.
33. MARÓTHI MAJOR JENŐ: Felhős reggel a Balatonon.
34. HÁLASI HORVÁTH ISTVÁN: Az óbudai rakpart.
35. FÖRSTNER TIVADAR: Havasi ház.
36. GARAY ÁKOS: Bem apó a vizaknai ütközet előtt csapataihoz indul.
37. FÖRSTNER TIVADAR: Háztetők.
38. FÖRSTNER TIVADAR: Velencében.
39. DIETRICH ADOLF: Hullámtörés.
40. ÁGOSTON ERNŐ: Önarckép.
41. DIETRICH ADOLF: Felhők az Adrián.
42. DIETRICH ADOLF: A lagunán.
43. DIETRICH ADOLF: Dunai hangulat.
44. DIETRICH ADOLF: Tengerparton.
45. GYÖRFFY ISTVÁN: Arckép. Magántulajdon
46. HARANGHY JENŐ: Körmenet Comoban.
47. LESZKOVSZKY GYÖRGY: Tanulmány.
48. KOMJÁTI GYULA: Rajzok.
49. HARANGHY JENŐ: Részlet Páviából.
50. WIRKER FERENC: Falu szélén.
51. LESZKOVSZKY GYÖRGY: Tanulmány.
52. LESZKOVSZKY GYÖRGY: Krisztus.
53. HARANGHY JENŐ: Halpiac Velencében.
54. ÁGOSTON ERNŐ: Pista bácsi.

Az 1934. évi emlék- és gyűjtemenyes kiáll. tárgymutatója
Márc. 3 – ápr. 2. (Műcsarnok)

XI. TEREM.

A MAGYAR AKVAREL- ÉS PASZTELFESTŐK EGYESÜLETÉNEK KIÁLLITÁSA.

1934.

Rendezte: Baranski E. László.

Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

1. KOMÁROMI KACZ ENDRÉNÉ: Barackvirág.
2. RAÁBNÉ RÁTH P.: Arckép. Magántulajdon.
3. KOMÁROMI KACZ ENDRÉNÉ: Nyár elején.
4. ~~HORVÁTH JÓZSEF~~: Anyaság.
5. ~~HORVÁTH JÓZSEF~~: Matyi.
6. ~~HORVÁTH JÓZSEF~~: Szegények.
7. ~~HALASI HORVÁTH ISTVÁN~~: A nap utolsó sugarai.
8. ~~HORVÁTH JÓZSEF~~: Műteremben.
9. ~~HALASI HORVÁTH ISTVÁN~~: Téli napnyugta.
10. ~~HALASI HORVÁTH ISTVÁN~~: Tavaszmező-utca télen.
11. ~~HALASI-HORVÁTH ISTVÁN~~: Hetipiac Csurgón.

11/a. RÓNAI GÉZA: RÉGI HÁZAK.

12. KOMÁROMI KACZ ENDRÉNÉ: Tavaszi ünnep.
13. ~~R. BARABÁS GIZELLA: Vihar előtt.~~
14. ~~BOROSNYAY SZERÉNA~~: Málna-utca Budán. Magántulajdon.
15. RAÁBNÉ RÁTH P.: Dohányfűzés.
16. THOMAS ANTAL: St. Lazaro.
17. NÁDLER RÓBERT: Szeles idő.
18. ~~GERHARDT ALAJOSNÉ~~: Pipacsos rét.
19. NÁDLER RÓBERT: Bóra-hullámok.
20. NÁDLER RÓBERT: Kairói udvar.

Műcsarnok

HETI SZINHÁZI HIRADÓ

Jubileum lesz kedd este este az Operaházban. 150-edszer kerül színre Wagner hatalmas zenedrámája, a Nürnbergi mesterdalnokok. Az operát legelőször 1860-ban, Münchenben mutatták be, nálunk azonban csak 15 évvel később 1875 decemberében adta elő az akkor Nemzeti Színházban működő operaegyüttes kivonatosan és összevont formában. Az első teljes előadásra csak nyolc évvel később, 1883 szeptemberében került sor ugyancsak a Nemzeti Színház színpadán. Négy évvel később a mostani Operaházban 1887-ben adták először elő az operát, amelyet ezen az előadáson Erkel Sándor vezényelt. Ettől az előadástól kezdődően számítódik a Wagner-opera keddi jubileuma. A Nürnbergi mesterdalnokok a 100-ik előadás jubileumát 1928-ban érte el.

*

Három színházban fejeződnek be az előadások vasárnap este. Az Erzsébet-

Szilassy László

városi Színház, a Józsefvárosi Színház és az óbudai Kisfaludy Színház zárja be a kapuit és megkezdi a nyári szünetet. Az Erzsébetvárosi Színház azonban csak egy hónapig marad zárva, mert a népszerű és közkedvelt külteleki színháztrösztigazgató Erdélyi Mihály, a hagyományos nyári operettjét, mint az elmult esztendőkben, ismét az Erzsébetvárosi Színházban mutatja be. Az Erdélyi-operettek — amelyeknek szerzője és komponistája maga a sokoldalú színházigazgató — ma már szinte nélkülözhetetlenül hozzátartoznak Budapest nyári szórakozásához. Erdélyi Mihály ezt az egy hónapot használja fel új daljátékának megírására. A főszereplők természetesen a nagyszínházak sztárjaiból kerülnek ki. Az operett egyelőre még nincsen meg, de a bonvivánját már leszerződtették, aki nem más, mint Szilassy László, a Vigszínház rokonszenves tagja.

*

Szabó Ilonka, az Operaház népszerű koloratúr-énekesnője lesz a sztárja annak

Szabó Ilonka

a Mozart-hangversenynek, amelyet csütörtökön este rendeznek a Zeneakadémián. A Varázsfuvola egyik áriáját adja elő és Mozart Alleluját a Magyar Női Kamarazenekar kíséretével. A hangverseny dirigense *Arató* István lesz és *Szabó* Ilonkán kívül fellép még *Jeney* Zoltán fuvolaművész, Gémes Irén hárfaművésznő, továbbá még néhány ismert művész. *Szabó* Ilonkának hosszas betegség után ez lesz az első fellépése. A hangversenyt a rádió is közvetíti.

*

Nehány nap mulva ismét megnyílnak a szabadkai Városi Színház kapui és közel negyedszázad után ismét magyar szó hangzik el a bácskai főváros színházának színpadán. A Szabadkán élő színészek ugyanis a Színművészeti Kamara elnökségétől ideiglenes engedélyt kaptak előadások tartására. Ez a szabadkai együttes a szerb uralom alatt mint működvelő társulat működött és csak zártkörű előadásokat tarthatott a magyarság kultúregyesületeiben. Valóságos missziót teljesitettek ezek az izzó magyarérzésű színészek, akik az állandó zaklatás közepette sem szüntek meg a magyar szó és magyar színházi kultúra lelkes apostolai lenni. A szabadkai együttes játszási engedélye bizonytalan időre szól addig, míg a Színművészeti Kamara meg nem szervezi az állandó szintársulatot. Felmerült az a terv, hogy a nyár elején *Kardoss* Géza szegedi szintársulata ellátogat Szabadkára. Szinte fölösleges megjegyeznünk azt, hogy a város lakossága türelmetlenül és egyszersmind nagy örömmel várja a magyar előadások megkezdését.

*

A zeneidény végefelé jár, ennek ellenére azonban az Operaházban bemutatóra készülnek. A hónap végén, május 22-én kerül először Magyarországon előadásra Respighi „Lucrezia" című egyfelvonásos kisoperája és ugyancsak ezzel együtt szerepel az est műsorán a modern olasz zeneirodalom egyik legkiválóbb komponistájának: Casellának „Korsó" című egyfelvonásos táncjátéka. Az olasz balettben Bordy Bella lesz a főszereplő. A két eredeti újdonság mellett felújításra kerül Puccini: „Köpenye" is a szintén egyfelvonásos dalmű, amely már hosszú évek óta nem szerepelt az Operaház színlapján. A Puccini operában a női főszerepet Walter Rózsi énekli. A két bemutatóra és a felújításra már nagyban folynak az előkészületek az Operaház

Walter Rózsi

próbatermeiben és mindaz énekesek, mind a tánckar, mind pedig a zenekar szorgalmasan próbál. Respighi és Puccini műveket Sergio Failoni, Casella táncjátékát pedig Kenessey Jenő vezényli.

*

Utolsó simításokat végzik a Nemzeti Színház színpadán a frankfurti és a berlini vendégjáték alkalmából előadásra kerülő *„Ur-Faust"* és az összevont formájú Vörösmarty mesejáték: a *„Csongor és Tünde"* lázastempójú próbáin. A Nemzeti Színház együttesének munkaprogramját úgyszólván teljesen kitölti ez a lelkiismeretes és alapos készülődés. Az elutazás napja ugyanis erősen közeledik. A jövő szombaton, május 17-én Horváth János scenikus vezetésével már útnak is indul Frankfurtba az első csoport: a technikai személyzet. Ők viszik magukkal az *„Ur-Faust"*-nak és a *„Csongor és*

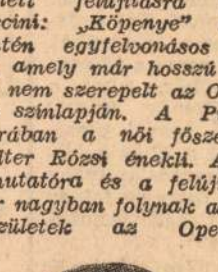

Horváth János

Tünde"-nek teljesen új, egyenesen a vendégjáték céljára készített díszleteit. A technikai csoport vasárnap érkezik Frankfurtba, aznap, amikor a vendégszereplő együttes *Németh* Antal igazgató vezetésével útnak indul. Mielőtt a művészszemélyzet Frankfurtba érkezik, *Horváth* János már meg is tartja a díszletpróbákat a frankfurti Városi Színházban.

Peer Gynt

Felujitás a Nemzeti Szinházban

Peer Gynt felújítására úgy készült a színház, mint valami évzáró vizsgára. Már mult évben hallottunk a repríz hírérol, aztán ősz óta felbukkantak holmi szereposztási tervek — s az indiszkréció sohsem jelent mást, minthogy a színház szellemi építményét megszakítás nélkül foglalkoztatta ez a mostani felújítás. Az idei „nagy rendezés" a Peer Gynt, amely harmoncöt képre tagoltan viharzóan, szinte szuperlátványos köntösben tárja elénk Ibsen északi ködfelhők közt gomolygó *Peer Gynt*-jét.

Aprily Lajos új fordítása egyvonalon halad a rendezéssel. A költészet csillogó flitterei borítják s az értelem egyszerűsége árad minden sorából. A *Peer Gynt* nehéz anyag. A szimbolumok úgy kergetőznek benne, mint Dovre apó manói, sokszor

nehéz utólérni őket ésszel és figyelemmel. Ezt a homályt nem oszlatja el a színpadi napfelkelte, legfeljebb csak a játék és a rendezésnek az a plasztikus elevensége, amely olykor valóban szinte a színpadhoz láncolja a nézőteret. A dráma ilyenkor teljes tüzében ragyog, pillanatokkal később azonban az újabb rendezői ötletek sokfélesége valósággal elébe lép a műnek és csak az effektusokat látjuk, a pergő képek és a zúgó zenekar cavalcadéjában.

A szereposztás — ami a címszerepet illeti — megjelepetéssel szolgál. Szombaton este *Jávor* Pál játszotta a címszerepet, vasárnap pedig a mű első részében *Apáthy* Imre, a második részben pedig *Lehotay* Árpád lesz a címszereplő. Előadásonkint felváltva játsszák ezt a szereposztási változatot, mely kétségtelenül sok vitára adhat majd alkalmat. A pén-

teki és a szombati főpróbán alkalmunk volt az összehasonlításra. *Jávor* Pál Peerje az első részben majdnem kifogástalan. Ez a kitünő színész, bár sok méltatlan feladatban kopott idáig, megőrizte játékának frissességét, üde színeit, belülről jövő őszinte hangját és játékának azt a — olykor hányaveti kamaszos derüjét, amely kiváltképen alkalmassá teszi erre a szerepre — legalább is a mű első felében. Itt alig vettük észre *Jávor egyetlen fogyatkozását, dikciójának gyengeségét.* Győzte hanggal, szívvel és erővel *s méltóan koronázta be alakitását az első rész utolsó képének hatásos és*

megrázó kivetitésével. A második részben már kiütközött, hogy Jávor elsősorban érzelmi és csak azután értelmi színész. A szöveg légüres tereit nem tudta átfivelni fantáziáival, ez az olykor száraz és filozófikus képsorozat az első részhez képest elfakult nála. Az utolsó jelenetekben azonban magára talál, percek alatt *visszanyeri biztonságát* is és ismét érezzük Peer maszkja mögött az embert.

A második számú előadásban, mint említettük, az ifjú Peer-t *Apáthy* Imre játsza, *Dikciója* tökéletesebb talán, északi szőkesége és fiatalsága is jól megfelel, a figurát azonban kevésbé nyujtja. Ez a nagyravágyó fiatal suhanc inkább észlény az alakitásban, egyes részletek azonban nála is tapsra ragadtatják a nézőteret. *Lehotay* öreg Peer-je tiszta vonalú és különösen az elvont részeknél hozza közel a

drámát. Itt viszont sok részlet világosabbá válik, mint Jávornál — *s a színész helyett a költő lép előtérbe.* Kétségtelenül egységesebb elgondolás, ha egy színész halad végig a harmincöt képen — bárminként is nézzük, a kettős megszemélyesítés törést jelent.

Ase anyó figuráját *Gobbi* Hilda játssza, a fiáért remegő anya lobogó érzéseivel és megrázó színeivel. Furcsa kis félhangjai, madárhangú csipogása szivbemarkolóak olykor. Solvejget *Szeleczky* Zita játssza meghatóan, csillagfényü arccal — az alakitás azonban nem különösképen érdekes. Ugyanez áll *Lukács* Margitra is, aki Anitrából csak a külsőségeket kelti életre. *Balázs* Samu — Dovre apó — démonikusan nagyszerű. Ez a remek színész a Nemzeti Színház legjobb karakter-színészei sorába lépett. Az óriási színlapról még a kitünő *Rápolthy* Anna, továbbá *Major* Tamás, *Várkonyi* Zoltán, *Ujlaky* László, *Onody* Ákos, *Forgách* Antal és *Vándory* Margit neveit jegyezzük fel. Dicsérettel *Paul* Tibor vezényelte *Grieg* kisérőzenéjét, *Jaschik* Álmos a díszlettervező, *Nagyajtay* P. Teréz a jelmeztervező, a táncokat pedig *Michley* Anna tanította be. Végül: az idei nagy produkció rendezője *Németh* Antal.

UJHELY JOZSEF

Nemzeti Bábszínház a felnőttek színháza TOLDI
Podmaniczky-u. 8. Tel.: 128-071. Minden este 8 órakor

A nyári hónapokban két férfi és öt női sztárunk filmezik Német- és Olaszországban

Az utóbbi esztendő meghozta a magyar filmek oly régóta várt átütő sikerét. Mint köztudomású, egyre nagyobb külföldi érdeklődés nyilvánul meg a filmjeink iránt. Ez az érdeklődés most már olyan méretüvé vált, hogy, mint alább jelentjük, nemcsak a filmjeinket vásárolják fel, hanem a filmek révén megismert sztárokat is szerepeltetni óhajtják.

Simor

Mint a Függetlenség elsőnek jelentette, az olaszok tavasz elején tárgyalást kezdtek néhány magyar filmsztárral egy, esetleg két olasznyelvü filmmel kapcsolatosan. Később Németország felől is megindult az érdeklődés és a mostanában folyó tárgyalások eredménnyel is végződtek.

Az eddig lezárult szerződtetési megbeszélések szerint két férfi- és két női sztárunk utazik el rövidebb-hosszabb időre, Olaszországba, illetve Németországba. A németek részéről a Tobis-filmgyár, az olaszok részéről pedig a Lux és az Athénia filmgyár akarja színészeinket felléptetni. Szilassy László már júniusban elutazik Olaszországba, ahol nyár végéig állandóan foglalkoztatják, Kiss Ferenc és Szeleczky Zita pedig augusztus első felében indulnak. Simor Erzsi, Hidvéghy Valéria és Lukács Margit olasz szerződése is elintézettnek tekinthető. Ők egy vagy két filmben fognak szerepelni a nyári hónapok alatt. Az olasz filmgyárak megbizottja egyébként ebben az ügyben a napokban Budapestre érkezik. Muráti Lilit Németországba hivják; most utazik Bécsbe, illetve Berlinbe, s valószínüleg még júniusban, vagy júliusban készül vele egy németül beszélő film.

Hidvéghy

Lukács

A magyar-német-olasz vendégszerepeltetési tárgyalások azonban a jelek szerint a hét színész rövid külföldi szereplésével még nem zárultak le; könnyen lehetséges, hogy még újabb nevek is felbukkannak a legközelebbi napokban.

A magyar színészanyag bősége bátran megengedi sztárjainknak ezt a külföldi szereplést. A magyar filmgyártás bármilyen élénk lendületet is vesz, nyugodtan nélkülözhet nyáron egy sereg színészt, miután a színházak ez alatt az idő alatt nem játszanak, tehát senkit sem gátolnak a próbák, illetve az esti előadások. Előreláthatólag még három-négy élvonalbeli színésznőnk fog külföldi filmgyáraknál szerepelni a nyári szünet alatt.

Szeleczky

A miniszterelnök volt az első páholyrendelő a magyar sajtó ünnepi estjére

Az Országos Magyar Sajtókamara által május 21-én este ½8 órakor rendezendő magyar sajtó ünnepi estjével kapcsolatosan igen nagy az érdeklődés elsősorban a páholyok iránt. Az első páholyt **Bárdossy László** miniszterelnök foglalta le s még két páholyt rendelt a miniszterelnökség sajtóügyekkel foglalkozó III. ügyosztálya. A magyar közélet vezetői közül páholyt foglaltak még **Kozma Miklós**, Kárpátalja kormányzói biztosa, **Reményi-Schneller Lajos** pénzügyminiszter, **Báthory-Hüttner János**, a Stádium-lapok vezérigazgatója, az Országos Magyar Sajtókamara, továbbá **Baranyay Lajos**, az Országos Sajtótanács elnöke és a Gazdák Biztositó Szövetkezete.

—o—

Koncert rendezései:

NADASY BALLETSTUDIÓ ma ½11. Fővárosi Operettszínház. Minden jegy elkelt.

Hangverseny 23-án Zeneakadémia 8. a Bethesda kórház 75 éves fennállása alkalmából. Közr.: **Anday Piroska, Dohnányi-Faragó** (kétzongorás), **Palló Imre, Máday — Zipernovszky — Szécsi** kamaratrió, **Akom.** Bevezető: **Ravasz** püspök.

TROYANOFF balletakadémia vizsgaelőadása 25-én délelőtt 11. Magyar Színház.

Szentpál-csoport június 8. Magyar Színház.

Székesfővárosi Zenekar évadzáró hangversenye holnap ½8. Városi!

CSILLERY—GYURKOVICS Weber: Oberon-nyitány, Mozart: Exultate, Ádám: Bravur-variációk, Kodály: Galántai táncok, Csajkovszky: V. Szimfónia.

Jegyek Városi, Népmüvelés, Koncertnél.

Mozart-est 15-én. Hatalmas müsor!

Muráti Lili és Vaszary János házasságot kötöttek

Sokat beszélnek néhány nap óta színházi körökben *Muráti* Lili és *Vaszary* János házasságáról. Az esküvő dátumáról senki sem tudott bizonyosat, mert a jegyespár, a hiresztelések igaz voltának beismerésén túl nem nyilatkozott a házasság időpontjáról. Mint kiderült, az esküvő három nappal ezelőtt már megvolt. A barátok, jó ismerősök és a rajongók nem is tudták, hogy a menyasszonynak és vőlegénynek szóló szerencsekivánatokat már a férj és feleség vette át.

□ = □

Magyar est a MOVE-ban

A MOVE Budapesti Társadalmi Sport Egylet szombaton este magyar estet rendezett székházának nagytermében. Az est keretében dr. vitéz *Keresztes Fischer* Ferencné, a magyar nők nemzetvédelmi feladatairól tartott előadást, majd a Női Tábor százhúsz magyaros mintájú ruhát mutatott be. A közönség nagy tetszéssel fogadta a bemutatót, valamint a szereplő népszerű sztárokat, akik egy-egy dallal, zeneszámmal, vagy szavalattal vettek részt a műsorban. Fellépett *Tolnay* Klári, vitéz *Somogyváry* Gyula, *Cselényi* József, *Thegze Gerber* Miklós, *Hersichné Timkó* Margit és *Korompay* Viola. A jól sikerült magyar esten a közönség lelkesen ünnepelte a fellépő sztárokat.

Színházjegyirodánk
kedvezményes jegyárusitásai
VIII., József-körút 5. sz.
Telefon: 144—401.

A VILÁG KÖRÜL

EGY GAZDAG BARCELONAI CIGÁNYCSALÁD esküvőt tartott, amelyen több mint 2000 spanyol cigány jelent meg. Csak a katalóniai részből több mint 1500-an jöttek. Az esküvői szertartás után fényűző lakoma következett.

ERŐSEN MEGSZAPORODOTT a háború következtében elszegényedett, lerongyolódott és nincstelen családok száma Franciaországban. A német birodalmi kormány most adományokat oszt szét a rászorulók közt.

AZ ALUMINIUMTERMELÉSHEZ szükséges nyersanyagok feltárására több földrajztudóst küldtek az Azori- és Fekete-tenger vidékére. Több tudós megy a Krimi-félszigetre is, aranytartalmú ércek felkutatására. A Donecvidék kőszénmedencéit ebben az évben nagymértékben kibővítik.

A KIOTÓI ÁLLAMI KERAMIKAI LABORATÓRIUMBAN sikerült olyan porcellánt előállítani, amelynek keménysége egyenlő a vasével. Az új törhetetlen porcellán nagybani gyártását rövidesen megkezdik Japánban.

— Új helyiségbe költözött az Olasz Kultúrintézet. A Magyarországi Olasz Kultúrintézet központi igazgatósága ideiglenesen az Esküt 5. sz. ház I. emeletére költözött. A régi telefonszáma (388-128) mellett egy új vonala is nyílt, melynek száma: 184-403. Hivatalos órák 10—1 és 4—8 óra között vannak.

—o—

A revizió rohamcsapata a magyar ujságíró-társadalom, amely a nemzet nagyságáért harcol. Csak a megnagyobbodott nemzet hálája biztosíthat gondtalan öregséget a toll veteránjainak. Küldd el adományodat az Ujságírók Nyugdíjintézetének (Budapest, VI., Andrássy-út 101) a 44.575 számú csekklapon, vagy postautalványon.

=o=

EGYESÜLETI HIREK

A Szent István Társulat pénteki ülésén Wodetzky József emlékezett meg Teleki Pál grófról, akinek emlékét jegyzőkönyvben örökítették meg. Az elnök szavai után Scherf Emil olvasta fel székfoglaló értekezését, majd Vörös Cyrill tanulmányát olvasták fel.

A turáni Vadászok hazafias szervezete Kossuth-vacsorát rendezett, amelyen Huszár Aladár mondott serlegbeszédet. Kun Zsigmond szavai után Natkó Gyula beszélt az ifjúság nevében.

A Nógrádvármegyei Általános Tanítóegyesület 15-én reggel fél 9 órakor tartja rendes közgyűlését a salgótarjáni acélgyártelepi elemi népiskola tornatermében.

ELŐADÁSOK

14-én délután 6 órakor a Természettudományi Társulat csillagászati szakosztályának ülésén Berkes Zoltán tart előadást a svábhegyi csillagda meteorológiai viszonyairól. — 15-én délután 6 órakor a Természettudományi Társulat mezőgazdasági szakosztályának ülésén Ébner Zoltán és Szirmai János tartanak előadásokat.

—=—

— Névmagyarosítás. Özv. Szrnka Györgyné és gyermekei, Róza, György, János, Endre, László és Sarolta családi nevüket belügyminiszteri engedéllyel Borsaira változtatták.

A jégtáblán

Négyen vannak a jégtáblán, mely ott lebeg, kóválygó valahol a sarki tengeren. Négy finn fókavadász tartózkodik rajta, akik munkaközben néhány héttel ezelőtt kerültek ide s azóta az elszabadult jégtáblát sodorja a víz velük. A világ feszült figyelemmel lesi sorsukat s a sajtó minden nyelven közöl helyzetükről tudósítást. Amikor eltűntek, működni kezdtek a rádióállomások, hajók indultak utnak a viharos tengeren, repülőgépek szálltak fel s kutatták őket hatalmas készültséggel, amíg végül rájuk bukkantak. Izgalmas és nagyszabású dráma, ami a négy fókavadász körül folyik most a tenger jégtáblái között. Észak tájain vadászok és halászok elég gyakran kerülnek ilyen tragikus helyzetbe, de azelőtt többnyire el is pusztultak. Ma azonban hatalmas anyagi áldozattal, vakmerőséggel és önfeláldozással sietnek megmentésükre. Amint felfedezték őket, elaléltan az éhségtől és fagytól, ennivalót, ruhaneműt, meleg takarókat dobtak repülőgépről a jégtáblára s így most már ilyen szempontból létük biztosítva van. Ha csak el nem törik a jég és nem zuhannak a tengerbe, megmentik őket. A jégtáblát sodorja a tenger, de nincsenek egyedül, a repülőgépek állandóan ellenőrzik őket, hajók kísérik útjukat s közben az egész világ feszült érdeklődéssel és aggódóan várja ennek a küzdelemnek kimenetelét. Négy névtelen vadász élete körül így izgul a világ olyan időben, amikor a háború pusztító vihara dúlja a világot. Van ebben valami nagyszerű és felemelő s bizonyítja, hogy a háború ellenére sem csökkent az élet értékelése. Az élet másik síkján dúl a háború, de az emberiség aggódó arccal fordul a jégtábla felé s az ujságok minden nyelven nagyszabású harctéri események között hírt adnak a négy finn vadász sorsáról. Igen, ez a dolgok igazi értelme és bizonyítéka annak, hogy dolgos emberek élete maradt továbbra is a legnagyobb érték.

B. Gy.

— A világverő tatárok utódai. A Tükör májusi száma írja: A pusztító tatárjárás után (1241) Batu kán visszavonta hadait Magyarországról, a tatár birodalom azonban ezzel még nem omlott össze. Csak 300 év mulva, 1546-ban sikerült Rettenetes Iván orosz cárnak elfoglalni Kazánt, a mongolok főfészkét. Az utolsó mongol maradványt pedig 1572-ben verték ki Oroszországból. A tatár birodalom bukása után az előkelő mongolok javarésze Moszkvában telepedett le és beleolvadt az orosz nemességbe. A világverő tatár közkatonák utódai ma is számosan élnek Oroszországban, mint pincérek és ócskaruhakereskedők.

— A mostani nagyon mozgalmas hét pompás humorával, szatirájával és karrikatúráival van tele az e heti friss Drótkefe, hogy vidámságot vigyen minden magyar házba. A népszerű Drótkefe mindenütt kapható!

— **Diáktalálkozó.** A kolozsvári kereskedelmiben 1891-ben érettségizett öregdiákok június 12—15-ig rendezik ötvenéves találkozójukat. Az ünnepségek a kolozsvári kereskedelmi dísztermében kezdődnek.

—o—

HAZASSÁG

Horváth Erzsébet és Andor Miklós orvosok szombaton tartották esküvőjüket az Angolkisasszonyok zugligeti templomában.

Dibáczi Miklós és Nyiri Ilona május 3-án Budapesten házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Gál Júlia és Oster Lajos 11-én déli 1 órakor tartják esküvőjüket a máriaremetei Kegytemplomban.

o=o

— 200 éves jubileumát ünnepli a régi budapesti 32-es háziezred. A Mária Terézia nevét viselő volt 32-ik gyalogezred 18-án rendezi hagyományos ezrednapját, ekkor ünneplik meg az ezred alapításának 200 éves jubileumát. Délelőtt a belvárosi plébánián 10 órakor szentmise lesz, amelyet Folba János ny. vezéresperes pontifikál. Utána díszmenetben vonul a 32-esek terén levő szobormühöz, ahol a főváros nevében Szendy Károly polgármester mond ünnepi beszédet. Kiosztásra kerül a 32-esek rokkantjai között az ezredalapítvány jövedelme. Bajtársi összejövetel az ünnepély után a Micheler-vendéglőben (Práter-utca 42).

— A Kárpátaljai Képzőművészek Egyesülete vasárnap, május 11-én nyitja meg csoportkiállítását Ungváron, Kazinczy-utcai helyiségében. A kiállításon a kárpátaljai festők és grafikusok legjobbjai vesznek részt.

— Jótékonycélú Államsorsjegyek Török Bankházban (Szervita-tér 3) vásárolhatók, vagy megrendelhetők. Egész sorsjegy 3 P, fél 1.50 P és 30 fillér költség. Főnyeremény negyvenezer pengő.

— Főzési gondját megosztjuk. Kedd, pénteki elő. dásainkon olcsó és időszerű ételek készítését mutatjuk be, a gázkészülékek helyes kezelésének ismertetése mellett. Előadások kezdete délután 5 órakor. Belépődíj nincs.

— Izletes, olcsó hústalan és egytál-ételek készítését mutatják be az Elektromos Művek Eskü-úti főzőelőadásain. Délutáni előadás szerdán 5 órakor, délelőtti pedig hétfőn, csütörtökön és pénteken 10 órakor van. Részvétel, ruhatár díjtalan.

— Bővérű, kövér egyéneknek, köszvényes betegeknek és aranyérben szenvedőknek reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes „Ferenc József" keserűvíz, biztos, alapos és mégis enyhe hashajtó hatása következtében, gyakran igen jó szolgálatot tesz. Kérdezze meg orvosát!

Gyógy haskötő

lógóhas, hasfali sérv, gyomorsüllyedés, terhesség esetén, műtét után nélkülözhetetlen. Kérjen díjtalan árjegyzéket és mértékábrát.

+ KELETI +

IV. Petőfi S.-u. 17 Főposta mellett. Telefon: 188-013.

VIDÉKI NAPLÓ

A csíkszeredai tűzharcosok országzászlót ajánlottak fel a felszabadult Délvidéknek. Az Ereklyés Országzászló Nagybizottság rövidesen kijelöli azt a helységet, ahová a csíkszeredai küldöttség az országzászlót elviszi.

Tizenkétévi fegyházra ítélte a nagyváradi törvényszék Takács János 26 éves monostorpetri legényt, aki 32 holdnyi örökség miatt megölte és a Berettyóba dobta édesapját.

Körözőlevelet adtak ki az ismeretlen helyen tartózkodó Szilágyi Ferenc volt ungvári városi pénzbeszedő ellen, aki még a cseh megszállás idején került a városhoz s közpénzekből közel 5000 koronát elsikkasztott.

Huszonhét családi házat építtet sokgyermekes családok részére Sopronban a Családvédelmi Alap.

CANTULIA

a harmonikák királya. Minden hangszer legjobb

REMÉNYI hangszertelepén, VI., Király-u. 58.

Kérje a 64. árjegyzéket arról a hangszerről, amely érdekli.

Nagy eseménye lesz Székesfehérvár társadalmi életének az a hangverseny, amelyet a székesfehérvári helyőrség május 24-én rendez a színházban, a Délvidéken elhúnyt katonák hozzátartozóinak megsegítésére.

5900 pengő volt a felöltőjében Boros Lajos dr. téti ügyvédnek, amelyet ismeretlen tettes, miközben az ügyvéd egy győri borbélynál beretválkozott, a fogasról észrevétlenül ellopott.

Tisztítsa

meg szervezetét a belekben felhalmozódott salaktól, ha nincs is éppen székrekedése

Jó tisztító hashajtó a **DARMOL**

Megvásárolta a lazsnaki Billothféle grófi kastélyt, a hozzátartozó 20 holdnyi területtel Nagykanizsa városa s azon szociális telepet létesít.

A NEMZETKOZI VÁSÁR

alkalmával mintatermünkben

35 szobaberendezést

mutatunk be

ERZSÉBET-KÖRUT 33.

GARCON BÚTOR

Meleg ünneplésben részesítették a pécsi ítélőtábla jubileumi teljes ülésén a 98 éves Zsabokorszky Ferenc ny. ítélőtáblai tanácselnököt, aki a pécsi tábla első bírái közül az egyetlen még élő bíró.

Csiz jód - bróm - konyhasós gyógyfürdő

Idény V. 10—IX. 30. (Gömör m.) Olcsó előidényárak

Kérjen prospektust.

Hathónapi börtönre ítélte a kecskeméti törvényszék Okos István 20 éves ceglédi szabósegédet, aki a légi készültség idején, de három nappal a statárium kihirdetése előtt gépszíjjat lopott.

+ PLANTAFLEX +

törv. véd.

CIPŐBETÉT

(ludtalp, harántsüllyedésre), vékony, könnyű, minden cipőben viselhető.

Duralumíniumból P 20
Chrómacélból P 25

8 napi próbára kötelezettség nélkül. (Vidékre is.)

MAUTNER V., Báthory-utca 15. sz.

Telefon: 117—943.

11. sz. méretvétel prospektus díjtalan.

ESŐ-, BALLON- lodenkabát raglán **Márton és Szász** V., BALVÁNY-UTCA 3. Címre ügyeljen!

A CSEH-MORVA PROTEKTORÁTUS TERÜLETÉN jelenleg 1733 különböző lap és folyóirat jelenik meg. A napilapok száma 55. Ezek közül 8 német, a többi cseh. A folyóiratok közül 36 német, 1320 pedig cseh.

NAGYARANYÚ VALUTACSEMPÉSZÉSI BÜNÜGYET fedeztek fel Bulgáriában. Harminc személyt gyanusítanak a csempészésben való részvétellel, élükön egy ismert szófiai nagyiparos áll, aki 8,000.000 léva értékű angol fontot csempészett ki az országból.

SIKERÜLT ELFOGNI a spanyolországi toledói polgárörségnek Esteban Fernandez rablóvezért, akit a nép „Farkas" néven emlegetett. A rablóvezér főleg a polgárháború alatt sok rablógyilkosságot követett el.

FAULHABER NÉMET BIBOROS-ÉRSEK egészségi állapota a müncheni érseki hivatal közlése szerint tovább javul. A bíboros rövidesen üdülő szabadságra megy. Egyelőre nem biztos még, hogy ezt a szabadságot Olaszországban tölti-e.

A fangóharmonika

kiváló szakemberei és óriási választék **STERNBERG** hangszergyárban, Rákóczi-út 60. szám.

KILENCVENÉVES KORABAN a napokban halt meg a „zalameai bíró" utolsó leszármazottja. A zalameai bírót Calderon, a világhírű író drámája tette halhatatlanná.

NÉGY KISLEÁNY GRANÁTOT TALÁLT a spanyolországi Burgos közelében. A gyermekek játszani kezdtek a gránáttal, amely felrobbant s két kisleányt azonnal megölt. A másik két gyermeket kórházba vitték, ahol az egyik szintén meghalt.

— Gyors divattervezés a Nemzetközi Vásáron. A Baross Női Tábor állandó információs szolgálata keretében Z. Keresztes Emma és három társa pillanatok alatt megtervezi az érdeklődők nyári gardrobjét. Naponta többszáz látogatója van a Fővárosi Múzeumban elhelyezett irodának, ahol francia, angol és magyaros szabású és díszítésű ruhák születnek. A rajzokat a vásár után album-alakban is kiadják. Egy album ára 5 pengő 50 fillér lesz.

500.- P havi

jövedelmet biztosít az angora tenyésztés. Ismertetőt küld válaszbélyeg ellenében **Hungária** angóratenyészet, Pécel, Pest megye.

— **Felhívás.** A Varga György-féle délvidéki irredenta per volt vádlottai, az időközben elhaltak hozzátartozói és az irredenta szervezet elmenekült tagjai a Szabadkán megtartandó összejövetel érdekében szíveskedjenek címüket közölni Koncz Kálmánnal (Damjanich-utca 56.).

30 éves **BODNÁR** rádió-cég az összes típusú **RÁDIÓ** készülékeket díjtalanul bemutatja

Részlet! Csere! Tel.: 113—497, 123—088 V., Vilmos császár-út 60.

GRAMOFON-lemezek, táskagépek **CSILLÁROK** asztali lámpák **VILLAMOS** cikkek, szerelések

Az árvízkárosultakért

A Református Egyetemes Konvent kezdeményezésére minden magyar református gyülekezet körében gyüjtés indul a vízkár által sujtottak megsegítésére. Bár a gyüjtés még nincsen lezárva, már eddig 42.000 pengő folyt be a konvent „árvízi" csekklapjain.

□—□

— A Pázmány-egyetem ünnepélyes közgyűlése. A Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem alapításának 306. és újjáalakításának 161. évfordulója alkalmából 13-án délelőtt negyed 12 órakor ünnepélyes közgyülést tart az egyetemi templomban. Az ünnepi beszédet Aistleitner József mondja. Utána Domanovszky Sándor osztja ki a pályázati és szorgalmi díjakat.

— Tudja szomszédasszony, én csak arra vagyok kíváncsi, hogy minek Londonban házőrző kutya?!

ZOMBORBAN

előfizetéseket és hirdetéseket a

Függetlenség és **Esti Ujság**

részére felvesz **BIRÓ BÉLA**

hat. eng. hirlapterjesztő vállalat

Zombor, Deák Ferenc-körut 26. sz.

Szolgálati fegyverével agyonlőtte magát a marosvásárhelyi rendőrség épületében Pál Gyula 28 éves rendőr. Tettének oka ismeretlen.

A vendéglősök országos kongresszusát az idén Kolozsváron rendezi meg a Magyar Szállodások, Vendéglősök és Kocsmárosok Országos Szövetsége.

Egyévi fogházra ítélte kormányzósértésért Chiorean János szilágyfői lakost a kolozsvári törvényszék.

A nagybereznai határvadászzászlóaljnak csapatzászlót ajándékozott a nagybereznai járás közönsége. A zászlót május 17-én avatják fel.

— **Negyvenéves jegyzői találkozó.** Felkérik a budapesti első 1901. évi közigazgatási tanfolyam volt hallgatóit, hogy címüket közöljék Laquer Sándor jegyzővel (Andrássy-út 86.).

— **Diabetikus (cukorbeteg) főzőtanfolyam** kezdődik folyó hó 12-én Budán. A tanfolyam 6 hetes, minden hétfőn és csütörtökön délután 5—8-ig. Tananyag: a cukorbetegételek elkészítésének gyakorlati elsajátítása. A tanfolyam sikeres elvégzése után a résztvevők bizonyítványt kaphatnak. Tandíj anyagmegtérítéssel együtt 26 pengő. Beiratkozás naponként 9—1-ig és 5—7-ig a II., Batthyány-utca 8, igazgatói irodában. Telefon: 15-18-60.

— Balneológiai intézet létesül Szegeden. Szegedről jelentik: Szeged város fejlődése szempontjait szolgálja az a megvalósulás előtt álló terv, amely a szegedi gőzfürdővel kapcsolatban balneológiai intézetet kíván létesíteni. Az intézet keretében gyógyfürdőt, pezsgőfürdőt, reumakórházat és gyógyszállót szándékoztak építeni s mindezek az intézmények a Horthy Miklós - tudományegyetem orvosi karának közreműködésével fejtenek ki tevékenységüket.

VIZÁLLÁS

A földmívelésügyi minisztérium vízrajzi intézete jelenti:

A Duna Ujvidéktől árad, máshol apad. Pozsonyig alacsony, Oroszván—Paks között közepes, Bajától lefelé magas vízállású.

Dunai vízállások Schärding 242, Passau 448, Aschach 224, Struden 346, Stein 310, Bécs 300, Pozsony 205, Komárom 371, Budapest 351, Paks 280, Baja 432, Mohács 470, Gombos 548, Ujvidék 551.

A **Rába** Szentgotthárdnál 4.

A **Dráva** Barcsnál +1, Drávaszabolcsnál 122.

A **Tisza** Tiszafüredig apad, lejjebb árad, Tiszaújlakig alacsony, Vásárosnamény Záhony között közepes, Tokajtól lefelé igen magas vízállású.

Tiszai vízállások: Máramarossziget 105, Visk 51, Tekeháza 52, Vásárosnamény 277, Tokaj 688, Tiszafüred 710, Szolnok 854, Csongrád 860, Szeged 843, Titel 672.

A **Szamos** Désnél 32, Szatmárnémetinél 96.

A **Bodrog** Bodrogszerdahelynél 603.

A **Sajó** Bánrévénél 152.

A **Hernád** Hidasnémetinél 96.

A **Berettyó** Margittánál 76.

A **Körösök** Csucsánál 18, Nagyváradnál —66, Békésnél 454, Gyománál 642.

A **Maros** Makónál 377.

A **Balaton** Siófoknál 106.

A **Velencei-tó** Agárdnál 139.

A bélyeg nemzetközi érték

Jaschik Álmos

Tormay Cecile. Virágok városa. — Szirének hazája. *Jaschik* Álmos rajzaival. Bp.: Révai (Genius) 1935. 191 l. 8-r. Amatör papírkötés, könyvnapi ára 2·—

Azonban az a kevés és valóban tenets
művész is,aki szerencsésen menekült
meg a kultura martirságától,kényteler
volt a külföldön biztosítani megélhe
sését.A királyi udvar Bécsben volt,s
ennek a kornak egyik legfényesebb ku
turcentrumát alkotta.Ez a kultura az
ban idegen volt a magyartól.Mégis it
született meg Bessenyei és társainak
alkotókedve.Viszont ez az udvar vonz
ta magához,s alakította saját szelle
re a magyar főnemességet is.[illegible] Fő
ink mulasztását csak akkor mérlegelh
jük kellőképen,ha [illegible]
na beletekintünk [illegible] az ő kul
turális életükbe.Erre vonatkozólag k
tünő forrás Lyka Karoly Táblabiró-vi
művészete c.könyve,amelyben egész so

Jaschik Álmos

Tormay Cécile: *Virágok városa—Szirének hazája.* 190 oldal, Jaschik Álmos rajzaival, egészvászonkötésben 3.—

Revai kiadás.

~~Lemez Félfilt~~ Félfiligrámos lemez.

nü/

inü /.

al.

ánói öltéssel és himzéssel.

on.Velencei öltésü kender~~szálu~~ vál

lencei öltéssel készült
~~két~~ lictor-vesszőnyalábbal. A kender
~~állal és végzett velencei öltéssel~~
ssel. kidolgozott két vess

ltéssel készült nagy cimerével

Jaschik Álmos
Jaschikné Müller Márta

Az alábbiak a Magyar Könyv- és Reklámművészek Társaságának rendes tagjai (művész)
1933-ban

Továbbítással!

~~Berény Robert~~
~~Biró Miklós~~
~~Bortnyik Sándor~~ alelnök
~~Buday György~~
~~Conrad Gyula~~
~~Csabai Ekes Sajos~~
~~Csemiczky Tihamér~~
~~Dallos Hanna~~
~~Diveky József~~, Betlis Svajc.

Biró Miklós: M. grafikai almanach. Bp 1933. 260. l.

2

~~Farkas Endre~~
~~Fáy Dezső alelnök~~
~~Fiora Margit Párizs.~~
~~Gádor István~~
~~Gáspár Antal~~
~~Gedő Lipót~~
~~Gergely Tibor~~
~~Gróf József~~
Jaschik Álmos
Jaschikné Müller Mária
Jeges Ernő
Kaesz Gyula
Kaeszné Lukáts Kata.
Kassák Lajos
Klee-Paty Flóra Elbersfeld.
Kner Albert

Tek.

„Europa"

Film-, Könyv-, Lapterjesztő és Könyvkiadó R.-T.

Budapest

V. Rokkenne u. 12. II. 2

Kner Erzsébet
Kner Imre alelnök
Kolozsvári Sándor
Kolozsvári Zsigmond.
Kozma Lajos
Kreiszl Béla
Lányi Imre.
Lesznai Anna
Löwy Salamon
Mohol Nagy László
Molnár C. Pál
Nemes György
Radó György
Reiter László alelnök
Repcze János
Rosner Károly
Gyiborjani Szabó Kálmán

Jaschik Álmos

festőművész

Pesti Napló

1935 XII. 22

— **Négy kiállítás.** A *Nemzeti Szalónban* pénteken délben nyílt meg a *Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének* kiállítása. Bajos lenne azzal megrágalmazni a kiállítókat, hogy bemutatott anyaguk túlságosan forradalmi. Az újítás minden szándékától illetetlen ez a vegyes s tarkasága ellenére is kissé egyhangú kollekció, amelynek inkább multja, mint jövője van. A népes felvonulásból mégis kiválik komoly értékeivel *Jaschik* Álmos, *Benedek* Kata, *Cserepes* István, *Halasi Horváth* István, *Hende* Vince, *Horváth* József, *Istokovits* Kálmán, *Komjáti* Gyula, *Márkus* Imre, *Páris* Erzsi, *Ropacsek* Anna, *Szlányi* Lajos, *Nádler* Róbert és *Varga* Nándor néhány szép lapja. — A *Tamás Galéria* a karácsonyra pár modern festőnk *(Szőnyi, Kádár, Vaszkó)* képei mellett, egész sereg kitűnő iparművészeti holmit állít ki. Különösen szép számmal és jól vannak képviselve a magyaros szellemben fogant kerámiák *(Kovács* Margit, *Gádor* István, *Márkus* Lili), a finom ízlésre valló, modern textiliák, *Szabó* Évától és szőnyegek, *Gy. Wohl* Valériától. *Pekáry* István magyar népi motívumú szőnyegei és színezett rézkarcai teszik teljessé a változatos kiállítást. — A *Műteremben* most nyílt meg *Mészöly-Munkás* Béla gyűjteményes kiállítása. A tehetséges, fiatal festő ezúttal főkép spanyol, holland, francia városképeket és tájképrészleteket mutat be. Egész gyűjteménye jelentős kiérésről tanuskodik. Különösen megkapó *Zivatar* előtt című olajképe, *Colbattói uccája,* világító, levegős pasztellszíneivel és *Holland szélmalma* komorszürke tónusaival. — Ugyancsak most nyílt meg *H. Rahmer* Mária keramikus műtermi kiállítása (V., Személynök u. 9—11.), amely változatos és gazdag sorát vonultatja fel a kiváló iparművésznő java munkáinak. Az ízléses kollekciónak kiemelkedő darabja egy szép terrakotta oltár és egy nagyobb feszület. —*i.*

fordított duett csúcspontja az egész mulatságos ötletnek, amely itt tisztára operettbe lendül. Ami hátra van még, az már csak a szerencsés-melancholikus utójáték. A dáma lemond a bubiról, újra királynészoborrá hidegedik, az élre került király viszont diadalmasan megcsinálja az ultimót. Elfoglalja a trónt és bölcsen megbocsát minden hűséges ellenfelének. Befejezésül felhangzik az ör-

Jaschik Álmos grafikus

A gong
Körhinta
A vádlott
Tökföld
A halász

A Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete
XVI. kiállitása. 1930. december N. Helon

EREKLYETARTÓ,

Szent Adalbert koponyájának darabjával, részben aranyozott ezüst, az ereklye üveglap alatt. Bécsi hitelesítő bélyeggel és Anders mesterjegyével.
Mag. 53·5 cm.
Anders bécsi ötvös műve 1854-ből.
Scitovszky prímás készíttette.

Gerevich PA, 198. l. — Lepold Adatok, 4. l. — Lepold—Lippay 39. l. — Lepold Katalógus, 240. sz.

SZENT ISTVÁN, SZENT IMRE ÉS LÁSZLÓ EREKLYÉINEK TARTÓJA,

aranyozott ezüst, gótikus Úrmutató-alakú. Felirattal.
Mag. 68 cm.
Bécsi munka, Anders bélyegével 1854-ből.
Az ereklyéket Szegedy Benedek váradhegyfoki kanonok ajándékozta Báthory Andrásnak, 1565. — A tartót Scitovszky prímás készíttette, 1854.

Gerevich PA, 198. l. — Lepold Adatok, 3—4. l. — Lepold—Lippay 39. l. (Képe VII. táblán.) — Lepold Katalógus, 232. sz.

PÁSZTORBOT,

ezüstözött réz.
Mag. 204 cm.
1855 körül.

SZENT GELLÉRT EREKLYÉJÉNEK

tartója, aranyozott réz, [illegible]

Egymilliárd pengővel növekedett a megnagyobbodott Magyarország nemzeti jövedelme 1939 ben az előző évvel szemben

A modern közgazdasági tudomány kifejlődése óta *egy nemzet jövedelmének megmérése egyre sürgetőbb feladattá válik.* A statisztikusok különféle számítási módszereket dolgoztak ki,

nehézségek azonban a nemzeti jövedelem fogalmának elvi meghatározásában merültek fel,

úgy, hogy a nemzetközi tudományos közvélemény a kérdésben *még ma sem jutott egységes megállapodásra.* A probléma gyökere abban mutatkozik, hogy *a nemzet jövedelmét kifejező számban olyan alkatelemek is szerepelnek, amelyeket nehezen lehet a jövedelem fogalma alá vonni.* A fejlődő közgazdasági élet azonban a maga rohanásában túlhaladta az elméleti vitatkozások határát és céljainak kielégítésére szüksége van számszerű eredményekre.

1929-33 ig csökkenés, azóta emelkedés

Magyarország nemzeti jövedelmének kialakulására a magyar királyi Központi Statisztikai Hivatal rendszeresen végez számításokat. Azt a módszert veszik alapul, hogy *az újonnan előállított anyagi javaknak a termelői áron számított netto értékét, továbbá kereskedelmi és a szállítási tevékenység következtében e jószágoknál bekövetkezett értéknövekedést tüntetik fel, a külföldről az országba kamat-, járadék- vagy egyéb visszteher nélküli címen befolyó összegek hozzáadásával és az országból ugyanezen címeken kimenő összegek levonásával.* A mai idők forgatagában, amikor a nyersanyaggazdálkodás egyre jobban kerül az érdeklődés előterébe, nem lehet csodálni, hogy

a nemzeti jövedelem fogalma és végösszege mögött főképpen és elsősorban a termelt anyagi értékek összegét értjük.

A mai közfelfogás szerint

a nemzeti jövedelem képviseli a nemzet gazdasági erejét,

egy állami életet élő nép gazdasági erőkifejtésének pénzértékben kifejezhető tárgyi eredményét. A leggyakrabban feltett kérdések arra irányulnak, hogy *a nemzeti jövedelemnek mekkora hányadát alkotja a mezőgazdaság, az ipar, az erdészet, a kereskedelem és szállítási produktivitása.*

A Központi Statisztikai Hivatal legutóbb a „Magyar Statisztikai Szemlében" mutatja ki a magyar nemzeti jövedelem alakulását 1935-től 39-ig. Régebbi kimutatások szerint

Magyarország nemzeti jövedelmének értékössze 1929-től 1933-ig állandóan csökkent

éspedig 1929-től 1930-ra, továbbá 1930-ról 1931-re ugrásszerűen nagymértékben, kereken több mint 500, illetve majdnem 800 millió pengővel, azután már évenkint lényegesen kisebb összeggel.

Az 1929. évi végösszeg 4.2 milliárd, az 1933. évi már csak 2.5 milliárd pengő volt.

Innen kezdve azután a legújabb időkig fokozatos emelkedés mutatkozik. Az úgynevezett objektív módszer eszközeit alkalmazó számítások, amelyek az anyagi jószágtermelés eredményeire terjeszkednek ki, különösen időszerűen az 1935-től 39-ig terjedő években. A két utolsó esztendő Magyarország legújabbkori történelmének kimagasló határkövét jelenti. 1938-ban a magyar kormány főként honvédelmi, de ugyanakkor szociális érdekekre való tekintettel nagy beruházási tevékenységbe kezdett, *amely termékenyítő hatással volt az egész magyar gazdasági életre.* Az 1938. évi nemzeti jövedelem kialakulására erős hatással voltak az azévben lejátszódott külpolitikai események is, amelyek a nemzetközi áruforgalom kidolgozott kereteit jelentősen módosították.

Az ország területének örvendetes gyarapodása a magyar nemzeti vagyon jelentős megnövekedését eredményezte.

A nemzeti termelésbe *több mint egymillió lélek úgy is, mint dolgozó kéz, úgy is, mint számottevő fogyasztóréteg illeszkedett be.* Az 1939-es esztendőben Kárpátalja visszatérése növelte a nemzeti vagyont és 677.000 lélekkel gyarapodott az ország lakossága. Ugyanebben az évben az egész világ gazdasági berendezkedésére új helyzetet jelentett a kitört háború.

A mezőgazdasági index emelkedése

Ezek a nagyfontosságú események a természeti erőkkel és a belső termelői gazdasági munkával karöltve alakították ki az ország nemzeti jövedelmét.

1938-ban igen jó mezőgazdasági termésünk volt

és ez ellensúlyozólag hatott azoknak a külés belpolitikai eseményeknek gazdasági következményeire, amelyek különösen a tartós katonai készenléti állapotban, a nemzeti termelés nyugodt légkörét kedvezőtlenül befolyásolták. Magyarország nemzeti jövedelme 1938-ban, még a trianoni területre vonatkoztatva,

megközelítette a négymilliárd pengőt.

A mezőgazdasági termelés tíz év után először újból meghaladta az iparnak a nemzeti jövedelem kialakításában elfoglalt szerepét. 1928-tól ugyanis a válság évei a mezőgazdasági termékek árviszonyaira kedvezőtlenek voltak és

1933-ban a mezőgazdaság részesedése a nemzeti jövedelemből csak 34.6%-ot jelentett az ipar 48.1%-os arányával szemben.

A mezőgazdaság és állattenyésztés árindexe azonban az 1933. évi 50.9-ről 1938-ra 73.4-re emelkedett, ugyanakkor az ipari gyártmányoké 82.2-ről 92.5-re, a nyersanyagoké pedig 72.2-ről 97.7-re.

A mezőgazdasági index emelkedése tehát erőteljesebb volt

és az 1938. évi igen jó termés fokozta a mezőgazdaság jelentőségét.

Az 1939. év az az esztendő, amelyben a megnagyobbodott ország nemzeti jövedelmét elsőízben vizsgálhatjuk.

Ez évben a jövedelem nem sokkal maradt alatta az ötmilliárd pengőnek és csaknem egymilliárddal több, mint 1938-ban volt.

A növekedés 23.6%-nak felel meg. Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy *az országgyarapodással kapcsolatban a területi növekedés csak 15, a lélekszámnövekedés pedig 19 százalékot jelentett.*

A nemzeti jövedelem és a fejátlag alakulása

A nemzeti termelés értékeredményei tehát úgy a mezőgazdaságban, mint az iparban *erőteljesebb lendületet mutatnak, mint azt a területi és lélekszámemelkedésből gondolni lehetett volna.* Ennek az örvendetes eredménynek az előidézésében

elsőrendű szerepe volt az 1939. évi igen jó mezőgazdasági termésnek.

amely alig maradt alatta az 1938. évinek, de amellett az árak emelkedésének is. A mezőgazdaság jelentősége ebben az évben még jobban kidomborodott, amennyiben részesedésének 45.5%-os arányával viszonylagosan is növekedett az ország nemzeti jövedelmében, míg az ipar jelentősége csak 41.3%-os arányt jelentett.

Ha fejátlagok szerint nézzük az eredményeket, amire szükség van, mint kisegítő adatsorra, ha a milliárdos számok között akarunk eligazodni, akkor azt látjuk, hogy az adatsorokban

a fejátlagok növekedése nem tart lépést a nemzeti jövedelem végösszegének százalékos növekedésével.

1928-ban az egy főre eső átlagérték 536 pengő volt, 1933-ban a mélypontot 279 pengő jelentette, 1936-ban 378, 1937-ben 407, a következő évben 433 és 1939-ben 448 pengő volt az egy főre eső átlagérték. Amíg tehát a nemzeti jövedelem a megnagyobbodott területen 23.6%-kal volt magasabb, mint egy évvel ezelőtt,

a fejátlag ugyanannyi idő alatt csak 3.5%-kal növekedett.

A magyar nemzeti jövedelem 1935-ben 3,025.911, 1936-ban 3,385.576, 1937-ben 3,666.804, 1938-ban 3,921.802 és végül 1939-ben 4,848.901 ezer pengő volt. A nemzeti jövedelmi számítások és az azokból levezetett egyéb viszonyszámok, minden hiányosságuk ellenére is alkalmasak arra, hogy azokból a nemzet szellemi és fizikai teljesítőképességének változásaira bizonyos következtetéseket vonjunk le. A magyar nemzeti jövedelem alakulása az adatsorok tükrében

kifejezően mutatja a magyar nép gazdasági erőkifejtésének örvendetes és egyre fokozódó eredményeit.

amelyek termékenyítőleg hatnak a nemzetgazdaság minden területére.

NYIGRI IMRE

Egy boldog házasság, amelyből 19 gyermek született

Madrid, október 4.

Nemrég osztották ki a spanyol nemzeti díjat, amelyet a legtöbb-gyermekes családnak szántak. A díjat Enrique Garcia és Domitilla nevű felesége kapta. A házaspárnak húszéves házassága alatt 19 gyermeke született és közülük 16 ma is életben van.

Az egyszerű parasztházaspár máról-holnapra Spanyolország leghíresebb családjává lett.

A hírre természetesen ujságírók keresték fel a Garcia-családot és amit a házastársak az ujságíróknak elmondottak házaséletükről, az még csak növelte a csodálatot iránt uk.

Garcia csak egyszerű napszámos volt, amidőn nőül vette feleségét és szerény béréből tartották fenn magukat. A második gyerek megszületése után bérbevettek egy kis földet, de az csupán három hónapi élelmet biztosított a család számára. A földet az asszony müvelte meg és ezen felül az egész község csordáját is őrizte, mert a férfinak újabb kereseti forrás után kellett néznie, hogy az év hátralévő hónapjaira is félretehessen valamit. Midőn az első gyermekek már 6—8 évesek lettek, más családokhoz kerültek, ahol könnyü munkáért élelmet kaptak. Így nőtt és gyarapodott a népes család. A sokgyermekes szegény házaspár elmondotta, hogy

soha köztük civakodás nem fordult elő

és ez a házasság nem csak a gyermekáldás terén a leggazdagabb, hanem talán a legboldogabb is volt az egész országban.

Öt fontos iparág gyantaszükségletét itthon állítjuk elő

Az iparügyi miniszter az elmult napokban rendeletileg szabályozta a gyantagazdálkodást és külön szervet állitott fel a gyanta összegyüjtésére és forgalombahozatalára. Ennek a rendeletnek érdekes előzményei vannak. Magyarországon gyantát eddig nem termeltek és a többszázvagónos belföldi szükségletet a Délamerikából, Portugáliából, Görögországból és Délfranciaországból behozott gyantával elégitették ki. Ez az import évenkint körülbelül 10 millió pengő értékü volt.

A miniszter utasitására beható vizsgálat alá vették azt a kérdést, hogyan lehetne az itthoni szükségletet belföldön előállitani. Rövid néhány hónap lefolyása alatt a kérdés megoldódott és a problémával foglalkozó tudósok megállapitották, hogy erdei fáink közül az erdei fenyö, a fekete fenyö, továbbá a luc- és jegenyefenyö gyantája értékben megközeliti a külföldit és ipari céljainkra kitünően felhasználható. A gyanta gyüjtése a Dunántúl, Kárpátalja és Erdély fenyőerdőségeiben széles néprétegeknek ad jó mellékkeresetet. A gyantát egyrészt a fák által sérüléses helyeken önként termelt gyantaizzadmány lekaparásával gyüjtik össze, másrészt megcsapolják a fákat és igy idézik elö a gyantaképződés megindulását.

A szakértők véleménye szerint fokozott szervezéssel teljes mennyiségben elö lehet állitani a szükséges és öt fontos iparág termelésében nélkülözhetetlen szerepet játszó gyantát. Ezzel nyersanyaggondjaink egyikét újra sikerült belföldön megoldani.

Tömöry Bank
Cégtulajdonos:
nemes Tömöry László
Budapest,
VII., Erzsébet-körút 9.
Newyork-palota
(Telefon: 225-200)
Ajánlja szerencsenyereményeit, amig a készlet tart
Nyolcad P 3.50 Negyed P 7
Fél P 14 Egész P 28

BAROSS KÁVÉHÁZ-ban
esténként vacsora-különlegességek
Cselényi énekel
TOKI KORVÁTH GYULA és cigányzenekara muzsikál

Csodatükör

Színháznyitás a Fővárosi Operettszínházban

Négy vagy öt évvel ezelőtt a Nemzeti Színházban láttuk *Babay* József és *Buday* Dénes zenés mesejátékát, amelyet most átdolgozva, revüsített formában, színházavató darabként mutat be a Fővárosi Operettszínház. A régi darab megszínesedett, kipirult, régi illatai újból megcsapják és elbájolják a nézőt, ízei, harmata és hangulata pedig ugyanúgy a szívünkhöz szólnak, mint első formájában. Az átdolgozás nem vált a

Madarász László, Barabás Sári, Weszely Pál és Solthy György.

darab kárára, a szerzők nem „operettesítették" el a darabot, hanem csak az új színpadi átdolgozás követelményeinek megfelelően adtak neki szélesebb iramot, nagyobb tempót s a rendezés feküdt bele a műbe, mindent elsöprő lendülettel, hogy igazi, nagy produkciót hozzon ki belőle.

Az egyszerű, poétikus történet részleteiben módfelett hatásos ebben az új átdolgozásban. Nem közömbös az sem, hogy ez alkalommal az *énekes-darabot énekes-színészek* játsszák, hatalmas kórusok adják a köritést, egyszóval látványosabb, nagyobb lett az egész szervirozás. Ha látszik is olykor, hogy mindez a hazai viszonyokra van méretezve, ez a filléres broadway-melodie, mégis nagy lélegzetet igényel, mert a színpadon olykor a színészek, görlök, statiszták cavalcade-jában szinte nincs talpalatnyi szabad hely sem. Egészben véve mutatós látványosság az új Csodatükör — szinte új darabnak számít.

A női főszerepben örömmel láttuk *Barabás* Sárit, aki ragyogó hangján kívül játékban és megjelenésben is kielégített bennünket. Kellemes és jóhangú bonvivánnak ígérkezik *Madarász* László, akit Szegedről szerződtettek, Ignáth Gyulához hasonlóan, akit szintén a vidék adott vissza Pestnek. A darab legmarkánsabb sikere *Orsolya* Erzsi nevéhez fűződik. Ő játssza „Mikán néni"-t, *Babay* József kedvenc színdarab-figuráját megrázó életszerűséggel és az egész színészegyüttesnél egy fokkal magasabb színpadi kultúrával. A hatalmas színlap névsorából még megdicsérhetjük *Weszely* Pált, *Halmay* Tibort, *Raffay* Blankát, *Solthy* Györgyöt, *Ihász* Aladárt, *Ujváry* Lajost, *Pártos* Gusztávot és *Egyed* Lenkét. A szép díszleteket Jaschik Álmos tervezte.

(U. J.)

Színes filmkockák

A Velencei Filmversenyen bemutatott *„Lángok"* című magyar film olasz kritikái kiemelik, hogy a *Kalmár* László rendezésében készült művészi értékű film elüt az Olaszországban eddig bemutatott magyar filmek sablónjától. A *La Stampa* kiemeli, hogy a rendezés újszerűen érdekes, a főszereplők: *Mezey* Mária, *Hidvéghy* Valéria, *Kiss* Ferenc és *Jávor* Pál játéka pedig kifogástalan.

*

Harminchat óráig egyfolytában folytak a Hunnia műtermében az „Életre ítéltek" című új magyar film felvételei óriási díszletek között, amelyek spanyol Marokkó egyik tengerparti mulatóhelyét varázsolták a műtermbe. Nagyszámú statisztéria tarka tömege, arabok, négerek, spáhik, matrózok, kínaiak és európai ültetvényesek népesítették be látványosságba illő díszleteket, amelyek között Rodrigez Endre rendező vezetésével készültek a felvételek.

*

Két pompás filmszínész: Jean *Gabin* és Jules *Berry* szerelmi párbaja áll középpontjában annak a végtelenül merész és rendkívül izgalmas francia filmnek, amely *„Mire megvirrad"* címmel a közeljövőben a közönség elé kerül. A végzetes asszony szerepét, aki miatt gyilkosság is történik, *Arletty* játssza. Mellette új, fiatal sztár mutatkozik be, mint negyedik főszereplő, a 19 éves *Jacqueline* Laurent.

*

Véres kalózlázadás áll a középpontjában a „Hét tenger ördöge" című bemutatás előtt álló amerikai filmujdonságnak, amelyben a főszerepet Errol Flynn játssza. Az óriási kalóz gályák féktelen és vad népének élén, amely hol lelkesedik érte, hol pedig gyűlöli őt, verekedi át magát a híres kalózkapitány Geoffrey Thorpe szerepében a gályarabságtól a nemzeti hős büszke címéig.

*

Az elmult békeidők levegője árad a *„Bécsi történetek"* című filmből, amelyben Hans *Moser* és Paul *Hörbiger* játsszák a főszerepeket: két főpincért. Az Uránia, a tavaly nagy sikert aratott filmet, vasárnap délelőtti matinéjára ismét műsorára tűzte.

Darabot írni még jobb, mint kritikát — mondja Illés Endre, a Nemzeti Színház legfrissebb szerzője

A Nemzeti Színház három hét mulva új szerzőt avat. Bemutatja *Illés* Endrének *„Történtek"* című szatiráját. A darabot tegnap szerepezték ki. Péntek éjjel beszéltünk a szerzővel, a régi kritikus kollégával, aki első színpadi művéről a következőket mondja:

— Évekig nem gondoltam darabírásra — úgy is mondhatnám, hogy illemből, mert kritikus voltam. A kritika-írást egy idő óta kényszerből abbahagytam, mert egy nagy irodalmi vállalat keretében dolgozom. Nos, gondoltam, most itt az alkalom, tessék gyorsan darabot írni. Igy is történt. Kritikát nagyon szerettem írni. Diákkoromban az első könyv, amit saját pénzemen megvettem, Ambrus Zoltán egyik kritikai műve volt. Most darabírás közben rájöttem, hogy még a kritikánál is jobb darabot írni. Örömmel, boldogan és gyorsan írtam első színpadi művemet. Egy kis dunamenti faluban a szabadságom alatt kezdtem el a munkát, és három hónap alatt el is készültem három felvonással. Minden nap írás után egyre frissebb és pihentebb lettem. A harmadik felvonás már Pestre maradt, de ez is elkészült egyhamar.

— Eredetileg három-négy téma közül válogattam. Végül is azt választottam, amelyikben összeegyeztethettem a darabot és a — kritikát: a társadalomról, az emberekről és a jelenségekről. Első színdarabomban a rohanást, a történtést, a lázat viszem színpadra, azt a tempót, amely az embereket elcsábítja a hatalomvágy, az egyéni sikerek, a könnyű boldogulás és a jó élet felé.

— A női főszereplő egy fiatal lány. Karcsú, szép, könnyed, kicsit felületes, de azért szépen stilizálva él. Szörényi Éva játssza ezt a szerepet. Az apja — Petheő Attila lesz a színpadon — vezérigazgató, egy európai kulturájú, kiegyensúlyozott, nagykaliberű ember. Két hasonlóan nagy szerep van még a darabban: két fiatalember: ők a rohanók. Két egészen ellentétes jellem, mind a kettő külön utakon száguld. illetve történt az érvényesülés felé. Kovács Károly és Szabó Sándor játssza ezt a két szerepet. A darabban ez a négy csaknem egyenrangú főszerep dominál, de ezenkivül még egy sereg kisebb epizód-figura illusztrálja a játékot.

— Három hét mulva lesz a premier. Meglátom, majd, milyen érzés az, ha az ember nem a zsöllyéből mond kritikát, hanem a színpadról próbál — kritikát gyakorolni arról a közönségről, amelynek egyrésze a nézőtéren ül.

A Milliomos — Németországban

Az Uj Magyar Színház évadnyitó ujdonsága, *Bónyi* Adorján a *„Milliomos"* című darabja, még ebben az évadban Németországban is színre kerül. A fordítás munkája már elkészült és a darab berlini kiadója a napokban érkezik Budapestre, hogy a németországi előadás részleteit megbeszélje.

(*) Jubilál a Ramazuri. A Kamara Varietében szombaton este érkezik el a *„Ramazuri"* című revü a 25-ik előadás jubileumához. A vidám és szórakoztató műsor eddigi előadásain táblás házakkal került színre. A nagysikerü varietéműsorban *Szondy* Biri, *Dolly* Hopkins, *Körössy* Zoltán, *Halmay* Imre és *Békeffy* játsszák a főszerepeket.

SZÍNHÁZ, MOZI ÉS RÁDIÓ MŰSOR

Jegyrendelő telefonok:
Stádium: 14-00-00
Kultur: 18-99-99

Díjmen es házhozszállítás

OPERAHÁZ (3, ½8):
Szombat: Pillangókisasszony. (D).
Vasárnap este: Nincs előadás.
Hétfő: Nincs előadás.
Kedd: Bolygó hollandi. (A).
Szerda (½7): Tell Vilmos. (E).
Csütörtök: Lakmé. (B).
Péntek: Salome. (C).
Szombat: Bánk bán. (D).
Vasárnap d. u.: Mosoly országa;
este (½7): Faust.

NEMZETI SZINHÁZ (¼4, ½8):
Szombat: A piros bugyelláris. (VII.)
Vasárnap d. u.: Csongor és Tünde;
este: A piros bugyelláris. (VIII.)
Hétfő: A piros bugyelláris. (K 1).
Kedd: A piros bugyelláris. (X).
Szerda: A piros bugyelláris. (XI).
Csütörtök: A piros bugyelláris. (XII).
Péntek: A piros bugyelláris. (N I).
Szombat: Nóra. (Bem. bérlet).
Vasárnap d. u.: Győri kaland;
este: Nóra. (I).

NEMZETI KAMARASZINHÁZ (8):
Minden este: Kaland.

MAGYAR MŰVELŐDÉS HÁZA (½8):
Szombat (½5): Magyar Leányok akciójának díszgyülése;
este (½8): A Dolgozó Ifjúság műsoros estje.
Vasárnap (½8): Az Operaház vendégjátéka: Aida. (III. 1.)
Hétfő (½12): Magyar Nemzeti Diákszövetség „Október 6"-i ünnepélye.
Kedd (½8): Csongor és Tünde. (B 1).
Szerda (½8): Csongor és Tünde. (C 1).
Csütörtök (¾8): Csongor és Tünde. (D 1).
Péntek (½8): Csongor és Tünde. (E 1).
Szombat (½8): Csongor és Tünde. (F 1).

Vasárnap (d. e. 11): A piros bugyelláris. (G 2);
d. u. (4): Zenekari hangverseny;
este (7): Vöröskereszt kívánsághangversenye.

VIGSZINHÁZ (¼4, 8):
Szombat: Marie Rose.
Vasárnap d. u.: Marie Rose;
este: Marie Rose. (T).
Hétfő: Marie Rose. (G).
Kedd: Nyári zápor.
Szerda: Marie Rose. (C).
Csütörtök: Marie Rose. (M).
Péntek: Marie Rose. (L).
Szombat d. u: Marie Rose;
este: Marie Rose.
Vasárnap d. u.: Marie Rose;
este: Marie Rose. (R).

UJ MAGYAR SZINHÁZ (4, 8):
Szombat: A milliomos. (B. sz.)
Vasárnap d. u.: A milliomos;
este: A milliomos. (A).
Hétfő: A milliomos. (B).
Kedd: A milliomos. (C).
Szerda: A milliomos. (D).
Csütörtök: A milliomos. (B. sz.)
Péntek: A milliomos. (B. sz.)
Szombat: A milliomos. (B. sz.)
Vasárnap d. u.: A milliomos;
este: A milliomos. (G).

MADÁCH SZINHÁZ (¼4, 8):
Minden este és vas. d. u.: IV. Henrik.

ANDRÁSSY SZINHÁZ (¼4, 8):
Minden este és vasárn. d. u.: Boldoggá teszlek.

FŐVÁROSI OPERETTSZINHZ (¼4, 8):
Minden este és vasárnap d. u.: Csodatükör.

KAMARA VARIETÉ (½9, szombat és csütörtök ½6, ½9, vasárnap ¼4, 6, 9):
Minden nap: Ramazuri.

KOMÉDIA ORFEUM (½5, ½9)
Minden este, vasár- és ünnepnap d. u.: Utazás a hölgy körül.

ROYAL REVÜSZINHÁZ (½9, csütörtök, szombat és vasárnap d. u. ½5).
Minden nap: Tempórevü.

NEMZETI BÁBSZINHÁZ (4, 8): Szombat, vasárnap d. u.: Soktudó fiú. Hétfő, péntek este: Toldi.

ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ (¼6, ¼9 és vasárnap ¼4, ¾6, ½9) Minden nap: 2000 pengős férfi.

MAGYAR MŰSZINKÖR (vas. ¼4, 6, 8):
Postás Katica.

JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ (¼6, ¼9, vas. ¼4, ¾6, ½9):
Mindennap: Becskereki menyecske.

KISFALUDY SZINHÁZ (¼6, ¼9, vas. ¼4, ¾6, ½9):
Minden nap: Fityfiritty.

BEMUTATÓ MOZIK:

ATRIUM (T.: 15-40-24.) ½6, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ¼4 órakor is. Leányvásár. Híradó.

BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHAZ IV., Petőfi-utca 6. (T.: 181-244.) Magyar-, Ufa-, Luce- és Fox-híradó. A Főméltóságú Asszony rádiószózata. A kievi csata. Leningrád ostroma. Tűzvész Stockholmban. Győzedelmes Japán. (Riportfilm). Rajzos híradó a Lánchídról. Folytatólagos egyórás előadások 10—24 óráig.

CASINO FILMSZINHAZ (Tel.: 383-102.) ½6. ¾8, ¾10. Sz., V., Ü.: ¼4 órakor is. Walt Disney parádé: Huncut kis kacsák. Híradók.

CITY (T.: 111-140.) ¾6 ¾8, ¾10-kor. Sz., V., Ü.: ¾4, ¾6, ¾8, ¾10-kor. Walt Disney parádé: Huncut kis kacsák. — Híradók.

CORSO (Tel.: 18-28-18.) ½6, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ¼4-kor is. Háry János.

DÉCSI FILMSZINHAZ (Tel.: 125-952, 121-343.) Becsületből elégtelen. 5, ½8, ½10. Sz. és Ü.: ¾3-kor is.

FORUM FILMSZINHAZ (IV., Kossuth Lajos-u. 18. Tel.: 189-707, 189-453.) ½6, ½8, ¾10. Sz., V., Ü.: ¼4-kor is. Ne kérdezd ki voltam. Híradó. 4-ik hétre prolongálva.

HIRADÓ FILMSZINHAZ (VII., Erzsébet-körút 13. T.: 222-499.) Magyar-, Ufa-, Luce- és Fox-híradók. A Főméltóságú Asszony rádiószózata. A kievi csata. Leningrád ostroma. Tűzvész Stockholmban. Győzedelmes Japán. (Riportfilm). Rajzos híradó a Lánchídról. Folytatólagos egyórás előadások 9—24 óráig.

OMNIA FILMSZINHAZ (Tel.: 130-125. 138-071.) 5, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: 3-kor is. Csákó és kalap. 7-ik hétre prolongálva. Híradó.

PALACE (T.: 22-12-22.) 11, 2, 4, 6, 8 10 órakor. Közbelép a feleségem. 2-ik hétre prolongálva.

RÁDIUS FILMSZINHAZ (Tel.: 122-098, 120-564.) ½6. ¾8, ¾10. Sz., V., Ü.: ¼4-kor is. Intermezzo. 8-ik hétre prolongálva.

ROYAL APOLLÓ (T.: 222-002.) ½6, ½8, ¾10-kor. Sz., V., Ü.: 4, 6, 8 és 10 órakor. Leányvásár. Híradó.

SCALA (T.: 11-44-11.) ½6, ½8, ¾10. Sz., V., Ü.: 3-kor is. Háry János. Híradók.

URÁNIA FILMSZINHAZ (Tel.: 146-046.) 5, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ¾3 órakor is. A végtelen út. Világhíradók. V. d. e. 11-kor: Bécsi történetek.

MÁSODHETES MOZIK:

ADMIRAL (Tel.: 35-37-07.) 11, ½2, ¼4, ½6, ½8, ½10. Dankó Pista.

ASTRA (Tel.: 15-44-22.) csüt., pént. ¾4, ¾7, ½10, szomb. 2, ½5, 7, ½10. V. 11-kor is. Egy asszony három élete.

BROADWAY FILMSZINHAZ (Telefon: 422-722.) ¼4, ½6, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ½2-kor is. Első előadás mérsékelt. Egy tál lencse. Híradó.

CORVIN FILMSZINHAZ (Tel.: 113-036.) Rövid ideig zárva! Átalakítás után mint premier-színház nyílik meg.

DÉLIBÁB (volt Winkler. T.: 490-130.) 6 és ½9. V., Ü.: ½3, ¾5, 7 és 9 órakor. Ököljog.

ELIT MOZGÓ 4, 6, 8, 10. V., Ü.: 2 órakor is. Lesz, ami lesz.

HOMEROS MOZGÓ (Tel.: 496-178). 4, ½7, 9. V. ½2-kor is. Manderley ház asszonya. 2-ik hétre prolongálva.

IPOLY FILMSZINHAZ ¼4, ½6, ½8, ½10. V. ½2-kor is. Halálraítéltek. V. d. e. 11-kor: Segítség, örököltem.

KAMARA (T.: 423-901.) 11, 2, 4, 6, 8, 10 órakor. Az elsodort ember.

LLOYD (T.: 111-994.) ¼4. ½6, ½8, ½10 órakor. V., Ü.: ½2-kor is. András.

ODEON FILMSZINHAZ (T.: 422-785.) ¼4, ¼7, ¾9. V. ½2, 4, ½7, 9 órakor. Dankó Pista. Világhíradó. V. d. e. 11-kor: Erdélyi kastély.

OLYMPIA (Tel.: 423-188.) 11, 2, 4, 6, 8, 10-kor: Halálraítéltek. Híradó.

ORIENT FILMSZINHAZ (T.: 114-926.) Manderley ház asszonya. Híradó. ½5, 7, ½10, V. 11, 2-kor is.

PALOTA (T.: 156-605.) ¼4, ½6, ½8, ½10. V., Ü.: ½2-kor is. Manderley ház asszonya. Híradó.

RADAY MOZGÓ (Tel.: 382-581.) 5, ½8, ½10. V. 2, 4, 6, 8, 10-kor. Szerelem és vérpad.

REX (T.: 228-020.) ½5, ¾7, 9. Sz. ¼4, ½6, ½8, ¼10-kor. V. ½2-kor is. Dankó Pista. Híradó.

SAVOLY (Tel.: 14-60-40.) ¼4, ½6, ½8, ½10. V., Ü., ½2 órakor is. Robinson-család.

TISZTI KASZINÓ ZÁRTKÖRŰ FILMSZINHÁZ ½5, ¾7 és 9 órakor. 2-án és 5-én: András. 7-én: Robinson-család.

TIVOLI FILMSZINHAZ (Tel.: 225-602.) 11. ¾2 ¾4, ¾6, ¾8, ¾10. Fiatal ördögök. Híradó.

TURÁN (T.: 120-003.) 11, ½2, 4, 6, 8, 10. V. 11, 2-kor is. Dankó Pista.

VESTA (Tel.: 222-401.) 11, ½2, ¼4, ½6, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: 11, 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Rose Marie. 4-ik hétre prolongálva.

RÁDIÓ

Szombat:

BUDAPEST I.: 12.00 Fohász. Himnusz. 12.10 BSzKRT-zenekar. 12.40 Hírek. 13.20 Időjelzés, vizállásjelentés. 13.30 Hanglemezek. 14.30 Hírek. 14.45 Műsorismertetés. 15.00 Árfolyamhírek. — 15.20 Cigányzene. 16.10 Ifjúsági rádió. 16.45 Időjelzés, hírek. 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 17.15 A rokon finn nép dalaiból. 17.40 Csikót nevelünk. Felolvasás. 18.00 Szalonzene. 18.4 Hatalmas ősz. Somlay Arthur versek mond. 19.00 Hírek magyar, német é román nyelven. 19.20 Hegyi Szent Be nát kultusza Magyarországon. 19.4 Richard Strauss: F-dur szonáta. 20.0 Lóversenyeredmények. 20.10 Kívánsághangverseny. 21.40 Hírek. 22.10 Hanglemezek. Vidám számok. 23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 23.25 Szalonzene. 24.00 Hírek.

Vasárnap:

BUDAPEST I.: 8.00 Fohász. Szózat, hanglemezek. 8.40 Hírek. 9.00 Unitárius istentisztelet. 11.00 Református istentisztelet. 11.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Szent Domonkos-rendi templomból. 12.15 Levente rádiófélóra. 12.45 Az Operaház zenekara. Közben 13.10 Rádiókrónika. 13.45 Időjelzés, hírek, vízállásjelentés. 14.00 Hanglemezek. 15.00 A földmívelésügyi minisztérium előadása. 15.45 Tárogató-négyes. 16.00 A magyar szabadságharc utolsó hetei. Felolvasás. 16.25 Cigányzene. 16.40 Buda halála falun. Közművelődési előadás. 17.00 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. 17.20 A kegyetlen mosoly. 17.45 Melles Béla zenekara. 18.30 Hangképek a vasárnap sportjáról. 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. 19.20 Mi történt a hetes studióban? Vidám jelenet. 19.50 Kiss Ferenc hegedű, gitár, nagybőgő együttese. 20.10 Öt halhatatlan. Irodalmi est. 21.00 Amire ma Rómában táncolnak. Közvetítés Rómából. 21.40 Hírek. Sport- és lóversenyeredmények. 22.20 Szentgyörgyi László hegedül. 22.45 Cigányzene. 23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. Utána a cigányzene folytatása. 24.00 Hírek.

Jaschik Álmos.

Okt. 23
Magyarság, 1928. V

* **A Könyvbarátok Lapjának második száma.** A *Magyar Bibliofil Szemle* utóda, a *Könyvbarátok Lapja*, most adja második számát az olvasó kezébe. Ez a január—március hónapokkal jelzett második szám még az első számot is messze felülmulja. A magyar lélek valahogy idegenkedik a könyv igazi kultuszától. A mi fajtánk nem érti azt a sok finomságot, ami az igazán könyvbarát népeknél körülveszi a könyvet. A könyvkötés, az illusztráció művészete, a könyvtárrendezés művészete nem igazi magyar tulajdonságok. *Sikabonyi* Antal már a *Magyar Bibliofil Szemlét* is azzal a célzatal inditotta meg, hogy az igazi könyvkultusznak fog orgánumot csinálni. A *Magyar Bibliofil Szemle* rövid életében be is váltotta a hozzáfüzött reménységeket, de a *Könyvbarátok Lapja* talán még nagyobb erővel propagálja a kitüzött célt. A *Könyvbarátok Lapjának* második száma kiállitás tekintetében olyan diszes, gondos, aminőt magyar folyóiratban eddig még alig láttunk. Ebben a folyóiratban csakugyan benne csillog a mai magyar könyvillusztráló művészet és könyvdiszitőérzék minden szépsége. Ebbe a számba, például, *Jaschik* Álmosnak egyik illusztrációján kivül ott látjuk *Zichy* Mihály három illusztrált lapját, *Fáy* Dezső, *Pogány* Villy, *Divéky* József, *Kozma* Lajos, *Bókayné Egyed* Erna pompás illusztrációit. Irodalmi tartalom tekintetében pedig szinte kilép ez a szám a kitüzött keretek közül. *Ravasz* Lászlónak az irodalmi skizmáról szóló irása, *Ambrus* Zoltánnak *Könyv és üzlet* cimü cikksorozata, *Schöpflin* Aladár, *Herczeg* Ferenc ismertetése, *Pálffyné Gulácsy* Irén könyvismertetése, *Sikabonyi* Antal Kosztolányi *Meztelenül* cimü verskötetéről szóló könyvismertetése stb., stb., mind olyan cikkek, melyek már kiléphetnek a szorosan vett bibliofilia keretei közül és vetekednek bármely irodalmi lapunk tartalmi gazdagságával. *Elek* Artur *Zichy* Mihályról *Jaschik* Álmosnak a könyvillusztrálás művészetéről szóló közleménye, *Lyka* Károly egy Zichy-könyvről irott kritikája, szintén tulmennek a könyvillusztrációs irodalom határain és általános művészettörténeti vonatkozásokban is nagyjelentőségüek. *Ravasz* Lászlónak a már emlitett cikke olyan problémát vet föl, melyre az egész magyar publicisztikának föl kellene figyelnie. Nagy eseménye a kötetnek a *Varju* Elemér és *Lajta* László kommentálásával megjelent *Szent Erzsébet-himnusz: az első magyar zeneemlékünk Zsigmond király korából.* S hogy a legkisebb rovatok is mily gazdagok, azt bizonyitja, például, a *Levelek* cimü rovat, melyben *Makkay* Sándor püspöknek, *André* Fervertnek, Enrico *Rokkának* és *Leffler* Bélának érdekes leveleit találjuk, *Rapaics* Raymund *Fejérváry* Géza Gyula báró könyvéről ir feltünést keltő cikket. *(H. G.)*

Mór háztulajdonos 1927 október havában felmondott bérlőjének, özvegy *Kovács* Sándornénak, mert az özvegy az 1927 szeptemberi bérből hat pengő 70 fillérrel adós maradt, éspedig azért, mert a háztulajdonos az ő bérletéhez tartozó padlást tőle elvette. Később azonban mégis megfizette a hat pengő 70 fillérnyi hátralékot, de már a felmondás megtörténte után. A felmondási pörben Kovácsné azzal védekezett, hogy a hat pengő 70 fillér bérhátralék olyan jelentéktelen összeg, hogy emiatt a mai nehéz lakásviszonyok között lakásából ki nem tehető. Egyébként is — véleménye szerint — joga volt a hátralékot visszatartani a padlás jogtalan elvonása miatt. *A felebbviteli tanács a felmondást érvényesnek mondta ki és a bérlőt a lakás kiürítésére kötelezte.* „Eldöntendő volt az a kérdés — mondta a királyi törvényszék indokolása —, hogy a hat pengő 70 fillér bérhátralék tekinthető-e olyan csekély összegnek, amelynek kellő időben való meg nem fizetése a felmondás érvényességének kimondását vonja maga után. A királyi törvényszék azt a megállapítást teszi, hogy bár hat pengő 70 fillér effektive nem nagy összeg, a havonta fizetendő 16 pengő 70 fillér bérösszeg relációjában azonban mindenesetre olyan hátraléknak tekintendő, amely mellett a kellő időben és időre eszközölt fölmondást érvényesnek kellett kimondani."

— **Sikkasztó forgalmiadó-ellenőr** *Hód mezővásárhelyről* jelentik: *Molnár* Antal, a másodhelykutasi közigazgatási kirendeltség

145. ÁGOSTON VENDEL: Korcsmaudvar. Vízfestmény.
146. GY. TAKÁCH BÉLA: A Balaton Kereszturnál. Vízfestmény.
147. HOFHAUSER F. J.: Tiszapart. Vízfestmény.
148. GY. TAKÁCH BÉLA: Topolyafák. Vízfestmény.
149. GY. TAKÁCH BÉLA: Virágzó mandulafa. Vízfestmény.
150. GY. TAKÁCH BÉLA: Ház Csabdiban. Vízfestmény.
151. agárdi SOÓS LAJOS: Gyárudvar. Vízfestmény. Magántulajdon.
152. vízkeleti WITMANN ETA: Mulatozás. Vízfestmény.
153. DIETRICH ADOLF: Zivatar után. Vízfestmény.
154. VERES ZOLTÁN: A vadász. Víz estmény.
155. HENDE VINCE: Hajók a Dunán. Vízfestmény.
156. GYERTYÁNYI NÉMETH GYULA: Kaszások. Vízfestmény.
157. HENDE VINCE: Buda. Vízfestmény.
158. NÉMETHY NÁNDOR: Hó a hegytetőn. Pasztel.
159. JASCHIK ÁLMOS: Krisztus megkisértése. I. Guache. Magántulajdon.
160. HENDE VINCE: Falú. Vízfestmény.
161. NÉMETHY NÁNDOR: Utolsó hó-foltok. Pasztel.
162. HENDE VINCE: Kikötő. Vízfestmény.
163. GYERTYÁNYI NÉMETH GYULA: Déli pihenő. Vízfestmény.
164. GYERTYÁNYI NÉMETH GYULA: Kutnál. Vízfestmény.
165. DIETRICH ADOLF: Sirokkó. Vízfestmény.
166. BATHÓ LAJOS: Női fej. Vízfestmény.

HESSKY IVÁN VÍZFESTMÉNYEI:

167. Tatai táj estefelé.
168. Hordás.

169. Szántás.
170. Záporeső után.
171. „Egy bögre kávé".

172. KÖVESDY GÉZA: Felvidéki táj. Vízfestmény.
173. RÖKK KÁROLY: Balaton. Pasztel.
174. NEOGRÁDY ANTAL: Ősz felé. Vízfestmény.
175. KÖVESDY GÉZA: Hófoltok. Vízfestmény.
176. RÖKK KÁROLY: Meleg délután. Pasztel.
177. JASCHIK ÁLMOS: Krisztus megkísértése. II. Gauche. Magántulajdon.
178. JASCHIK ÁLMOS: Krisztus megkísértése. III. Gauche. Magántulajdon.
179. SZENTGYÖRGYVÁRI GYENES LAJOS: Canale Grande. Pasztel.
180. SZENTGYÖRGYVÁRI GYENES LAJOS: Velencei bárkák. Pasztel.
181. VARGA NÁNDOR LAJOS: Irgalmas szamaritánus. Vízfestmény.
182. GY. TAKÁCH BÉLA: Koczánpusztai rét. Víz-

DÖVÉNYI NAGY LAJOS RIPORTJA:

VÉGIG AZ ÚJ SZERETFALVA-DÉDAI VONALON

Déda, december 4.

Nyujtózunk az új állomásépület elött, amelynek friss festékszaga erösebb a mozdony csípös kószénfüstjénél, s belengi az egész völgyet. A tágas váróterembe most cipelik be a keményfából faragott támlás székeket, asztalokat, — *minden darab szinte müasztalosremek* — s az IBUSz-pavillon üvegablaka mögött is rendezgtik már a képeslapokat, könyvekat, cukorkás csomagokat.

Minden csupa nyüzsgés,

munkások kiáltoznak, vasutassipok szólnak, az ütközök acéltányérja csattogva csapódik össze;

olyan az élet Dédán, mintha máris megindult volna az új vonalon a forgalom,

le a Székelyföld felé, pedig *csak anyagvonatok végtelen tehervagon sorát vonszolják még a kormohomlokú mozdonyok egyelőre.* Mi is ilyen szerelvényre kapaszkodtunk fel Szeretfalván s a félig nyitott ajtajú kocsiból *néztük végig ezt a 48 kilométer hosszú vonalat,* amely

tökéletesen elkészült, nem egészen két esztendeig tartó roppant munka árán.

Most költözködnek a csínos, barátságos bakterházakba is a lakók, a szomszédos vagonban például egy nyolcgyermekes család utazott egy darabig velünk, kutyástól, macskástól, vidám izgalommal.

A legrakoncátlanabb talaj

A pálya mentén most már csend van. Eltüntek a nyikorgó kerekü kubikostaligák, a bozontos kis lovak, amelyek gözölögve vonták a kétkerekü, földdel megrakott kordékat, a szerszámok pengése is elhallgatott,

már csak az állomások előtt egyengetik a talajt

s imitt-amott a töltés oldalában, a bevágásoknál térdelik a földet a kövezök, akik a szivárgókat építik.

Akik majd a gyorsvonat ablakából nézik ezt a behavazott, rideg, kietlen tájékot, a szakadozott oldalú dombokat, egymásra türemlett halmokat, összevissza-völgyeket,

fogalmat se tudnak alkotni: a zemberi akaratnak, a szellemi és fizikai erőfeszítésnek micsoda mértékére volt szükség, hogy ez a vasút megépüljön.

Az erdélyi medence, de különösen ez a mezőségi terület az állandó terepmozgások, bevágások, csúszások klasszikus hazája, ahol a mult század második felében végzett nagy vasútépítéseknél tapasztalt nehézségek *egész Európa szakirodalmát foglalkoztatták akkor s ma is úgy tanítják, hogy a földkerekség legrakoncátlanabb, legrosszabb tájéka az ilyen munkálatokra.* Az európai hírü magyar vasútépítő tudomány tökéletességi vizsgája volt a szeretfalva—dédai vasút, amelyet igazán rekordidö alatt készítettek el, a temérdek nehézség ellenére is, hiszen *normális körülmények között jóformán a vasút tervezése, a munkálatok megszervezése is legalább két esztendőt kívánt volna meg, annyit, amennyi idő alatt a vonal mindenestül elkészült.*

Mig a hosszú tehervonat ácsorgott velünk egy-egy kis állomáson, megállott szuszogni a nagy emelkedök után, s a mozdony ideoda vonszolta a mellékvágányokon az üres, vagy megrakott kocsikat, a MÁV és a kereskedelmi minisztérium velünk jött urai megmagyarázták, hogy folyt itt a munka, micsoda iszonyú anyagtömeget kellett megmozgatni, milyen nehézségekkel találták szemközt magukat az épitök. A negyvennyolc kilométeren

összesen valami kétmilliónyolcszázezer köbméter földanyagot kellett kiemelni és elszállitani, s ebből kereken kétmillió a töltésekbe épült be.

Persze ezen felül *igen sok helyen ki kellett emelni és elszállitani a töltések helyéről azokat a süppedő talajokat, amelyek nem birták volna el a terhelést, s az elhordott földtömeget máshonnan kiemelt anyaggal pótolták.* Furcsán hangzik, de

még fekete humuszt is százvagon-számra szállitottak a dédai vasút mellé, nem beszélve a betonkavicsról, cementről, gömbfáról, homokról, tégláról, vasról, bitumenről, meg vízről.

Mert azt is hoztak kereken 82.000 köbmétert.

A földdel való harc győzelmi jelei

Az utas, aki valahová a délerdélyi fürdökbe készül és unakodva bámul az ablakon, a töltés oldalában csinos, keskeny köcsikokat, vékonyka csatornákat lát majd, s azt gondolja magában: lám, *a MÁV még arra is gondolt, hogy — kicifráztassa a pálya oldalát.* Keveson tudják majd, hogy

ezek a „díszítő elemek" a földdel való harc győzelmi jelei,

s arra valók, hogy örökre megállítsák e mozgókedvü dombok lassú csúszását.

Helyenként földalatti szárító tárolókal kellett a hegyoldalakat megállítani, *másutt pedig szivárgókat és köbördákat, még kővel burkolt árkokat kellett építeni,* hogy a minden esözésnél valóságos szappanná váló kék márgát megfogják. Ezek a lépten-nyomon feltünö szivárgók *összesen 34.000 méter hosszúak, s voltak dombok, amelyeket 10—20 méter mélységben keresztül kellett vágni keskeny árkaikkal.*

Vonalnak igazán változatos ez a dédai, a vasúttervezöknek és építöknek mindenféle szaktudása érvényesülhetett, — csináltak alagutat kettőt is, egyik félkilométer, a másik majdnem egy kilométer hosszú, készíteniök kellett összesen valami

190 hidat, köztük 4 viaduktot.

Közben még arra is „ráértek", hogy az országutakat rendbehozzák, hiszen

eleintén teherautókon szállították a vasút anyagát, s valami 50 kilométer hosszúságú közúti hálózatot teremtettek.

Ez volt az első munka, a tulajdonképpeni vasútépítés megkezdése előtt, amelyen valóságos vezérkar dolgozott. Mikor szegény, boldogult *Teleki* Pál miniszterelnök s a MÁV akkori elnöke, vitéz *Horthy* István *Algyay* Pál államtitkárral kijelölték a vasút vonalát, az államvasútak, amely *évtizedek óta nem végzett ilyen óriási arányú építkezést, nyomban hozzáfogott a munkálatok megszervezéséhez.*

Jáky József professzor, a müegyetem vasútépítési tanszékének vezetője

egész laboratóriumával leköltözött ide, hogy a talajmechanikai vizsgálatokat, földmü tervezéseket, az alagutak szelvényeinek, töltések és bevágások méreteinek, a szivárgóhálózatok elhelyezésének megállapítását elvégezze.

A vonal nyomjelzését és tervezését, természetesen a MÁV építési főosztálya végezte, amelynek sok gondot és munkát adott ez a vasút. *Dörre* Jenö mellett *Pieri* Cézár, a helyszíni építés vezetője, szinte éjt nappal eggyé szakasztó tevékenységgel állott az ügy szolgálatába, a kereskedelmi minisztériumból pedig *Kováts* Alajos osztanácsos végezte az irányítást és felügyeletet, amelynek kemény céltudatossága az építkezés pontos időre való befejezését tette lehetővé.

Első utasok a tehervonaton

Amerre a tehervonat eldöcögött velünk, mindenütt valóságos

frissen épült falvakat láttunk:

a munkások baraktelepeit, az építkezési raktárakat, élelmezési depókat, hiszen ha jól összeszámoljuk, egy középszerü város lakossága kitelt volna abból a munkáshadseregből, amely itt 18 hónapig dolgozott.

Huszonhétezer ember kereste meg kenyerét a dédai vasútépítésnél, s ebből majdnem 9000 volt a kubikos, 3000 pedig különféle szakmunkás, iparos, bányász, a többi meg napszámos.

A vasútmenti községekben nem igen lett volna hely ennyi ember számára, igy aztán *kinőtt a földből itt is, ott is egy-egy barakktábor, sokszor akkora, mint egy kisebbfajta falu* — csakhogy sokkal szervezettebb és egészségesebb, hiszen mütövel felszerelt kórház és orvosi lakás is épült például Monorfalván. De ettől függetlenül, minden vállalati telephelyen orvosi rendelöt is berendeztek, fürdövel és fertötlenítövel.

A munka gyors és zavartalan menetével szorosan összefüggött a roppant munkáshadsereg élelmezési problémájának megoldása. A Hangya, amely ezt a feladatot vállalta, a nehéz viszonyok ellenére is *bravuros munkát végzett, hét elosztó raktárával és külön erre a célra Besztercén felállított kirendeltségével.*

A Hangya autókaravánjai a kemény erdélyi télben és hófuvásban is mindig pontosan megjelentek az elosztóknál,

s hogy micsoda fantasztikus mennyiségü élelmiszert kellett ide hozni, arra jól rávilágit néhány adat.

Ötszázkilencvenhárom vagon lisztből sütöttek kenyeret,

21.000 sertés szalonnáját osztották ki, 3 vagon cukrot, 5 vagon szappant, 109 vagon burgonyát, s persze ezenkívül még mindenféle ruházati cikket is. Tizenegyezer pár bakancsot, 17.000 inget, 10.000 pár féltalpat többek között. A legnagyobb élelmezési létszám 29.000 fő volt, s a Hangyának 115 fönyi személyzete látta el a munkáshadsereg élelmezésének feladatát.

A nehézségeket bravurosan küzdötték le,

a központi vezetés és az utolsó munkás is egyforma odaadással dolgozott,

hogy a Székelyföld végre közvetlen összeköttetést kapjon az anyaországgal, s ez a harc, amely az elemekkel, a szigorú és majdnem mindig kedvezötlen időjárással, a világ legrosszabb terepén folyt, — az ember diadalával végződött.

Október 11-én az új vonal közepén a Szeretfalvánál, illetve Dédán megkezdett vágányépítés összeért, s az első anyagvonat keresztülfutott a dédai vasúton.

Azóta már *olyan tehervonatok is jártak a friss sineken, amelyek a Székelyföldre irányuló szállitmányokat továbbitották.*

Állunk a dédai pályaudvar előtt, amely itt a Kelemen havasának lábánál úgy fest, mint valami kis várkastély, zömök lépcsőháztornyával, faragott emeleti szakállszárítójával, hócsúsztató tetejével, zsalus ablakaival, s nézzük a sürgést-forgást, —

első utasok,

hábar csak tehervonat-utasok. A legutolsó bakter, vagy fékező arca is ragyog, s úgy nézik a végtelenbe futó, fényes sineket, mintha az ö személyes munkájuk volna.

S tán igazuk is van. Mert *az egész ország lelkesedése, erőfeszítése, áldozata benne van ebben a nehéz 48 kilométerben,* amit egy egész világot felgyújtó háború kellős közepén a magyar akarat, tervező zseni és munkáskéz alkotott meg.

Kállay Miklós miniszterelnököt ünnepelte a MÉP csütörtöki értekezlete

A Magyar Élet Pártja csütörtökön este vitéz Lukács Béla elnöklésével

pártértekezletet tartott,

amelyen a kormány tagjai közül Kállay Miklós miniszterelnök, vitéz Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter, Varga József kereskedelem- és iparügyi miniszter, Radocsay László igazságügyminiszter, Antal István nemzetvédelmi és propagandaminiszter, Szinyei Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter és Szász Lajos közellátási miniszter vett részt.

Vitéz Lukács Béla országos elnök a párt nevében

meleg szavakkal üdvözölte Kállay Miklós miniszterelnököt

abból az alkalomból, hogy a képviselőházban nagyszabású beszédét elmondotta.

— Köszönjük — mondotta — ezt a nagy, átfogó beszédet, amelyből

újra és újra kicsendült a magyarságnak az az igaz és őszinte szeretete, amely az ő igaz magyar lényét annyira jellemzi.

Biztosította a miniszterelnököt, hogy a párt minden tagja hűséggel és ragaszkodással támogatja nehéz és nemzetmentő munkájában.

Az értekezlet résztvevői hosszantartó, rendkívül meleg ünneplésben részesítették a miniszterelnököt.

Az országos elnök ezután ismertette vitéz Miskolczy Hugónak hozzá intézett és már nyilvánosságra jutott levelét, amelyben bejelentette a pártból való kilépését. Az elnök közölte, hogy

Fenczik István ugyancsak bejelentette a pártból való kilépését

arra az időre, amíg tisztázódnak azok a vádak, amelyeket Demkó Mihály országgyülési képviselő a képviselőház egyik legutóbbi ülésén hozott fel ellene korábbi politikai magatartásával kapcsolatban.

Az értekezlet a kilépéseket tudomásul vette, majd több pártinterpelláció meghallgatása után az értekezlet véget ért.

Az értekezlet után közös vacsorára ültek össze a párt tagjai.

A vacsora során Mezey Lajos a párt nevében meleg szeretettel köszöntötte Kállay Miklós pártvezér-miniszterelnököt.

Hangsúlyozta, hogy a miniszterelnök beszédéből a tudatos magyar fajiság, a tiszta kereszténység és a nyugateurópai szellem csendült ki. Biztosította a pártvezért a párt minden tagjának bizalmáról, szeretetéről, ragaszkodásáról s életére és működésére Isten gazdag áldását kívánta.

A vacsora résztvevői igen nagy lelkesedéssel ünnepelték a miniszterelnököt.

Mezey Lajos ezután szeretetteljes szavakkal köszöntötte Bárczay Ferenc pártvezérhelyettest névünnepe alkalmából. Bárczay Ferencet szintén nagy szeretettel vették körül.

Japán torpedórombolók Guadalcanar közelében fényes győzelmet arattak egy amerikai hajóraj fölött

Tokió, december 4.
(Német Távirati Iroda)

A császári tengerészethez közelálló körök csütörtökön nyilatkoztak a Lunga melletti éjszakai ütközet ragyogó eredményeiről. A japán flottilla — a közlés szerint — valamivel naplemente után Lunga közelében csatarendben haladó ellenséges flottát vett észre, amely egy csatahajóból, négy cirkálóból és tíz rombolóból állott. Bár a két fél harcereje között nagy volt a különbség, a japán flottilla rávetette magát az ellenséges hajókra és ágyúkkal, torpedókkal megindította a támadást. Az ellenséges csatahajót, amelynek osztályát a ködképződés miatt nem lehetett megállapítani, tíz torpedótalálat érte. Ufyancsak több mint tíz torpedótalálat ért egy Augusta-osztályú nehéz cirkálót s ez pillanatok alatt elsüllyedt. A japánok elsüllyesztettek még két ellenséges rombolót, kettő pedig a találatok következtében kigyulladt. A Guadalcanar szigetén levő japán erők figyelték a harcot. A tengeri hadviselés történetében ez az első eset, hogy romboló-flottilla egyedül elsüllyesztett egy csatahajót.

A Salamon-szigetek melletti vizeken szenvedett ismételt vereségek ellenére az Egyesült Államok továbbra is erősítéseket küldenek Guadalcanar szigetre. A japán tengerészet felkészülve várja a zsákmányt. A Salamon-szigetek mellett — mint mondják — elkerülhetetlenül sor kerül negyedik és ötödik tengeri csatára és a japán tengerészet eddigi teljesítményeit is felül fogja mulni.

STYX kapitány leszámol

Pezsgőízű szatíra szerelemből, humorból és izgalomból keverve

Rendezte: KARL ANTON

Forró ritmusú muzsika, gyönyörű táncok

Zene: HARALDT BÖHMELT

Premier ma!

CORVIN

Vigyázat! Az első előadás 3/4 3-kor kezdődik!

Kérem, közölje velünk most idejekorán milyen hangszer érdekli? és pontosan, hogy mert különböző hangszerekről külön-külön árjegyzékek jelentek meg. Bármelyiket díjtalanul megküldi a

Sternberg hangszergyár

Az ország legnagyobb szaküzlete.

BUDAPEST, VII. Rákóczi-út 60.

PÁRATLANUL GAZDAG VÁLASZTÉK! OLCSÓ ARAKI

Az Esti Ujság színháza

Pénteken a Corvinban:

Styx kapitány leszámol

Rendkívül mulatságos és ötletes filmet mutat be a Tobis ma a Corvinban. A német filmujdonság, amelynek címe *„Styx kapitány leszámol“*, azoknak a bünügyi filmeknek fajtájából való, amelyek a legszerencsésebben egyesítik magukban a nyomozás és a kalandok izgalmait a humorral és a komikummal. A diplomaták és a lelkiismeretlen üzletemberek körében játszódik le a vidám mese, amelynek főhöse Styx kapitány, egy képzelt ország katonai attaséja, aki életének veszélyeztetésével leleplezi azokat az üzelmeket, amelyekkel megkárosítják hazáját a csak haszonra gondoló és semmiféle hazafias érzést nem ismerő kufárok.

Életveszélyes kalandokba keveredik, amelyekből azonban pompásan kivágja magát. Rendkívül szórakoztató és mulatságos film, Karl *Anton* rendezése gondoskodik arról, hogy friss tempóban peregjenek le a bonyodalmak. A rokonszenves Viktor *de Kowa* játssza a főszepet, egyik partnere a szép és elegáns Laura *Solari*, a másik pedig a temperamentumos magyar táncosnő, *Symó* Margit, akinek nehány bravuros táncszáma is beiktatásra kerül a filmjátékban. Forróritmusú muzsikát *Harald* Böhmel írt a Covin filmujdonságához.

Kassai polgárok — főpróbán

A Kormányzó névünnepének előestéjén ünnepi keretek között színrekerülő új Márai-darab, a *„Kassai polgárok“* főpróbáját ma délelőtt tartotta meg a Nemzeti Színház. A kitünő író történelmi drámája forró sikert aratott a főpróba közönsége előtt és a főszereplők, élükön *Somlay* Arturral, *Tasnády* Ilonával, *Szörényi* Évával, *Apáthy* Imrével, *Lehotay* Árpáddal és *Major* Tamással, sok tapsot kaptak. Itt említjük meg, hogy a *„Kassai polgárok“* előadásai nem félhét órakor, hanem hat órakor veszik kezdetüket.

Artatlan vagyok 125-ödször

Az Andrássy Színházban a 125-ik előadással ma este ötödször jubilál *Croziere* mulatságos vigjátéka, az *„Artatlan vagyok“*, *Muráti* Lilivel, *Bilicsi* Tivadarral és *Vaszary* Piroskával a főszerepekben. A színház évadnyitó darabja már csak néhányszor kerül színre, a jövő héten ugyanis bemutatásra kerül *Vaszary* János új vigjátéka, az *„Egy nap az élet“*, amelynek főszerepeit *Muráti* Lili és *Páger* Antal játsszák.

Mit határozott a Nemzetközi Filmkamara?

A Nemzetközi Filmkamara tegnapi záróülésén Karl Melzer, főtitkár ismertette a Kamara négynapos tanácskozásainak eredményét. Megállapította, hogy sikerült megteremteni a mennyiségileg és minőségileg kielégítő európai filmtermelés előfeltételeit. A filmek értékesítését a létesítendő filmkliring fogja elősegíteni és a különleges bel- és külföldi vonatkozású mintaszerződések a műszaki készülékek és pótalkatrészek szabványosítását, szerkesztését és technikai vizsgálatok megszervezését biztosítja. Filmösztöndíjakat alapítanak olyanok számára, akik filmtechnikai pályára óhajtanak lépni, továbbá az illetékes hatóságoknál keresztül szándékoznak vinni a kultúr- és oktatófilmek vámmentes behozatalát és a kötelező bemutatást minden műsor keretében. Ezenkívül elhatározták, hogy minden esztendőben a Nemzetközi Filmkamara filmbemutatót rendez.

MARNITZ

ROMANTIKUS ORGONA-EST HOLNAP este ½7-kor a ZENEAKADÉMIAN AKOM LAJOS, BORDY BELLA, CSANYI LASZLÓ, KANTOR BÉLA, RACZ VALI, SZABÓ MIKLÓS, VARHELYI ANTAL közreműködésével. Jegyek MARNITZNAL, József-körút 37.

NŐK HARCA szombaton délután is

A Pesti Színház bűbájos rokokódarabja, a *„Nők harca“*, amely páratlanul gazdag keretben eleveníti meg a francia rokokó poétikus játékos hangulatát, minden várakozást felülmúló sikerrel fut. A szellemes és ötletes vígjáték könnyed és vidám stílusával a különleges rendezés és játékstilizálásával egészen egyedülálló helyet foglal el a most műsoron levő darabok között. Estéről-estére zsúfolt házak tapsolják a pompás szereplőket élükön *Mezey* Máriával, *Kelemen* Évával, vitéz *Benkő* Gyulával és *Dénes* Györggyel. A forró sikerre való tekintettel, a színház szombat délutánokon is műsorára veszi a *„Nők harcá“*-t.

(*) Műsorváltozás az Operaházban. Az Operaház igazgatósága közli, hogy a szombatra műsorra tűzött *„Petruska“* helyett ugyancsak *Milloss* Aurél betanításában Beethoven táncjátéka, a *„Prometheus“* kerül színre.

KÉPZELT BETEG

Moliere felújítása a Madách Szinházban

A Madách Szinház, amely a mai színházi versenyben Molieret játszik, bizonyára Pirandello tavalyi nem várt sikerére gondolt. A pesti publikum szélsőséges. Akad közönség a sekélyes köznapi szórakoztatás számára, — de ugyanakkor megtelik a színház egy-egy elvontabb, súlyosabb, nemesebb színpadi alkotás előadásai alatt is. A Madách Színház, ha rövid pályafutása alatt olykor le is tért a kitűzött útról, célkitüzéseiben megmarad az irodalmi vonalon s a mai esti Moliere-darab felújítása bizonyára széles közönségréteget fog a Madách-térre terelni.

A „Képzelt beteg“ hőse a hypohonder, a darab azonban mellékesen és főként az orvosokat figurázza ki. Irná Moliére ezt ma, amikor minden céh megsértődik, ha bármi kellemetlent irnak róla. (A hang éles, Moliére az akkori idők felcsereiről bizony alaposan leszedi a keresztvizet. A molierei humor gyöngyözik Major Tamás remek, új fordításában: élvezet hallgatni ezt a szöveget.

A „Képzelt beteg“ előtt egy kis egyfelvonásos, a „Versaillesi rögtönzés“ kerül színre. Moliére egy-felvonásosai között ez a leghíresebb, a comedie del arteszerü persziflázs olyan közvetlen hangú s megállapitásaiban annyira találó, gúnyosan ötletes és mulatságos, hogy a közönséget egyszerre bemelegíti már az első mondatoknál. Külön élveztük, hogy a ragyogóan bepróbált darab úgy pereg, mintha már az ötvenedik előadásnál tartanának.

TURAY, TAPOLCZAY, SZEMERE VERA, SENNYEY VERA

A világ legnagyobb vígjátékírójának müveit sohasem játszották Pesten olyan uralkodó sikerrel, mint mondjuk drámairó társát, Shakespearet. Moliére-ciklusokra hirtelenében nem is emlékezünk, csak egy-egy darabjának változatlan vonzereje biztositotta ezeknek az irásoknak a folyamatos sikerét. Elsősorban a Mizantrop-ra gondolunk s valamint nehány inkább bohózati hangú művére.

Pünkösti Andor rendezte a felújítást, amely modern darabokhoz szokott színészekkel — meglepően jó. Különösen áll ez az előbb említett Versaillesi rögtönzésre, mig a Képzelt beteg-nél a stílus kicsit megtörik, a két orvos szélsőséges karrikirozása és a többi szereplők mértéktartóbb játéka közötti ellentéten. Tapolczay Gyula jól és hatásosan mintázta meg a képzelt beteg alakját, közvetlen, mulatságos és plasztikus életszerüséggel fogta meg a figurát. Turay Ida kedveske fintoraiból, vagy harsány mondataiból csak úgy árad a friss derü és a mosolyogtató humor. Kitünően vizsgázott a pesti közönség előtt első klasszikus szerepéből. Várkonyi Zoltán egy-két kevésbé sikerült alakitás után most mindkét darabban brillirozik és megdicsérjük még a csinos Szemere Verát, a prológot mondó Serényi Évát, továbbá Senyney Verát, Baló Elemért és Györffy akadémiai növendéket. A kisérözenét Dávid Gyula szerezte, a diszlettervező Jaschik Almos.

UJHELY JÓZSEF

Tizenegyedik premierhél a Forumban:

Férfihűség

Tizenegyedik premierhetébe lép ma a Forumban *Daróczy* József nagysikerü filmje, a *„Férfihüség“*, amely a Hajdú-film produkciójában készült. A kivételes sikerü magyar film a Radiusban és a Forumban egyidőben kezdte pályafutását és a Radius kiválása óta heteken keresztül a Forumba vonz minden előadáson táblás házakat.

A *„Férfihüség“* kétségtelenül az idei szezon egyik legnagyobb sikere. Bizonysága annak, hogy *Daróczy* József csalhatatlan szemmel felismerte a közönség ízlését és mind a témában, mind pedig a stílusában egyaránt százzázalékosan kielégíti a nagyközönség kívánalmait. A nagy siker részese a pompás szereplőgárda, amelynek élén *Tolnay* Klári, *Bulla* Elma, *Páger* Antal, *Ajtay* Andor, *Pethes* Sándor, *Toronyi* Imre és *Lehotay* Árpád állanak. A jelek szerint a *„Férfihüség“* még sokáig a bemutatószínház müsorán marad.

SZINHÁZ ÉS MOZIMŰSOR

JEGYRENDELŐ TELEFONSZÁMOK

STADIUM: 14-00-00 KULTUR: 18-99-99 STADIUM—CORVIN 145-056

DIJMENTES HAZHOZSZALLITAS

OPERAHÁZ:
Péntek (6): Bűvös szekrény, Petruska (F. VI.)
Szombat (6): Jézus és a kufárok. Psalmus Hungaricus. Székely fonó. Prometheus. (D. VII.)
Vasárnap d. e. (11): Bohémélet. (Bérl. szünet);
este (½7): Himnusz, Krisztus. (Részletek. Bérl. szünet).

NEMZETI SZINHAZ (½8, 6):
Péntek: Roninok kincse. (II.)
Szombat (6): A kassai polgárok (Először).
Vasárnap d. u. (2): Don Carlos.
este (6): A kassai polgárok. (I.)

NEMZETI KAMARA (3, ½7):
Minden este és vasárnap d. u.: Bolond Ásványé.

VIGSZINHAZ (3, ½7):
Péntek: Esküvő.
Szombat: Az utód. (Szomb. esti bérl.)
Vasárnap d. u.: Esküvő;
este: Az utód. (R.)

MAGYAR MÜVELŐDÉS HÁZA
Péntek (4, ½7): Virrasztás. (Filmelőadás).
Szombat d. u. (3): Mikulás-délután;
este (½7): Kreutzberg-társulat.
Vasárnap d. e. (½11): Felség. (F. 6.)
este (6): Vidám-est.

ÚJ MAGYAR SZINHAZ (3, ½7):
Péntek: Idegen asszony.
Szombat: Idegen asszony.
Vasárnap d. u.: Idegen asszony;
este: Idegen asszony.

PESTI SZINHAZ (3, ½7):
Minden este, szombat és vasárnap d. u.: „Nők harca.

MADACH SZINHAZ (3, ½7):
Péntekig: Szünet.
Péntektől minden este és vasárnap d. u.: Képzelt beteg.

VIDAM SZINHAZ (3, ½7):
Minden este és vasárnap d. u.: Patyolat kisasszony.

ROYAL REVÜSZINHAZ (¼4, ½7):
Csütörtök, szombat és vasárnap d. u. és minden este: Sice R. T. Filmrevü.

KAMARA VARIETE
Minden este (½7), szombat és vasárnap d. u. (½4), vasárnap d. e. (11): Találós csók.

FÖVÁROSI OPERETTSZINHAZ (3, 6):
Minden este, vasár- és ünnepnap d. u.: Mária főhadnagy.

ANDRASSY SZINHAZ (3, ½7):
minden este és vas. d. u.: Artatlan vagyok.

KOMEDIA ORFEUM (¼4, ½7):
Minden este szerda, szombat és vasárnap d. u.: Panoráma.

NEMZETI BABSZINHAZ (½7):
Az ügyvéd és férje.

ERZSEBETVÁROSI SZINHAZ:
Hétköznap (¾5, ½8, vasárnap (¾3, 5, ½8): Véndiófa.

JÓZSEFVÁROSI SZINHAZ:
Hétköznap (¾5, ½8, vasárnap (¾3, 5 ½8): Csárdás királynő.

KISFALUDY SZINHAZ:
Hétköznap (¾5, ½8, vasárnap (¾3, 5, ½8): A Boronkay lányok.

MAGYAR MUSZINKÖR (¼4, ½6, ½8):
Csak vasárnap: Ki babája vagyok én.

BEMUTATÓ MOZIK:

ATRIUM (T.: 134-024.) ¼4, ½6, ½8 V. U.: ½2 órakor is. A négylovas hintó. Híradó.

BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHAZ IV., Petőfi S.-utca 6. Tel.: 181-244.) Tarka tánc. (Höpfner növérek színes filmje). Uj magyar otthonok. (Kultúrfilm). Tunisz. (Rajzos híradó). Magyar-, Ufa- és Luce-híradók. Folytatólagos egyórás előadások 10—21-ig.

CORVIN FILMSZINHAZ (Tel.: 138-988, 339-584.) ½3, 5, ½8. Sz., V., U.: 1-kor is. Stix kapitány leszámol. Híradók.

DEAK (DECSI) FILMSZINHAZ (Tel.: 125-952, 121-343.) ½2 ¼4 ½6, ½8-kor. A kútásó leánya. Híradó

FORUM FILMSZINHAZ IV., Kossuth Lajos-u. 18. Tel.: 189-707, 189-343.) 3, 5, ½8-kor V., U.: d. e. 11-kor is. Férfihüség. Híradó.

HIRADÓ FILMSZINHAZ VII., Erzsébet-körút 13 szám. Telefon 222-499). Ötvenéves a társadalombiztositás. (Kultúrfilm). Tunisz. (Rajzos híradó). — Kutyamosó. (Színes W. Disney-film. Magyar-, Ufa- és Luce-híradók. Hétfőn 6—8-ig szünet.
Folytatólagos egyórás előadások 9—21 óráig.

KAMARA FILMSZINHAZ (T.: 423-901.) 11, ½2 ¼4 ½6, ½8 órakor. (Első 3 mérsékelt). A harmincadik. 2-ik hétre prolongálva. Híradó.

AZ ÉVAD LEGNAGYOBB VIGJÁTÉKSIKERE:

Gentryfészek

3-ik hétre prolongálva a

BARLANG

KASZINÓ FILMSZINHAZ (T.: 185-329.) ¼4, ½6, ½8. Sz.: ½2-kor. V. és U.: 11-kor is. Keresztúton.

KORZÓ (IV., Váci-u. 9. Tel.: 182—818.) ¼4, ½6, ½8. V., U. d. e. 11 órakor is. A nap hőse.

NEMZETI APOLLO (ROYAL APOLLO) Erzsébet-körút 45. Telefon: 222—002.) 3, 5, 7. Sz. 1, 3, 5 7. V., U.: 11-kor, d. u. 1, 3, 5, 7 órakor. Egy asszony visszanéz.

OMNIA (T.: 130-125.) ¼4, ½6, ½8. Sz. ½2-kor is V., U.: 11 és ½2-kor is. Üzenet a Volga partról. Prolongálva. Híradó.

PESTI (PALACE) T.: 221-222.) 11, ½2, ¼4, ½6, ½8-kor (Az első két előadás olcsó, a harmadik mérsékelt helyárakkal). Alkalom.

RADIUS FILMSZINHAZ Tel.: 122-098, 120-564.) ¼4, ½6, ½8-kor. Sz. ½2. V., U.: 11-kor is. Vérbosszú.

SCALA (Tel.: 11-44-11.) ¼4, ½6, ½8. Sz., V., U.: ½2-kor is. Keresztúton. Híradó.

SZITTYA (CITY) FILMSZINHAZ (T.: 111-140). ¼4, ½6, ½8 Sz. V. U.: ½2-kor is. Egy asszony visszanéz.

URANIA FILMSZI. (T.: 140—046) 3, 5, ½8-kor. Sz. V. U.: 11 órakor is Tábori Színház. V. d. e. 11-kor Mikulás-matiné.

MÁSODHETES MOZIK:

ADRIA (ADMIRAL) (T.: 353-707.) ¼4, ½6, ½8-kor. V., U.: 11 és ½2-kor is. Pinocchió. Híradó.

BAROSS (BODOGRAF) FILMSZINHAZ. 3, 5, 7. V.: 11, 1, 3, ½5, 5, ½7, 7. Régi nyár.

BARLANG (BROADWAY) FILMSZINHAZ (VII. Károly-körút 3. Telefon: 422-722.) ½2, ¼4, ½6, ½8-kor. Gentry fészek. Híradó.

CSABA-SAVOY Tel.: 14-60-40.) ¼4, ½6, ½8-kor. V. ½2-kor is. Kadétszerelem. V. d. e. Elveszett feleség.

DUNA (LLOYD) MOZGÓ (T.: 111-994.) ¼4, ½6, ½8-kor. V., U.: ½2-kor is. Éjfélre kiderül. Híradó.

ERZSEBET (VESTA) (Tel.: 222-401.) 11, 1, 3, 5, ½8-kor. La Conga. 2-ik hétre prolongálva.

HOMEROS MOZGÓ (Telefon: 496-178.) ¼4, ½6, ½8. V., U.: ½2-kor is. Régi nyár.

IPOLY FILMSZINHAZ (¼4, ½6, ½8. Sz., V., U.: ½2-kor is. Régi nyár. V. d. e. 11-kor: Halálra itéltek. Kedd d. e. 11-kor: Cifra nyomorúság.

MESEVÁR Elit mozgószinház ¼4, ½6, ½8. V., U.: ½2-kor is. Kadétszerelem.

PALOTA (T.: 156—600.) ¼4, ½6, ½8, ½10 órakor V. U.: ½2 órakor is. Haláltánc. Híradó.

PÁTRIA FILMSZINHAZ 10—1-ig folytatólagos, mérsékelt helyárak. 10-től 1-ig folytatólagos. ½2, ¼4, ½6, ½8. V. 11-től Halálos csók.

PETŐFI (ODEON) FILMSZINHAZ (T.: 428-478). ¼4, ½6, ½8. V., U.: ½2-kor is. Régi nyár. Híradó. V. d. e. 11-kor: Bercsényi huszárok.

SZIVÁRVÁNY volt REX (T.: 228-020). ¼4, ½6, ½8-kor V. U.: ½2 órakor is. Régi nyár. V. d. e. 11-kor: Matiné.

SZÉKELY (OLYMPIA) MOZGÓ (Tel.: 226-425.) 11, ½2 ¼4, ½6, ½8 órakor. Árvíz Indiában. Híradó.

TINÓDI (TIVOLI) FILMSZINHAZ (T.: 225-602.) ½2, ¼4, ½6, ½8. V.: 11-kor is. Régi nyár.

TOLDI (RIALTÓ) FILMSZINHAZ (T.: 224-433.) 10, ¾12, ½2, ¼4, ½6, ½8. V.: 11, 1, 3, 5, ½8-kor. Régi nyár.

TURAN (Tel.: 120-003.) 11 ½2, ¼4, ½6, ½8-kor. Pinocchió. Híradó.

UGOCSA (ASTRA) (Tel.: 15-44-22.) ¼4, ½6, ½8-kor. Sz. ½2-kor is. Haláltánc. V. d. e. 11 órakor: Z. a fekete lovas. Híradó.

Jaschik Álmos

Színes Sarok

Nyáruló

Egy reggel, szeptemberben, eszébe jutott a vidéki város, ahol született, élt s ahonnan régen elköltözött már, húsz vagy huszonöt éve, nem is emlékezett pontosan. Budán lakott akkoriban, ablaka kéklő szőlősombokra nézett, föléttük a mély, habzó végtelenre. Heves vágyat érzett, hogy odautazzék, erősebbet mint bármikor, ha a csendes, szagos budai estéken a lugasra gondolt, ahol utolsó este üldögélt és a pohár topáz tencsejében emlékeit idézte.

Délben már vonaton ült.

Korán megérkezett. Mustszínű napsütés erjedt a ritkuló lombok közt és az egyfogatú átcsatlogolt vele a ligeten, ahol szalviák lángvörös szirma fénylett az önlözés után. Kiszállt és gyalog lépdelt a kavicson a pavillon felé, ahol zenekar játszott. A keringő mézes hullámokat vetett a levegőben, mint régen. Megállt a teniszpálya mellett, ahol egy fiatal leány szökkent a labda után, pirosan, pattogva, mint egy kecses, karcsú íj.

Sokáig nézte.

Bámulta az ismeretlen arc vad, szépséges izgalmát, azután a lány visszanézett, de semleges pillantása elszállt a feje fölött. Zavartan tovább ódalgott és lesétált az uszodába. Messziről érezte már a víz édeskés illatát, a korhadó gerendák langyos gombaszagát, aztán megpillantotta a köralakú medencét, amely zölden, olajsűrűn ringott mohos partjai között. Színén a hársak fonnyadt levele úszott, mint a hallgatás arany pecsétje.

Az uszoda üres volt.

A zaj, az ifjúság harsány nyári csataüvöltése távolabb csattogott, a zöld és vörös téglafalak között, amelyeket fiatal jegenyék viaszos nyársai öveztek. Átballagott a homokon, amely álmatag nyári napok emlékét őrizte, most hólyagosan nyikorgott a talpa alatt. Az új uszoda is szép volt, roppant gyepágyakkal, csillogó medencékkel és egy vörös vastoronnyal, ahonnan az ifjúság a vízbe ugrált. Szikráztak a felcsapó hullámok. Észre sem vették. Leült a vendéglőben, az ismeretlen pincér langyos, pállott sört hozott és szívós, napszítta sóskiflit. Odalent a smaragd mezőn pezsgett a nyár hangos, forró ünnepélye.

— Az én időmben — gondolta — másként volt...

Azzal megborzongott.

Először jutott az eszébe, hogy »az én időmben«... Kedvetlenül tért vissza a városba, ahol senkit sem ismert már. Az esti korzó lámpafényében csillogott a nedves aszfalt, az új gőgös kávéház erkélyén cigány játszott. Bánta már, hogy engedett pillanatnyi vágyának, szívesen útrakelt volna, hogy visszatérjen Budára, íróasztala mögé, ami védelmet nyujtott a veszélyes percek ellen.

Ekkor megtorpant. Egy új palota kőhomloka mögött a régi kávéház állt. Ablakán szivárványos foltok, benn az ódon, száraz trabukószag s az öreg főpincér, aki előtotyogott fénylő frakkszárnyai közt. Az is csak később ismerte fel, amikor leült és rákösönt.

— Jóestét, Józsi!

Az ránézett, hunyorgott táskás szemeivel és sóhajtott.

— Rég láttam, nagyságos uram.

Hallgattak és nézték egymást, aztán az öreg megszólalt:

— Elmult a nyár, nagyságos úr. Itt a hó! — Felemelte sárga ujját és megérintette homlokát, ahol a vaksi tükörben először pillantotta meg az ősz hajszálak ritkás ezüstjét.

— Az ám. — mosolyodott el — itt a hó, Józsikám.

Kívül feltámadt a szél s egy falevél keményen, csörögve, mint az éji jeladás, végigkarcolta az ablakot.

B. G.

Főbelőtte magát egy nyugalmazott állami főtisztviselő

Boros Sándor ny. állami főtisztviselőt a *Pauler Ede*-utca 10. számú házban levő lakásán ma reggel a házvezetőnője holtan találta. Nyilvánvaló volt, hogy *a kezében szorongatott régi szolgálati pisztolyával főbelőtte magát.*

Ötszobás lakásának szalonjában a *fotelban ült Boros Sándor*, aki valószínűleg — mint később a helyszínre érkező rendőri bizottság megállapította — *még az éjszaka agyonlőtte magát.*

A golyó a halántékon fúródott be és agyroncsolást okozott. *A nyugalmazott főtisztviselő, akit a környéken igen sokan ismertek, agglegény volt*, hozzátartozói vidéken élnek.

Búcsúlevelet nem hagyott hátra. Régóta betegeskedett és valószínűleg kínzó betegsége késztette az öngyilkosságra. *59 éves volt.*

A NAGYHÁBORÚ KIS FÉNYEI

Valahol Oroszországban, szeptember hó. A felszabadított donmenti községekben is előkerültek már a szűette, öreg ládák mélyéről az elrejtett ikonok. *A legegyszerűbb falusi ház falait is teleaggatták a portól frissen megtisztított szentképekkel.*

Néhány napra engem is egy ilyen ikonokkal zsúfolt szobába szállásoltak el. Az egyik reggel kissé vidámabban ébredtem, mint máskor és önfeledten fütyörészni kezdtem. Néhány perc mulva megnyílt az ajtó és megjelent fiatal házlasszonyom aggódó arca. *Ahitattal felmutatott a szentképekre és egyik ujját csitítóan a szája elé tette.* Kissé elszégyeltem magam és e pillanatban úgy tünt fel nekem, hogy a szentek meleg szeretettel tekintenek le a falról a megtért orosz asszonyra.

*

Zsákmányolt bolsevista propagandafilmet vetített a mozink. Dübörgő harckocsik, repülőgépek százai, ágyúszörnyetegek, kitünően felszerelt hadosztályok, rohamozó vöröskatonák vonultak el szemeink előtt. Az egyik képen vadul rohamozó bolsevistákat, a másikon hanyatt, homlok menekülő német egyenruhás katonákat láttunk. Szép, tiszta felvételek, de *beállításuk annyira primitív és valószerűtlen, hogy minden egyes képen látszik a megjátszott propaganda máza.*

Az egyik jelenet például rohamra induló ellenséges harckocsikat mutat be. A »német« harckocsik, amelyeknek hernyótalpai *veszedelmesen hasonlítanak a szovjet harckocsikéhoz*, jobbra-balra szórják, ontják a tüzet félelmetes ágyúikból. Hirtelen változik a kép és vöröscsillagos katona ugrik elő a bokorból. Feje fölött fogantyús kézigránátot forgat. A »német« harckocsik a látványra ijedten megtorpannak, farkukat barátságosan csóválják, fedelük felpattan és megrémült arcú »német« tisztek szállnak ki magasratartott kezekkel.

A jelenet bohózatba illik. Oda is azonban »némi« néprajzi javítással, mert a *csintalan harckocsik fogságbakerült »német« tisztjei egytől-egyig barnabőrű, ferde szemöldökű, vadtekintetű ázsiai alakok.*

*

Csiba bácsi, századunk legnépszerűbb és legtapasztaltabb gépkocsivezetője, igen büszke nyelvérzékére. Most is sugárzó arccal ujságolja, hogy *megtanult oroszul.* Már mindent megért és megértet.

— No, no, — incselkedik az öreggel *Gelencsér* hadapródőrmester — ha maga már mindent tud, mondja meg ennek a szőke leánynak oroszul, hogy *tetszik magának.*

Csiba bácsi pillanatig gondolkozik, majd megvakarja a fejét:

— Hát kifejezni szóval ezt éppen nem tudom, de ha kell, *mutogatni ezt is megtudom.*

*

Pjotr *Jaszlov*, az öreg vízhordó orosz magyarul tanul. Sűrű, bozontos szakállát büszkén simogatja álla alatt, mint valami ókori bölcs. Valódi tolsztoji típus. Muzsik, a cári idők maradványa. A történelem meggyorsult üteme semmiben sem zavarja sorshivő nyugalmát. A mult világháborúban már találkozott a magyarokkal. Nem itt, kicsit délebbre, melegebb vidéken. Azóta két rövidke mondatot őrzött meg lelkében: »Köszönöm« és »Jó reggelt«. Jellemző két mondat. A magyar honvéd úgy látszik, akkor sem tagadta meg szívét.

Pjotr *Jaszlov* most tovább bővíti szótárát és örömmel hordja a vizet a magyaroknak. A »Jó reggelt« mellé megtanulta a »Jó napot«, a »Jó estét«, a »Jó éjszakát«. A »köszönöm« mellé: »kérek kenyeret«, »cigarettát«, »kis tüzet«.

Pjotr *Jaszlov* most már nemcsak megköszönni, de *kérni is tud.* Igaz, erre nincs nagy szüksége, enélkül is adnak neki, mert olyan békésen tud mosolyogni, mint egy egyszerű, boldog ember.

Tompa István, zászlós
M. kir. 1. honv. haditudósító század.)

Willkie Jeruzsálemben

Jeruzsálem, szeptember 12. *(OFI)* Wendell Wilkie pénteken délelőtt Jeruzsálembe érkezett. A repülőtérről egyenesen a főbiztos székházába sietett. *(MTI)*

— **Kettős vonatgázolás.** A rákosszentmihályi vasúti állomás közelében a körvasút vágányain Budapest irányában egy tolatómozdony tegnap este halálragázolta *Olajos* Imre és *Rufi* István pályamunkásokat. A vizsgálat megállapította, hogy *a két szerencsétlen ember maga okozta a halálos szerencsétlenséget végzetes vigyázatlanságával.* Holttestüket a törvényszéki orvostani intézetbe szállították.

Antal István miniszter a Délvidéken

Antal István nemzetvédelmi propagandaminiszter ma délután a Délvidékre utazik. A miniszter Ujvidéken tesz látogatást, vasárnap délelőtt pedig résztvesz és ünnepi beszédet mond Kula község országzászlóavatásán. *Antal* miniszter vasárnap este tér vissza a fővárosba.

Angol álhír belgrádi tüntetésekről

Szabadka, szeptember 12. *(A Pest szabadkai tudósítójának telefonjelentése.)* A belgrádi rádió tegnap esti adásában ismertette a Reuter angol hírügynökség legújabb kacsáját. A szenzációs hír szerint *Belgrádban nagy tüntetést rendeztek Anglia és Amerika mellett, mire a karhatalom a tömegbe lőtt. Ötvenen meghaltak, többszázan pedig megsebesültek volna.*

A szerb kormány ezzel kapcsolatban kijelenti, hogy a hír nevetséges és alaptalan, az angolok hazug propagandával dolgoznak. Belgrádban teljes nyugalom van.

Braziliában kivégeztek két német vegyészt

Buenos Aires, szeptember 12. *(Stefani)* Mint a »La Nation« című lapnak Sao Paulóból jelentik, a braziliai Bayer vegyészeti gyárban két német alkalmazottat szándékos rongálás vádjával letartóztattak és azonnal kivégezték őket. *(MTI)*

Este 7 órától nyitva a
KÉK DUNA
RÁCZ BÉLA és cigányzenekara muzsikál
Asztalrendelés: 121-315

SZINHÁZ ÉS FILM

Huszka Jenő a Mária főhadnagy-ról

A Fővárosi Operett Színház szeptember 18-án mutatja be Huszka Jenő és a tragikus hirtelenséggel elhúnyt Szilágyi László nagy daljátékát, a »Mária főhad. nagy«-ot, amely 1848—1849-ben játszódik le. Huszka Jenő, a nagy magyar operettsikerek kiváló komponistája a következőket mondotta a daljátékról és korán elhunyt szerzőtársáról:

— Végtelen fájdalom az, hogy új s egyben utolsó közös művünk bemutatóján egyedül kell a függöny elé állnom. Szilágyi László a legjobb barát volt, tehetséges és hűséges munkatárs, akivel az Erzsébet és a Gyergyói bál után most írtuk meg a Mária főhadnagyot. Szegény Laci két éve foglalkozott a témával, a legnagyobb szeretettel nevelte, gondozgatta és óriási ambícióval írta meg. A nyáron született meg a Mária főhadnagy végleges formája, amelynek úgyszólván minden zenei és prózai apróságát megbeszéltük. A közös elgondolásunkból származik a Sárdy János számára írt néhány nagy szám, Honthy Hanna és Szeleczky Zita számai, aki egyébként roppant becsvággyal tanul énekelni. Az erősen magyaros jellegű zenéből, azt hiszem, a Jurátusok indulója és a Magyar kard induló tarthat számot érdeklődésre, amelyet Sárdy János és Honthy Hanna énekel.

Hét órakor kezdenek a színházak

A budapesti színigazgatók tegnap értekezletet tartottak, amelyen közösen megállapodtak abban, hogy előadásaikat szep-

SZAKADÉK Bemutató a Madách Színházban

Darvas József, a Madách Színház újdonságának szerzője, a bátor fiatal epikus arra vállalkozott, hogy színpadi művén keresztül lelemrehívást tart, a legnagyobb nyilvánosság előtt boncolja fel a mai falu kórképét és minden szépítés nélkül megmutatja, miféle fekélyes szakadék választja el a falu legszegényebb népét egymástól. Darabjának hőse egy tanító, valahol az alföldi paraszt proletárok egyik szürke kis végvárában, ahol a szegénység uralma olyan ősi és megingathatatlan, hogy egyetlen kifejezésmódja a féktelen, félelmetes szenvedély. A falu fölött száz holdjával és kegyetlen kapitalista gőgjével a nagy paraszt uralkodik, akinek egyetlen »kisasszony« lányát eljegyzi a tanító, aki maga is alulról jött, az alvégi földi koldusok közül s aki az apostolok tisztaságával őrizte meg rendjének szeretetét.

Csodálatos áldozattal és alázattal vállalja ez a fiatal pusztai hős a szegénység minden baját, afféle lelki kuruzsló, akit azonban a legszebb meggyőződés vezet. Azt hirdeti, hogy ezt az elnyomorodott, mindenfajta testi és lelki kórságban szenvedő világot egyedül az érdektelen szeretet válthatja meg. Szociális apostolnak segődik a mindentől elrugaszkodott, értetlen és cinikus falusi intelligenciával szemben, napközi otthonért harcol, bizalmasa, papja és orvosa a szegénység roppant táborának. Egy kis libapásztor azonban meghal a nagygazda tanyáján, a suttogás gyűlöletté forr, amely most már különbség nélkül mindenki ellen fordul, aki a másik parton áll. Ablakait beverik, népe elfordul tőle és saját keserű példáján tanulja meg, hogy minden áldozatot vállalni kell annak, aki e fölé a végzetes fekete szakadék fölé hidat akar építeni. Vállalja a magányt, rétegétől való elszakadást és odaáll újra, ahova a szíve és végzete rendelte.

Az igazi író hangja, a tévedhetetlen drámai mag nem hiányzik Darvas József első színpadi munkájából, de az elmélyülő epikus, a lassú jellemfestések és hosszadalmas analitikus eljárások ránehezednek a műre, amely sehogy se talál bele a dráma fürgébb, mozgékonyabb kerékvágásába. Mindettől függetlenül Darvas József színpadi irodalmunk régi bűnéért engesztel, kora lelkiismeretének hangján szól az ismeretlen végekről.

A Madách Színház kiváló előadást nyújtott. Danis Jenő rendezésében a nyersanyag hibátlan és pontos ismerete éppúgy megnyilvánul, mint az idő színpadkészségi hiányának a renovzés iramával való elnémítása. A szereplők közül a legtöbbet Várkonyi Zoltánnak köszönhet az író, aki a tanító poros, szomorú és tiszta alakját a lélek rejtelmes dimenziói felé tágította és ruházta fel a humánum nemes vonásaival. Meglepetést keltett az egyszerű Bordy Bella, a bánatálan kiszlérikus tűzre gyúló Szende Mária, a karikatúra legnemesebb faját művelő Tapolczay Gyula, a gyűlölet égő csipkebokrát szerencsésen színpadra állító Fáykiss Dóra, a fiatalságában és tehetségében oly rokonszenves Serényi Éva, a méltóságteljes és derűs Toronyi Imre, a nagyparaszt vad indulatait robbanékony dinamikával megtestesítő Greguss Zoltán, továbbá minden elismerést megérdemel Egyed Lenke, Szakáts Zoltán, Mádi Szabó Gábor, Bacsányi Paula és egy aranyos gyermekszereplő, Örkényi Éva. Az előadás Jaschik Álmos díszletében pereg le.

Az előadás hűen kifejezi a színpadi irodalom mai törekvését, most látjuk, milyen irdatlan távolságba rugaszkodott a szalon színpadi irodalom attól a körtől, amelyet feltárni és könyörtelen hűséggel bemutatni legfőbb hivatása lenne.

Baróti Géza

ROLF WEIH,

a kedves, fiatal német »filmsiheder«, aki Elberfeldben született és szülei kívánságára kereskedőnek készült. A színpad azonban korán elhódította és néhány sikeres epizódszerep után főszerepeket biztak rá. Nagy szerepet játszott már a Tengeri farkasok-ban és a Vigyázat, kém! című filmdrámában. A rokonszenves fiatal színész ez évben a Rembrandt és a Muzsikáló szívek című Terra-filmben játszik vezetőszerepet.

GENTRYFÉSZEK

Deák

A Kárpát Film az elsők között ismerte fel azt az igazságot, hogy a közelmult írónagyságai ideális filmírók. Ez a kedves, tiszta hangulatú és mulatságos film *Mikszáth* Kálmánnak, a bűvösszavú mesélő palócnak egyik munkájából készült s a legmaibb miliőben is megőrizte az író kedélyének hamvas derüjét. Köszönhető ez *Podmaniczky* Félix gondos és szerencsés rendezésének, továbbá az elsőrendű szereplőgárdának, amely az évtizedek távolságán a legmodernebb ruhákban is legyőzte s úgy nyult a nagy palóc témájához, hogy a mikszáthi humor aranyló ragyogása mindvégig ott fénylik a film kockái felett. Jó szórakozás, másfélóra tiszta örömet nyujtó ez a film, amelyben *Tolnay* Klári, *Hajmássy* Miklós, *Csortos* Gyula, *Vaszary* Piri, *Pethes* Sándor és *Pethes* Ferenc, *Mihályfi* Béla és *Pataky* Jenő alakítása érdemli meg elismerésünket. A film hangulatos kísérőzenéjét *Fényes* Szabolcs írta.

(b.)

Magyar filmbemutató Velencében

Velence, szeptember 12. *(Stefani.)* A tizedik velencei filmművészeti kiállítás keretében pénteken nagy sikerrel mutatták be a »Negyediziglen« című magyar filmet, a bolsevizmus ellen vívott harc drámáját.

Artisták memoranduma

A Magyar Artista Egyesület *Vitkovszky* Sándor elnökletével rendkívüli választmányi ülést tartottak, amelyen megjelent *Szilágyi* Béla miniszteri biztos is. Az Artista Egyesület választmánya memorandumot intéz illetékes körökhöz, amelyben kérik a magyar artisták egyenrangú elbírását és az őket ért sérelmek megszüntetését. Ma, amikor az országok közti utazás egyre nehezebb, az egész világot bejárt és a magyar névnek annyi elismerést szerzett artisták pusztán azt kérik, hogy hivatalos körök művészi érvényesülésüket a lehetőség szerint segítsék elő.

RÁDIÓ

Szombat, szeptember 12.

BUDAPEST I.: 12.00 Fohász, Himnusz. — 12.10 Weidinger szalonzenekar. — 12.40 Hírek. — 13.20 Időjelzés, vízállásjelentés. — 13.30 Honvédeink üzennek. — 14.00 Szórakoztató zene. — 14.30 Hírek. — 14.45 Műsorismertetés. — 15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. — 15.20 Rendőrzenekar. Vezényel Szöllősy F. — 16.15 Felolvasás. — 16.45 Időjelzés, hírek. — 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. — 17.15 Ifj. Jáhn Antal harmonikaszámai. — 17.30 Felolvasás. — 17.55 Tánczene. — 18.30 Hangképek innen-onnan. — 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. — 19.20 Cigányzene. — 19.50 Makay Margit verseket mond. — 20.10 Dalok, táncok, sikerek. — 21.40 Hírek, lóversenyeredmények. — 22.15 Üzen az otthon. — 23.00 Hírek német, olasz, francia és finn nyelven. — 23.25 Magyar nóták. — 24.00 Hírek.

Vasárnap, szeptember 13.

BUDAPEST I.: 8.00 Fohász. Szózat, reggeli zene. — 8.45 Hírek. — 10.00 Református istentisztelet. — 11.00 Egyházi ének és szentbeszéd. — 12.15 Levenlemüsor. — 12.55 Előadás. — 13.10 Rádiózenekar. — 13.45 Időjelzés, hírek, vízállásjelentés. — 14.00 Hanglemezek. — 15.00 Tessedik Sámuel szarvasi szobrának leleplezése. — 15.45 Cigányzene. — 16.10 Beszél a front. — 16.40 Közművelődési előadássorozat. — 17.00 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. — 17.20 Tánczene. — 17.55 Felolvasás. — 18.15 Indulók. — 18.35 Albert Ferenc hegedül. — 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. — 19.20 Honvédnap a Margitszigeten. — 21.40 Hírek és lóversenyeredmények. — 22.10 Hangképek a vasárnap sportjáról. — Majd Sporteredmények. — 22.40 Mária Terézia 1. honvédgyalogezred zenekara. — 23.00 Hírek német, olasz, angol, francia és finn nyelven. — 24.00 Hírek.

A ROYAL REVÜSZÍNHÁZBAN az elsötétítés alatt is nagy sikerrel játsszák a pokolrevűt Déri Sárival a főszerepben. Az előadások azonban este ½8 órakor kezdődnek.

A VILÁGHÁBORÚS TÜZÉREK vasárnap délután a Tüzéremlékmű előtt ünnepséget tartanak, ahol Jakab Laci, a Nemzeti Színház gyermekszínésze Turi Turgonyi András A tüzér című versét szavalja.

BA VARIETÉ. Minden nap: Virágzó diófa (½8). — BÁBSZINJÁTÉK. Kedd kivételével minden este: Az ember ninesen fából (7). Kedd: Toldi (7). — MŰSZINKÖR. Csak vasárnap: Túl a nagy Kivánon (½4, 6, 8). — FÉNYES CIRKUSZ. Minden nap: Cirkuszok cirkusza — Szeptemberi óriás műsor (½4, 7).

A mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat, V Ü = Vasárnap és Ünnepnap, M = Matiné

ADRIA—ADMIRÁL (833—707): Illuzió. (½4 ½6 ½8, ½10; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **ALKOTÁS** (855—874): Egy asszony, aki tudja, mit akar. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **ANDRASSY** (834—127): Csak névleg. (½4 ½6 ¾8 ½10; V Ü 2 4 6 8 10.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: Beáta és az ördög. — **ATRIUM** (154—024): Őrségváltás. (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ½4 órakor is.) — **BARLANG—BROADWAY** (423—722): Virrasztás. (½4 ½6 ½8 ½10; Sz V Ü ½2-kor is.) — **BELVÁROSI** (384—563): Szüts Mara házassága. (Jobbterem 4 6 8 10; V Ü 2-kor is. Balterem ¾3 ¾5 ¾7 ¾9.) — **BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (181—244): Légi támadás után. Harc a Kaukázusért. Szárnyas kerék (kultúrfilm). Rajzos híradó Sztalingrádról. Magyar Ufa. Luce és külön híradók. (Folyt. egyórás előad. 10—24-ig.) — **BETHLEN—HOLLYWOOD** (225—063): Kádár kontra Kerekes. (½4 ½6 ½8 ½10.) — **BUDAI APOLLÓ** (831—500): Szüts Mara házassága. (½5 ¾7 9; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: Ember és gazember. — **CAPITOL** (134—337): Második hétre prolongálva! Egy éjszaka valcera. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is.) — **CORVIN** (138—988, 339—584): Letört bilincsek. (5 ½8 ½10; Sz V Ü ¾3-kor is.) — **CSABA—SAVOY** (146—040): Kádár kontra Kerekes. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap délelőtt 11-kor: A láthatatlan asszony. — **DAMJANICH** (425—544): Illuzió. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 órakor is.) — **DEÁK—DÉCSI** (121—343, 123—952): Gentryfészek. (Mindennap ½4 ½6 ½8 ½10.) — **DUNA—LLOYD** (111—904): Második hétre prolongálva! Szerelmi vihar. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 órakor is.) — **ERZSÉBET—VESTA** (222—401): Rózsafabot. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü 2 4 6 8 10 órakor.) — **FÓRUM** (189—707): Romantika. (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ½4-kor is.) — **GLÓRIA** (427—521): Szüts Mara házassága. (5 7 9; Sz ½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is.) — **HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (222—429): Légi támadás után. Harc a Kaukázusért. Szárnyas kerék (kultúrfilm). Rajzos híradó Sztalingrádról. Magyar Ufa. Luce és külön híradók. (Folytatólagos egyórás előadások 2—24 óráig.) — **IPOLY** (292—626): Szüts Mara házassága. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: Veszedelmes leány. — **JÓZSEFVÁROSI** (131—316): Szüts Mara házassága. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap délelőtt 11-kor: Mindenért fizetni kell. — **KAMARA** (423—901): Estélyi ruha kötelező. (11 ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10.) — **KORZÓ** (182—818): Sziriusz. (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ½4-kor is.) — **MESEVÁR—ELIT** (114—502): Kádár kontra Kerekes. (4 6 8 10; V Ü 2-kor is.) — **NEMZETI (ROYAL) APOLLÓ** (222—602): Barleltai párviadal. (Mindennap ¾4 ¾6 ¾8 ¾10.) — **NYUGAT** (121—022): Átalakítás miatt zárva. — **OMNIA** (130—135): Prolongálva! Kadétszerelem. (Mindennap 3 5 ½8 ½10.) — **OTTHON** (146—447): Illuzió. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 órakor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: Európa nem válaszol. — **PATRIA** (145—673): A 103-as nem tért vissza. (11 2 4 6 8 10.) — **PETŐFI—ODEON** (428—478): Szüts Mara házassága. (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 órakor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: Hatosfogat. — **RÁDIUS** (122—098, 120—564): Második hétre prolongálva! Sziriusz. (½6 ¾8 ½10; Sz V Ü ½4-kor is.) — **RÁKÓCZI—PHÖNIX** (426—336): Szüts Mara házassága. (11 1 3 5 ½8 ½10.) — **SCALA** (114—411): Ujra sarjad az élet. (½6 ½8 ½10; Sz V Ü 3-kor is.) — **SZÉKELY—OLYMPIA** (423—138): Szüts Mara házassága. (11 2 4 6 8 10.) — **TINÓDI—TIVOLI** (225—602): Szüts Mara házassága. (½4 ¾6 ¾8 ¾10; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **TOLDI—RIALTÓ** (224—443): Kanadai kaland. (11 1 3 ½6 ½8 ½10.) — **TURÁN** (130—003): Illuzió 11 ½2 4 6 8 10; V Ü 11 2 4 6 8 10.) — **URÁNIA** (146—046): Őrségváltás. (5 ½8 ½10; Sz V Ü ¾3-kor is.)

Óriási siker

Kadettszerelem

Valahol Oroszországban

kizárólag

OMNIA

Jászay, Paul, Historiker, geb. 9. Feb. 1809 in Abaujszántó, gest. 29. Dez. 1852, befasste sich mit der Erforschung der altungar. Sprache, hauptsächlich aber mit der Geschichte Ungarns, über die er eine Unzahl kleinerer, aber wertvoller Studien veröffentlichte. Von seinen histor. Werken sind: A *magyar nemzet napjai a mohácsi vész után* (Die Tage der ungar. Nation nach der Mohácser Katastrophe, 1846) und A *magyar nemzet napjai a legrégibb időktől az aranybulláig* (Die Tage der ungar. Nation von den ältesten Zeiten bis zur goldenen Bulle, erschienen 1855, nach seinem Tode) besonders geschätzt.

Jászay-Horváth, Elemér, Schriftsteller, geb. 24. Dez. 1888 in Orosháza, betrat, nach Absolvierung der jurid. Studien, die Schriftstellerlaufbahn und ist Mitarbeiter mehrerer belletrist. und Witzblätter und Hilfsredakteur des Witzblattes *Borsszem Jankó*. Sein Gedichteband: *Gyöngyök és könnyek* (Perlen und Tränen) erschien 1913. Er ist interner Mitarbeiter des grossen Révai-Lexikons.

Jászberényi, Paul, Schriftsteller des XVII. Jahrhunderts, schrieb eine latein. Sprachlehre unter dem Titel: *A new torch to the latin langue* (London, 1663), die in den englischen Schulen lange Zeit als Lehrbuch diente, und eine Streitschrift gegen die Unitarier.

Jászi, Oskar, Soziologe, geb. 1875 in Nagykároly, absolvierte

Ideen freier entwickeln zu können. Mit seiner literar. Tätigkeit auf dem Gebiete der Soziologie und seinem Radikalismus in der Publizistik schwang J. sich rasch zu den anerkannten Führern der ungar. radikalen Bewegung empor. Selbständige Werke: A *történelmi materializmus állambölcselete* (Die Staatsphilosophie des histor. Materialismus, 2. Aufl., 1908), *Művészet és erkölcs* (Kunst und Moral, 2. Aufl., 1908), *Mi a szociologia?* (Was ist die Soziologie? 1908), A *nemzeti államok kialakulása és a nemzetiségi kérdés* (Die Entstehung der nationalen Staaten und die Nationalitätenfrage, 1912). J. ist Dozent der Verfassungslehre an der Kolozsvárer Universität, fungiert als Vize-Präsident der soziologischen Gesellschaft und Direktor der Freien Schule f. Sozialwissenschaften. Er redigiert auch die Zeitschrift *Huszadik Század* (Das Zwanzigste Jahrhundert).

Jászi, Viktor, Rechtsgelehrter, geb. 3. Juni 1868 in Nagykároly, wurde 1890 in Budapest zum Doktor jur. promoviert, 1893 an die Kecskeméter, 1902 an die Debrecener Rechtsakademie als Professor berufen. Selbständige Werke: *Tanulmányok a magyar-horvát közjogi viszony köréből* (Studien aus dem Gebiete des staatsrechtl. Verhältnisses Ungarns und Kroatiens, 1897), *Pragmatica sanctio és a házi törvények* (Die pragmat. Sanktion und die Hausgesetze, 1900), *Kollektiv lélek* (Kollektiv-Seele, 1905), A *magyar közigazgatási jog alapvonalai* (Grundzüge des ungar. Verwaltungsrechtes, 1907).

Jaszlinszki, Andreas, Philosoph, geb. im Sep. 1715, gest. 1784 als Jesuitenpater. Grössere Werke: *Oratio de Virginis Deiparae sine macula conceptu* (1744),

Jaszlinszki Andreas

Krück I. 563. P.

Az egyházi zene liturgikájának tankönyve (Lehrbuch der Lithurgie der Kirchenmusik, 1913), *Musica Sacra — Musica Nova* (1913). J. publizierte zahlreiche musikästhet. Studien über Grieg, Brahms, Wagner, Rimski-Korsakoff, Liszt, Chopin und die bedeutendsten Sterne der Musikwelt.

Jaschik, Almos, Maler, geb. 6. Jan. 1885 in Bártfa, absolvierte seine Kunststudien in Budapest, wo er auch als Zeichnenprofessor wirkt. Er beteiligte sich wiederholt mit kleineren Kollektionen an den Kunstausstellungen der Hauptstadt.

Jász, Desider, Schriftsteller, geb. 10. Feb. 1890 in Szabadka, absolvierte die Budapester Universität und erwarb das Apothekerdiplom. Seine Novellen, musikästhet. und anderen kritischen Arbeiten erscheinen hauptsächlich in der literar. Revue *Nyugat*.

Jász, Géza, Sportschriftsteller, geb. 1863 in Jobbágy, ist als Bankbeamter tätig und entfaltet eine äusserst rege Propaganda für die Entwicklung und Verbreitung des ungar. Turnwesens. Die Frucht seiner naturwissenschaftl. und philosoph. Forschungen, denen J. seine Mussezeit widmet, bilden folgende Werke: A *fejlődés törvényei* (Die Gesetze der Entwicklung, 1893), *Az igaz, a jó és a szép eszméje* (Die Idee des Wahren, des Guten und des Schönen, 1910), A *sejt mint a fejlődés alapformája* (Die Zelle als Grundform der Entwicklung, 1911).

Jászai, Marie, Tragödin, geb. 24. Feb. 1855 in Ászár, rang sich von ärmlichen Verhältnissen zur ersten, bedeutendsten Tragödin des modernen Ungarn empor. Sie trat zum ersten Male 1867 in Székesfehérvár auf, gelangte deutendsten Stützen sie seither gehört. Sie wird mit vollem Rechte als die ungar. Wolter gefeiert. Am Nationaltheater kreierte sie eine Unzahl von Rollen. Zu ihren glänzendsten Leistungen zählte von jeher das klassische Genre. Als Antigone, Elektra, Phaedra, Sappho, Maria Stuart u. s. w. erzielte sie ihre bedeutendsten Triumphe. J. brachte ihre vielseitigen Studien auch in ihren literarischen Arbeiten zur Geltung. Sie schrieb zahlreiche ästhetische gesellschaftliche Aufsätze und die selbständigen Werke: *A tükröm* (Mein Spiegel, Erzählungen, 1909), *Szinész és közönség* (Schauspieler und Publikum, 1914). Die literar. Petőfigesellschaft wählte sie 1908 zu ihrem Ehrenmitgliede.

Jászai, Samuel, sozialist. Schriftsteller, geb. 1859 in Szécsény, nahm seit 1880 als Schriftsetzer ständig an den Arbeiterbewegungen und speziell an der Bewegung der typograph. Arbeiter teil. Seit 1903 ist er Sekretär des ungarländ. Fachorganisationssenates und auch Mitglied der sozialdemokrat. Parteileitung. Bekanntere Fachwerke: A *szakegyesületi mozgalom Magyarországon* (Die Bewegung der Fachvereine in Ungarn), *A szakmozgalom útmutatója* (Der Wegweiser der Fachbewegung), *A szakszervezeti mozgalmak fejlődése és irányai* (Die Entwickelung und die Richtungen der Bewegung der Fachorganisationen). Seit 1906 ist J. Präsident der Budapester Bezirks-Arbeiterversicherungskasse.

Jaschik Álmos

27. Golgota felé. Pergamenfestésű házi oltár.
28. Golgota kereszttterve. Famodell. Magt.
29. Madonna. Famodell. Magt.

Nemzeti Szalon
Egyházm. kiáll.
1926.

Jérnai természettudományi Társulat

III. 185.

Jaschik Álmos
116. Ave. Tussfestmény. Eladó.

Nemzeti Szalon

Egyházm. kiáll.

1926

Julian - Egyesület III. 179

Jaschik Álmos.

Mibarát.1921.I.376.1.

Jaschik Álmos grafikai

Pesti Hírlap. 1923. nov. 18. 20

Képkiállítása

Jaschik Ákos grafikus

Pesti Hirlap. 1923. dec. 4.5

Díjkiosztás az akarnak-kiállításon

Fascik álmos grafikus

Pesti Hilap. 1923. dec. 12. 6

Képkiállítás

Jaschik Álmos grafikusművész

8 Órai Ujság 1931. XII. 20. 6.

Hír az nyságrajzoló művészek kiállításáról

Jaschik Álmos grafikus

Pesti Hirlap. 1923. febr. 11.5

k. k. l. A Lehbelich Kiállítása

Jaschik Álmos grafikus

Pesti Hirlap. 1920. szept. 8. 3

K. K. L. A Menszeti Szalon

Jaschik Álmos grafikus

Pesti Hirlap. 1925. dec. 5. 13

Jaschik Álmos nőrendékeinek
kiállítása

Jaschek Ábners grafikus

Pesti Hirlap. 1926. febr. 28. 4

k. k. l. a Lehbeliek kiállítása

Jaschik Álmos grafikus

Magyar Művészet, 1926

138.o.

Művészeti élet. N.D.: Fiatal művészek kiállítása.

Jaschik Álmos.

8 órai Ujság.
1930. XII. 14., 4.
(:Kritika.:)

Jaschik Álmos grafikus

Pesti Hirlap. 1924. febr. 24. 6-7

K. K. L. Hánon Kiállítás

Joschik Ákos

Magyar Művészet, 1927

240.0.
kiállítások.

Jaschik Álmos grafikus

Pesti Hirlap. 1919. okt. 12. 4

K. k. d. Ötzi kiállítás

Hazai kenyeret kér egy felvidéki kiüldözött magyar kántor

akire bőrszájkosarat raktak a csehek s akit baltával és fűrésszel kinoztak félholtra magyarsága miatt

Kegyetlenül meggyötört arcu, harmincév körüli fiatalember kereste fel szerkesztőségünket. Mélyen beesett szeme meggörbült válla, fáradt lépései előre jelezték azt a tragédiát, aminek súlya alatt már harmincéves korában szinte a beszéd is nehezére esik. Halk, törött szavaiból lassan kibontakozott előttünk a felvidéki magyarság kálváriás husz esztendejének egyik — ki tudja hányadik?! — szívbemarkoló stációja.

— 1933-ban minden ok nélkül ltartóztattak a cseh csendőrök — mondotta. — Kassára vitték és hat hónapig a legbrutálisabb és legkegyetlenebb módon kinoztak. Letartóztatásom okáról csak később tudtam meg, hogy állítólag államellenes cselekedettel vádoltak — nem voltak hajlandók felvilágositást adni. A brutális bánásmód ellen — még akkor volt erőm és bátorságom hozzá — természetesen tőlem telhetően tiltakoztam. Ennek a tiltakozásnak végül is az a hat hónap lett az eredménye, amelyet soha életemben elfelejteni nem tudok. Miután semmit sem tudtak rámbizonyitani, végül is elbocsátottak. 1935-ben a felvidéki Nagysáróban voltam római katolikus kántor. Ujból letartóztattak ebben az időben azért,

mert három évvel ezelőtt, 1932-ben elszavaltam egy, a csehek szerint büntetendő irredenta verset.

Ismét nem adták tudtomra a letartóztatás okát. Őszintén megvallva, most már aggodalom fogott el. Zselizre kisérésem után megszöktem. Tudom, hogy ostobaság volt, de mit tehettem egyebet. Kassáról adták ki ellenem a körözést, oda mentem és jelentkeztem a hatóságnál azért, hogy megtudjam, miért köröznek. Természetesen megint letartóztattak. Hogy mit éltem végig, arra talán csak egy példát hozok fel.

Külön készitettek a számomra egy bőr szájkosarat, amely arra szolgált, hogy az üvöltésemet ne hallja senki se.

Két hónapi dresszúra után megtartották a tárgyalást és három hónapra elitéltek.

— 1936-ban Jánokon kántor helyettes lettem. Rámfogták, hogy a litánián irredenta éneket énekeltem. A pap lakásáról cipeltek el olyan durván, mint egy veszett kutyát, a csendőrök.

Bevittek a közeli asztalosműhelybe és ott baltával és fűrésszel kinoztak félholtra.

Miközben ezt a szörnyű vallomást jegyezzük, oda-oda pillantunk az egykori felvidéki kántorra. Az emlékezés hatása alatt a kánikulai hőségben össze-össze borzong és szája körül egyre mélyül a ránc. Agyongyötrött koponyáján, mint üreges halálfejen fokozódnak az árnyékok. Szeme alatt mély, lila árok, az emberen a hideg fut végig, amikor a kifejezéstelen, halálosan közömbös szemekbe néz. Megtörli verejtékes homlokát, aztán folytatja:

— Kassára vittek és az amerikai hirhedt harmadfokú vallatás után most 5 hónapra itéltek el. 1937. decemberében Krasznahorkán, — mert a gyerekeket magyar énekre tanitottam, — újból letartóztattak. Talán oktalanság volt, de ugyan ki tudott volna tönkrement idegekkel, összeroncsolt testtel kellő képmutatást magára erőltetni. Elkeseredetten tiltakoztam a letartóztatás ellen, mire

összebilincseltek, hajam felét kitépték és szakadó esőben cipeltek Krasznahorkáról Rimaszombatba.

A csendőrök természetesen ponyvás szekérben ültek, én pedig, mint az egykori tatár foglyok,

szíjjra fűzött kézzel loholtam a szekér mellett.

Rimaszombatban ismét elitéltek három hónapra.

— Csupán ennyi, ami 1937-ig történt velem — teszi hozzá valami dermesztően torz mosollyal. — Azután nagyon csendesen megjegyzi:

— Egyszer megjelent hat csendőr édesanyám lakásán. Csak pár percig tartózkodtak ott. Ez a pár perc elegendő volt arra, hogy amúgy is szivbajos édesanyámat két nappal rá a temetőbe kisérhessem.

— Miután Váriban egy előadáson programm szerint magyar nótákat kellett volna énekelnem, a csendőrök ismét letartóztattak és a már előbb elmondott európai kultúrvallatás után tudomásomra hozták, hogy el kell hagynom Csehszlovákia területét. Beregszászra kisértek, onnan érthetetlen okokból három napig össze-vissza cipeltek autón.

— Magam sem tudom, honnan kaptam elegendő testi és lelki erőt, azt sem tudom, életben maradnom hogyan sikerült, mert szinte önkivületben végül is megszöktem.

Most már egykedvüen mosolyog. Nincs elkeseredve. Halálosan fáradt még az elkeseredéshez is. Amikor kérdezzük, hogy itt mi történt vele, csak legyint egyet

— Semmi kérem. Egyik egyházi intézménytől a másikhoz vándorolok. Elvégre római katolikus kántor vagyok. Valahogy úgy képzeltem, úgy képzelem ma is, hogy akármilyen szükösen, de talán megillet engem is a magyar kenyér, annak ellenére, hogy tudom, idehaza is szükösen akad. Alapjábanvéve talán már minden mindegy volna. Lehet, olyan fáradt lettem, hogy már öngyilkos sem tudnék lenni. Koldulni? Tudja Isten. Lehet, hogy még egy pár nap és aztán arra is rákerül a sor. Akkor talán üdülés és pihenés lesz a toloncház is. Idehaza.

Végképen kimerült a beszédtől. Már csak úgy buknak ki száján a szavak, mint elalvó ember tagoltan széthulló mondatai.

Az ujságirónak a mai roppant erőket, végleteket és nyomorúságukat feltáró időben foglalkozásánál fogva edzettnek kell lennie. A tenger nyomoruság, a mai magyar élet nyomorusága naponkint özönével zúdul be a szerkesztőségi iróasztalokhoz és sokszor megkeseríti a magyar ujságiró sovány kenyerének izét is. Most mégis fel kell emelnünk kérő s mindenképen megoldást váró szavunkat. Most mult el az eucharisztikus kongresszus pompás ünnepe s most ünnepeljük Szent István diadalmas ünnepi évét. Hiszük és tudjuk, hogy a katolikus élet vezető férfiai feltétlenül alkalmat és módot találnak arra, hogy ez a római katolikus magyar kántor ezután a döbbenetes magyar kálvária után végül is ha bármilyen szerény keretek között; de elhelyezkedést, megélhetést találjon. A neve: Pasztirák Antal; lakása: Rákoscsaba Ujtelep, Horthy Miklós- ut 47.

Káprázatos sikerü
a
„Csodarevü 1938"
az
ANGOL PARK-ban
Kezdete 9 órakor
A szinpadművészet remeke!

ÁTÖLTÖZÉS ELŐTT...

Irta: *Sértő Kálmán.*

Ma még civil ruhában járok,
Holnap már katona leszek,
Sisak csillog a koponyámon
És kürtök szavára megyek.
Gyakorlatra hiv egy cédula,
Mint tartalékos katonát,
Felvarom újra a csillagot
És megcsókolom a puskát...

Magyar katona leszek újra,
A világ legszebb embere,
Sisakomon ott bokrétázik
A cserfa makkos levele.
Csak az a kár, hogy ál-békébe
Hiv a behivó engemet,
Harcba szeretnék rohanni, mert
Imádom az életet...

De igy is szép lesz, igy is jó lesz,
Békében lenni katona;
Esküt tenni, hogy fegyverünket
Én meg nem tagadom soha.
És várni is jó lesz pár helyről
Egy-egy parányi levelet;
Egy levél mindig megcukrozza
A sósnak képzelt életet...

A debreceni Baross Szövetség a fogyasztókért

Debrecen, június 26.

— A Virradat tudósítójától. —

Érdekes indítványt fogadott el a Baross Szövetség debreceni választmánya. A választmányi ülésen *Varga Lajos dr.* ügyvéd határozati javaslatot terjesztett elő, mely szerint a Jegybank alapszabályainak reformjánál oly módositásokat kíván, hogy legfőbb irányító elv a fogyasztó társadalom vásárlóerejének helyreállítása és folytonos fokozása legyen.

A fogyasztó társadalom vásárlóerejének helyreállítása céljából a Jegybank 85-ik cikkelyének oly értelmű megváltoztatását kívánja, hogy a Jegybankot a jegykibocsátási kötelességének teljesítése körül ne az ú. n. arany-, valuta- és devizakészletnek mennyisége és értéke, hanem egyedül a nemzeti háztartás termelési és fogyasztási érdekei és szükségletei irányitsák. Ezen túlmenően a Jegybank alapszabályainak 50-ik cikkét teljesen törölni kívánja és ezzel kapcsolatban annak világos kimondását is kéri, hogy

a Jegybank az államnak és a többi politikai közületeknek kölcsönöket folyósitson,

mely kölcsönök kizárólag beruházási célokat szolgálnának.

A javaslatot a választmány teljes egészében elfogadta és azt a központnak megküldi azzal, hogy járjon el a Jegybank főtanácsosánál a kivánalmak teljesítése céljából.

Közel nyolcezer magyar dalos vett részt a fehérvári országos versenyen

Székesfehérvár, jún. 26.

— A Virradat tudósítójától. —

A dal a magyar szivverése. Dal fakad az ajkán örömében és dalban fejezi ki bánatát. Nincs ünnep és nincs munka nóta nélkül, de énekszó kiséri végig az életen, a bölcsőtől a sirhalomig. Ennek a magyar dalnak, ennek a magyar ajkon és magyar szivből fakadó énekszónak ünneplésére gyült egybe szombaton és vasárnap Székesfehérsárott sokezer, dalos, hogy versenyre keljen egymással: ki az első, ki a magyar dal legigazibb művésze.

Szines daloscsoportok járják szombat dél óta Fehérvár utcáit. Mindenfelé mosolygószemű, jókedvű énekesek. A vonatok szinte ontják a versenyzőket és az érdeklődőket.

Százharminchat énekkar hét versenycsoportban küzd a szebbnél-szebb, nagyértékü díjakért. 7800 versenyző szive dobban meg, amikor a Városháza előtt *Csitáry G. Emil* székesfehérvári polgármester üdvözli őket. Aztán 60.000 magyar dalos koszorúját helyezik el a Hősök Emlékművénél és az Ereklyés Országzászlónál. Fél hétkor egyházzenei hangverseny volt a székesegyházban. *Antos Kálmán* szegedi székesegyházi zeneigazgató orgonált, az énekkarok közül pedig a Székesfehérvári Városi Dalegylet *Országh Tivadar*, a Gyöngyösi Katolikus Énekkar *Pátzay János*, a Budai Dalárda *Endre Béla*, a Pécsi Szeráfi Kórus *Ágocsy László* és a Győri Ének- és Zenegyelet *Halmos László* vezényletével adott elő szép kórusokat.

Este 8 és 9 óra között a versenyző énekkarok éjjeli zenét adtak koszorusleányaiknak; ugyanabban az időben az ünneprendező bizottságok vezetői, a karnagyok és a biráló-bizottság tartott értekezletet.

Vasárnap kora reggel zenekarok járták be a város utcáit. Nagy eseményekre ébredt a lakosság. Mindenki a Nagyboldogasszony-téri templomba siet, hogy résztvegyen a dalosünnepi szentmisén, amelyet *Shvoy Lajos* megyéspüspök pontifikált. A szentmise alatt a Gyöngyösi Katolikus Énekkar, a Győri Ének- és Zeneegylet, a Budai Dalárda és a Pécsi Szeráfi Kórus énekeltek.

Kilenc órakor kezdődtek el a csoportversenyek és két óra is elmult, mire az utolsó versenyzők is elénekelték kórusukat, s rövid pihenő után már készülődnek a szabadtéri hangversenyre. Hatalmas, többezer főnyi tömeg tolong a Nagyboldogasszony-téren. Soraiban Székesfehérvár polgári és katonai vezetői és igen sokan az ország minden részéből, dalosvezérek, dalos és a magyar dal barátai.

Délután 5 órakor *Bárdos Lajos* lép a karmesteri emelvényre, s az összkart vezényli, amely *Bárdos:* Ah hol vagy . . . c. férfikarát adja elő. A Király-dijas, kormányzódijas és aranyérmes csoportgyőztes férfi- és vegyeskarok pompás kórusain kivül a legnagyobb sikere a Budai Dalárdának volt. Ez ma a legjobb magyar férfikar. Hanganyaga kiváló, hanem technikai készültsége, lendületes előadása, egységes, tömör hangszinei olyan kiváló tulajdonságok, amelyek mintái lehetnek a többi énekkarnak. Karnagya: *Endre Béla* pompásan vezette a kart. Elismeréssel kell szólanunk a Pécsi Szeráfi Kórusról és kitünő karnagyáról Ágocsy Lászlóról is, Bárdos: Népdalaival arattak nagy sikert. A Székesfehérvári *Városi Dalosegyesület Országh Tivadar* vezényletével kiváló karnagyának két igen sikerült kompozicióját énekelte magas művészettel. Ugyancsak nagyszerü teljesítménnyel lepte meg a közönséget a *Győri Ének- és Zeneegylet*, melynek karnagya, *Halmos László* képzett muzsikusaink közé tartozik. Külön helyet foglalt el a vegyeskarok között a *Budai Cecilia Kórus* is *Bárdos Lajos* vezetésével. A hangversenynek külföldi szereplője is volt: a lublini *Towarzystwo Spiewacze „Echo"* férfikar, amely lengyel kórusműveket énekelt nagy tetszéssel. A szépen sikerült hangversenyt a Himnusz hangjai fejezték be, amelyet *Vaszy Viktor* országos társkarnagy vezényelt.

Este fél 8 órakor nagy volt az izgalom a Városházán. Megkezdődött a diszközgyülés, amelynek kertében kihirdették a versenyeredményeket és kiosztották a dijakat.

Este 9 órakor ünnepi vacsora fejezte be a nagy körültekintéssel, művészi hozzáértéssel és lelkes odaadással megrendezett Székesfehérvári XXV. Országos Dalosversenyt és Dalosünnepet, amely méltó hódolata volt első szent királyunk, Szent István emléke előtt annak a sokezer dalosnak, akik tudásukat, lelkesedésüket és együttérzésüket vitték az ősi koronázó városba.

Száj- és körömfájás miatt nem engedélyezték a Hubay-párt sopronmegyei pártgyülését

Sopron, június 26.

— A Virradat tudósítójától. —

A Nemzeti Szocialista Párt Hungarista Mozgalom esperegi főkerülete nagygyülést hirdetett vasárnapra Hubay Kálmán és Málnássy Ödön részvételével. A járási főszolgabiró azonban a gyülést nem engedélyezte azzal az indokolással, hogy a vidéken száj és körömfájás van.

NÉMET ALAPOSSÁG...

Bevallom, a kiváncsiság éget:
Mivel jelölik meg a sok zsidó céget?
Lám a németek haladnak a korral:
Nem „zsidó" felirással jelölnek, hanem:
Sterilizáltan horgas, görbe, kampós orral.

(Ycsép)

Rudas-ivókúrák
Gyomor-, bél-, vesebántalmak, érelmeszesedés és magas vérnyomás
gyógyitására a Hungária, Juventus és Atilla kénes-rádiumos források vize kiválóan alkalmas. Nyitva reggel 7-től este 6-ig

A JÖVŐ IRÓGÉPE
ADLER
legujabb modellje
Iroda és Portable gépek
Vezérképviselet Vass János Irinyi - utca 4.
Telefonszám: 18-36-28.

SZINHÁZ

Bemutatók

Csongor és Tünde a Margitszigeten

Annak ellenére ,hogy meglehetős sokan azon az álláspónton vannak, hogy Vörösmarty örökszép verses mesejátéka, a Csongor és Tünde feltétlenül zárt színpadra való. Magunk részéről örömmel üdvözöljük a kuliszszák közül a szigeti színpad pompás leheőségei közé kikerült Csongor és Tündét. Szerencsésnek találjuk azt is, hogy a Szentiványéji álom után újból mesejáték került szabadtéri bemutatóra. Ide ,a csillagos éjszaka angyalszőttes sátora alá, a bokrok és fák szívét szorítóan szép konturjai közé ,a legendás romok szomszédságába valóban csak a mese való. A fények és színek játéka úgy öleli át az örökre elveszettnek hitt mesét, mint gyermek a pillanatra valósággá vált álmot. Vörösmartyt és a Csongor és Tündét nevetséges volna fölfedezni.

Somogyi Nusi

Az előadásnak talán egyetlen komoly szépséghibája, hogy helyenkint a monológok zárt színpadra való hosszadalmasságába bátor kézzel bele lehetett volna húzni. A szavak, fogalmak, a vers életeleme a rím, igen sokszor elvész a libbenő fények, suhanó autók, lehelet könnyen repülő éjjeli lepkék és a csillagok szikrázó játékának zsibbasztóan szép orcheszterében. Németh Antal ezúttal is, mint rendező derekas munkát végzett. Kár, hogy ebből a tehetségből nem tud imitt-amott valamit átmenteni színigazgatói tevékenységébe is. Kornai Jánost tökéletes teljesítményéért amivel mesteri kézzel játszott, a világítás hárfaszerűen finom húrjain, külön elismerés illeti. A három ördögfióka — Várkonyi, Ungváry, Major — már a zárt színpadon is zavartalan örömet keltett, most azonban friss, szívből jövő mókáikkal percekig tapsra ragadtatják a közönséget.

Somogyi Bogyó Ilmája és Gobbi Hilda Mirigy boszorkánya, Juhász József Balgájával ás Szeleczky Zita Ledérjével valóban megérdemlik a lelkes tapsokat.

Szeleczky Zita

Szabó Sándor Csongora az egyedüli, ami törésszerűleg hat. Talán kicsit túl hirtelen ött ez a nagy feladat számára és így inkább értelmes, mint szívvel játszó játékot produkált.

Jaschik Álmos díszletei kitűnően beleilleszkedtek a környezetbe. Ezzel szemben Polgár Tibor kísérő muzsikája majdnem olyan operettszerűen a giccs felé hajló volt, mint annak idején Babay mesejátékának Buday Dénes által szerzett zenéje.

Operettbemutató az Erzsébetvárosi Szinházban:

Legyen úgy, mint régen volt

Ügyes ember ez az Erdélyi Mihály hiába. Azt, hogy ismeri a nyári közönség igényeit, hogy betudja tartani még a vaskosabb humor eshetőségein belül is az ízlés határát, s hogy minden nyárra olyan témájú darabot tud hozni, ami legalább is az új szezonig kihúzódó kasszasikert jelent, újból bebizonyította. Egyszerű, naiv meséjű kis történet ez az operett, de valóban, mint valami friss, igénytelen kis mezei virágcsokor a színpad éltető levegőjében kivirul és kedves, ötletes bonyodalmaival, táncaival, kosztümjeivel és zenéjével kellemes órákat szerez közönségének. A kitűnően összeválogatott együttesből elsősorban Honthy Hannát és Jávor Pált kell megemlíteni. A komikus szerepek közül Somogyi Nusi és főleg a párisian könnyed és szemtelen Kiss Manyi viszi el a pálmát. A nyári irredenta darab egyik lekrokonszenvesebb szereplője a mindenkor választékosan finom Zala Karola. Biztosra vesszük, hogy az új szezonig Erdélyi Mihálynak nem lesz műsorgondja.

Zámbory Antal.

JEANETTE MACDONALD és NELSON EDDY páratlan sikere
legszebb muzsika
W. S. VAN DYKE mesteri rendezése
(Metro-Goldwyn-Mayer-film)
Rose Marie
REPRIZ! MA TÓL
RÁDIUS

A „Megvédtem egy asszonyt" című filmujdonság főszereplői Donáth Ági és Páger Antal.

FILM

ANNAPOLIS..
(Corso — Metro)

Az ifjúság filmje. Csupa fiatalember szerepel ebben a napsugaras, kedves történetben. Amerika tengerészeti akadémiáján játszódik le a cselekmény, ahova nagy vágyakozással törekednek az ifjak. Látva az ottani életet, nem csodáljuk a nagy igyekezetet. Pompás hely a tengerészeket képző óriás intézet. Tanulni, az életre megedződni, barátokat szerezni, közös célokért hevülni és dolgozni elsőrangúan lehet benne. Akinek volt hasonlóban része, az visszaálmodhatja e filmmel elmúlt ifjú éveit, akinek meg nem volt része ilyesmiben, az azért nézze meg, hogy legalább lássa, milyen az irígylésreméltó fiatalság. A mostanában sokat foglalkoztatott fiatal Metro-sztár, *Robert Young*, a „Hetedik menyország" című filmmel Európa filmközönsége előtt is „befutott" arányos, jófiú-tipus; *James Stewart* és egy hasonlóan szimpatikus új színész, *Tom Brown* álltak a párszáz főnyi szereplő gárda élén. A hölgyek között az ideges mamatipus legmulatságosabb képviselője, amellett csinos és kedves *Billie Burke* és egy új és nagyon szép fiatal csillag, *Florence Rice* vezettek. A film kötelességre, összetartásra, fegyelemre nevelő tendenciája külön dicséretet érdemel. Mennyivel többet érő és érdekesebb, tartalmasabb az ilyen film, mint az unalomig, sőt csömörlésig verklizett házassági háromszögek körül forgó erkölcstelen történetek.

SERDÜLŐ LÁNYOK.
(Décsi — Kamara)

Ebben a filmben is intézeti növendékekről van szó, csakhogy itt lányokról. A történet és a benne tárgyalt probléma nem új, de jól van megfogva. S ami nem is egy pont, de sok pont a film javára, az, hogy az a bizonyos bonyadalom a tanár és a tanár iránt szerelemre gyúló bakfislány körül, nagyon fehéren van beállítva. A szereplők a fizikai síkon mozognak, de a történés lényege magasabb síkon pereg. A tanárt játszó *Rolf Vanka* annyira érdekes és annyira jó embernek látszik, hogy azt csodáljuk, hogy csak egy növendék lett szerelmes bele. A regényes történet női szereplője messze mögötte marad e kitünő színész játékának. A sok bakfishoz illően bolondos jelenet, sok kedves hangulat tölti meg a filmet. Fényképezés, rendezés szintén a jobb nívóhoz tartozik.

EZ MINDENNEK A TETEJE.
(Fórum)

Revüfilm és ezzel már meg is mondtunk róla mindent. Nem állíthatja e film a híres Stuart-Mária mondást magáról, hogy jobb a hírénél. A revüfilmek ismert revüsztármilliomos összeállításában ad egy banális történetet. S az ismert revüfilm-bőkezűséggel köriti körül az üres mesét ragyogó díszletekkel, ragyogó ruhákkal és ruhátlansággal és ragyogó fiatalsággal. Táncszám, jazzszám, énekszám és a komikusok amerikai humorú „bemondásai" akar a fűszer lenni rajta .

HEJ-RUP!
(Rádius)

Még nyári mértékkel mérve is nagyon gyenge film. A csehek, kik készitették, egy kicsit sem büszkélkedhetnek vele. Meglengetik benne az új idők zászlaját, kenetteljes szocializmus csillog benne, szövetkezeti alapon való együttdolgozásról is van szó, de minden sután, erőtlenül hangzik. — A szereplők a jó műkedvelő átlagból kerültek ki.

HIRADÓK.

Igen érdekes számok: a budai Várban a máltai lovagok tiszteletére rendezett garden party; a Párisban játszott magyar-olasz labdarugó mérkőzés és a spanyol hazatérő katonákról készült felvételek.

KIS FILMHIREK.

Harold Lloyd sokáig hallgatott, de végül olyan filmmel áll ki a világ elé, amelytől nevetőgörcsöt kap Newyorktól Tokióig és Capetown-től Alaszkáig minden mozilátogató. Egy orvost játszik a kitünő amerikai komikus, még pedig olyan orvost, akinek a páciensei a szinházak és filmgyárak görljei közül kerülnek ki. Hogy a sok kényes, ideges görl aztán mit művel ezzel az orvossal, az már nem is vígjátékba, hanem tragédiába való.

Greta Garbo eltünt a világ szeme elől. Taorminában lakott hetekig. Nemrég egy rádiószpiker téves bemondása miatt egész Lengyelország várta, hogy lengyel területen interjut ad. Közben állitólag a Riviérán üdült Stokowski társaságában. A valóság pedig az, hogy otthon van Svédországban az édesanyjánál és a legnagyobb viszavonultságban él.

Zarah Leander után ismét svéd tehetséget fedezett fel az Ufa. A stockholmi szinészgárda fiatal és nagytehetségű tagját, *Ingrid Bergmant* leszerződtette az Ufa. Első szereplése a „Die vier Gesellen" című filmben lesz, melyet Carl Froelich rendez.

Asszonyok című és Budapesten is nagy sikerrel játszott színdarab filmjogát megvásárolta a Metro. A főszerepet *Norma Schearernek* osztották ki.

Csillagászati film is készül a jövő filmévre. Főszereplői az ég három hatalmassága: a Nap, a Hold és a Föld.

Színes filmek a tenger mélyéről. Nápoly mellett készültek a Földközi tengerben azok a felvételek, melyek eredeti színekben örökítették meg a tenger mélyének világát, halak, tengeri növények életét. A felvételekből három kultúrfilmre való anyagot kiválogat-

S. M.

Mozgóképszinházak műsora

ADMIRAL (Margit-krt. 5/b. T. 153—707): Tovaris. Csin—Csin. (3, 6, 9, vas., ünn. 1. h. 4, f. 7, f. 10) Vas. d. e. 9 és 11-kor: Camille, a végzett asszonya. — **ÁTRIUM** (Margit-krt. 55. T. 153—034): Történelmi időket élünk. A futbalvilágbajnokság mérkőzései. Rendkivüli Fox különkiadás. (5, n. 8, f. 10, vas., ünn. 3 órakor is) — **BELVÁROSI** (Irányi-u. 21. T. 384—563): Tovaris. Éjfél után. Híradók. (Jobb t. f. 5, f. 8, bal t. 6, 9, vas., ünn. jobb t. f. 4, f. 7, f. 10, bal t. 5, 8) — **CAPITOL** (Barossétr 32. T. 134—337): A királynő álma. Híradó Riport a futbalvilágbajnokságról. (Mindennap: f. 4, f. 6, f. 8, f. 10) Az első előadás mindennap mérsékelt helyárral. — **CITY** (Vilmos cs.-út 36—38. T. 111—140): Hurrycane. A futballvilágbajnokság mérkőzései. Rendkivüli Fox különkiadás. Híradók. n. 6, f. 8, h. 10, szomb. vas. n. 4, n. 6, f. 8, h. 10) — **CORSO** (Váci-u. 9. T. **182—818): Annapolis** Az 1938-as labdarugóvilágbajnokság filmje. Pluhár István konferanszával. Híradó. (Előadások kezdete mindennap: 6, 8, 10) — **Décsi** (Teréz-krt. 28. T. 125—952): Serdülő lányok. Híradó. A futballvilágbajnokság mérkőzései. Rendkivüli Fox különkiadás. (6, 8, 10, szmb. vas., ünn. 4, 6, 8, 10) — **FORUM** (Kossuth L.-u. 18. T. 189—543): Ez mindennek a teteje! Külön film a futballvilágbajnokságról. (f. 6, f. 10, szomb., vas., ünn. f. 4, f. 6, f. 8, f, 10). — **LLOYD FILMSZINHÁZ** (Hollán-u 7/a. T. 111—994): Mimi a gazdag ember lánya. V. B. 1938. Riport a futballvilágbajnokságról. (Mindennap: 4, 6, 8, 10) Az első előadás mindennap mérsékelt helyárakkal. — **METRO** (Teréz-krt. 60. T. 112—230) Annapolis. Az 1938-as labdarugó világbajnokság filmje (Pluhár István konferanszával) Híradó. (Előadások hétk. n. 4, f. 6, h. 8, 10) — **NYUGAT** (Teréz-krt. 41. T. 127—162): Édes anyaföld. Vadnyugati őrjárat. Híradó. (f. 5, f. 8, 9, vas., ünn. 3, 6, 9) —**OLYMPIA** (Erzsébet-krt. 26. T. 342—947): Tovaris. Hóbortos házasság. Híradó. (1, 4, h. 7, f. 10, vas. ünn. 11, 2, h. 5, f. 8, 10) — **OMNIA** (József-krt. és Kölcsey-u s. T. 130—125): A nagyváros. Vadnyugati őrjárat. Híradó. (Filmek kez. hétk. 5, f. 7, 8, f. 10, 11, szomb., vas. 4, f. 6, 7, f. 9, 10, f. 12) — **PALACE** (Erzsébet-krt. 8. T. 136—523): Rácsnélküli börtön. Híradó. (2, 4, 6, 8, 10) A 2 és 4 órai előadás félhelyárakkal. — **PÁTRIA** (Népszinház-utca 13. T. 145—673.): Csin-Csin. Tovaris. (4, h. 6, n. 8, 9. vas. f. 2, f. 5, f. 8, 9). Az első előadás mérs. helyárakkal. — **RADIUS** (Nagymező-u. 22—24.T. 129—250): Hej Rup, Híradók. A futballvilágbajnokság mérkőzései. Rendkivüli Fox különkiadás. (f. 6, h. 8, h. 10 — **ROYAL APOLLO** (Erzsébet-krt. 45—47. T. 342—946): Történelem. Híradó. A futballvilágbajnokság mérkőzései. Rendkivüli Fox különkiadás. (n. 6, f. 8, h. 10. szomb., vas. n. 4, f. 6, h. 8, 10) — **SAVOY** (Üllői-út 2—4. T. 146—040): Zöld frakk. Tökéletes gentlamen. Híradóban a magyar-olasz világbajnoky mérkőzés. (4, n. 6, n. 8, 9, vas. f. 2, f. 5, f. 8, 9) Vas. d. e. f. 11-kor matiné — **SIMPLON** (Horthy Miklós-út 64. T. 268—999): Mintaházasság. Motoros őrjárat. Olasz-magyar labdarugómérkőzés. (f. 5, 7, f. 10, vas., ünn. 2, f. 5, 7, f. 10) — **STUDIO** (Akácfautca 4. T. 140—840): Szamurai leánya. Híradók. (Mindennap: 4, 6, 8, 10) Az első előadás félhelyárakkal: 4, 6, 8, 10) Az első előadás félhelyárakkal. — **TIVOLI** Nagymező-u 8. T. 123—049): A kétarcú ember. A hóbortos család.. Híradó. (Folyt. f. 5, 6, 9, szomb. f. 5. n. 7, f. 10, vas., ünn. 2. f. 5, 7, f. 10) — **TURÁN** (Nagymező-u. 21. T. 126—401): Tovaris. Szülők harca. (n. 5, 6, 9, szomb. f. 4, f. 7, f. 10 vas., ünn. 1, h. 4, f. 7, f. 10) Vas. d. e. 11-or Copperfield Dávid. — **URÁNIA** (Rákóczi-út 21. T. 146—045): Becsületszóra! Mámi. Híradó.

Esti Ujság
a keresztény nemzeti társadalom déli lapja

Farkas

Kállay Miklós: Rontó Pál Nemlit 1439.

Aristophanes: Madarak. Nemzeti 1938.

Pesti Hírlap 1938. nov. 26. 11. o. Porzsolt Kálmán hi-
tihája.

= Madárjelmeben jelenek meg majdnem az ömes szereplők:
a banka, szilemile, bibic és a többi madár torha, nincs
kostümjében. A legtöbbje alul mihátlan, balettlábakkal.
Zene, dal, tánc még az operett látvárosságát és fingerégét
is megtagadja.

[Történet: - Két athéni polgár hivándorol hazájából a
hegyek közé és ott a madarak világában új várost épít te nek
1 a madarak és nemzetiletek között új világot teremtenek,
amely megahadályozza, hogy az emberek áldozati hiszt
a mithologiai istenek közé emelhedjék

7. H. Miállítása nemés

Nemz. Ujs Hajnal 1938. nov. 27. 4 kép

Szinházi Magazin 1939. jan. 8. 2. n. 97-119. l.

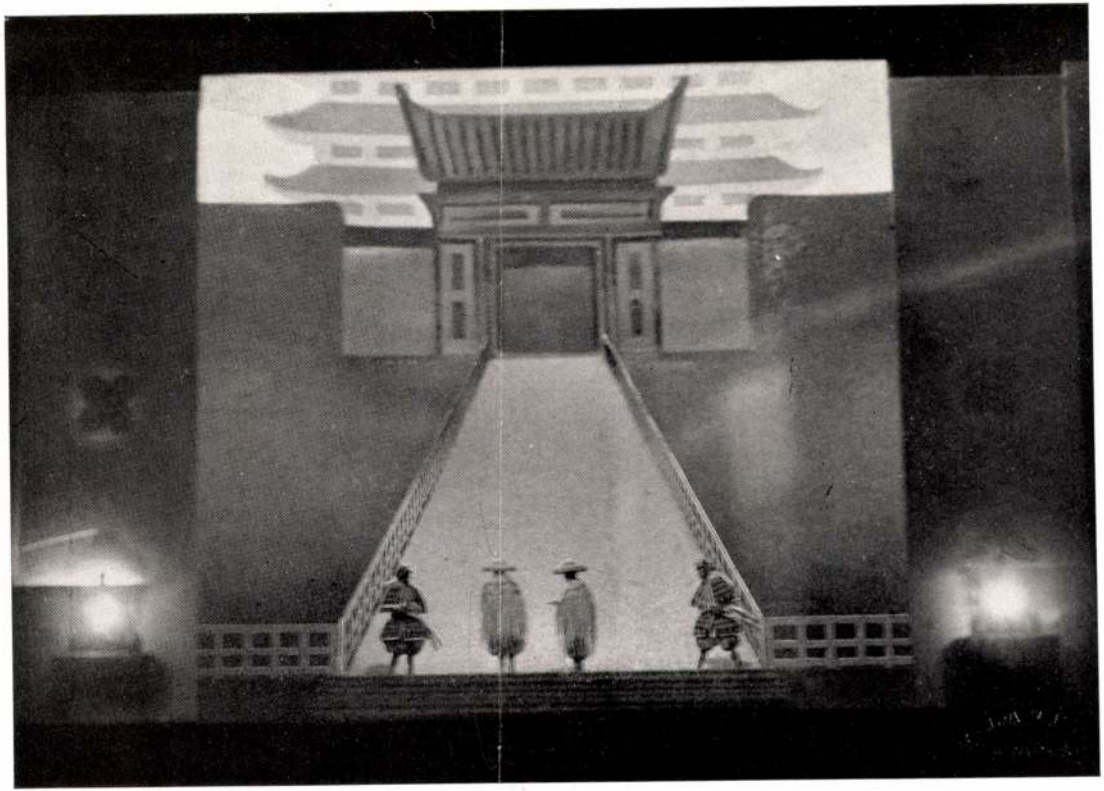

732 a. sz. Kállay Miklós: „Roninok kincse". Dr. Németh Antal rendezése. Jaschik Álmos színpadterve. *Nemzeti Színház.*

Jaschik Ahnos

Hó

FASCHIK. Álmos

Shakespeare: Szentivánéji álom 1937. Nemeti.

Jaschik Almos, tervező MDK

az Iparm.Társulatnak az Ipam.Muzeumban rendezett 50.éves jub.kiállításának résztvevői.
A szinpadterem bejárójában szinpadmodelljei voltak láthatók.

Magyar Iparművészet. 1935. 264.l.

3817. VOLTÉR úrnak Henriása. Ford. Szilágyi Sám. Pozs. 1789. fh. *(Ft 40)* 1

3818. VRIESLANDER, J. J.: Weimar. 20 Handzeichn. v. — Weim. 191? kart. *(Ft 20)* 1

3819. WACHSMUTH, WILH.: Herz. Karl August u. Goethe. Ill. Leipz. 1911. kart. *(Ft 20)* 1

3820. WACKERNAGEL, WILH.: Altdeutsches Handwörterb. Basel 1878. fv. *(Ft 20)* 1

3821. WAETZOLDT, W.: Du u. die Kunst. Mit 323 Abb. 1938. v. *(Ft 45)* 1

3822. WAGNER, D. E.: Gesch. d. russischen Reiches. 6 Bde. Hamb. 1810. fv. *(Ft 60)* 1

3823. WAGRER. FR. Hist. Leopoldi. Pars II. Augsb. 1731. fol. b. *(Ft 40)* 1

3824. DER WAHRSAGER. Ein Taschenbuch a. d. J. 1798. kart. Bájos almanach. *(Ft 20)* 1

3825. WARD, LYND: Godsman. A novel in woodcuts. New York 1930. fv. Remek fametszetsorozat. *(Ft 40)* 1

3826. WEBER, MAX M.: Carl Maria Weber. Ill. 1812. f. *(Ft 50)* 1

3827. WEIGEL, J. A. G.: Bibiliotheca minorum librorum theol.. jurisprud., historiam etc. Lips. 1837. Érdekes Weigel-katalógus! *(Ft 30)* 1

3828. WEINGARTNER, FELIX: Akkorde, 1912. fb. + *Lothar, Rud.:* Das Wiener Burgtheater, 1899. v. *(Ft 40)* 1

3829. WEISLINGER, J. N.: Friss Vogel oder stirb! Examen u. Tortur. Ill. 1722. b. Érdekes anti-luter. vitairat. *(Ft 50)* 1

3830. WERBŐCZI, STEPH.: Corpus juris Hungarici. Tyrnav. 1696. fol. egyk. prés. b. *(Ft 100)* 1

3831. WERBŐCZI ISTVÁN törvénykönyvének compendiuma. Kolozsv. 1701. fb. Verses kiad. Régi magyar K. Ritka! *(Ft 80)* 1

3832. WERNER, G. H.: Anweisung z. Zeichenkunst. Mit XI Kupfertafeln. Erfurt 1766. fb. Bájos kuriózum. *(Ft 35)* 1

3833. WESSELX, J. E.: Anleitung zur Kenntnis u. z. Sammeln d. Werke d. Kunstdruckes. Ill. 1886. f. *(Ft 25)* 1

3834. WESZELY ÖDÖN: A modern pedagógia útjain. Bp. 1909. fv. *(Ft 15)* 1

3835. WHO'S WHO 1935. Biograph. dict. Lond. er. v. *(Ft 30)* 1

3836. WICKENHAGEN. E.: Leitfaden d. Kunstgesch. Mit 301 Ább. Stultg. 1900. v. *(Ft 30)* 1

3837. WIEGER, W.: Weimarische Interieurs a. d. Goethezeit. 16 Handzeichng. Weimar 191? kart. *(Ft 20)* 1

3838. WIELAND, C. M.: Gesch. d. Abderiten. 2 Bde (in 1) Frankf. 1782. b. *(Ft 30)* 1

3839. WILDE, O.: Salome. Ill. v. A. Beardsley. 1918. kart. *(Ft 30)* 1

3840. WINCKELMANN, JOH.: Gesch. d. Kunst des Altertums. 2 Bde (in 1) Wien 1776. egyk. b. Első kiadás. *(Ft 60)* 1

3841. WINCKELMANN, J. J.: Gesch. d. Kunst d. Altertums. Mit 96 Abb. 1942. fv. *(Ft 30)* 1

Jaschik Alnos

IX. művészeti aukció
almásy 268. Bp. 1948. okt

3793. 3 köt. VALLÁSTUD. *Schmidt—Pauli, E.:* Hl. Elisabeth, 1931. fv., *Kath.* Schulbibel. Ill. 1928. v. Die *Bibel* ausgewählt. Insel 1909. kart. *(Ft 30)* 1

3794. VANIERUS, JAC.: Praedium rusticum. Tyrnav. 1772. egyk. b. ill. *(Ft 40)* 1

3795. VANOSSI, ANT.: Idea sapientis theo-politici. Vienna 1727. kart. Érdekes rézm. emblémaképekkel. *(Ft 40)* 1

3796. VARGA OTTÓ: Magyarorsz. tört. Bp. 1895. v., & *Duruy, V.:* Világtört. Bp. 1880. v. *(Ft 25)* 1

3797. Das *VATERUNSER.* Erbauungsbuch., Leipz. 1827. Fekete mar. *(Ft 40)* 1

3798. VAUBAN: Manière de fortifier. 2. vol (en 1) Ill. Amstelod. 1726. egyk. b. *(Ft 35)* 1

3799. 5 köt. VÁROSTÖRT. monográfiák. *Haas, M.:* Fünfkirchen. 1852. f., *Weber S.:* Adal. Pest megye tört. 1905. f. *Bálint F.:* Siklós. 1928. f., *Csorba J.:* Somogy ism. 1857. f., *Vámossy I.:* A pozs. kat. ápoló int. 1898. fv. *(Ft 50)* 1

3800. VAY SÁNDOR gróf: Erzsébet királynéról. Ill. 191? fehér b. *(Ft 20)* 1

3801. VAHSE, ED.: Shakespeare. Hamb. 1851. fv. & *Delius, N.:* Sh. Elberf. 1878. fv. *(Ft 25)* 1

3802. VENEZIA. La Basilica di San Marco. Ill. 2 vol. 1888. fol. mappa. *(Ft 200)* 1

3803. VERESMARTI MIHÁLY: Intő és tanító levél. Pozs. 1639. perg. Régi Magyar Könyvt. I. 697. & 721. Ritka! *(Ft 120)* 1

3804. VERGISSMEINNICHT. Taschenb. f. d. J. 1852. kart. *(Ft 15)* 1

3805. DE VIGILIBUS, G. A.: Vindiciarium adv. Justini Febronii., 1765. egyk. b. *(Ft 30)* 1

3806. A VILÁGNAK három részeiben bujdosó. Kassa 1801. fperg. Ritka ponyvakiad. *(Ft 40)* 1

3807. VILLARI, P.: Life of G. Savonarola. Ill. Lond. 181? v. *(Ft 25)* 1

3808. VINCENT, E.: Leidenschaft u. Klarheit. Frauen um Goethe. 1930. kart. *(Ft 15)* 1

3809. VIRÁG BENEDEK magyar századai. 4 köt. (2-ben) Pest 1862. v. *(Ft 40)* 1

3810. VIRÁGFÜZÉR. Kiad. a soproni m. társ. Sopr. 1837. kart. *(Ft 30)* 1

3811. VIRGIL SOLIS: Wappenbüchlein. Reimpressum. 1886. fv., *Jost Amman:* Wappen-u. Stammbuch. Reimpr. 1893. fv. *(Ft 35)* 1

3812. VISKI, K.: Hungarian dances. Ill. Bp.: Vajna 1937. f. *(Ft 20)* 1

3813. VLACH, J.: Die Cecho-Slaven. Wien 1883. fb. *(Ft 30)* 1

3814. VÖRÖSMARTY M.: Csongor és Tünde. Jaschik Á. rajzaival. 192? 4°. v. *(Ft 30)* 1

3815. (VOLTAIRE): Hist. de l'empire du Russie sou le Pierre-le Grand. 1761. b. *(Ft 20)* 1

3816. VOLTÉR: A hármas vitézek. Ford. Bessenyei Gy. Béts 1779. kart. Igen ritka! *(Ft 35)* 1

lan bizonyossággal jelenlételüket a nagy találkozón.

De itt lesznek valóságban képviselőik. Honnan jö
látni fogjuk őket színről-színre ; mintha Pathmos apokaly
fájdalmak után : apokalyptikus örömök lesznek ezek.

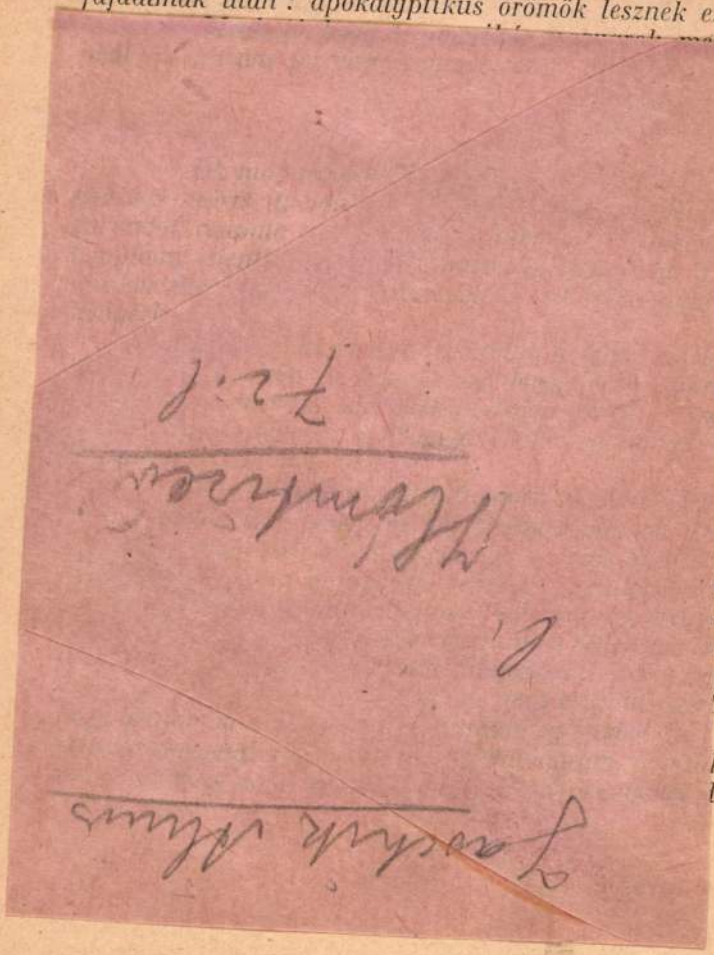

ezen szeretet által lesznek örök kincsei egy családnak, drága értékei a köznek, egyháznak, hazának, az emberi társadalomnak; kiknek halálakor százak és ezrek ajkáról zendül fel a bibliai bizonyságtétel, hogy a jó embernek az emlékezete áldott: s azt hiszem, semmit sem tévedek, őszintén, igazán, emelt fővel tehetek vallomást, hogy ilyen férfiú volt immár Istenhez dicsőült Makláry Károly püspök atyánkfia!

Éppen azért én ezen a ponton ragadom meg az ő méltatását, kinek különben is nem adott Isten időt arra, hogy püspöki szolgálatában nagyot, maradandót alkosson, mint ahogy senki sem tudott volna ilyet cselekedni másfél rövid esztendő alatt — hű akarok lenni az ő lelkéhez s mondom Zakariással: megtére az angyal, ki énvelem szól vala s kérdezé tőlem: mit látsz?

Felelem mondván: látok egy kis, alig ezerlelkes falut ott a Mohipuszta, Sajó vize táján, nem messze a lombkoszorús Bükktől, hol a búzatermő Alföld ölelkezik már a hegyvidékkel. Látok itt Hejőpapiban hat évtizednél nagyobb távolságban egy, századokon keresztül a magyar kálvinista papi-tanári vérből származott, lélekből lelkedzett családot egy ártatlan gyermek bölcsője felett az édesanyai szeretet imádságával és szent könnyeivel s az édesatyai szeretet boldog reménykedéseivel; azután látok egy ragyogó tekintetű, tudásnak vágyától égő gyermeket, ifjút Miskolc és Lorántffy, Rákóczi ősi sárospataki Kollégiumában, e mi Kollégiumunk testvérintézetében, hol a kövek is élnek, s életet, mégpedig magyar kálvinista hitet, életet lehellenek; látom

Jaschik Álmos

Bán Tibor: Ékit-
mezytan Bp. 1931.
c. könyvének
előszavát fenti
ista.

A válasz az, hogy — hacsak *n* elég nagy — *bár-*

helyettesítéssel adódó

$$s^2 = s_n{}^2 + (k_n - k)^2$$

kapcsolat alapján nyilván a $k = k_n$ látszólagos értékre — mint a mechanikában a tehetetlenségi nyomaték a súlypontra vonatkozóan — éppen a legkisebb, a látszólagos érték a **legkisebb négyzetek módszerével** is meghatározható.

Az ú. n. **kiegyenlítő számítás** valamely x-től függő

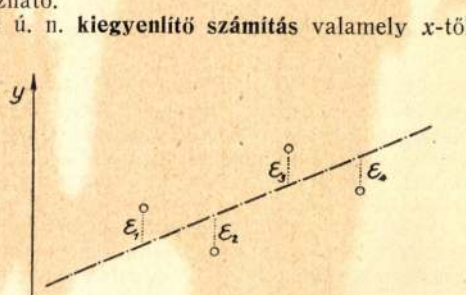

6. ábra. Kiegyenlítésnél $\Sigma \varepsilon_i^2$ *minimum.*

y mennyiség *mért* s így hibával terhelt értékeiből valóban úgy határozza meg e két mennyiség sejtett egyenesvonalú vagy parabolikus kapcsolatát, hogy a mért értékeknek a sejtettektől való eltéréseinek négyzetösszege a lehető legkisebb.

6. **A tömeggyártmányok ellenőrzése** a valószínűségszámításnak műszakilag és gazdaságilag egyaránt fontos új alkalmazási területet nyitott. Az idevágó, alig másfél évtizedes, de máris hatalmas szakirodalomról *K. Daeves* Praktische Grosszahl-Forschung című művében (V. D. I. Berlin, 1935) kitűnő jegyzéket találunk

THEATER • MUSIK • KUNST

NATIONALTHEATER

Rontó Pál

Ein lustiges Spiel vom ungarischen Husaren, in drei Akten mit einem Vor- und einem Nachspiel

von Nikolaus v. Kállay

Das etwas weitschweifige epische Gedicht, in dem General Graf Josef *Gvadányi* die bewunderungswürdigen Taten, Schicksale und Abenteuer des schelmischen Husaren Paul *Rontó* und des vielgerühmten Helden Grafen Moritz *Benyovszky* „zum Ergötzen der Damen des Vaterlandes" in behäbigen ungarischen Alexandrinern besungen hat, ist im Jahre 1793 erschienen. Der pensionierte General der Kavallerie war dem damaligen Leserpublikum bereits wohlbekannt; drei Jahre vorher war es ihm gelungen, in seinem *„Notär von Peleske"* eine Figur zu schaffen, die auch heute noch kaum etwas von ihrer Lebendigkeit verloren hat. Der diebische, tapfere und schlaue Paul Rontó sollte bald ebenso berühmt werden, wie sein Vorgänger, der ehrliche, urwüchsig-konservative Dorfnotär. Seine Gestalt erschien bald in den Volksbüchern und wurde — eine Art ungarischer Till Eulenspiegel — zum Sinnbild des Ungezogenen, Abenteuerlichen, Schlauen und Schelmischen. Wir kennen viele Verwandten von ihm in der Weltliteratur — es soll hier nur auf die Helden der Schelmenromane und die Nachfolger des antiken Miles gloriosus hingewiesen werden —, im wesentlichen ist er aber die Schöpfung Gvadányis, der ihn nach dem Vorbild eines lebendigen Menschen und mit Hilfe vieler Soldatenanekdoten geformt hatte. In dem ziemlich lose komponierten Epos stellt er sich selbst als einen ausgekochten Schurken vor, der, vom Elternhaus durchgebrannt, sich als Bettler, Dieb und Vagabund herumtreibt, als einen Soldaten, der sich gern schlägt, tapfer, draufgängerisch in den Kampf zieht, aber im gegebenen Falle auch leicht desertiert, nach Polen flüchten muß, als Mitkämpfer des Grafen Benyovszky gegen die Russen ins Feld zieht, als Gefangener nach Kamtschatka deportiert, als Flüchtling nach Madagaskar verschlagen wird, und sich endlich nach Ungarn heimgekehrt, in Eger als wohlhabender Bürger niederläßt.

Es ist auf den ersten Blick klar, daß man es hier mit einem ausgesprochen epischen Stoff zu tun hat. Die späteren Bearbeitungen sind auch dementsprechend fast ausnahmslos epischer Natur; auch die burleske Posse des jungen Szigligeti, in der Paul Rontó zuerst auf der Bühne des Nationaltheaters erschien, ist kein richtiggehendes Drama. Für eine dramatische Bearbeitung würden sich besonders zwei Möglichkeiten bieten. Man könnte den reichen Stoff der Eulenspiegeleien und der bunten Abenteuer im losen Rahmen einer dramatischen Revue vor den Augen der Zuschauer vorbeiziehen lassen. Das wäre die gefälligere, aber auch leichtere und billigere Lösung. Man könnte aber die Episoden auch als Wendepunkte eines beispielhaften Lebensweges gestalten und deuten und der wechselvollen Laufbahn des Helden einen tieferen, auch dramatisch suggestiven Sinn abgewinnen; etwa in der Art des „Peer Gynt". Kállay hat keinen dieser Wege gewählt. Das realistische, etwas derbe Schauspiel, die bunte, abwechslungsreiche Revue genügte scheinbar dem Ehrgeiz des gebildeten Literaten nicht, der seinen höheren Rang wahren wollte. Auf die bühnentechnischen Wirkungen, auf die leichtfaßliche, gefällige Vortragsweise wollte wieder der an Erfolge gewöhnte Theatermann nicht verzichten. Der unüberwundene innere Widerspruch dieser beiden Aspekte ist aber dem Werk zum Verhängnis geworden.

Zunächst sollte der Stoff mit den Motiven eines bühnengerechten Lustspiels ergänzt werden. Wir bekamen denn auch eine ganze Reihe von lustigen oder weniger lustigen Schelmen-, Prügel-, Tanz- und Verkleidungsszenen zu sehen. Der Held erhielt sogar zwei Liebespartner: die Tochter des berühmten Husarengenerals Hadik, der er sein Leben lang auf Leben und Tod treu ergeben ist, und die Tochter des russischen Gouverneurs in Kamtschatka, die sich wieder in den schönen Husaren hoffnungslos verliebt und sogar ihr Leben für ihn opfert. Aus dem Liederjahn von einem Freund, Andris, wurde ein komischer Vielfraß, ein pausbackener und leider zu sehr tölpelhafter Nachfolger des Balga aus Vörösmartys „Csongor und Tünde" gemacht; es sollte neben ihm auch die stereotype Gegenspielerin, die dralle, vor Gesundheit strotzende Dienstmagd nicht fehlen. Eine bunte Reihe abenteuerlicher Nebenfiguren: Husaren, kaiserliche Offiziere, ungarische und ruthenische Bauern, Russen, Tataren, Neger usw. sollten den wechselnden Hintergrund beleben. Anderseits sollte aber der Stoff auch auf ein höheres Niveau erhoben und mit den Akzenten einer tieferen Bedeutung versehen werden. Der Haupheld wurde zum würdigen Vertreter des edlen, schönen, tapferen und gescheiten ungarischen Husaren gemacht und gleich am Anfang sollten zwei eigenartige Gestalten, die sich im Vorspiel als Teufel und Tod vorstellen, die tieferen Aspekte des Dramas andeuten. Im Laufe des Spieles zeigt es sich aber, daß das alles schon etwas zu viel des Guten ist: das Stück wurde überladen, seine Balken stürzen ein, die widerspruchsvollen Elemente paralysieren sich gegenseitig, anstatt die Wirkung zu steigern. Der Zuschauer verliert den Faden, er weiß nicht so recht, worum es sich eigentlich handelt, wo er den dramatischen Sinn des Ganzen suchen soll. Er muß sich also mit den farbenfrohen Mosaikbildern der Bühne begnügen.

Dem Auge wird im Theater auch diesmal viel geboten. Die Bühnenbilder des Herrn Á. *Jaschik* leiden zwar etwas an einer stilistischen Unausgeglichenheit, sind aber trotzdem durchwegs wirkungsvoll. Die Kostüme wirken durch ihre farbenfrohe, bunte Pracht. Die Begleitmusik von O. Vincze und E. Stepat, die Tänze von R. Brada sind beschwingt, geschmackvoll, oft geistreich. Auch die Darsteller geben sich alle Mühe, ihrer nicht allzu leichten Aufgabe — es handelt sich ja um ein in ungarischen Alexandrinern verfaßtes Versdrama — vollauf gerecht zu werden. Restlos ist dies indessen von den Hauptdarstellern nur Frau E. *Somogyi* (die Dienstmagd) und Herrn J. *Tapolczai* (der Freund András) gelungen. Herr P *Jávor* ist ein schöner, sympathischer Husar, aber weniger beschwingt und bedeutend blasser als wir uns diesen Rontó vorgestellt haben. Fräulein Z. *Szeleczky* ist wie immer eine anmutige, durch ihre grazile Schönheit anziehende Erscheinung, sie steht aber in Gefahr, einer etwas sentimentalen Manier zum Opfer zu fallen. Die beiden symbolischen Figuren wurden von Herrn *Juhász* (der Teufel) und *Pethes* (der Tod) mit großer Hingabe, aber wenig Erfolg gespielt. Von den Darstellern der zahlreichen Nebenfiguren sei vor allem auf Frau *Olty*, und auf die Herren *Várkonyi, Pataky, Gabányi, Rajczy, Gózon* und *Bodnár* hingewiesen.

D v. Keresztury

*

MTI meldet: Am 5. d., dem Vorabend des Namenstages des Reichsverwesers, fand im Nationaltheater eine von einem vornehmen Publikum besuchte Festvorstellung statt. Das Theater war dicht gefüllt. Der Reichsverweser erschien zur Vorstellung mit seiner Gemahlin und den Mitgliedern seiner Familie. Die Logen und die ersten Reihen des Parterre waren von Notabilitäten des gesellschaftlichen und öffentlichen Lebens besetzt. U. a. wohnten der Festvorstellung der Präsident des Abgeordnetenhauses Geheimer Rat Andreas Nagy v. Tasnád, Ackerbauminister i. R. Nikloaus v. Kállay, Staatssekretär Geheimer Rat Stefan v. Fáy, die Geheimen Räte Karl Erney und Baron Berchtold Feilitzsch, Staatssekretär Josef Stolpa, der zweite Präsident der Kön. Ung. Akademie der Wissenschaften Géza v. Voinovich, Ministerialrat Nikolaus v. Terbócz, der reformierte Bischof Dr. Ladislaus Ravasz und andere bei.

Der Reichsverweser und seine Begleitung wurden am Theatereingang vom Kultus- und Unterichtsminister Valentin Hóman, Sektionschef im Ministerium vitéz Aladár v. Haász und dem Direktor des Nationaltheaters kön. ung. Oberregierungsrat Dr. Anton Németh empfangen. Anton Németh überreichte der Gemahlin des Reichsverwesers einen weißen Rosenstrauß. Hierauf begab sich der Reichsverweser mit seiner Familie und Begleitung in die reichsverweserliche Loge. Als der Reichsverweser in der Loge erschien, erhob sich das Publikum und bereitete dem Staatsoberhaupt minutenlang dauernde begeisterte Beifallskundgebungen.

Hierauf intonierte das Orchester unter dem Stabe Michael Turays den Hymnus und dann den Rákóczimarsch. Nun trat Gizi Bajor in einem weißen Abendkleid im ungarischen Stil vor den Vorhang und trug die für diesen Anlaß geschriebene ergreifende Huldigung des Bischofs Ladislaus Ravasz vor, die wir an leitender Stelle unseres Blattes veröffentlichen. Wieder erhob sich das Publikum, um dem Reichsverweserpaar minutenlang dauernde Ovationen darzubringen. Hierauf begann die Erstaufführung des Märchenspiels von Nikolaus Kállay „Rontó Pál".

„DER LETZTE AUGENBLICK"

Vier Komödien von Eugen Heltai im Pester Theater

Premiere Samstag, am 9. Dezember

+ Samstag, am 9. Dezember, bringt das *Pester Theater* von

Eugen Heltai

vier einaktige Komödien unter dem Sammeltitel

„Der letzte Augenblick"

zur Erstaufführung. Im Lebenswerk des großen Schriftstellers nehmen diese vier brillanten kleinen Bühnenstücke einen ganz besonderen Platz ein. Sie sind nicht nur Perlen der Bühnenschriftkunst, sondern spiegeln in vollem Maße die charakteristischen dichterischen Tugenden *Heltais*, den Humor und die heitere Philosophie, wider.

I. „Die schwarze Kugel"

ist ein Eheschwank, in dem

Ella Gombaszögi

die Hauptrolle, eine Heiratsvermittlerin in der Franzstadt, spielt, und zwar in Gesellschaft von Josef *Bihary*, Alexander *Tompa* und Klári *Balogh*.

II. „Der Herr mit der weißen Rose"

ist der Titel eines Lustspiels, das die Pester Nacht eines seine Heimat besuchenden Auslandungarn schildert. Die Hauptrollen spielen

Artur Somlay,

ferner Ella *Gombaszögi*, Etelka *Dán, Kömives* und *Dózsa*.

III. „Der Arzt und der Tod".

Der denkwürdige Erfolg, das bizarre Thema und das spannend Interessante begründen die Wiederauffrischung dieses berühmten Märchens, eines der erfolgreichsten Werke des hervorragenden Schriftstellers. Beschäftigt sind hier *Somlay, Somló*, Georg *Dénes* und *Kömives*.

IV. „Interview"
mit Hanna Honthy

in der amüsanten und frappierenden Hauptrolle. Ladislaus *Perényi*, Irene *Sitkey*, Etelka *Dán* und Lya *Szepes* sind ihre Partner.

Die Inszenierung der vier Stücke besorgt Árpád *Horváth*.

Karten für die Première sind an der Kasse bereits erhältlich. (115—438 und 122—144.)

FRANZ LEHÁR IN BUDAPEST

Ein Gespräch mit dem weltberühmten Komponisten zwischen zwei Akten einer Operette

Meister Franz *Lehár*, der große ungarische Operettenkomponist, ist seit heute abend wieder unser Gast. Er ist mit seiner Gemahlin am Nachmittag aus Wien in Budapest angekommen, um hier einige Tage Erholungsurlaub zu genießen. Seinen ersten Abend verbrachte er im Stadttheater, wo er die Operette *„Tisztességes Anna"* anhörte. Wir sehen sein liebes bekanntes Antlitz in der Proszeniumloge wieder, von wo er mit gütigem Lächeln dem Gesang der jungen Primadonna Livia *Kollár* zuhört. Rechts und links von ihm — ein beinahe historisches Bild — die beiden heutigen Operettenkomponisten des Theaters: Herr *Sándor*, der die jetzige, und Herr *Eisemann*, der die kommende Operette des Theaters bearbeiten wird.

— Sie ahnen gar nicht, wie froh ich bin, wieder hier zu sein! begrüßt uns der Meister in tadellosem Ungarisch, nach Hause zu kommen ist für mich immer das Beste auf der Welt.

— Ich bleibe diesmal etwa eine Woche und ich werde in dieser Zeit den Operettenzyklus mit Herrn Direktor *Czakó* besprechen, den wir hier veranstalten wollen. Wir denken unter anderem an die Operetten *„Paganini"*, *„Eva"*, *„Graf von Luxemburg"*, und zwar mit Hilde *Harmath* in der Hauptrolle, die ab Ende Dezember Mitglied dieses Theaters ist.

— Es handelt sich um den Geburtstag des Meisters, den wir am 30. April feiern — (eigentlich ist es gar nicht nett, die unglaubliche Zahl *70* zu verraten, wenn man Meister Lehárs jugendliches Wesen kennt) — und zwar wahrscheinlich mit seinem Werk „Paganini" feiern werden, wirft Direktor Czakó dazwischen.

— Und ich, obwohl ich jeder Feier möglichst aus dem Wege gehe, finde die Idee recht gut. Wir beide, Paganini und ich, feiern so auf einmal unser „Zentenarium" — lacht Lehár — und ansonsten wird uns ja wohl nicht viel zustoßen! In diesem Augenblick erkennt das Publikum Lehár unter dem Scheinwerfer der Bühne. Plötzliche Rufe im Zuschauerraum und donnernder Applaus. Bevor der Vorhang zum II. Akt hochgeht, muß sich der weißhaarige Meister in seiner Loge öfter verbeugen. Dann wird er photographiert, mit und ohne Kollegen und Primadonna und von allen Seiten. Erst eine Viertelstunde nachher sitzt er wieder unter uns in der Loge und spricht über seine Arbeit in Wien:

— Ich habe dieser Tage im Reichssender Wien dirigiert, und zwar eine Zusammenstellung meiner älteren und neueren Werke unter dem Titel: *„Allerneuestes und Vergessenes"*. — Sie fragen nach dem Allerneuesten: Ja, *ich komponierte erst gestern ein kleines Lied*, auf einen alten Gedichttext, den ich zufällig beim Lesen fand... Nein, nein. Weiteres kann man noch nicht drüber sagen. Es wird im Verlag *Lehár—Karczag* erscheinen, den ich jetzt selber leite und wo dreizehn Angestellte arbeiten.

— Wie ih mich hier fühle? — Wie auf einer Insel der Seligen! — Und ich habe nur eine Angst: Zweimal in meinem Leben mußte ich bereits Gasttourneen aufgeben, weil Kriege dazwischen kamen: 1914 meine Tournee durch Rußland und 1933 meine Fahrt nach Amerika. Aber diesmal bin ich ganz ohne Auftrittsabsichten da, schreiben Sie's, bitte, ganz, ganz privat!...

Es klingt beinahe wie eine Beschwörung des Schicksals. Dann schaut Lehár wieder auf die Bühne, wo bereits feurig weitergespielt wird, und sagt, seinen Kopf in die Hand stützend, mit versunkenem Kennerblick:

— Ja, die Ungarn sind halt geborene Schauspieler! —

Clara Lakner

Namenstagsfeier im Lustspieltheater. Auch das *Lustspieltheater* feierte Reichsverweser Nikolaus v. *Horthy* anläßlich seines Namenstages durch ein Festgedicht, das vitéz Julius *Benkő* vor dem Vorhang vor Beginn der Vorstellung rezitierte.

HOTEL IMPERIAL

Ein Film grosser Zeiten. Ab heute im

KAMARA

11, 2, 4 Uhr ermässigte
6, 8, 10 Uhr reguläre Preise der Plätze

Aus den Konzertbureaus

Trioabend **Dohnányi—Zathureczky—Kerpely heute** M. 8. **Beethoven-***Zyklus* V. *(Koncert)*.

*

Serrano morgen!

Der Abend der weltberühmten chilenischen Diseuse wird der durchschlagende Erfolg der Saison sein. Karten von 1 bis 6 P bei Rózsavölgyi.

WIRTSCHAFTSZEITUNG DES PESTER LLOYD

BUDAPEST, 6. DEZEMBER

Ackerbauminister Graf Teleki über die Lage der ungarischen Viehzucht

Ackerbauminister Graf Michael Teleki veröffentlicht in einem Fachblatt einen Artikel, worin die günstige Entwicklung der Viehverwertung hervorgehoben wird. An *Schweinen* dürfte sich die Ausfuhr des laufenden Jahres bis zum Jahresende auf rund 400.000 Stück erhöhen gegen kaum 165 000 Stück 1937. Daneben entwickelt sich in befriedigender Weise auch die Ausfuhr an Fleischkonserven und namentlich von Büchsenschinken, die vorwiegend nach USA exportiert werden.

Auch die *Rinderausfuhr* zeigt dank der Eröffnung des italienischen Marktes eine günstige Entwicklung. Seit Mitte Mai steigt die Ausfuhr kontinuierlich an, die Preise, die heute erzielt werden, sind den in deutscher Relation erzielten bereits angeglichen. Das derzeitige Tempo der Ausfuhr dürfte die volle Ausnützung des Jahreskontingents von 55.000 Stück gestatten; auch das Ausfuhrkontingent nach Deutschland wurde bereits in den ersten 11 Monaten fast vollständig ausgenützt. Ein Verwertungsproblem gibt es somit heute nicht mehr und es handelt sich vielmehr darum, eine Erweiterung der Viehzucht in die Wege zu leiten. Die Regierung hat zu diesem Zweck bekanntlich einen Fonds von 5 Millionen Pengő zur Verfügung, der im Wege der Landes-Zentral-Kreditgenossenschaft zur Verteilung gelangt. Die Regierung wünscht auch das Interesse der kleinen Landwirte jener Gegenden für die Viehzucht zu erwecken, in denen bisher Viehzucht nur in geringem Maße betrieben wurde. Zu diesem Zwecke sollen zunächst in Hódmezövásárhely, Orosháza und Makó Muster-Mastanlagen errichtet werden.

Der Minister schließt seine Ausführungen mit einem Hinweis auf die Umstellung des Franzstädter Schweinemarktes im Sinne des Judengesetzes und gibt der Hoffnung Ausdruck, demnächst im gleichen Sinne auch den hauptstädtischen Rindermarkt umstellen zu können.

Die Schweiz und die Wirtschaftsblockade

Zürich, 29. November

(P) Entgegen den Meldungen einzelner französischen Zeitungen wird an hiesigen offiziellen Stellen festgestellt, daß die Schweiz keine „informatorische Demarche" in London unternommen habe. Dies bedeutet aber nicht, daß auch die Schweiz nicht mit größtem Besorgnis der Entwicklung des Blockadekrieges entgegensieht. Für die Schweiz hat der Handelsverkehr mit Deutschland eine ganz enorme Bedeutung, und zwar nicht nur darum, weil es im Interesse der Schweizer Wirtschaft liegt, womöglich viel Waren aus Deutschland zu beziehen, damit Deutschland die Clearingspitze und die Finanzschulden von mehr als 2 Milliarden Francs der Schweiz gegenüber abtragen kann, sondern auch darum, weil die Schweizer Industrie viel Rohmaterial und Halbfabrikate aus Deutschland bezieht, diese weiterverarbeitet und wieder exportiert. Für die Schweiz ist also eine lebenswichtige Frage, wie die Westmächte den Begriff „Güter deutscher Herkunft" definieren wird.

Welcher Prozentsatz deutscher Rohmaterialien wird von den Alliierten für ein schweizerisches Fertigfabrikat zugestanden? Das ist die Hauptfrage, die im Vordergrunde der derzeit in London und Paris geführten Verhandlungen steht. Bekanntlich wurden die Pariser Verhandlungen einmal bereits abgebrochen, die Delegierten kehrten aber mit neuen Instruktionen des Bundesrates versehen nach Paris zurück. In der Schweiz bestehen ernstliche Befürchtungen, daß durch die Seeblockade der gesamte Handel, also auch der auf dem Landwege, blockiert werde. Mit allen Kräften wird sich die Schweiz einer fremden Kontrolle widersetzen, wie solche im Weltkrieg durch die Westmächte eingeführt wurde. Um dieser Gefahr zu entgehen, wurde die eigene schweizerische Kontrolle eingeführt, die vollkommen den Grundsätzen der Neutralität entsprechend gehandhabt wird. Die schweizerische Presse drückt die Hoffnung aus, daß die schweizerischen Behörden den festen Willen des Volkes, von keiner Seite eine Kontrolle zu dulden, in den internationalen Verhandlungen zäh verteidigen werden.

Konstituierende Vollversammlung der Landes-Landwirtschaftskammer. Donnerstag, den 7. Dezember,, vormittag halb 10 Uhr, wird die konstituierende Vollversammlung der Landes-Landwirtschaftskammer in den Räumen des Eisenbahn- und Schiffahrtklubs (VI., Csengery-ucca 68) stattfinden.

Neufestsetzung der Salamipreise. Der Preiskommissär hat den Salamipreis bis auf weiteres mit 4.50—4.65 P festgesetzt. Bei der Festsetzung des neuen Preises wurde der Unterschied zwischen den vorjährigen und gegenwärtigen Fleischpreisen berücksichtigt. Die Preise verstehen sich zu den bisher üblichen Verkaufsbedingungen. Im Einzelhandel dürfen die früheren Bestände nur zu dem alten, um etwa 20 h niedrigeren Preis verkauft werden.

Die Kakaoversorgung gesichert. In der Einfuhr von Kakaobohnen und Kakaopulver waren gewisse Schwierigkeiten aufgetaucht, die nunmehr beseitigt wurden. In einigen Tagen werden die neuen Ladungen in Verkehr gelangen, die schon seit geraumer Zeit auf dem Kontinent eingetroffen waren, deren Einfuhr sich aber infolge gewisser Differenzen verzögert wurde. Die Versorgung des ungarischen Marktes mit Kakao erscheint dadurch gesichert.

Flüssigkeit auf dem Budapester Geldmarkt. Der Budapester Geldmarkt zeigt in letzter Zeit eine hohe Liquidität. Von seiten der Geldinstitute werden namentlich Mühlenwechsel lebhaft gefragt; auch Warrants werden bei einem Zinsfuß von 7 bis 7.5% zu 70—80% gern beliehen.

Neue Verfügungen der Rohstoffbewirtschaftung

Die Mittwochausgabe des Amtsblattes veröffentlicht fünf Verordnungen des Industrieministers, die sich auf die Rohstoffbewirtschaftung beziehen.

Die erste Verordnung führt die Beschränkung des *Melasseverkehrs* ein und bestimmt, daß die Zuckerfabriken ihre Melassebestände der Direktion des Spiritusmonopols anzumelden haben; sie dürfen ihre angemeldeten Bestände nur mit Zustimmung, beziehungsweise auf Weisung der Monopoldirektion verfügen. Das Recht der Rübenproduzenten auf den unentgeltlichen, beziehungsweise bevorzugten Bezug von Melasse auf Grund ihrer Produktionsverträge bleibt durch die neue Verfügung unberührt.

Die zweite Verordnung gilt der Beschränkung des Verkehrs in *Ölsamen und in den daraus erzeugten Ölen.* Kaufleute und Ölpressen haben danach ihre Bestände an Leinsaat, Leinöl, Sonnenblumenkernen, Sonnenblumenöl, Rapssamen, Rapsöl, Sojabohnen, Sojaöl, Kürbiskernen und Kürbiskerneöl dem Industrieminister anzumelden und der Futura mit Ausnahme von Rapssamen, Rapsöl und weißen Sonnenblumenkernen zum Ankauf anzubieten. Die Übernahmepreise werden vom Preiskommissär festgesetzt und die Futura wird zu diesen Preisen jede ihr, sei es von Kaufleuten oder Produzenten angebotene Menge übernehmen und die übernommenen Bestände unter den verarbeitenden Betrieben nach Weisungen des Industrieministers verteilen.

Durch die dritte und vierte Verordnung wird der Verkehr in *Säcken* beschränkt. Danach haben Käufer von Getreide oder sonstigen Sämereien, ferner von Mahlprodukten die aus Jute oder Hanf oder deren Mischung hergestellten Säcke sofort zurückzuerstatten oder dafür gleichwertige Säcke in Tausch zu geben. Zur Sicherung der Rückerstattung sind 3 P pro Sack zu erlegen. Nach der vierten Verordnung haben Kaufleute und Industriebetriebe binnen acht Tagen ihre Bestände an Mehlsäcken bei der Kommission für Leinen, Hanf und Jute (Gróf Vigyázó Ferenc-ucca 2) anzumelden.

Die letzte Verordnung verfügt die Anmeldung von *Kupfervitriolbeständen;* diese müssen dem Außenhandelsamt bis zum 12. Dezember angemeldet werden.

Deutsch-rumänische Eisenbahnverbindung über Russisch-Polen. *(Dr. K. Bukarest)* In der Grenzstadt Oraseni im Norden der Bukowina hat eine gemischte rumänisch-deutsch-russische Eisenbahnkommission ihre Sitzungen begonnen. Die Deutschen, deren Hauptsorge derzeit die Lösung der Transportfrage ist, haben darauf gedrängt, daß die Eisenbahnlinie, die aus Czernowitz über Kolomea—Lemberg nach Polen fuhr, und die seit dem Kriege unterbrochen wurde, wieder eröffnet werde. Auf Berlins Intervention sind nunmehr auch die Russen zur Konferenz erschienen und es wurde bereits in der ersten Sitzung beschlossen, den Transitverkehr von Czernowitz über Kolomea—Lemberg bis Krakau unverzüglich aufzunehmen. Die Festsetzung der Einzelheiten wird erst später erfolgen. Durch die Eröffnung dieser Linie wird die Versorgung Polens aus Rumänien gesichert, da die Eisenbahnlinie nach Czernowitz rumänischerseits nur wenig in Anspruch genommen ist.

Neuordnung in der rumänischen Viehausfuhr. *(Bukarest.)* Im Sinne einer neuen Verfügung werden fortab die Viehausfuhrkontingente durch den Verband der Viehausfuhrsyndikate verteilt. Senator *Birtolon,* ein Mitglied des obersten Landwirtschaftsrates weist in einer Presseerklärung auf die beträchtliche Steigerung der rumänischen Vieh- und Fleischausfuhr seit Kriegsausbruch hin. Da infolge der forcierten Ausfuhr der größte Teil der Kontingente bereits ausgenützt ist, verfügte die Regierung, daß der noch nicht ausgenützte Teil dieser Kontingente für den Rest der Vertragsdauer gleichmäßig verteilt werde. So können nach dem Protektorat Böhmen-Mähren, wohin im November 26.000 Schweine exportiert wurden, im Dezember nur mehr 10.000 Stück ausgeführt werden. Eine Rinderausfuhr kommt nach Deutschland nicht mehr in Betracht, da die vertragliche Menge von 15.000 Stück lebenden Rindern voll abgeliefert wurde. An geschlachteten Rindern wurden indessen vom Kontingent von gleichfalls 15.000 Stück bisher nur 2000 Stück abgeliefert. Was die Schweineausfuhr betrifft, so können bis Ende März 1940 nach Deutschland noch je 20.000 lebende und geschlachtete Schweine exportiert werden.

Die jugoslawisch - rumänischen Naphthaverhandlungen noch nicht abgeschlossen. *(Belgrad)* Pravda zufolge sind die seit drei Wochen andauernden Verhandlungen mit Rumänien über weitere Naphthalieferungen für Jugoslawien noch immer zu keinem Abschluß geführt worden. Im rumänischen Donauhafen Giurgiu befinden sich 12 gefüllte jugoslawische Naphthatankschiffe, die aber bisher noch keine Erlaubnis erhielten, rumänisches Gebiet zu verlassen. Eine Verordnung verfügt, daß fortab höchstens 50 Prozent aller zur Verfügung stehenden Zisternenwaggons ins Ausland verschickt werden dürfen. Verflossenen Sonntag ist die Beschränkung des Automobilverkehrs in Kraft getreten. Die Belgrader Polizei führte eine strenge Kontrolle durch und hat acht Eigentümer von Privatautomobilen wegen Übertretung des Verbotes mit je 5000 Dinar Geldstrafe und 30 Tagen Arrest bestraft. *(INB)*

Ruhige Tendenz auf dem jugoslawischen Getreidemarkt. *(L. R., Belgrad)* Auf dem jugoslawischen *Weizen*markt herrschte in den letzten Tagen eine ruhige Tendenz. Das Angebot ist weiter gering, andererseits halten sich auch die Mühlen von Käufen zurück. Das steht einererseits mit der noch ausstehender Regelung des Mehlexportes nach Deutschland im Zusammenhang, andererseits rechnet man damit, daß die Prizad entsprechend ihren neuen Vollmachten unter Umständen für eine Anpassung der Marktpreise an ihren Übernahmepreis intervenieren wird. Vorläufig wird die Prizad noch immer bis zu 30 Dinar auf dem Markt überboten, so daß Theißweizen bis zu 195 Dinar erzielt. Auch der jugoslawische Maismarkt liegt zurzeit ruhig; die Ernährungsdirektion nimmt vorerst nur geringere Mengen auf und so verhalten sich auch die Käufer allgemein abwartend. Die Ernährungsdirektion zahlt für Altmais 138 bis 140 Dinar. Private Hände nehmen Neumais zu 130 bis 136 Dinar pro q.

Finnland wirtschaftlich gesehen

(Amens) — Finnland hat bei einer Fläche von rund 383.000 qkm, die derjenigen des ehemaligen polnischen Staates ungefähr entspricht, nur 3.8 Millionen Einwohner und ist damit, von Norwegen abgesehen, das dünnstbesiedelte Land Europas. Die Bevölkerung treibt hauptsächlich Forstwirtschaft, Ackerbau und Viehzucht. Von insgesamt 1.7 Millionen Erwerbspersonen sind nicht weniger als 1.1 Millionen in der Land- und Forstwirtschaft tätig. Die landwirtschaftliche Nutzfläche umfaßt 3.4 Millionen ha, wovon 2.6 Mill. ha Ackerland und 0.9 Mill. ha Wiesen und Weiden sind. Die Waldfläche beträgt 25.3 Mill. ha und umfaßt damit 74 Prozent der Gesamtfläche des Landes. Mit diesem außerordentlich hohen Prozentsatz steht Finnland so ziemlich an der Spitze aller Länder. Der Viehbestand setzt sich aus 369.000 Pferden, 1,879.000 Stück Rindern (darunter 1,299.000 Kühen), 459.000 Schweinen, 1,023.000 Schafen und 100.000 über ein Jahr alten Rentieren zusammen.

Entsprechend dem Holzreichtum des Landes stützt sich die Industrie, in der insgesamt 380.000 Personen beschäftigt sind, in der Hauptsache auf die Holz- und Papierindustrie. Im Jahre 1937 wurden in Finnland 1.47 Mill. t Zellstoff und 0.7 Mill. t Holzstoff gewonnen, sowie 606.000 t Papier und 151.000 t Pappe hergestellt. Die Großeisenindustrie ist dagegen nur wenig entwickelt. Ihre Jahreserzeugung beläuft sich auf 13.000 t Roheisen und 42.000 t Rohstahl (1936). Die Zementherstellung betrug im gleichen Jahre 333.000 t. An Kupfererzen wurden 1936 rund 370.000 t mit einem Kupferinhalt von 13.700 t gewonnen. Eine offenbar aussichtsreiche Zukunft haben die Nickelvorkommen Finnlands. Die Erzeugung von elektrischem Strom stellte sich 1936 auf 2192 Millionen Kilowattstunden, wobei von den vorhandenen 1.8 Millionen PS Wasserkräften 380.000 PS ausgebaut sind. An Baumwollspindeln sind 313.000 Stück vorhanden. Der Baumwolljahresverbrauch betragt rund 60.000 Ballen. Die Motorisierung ist noch nicht weit vorgeschritten. 1938 zählte man 26.000 Personenkraftwagen und 16.000 Lastkraftwagen, insgesamt also nur 42.000 Automobile. Die Handelsflotte besteht aus über einer halben Million Netto-Registertonnen. Der Außenhandelsumsatz bezifferte sich im vergangenen Jahre auf 17 Milliarden Finnmark, wovon 8.6 Milliarden auf die Einfuhr und 8.4 Milliarden auf die Ausfuhr entfielen. Als Ausfuhrgüter spielen vor allem Holz, Zellulose und Papier eine große Rolle. Wichtig sind ferner verschiedene landwirtschaftliche Erzeugnisse.

Ein jugoslawisch - italienisches Baumwollabkommen. *(Belgrad)* Nach Meldungen aus *Rom* sollen dort die jugoslawisch - italienischen Baumwollverhandlungen abgeschlossen worden sein. In der Frage der alten Abschlüsse (aus der Zeit vor dem 1. September) wurde die Kompromißlösung gefunden, wonach die alten Preise um 40 Prozent erhöht werden. Die neuen Lieferungen werden auf einer Preisbasis von 15 Dinar pro kg im Rahmen eines Zusatzkontingents von 10 Millionen Dinar durchgeführt, da das ursprüngliche Kontingent von 17.6 Millionen Dinar erschöpft ist. Von den neuen Lieferungen gehen 85 Prozent als Rohbaumwolle an die Textilindustrie und 15 Prozent in Fertigwaren an den Einzelhandel.

Hausse auf dem jugoslawischen Viehmarkt. *(L. R. Belgrad)* Auf dem jugoslawischen Viehmarkt herrscht im allgemeinen eine feste Tendenz. Das Institut zur Förderung des Außenhandels erhöhte die Preise, die den Exporteuren bewilligt werden für den Schweineexport nach Deutschland auf je nach Klasse 4.80, 11.80 bzw. 11.50 Dinar. Der Export von Schweinen nach dem Protektoratsgebiet war ebenfalls lebhaft. Es wurden 9.80 bis 12.20 Dinar auf diesem Markt erzielt Der Schweineexport nach der Schweiz wurde zunächst eingestellt, da noch neue Verhandlungen geführt werden müssen. Auf dem heimischen Markt wurden für fette Schweine 9.70 bis 10, für mittlere Sorten 9.50, für leichtere Sorten 8.75 bis 9 Dinar gezahlt. Ein Rinderexport fand in geringerem Umfange nach Italien statt Die Tendenz auf dem heimischen Markt war fest. Man zahlte für beste Qualität 7, für die übrigen Sorten 4.50 bis 6.50 Dinar.

Karakülfellausfuhr aus Sowjetrußland. Aus Anlaß der 15. Jahreswende der Gründung der turkmenischen Sowjetrepublik berichten *Iswestija* über die systematische Entwicklung der Karakülproduktion in Zentralasien und über die nördliche Ausbreitung der Weideplätze der Karakülschafe. Bisher wurden Karakülschafe nur auf den südlich der Amudarja gelegenen Steppen und Savannen gezüchtet, da die sandigen Wüstenflächen zwischen Sirdarja und Amudarja, die sogenannte Schwarze Wüste, wegen ihrer Wasserarmut nicht einmal durch die Herden der Nomaden besucht worden waren. Mit einem Kapitalaufwand von 13.3 Millionen Rubel wurden im Laufe des ersten Fünfjahresplanes artesische Brunnen, Stallungen, sowie Wohnhäuser in dieser trockenen Gegend errichtet und im Laufe des dritten Fünfjahresplanes sollen mit einem Aufwand von 20 Millionen Rubel weitere Tierzuchtgenossenschaften mit weitgehender Mechanisierung der Betriebe errichtet werden. Das russische Blatt berichtet, daß die Zahl der Zuchttiere, Hammel und Mutterschafe, sich um 246.000 erhöht habe und daß im vergangenen Jahre bereits 425.000 Felle, hievon 75 Prozent prima Ware, produziert und zur Ausfuhr bereitgestellt wurden. Im laufenden Jahre soll die Produktion bereits die vorgeschriebene Menge überschritten haben.

Vom ungarischen Weinmarkt. Bei lebhaftem Angebot zeigen die Preise des Weinmarktes eine stetige Tendenz. Zurzeit erzielen bessere Qualitäten von 11 bis 12 Grad 2.2 bis 2.6, vereinzelt 3 h pro Malligangrad. Die Exporttätigkeit geht in schweizerischer und deutscher Relation auf Grund laufender Abschlüsse ordnungsmäßig vor sich.

Jaschik Álmos

Pengő

CZIKE IMRE. Jézus születése és gyermekkora. Díszes kiállításban ... 2.50

Prohászka Ottokár püspök előszavával A hit örök költészete hatja át ennek az angyalian tiszta, poétikus könyvnek minden oldalát amely a gyermekeknek szól a gyermek Jézusról. A kötetet Jaschik Álmos egészoldalas rajzai díszítik.

Franklin Könyvnyomda
1937 dec

Jaschik Ákos

TARCZAI GYÖRGY: *Margitlegendák. Bp. (Szent István Társ.) Jaschik Ákos rajzaival. 191 old. Ára 8 P.*

Új alakjában — mondja az író az előszóban — nektek ajánlom ezt a szerény könyvet, asszonyok, leányok. Elétek tárom mindazt, amire negyedszáz év előtt boldog Margit királyleány emléke csöndes tavaszi estéken, a víg élettől zajos, virágos szigeten, a néma romok között ihletett. Így támasztja fel Béla király szent leányának emléke a veszprémi, s a Nyulak-szigetén levő Boldogasszony-kolostor napjait, boldog Margit csodatetteit, látomásait, szegények gyámolításában, durva munkában, betegek gyógyításában eltöltött, s imádkozással, önmegtartóztatással, önsanyargatással megszentelt életét. A háttérben a tatárdúlta ország, Béla király és fia István viszálykodásának sötét kontúrjai.

Diarium 1932
1—2. 7.

Zeszyt 4/1912

Z Zimowe 1912

1 – 2 . 3 .

Miért Charles Boyer?

Valljuk be őszintén — a mozi sokkal, de sokkal fontosabb annál, mint ahogyan gondoljuk.

Ha majd az újkori *Platón* megírja a modern Shymposiont, a mai *Sokrates*, a kávéházi sarokasztal baráti körében, ahová időnként berobban a történő és elegáns *Alcibiades* — ugyis, mint kormánypárti képviselő —, finoman és magvasan taglalják majd a kor hatását a mozira és viszont. Mert hiszen a dolgok nem oly egyszerűek és nemcsak a nép irányítja a hőst. *Sőt!* És nemcsak az imádott közönség emel magának olyan bálványt, amilyen pont neki való, hanem a legfrissebb sütetű hős is mindig olyan, amilyet éppen a tömeg megérdemel. Közvéleménykutató intézetnél, szeizmográfnál is finomabban határozza meg a tömeglelket, az éppen aktuális bálvány. Ami mindig ideál, tehát sokszor vágyteljesülés.

És így volt lehetséges, hogy anyáinknak, akik egy békés nyárspolgári korszak kellős közepén éltek, a monoklis, párbajozó, lelkileg is redingotban járó *Waldemar Psylander* felelt meg. Ő volt a gróf, aki fényt űzött, asszonyt csábított, ő volt a „Nagy Kaland". A világháború útán veszedelmesen ingadozott ez a szeizmográf *Rodolph Valentino* és *Conrad Veidt* között. Mindkettő fantasztikus *„überromantikus"* hős volt, torreádor, maharadzsa, valami túlfűtött, színes, távoli világokra mutató férfiideál. Aztán, amikor jöttek a gazdasági krizisek, szériaszámra ontották — mint a Ford-kocsikat a gyárak — a csinos, életrevaló, kicsit erőszakos, villogó fogsorú férfiakat, az úgynevezett soffőrtípust a hollywoodi sztárgyártó nagyipar.

Érdekes, hogy ezek közül a jóképű, szélesvállú fickók közül egyet se jegyeztünk meg. Jöttek és mentek, tiszavirág élte volt mindegyiknek. Azok, akik ebből a szerelmes hős típusból átmentődtek egy későbbi kategóriába, azok, mint például *Gary Cooper, Clark Gable*, már inkább jellemszínészek. De mindenek felett: jó színészek.

És most a fő-férfi-színész, a nagy szerelmes, aki lassanként bevonult, bolopta magát minden rendű-rangú hölgyek szívébe — mert hiszen, valljuk be, hogy ma *Charles Boyer* az, ami volt nőben *Garbo* —, ez a *Boyer* egy egészen furcsa, már megint egészen más típusú ideált ideált reprezentál...

Ő már nem fogsor-szépség és izomember, nem soffőrtípus, inkább egy kicsit régimódi. Ez a fajta férfi nem ken le egyet visszkézről a nagyjelenetben az imádott nőnek, nem oldja meg boxpárbajban a bonyodalmat, nem püfföli laposra az ellenfelét: *ez a férfi már ismét komolyan veszi a szerelmet.*

Hölgyeim, sőt uraim, vigyázzunk, — a jövő már megint a régimódi, becsületes, nagy, egész életet betöltő érzéseké, a könnyes nagy szerelmeké, ami úgylátszik, már nem játék, nemcsak szórakozás, a szerelemnek megint vér és sós könny, nem pedig csak whisky íze van.

Ezek akkor jutottak az eszembe, amikor két és fél óra hosszat ültem egy filmlaboratórium vetítőtermében és fehér szájszéllel szívták mellettem egyik cigarettát a másik után a nők. A vetítővásznon a legújabb bálványnak, *Boyernek* egy mindent lehengerelő hosszúságú filmje ment, partnernője a zseniális, fanyar, nagy színésznő, *Bette Davis* volt. Ez a „legmaibb férfi" és „legmaibb nő" *Rachel Field: Egy asszony három élete* című regényéből készült filmben a szerelemnek valami olyan lenyűgöző és megrendítő drámáját játszották, hogy igazán csak egyetlen kétségem maradt:

hogyan lehet végignézni majd ezt a filmet *cigaretta nélkül?*

Izsáky Margit

—

Amíg a „Kék madár"-ból film lett

Több évtizede annak, hogy Maurice *Maeterlinck* megírta költői legendáját *„Kék madár"* címen a boldogság madarát kergető gyerekekről, akik azt sehol sem találhatják meg — mert a boldogság az emberekben van. 1908 tavaszán mutatta be a moszkvai *Művész Színház* először a *„Kék madarat"*. A költői mű csakhamar megtalálta az utat a közönség szívéhez és a darab elindult vándorútjára Európa nagy városaiban. 1909 decemberében már Londonban mutatták be óriási sikerrel, egy évvel később pedig *New Yorkban*. A Metropolitain Opera tíz évvel később opera formájában is bemutatta a *„Kék madarat"*. Most pedig elkészült *Maeterlinck* költői legendájának színes filmváltozata, a Fox hollywoodi studiójában. Talán ez az újszerű, modern feldolgozás eleveníti meg leghívebben és legtökéletesebben a költő nagyszerű álmát, a boldogságról...

Film-útmutató

A mozilátogató közönség sokszor tanácstalanul kérdi: *„Melyik moziba érdemes elmenni, hol adnak érdekes képet?"* Ezekre a kérdésekre vasárnaponként adjuk meg a választ elfogulatlanul, legjobb meggyőződésünk szerint.

Ajánljuk a *„Szerelem és vérpad"* (Forum) című amerikai színes Warner-filmet, amely Angliai Erzsébet és Essex grófjának szerelméről mesél. *Ez a film ma téma Budapesten...*

Aki szereti az Amerika hőskoráról mesélő történeteket, az okvetlenül nézze meg az *„Aranyváros"*-t a Kamarában. Észak és Dél hős katonái küzdenek egymással ebben a filmben, amelyben Miriam *Hopkins* és Errol *Flynn* játssza a főszerepet.

Sokat lehet nevetni az e héten bemutatott *„Hét szilvafa"* (Décsi, Átrium, Casino) című magyar filmnél. *Csortos* Gyula, *Kiss* Manyi, *Turay* Ida, *Mály* Gerő, *Vaszary* Piroska, *Bilicsi* Tivadar, *Berky* Lili és *Szilassy* László gondoskodnak a közönség mulattatásáról. *Ajánljuk!*

Harmadik hete fut az Urániában a *„Zárt tárgyalás"*. Aki még nem látta, okvetlenül nézze meg ezt a filmet.

Bemutató a Corsóban

ANGELIKA

Akár nálunk is csinálhatták volna ezt a filmet. A magyar filmek legfőbb hibájával ékeskedik: nagyfokú színjátszás folyik benne végkimerülésig. Ahelyett, hogy megmutatna, elbeszél mindent. Lélekállapotot ecsetelnek és véleményt mondanak a nagyvilágról. Beszélnek és beszélnek úgy, hogy az ember azt hiszi, netán kis patak csörgedez, melynek mormolása elringatja a fáradt embert. A kritikusnak az a gyanúja, hogy eredetileg kamaraszínpadra szánt finom dráma lehetett, melyből sajnáltak húzni, akárcsak egy sort is és úgy, ahogyan van, átmentették a vetítővászonra.

Amellett a szereposztás sem szerencsés és a film felépítése sem hibátlan. Például, miért kellett a főápolónő néhai szerelme történetét belevinni, amikor semmi folytatása nincs az egésznek?

Käthe Dorsch, ez az istenadta, kitűnő színésznő a legszerencsésebb ötlete a filmnek, viszont váratlanul felbukkanó régi „völegénye" túl ambiciózus feleségével súlyosbítva, merő értelmetlenség. Paul Hartmann egyike a német színpadok legjobb színészeinek, de pilótában nem szeretjük az olyan túlmolettet, mint Hans Schönker. A főszereplő nő, Leni Marenbach érdekes. A film legnagyobb hibája a professzor fiának szerepeltetése.

I. M.

—

A szép asszony gavallérja

A gavallért, akiről ebben az új francia filmben szó van, „kibérelte" Gaby *Morlay*, a *„Nagyvilági nő"* című filmben. Szegény gavallér Jules *Berry*, nem tehet mást, elfogadja az állást, mert nincs miből élnie és nem utolsósorban szerelmes is a nagyvilági nőbe. Kicsit kényelmetlen állás a világ előtt az odaadó barát, az áldozatkész, gyengéd szerelmes szerepét játszani egészen addig, amíg kettesben nem maradnak az imádott nővel. A szerződés ugyanis csak a világ számára készült. Gaby Morlay nem akarja, hogy a társaság őt elhagyatott nőnek higyje, ezért kell neki bérelt gavallér. Így kezdődik az a francia film, amelyet legközelebb Budapesten is bemutatnak.

Nagy Sándor szűcsnél
Eskü-út 2. T. 384-099
Ezüst-, kékrókák, kabátok, bolerók, nerzek nagy választékban, olcsón.

Bölcsődal a magyar burleszkfilmről

Legutóbb a sajtóban és sajtón kívül sok szó esett a magyar filmburleszkről. A szezón közepén ugyanis egymásután több olyan filmet mutattak be, melyek témában és módszerben ugyanazt a stílust képviselték: a csupán nevettetni akaró, pehelykönnyű vígjáték stílusát. A sajtó kissé idegesen fogadta ezeket a filmeket, bár szerintünk, *új műfaj születése legalább akkora öröm az irodalom világában, mint a családban a gyerekvárás.*

Jó tanácsok

Az újszülött azonban, mint ez minden újszülöttnek szokása, meglehetősen rendszertelen rúgkapálással kezdte működését ez árnyékvilágban, gügyögését egyelőre csak szülei értik s talán azok se, a kívülállók számára pedig éppenséggel elviselhetetlen a bosszantó gyereksírás. Hát bizony, az újszülött csúnyácska gyerek és ráadásul még nyűgös is. Ezt a keresztelőn kereken és kertelés nélkül meg is mondották a kritikusok, már azok, akiket a gondos szülők jóelőre fel nem kértek komának, keresztapának, keresztmamának, kit hogy ért el a producer. Nem hinném, hogy van valaki, aki bennünket a magyar film feltétel nélküli rajongói közé sorolna s így nem keveredhetünk az elfogultság vádjába, mikor most mégis felemeljük szavunkat a lenézett és agyonkritizált magyar filmburleszk mellett. Nézetünk szerint nem lehet a kritika egyetlen feladata a szó ma igen népszerű értelmében vett kritizálás, hanem útbaigazítás egyes kérdésekben, melyeket a kívülálló jobban lát, mint aki csinálja. A kritikus köteles jóakarata vezet bennünket, mikor néhány jótanácsot szeretnénk adni az apróság neveléséhez. Igenis, nagyon örülünk, hogy burleszkkal kísérleteznek a magyar filmgyártók. *Teremtsünk legalább egy épkézláb filmfajtát a magyar film esztétikai dzsungelében.* A magyar filmvígjáték *se burleszk, se szerelmi hepiendlizés*, hanem mind a kettő. *A rendező, mintha soha többé nem lenne alkalma filmet csinálni, egy-egy filmjével mulattatni is akar egy kicsit, meghatni egy kicsit, falukutatni is egy kicsit, közönségsikert is egy kicsit és csinál végül is egy félig forterrier, félig bulldog filmkorcsot*, amiben az érzelmes giccs keveredik a primitív humorral. Úgy vagyunk ezekkel, mint a kínai aszalt-jéggel, ami először megégeti a nyelvünket, aztán belehasít a fogunkba a jég hidegsége. Csak éppen táplálkozni nem lehet vele.

Az újszülöttnek már születésekor bölcsőjébe tették a magyar filmek örökletes bűnét, azt a hitet, hogy a pillanatnyilag éppen készülő filmnek se utóda, se boldog őse nincs a magyar filmek sorában. Egy film gyártására szövetkeztek és semmi érdekük sincs abban, hogy más filmre is tekintettel legyenek. Egy magyar rendezőnek se jutott még eszébe, hogy a közönség nem egymástól elszigetelten látja a filmeket, mint a szakember, hanem az egymásután látott filmek összefolynak a néző emlékezetében.

A közönség szereti a kedvenceket

Az amerikai filmgyárak már régen rájöttek arra az egyszerű igazságra, hogy a közönség szeret kedvenceket kreálni, szereti holnap is látni a ma megismert mesealakot, a jövő heti filmújdonságban is találkozni azzal a hangulattal, ami a mult héten elringatta. A közönség szívesen látja a változatosságot, de figyelmét fárasztja, kedvét elveszi, ha minden alkalommal új játékstílust, új arcokat kénytelen megszokni. Ez az egyszerű tény sugallta az amerikai gyáraknak az ötletet, hogy *sorozatos* filmeket gyártsanak, egy-egy szerencsésen sikerült vígjátéktípust, egy-egy népszerűvé lett színészduót, témakört *szériában* gyártsanak. Hallatlan sikere van ezeknek a filmeknek s az egyszer megszeretett színészfigurát, karakteralakot mindannyiszor viharos lelkesedéssel köszönti a közönség, valahányszor megjelenik s nemcsak Amerikában, de Európában is. Különösen a burleszkfigurák váltak népszerűekké, amint, hogy éppen a vígjátéki stílus a legalkalmasabb a sorozatos gyártásra. Ki nem emlékszik a *Buster* Keaton, *Chaplin, Zoro* és *Huru, Stan* és *Pan*, Harold *Lloyd* filmekre, vagy jönni, hogy ezekben a filmekben *nem annyira az eredeti ötletes mese, vagy kivitel tökéletessége volt az, ami olyan sikert aratott*, hanem a közönség tömeghangulata, amely már jóelőre derült egy-egy Chaplin-filmen, vagy egy új Rühmann-vígjátékon. Akárhányszor gyengécske, szimpla kis vígjátékok voltak ezek, de a közönség ilyenkor mindig megbocsátott kedvencének tíz más jólsikerült filmje miatt.

Egyszerű aranyigazság, amit a magyar burleszk-filmgyártóknak mondunk: a filmvilágban *kétszer egy több, mint egyszer kettő.* Egy négy filmből álló sorozatnak nagyobb közönségsikere lesz, mint négy egymástól független, még oly kitünő vígjátéknak.

Mokány Berci, Smolen Tóni és Papanek Dani

A kételkedők megnyugtatására mellékelünk egy kis névsort annak bizonyságául, *mennyire kedveli a magyar közönség a típussá nőtt figurát.* A maguk idejében a jelenben, vagy a közelmultban viharos sikert és nem utolsó sorban: magas példányszámot, sokezer nézőt jelentett a nevük. Minden vicclap, kabaré arra törekszik, hogy megteremtsen, népszerűsítsen egy figurát, amiről aztán mind a csodarókáról minden különösebb ötlet nélkül száz bört is le lehet nyúzni. Kabarészínész, csinálj egy együgyű, szellemtelen verseményt és megbuksz vele; aztán mímelj epilepsziát és egymásután tíz estén át énekeld el ugyanolyan rángások között ugyanazt a kuplét s a tizenegyedik-estén táblás ház fog mulatni rajta. Elődeid voltak ebben az egyszerű műveletben a már említett komikus-sztárokon kívül: *Sanyaró Vendel, Tojás Dániel, Wewreshegyiné, Mokány Berci, Bukovai Abszencius, Smolen Tóni* és *Papanek Dani.* S hogy még teljesebb legyen a névsor, gondolj gyermekkorod felejthetetlen mesealakjaira, akiknek egy-egy új tréfáját százezer faluban, százezer gyerekkel együtt vártad minden héten: *Dörmögő Dömötör, Dugó Dani, Münchhauzen báró, Taraszkóni Tartarin, Gulliver, Max und Móric, Gőre Gábor, Durbincs sógor, Kácsa igány*, vagy emlékezzünk a halhatatlan *Don Quijote* és *Hári János* szériára, ők egytől egyig ennek köszönhették sikereiket. Nem boszorkányság ez, csupán egyszerű tömegpszichológiai felfedezés.

A szériafilm a műfajok üdvössége. Jól áll neki a *Stan* és *Pan* bohózattól a legmagasabb jellemfilmekig, a *Micki Rooney* filmekig minden.

*

S hogy a burleszk érdemel-e egyáltalán ennyi szót? Az idők hangulata, a közönség idegzete egyre jobban azt mondja, hogy igen. Mire van ma inkább szükség a moziban, mint kedélyre, búfelejtő szép órákra? *Nem csodálkoznék, ha az idén burleszk nyerné a Nóbel-díjat.*

Papp Antal

—

Orvosi vizit a falúban

Az a magyar film, amelynek bemutatására minden előkészület megtörtént már és amelynek a *„Mindenki mást szeret"* címet adták, lényegesen különbözik az utóbbi évek megszokott szerelmi históriáitól, annak ellenére, hogy előtérben itt is egy izgalmas lelki harc zajlik le két nő és egy férfi között. A *„Mindenki mást szeret"* azonban ugyanakkor a történet mögé rajzolja a magyar falu szociális és egészségügyi életének érdekes keresztmetszetét is. Így például a történet orvosi vizittel kezdődik. *Uray* Tivadar a falu doktora, eléje járulnak a betegek. Jolán nővért *Szilágyi Szabó* Eszter, az orvos feleségét pedig *Déry* Sári játssza.

Níncs többé tiszta selyem Franciaországban

Vichy, december

(A „Magyar Nemzet" tudósítójától.) A francia kormány a selyem- és műselyemipar élére diktátort nevezett ki. Már néhány héttel ezelőtt rendelet kötelezte a gyapjú-, gyapot- és selyemanyagokat feldolgozó gyárakat arra, hogy multévi termelésüknek legfeljebb harminc százalékát produkálhatják a jövőben. Most egy új rendelet arra kötelezi a vállalatokat, hogy minden textil- és selyemanyagot műselyemmel kell keverniök. Tiszta gyapjú és tiszta selyem nem lesz többé Franciaországban és ami lesz, abból is kevés lesz. A termelést és a minőséget megszorító dekrétumok végrehajtása a textildiktátor feladata.

A korlátozó rendelkezéseket az tette szükségessé, hogy Franciaország textilszükségletének legnagyobb része importból fedeződött. A gyapjút Ausztráliából, a gyapotot a gyarmatokról, a selymet pedig Japánból, Kínából és Szíriából szállították. A transzportnehézségek miatt Franciaország most csak a nyersselyem előállítására képes, azonban a gyártáshoz szükséges fapépet a skandináv országok állítják elő s így a produkció e téren is bizonytalan. A diktátornak tehát főként a belső nyersanyaglehetőségekkel kell számolnia. Ezek azonban fölöttébb fogyatékosak. A selyemgubó termelés például évi hatszázezer kilogramm, ami 50.000 kilogramm nyersselymet szolgáltat. Ez a mennyiség Franciaország szükségletének az ötvenedrésze csak.

A termelés e nagy zavarából valószínűleg Olaszország fogja kisegíteni Franciaországot. Az olasz piac készletét a háború előtt Amerika vette meg. Ez az üzleti kapcsolat a blokád miatt lehetetlen. Ezzel szemben Franciaország vevőként jelentkezik.

V. G.

A kolozsvári és nagyváradi közlekedési alkalmazottak munkaviszonyai

Az erdélyi közúti közlekedés kiépítetlensége, elhanyagoltsága folytán hatalmas feladatok hárulnak az illetékesekre. A románok ezen a téren is csak szegénységet hagytak hátra. Az egyes nagyobb városok közlekedése számos egymással versenyző vagy szindikátusba tömörült vállalat kezében van. Ezek a kis vállalatok tőkeszegénységük és egyéb okok következtében sem kocsiparkjuk felujítására, sem komoly üzleti politikára nem képesek. A románok keveset törődtek a nagyobb erdélyi városok belső közúti forgalmával, hiszen az e téren való vállalkozás elsősorban befektetést, áldozatot igényelt volna.

A közlekedési eszközök, villamosok és autobuszok kopottságánál még kirívóbban sivár a közlekedési vállalatok foglalkoztatottjainak helyzete. A román szociálpolitika, úgy látszik, csak papíron létezett. Ezt bizonyítja a nagyváradi és kolozsvári közlekedési alkalmazottak helyzete is.

Kolozsvár városában és környékén az utasszállítás legfőbb eszköze az autobusz. A város utcáit kis befogadóképességű autobuszok járják végig. Az egyes vonalakon közlekedő kocsik több vállalat kezében vannak. Ezek az egymással eleinte versengő vállalkozások szindikátusba tömörültek és egységes viteldíjat állapítottak meg. Alkalmazottak szociális helyzetére azonban kevés gondot fordítottak.

A kolozsvári autobuszvállalatok foglalkoztatottjainak munkaviszonyai teljesen rendezetlenek. A tulajdonosok csakugyan tetszés szerint fizetik a vezetőket és a kalauznőket s egyikük részére sem adnak munkaruhát. A bérek rendezetlenségén kívül súlyosbítja az alkalmazottak helyzetét a munkaidő szabályozatlan volta. Szolgálatuk szinte teljesen felőrli őket. Reggel 6 órától esti 10 óráig egyhuzamban, felváltás nélkül teljesítenek szolgálatot, ami a magyar viszonyokkal mérve a szociális fejlődés kőkorszakát juttatja eszünkbe.

Nem különbek a nagyváradi villamosvasúti alkalmazottak viszonyai sem. Fizetésük elképesztően nyomorúságos, létezésük, illetve megélhetésük valósággal a mindennap megismétlődő csodák közé sorolható. Az ideiglenes alkalmazott havi fizetése 1500 lei, illetve 45 pengő, lakbére 100 lei, illetve 3 pengő, a családi pótlék, két gyermekig fejenként 100 lei, illetve 3 pengő volt. Háromévi szolgálat után automatikusan kinevezik az alkalmazottakat, akik így tagjává válnak a nyugdíjintézetnek is. A kinevezett alkalmazott havi bére 2000 lei, 62 pengő 10 fillér, lakbére 300 lei, 9 pengő, családi pótléka ugyanannyi, mint az ideiglenes alkalmazottaké. Munkaidejük 8 óra. A nyolc órán felüli munkáért 7.5 lei túlóra pótlékot kapnak, a kinevezett alkalmazottak pedig 15 leit. A román országos betegbiztosító intézet szolgáltatásai sokkal gyengébbek voltak, mint az OTI-é.

A közlekedési munkásságot bekényszerítették a román nemzeti munkaközpontba. Ennek nem volt más feladata, mint hogy a munkás fizetésekből levonja a tagdíjakat. A hazatérés után egyelőre még nem sokat változhattak az erdélyi nagyobb városok közlekedési alkalmazottainak munkaviszonyai, de a kormány már eddig is több szociális intézkedés érvényét terjesztette ki rájuk; munkaviszonyaik s szociális helyzetük javítására azonban még számos sürgős intézkedést kérnek.

Amig 'Ön alszik

a Darmol dolgozik. Nyugodt alvását nem zavarja, mégis meghozza reggelre az enyhe és fájdalmatlan kiürülést. Kellemes hashajtó: DARMOL

— **Gyászistentisztelet lord Rothermere emlékezetére.** A Magyar Revíziós Liga december 12-én délelőtt 11 órakor lord *Rothermere* emlékezetére a Calvin-téri református templomban istentiszteletet tart, amelyen *Muraközy* Gyula református lelkész méltatja lord Rothermere működését.

— **Öthónapi fogház halálos gázolásért.** A büntetőtörvényszék *Fonyódy*-tanácsa szombaton vonta felelősségre *Berner* Dezső állásnélküli szövősegédet, aki az Olaszfasorban autójával elgázolta *Pogonyi* György 65 éves magánzót. Az idős ember sérüléseibe később belehalt. Berner azzal védekezett, hogy fényjeleket is adott, de már nem tudta elkerülni a balesetet, mert a megijedt ember a kocsija elé ugrott. Végül is a törvényszék gondatlanságból okozott emberölés miatt öthónapi fogházra ítélte Bernert és örökre eltiltotta a gépkocsivezetéstől. Az ítélet nem jogerős.

— **Szviezsényi Zoltán búcsúja a gyógyhelyi bizottságtól.** *Szviezsényi* Zoltán miniszteri tanácsos, aki megvált a Budapesti Központi Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottságtól, csütörtökön este a Margitszigeten vendégül látta a gyógyhelyi bizottság alkalmazottait, munkatársait és elbúcsúzott tőlük. *Breit* Vince, a bizottság főtitkára fejezte ki háláját a távozó igazgató iránt.

— **Erdélyi frontharcosok és gyöngyös bokrétások az Országzászlónál.** Szombaton délben Erdély és a Székelyföld bokrétásai, valamint a régi gyöngyös bokrétások csoportjai felvonultak az Országzászló elé. Ugyanakkor keresték fel a Országzászlót a fővárosba érkezett erdélyi frontharcos csoportok is. Az EONB nevében dr. *Csiky* Gábor kormányfőtanácsos üdvözölte az erdélyieket.

Értesítés

Pozsonyi Agrárbank fiókja értesíti betéteseit, hitelezőit és letéteseit, hogy 1940 december hó 1-ével az összes számlákat

a Tátrabank fiókjára, Bratislava, Váltóosztály, Hitler-tér 5. szám,

vezeti át, mely intézet ezen számlákat átveszi és a kicserélést, valamint a kifizetéseket a törvényes rendelkezések keretén belül fogja teljesíteni.

Tátrabank felhívja ezennel a pozsonyi Agrárbank fiókjának betéteseit, hogy betétkönyveit 30 napon belül kicserélés végett terjesszék be.

Bratislava, 1940 november 28-án.

Tátrabank fiókja, Bratislava. — Agrárbank fiókja, Bratislava.

Az idő

A Kárpát-medencében folytatódott az enyhülés. A hőmérséklet egyes dunántúli helyeken délben a plusz 5 fokot is meghaladta. Több helyen volt kisebb eső és havaseső. A hóviszonyok a hegyeken nem változtak.

Budapesten szombaton délben plusz 1, este 8 órakor plusz 1 fok volt a hőmérséklet, a tengerszintre átszámított légnyomás 744 mm, alig változó.

Várható időjárás a következő 24 órára: *Élénkebb szél. Sok helyen eső és havazás, a hőmérséklet alakulása bizonytalan.*

A METEOROLÓGIAI INTÉZET HÓJELENTÉSE

A pénteki csekély havazások a régi hóréteget kissé megjavították. Tíz centimétert elérő hóvastagság a fővároshoz közelebb eső hegyek közül csak a Mátra magasabb részein található.

Részletes hóadatok szombat reggelről:

Budai hegyek: Rózsadomb 1, Svábhegy 5, Jánoshegy 5 cm; Pilis: Dobogókő 7, Nagyvillám 2 cm; Börzsöny: Kisinóc 4 cm; Mátra: Kékes 10, Galyatető 10 cm; Bükk: Miskolc 3 cm; Cserhát: Salgótarjáni túristaház 5 cm; Bakony: Farkasgyepü hófoltok, Zirc 4, Veszprém 4 cm; Mecsek: Misinatető 3 cm.

SI RUHA, sportmellény, **bőrkabát, esőkabát** legolcsóbban **Márton és Szász** Bálványutca 3

ANSERMET

vezényli a **Filharmóniai Társaság** III. bérleti hangversenyét f. hó 13-án, este ½8 órakor az **Operaházban.** Közreműködik: **Szentgyörgyi** László. Műsoron: **Strawinsky:** Petruska, **Dukas:** La Péri (bemutató), **Bartók:** Két portré, **Vincze** Ottó: Capriccio (bemutató), **Lalo:** Spanyol szimfónia. Jegyek az **Operaház** elővételi pénztáránál.

—

Holnap ½8. Városi: Mesterbérlet III. VASZY—ZATHURECZKY

Brahms I. hegedűverseny, stb. Jegyek: **Városi, Népműv., Koncert.**

DIVAT TÖRTÉNETE 11-ÉN

monstre divatbemutató, Vigadó 8. Bevezeti: **Márk** Tivadar, az Operaház jelmeztervezője, közr.: **Fellegi** Teri, **Láncz**y Margit, **Neményi** Lili, **Raffay** Erzsi és **Pécsi Öregdiákok.** 30 szalon, 130 kosztüm. (Koncert.)

A „KONCERT" RENDEZÉSEI:

FISCHER ANNI MA, 11-KOR

zenekari Beethoven-matiné (Zeneak.)

ADY-EST MA, Z. ½9.

ragyogó műsorral. Jegyek Zeneak.

FARAGÓ ZONGORAEST 11-ÉN

Z. ½9. **Liszt:** h-moll, **Saint-Saëns:** Haláltánc, **Chopin, Brahms,** stb. Zongorabérlet.

Sauer-jubileum 14-én

50 éves budapesti fellépésének *évfordulója* társadalmi esemény lesz. Műsorán: **Beethoven, Schumann** (Szimf., etűdök), **Chopin-, Liszt-, Sauer-**művek.

BEETHOVEN: PASTORALE

Egmont-nyitány és **hegedűverseny** a 15-i II. bérl. matinén. Vez.: **Rajter,** közr.: **Lengyel** Gabriella.

Papné Kovács Edith zongoraest 16.

Végh Sándor hegedűest 18.

Nagy karácsonyi vidám est 25-én, Z. ½9. *Kacagó paródia,* revű, **Six Bosambo** néger jazz I. felléptével.

Nagy rádiók, grammofon, **zenegépek, villamos** cikkek **Koncertnél.**

*

II. Jazz-Olympiász dec. 26.

*

RÓZSAVÖLGYI HANGVERSENYEI: MAGYAR NŐI VONÓSNÉGYES

kedden. Z. ½8. Közr.: **Weixelgärtner** Egon.

VIDÁM EST 14-ÉN, Z. ½9.

Komikusok Kongresszusa 25-én.

Gyermekek Karácsony d. u. 26-án.

Legújabb rádiókülönlegességek nagy raktára, **grammofonok, lemezek, Rózsavölgyinél.**

*

Liszt Ferenc Hangversenyiroda Andrássy-út 26. T.: 126-136.

„Magyar Karácsony"

népi játékok **Muharay** E. rendezésében a **Városiban:** 14-én d. u. fél 4, 15-én és 22-én d. e. fél 11, 21-én és 22-én este 8. Munkatársak: **Aba Novák, Csányi** L., **Dávid** Gy., **Endre** B., **Farkas** F., **Molnár** L., **Szervánszky** E., **Varga** M. Jegyek: d. u. és d. e. 30 f-től 4 P-ig, este 40 f-től 6 P-ig, **hangv. irodában, Népműv., Városi.**

Egy személyvonat balesete

Aránylag szerencsés végű vonatszerencsétlenség történt szombaton hajnalban a rákoscsabai vasútállomáson. Hat óra húsz perckor a megállónál veszteglő 325. B. számú személyvonatba belerohant a Gödöllő felől érkező 339. számú személyvonat, amelynek vezetője a ködben nem vette észre, hogy a szemafor tilosra van állítva. Az, hogy tömegszerencsétlenség nem történt, annak köszönhető, hogy az egyik utas észrevette az ugyanazon sínpáron közeledő vonatot, kiáltozni kezdett, mire az álló vonatból csaknem az összes utas kiugrott. A Gödöllő felől jövők mozdonya a megállónál várakozó vonat négy kocsiját összetörte és kidobta a sínpárról.

A karambolnak csupán három sérültje van: *Ormos* György 35 éves cipészsegéd, *Éliássy* Ottó 18 éves géplakatos és *Tokaji* Gábor 25 éves munkás, akiket a mentők kórházba vittek. A karambol után bizottság jelent meg a helyszínen, majd intézkedés történt, hogy a vasúti pályát rendbehozzák.

Igazi ünnep egy PHILIP BUNDA

Szent István-körút 23. I. Tel.: 125-028

SEALBUNDÁT olcsón, jót: **GASZTONYI** SZŰCSNÉL VEGYEN: RÁKÓCZI-ÚT 82.

A minősítés nélküli szolgálati bizonyítvány nem tekinthető rossz bizonyítványnak

A törvényszék mint munkaügyi föllebbezési bíróság érdekes ítéletet hozott szombaton. Egy előkelő nagyvállalat rögtöni hatállyal elbocsátotta egyik tisztviselőjét, mert ennek pénzkezelése körül kifogások merültek fel. A tisztviselő a felmondási időre járó illetményei miatt pört indított és egyben kérte a bíróságot, kötelezze volt munkaadóját, hogy számára *megfelelő tartalmú szolgálati bizonyítványt állítson ki.* A törvényszék a tisztviselő keresetét elutasította azzal az indokolással, hogy *a minősítést nélküli bizonyítvány,* amelyet a tisztviselő kapott, *a bírói gyakorlat szerint nem tekinthető rossz bizonyítványnak.*

Színházi hírek

Négy asszonyt szeretek

Bemutató a Nemzeti Színházban

Bókay János *komédiának* nevezi darabját, nem pedig bohózatnak. Nyilatkozatában meg is indokolja, miért. A komédiát valahogy mélyebbnek tartja, filozófiával teltebbnek, a nyomában fakadó nevetést pedig tartalmasabbnak.

Jól van, elfogadjuk ezt a műfaji megkülönböztetést. Csak az a bökkenő, hogy éppen az elmélet alapján mégis *bohózatnak* kell minősítenünk Bókay darabját. Mert hiszen láttára sehogy sem tud bennünk valami mélyebb forrású nevetés felfakadni, meséje, alakjai, helyzetei nem kapnak meg igazságukkal és semmiképpen sem ösztönöznek életfilozófiai gondolatokra. *Csak* kacagunk a valószínűtlen, de ötletes helyzeteken — kacagunk minden bölcselkedő elmélyedés nélkül. A kacagásért persze hálásak vagyunk és megbocsátjuk, amiért elmaradt a filozófia.

Azaz hogy nem maradt éppen el. A szerző odabiggyesztette darabja harmadik felvonásába — lazán és következetlenül. Mert az a tétel, hogy a férfi egyetlen nőben az egész nemet szereti s a hites asszonynak, hogy megtarthassa urát — a feleségtől, a munkatárson és cseléden át egészen a szeretőig — egész szerepskálát kell végigjátszania, ez a tétel sehogy sem következik a darabból. Hiszen a szegény Gábornak, az állástalan mérnöknek eszébe sem jutott volna, hogy négy asszonyra vássék a foga, ha maga a feleség nem játszanék el előtte négy szerepet. S amiért játszik, az is nagyon erőszakoltan nyer indokolást. A jómód illúziójával akarja elkápráztatni a férjének állást kínáló bútorgyárost, hadd lássa az, hogy Gábor körül mennyi asszony nyüzsög. Nagyon valószínűtlen fogás és még valószínűtlenebb, hogy a jámbor gyáros nem ismeri fel a négyben az egyet. De mindegy! Ne feszegessük a dolgot a logika vésőjével, örüljünk, hogy sokat nevettünk a fordulatos első felvonáson.

A második felvonás az induló ötlet bonyodalmait mutatja be. Ez a komplikáció kétágú. Egyik ág onnan ered, hogy a bútorgyáros a négy nő közül magának követeli legalább is a szeretőt, a másik pedig onnan, hogy a most már jó módba került mérnöknek több asszonyra jött meg a kedve. Itt kezdünk hát közelébe kerülni annak a bizonyos filozófiának, amit azután a harmadik felvonásban meg is magyaráz nekünk a szerző. A nézőnek azonban ezzel az eléje tálalt életbölcselettel szemben két kifogása is van. Az egyiket már említettük: vajjon csakugyan olyan általános férfi tulajdonság-e ez a poligámiára való hajlandóság? Vajjon csakugyan szükségszerűen bontakozik-e ki az előttünk lepergetett történetből? Hiszen a bemutatott férj eredetileg nem ácsinkózott több nő után, csak evés közben, miután felesége négy szerepet játszott le előtte, jött meg az étvágya. A másik kétségünk pedig az, hogy a nagyon eleven és mulatságos két első felvonás után vajjon nem pusztán az ötletekből való kifogyottság miatt fordult-e az író a „filozófiá"-hoz, hogy mégis valamiféle tartalommal tölthesse meg az ellapuló utolsó felvonást?

De ne vitatkozzunk tovább a darabbal. Nincs különösebb értéke — de sokat kacagtunk! Nem tartalmas komédia, hanem bohózat, de nem baj — sokat kacagtunk! Nincs benne valószínűség, sem mélyebb igazság, de hát — sokat kacagtunk!

A Nemzeti Színház olyan művészi hármast állított a szerző rendelkezésére, amely együttes könnyen sikert harcolhat ki. *Bajor* Gizi a maga csodálatos változatosságával, játéka színeinek pazar tarkaságával, ötleteinek gazdagságával, *Csortos* Gyula művészi jelentékenységével és humorának áradó bőségével, *Uray* Tivadar a maga könnyedségével és elragadó kedvességével áll a darabnak szolgálatában. A többi szereplő közül kiváló *Pethes* Sándor és *Olthy* Magda s egykét jó hangot hallottunk *Zádor* Gyöngyitől és *Bornemisza* Évától.

Jaschik Álmosné díszletei ízlésesek és ötletesek, *Both* Béla rendezése pontos, művészi munka.

Galamb Sándor

Legszebb karácsonyi ajándék egy „Eugène-rendszerű" tartóshullám, melyet **BOTAR** hölgyfodrász személyesen készít. Szent István-körút 5 Telefon 115-630.

* **Karácsonyra** *Smart* könivizet kosárüvegben 3.50 P. (Bécsi-utca 9.)

A mi szűcsünk a váciutcai Palugyai.

* **Utánozhatatlan** a Kosztelitz Lavendula.

* **A Semler-cég** közismerten kiváló minőségű szöveteiben ma is igen nagy a választék.

* **A Pódium a Pesti Színházban:** hétfő, kedd, szerda este 9 órakor: *Az érem két oldala,* csütörtökön nincs előadás, pénteken este 8½ órakor és a következő napokon 8½ órakor s délután 4½ órakor karácsonyi műsor.

Jaschik Álmos

KIÁLLITÁSAINK. Az 1928. évi karáesonyi kiállítás után Társulatunk helyiségeiben rendezett kiállítást a Jaschik Álmos iskolája. A kiállítás anyaga farsangi álareok, kosztűmök, jelmezek stb.

volt és szép erkölesi sikerrel zárult.

Magyar Iparművészet

1930. 3-4. sz.

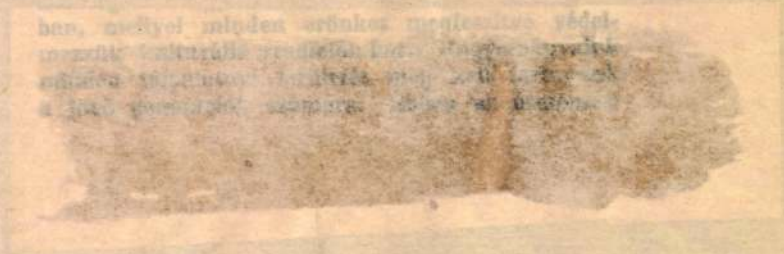

Jaschik Álmos

Napsütéses Indiában

IRTA:

ERDŐSI KÁROLY

181 képpel JASCHIK ÁLMOS háromszínnyomású borítékképével 368 oldal.

Szerző bejárta Előindiát, Ceylont, Jávát és a maláji félszigetet. Könyve nem egyszerű útirajz. hanem elsősorban szubjektív munka. Ezért impressziói nemcsak a látottak értékelésére terjednek ki, hanem a bejárt helyeknek a lelke is feltárul. Behatóan és nemcsak a szokásos útirajzok felületességével ismerteti Jávát, amelynek minden zegét-zugát bejárta. Ez magyar szempontból annál értékesebb, mert éppen Jáváról egyetlenegy kimerítő útirajzunk sem volt eddig.

Díszkötésben ... ... P 6.—
Luxuskötésben ... ... P 10.—

Élet 1934. 47. sz.

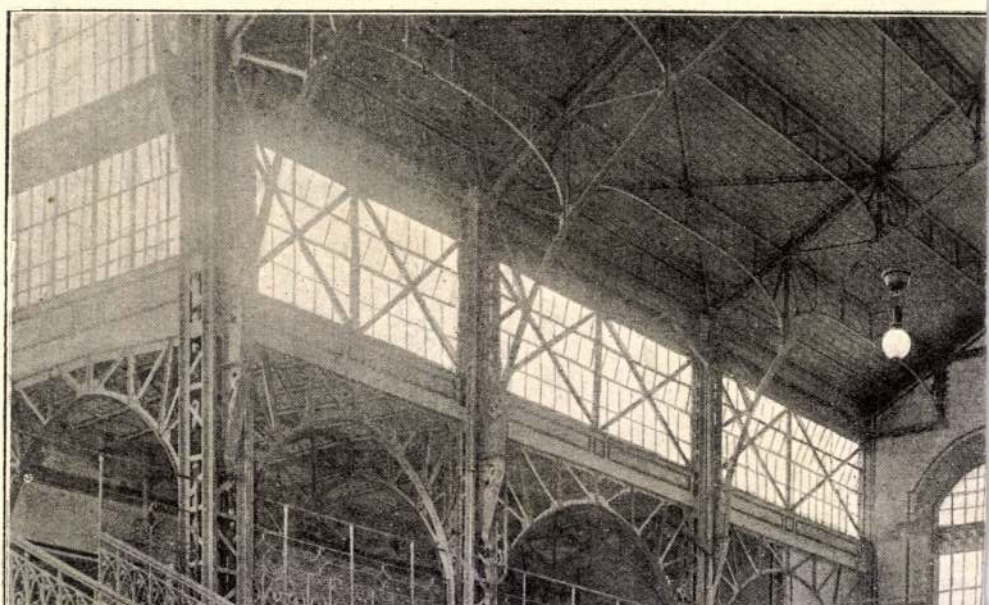

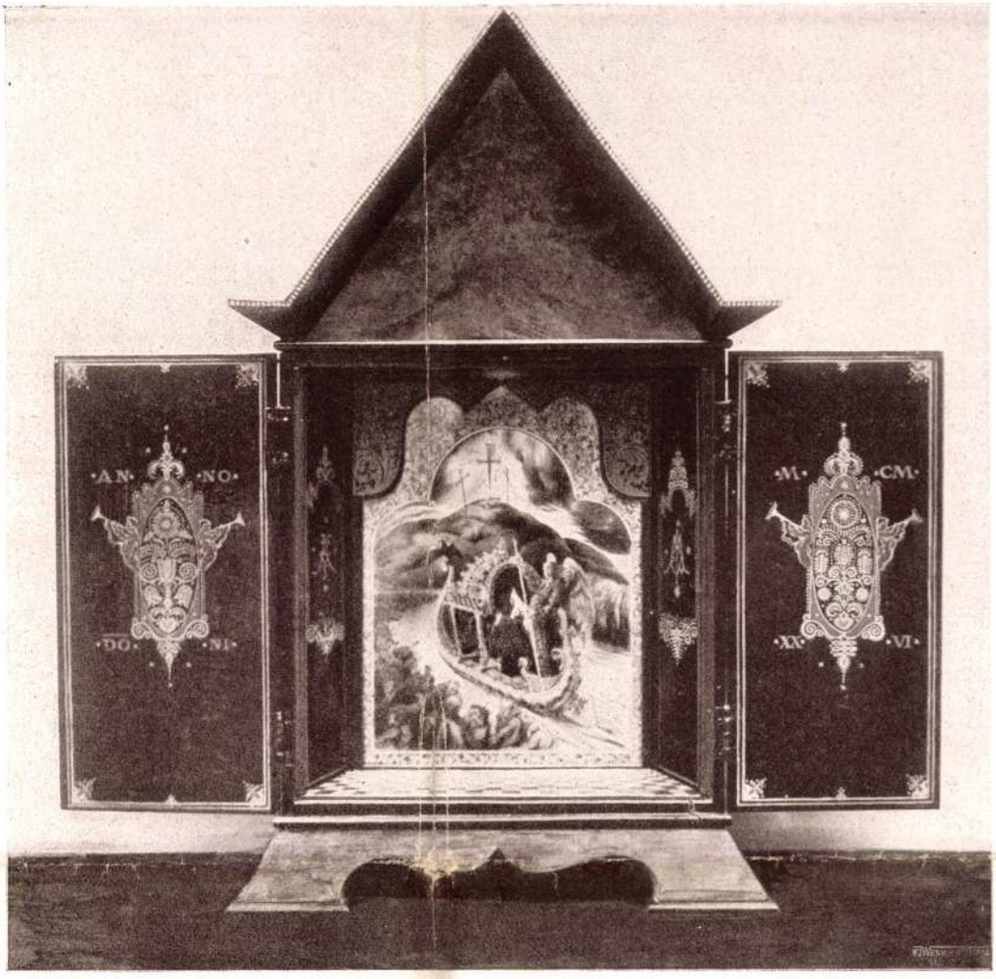

Jaschik Álmos: Házi oltárka. ◆ Hausaltärchen. ◆ Petit autel.

64 Szántó Gergely: A művész Toldi-szobrának alapzatán lévő két relief; középen a nemzetközi aëroszövetség érempályázatán díjjal kitüntetett pályamunka. ◆ Reliefe und Plakette. ◆ Reliefs et plaquettes.

Fábry Pál: Ágy. Készítette Krikava István. ✦ Bett. ✦ Lit.

Postán utánvéttel csak akkor szállítunk, ha vásárlási könyvét a megrendeléssel együtt beküldi.

Munkaegészségügy és gyárgondozás címen az Országos Közegészségügyi Egyesület október 7-én d. u. 6 órakor az egyetemi Közegészségtani Intézet nagytermében előadássorozatot rendez. Vendégeket szívesen látnak.

Széles arányokban bontakozik ki az Országos Protestáns Napok munkaterve

Az Országos Protestáns Napoknak már teljes programja készen áll. Az ünnepi hét 26-án kezdődik. 27-én lelkipásztori értekezlet lesz, 28-án a Protestáns Irodalmi Társaság egyházzenei szakosztálya tanácskozik s a Soli Deo Gloria Diákszövetség rendez délvidéki estet. 29-én a református egyház missziói tartanak megbeszélést s az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat tart választmányi és közgyűlést. 30-án értelmiségi konferencia lesz. 31-én koszorús futárlánc indul nagyjaink emlékműveihez. Ekkor tartja értekezletét a felső- és középiskolások és a Magyar Evangéliumi Munkásszövetség is. November 1-én női konferencia lesz. A protestáns napok 2-án fejeződnek be.

EGYESÜLETI HIREK

A Keresztényszocialista Nőialkalmazottak Orsz. Gazdasági Szövetsége 12-én délután 6 órakor Székely Estet rendez a Magyar Vöröskereszt Egylet javára.

A Mátyáskirályvárosi Keresztény Társaskör választmánya elhatározta, hogy Buda legszebb részének további rohamos elszigetelődése ellen állást foglal és hasonló állásfoglalásra kéri fel a többi budai társadalmi szervezeteket is.

A Segédhivatali Tisztviselők Orsz. Szövetsége választmányi ülésén az árak rögzítését, a kistisztviselők megsegítését kívánták és karácsonyi segély címen egy hónapi fizetést kértek.

Az Országos Gárdonyi Társaság 10-én délután fél 6 órakor a FANSz székházában (Madách-tér 2.) tartja Széchenyi-emlékünnepélyét.

A Zólyomvármegyei Egyesület 9-én este 8 órakor tartja összejövetelét a Zöldfa-vendéglőben (Krisztina-tér 9.).

BALLONKABÁT viharkabát lodenkabát **MARTON ÉS SZASZ** BUDAPEST, V., Bálvány-utca 3. sz

— **A berlini nemzetközi asszonykongresszuson az Egyesült Női Tábor két kiküldöttje képviseli Magyarországot.** A németországi *Reichsfrauenführung* 7-től 12-ig nemzetközi asszonykongresszust rendez Berlinben, hogy a baráti államok női szervezeteivel szorosabb együttműködést létesítsen a közös célok érdekében. Magyarországon az *Egyesült Női Tábor* kapott meghívást és egyben kérték, hogy a kiküldöttek egyike előadás keretében ismertesse a magyarországi női szervezetek munkáját. *Az Egyesült Női Tábor vitéz Bodorné Czeke Vilma üv. elnököt és Nagy Klára tanár szakelőadót küldte ki* és a megbizottak vasárnap utaznak *Berlinbe*, ahonnan előreláthatólag a hónap közepén térnek vissza.

— **Szent Ferenc ünnepe a ferenceseknél.** Assisi Szent Ferenc ünnepét hagyományos fénnyel ülték meg a ferencesek. A belvárosi ferences templomban P. *Vlasich* Béla celebrálta az ünnepi misét, amely után P. *Böle* Kornél mondott szentbeszédet. A budai ferences plébánia-templomban *Hamvas* Endre érseki helytartó celebrálta a nagymisét. Hasonló fénnyel ünnepelték meg a rendalapító ünnepét a kapucinusok és a pasaréti ferencesek is.

Elveszett fogak — elveszett fiatalság.

A foghijas száj öreges és visszataszító. Magas öregkoráig egészségben tarthatja fogait rendszeres Chlorodont ápolással. A Chlorodont fogpaszta erős tisztító hatása megszabadítja fogait a csúnya lerakódástól, ételmaradékoktól és gondoskodik arról, hogy fogai ne csak egészségesek, de ragyogó fehérek is maradjanak. Tehát

felkelés után és lefekvés előtt

Chlorodont fogpaszta

— **Gépjárművezetőképző tanfolyam.** Az állami gépjárművezetőképző tanfolyam a Technológiai és Anyagvizsgáló intézetben (József-körút 6.) 13-án este fél 7 órakor nyílik meg.

Csillárt béreljen, cseréljen vegyen, **VOGEL** csillárüzem üzleteiben IV, Károly-körút 28 (Városháza), VIII., Mária Terézia-tér 1

HALÁLOZÁS

Kászon Jakabfalvi László Elemér ny. ellentengernagy csütörtökön 77 éves korában meghalt. Vasárnap délután 5 órakor temetik a Farkasréti-temető halottasházából.

Vidéki cserépkályhás mesterekhez Sürgős felhívás!

Cserépkályha-ajtó rendeléseiket azonnal küldjék be az árubeszerző Szövetkezethez, szállítás utánvét napi áron, árjegyzéket nem küldünk. Cím: Budapesti Cserépkályhakészítő Iparosok Szövetkezete, Budapest, VII., Erzsébet-körút 18.

— **Főzőelőadások, főzőtanfolyamok** kezdődnek a **Gázművek** VI., Vilmos császár-út 8. szám alatti bemutatótermeiben. Időszerű ételek takarékos főzéséről és a gázkészülékek helyes kezeléséről tartanak **előadást október 7-én, kedden és 10-én, pénteken délután 5 órakor.** Belépődíj nincs. **Főzőtanfolyamok** a Népművelési Bizottság Háztartási Telepének rendezésében: **Háztartási alkalmazottak főzőtanfolyama.** Október 9-től november 10-ig, minden hétfőn és csütörtökön délután 4—7-ig. Tandíj 5 P. Anyagmegtérítés nincs. **Dolgozó nő gyorskonyhája.** I. csoport október 7-től november 11-ig minden kedden délután 5—7-ig. II. csoport október 10-től november 14-ig minden pénteken délután 5—7-ig. Tandíj 5 P. Anyagmegtérítés alkalmakkor. Beiratási díj fél évre 1 P. **Betegélelmezés a családban.** I. csoport aktóber 8-tól november 12-ig minden szerdán és szombaton délelőtt 10—1ig. II. csoport október 8-tól december 10-ig minden szerdán délután 5—8-ig. Tandíj 12 P. — Anyagmegtérítés alkalmakkor. Beiratási díj fél évre 1 P.

CANTULIA
a harmonikák királya. Minden hangszer legjobb
REMÉNYI hangszertelepén, VI., Király-u. 58.
Kérje a 64 árjegyzéket arról a hangszerről, amely érdekli

— **Országzászlóőrség.** Vasárnap a II. kerületi leventeszakasz teljesít őrszolgálatot az Országzászlónál. A csapatot egyesített leventezenekar kíséri az őrségváltásra és adja a Szabadság-téri térzenét. Az EONB elnöksége ez alkalommal ünnepélyesen iktatja be a MANSz vasutas szakosztálya által felajánlott országzászlókat. Megjelennek az ünnepségen vitéz nagybányai *Horthy* Istvánné szakosztályi elnök is. Az ünnepi beszédet *Cselényi* Pál országgyűlési képviselő mondja.

o»—«o

A földmivelésügyi minisztérium vízrajzi intézete jelenti:

A Duna Passauig árad, Pozsonytól lefelé apad. Alacsony vízállású.

Dunai vízállások: Passau 460, Pozsony 94, Komárom 245, Budapest 179, holnap 176, Paks 82, Baja 166, Mohács 197, Gombos 267. Ujvidék 248.

A Rába Szentgotthárdnál —38.

A Dráva Barcsnál —95, Drávaszabolcsnál +6.

Gázlómélységek a magyar Dunán: Baka 1820.8 kilométernél 20.5 deciméter, Bős 1818.2 km-nél 23.5 dm, Szap bal 1811.2 km-nél 24.5 dm, Szap jobb 1810.8 km-nél 21.5 dm, Medve bal 1807 km-nél 16.5 dm.

A Tisza Záhonyig igen alacsony, lejjebb alacsony vízállással apad.

Tiszai vízállások: Tekeháza —40, Tiszaújlak —76. Vásárosnamény —39, Záhony —111, Tokaj 94, Tiszafüred 90, Szolnok 176, Csongrád 159, Szeged 240, holnap 210, Titel 276.

A Szamos Désnél —38, Szatmárnémetinél —40.

A Bodrog Bodrogszerdahelynél 151.

A Sajó Bánrévénél 38.

A Hernád Hidasnémetinél 21.

A Berettyó Margittánál 18.

A Körösök Csucsánál 38, Nagyváradnál —112, Békésnél —28, Gyománál 38.

A Maros Marosvásárhelynél —52, Makónál 81.

A Balaton Siófoknál 51.

A Velencei-tó Agárdnál 85.

Csak Halász ruhát kalapot bundát viseljünk!
Magas nivó Olcsó szabott árak
HALÁSZ DEZSŐ női divatháza VII. Rákóczi-út 54.

— **A hercegprimás Budapesten.** *Serédi* Jusztinián bíboros-hercegprímás szombaton Budapestre érkezett, hogy résztvegyen a Katolikus Nagygyülés tanácskozásain. Szerdán részt vesz a püspöki konferencián, csütörtökön pedig a Katolikus Iskolai Főhatóság ülésén elnököl.

500 P. havi jövedelmet biztosit az angora tenyésztés. Ismertetőt küld válaszbélyeg ellenében Hungária angóratenyészet, Pécel, Pest m.

BAJTÁRSI TALÁLKOZÓ

Az 1919. Juniusi Bajtársak Szövetsége 6-án délután fél 6 órakor bajtársi találkozót tart a Nemzeti Kaszinóban.

A volt szabadkai 86. gyalogezred tisztikara és legénysége 12-én Szabadkán és Budapesten ezrednapot tart.

Csak Halász ruhát kalapot bundát viseljünk!
Magas nivó Olcsó szabott árak
HALÁSZ DEZSŐ női divatháza VII. Rákóczi-út 54.

— **Tűz egy nyomdafestékgyárban.** Szombaton délben a XIII., Forgács-utca 10. szám alatt lévő *Hartmann*-féle nyomdafestékgyárban egy olajtartály kigyulladt. A kivonult tűzoltóknak sikerült a tüzet félóra alatt lokalizálni.

MACSKABUNDÁT OLCSÓN JÓT GASZTONYI SZŰCSNÉL VEGYEN! RÁKÓCZI-ÚT 82.

— **A Rhédey grófok királyi rokonsága.** A Tükör októberi száma írja: A Kiskükülló völgyének egyik kiszélesedésében fekszik Erdőszentgyörgy község. A falu legnagyobb épülete a Rhédey grófi kastély, jelenleg főszolgabirói hivatal. Közvetlenül a kastély szomszédságában, a szovátai országút mellett, az ódon református templom kriptájában van eltemetve Rhédey Claudia grófnő, Viktória Mary angol anyakirályné nagyanyja. A templomban közvetlenül a szószék mellett angol-magyar szövegű fekete márvány emléktábla örökíti meg az angol királyi ház és a Rhédey grófok rokonságát.

A püspöki kar által kötelezően előírt egységes **„Szent Vagy, Uram!"-énekkel**
IMA- és ÉNEKKÖNYVEK
MAGYAR KÓRUSNÁL, Bpest, Fery O.-utca 55. Kívánatra díjtalan tájékoztatót is küld.

— **Az új M. Kir. Osztálysorsjáték** első osztályú húzásaira sorsjegyek Török Bankházban (Budapest, IV., Szervita-tér 3) már vásárolhatók. Sorsjegyárak: egész 28.—, fél 14.—, negyed 7.—, nyolcad 3.50 P.

A lárma tönkreteszi idegeit

ennek az agyonhajszolt, zajtól kínzott embernek. Segítenek rajta azonnal nappal és éjjel az Ohropax zajvédők, melyek puha formálható golyócskák a fülben elhelyezve a fülnyílás elzárására. Egy doboz 6 pár golyócskával 4.50 pengő. Kapható gyógyszertárakban és drogériákban. Kálmán Lehel vegyészeti vállalat, Budapest 62.

— **Telefonhívó-névsor. Igen hasznos házagpótló ötletet valósit meg azok számára, akiknek nincs saját telefonállomásuk,** a közeljövőben kiadásra kerülő Budapesti és Környéki Betürendes és Szakmai Telefonhívó-névsor, mely összegyüjti a ma már köztudatba átment „hívószámokat". Az új Hívónévsor nem csak minden előfizetőnél, hanem ezenkívül a rendes telefonkönyv mellett minden trafikban és automatafülkében is található lesz. — Mindazok, akiknek nincs saját telefonállomásuk, örömmel fogják üdvözölni ezt az ujítást, mert számukra pótolni fogja a készüléktulajdonosoknak azt az előnyét, hogy címük és foglalkozásuk a telefonkönyv révén mindenki számára hozzáférhető. Olvasóink tájékoztatására közöljük, hogy jelentkezési lapok minden trafikban kaphatók és a célnak megfelelően a beiktatási díj igen mérsékelten van megállapítva.

Mindenhol és mindenkiért a Magyar Vöröskereszt. M[indenki] mindenki a Vöröskeresztért. Adakozzunk!

HÁZASSÁG

Runyai Soldos Árpád földbirtokos és felesége, Kunster Mira leánya, Maya és Szabó Iván felsőházi tag és felesége, Szokolay Mária fia, Fórián-Szabó László miniszteri titkár szombaton esküdött egymásnak örök hűséget a tornalyai plébániatemplomban. Tanuk voltak Runyai Soldos Béla főispán és Varga József iparügyi miniszter. Az esketési szertartást Kovátz Sándor pápai prelátus végezte.

Ádám Mancika OMBI tisztviselőnő és Bécsfalusi Gábor m. kir. főhadnagy jegyesek. (Minden külön értesítés helyett).

Nagy Lajos márleggyáros leányát, Jolikát eljegyezte Szügyi Zoltán, a Nemzeti Színház tagja, t. zászlós, Szügyi Kálmán, az Operaház művészének fia.

Papfalvy Margit és Gyarmathy László ügyvéd Budapesten házasságot kötöttek.

Palotás Icu és Gajzágó Salamon Samyi 28-án tartották esküvőjüket az orosházi plébánia-templomban.

Ludvig Magda (Gyula) és Sik Jenő (Okigyós) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Nagybarcsai Barcsay Alice és vitéz Vida Gyula ny. vezérőrnagy szombaton tartották esküvőjüket a Kálvin-téri templomban.

Csikszentgyörgyi Jósa Margit ig. tanitónő és szécskelymálnási Szépp Ferenc tisztiorvos jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Palugyai Győző Viktor** szűcs kölcsön is ad szőrmebelépőt, bolerót alkalmakra. IV., Váci-utca 15.

— **Szűcsünk** a Váci-utcai Palugyai.

= □ =

KÉZIRATOKAT NEM ADUNK VISSZA, CSAK VALASZBÉLYEGGEL ÉS MEGCIMZETT BORITÉKKAL ELLÁTOTT LEVELEKRE VALASZOLUNK.

MEGRENDELEK

. . . . drb nyolcad, ... drb negyed sorsjegyet. Kérem díjtalanul a Szerencsés Emberek Elbeszélése c. könyvet.

Név:.....

Lakcím:.....

— **Ipari és Kereskedelmi Zseblexikon.** Megjelent az Ipari és Kereskedelmi Zseblexikon, amelyet Székely Gyula és Nép József szerkesztett. A kereskedelem, ipar, anyaggazdálkodás, bankok, a hitelügy, az adók, a társadalombiztositás, a zsidótörvény, valamint a kötött gazdálkodás minden kérdésében kielégitő választ nyujtó 400 oldalas könyv 10 pengőért kapható.

A Várban
garázs és autószerviz
közp. fütéssel.
II., HUNFALVY-U. 8. SZ.
a Bécsikapu-térnél.

— **Orvosi hír.** Gelencsér Miksa dr. ny. m. kir. közegészségügyi felügyelő felgyógyulása után újból folytatja szemorvosi rendelését. VIII., Józsefkörút 14. Telefon 13—13—61.

Sürgős fénykép 6×9 méret
3 darab 2.50
100 perc alatt **kész**
„PÁRISI FOTO" PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ

VIDÉKI NAPLÓ

Megalakult a Vöröskereszt vármegyei központja Marosvásárhelyen. Elnök lett Máriaffi Lajos, női társelnök Bissingen Ottóné grófné. A rövidesen megnyiló ápolónői tanfolyamok iránt nagy az érdeklődés.

Tizennyolc óvóda épül fel Háromszék megyében. Az épitkezéseket még ez évben megkezdik.

Kétszáznyolcvan egyetemi hallgató kapott teljes tandíjmentességet a kolozsvári egyetemen.

Országzászlóját október 5-én, vasárnap avatja fel Náprád község.

Nagyszabású razzia volt a debreceni kukorica-piacon. Számos árdrágitót állitottak elő a rendőrségre.

Az ujjáalakitott miskolci evangélikus templomot vasárnap, október 5-én szenteli fel Turóczy Zoltán püspök.

Betörő járt a zemplén Golop község református templomában. Az elvitt perselypénzen töltötollat vásárolt s éppen egy „Őszi borongás" című vers irásába kezdett, amikor a csendőrök letartóztatták.

Uj vizgyógyintézet, modern gyógyszálló és szanatórium épitését tervezik a baranyai Sikonda gyógyfürdőn.

Elitélték a győrmegyei falvak álkulcsos betörőit. Szabó Ferenc téti napszámos két és félévi fegyházat, Gombos Kálmán nyuli villanyszerelő-tanonc egyévi és hathónapi börtönt, Szabó Mihály nyuli földmives egyévi börtönt kapott.

Ipari mintaműhely-berendezéseket és gépeket adott Nagykanizsa iparosságának az iparügyi miniszter.

— **Elhizott, vérmes, makacs székrekedésre és aranyeres bántalmakra hajlamos egyéneknek** reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserűvíz általában nagyon jót tesz, mert hashajtó hatása biztos, alapos és rendkívül enyhe. Kérdezze meg orvosát!

Négy és félmillió darab tégla gyártását tervezi a jövő évre Kecskeméten a városi téglagyár.

LEGJOBB GYÁRTMÁNYOK **A** VEZÉRKÉPVISELETE
TANGÓHARMONIKA SZAKMŰTEREM
Sternberg
Rákóczi-út 60 ÁRJEGYZÉK INGYEN

Családi veszekedés során agyonszúrta anyósát, Görög Mihálynét Szabadkán Kovács István kovácsmester. A gyilkost letartóztatták.

Tisztitsa

meg szervezetét a belekben felhalmozódott salaktól, ha nincs is éppen székrekedése. Jó tisztitó hashajtó a **DARMOL**

Falbontás útján betörök hatoltak be Haits István ujvidéki nagykereskedő üzletébe és többszáz pengő értékű holmit elloptak.

KAKAS ruhafesték

gyönyörűen fest szövetet, selymet, vásznat és bármilyen anyagot. Régi holmiját vétek eldobni, fesse be!
Dupla adag 22 fillér, kis adag 15 fillér.
Egy ruhához 4—5 csomag elegendő.
Kérje mindenütt! Bárhova szállit:
Lendvai Testvérek festéktelepe, Ungvár 2

Húsz vagón zsir és ezer vagón búzát vásárol meg és raktároz el a közellátás biztosítására Szeged városa.

+ DOUBLAST +
törv. védve harisnya alatt láthatatlan, ráncnélküli
gumiharisnya
felhúzása könnyű, viselése kellemes
bokaharisnya párja pengő 12.—
térdigérő „ „ 23.—
Mautner, V., Báthory-utca 15. Tel.: 117-943. 24. sz. méretvételi prospektus díjtalan.

HETI SZINHÁZI HIRADÓ

Az Országos Vörőskeresztes Napok jótékonycélú és nemes akciójába nagy lelkesedéssel kapcsolódik bele a Nemzeti Színház és a Nemzeti Kamaraszínház is. Az előadások megkezdése előtt mindkét színházban *Lukács* Margit mond alkalmi költeményt és felhívja a közönséget az adakozásra. A Nemzeti Színház előcsarnokában *P. Márkus* Emília és

TASNADY ILONA

Tasnády Ilona fogadják az adományokat az urnáknál, a felvonás közötti szünetekben pedig *Szörényi* Éva vezetésével a színház népszerű tagjai gyüjtenek perselyekkel a Vöröskereszt javára.

✱

Az elmult héten annak ellenére, hogy a szerződtetések befejeződtek, újabb taggal bővült az Operaház létszáma. Az igazgatóság leszerződtette a drámai koloratur-énekesnő szerepkörére nemes *Manyák* Liviát, a kiváló hangú fiatal énekesnőt. Nemes *Manyák* Livia nemrégen még a Zeneakadémi növendéke volt, ahol mint zeneszerző is kitüntette magát.

✱

A jövőhéten mindössze egyetlen érdekes színházi esemény lesz: szombaton újítja fel a Nemzeti Színház Ibsennek nagy drámai alkotását, a Nórát. A felújítás magábanvéve is kiemelkedő színpadi esemény, amelynek még külön attrakciót kölcsönöz az a körülmény, hogy a Nemzeti Színház kitünő színésznője, Bajor Gizi a címszerepben először lép színpadra ebben az évadban.

BAJOR GIZI

Partnerei Jávor Pál és Lehotay Árpád lesznek. A próbákon a hét végén már megjelent a betegségéből felépült Németh Antal igazgató is, aki — mint ismeretes — frankfurti útját volt kénytelen elhalasztani betegsége miatt. Erre most már csak akkor kerül sor, amikor két munkatársa, Horváth János scenikus és Szücs László dramaturg visszaérkeznek németországi útjukról.

AZ UJ MAGYAR SZINHÁZ
NAGY SIKERE
BÓNYI A. vígjátéka
A MILLIOMOS
Csortos Gyula felléptével

Hetek óta zárva van már a Corvin-mozi. A filmszínházat a régi tulajdonosoktól új tulajdooos vette meg, amely az Üllői-út és Józsefkörút sarkán lévő mozit október közepén nyitja meg. Jelenleg munkások dolgoznak az épület átalakitásán, amelyet teljesen modernizálnak és nemcsak külsejét alakitják át, hanem a belső berendezést is teljesen kicserélik, hogy a közönség igényeit minél jobban kielégitsék. A munkálatok befejezése után a Corvin-mozi, mint premier filmszínház kezdi meg működését.

✱

A neves olasz operaénekesnő, Maria Caniglia vendégszereplésével nyitja meg az Operabarátok Egyesülete idei előadássorozatát. Október 16-án lép föl a Budapesten már többizben nagy sikerrel szerepelt kitünő szopránénekesnő, hogy milyen operában, az még egyelőre bizonytalan. Erre vonatkozólag a napokban történik döntés. Mária Caniglia az Operabarátok estélyén kivül, mint az Operaház vendége, még három estén énekel nálunk.

✱

Az Operaház igazgatója, Márkus László véglegesen megállapította az idei első újdonság bemutatójának időpontját. Október 16-án kerül ezek szerint színre Strauss Richárd *„Daphne"* cimü ope-

TAMAS ILONKA

rája először az Operaház színpadán. A Strauss-operának részleteit két évvel ezelőtt a Margitszigeti Színpadon már játszotta az együttes, teljes formájában azonban csak most kerül a magyar közönség elé. Innocent Vincze Ernő fordította a görög mithológia egyik poétikus epizódját feleleventő opera szövegkönyvét. A próbák már hetek óta folynak. A főszerepeket *Tamás* Ilonka, *Basilides* Mária, *Horányi* Karola, *Kovács* Jolán, *Halmos* János, *Sárdy* János, *Koréh* Endre és *Maleczky* Oszkár éneklik. A rendező *Rékay* András, a karmester pedig *Berg* Ottó.

✱

Üvöltő dervisek tánca állt a középpontjában azoknak a nagyszabású felvételeknek, amelyek a Hunnia két mütermet betöltő díszletei között folytak le a hétvégén Rodrigez Endre rendezésében a most készülő „Életre ítéltek" cimü film forgatása kapcsán. Egy afrikai tengerparti mulatóhely elevenedett meg, a világkikötő tarka heterogén élete arabokkal, négerekkel, legionistákkal és matrózokkal. Az üvöltő dervisek tánca lesz a főattrakciója a készülő filmnek, amelyben a főszerepet Jávor Pál játssza. A dervisek érdekes és különleges táncok koreográfiáját az Operaház balettkarának tagja adta elő *Vera* Ilonával az élen és *Harangozó* Gyula koreografiája alapján.

✱

Az emlékezetes sikerü Robin Hood kettős filmje „Hét tenger örödöge" cimmel kerül nemsokára bemutatásra nálunk. A kalandos életü Geoffrey történetét eleveniti meg a filmújdonság, a legendás hirü kalózét, aki azonban később valósággal nemzeti hős lett. Errol Flynn játssza a tengeri Robin Hood szerepét az izgalmasan érdekes filmben.

Az Uj Magyar Színházban Bónyi Adorján darabja, „A milliomos", szép házakkal fut és estéről-estére zsufolt nézőtér tapsolja Csortos Gyula remek alakitását a cimszerepben. A Bónyi-darab egyébként rövidesen Németországban is bemutatásra kerül, ugyanis az előadási jogát már megvették és az egyik berlini színházügynökség vezetője a napokban érkezik Budapestre, hogy megbeszélje a berlini bemutató részleteit. Az Uj Magyar Színházban a darab sikerére való tekintet nélkül, megkezdődtek az előkészületek a következő bemutatókra. A „Lesz feltámadás" cimü szinmü után Grillparzer hatalmas szinmüve, a „Medea" szerepel a színház müsortervén, amelynek a női főszerepét Peéry Pirire osztották ki.

KÖZÉPKORI TÖRTÉNET

Irta: Ujhely József

A szőlővel boritott lankás dombok közt hömpölygő Neckar mentén állott a legsötétebb középkorban Hagenau városa. Kis városka volt, magas bástyatornyokkal, mohos falakkal, csúcsives templommal, girbe-gurba, macskafejü kövezetes utcákkal, erkélyes házakkal, szökőkútas piactérrel és temérdek vendégfogadóval.

Mert Hagenau városának polgárai főként borászattal foglalatoskodának és igy minden második ház vendéglő volt, ahol a gazda saját termésü borát mérte. Idejártak messze vidékekről is bort vásárolni, sőt a Választó Fejedelem Ur Ömagassága is Hagenauból hozatta udvari pincéibe a tüzes italt.

Volt pediglen a temérdek vendégfogadó között egy bizonyos „Aranypók"-hoz cimzett vendégfogadó is. Bora nem volt jobb és nem volt rosszabb, mint a többié, székei, asztalai, ágyai sem voltak kényelmesebbek, mint máshol, a pecsenyét is jól sütötték a hatalmas tüzhely veresen hunyorgó parázsánál, a csapos sem volt gorombább, vagy szelidebb, mint másutt s a szőke kocsmárosné ép oly buzgalommal sürgött-forgott volna a vendégek között, mint bármelyik más fogadósné — ha lettek volna vendégek, akik közt sürgölődni lehetett volna.

Mert az „Aranypók" ajtaja előtt valami rossz varázs gubbasztott. Elkerülték a vendégek... Esténként vidám és zajos borivók koccintgattak a „Vörös Rák", a „Három Róka", a „Nagy Kalász", a „Vig Zsoldos", a „Kótyagos Kanász" és a többi más kocsma tölgyasztalai körül, csak az „Aranypók" volt mindig üres és elhagyott.

Egy zimankós estén azonban váratlanul vendég érkezett az elhagyott fogadóba. Dali legény, szép bársony zekében, tollas barettel, sarkantyús bivalybőrcsizmában, vállán hatalmas lanttal.

— Hé, csapláros! Bort, pecsenyét, puha ágyat, meleg szobát!... — rendelkezett vidáman a fürtös ifjú.

A kocsmáros szivgyönyörüséggel szolgálta vendégét, aki dicsérte az ételt, még jobban az italt és csodálkozott az „Aranypók" kisérteties csendjén és nagy ürességén.

— Atok ül a házamon, uram!... — jajongott a kocsmáros.

— Segitek én rajtad! — szólt a legény. — Lantos vagyok, a Választó Fejedelem Ur Ömagassága udvari lantosa. Majd rigmust költök a borodról, vidám és pajkos strófákat. Eldalolom az udvarnál is... jókedvü urak fülébe dudolom, hogy legjobb a bor a hagenaui „Aranypók"-nál. Csak ez a jóbor! Ettől derül a szív, emelkedik a kedv, ettől szép az álom, ettől derüs az ébredés.

És a lantosdiák szavának állt. Rigmust szerzett, könnyü szonettet, fülbemászó dallamút, mulatságosan csattanót. Dalolta, dudolta, duruzsolta, úton-útfélen és lassan mindenki elhitte, hogy a hagenaui „Aranypók" bora a legjobb a szőlővel boritott lankás dombok közt hömpölygő Neckar mentén.

Hogy miért volt a lantos buzgalma? Semmiért... A dalért, a versért, a nótázásért. Hogy fitogtassa a lant hatalmát, hogy bebizonyitsa: ime a háznélküli, földnélküli, könnyelmü lantos — nagy úr, aki naggyá tehet bárkit, ha játszi kedve úgy kivánja. Szóval a lantos igyekezete teljesen önzetlen volt. A középkorban még előfordult ilyesmi...

Az „Aranypók" pedig fellendült. Asztalai mellett szorongtak a vendégek, akik öblös kupákból hörpintgették estéről-estére a bort, mert elhitték a lantosnak, hogy ez a bor a legjobb bor... A fogadós vasládájában gyült a sok sárga arany és a többi kocsmárost ette a középkori sárga irigység...

Ekkor az „Aranypók" gazdája elbizta magát. Foghegyről kezdett vele társalogni, immel-ámmal szolgálta ki, ha betért hozzá, komisz volt és hánya-veti. Miért? Mert tudta, hogy valamivel tartozik neki s a hála édestestvére a gyülöletnek. (Ezt igy mondta egy középkori bölcs.)

Egy este az egyik vendég megkérdezte a felfuvalkodott fogadóst, — a lantosra mutatva — hogy ki légyen emez ifjú. A csaplár könnyedén és jó hangosan, hogy a lantosnak is hallania kellett, imigyen válaszolt:

— Valami lézengő éhenkórász... Bizony mondom, előbb-utóbb ajtót mutatok ökelmének...

A lantos elpirult és kisomfordált az „Aranypók"-ból, mintha lopott volna...

✱

Pár napig busult, azután bosszút forralt. Csipős, vidám strófákat készitett és azokban kigunyolta a hiszékeny bolondokat, akik elhitték neki, hogy az „Aranypók" bora a legjobb. Mert dehogyis a legjobb. Olyan az, mint a többi. És azontúl ezt a nótát dalolta, duruzsolta, döngicsélte, mindig és mindenhol.

És ahogy naggyá épitette az „Aranypók"-ot, éppúgy lerombolta hivságos nagyságának épületét. Tehette, hiszen ő épitette.

Kis idő multán a nemrég még zajos, vidám „Aranypók" elcsendesedett, kiürült s lett belőle, ami volt: kis álmos tucatkocsma.

✱

Mivel ez a történet középkori, illő és szokásos, hogy tanulsággal fejezzük be. A tanulság pediglen imigyen hangzik:

A jó borhoz is kell a nóta...

CSODATÜKÖR

Magyar revü-mesejáték a Fővárosi Operettszinhazban

Babay József darabját úgy láttuk a Nemzeti Színházban, mint egy takaros parasztmenyecskét. Most, a Fővárosi Operettszínházban teleaggatták ezt a falusi szépséget mindenféle kalárissal, csipkés-ragyogós cifrarokolyával, fényes, mézeskalács-nadrágot húztak a párjára. Revü-mesejáték lett az egyszerü parasztttörténetből. Igy is szép, ebben a szemkápráztató kiállitásban, ebben a búcsúzsibongásu operettlármában. A történet hamvát nem festették csillogó-pillangósra — szerencsére.

Gazdagság árad felénk a színpadról. *Bubik* Árpád, a színház igazgatója és a darab rendezője valóban úgy hozza elénk ezt a bájos kis mesét, ahogy azt gazdag parasztképzelettel a darab öregszüléje kigondolhatta. Milyen lesz a szép lány sorsa, ha a fekete király, vagy a fehér király trónja mellé kerül s milyen Pista oldalán? A csodatükör mindezt megmutatja s a tündérszép jelenetekben a

Barabás Sári és Madarász László

színpad is olyan, mint valami csodatükör. *Buday* Dénes sok új számot komponált a felújitott darabba s a tilinkószó az ámbitus előtt épp oly hü, mint a fe te ország hajladozó pálmaleveleinek zsongását utánzó forró melódia.

Barabás Sári a primadonna. Énekesmadár-hangjával, dekoratív megjelenésével és egyre fejlődő játékával hódit. *Orsolya* Erzsi Mikán néni, az eredeti *Babay*-figura megszemélyesitője. Kitünő. Jó az új bonviván is, *Madarász* László és ismét feltünik egy vidékröljött színész, *Ignáth* Gyula. *Halmay* Tibor, *Wessely* Pál, *Egyed* Lenke, *Solthy* György, *Simon* Marcsa, *Raffay* Blanka, *Orbán* Viola, *Pártos* Gusztáv és a többiek mind a helyükön vannak.

Színpompás káprázat ez a *Csodatükör*, amelynek mesedíszleteit *Jaschik Álmos* tervezte.

HATTYASY KATALIN.

Kulcsdarab-e „A milliomos?"

Az Uj Magyar Színházban nagy sikerrel mutatták be *Bónyi* Adorján eredeti vígjátékát, *A milliomos*-t, amellyel kapcsolatban furcsa, érdekes hírek terjedtek el a fővárosban. Egyesek egész biztosan tudni vélik, hogy ez a vígjáték tulajdonképpen kulcsdarab és egy ismert pesti iparmágnás életéről szól. Ezzel kapcsolatban a legilletékesebb forráshoz, a szerzőhöz fordultunk, aki a következőket mondta:

— *Hallottam róla, hogy darabomat kulcsdarabbá nevezte ki a szóbeszéd. Arról is értesültem, hogy pesti iparmágnás életének egyik epizódját dolgoztam fel. Ezzel szemben a valóság az, hogy darabom témája egy ujsághir nyomán született meg s ha az a figura, amelyet Csortos alakit, meg is van, semmiesetre sem magyar emberről, hanem — amerikairól mintáztam.*

SZINHÁZI MÜSOR

OPERAHÁZ (3, fél 8 órakor): V. este, hétfő: Nincs előadás. Kedd (A): Bolygó hollandi. Szerda (½7, E): Tell Vilmos. Csütörtök (B): Lakmé. Péntek (C): Salome. Szombat (D): Bánk bán. Vasárnap d. u.: Mosoly országa; este (½7): Faust.

NEMZETI SZINHÁZ ½4, ½8: Vasárnap d. u.: Csongor és Tünde; este (VIII.): A piros bugyelláris. Hétfő (K 1), kedd (X), szerda (XI.), csütörtök (XII.), péntek (N I.): A piros bugyelláris. Szombat (Bem. bérlet); Nóra. Vasárnap délután: Győri kaland; este (I.): Nóra.

NEMZETI KAMARASZINHAZ (8): Minden este: Kaland

MAGYAR MÜVELŐDÉS HÁZA Vasárnap (½8): Az Operaház vendégjátéka (III. 1.): Aida. Hétfő (½12): Magy. Nemz. Diáksziv. „Október 6"-i ünnepélye. Kedd (½8, B 1.), szerda (½8, C 1.), csütörtök (¾8, D 1.), péntek (½8, E 1.), szombat (½8, F 1.): Csongor és Tünde. Vasárnap (d. e. 11, G 2.): A piros bugyelláris; d. u. (4): Zenekari hangverseny; este (7): Vöröskereszt kivánsághangversenye.

VIGSZINHÁZ (½4, 8): Vasárnap d. u. és este (T), hétfő (G), Marie Rose. Kedd: Nyári zápor. Szerda (C), csütörtök (M), péntek (L), szombat d. u. és este, vasárnap d. u. és este (R): Marie Rose.

UJ MAGYAR SZINHAZ (4, 8): Vasárnap d. u. és este (A), hétfő (B), kedd (C), szerda (D), csütörtök (Bsz.), péntek (Bsz.), szombat (Bsz.), vasárnap délután és este (G): A milliomos.

MADÁCH SZINHÁZ (½4, 8): Minden este és vasárnap d. u.: IV. Henrik.

ANDRASSY SZINHÁZ (½4, 8): Minden este és vasárnap d. u.: Boldoggá teszlek.

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ (½4, 8)): Minden este és vasárnap d. u.: Csodatükör.

KAMARA VARIETÉ (½9, csütörtök és szombat ½6, ½9, vasárnap ½4, 6, 9): Minden nap: Ramazuri.

KOMÉDIA ORFEUM (½5, ½9): Minden este, vasár- és ünnepnap d. u.: Utazás a hölgy körül.

ROYAL REVÜSZINHÁZ (½9, csütörtök, szombat és vasárnap délután ½5): Minden nap: Tempó revü.

NEMZETI BABSZINHÁZ (4, 8): Szombat, vasárnap d. u.: Sokludó fiú. Hétfő, péntek este: Toldi.

ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ (½6, ½9 és vasárnap ¼4, ½6, ½9): Minden nap: 2000 pengős férfi.

JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ (½6, ½9, vas. ¼4, ½6, ½9): Minden nap: Becskereki menyecske.

KISFALUDY SZINHÁZ (½6, ½9, vas. ¼4, ½6, ½9): Mindennap: Fityfiritty.

MAGYAR MÜSZINKÖR (Vas. ¼4, 6, 8): Postás Katica.

FÉNYES CIRKUSZ (Vasárnap délután 4 és este 8): Székely népi művészek vendégjátéka.

Most jelent meg!
RÁSY BARNA:
1939-40.
A háború első éve
Napjaink legidőszerűbb könyve
Könnyedén gördülő, élvezetes stilusban megirva nemcsak az 1939—40-es év lázas, lüktető eseményeinek hü tükörképét adja az iró, de kritikai megjegyzései, tárgyilagossága törekvése, a gondolkozás megveszteget hetetlen tisztasága külön figyelmet érdemelnek.
ARA VÁSZONKÖTÉSBEN:
4·80 P
Stádium kiadás

— **Tömegmérgezést okozott a permetezőpor.** Pécsről jelentik: Özv. Strasser Józsefné 51 éves keszüi asszony szombaton pogácsát sütött. Amint a pogácsa elkészült, megkínálta a leányát és az éppen náluk tartózkodó Kerekes Vince 50 éves férfit. Félóra mulva mindhárman rosszul lettek és föltételezték, hogy a pogácsától. Az asszony ezután a megmaradt pogácsát kidobta a sertéseknek és baromfiaknak. Az állatok elfogyasztották a pogácsát s rövid időn belül négy sertés és tiz baromfi elpusztult. A három személy állapota is olyan sulyosra fordult, hogy ki kellett hívni a vármegyei mentőket, akik azután a pécsi klinikára szállitották őket. Itt megállapitották, hogy Strasser Józsefné végzetes tévedést követett el a pogácsasütésnél. Szódabikarbona helyett ugyanis barzin permetezőport kevert a tésztába. Ez okozta a tömeges mérgezést. Strasserné és Kerekes állapota igen sulyos.

— **A Pesti Hirlaphoz érkezett adományok.** A Vörös Kereszt javára: Özv. M. L.-né (Balatonfüred) 20 P, Hámory Jánosné (Bp.) 15 P, Mayer Anna (Bp.) 10 P, Gyémánt György (Bp.) 3.50 P, özv. Albert Istvánné (Szeged) 1.02 P. Összesen 49.52 P. Előző kimutatásunk 9491.99 P. A Pesti Hirlap gyüjtése eddig 9541.51 P. — Az árvizkárosultak javára: Mayer Anna (Bp.) 10 P, Vargha Ilona (Szalkszentmárton) 1 P. — Az Orsz. Protestáns Árvaház javára: Özv. M L.-né (Balatonfüred) 20 P. — A hős katonák sirjainak karbantartására: Özv. M. L.-né (Balatonfüred) 20 P, Mike Erzsébet (Szabadszállás) 2 P. — A Nemzeti Repülőalapra: Sármán Tibor (Kispest) 5 P. — Urmánczy Nándor szobrára: Bertalan Géza (Bp.) 25 P, Öt székely legény 5 P, Fazekas István 3 P.

— **Halálozás.** Dr. *Fratrits József* földbirtokos, ügyvéd, Nyitra-Pozsony vármegyék törvényhatósági bizottságának tagja, 53 éves korában, hosszas betegség után, junius 6-án elhunyt. A két évtizedes cseh megszállást mint a nyitrai magyarság egyik lelkes vezetője küzdötte végig. Temetése junius 10-én, szerdán délután 5 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából.

Medveczei és kisbiszterczei *Medveczky Zsigmond* okl. épitészmérnök, ny. min. tanácsos életének 89. évében Budapesten elhunyt. Vasárnap temették el nagy részvét mellett. Medveczky Bella irónő édesatyját gyászolja az elhunytban.

Özv. bónyi és mezőeörsi *Iványos Kálmánné* sz. fasanói-santa groche *Lucovich Mária* életének 86-ik évében, junius 6-án elhunyt. Hétfőn temették nagy részvét mellett.

Csicseri Andor 64 éves korában elhunyt. Temetése jún. 10-én, szerdán d. u. fél 5 órakor lesz a rákoskeresztúri temető halottasházából.

Dr. *Mészáros Józsefné sz. Eisele Melinda* jún. 6-án elhunyt. Temetése kedden, junius 9-én délután 4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából.

Özv. dr. *Deák Lajosné*, szül. nagybaconi *Baló Veronika* junius 3-án Budapesten elhunyt. Temetése junius 10-én délután 5 órakor lesz Budapesten a farkasréti temetőben.

Horvay Lajosné szül. *Kovács Mária* városi főszámvevő neje jún. 6-án 44 éves korában Szombathelyen elhunyt.

Bokross Terike, életének 21-ik évében jún. 4-én Galántán elhunyt.

Steinhauser Istvánné szül. blcskei *Bitskey Lila* jún. 5-én Tápiószelén elhunyt. Hétfőn temették.

Egyesületek és előadások

Hóman Bálint kultuszminiszter mond elnöki megnyitót a Történelmi Társulat közgyülésén. A Magyar Történelmi Társulat junius 11-én, csütörtökön délután félhat órakor tartja rendes közgyülését a Tudományos Akadémián. Elnöki megnyitót dr. *Hóman Bálint* kultuszminiszter mond. Dr. *Deér József* felolvasást tart „III. Ottó császár és Magyarország" cimmel

Daniel Áron előadása. A Mediterrán Társaság most tartotta közgyülését *Petkó Szandtner Aladár* ny. államtitkár elnöklésével. A közgyülésen dr. *Daniel Áron*, a Sajtókamara főügyésze, a Nemzetpolitikai Társaság elnöke nagy érdeklődéssel kisért előadást tartott „Magyarország és a Mediterrán gondolat" cimmel. Vázolta előadásában azokat az olasz kulturális és politikai behatásokat, amelyeknek szerepük volt hazánk évszázados politikájának kialakulásában. Hangsulyozta, hogy ezek a hatások még ma is fontos szerepet töltenek be nálunk és éppen Olaszország volt az első a trianoni guzsbakötés után, amelyik az örök Róma kapujában baráti kezet nyujtott a letiport országnak. A szentistváni állameszme a mediterrán gondolatnak az olasz élettér peremén kiegészitő része és Magyarország a Duna-medencében, a szent magyar földön erősitője és fegyvertársa a mediterrán gondolatnak.

A Ráskay Lea Irodalmi Társaság illetékes kormánykörök támogatásával alakult meg legutóbb. Alapszabályainak belügyminiszteri jóváhagyása után, első választmányi ülésen megválasztották a társaság alapitó és tiszteleti tagjait. A választmányi ülés méltó és maradandó emléket emelt a nemrégen elhunyt kiváló irónőnek, *Törökné Kovács Herminnek*, akit még életében tiszteletbeli taggá akart választani, de az irónő időközben meghalt. Most, halála után a társaság tiszteleti tagjává választotta s emlékét jegyzőkönyvbe foglalta. A társaság, mint a határozat mondja, ugy kivánja megörökiteni az irónő nevét, mint aki valóban tagtárs volt.

A Magyar Belorvosok Egyesülete most tartott közgyülésén vitéz dr. *Haynal Imre* egyetemi tanárt, a kolozsvári belgyógyászati klinika igazgatóját az 1942—43. évre az egyesület elnökévé választotta

Az iglói diákok baráti összejövetele. Az iglói evangélikus főgimnázium egykori növendékei által alakitott *Iglói Diákszövetség* ebben az évben nem tartja meg szokásos közgyülését. Ehelyett az elnökség szerdán este 8 órára „baráti kézszoritásra" hivja össze a szövetség tagjait Gundel Károly állatkerti vendéglőjébe.

A Jászóvári Premontrei Iskolák Barátainak Szövetsége Kállay Tibor elnökletével tartotta évi rendes közgyülését, amelyen megemlékeztek a *Kormányzó Urnak* a premontrei renddel szemben tanusitott mindenkori áldozatkészségéről és néhai gróf *Teleki Pálnak* a jászóvári prépostságnak az anyaországhoz történt visszacsatolása körül szerzett érdemeiről. A közgyülés ismét a régi tisztikart választotta meg.

A Segédhivatali Tisztviselők Országos Szövetsége választmányi ülésén Zsolnay Zoltán titkár bejelentette, hogy drágasági segély folyósitása iránt kérelemmel fordulnak a kormányhoz. Bejelentette továbbá, hogy a Sepsiszentgyörgy városának ajándékozott országzászlót a bevonulás évfordulóján, szeptember 13-án avatják fel.

Törvénykezés

Másfélévi börtönre itélték Schmideg Leó szőrmeáru nagykereskedőt

A budapesti ügyészség vádat emelt *Schmideg Leó* szőrmeárunagykereskedő és *Vogelhut Janka* angol nyelvmesternő ellen *fizetési eszközökkel elkövetett visszaélés miatt.* A vádirat szerint *Vogelhut Náthán ujpesti* lakásán a szennyes ládában egy vaskazettát találtak, amelyben *nagyösszegü dollár, angol font és svájci frank, valamint különféle aranyérme volt.* Vogelhut kijelentette, hogy a lefoglalt érték *Janka* nevü leányáé volt. A vasládikóban ezenkivül találtak külföldi vonatkozásu *üzleti leveleket is, amelyek Schmideg Leó üzleti tevékenységével kapcsolatosak.*

A törvényszék *Párténvi*-tanácsa több napon tárgyalta az ügyet. A nyelvmesternő azzal védekezett, hogy az idegen pénzeket éveken át kisebb-nagyobb részletekben egy néhai orvostanártól kapta, akinek titkárnője volt és nyugdij helyett ezzel akarta biztositani öreg napjaira az ő megélhetését. Schmideggel csak annyi összeköttetése volt, hogy angol nyelvre oktatta a gyermekeit. *Schmideg Leó is tagadta bünösségét* és azzal védekezett, hogy a beszerzési nehézségek folytán kényszerült lebonyolitani beszerző vásárlásait. A törvényszék itéletében *bünösnek mondta ki Schmideg Leót* fizetési eszközökkel elkövetett visszaélés büntettében s ezért *egy évi és 6 hónapi börtönre*, 20.000 pengő pénzbüntetésre és 7000 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére itélte. *Vogelhut Jankát* fizetési eszközökkel elkövetett *vétségért 3 heti fogházra*, 100 pengőre és 3000 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére kötelezte. *A törvényszék elrendelte a lefoglalt idegen pénzek elkobzását.* A közvádló és Vogelhut Janka az itéletben megnyugodott, *Schmideg Leó és védője fellebbezett.*

— **Felmentettek egy orvost önvédelem cimén.** A pestvidéki törvényszék dr. Molnár Sándor tanácsa hétfőn vonta felelősségre dr. *Dolfin Kornélt*, Uri község orvosát, akit az ügyészség szándékos emberölés kisérletével vádolt, mert tavaly augusztus utolsó napján pisztollyal sulyosan megsebesitette *Bakos János* kovácssegédet. Az orvos azzal védekezett, hogy a kovácssegéd egy orvosi tiszteletdij miatt előbb sértegette, majd félóra mulva visszatérve, rendelőjében hatalmas törrel támadt reá. Szorongatott helyzetében, önvédelemből lőtt rá a hatalmas erejü kovácssegédre. A bíróság a tanuvallomások alapján megállapitotta a jogos önvédelmet és dr. Dolfin Kornélt felmentette. Az itélet jogerős.

— **Kétévi fegyházra itéltek egy álhirlapirót.** Goldberger Endre Miklós rovottmultu magántisztviselő *„Gáspár Miklós* hirlapiró" és *„Domokos Dénes* főhadnagy" álnéven különféle csalásokat követett el. Többizben mint „a sajtószindikátus titkára" szerepelt. A bíróság a bizonyitó eljárás után *két évi fegyházra* itélte. Az itélet nem jogerős.

— **Krayzell Miklós lett az egyik ötöstanács elnöke.** Szemák Jenő, a törvényszék elnöke, hétfőn a budapesti törvényszéken müködő egyik ötöstanács elnökévé *Krayzell Miklós* törvényszéki tanácselnököt jelölte ki. Az ötöstanácsok — melyek rendkivüli különbiróság néven működnek — az államfelforgatási és nemzetgyalázási ügyeket tárgyalja. Az egyik tanácsnak *Avédik Félix*, a törvényszék másodelnöke, a másiknak *Héthelyi Ferenc* törvényszéki tanácselnök a vezetője. Avédik Félix másirányú elfoglaltsága miatt vezeti ezentúl Krayzell Miklós ezt a tanácsot.

A Magyar Jogászegylet büntetőjogi előadás-sorozatának befejezése. A Magyar Jogászegylet Büntetőjogi Szakosztálya egyik elnökének, dr. *Zehery Lajos* kúriai bíró, egyetemi ny. r. tanárnak előkészitése és szervezése alapján tartott előadássorozatban az ország legkiválóbb jogászainak előadásaiban és a magyar jogásztársadalom kitünőségeinek részvételével megtárgyalta a büntetési rendszer és a büntetésvégrehajtás időszerü kérdéseit. Az előadások némelyikén dr. *Radocsay László* igazságügyminiszter is résztvett. Az utolsó előadáson dr. *Hacker Ervin* miskolci jogakadémiai ny. r. tanár ismertette a szabadságvesztés büntetések végrehajtására szolgáló intézetek épitésének, berendezésének és felszerelésnek történetét és vázolta azokat a vezető elveket, amelyek a letartóztató intézetek berendezésében és felszerelésében időnkint kifejezésre jutottak. Dr. *Csánk Béla* igazságügyminiszteri o. tanácsos külföldi tanulmányútja alapján ismertette azokat az olaszországi intézményeket, amelyek a kiszabadult elitéltek utógondozására és a társadalomba való visszahelyezésére irányulnak. Dr. *Mendelényi László* elnök mondott záróbeszédet.

— **Börtönre itéltek két árdrágitót.** Ifj *Hamza András* budapesti fűszerkereskedő — mint a detektivek megállapitották — mákért a megszabott árnál jóval többet számitott. A budapesti törvényszék és uzsorabiróság a kereskedőt három hónapi fogházra, feleségét pedig 300 pengő pénzbüntetésre itélte. A tábla *Tokay-tanácsa* Hamza cselekményét árdrágító visszaélés büntettének minősitette és ezért hat hónapi és 15 napi börtönre súlyosbította büntetését. Felesége büntetését helybenhagyta. *Mieszl Jakabné* rákospalotai lakos tehenészetében termelt tej literjét 36 fillér helyett 44 fillérért árusitotta. Az uzsorabiróság ezért árdrágító visszaélés cimén *hat hónapi börtönre*, 50 pengőre és 100 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére itélte. A tábla Tokay-tanácsa az itéletet most helybenhagyta.

— **Sivó Jenő óvadékának ügye.** Megirtuk annakidején, hogy a Kuria megváltoztatva az uzsorabiróság itéletét, *Sivó Jenő* főbüntetését 1 évi és 10 hónapi börtönbüntetésben szabta meg, mellékbüntetésül pedig 20.000 pengőt rótt ki rá. *Sivót időközben 200.000 pengő óvadék ellenében szabadon engedték és* most védője kérte, hogy — mivel Sivó büntetését már kitöltötte — a bíróság utalja ki a 200.000 pengő óvadékot. Az uzsorabiróság dr. *Lukács Tibor* elnöklésével hétfőn hirdette ki a jogerős kuriai itéletet és egyben úgy döntött, hogy *mindaddig nem utalja ki a 200.000 pengőt, amig Sivó be nem fizeti a 20.000 pengő pénzbüntetését.*

— **Félmilliópengős vagyonelkobzási bünper.** Az uzsorabiróság dr. Lukács Tibor elnöklésével hétfőn tárgyalta *Mayer Miksa* és két fivére vagyonelkobzási bünügyét. A vád szerint Mayer Miksa textilgyáros, valamint *Ignác* és *Simon* fivérei *500.000 pengőt ismeretlen módon külföldre juttattak.* Az ügyészség inditványozta, hogy a bíróság Mayer Miksát 200.000, fivéreit pedig fejenként 150.000 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére kötelezze. *Mayer Miksa időközben meghalt, fivérei külföldre mentek.* A tárgyaláson kiderült, hogy az elkobzási ügy összefügg az árdrágitási bünperrel, amely ugyancsak a Mayer-testvérek ellen folyik. Mivel a bíróság ebben még nem döntött, az uzsorabiróság *az elkobzási pert a másik ügy jogerős befejezéséig felfüggesztette.* A Mayerék elleni elkobzással kapcsolatban az ügyészség *valuta-visszaéléssel vádolta Schwartz Alfréd* gyáriparost. A bíróság azonban *felmentette*, mert az indokolás szerint bizonyiték ellene nincs. Az itélet nem jogerős.

SZINHÁZ-ZENE

Nagyszabásu irodalmi esttel zárultak le a kolozsvári Művészi Hetek

Fáy István államtitkár nyilatkozata

A Mátyás király Diák-házban rendezett fényesen sikerült irodalmi est zárta le a kolozsvári Művészi hetek gazdag programmját. Még az utolsó héten is volt két nevezetes szinházi esemény. „Budai Nagy Antal" cimü drámájával *Kós Károly*, a tősgyökeres erdélyi irodalom és művészet egyik kiváló képviselője jutott megérdemelt sikerhez és elismeréshez. Megszólalt az uj magyar zene világhirü vezére is, *Kodály Zoltán*, a „Háry János" daljátékkal. Ennek bemutatásával a kolozsvári Nemzeti Szinház kiváló operatársulata tetőzte be az első évadban elért kitünő eredményeket.

A szombati záróesten résztvettek az anyaországi irodalom kiváló képviselői. Gróf *Bánffy Miklós* üdvözölte őket az erdélyi irók nevében. Azután *Fáy István* államtitkár tolmácsolta a kultuszminiszter üzenetét. Beszédében kihangsulyozta, hogy a két országrész irói egységes szellemben, egybeforrott akarattal szolgálják a nemzeti művelődés ügyét. Az államtitkár egyébként a sajtónak tett nyilatkozatában is kiemelte a kolozsvári Művészi Hetek nagy jelentőségét az irodalom, a szinészet, a zene és a képzőművészetek terén. Kifejezte afeletti örömét, hogy Kolozsvár városa önálló műcsarnokot készül emelni s hogy a müemlékek ápolására és a városkép művészi kialakitására különös gondot fordit.

Az államtitkár nagy tetszéssel fogadott beszéde után *Kozocsa Sándor* a mai magyar irodalomról olvasott fel, majd *Harsányi Zsolt* adta elő egyik irását, *Márai Sándor* „Az olvasás művészete" cimü tanulmányát mutatta be igen nagy sikerrel. *Szabó Lőrinc* és *Illyés Gyula* verseikből szavaltak, *Cs. Szabó László* egy elbeszélését adta elő, dr. *Eszterhás István* „A szegénység könyve" cimü készülő regényéből olvasott fel egy részletet. *Gulácsy Irén* elbeszélést olvasott fel, *Simonffy Margit, Tasnády Ilona* és *Toronyi Imre* verseket szavaltak, *Warga Livia*, az Operaház tagja, *Laurisin Miklós* kiséretével több dalt adott elő, *Albert Ferenc* pedig hegedüszámaival szerepelt. A záróünnepély végén dr. Keledy Tibor polgármester Kolozsvár város köszönetét tolmácsolta a kultuszkormánynak és az Országos Irodalmi és Művészeti Tanácsnak a Művészeti Hetek megrendezéséért.

* **Kodály-est Pozsonyban.** A Szlovákiai Magyar Közművelődési Egyesület vasárnap rendezte meg a szlovákiai Enekló Ifjuság Kodály-hangversenyét. Dr. *Gyürky Ákos* alelnök ismertette az ünnepség jelentőségét és az egyesület céltudatos munkásságát. *Zalatnay Rezső* tanár tartalmas beszédben köszöntötte Kodály Zoltánt, majd megkezdődött az egyes népiskolák gyermekkórusainak szereplése. A *pozsonypüspöki, szunyogdi és vereknyei* római katolikus népiskolák egyesitett énekkarát *Schleicher Imre* vezényelte. A hangversenyen a szlovákiai magyarság számos ismert személyisége jelent meg. Jelent volt *Csáky Mihály*, a szlovákiai magyar kulturális ügyek vezetője, *Révay János*, a szlovákiai magyar testnevelés legfőbb intézője, *Esterházy Lujza*, a szlovákiai magyar női mozgalom vezetője. A pozsonyi magyar követség részéről *Réthelyi Mihály* követségi sajtóelőadó vett részt.

A zongora kiváló szakemberei és óriási választék *Sternberg* hangszergyárban, Rákóczi-ut 60.

A roninok kincse

Felujitás a Nemzeti Szinházban

Kállay Miklós hat év előtt bemutatott szinjátéka — mely egy régi japán mondából bont ki drámai feszültségü lovagi és szerelmi drámát — két évig volt műsoron. Az ősi japán szinjátszás és a tragikum lehellete érinti a nézőt a hősköltészerüen ható szinjátékban, melyet *Németh Antal* eredeti rendezésében stilizált keretben és játékmóddal a Nemzeti Szinház most — részben uj szereplőkkel — felujitott. Mozdulatművészeti elemekkel hangsulyozzák a régi japán szokásokat, a játék e részét ujból *Miloss Aurél* dolgozta ki. *Somogyi Erzsi* (a hercegnő) sokoldalu szinpadi lényének szingazdagsága, finom művészete képviseli a zordon szinjátékban a lirai elemet. A vidám leányszerepek elbüvölő kedvességü naivája mint drámai hősnő is az élen jár, szivből buggyanó gyönyörü beszédével és a tragikus szerelmes mélyen átélt játékával. *Timár József* egymaga játszotta most is Naganori herceg és Juranosuké szerepét. A kettős szerepjátszás nem igazi művészi munka, hanem virtuóz-mutatvány, mely tullépi a művészet határát. Bizonyitja ezt Timár érdekes alakitása is. Annyira átlényegült a herceg alakjába, hogy mellette a hasonmása szinte nem is volt jelen a szinpadon. Játékában ugy egybeolvadt a versiró herceg és a hős Juranosuké egyénisége, mint a szerelmes hercegnő képzeletében. Elszánt nyugalmu halálra készülése és viaskodása tragikus sorsával, felidézi azt az őrjöngő rajongást, amely az egész mondai játékban tombol. *Matány Antal* az intrikus Bannai szerepében ezuttal mint kiváló jellemábrázoló igazolja, hogy tehetsége jóval gazdagabb, mint játszott szerepeinek köre. Finom árnyaló beszédével, egyszerü alakitó eszközeivel, hiteles maszkjával eléri a művészetnek azt a tökélyét, mely — *Madách* szavával szólva — „ugy elbú, hogy észre sem veszik". *Major Tamás* — aki *Sugár Károly* szerepét örökölte — tulozza a groteszkséget, hajszolja a rikitó színeket. Maszkja is tulzott. *Pethes Sándor* a fájdalmas bölcseségü és halkan szenvedő öreg Mototocsit testesitette művészien. *Fábri Zoltán*, mint a „Menny rokona", egyetlen jelenetben többet éreztetett meg a japán nép sajátságaiból, mint némely társa az egész darabban. *Ungvári László* fanatizmusban izzó Heyemonjának realisztikus öngyilkossága megrendit. Kivülük *Eöry Kató, Iványi Irén, Bornemisza Éva, Forgács Antal* és *Rajczi Lajos* játékát emlitjük. *Jaschik Álmos* diszletei és *Losonczy Zoltán* uj zenéje hoztak még közelebb a távoli világot a közönséghez, mely a vasárnapi felujitáson sokat tapsolt.

Tamás Ernő.

* **A kormányzói pár az Operaházban.** Az Operaházban szombaton másodszor került szinre Beethoven a „Prometheus teremtménye" c. táncjátéka, egy estén a Bűvös szekrénynyel. Ezen az előadáson megjelent a kormányzói pár. A Kormányzó Ur igy már harmadszor élvezte végig *Farkas Ferenc* kitünő vigoperáját. A Bűvös szekrényt ezuttal ismét a mű betanitója és kitünő premier-karmestere, a betegségéből fölépült *Berg Ottó* vezényelte.

* **Köpeczi-Boócz Lajos hamis feljelentés áldozata.** Hirt adtunk Köpeczi-Boócz Lajos szinésznek öngyilkossági kisérletéről, mely szerencsére sikertelen volt. A művész előreláthatólag hamarosan ki fogja heverni a mérgezés következményeit. Szomorú esetével kapcsolatban olyan hirek terjedtek el, mintha előzőleg származása felől téves adatokat szolgáltatott volna a Szinészkamarának s ekörül kellemetlenségei lettek volna. Erre vonatkozólag a családja cáfoló nyilatkozatot adott ki. Eszerint épp ellenkezőleg: egy hazug névtelen följelentéshez csatolt hamis fotókópia igyekezett kétségbe vonni Köpeczi-Boócz Lajos tiszta keresztény származását, melyet azonban eredeti okmányok hitelesen bizonyitanak

Ma Rosita Serrano

zenekari szólistáival 8-kor a Vigadóban. *9-ére, 10-ére* jegyek elkeltek. (9-én a 2-iki, 10-én a 4-iki jegyek érvényesek.) További hangversenyeire *12-ére, 14-ére* jegyek: *Rózsavölgyinél* és *Harmóniánál.*

A Nemzeti Szinház minden esztendőben néhány végzett akadémista növendéket foglalkoztat egy évi próbaidőre ösztöndijas tagként. Dr. *Németh Antal* igazgató az idei szini évad végén *Csákányi László, Palotai István* és *Szakal Ferenc* végzett főiskolai növendékeket kötötte le ösztöndijjal.

*

Vitéz *Bánky Róbert*, a budapesti Uj Magyar Szinház igazgatója szombaton Szegedre érkezett és aláirta Szeged városával szinházigazgatói szerződését. Az uj évad megnyitó előadásául Erkel Ferenc Bánk bánját tüzik műsorra. A próbái társulat Herczeg Ferenc Bizáncával mutatkozik be.

*

Komáromi Pál, Operánk jeles művésze, most lett ötvenéves és az idén harminc esztendeje operaházi tag. Kettős jubileuma alkalmából művésztársai társasvacsorán ünnepelték.

SZINHÁZAK	OPERA (½8)	NEMZETI (½8)	KAMARA (½4, ¾8)	UJ MAGYAR (½4, 8)	VÁROSI (½8)	MADÁCH (½4, 8)
Kedd	—	Roninok k. III. 20.	Hősök nélkül	Vén diófa	—	Dominó
Szerda	Zeneak. vizsg.	Falstaff XI. 19.	Hősök nélkül	Vén diófa	—	Dominó
Csütörtök	Bohémélet	Falstaff XII. 19.	Hősök nélkül	Vén diófa	Bolg. szimf. (8)	Dominó
Péntek	—	Roninok k. VI. 20.	Hősök nélkül	Vén diófa	Sevillai b. V. I. 10.	Dominó
Szombat	Prometheus	Roninok kincse I. 20.	Hősök nélkül	Vén diófa	Művészest	Dominó
Vas. d. u.:	—	—	Hősök nélkül	Vén diófa	Filmelőadás (4)	Dominó
Vas. este:	Cigánybáró	Falstaff VIII. 19.	Hősök nélkül	Vén diófa	Filmelőadás (7)	Dominó

ANDRÁSSY SZINHÁZ Kedd: Gazdátlan asszony (8). Szerdától nyári szünet. — **NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK** (Podmaniczky-utca 8.) (4, 8). Szerda, péntek: Opera; kedd este: Toldi.; csüt., szomb. vas. este: Kacagó est; csüt., szomb., vas. d. u.: Terülj, terülj asztalkám (Gyermek mesejáték). — **FÉNYES CIRKUSZ** (4, 8). Naponta kétszer: Kötéltáncos tigrisek és a Három bolond.

SZINHÁZAK MUSORA

Nemzeti. A Roninok kincse. Kállay M. 3 f. szamurai története (Timár, Somogyi E., Major) (½8) (III. 20.). — **Kamara.** Hősök nélkül. Hubay 3 f. drámája (Somlay, Tőkés A., Lánczy M.) (¾8). — **Andrássy.** Gazdátlan asszony. Barabás 3 f. vigj. (Bulla E., Hajmássy, Vaszary P.) (8). — **Uj Magyar.** Vén diófa. Szilágyi—Fényes 3 f. op. (Fedák S., Turay I., Simor E.) (8). — **Madách.** Dominó. Achard 3 f. vigj. (Sennyey V., Greguss, Várkonyi)

MOZIK MUSORA

ÁTRIUM. (T. 153—034.) **Bünös vagyok** (½6, ½8, ½10; szomb., vas., ünn.: ½4-kor is).

BELVÁROSI HIRADÓ. (T.: 181—244.) **Telivérek élete. Madagaszkár magyar császárja. Hadiriportok magyar, Ufa, Luce hiradókban.** D. e. 9-től éjfélig.

CASINO. (T.: 185—329.) **Kádár kontra Kerekes** (½6, ¾8, ¾10; szomb., v., ü.: ½4-kor is).

CITY. (T.: 111-140.) **Melyiket szeressem** (¾6, ¾8, ¾10; szomb., vas., ünn.: ¾4-kor is).

CORSO. (T.: 182—818.) **Bünös vagyok** (½6, ½8, ½10; szomb., vas., ünn.: ½4-kor is).

CORVIN. (T.: 138—988.) **Gazdátlan szív** (5, ¼8, ½10; szomb., v., ü.: ¾3-kor is).

DÉCSI. (T.: 125—952.) **Az 5-ös számu örház** (hétközn., szomb., vas., ü. ½5, 7, ½10).

FORUM. (T.: 189—543.) **Fehér hajó** (½6, ½8, ½10; szomb., vas. és ünn.: ½4-kor is).

HIRADÓ. (T.: 222—499.) **Telivérek élete. Madagaszkár magyar császárja. Hadiriportok magyar, Ufa, Luce hiradókban.** D. e. 9-től éjfélig.

KAMARA. (T.: 423—901.) **Dr. Kovács István.** (Naponta 11. 2, 4, 6, 8, 10.) Első három mérsékelt.

OMNIA. (T.: 130—125.) **Pinocchió.** 2-ik hétre prolongálva (5, ¼8, ½10; szomb., vas., ünn.: 3-kor is).

PALACE. (T.: 221-222.) **Csak névleg.** 2. hétre prolongálva. (Naponta 11, 2, 4, 6, 8, 10.) Első három mérsékelt.

RADIUS. (Tel.: 122—098.) **Bünös vagyok** (½6, ¾8, ¾10; szomb., v., ünn.: ½4-kor is).

ROYAL APOLLO. (T.: 222—002.) **Nevess és szeress** (¾6, ¾8, ¾10; szomb., v. és ünn.: 4, 6, 8, 10).

SCALA. (T.: 114—411.) **Hulló bilincsek** (¼6, ½8, ¾10; szomb., v., ünn.: 3-kor is).

URÁNIA. (T.: 146-046.) **Tavaszi álom** (prolongálva). **Kercs elfoglalása** (5, ¼8; ½10; szomb., v. és ünn.: ¾3-kor is).

OLCSÓ JEGYAKCIÓNK

E heti

jegyakciós játékrendünkben két estén át szerepel a Nemzeti Szinház nagysikerü Shakespeare-darabja, a „Falstaff". A Pesti Hirlap közönsége szerdán és csütörtökön tekintheti meg a kitünő alakitást nyujtó előadást. Az Operaház szombat esti „Prometheus teremtményei" előadására (a táncéposz után „A köpeny" és a „Pozsonyi majális" kerül szinre) is árusitunk még korlátolt számban kedvezményes áru jegyeket.

Jegyakciós előadásainkat a műsortáblázatban vastag betükkel emeljük ki.

Jegyárusitás. Vilmos császár-ut 78. (Tel.: 112—295, 294, 293). — Erzsébet-körut 1. (Tel.: 225—686). — Apponyi-tér 5. Tel.: 183—399). — Krisztina-körut 133. Tel.: 150—924).

MÁSODHETES MOZIK

Admiral. Mellékutca (½4, ½6, ½8, ½10). **Alkotás.** Egy tál lencse (¼4, ¼6, ⅛8, ¼10). **Anna.** Nászut hármasban (½4, ½6, ½8, ½10). **Astra.** Egymásért (¼4, ¼6, ⅛8, ¼10). **Belvárosi.** Behajtani tilos (4, 6, 8, 10). **Budai Apolló.** Bismarck (½5, ¾7, 9). **Capitol.** Leányálmok (½4, ½6, ½8, ½10). **Elit.** Pillangókisasszony (4, 6, 8, 10). **Homeros.** Mellékutca (5, 7, 9). **Ipoly.** Az asszony, az orvos és a harmadik (½4, ½6, ½8, ½10). **Józsefvárosi.** Mellékutca (5, ⅛8, ½10). **Lloyd.** Magdolna (½4, ½6, ½8, ½10). **Nyugat.** Mellékutca (½4, ½6, ½8, ½10). **Odeon.** Titokzatos Szlám (½4, ½6, ½8, ½10). **Otthon.** Alkonyat (¼4, ¼6, ⅛8, ¼10). **Rialtó.** Erzsébet királyné (11, 1, 3, ¼6, ½8, ½10). **Simplon.** Magdolna (½4, ½6, ½8, ½10). **Tiszti Kaszinó.** Jun. 11: Enyhitő körülmény (½5, ¾7, 9). **Tivoli.** Mellékutca (¾4, ¾6, ¾8, ¾10). **Turán.** Hét szilvafa (11, ½2, 4, 6, 8, 10).

RÁDIÓ MUSORA

Budapest I. keddi műsora. 6.40 Torna. **7** Hir. Lemezek. **10** Hir. **10.15** Szór. zene. **11.10** Vizj. **11.20** Hegedü. **11.40** Divattudósitás. **12** Harangszó. Fohász. Himnusz. **12.10** Postászenekar, közben **12.40** Hir. **1.20** Idő]. Vizj. **1.30** Honvédeink üzennek. **2** Tánczene. **2.30** Hir. **2.45** Müsorok. **3** Arak. **3.20** Szór. zene. **4.10** Gyermekdélután. **4.45** Idő]. Hir. **5** Hirek szlovák és ruszin nyelven. **5.15** Dalok. **5.40** Előad. **6.05** Szövetségeseink indulói. **6.30** Elbeszélés. **7** Hir. **7.20** Magyar nóták. **8.10** Mozart-hangv. **9.40** Hir. **10.10** Üzen az otthon. **11** Hirek idegen nyelveken. **11.25** Lemezek. **12** Hir. **Budapest II. 5.15** Ruszin óra. **5.40** Orgona. **6.05** Olasz lecke. **6.35** Gazdáknak. **7** Liszt-müvek. **8** Hir. **8.10** Melleszenekar. **9.30** Elbeszélés. **10.10** Cigányzene. **10.40** Ketzongorás jazz.

NAPI HIREK

— **Az Olasz Nemzeti Bank kormányzója Horthy Miklósnál.** A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Kormányzó Ur Ő Főméltósága vasárnap délelőtt 11 óra 30 perckor kihallgatáson fogadta Vicenso Azzolinit, az Olasz Nemzeti Bank kormányzóját. A kihallgatás folyamán Ő Főméltósága átnyujtotta a bankkormányzónak a Magyar Érdemrend nagykeresztjét.

— **A hercegprimás visszautazott Esztergomba.** Serédi Jusztinián hercegprimás, aki két héttel ezelőtt érkezett Budapestre, hogy a fővárosban is kiossza a bérmálás szentségét, vasárnap délután visszautazott székhelyére Esztergomba.

— **Olasz ifjusági vezetők Magyarországon.** A Levente Hirközpont jelenti: Az Ifjuság Országos Vezetője a mult év szeptemberében az olasz Ifjuság Vezetőjének vendégeként megtekintette az olasz ifjusági szervezetek működését. E látogatás viszonzására az Ifjuság Országos Vezetőjének meghivására, junius 11-én egyhetes magyarországi tartózkodásra Budapestre érkezik *Bonamici Sandro* (G. I. L.) az olasz ifjuság főparancsnokhelyettese, *Seliciano Fernando*, az olasz ifjusági vezérkari főnök helyettese, *Gandelori Mario* olasz ifjusági főszemlélő, *Palmieri Nino*, a premiliter szolgálat vezetője és *Anna de Filippis*, tartományi szemlélőnő.

— **Dr. Vladár Gábor és dr. Pollner Ödön tiszteletbeli doktorráavatása.** A debreceni Tisza István Tudományegyetem pénteken félegy órakor avatja a jogtudomány tiszteletbeli doktorává dr. *Vladár Gábor* titkos tanácsost, a Kuria tanácselnökét és dr. *Pollner Ödön* ny. egyetemi tanárt.

— **Cimadományozások.** A Kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére dr. Sólyom Barna Zoltán okleveles vegyészmérnök, műegyetemi magántanárnak a kormányfőtanácsosi, Horváth Kálmán szombathelyi lakos, volt ipartestületi elnöknek a kormánytanácsosi cimet adományozta.

— **Repülőünnepség a Vigadóban.** A *Tűzharcos Szövetség* vasárnap délelőtt ünnepséget rendezett a Vigadóban *Prodam Guido*, a volt háborus repülő tiszteletére. *Prodam* a magyar repülés úttörői, a híres „rákosi repülők" közé tartozik, hosszu idő óta azonban a repüléstől visszavonultan, mint gyógyszerész, polgári foglalkozásának él. Annakidején egyike volt azoknak, akik magyar szerkesztésü repülőgépen elsőnek repültek el Budapest felett. A vigadói ünnepségen először *Horváth Ernő*, majd *Prodam Guido* mondott hosszabb beszédet. Mindketten sok érdekes apróságot mondottak el a „rákosi repülők" életéből. *Galánthay-Glock István* ny. vezérőrnagy üdvözlő beszédét olvasták fel azután, majd az Erdélyi Nők Szövetségének kiküldötte köszöntötte az ünnepeltet. Végül a Tűzharcos Szövetség babérkoszoruval ajándékozta meg *Prodam Guidót*, valamint az első magyar repülőgép tervezőjét és épitőjét: *Horváth Ernő* tanárt.

— **Nyirő József előadóestje Berlinben.** Berlinből jelentik: Nyirő József iró, aki ezidőszerint előadókörúton van Németországban, Berlinben felolvasást tartott saját műveiből. A felolvasóesten a termet zsufolásig megtöltő hallgatóság bensőséges kapcsolatba került a magyar prózairodalom képviselőjével.

— **A Mezőgazdasági Kamara a munkaszolgálatosok beosztásáról.** A Mezőgazdasági Kamara fölterjesztéssel fordul a földmivelésügyi miniszterhez és kéri, hogy azokon a helyeken, ahol a mezőgazdasági munkák elvégzésére igénybeveszik a zsidó munkaszolgálatosokat, ezek az egyének polgári foglalkozásuk szerint nyerjenek beosztást mezőgazdasági munkáknál, tehát birtokosokat, bérlőket, gazdatiszteket, állatkereskedőket, ügynököket és egyéb hasonló foglalkozásu munkaszolgálatosokat használjanak fel, akik a mezőgazdasági munkák tekintetében kellő szakismerettel birnak. Viszont célszerü lenne eltekinteni olyan egyének beosztásától, akik polgári foglalkozásuknál fogva ilyen munkára alkalmatlanoknak látszanak. Hivatkozott a Kamara arra, hogy az elmult évben több esetben mezőgazdasági munkákra hivatalnokokból és kereskedőkből álló zsidó munkásosztagok voltak kirendelve és ezek képtelenek voltak eredményesen dolgozni.

— **A vizsgázott fogászok gyakorlata a visszacsatolt területeken.** A hivatalos lap keddi száma közli, hogy a belügyminiszter rendeletet adott ki a vizsgázott fogászoknak a visszacsatolt területeken folytatandó gyakorlatáról.

— **Házasság.** Dr. *nagyatádi Czindery Kálmán* és *nagyjeszeni Jeszenszky Alexandrine* örömmel tudatják, hogy *Márta* leányukat jún. 10-én este 7 órakor vezeti oltárhoz a belvárosi plébániatemplomban dr. *bihari Faragó Aladár* és *Benes Marianne* fia, *Miklós*.

Vitéz *Miksa János* m. kir. alezredes és *Dobák Izabella* junius 7-én, vasárnap délben egy órakor tartották esküvőjüket a gellérthegyi Sziklatemplomban.

Lád Mária és dr. *Ferenczi Endre* m. kir. tisztiorvos Budapesten 1942 június havában házasságot kötöttek.

Salgó Juci és *Török István* június 7-én házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Previdsa Áncit eljegyezte *Román Béla* Budapesten.

— **Hirdetéseket a vasárnapi számra szombat délután 3 óráig, a hétköznapi számokra délután 4 óráig veszünk fel.**

— **Felavatták a budapesti gépkocsizódandár hősi halottainak emléktábláját.** A délvidék visszaszerzésében és a Szovjet elleni harcokban részt vett budapesti gépkocsizó dandár parancsnoksága és alakulatai vasárnap délelőtt az Albrecht-laktanyában ünnepély keretében avatták fel a harcok során elesett hősi halottaik emléktábláját. Az ünnepségen megjelent a hadosztály parancsnoka, továbbá vitéz *Major Jenő* vezérőrnagy, a dandár volt parancsnoka is. Az egyes alakulatok emléktábláinál azok parancsnokai mondtak ünnepi beszédet, majd az emléktáblák megkoszoruzására került sor. Az ünnepség után vitéz *Major Jenő* vezérőrnagy kiosztotta a harcok során vitéz magatartást tanusitóknak a Kormányzó Ur által adományozott kitüntetéseket, majd a csapatok díszmenetben vonultak el a hősi emlékművek előtt.

— **Zászlószentelési ünnepség Szegeden.** Szabadka város annak emlékére, hogy annakidején az egyik szegedi tüzérosztály honvédei vonultak be elsőnek a városba, selyemzászlót és ezredkürtöt adományozott a szegedi tüzérosztálynak. Szabadka ajándékainak átadása a Kormányzó Ur képviselőjének, *Feketehalmi-Czeydner Ferenc* altábornagynak, hadtestparancsnoknak a jelenlétében vasárnap délelőtt folyt le a szegedi utászlaktanya ünnepiesen feldiszitett udvarán. Szabadka ajándékát *Reöck Andor* főispánnal és *Völgyi János* polgármesterrel az élén harminc tagu küldöttség hozta Szegedre. Völgyi Jánosnak, Szabadka város polgármesterének beszéde után átadták a zászlót és az ezredkürtöt a városnak. A tüzérosztály tagjai, közöttük annak egyik harctérre induló köteléke s a visszacsatolt Délvidékre bevonult csapatok ezután letették esküjüket a csapatzászlóra.

— **Felavatták Malcsiner Emil siremlékét.** A Kerepesi-temetőben vasárnap délben kegyeletes ünnepség között avatták fel a félévvel ezelőtt elhunyt *Malcsiner Emilnek*, a „Magyar Kurir" volt igazgató-főszerkesztőjének siremlékét. A siremlék egyházi megáldását dr. *Gunda Jenő* pápai kamarás végezte, aki az egyházi szertartás után rövid beszédben méltatta Malcsiner Emilnek a katolikus ujságirás terén szerzett hervadhatatlan érdemeit. *Gáspár Jenő* igazgatófőtitkár a Sajtókamara, *Hivatal József* igazgató a katolikus irók és hirlapirók Országos Pázmány Egyesülete, *Jámbor Dezső* igazgató-főszerkesztő a Magyar Kurir babérkoszoruját helyezte el a siremléken.

— **Lefoglalt sajtótermékek.** A budapesti királyi törvényszék vizsgálóbirája elrendelte „Az uj Európa irányitó eszméi" cimü, Imrédy Béla szerző által jegyzett és házisokszorositás utján előállitott röpirat, továbbá a „A Magyar Megujulás Pártjának célkitüzései" cimü, Rajniss Ferenc szerző által jegyzett röpirat, a „Tünjek el" cimü, Hefty Béla szerzői nevével kiadott „Veled Nemzet Vezér" cimü röpiratok lefoglalását.

— **Ünnepség Máriaremetén.** Sebesült katonák, betegek és öregek részére kegyeletes ünnepséget rendeztek Máriaremetén dr. *Bogdánffy Brunó János* orvostábornok és páter *Köhler Ferenc* részvételével. Különösen lélekemelő mozzanat volt, mikor a jelenvolt előkelőségek fogadták néhai *Csonka Antalnak*, a kommunizmus alatt vértanu halált halt mérnök-hadnagynak súlyosan beteg özvegyét. A hordágyon vitt hölgy, miután az ünnepi szentmisén nem vehetett részt, külön ájtatosságon vette magához az Oltáriszentséget.

— **Vízbefulladt a mentőkocsi ápolója.** Az ujpesti mentők szombaton beteget szállitottak Losoncra és délután visszafelé tartottak. Balassagyarmat közelében az Ipoly folyó előtt a vezető kisebb motorhiba miatt leállitotta a kocsit, Somogyi József 35 éves mentőápoló ezt az alkalmat felhasználta arra, hogy az ut porától megtisztitsa magát és bement a vizbe. A vezető rövid idő mulva észrevette, hogy az ápoló a viz alá merült. Először azt hitte, tréfálkozik, majd rosszat sejtve ruhástul a vizbe vetette magát, Somogyit azonban már nem találta meg. Éjfél tájban a mentőgépkocsi ápoló nélkül visszatért az ujpesti mentőállomásra.

A Magyar Orvosok Nemzeti Egyesülete orvosnői csoportja a Gellért-szállóban tartotta záróülését. Az ülésen ismertették a magyar orvosnőknek a Vöröskereszttel kapcsolatos munkáját. Dr. *Gönczyné Madarász Erzsébet* dr. elnök hangoztatta, hogy a magyar orvosnők orvosi tudásukkal együtt a szivüket is a haza szolgálatába állitják a Vöröskeresztes keresztül. Dr. vitéz *Simon Elemér*, a Vöröskereszt elnöke, a Vöröskereszt hatalmas és sokoldalu munkájáról beszélt. Végül dr. *Frank Richárd* vezérőrnagy-orvos, a honvédorvosi kar főnöke arra mutatott rá, hogy milyen fontos feladat vár az orvosnőkre a hadbavonult orvosok helyettesitése és általában az orvosi gyógyitó munka terén.

— **Uj szobrokat állitanak fel Budapesten.** A főváros városgazdasági, idegenforgalmi és közművelődési bizottsága dr. *Némethy Károly* tanácsnok elnöklésével ülést tartott. A szakbizottság elfogadta a polgármesternek azt a javaslatát, hogy az olasz államnak a magyarországi kultúrintézet céljaira ingyenes öröktulajdonul adományozott régi képviselőház falára két emléktáblát helyezzenek. Az egyiken az épület történetét, a másikon az ajándékozást örökitik meg. Hozzájárult a bizottság ahhoz, hogy *Fáy András* szobrát a Deák-szobor mögötti parkterületen helyezzék el. Sztankav István tanácsjegyző bejelentette, hogy a főváros megszerezte *Cser Károly* „Szent István feje", *Zala György*: „Gyenes színész", *Szentgyörgyi István*: „Tilinkófaragó fiu" és „Mécset tartó női akt", *Margó Ede*: „Zene" és *Borbereky Kovács Zoltán*: „Gabonamunkás" cimü alkotásait. Károly Gáspár szobrát társadalmi gyüjtés útján készitik el és a pozsonyiuti református templom környékén fogják felállitani.

— **Elindultak a harctérre a kecskeméti repülők.** Bensőséges bucsut vett Kecskemét városa a keleti harctérre induló repülőktől. A pályaudvar előtt rendezett ünnepségen megjelent *Kiss Endre* főispán, *Liszka Béla* polgármester, az egyházak, hivatalok és társadalmi egyesületek küldöttsége és nagyszámu közönség. Az ünnepség keretében átnyujtották a repülőknek a német repülőbajtársak két hatalmas virágcsokrát és szeretetadományait a magyar-német bajtársiasság jelképeként. A repülők lelkesen éljenezték a Kormányzó Urat, majd az egyik repülőfőhadnagy köszönte meg a bensőséges bucsuztatást.

— **Eperohamot kapott a dán király.** Kopenhágából jelentik: *X. Keresztély* dán király vasárnap délelőtt könnyebb epekő-rohamon esett át. A roham már elmult, a királynak azonban még néhány napig ágyban kell maradnia.

— **Pálmay Ernő százados emléke.** A csehek ellen vivott 1918—19-es szabadságharc legendás vezérének, Pálmay Ernő századosnak emléktábláját junius 21-én, vasárnap leplezik le Léván. A Pálmay-csoport Bajtársi Körének vezetősége azzal a kéréssel fordul az egykori bajtársakhoz és azok családtagjaihoz, hogy az ünnepségen és az ezzel kapcsolatos nagytáborozáson minél nagyobb számban jelenjenek meg. Utazási, élelmezési és elszállásolási ügyekben részletes felvilágositással szolgál a Pálmay-csoport Bajtársi Körének vezetősége. (Léva).

— **Halálra gázolt a gépkocsi egy gyermeket.** Egy gépkocsi a Pongrácz-uton az ut szélén játszadozó gyermekek közé rohant. *Iring Erzsébet*, egy gyári munkás 7 éves leánya a helyszinen *meghalt*. *Szabó Tibor* 5 éves és *Neumann Emil* 6 éves fiucska sulyosan megsérült. Két másik gyermek könnyebben megsebesült. A gépkocsi vezetőjét előállitották a főkapitányságra.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

A *Pesti Hirlap* vasárnapi száma hirt adott a Beszkárt nyári menetrendtervezetéről. A Beszkárt igazgatósága igen helyesen felismerte az Erzsébet-hidon Budára közlekedő közönség szükségleteit és azt javasolta, hogy a rendszerint üresen haladó 33-as járat megszüntetése esetén a 69-es vonalat a Széll Kálmán-térig hosszabbitsák meg. Sajnálattal olvastuk azonban a hiradásban azt is, hogy a főváros közlekedési ügyosztálya ezt az elgondolást nem tartja helyesnek. Sokezer budai lakótársunk nevében kérjük a főváros illetékes urait, hogy adjanak helyt a Beszkárt előterjesztésének és a 69-es járatot, amely jelenlegi vonalvezetésében csonkajárat s a közönség szükségleteit nem elégiti ki, a Széll Kálmán-térig hosszabbitsák meg. Reméljük, hogy a Beszkárt általános közérdeket érintő inditványát a fentiek alapján a főváros urai is magukévá teszik és a régen sürgetett 69-es járat utvonalát meghosszabbitják.

Tisztelettel: *Budai lakosok.*

Vizállás

A *Duna* Regensburgnál és Aschach —Bécs között árad, máshol apad, Pozsonyig alacsony, Oroszvártól Paksig közepes, lejjebb magas vizállásu. Mai vizállások: Schärding 372, Passau 535, Aschach 280, Struden 459, Krems 370, Bécs 368, Pozsony 234, Komárom 361, Budapest 330, holnap 310, Paks 254, Baja 398, Mohács 443, Bezdán 487, Gombos 538, Palánka 505, Ujvidék 527. A *Rába* Szentgotthárdnál —20. A *Dráva* Varasdnál 200, Barcsnál 12, Drávaszabolcsnál 130, Eszéknél 270. A *Tisza* végig apad, Tokajig alacsony, Tiszafüred — Szolnok között közepes, lejjebb magas vizállásu. Mai vizállások: Máramarossziget 30, Visk 18, Tekeháza —6, Tiszaujlak —36, Vásárosnamény 60, Tokaj 168, Tiszafüred 235, Szolnok 394, Csongrád 454, Szeged 541, holnap 502, Zenta 589, Titel 582. A *Szamos* Désnél 3, Szatmárnémetinél —46. A *Bodrog* Bodrogszerdahelynél 138. A *Sajó* Bánrévénél 54. A *Hernád* Hidasnémetinél 12. A *Berettyó* Margittánál 38. A *Körösök* Csucsánál 42, Nagyváradnál 102, Békésnél 80, Gyománál 266. A *Maros* Marosvásárhelynél —36, Makónál 195. A *Balaton* Siófoknál 112. A *Velencei-tó* Agárdnál 145.

Kedden Budapesten a nap kel 4 ó. 47 perckor, nyugszik 20 ó. 40 perckor, a hold kel 2 ó. 45 perckor, nyugszik 16 ó. 12 perckor.

Leszerelik a dijhátralékosok telefonjait

A távbeszélő dijhátralékosokkal szemben a posta által követett eljárást a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a következőképpen módositotta:

Ha az előfizető a dijat a hónap 8-ig nem fizeti meg, a posta ajánlott felszólitást küld és ugyanakkor az előfizető számláját 30 fillér kezelési dijjal terheli meg.

Ha a dijat a hónap 14-éig sem egyenlitik ki, a számlát a posta 80 fillér nyilvántartási dijjal terheli meg és az állomást a forgalomból teljesen kizárja. A következő hónap elsején a dijhátralékos előfizető állomását a posta leszereltetni és a dijak behajtása iránt intézkedik.

A leszerelt távbeszélő állomást viszszaszereltetni többé nem lehet, mert a posta azt más állomás bekapcsolására azonnal igénybe veheti. Ujbóli jelentkezés esetén az ujonnan jelentkezett előfizetőkre vonatkozó szabályokat alkalmazzák.

— **Az Olasz Nemzeti Bank kormányzója Veszprémben.** Vicenso Azzolini, az Olasz Nemzeti Bank kormányzója *Reményi-Schneller Lajos* pénzügyminiszter, *Baranyai Lipót*, a Magyar Nemzeti Bank elnöke és *Quandt Richard*, a Magyar Nemzeti Bank vezérigazgatója társaságában vasárnap este Zircről gépkocsin Veszprémbe érkezett Az olasz bankkormányzó, valamint a társaságában lévő olasz és magyar előkelőségek Zircen Endrédy Vendel zirci apát vendégei voltak.

— **Magyar nap Kolozsvárott.** Vasárnap Kolozsvárott a Mátyás király-téren az Erdélyi Párt „Magyar Nap"-ot rendezett, amelyen mintegy harmincezer ember vett részt. Megjelent az ünnepségen *Fáy István* államtitkár és vitéz *Haász Aladár* miniszteri osztályfőnök is. Az ünnepi beszédet *Szász Ferenc*, a helybeli tüzharcos szervezet vezetője mondotta. Kiemelte, hogy 1848 május 30-án mondották ki a magyarok, székelyek és szászok Erdélynek Magyarországgal való örök és felbonthatatlan egyesülését. *Táray Ferenc*, a kolozsvári Nemzeti Szinház igazgatója a Szózatot szavalta el, majd a közönség megszemlélte a korszerü lovasöltözékek bemutatását. Este levente-tábortüz volt. A Magyar Napon a tanulóifjuság nagysikerü gyüjtést rendezett a Vöröskereszt javára.

— **Fejbelőtte magát a Hárshegyen.** A járókelők vasárnap délután a *Hárshegy* hüvösvölgyi lejtőjén egy leventeruhás fiatalember holttestére bukkantak. A halott kezében egy Frommer-pisztolyt találtak. A rendőri bizottság megállapitotta irataiból, hogy a halott *Dózsa János* 18 éves fogtechnikus. A golyó átütötte az agyat és azonnali halált okozott. Bucsulevelében nem derült ki, hogy miért lett öngyilkos.

— **Országzászlóavatás Pacséron.** A fővárosban lakó pacsériek szülőfalujuknak díszes országzászlót adományoztak, amelyet vasárnap avattak fel benősséges ünnep keretében. Az avatóbeszédet dr. Preszly Loránd ezredes mondotta.

— **Tanul, üdül, szórakozik a debreceni Nyári Egyetemen** külföldiek társaságában. Előadások magyar és idegen nyelven, nyelvleckék és nyelvgyakorlás. Kérjen tájékoztatót.

— **Tavaszi zöldség és főzelékfélék,** vitamindús ételek készitését és egyben a villamos tüzhely takarékos kezelését tanitják meg az Elektromos Müvek Esküt 5 sz. alatti bemutató villamoskonyhájában. Délutáni főzőelőadás szerdán 5 órakor kezdődik, délelőttiek pedig hétfőn, csütörtökön és pénteken 10 órakor.

— **Gyermekgyilkos cigány.** Nyiregyházáról jelentik: Vámosujfalu községben Lukács András cigány származásu egyén Balog János 8 éves Magda gyermekét kicsalta a határba, előbb a torkát vágta el, azután hasát metszette fel. A csendőrök elfogták és a helyszini szemle során a község lakossága meg akarta linczelni. A gyilkos cinikusan vallotta be tettét, amelyet bosszuból követett el azért, mert Balogék a lakásából kitették.

— **Szivenszurta garázda fiát egy öreg bányász.** Galuszka János 64 éves tatabányai nyugdijas bányász tavaly októberben, amikor garázda, ittas fia torkonragadta és fojtogatni kezdte, kést rántott és többször fia mellébe szurt. A fiatal ember elvérzett. A komáromi törvényszék nem állapitotta meg a jogos önvédelmet és erős felindulásban elkövetett szándékos emberölését kétévi fegyházra itélte. A győri tábla, majd most a Kuria Szolnok-tanácsa az itéletet helybenhagyta.

— **Hármas baleset a csepeli kerékpárversenyen.** A csepeli Weiss Manfréd-gyár tornaklubja vasárnap országuti kerékpárversenyt rendezett. Három versenyző a tököli országuton, a cél közelében egymásnak futott. Donát János müszerész kulcscsonttörést, Cimri Lajos gyári munkás agyrázkódást, Kirchner Ferenc gyárimunkás lapockatörést szenvedett.

— **Sajtótanfolyam a debreceni nyári egyetemen.** A debreceni Nyári Egyetem főtanfolyamán kivül az idén az ujságiróképzés elmélyitése céljából ugynevezett sajtótanfolyamot is rendez fővárosi és vidéki ujságirók részvételével. Augusztus 1-től 18-ig mintegy negyven magyar ujságiró látogat el Debrecenbe, hogy az Országos Magyar Sajtókamara és a Nyári Egyetem vezetőség által összeállitott gazdag előadássorozatot meghallgassa. Az előadók között a magyar ujságirás legkiválóbb képviselőin kivül a budapesti német, olasz és bolgár sajtóattasék is szerepelnek országuk sajtószervezetét ismertető előadásokkal. A tanfolyam megnyitó előadását vitéz *Kolosváry-Borcsa Mihály*, az Országos Magyar Sajtókamara elnöke tartja „Ujság és Társadalom" cimmel.

— **Csak junius 16-ig érvényes a tantusz.** A közönség birtokában még mindig vannak kisszakasz-érmék. A Beszkárt igazgatósága most közli, hogy a vállalat pénztárai csak junius 16-ig váltják vissza a tantuszokat és a kalauzok is csak eddig az időpontig kötelesek a kisszakasz-érméket pénz helyett elfogadni. Junius 16-ika után a közönségnél maradt tantuszok értéküket vesztik és azok visszaváltását senki sem követelheti.

— **Nyilvános kivégzés Istanbulban.** Négy év után ujból nyilvános kivégzésre került sor Istanbulban. Egy Nazmi nevezetü ember betörés alkalmával megölt egy rendőrt és üldözőit súlyosan megsebesitette. A gyilkost napkeltekor végezték ki nyilvánosan a Hagia Sophia-mecset előtt felállitott akasztófán. A gyilkos, aki török előirás szerint fehér ingbe volt öltözve, délig maradt az akasztófán. A látványosságra többezer főnyi tömeg gyült össze, ugyhogy a rend fenntartására lovasrendőröket kellett kivezényelni.

— **Rendőri hirek.** Jakamos Erzsébet 39 éves háztartásbeli nő a Palotai-ut 75 sz. alatti lakásán felakasztotta magát és meghalt. — Koháry Tiborné tanárnő ciánozotta a Zsigmond-utca 18 sz. házban levő lakását. Vasárnap reggel felnyitották a lakást és a déli órákban bement az utcai szobába. A lakóknak feltünt, hogy órák mulva sem jelentkezett. Eszméletlen állapotban találták. Kiderült, hogy ciánmérgezést szenvedett. A mentők a Köröndszanatóriumba vitték. — A főkapitányság közigazgatási osztályán (Veres Pálné-u. 24.) e héten minden nap 9-től 1 óráig nyilvános árverésen eladják a talált tárgyakat: ékszereket, textilféléket, esernyőket, fényképezőgépeket és más ingóságokat.

— **Pestis-eset Törökországban.** Istanbulból jelentik: A lapok jelentése szerint az Istanbultól néhány kilométernyire fekvő Bahianovi helységben egy pestis-megbetegedés történt.

A Magyar Atletikai Club Gárdája junius 9-én, kedden este ½6 órakor tartja rendes évi közgyülését a margitszigeti klubház tanácstermében.

— **Orvosi hir.** Dr. *Böhm Sándor* egyetemi bőrklinikai v. tanársegéd, kórházi rendelőorvos, rendelését ismét megkezdte. VIII., József-utca 17. Tel. 143-008.

— **Találkozók.** A budapest-tisztviselőtelepi főgimnázium VIII/a. osztályában 1922-ben érettségizettek a huszéves érettségi találkozó előkészitése céljából közlik cimüket és mindazoknak az iskolatársaiknak a cimét, akikről tudomásuk van, dr. *Gámenczy Béla* tanácsjegyzővel, az Élelmiszerjegy Központ vezetőjével (Lajos-utca 34.). — A tavaszmezőutcai főgimnáziumban 1912-ben a VIII/A. osztályban érettségizettek junius 14-én, vasárnap délelőtt ½12 órakor tartják 30 éves találkozójukat a gimnázium épületében.

— **Megjelent az „OTI Kézikönyv" 1942. évi kiadása.** Az Országos Társadalombiztositó Intézet szolgáltatásait, kötelezettségeit és eljárásait ismerteti az „OTI Kézikönyv" legujabb kiadása, mely az összes tudnivalókon kivül az uj napibérosztályokat és az ujabban megállapitott járulék-táblázatokat is tartalmazza. Az „OTI Kézikönyv" pontos felvilágositást, részletes tájékoztatást és hasznos gyakorlati utmutatást ad az érdekelt nagyközönségnek minden OTI-val kapcsolatos kérdésben. E népszerü kiadvány ugy a munkaadó, mint a munkavállaló részére nélkülözhetetlen és tanácsadóul szolgál az OTI-val szemben fennálló összes kötelezettségek és jogok tekintetében. A kézikönyv ára 3 P 50 f, beszerezhető kiadóhivatalunk utján és az „OTI Kézikönyv" cimén, Bp. VIII. Fiumei-ut 2 sz. alatt.

HIREK

— **A KÉPVISELŐHÁZ ELNÖKE A RADIÓBAN.** *Tasnádi Nagy* András, a képviselőház elnöke meglátogatta a magyar Rádió székházát, hogy hangjáról a történelmi hanglemeztár részére felvételt készítsenek. A házelnököt *Aigner* Dezső postavezérigazgató-helyettes és a Rádió vezetősége fogadta és kalauzolta a felvételre előkészített studióba.

— **57 HALÁLOS ÁLDOZATA ÉS 41 SÚLYOS SEBESÜLTJE van az elwoodi lőszergyári robbanásnak washingtoni jelentés szerint. A robbanást 125 mérföldnyi körzetben lehetett hallani.** *(MTI)*

— **DISZDOKTORRÁ AVATÁS.** A debreceni Tisza István Tudományegyetem június 12-én déli ½1 órai kezdettel tiszteletbeli jogi doktorrá avatja *Polner* Ödön nyugalmazott egyetemi tanárt és *Vladár* Gábor titkos tanácsost, kúriai tanácselnököt.

— **ZSOLDOSOKAT TOBOROZNAK AMERIKÁBAN. Az északamerikai kormány előkészületeket tesz zsoldosok toborzására. Azokat veszik fel, akik Amerikában élnek, de nem amerikai állampolgárok, hanem európai államok alattvalói. Főleg belgákról, csehekről, franciákról, hollandokról, lengyelekről és szerbekről van szó. Az Egyesült Államok példáját Kanada is követni fogja.** *(MTI)*

— **NAGYSZABÁSÚ LEVENTENAP** volt tegnap Pápán, mintegy 4000 levente részvételével.

— **HÁZASSÁG.** Vitéz *Miksa* János m. kir. alezredes és *Dobák* Izabella tegnap, vasárnap délben tartották esküvőjüket a gellérthegyi sziklatemplomban.

— **A SZERB ORTODOX EGYHÁZ helyébe alapított horvát ortodox egyház első primását, Hermogent beiktatták méltóságába. Dumancsics miniszter, a Poglavnik képviselője beszédet tartott az ünnepségen. A primás letette az esküt a horvát államra és vezetőjére.** *(NST)*

— **MÓDOSUL AZ ELJÁRÁS A TELEFONDÍJHÁTRALÉKOSOKKAL SZEMBEN.** Ha a telefonelőfizető 8-ig nem fizeti meg a díjat, a posta ajánlott felszólítást küld és 30 fillér kezelési díjjal megterheli a számlát. Ha 14-ig nem fizeti ki a számlát, a posta 80 fillér nyilvántartási díjjal terheli meg és az állomást kizárja a forgalomból. A következő 1-én pedig leszereli a készüléket és intézkedik a hátralékos díj behajtása iránt. A leszerelt telefonkészüléket visszaszereltetni nem lehet. Új jelentkezés esetén az új előfizetőkre vonatkozó szabályokat alkalmazzák.

— **»BÉRBEVETTÉK« AZ EGÉSZ HOLLAND FLOTTÁT az Egyesült Államok, írja a newyorki rádió közölte.** *(MTI)*

— **GYÁSZROVAT.** Dr. *Mészáros* Józsefné *sz. Eisele* Melinda június 6-án elhúnyt. Temetése kedden, június 9-én délután 4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából.

— **MINTEGY 19.000 FINN GYERMEK tartózkodik Svédország különböző nyaralótelepein. Az akció lezárása után körülbelül 20.000 finn gyereket gondoznak majd Svédország nyaralóiban. Ide lehet még számítani vagy 3000 olyan finn gyermeket, akiket egyéni kezdeményezésből gondoznak Svédországban.** *(NST)*

— **TÉVEDÉSBŐL PERMETEZŐPORT TETT A POGÁCSÁBA.** Özv. *Strasser* Józsefné keszői asszony, mint Pécsről jelentik, szomboton pogácsát sütött. Hárman rosszul lettek a pogácsától. A megmaradt pogácsákat a sertéseknek és baromfiaknak adták. Négy sertés és tíz baromfi elpusztult. A három ember állapota is igen súlyosra fordult, a pécsi klinikára kellett szállítani őket. Itt megállapították, hogy Strasserné szódabikarbóna helyett permetezőport kevert a tésztába.

— **SZOBAELŐJEGYZÉSEK SZOVÁTÁRA ÉS AZ ERDÉLYI FÜRDŐHELYEKRE.** Felhívjuk a nyaralóközönség szíves figyelmét, hogy Szováta-fürdőre és Erdély több fürdőhelyeire szobák előjegyezhetők az IBUSz vigadói főirodájában (bejárat Vigadó-utca), valamint összes fiókirodáiban.

— **TAVASZI ZÖLDSÉG ÉS FŐZELÉKFÉLÉK,** vitamindús ételek készítését és egyben a villamos tűzhely takarékos kezelését tanítják meg az Elektromos Művek Eskü-út 5. sz. alatti bemutató villamoskonyhájában. Délutáni főzőelőadás szerdán 5 órakor kezdődik, délelőttiek pedig hétfőn, csütörtökön és pénteken 10 órakor.

— **AZ IGLÓI DIÁKSZÖVETSÉG** az idén nem tartja meg közgyűlését, hanem 10-én este 8 órakor az állatkerti Gundel vendéglőben baráti kézszorításra jönnek össze a szövetség tagjai.

SZINHÁZ ÉS FILM

A RONINOK KINCSE

Felújítás a Nemzeti Színházban

A *Nemzeti Színház* vasárnap este felújította *Kállay* Miklós »*A roninok kincse*« című drámáját, amelyet először hat évvel ezelőtt mutattak be feltűnő sikerrel. A nagy érdeklődés szólt a darab mélységesen fölemelő tárgyának és a rendezésnek is, nem utolsósorban az egzotikus lehetőségek hatásos drámairói kiaknázásának. »A roninok kincse«, jóllehet nem eredeti ötleten alapul, kétségkívül legsikerültebb műve Kállay Miklós egész eddigi irodalmi működésének. Az izzig-vérig tragikus történet magva mondai anyag, egy régi japán monda, amelyből sokáig táplálkozott a japán költészet is. Irtak belőle, nemcsak a japánoknál, hanem más európai népek irodalmában is, regényeket és színdarabokat.

A csodálatos szamurai történet a japán hűbéres világban játszik, a 18. század elején. A főúri daymió halálával a hűbéres lovag, a szamurai, gazdátlanná, sorsvetetté, azaz *ronin*-ná válik. Ha a főúr halálát csel vagy erőszak okozza, a ronin becsületbéli kötelessége, hogy azt megbosszulja. A vérbosszú teljesítése azonban újabb halált követel, az ő halálát is. Mindenképpen tragikus sors: halál vár reá, ha megszegi a roninhűséget, akkor is, ha teljesíti. A japán szamurai-monda ebbe a dilemmába kapcsol be egy újabb tragikus elemet: Juranosuké és Asané-Naganori történetét.

Naganori hercegnek a japán törvények szerint meg kell halnia, de helyette első hűbéres lovagja, Juranosuki áldozza fel magát. A herceg ettől kezdve az önfeláldozó lovag köntösében és nevével bolyong Nipponban, hogy az iratlan szamurai-törvényt betöltse: a halálért halállal fizessen. Ez a megrendítő történet bonyolódik kitűnően megjelenítve a szélesebb drámai kereten belül Kállay darabjában.

Japán olyan messze van s a tizennyolcadik századi hűbéres kor valószínűleg teljesen a multé Nipponban is. Nem tudjuk ellenőrizni, a történeten kívül mit vett még át a szerző a japán írott emlékekből. Bennünket elsősorban a drámai szerkezet felépítése érdekel s arról már a bemutató alkalmával megállapította a kritika, hogy a tömör és egyenletes, jól felépített első felvonás után meglazul a szerkezet s az egyes szakaszok közt, a görög kórus módjára magyarázó dialógusok szerepeltetése csak vontatottá teszi az erősebb tempót kívánó drámai cselekményt. Ezek a fogyatkozások a felújításnál is megmaradtak, kárpótolnak érettük azonban a távoli világ egzotikumai és a kifejezés itt-ott festőien színes költői szépségei.

A szereplők népes együtteséből *Timár* József, *Somogyi* Erzsi, *Pethes* Sándor és *Előry* Kató megismételték a bemutatón elért nagy sikert. Az újabbak közül *Rajczy* Lajos, *Naszódy* Sándor, *Fábri* Zoltán és *Mészáros* Ági friss, eleven játéka tetszett. *Németh* Antal rendezői felfogása az eredeti előadás meggyőző színpadi intencióihoz ragaszkodott. Az új kísérőzenét *Losonczy* Dezső komponálta. A japáni játék koreografiája *Milloss* Aurél műve. *Jaschik* Álmos gazdag fantáziájú díszletei és pompázó jelmezei ma sem fakultak el.

Vass László

TAVASZI ÁLOM

Uránia

A szezon egyik legjobb operettfilmje. A történet Walter *Kollo* *Leichte Muse* című operettjét dolgozza fel, beleszőve a mesébe *Berlin legjellegzetesebb zeneszerzőjének életét is.* A film a békebeli német főváros életét eleveníti meg *néhány pazar és káprázatos operettelőadással tarkítva.* A film valóban jó, kellemes szórakozás.

A férfifőszerepet Willy *Fritsch* játssza igen kitűnően. Partnerei közül az új német filmgyártás egyik legfiatalabb sztárját, Adelheide *Seeck*-et kell elsősorban megemlítenünk. Nagyon jó színésznő, sok fantázia van benne. Új sztár a másik női főszereplő, Anja *Ekkhof* is, aki nagyon kellemeshangú énekesnő.

A Tavaszi álom komoly és megérdemelt sikert aratott. Nagyon jó, kellemes és szórakoztató film.

Gazdátlan szív

Corvin

A film érdekes és nagyon szép. A téma nem új, de a megfogalmazása ebben a formában váratlan. Az apa, aki régen elhagyta családját, elhatározza sok esztendő után, hogy megkeresi lányát. A találkozás szerelmet ébreszt mind a két emberben. Az apa, aki nem árulta el kilétét, menekszik a lány elől, ismét a távoli ismeretlenbe tűnik; szerencsére közben megtudja, hogy felesége és lánya már régen halott, ez a lány nem az ő lánya.

Két remek színész játssza a vezetőszerepet, Hilde Krahl és Ewald Balser. Mindketten pompás alakítással lepik meg a nézőt, Hilde Krahl millió finomsággal, ötlettel, az igazi asszonyi szív melegével, Ewald Balser pedig az elmélyült színész lélekből fakadt őszinteségével.

A Nemzeti Bábszínjáték ebben a szezonban még hat előadást tart, minden alkalommal kisoperákat mutatva be.

(x) Magyarnóta zongora tanfolyam. *Dezső Gábor* zeneszerző nyári egyéni kurzusain kiképzés 25 óra alatt. Tananyag 50 tetszésszerinti magyarnóta és az önálló kíséretszerkesztés a további nóták harmonizálásához. Haladóknak művészi kiképzés és csárdásvariációk. Tandíj esetleg kompenzációs alapon. Érdeklődés személyesen egész nap. Budapest, VIII., Szigony-u. 16/B., I. 18.

Hulló bilincsek

Scala

Az első *finn játékfilm*, amelyet láttunk, igen meglepő előnyökkel jelentkezik. Egy törekvése van mindössze: *a művészet.* A finn filmgyártás leginkább *a franciával rokon*, ezt hangsúlyozzák a *Hulló bilincsek* is. A történet érdekes, lebilincselő és megrázó: *a finn szabadságharc.* A téma természetéből következik a nagyvonalúság és a monumentalitás, miképpen küzd ez a maroknyi, hősi nemzet a legszebb adományért, a szabadságért, előbb a cári, majd a szovjetorosz zsarnokság ellen.

Feledhetetlenül szépek a *tájfelvételek*, amelyek ragyogó keretet adnak a történetnek. A három főszereplő egészen elsőrangú színész. Uuno *Laakso* esupa drámai erő, a gyönyörű fekete Tuulikki *Paananen* és a finom szőke Helena *Kara* hasonlóképpen nagy drámai tehetség.

FEHÉR HAJÓ

Forum

Ez a film *az olasz haditengerészet egységeinek, tisztjeinek és legénységének közreműködésével készült monumentális produkció*, amely első felében *egy tengeri csata izgalmas óráit írja meg.* A filmnek ninesenek színész szereplői, talán ez az oka annak, hogy a néző egy pillanatra sem szakad el a valóság hangulatától.

A történet második felének hőse a film címét adó »*fehér hajó*«, a nagy harc sebesültjeit összegyüjtő *kórházhajó*, amelynek fedélzetén aztán most már kibontakozik az a kedves és megható mese, amely *a tenger névtelen hőseinek állít emléket, a bajtársiasságnak és az önzetlen, férfias bátorságnak.* A *Fehér hajó* a szezón egyik legérdekesebb filmje, az ember szívéhez és legszentebb érzelmeihez szóló történet, amely megérdemelten nagy sikert aratott bemutatóján.

A férfi is ember

A férfi is ember a címe a legújabb *Léna*-vígjátéknak, amelyben a német filmgyártás legismertebb komikus-sztárjai vonulnak fel, így Johannes *Riemann*, Jane *Tilden*, Grete *Weiser*, Paul *Hörbiger* és Georg *Alexander*. A mulatságos filmet, amelynek főszereplője az *alaptalan féltékenység*, Hubert *Marischka* írta. *A férfi is ember* az *Uránia* következő *ujdonsága.*

A szófiai szimfonikusok Budapesten

Néhány nap mulva Budapestre érkezik a *szófiai királyi szimfonikus zenekar*, amelyet *III. Borisz* kezdeményezésére Sacha *Popov*, a szófiai Zeneakadémia tanára szervezett. A szófiai szimfonikusok június *10-én délelőtt 10 órakor érkeznek a Keleti pályaudvarra*, ahol ünnepélyesen fogadják őket. Este ½7 órakor megkoszorúzzák a *Hősök emlékművét*, másnap a *Magyar Művelődés Házában* hangversenyeznek, június 12-én este ½7 órakor nyilvános szabadtéri hangversenyt adnak a *Károlyi parkban*, június 13-án este 19 óra 20 perckor a *rádióban játszanak*, majd előreláthatólag *június 14-én este nyolc órakor utaznak vissza Szófiába a Keleti pályaudvarról.*

Nevess és szeress

Royal Apollo

A szezon legjobb filmoperettje, mulatságos, ötletes, változatos és lebilincselő mese, amely két nagyhírű filmsztár színpadi találkozásának kedves históriáját mondja el. A gazdag kiállitású, nem egyszer káprázatosan mozgalmas revü-film a német filmgyártás egyik legjobban sikerült produkciója.

A két főszereplő, Dora Komar, a ragyogó hangú bécsi énekesnő és Johannes Heesters, a legkeresettebb német énekes színész. Mellettük Fritz Kampers, Paul Kemp és Fita Benkhoff képviseli a humort, igen tehetségesen. Jelentős szerepet kapott a filmben a feltűnően szép, szőke Ruth Buchard, ki valamikor bátyjával egyetemben a világ egyik legkeresettebb varietészáma volt. Rövid ideig tartó színpadi tanulmány után Zarah Leander a Királynő szive című filmjében lépett fel és a Nevess és szeress most »fiatal« filmkarrierjének első nagy sikere.

A Nevess és szeress átütő sikert aratott bemutatóján és jóideig sikeres műsordarabja lehet a Royal Apollónak.

ROSITA SERRANO

a világhírű csilei származású énekesnő, ki évek óta *Berlinben* él és akit igen jól ismer a budapesti közönség is a rádióból, *Budapestre érkezett*, hogy itt hangversenyezzék. *Serrano* hangversenye iránt természetszerűleg igen nagy érdeklődés nyilvánul meg, *hiszen a kitűnő énekesnő nagyon nagy közkedveltségnek örvend.*

— Oly nagy szeretettel fogadtak Budapesten, — mondotta Rosita *Serrano* — hogy *nem tudok innét egyelőre elmenni. Le is mondtam már két soron következő hangversenyemet* és azoknak műsorát is itt fogom elénekelni maguknál. Nagyon örülök ennek a sikernek, hiszen erre jóformán még alig volt példa, hogy *egy városban egy héten belül négyizben hangversenyezzek.*

Bingert János, a Hunnia vezérigazgatója Kolozsvárott tárgyal a kolozsvári filmgyár megépitéséről. Tárgyalásai már olyan előrehaladott stádiumban vannak, hogy az illetékes minisztérium jóváhagyása után megindulhatnak az épitkezés munkálatai és a tiz millió pengő költséggel épülő gyár kedvező körülmények között még az ősz folyamán megkezdheti munkáját.

•

Az Andrássy Színház és a Kamara Varieté tegnap fejezte be nagysikerű idei szezonját, a Vigszinház pedig ma este fejezi be a Csigaház huszonötödik előadásával. (Az Andrássy Színház, amint már jelentettük, ma és holnap este még játszik »műsoron kivül« személyzete javára.)

•

A Nemzeti Színház — mint minden esztendőben — az idén három végzős akadémiai növendéket kötött le a következő esztendőre, ösztöndijas helyre. A három most végzett akadémista: Csákányi László, Palotai István és Szakal Ferenc.

•

A budapesti, berlini, római, pozsonyi és zágrábi rádiók közt létrejött cseremüsoregyesség értelmében Budapest rendezi az első cserehangversenyt, amelyet azután a másik négy város rádiója is közvetit. A hangversenyt június 9-én rendezi a budapesti rádió Farkass Ilona, Kelly Anna, Nagypál László, Weigand Tibor, a rádiózenekar és egy vegyeskar közreműködésével. Mind az öt ország rádiója viaszlemezre veszi ezt a közvetitést és még ebben a hónapban müsorra is tüzik, ugyanis az egyesség értelmében kéthetenként egyszer kerül majd sor erre a félórás cserehangversenyre.

A beszivárgó zsidókról, a 6-os villamosról, strandokról, burgonyáról és baromfiról tárgyalt a közigazgatási bizottság

A főváros közigazgatási bizottsága ma délelőtt *Homonnay* Tivadar főpolgármester elnöklésével ülést tartott. A polgármester havi jelentéséhez elsőnek *Bocsáry* Kálmán szólt hozzá. Sürgette a Krisztina-körút átépítésének befejezését s a megrendelt 22 villamos leszállítását. Kérte, hogy *a 6-os villamos járatát sűritsék.* A főváros sajátmaga gondoskodjék polgárságának élelmiszerellátásáról. A zsidó beszivárgásokkal is foglalkozott. Keményebb rendszabályokat alkalmazzanak. *A fővárosi fürdők közül egyet jelöljenek ki a zsidók számára.*

Peyer Károly a citrom áráról beszélt. *Hüttl* Károly szóvátette, hogy az iskolai játszótereket nem öntözik s ezért az iskolák környéke elporosodik. Adjon a kormány engedélyt arra, hogy a főváros maga szerezhesse be a burgonyát. A III. kerületnek jobb villamos összeköttetést kért. *Paulheim* Ferenc kérte, kössék engedélyhez a spekuláció megakadályozása érdekében a fővárosi telkek forgalmát. *Hajnóczy* Béla a hadbavonultak illetményeiről szóló rendelkezéseket tette szóvá. *Usetty* Béla kifogásolta, hogy a főváros kislakásépítkezési vontatottan folynak. *Lázár* Ferenc ellenezte, hogy a budapesti telkek eladásában ellenőrzést léptessenek életbe.

A felszólalásokra *Morvay* Endre alpolgármester válaszolt. A főváros ezidőszerint *60.000 disznót hízlal* milliós ráfizetéssel. Hetenként 600 lovat vág le a lóhúsüzem s 106 fillérért adja kilóját, pedig 160 fillérjébe kerül. A kötött gazdálkodási alap 7 millió pengős költséget jelent a fővárosnak. A közélelmezési ügyeket teljes hatáskörrel a közellátásügyi miniszter intézi. A főváros mindent elkövet, hogy a lakosság élelmezését saját anyagi erejével biztosíthassa. *A burgonya-beszerzés ügyében máris megtették a szükséges lépéseket.*

Közölte ezután, hogy a Beszkár vezetősége állandóan sürgeti a megrendelt villamoskocsik szállítását. *A zsidók beszivárgása ügyében a polgármester állandóan érintkezésben áll a főkapitánnyal.* A fővárosban *nincs megfelelő tömegstrandfürdő*, ezért szorulnak ki sokan a fürdőkből. Intézkednek majd az iskolai játszóterek öntözéséről. A III. kerület villamosközlekedését megvizsgálják. Az ingatlanárak alakulásában meg kellene találni a megfelelő határt, mint más cikkeknél is. A tervszerű városfejlesztés tervének részletes kidolgozása az illetékes ügyosztályon folyamatban van.

A választ és a polgármester jelentését ezután a bizottság tudomásul vette. A főkapitány jelentése után a szakhivatalok jelentését is elfogadták.

Hóman Bálint kultuszminiszter mond elnöki megnyitót a Történelmi Társulat közgyűlésén

A Magyar Történelmi Társulat június 11-én, csütörtökön délután félhat órakor tartja közgyűlését a Tudományos Akadémián. Elnöki megnyitót dr. *Hóman* Bálint kultuszminiszter mond, dr. *Deér* József felolvasást tart »III. Ottó császár és Magyarország« címmel. *(MOT)*

Boór Aladár kitüntetése

A kormányzó a belügyminiszter előterjesztésére dr. *Boór* Aladár miniszteri osztályfőnöknek — nyugalombahelyezése alkalmából — közszolgálata alatt szerzett kiváló érdemei elismeréséül az *államtitkári címet* adományozta.

A magas kitüntetés *Boór* Aladár személyében arra mindenképpen méltó, kiváló közéleti férfit ért és általános örömet keltett.

A délvidéki református vezetők tanácsülése

A délvidéki reformátusok vezetői tanácsülésre jöttek össze Ujverbászon. Megjelent *Agoston* Sándor püspök is. Az ülés örömmel vette tudomásul az országos zsinat határozatát, amellyel a délvidéki egyház visszacsatolása megtörtént. Megbízták az elnökséget, hogy mind a magyar, mind a német egyházmegye rendeleti szabályrendeletét készíttesse el. *Gachal* János esperes és *Sipos* Mihály lelkipásztor beszámolt a horvátországi reformátusok helyzetéről.

KORPA

FEJBŐR VISZKETÉSE

rendszerint megindítója a hajhullásnak. Meg kell tehát tisztítani hajunkat a korpát okozó csiráktól, egyúttal termékenyebbé tenni a fejbőrt. Ezáltal létesítjük a hajszálak megmaradásának feltételeit. A korpa eltűnik, a fejbőr nem viszket, a hajhullás fokozatosan megszűnik. A hajszálak újból növekedésnek indulhatnak. A Leton borkinos hajvíz már sok férfinak és nőnek mentette meg megsemmisültnek vélt hajzatát. Kezdje el még ma a Leton hajápolást. Még ma este. Önnek is, mint annyi másnak, a Leton hajvízzel sikerülni fog a haj megmentése.

A LETON HAJVÍZ

kapható szaküzletekben.

Kis üveg 4.51 P. Nagy üveg 6.61 P.

A mindennapos fésülködéshez ajánlatos a Leton hajkrémemulzió. Nem piszkítja a kalapbélést és az ágyneműt. Nem túlszáraz és nem túlzsíros. Ára 2.41 P.

Főraktár: Hunnia Gyógyszertár Laboratóriuma, Budapest, Erzsébet-körút 56.

Nyaralni akart három inas, nyulat lopott

Baj lett, mert a kárvallott is megjelent a nyúlvásáron

(Pécsről jelenti tudósítónk.) Földesi Antal magyarürögi úton lévő nyúlfarmját az elmúlt éjszaka három inasgyerek kifosztotta és *az összes fajnyulakat elhordta.* Másnap azután túl akarták adni az értékes zsákmányon és áruba bocsátották az állatokat. A károsultnak is tudomására jutott, hogy olcsó nyulakat kínálnak a környéken. Az eladás helyére sietett, ahol legnagyobb meglepetésére *saját nyulait kínálták neki megvételre.*

A három őrizetbe vett inasgyerek vallomásából kiderült, hogy *nyaralási költségre* követték el a nyúllopást.

Razzia a dunai kirándulók között

A motorcsónakok használati tilalma óta vasárnap volt az első nagyobb csónakforgalom a Dunán. A révkapitányság rendőrei egész nap különös figyelemmel vizsgálták, nem szánguld-e, a rendelkezést kijátszva, motorcsónak a Dunán. De már kora reggeltől kezdve csak evezősök lepték el a folyamot, *motorcsónakok igazoltatására nem került sor.* Az első vasárnapon senki sem szegte meg a miniszteri rendeletet, annál nagyobb igazoltatás folyt azonban a *szentendrei szigeten, Szigetmonostoron* és környékén, a Duna mindkét partján, ahol a vadevezősök táboroztak. A csendőrök azt ellenőrizték, kik *a foglalkozásnélküli zsidók* a kirándulók táborában. Akik nem tudták magukat igazolni, azokat feljegyezték, előállítás azonban nem történt. Körülbelül *60 foglalkozásnélküli zsidó nevét* írták fel a csendőrök, a többi, többszáz vadevezős, igazolta foglalkozását és személyazonosságát.

Végetértek a kolozsvári Művészeti Hetek

Kolozsvár, június 8. A nagysikerű *kolozsvári Művészeti Hetek* záróünnepsége szombaton zajlott le a Mátyás király diákházban rendezett irodalmi esttel. Az ünnepségen a vallás- és közoktatásügyi miniszter képviseletében megjelent *Fáy* István államtitkár. Gróf *Bánffy* Miklós, mint az erdélyi írók szeniorja üdvözölte az anyaországi írókat és rámutatott az erdélyi és csonkaországi írók szellemi egységére. Fáy István államtitkár ezután a vallás- és közoktatásügyi miniszter üdvözletét tolmácsolta.

— Az együvétartozást, a tiszta szándékú magyar összefogást, a magyar szellemi élet, a magyar nemzeti művelődés egységét, a nemzeti szolgálatra való közös hajlandóságot legjobban *az írott magyar szó szolgálja* — mondotta többek között az államtitkár.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után *Kozocsa* Sándor, *Harsányi* Zsolt, *Márai* Sándor, *Szabó* Lőrinc, *Illyés* Gyula, *Cs. Szabó* László, *Gulácsy* Irén és dr. *Eszterhás* István olvastak fel műveikből.

Fáy István államtitkár a kolozsvári Művészeti Hetek jelentőségéről a sajtó képviselői előtt többek között a következőket mondotta:

— A Művészeti Hetek minden kiállítása, minden előadása lényegében azt az elgondolást szolgálta, hogy az *egyetemes magyar kultúra erőteljesen szívja fel Erdély magyarságának minden ízes egyéniségét*, hogy attól megszínesedve és megizmosodva *a főváros életébe is bevigye ezt az ősi zamatot.* Akár a festőművészet és szobrászat, akár az építészet kiállításait nézzük, egyaránt azt érezzük, hogy *ismét összekapcsolódott az egyetemes magyarság*, megtalálta hivatásának helyes irányát és biztosan halad a jó úton.

Előfizetésgyűjtő ügynököket

keresünk Budapest és környékére azonnali belépésre, állandó alkalmazásra. Csak keresztény vagy tanusítványos urak jelentkezzenek: **Magyar Lap- és Könyvterjesztő Vállalat**, Rökk Szilárd-utca 16, II. lépcső, I. emelet 1. sz. Délelőtt 9—3-ig.

Hétfői és keddi rádióműsor

HÉTFŐ:

BUDAPEST I.: 12.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 12.15 Budapest Székesfőváros Gázművei Önképzőkörének énekkara. 12.40 Árpádházi Boldog Margit, a penitenciás királyleány. 13.00 Jazz. 13.15 Körös és Nagykörös. 13.30 Szalonötös. 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. 19.20 Evezőssportunk idei feladatai. 19.30 Magyar ének — magyar lélek. 20.00 Nietzsche és a zene. 20.45 Rádiózenekar. 21.40 Hírek. 22.10 Üzen az otthon. 23.00 Hírek német, olasz, angol, francia és finn nyelven. 23.25 Tánclemezek. 24.00 Hírek.

BUDAPEST II.: 18.20 Jazz. 18.35 Német nyelvoktatás. 19.05 Szalonötös. 19.30 Beszélgetés a betegekkel. 20.00 Hírek. 20.10 Vidám lemezek. 20.40 Mai egyházművészetünk. 21.00 Új német filmmuzsika. 21.25 Részletek a június 6-i kolozsvári irodalmi est műsorából.

KEDD:

BUDAPEST II.: 6.40 Ébresztő. Torna. Hírek. Közlemények. Reggeli zene. 10.00 Hírek. 10.15 Szórakoztató zene. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 11.20 Barabás Lídia hegedül. 11.40 Divattudósítás. 12.00 Harangszó. Fohász. Himnusz. 12.10 Országos Postászenekar. 12.40 Hírek. 13.20 Időjelzés, vízállásjelentés. 13.30 Honvédeink üzennek. 14.00 Tánczene. 14.30 Hírek. 14.45 Műsorismertetés. 15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. 15.20 Szórakoztató zene. 15.10 Gyermekdélután. 16.45 Időjelzés, hírek. 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 17.15 Virágzás. 17.40 A legnagyobb spanyol festő. 18.05 Amire ma szövetségeseink menetelnek. 18.30 Németh László beszél Szilasbalhásról. 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. 19.20 Magyar nóták. 20.10 Mozart-hangverseny. 21.40 Hírek. 22.10 Üzen az otthon. 23.00 Hírek német, olasz, angol, francia és finn nyelven. 23.25 Pilar Arcos, Jean Sablon, Lucienne Boyer és Carlos Gardel lemezei. 24.00 Hírek.

BUDAPEST II.: 17.15 Ruszin hallgatóinknak. 17.40 Peskó Zoltán orgonál. 18.05 Olasz nyelvoktatás. 18.35 Mezőgazdasági félóra. 19.00 Lisztművek. 20.00 Hírek. 20.10 Melles Béla zenekara. 21.30 Macska van a kertben. 22.10 Cigányzene. 22.40 Jazz.

KASSA: 6.40—9.00 Budapest I. 9.00 I. rész: Operarészletek. II. rész: Tánczene. 10.00—11.40 Budapest I. 11.40 Hírek magyar és szlovák nyelven, műsorismertetés. 12.00 Déli harangszó. 12.10—15.20 Budapest I. 15.20 Boldog Margit, az áldozat szentje. 15.45 Magyar nóták. 16.10 Budapest I. 17.15 Budapest II. 17.40 Kallódó magyarok. 17.55 Diáknóta. 18.35 Budapest I. 19.00-tól Budapest I.

— TIZENNÉGYÉVES FIÚ HOLTTESTÉT vetette partra a Duna Kisoroszi határában. Körülbelül 3—4 hete lehetett a vízben.

Másfél évre ítélték Schmideg Leót valutabűnügyében

A *budapesti* ügyészség vádat emelt *Schmideg* Leó szőrmeárunagykereskedő és *Vogelhut* Janka angol nyelvmesternő ellen *fizetési eszközökkel elkövetett visszaélés* bűntette, illetőleg vétsége címén. A vád szerint egy árdrágítási ügyből kifolyólag házkutatást tartottak Vogelhut Náthán *újpesti* lakos lakásán és *a szenpyesládában egy vaskazettában nagyösszegű dollárt, angol fontot, svájci frankot és nagyértékű aranyérmeket* találtak. Vogelhut Náthán, leánya, Vogelhut Janka tulajdonának mondotta őket. Üzleti leveleket is találtak, amelyek Schmideg üzleti tevékenységével álltak kapcsolatban. Az egyik levél egy londoni banktól származott. A bank *a belgrádi argentin követség címére* küldte a levelet, de Schmidegnek szólt. Arról értesítete a bank, hogy pillanatnyilag mennyi angol font követelése van folyószámláján.

A *Parténvi*-tanács már régebben tárgyalta az ügyet. Vogelhut Janka akkor azzal védekezett, hogy az idegen pénzeket részletekben néhai *Lovrich* orvostanártól kapta, akinek titkárnője volt. Az egyetemi tanár jutalmazta ezekkel az összegekkel, hogy nyugdíjigénye hiányában így biztosítsa megélhetését öreg napjaira. Schmideggel csak annyiban állt összeköttetésben, hogy angol nyelvre tanította gyermekeit. Schmideg Leó is tagadta bűnösségét. A beszerzési nehézségek miatt kényszerhelyzetében bonyolította le beszerző vásárlásait a belgrádi argentin követség útján.

A törvényszék számos tanút hallgatott ki, majd *Kleitsch* Imre ügyészségi alelnök vádbeszéde és a védők felszólalása után meghozta ítéletét. A Pártényi-tanács *bűnösnek mondta ki Schmideg* Leót fizetési eszközökkel elkövetett visszaélés bűntettében és ezért *egyévi és hathónapi börtönre*, 20.000 pengő pénzbüntetésre és 7000 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére ítélte. *Bűnösnek mondta ki Vogelhut Janka nyelvtanárnőt is fizetési eszközökkel elkövetett visszaélés vétségében és ezért háromheti fogházra, 100 pengő pénzbüntetésre és 3000 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére ítélte.* A törvényszék ezenkívül *elrendelte a lefoglalt idegen pénzek elkobzását.* Vogelhut Janka ítélete *jogerős.* Schmideg és védője semmisségi panaszt jelentett be.

Olasz ifjúsági vezetők magyarországi látogatása

Az Ifjúság Országos Vezetője tavaly az olasz ifjúság vezetőjének vendégeként megtekintette az olasz ifjúsági szervezetek működését. A látogatás viszonzására az Ifjúság Országos Vezetőjének meghívására, június 11-én egyhetes magyarországi tartózkodásra Budapestre érkezik *Bonamici* Sandro (G. I. L.), az olasz ifjúság főparancsnokhelyettese, *Seliciani* Fernando, az olasz ifjúsági vezérkari főnök helyettese, *Gandelori* Mario olasz ifjúsági főszemlélő, *Palmieri* Nino, a premiliter szolgálat vezetője és Anna de *Filippis*, tartományi szemlélőnő.

— AGYONKÍNOZTA VADHÁZASTÁRSÁT. *Magunyecz* Gyula ipari munkás vadházastársát, özv. *Kiss* Károlyné hatgyermekes családanyát Demecserben gyermekei szemeláttára három napig kínozta, ütötte-verte. Az asszony belehalt sérüléseibe. A nyíregyházi törvényszék *12 évi fegyházra* ítélte Magunyeczet.

TANGÓHARMONIKA OLCSÓ, JÓ

Sternberg

HANGSZERGYÁR VII., RÁKÓCZI-ÚT 60

Kérjen ár-ajánlatot!

RádióAmatőr

AZ EGYETLEN NÉPSZERŰEN TUDOMÁNYOS
HAVONTA MEGJELENŐ
MAGYAR RÁDIÓ-SZAKLAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Negyedévre 3.20 pengő (40,000 korona)
Félévre 6.— pengő (75,000 korona)
Egész évre 12.— pengő (150,000 korona)

Kiadóhivatal: Budapest, VI., Révay-u. 14.

HASZNOS, TUDOMÁNYOS, SZÓRAKOZTATÓ

Nagy Béla

Felfedezők, Világjárók

könyve

Ára 6.10 pengő = 76,250 korona

*

Hajnal kiadás, VI., Révay-u. 14.

*

Kapható minden könyvkereskedésben!

Az év legszebb könyve

SZENTEK LEGENDÁI

Régi és uj legendás könyvekből forditotta és összeállitotta

Dr. RÉVAY JÓZSEF

egyetemi magántanár.

Az előljáró beszédet irta:

Dr. LEPOLD ANTAL

prelátus-kanonok, Esztergom főegyházmegyei főtanfelügyelő.

Nyolc négyszinnyomatu, nyolc egyszinü műmelléklettel.

JASCHIK ÁLMOS

könyvdiszeivel

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Ára 28 pengő.

A Szentek legendáinak stilusában Révay uj és merész kisérletet tesz... Lelke van ennek a stilusnak, amely nemcsak száll, hanem bennünket is magával emel a tiszta élvezet és a tiszta áhitat szárnyain.

Magyarság

A kereszténység legendái bübájos zengéssel szólalnak meg Révay könyvének lapjain s nem kell éppen hivőnek lenni, hogy az ember érezze rendkivüli varázsukat.

Az Est

Ezzel a könyvvel a magyar könyvkiadás hivatásának magaslatára ért. A magyar irodalomnak remekművet adott, a lelkeknek támaszt és erősitést.

Magyar Hirlap

A tiszta irodalom legszebb értékeit reveláló könyv.

Esti Kurir

A legendák anyagát Révay művészi stilusa remekké ötvözte.

Uj Lap

Művészi kivitelü egészvászonkötésben 44 pengő.
Megrendelhető havi részletfizetésre.
KELEMEN D. ÉS TÁRSA könyvforgalmi vállalatnál, Budapest, Egyetem-u. 2

Jaschik Á.

Vörösmarty

296 1. kiad. Pardeli ... Csongor és Tünde. Színjáték 3 felv. Jaschik Á. rajzaival. Bp.: Kellner [é. n.] 4° 136 l. mod. fperg. J. Á. 10 ered. színes kőrajzával. 15. sz. számozott példány.

Lantos XIII. aukciója.
Bpest, 1934

A háborús Olaszország

* * *

Egy hosszú, győzelmes harcokkal eltelt tél után, melynek folyamán Olaszország minden fronton együtt küzdött Németországgal, Japánnal és szövetségeseivel,

az olasz nép derüs és megingathatatlan hittel, fegyelmezett és lelkes munkálkodással készült a közeli döntő erőpróbára.

Minden élesszemű megfigyelő, aki tisztában van az olasz lélek rendíthetetlen önbizalmával és századokra visszanyuló hősi hagyományaival, észrevehette, hogy az eddig elmult két háborus esztendő folyamán, örömteli és szürke napjaiban egyaránt,

az olasz nép az áldozatkészségnek és a hősiességnek oly magasztos példáját nyujtotta, mely csak szorosabban és még erősebben fűzte össze lelki erőforrásait és még szilárdabbá kovácsolta elszánt győzelmi akaratát.

A Duce kemény egyszerűséggel így foglalta össze az olasz nemzet elszántságát: „Győzni!"

Az olaszok gúnyosan és bizonyos megelégedéssel szemlélik azt a makacsságot, amellyel ellenfeleik tévedéseikhez ragaszkodnak; pedig ezek a tévedések egyszer már súlyos csalódást okoztak az angoloknak, amikor ezek azt hitték, hogy a szankciós megtorlásokkal letörhetik Olaszország életakaratát.

Mint annakidején, most is, Olaszország ellenségei azt hiszik, vagy úgy tesznek, mintha általában hihető lenne, hogy a harc keménysége megrendítheti az olasz félsziget lakosságának kitartását.

Hosszú és győzelmes harcokban edződött meg az olasz nemzet hite és akarata, érthető tehát, hogy

csupán gyermeteg kisérleteknek tekinti az angolszász propaganda ama fáradozásait, amelyek azt a látszatot igyekeznek kelteni, mintha Olaszország különbékét szándékozna kötni.

Ezek a kisérletek mindössze azt bizonyítják, mennyire súlyos az a küzdelem, amelyet az olasz tengeri és légi haderő Angliára kényszerít.

Ez az ostoba angolszász magatartás végeredményben csak arra jó, hogy még jobban kidomborítsa Olaszország szerepének jelentőségét a közösen viselt háborúban.

A súlyos és véres afrikai és földközi tengeri csaták az angol birodalmat létfontosságú pontjaiban gyengitették meg és igy előkészitették a Csendesóceánon elszenvedett jóvátehetetlen vereségeket. Mindaz, ami most történik, megerősíti azt, hogy Anglia a Németországtól és Olaszországtól rákényszerített szünetnélküli harcban egyre-másra veszíti el — a Földközitengeren éppúgy, mint másutt — hanyatló hatalmának támaszpontjait.

Az olasz tengerészek hősies fellépése Málta, Gibraltár és Alexandria hihetetlenül megerősített kikötőiben, a Sudai öbölben, valamint *a nemrégen lezajlott tengeri ütközetek szertefoszlatták az angolok minden reményét, hogy valaha is urai lehetnek a Földközi-tengernek.* Az északafrikai tengelyhaderő villámgyors visszaütése Cirenaicában egyszer és mindenkorra megfagyasztották az angol ábrándokat az Egyiptomot fenyegető veszély végleges elhárításáról. Az olasz-német légi erő szakadatlan csapásai pedig megsemmisitették az angolok mozgási szabadságát a Földközitengeren és halálos csapást mértek az angol katonai erőállományra.

Ez az oka annak, hogy amikor Anglia a kényelmetlen bolseviki szövetséges állandó sürgetései miatt nyugtalanul keresi az ú. n. „második front" megnyitásának lehetőségét, *Olaszország tökéletes közömbösséggel kíséri ellenségeinek erőfeszítését és derűs nyugalommal folytatja útját, amely szövetségesei oldalán a közös győzelemhez vezet.*

— **Fotokopia**-okmányfényképezés *Rád.* Andrássy-út 52, 116—640.

A német ifjúság munkábaállítása

Berlin, május 2.
(Német Távirati Iroda)

Sauckel körzeti vezető, munkábaállítási főmegbizott elrendelte az ifjúság munkábaállítását a földeken. Sauckel rendeletében hangoztatta, hogy a védelmi gazdálkodás mellett a táplálkozás biztosítása is a német nép legfontosabb feladatai közé tartozik. Erre a feladatra az 1942. évben a német ifjúság rendkívüli mértékben rendelkezésre áll. Ez a munkábaállítás, a rendelet szerint, a Hitler-ifjúság háborús munkábaállítása keretében történik. A birodalmi ifjúsági vezető az illetékes körökkel való egyetértésben a munkábaállítás főmegbizottjának rendeletéhez kiadta a végrehajtási utasítást az ifjúság nagyszabású munkábaállításáról. A végrehajtási utasítás megállapítja, hogy a mezőgazdasági szántóvető, művelő és arató-munkában való részvétel a német ifjúság háborús teljesítménye és becsületbeli kötelessége. A hosszabb külső munkák végzésére a fiú közép- és felsőbb iskolák 5. és 6. osztályának tanulóit, valamint a felsőbb leányiskolák 7. osztályának tanulóit szemelték ki. A munkábaállás 1942 április 15-e és november 15-e között osztályonként történik A rövidebb helyi munkában a 10. életévüket betöltött ifjak vesznek részt lakóhelyükön vagy a szomszédos, szüleik által naponta elérhető helyeken. Betegeket nem fognak munkára. *(MTI)*

Churchill—Molotov-találkozó híréről beszélnek angolszász diplomáciai körökben

Lisszabon, május 2.

(NST) Angolszász diplomáciai körökben azt állítják, hogy rövidesen mégis sor kerül a *Churchill—Molotov* találkozóra, amelyet már egy ideje bejelentettek, de azután szovjet részről a hirt megcáfolták. Különösen amerikai körökben állítják határozottan, hogy a találkozó megtörténik. *Standley* moszkvai nagykövet Sztalinnal és Molotovval nemrég folytatott megbeszélése ezt a találkozót készitette elő. Ezzel kapcsolatban úgy tudják, hogy Molotov londoni látogatását eredetileg már április harmadik hetére tűzték ki, ahol Marshall amerikai vezérkari főnökkel és Hopkins megbizottal is találkoznia kellett volna. Az utolsó percben azonban szovjet részről elutasító válasz érkezett. Az amerikaiak ezzel a találkozóval azt akarják elérni, hogy az egyre erősödő szovjet birálatot elhallgattassák a hadianyagszállítmányok elégtelen volta miatt és újabb igéretekkel békítsék ki a szovjetet. Továbbá meg akarják vitatni azt a kérdést is, hogy a szövetségesek burmai arcvonalának összeomlása után nem siethetne a Szovjetunió Kína segitségére. Ha a Churchill—Molotov találkozóra vonatkozó hireket fenntartással is kell fogadni, a felhozott indokok, úgy látszik, valóban megfelelnek a szövetségesek egymás közötti viszonyának.

Robbanás egy belga vegyigyárban

Brüsszel, május 2.
(Német Távirati Iroda)

A belgiumi Limburg tartomány tessenderlooi vegyipari gyárában robbanás történt. A szerencsétlenség következtében a belügyminisztérium hivatalos jelentése szerint eddig több mint kétszázan vesztették életüket és ezren sebesültek meg; 300 sebesültet kórházba vittek. Nyomban a szerencsétlenség után a német véderő egységei és a kempemlandi bányavidék különleges mentőcsapatai hozzáláttak a mentéshez.

250 halott

A baleset okát még nem állapitották meg

Brüsszel, május 2.
(Német Távirati Iroda)

A belga belügyminisztérium a következő részleteket közli a tessenderlooi szerencsétlenségről:

Mint már közöltük, szerdán 11 óra 30 perckor hatalmas robbanás megsemmisitette a tessenderlooi kémiai üzemet. A gyárüzem kizárólag a belga gazdaság számára állított elő különböző fajta műtrágyát és mosószereket. A robbanás pusztító hatása többszázméter körzetre terjedt ki. Az ipartelep közelében egy technikus iskola beomlott, részben a robbanás okozta rázkódás következtében. Tessenderloo telefonközpontja üzemképtelenné vált. Igen sok ház részben elpusztult, részben súlyosan megrongálódott. Mivel a robbanás olyan időben történt, amikor az üzemben teljes erővel folyt a munka és az iskolák is tele voltak, az áldozatok száma igen nagy. A német véderő egységei s a kempamlandi szénbányavidék különleges mentőosztagai azonnal megszervezték a mentési munkálatokat. Csütörtök este a mentési munkálatok még folyamatban voltak. Megindították a vizsgálatot a szerencsétlenség okának megállapítására is, az okot azonban eddig még nem sikerült kikutatni.

Brüsszel, május 2.
(Német Távirati Iroda)

A legújabb hivatalos közlés szerint a tessenderlooi robbanás halottainak száma eddig 250-et tesz ki. *(MTI)*

— **Mindig más** ételek készitésével, de az élelmiszerek egyformán takarékos felhasználásával mutatják be a Gázmüvek a gázkészülékek helyes kezelését a kedden és pénteken délután 5 órakor kezdődő főzőelőadásain. VI., Vilmos császár-út 3. Belépődij nincs, ruhatár, kóstoló díjtalan.

TANGÓHARMONIKÁT GRAMOFONT RÁDIÓT HANGSZERT
szaküzletben vegyen.
MARNITZ
zenei központ
VIII., József-körút 37—39.
Fiók: Szolnok, Kossuth-tér 1.
Lerakat: Gyüngyös, Kossuth-u. 3.
Mohács, Szt István-u. 49.
Képes árjegyzék és ismertetők ingyen!

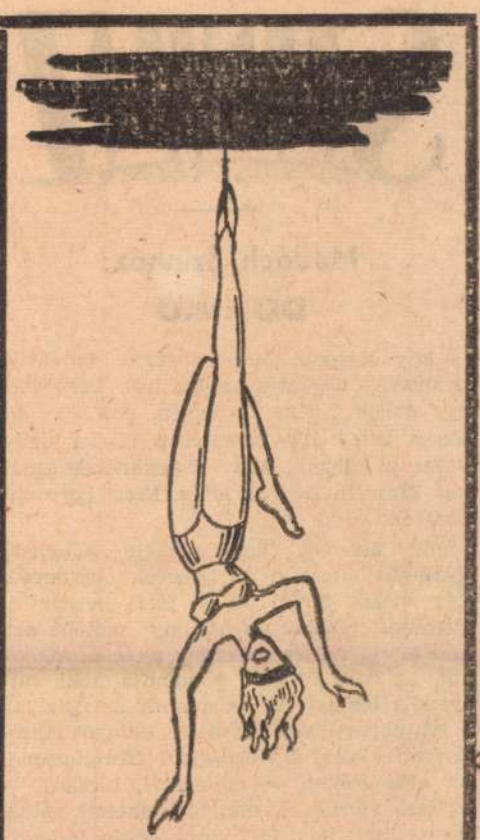
Hildegard Overgrand
csodálatos teljesítménye
HALÁLTÁNC A LEVEGŐBEN!
4 FRENCH
a világhírű zenebohóc-család
15 POMPÁS SZÁM
FÉNYES CIRKUSZ
Tomboló siker!
Naponta 2 előadás
4 és 8 órakor
Minden délután a teljes esti műsor!
A régi, olcsó helyárak!
Tel.: 420—364
221—444

SZÍNHÁZ

Madách Színház:
DOMINO

„Egy asszony, hogy a férje féltékeny gyanúját elterelje az igaziról, bérbevesz egy másik férfit. A végén, persze, ebbe szeret bele." Igy mondanám el, ha sietős volna a dolgom, Marcel *Achard* darabjának meséjét. De van időm. Ezért így mondom el:

„Egy asszony, hogy a férje féltékeny gyanúját elterelje az igaziról, bérbevesz egy másik férfit. Ez a férfi, becenevén Domino, elhozza az asszony életébe azt, ami annyi szegény asszony életéből hiányzik, az édes illuziót. Elmondja neki, milyen is lehetett volna a múlt az igazival, a szajnaparti sétákat, a kis eldugott bisztrókat a vén, harcsabajszú Antoine-nal, az első csókot, — emlékszel, kicsim? — az első szerelmet, amilyen lehetett volna, ha az igazi nem lett volna olyan fajankó. Domino elmondja a múltat úgy, ahogyan az asszonyok szívesen emlékeznének rá, az emléket mondja el, amely szebb a valóságnál, a játékot mondja el, amely szebb az igazságnál. Domino bűvész. Domino egy ezüst álmot húz elő a kabátujjából, ezüst álmot, amit szorgos ezüstművesek, hiába, nem tudnak ötvözni. Dominonak nyert ügye van. Domino megmutatja, milyen nevetséges az ostobaság és a fantáziátlanság, megmutatja, hogy a szellem lefegyverzi az erőszakot. Domino megmutatja, hogy egy szines lélek győz az anyag fölött. Kedves, kedves Domino!"

A fönti két mondat volt a darab meséje. Ez itt, a tartalma. Ezt akarja mondani Marcel Achard, nemcsak egy bohózatot. Francia írók, még vígjátékban is, tudnak mondani valamit a mesén kívül is, valamit, ami a helyzetek mélyén lappang. Valami csúfolódót és valami igazat. Valamit, ami a léleknek szól. Caillavettől Birabeau-n és Cocteau-n át Achard-ig hozzátesznek egy rész filozófiát, vagy csak egy finom illatot, amelytől okos és jószagú lesz az egész mű. Achard például, itt, a féltékenységet gúnyolja, de, mellékesen, a butaságot is, odavág a bűnös képzeletgyöngeségnek, és végigsímít, gyöngéden, a szerelmen, a játékon, az illúzión. Achard bűvész. Achard egy könnyű mese kabátujjából előhúz egy ezüst tartalmat, amit, mesteremberek, hiába, nem tudnak. Achard író. Elhozott avangardista múltjából néhány értékes gondolatot és mesét írt hozzájuk. Nem úgy, mint egyesek: mesébe próbálnak elrejteni néhány gondolatot, mint egy pokolgépet. Achardnak nyert ügye van. Kedves, kedves Achard!

Pünkösti Andor igazán kifogástalan, könnyű és játékos rendezésében, *Heszke* Béla kellemes fordításában és *Iaschik* Álmos bravúros díszletében, nyolc nap alatt készült el az előadás. Nyolc nap egy társalgási vígjátékhoz, amely csupa törékeny árnyalat! De a gyors munka nem látszik rajta. S később méginkább összecsiszolódik. *Várkonyi* Zoltán talán összes alakításain túltesz. Dominot játssza, pergő szellemmel: gúnnyal és érzéssel, savval és lánggal. Igy játszana el Gable egy francia Romeot. *Sennyey* Vera tehetsége ismét új színeket villant. Humorát, szívét és jellemző erejét eddig három alakításában ismerhette meg az iden a közönség. Most megláthatja pikáns, francia ötletességét és báját is e három vonás mellett, valami vonzó, csípős intelligenciát, amely több, mint egy konvencionális társalgási színésznőé. Ez már egyéniség. *Tapolczai* Gyula meleg kómikummal formál meg egy francia jasszt s ha *Greguss* és *Szakáts* a későbbi előadások folyamán néhány súlyos, drámai ballasztot kidob alakításából, mindkettőjük humora kevésbbé hat majd erőltetettnek. Vicceik most még kicsit kenetlenek s itt-ott csikorognak. *Fáy-Kiss* Dóra kedves. Féltékeny férjek, asszonyok, akik visszakívánnak régi álmokat, emberi butaságok és nehézkességek, Dominótól lehet tanulni ám!

M. B. B.

JAZZ-MAJÁLIS
Május 3. vas. este 8 Vigadó.
Rácz Vali, Kelly Anna, Goll Bea, Latabár Kálmán, Pécsi Öregdiákok, Szabó K. jazztrió, Bella-hárfaegyüttes, Sthymmel-tánczenekar, stb. Jegyek az összes jegyirodákban: 1—5 P.-ig.

Hét jótanács az angol hölgyeknek:

hogyan ápolják a selyemharisnyákat?

Stockholmból jelentik:

A nyersanyagokkal való háborús gazdálkodás sulyos problémák elé állította az angol nőket is, akik kénytelenek voltak csökkenteni selyemharisnya-szükségleteiket. Az egyik angol lap munkatársa — számot vetve a korszerű kérdéssel — hét jótanáccsal látja el a szigetország hölgyvilágát. A jótanácsok a harisnyák tartósságát igérik mindazoknak, akik a hét pontot megszivlelik. 1. A harisnyát egy napnál tovább sohasem viseljük és miután levetettük, azonnal mossuk is ki. 2. A cipő belső részét kemény szappannal kenjük be és ezzel elkerüljük a lyukak keletkezését a harisnyán. 3. Nagy lábujjunkat csavarjuk vattába és meglátjuk, hogy a harisnya nem fog elöl kilyukadni. 4. A harisnyát nem szabad mosás közben dörzsölni, legfeljebb langyos szappanlúgban kinyomkodni. 5. Szárításnál a harisnya fejét biztosítótűvel erősitsük meg és a harisnya szárát lógassuk. 6. A harisnya szárításának lassan kell történnie. Sohase helyezzük a nedves harisnyát fütőtestre, vagy kályhára és kerüljük a harisnya vasalását. 7. A harisnya foltozását már akkor kell elkezdeni, amikor a szövés ritkulni kezd. A foltozásnak selyemfonallal kell történnie és legjobb az olyan selyemfonal, amelyet régi selyemharisnyából bont ki az ember. (MTI)

SHAKESPEARE IV. HENRIKJÉBEN, melyet még ebben a hónapban felújít a Nemzeti Színház, Falstaffot Lehotay Árpád, a címszerepet Nagy Adorján, Henrik herceget Apáthy Imre, Pistolt Major Tamás, Percyt Naszódy Sándor, Fürgénét Szabó Margit és Dorkát Vándory Margit játssza.

AZ ANDRÁSSY SZINHÁZ UJ DARABJÁRA ÉS A FŐVÁROSI CIRKUSZ MEGNYITÁSÁRA hétfői számunkban térünk vissza. Kritikai beszámolót akkor közlünk.

SZÍNHÁZ

OPERAHÁZ: Nincs előadás. — NEMZETI: Ármány és szerelem (7). — KAMARA: Koncert (3/48). — MADÁCH: Domino (először, 8). — VIG: A tábornok (1/24, 8). — UJ MAGYAR: Vén diófa (1/24, 8). — PESTI: A bolond Ásvayné (8). — FŐVÁROSI OPERETT: Tahiti gyöngye (8). — VIDÁM SZINHÁZ: Leány a talpán (8). — MAGYAR MŰVELŐDÉS HÁZA: Denevér (1/29). — ANDRÁSSY: Gazdátlan asszony (8). — ROYAL REVÜ: Hurrá, tavasz (1/25, 1/29). — KAMARA VARIETÉ: Sztárszanatórium (6, 8). — KOMÉDIA ORFEUM: Női napozó (1/29). — PÓDIUM IRODALMI KABARÉ: Uj műsor (1/29). — MAGYAR MŰSZINKÖR (csak v.): Vőlegényem, a gazember (1/24, 6, 8). — FÉNYES CIRKUSZ (221-444 és 420-364): Halálténc a levegőben és a 4 French, a világhírű zenebohócegyüttes (4, 8).

Szinházak heti műsora

OPERAHÁZ: V. d. u.: A mosoly országa (3). este: Don Carlos (1/28). H.: André Chénier (1/26). K.: Nincs előadás. Sz.: István király, Szent fáklya (1/28). Cs.: Nincs előadás. P.: Hegyek alján (1/28). Sz.: A végzet hatalma (1/28). V. H.: Nincs előadás. K.: Istenek alkonya (1/27).

NEMZETI: V. d. u.: Három mama (3). V. este: Ármány és szerelem (7). H. K.: A Dárday-ház. Sz.: Három mama. Cs. P.: A Dárday-ház. Sz.: Hibások (bemutató). V. d. e.: Akadémisták vivó- és táncvizsgája (1/211). V. d. u.: A sasfiók (3). V. este: Hibások (1/28).

KAMARA: V. d. u. és este: Koncert (1/24, 3/48). Egész héten minden este és vasárnap délután: Koncert.

MADÁCH: V. d. u. és este: Domino (1/24, 8). Egész héten minden este és vas. d. u.: Domino.

VIG: V. d. u.: Naplemente előtt (1/24). V. este: A tábornok (8). H. K.: A tábornok. Sz.: Naplemente előtt. Cs. P.: A tábornok. Sz.: Naplemente előtt. V. d. u.: Naplemente előtt. V. este: A tábornok.

UJ MAGYAR: V. d. u. és este: Vén diófa (1/24, 8). Egész héten minden este és vasárnap délután: Vén diófa.

PESTI: V. d. u. és este: Tűzvész (1/24, 8). Egész héten minden este és vasárnap délután: A bolond Ásvayné.

FŐVÁROSI OPERETT: V. d. u. és este: Tahiti gyöngye (1/24, 8). Hétfőtől: Nincs előadás.

VIDÁM SZINHÁZ: V. d. u. és este: Leány a talpán (4, 8). Egész héten minden este és vasárnap délután: Leány a talpán.

MAGYAR MŰVELŐDÉS HÁZA: V. d. e.: A VII. ker. leventék sportbemutatója (1/211). V. d. u.: Magyar nóta kívánsághangverseny (1/24). V. este: Magyar munkásifjak estje (1/28). H.: Nincs előadás. K.: Mesedélután (4). Sz.: A sasfiók (1/28). Cs.: János vitéz (4). P.: A babatündér, Pesti karnevál (3). Sz. d. u.: Diákkaptár-előadás (4). Sz. este: Művészest (8). V. d. e.: A „Gyermekvilág" gyermeklap vidám gyermek-matinéja (1/211). V. d. u. A denevér (3). V. este: A mosoly országa (1/28). H.: Hangversenye-est (8). K.: A legszebb olasz tájak (filmelőadás, 4, 1/27).

ANDRÁSSY: V. d. u.: Viharos szerelem (1/24). V. este: Gazdátlan asszony (8). Egész héten minden este: Gazdátlan asszony. V. d. u.: Viharos szerelem.

KAMARA VARIETÉ: V. d. u. és este: Sztárszanatórium (1/24, 1/27, 9). Egész héten minden este és vasárnap délután: Sztárszanatórium.

KOMÉDIA ORFEUM: V. d. u. és este: Női napozó (1/25, 1/29). Egész héten minden este és vasárnap délután: Női napozó.

ROYAL REVÜ: V. d. u. és este: Hurrá, tavasz (1/25, 1/29). Egész héten minden este és vasárnap délután: Hurrá, tavasz!

MAGYAR MŰSZINKÖR: V. d. u. és este: Vőlegényem, a gazember (1/24, 6, 8).

FÉNYES CIRKUSZ (221-444 és 420-364): V. d. u. és este: Halálténc a levegőben és a 4 French, a világhírű zenebohócegyüttes (4, 8). Egész héten minden este és vasárnap délután: Halálténc a levegőben, stb.

— **Házasság.** Lukács Anna és Szanyi Endre május 3-án a nagysallói r. k. templomban tartják esküvőjüket.

FILM-HIR

CAROLE LOMBARD, Clark Gable tragikus körülmények közt meghalt feleségének posthumus filmje, a *Cronin* regényéből készült *Virrasztás*, a közel jövőben két premier-moziban kerül bemutatásra.

Anyák napjára Smart levendulát szív dobozban
Este 7-ig nyitva

Az Angol Park új neve: Hungária Park

Igen sok szórakozóhely van Budapesten, amelynek idegenhangzású neve van. Külföldi városok, országok, külföldi nagyságok neveit használták fel cégérül ezek a szórakozóhelyek, a legtöbbször úgy, hogy az illető elnevezés és a szóbanforgó szórakozóhely célkitűzése és jellege között a legcsekélyebb összefüggés sem volt. A legutóbbi időben többen is szóvá tették, hogy meg kellene változtatni ezeket a külföldet majmoló neveket és magyar vonatkozású elnevezésekkel kellene felcserélni. Most megtörtént az első ilyen átkeresztelés, mégpedig Budapest legnagyobb szórakozóhelye, az Angol Park elnevezésében. Az Angol Park igazgatósága elhatározta, hogy a szórakozóhely nevét az idei évadtól kezdődően Hungária Parkra változtatja meg s már ilyen néven nyitja meg a közeli napokban kapuit. Ezzel kapcsolatban az igazgatóság elhatározta azt is, hogy kibővíti a park területét és több új szórakozási lehetőséggel szaporítja az eddigi attrakciókat. Az Angol Park igazgatóságának példaadó és dicsérendő elhatározását a közeljövőben más szórakozóhelyek hasonló elhatározása is fogja követni.

A TURISTÁK Szent Bernát ünnepét holnap délelőtt a Szentendre fölött emelkedő kőhegyen rendezik. A résztvevők délelőtt 9.05 órakor indulnak a szentendrei Hévvel. A szentmisét dr. Schwarz Elemér mondja, majd megáldja a turistafelszereléseket és az új Szent Bernát-plaketteket.

AZ FTC ÖKÖLVIVÓ SZAKOSZTÁLYA holnap este fél 8 órakor a magyar—német mérkőzés után meghivásos ökölvivó mérkőzést rendez a BTK csapatával. A versenyt az FTC sporttelepének tornacsarnokában rendezik.

MA DÉLUTÁN 5 órakor a Latorca-utcai sporttelepen játsszák le a Buda—Déldunántúl Szent Korona Kupa labdarugó mérkőzését.

A MOTESz vasárnap d. e. 10 órakor a BTC Klotild-utcai tornatermében rendezi országos ifjúsági női egyéni és csapatbajnokságát.

A VII. ker. LEVENTE EGYESÜLET holnap d. e. 11 órakor a Magyar Művelődés Házában matinét rendez az egyesület kiváló tornászgárdájának résztvételével.

A MAGYAR—NÉMET labdarugó mérkőzés játékosai és csapatkapitányai ma este, mint az UFA vendégei, megtekintik az Urániában a nagy sikerrel futó „Tengeri farkasok" című filmet. Az UFA magyaros vendégszeretettel látja vendégül a labdarugókat.

SPORT

A 18. magyar-német mérkőzés

Holnap délután az Üllői-uti sporttelepen kerül döntésre *Magyarország* és *Németország* válogatott labdarugó csapatának 18. találkozása. A tavalyi kölni kudarc nyomasztó sullyal nehezedik még ma is a sportbarátok lelkére s a felszabadulást csak az hozná meg, ha a magyar csapat holnap remek játékkal és a fölényt kifejező gólaránnyal győzné le a németeket. A reváns vágya fűti a közönséget és remélhetően a játékosokat is s nagy lenne az öröm a sportberkekben, ha a reváns sikerülne. A győzelemben pedig reménykedhetünk még ezzel a magyar csapattal is, amelynél jobbat is összeállíthattak volna a válogatók. Sajnos, nem a legjobb magyar csapat áll ki a holnapi mérkőzésre, mert a szövetség mai vezetői életre-halálra lekötötték magukat a futball új rendjének, az úgynevezett WM rendszernek s még a válogatott csapatban sem juttatnak szerepet olyan játékosnak, aki nem csúszik a „rendszerbe". Elfelejtik az MLSz-ben, hogy a labdarugás játék és nem lehet a politikai egypártrendszerek mintájára egységesíteni, sőt elfelejtkeznek arról is, hogy ez a rendszer még a politikában sem mindenütt válik be.

Mindezek ellenére is *megnyerhetjük a vasárnapi mérkőzést, ha csapatunkban meg lesz az összhang és a győzniakarás.* A német csapat ugyanis az idén koránt sincs oly nagy formában, mint tavaly volt, bizonysága ennek, hogy a berlini német-spanyol mérkőzésen csak döntetlent ért el azzal a spanyol csapattal szemben, amelyet néhány nappal később az olaszok fölényesen, négy góllal vertek meg.

Aggodalommal gondol a budapesti találkozásra a bécsi sajtó is. Óva inti a közönséget az elbizakodottságtól s a VB bécsi kiadása „Veszélyes optimizmus" címmel ilyen józan beállításban mérlegeli az esélyeket. Kifejti a cikkíró, hogy *nem szabad a kölni 7:0-át alapul venni az erőviszonyok mérlegelésénél*, mert a tavalyi magyar kudarc súlyos hibák következménye volt. A magyar csapat még ma is igen komoly ellenfél — írja a bécsi lap — és különösen az a budapesti talajon, ahol a szenvedélyes közönség viharos buzdítása óriás előnyt biztosit a magyar csapatnak és ugyanilyen hátrányt az ellenfélnek.

*

A magyar-német mérkőzés holnap délután 5 órakor kezdődik az Üllői-uti sporttelepen és *Barlassina* olasz bíró sípjelére így állnak fel a csapatok:

Magyarország: Tóth — Balog II., Biró — Nagymarosi, Szücs, Dudás — Kincses, Zsengellér, Tihanyi, Bodola, Gyetvai.

Németország: Jahn — Janes, Miller — Kitzinger, Rhode, Sing-Dörfel, Decker, Conen, Walter, Durek.

SZEGED kiírta a város labdarúgó bajnokságát, hogy foglalkoztassa csapatait, miután a vasúti kedvezmények megszüntetésével megszakadtak az alosztályi bajnoki küzdelmek. Szeged bajnokságaiért tíz csapat mérkőzik, köztük a Szeged AK és az SzVSE is. A bajnokságot vasárnap kezdik.

A MAGYAR—HORVÁT VÁLOGATOTT BIRKÓZÓMÉRKÓZÉS horvát résztvevői megérkeztek Budapestre. A nagy érdeklődéssel várt mérkőzés vasárnap este 8 órakor kezdődik a sportcsarnokban. A horvát birkózók bizakodnak, hogy miként legutóbb az olaszokat, most a magyarokat is legyőzik. Érthető a fiatal horvát nemzet válogatott birkózóinak ez irányu szándéka, de számunkra igen kellemetlen csalódást jelentene, ha reménykedésük beteljesülne. A reális számítások szerint ugyanis a magyar csapatnak kell győzni, még pedig biztosan.

A KERÉKPÁROSOK holnap reggel fél 7 órakor startolnak a Budafoknál álló 12. km-es jelzőkőnél, a 200 km-es Budapest—Veszprém—Budapest mérkőzésre. A Beszkárt SE rendezi a versenyt, amely az egyéni országúti bajnokság első futama.

MA délután nyilv főpróba este PREMIER **NŐI NAPOZÓ** szenzációs új revü a Komédiában

BRILLIÁNS ARANY EZÜST vétele és eladása **VARJAS** Károly-körút 22 udvarban Telefon 143-283

CZIKE IMRE. Jézus születése és gyermekkora. Díszes kiállításban ... 2.50

Prohászka Ottokár püspök előszavával A hit örök költészete hatja át ennek az angyalian tiszta, poétikus könyvnek minden oldalát amely a gyermekeknek szól a gyermek Jézusról. A kötetet Jaschik Álmos egészoldalas rajzai díszítik.

	Pengő
Pagés: Das kleine Mädchen	3.—
— Unser Weihnachtsbuch	5.—
Paysen—Petersen: Schildbü	1.30
Pferdmenges Die Reise m	gel 4.—
Prüfer: Das grosse Buch f	4.40
— Viel Spass hat dran, w	4.40
Ramsay: Die goldene Kug	6.33
Reinecke der Fuchs	—, 5.20
Ring, B. Peik	5.—
— Petras Reise	2.30
Reinheimer: Der Frühling	4.—
— Bunte Blumen	3.—
Rothmund: Die Bernstein	2 50
Rübezahl	4.—
Schanz: Für brave Mädc	3.30
— Das goldene Geschich	4.14
— Geschichten und Ge	4.—
Scherz: Familie Tüchtig	7.50
Schmied: Carlos und Nicolas	7.82
Schönfelder: Hansel. Ein Vogelleben	2.—

Siebe: Kasperle in Kasperland	
— Kasperles Spiele und Streiche	
— Joli	
— Lustige Fahrten ins Blaue hinein	
— Im Hasenwunderland	
Staub: Flori und die Weltflieger	
Stier: Quirlefitsch	
Stöckl: Zwei Erzschelme	
— Wildfangs Geschichtenbuch	
— Luginsland	
— O Tannenbaum, o Tannenbaum	
— Irgendwo und Nirgendwo	
Strauss: Lustige Erzählungen	
— Mein liebstes Buch	
Tausend und eine Nacht	3.68, 5.52,
Thiele: Im Nixenreich	
— Von Engeln, Wolken und goldenen St	
— Das Wunderland am Murmelbach	
Till Eulenspiegels lustige Streiche	1.50, 2.88,
Umlauf—Lamatsch: Wunder um uns	

1936 KARÁCSONY

NKLIN-TÁRSULAT KÖNYVKERESKEDÉSE

BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 4.

Német nyelvű ifjúsági iratok.

Jugendschriften in deutscher Sprache.

séskönyvek és elbeszélések. — *Märchenbücher und Erzählungen.*

	Pengő
Kropzeug	2.—
Langröckchen	2.—
olfeng das Sonntagskind	2.—
Schnee leuchtet	2.—
Märchen 2.— 3.— 4.— 6.90 11.50	

	Pengő
Der frohen Jugend Zeitvertreib	1.80
Fronemann: Kinderheimat	3.30
— Dieter und Dietlinde	3.45
Ganghofer: Das Märchen vom Karfunkelstein	4.37
Georgi—Peisen: Das lustige Kinderbuch	

Jaschik Álmosné

MAGYAR MUVESZET
1932. 148.

Szolid és ponto

SZALÁY JENŐ,

Ajándékkönyvek a serdültebb ifjúságnak.

Minden kötet szép díszkötésben.

	Pengő
Arany János összes költői művei. Emlékkiadás. Tíz kötet hat kötetbe kötve	32.—
— Toldi trilógia. Biblia-papíron, pergament-papír kötésben, Jaschik Álmos tervei szerint	20.—
Eddington. A természettudomány új útjai	6.80
Gyulai Pál. Nők a tükör előtt, Jaschik Álmos rajzaival, bőrkötésben	28.—
félbőrkötésben	18.—
Huzella Tivadar. Az élet tudománya	7.—
Kittenberger Kálmán. Vadász- és gyüjtőúton Kelet-Afrikában 1903—1926	16.—
— A megváltozott Afrika	16.—
Lambrecht Kálmán. Az ősvilági élet	6.—
Lévay Mihály. A Boldogságos Szűz Mária Élete, Tisztelete, Szenthelyei, Legendái	36.—
Madách Imre munkái	4.50
Orsi Pietro gróf: A mai Olaszország	15.—
Péter András. A magyar művészet története. Két kötet egybekötve	9.60
Petőfi Sándor összes költeményei I—II. Kiadja Voinovich Géza	25.60
— munkái, I—IV.	18.—
Petőfi és Arany. A két Bolond Istók. Művészi kartonkötésben, Jaschik Álmos rajzaival	10.—
Pintér Jenő. Magyar Irodalomtörténete. Képes kiadás. I—II.	40.—
Primás-Album	30.—
Reichenbach. Atom és világegyetem	5.80
Révay József. Árpádok virága Szent Imre herceg	36.—
Shakespeare összes színművei. Sajtó alá rendezte Voinovich Géza. Három albumalakú kötetben	60.—
Félbőrkötésben	140.—
Szalay József—Baróti Lajos. A magyar nemzet története I—IV.	40.—
Szentek legendái. Összeállította és fordította dr. Révay József. 16 műmelléklettel, díszkötésben	36.—
Tompa Mihály munkái. I—IV.	18.—
Undset. Ida Elisabeth I—II. Egészbőrkötésben	14.—
Vörösmarty Mihály összes költői művei I—II.	18.—
Zsindely Ferenc. Isten szabad ege alatt	16.—

Földrajzi Társaság Könyvtára

Agostini. Tíz esztendő a Tűzföldön	7.—
Almásy László. Autóval Szudánban	7.—
— Az ismeretlen Szahara	8.—
Baktay Ervin. A Boldog Völgy országa	8.—
— A világ tetején I—II.	14.—
Balbo. Diadalmas szárnyak	8.—
— Repülőrajokkal az Óceánon át	7.—
Bánhidy Antal. A Gerle 13 útja	7.—
Sten Bergmann. Kamcsatka ősnépei között	7.—
— A viharok hazájában	6.—
Cholnoky Jenő. Égen, földön	7.—
— A sárkányok országából I—II.	14.—
Etherton. A Mount Everest átrepülése	9.—
Forbáth László. A megújhodott Mongolia	6.—
Keöpe Viktor. Cejlon, az Éden szigete	6.—
— A szigetek gyöngye	7.—
Pfizenmayer. Kelet-Szibéria őslakói	7.—
Stein Aurél. Nagy Sándor nyomában	7.—
— Ősi ösvényeken Ázsiában I—II.	12.—
Sven Hedin. Ma Csung Jiu menekülése	8.50
Taylor. A kannibálok földjén	7.—
Tucci—Ghersi. Kincses Tibet	6.60
Up de Graff. Az Amazonas őserdeiben	7.—
Vörös Márton. A szerencsés expedíció	5.—

5849. Franklin-Társulat nyomdája

Fűzve

Garády. Régi dicsőségünk (96) ..... —.60
Gyulayné. A csillagok birodalma (50) —.60
Havas István. A beszélő csipke (112) —.60
Havas M. A bükki harang (9)..... —.60
Hunyadi Béla. A jó tót atyafiak (177—178) 1.20
Jakab Miklós. Erdélyi szász népmesék (98) ..... —.60
Jókai Mór. A nagyenyedi két fűzfa. A cseregyermekek (207)..... 2.—
Kaffka Margit. Képzelet királyfiak (17) —.60
Kisfaludy Sándor és **Károly** válogatott költeményei (83—84) 1.80
Kolumbán L. A Barcaság (95) ..... —.60
— A Délvidéken és az Aldunán (123—124) 1.20
— A Magas-Tátra (15—16) 1.20
— A Maros mentén (159—160) 1.20
Krúdy Gy. Kún László és egyéb történetek (48) ..... —.60
— Pogány magyarok (55) ..... —.60
— Utazás a Tiszán (117—118) 1.20
Lengyel L. Asztalos Pál története (90—91) 1.20
— Baróthy Lenke (63) ..... —.60
— Magyar levegő (18) ..... —.60
— Történetek, mesék (45) ..... —.60
Lengyel M. Kuruc énekek (101—102) 1.20
— Tanító mesék (107—108)..... 1.20
Londesz E. Egy falusi tanító naplójából (49) ..... —.60
— A könyv (103) ..... —.60
Lőrinczy György. Játék közben (89).. —.60
Magyar Győző. A fehértollasok hőse (139) ..... —.60
Marcellus. Bálványos vár (94) ..... —.60
— Virág Jankó (40) ..... —.60
Móricz Zsigmond. Sasfia meg a sasfióka (113) ..... —.60
Mosdóssy I. Az eskü (6) ..... —.60
— Hullámzó Balaton (186—187) .. 1.20
— Két oltár (52) ..... —.60
— A király könyve (36) ..... —.60
— Út az ingoványon (32) ..... —.60
— Útravaló (21) ..... —.60

Fűzve

Ősz János. Marosszéki székely népmesék II. (188) ..... —.60
Palásthy M. Hősleányok s egy ifjú története (60) ..... —.60
— A jó barátok (46) .. .. —.60
Pásztor J. Elbeszélések (110) ..... —.60
Roboz A. Történetek az iskolából (24) —.60
Rosegger—Kőrösi. Petike (137—138) —.80
Sárándy J. Elpusztult birodalom (13) —.60
— Persenszky vitéz kalandjai (145) —.60
— Régmúlt idők (114) ..... —.60
Schöpflin A. A haladás útján (126—127) 1.20
Sebők Zs. Dörmögő Dömötör utazásai
I. (146—147) —.80
II. (148—149) —.80
III. (150—151) —.80
IV. (152—153) —.80
— Dörmögő Dömötör utazásai a nagy ládával
I. (163—164) —.80
II. (165—167) —.80
III. (168—169) —.80
Steinhofer K. Régi könyvek mesterei (162) ..... —.60
— Tanulságos olvasmányok (194—196) ..... —.60
Szalay Sári. Az állatvilág köréből (179) —.60
Szemere Gy. Két fiú története (135—136) 1.20
— Romhányi Hugó (197—199) .... —.60
Sziklay J. Hany Istók (5) ..... —.60
Szívós Béla. Alföldi rajzok (175) .... —.60
— Debrecen és a Hortobágy (104).. —.60
— A Hajduság (11) ..... —.60
Sztrokay Kálmán. Ég és föld (185).. —.60
Teveli M. Mosolygó arcok (64) ..... —.60
Tóth K. válogatott költeményei (71—72) 1.80
Tutsek A. Életképek (54) ..... —.60
Zsoldos László. Gyermekszínház II. (191) ..... —.60
— A muskátli (140) ..... —.60

BÚVÁR

természettudományi és technikai folyóirat.
Szerkeszti: Dr. CAVALLIER JÓZSEF
Egy évben 1000 oldal, 1000 kép, többszáz pályadíj.
Egész évre P 9·60. Képes tájékoztatót készségesen küld a kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.

Jaschik Almos

Hö

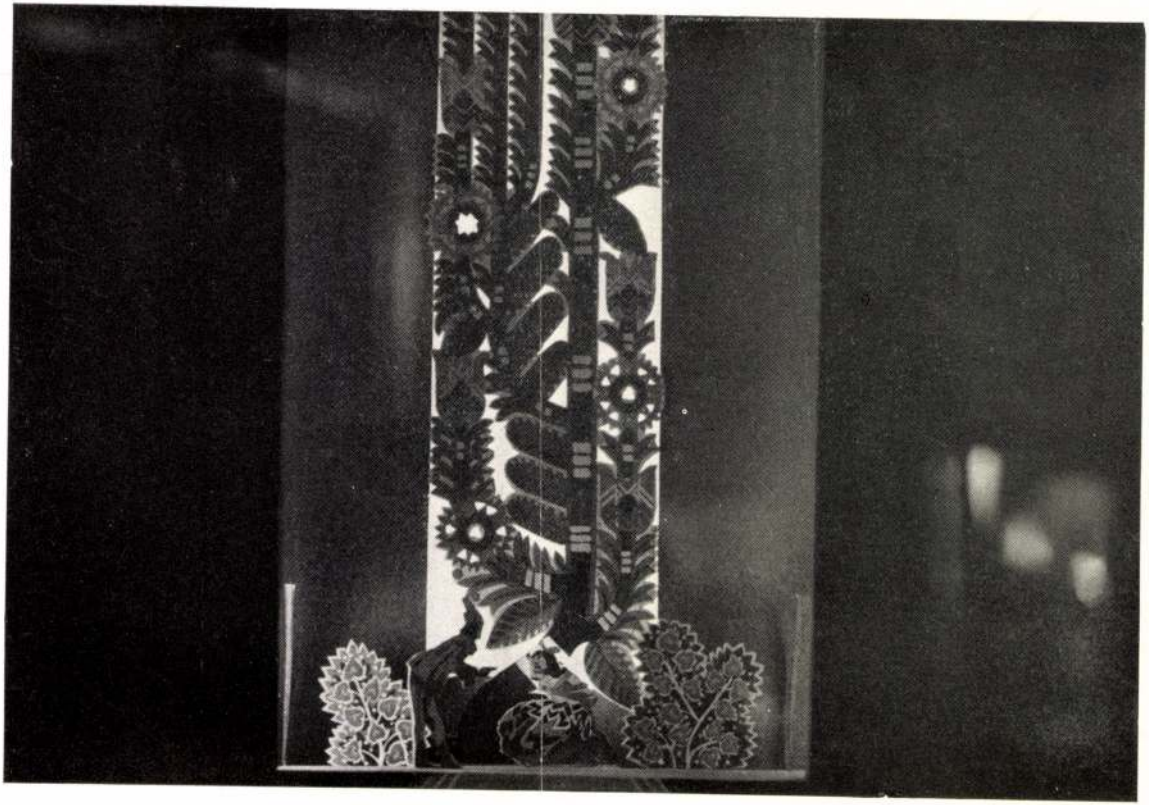

732g. sz. Vörösmarty Mihály: „Csongor és Tünde". Dr. Németh Antal szegedi rendezése. Jaschik Álmos színpadterve.
Nemzeti Színház.

Jaschik

tovább

~~Conrad Gyula~~

~~Csabai Ekes Sajos~~

~~Dallos Hanna~~

~~Divéky József~~

~~Fáy Dezső~~

~~Fiora Margit~~

~~Gáborjani Szabó Kálmán~~

~~Gara Arnold~~ 17.62.l.

Gróf József

Jaschik Álmos

Kaesz Gyula

Kner Albert

Kolozsváry Sándor

Kozma Sajos

Major Henrik

Molnár C. Pál

Reiter László

Vértes Marcel

Rosner, Karl: Ungarske Kunstner-tresnitt ~~[illegible]~~ i det tyvende århundre. Oslo, 1935. /.

18/Pg

ságának,

Budapest.

ember hó 22-én, 691. sz. a. kelt b.
a tek. bizottságot tisztelettel
sek orsz. bizottsága (nak) könyvtára ré szé-

Vásárlási tudnivalók.

A katalógusban megadott eladási árak **ezer koronákban értendők.**

A műtárgyak eladását kizárólag **Kató Kálmán** műtáros eszközli.

A vételár 50%-a a vásárláskor, a több 50% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

Veres Pál

369 W. I. igazgató arcképe, mgtul.
370 Loránt Istvánné és gyermeke, vizf. mgtul.

Vigh Bertalan

371 Nomádok között, vizf. 10000
372 Tamerkan sirja Samarkandon, vizf 10000

Z. Hadzsy Olga

373 Venezia, vizf. 2800
374 Svábhegyi ősz, vizf. 4300

Z. Wittmann Etelka

375 Tabáni udvar, vizf. mgt.
376 Holdvilág ucca, rajz mgt.
377 Idős asszony, portrait mgt.

Záhonyi Géza

378 Hegyoldalban, paszt. 5000

Zorkóczy Gyula

379 Buza keresztek 3000

Zsigmondyné Jármay Edith

380 Tavaszi virágok, vizf. 2500
381 Vadvirágok, muskátlik, vizf. 5500
382 Őszi virágok, vizf. 8000
383 Cineráriák, vizf. 6000
384 Nefelejts, vizf. 4500
385 Buzavirág. vizf. 2800

15

Szigeti Jenő

343 Dömösi ucca, paszt. 6000

Szuly Angela

344 Balokányi liget, krétar. 500
345 Ut a hegyre 600

Szirt Oszkár

346 Tery, szinr. 700
347 Terraszon, szinr. 500
348 Lola, szinr. 600
349 Dunaparti piacz, szinr. 1000
350 Kávétracs. szinr. 700
351 Páholyban, szinr. 1000
352 Ilona, szinr. 800

Telegdy Árpád

353 Ködös külváros, vizf. 1500

Teuhert Károly

354 Pihenő, paszt. 2000

Tóbisch Ilona

355 Fatörzsek, rajz 1000
356 Fűzfák, rajz 1500

Tóth Sándor

357 Udvarunk, vizf. 600
358 Jómadár, vizf. 500

Tscheik Ernő

359 Fehér rózsák, vizf. 1000
360 Csendélet. vizf. 6500

Uitz János

361 Rákospatak, szinr. 500

Undi Mariska

362 Udvar a Felsőhegy uccában, vf. 12000
363 Hadnagy uccai kis vendéglő, vf. 10000
364 Fantáziám, paszt. 15000
365 Gáthy Zoltánné urnő arcképe, pasztell mgtul.

Vadon Benjamin

366 Balatoni részlet, paszt. 2000

Veichinger Károly

367 Városlödi völgy
368 Szent Iván mögött 1500

Reményi József

317 A Pacsai tó, vizf. 2000

Ripszám Henrik

319 Est a Balaton felett, paszt. 3500
320 Est az Alföldön, paszt. 1600
321 Orosz őr, paszt. 1000

Rökk Károly

322 Hordás, vizf. mgt.
323 Téli pihenő, gouache 1300
324 Vizpart, vizf. 1300
325 Őszi reggel, vizf. 1000
326 Hidegnap, vizf. 1200
327 Ősz, vizf. 2000
328 Aratás, vizf. 1200
329 Mosó asszonyok, vizf. 2500
330 Delelő, vizf. 2000

Siuda Nándor

331 Részlet Zugligetből, tollr. 700
332 Faragulmány, tollr. 550
333 Erdőszéle, tollr. 700

Stéller Gizella

334 Akt, paszt. 3000
335 Tájkép, paszt. 2000

Steif Antal

336 Nyári vendéglő, pasztell 1000

Sz. Solymos Bea

337 Vasmegyei füzes 2000

Sz. Horváth Kálmán

338 Vihar előtt. paszt. 2000

Szabó Loránd

339 Önarckép, vizf. 4000

Szabó Lucy

340 Szinek, vizf. 1000

Szekeres Béla

341 Szurkos fenyő, vizf. 2000

Szlányi Lajos

342 Asztag, vizf. 5000

16

287 Virágzó almafa 5000
288 Almafa virágzás 5000

Ocsvár Rezső

289 A hegycsucs 1800
290 Tavaszi szántás 1800
291 A vőrös hegy 1500
292 Érmentén 1500
293 Bronz-ezüst 1500

Ortner Ferenc

294 Matyó kosztüm 600

Pataky Sándor

295 Sietős ut 2000
296 Szeptember végén 2000

Pataky Tibor

297 Sümegi kis ucca, rajz 350
298 Elhagyott kutgém, rajz 400

Pálla Jenő

299 Paraszt leány, vizf. 2500
300 Vasárnap délután, vizf 12000

Páris Erzsi

301 Eső után, vizf. 1500
302 Kertalján, vizf. mgtul.
303 Gyöngyös patak, vizf. 1000
304 Malom patak, vizf. 2000
305 A kőszegi bencés templomból vf. 2000
306 Tetők felett, ceruzar. mgtul.
307 A kőszegi Chernel ház kapuja ceruzar. mgtul.
308 A kőszegi kálvária, ceruzar. 1500
309 Várkapu Kőszegen, ceruzar. 750
310 Stáció, ceruzar. 1000
311 Templom, interieur 1750

Rauscher Juliska

312 Akt, paszt. 4000
313 Mari néni, vizf. 1500
314 Arckép, paszt. mgtul.
315 Rokokó, paszt mgtul.
316 Szerzetes, vizf. 3000

Margitay Ernőné

254 Tavaszi fák, vizf. 600

Maróti Major Jenő

255 Őszi erdő,paszt. 2500
256 Borus este, paszt. 2500
257 Alkonyat, paszt. 5000
258 Reggeli felhők, paszt. 3000
259 Felhőtanulmány, paszt. 1500

Mányi Csizmazia Kálmán

261 Muzsikus czigány, paszt. 3000
263 Lilike, paszt. mgtul.
265 Pihenő, vizf. 600
266 Alföldi táj, vizf. 600

Márkus Imre

267 Fésülködés, paszt. 3000

Mendlik Lajos

268 Udvar, vizf. 400
269 Magányos fák, vizf. 400
270 Tópart, vizf. 500
271 Esős hangulat, vizf. 500
272 Balatonpart, vizf. 600

Mészárosné Kisfaludy Mariska

273 Alkony, vizf. 1000
274 Vándor, vizf. 1200
275 Zalában, vizf. 1000

Nagyenyedi Jeney Zoltán

276 Cséplés, vizf. mgtul.

Nádler Róbert

Vizfestmények;

277 Corfu sziget sziklás partja 10000
278 Santamarina 9000
279 Vázlat 2000
280 Olasz városrészlet 2500
281 Részlet Torboléból 4500
282 Szük ucca Rivában 6000
283 Garda tó 6000
284 Palazzo Ducale árkádjai alatt 5000
285 Ponale ut a Gardató mellett 7000

Neogrády Antal

286 Őszi hervadás 6000

14

Kölber Dezső

225 Il duonno-Pirano 2500
226 Chiesa di Madonna di Neve Pirano 3500
227 Török Mossé Sarajevoban mgtul.

Kőszegi Bella

228 Szomszéd királyságok, vizf. 650
229 Három alma meg egy fél, vizf. 1000
230 Füst, vizf. 900

Kőszegi Fangh Dezső

231 A Soproni Szt. Háromság szobor. tempera 1000

Kövesdy Géza

232 Dr. Bartha Richárd, szénr. mgtul.
233 Mikecz Károlyné, szénr. mgtul.
234 Spitzkofel Tirol, szénr. 1700
235 Hazafelé, szénr. 1700
236 Delelés' szénr. 1800
237 Faluvégén, szénr. 1700

L. Egyed Erna

Rajzok:

238 Üldözés 800
239 Ut a temető mellett 3500
240 Az élet fonala 3500
241 Enyészet 1000
242 Körtánc 4000
243 Tavaszi séta 1500

Dr. Lang Imre

244 Kiskapu. vizf. mgtul.

Lám Ilona

245 Kacérkodás, paszt. 5000

Léránt Zoltán

246 Szántóföld, vizf.
247 Napnyugta, vizf.

Makoldy József

249 Reggel a Dunán Nógrádverőcénél, vizf. 3000
252 Bencésrendház Kőszegen, vizf. 5000
253 Zsinor padlás a Szuffitákkal Lohengrin első felvonás alatt, vizf. 6000

Haranghy Jenő

195 Castillo de la Mota, vizf. 2000
196 Castillo de San Servando, vizf. 2000

Hende Vince

198 Medea 800

Hessky Iván

199 Hetipiac Tatán 4000
200 A tatai Kálvária, domb. 1500
201 Késő őszi tájkép 2000

Hofbauer Ottó

202 Tanulmány fej, vizf. 1800

Holló Alajos

204 Balaton, vizf. 1000
205 Tél a Rózsadombon, viz.. 2500
206 Apponyi-tér, vizf. 500
207 Berlini-tér, vizf. 1000

Horváth G. Andor

208 Nevető, paszt. 4000

Jaschik Álmos

Rajzok: Nem eladók.

209 Illusztr. Ottó királyfi mese-könyvéhez
210 " " " "
211 " " " "
212 " " " "
213 " " " "
214 " " " "
215 " " " "
216 " " " "
217 " " " "
218 " " " "
218a " " " "
218b " " " "
218c " " " "
218d " " " "

Juhászné Ráth Olga

220 Mocsári gólyahir, vizf. 2000

Kántor Andor

222 Szeptember, rajz 500

Gy. Takách Béla

Vizfestmények:

162	Ut Taorminában	3000
163	Erdővágás Csákvár	5000
164	Cédrusok Taormina	3000
165	Árnyékos völgy Csákvár	2500
166	Santa Nicola Bari	4000
167	Piccola Marina Palermó	5000
168	Az Etna Taorminából	3000
169	Tempiodi Giunone Girgenti	3000
170	Csónak kikötő Taormina	3000
171	Agavék Taormina	3000
172	Dömösi hegyek	2500
173	Ködös reggel, Csákvár	5000

Gyertyányi Németh Gyula

174	Szénás szekér	800
175	Aratás	1400
176	Ebéd idő alatt a mezőn	1500

Györffy István

177	Önarckép, rajz	3000

Halasi Horváth István

178	Alkony, paszt.	2000
179	Halpiac Velencében, paszt.	1000
180	Téli kikötő, paszt.	3000

Haldpy Ede

Vizfestmények:

181	Március	1200
182	Harisnya stoppolás	1500
183	Hüvösvölgyi villák	1500
184	Nyárfák	1500
185	Árok	1500
186	Útjavitás	2000
186	Virág állvány	1000

Halász

188	Csendés falu, vizf.	1000
190	Erdő belseje, vizf.	350
191	Erdei patak, vizf.	350
192	Erdő széle, vizf.	350

Hangai Szabó Miklós

193	Óbudai téglagyárak, vizf.	2000
194	Pálvölgyi részlet, vizf.	2000

136 Balaton 1300
137 Esti hangulat 1000
138 Tanyai cselédház 1300
139 Templom bejárat 1300
140 Kisvárosi ucca 1500

Farádi Veress Izabella

141 Leánykafej, vizf. 2000

Farkasházi Miklós

142 Tengerparton, krétar. 1500
143 Velencei kis csatorna, paszt. 1400

Fekete József

144 Téli naplemente 1200

Fesztyné I. Róza

145 Házak a vizparton, paszt. 2500
145a Ház az akáclombok alatt, pszt. 3000
145b Tél, paszt. 3000
145c Hóolvadás, paszt. 4000
145d Szalmáspajta, paszt. 1500

Förstner Tivadar

146 Szajnapart, vizf. 2000
147 Párisi ucca, vizf. 2000

G. Raidl Ida

148 Virágzás, vizf. eladó

Gábor Nándor

150 Kubikusok munkában 300
151 Öreg asszony 650
152 Tanulmány fej 450

Gáspár Dezső

153 Zobor, paszt. 1000
154 Park, paszt. 800

Gimes Lajos

156 Esztergom, paszt. 5000
157 Este Erfurtban, rajz 3000
158 Ponte di Rialto. temp. 4000

Glatz Oszkár

159 Ablak mellett, rajz 4500
160 Vasárnapi készülődés, rajz 4500
161 Ebéd, rajz 5000

10

Dietrich Adolf

106 Reggel a tengeren. vizf. 1500
107 Zivatar után a tengeren, vizf. 3000

Diosy Antal

108 Tanulmány, vizf. 650
109 Tanulmány, vizf. 400

Ebner Miklós

110 Halászbástya, vizf. 1000
111 Tabáni ucca részlet, vizf. 600

Edvi Illés Aladár

112 Budai udvar, vizf. eladó
113 Lussingrandei táj, vizf. eladó
114 Kalotavarró leányok, vizf. eladó
115 Olasz konyha, vizf. eladó

Edvi Illésné Karádi Etelka

116 Arckép, paszt.
117 Arckép, paszt. mgtul.

Edvi Illés Panny

Vizfestmények:

118 Lőcsei ucca 2500
119 Templom részlet 480
120 Pálvölgy 480
121 Tátra 480
122 Uccarészlet 480
123 Lőcsei ucca részlet 480
124 Tátra 480
125 Virágos kert 2000
126 Lőcsei udvar 2000

Engel Piroska

127 Rác asszony, vizf. 1000

Erdős Lajos

128 Arcképtanulmány 1200

Faith István

129 Pellizanoi templom belseje 1000
130 Pellizanoi templom 800
131 Erdőrészlet 2500

Fanta István

Szinrajzok:

132 Kör ucca 1800
133 Régi uccarészlet 1800
134 Felhőtanulmány 1500
135 Rónaháti tanya 1200

Benedek Kata

76 Biblia illusztráció, rajz 200
77 Biblia illusztráció, rajz 200
78 Hazatérő birkák, temp. 1000
79 Fény és árnyék a tűzfal tövéből, vizf. 1000

Benke István

80 Alkonyat, paszt. mgtul.

Berkes Ilona

82 Szadai táj, vizf. 500

Bicsérdy Lajos

83 Rémület, vizf. 1000

Borosnyay Szerén

84 Rózsák, vizf. 4000
85 Fehér virágok, vizf. 3000
86 Máramarosi táj, vizf. 10000

Bundschuh Ottó

87 Öreg tölgy, vizf. 1200
89 Interieur, vizf. 2000

Burián Irén

90 Önarckép, paszt. 4000
91 Híd, paszt. 3000

Csete Balázs

92 Zápor vizf. 400
94 Komázás, vizf. 800

Csillag József

95 Vitorlák, paszt. 2500
96 Pipaszó, paszt. 7000

Csizik Gyula

97 Tabáni ucca részlet, vizf. 5000
100 A viségrádi malompatak, vizf. 10000

Csizmadia István

101 Óbudai részlet, vizf.

Czogler Lotte

102 Leányfej 800

Demeczkyné Wolf Irma

103 Virágos kert, vizf. 2000
104 Tavaszi fák, vizf. 2000
105 Műterem ablak, vizf. 2000

34 Balatoni felhők, vizf. 2000
35 Dülő út, vizf. 2000
36 A régi főkötő, vizf. 3000
37 Est a Balatonon, vizf. 2000
38 A patak mentén, vizf. 2000
39 Október vizf. 3000
40 Balaton part. (Szemes) vizf. 3000
41 Szeptemberi délután, vizf. 3000
42 Est hangulat, vizf. 3000
43 Csuszkálók, vizf. 2000

Bardócz Árpád

44 Öreg férfi, paszt. 2000
46 Szőke leány, paszt. 2500
47 Kékruhás, paszt. 3000
48 Vera, paszt. 4000
49 Dr. Bernáth Ottó, grafitr. mgtul.

Barna Ilona

50 Az iglói templom, vizf. mgtul.
51 Téli hangulat, vizf. mgtul.
52 Friss hó, vizf. 2000

Bartus Ödön

53 Pipacsvölgy
54 Danivölgy

Baumhorn Olga

55 Portrait

Bayer Ágost

56 Girgentiből, rajz 1200
57 A milánoi dom, vizf. 2000
58 A sirakusai kikötőből, vizf 2000
59 Bolognából, vizf. 1500
60 A nápolyi Porta Capuana, vizf. 2000
61 Egy római templom, vizf. 1500
62 Mea, rajz 2000
66 A nápolyi kikötőből, vizf. 2000
69 Egy nápolyi tér, rajz 1500

Beck Schwarcz Elza

70 Dunai részlet 1200

Belányi Viktor

71 Margit, rajz 1500
72 Önarckép, rajz 1200
73 Pipi, rajz 1000

Bene György

75 Neuhaus a/d Tristing, vizf. mgtul.

Kiállitott műtárgyak jegyzéke

	Aradi-Edvi Illés	
1	San Sego, paszt.	1500
2	Árva vára, paszt.	2500
	Aradi Grünwald Béla	
3	Kora tavasszal, rajz	800
4	Falusi ucca, rajz	600
5	Erdő széle, rajz	600
	Ágoston Ernő	
8	Fekvő nő, rajz	600
9	Fájdalom, rajz	600
10	Imádkozó, rajz	600
11	Akt, rajz	600
	B. Hadzsi D.	
12	Nena, vizf. és rajz	mgtul.
13	Tátrai havastáj, rajz	11000
14	Tátrai havas táj, rajz	11000
15	Tátrai fenyők, rajz	8000
16	Férfi arckép, rajz	mgtul.
	Baky László	
17	Havas udvar	eladó
18	Fehér viola	1000
20	Zagyvapart télen	1500
21	Csibeköltés	1500
22	Halak	800
	Bakoss Tibor	
23	Falusi paraszthház, vizf.	2000
24	Heverő tyukok, vizf.	2000
25	Pitvaros ház, vizf.	2000
	Balázsfy Rezső	
26	Colosseum, szinr.	1500
26	Római ucca, szinr.	1500
28	Villa Borghese, szinr.	1500
	Baransky E. László	
29	Faluszéle, vizf.	2000
30	Őszi délelőtt, vizf. dr. D. Ö. ur tulaj.	
31	Szél a Balatonon, vizf.	
32	Öregasszony, vizf.	2500
33	Szemesi táj, vizf.	2000

A Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének

I—IX. kiállitásain

dijat nyert művészek névsora.

Állami I. vizfestménydijat nyertek: Vida Árpád (1911) Bakoss Tibor, Raáb Ervin (1913) Deák Ebner Lajos, Kőrösfői Kriesch Aladár, (1919) Nagy Sándor, Nádler Róbert, Boemm Ritta, (1920) Koszkol Jenő, (1921) Szlányi Lajos, (1922) Edvi Illés Aladár (1923) Berón Gyula (1925)

Állami II. vizfestménydijat nyertek: Boemm Ritta (1911), Wágner Géza (1913), Haranghy Jenő, Szmrecsányi Ödön (1920), Baranski E. László (1921). gy. Takách Béla (1922), Koszkol Jenő (1923), Hessky Iván (1925)

Állami pasztelldijat nyertek: m. Major Jenő (1911). Undi Mariska (1913), Katona Nándor (1919) Márton Ferenc (1919), Poll Hugó (1920), Edviné Karádi Etel (1921), Kunwald Cézár (1922), Fesztyné Jókai Róza (1923), Kunffy Lajos (1925)

Állami rajzdijat nyertek: Tájrajzra: Háry Gyula (1011, 1922), Baranski E. László (1913), dobai Székely Andor (1919), Alakrajzra: Vadász Miklós (1911), Berón Gyula (1913, 1919), Marton Ferenc (1920), Győrffy István (1921), Glatter Gyula (1922), Ágoston Ernő (1923), Kövesdy Géza (1925)

Állami könyvillusztráció dijat nyertek: Pogány Vilmos (1911), Nagyné Kriesch Laura (1913), Jaschik Álmos (1920, 1923), Czóbel Margit (1920), Undi Mariska (1925)

Wolfner Gyula vizfestménydijat nyertek: (friss, közvetlen impresszió visszaadása) Kőrösfői Kriesch Aladár (1919), Baranski E. László (1920), dobai Székely Andor (1922), Garzó Bertalan (1923)

Besnyő Béla vizfestménydijat nyertek: (magyar tárgyu képre) Kövesdy Géza (1922) Baranski E. László (1923)

Solymosy Márton vizfestménydiját (fiatalabb művészi dijazásra) Sz. Kovách Ágost (1923)

Budapest Székesfőváros diját nyerték: Vizfestményre: Jaschik Álmos (1922), Nagy Sándor (1923) Edvi Illés Aladár, Nádler Róbert (1925) Pasztellre: Kunffy Lajos (1923)

1

A MAGYAR
AKVARELL- és PASZTELLFESTŐK
EGYESÜLETE

XII-IK KIÁLLITÁSÁNAK

KATALÓGUSA

NEMZETI SZALON 1926 MÁJUS HÓ

V

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:

Gróf ANDRÁSSY GYULA v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:

Horvai János

IGAZGATÓ:

Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek:

Edvi Illés Aladár
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
Rubovics Márk
Vajda Zsigm.

Műpártolók

Bauman Márton
Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbizva
Dr. Ilosvay Lajos

MŰTÁROS:

Kató Kálmán

TITKÁR:

Bende János

ÜGYÉSZ:

Dr, Képessy József

PÉNZTÁRNOK:

Eckstein M. Miklós

SOCIETAIRE TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Edvi Illés Aladár
Endrey Sándor
Gellért Jenő
Horvai János
dr. Ilosvay Lajos
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
dr. Képessy József
† Kőrösfői Kriesch Aladár
László Fülöp Elek
† Br. Mednyánszky László
Mendlik Oszkár
Nádler Róbert
Rubovics Márk
† Székely Bertalan
† Szikszay Ferencz
Vajda Zsigmond

A Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete

Elnök:
Nádler Róbert

Titkár:
Baranski E. László
Bpest, VI, Andrássy-ut 71.

Pénztáros:
dr. Loeszl István
Bpest, IX, Erkel-u, 13a.

Választott (rendes) tagok:

Baranski E. László
Boemm Ritta
Csánky Dénes dr.
Deák-Ebner Lajos
Edvi Illés Aladár
Garzó Bertalan
Jaschik Álmos
Katona Nándor
M. Major Jenő
Márton Ferencz
Mendlik Oszkár
Nádler Róbert
Nagy Sándor
Neogrády Antal
Olgyai Viktor
Poll Hugó
Pogány Villy
Raáb Ervin
gy. Takách Béla
d. Székely Andor
Szlányi Lajos
Szmrecsányi Ödön
Undi Mariska

Rerrich Béla: Harsányi Jenő rózsadombi kertjének részletei. ✦ Gartendetail ✦ Détail d'un jardin à Bude.

60 a
61 l

Fábry Pál: Ruhaszekrény. Készítette Krikava István. ◆ Kleiderschrank. ◆ Armoire.

Magyar Iparművészet
1927.

Jaschik Álmos

Rajzok: Nem eladók.

209	Illusztr. Ottó királyfi mese-könyvéhez			
210	"	"	"	"
211	"	"	"	"
212	"	"	"	"
213	"	"	"	"
214	"	"	"	"
215	"	"	"	"
216	"	"	"	"
217	"	"	"	"
218	"	"	"	"
218a	"	"	"	"
218b	"	"	"	"
218c	"	"	"	"
218d	"	"	"	"

Nemzeti Szalon

1926. maj.

MAFE 12. kiáll.

BERÉNY RÓBERT: Kapálók.

HIREK

— **SEPSISZENTGYÖRGYÖN ÉS KÉZDIVÁSÁRHELYEN** több házat építettek sokgyermekes szegény családoknak az ONCsA költségén. Vasárnap avatják fel az új családi házakat.

— **32 MILLIÓ KILÓ VADHÚSSAL gazdagították a német közellátást a német vadászok 1935—37-ben.** *(NST)*

— **VOLPI DI MISSURATA GRÓFOT,** a nemzetközi filmkamara elnökét, akit *feleségének* súlyos betegsége megakadályozott a budapesti tanácskozásokon való részvéte ben, *feleségének elhúnytával mélységes gyász érte.*

— **NYUGALOMBAHELYEZÉSÜKET kell kérni a horvát állami alkalmazottaknak legkésőbb három nappal 60. évük befejezése után. Csak a miniszterek kivételek, meg az olyan tisztviselők, akiket szolgálati szerződéssel vagy különdíjazással alkalmaztak.** *(NST)*

— **HIDEGHULLÁM** vonul végig Svédországon. Stockholmban 10 fokos hideg van, az északi vidékeken 25 fok.

— **BEZÁRATTÁK A KOCSMÁKAT** és egyéb italozóhelyeket több brit városban, főleg a partmentiekben, mert mindjobban elterjedt az alkohol élvezete a brit katonák és tengerészek között. *(MTI)*

— **1800 PÁR CIPŐT** és 4500 méter ruhaanyagot osztottak ki Csík megye szegényei között. A gazdasági munkásruhák szétosztása során pedig 10.000 méter ruhaanyagot és 8000 méter fehérneműanyagot juttattak a megye lakosainak.

— **POLTAVÁBAN megalakult a német nemzetiszocialista munkáspárt helyi csoportja. Ez a legkeletibb helyi csoport, amellyel a párt rendelkezik.** *(NST)*

— **MEGHALT EGY RÉGI TISZTVISELŐNK.** A *Magyarország*-nak gyásza van. *Lányi* János, kiadóhivatalunknak egyik kitűnő tisztviselője, 24 évi értékes szolgálat után, életének 55-ik évében váratlanul elhunyt. Kötelességteljesítésével és emberi értékeivel nagyrabecsülést és szeretetet biztosított maga számára a *Magyarország* nagy családjában, amely most hátramaradottai iránt érzett mély részvétlel s egy kitűnő ember elmúlása felett érzett fájdalommal búcsúzik *Lányi* Jánostól.

— **KITÜNTETÉS.** A Kormányzó Úr *Rozváczy* Lajos államtitkárnak nyugalombavonulása alkalmából csaknem négyévtizedes érdemes és eredményes munkássága elismeréséül a Magyar Érdemrend középkeresztjéhez a csillagokat adományozta.

— **MEG KELL NŐSÜLNIÖK 18 HÓNAPON BELÜL a bolgár közalkalmazottaknak, különben elbocsátják őket. A középiskolát végzettenek 27, a főiskolát végzetteknek 30 éves korukig kell megnősülniök.**

— **A SZENT ISTVÁN AKADÉMIA** december 13-án 11 órakor dísztermében ünnepi ülést tart. Az elnöki megnyitót *Serédi* hercegprímás mondja, beszédet tart *Pataky* Arnold pápai prelátus, *Vargha* Damján egyetemi tanár és *Papp* Károly egyetemi tanár, főtitkár.

— **GOLL BEA BUNDÁJÁT ELLOPTÁK.** *Takács* Antalné *Goll* Bea ismert filmsztár és táncművésznő panaszt tett a főkapitányságon, hogy vacsorán volt férjével és társaságával a Thököly-út 116. számú házban a Mester Film Kft helyiségében s távozás előtt vette észre, hogy *2000 pengőt érő mókusbundája eltünt.*

— **SZERELMI BÁNATA** miatt apja szolgálati fegyverével főbelőtte magát ifj. *Papp* András debreceni ásztalossegéd. Állapota *súlyos.*

— **GYÁSZROVAT.** Angelo *Zanelli* hírneves olasz szobrász, az olasz királyi akadémia tagja Rómában meghalt.

Háromszéki *Szotyori-Nagy* Kálmán aranydiplomás orvos, volt kórházi főorvos, 90 éves korában Debrecenben elhúnyt.

Kalmár Ilona, a pestszenterzsébeti nyilvános jogú magánleánygimnázium alapítója, fentartója és igazgatója elhúnyt.

Kutasy Kálmán, Vas megye ny. árvaszéki elnöke 64 éves korában Szombathelyen elhúnyt.

Bölöni Vilmos székelyudvarhelyi unitárius lelkész-esperes 64 éves korában Kolozson elhúnyt.

— **AZ IFJÚ EURÓPA,** az európai főiskolai ifjúság lapja, amely az európai együttműködést hirdeti, új számában a többi illusztris szerző között közli vitéz *Csicsery-Rónay* István országgyülési képviselő *Végrendelet Európa ellen* című értékes cikkét.

— **A MÁLTAI KATONAI TÖRVÉNYSZÉK halálraitélt egy olasz állampolgárt angolellenes tevékenység miatt. Az ítéletet végrehajtották és a halálraitélt »Éljen Olaszország!« kiáltással esett össze.** *(MTI)*

SZINHÁZ ÉS FILM

KÉPZELT BETEG

Bemutató a Madách Színházban

Molière-t mindig divat volt kritizálni, különösképpen utolsó munkáját, a *Képzelt beteg*-et. Gyulai Pál annakidején hosszú perlekedő cikkben védte Schlegellel szemben a *Fösvény*-t, Ambrus Zoltán pedig a nagy komédiás leggyöngébb alkotásai közé számította a *Képzelt beteg*-et. Kritikájában azt mondja, hogy Argan, ez a buta álbeteg a mai szemlélő előtt inkább szánalomraméltó, mint nevetséges. Azt is mondja, hogy nem időszerű a párisi színpadokon is akkor adják, ha jobb ötlet nem akad *Molière* halála évfordulójára.

Lehet, hogy Strindberg árnyékában nem látszott időszerűnek a *Képzelt beteg*. De ha a mai szemlélő most megnézi a Madách Színház felújításában, csodálkozik ezen az ártetlenségen. Kétségtelen, hogy van a Képzelt betegnek hibája: Molière beadja a derekát benne a közönségnek és heppi enddel fejezi be. De mégis örökéletű alkotás. Általában úgy könyvelik el, mint az orvosi fonákságok epés kigúnyolását, vagy a halálfélelem kikacagását. Van benne ebből is, abból is, de főtémája és főhőse nem a beteg és nem az orvos, hanem a balga és ostoba embere. A képzelt beteg lehet tragikus is. Nevetséges akkor lesz, ha ostoba. Argan pedig nem szánalamraméltó, hanem bosszantóan nevetséges figura, akinek az egészségeslelkű szemlélő szívből kívánja a büntetést. Tehát tökéletes vígjátéki jellem. Molière ott követ el hibát, hogy nem következetes és nem bünteti meg, hanem bevezeti gyermekei szeretetének boldog révébe. De ezen túl megállapításai, mondanivalója a korok felett áll és mindig időszerű marad.

A Madách Színház *Pünkösti* Andor rendezésében teljes jubileumi formájában adja elő a vígjátékot, elő- és utójátékaival és prologusával. Így egy kissé van benne valami a modern bibliofil kiadványok ízéből és jellegéből. De ez a jelleg nem kellemetlen. Valószínű, hogy a darab finoman tartott hangulatában része van a fordítónak. *Major* Tamásnak is, de a kitűnő szerepcsztásnak is. A színészek önmagunk is élvezik Molière-t s játékukat. A bemutató a bizonysága, hogy a tökéletes jellem és stílus még a kisebb kaliberü színészt is magasba tudja lendíteni. Ilyen nagy drámákon látszik, hogy mennyit ront színészeink játékán, hogy kevés drámaírónknak van jellemalkató ereje.

A főszereplő *Tapolczai* Gyula, de *Várkonyi* Zoltán fölébe ugrik. *Tapolczai* kedves, mulatságos és kellemes csak tulságosan kedélyes, hogy a drámai feszültséget mindvégig meg tudja tartani. Ki kell küszöbölnie az epizód játék ízét. Ezt azért kell elmondani, mert viszont az is látszik, hogy *Tapolczai* alkalmas nagy szerepekre is. Várkonyi olyan játékot mutat, amilyet IV. Henrik óta nem láttunk nála. Azok közé a színészek közé tartozik, akik csak különlegesen jól megrajzolt jellemekben tudnak magasralendülni. Egyébként új oldalát mutatja: remek vígjátéki színész. *Turay* Ida pontosan azt adja, amivel mindig el szokta bájolni a közönséget. Ugyanígy *Sennyei* Vera. Pompás *Bozóky* István, *Baló* Elemér és *Bakács* Gábor felcserkarikaturája. *Szakács* Zoltán finom. Sok jó vonás van *Hoykó* Ferenc és *Győrfi* Gy. a. n. játékában. *Szemere* Verától több erőt lehet várni, mint amit mutatott. A darab gyermekszereplője, *Kovács* Kató nemcsak kedves, de tehetséges is. Rajtuk kívül fel kell még sorolni *Gajzágó* Denise, *Serényi* Éva, *madi Szabó* Gábor, *Nagy* Emmi, *Bors* Kató és *Csiki* Márta nevét s meg kell dicsérni *Dávid* Gyula zenéjét. *Jaschik* Almos díszleteit és *Rökk* Edit jelmezeit.

Sinkó Ferenc

STYX KAPITÁNY LESZÁMOL

A Corvin mai bemutatója

Laura Solari és Viktor de Kowa

Ma mutatja be a Corvin filmszínház a Tobis legújabb produkcióját, a Styx kapitány leszámol című bűnügyi históriát, amelynek főszereplője a fiatal diplomata, ki új állomáshelyére érkezve nemcsak követségének szörnyű állapotaitól rémül meg, hanem még egy gyilkossági históriába is belekeveredik. Ez a két téma vonul végig a filmen, a bűnügyi história és a sok panamával leszámoló Styx kapitány kalandos »tisztogatóhadjárata«. Viktor de Kowa játssza a címszerepet, kitünően. Partnerei közül a szép szőke Laura Solari és a magyarszármazású Simo Margit nevét kell elsősorban feljegyeznünk. A film igen szórakoztató produkció, változatos, tempós, ötletes történet, amely bőven szolgálja a legkülönfélébb ízlésü mozilátogató kedvét.

Mindenből mindenkinek

December 5-én, szombaton 19 óra 05 perckor kerül sor a legközelebbi *Mindenből mindenkinek* műsorra. *Osváth* Júlia, *Karády* Katalin, *Hámory* Imre dalokkal, *Kiss* Ferenc hegedüszámokkal, *Bodnár* Jenő versekkel szórakoztatja a rádió hallgatóit. Közreműködik a kétórás tarka esten a Székesfővárosi Zenekar *Rajter* Lajos és *Major* Aladár vezényletével.

ELEKTRA: BAKÓ MÁRTA

A Nemzeti Színház *Iphigénia Delphiben* című Gerhart *Hauptmann*-drámájában Elektra szerepét *Bakó* Márta, a színház tehetséges fiatal drámai színésznője vette át.

A Normandie fedélzetén játszódik Az úszó város című új francia bűnügyi vígjáték javarésze, amelynek főszereplője Gaby Morlay és a régen látott kitünő Jules Berry.

Énekkari hangverseny a Kormányzó Úr tiszteletére

A *Magyar Dalos Egyesületek Országos Szövetsége* állandó legfelsőbb fővédőjének, *vitéz nagybányai Horthy Miklós Kormányzó Urnak* tiszteletére, névünnepe alkalmából énekkari hangversenyt rendez a Zeneművészeti Főiskola nagytermében december 9-én, szerdán este ½7 órai kezdettel. Közreműködik nyolc énekkar *Zsasskovszky* József. dr. *Paulovits* Géza, *Kovách* Andor, *Laskó* Emil, *Schnitzl* Gusztáv és *Lisznyay Szabó* Gábor vezényletével. *Pécsi* Sebestyén orgonaművész *vitéz Horthy István Kormányzóhelyettes Urra* való emlékezés jeléül Caesar *Franck:* Piéce héroique című művét adja elő.

ANIA SULI

Ania Suli

az ismert fiatal énekesnő Berlinbe utazott egy nagy gramofoncég meghivására. Tizenöt lemezt készítenek vele, amelyekre Ania Suli legismertebb dalait énekli. Továbbá meghivást kapott a berlini rádióhoz is, ahol előreláthatólag három ízben szerepel.

A Nemzetközi Filmkamara záróülése

A *Nemzetközi Filmkamara* elnöki tanácsa csütörtökön tartotta meg záróülését *Wlassics* Gyula és *Tomcsányi* Kálmán államitkárok jelenlétében. A Nemzetközi Filmkamara résztvevői üdvözlő táviratot küldtek az időközben megbetegedett *Balogh* László alelnöknek. *Melzer* Károly főtitkár megállapította, hogy a Filmkamara évi közgyülése értékes munkát végzett az európai filmügyek érdekében és ez a munka a jövőre nézve is értékes eredménnyel kecsegtet.

A résztvevők lelkes éljenzése közben olvasták fel azokat az üdvözlő táviratokat, amelyeket a *Kormányzó Úr, Göbbels* birodalmi miniszter és *Pavolini* olasz népnevelésügyi miniszter intézett a *Nemzetközi Filmkamarához.*

A Pesti Színház

a *Nők harca* című *Scribe—Legouvé—Hegedüs* vígjáték rendkívüli sikerére való tekintettel holnaptól, december ötödikétől kezdve *minden szombaton délutáni előadást is rendez.*

Kovács Károly

Kovács Károly

a Nemzeti Színház kitünő művésze, amint már jelentettük, *Olaszországban filmezik.* Első szerepét most játssza *Torinóban*, a *La casa di fiume* (Ház a folyóparton) című filmben. Partnere *Simor* Erzsi. A film másik főszereplője *Crisman. Kovács* Károly mérnököt játszik a gyarmati történetben, amelynek egy része a belga Kongóban játszódik. A külső felvételeket most forgatják az olasz Alpokban *Borgesio* rendező vezetésével, míg a gyarmati külső felvételeket előreláthatólag Dél-Olaszországban veszik fel.

Martonyi Alfrédot, a gráci operaház európaszerte ismert fiatal magyar szólótáncosát öt-hat estére szóló vendégszereplésre hivta meg a szófiai Bolgár Királyi Operaház. Martonyi eleget is tesz a meghivásnak, amennyiben nem merülnek fel utazási nehézségek.

•

A szegedi Városi Színházban négy napon át Moreto Donna Diana című vígjátéka kerül színre. A címszerepet Radnóthy Éva alakítja. Jelentős szerepet játszik Márkus Lajos, Váradi Szabolcs, Szapáry Sándor, Ladányi Ferenc és Parragh Éva.

MARNITZ romantikus orgonaest

HOLNAP este ½7-kor a **ZENEAKADÉMIÁN ÁKOM** Lajos, **BORDY** Bella, **CSÁNYI** László, **KÁNTOR** Béla, **RÁCZ** Vali, **SZABÓ** Miklós, **VÁRHELYI** Antal közreműködésével. Jegyek **MARNITZNÁL,** József-körút 37.

Tábori levelezőlap

Irta Ignácz Rózsi

Egy fiatal varrólány jár olykor a házhoz fehérneműt javítani. Kedves, szerény teremtés. Szorgalmasan gyüjti a pénzt arra az időre, mikor majd a háború végén leszerel az ismerőse. Azt szeretné, hogyha a fiú megkérné a kezét, akkorra legyen már egy kis kelengyéje. Igen ám, de a fiú nem nyilatkozott, mielőtt bevonult. Ismeretségük még nem volt szerelem. Udvarlásnak sem lehetett nevezni. Csupán csak vonzódtak egymáshoz. Halk, édes sejtelmek indultak kettejük között s Mártuska, a kis varrókisasszony, tovább szőtte az álmokat. Ő már elképzelte, hogy a fiú szereti, hazajön és feleségül veszi. A fiú írt neki egy kedves, semmitmondó tábori levelezőlapot. Mártuska válaszolt, nem melegebben s nem hidegebben, mint a katona. Szemérmes lélek: arra vár, hogy a fiú legyen melegebb, a fiú kezdje. De, úgy látszik, a fiú is gyámoltalan teremtés. Ő talán bíztatást várna a leánytól. Jönnek, mennek a kis semmitmondó lapok. Mártuska egyre nyugtalanabbul vár; ha sokáig késik a posta, olyan szomorúan néz a semmibe, hogy a gyűszű leesik az ujjáról s a tű a tenyerébe szalad; ha megérkezik a zöld levelezőlap, dudolva dolgozik s úgy berreg lába alatt a varrógép pedálja, mintha egy repülőgép gyorsaságával versenyezne. Néha raitakapjuk, hogy az agyonolvasott lapot sillabizálja. Egy-egy szaván úgy töri a fejét, mintha keresztrejtvényt fejtene. A lapokat mindig megmutatja s úgy néz rám, míg olvasom, mintha én ki tudnék deríteni valamit. Valami olyat, amit ő szívszakadva vár.

»Kelt lapom valahol Oroszországban, — írja a fiú — kedves Mártuska! Azt írja kedves Mártuska, hogy én nem irok. Pedig higyje el, kedves Mártuska, irok én. Hej, ha azt Magácska tudná.« — Itt három pont következett.

— Tessék mondani, — kérdezte a kislány és elpirosodva nézte a három pontot, — ez már... ez már... nyilatkozat? — A lap a három pont után így folytatódott: »Jó egészségben vagyok, amit Magácskának is kívánok, kedves Mártuska. Itt nagyon nagy sár van. Arról még nem tudok semmit, hogy mikor megyek szabadságra. Kezeit csókolja: Gyuri.«

— Olyan nehéz fogalmazni, — rebegte Mártuska, — tetszik tudni, nem szeretnék *leégni*. Egyszer elkezdtem egy lapon, hogy *folyton* Magára gondolok, Gyuri, de eltéptem. Ő sem írja, hogy *folyton*... Ha legalább hosszú leveleket lehetne küldeni a frontra... Abban va lahogy kimagyarázná magát az ember. De a rádió is bemondja mindig, hogy csak a legszükségesebbet, csak a legfontosabbat közöljük. Én csak annyit szerettem volna üzenni, hogy üdvözli Márta. De az nem lényeges...

Hogy lehessen szegénykét megvigasztalni? Nem lehet valakit természete ellen arra biztatni, hogy ő kezdjen el lapjain udvarolni a fiúnak. Mostanában együtt próbálunk lapokat fogalmazni. Tíz-tizenkét sorban megtartani az érdeklődést, érdekesnek, sőt vonzónak lenni kacérság nélkül, éleszteni, de nem túlozni a vonzalmat úgy, hogy visszakozni is lehessen, ha a fiú mégse gondolná a dolgot komolyan. Egyszóval: *flörtölnénk*. Soha ilyen nehéz feladatot! Hatoldalas levelet könnyebben tudnék diktálni Mártuskának. Könnyebben megírok egy novellát, mint ezt a legnehezebb műfajt: egy tenyérnyi kartonlapon — csupa *életbevágó lényegtelenségből* — építeni, szőni észrevétlenül két gyámoltalan, fiatal lélek bimbózó érzelmeit!

A magyarországi németek ünnepsége a Kormányzó névnapján

A *Magyarországi Németek Szövetsége* a Kormányzó Úr névnapja alkalmával vasárnap délelőtt 11 órakor a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola nagytermében hazafias ünnepélyt rendez.

Szombaton nyilik meg a jótékonycélú karácsonyi vásár

Tizennyolc nagy katolikus és szociális egyesület közös rendezésében december 5-én, szombaton délután ½5 órakor nyitják meg az Eszterházy-u. 30. szám alatt a jótékonycélú karácsonyi vásárt. A vásár számos meglepetéssel kedveskedik a vendégeknek. A *Kállay* Miklósné védnöksége alatt álló rokkanttelep külön asztalon árusítja a rokkantak készítményeit. Az egyes

— Egy — kettő. kész!

— A Voigtländer-gépem mindig velem van! Ezzel minden felvételem igazán nagyon jó!

A világhírű Voigtländer-fényképezőgépekről szóló gyári ismertetőt kérje fotokereskedőtől, vagy vezérképviseletétől: Sole Testvérek, Budapest, IV., Kecskeméti-utca 8/4.

asztaloknál sok kedves és praktikus dolog, számos népi hímzés, könyv, cukorka és élelmiszer kapható. A társasjáték nyereménytárgyai között hízott disznó, utazási jegy, nyaralási utalvány, a tombolán pedig sok könyv, színház- és mozijegy, stb. kerül kisorsolásra.

A „borjú" higította vízzel a tejet

A pénzbírságot azonban a gazdája fizeti

Debrecen, december 4. *(A Magyarország debreceni tud.)* *Kalmár* Imréné fancsikatanyai asszony tejet szállított a napokban Debrecenbe. A tejet *47%-ig felvizezte* s a megengedett 12 filléres ár helyett *28 fillérért* hozta forgalomba. A debreceni törvényszéken azzal védekezett, hogy nem tudott arról, hogy vizezett a tej. Szerinte a borjú kiszopta a sűrű tejet és *csak a hígabb tej maradt meg fejésre*. A törvényszék a különös védekezést nem fogadta el és *300 pengő pénzbüntetésre* ítélte az asszonyt.

KARÁCSONYI VÁSÁR

RÁDIÓT villanygramofont KONCERT NÉL IV, Váci-utca 23 Telefon 181-255 Összes gyárak legújabb típusai, nagy gépek, zenegépek. Rádiócsövek, izzólámpák Villamossági cikkek

Minden hangszer, rádió Seiler, Finger kis pianinó, zongora tangóharmonika legjobb, legolcsóbb RÉMÉNYI VI., KIRÁLY-UTCA 58.

Remek ajándékok a Kosztelitz parfumeriákban

RÁDIÓT? nagy választékban, részletre is. MAULIS-tól RÁDAY-UTCA 11 Telefon: 186-203.

1860 óta Külföldi világmárkák KOZMA KALAP „Ő" neki . . . nyakkendő, házikabát, pizsama, köntös, selyemsál, gyapjúsál. Kész- és mérték-fehérneműek. Károly-körút 3. (A régi helyen)

Ajándék vásárlásnál nálunk is nézzen meg TILLEMANN SEBESTYÉN 9 kirakatát BUDAPEST, V., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 12 Telefon: 180-616 ÓRA, ARANY, EZÜST, ÉKSZER Óriási választék apró ajándékokban

Kötött árut Zemplényinél vásároljon Hozott anyagból. régi pulloverjéből karácsonyra új divatos pullovert készítünk Javítások: Agg eleki-utca 3 Terez-körút 5

Legszebb ajándék: RÁDIÓ elektró-gramofón és csillár Vegye: KÁRPÁTI-nál József-körút 34. Telefon: 141-778

51 RUHA vihar- és ballonkabát Valenta Győző V., Nádor-utca 13.

MAROKKO PÁLCIKATÁRSASJÁTÉK a legideálisabb szórakozást nyujt Kapható: játék- és papírkereskedésekben

Takarékos családok mindent olcsón vásárolnak KLEIN ANTAL selyem, szövet, vászon, kelengye, kötöttáru és női konfekció üzlete ében Budapest, Király-utca 49. (Terézvárosi templomnál)

Magyar otthonba magyar kép, a legszebb karácsonyi ajándék Legnagyobb választék, legolcsóbb árak a SOLYMOSI képszalónban Budapest, IV., Károly király-út 26 Cégtulajdonos: Mészáros Ferenc Előnyös fizetési feltételek!

Töltőtollak, Levélpapírok Cilcer Dorottya-u. 9

SPORT HÍREK

ÜNNEPÉLYESEN FOGADJÁK A KOLOZSVÁRI LABDARÚGÓKAT A STADIONBAN. A Kolozsvári AC csapata, mint jeleztettük, az erdélyi részek visszatérése óta most jár először a fővárosban. A csapat ma este 23 óra 11 perckor érkezik a Keleti pályaudvarra, holnap pedig az Újpest FC ellen áll ki bajnoki mérkőzésre a Megyeriúton. A mecces iránt óriási az érdeklődés. A KAC rövid idő alatt bebizonyította, hogy helye van az első osztályban. Minden aggodalmat eloszlatott és ma már nyilvánvaló, hogy a csapat nagy játékerőt jelent. A hatalmas érdeklődés tehát egyaránt szól a visszatérő Kolozsvár flainak és a nagy sportértéket jelentő együttesnek. A fél négy órakor kezdődő bajnoki mérkőzést holnap rövid ünnepség előzi meg. Az Újpest FC selyemzászlóval kedveskedik a hazatért erdélyi részek, tradíciókban oly gazdag csapatának, a KAC-nak. Az Újpest egyébként a következő csapattal áll ki: Aknavölgyi — Balogh II., Biró — Nagymarosi, Mészáros, Kármán — Ádám, Szusza, Zsengellér, Zörgő, Kalocsay dr. A KAC csapata: Sepkényi — Szaniszló II., Vass — Pál, Telegdi, Csákány — Lukács, Szántai, Bonyhádi, Reinhardt, Brassai. Mindkét csapat óriási lelkesedéssel indul a küzdelembe. Az Újpestben Nagymarosi játékra jelentkezett. Előmérkőzésen az UTE bajnokit játszik a kupában kitűnően szereplt PAETE ellen, ezt megelőzőleg pedig UTE—Elektromos kézilabdamecces lesz. A hármas program a munkásjegyakció keretében kerül sorra és így ezúttal még az olcsó árak érvényesek.

++

A DIÓSGYŐRI MÁVAG szereplését a csapatnak Budapesten elért néhány nagy sikere után az utóbbi időben mindig fokozott érdeklődés várja. Ezúttal az Elektromos pálya vendégei lesznek a diósgyőriek, akik valószínűleg a következő összeállításban szerepelnek: Gáspár — vitéz Bohus, Felföldi — Kertész, Sós, Barta — vitéz Mészáros, Regőczi, Füzér, Barna, Turbéki. A mult héten mindkét csapat vereséget szenvedett. A Diósgyőri MÁV azonban egyenrangú ellenfele volt a bajnokságban vezető WMFC-nek és így most több esélye van a győzelemre, mint ellenfelének. Előmérkőzés: Elektromos II.—BTK az amatőrbajnokságért.

++

VASÁRNAP HÁROM ÓRAKOR KEZDŐDIK a Pelvássy Ferenc jubileumi verseny a Millenárison. A versenyen a legjobb repülők és bukósisakosok indulnak.

++

VASÁRNAPI TÚRÁK. *Gyopár Turista Egyesület:* Kesztölc — Kétágú-hegy — Strázsahegy — Esztergom. V.: Balassa Károly. T.: 6.30-kor Nyugati-pályaudvarnál. — *Az MKE vándorgyűlése a kassai havasokban.* A Magyarországi Kárpát Egyesület ezévi vándorgyűlését a kassai havasokban levő Lajos-menedékházban rendezi meg október 5-én, vasárnap délben. Reggel a kassai dómban Rákóczi fejedelem sírjára ünnepélyesen koszorút helyez el az MKE vezetősége. Délelőtt szentmise a Lajos-menedékháznál lévő turistakápolnában, utána pedig a közgyűlés és társasebéd a menedékházban. Délután levonulás az Eprestetőn keresztül Kassára. Este fél 6 órakor orgonahangverseny a kassai dómban. Utazás a Keleti-pályaudvarról 4-én este 23 órakor. — *Kerak Turisták:* 1. Vác— Nagyszál — Katalinpuszta — Magyarkút — Nógrádverőce. T.: 7 ó. 15. Nyugati-pu. V.: Aczél Andor. — 2. Kerékpártúra Nógrádverőcére. T.: 8 ó 30 p Berlini-téren. V.: Rozgonyi Géza. — *Uránia Sielő és Turista Társaság:* 1. Részvétel a Szent Bernát-ünnepségen. T.: 6 ó 40 p Eskü-téren. V.: Hódos Sándor. — 2. Szentendre — Dömörkapu — Pilisszentlászló — Bányahegy — Lepencevölgy — Visegrád. T.: 7 ó 15 p Margithídfőnél. V.: Dávid Béla. — *Duna Sport Club:* Szabadságtúra: Badacsony — Gulács — Szigliget — Szentgyörgyhegy — Tapolca — Tihany — Balatonalmádi — Horthy-kilátó — Veszprém — Zirc — Csesznek — Cuha — Kőrishegy. Október 5-től 19-ig (két hét). V.: Schäffer Andor és Berend Ottó. — *A Budapesti Turista Egyesület* rendes heti összejöveteleit minden szerdán este tartja új helyiségében (VII., Erzsébet-körút 49, II. em.).

SZÍNHÁZ • FILM

CSODATÜKÖR

A Fővárosi Operettszínház megnyitása

A revüsített *Csodatükör*-rel nyílt meg tegnap a *Fővárosi Operettszínház*. A *Babay*-darabon még ez az átdolgozás sem tudott rontani, költői munka maradt ebben a formájában is, a rendezés nem tudott versenyezni az íróval. Ahol a költő szárnyal, ott a rendező vánszorog, ha ugyan meg nem áll egészen. Hiába „gazdag" a kiállítás, a gazdagság csak a mennyiségben nyilvánul meg, a díszletek vásznára kent aranyfestés tömegében, a ruhák fínom anyagában. De fantázia, szárnyalás, művészet csak a költő mondataiban található. A burkolat csak üres csillogás, lélektelen kulissza.

Babay mellett *Buday* Dénest illeti meg elismerés. Régen nem hallottunk operettszínházi zenekarból felszállni ennyi érett s nemes dallamot. Üde és eleven ez a muzsika, csak a régi nagyok ajándékoztak meg bennünket ilyen csodálatosan zengő, elandalítóan édes, értelmes zenével.

Az előadás hőse *Orsolya* Erzsi Mikán nénije. Olyan egyszerű, olyan jóízű, mint egy darab falusi kenyér. Ha megszólal, mindenkinek átmelegszik a szíve és élet költözik a színpadra. Mindvégig stílusos és magabiztos, egyedül emberi a „revű" erőltetett figurái között. Nagy sikere van a kitünő művésznőnek, a tapsok javarésze neki szól.

Egész sereg szereplője van a Csodatükörnek. *Barabás* Sári kedvesen énekel, a Németországból visszatért *Halmay* Tibor még mindig mulatságos, *Solthy* György a legmarkánsabb alakítást nyujtja, kitünő *Fülöp* Sándor, *Pártos* Gusztáv, *Ihász* Aladár, *Ujváry* Lajos, *Wessely* Pál, *Simon* Marcsa. Uj fiatal színészek is fellépnek: *Madarász* István, *Ignáth* Gyula, *Sikolya* István, egyelőre még nem ütik meg a kívánt mértéket, de lehet belőlük valami.

A darabot az igazgató, *Bubik* Árpád rendezte. Sajnos, a rendezés lélektelen és tempótlan. *A Jaschik* Álmos tervezte díszletek mutatósak, de egy mesejátékhoz, ahol a fantázia megkötöttség nélkül csaponghat, sokkal szebbeket is lehetett volna tervezni. Ugyanez áll a kosztümökre is. *(Márk* Tivadar.)

Török Emil karmester kitünően tolmácsolta *Buday* Dénes csodálatosan szép muzsikáját. Meg kell említeni még *Vincze* Ottót, aki a hangszerelést végezte hibátlanul.

Klamár Gyula

Szombaton és vasárnap Vöröskereszt-gyüjtőnapok a Nemzeti Színházban

A Nemzeti Színház és a Nemzeti Kamaraszínház lelkesedéssel kapcsolódott be a Vöröskereszt gyüjtési munkájába.

A Nemzeti Színház és a Nemzeti Kamaraszínház szombati és vasárnapi előadásait alkalmi verses prológ előzi meg, amelyet Lukács Margit fog elmondani, hogy a közönség figyelmét külön is felhívja az idei gyüjtés jelentőségére.

Felvonásszünetekben az előcsarnokok urnáinál P. Márkus Emília, N. Tasnádi Ilona, Szörényi Éva és a társulat többi hölgy- és férfitagjai fognak gyüjteni a nemes célra.

KIOSZTOTTÁK A TÖRTETŐK SZEREPEIT A NEMZETI SZÍNHÁZBAN

Az *Esti Kurir* jelentette, hogy a *Nemzeti Színház* a *Nóra* után *Illés* Endre *Törtetők* című színdarabját viszi a közönség elé. A szerző a darab műfaját négyfelvonásos *karikaturának* jelzi.

Ma délelőtt megtörtént a darab szereposztása.

A Törtetők főszerepeit Szörényi Éva, Eöry Kató, Pethő Attila, Kovács Károly, Makláry Zoltán, Pethes Sándor és Szabó Sándor játssza.

A rendező *Németh* Antal dr., a játékmester *Major* Tamás, a díszletek tervezője pedig *Jaschik* Álmosné.

Utazás a Hölgy körül

A főváros kedves kis varietéja, a *Komédia Orfeum* sajtófőpróba keretében tegnap este mutatta be új műsorát, amelynek ma lesz a bemutatója.

Az új vidám revű címe: *Utazás a Hölgy körül*, szerzői *Nádassy* László, *Halász* Rudolf és *Lőrincz* Miklós, komponistája *Bondy* György és *Erdös* László. Csupa vidám ötlet, sok-sok mulatság, egyszer-másszor borsos mondanivalók jellemzik az új műsort, amelyben remek artisták is szerepelnek. A színészi részben *Türk* Berta, *Feleky* Kamill, *Barna* Anci, *Kamilly* Judit, *Misoga* László és *Szöreghy* Gyula; a varieté-részben a *3 Belars, Ward Norman, Ditta Yvon, Violetta*, a két *Zentay*, a két *Wolton* és a nyolc *Komédia-görl* valóban mesterit produkál.

A főpróba során a meghívott benfentes közönség rengeteget mulatott és nagyon sokat tapsolt a kis daraboknak, a kitünő magánszámoknak és a remek artistáknak. Az előjelekből ítélve az *Utazás a Hölgy körül* sikere éppen olyan tartós és hosszú lesz, mint az előbbi műsoré volt.

Kaland — 275

A Kaland, Márai Sándor hatalmas sikerű színdarabja, ritka nagy jelentőségű állomáshoz érkezik a Nemzeti Kamaraszínházban kedden este: tizenegyedik jubileumát ünneplik. A Kaland-ot kedden este adják kétszázhetvenötödször.

MA: Utazás a Hölgy körül Komédiában
szenzációs uj revü premierje a

A szentgericeiek — Budapesten

A marosszéki *Szentgerice* lányaiból, asszonyaiból és legényeiből összeállt társulat megérkezett *Budapestre* és ma este 6 órakor bemutatkozik a főváros közönségének a *Fényes-cirkuszban.*

Megelevenedik a cirkusz hatalmas porondján a *fonó*, a *lakodalom*, a *dalárda*, rengeteg tréfájával, bánatával. A román elnyomatás idején a dalárdapróbákon fejlődött ki ez a népi színház, amelynek vezetője *Kiss* Ferenc tanító-karnagy és *Csekme* Ádám református lelkész, aki ötven tagú együttesével már bemutatkozott *Szovátá* közönsége előtt. Ott óriási sikerük volt és ez adta a bátorságot ahhoz, hogy *Budapestre* jöjjenek, ahol a *Fényes-cirkusz* rendelkezésükre bocsátotta helyiségét.

Három előadást tartanak: *szombaton* este 8-kor, *vasárnap* délután 4-kor *és vasárnap* este 8-kor.

Ma hallottam,

hogy

megjelent az *Operaház* új plakátja, amely tizenkét előadást hirdet. Ebből a tizenkét előadásból csak *A mosoly országa* jövő vasárnap délutáni és a *Faust* jövő vasárnap esti előadására lehet mindenfajta jegyet kapni. A többi előadásra csak a III. emeleti zártszék II.—IV. sorában kaphatók jegyek.

★

Tolnay Andort, a *Tábori Színház* igazgatóját, a kormányzó *Signum Laudis*-szal tüntette ki.

★

a Ramazuri, a Kamara Varieté pompás új revüje ma este huszonötödször kerül a közönség elé. A Ramazuri sikeres útját az eddigi huszonnégy előadás huszonnégy táblája jelzi.

★

az első *múzeumi matinénak*, amelyet október 12-én, vasárnap tartanak, *Basilides* Mária lesz a szólistája. Schubert-művek szerepelnek a műsoron.

★

a Magyar Tudományos Akadémia hétfői ülésén terjeszti be jelentését *Rédey* Tivadar levelező tag az elmult szezón irodalmi eseményeire vonatkozó jelentését. A jelentés alapján adják ki a *Vojnits*-díjat.

★

Lehár Ferenc, a világhírű magyar zeneszerző október 10-én Budapestre érkezik és 13-án hangversenyt vezényel a Magyar Művelődés Házában.

★

Erdélyi Mihály, a népszerű színigazgató, színpadi szerző, súlyos beteg. Egyik szanatóriumban ápolják.

Kovács professzor úr

Kovács tanár úr honfoglalás-kori történelmet tanít az egyetemen. És szerelmes lesz a város legszebb lányába...

Kovács tanár úrról és erről a heppienddel kecsegtető, de hamarosan tragikus utakra forduló szerelemről szól az új Páger-film, a «Dr. Kovács», amelynek forgatását a napokban kezdte meg Bánky Viktor. Páger a címszerepet játssza, ő Kovács professzor úr, a város legszebb lánya pedig Simor Erzsi.

Uj Magyar Színház
A legnagyobb siker:
A milliomos
Csortos Gyula fellépésével

MŰSOROK

Színház

Operaház (3, ½8). Szombat: Pillangókisasszony (D 2), vasárnap délután és este: Nincs előadás, hétfő: Nincs előadás, kedd: A bolygó hollandi (A 2), szerda (½7): Tell Vilmos (E 2), csütörtök: Lakmé (B 3), péntek: Salome, Polovci táncok (C 3), szombat: Bánk bán (D 3), vasárnap délután: A mosoly országa, este: Faust..

Nemzeti Színház (¼4, ½8). Szombat (VII), vasárnap este (VIII), hétfő (K 1), kedd (X), szerda (XI), csütörtök (XII), péntek (N 1): Piros bugyelláris, most vasárnap délután: Csongor és Tünde, jövő szombat: Nóra, (bem. bérlet), jövő vasárnap délután: Győri kaland, jövő vasárnap este: Nóra (I).

Nemzeti Kamaraszínház (¼4, 8): Minden este és vasárnap délután: Kaland.

Magyar Művelődés Háza. Szombat d. u. (5): Magyar leányok díszgyülése, este (½8): A dolgozó ifjúság műsoros estje, vasárnap (½8): Aida (V. III. 1), hétfő d. e. (½12): Okt. 6.-i ünnepség, kedd (½8): Csongor és Tünde (B 1), szerda (½8): Csongor és Tünde (C 1), csütörtök (¾8): Csongor és Tünde (D 1), péntek (½8): Csongor és Tünde (E 1), szombat (½8): Csongor és Tünde (F 1), vasárnap d. e. (½11): Piros bugyelláris (G 2), délután (4): Zenekari hangverseny, este (7): Hangverseny a Vöröskereszt javára.

Vígszínház (¼4, 8). Szombat este, vasárnap délután és este (T), hétfő (G), szerda (C), csütörtök (M), péntek (L), jövő szomba. délután (szombat d. u. bérl. II.), szombat este, jövő vasárnap d. u., jövő vasárnap este (R): Marie Rose, kedd este: Nyári zápor.

Uj Magyar Színház (4, 8). Szombat, vasárnap délután és este (A), hétfő (B), kedd (C), szerda (D), csütörtök (L), péntek (M), jövő szombat, jövő vasárnap délután és este (G): A milliomos.

Fővárosi Operettszínház (4, 8). Minden este és vasárnap délután: Csodatükör.

Madách Színház (8). Minden este: IV. Henrik.

Andrássy Színház (¼4, 8). Minden este és vasárnap d. u. Boldoggá teszlek.

Royal Revüszínház. Minden este (½9), csütörtök, szombat és vasárnap d. u. (½5): Tempó Revü!

Komédia Orfeum (½5, ½9). Minden este és vasárnap d. u.: Utazás a Hölgy körül.

Kamara Varieté (½9, csütörtök, szombat 6, 9, vasárnap és ünnepnap ½4, ¾7, 9): Ramazuri.

Nemzeti Bábjáték (Podmaniczky-utca 8. szám) (4, 8). Hétfő és péntek kivételével minden este: Baj van a mennyországban, hétfő és péntek este: Toldi, csütörtök, szombat és vasárnap délután: A sokludó fiú.

Erzsébetvárosi Színház (½6, ½9, vasárnap ½4, ¾6, ½9). Péntekig: 2000 pengős férfi.

Józsefvárosi Színház (½6, ½9, vasárnap ½4, ¾6, ½9). Péntekig: Becskereki menyecske.

Kisfaludy Színház (½6 ½9, vasárnap ½4, ¾6, ½9). Péntekig: Fityfiritty.

Magyar Műszínkör (vasárnap ½4, 6, 8): Postás Katica.

Rádió

Állandó műsorszámok. Budapest I. 6.40: Ébresztő, torna. 7: Hírek, közlemények, étrend, hanglemezek. 10: Hírek. 11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12: Himnusz, időjárásjelentés. 12.40: Hírek. 1.20: Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 2.30: Hírek. 2.45: Műsorismertetés. 3: Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. 4.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: Hírek szlovák és ruszin nyelven. 7: Hírek magyar, német és román nyelven. 9.40: Hírek, időjárásjelentés és 12: Hírek.

Szombat, október 4.

BUDAPEST I. 3.20: Cigányzenekar. **4.10:** Ifjusági rádió. **5.15:** „A rokon finn nép daláiból". **5.40:** Szalay László elbeszélése. **6.00:** Weldinger-szalonzenekar. **6.40:** Somlay Artur verseket mond. **7.20:** Kamermayer Oszkár dr. előadása. **7.30:** Strauss Richárd: F-dur szonáta. **8.07:** Lóversenyeredmények. **8.10:** Kívánsághangverseny. **10.10:** Vidám hanglemezek. **11.25:** Giuseppe Moretti énekel szalonzenekisérettel.

Vasárnap, október 5.

BUDAPEST I. 8.00: Hanglemezek. **8.45:** Hírek. **9.00:** Unit. istentisztelet. **10.00:** Ref. istentisztelet. **11.00:** Róm. kat. szentbeszéd. **12.15:** Levente-félóra. **12.45:** Operaházi zenekar. **1.10:** Rádiókrónika. **1.45:** Időjelzés. **2.00:** Hanglemezek. **3.00:** Mezőgazdasági előadás. **3.45:** Tárogató négyes. **4.00:** Felolvasás. **4.25:** Cigányzenekar. **4.40:** Közművelődési előadás. **5.00:** Hírek. **5.20:** Humoros felolvasás. **5.45:** Melles Béla-zenekar. **6.30:** Sporthangképek. **7.20:** Vidám jelenet. **7.50:** Kiss Ferenc hegedű-gitár-nagybőgőegyüttese. **8.10:** Irodalmi est közvetítése a Zeneakadémiáról. **9.00:** Tánczene közvetítése Rómából. **10.10:** Szentgyörgyi László hegedül. Cigányzenekar.

Hétfő, október 6.

BUDAPEST I. 8.00: Hanglemezek. **8.45:** Hírek. **9.00:** Róm. kat. szentbeszéd. **10.00:** Ref. istentisztelet. **11.15:** Evang. istentisztelet. **12.20:** Időjelzés. **12.30:** Rádiózenekar. **1.45:** Hírek. **2.00:** Hanglemezek. **3.00:** Felolvasás. **3.25:** Rendőrzenekar. **4.00:** Katonai kívánsághangverseny. **4.45:** Diákfélóra. **5.20:** Mindnyájunk gondjai. **5.35:** Liszt: Rekviem (hangfelvétel). **6.35:** Kárpáti Aurél előadása. **7.20:** Stefániai Imre zongorázik. **7.45:** Lukinich Imre dr. előadása. **8.10:** Részletek a Bánk bán-ból. **10.10:** Történelmi hangverseny. **11.30:** Cigányzenekar.

Film

Sz. = szomb., ü. = ünn., v. = vas.

ADMIRAL (T.: 353—707): **Dankó Pista.** (11, ½2, ¼4, ½6, ½8, ½10.)

ALKOTÁS (Tel.: 355—374): **Manderley-ház asszonya.** (3, ¼6, ½8, ¾10, v. és ü. ¾1-kor is.)

ANDRÁSSY (Telefon: 124—127): **Ökölj.** (¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v., ü. 11, 2, 4, 6, 8, 10.)

ÁTRIUM (Tel.: 154—024): **Leányvásár.** (½6, ½8, ½10, sz., v., ü. ½4-kor is.)

BELVÁROSI (Telefon: 384—368): **Halálraitéltek.** (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

BELVÁROSI HIRADÓ (T.: 181-944): **A Főméltóságú Asszony rádióbeszéde. — A kievi csata. — Leningrád ostroma. — Tűzvész Stockholmban. — Győzedelmes Japán. — Rajzos Híradó a Lánchídról. — Híradók.** (10—24 óráig.)

BODOGRAF (Telefon: 149—510): **Dankó Pista.** (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. 11, ½2, ¼4, ½6, ½8, ½10 és ½5, ½7, ½9.)

BROADWAY (Telefon: 422—722): **Egy tál lencse.** (¼4, ½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ½2-kor is.)

BUDAI APOLLÓ (Telefon: 851-900): **Dankó Pista.** (½5, ¾7, 9, v. és ü. ½2, ¼4, ½6, ½8, ½10.)

CAPITOL (Tel.: 134—337): **Stukás.** (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. 11 és ½2-kor is.)

CASINO (Telefon: 383—102): **Walt Disney parádé: Huncut kis kacsák.** (½6, ¾8, ¾10, sz., v., ü. ½4-kor is.)

CITY (T.: 111—140): **Huncut kis kacsák. (Walt Disney.)** (¾6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü. ¾4-kor is.)

CORSO (Tel.: 182—818): **Háry János.** (½6, ½8, ½10, sz., v., ü. ½4-kor is.)

CORVIN (Tel.: 138—988 és 139—584): **Rövid ideig zárva! Átalakítás után mint premierszínház nyilik meg!**

DAMJANICH (Telefon: 425—844): **Halálraitéltek.** (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

DECSI (Telefon: 125—952 és 121—843): **Becsületből elégtelen.** (5, ¼8, ½10, sz. és ü. ¾3-kor is.)

ELIT (T.: 114—502): **Lesz, ami lesz.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

FORUM (Telefon: 189—707, 189—543): **Ne kérdezd ki voltam.** (¼6, ½8, ¾10, sz., v. és ü. ¼4-kor is.)

GLORIA (T.: 427—521): **Dankó Pista.** (½5, ¾7, 9, sz. ¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

HIRADÓ FILMSZINHÁZ (T.: 222-499): **A Főméltóságú Asszony rádióbeszéde. — A kievi csata. — Leningrád ostroma. — Tűzvész Stockholmban. — Győzedelmes Japán. — Rajzos Híradó a Lánchídról. — Híradók.** (9—24 óráig.)

HOLLYWOOD (Telefon: 225—003): **Fiatal ördögök.** (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

HOMEROS (Telefonszám: 496—178): **Manderley-ház asszonya.** (4, ½7, 9, v. és ü. ½2-kor is.)

IPOLY (T.: 292—626): **Halálraitéltek.** (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

JÓZSEFVÁROSI (Telefon: 131—316): **Halálraitéltek.** (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

KAMARA (T.: 423—901): **Az elsodort ember.** (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

KULTUR MOZGÓ (Telefon: 188—120): **Manderley-ház asszonya.** (5, ¼8, ½10, sz. 3, ½6, ½8, ¾10, v. és ü. 1-kor is.)

LLOYD (T.: 111—994): **András.** (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

NYUGAT MOZGÓ (Telefon: 121—022): **A kék madár.** (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

ODEON (T.: 422—785): **Dankó Pista.** (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

OLYMPIA (Tel.: 423—188): **Halálraitéltek.** (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

OMNIA (Tel.: 130—125 és 138—071): **Csákó és kalap.** (5, ¼8, ½10, sz., v. és ü. 3-kor is.)

ORIENT (T.: 114—926): **Manderley-ház asszonya.** (½5, 7, ½10, v. és ü. 11 és 2-kor is.)

OTTHON (T.: 146—447): **Dankó Pista.** (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

PALACE (T.: 221—222): **Közbelép a feleségem.** (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

PÁTRIA (Tel.: 145—673): **Robinson-család.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

PHÖNIX (T.: 223—242): **Dankó Pista.** (11, 1, 3, 5, ¼8, ½10.)

RÁDAY MOZGÓ (Telefon: 382—581): **Szerelem és vérpad.** (5, ¼8, ½10, v. és ü. 2, 4, 6, 8, 10.)

RÁDIUS (Tel.: 122—088 és 120—564): **Intermezzo.** (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü. ¼4-kor is.)

REX FILMSZÍNHÁZ (Tel.: 228—200): **Dankó Pista.** (½5, ¾7, 9, sz. ¼4, ½6, ½8, ¾10, v. és ü. ½2-kor is.)

RIALTO (Tel.: 224—443): **Villámházasság.** (11, 1, 3, ¼6, ½8, ½10.)

ROYAL APOLLÓ (Telefon: 222—003): **Leányvásár.** (¼6, ½8, ¾10, sz., v. és ü. 4, 6, 8, 10.)

SAVOY (Tel.: 146—040): **Robinson-család.** (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

SCALA (Tel.: 114—411): **Háry János.** (¼6, ½8, ¾10, sz., v. és ü. 3-kor is.)

SIMPLON (Telefon: 268—999): **András.** (¼4, ½6, ½8, ½10, v., ü. ½2-kor is.)

STUDIÓ (Tel.: 225—276): **Így élni jó.** (11, ½2, ¼4, ½6, ½8, ½10.)

TIVOLI (T.: 225—602): **Fiatal ördögök.** (11, ¾2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10.)

TURÁN (T.: 120—003): **Dankó Pista.** (11, ½2, 4, 6, 8, 10, v. és ü. 11, 2, 4, 6, 8, 10.)

VESTA FILMSZÍNHÁZ (T.: 222-401): **Rose-Mary.** (11, ¾2, ¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: 2, 4, 6, 8, 10.)

BRILIÁNS ARANY, EZÜST
vétele és eladása **VARJAS** KÁROLY-KÖRÚT 22 udvar. Tel. 189-236

Ötrendbeli gondatlan emberölésért
öthónapi fogházra ítélték Petróczy Endrénét

Azonnal szabadlábra helyezték Petróczynét, aki az ítélet indokolása szerint nagyfokú hanyagsággal járt el

A büntetőtörvényszék *Horváth* Ferenc tanácsa ma délben hirdetett ítéletet *Petróczy* Endréné, *Antal* Margit nyugalmazott őrnagy felesége bűnügyében, akit az ügyészség — mint az *Esti Kurir* erről részletesen beszámolt — *ötrendbeli gondatlanságból okozott emberölés vétségével* vádolt meg.

Petróczyné — mint ismeretes — a *Gellérthegyi Kioszkban* engedély nélkül robbanó és könnyen gyúló anyagokból tüzijátékszerek gyártására vállalkozott.

Július 19-én robbanás történt, amelynek öt halálos áldozata volt.

A bíróság napokon keresztül folytatta le a bizonyítási eljárást, mára a perbeszédekre került sor. *Asbóth* királyi ügyész vádbeszédében fenntartotta a vádját, míg *Zeöld* Imre Péter védő azon a címen kért felmentést, hogy *Petróczyné semmiféle bűncselekményt nem követett el, a tragikus balesetet önggulladás idézte elő és emberileg elháríthatatlan volt.*

Hosszas tanácskozás után hirdette ki ítéletét a tanács elnöke.

Bűnösnek mondotta ki a vád szerint Petróczy Endrénét ötrendbeli gondatlanságból elkövetett emberölés vétségében és ezért öthónapi fogházra és 100 pengő pénzbüntetésre ítélte.

A bíróság hosszú indokolást fűzött ítéletéhez.

Megállapította, hogy az eltéit a gegllérthegyi koszkban telepengedély nélkül végeztette a munkát és a hatóság tiltó rendelkezése ellenére is folytatta a gyártást.

Kellő felügyeletet nem gyakorolt és a tüzijátékszerek gyártásához nem is értett.

Enyhítő körülményként mérlegelte a bíróság, hogy *a vádlott felelőssége megoszlok más, ugyancsak hibás egyénekkel és hogy a fiába vetett bizalom csökkentette felelősségérzetét.*

Ellenben súlyosbító körülménynek vette a bíróság az elítélt nagyfokú hanyagságát és azt a körülményt, hogy a szombathelyi hasonló robbanási eset után sem ellenőrizte fiának ténykedését.

A bíróság végül az ellenőrző szakértő megállapításaival szemben nem *fogadta el, hogy a halálos robbanást önggulladás okozta, hanem a törvényszéki szakértő álláspontjára helyezkedett.*

A felek fellebbeztek az ítélet ellen. A védő kérelmére a törvényszék *szabadlábra helyezte a tiz hét óta előzetes letartóztatásban lévő Petróczynét,* aki a kora délutáni órákban már el is hagyta a Markó-utcai fogházat.

SZÁZEZERPENGŐS ingatlanper a Nemzeti Bank nagyváradi épülete körül

A nagyváradi járásbíróságon ismét több érdekes ingatlanvisszaperlési ügyet tárgyaltak. Illés István keresetet indított a Magyar Nemzeti Bank ellen, mert a bank nagyváradi székháza Illés István tulajdona volt és a megszállás idején a Román Nemzeti Bank is ebben a palotában székelt. Illés István kárának enyhítése címén 100.000 pengőt követel a Nemzeti Banktól. A Nemzeti Bank jogtanácsosa azt vitatta, hogy nem mint tulajdonosok, hanem mint jogutódok vették át a szóbanforgó nagyváradi palotát a Román Nemzeti Banktól. A járásbíróság 45 napos határidőt engedett a felperesnek, hogy a ház eladása által őt ért kár pontos összegét jelentse be.

Holnap nagygyűlést tartanak a fővárosi fa- és szénkiskereskedők

A fűtési időszak közeledésére való tekintettel a *Fővárosi Fa- és Szénkiskereskedők Egyesülete* idejekorán szeretné letárgyalni azokat az égetően fontos és sürgős problémákat, amelyek a fa és szénellátás kérdésével kapcsolatosak. Minthogy a tüzelőanyag kiskereskedelem létfenntartásáról van szó — hangoztatja az egyesület — *az értekezletre meghivták a kereskedelmi és a közellátási minisztériumot, a székesfőváros XV. ügyosztályát, a széngazdálkodás országos bizottságát, az árkormánybiztosságot és a kereskedelmi és iparkamarát, hogy az illetékes hatóságok előtt élő szóval is előterjeszthessék kívánságaikat.*

A tárgysorozat szerint napirenden szerepel többek között a fa és szénkiskereskedelmi szakma áruellátása és haszonkulcsa.

A nagygyűlést vasárnap d. e. 10 órakor Eötvös-utca 4. szám alatt helyiségében tartja meg az egyesület az összes budapesti és környéki fa és szénkiskereskedők részvételével.

Értesüléseink szerint nemcsak az egyesület, hanem a szakma egyes tagjai részéről is *különböző javaslatokat terjesztenek elő.*

A többi között olyan kérdésekről, amelyek a nem központi fűtéses lakások tüzelőanyag ellátásával kapcsolatosak.

Erre való tekintettel a holnapi nagygyűlés határozatai *a közönség szempontjából is fontosak.*

HÍREK MINDENFELŐL

AZ ÚJ GÖRÖG BIZTONSÁGI MINISZTER elfoglalta hivatalát. Papadapoulos az új miniszter ebből az alkalomból leiratot intézett az alárendelt közegekhez, amelyben serény munkára szólítja fel őket az ország rendjének és biztonságának fenntartása érdekében.

•

A BOLGÁR PÉNZÜGYMINISZTER közli, hogy 10.5 millió leva összegű névtelen adományok érkeztek a bolgár nemzeti bankhoz. Az ismeretlen adakozók azt kérik, hogy adományaikat a rendkívüli viszonyok közepett keletkező rendkívüli állami szükségletek fedezésére fordítsák.

•

NEWYORKBÓL JELENTI AZ NST.: Különös körülmények között meggyilkolták pénteken Emil Camardot, a nemzetközi kikötői munkásszövetség atlantióceáni osztályának alelnökét. A Sabbatino-Stevedere-vállalat igazgatója bejelentette a rendőrségen, hogy a gyilkosság az ő irodájában és jelenlétében történt. Camardo a vállalat egyik tulajdonosát, Sabbatinot kereste fel és közbenjárt egy elbocsátott alkalmazott érdekében. A beszélgetés éles szóváltássá fajult. Ennek során Sabbatino egyszerre előrántotta revolverét, agyonlőtte Camardot, majd elrohant. Azóta nyomtalanul eltűnt. A rendőrség nagyarányú nyomozást indított és hajszolja a gyilkost.

•

A PIREUSZI NÉMET ZSÁKMÁNYBIRÓSÁG közli, hogy a Görögországgal vivott háború során a nemzetközi zsákmányjog értelmében lefoglalt néhány hajót ismét szabadonbocsátanak. A szabadonbocsátott hajók vízkiszorítása összesen 3000 tonna. A hajók tulajdonosát, illetőleg kapitányait felszólítják, hogy a pireuszi zsákmányirodában jelentkezzenek a hajó okmányaiért.

•

MADRIDBÓL jelentik: A világirű Altamira-barlangot, amelyet a világon páratlanul áll őskori sziklarajzok tettek híressé, beomlás veszélye fenyegeti. A műemlékvédelmi kormánybiztos már intézkedéseket tett a barlang beomlásának megakadályozására, hogy a páratlan kultúrtörténeti emlékeket megmentse. A barlangot támasztékokkal védik meg az összeomlástól és a támasztékokat úgy helyezik el, hogy a nagyértékű kőkori sziklarajzok épségben maradjanak. Az Altamira-sziklabarlangot régészek „a kőkorszak művészete sixtusi-kápolnájának" nevezik.

•

VÁRATLAN KIMENETELŰ szerencsétlenség történt Maribo dán városban. Egy tizenöt méter magas gyárkéményen munkások dolgoztak és egyikük vigyázatlansága következtében a mélységbe zuhat. A szerencsétlenség szemtanui rémülten rohantak oda, de legnagyobb csodálkozásukra a holtnak hitt ember nyugodtan felkelt a földről és egy pohár konyakot kért. Amikor megkapta, ő maga részesítette elsősegélyben azt a két nőt, aki ijedtében elájult, mielőtt a szerencsétlenség hősc földre ért volna. A lezuhant munkás annak köszönhette bámulatos megmeneküléséi, hogy véletlenül púha talajra esett és olyan szerencsés testtartásban, hogy még csak kisebb sérüléseket sem szenvedett.

•

DASZKALOV bolgár hadügyminiszter a munkahadsereg hadnagyainak kimustrálása alkalmából beszédet mondott, amelyben a többi között kijelentette, hogy a bolgár nép nem rendelkezik olyan bő és gazdag segélyforrásokkal, amelyek magukban is biztosítanák jólétét, miért is a bolgároknak kötelességük, hogy a jólétet munkával szerezzék meg. Felszólította az új hadnagyokat, teljesítsék lendülettel, buzgalommal hivatásukat. Kinevezésték — mondotta a miniszter — egybecsik dicső uralkodónk trónralépésének évfordulójával. Vegyétek mintaképül, annál inkább, mert legfelsőbb vezetője annak a szervezetnek, amelynek tagjai vagytok.

NÉGYHÓNAPI FOGHÁZ egy drága aranyszelencéért

Az utóbbi napok legfeltünöbb bűncselekménye *Róna* Szigfrid bankbizományos nevéhez fűződik, aki *sokezer pengős csalást követett el. Letétbe helyezett ékszerek gyanánt aszfaltdarabokat és a letétről felvett közjegyzői okirat segítségével 5000 pengőt csalt ki egy ékszerésztől.* A szélhámosság elkövetése után *Róna megszökött.*

Megállapították a rendőrségen, hogy a rovottmultú bankbizományosnak más ügyei is vannak. Igy kiderült, hogy *Steiner* Zsigmond régiségkereskedővel együtt *súlyosan megkárosította Bán Emilnét,* akitől értékpapirok vásárlására 4500 pengőt csalt ki. *Steiner* Zsigmond ezenkívül még egy drága, többezer pengő értékű aranyszelencét is kicsalt *Bánnétól.*

Csalás bűntette címén emelt vádat mindkettőjük ellen az ügyészség, ügyükkel ma foglalkozott a büntetőtörvényszéken *Nagy* Benő dr. bíró. *A mai tárgyaláson Steiner Zsigmond jelent csak meg, Róna Szigfrid ügyét elkülönitette a bíróság. Steiner* érdekes védekezést terjesztett elő.

— Az aranyszelencét *Bán* Emilné bizományba adta nekem és eladtam. *Ki is fizettem megbizómnak 3500 pengőt.*

Az asszony másként vallott.

— Mutattam drága aranyszelencémet *Steiner* Zsigmondnak — mondotta —, aki elkérte, hogy megbecsülteti. *A szelence nemcsak igen nagy értékü, de drága családi emlék is. Nem akartam odaadni. Steiner azonban valósággal kiszakította a kezemből és erőszakoskodott, hogy ő elviszi és másnap visszahozza. Szó sem volt arról, hogy eladja.*

Tanukat hallgatott meg a bíróság, majd ítéletet hirdetett: *bünösnek mondotta ki az elhangzott vallomások alapján Steiner Zsigmondot és négyhónapi fogházbüntetést szabott ki rá.* Az ítélet nem jogerős.

A Pesti Izraelita Hitközség és a Pesti Chevra Kadisa Elöljáróságai, Választmányai és Képviselőtestületei őszinte gyásszal jelentik, hogy

Komlós Sándor

kereskedő
a Pesti Izr. Hitközség, valamint a Pesti Chevra Kadisa választmányainak és képviselőtestületeinek tagja,

munkás élete 68-ik évében Budapesten elhúnyt.

Mint felekezetünk hűséges fia, odaadó buzgósággal vett részt hitközségünk és chevránk nemes feladatainak szolgálatában és lelkes készséggel szentelte üdvös munkálkodását mindenkor a köz javának, úgy a közélet, mint a felekezeti élet terén oly érdemeket szerezve, amelyek méltóvá tették Őt mindannyiunk megbecsülésére és hálás kegyeletére.

A Megboldogultat **vasárnap, október 5-én déli ½1 órakor a rákoskeresztúri izr. temetö halottasházából** kisérjük utolsó útjára.

Emlékét hűséges kegyelettel fogjuk megőrizni.

A Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesülete az elnökség, igazgatóság és minden egyes tagja nevében mély fájdalommal jelenti, hogy

KOMLÓS SÁNDOR

az egyesületnek érdemekben gazdag örökös tagja, jótékonycélú intézményeink állandó nemeslelkű pártfogója, aki közel négy évtizeden át harcolt a magyar kereskedelmi utazói kar céljaiért, életének 67. évében, október 2-án elhúnyt.

Egyesületünk minden mozgalmában, minden tevékenységében fáradhatatlan szeretettel, eredményteljes buzgalommal vett részt és így pótolhatatlan veszteség ért bennünket távozásával.

Temetése október 5-én, vasárnap déli ½1 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Emlékét soha el nem múló kegyelettel őrizzük.

Komlós Sándorné sz. **Wertheimer Hanna** mélyen lesujtva jelenti, hogy imádott férje, mindene e világon.

Komlós Sándor

fővárosi kereskedő,
a Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesületének örökös igazgatósági tagja, az OKISZ elnöktársa,

a sors kérlelhetetlen akarata folytán hosszabb szenvedés után f. hó 3-án jobblétre szenderült.

Földi maradványait **f. évi október 5-én, vasárnap déli ½1 órakor** fogjuk **a rákoskeresztúri izr. temetőben örök nyugalomra helyezni.**

Gyászolják még: **özv. Gyenes Samuné, Komlós Pál** (Wien) testvérei, valamint **sógorai, sógornői és rokonai.**

Áldás poraira!

Budapest, 1941 október 3.

Komlós Sándor cég alkalmazottai mélyen megrendülve jelentik, hogy felejthetetlen, jóságos főnökük,

Komlós Sándor

úr

e hó 3-án hosszas szenvedés után elhalálozott.

Utolsó útjára e hó 5-én, **vasárnap déli ½1 órakor** fogjuk **a rákoskeresztúri izr. temetőben** kisérni.

Nemes emlékét soha el nem múló hálával és kegyelettel fogjuk megőrizni.

Áldás és béke poraira.

Budapest, 1941 október 3-án.

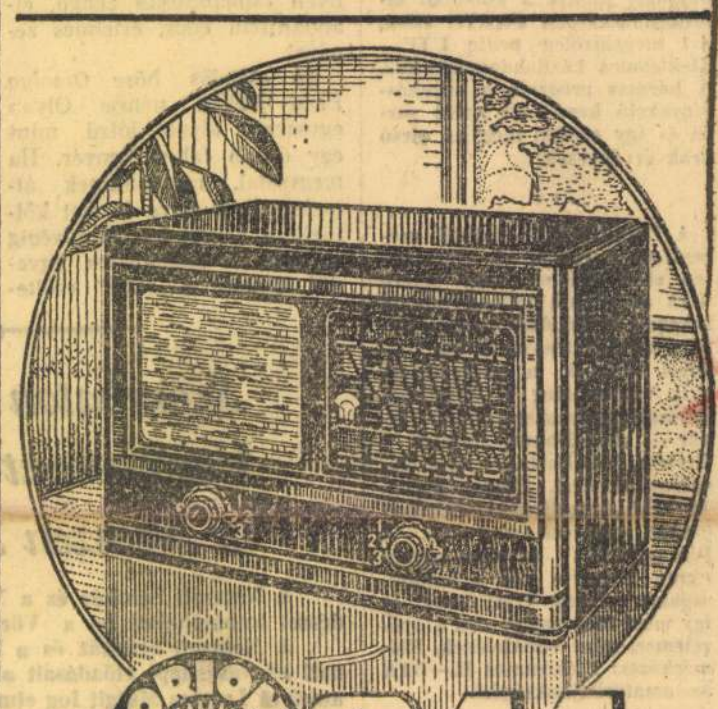

Orion kisszuper három kimagasló tulajdonsággal: nagysugarú vételkörzet, tökéletes állomásválasztó élesség, csekély áramfogyasztás Minden napszakban —Orion rövidhullám-vétel

Kapható minden rádiókereskedőnél

Bemutatja: **MARNITZ** József-krt 37-39. Tel.: 134—028. RÉSZLET! CSERE!

Készpénz, részletfizetés, csere ellenében kapható: **Bada Társa** Podmaniczky-utca 39. Rákóczi-út 30.

BEMUTATÁS CSERE RÉSZLET **BELVÁROSI RÁDIÓ** IV., IRÁNYI-UTCA 13 TELEFON 387-138

Bemutatja **Hornyák Szilveszter** rádió-szaküzlet. Budapest, VII., Bethlen Gábor-utca 4. sz. Telefon: 426—751

Az összes tipusokat szállítja **MÜLLER B.-né** Vilmos császár-út 60 (BODNÁR üzlet mellett) T. 123-928 Készpénz, RÉSZLET CSERE

A belváros szolid szaküzlete. Az összes új tipusok raktáron. **KONCERT** V., Váci-utca 23. Tel.: 181—255.

Csere, részletre is. — Olcsó cseregépek. **CHMURA** IV., FERENCIEK-TERE 2. „R" árjegyzék ingyen.

BEMUTATJA: **HOFFMANN RADIO** Szent István-körút 19. sz. Telefon: 120-531

Kapható részletre is **HAHN ARTHUR ÉS TSAI** 32 éves cég VI, Andrássy-ut 10 Telefon *113-619

KAKAS RUHAFESTÉK szállít LENDVAI TESTVÉREK festékkelege UNGVÁR 4. gyönyörűen fest szövetet, selymet, vásznat és bármilyen anyagot. Régi holmiját vétek eldobni, fesse be! Dupla adag 22 fillér, kis adag 15 fillér. Egy ruhához 4—5 csomag elegendő. Kérje mindenütt! Bárhová

Az új rádiók nagy kiállítása **Sternberg** hangszergyár termében Rákóczi-út 60 Árjegyzék ingyen!

Jaschik Álmos
Jeges Ernő

MSg
34. máj. 19.

MAGYA

Kálmán fia, *Györgyi* Dénes müépitész-tanár állitotta össze, mintegy bizonyitékául annak, hogy fiában is tovább él az a nagy kötelezettség, hivatás, amelyet az apa vállalt magára.

És ez a kiállitás valóban szép, nagyvonalu, megérdemli az emlékkiállitás nevet. azt is lehetne mondani, hogy müvészi csoportositásban és az anyag igazán kitünően összeválogatott létszámánál fogva ilyen kiállitás még nem volt Budapesten. Vetekszik és a legtöbb esetben föléje is kerül azoknak a külföldi iparmüvészeti kiállitásoknak, amelyeket sok pénzzel, sok fáradság árán és főleg a tehnika minden raffináltságával állitottak össze. Itt éppen az a szép, hogy őszintén, nemes izléssel, a lehető legszebb *egyszerüséggel* láthatjuk szemtől-szembe azt, amit a sokszorositó müvészet, a grafikai és fotomüvésezt, a kisplasztika, az éremmüvészet és az egyéb iparmüvészeti osztályok, szakok produkálnak. Valóban ezt lehet mondani: *egységesen* láthatja itt mindenki azt, amit ezen a téren Magyarországon elértünk. Büszkék lehetünk arra, hogy olyan fotomüvészeink vannak, akik a reklámfotográfia és fotoillusztrációk terén semmiben sem maradnak el a külföldiektől. Egyszerüséget és tehnikai virtuozitást mutat be képein *Pécsi* József, akinek a nevével eddig még kiállitásokon nem igen találkoztunk össze. Nagyon szép felvételeket állitott ki: *Vadas* Ernő, *Haár* Ferenc, *Balogh* Rudolf, *Máthé* Olga, *Laub* Juci és *Hölczl* Gyula. A kisplasztikai anyagból *Berán* Lajos, *Baranyai* Ilona, a nagyszerü *Medgyessy* Ferenc, *Szamosi Sós* Vilmos, *Telcs* Ede, *Csiszér* János, *Esseő* Erzsébet, *Beck* Ö. Fülöp, *Farkas* Zoltán, *Markup* Béla, *Páczay* Pál, *Kuzmik* Livia és *Farkas* Zoltán munkái, a szobrászati részből *Pásztor* János, *Lux* Elek, *Csorba* Géza, *Medgyessy* Ferenc, *Ohmann* Béla, *Sidló* Ferenc, és *Farkas* András müvei emelkednek ki. Azután itt van a kerámia, amely artisztikusan és nagyon finoman disziti a vitrinekben az emlékkiállitást. *Deli* Anna, *Gádor* István, *Gorka* Géza, *Rahmer* Mária, *Győrffy* Zoltánné, *Maróthy* Dóra és *Márkus* Lili anyagát kell különösen kiemelnünk. Büszkék lehetünk arra, amit a könyvmüvészet terén illusztrációkkal, iniciálékkal elért *Benedek* Kata, *Dallos* Hanna, a kiváló *Jachik* Álmos, *Kner* Albert és Erzsébet, *Kozma* Lajos, *Molnár* C. Pál, *Fáy* Dezső, *Jeges* Ernő, *Budai* György, *Végh* Gusztáv és *Petrezselyem* János, akinek különösen angolul irt „*Háry Jánosa*" jelent meglepetést.

Nagy és figyelemreméltó anyaggal szerepelnek a budapesti nyomdák is. Többen szakszerüen mutatják be a nézőközönségnek azt, hogyan készül, hogyan kerül az ólomöntvényről vagy a rézhengerről papirra a betü és az illusztráció. Nagyon érdekes a kiállitásnak ez a része, hiszen az kétségtelen, hogy az olvasóközönség legkevésbé ismeri a mi mesterségünknél a tehnikai eljárásokat. A nyomdai anyagból kiválik *Kner* Izidor gyomai könyvkötő levélpapirmintái, valamint a Globus nyomdai müintézet bemutatott anyaga és az Egyetemi nyomda szép tipografiája.

Dékány András

* **Nyilassy-emlékkiállitás Szegeden.** Május 19-én nyitja meg *Baranyi* Tibor Szeged főispánja a hires szegedi festő, néhai *Nyilassy* Sándor képeinek emlékkiállitását. A kiállitáson nemcsak a hagyatékban maradt képek lesznek

MŰVÉSZET

Az iparművészeti társulat Györgyi Kálmán emlékkiállítása

Nagyon szép és helyes gondolat volt *Szablya* Jánostól, a *Magyar Iparművészeti Társulat* ügyvezető alelnökétől az a gondolat, hogy létesitsen a társulat egy olyan kiállitást, amely *Györgyi* Kálmán emlékezetének hódol majd. Mert ki ne ismerné annak a férfiunak a nevét, aki négy esztendővel ezelőtt bucsuzott el az élők sorából és akinek annyit, szinte felmérhetetlenül sokat köszönhet a magyar ipar és a magyar iparművészet? Hetvenéves korában halt meg *Györgyi* Kálmán és közel fél évszázadot töltött el azzal, hogy nevelte, tanitotta és főleg: lelkesitette, szinte harcba hivta azt a magyar ifjuságot, amely az iparművészetet választotta kenyerének s egyben életcéljának is... Nagyszerü tanitómester volt, kitünő ember és kitünő müvész. Szinte minden gondolata abban kulminált, hogy mit kellene tenni, és hogyan kellene menteni azt a sok veszendő iparművészet csodálatos kincseit turának és a mai viszonyoknak megfelelően. Hogy mit ért el, tudjuk és csak elismeréssel gondolhatunk rá ezen a napon, amikor emlékével összetalálkozunk egy kiállitáson, amely valójában az ő nagyszerü alkotását és zsenialitását hirdeti... Az iparművészeti muzeumban rendezett kiállitást *Györgyi*

934. V. 19.

Megirtuk, hogy a *Gigli*-hangversennyel kapcsolatos tárgyalások során anyagi differenciák támadt az Operaház és a rádió között, amelynek az lett a következménye, hogy a világhirü müvész-elsőjét csak háromszor lehet hallgathatja végig, háromszázezer helyett. Ismeretlenek azt is, hogy a rádió igazgatósága

Nem romana mocna H. I. K.

Alép a beküldött nem számunk

Ismeretlen a dolgunk.

Hang)

2346 szabadon.

1950. V.

leteinek kielégítésére még 5 üzlethelyiség, 24 kályhával és kaddal felszerelt közös fürdőszoba, 32 mosókonyha és 64 szárító épült. A telepet tégla-

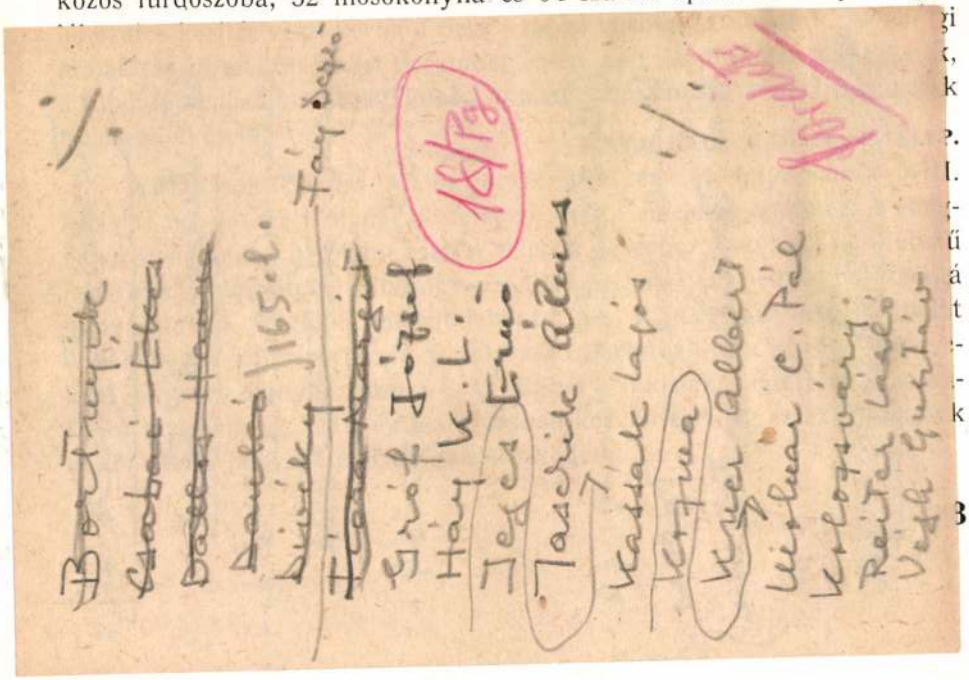

hiányokat az épületek lakói különböző kezdetleges toldalékokkal, meg félszerekkel igyekeztek pótolni. Ez a toldozgatás-foldozgatás persze

A IX. ker., Mária Valéria-telep régi állapotában.

Jaschik Álmos

BLASKÓ MÁRIA: **Csillagok leánya.** Elbeszélés Szent Erzsébet élettörténetével az érettebb ifjúság és a nagyközönség számára, Jaschik Álmos rajzaival. 12-18 éveseknek. Díszkötésben | 6.—

Szt Jozsi Tárulat
kiadás 1941

NEMES KÁROLY
HIRLAPIRODA
Sorsjegyárusító — kölcsönkönyvtár
MAKÓ
Postatakarékpénztári csekkszámla sz. 43171.

T. Europa R. T.
Laptujcztó
Budapest,
V. Rudolf 12 III

733. sz. Női és férfi kosztüm Kállay Miklós „Roninok kincse" című darabjából. Jaschik Álmos terve.

Nemzeti Színház.

Jaschik Álmos

Höllr Nemz. Szinh. Kiáll

Molnár C. Pál: Látogatás. Eredeti fametszet. (Róma, 1931)

táv, Reiter László, Fiora Margit, Fáy Dezső, Csabai Ékes Lajos, Kner Erzsébet, Kolozsváry Sándor, Gáborjáni Szabó Kálmán, Gróf József könyvoldalai, könyvfedelei, fametszetű illusztrációi, könyvkötései, szignetjei.

Commercial Art. (The Studio Ltd. London.) 1931, szeptember, október, november, december. 63., 64., 65. és 66. szám.

Szeptemberi számában Anglia vezető reklámgrafikai folyóirata a csomagolás művészetével foglalkozik, valamint igen érdekesen illusztrált cikkben mutatja be Jan Tschichold a statisztikát grafikai ábrázolásokban.

Októberi számának legérdekesebb cikke a McLegan & Cumming skót reklámstudió munkáival foglalkozik, novemberi számának gerincét alkotja az automobilreklám fejlődéséről szóló érdekesen illusztrált cikk, a már-már történeti időktől napjainkig, míg a minden számban állandó rovatként szereplő reklámszemlében örömmel üdvözöljük Szirmai Ili Stühmer kirakati reklámfiguráit.

A decemberi szám főérdekessége a modern japán reklámról szóló cikk, valamint az egymás mellett ábrázolt legkülönbözőbb pártok által kibocsátott választási plakátok. r.

Die Anzeige. (Storch Verlag. Reutlingen-Stuttgart.) 7. évfolyam. 12. sz. 1931.

Mi sem bizonyítja jobban a reklám hatalmas fejlődését és mind nagyobb elterjedését Németországban, mint az, hogy annak egyes speciális ágai részére külön folyóiratokat tartanak fenn. Ez a lap igen érdekes cikkek keretében tipográfiai, rajzos és fotográfiai reklámok egész sorát mutatja be, hatásos reklámhadjáratok hirdetéssorozatát és már megjelent hirdetések reklámtechnikai hibáira mutat igen találóan rá.

Die Kunst in der Schweiz. 1931. 8., 9., 10/11. szám.

Svájc ezen vezető művészeti folyóirata 8. számának tartalmából kiemelhetjük Géa Augsbourg grafikai munkáit; 9. számából, mely a genfi nemzetközi kiállítás anyagának szabad művészeti részét mutatja be Aldo Patocchi, igen érdekes és egyéni fametszeteit, míg a 10/11. szám a genfi nemzeti kiállítás iparművészeti anyagát mutatja be.

Totis Béla dr.: Az ifjúság nemi problémái c. könyvéről.

Kevés az ifjúságnak és felnőtteknek egyformán élményt jelentő könyvek száma, Totis Béla dr. művét ebben a sorba kell állítani. Szórakoztatásnak szánt olvasmányok millióin túl csak a serkentő, irányító, tudást és világosságot terjesztő könyveknek van létjogosultságuk.

Nem újszerű igazság, hogy az emberi élet legdöntőbb fontosságú motorikus ereje a nemi élet: megemészthetetlen tudományos vagy aljas kíváncsiságokra spekuláló könyveken kívül a magyar irodalomnak ez az ága nem produkált használhatót és becsületeset. Totis Béla a tények tökéletes ismeretével felfegyverkezve, az orvos alaposságával, a jó pszichológus tapintatával és az író kiforrott stílusával indítja el olvasóját a nemi élet bozótos útvesztőjébe, ahol annyi fiatal erő és élet sikkadt már el. De nem elégszik meg az elindítással, hanem — ami legfőbb érdeme — okos és őszinte tanácsokat sorakoztat fel a test és lélek zavaraira: ezzel magasrendű szociológiai és nemes emberi feladatot is teljesít. Megbecsülhetetlen

szerűen szerkesztett sorozattal, — melyhez Kner Albert készített igen stílusos fedeleket, az egyes nemzetek nemzeti színeinek szerencsés felhasználásával — nemcsak mint nyomda, hanem mint kiadóvállalat is példát állítottak a magyar kiadók elé. r.

Diarium. Könyvbarátok közlönye. — MDCCCCXXXXII. 1—2. szám. Kiadja a K. M. Egyetemi Nyomda, Budapest.

Német példát követ a Könyvbarátok Szövetsége, midőn könyvjárulékain kívül folyóiratot is ad tagjainak, mellyel irányítóként lép fel az olvasmányul ajánlható könyvek terén. A feladat nem könnyű, de kellő objektív szerkesztés mellett igen fontos és értékes kompendiumot nyerhetnek az olvasók e folyóiratban. Mint ingyenes tagilletmény, a közlöny nyomdai kiállítása rendes, csak nem tudjuk, miért keveredik a sárga papírra nyomott oldalakon a szerkesztőségi rész a tisztán kiadóhivatali közlésekkel és könyvárjegyzékekkel. — r —

Magyar Iparművészet. XXXIV. évf. 1931. 7—8. és 9—10. szám.

A két dúsan, részben színesen illusztrált füzetből kiemeljük: Csáky József: Tiszta építészet és szobrászat, Nádai Pál: Párizs iparművészete, Ybl Ervin: Budapest idegenforgalmi hivatala Bécsben, Nádai Pál: A parányi ház című cikkeit.

Buch und Werbekunst. (Der Offset Verlag, Leipzig.) 1931. 9., 10., 11. és 12. sz.

Ez a mind jelentősebbé váló német folyóirat teljesen speciális szerkesztésével minden hónapban más és más témának szánja jóformán a teljes számot és más hasonló terjedelmű lapok aránylag nagyobb illusztrációs anyagával a bemutatásra kerülő anyag ügyes kiválasztása és csoportosítása által igen nagy sikerrel veszi fel a versenyt.
9. száma a nő részére készülő folyóiratok és kiadványok fedéllapjait, belső oldalait, hirdetéseit mutatja be, részben színes ábrákban; 10. számát a sorsjegyek reklámjának szenteli; 11. száma a nemzetközi plakáttal foglalkozik és többszínű offsetnyomásban bemutatja Berény Róbert: Modiano és Bortnyik Sándor: Cemko-plakátját is. A 12. számot az étlapok művészetének szenteli és meglepően értékes példákat mutat be ezekből a reklámművészet céljaira igen jól felhasználható, ízléses és művészi lapokból.

De Grafiske Fag. Kopenhagen. XXVII. évfolyam. 15. szám. 1931 november 1.

Rosner Károly, lapunk szerkesztője kimerítően ismerteti a modern magyar könyvművészetet 13 oldalas tanulmányában, melyet 30 illusztráció díszít, ú. m.: Divéky József, Kozma Lajos, Dankó Ödön, Kner Imre, Molnár C. Pál, Kassák Lajos, Kaeszné Lukáts Kató, Végh Gusz-

„A Magyar Bibliophil Társaság Évkönyve" II.
1929—1930

Örömmel üdvözöljük ezt a ritka kiadványt (eddig ez a társaság tízéves fennállása óta csak a második kötet), mert hivatva lenne ízlésfejlesztő munkájával a könyvszeretők nagyobb rétegeit megnyerni a társaság és annak törekvései számára.
A kötet kiállításban méltó a társasághoz, tipográfiája, betűi igen ízlésesek, úgyszintén a papír megválasztása szerencsés. Tartalma két tanulmány: Nádai Pál igen figyelemreméltó tanulmánya: „A könyvillusztráció technikája és szelleme", melynek különösen a francia könyvművészeti törekvésekről és azok speciális irányáról írott részletei alkalmasak arra, hogy a nálunk teljesen uralkodó német könyvművészeti orientáció mellett nagyobb mértékben lendítse a figyelmet a francia könyvművészetre és annak tanulságaira. Naményi Ernő (ki különben az évkönyvet szerkesztette) „Modern magyar könyvművészet" címen írt tanulmányt, alaposan, a magyar könyvművészet újabb periódusairól, kellő objektivitással és a kimért terjedelemhez mért ökonómiával.
Az illusztratív anyag megválasztása kevésbé szerencsés. Bortnyik Sándor igen finom és egyéni tollrajzát örömmel üdvözölhetjük végre könyvben is, Csabai Ékes Lajos fametszete a művész egyik legsikerültebb könyvillusztrációs munkája. Dallos Hanna Szent Imre Legendájának metszeteit már méltattuk lapunk hasábjain, Divéky József: Menekülés Egyiptomba c. fametszetét lapunk már bemutatta (1930. 5/6. szám). Fáy Dezső, Jaschik Álmos és Kner Albert fametszeteinek megválasztásával azonban semmiképpen sem értünk azonban egyet. Az évkönyv dátuma 1929/30, tehát lehetőleg minden művész ezen évekből származó munkáját kellene szerepeltetni, ami már azért sem ütközik nehézségbe, mert állandóan alkotó művészekről van szó. Fáy Dezső méltán nagy feltűnést keltett és elismerést aratott Dante-illusztrációi ebbe az időszakba esnek és méltán lenne ezen sorozat egyik lapjának helye ez évkönyvben, Jaschik Álmos is készített művészetét jobban reprezentáló munkát újabban, mint a Gellért Oszkár verseskötet kissé már túlhaladott illusztrációja, mely a verssel szerves egészet alkotott, de így külön kissé erőtlenül hat. Kner Albert szép fejlődésének újabb stádiumában való bemutatása úgy a könyv, mint a művész előnyére vált volna. Kozma Lajos fametszete Gellért Oszkár versskötetéhez egyik igen sikerült, reprezentatív munkája Kozma új stílusának, míg Kolozsváry Sándor Kisfaludy-illusztrációja a művész egyik nagyon gyenge munkája, grafikai munkásságának kezdeti stádiumából. Molnár C. Pál fametszete kiváló, Végh Gusztáv: Jazz-illusztrációját ismételten méltattuk, míg Reiter László illusztrációjának helyét a kötetben Berény Róbert, Conrad Gyula, Fiora Margit, Kreiszl Béla, Gáborjáni Szabó Kálmán és Vértes Marcell nem egy munkája vitássá tehették volna.
A kötetet kiegészíti a Magyar Bibliophil Társaság és a Magyar Könyv- és Reklámművészek Társaságának tagnévsora, valamint a Magyar Bibliophil Társaság kiadványainak jegyzéke, melynél érthetetlen módon, egyes kiadványoknál elmaradt a különben rendszeresen feltüntetett előállító nyomda neve.

Rosner

D. Stempel betűöntöde részv.-társ., Frankfurt am Main-Süd

GLOBUS KURSIV

20 pontos
A grafikai ipar ajánlásra méltó
28 pontos
Reprodukciós kamera
36 pontos
Bronzirozó gépek
48 pontos
Mellékleteink

Vágva 20—72 pontos fokozatokban ● Vollkommen prägefest

KÖNYVTÁRI SZEMLE

KÖNYVTÁRAK, OLVASÓK ÉS KÖNYVGYŰJTŐK HAVI ÉRTESITŐJE.

II. ÉVFOLYAM. Szerkeszti: KŐHALMI BÉLA. 1914.

Programmját, hogy: *minél több könyvről való ismeret szórassék szét az országban,* a következő czikkek szolgálták.

JANUÁR.

Wlassics Gyula: Könyvtárpolitikai kérdésekről.
Lukinich Imre dr.: Magyar történelmi bibliográfia.
Kacziány Géza dr.: A magyar memoire-irodalom.
Kőhalmi Béla: Rövid előadás a könyvkereskedelemről.
Madzsar József: Az első fővárosi fiókkönyvtár.
Braun Róbert: Imformácziók.
Könyvtári séták: *Ernszt* Lajos gyüjteménye.

FEBRUÁR.

Ferenczi Zoltán: Magyarország bibliográfiája.
Hóman Bálint dr. és *Szabó* Ervin dr.: A magyar történelmi bibliográfia tervéhez.
Kacziány Géza: A magyar memoire-irodalom.
Dienes László: Ujabb könyvtári szakirodalom.

MÁRCZIUS.

Király György dr.: Magyar irodalomtörténeti bibliográfia.
Kremmer Dezső dr.: Enciklopédia- és lexikonirodalmunkról.
Haraszti Károly dr.: Magyar könyvkereskedés és könyvkiadás a mult század első felében.
Dienes László: Kézikönyvtár.
Könyvtári séták: *Krejcsi* Rezső dr. gyüjteménye.
Magyar Könyvgyüjtők Társaságának programmja.

ÁPRILIS.

Braun Róbert: Szerkesztőségi könyvtárak.
Kremmer Dezső: Enciklopédia- és lexikonirodalmunkról.
Haraszti Károly dr.: Magyar könyvkereskedés és könykiadás a mult század első felében.
Zwiebelfisch a könyvgyüjtésről.
Lukinich Imre dr.: Könyvárak száz év előtt.

MÁJUS.

Nádai Pál: Modern magyar amatőrkönyvek.
Jaschik Álmos: Magyar könyvkötő-művészet (műmellékletekkel).
Haraszti Károly dr.: Magyar könyvkereskedés és könyvkiadás a mult század első felében.
Gárdonyi Albert dr.: Az első budai nyomda terve.
Könyvtári séták: *Todoreszku* Gyula dr. gyüjteménye. (Első séta.)
Sylvester dr.: Adalék régi magyar könyvek árához.

JUNIUS.

Madzsar József dr.: Angol és német nyilvános könyvtárak.
Niklai Péter dr.: Névtelen és álnevű munkák a 19. század politikai röpiratirodalmában.
Dienes László: Szakirodalom. A magyar bibliográfia átalakulása.
Magyar filozófiai bibliográfia.
Könyvtári séták: *Todoreszku* Gyula dr. gyüjteménye. (Második séta.)
Franczia könyvtárak barátai.
Bibliofilek szomorúsága.
Rexa Dezső dr.: Az első magyar czímeres könyv terve.

A KÖNYVTÁRI SZEMLE MELLÉKLETE:

MAGYARORSZÁG BIBLIOGRÁFIÁJA

czímen PIKLER BLANKA szerkesztésében a magyar könyvpiacz ujdonságainak teljes jegyzékét közli egy beszámoló czikkel a melléklet élén. — *A julius—szeptemberi speczidlis szám a lipcsei nemzetközi könyvipari kiállitás eredményeit fogja bemutatni irásban és képben.*

A Könyvtári Szemle előfizetési dija: Egész évre K 10·—; félévre K 5·—; egy szám ára 1 korona.

LANTOS A. KÖNYVKIADÓHIVATALA
IV., MÚZEUM-KÖRÚT 19. SZ.

A FOLYÓIRATOT A MÚZ. ÉS KÖNYVTÁRAK ORSZ. FŐFELÜGYELŐSÉGE A FELÜGYELETE ALATT ÁLLÓ KÖNYVTÁRAKNAK 463/1914. SZ. A. BESZERZÉSRE AJÁNLJA.

RÉGIPÉNZ-KERESKEDÉS

(NUMIZMATIKAI IRODA, 1895-ben alapította és vezeti FEJÉR JÓZSEF.)

Budapest, IV. kerület, Múzeum-körút 13. sz., III. emelet 7.

Mindennemű régipénzek és régiségek vétele és eladása.

Az ország egyik legkiválóbb magángyüjteményének megszerzése következtében ajánlja *magyar és erdélyi érmek és emlékérmek rendkivül gazdag sorozatat vidéki múzeumoknak cserébe külföldi, valamint fölös magyar érmek ellenében.* A XVI. századbeli ritkább német, svájczi és lengyel tallérokat és aranyakat a leginkább mérvadó Raimmann-katalogus *teljes* árában cseréli be.

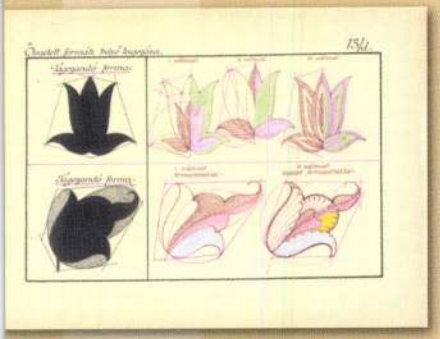

Díszítő rajz / Decorative Drawing
Iparművészeti Múzeum

traditional understanding of women's calling, even without further qualifications, but having acquired design as a profession, were able to find work in the various fields art life. Many of them, continuing their studies in the evening, made a name for themselves at home and/or abroad, as respected designers of books, illustrators, graphic designers in advertising, applied artists, painters or sculptors, archaeologists or art historians.

Jaschik's rationally constructed method of education rested on the principle of progressivism. One could progress to a higher level by solving a certain number of ever more complex problems. The students had to prepare their studies with a technique appropriate for the printing process and to the right size. The drawing exercises, using pattern sheets, objects as models, folk art picture material, photographs etc., served to strengthen the visual memory and complete the task as expressively as possible. The practical training was complemented by regular theoretical studies, which were made particularly attractive by Jaschik's extraordinarily wide body of knowledge and colourful and engaging personality. In the summer, the school set up camp at various points in the country where drawing from nature, painting and the elaboration of one or two theoretical subjects were carried out in courses. Nor did the year's schedule omit the so-called "flying" study trips near the capital. In the early twenties, through his students, Jaschik made contact with the eurhythmics school run by Olga Szentpál, wife of Máriusz Rabinovszky, and between 1925 and 1927, lectures on set design and theatre history by the director of the National Theatre, Antal Németh formed the basis for new activities of the students. Influenced by the latter, Jaschik was the first in Hungary to teach the building of models for stage sets. From the mid-twenties for ten years, the school presented itself to the public with regular exhibitions round a particular theme; Jaschik gave an account of these in the professional journal, Hungarian Applied Arts.

In Goethe's centenary year (1932), designs and models of stage sets for plays by the poet, were presented first at the Ernst Museum and then in Frankfurt and Munich. During the thirties, (fancy dress) balls were occasionally held at the school and they served the purpose of displaying the students' talents in designing fancy dress and costumes. In the early forties the school also started a stop frame animation course for selected students. This is how Jaschik involved his students in his pioneering experiments with animation films of (folk) tales.

Besides this Gesamtkunstwerk that emerges during the process itself, Jaschik's early teaching material and methods, also have a relationship that points towards the future, to the art and, moreover, to the architecture of the present. His experiments of the twenties and the theory of ornamentation based on concentric arm movements can in fact be traced back to Carlo Bragaglia's "photodynamisms" of the 1910s. This theory of ornamentation, that is accomplished during the course of analysing form, is also the basis of Jaschik's theory of composition, which serves as material for motif-analysis. Similar kinds of experiments in forms of motion and the structural analysis of folk art motifs appear, decades later, in the work of one or two representatives of so-called organic architecture, notably in the architectural experiments of Imre Makovecz around 1970.

Ottó Mezei

Mozgáspályák / Motion Courses, 1927
Iparművészeti Múzeum

A kiállításon bemutatott növendéki anyagot Révész Emese válogatta. / The exhibited works of the students were selected by Emese Révész.

1065 Budapest Nagymező u. 8.
telefon: 341 4355
e-mail: ernst@ernstmuzeum.hu

ERNST MÚZEUM BUDAPEST

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

noran

Ernst Múzeum
2003. június 11- július 9.

Budapest

Jaschik Álmos
műhelyiskolája
workshop school

Jaschik Álmos (1885-1950) tervezőiskoláját, s őt magát mint lenyűgöző pedagógust a magyar művészetpedagógia történetében kiemelt hely illeti meg. Már pályakezdőként benne élt a hazai és az európai művészetpedagógia felívelő áramlatában. A szó szoros értelemében vett dinamikus kapcsolatainak köszönhetően, melyet a művészet és művészetelmélet újabb eredményével gazdagított, a *Gesamtkunstwerk* egyedülálló magyar változatát teremtette meg.

Jaschik Álmos pályáját 1907-ben a Székesfővárosi Iparrajziskola tanáraként kezdte: vezetője az iskola könyvkötő és bőrdíszműves szakosztályának, elméleti-gyakorlati kezdeményezője az új szellemű (szecessziós) rajzoktatásnak, művészeti szaktanulmányok szerzője. Mindeközben kiállításokon mutatja be a gödöllői művésztelep szellemiségével rokon munkáit. 1914-től az iskola helyettes igazgatója, 1919-ben az iskola vezetésével megbízott háromtagú direktórium tagja, s kidolgozza az országos iparoktatás szakmailag és szociálisan európai szellemű átszervezésére vállalkozó reformtervezetét.

1920-ban elbocsátják állásából. Ezt követően nyitja meg iparművészeti műhelyiskoláját, melyet korábbi pedagógiai gyakorlatára támaszkodva, s azt menetközben az újabb civilizációs igényekhez igazítva haláláig működtetett, majdhogynem egy személyben. Az iskolát jobbára leányok látogatták, akik a női hivatás hagyományos értelmezésétől eltérően, magasabb képesítés nélkül is, tervezői szakmával a kézben, a művészeti élet különböző területein helyezkedhettek el. Számosan közülük, esetenként tovább is tanulva, megbecsült könyvtervezőként, illusztrátorként, reklámgrafikusként, iparművészként, festőként vagy szobrászként, régészként, művészettörténészként szereztek maguknak nevet idehaza és/vagy külföldön.

Jaschik racionálisan megszerkesztett oktatási módszere a fokozatosság elvén nyugodott. A magasabb szintre lépést bizonyos számú, egyre komplexebb feladatok megoldása biztosította. A növendéknek a nyomdai eljárásoknak megfelelő technikával, méretben kellett elkészítenie tanulmányait. A mintalapok, tárgymodellek, népművészeti képanyag, fotók stb. felhasználásával folytatott rajzgyakorlatok a vizuális emlékezet megszilárdítását és a feladat minél kifejezőbb megoldását szolgálták. A gyakorlati oktatást rendszeres elméleti képzés egészítette ki, amelynek Jaschik rendkívül széleskörű ismeretanyaga, színes és megnyerő egyénisége különleges vonzerőt biztosított. Nyaranként az iskola az ország különböző pontjain ütött tanyát, ahol a természet utáni rajz, festés és egy-egy elméleti téma tanfolyamszerű feldolgozása folyt. Nem hiányoztak az évi programból a főváros közeli, „repülés"-nek nevezett tanulmányi kirándulások sem.

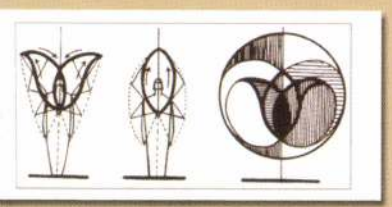

Jaschik Álmos: A díszítőművészet emberi mozgásra alapozott (szakrális) eredeztetése / The (Religious) Origination of Ornamental Art Based on Human Motion, 1927

Fiora Margit: Tájkép / Landscape, 1920
Iparművészeti Múzeum

Jaschik még a húszas évek elején, növendékei révén, kapcsolatba került Rabinovszky Máriusz feleségének, Szentpál Olgának mozgásművészeti iskolájával, 1925-27 között pedig a Nemzeti Színház igazgatója, Németh Antal díszlettervezési és színpadtörténeti előadásai vetették meg az alapját a növendékek újabb tevékenységének. Az ő nyomán vezette be Jaschik, idehaza elsőként, a színpadi makettépítés tanítását. A húszas évek közepétől az iskola tíz éven át tematikus kiállításaival mutatkozott be rendszeresen a nyilvánosság előtt, amelyekről Jaschik a Magyar Iparművészet című szaklapban számolt be. A Goethe centenárium évében (1932) a költő darabjaihoz készült színpadterveket, maketteket előbb az Ernst Múzeumban, majd Frankfurtban és Münchenben mutatták be. Az iskolában a harmincas években alkalmi (jelmez) bálokat is rendeztek, melyek a növendékek jelmez- és kosztümtervezői rátermettségét voltak hivatottak reprezentálni. A negyvenes évek elején, válogatott növendékei számára, az iskola fáziskészítő tanfolyamot is indított. Így vonta be tanítványait Jaschik az úttörőnek számító animációs (nép)mesefilm-kísérleteibe.

E mellett a folyamatában kibontakozó összművészet mellett, Jaschik időben korai tanítási anyagának, módszerének van egy jövőbe mutató, jelenünk művészetével, mi több: építészetével érintkező kapcsolata is. Húszas évekbeli kísérleteire, körkörös karmozgásra alapozott ornamentum elmélete voltaképpen az olasz Carlo Bragaglia tízes évekbeli „fotódinamizmusaira" vezethető vissza. Ez a formaelemzések során kiteljesedő ornamentum elmélet a fundamentuma a motívumanalízisek tárgyául szolgáló jaschiki kompozíciós elméletnek is. Hasonló jellegű mozgásforma kísérletek és népművészeti motívumok szerkezeti elemzései jelennek meg, évtizedekkel később, az ún. organikus építészet egy-egy képviselőjének, jelesül Makovecz Imrének 1970 körüli építészeti kísérleteiben.

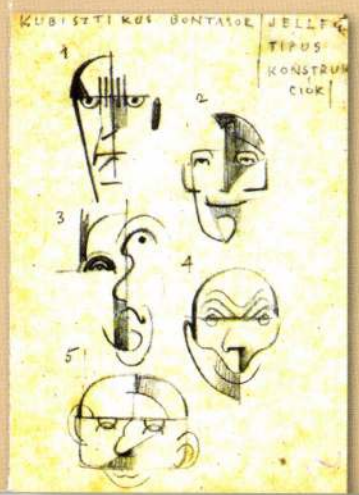

Kubisztikus bontások II.: Jelleg-típus konstrukciók / Cubistic Decompositions II.: Character-Type Constructions
Iparművészeti Múzeum

Mezei Ottó

Álmos Jaschik's workshop school

Álmos Jaschik (1885-1950), the fascinating teacher and the design school he established, deserve a prominent place in the history of Hungarian art education. From the beginning of his career, he was involved in the rising star of Hungarian and European art education. Thanks to his, dynamic connections, in the strict sense of the word, which he enriched with the latest in art and art theory, he created a unique Hungarian version of the *Gesamtkunstwerk*.

Álmos Jaschik started his career in 1907 as a teacher at the Industrial School of Draughtsmanship at Székesfőváros: he directed the bookbinding and leather craft departments, initiated the theory and practice of teaching drawing in the modern Art Nouveau style and wrote specialist essays on art. During the course of all these, he showed his work, which was akin in spirituality to the Gödöllő Artists' Colony, at exhibitions. From 1914 he became the deputy-head of the school and in 1919 one of the three-member directorate delegated to run the school. He drew up a reform programme, which undertook to reorganise national technical education, both professionally and socially, along European lines.

Jaschik Álmost ábrázoló, a művészt három változatban, más-más öltözékben megjelenítő trükkfelvétel / Álmos Jaschik in Three Versions: A Manipulated Photograph (Trick Shot) Showing the Artist in Three Different Costumes
1910-es évek / 1910s
Magyar Nemzeti Galéria

In 1920, he was dismissed from his job. Following this, he opened his Workshop School of Applied Arts. Relying on his earlier experience in education, he kept adjusting it to the requirements of modern civilisation and ran it till his death, almost single-handedly. The school was attended mainly by girls who, unlike the

Jaschik Álmos

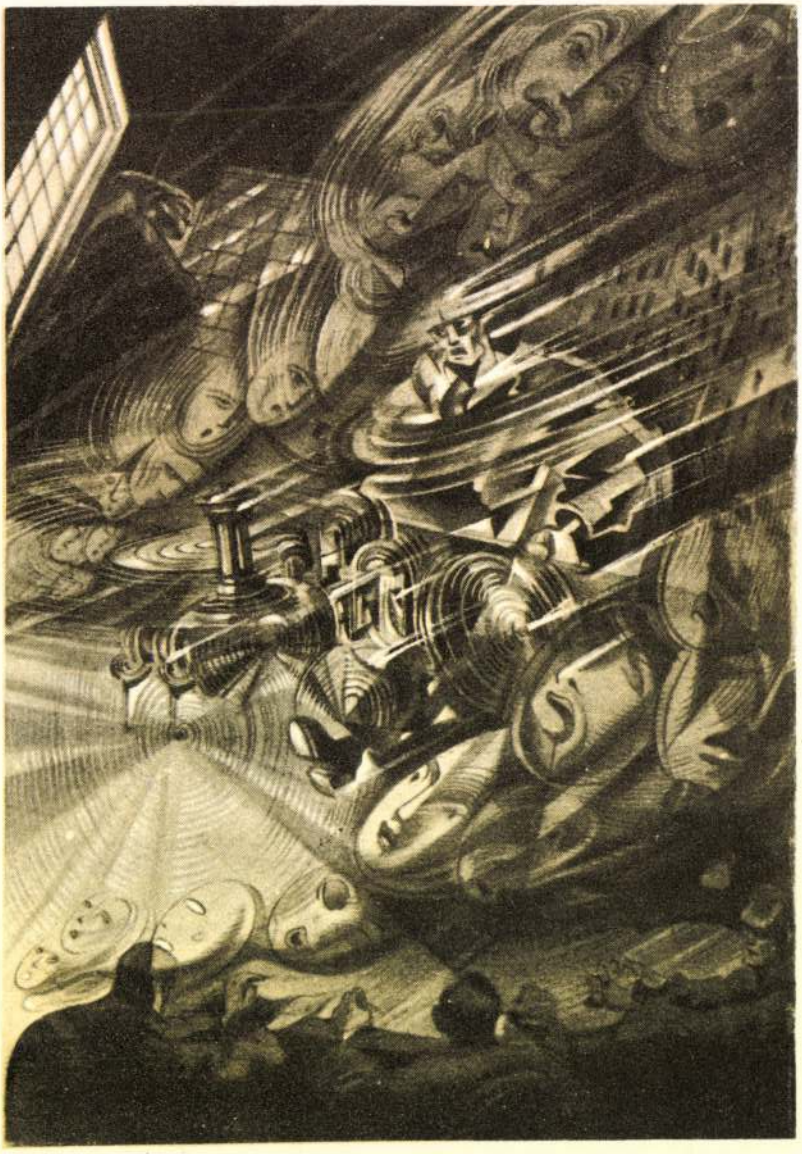

Jaschik Álmos: Illusztráció (Wells: Az időgép)

Pórchy

Jaschik Álmos

MAGYAR IPARMŰVESZET
1934. 108. l.

Illusztráció.

... ... 3.40

TARCZAI GYÖRGY: **Margit-legendák.** A régi magyar katolikus világ legideálisabb nőalakja elevenedik meg e 30 szebbnél-szebb legendában, amely születésétől haláláig nyomon követi e szentéletű királyleány életét. 12—18 éveseknek. Jaschik Álmos rajzaival, félvászonkötésben ... ... 4.—

T.

Europa R. T.

Budapest

Rothermere u. 12. III. 2

Tavasz Velencében

Mintha az ékes márványfalak kisugároznák azt a sok szerelmet, ami itt virágosodott, itt mosolygott: az álmok városában, Velencében.

Mintha mindenütt csókok emlékével találkozna az ember...

Gyönyörű költemény: ez Velence. A mesék csodálatos város-ékköve. Ahogyan egy régi költő mondta: kék tengerbe dobott fehér virág...!

*

Hajdanában, emlékeink vittek a lagunákon által bennünket. Most? Ime, az indiszkrét fotoriporter végigvisz bennünket két ifju ember utján. Látjuk őket, amint ott ülnek a terraszon, a piazetta előtt, a királyi könyvtár előtt, a háttérben fehér és rózsaszin pompájában uszó Doge-palota előtt. Mosolyogva néznek a Szent Márk-öböl távlatába, talán éppen egy sötét gondola suhan a meszszeségben a templom előtt, a zöldes, apró hullámokon. És a gondolában egy másik pár ül és azok is ifjak és azok is szerelmesek és azok is a Tavaszt jelentik szép Veneziában...! A boldog, fiatal szerelmesek mindig örülnek az egymás fiatalságának és az egymás boldogságának...

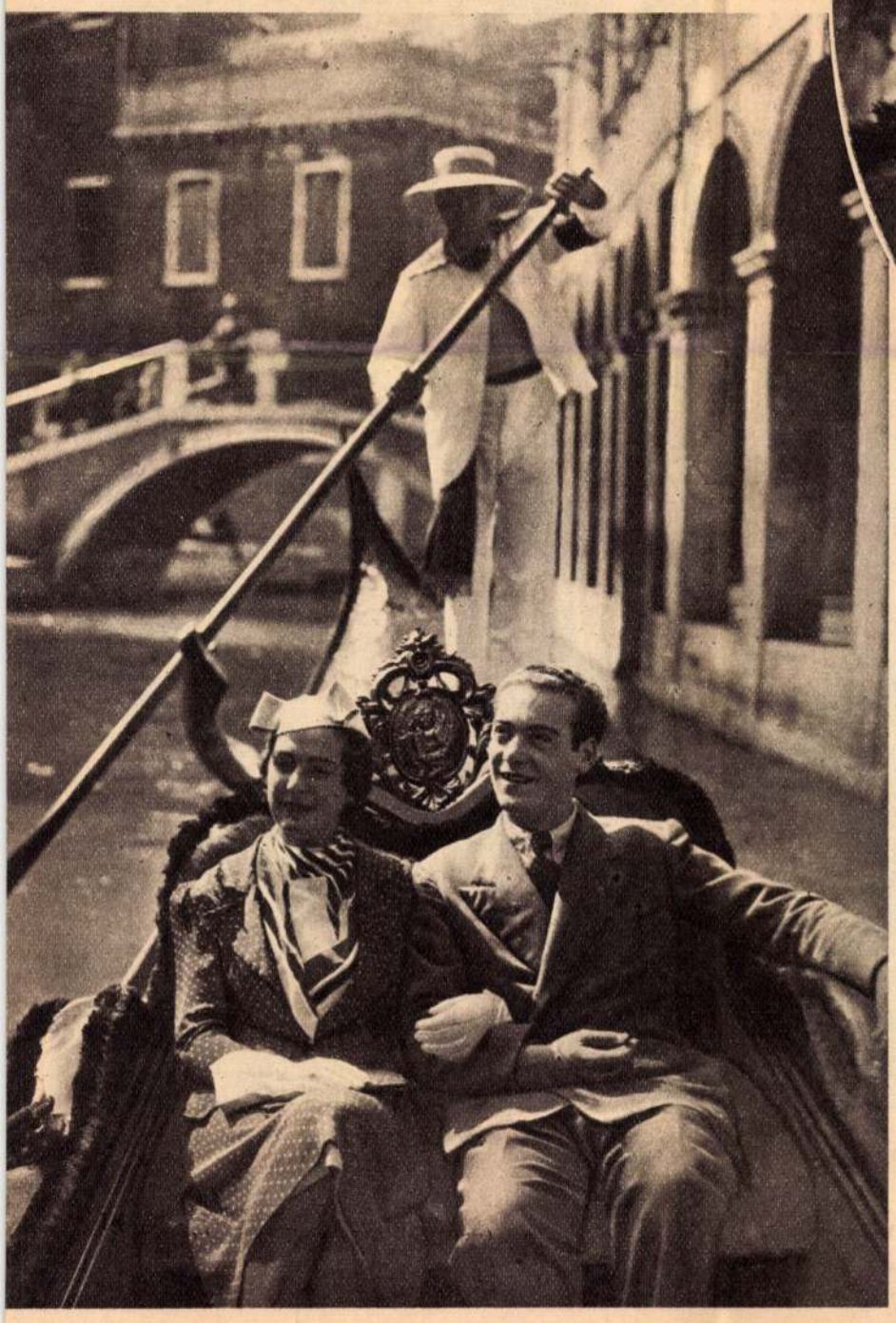

*

Fiatal gondolás tereli elébük a gondoláját, ezt az évszázadok óta egyforma, faragott, fekete koporsót. Csodálatos a gondolának ez a kialakult formája. Hozzáillik a Canale Grande márványpalotáihoz, az ivekben átfutó hidakhoz, a márványlépcsőkhöz, a zászlórud-formáju kikötőrudakhoz ez a finom, antik hegedü formáju suhanó költeménye Velencének.

A fiatal pár beszáll és már indul is a gondola.

JÁNOS VITÉZ — JAPÁNBAN

János vitéz — Japánban! Ugy hangzik, mint egy mese-cim. Mintha Petőfi halhatatlan mese-költeményéhez hozzátoldottak volna egy uj éneket. Mégsem mese, hanem valóság. János vitéz elindult Japánba. Nagy az ut, amelyet Kukorica Jancsi, a népmesék dali hőse, Petőfi Sándor képzeletétől megtett betük szárnyán, szinpadon, zenén, hetedhétországon keresztül a krizantémes Japánig. *Tokióban* mostanában alakul meg a Japán-Magyar Társaság, hogy a magyar kulturát terjessze a fölkelő nap országának krizantémes szigetén. A társaság magyar-kiállitással akarja megkezdeni működését es ezen a kiállitáson részt vesz *Jaschik Álmos*, a kiváló mese-kép-rajzoló is. Petőfi népmesei elemekből alkotott, gyönyörü mese-költeményének mozzanatait tizenkét képben festette meg. A finommívü, tussal és aquarellel festett képek formái igyekeznek közelvinni a japán néplélekhez Petőfi népmesei remekét. Jaschik Álmos, aki a Nemzeti Szinház japán-tárgyu szinművének, a „Roninok kincsének" díszleteit is tervezte, kitünően oldotta meg a magyar népmesének japán képzelethez alakitását. Valóban örömteljes jelenség, hogy a magyar nép lelkét, jellemét, képzeletvilágát kifejező költemény most a szinek és vonalak szárnyán Japánban is megelevenedik az olvasók képzeletében.

„Leszállott lováról, királylyányhoz lépe
És beletekinte gyönyörü szemébe."

„Hej, János vitéznek került sok bajába,
Mig lyukat furhatott a sárkány oldalába."

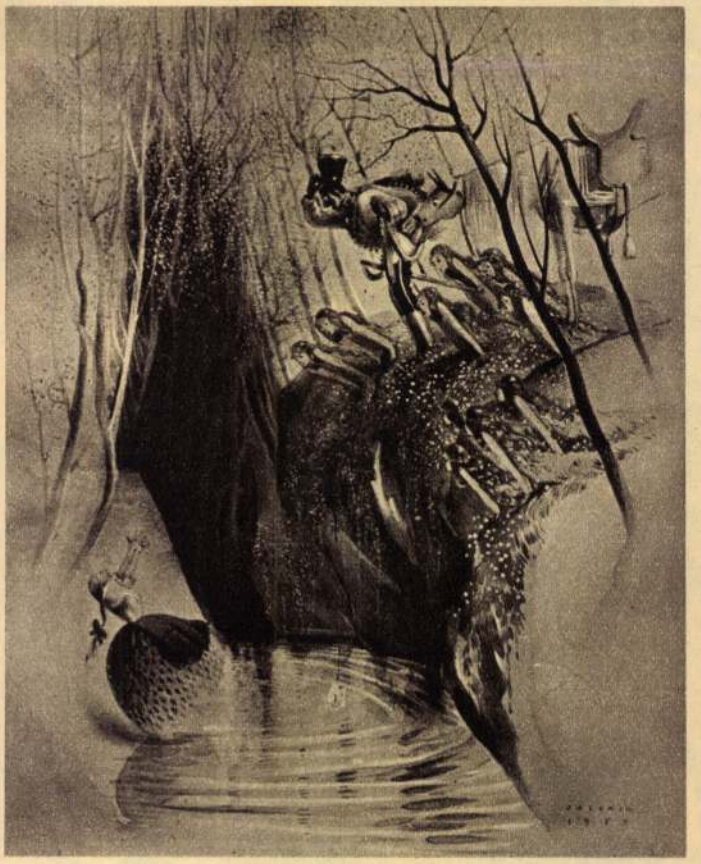

„De csodák csodája! Mit látott, mit látott!
Látta Iluskává válni a virágot."

(Jaschik Álmos rajzai.)

Jaschik Klimos

195. JASCHIK ÁLMOS: Illusztráció ifj. Gaál M. Mildi meséi-hez

Magy. Akv. és Passpart Egy.
XIV. kiáll.
1928.

minden szerencsétlenségével együtt. Tudod, Magdi, ha elképzelem, hogy ő is éppen ilyen rajongó fiatal leány volt, mint mi, üde és hajlékony, sokszor mesélte anyus, hogy mind a hat Szeghy-leány milyen szép volt. S most ha látnád, testileg, lelkileg roncs.

Akit szeretett, az nem vette el, mert a szép, de szegény Szeghy-leány nem volt elég magas lépcső nagyravágyásának. Később, hogy ne maradjon vénleány, hozzáment Jani bácsihoz, aki tele volt adóssággal, csúnya nőügyekkel. Amíg a kicsi hozomány tartott és amíg ómama adni tudott, addig jó volt neki Ary néni, azután csak kínozta, végül otthagyta. Azóta már a harmadik asszonnyal éli világát. Egy kis fiúk is volt, Ary néni minden öröme, de ahogy nőtt, ez is csak bánatot okozott. Nem tanult, rossz pajtások közé keveredett és megszökött hazulról. Ennek már két éve. Mindenütt kerestették, de hiába. Most szegény Ary néninek úgy kell meghalnia, hogy azt se tudja, mi van a fiával.

— Iszonyú! — mondta Magda és kezébe temette arcát, — talán mi is ilyen élet elé megyünk? Ki tudja azt?

— Tudod, ha elgondolom — folytatta Margó szaggatottan és gondolkozva — sohse panaszkodott, senkit se untatott szerencsétlensége történetével, fia hibáit is takarta és védte mindenkivel szemben. Még az urát is mentette: «Nem tehet róla, olyan volt a vére». Rövid házassága után hamar hazakerült ómama mellé, akivel soha nem értették meg egymást, minden napja harccal kezdődött vagy végződött, ó, azok az éles szócsaták, hogy fájtak mindig nekem! Szegény anyus is belekeveredett akaratlanul, végül mind a hárman sírtak.

Margó elhallgatott. A szobában lassan elmosódtak a tárgyak körvonalai, a leányok még egyre az ablakot támasztották és egy asszonyi életen gondolkoztak, amely látszólag sívár volt és boldogtalan.

10.

Ary

Késő délután volt, de a tavaszi világosság megnyujtotta a napokat és a friss színeket még nem mosta el a homály. Ary egyedül bolyongott a csöndes utakon. A fűre nem lehetett lépni, mert megülte a nedves tavaszi köd, csak az utak száradtak föl és néhány napsütötte folt a széleken.

Ary magas, barna leány volt, hajlékony, mint a fiatal füzek, talán túl vékony is az akkori fogalmak szerint. Arca szabálytalan volt, ő szerinte a legcsúnyább a hat Szeghy-leány közül.

— Én vagyok a legkevésbbé szép köztetek — szokta mondogatni —, az alakom és a lábam jó, de hiába, az arc a fontos. Utánam jön Ilka, az ő arca, ha nem is olyan szép, de csupa báj, nem ilyen szétesö vonások — és fiatal, üde arcával torz grimaszt vágott tükörmásának, mert ezeket a leányos kritikákat rendszerint este, lefekvés előtt, kibontott hajjal, hosszú hálóingben, apró tánclépések közben monologizálta el Ary a többiek mulattatására. — Aztán te jössz, Gitta, veled lezárul a báj, Iza hideg szépsége a harmadik helyezett, Giza francia babaarca a második, Mária komoly szépsége az első. Na, azért mind a hat Szeghy-leányt meg lehet nézni, akár nagyítóval is.

De, aki Aryt ismerte, csodálkozott volna, hogy azt mondja magáról, hogy ő csúnya. Annyi életkedv sugárzott le fiatal arcáról, csupa mozgás volt, hajlékonyság, mint egy ugrásra készülő fiatal macska, akinek prédája az élet, a nagy élet, amely a falu határain túl forr, zuhog és kavarog. Annyira szeretett élni, hogy már kisleány korában is sokszor felzokogott éjjelente és reszketve, dideregve ült az ágyában, amíg a többiek le nem csillapították, egyre ezt hajtogatta:

— Meg kell halni, meg kell halni!

— Miért gondolsz ilyenre? — kérdezték s ő nagy szemeket meresztve felelte:

— Hát nem kell mindenkinek meghalni? — és zokogott tovább.

Ösztönszerűen irtózott az elmúlástól. Az őszt se szerette hervadó pompájával, ilyenkor megsápadt és az arca töprengővé vált. Különös volt, ahogy aztán tavasszal, mikor a vadvizek mély szagát a kertekig hozta a szél, a gólyák elfoglalták fészküket és a rétek sárga pitypangszőnyegbe burkolództak, akkor Ary kivirult és úgy röpködött a napfényben bódultan a benne felgyülemlett életöröm drága súlya alatt, hogy testvérei is alig ismertek rá.

Most is ez a tavaszi láz csalta le a kertbe, puha arcát ráfektette a kifakadt levelekre és keskeny kezével végigsimogatta a barázdás fatörzseket. A vén kuglizó egy padján megpihent és apró füttyökkel próbálta felkelteni a korán elalvó madarakat. De csak az a tompa visszhang felelt rá, ami itt élt a turjános rétek mellett az esti csöndben.

Ary gondolatai furcsán össze-vissza tolongtak. A kert végéről ének foszlányai csaptak a füléhez, megrázkódott: Milyen gyorsan tud felejteni Mária! — gondolta keserűen —, nekem sokkal nehezebb. Az elszálló évekre gondolt — lassan a 27 felé közelgett —, már mindenki új otthont alapított. A Szeghy-házban csak ő egyedül hallgatta a mama kurta parancsszavait. Itt van Mária, már harmadszor ment férjhez, mindenki tudja, hogy Garayhoz csak dacból ment férjhez, hogy megmutassa Márk Istvánnak, hogyha akar, hát ő lesz a falu és környék első asszonya. Az igaz, hogy Márk csúnyán bánt Máriával, a sikkasztás és szökés után, amit Mária mind megbocsátott, azt vágta szeme közé: «Mindent megbocsátanak a szüleim, de azt, hogy magát vettem el, soha!» — Mária jól tette, hogy visszaadta a szavát, akinek előbbrevaló a vagyon, a pénz, az nem érdemel meg olyan asszonyt, mint Mária. És akinek előbbrevaló a karriérje a szerelemnél — gondolta tépetten a leány, — azután kár búsulni. Itt már magára gondolt. Látta magát nagyon fiatalon, amikor még szegény apa is élt és először találkozott Gerendayval. Kint dolgozott a kertben, mikor apa harsány kiáltással behívta, s ő azon csapzottan, sokszormosott delén ruhájában, nagy kerti köténnyel szaladt fel, hajába felejtve azt a korán kinyílt fagyalágat, amit játékosan tépett le feldíszíteni magát. *(Folytatjuk)*

ÖT PERC MULVA TIZENEGY

Irta SOÓKI KÁLMÁN

Jókedvűen dudorászott, amikor a telefonfülkébe lépett. Ez megszokott mindennapi dolga volt és soha el nem mulasztotta, hogy mielőtt hazamegy, ne hívja fel a feleségét és ne mondja be:

— Indulok haza, drágám. Pár perc mulva ott leszek nálad.

Bár ma már a házasságuk hatodik évében járnak, még mindig rajongásig szereti asszonyát. Az élete harmonikus, boldog. Igen, nagyon elfoglalt ember, de azt, ha valaki harminchat éves fejjel híres sebész — csak nagy munkával lehet megfizetni.

Ma elfelejtette a kórházból felhívni Annát, a

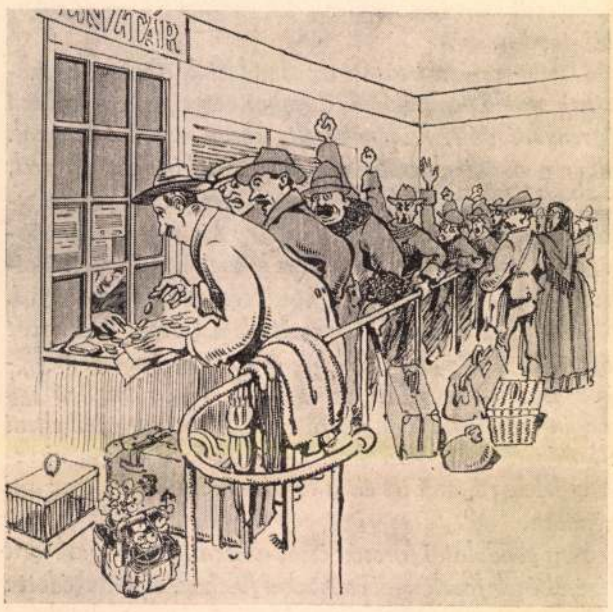

«Kedvencünk» a pénztárnál. Jaschik Álmos rajza

feleségét és mivel nem akart már visszatérni, így az első útja az utcai telefonhoz vezetett.

Mialatt tárcsázott, a sarki órára pillantott.

— Borzasztó — rázta bosszúsan a fejét — már félnégy. És nekem hét órára újra a kórházban kell lennem. Szegény asszony, mindig egyedül van, de ez nagyon fontos, súlyos műtét; egy fiatal asszony. Súlyos eset.

A telefon kagylójából tompa zúgás szűrődött feléje. Majd egy éles kattanást hallott. Bosszankodva akarta letenni a hallgatót, amikor halk hangokat hallott.

Egy férfi és egy női hang beszéltek.

— Hm . . . hm . . . úgylátszik, véletlenül belekapcsolódtam a beszélgetésbe — dörmögte magában. De nem tette le a hallgatót. A szavak nehezen szűrődtek ki a kagylóból.

— Nem tehetem. Értse meg, nem tehetem — mondta egy ideges női hang. Nem tudom, hogy mit tegyek. Pistának végtelenül fájna.

Érdekes . . . Őt is Pistának hívják.

— Ugyan, Anna, hát kit szeret? Gondolkozhat egy percig is csak? Nem! A boldogságunkról, a maga és az én boldogságomról van szó. Vagy tovább akarja élni ezt a hazug, színtelen életet? Nem érzi, hogy egyedül van? Hogy Pistának minden gondolata a műtőben, a betegei között jár? Nem, Anna, itt most nem szabad, nem lehet gondolkozni!

— Ne haragudjon, hogy tétovázom, de . . .

— Nem szabad tétováznia. Határozzon. Választ kérek. Igen vagy nem? Ha igen, akkor az esti — a tizenegyes — gyorssal megyünk. Már a jegyek is meg vannak . . . Nos?

— Nem lehetne inkább holnap?

— Nem — csattant a férfihang — vagy ma, vagy soha.

— Hát, jó.

Szédülten markolta a hallgatót. A felesége . . . Veríték gyöngyözött a homlokán. Anna megcsalja őt. Nem szereti. Hazugság volt minden boldogság. A csókok, az ölelések. Minden. Hat év szépsége.

Valaki megkocogtatta az ajtót.

— Meddig akar még telefonálni?

Végigsimította zúgó fejét és kitámolygott.

Egy kövér, mérgestekintetű úr nézett végig rajta megbotránkozva:

— Fényes nappal be van rugva . . . és még vissza se teszi a hallgatót.

Úgy ment, mint az alvajáró. A lépései bizonytalan tétovasággal koppantak az aszfalton.

Hova menjen?

Akárhová, csak haza nem.

Az út mentén padot talált. Rároskadt. Úgy esett oda, mert lábai ólomsúllyal nehezültek el.

. . . Ez nem lehet igaz. Anna szereti, csak egy rossz férfi hálójába került — próbálta mentegetni a feleségét, de ezt maga se hitte.

Nem fogja elengedni Annát. Nem magáért, de már a gyerek miatt se. Szereti a gyereket, ha már őt nem is és nem fogja tudni a gyermekét egy férfiért elhagyni. A Gyurika . . . Együtt tanítgatták az első lépésekre, az első szóra.

Mit feleljen a gyereknek, ha majd felnő és megkérdi tőle:

— Apám, hol van az anyám?

Felugrott a padról és rohanni kezdett hazafelé. Megöli azt a férfit. Futott az utcákon, egészen kifulladt. Egy taxi suhant el mellette.

— Halló! Taxi!

Lihegve, a szívének verésével siettette volna a motor dübörgő ütemét. Hátha nem találja már otthon Annát?

— Végre — ugrott ki a kocsiból. A csodálkozó szobalányt félretolta és rohant a felesége szobája felé.

— Nincs! Hol van a nagyságos asszony? — kérdezte a megdöbbent lánytól.

Élet 1935. febr. 3. (5. sz.)

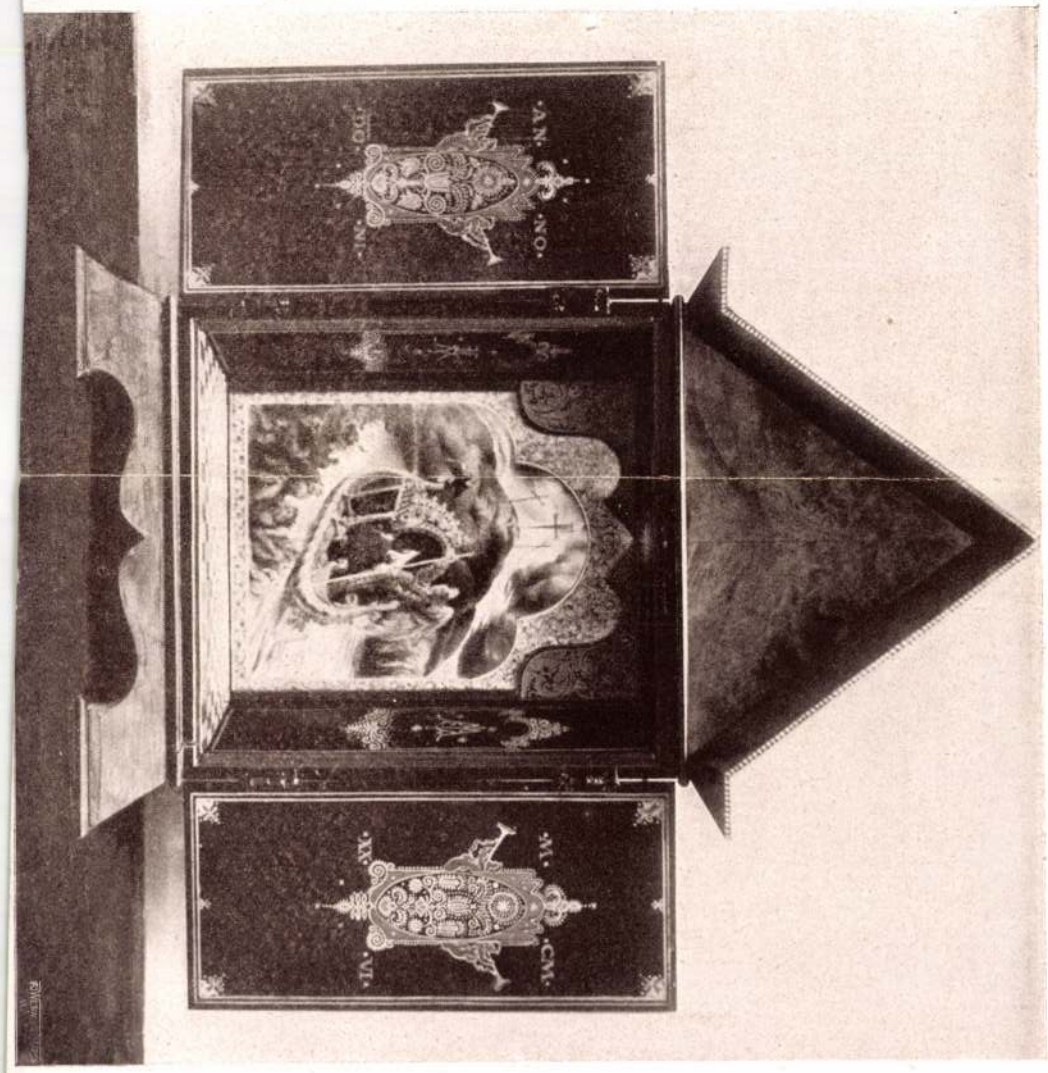

Hári oltára
Magyar Iparművészet
1927. 64. l.

Jaschik Álmos

Jaschik Álmos: Krisztus megkisértése. (1930.) —Versuchung Christi. —The temtation of Christ.
Fiora Margit: Exlibris. (1927.)

Balogh István: Maeterlink—Keleti: Tintagiles halála. Sacellári kiadás. Budapest, 1900.

Conrad Gyula: Krúdy Gyula: Pesti Évkönyv. Sacelláry kiadás. Budapest, 1920.

Dallos Hanna: Rainer Maria Rilke: Hogyan szeretett és halt meg Rilke Kristóf kornétás. Budapest, 1929.
Szűz Szent Imre hreceg legendája. Budapest, 1930.

Dankó Ödön: Elsa von Galafrés-Dohnányi: Von zwei Ringenden und einem Streber. Alberti Verlag. Berlin, 1921.

Divéky József: Fazekas: Ludas Matyi. Tevan kiadás. Békésesaba, 1916.
Gvadányi: Egy falusi nótárius Budai utazása. Tevan kiadás. 1918.
Steyrische Volkslieder. Konegen-Verlag. 1917.
Christoph Froschauer: Eine Festschrift. Orell Füssli. Zürich, 1924.
Mittag. Lautenlieder von Hans Roelli. Orell Füssli. Zürich, 1925.

Fáy Dezső: Arany János: Nagyidai cigányok. Franklin kiadás. Budapest, 1925.
Keleti Arthur: Goethe Úr... Amicus kiadás. Budapest, 1927.
Bohuniczky Szefi: Novelláskönyvek. Pápa, 1930.
Riedl Frigyes: Magyarok Rómában. Magyar Bibliophil Társaság kiadása. 1930.

Gara Arnold: Turesányi: A Koronelli Dóm. Budapest, 1920.
Lányi Sarolta: Napjaim. Hajnal kiadás. Budapest, 1921.

Gróf József: Katona József: Bánk-bán. Rózsavölgyi és Tsa kiadása. Budapest, 1920.
Puskin: Pique Dame. Sacelláry kiadás. Budapest, 1920.
Berzsenyi Dániel: Válogatott versek. Kellner István kiadása. Budapest, 1921.

Jaschik Álmos: Gellért Oszkár: Testvérbánat csillaga. Kner kiadás. Gyoma, 1922.

Kner Albert: Gesta Romanorum. Leipzig, 1923.
Pantesatantra. Kner kiadás. Gyoma, 1924.
Kunos Ignác: A török hodzsa tréfái. Kner kiadás. Gyoma, 1926.

Kolozsváry Sándor: Kisfaludy Sándor: Regék a magyar előidőkből. Tevan kiadás. Békésesaba, 1920.
Kisfaludy Károly: Tollagi Jónás viszontagságai. Tevan kiadás. Békésesaba, 1920.
Voltaire: Candide. Tevan kiadás. Békésesaba, 1924.

Kozma Lajos: Ady Endre: Az új Hellász. Amicus kiadás. Budapest, 1920.
Három cseppke könyv. Históriák. Hét legenda. Kner kiadás, Gyoma, 1920.
Ady Endre: Margita élni akar. Amicus kiadás. Budapest, 1921.
Kner Klasszikusok. 12 kötet. Kner kiadás. Gyoma, 1921.
Monumenta Literarum. Két sorozat 12—12 kötet. Kner kiadás. Gyoma, 1921—1922.
Gellért Oszkár: Valami a végtelen sugarakról. Budapest, 1930.

Major Henrik: Krúdy Gyula: Aranykézutcai szép napok. Tevan kiadás. Békésesaba, 1916.

Molnár C. Pál: Keleti Arthur: Angyali üdvözlet. Amicus kiadás. Budapest, 1927.
Szent Ferenc. Rondadori kiadás. Verona—New-York, 1930.

Reiter László: Kovács Kálmán: Az új dráma. Amicus kiadás. Budapest, 1927.
Lamaes: Sicilia. Amicus kiadás. Budapest, 1928.
Mohácsi Jenő: Stella. Amicus kiadás. Budapest, 1928.
Magyarok a kultúráért. Magyar Francia Kultúrliga kiadása. Budapest, 1929.

Gáborjáni Szabó Kálmán: Berg Kristóf lelkiismerete. Franklin-Társulat. Budapest, 1929.

Végh Gusztáv: Molnár Antal: Jazz. Dante kiadás. Budapest, 1928.

Vértes Marcell: Keleti Arthur: Az Boldogtalan Raymondo és az szerentsés Bertrandus lovagoknak hiteles szerelmes története. Pallas kiadás. Budapest, 1920.

Csáky József (Párizs): Női képmás. Kő. (1929.) — Damenbildnis. — Portrait of a lady.

118
119

Magyar Iparművészet
1930.

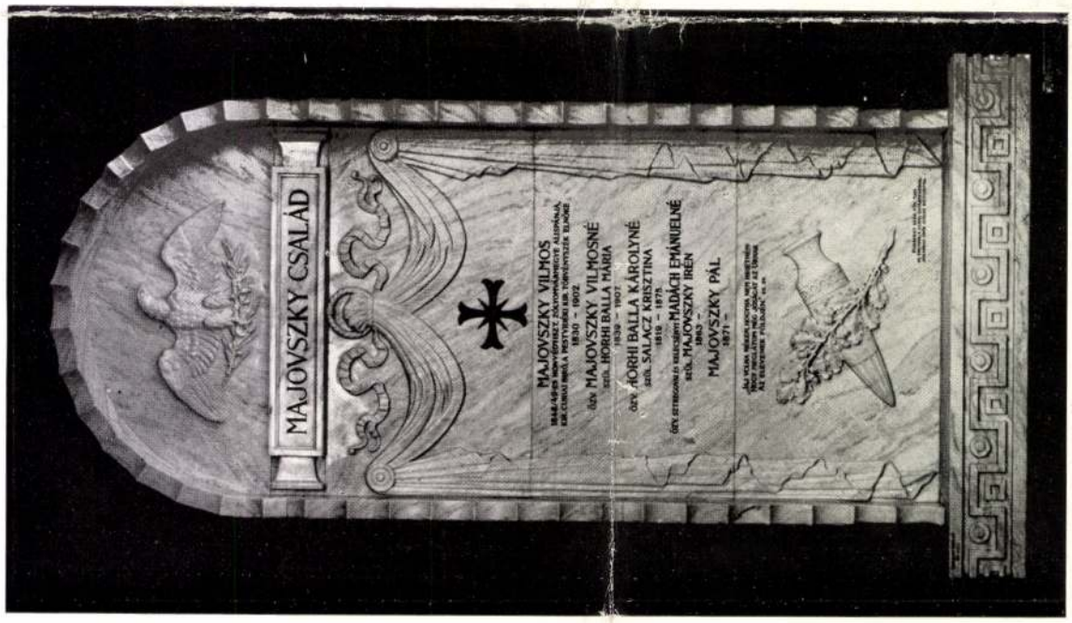

Síremlék a Majovszky-család számára. Tervezte: Hikisch Rezső. Emlékkő a Blám—Adler sírhoz. Tervezte: Kalmár Elza. Mindkettő készült a Seenger Béla kőipari rt.-nál. — Grabmale von Rezső Hikisch u. Elza Kalmár. Ausführung Béla Seenger. — Memorial. Designed by Rezső Hikisch and Elza Kalmár. Executed by Béla Seenger.

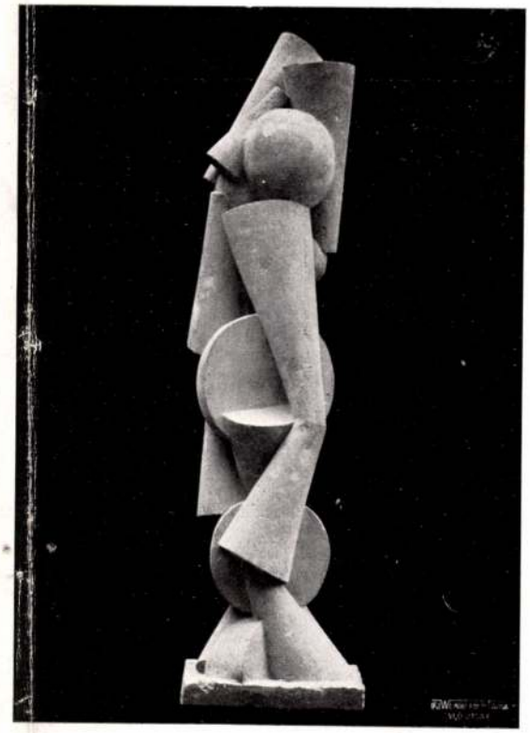

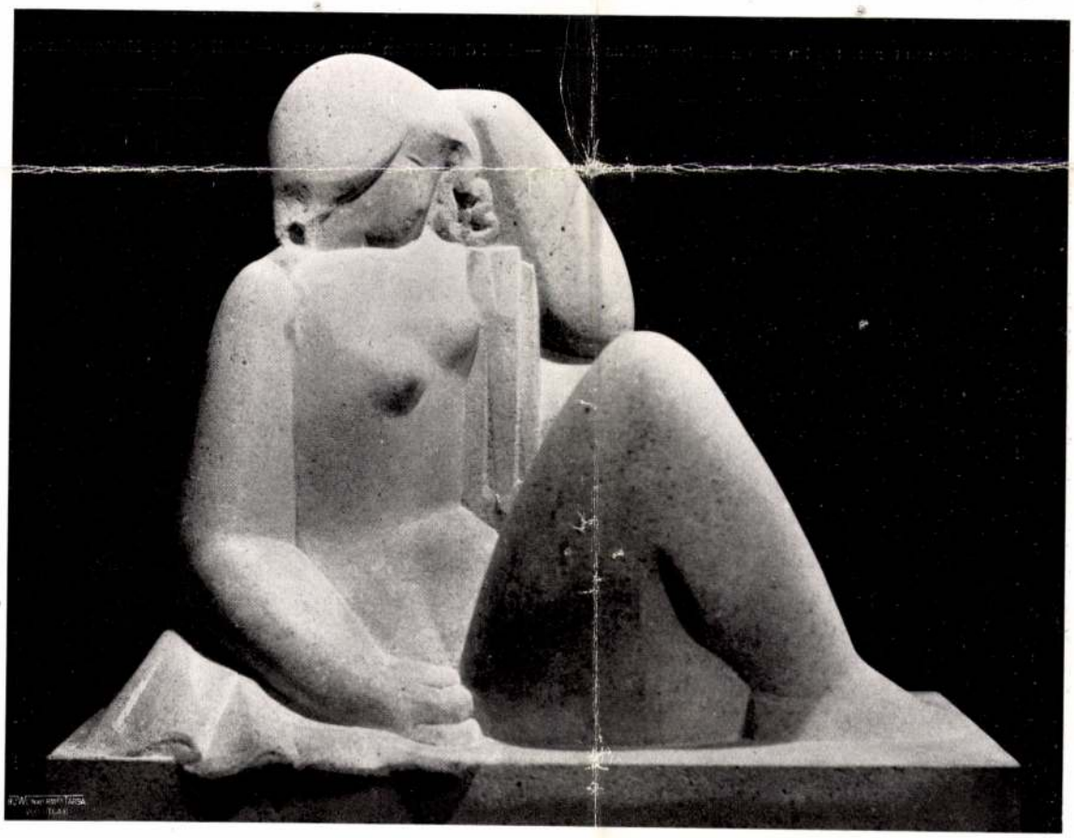

Csáky József (Párizs) szobrai: Fent balról: »Fürdő után.« Kő. (1928.)
Jobbról: »Absztrakció«. Kő. (1919.) Lent: »Az álom.« Kő. (1929.) — Steinstatuen. — Stone statues.

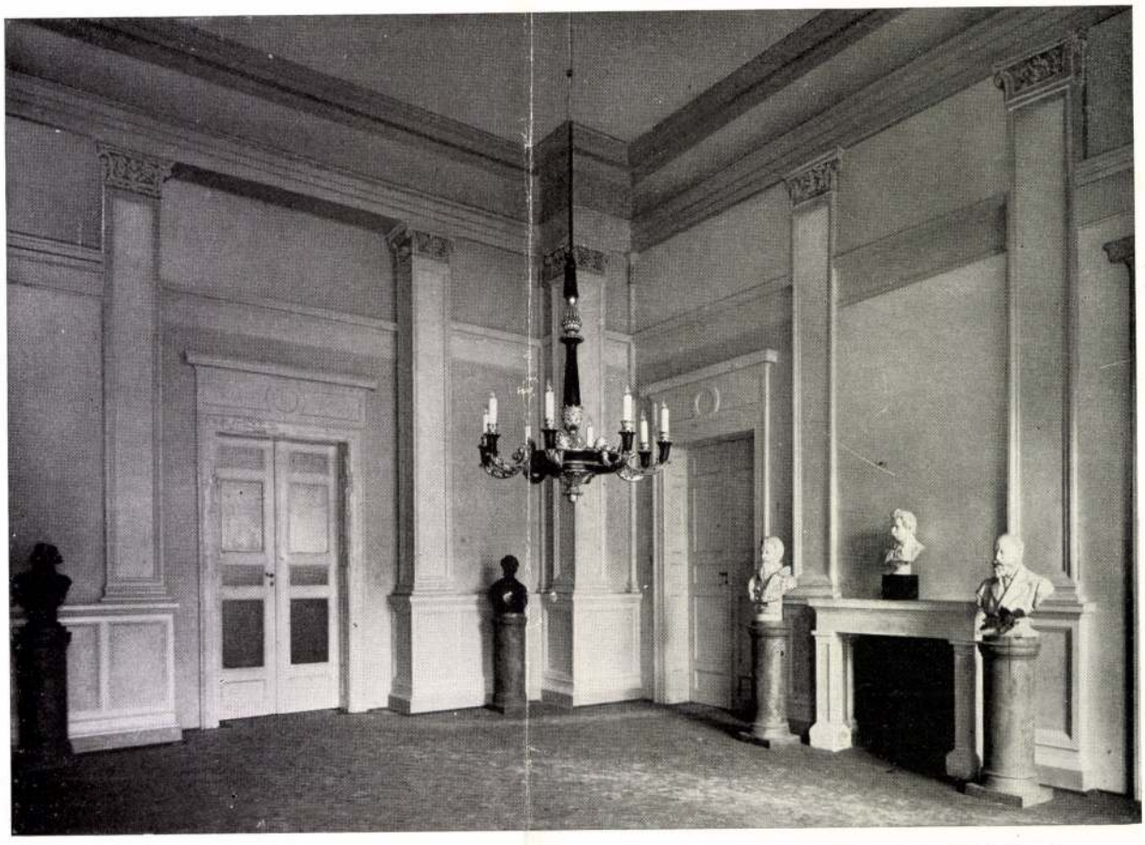

A M. Nemzeti Múzeum terme Lechner Jenő helyreállítása után. — Saal des Nationalmuseums. — Hall in the Nationalmuseum.

Gyermekszoba apró bútorokkal. A Jaschik-Iskola munkáiból. — Kinderstube (Jaschik-Schule). — Nursery (Jaschik-scool).

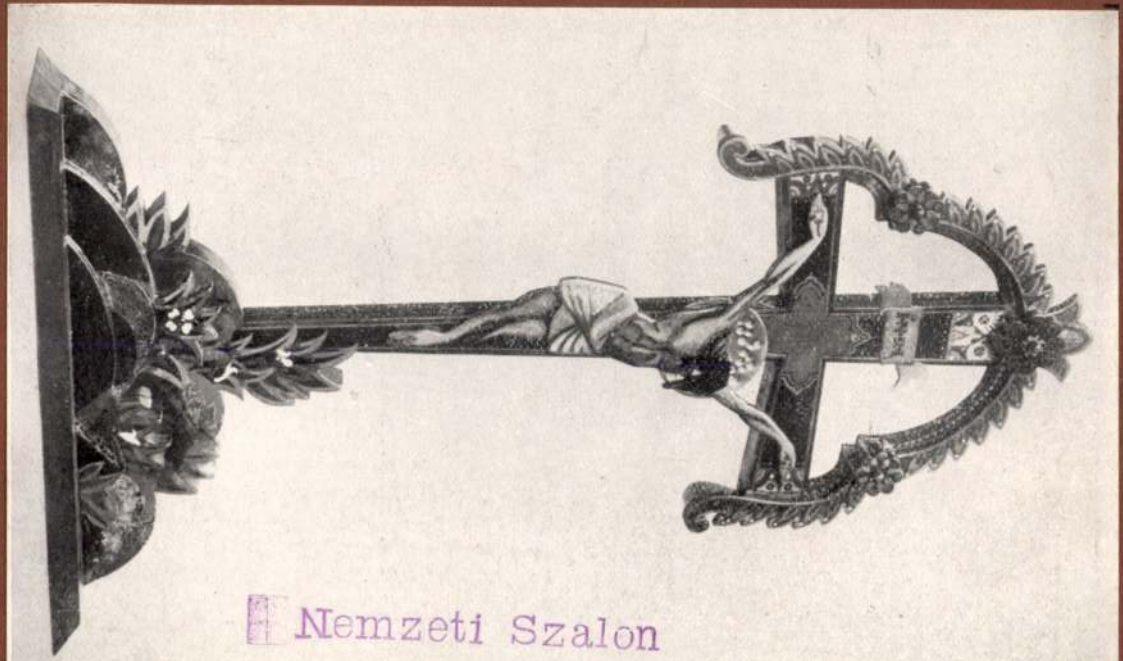

Nemzeti Szalon

Egyházm. kiáll. 1926

JÁSCHIK ÁLMOS:
FESZÜLET.

Jaschik Álmos

Ny. Magyarság Vasárnapja
1935 január 13.

A ceruza farsangja

Humor a művészetben

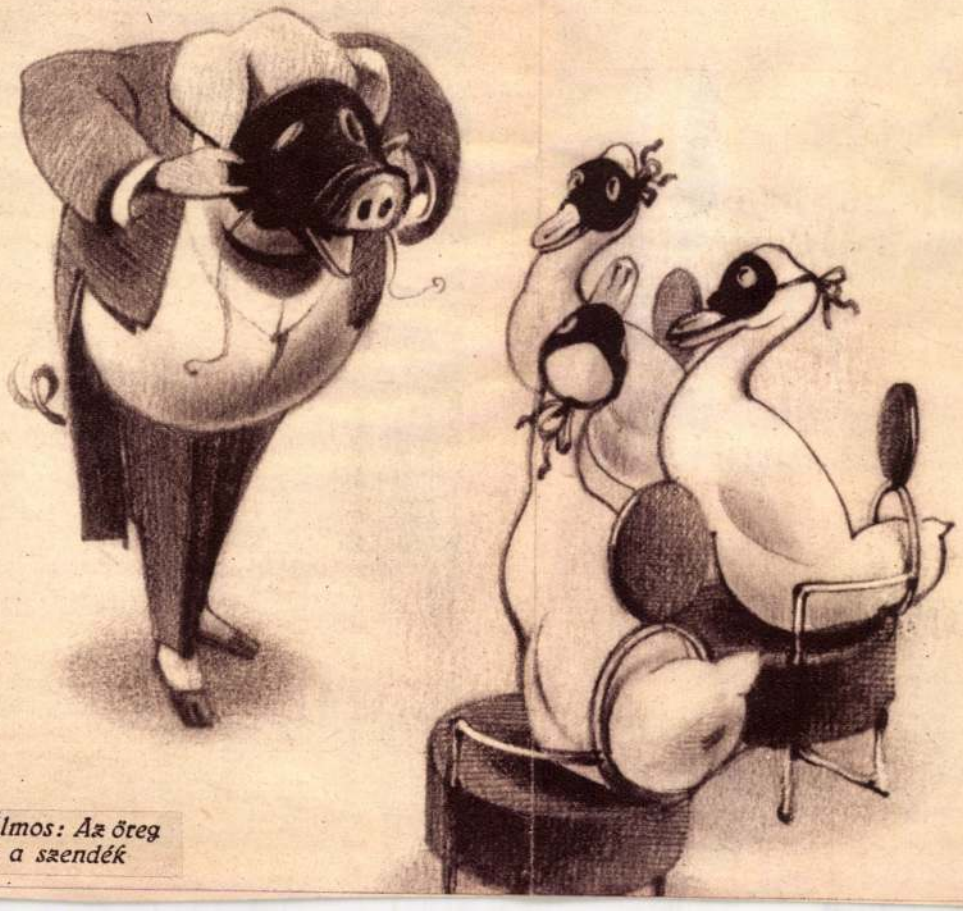

Jaschik Álmos: Az öreg tué és a szendék

Január 13-ikán dől
a Saarvidék s

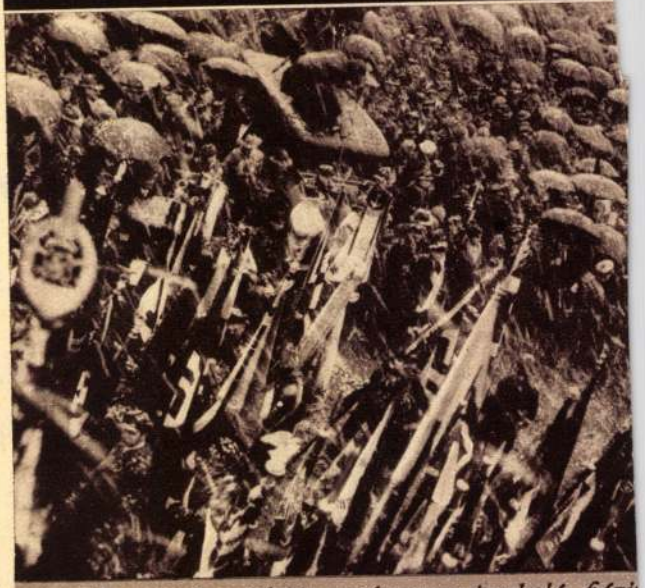

Az utolsó agitációs vasárnapon tomboló hóvi
nultak fel Saarbrückenben a német front

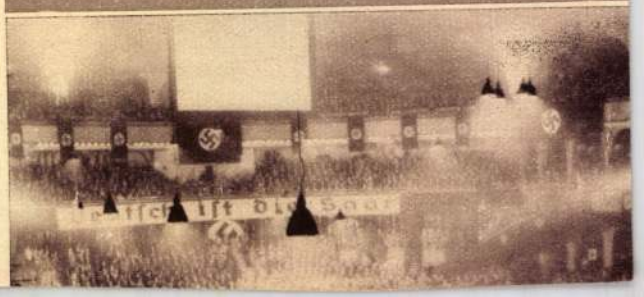

Jaschik Álmos

NEMZETI SZALON

A MAGYAR AKVARELL- ÉS PASZTELLFESTŐK EGYESÜLETE

IX. KIÁLLITÁSA

1922 ÁPRILIS

1

NEMZETI SZALON

A MAGYAR AKVARELL- ÉS PASZTELLFESTŐK EGYESÜLETE

IX. KIÁLLITÁSA

1922 ÁPRILIS

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:
Horvai János
szobrászművész

IGAZGATÓ:
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek:
Edvi Illés Aladár
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
Rubovics Márk
Vajda Zsigmond

Műpártolók:
Bauman Márton
Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbízva
Dr. Ilosvay Lajos

MŰTÁROS:
Kató Kálmán

TITKÁR:
Bende János

ÜGYÉSZ:
Dr. Képessy József

PÉNZTÁROS
Weiser Kálmán

SOCIETAIRE TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Edvi Illés Aladár
Gellért Jenő
Horvai János
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
† *Körösfői Kriesch Aladár*
László Fülöp Glek
† *br. Mednyánszky László*
Mendlik Oszkár
Rubovics Márk
† *Székely Bertalan*
† *Szikszay Ferencz*
Vajda Zsigmond

A MAGYAR AKVARELL- ÉS PASZTELLFESTŐK EGYESÜLETE

Elnök:
Nádler Róbert

Titkár:
Baranski E. László
Budapest, VIII, Kőris-u. 6

Pénztáros:
dr. Loeszl István
Budapest, IX. Erkel-u. 13/a

Művésztagok:

Baranski E. László
Boemm Ritta
Deák-Ebner Lajos
Edvi Illés Aladár
Garzó Bertalan
Háry Gyula
Katona Nándor
M. Major Jenő
Márton Ferencz
Mendlik Oszkár
Nádler Róbert
Nagy Sándor
Olgyai Viktor
Poll Hugó
Pogány Villy
Raáb Ervin
d. Székely Andor
Szlányi Lajos
Szmrecsányi Ödön
Undi Mariska

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK

JEGYZÉKE

A műtárgyak eladására kizárólag **Kató Kálmán** műtáros van feljogositva.

A vételár 25%-a a vásárláskor, a többi 75% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

Ágoston Ernő

1 Fésülködő hölgy. Rajz 2000.—
2 Pihenő. Rajz 3500.—
3 Arcképtanulmány. Rajz 2500.—
4 Didi. Rajz. Magántulajdon

Áldor János László

5 Téli délután. Pasztell 5000.—

Bakky László

6 Kinai lányok játék közben. Vizf. 8000.—
7 Megzavart kinai mennyegző. Vizf. 15000.—
8 Pártviszály (Kinai szinpadi jelenet) Vizf. 10000.—
9 Holdas est a Csendes óceánon. Vizf. 5000.—

Balogh Sándor

10 Pihenés. Vizf. 3000.—
11 Budai udvar. Vizf.

Baranski E. László

12 Magyar pálmák. Vizf. 4000.—
13 Szántás közben. Vizf. 5000.—
14 Halászbárkák. Vizf. 4000.—
15 Régi határbérc. Rajz 2000.—
16 Tavaszi etetés. Vizf. 6000.—
17 Óbudai részlet. Vizf. 10000.—
17a A Kazánszorosból. Rajz 2500.—

Bardócz Árpád

18 Tanulmányfej. Krétarajz 6000.—
19 Város a Brenta völgyében. Vizf. 10000.—

8

Barna Ilonka

20 A hajógyárból. Vizf. 3000.—

Barta Ernő

21 A nagymama. Rajz. Magántulajdon
22 Évike. Rajz 8000.—
23 A vigasz. Rajz 10000.—

Bálint Gyula

24 Arckép. Pasztell 15000.—

Bálint József

25 Favágók. Rajz 6000.—
26 Vladivostoki erődök között. Vizf. 20000.—
27 Párás nyári délután Vladivostokban Vizf. 20000.—

Belányi Viktor

28 A Margitszigetről. Vizf. 2500.—
29 Az irgalmas szamaritánus. Vizf. 2000.—
30 Tanulmány. Rajz 2500.—

Berón Gyula

30a Opera, rajz 6000.—
30b Margitszigetf strand, rajz 5000.—
30c Petőfi-tér, rajz 5000.—

Boczkó János

31 Alkony a pusztán. Vizf. Magántulajdon

Boemm Klára

32 Őszi rózsa. Vizf. 3000.—

Boemm Ritta

33 Zsúr vendégek. Vizf. 15000.—
34 Lolly. Vizf 15000 —
35 Virágot vegyenek! Vizf. 15000.—
36 Finum Rózsi. Vizf. 15.000.—
37 Interieur. Vizf. 15000.—

Borosnyay Szeréna

38 Csendélet. Vizf. 10000.—
39 Budai Városmajor. Vizf. 7000.—
40 A nagybányai cinterem. Vizf. 10000.—

Böhm János

41 Halászkunyhó Zebegényben. Vizf. 800.—

Byssz Róbert

42 Wágner illusztráció. Vizf. Magántulajdon
43 Wágner illusztráció. Vizf. Magántulajdon

Czigler Lotte

44 Fejkötős nő. Rajz. Magántulajdon
45 Tanulmányfej. Rajz 1050.—

Czóbel Margit

46 Mise után. Vizf. 6000.—
47 Nagymihályi kastély. Vizf. Magántulajdon
48 Őszi alkony. Vizf. 4000.—
49 A kert. Vizf. Magántulajdon
50 Télutó. Vizf. 4000.—
51 A libapásztornő. Vizf. 7000.—
52 Sherezáde. Rajz 6000.—
53 Erdő belseje. Vizf. Magántulajdon
54 Pierrette fátyla I. rajz 4000.—
55 Pierette fátyla II. rajz 4000.—
56 A királyleány és a borsószem. Rajz. Magántulajdon
57 Az utitárs I. rajz 6000.—
58 Az utitárs II. vizfestmény, magántulajdon
59 A paradicsomkert. Vizf. 6000.—

(10)

60 A kis gyufaárus leány. Vizf. 6000.—
61 The young King. Vizf. 6000.—
62 A fülemüle. Tusrajz 6000.—
63 The birthday of the Infanta. Vizf. 5000.—
64 A disznópásztor. Vizf. 6000.—
65 The fisherman and his Foul. Vizf. Magántulajdon
65a A repülő láda. Vízfestmény. Magántulajdon

Csóka István

66 Pihenő bakák. Pasztell 4000.—

Dienes János

67 Tanulmányfej, rajz 7000.—
68 Tanulmányfej, rajz 5000.—
69 Önarckép, rajz 6000.—
70 Muszka I. rajz 7500.—
71 Muszka II. rajz 7500.—
72 Ülő muszka, vizf. 7500.—
73 Kötő nő, rajz 7000.—

Dobai Székely Andor

74 Kató. Pasztell 5000.—
75 A saracen citadella Aleppóban. Vizf. 10000.—
76 Kurd bazár Damaszkuszban. Vizf. 16000.—
77 Sztambuli kikötő. Szines rajz 10000.—
78 Bezesztán bazár előtt Sztambulban. Szines r. 10000

Edvi Illés Aladár

79 Somogyi udvar. Vizf. 20000.—
79a Szarka és Mátyás. Vizfestmény 30000.—

Edvi Illés Panni

80 A hajógyárból. Vizfestmény 3ooo.—
81 Tájkép. Vizfestmény 5ooo.—

Egyed Erna

82 Hiuság, rajz 2ooo.—
83 Az élet utja, rajz 3ooo.—
84 Bábjáték, rajz 2ooo.—
85 Arckép, vizfestmény 6ooo.—

Elekesné Humayer Erzsi

90 Tavaszi virágok, vizfestmény 2000.—

Förstner Tivadar

91 A Kecskeméti-utca, vizfestmény 5000.—
92 Az Erzsébet-körut, vizfestmény 5000.—

Fried Pál

93 Női arckép, Pasztell, Magántulajdon

Gáspár Dezső

94 Tanulmány. Pasztell 12000.—
95 Gondolatok. Pasztell 15000.—

Gregersen Hugó

96 Kosok, rajz 6000.—
97 Prometheus, rajz 3000.—

Győrffy István

98 Arcképtanulmány, rajz, magántulajdon
99 Arcképtanulmány, rajz, magántulajdon

Hadzsy Olga

100 Leány-akt, vizfestmény 5000.—
101 Pötzleinsdorf, vizfestmény 8000.--
102 Leány, vizfestmény 8000.—
103 Dunai hajók, vizfestmény 10000.—
104 Gráci házak, vizfestmény, magántulajdon

Haranghy Jenő

105 Szentiványéji álom. Vizfestmény 8000.—
106 Zamorai feria. Vizfestmény 4000.—
107 Őszi boronálás. Vizfestmény 6000.—

Háry Gyula

108 A Duna Verőcénél. Vizfestmény 5000.—
109 A velencei Szent-Márk templom, rajz 5000.—
110 Verőcei házak. Vizfestmény 5000.—
111 A Duna Verőcénél Visegrád várával. Vizf. 8000.—
112 Nógrádverőcei őszi táj. Vizfestmény 8000.—

Hende Vince

113 Alkony a Szent-Anna völgyben. Vizfestmény 7000

Hessky Iván

114 Őszi munka. Vizfestmény 1500.—
115 Udvarrészlet. Vizfestmény 3000.—

Holló Alajos

116 Almafa, vizf. 4000.—
117 Bodzafa virágzás, vizf. 3000.--

Jaschik Álmos

Illusztrációk Marterlinek „Kék madár"-ához. Eladók;

119 Az éjszaka madarai, rajz
120 A visszaemlékezés országa, rajz
121 Búcsuzás, rajz
122 Az álom vége, rajz
123 A temető előtt, rajz
124 Az erdő ítélkezik, rajz
125 Halottak nincsenek, rajz
126 Az eljövendők, rajz
127 Anyai szeretet, rajz
128 Felhők között, rajz
129 A tündér palotája, rajz
130 A Csodagyémánt, rajz

Karczag Zoltán

131 Interieur, pasztell 10000.—

Károly Andor

132 Erdőrészlet. Vizf. 20000.—
133 Nőrablás. Vizf. 5000,—

Kiss Ödön

134 Ex libris, vizf. 2500.—

Koszkol Jenő

135 Budai udvar, vizf. 14000.—
136 Ev. templom a várban, vizf. 14000.—
137 A szt.-gotthardi apátság sekrestyéje, pasztell 30000.-

Kölber Dezső

138 Állásaink Déltirolban, szines rajz 3800.—
139 Arabba. Déltirol, rajz 4000.—
140 St. Cassian. Déltirol, szinesrajz 5000.—
141 Campo Lungo. Déltirol, rajz 4000.—
142 A magas Gäisl. Déltirol, rajz 4500.—
143 Sternbach kastély Brunneckban, szinesr. 5000.—
144 Sarajevoi részlet. Rajz 5000.—

Kövesdy Géza

145 Gyülekeznek a vásárosok, vizf. 18000.—
146 Itatás után, rajz 4500.—
147 Lovas a Balatonban, rajz 3800.—
148 Férfi arckép, rajz Magántul.
149 Női arckép, rajz. Magántul.

Krupkay György

151 Ütközet, rajz 3000.—
152 Tánc, rajz 3000.—

Kunwald Cézár

153 Női akt. Pasztell 25000.—
154 Csendélet. Pasztell 60000.—
155 Interieur alakkal. Pasztell 35000.—
156 Leány. Pasztell 25000.—

Leszkovszky György

157 A budai vár. I. Vizf. 7000.—
158 A budai vár II. Vizf. 6000.—
159 A budai vár III. Vizf. 4000.—

Makoldy József

160 Buda a Szilágyi Dezső-térről. Vizf. 80000.—
161 Az Alkotmány-utca télen. Vizf. 60000.—

Markó Lajos

162 K. S.-né arcképe, rajz 1500.—
163 Klári, rajz 1500.—
164 Ágnes, rajz. Magántul.

Maróti Major Jenő

165 Kora tavaszi hangulat. Pasztell 20000.—
166 Ködös idő. Pasztell 35000.—
167 Őszi napsütés. Pasztell 12000.—
168 A hármas határhegy. Pasztell 12000.—
169 Borult idő. Pasztell 25000.—

Márkus Imre

170 Beszélgető asszonyok. Rajz 3000.—

Merényi Rudolf

171 Akt-tanulmány, rajz 1500.—

Nádler Róbert

172 Olasz bifferári. Vizf. 20000.—
173 A Tátra hegylánca. Vizf. 25000.—
174 Részlet Ercsiből. Vizf. 6000.—
175 Telemarken. Vizf. 6000.—
176 Kenesei kapu. Vizf. 10000.—
177 Az Akropolishoz vezető ut. Vizf. 12000.—
178 Csür. Vizf. 12000.—
179 A zsámbéki templom oldalhajója. Vizf. 12000.—
180 Rovignoi utca. Vizf. 20000.—

Nádler Róbertné

181 Arckép vázlat. Rajz. Magántulajdon

Neogrády Antal

182 Leanderes paraszthaz. Vizfestmény 8000.—
183 Kerti pihenő. Vizfestmény 6000.—
184 Villa részlet. Vizfestmény 6000.—
185 Konyhakert. Vizfestmény 8000.—

Oppel Imre

186 Őszi fák. Vizfestmény 3000.—
186a A rommá lőtt nagypolányi templom, vizf. 5000.—

Pataky Andor

187 Balatonpart. Vizfestmény 9000.—
188 Visegradi hajóállomás. Vizfestmény 8000.—
189 Templom előtt Visegrádon. Vizfestmény 6000.—
190 Hajnali mise Bukovinában. Rajz 2000.—

L. Pataky Kató

191 Leányarckép. Pasztell 8000.—

Páris Erzsi

192 Eső után. Vizfestmény 3000.—
193 Körtefa. Vizfestmény 2800.—
194 Dunaparti részlet. Rajz 2800.—
195 Asztagok. Vizfestmény. 2800.—
196 Margithid. Rajz 3500.—
197 Felhők. Vizfestmény 4500.—
198 A Városligetből. Rajz 3500.—

Poll Hugó

199 Október. Pasztell 25000.—
200 Öreg dalmát. Rajz 12000.—
201 Ujságolvasó. Rajz 10000.—
202 Francia halász. Rajz 16000.—
203 Madame Lerat. Rajz 15000.—

Radomszky Árpád

204 Szentmihályi templomban. Pasztell Magántulajdon

Raidl Sándor

205 Tavaszi táj. Brassó. Vizfestmény 2500.—
206 Rombadőlt kunyhó. Vizfestmény. Magántulajdon
207 Pojánai részlet (Brassó) Vizfestmény 3000.—

Ripszám Henrik

208 A rózsadombon. Pasztell 3500.—
209 Tavasszal (Szibéria) Vizfestmény 25000.—
210 Torda vidékéről. Pasztell 10000.—
211 Vihar után (Szibéria) Vizfestmény 20000.—

Röhringer Károly

212 Nirvana. Vizfestmény 5000.—
213 Felicitas. Vizfestmény 5000.—

Rubovics Márk

215 Krisztusfej. Vizfestmény 6000.—

Ruttkay György

215a Ütközet, rajz 3000.—
215b Tánc, rajz 3000.—

Senyei József

216 Halásztypus. Rajz 2000.—
217 Öreg halász. Rajz 2000.—

Siuda Nándor

218 Márciusi alkony. Rajz 2500.—

Szabó Aurél

219 Márciusi kép. Vizfestmény 4000.—
220 Őszi fák. Vizfestmény 3000.—

Szántó Gergely

222 Kőszegi kálvária. Vizfestmény 1900.—

Szigeti Jenő

223 Óbudai részlet. Pasztell 10000.—
224 Faluvége. Pasztell 5000.—
225 Alföldi táj. Pasztell 5000.—
226 Pihenő mindenes. Pasztell 5000.—
227 Napos házfal Pasztell 7000.—
228 Reggeli hangulat. Pasztell 7000.—
229 Tanulmány. Pasztell 6000.—
230 Olvasó leány. Pasztell 7000.—
231 Tanulmány. Pasztell 7000.—
232 Házfalak. Pasztell 10000.—
233 Soproni tájrész. Pasztell 10000.—
234 Boglyák. Pasztell 10000.—
235 Óbudai részlet. Pasztell 10000.—

Szivessy Boriska

236 Arckép Pasztell 3000.—

Szlányi Lajos

237 Vásár. Vizfestmény 5000.—
238 Uzsoknál. Vizfestmény 4000.—
239 Erdőrészlet. Vizfestmény 4000.—

240 Margitszigeti ut. Vizfestmény 4000.—
241 Kapornaki vásár. Vizfestmény 8000.—
242 Parkban. Vizfestmény. Magántulajdon
243 Zagyvamenti táj. Vizfestmény 20000.—

Szmrecsányi Ödön

244 Tótországi felfordulás. Vizfestmény 3000.—
245 Körvadászat. Vizfestmény 3000.—
246 Muszka kedély. Vizfestmény 4000.—
247 Összejövetel. Vizfestmény 3000.—
248 Tél. Vizfestmény 3000.—

Gy. Takách Béla

249 Erzsébet kilátó. Vizfestmény 6000.—
250 Farkasvölgy. Vizfestmény 6000.—
251 Budatava. Vizfestmény 6000.—
252 Részlet a Halászbástyáról. Vizfestmény 6000.—
253 Erdei ut. Vizfestmény 6000.—
254 Kender mosás. Vizfestmény 6000.—
255 Zugligeti részlet. Vizfestmény 6000.—
256 Részlet a Halászbástyáról. Vizfestmény 6000.—
257 Legelő a Balaton partján. Vizfestmény 6000.—
258 Csendes Balaton. Vizfestmény 6000.—

Teuchert Károly

259 Táncosnő. Szines rajz 2000.—
260 Az apród. Rajz 5000.—
261 Tőle. Szines rajz 3000.—

Tscheik Ernő

262 A Tátrában. Vizfestmény. Magántulajdon
263 Leányarckép. Pasztell. Magántulajdon

Undi Mariska

264 Klematisz. Vizfestmény 5000.—
265 Férfi arckép, pasztell 15000.—
266 Tabáni uriház Vizfestmény 14000.—
267 Hadnagy-utcai kis korcsma. Vizfestmény 12000.—
268 Nógrádi kuria. Vizfestmény 20000.—

Vámossyné Eleöd Carola

269 Arcképvázlat. Rajz 8000.—
270 Férfi arckép Rajz 8000.—

dicskei Várady Lajos

271 Téli napsütés. Pasztell 6000.—

Veres A. Pál

272 T. M. arcképe. Vizf. Magántulajdon
273 Férfi arckép. Vizf. Magántulajdon

Weichinger Károly

274 Tatros völgyben. Szin s rajz 4000.—

Wosinszky Kázmér

275 Önarckép. Vizf. Magántulajdon

Zsigmondyné Jármay Edith

276 Calendula. Vizf. Magántulajdon
277 Rózsák. Vizf. Magántulajdon
278 Tavaszi virágok. Vizfestmény 8000.—
279 Sárga virágok. Vizfestmény 12000.—

Vészi Gerzson
könyvnyomda
Budapest, VI.,
Podmanicky-u.
Telefon 108-03

Jaschik Álmos

Čekbelick VI. kiáll

Nemzeti Szalon 1926

72. Jaschik Álmos: Mátyás király lustái

pozicíókon a szabad elrendezéssel a látás gazdagságával, érett, kiforrott technikájával beláthatatlan ősi fejlődésre mutatnak vissza. A bőrre készült hímzések gyakran keverednek bőr rátétes eljárással. Gyakori a zsinórral, paszománnyal díszített szűcsmunka is.

A pirostojás rendesen pirosra batikolt díszítéssel, melyből a fehér alap adja a díszt.

«A középkori, nyugati műveltség legkeletibb határai» cím alatt Keöpeczi Sebestyén József értékes nyomait ismerteti a nyugati művelődésnek. A műveltség hordozója abban az időben kizárólag az egyház volt s így az emlékei is az egyházzal összefüggőek. Egyetlen ép templom sem maradt fenn e korból, de régi templomok részeit, faragott köveit az újabbakban mindig felhasználták. Ismerteti a rétyi ref. templomot, melynek apszisza még tiszta középkori építmény. A gelencei r. kath. templom szenteltvíztartója és a menasági apszisza is árpádházkoriak. Csíkszentdomokos, Csíksomlyó, Csíkszentkirály, Tusnád, Csíkkozmás, Nagykászon őrizték meg árpádházkori épületek maradványait.

A gótikus építészetnek már sűrűbb nyomai maradtak. A csíkszenttamási romtemplom mellett jelentékenyebb emlékek a csíkrákosi, karcfalvi, csíkszentmihályi, csíkdelnei, csíkszentkirályi, csíkszentmiklósi, csíkesatószegi és somlyói stb. templomokban vannak. De csaknem minden falu őríz e korból való emlékeket az átkutatott területen.

Fettich Nándor »Az aldobolyi kard koráról« c. tanulmányában azzal az ősi skítha kultúrával foglalkozik, mely Déloroszországtól hazánk területéig ér. Jellemző motívuma a guggoló, előre nyujtott nyakú állatalak, melynek mellső combja madárfejjé, csigavonallá stilizált. Ez a kultúra a K. e. VI., V. században virágzott és egészen sajátos díszítőstílust teremtett.

Childe V. Gordon néhányoldalas tanulmányban a felső Oltvidék és Kelet-Thessalia második neolitkorszaki leletei között fennálló hasonlóságról ír a színezett kerámiái szempontjából. Ezeknek a két, három színnel festett agyagedényeknek előfordulása északon a Hegyalja mentén, nyugaton déli Morvaországig terjed. Vidékek szerint bizonyos különbségek tagozzák, de a sakktábla-, létramotívumok és az atektónikus, csavart motívumok olyan sajátságok, melyek azt mutatják, hogy olyan kultúrkörhöz tartoznak, melynek többszínű festett maradványai Tessalia, Erdély, Pannonia, Hegyalja és Morvaország területén (K. e. 1700 tájáról) kerültek elő. Jellemzőek a talpas tálak, edények.

Jaschik Álmos könyvdísze. Révay: Szent Imre c. könyvéből.

ÁRPÁDOK VIRÁGA SZENT IMRE HERCEG. Irta Révay József dr. Kiadta a Franklin-Társulat. A Szent Imre év bőséges irodalmi megnyilatkozásainak során előkelő hely illeti meg e kiadványt nemesak belső tartalmi értéke folytán, hanem mert könyvdíszeivel, külső kiállításával és illusztrációival mint iparművészeti alkotás is figyelemre méltó. Szövegi részében a legendák zamatos nyelvén adja elő »a keresztény religio zsenge palántájának Magyarországra való ültetését«. Szent István király, Szent Imre herceg, Szent Gellért és Mór püspökök apostoli tevékenységét »a magyari földön«. Jámbor mívelkedések, bölcsességek, liliomtisztaságú erények, pogányok meggyőzetése és más diesőséges történetek vonulnak el szemünk előtt; megfűszerezve miniaturák, oltárképek, rajzok és festmények reprodukcióival. Ritkán látott és nehezen feltalálható ábrázolásokat adnak mellékletül. A bolognai XIV. századi képes legendás könyvektől kezdve Ziehy Mihálynak a budavári Koronázótemplom számára készített faliképéig. A könyvdíszeket és a könyv kötését Jaschik Álmos festőművésztanár tervezte és rajzolta. A minium színében világító keretek s a betűk szövedékéhez illő fejlécek és záródíszek erőteljes dekoratív egységbe foglalják össze ez áldozatkészséggel megjelentetett szép könyvet.

WASMUTHS LEXIKON DER BAUKUNST. I. Bd. Berlin, Verlag Ernst Wasmuth, 1929. 60 M. A szakirodalom régóta érezte az építészet összes ágait felölelő alfabetikus lexikonnak a hiá-

Magyar Iparművészet
1930. 81. l.

nyát s ez a körülmény indította a kiadót arra, hogy az idők szellemének, az általános óhajnak megfelelő építészeti lexikont adjon ki, mely az építészetet és az építészettel rokon szakmákat érintő fontosabb kérdésekre kiterjedve, a mű használóját gyorsan és biztosan útbaigazítsa. A gyakorlatban előforduló sok kérdésre gyakran csak nehezen hozzáférhető művekből, vagy a folyóiratokban szétszórtan megjelent cikkekből kapunk feleletet. Ennek hátrányát nemcsak az építészek, építészeti irodák, hanem a vállalkozók és háziurak is érezték. Ezen kell segítenie ennek a műnek, amely a legújabb tapasztalatok és kutatások alapján ad felvilágosítást az építészet körébe vágó kérdésekre.

A lexikon egyformán kiterjed a gyakorlati és elméleti kérdések összességére. Tárgyalja az építészet történetét, az alaktant, az esztétikát, az ornamentikát, a stílusokat, az iparművészetet, a topográfiát, a műemlékvédelmet, a technikát, az anyagismeretet, az építészeti gépeket és eszközöket, a városépítészetet, a lakásügyet, az építészeti jogot és gazdaságtant, a különféle épületeket és építészeti emlékeket, a mult és a jelen idő építészeinek biográfiáját. Az építészet technikájának és anyagismeretének fejtegetésénél a fősúlyt az újabbkori építészeti alkotások bemutatására és az eljárásra fektették. A felvilágosításokat ezekhez maguk az építő művészek szolgáltatták. Hogy a lakásügyre kiváló gondot fordítottak, az magától értetődik, miután ez a kérdés a jelenkor fontos problémáját képezi.

A lexikon hosszas fejtegetésekbe nem bocsátkozik, amennyire lehet röviden, tömören összefoglalja a tárgyra vonatkozó fontosabb közölnivalóját. Aki egy-egy témával bővebben óhajt foglalkozni, az megtalálja az egyes szavak után a megfelelő irodalmi tájékoztatást, mely ugyan nem tarthat számot a teljességre, de az újabban megjelent irodalmi termékeket felsorolja. A mű értékét növeli, az orientálódást könnyíti a képanyag, melynek legnagyobb része újonnan készült.

A kiadó, akinek a nevéhez számos jelentős építészeti mű megjelenése fűződik, valóban hasznos, célszerű, a mai kor igényeit kielégítő művel gazdagította a szakirodalmat. A lexikon munkatársainak sikerült megnyerni a legkiválóbb szakembereket, építészeket, különböző egyetemeken és szakiskolákban működő tanárokat, mérnököket, jogászokat, akiknek neve a szakirodalomban általánosan ismert.

A négy kötetre tervezett műből most jelent meg az első kötet, a többi kb. hat havi időközökben fog megjelenni. Minden kötet 720 oldal terjedelmű számos táblával és ábrával illusztrálva. Sz. L.

A litografia feltalálójának emléklapja Kochtól.

KRIS, ERNST. Meister und Meisterwerke der Steinschneidekunst in der italienischen Renaissance. I—II. Bd. Wien, A. Schroll & Co., 1929. 140 M. Az olasz renaissance gliptika jelen műben részesül első ízben beható tárgyalásban. A mű két kötetből áll, az első 202 oldalon szöveget hoz, a második 200 oldalon 658 illusztrációban bemutatja az akkori gliptika nevezetesebb darabjait. A gliptika technikájának rövid ismertetése után foglalkozik a késői középkor burgund-francia gliptikájával, az antik gemmagyüjteményekkel a quattrocentóban s ezek után tárgyalja a cinquecento olasz mestereit és azoknak műveit.

Az ókor virágzó gliptikájának a középkorban bekövetkezett hanyatlása után a renaissance virágoztatta fel ismét a kővésőművészetet. Palaeologus János, bizánci császár, firenzei látogatása alkalmával magával vitt olyan kiváló szépségű antik gemmákat, melyek az olasz művészek figyelmét is ráterelte erre az elhanyagolt művészeti ágra. A műkedvelő Lorenzo de Medici Konstantinápoly eleste után Firenzébe hívta a görög gliptikusokat, akik az antik gliptika remekei után szebbnél-szebb vésett köveket készítettek, úgyhogy a cinquecento mestereinek keze alatt a gliptika csakhamar virágzásnak indult. Az általuk alkotott vésett köveket csak a gyakorlott szem képes az antik vésett kövektől megkülönböztetni. Ábrázolás tekintetében visszatérnek az antik mitológiai jelenetekhez, nem választják tárgyukat — mint a középkorban — kizárólagosan a vallás, a biblia köréből. A cameák és gemmák nagy becsben állottak, a nők ruhájukat, kalapjukat díszítették velük, láncokon, gyűrűkön hordták azokat. A cameákon és gemmákon kívül nagyobb arányban dolgozták fel a cinquecentóban a félnemes köveket dísztárgyaknak, szobroknak, érmeknek, plaketteknek, vázáknak, táleáknak s általában különféle díszedényeknek és használati eszközöknek. Ezeknek anyaga a hegyi kristály, achát, carneol, onyx, jaspis, chalcedon, gránát, obsidian stb. A vésett köveket a gliptikustól az ötvös vette át, aki a foglalást, zománcozást és egyéb díszítést végezte rajtuk. A gliptikus és az ötvös összműködése hozta létre azokat a pompás darabokat, melyeknek már a XIV. század-

Kevesebb a kihágás, de magasabbak a büntetések

Általános volt a panasz, hogy a hatóságok azért nem tudják megakadályozni a különböző kihágási esetek elszaporodását, mert az ilyen cselekményeket aránylag enyhén büntették és sokszor évek is telnek el, amig egy kihágási ügy befejeződik. Ujabban azonban a büntető hatóságok már szigorubban kezelik a kihágásokat és elsősorban ennek tulajdonitható, hogy ezek száma kezd csökkenni.

A legujabb statisztikai kimutatásból kitünik, hogy a kerületi előljáróságok hatáskörében az év első nyolc hónapjában 21.461 kihágást tárgyaltak, 2400 esettel kevesebbet, mint tavaly. Ezzel szemben a kirótt büntetések összege kereken 50 százalékkal emelkedett. Az idei kihágási esetekkel kapcsolatban ugyanis 300.000 pengő pénzbirságot róttak ki, mig a tavalyi nagyobbszámu kihágás mellett csak 200.000 pengő volt a büntetések végösszege. Az idei kihágások közül 15.663 esetben hoztak marasztaló itéletet a kerületi előljárók, tehát 20 pengő volt egy-egy büntetés. A mai helyzetre jellemző, hogy az eseteknek majdnem negyedrésze, kereken 6000 kihágás, terményhamisitások miatt indult meg.

A rendőrség hatáskörébe tartozó kihágási biráskodás szintén hasonló eredményeket mutat. Idén 105.000 egyént jelentettek föl különböző kihágások miatt, 8200 egyénnel kevesebbet, mint tavaly. A jogerőre emelkedett itéletek száma 64.810 volt, a kirótt pénzbüntetések összege pedig 333.500 pengő. Ez az összeg 122.000 pengővel több, mint a tavalyi, nagyobbszámu marasztaló itéletek után kirótt pénzbüntetések végösszege.

Törvénykezés

Egy önbetörés következményei

1938 januárjában a pénzügyőri ellenőrző vizsgálat megállapitotta, hogy özv. dr. *Gál Sándorné* győri dohánynagyárudájában 11.935 pengő hitelezett áru hiányzik. A pénzügyigazgatóság Gálnét elmozditotta és a trafikot kincstári kezelésbe vette. Az árukat eladták, a berendezést értékesitették, de ennek ellenére a kincstárnak még mindig 9824 pengő követelése maradt. A kincstár által inditott perben dr. *Zoltán Emil* törvényszéki biró előtt özv. dr. Gál Sándorné azzal védekezett, hogy a hiány önhibáján kivül keletkezett. A törvényszék bünügyi iratokat szerzett be, amelyekből kiderült, hogy Gálné fiát, *Gál Lászlót csalás büntettének kisérletéért tizhónapi börtönre itélték.* Gál László ugyanis üres dohányosládákat helyezett el az árukészlet közé, hogy igy az ellenőrző pénzügyőrök előtt azt a látszatot keltse, mintha az üres ládákban is áru lenne. Amikor már a hiány tizezer pengőre emelkedett, Gál barátjával, Kovács Gyulával megbeszélte, hogy önbetörést követnek el. *A trafik ajtaját kifeszitették, az üzletben rendetlenséget csináltak, dohányt szórtak szét, majd bejelentették a rendőrségen és a biztositó intézetnél, hogy betörés történt.* A bünügy során azonban világosság derült az önbetörésre. A törvényszék végül is özv. dr. *Gál Sándornét 9824 pengő megfizetésére kötelezte.*

— Ifj. Benárd Ágostonné vallomása a vizumhamisitási bünügyben. A büntetőtörvényszék Lukács-tanácsa pénteken folytatta a főtárgyalást ifj. *Benárd Ágoston* és vádlott társainak vizumhamisitási bünperében. Ez alkalommal a biróság ifj. Benárd Ágostonnét hallgatta ki, aki ellen a vizumhamisitásokban való részessége mellett kettős házasság bünselekménye is a vád, mert Floriancsics Hugóval fennálló házassága ellenére házasságot kötött ifj. Benárd Ágostonnal. A fiatalasszony, akit német tolmács segitségével hallgattak ki, tagadta bünösségét. Elmondotta, hogy férje öngyilkossággal fenyegetődzött, ha nem lesz a felesége. Minden iratát átadta neki s igy nincs tudomása arról, miként hamisitották meg okiratait. Férje, akiben vakon bizott, amikor gyanakodni kezdett az anyakönyvi kivonatokban foglalt adatok megváltoztatása miatt, azt állitotta, hogy csak egy jelentéktelen rendőri ügyről van szó. Ifj. Benárd Ágoston a szembesités során megerősitette az asszony vallomását.

Ifj. Benárd Ágostonné végül is hangoztatta, hogy második házasságát abban a hiszemben kötötte meg, hogy már elválasztották első urától. A biróság ezután *Garai Gyulánét* és *Pick Adolfot* hallgatta ki. Mindketten Benárdra nézve is terhelő, beismerő vallomást tettek. A tárgyalást hétfőn folytatják.

— Hitvesgyilkosságért nyolcévi fegyház. A szolnoki törvényszék Szarvas József tiszainokai földmüvest *szándékos emberölés büntettéért nyolcévi fegyházra* itélte, mert ez év októberében több késszurással megölte feleségét és összeszurkálta leányát. Az itélet jogerős.

Egyesületek és előadások

Az ujságirók Miklós-napi ünnepsége. A Magyar Ujságirók Egyesülete december 7-én, hétfőn délután hat órakor rendezi a Pátria Klubban a hivatásos ujságirók hagyományos Miklós-napi ünnepségét.

A budatétényi róm. kat. Egyházközség müsoros délutánt rendezett a hadbavonultak hozzátartozóinak karácsonyi felsegélyezésére. A müvészi müsorban közreműködtek az ott tartózkodó tüzérosztály fényszóró ütgének tagjai, a „Dolgozó Leányok" és a Levente ifjak is.

UJ KÖNYVEK

— Kósa János: II. Rákóczi György. *Szekfü Gyula* szerkesztésében megjelenő Magyar Életrajzok Gyüjteményének legujabb kötete *Kósa János* II. Rákóczi Györgyről szóló szép és értékes tanulmánya. II. Rákóczi György uralkodása alkotja az átmenetet Erdély aranykora és történelmének leggyászosabb, legsötétebb korszaka között. Kósa élvezetesen, mély tárgyismerettel megirt könyve ezt a gyors és fájdalmas átmenetet tárgyalja. Miként lett egy határozatlan és ingatag lelkü uralkodó hibájának következtében egy hatalmas országból feldult, erőtlen fejedelemség, a török és a német játéklabdája? A szerző megismertet bennünket mindazokkal az elemekkel, melyeknek több vagy kevesebb részük volt az erdélyi fejedelemség aláhanyatlásában. A szerző éles lélektani érzékkel jellemzi magát Rákóczi Györgyöt, aki gyermekkorában tehetségesebb öccse, Zsigmond mögött háttérbe szorult és akit sérelmei makaccsá tettek. Megismertet a XVII. század hadviselési és diplomáciai módszereivel is. Szép és tanulságos korkép keretében mutatja be Erdély tragédiáját. A könyv a *Franklin Társulat* kiadásában jelent meg.

— Kosáryné Réz Lola: Asszonybeszéd. A nagyszabásu regény különböző történelmi korokat ölel fel, egymást váltó nemzedékek asszonyainak sorsát mutatja be. A korszakok és a társadalmi berendezések változnak, az emberek egyénisége is ezernyi árnyalatura csiszolódik a környezet hatása alatt, de örökké változatlan az asszonyi sors: örömük a szeretet és fájdalmuk a mások szenvedése. Ez a regény mélyebb értelme, amely fordulatos események során bontakozik ki az olvasó előtt. A Mohács utáni Magyarország és a török hódoltság rajza erős próbára teszi az iró korfestő készségét. A korszakokon átvonuló társadalmi ellentétek rajza hatásosan színezi az egyéni sorsokat. *(Singer és Wolfner kiadás.)*

— Dr. Bucsányi Gyula: A 36. sz. kóreset. A szerző tudatosan szakitott az orvosregények kialakult hagyományával. Hőse, egy idegklinika vezető orvosa, nem a betegek fölött álló, titkaikat tudó, erős ember, hanem hozzájuk hasonló, szenvedélyektől, rögeszméktől gyötört áldozat. Beleszeret egy különös szépségü betegébe — és végül ő maga is „beteg" lesz, ápoltja egy olyan intézetnek, amilyennek hosszu ideig orvosa volt... A sok lehetőséget nyujtó ötletet ügyesen aknázza ki a szerző. A regény érdekes és sikerre számithat. (Dante kiadás).

— Pualu a fóka. Az ötletes, kitünően megirt regény Pajzs Elemér első ifjuságí könyve s a jéghegyek és hókunyhók, jegesmedvék és iramszarvasok közé vezeti az olvasót. Pualunak, a fényesszemü fókakölyöknek kalandos életét irja le az iró sok szivvel és mesemondó készséggel. Pajzs Elemér könyve a legkitünőbb állatregények közé tartozik s nemcsak a fiatalságnak érdekes olvasmány, hanem a komoly felnőtteknek is órákon keresztül szivderitő szórakozást jelent. Az olvasó, letéve a könyvet, szinte már várja Pualu derüs, bús történetének folytatását. (k.)

— Pénzes Antal: Budapest élővilága. Fővárosunk természet iránt érdeklődő lakói régóta nélkülöztek már egy olyan szakmunkát, amely Budapest növény- és állatvilágát népszerü módon ismertetné. Különösen érezte egy ilyen munka hiányát a fővárosi természetjárók nagy száma, de talán még inkább a budapesti iskolák. Pénzes Antal könyve egységes képet rajzol Budapest élővilágáról. Ezt a könyvét nemcsak a növény- és állatgyüjtő természetjáró, tanuló, hanem a fényképező is élvezettel és haszonnal forgathatja. Foglalkozik a munka a természetvédelmi feladatokkal is. Gazdag irodalmi tájékoztató és a budapesti élővilág sok tagját bemutató 80 fényképtábla teszi teljessé a kötetet. (Természettudományi Társulat).

Szenzáció lesz... a Royal Revüszínház
VIDÁM JAZZ MATINÉJA
dec. 6, d. e. ½11. Szörényi, Szilassy, Pelsőczy, Fényes Alice, Ania Suli, Rácz Vali, stb.

SZINHÁZ-ZENE

A „Kassai polgárok" főpróbája

A beavatottak nyilvánossága előtt pénteken délelőtt mutatták be *Márai Sándor* uj drámáját, a „Kassai polgárok"-kat. A sajtófőpróbát rendkivüli érdeklődés előzte meg. Az utolsó helyig megtelt a nézőtér s lázas, fojtott izgalma várta, hogy megszólaljon az iró, aki sulyos mondanivalói számára most első izben választotta és kapta szószékül az ország első szinpadát. A darab hősét, János kőfaragómestert személyesitő *Somlay Artur* szavával indul meg a cselekmény, amely hat képre tagolt három felvonáson át a XIV. század magyar történelmébe ágyazva jeleniti meg egy város és egy ember egymásba fonódó tragikus életfordulóját. Feszült érdeklődés kisérte végig a darabot. A felvonásközökben szakértők és laikusok elmélyülten tárgyalták a látottakat és hallottakat. A közönség végül azzal az érzéssel távozott, hogy a szinházi hétköznapok közül magasan kiemelkedő müvészi élménynek volt részese.

Berlinben Heinrich George játssza a főszerepet

Még a Hauptmann-ünnepségek alkalmával ismerkedett meg *Heinrich George*, a berlini Schiller Theater intendánsa *Márai Sándor* drámájával, a „Kassai polgárok"-kal. A dráma anynyira megtetszett Georgénak, hogy lekötötte és egyben kijelentette, hogy a németországi első előadás jogát a Schiller Theater számára kivánja megszerezni. Németország történelmében számos olyan epizód fordul elő, amilyenhez hasonló Kassa város történelmének 1311-ben lezajlott drámai sorsfordulata, érthető tehát, ha a főszerep érdekességén tul a mű korszerüsége is megragadta a világhirü német szinész és intendáns figyelmét. George tervei szerint a jövő szini évadot, tehát az 1943/44. szezont Márai Sándor „Kassai polgárok" cimü drámájával nyitja meg és ugyanő alakitja János mestert, a kassai kőfaragót, aki az elefántcsonttoronyba menekülő müvészből a közösség sorsát vállaló hős lesz.

Molière a Madách Szinházban

A képzelt beteg. — Versaillesi rögtönzés

Bizonyára nem véletlen, hogy ujabban az olyan szinházak is, amelyeknek hivatása és érdeke inkább a mai dráma szolgálata volna, vissza-visszatérnek a szinpadi irodalom őstalajához. Könnyü és kényelmes magyarázat a „darabhiányra" hivatkozni, holott ez is csak tünete annak az akut vérszegénységnek, amelyben napjaink szinpadi irodalma szenved, — sokkal őszintébb és igazabb, hogy a mai szinpad, már-már megrendülve a szinház örök hivatásának hitében, megerősödésért és felemelkedésért tér vissza az őstalajhoz, — lám Anteus példája a „világot jelentő deszkákon" is érvényesül. Jellegzetes példája ennek az igazságnak nálunk a *Madách Szinház*, amelyről igazán elmondható, hogy becsületesebb és lelkesebb szándékokkal alig indult el szinházi vállalkozás az utóbbi időkben nálánál. És mégis: mit látunk? Idei éve néhány „korszerü" vagy mondjuk inkább időszerü próbálkozásának sikertelensége után, minden átmenet és minden tradició nélkül, egyszerre csak *Molière*-hez tér meg és erős a valószinüsége, hogy nemcsak müvészi, hanem anyagi sikerét is ez a kisérlete hozza meg az idén ennek a szinháznak.

A *Képzelt beteg*-et és a nálunk alig ismert *Impromptu*-t választotta ki a szinház a molièrei müből, az utóbbi magyarul a *Versaillesi rögtönzés* cimet kapta. A másodikat, ügyes ötlettel, a Képzelt beteg *lever de rideau*-jának állitotta be a szinház és igy a közönség azonnal a molièrei levegő büvkörébe kerül. Csodálatosan mély, bölcs és örök időszerüségü játék ez az Impromptu, — játék a játékkal és valósággal, az illuzióval és élettel, egyformán okulhat belőle szinpad és nézőtér. Maga Molière a kis játék hőse, akit *Várkonyi Zoltán* személyesit meg, egészen kivételes megérzéssel kéltve életre, nemcsak az alakot, hanem mögötte a kort is. Másik legkitünőbb szereplője a játéknak *Sennyey Vera*, akiben szintén kisérteties igazsággal él annak az egykori szinésznőnek alakja, aki egyuttal az *örök* szinésznő.

Ugy a Versaillesi rögtönzést, mint a Képzelt beteget *Pünkösti Andor* rendezte és állapitsuk meg azonnal: rendezése ezuttal tökéletes. Igen helyesen, nem stilizál, hanem azt játszat szinészeivel, amit Molière: komédiát, amelyben egyformán érvényesül a molièrei kor vaskos humora és a molièrei szellem könnyed bája. Argant, a képzelt beteget, *Tapolczai Gyula* alakitja. Jelentős állomás ez a tehetséges szinész pályáján. Amit leginkább el kell ismernünk alakitásában, az a nemes mérséklet és egyensuly. Milyen könnyü volna hatásos tulzásokba tévednie, hiszen ezt a szerepet igazán nem volna nehéz agyonjátszani. De Tapolczai Argan-ja, az alak bővérü komikumán tul, mégis elsősorban eleven emberi figura, aki nemcsak nevettet, hanem szánalmat is ébreszt. Aki pedig Molière-t ismeri, az tudja, hogy a komikum mélyén mennyi keserüség is lappang, főként azokban az alakjaiban, amelyeket a maga testére szabott.

De kitünő az egész együttes. *Turay Ida*, Toinette, a szemtelen szobalány figurájában — merjük-e leirni? — szinte klasszikus alakitást ad. Sohasem hittük volna, hogy ez az örök naiva szerepkörre itélt szinésznő, ennyire világosan érezze Molière-t és benne a komédia mulhatatlan varázsát. *Várkonyi Zoltán* kissé rikitó szinekkel, de annál hatásosabban játssza a vizfejü kérőt, tökéletesen molièrei figurát látunk *Bozóky István* alakitásában, *Sennyey Vera* itt is kitünő és szellemes, igen rokonszenvesen mutatkozik be egy fiatal szinész, *Győrfi György*, szép és megható Angelika *Szemere Vera*, ismét feltünik egy ritka tehetségü gyermekszinésznő, *Kovács Kató*, a többi szerepben pedig *Szakáts Zoltánt*, *Baló Elemért*, *Hoykó Ferencet* látjuk. *Serényi Éva* kedvesen mondja el a prológot.

Még annyit, hogy *Major Tamás* erős, izes fordításában, *Jaschik Álmos* finom diszletei között *Rökk Édit* festői jelmezeiben és *Dávid Gyula* stilusos zenéjével játszódik le a két darab és amikor végül a Csokonai-fordításu Doktorráavatásban annál a jelenetnél hull le a függöny, amelyben Molière meghalt a szinpadon, ugy érezzük: végre megint olyat kaptunk a mai magyar játékszintől, ami méltó a tegnapihoz.

Fóthy János.

* **Darabváltozás az Operában.** Walter Rózsi betegsége miatt az Opera szombati előadása megváltozik. „Prometheus teremtményei" mellett nem a „Bűvös szekrény" kerül szinre, hanem a „Parasztbecsület" *Németh Máriával* Santuzza szerepében.

*

A „Magyar dal" ünnepi számot szentel a hatvanéves Kodály Zoltán méltatására. Lozsy János felelős szerkesztő vezércikke után Sztareczky, Raics, Pákozdy, Ottó, Bartók értékes irásai világitanak rá Kodály értékes alkotó munkásságának különböző oldalaira.

*

„Ártatlan vagyok", az Andrássy Szinház rendkivüli sikerü Croziere-bohózata pénteken 125-ik előadását ünnepelte. Ez alkalommal is Muráti Lili, Delly és Hajmássy játszotta a főszerepeket.

*

Verneuil „Az ügyvéd és férje" cimü vigjátéka huszonötödször kerül szinre a Nemzeti Bábszinjátékban.

*

„A nők harca", a Pesti Szinház Scribe-vigjátéka jövő héten kedden, szombaton és vasárnap délután is szinre kerül ½3 órai kezdettel.

*

A Dunántul karácsonytáji népi játékai, dalai és szokásai elevenednek meg kedden d. u. 3 órakor a Magyar Müvelődés Házában. A „Nagykarácsony éjszakája" ezer szereplője a fővárosi iskolák tanulói közül kerül ki.

Chappy 26-án
Karácsony másodnapján d. u 4-kor Vigadóban bravurzenekarával és legkiválóbb müvészekkel a Sztárok Jazz délutánján. Jegyek összes jegyirodákban.

HARMÓNIA
Hangversenynaptár:
Holnap 4-kor CSILLÉRY
vez. Szfőv. Zenekart, közr. Dániel.
Müsoron: Tóth Dénes: Szimfónikus szvit (bemutató), Csajkovszky: b-moll zongv., Brahms: IV. szimf.
ERNA SACK
dalestje dec. 8. V. ½7.
Filh. hangv. III. dec. 11. O. T.
Pécsi Öregdiákok
premier-estje dec. 12. V. ½7.
Székesfőv. Zenekar V.
dec. 13. V. d. u. 4.
Ünnepi KODÁLY-est
dec. 16. ½7. Zeneak. A szerző 60-ik születésnapján vezényli a Szfőv. Zenekart. Müsor: Concerto (bemutató), Psalmus stb. Jegyek: Népmüvelésnél is.
Jazzparádé 8-án
kedden (ünnep) délután ½4. Vigadó. Len Hughes 10 tagu zenekara, Rátkay Márta, Ania Suli, Türk Berta, Feleky Kamill, Angela & Anthony, Ciffra György, Norman Ward, Don Alfonso, Evelyn Frühlich, Fokker, Ursula & Tommy és Dán Klári 3 órás szenzációs müsorral. Jegyek III—III. Berlini-tér 6 és jegyirodák.
Toborzó hangversenyei:
Mikulás Revü ma 6-kor
Magy. Müv. Háza, közr.: Muráti Lili, Szörényi, Nagykovácsi, Ania Suli, Rácz Vali, 2 Latabár, Bilicsi, Rózsahegyi, Pethes S., Kazal—Major és az óriási kisérő müsor! Jegyek a helyszinen.
VERDI-EST hétfőn ½7-kor
a Magy. Müv. Házában, közr.:
NÉMETH MÁRIA-FAILONI
Jámbor László—Laczó István—Németh Anna. Szenzációs müsor! Jegyek a helyszinen.
Muzsikáló Bécs 13-án
vas. d. e. 11-kor a Vigadóban. Közr.:
Orosz Julia, Türk B., Fejes Teri, Sárdy, 2 Latabár, Feleky K.
Tapolczay, Pártos G., Kazal-Major
a Budapesti Szimfónikusokat vez. Polgár Tibor. Müsoron: Legszebb bécsi operettmelódiák, kupiék, „Gassenhauer"-ek, a régi Bécs mosolygó varázsa! Jegyek 1 P-től Teborzónál, Kossuth L.-u. 12., félem. Tel. 189—534, Bárdnál és a III—III-es jegyirodában.
Holnap: Mikulás gyermek matiné
Vigadó 11 ó Latabár mint Mikulás ajándékozza a jó gyerekeket. Gizi néni mesél, gyerekdarab, bohócok, bűvész, kutyaszinház. Jegy 1 P-től Rózsavölgyinél, III—III jegyirodában.
Holnap: Dizőzkongresszus
Vigadó ½7. Legnépszerübb dizőzök és Kisemann—Komjáthy jazz-zongoraduó, Rátkai, Kőváry stb. Jegy 1.50-től Rózsavölgyinél, III—III jegyirodában.
Rózsavölgyi hangversenyei:
Hétfőn Brahms-est
Liebeslieder, IV. szimf., heg.-vers. (Gerle). Vez.: Komor. Z. ½7.
Dr. Tasnády L. nóta d. u. 3. Z. ¼4.
Góth Sándor előadóestje kedden
Z. ½7. Mallère kora, színházi intimitások, a színpad humora stb.
Erna Sack dalestje 8-án. (H)
Magyar Tamás hegedüest 9-én.
Kreutzberg táncestje 9-én. (B. C.)
Waldbauerék Beethoven-
estje 10-én. F-dur 13. mü 1. C-dur 52. mü 3. cis-moll 131. mü.
Dr. Weixelgärtner Egon
a kiváló Chopin-játékos Chopin-estje 14-én Z. ½7.
Marnitz romantikus orgonaest
ma estje ¼7-kor a Zeneakadémián Ákom Lajos, Bordy Bella, Csányi László, Kántor Béla, Rácz Vali, Szabó Miklós, Várhelyi Antal közr. Jegyek Marnitznál, József-körut 37. és az esti pénztárnál.
Marnitz tangóharmonikahangverseny
13-án, vas. d. u. fél 3 óra a Müvelődés Házában Szilágyi—Szabó Eszter, Kelly Anna, Szép Ilonka, Borbiró Andrea, Pataky Jenő Kántor Béla, Pécsi Öregdiákok, Tabányi Mihály, Sinkó János, Fősz József, Tangóharmónika Zenekar, Jazz-Zenekar stb. stb. Konferál: Dr. Szentgyörgyi Tamás. Jegyek 1 pengőtől Marnitznál, József-körut 37. és a jegyirodákban.
KREUTZBERG táncest ma
½7. Magy. Müv. Házában. II. táncest 9-én, szerdán. Jegyek helyszinen, Harmónia, Koncert és Rózsavölgyinél.
Koncert rendezései:
Szentgyörgyi hegedüest
hétfőn, Vigadó 7.
Károlyi zongoraest 10-én
V. ½7. Müsoron: Bach: Krom. fantázia és fuga, Chopin: Ballada, Schumann fantázia, Brahms—Paganini variációk, Liszt stb. müvek.
Faloni—Beethoven V.
és IV. szimf., G-dur verseny (Engel Iván) 11-én. BHZ. bérl. V ½7.
Szabó Kálmán 13-án
szerzői jazz-est ragyogó müsorral, a jazz legkiválóbb müvészeivel. V. ½7. Jegyek összes jegyirodákban.
Magaloff zongoraest 14.
Koncert zongorabérlet V. est. Liszt: h-moll szonáta, Bach: Olasz koncert, Brahms, Albeniz, Kodály müvek.
Ágoston Julia — Gerly Éva — Cselényi József — Járay József együttes dalest 15-én.
Lássuk a szerzőt! Zeneszerzők gálaestje dec. 6-ról halasztva.

Vasárnapi Szinház-Zene-Mozi utmutatónk egész héten nélkülözhetetlen a darabok kiválasztásánál

DECEMBER 5. SZOMBAT

Napirend

Kat. Szebbasz ap. Budapesten a Nap kel 7 ó. 15, nyugszik 15 ó. 53 perckor, a Hold kel 3 ó. 30, nyugszik 14 ó. 33 perckor.

Vizállás

A *Duna:* Hofkirchen és Oroszvár között árad, máshol apad, alacsony vizállásu. Bécs 190, Budapest 82. A *Tisza:* Tekeházáig és Szegednél árad, máshol apad, igen alacsony vizállásu. Szolnok —130, Csongrád —217, Szeged —116. A *Balaton:* Siófok 48. A *Velencei-tó:* Agárd 120.

Szinházak

Operaház. 6: Prometheus teremtményei, Parasztbecsület (F. 6).

Nemzeti. 6: A kassai polgárok (Bem. 5).

Vig. ½7: Az utód (Szo. esti bérl.).

Uj Magyar. ½7: Idegen asszony.

Kamara. ½7: A bolond Ásványé.

Városi. 3: Mikulás d. u., ½7: Kreutzberg-táncest.

Pesti. 3 és ½7: Nők harca.

Madách. ½7: Képzelt beteg.

Főv. Operett. 6: Mária főhadnagy.

Andrássy. ½7: Ártatlan vagyok.

Vidám. ½7: Patyolat kisasszony.

Kamara Var. ¼4, ½7: Találós csók.

Komédia. ¼4, ½7: Panoráma.

Royal Var. ¼4, ½7: Sice r. t.

Bábszinjáték. ¼4: gyerm. el. ½7: Az ügyvéd és a férje.

Erzsébetvárosi. ¾5, ¼8: Vén diófa.

Józsefvárosi. ¾5, ¼8: Csárdáskirálynő.

Kisfaludy. ¾5, ¼8: Boronkay lányok.

Mozik

Atrium. 153-034. Négylovas hintó. ¼4, ½6, ½8 (v. ½2).

Belvárosi Hiradó. 181-244. Tarka tánc. Uj magyar otthonok. Tunisz. Magyar, Ufa és Luce hiradók. Folyt. 10—21 óráig.

Corvin. 138-988. Styx kapitány leszámol. ¾3, 5, ¼8 (szo., v. 1).

Deák (Décsi). 125-952. A kútásó lánya. Naponta ½2, ¼4, ½6, ½8.

Forum. 189-543. Férfihűség. 3, 5, ¼8 (v. 11).

Hiradó. 222-499. 50 éves a társadalombiztositás. Tunisz. Kutyamosó (W. Disney). Magyar, Ufa és Luce hiradók. Folyt. 9—21 óráig.

Kamara. 423-901. A harmincadik. Prof. Nap. 11, ½2, ¼4, ½6, ½8. Első három mérs.

Kaszinó. 383-102. Keresztuton. ¼4, ½6, ¼8 (szo. ½2, v. 11).

Korzó. 182-813. A nap hőse. ¼4, ½6, ½8 (v. 11).

BÉRLETI ELŐADÁSAINK kedvezményes áron:

Kamara Var.: összes előadásokra.
Komédia Orfeum: szombat ¼4.

Jegyelővétel

a Vigszinház, Fővárosi Operettszinház, Uj Magyar Szinház, Andrássy Szinház, Madách Szinház, Vidám Szinház, Komédia Orfeum valamennyi előadására a Pesti Hirlap jegypénztárainál:

Vilmos császár-ut 78. (Tel.: 112—295.) — Erzsébet-körut 1. (Tel.: 225—686.) — Krisztina-körut 133. (Tel.: 150—924.)

HETI RÁDIÓMÜSOR PÉNTEKEN

Nemzeti (Royal) Apolló. 222-002. Egy asszony visszanéz. 3 5, 7 (szo. 1, v. 11, 1).

Omnia. 130-125. Üzenet a Volga-partról. Prol. ¼4, ½6, ½8 (szo. ½2, v. 11, ½2).

Pest (Palace). 221-222. Alkalom. Nap 11, ½2, ¼4, ½6, ½8. Első 2 el. olcsó, 3. mérs.

Rádius. 122-098. Vérbosszu. ¼4, ½6, ½8 (szo. ½2, v. 11).

Scala. 114-411. Keresztuton. ½4, ½6, ½8 (szo., v. ½2).

Szittya (City). 111-140. Egy asszony visszanéz. ½4, ½6, ½8 (szo., v. ½2).

Uránia. 146-046. Tábori szinház. 3, 5, ¼8 (szo., v. 1).

—

Adria. Pinocchio (¼4, ½6, ½8). Alkotás. A sas visszatér (½2, ¼4, ½6, ½8).

Attila. Mi ketten (10, ½12, ½2, ¼4, ½6, ½8). **Belvárosi.** Régi nyár (¼4, ½5, ½6, ½7, ½8). — **Budai Apolló.** Pinocchio (¼4, ½6, ½8). **Capitol.** Szirlusz. Prol. (½2, 3, 5, 7). **Duna.** Éjfélre kiderül (¼4, ½6, ½8). **Homeros.** Régi nyár (¼4, ½6, ½8). **Józsefvárosi.** Régi nyár (½2, ¼4, ½6, ½8). **Mesevár (Elit).** Kadétszerelem (¼4, ½6, ½8). **Nyugat.** Régi nyár (½2, ¼4, ½6, ½8). **Otthon.** Pinocchio (¼4, ½6, ½8). **Pátria.** Halálos csók (10—1-ig folyt. mérs., ½2, ¼4, ½6, ½8). **Petőfi.** Régi nyár (¼4, ½6, ½8). **Tinódi (Tivoli).** Régi nyár (½2, ¼4, ½6, ¼8). **Tiszti Kaszinó.** Dec. 3, 6: Kadétszerelem; 5: Mikulás-est (4 órakor); 8: Tosca (½5, ¾7). **Toldi (Rialtó).** Régi nyár (10, ¾12, ½2, ¼4, ½6, ½8). **Turán.** Pinocchio (11, ½2, ¼4, ½6, ½8). **Ugocsa (Astra).** Halálos tánc (½2, ¼4, ½6, ½8). **Ujbuda.** Kadétszerelem (½2, ¼4, ½6, ½8).

NAPI HIREK

A Temps

Megszünt a *Temps*. A háború, mint oly sok más előlényt, tüneményt, ezt a régi lapot is eltaposta. Halála természetesen tetszhalál: a *Temps* békésebb viszonyok között feltámad majd.

Magyarországgal ez a francia lap általában, különösen az utóbbi évtizedben, tárgyilagos hangon foglalkozott. Mint öreg és érdemes félhivatalos ujság, megfontolta külpolitikai kérdésekben szavát. A politikai bulvárlapok féktelen túlzásai, hamisitásai és rágalmai nem kaptak helyet és hangot e régi, komoly francia ujság hasábjain. De máskülönben is őrzött a *Temps* egyfajta szintet: útilevelei, idegen országokból küldött szines beszámolói mindig megbizhatóak, érdekesek és alaposak voltak. Külpolitikai hirszolgálata is fejlett volt, s ahhoz képest, milyen felelőtlenül kezelték a francia filléres lapok idegen államok hireit, lelkiismeretesen adott hirt a világeseményekről. Mindenestől egy laptipust képviselt, mely egyre ritkább: a véleményt-formáló napilap tipusát. A *Temps* még iparkodott nevelni. Németországban ennek a tipusnak legfejlettebb megszemélyesitője ma is a *Frankfurter Zeitung*, Angliában a *Times* és a *Manchester Guardian*, Olaszországban a *Corriere della Sera*. Ez a laptipus a modern ujság lehetőleg csak informáló szellemével és szándékaival szemben őrzi még a pedagógiai szerepet, iparkodik véleményt formálni, nemcsak a cimszavakkal, hanem alapos és felkészült cikkek érvelésével is. Az olvasó valóban olvasója az ilyen lapnak, tehát nemcsak nézője és forgatója. A magyar sajtó egy része is hűséges még e hagyományhoz, mely egyre kevésbbé népszerű. Az emberek nagy többsége legszivesebben már csak a nagybetüs cimeket olvassa, vagy az apró, érdekes hireket: az ujságból *értesülni* akar, nem pedig *nevelődni*. Ez nagy hiba, mind az ujságok, mind az olvasók részéről. Az a mindennapos, jóhiszemű és rövid pedagógia, melyet egy *journal d'opinion*, egy véleményt-formáló ujság kifejthet, rendkivül fontos a közösségek életében. Nagyon sok ember csak az ujságból szerez véleményt a világ tüneményeiről. Egy komoly ujság nemzedékeket nevel, izlést és tudást, modort és tapintatot tanit, ugyanakkor, amikor hirt ad arról is, mi történt Afganisztánban, vagy a szomszéd utcában? Ez az ujság igazibb, mélyebb, nemesebb feladata.

A *Temps* még most is, a háborúban is vállalta ezt a hálátlan, kevéssé divatos szerepet, éppen úgy, mint mutatóba megmaradt, kevésszámú, hasonló szellemű német, olasz, angol kollégái. Mikor a francia összeomlás után a lapok elsorvadtak és összezsugorodtak, a külföldi olvasó tisztelettel fedezte fel a négyoldalas *Times*-ban azt a negyedik oldalt, melyet a lap még most is az irodalom, a művészet, a tudomány kérdéseinek áldozott. Lemondott hirdetésről és riportról, tehát mindenről, ami lukrativ, vagy olcsóan érdekes, hogy a szellem nemesebb és magasabbrendű kérdéseiről nap mint nap rövid előadást tartson olvasóinak. A négy oldalból egyet odaadott a művészetnek és az irodalomnak. Ez a becsvágy és szerep tiszteletreméltó volt. Nem ártana, ha máshol is követnék.

A félhivatalos ujság tetszhalála természetesen sokáig tarthat. De az európai szellemi élet kétségtelenül szegényebb a *Temps*-al. A politika és a papirviszonyok ölték meg, a béke nemesebb szelleme egyszer még életrekelti.

Caliban.

— **Serédi Jusztinián hercegprimás** mond megnyitó beszédet „Az emberi szabadság a Kánonjogban" cimmel a Szent István Akadémia ünnepi ülésén, amelyet december 13-ikán, vasárnap d. e. 11 órakor tartanak a Szent István Társulat (Szenkirályi-utca 28.) dísztermében.

— **A volt közös 32. gy.-e., Budapest házi-szerede** december 13-ikán, vasárnap délelőtt 10 órakor a borowai ütközet emlékére bajtársi összejövetelt tart a Micheler-vendéglőben (Práter-u. 42.).

Herriot-ot letartóztatták a francia hatóságok

Vichy, dec. 4. (Stefani.) A francia hatóságok letartóztatták Herriot volt miniszterelnökőt, aki mindezideig Lyonban volt magánőrizetben, továbbá Jouhaux-ot, a Munkaügyi Szövetség volt elnökét, Tessant volt külügyi államtitkárt és Borotra volt francia sportvezért.

Gyorsitott ütemben kiüritik az olasz városokat

Róma, dec. 4. (Bud. Tud.) Az olasz fővárosban ugy tudják, hogy haladéktalanul megteszik a szükséges rendszabályokat Mussolini ama kivánságának gyakorlati végrehajtására, hogy a bombázások által veszélyeztetett városokból a lakosságot, amilyen gyorsan csak lehet, elköltöztessék. Erre vonatkozólag Mussolini maga is sürgető körlevelet intézett a községekhez. Azt a kivánságát fejezte ki, hogy a kérdést nagyvonaluan, gyorsan és bürokrácia nélkül oldják meg.

— **Budapesten rendezi legközelebbi kongresszusát a Városok Nemzetközi Szövetsége.** Most érkezett haza Münchenből dr. Felkay Ferenc fővárosi tanácsnok, aki magyar küldöttség élén a Városok Nemzetközi Szövetségének kongresszusán a fővárost képviselte. Dr. Felkay Ferenc tanácsnok most nyilatkozatában beszámolt arról, hogy a szövetség legközelebbi kongresszusát Budapesten rendezik, majd utána Róma következik. Fiehler elnök a magyar delegáció előtt annak a reményének adott kifejezést, hogy remélhetőleg rövid időn belül ujra megrendezhetik a hires müncheni „Budapest-bálokat", amelyek a békeévekben kimagasló művészi és társadalmi eseményei voltak a bajor fővárosnak.

— **Naponta hatvan szál haja hull ki az embernek.** A „Berliner Morgenpost" arról számol be, hogy tudományos megfigyelés szerint az egészséges embernek naponta hatvan szál haja hull ki, anélkül, hogy kopaszodás állana be. Egy emberi hajszál legfeljebb hat évig él, mert a hajhagymából egyre ujabb hajszál sarjad, a régi pedig elhal.

A HAZÁÉRT

GÖLLNER TAMÁS repülőhadnagy 21 éves korában, szolgálata teljesitése közben hősi repülőhalált halt. Temetése december 5-én délután 3 órakor lesz a farkasréti temetőben.

CSABA JANOS tart. karpaszományos tizedes az orosz harctéren szerzett sebesülése következtében 28 éves korában hősi halált halt. Proskurowban helyezték örök nyugalomra.

— **Bulgáriában meg kell nősülniök a közalkalmazottaknak.** A sokgyermekes családok támogatásáról és az agglegényadó bevezetéséről szóló bulgár törvénytervezet szerint az agglegényeknek tizennyolc hónapon belül meg kell nősülniök, mert különben elbocsátják őket a szolgálatból. Általában a középiskolai végzettségüeknek huszonkétéves korig, a főiskolát végzetteknek harminc éves korukig meg kell nősülniök.

— **Szigoru házasságvédelmi törvény készül Franciaországban.** Vichyből jelentik: Franciaországban uj házasságvédelmi törvény készül, amelynek értelmében mindazokat a nőket megbüntetik, akik hadifogságban levő férjüket megcsalják és a csábító férfi is büntetésben részesül. A büntető eljárást ilyen esetekben a hadifogságban levő férj kivánságára inditják meg.

— **Utonállás — elsötétítés idején.** *Német Antal* pincér 400 pengőt örökölt és ennek örömére egy Jókai-utcai kocsmában mulatozott. Záróra után a Teréz-körúton összeszólalkozott egy idegen férfiakból álló társasággal. Verekedés támadt. Németet leütötték és elvitték a kabátját, amelyben még 220 pengő volt. A rendőség rövidesen kinyomozta, hogy a verekedésnél jelen volt *Karkiczki Andor* és *Neubauer János* napszámos is, akik beismerték, hogy a földön egy kabátot találtak, amelyből a pénzt kivették, a kabátot pedig eladták. Letartóztatták őket és értesitették az ügyészséget, hogy tettüket elsötétítés idején követték el. Valószinüleg rögtönitélő bíróság elé kerülnek.

— **December 7-én szünetet tart a MABI.** A MABI értesiti az érdekelteket, hogy december 7-én hivatalaiban teljes munkaszünetet és a rendelőintézetben a szakorvosi rendeléseken ügyeletes szolgálatot tart. A december 7-én esedékes táppénzt az intézet december 5-én, a december 8-án esedékes táppénzt pedig december 10-én számfejti. Az intézet nyomatékosan felhivja a biztositottakat, hogy az ügyeletes szolgálatra tekintettel, a rendelőintézeteket csak azok keressék fel, akiknek mulhatatlan orvosi kezelésre vagy elsősegélyre van szükségük.

— **A VIII/B. kerületi adóhivatal és pénztár** Esterházy-utcai helyiségeiből december 6-ikán visszaköltözik a VIII. kerületi előljáróság átalakitott épületébe.

— **Ungvilkosság a fürdőben.** Mátai Ferenc 40 éves államvasuti hivatalnok, a Zsigmond király-uti Lukácsfürdő egyik kabinjában nikotinoldattal megmérgezte magát. Mire tettét észrevették, már meghalt. Ungvilkosságának okát nem tudják.

AZ ELSÖTÉTITÉS
este 8 órától hajnali 5 óráig tart.

— **Megjelent a Vöröskereszt-bélyeg.** A Magyar Vöröskereszt és az Országos Hadirokkantgondozó Szövetség támogatására 6, 8 és 20 filléres postabélyeg jelent meg, mindegyik 1—1 pengő felárral. A 6 filléres bélyeg a hősi halált halt Kormányzóhelyettes özvegyét, „Ily nővér"-t ábrázolja vöröskeresztes ápolónői ruhában. A 8 filléresen egy vöröskeresztes nővér egy sebesült, földönfekvő honvédet ápol. A 20 filléres bélyegről a Kormányzó Ur hitvesének jóságos arca tekint reánk szeretettel. A Főméltóságu Asszony fiát áldozta a hazáért, a Kormányzóhelyettes özvegye férjét vesztette el ebben a hősi küzdelemben. Mindketten legdrágább kincsük feláldozásával tették magukat méltóvá a nemzet soha el nem muló hálájára, most mintegy ők kérnek tőlünk nem áldozatot, hanem csak 1—1 pengőt a magyar hősök számára. Tekintettel arra, hogy mindegyik bélyegből csak 37.500 db. négy fogazott bélyeget tartalmazó lap jelent meg s ugyanennyi fogazatlan lap, a gyüjtők versenyezni fognak egymással, hogy ezeket a ritkának igérkező lapokat megszerezzék. *(Dr. J. Gy.)*

— **A főváros segélyeket adott egyházi épitkezésekre.** A főváros közjogi szakbizottsága dr. Huszti Károly tanácsnok elnöklésével ülést tartott. A tanácsnok bejelentette, hogy a Pesti Evangélikus Egyház a Bosnyák-téren épülő templomának befejezéséhez 80.000 pengő segélyt kér a fővárostól. A bizottság egyhanguan megszavazta a segélyt. A külső Magdolnavárosi rk. egyházközség kápolnát és kulturházat épittet, ezért 50 ezer pengő segély folyósitását kérte, mert az épitkezést a maga erejéből nem tudja befejezni. A bizottság ezt a kérelmet is egyhanguan elfogadta.

— **Zemplénben megkezdődött a zsidó birtokok szétosztása a vitézek között.** Sátoraljaujhelyről jelentik: A sátoraljaujhelyi, sárospataki és bodrogközi járás vitézei értekezletet tartottak, melyen vitéz *Vitányi Dezső* vármegyei székkapitány bejelentette, hogy Zemplén vármegyében az 5—100 holdas zsidóbirtokok vitézi kézbe való juttatása megkezdődött. Közel 4000 katasztrális hold szántó és 9000 hold szőlő kerül szétosztásra, melynek legnagyobb részét a jelenlegi világháboru vitézei, kisebbik hányadát az elmult világháboru vitézei kapják.

— **Hogyan kell védekezni a légitámadások okozta tüzek ellen?** A főváros tüzoltófőparancsnoksága részben a németországi légitámadások tapasztalatai alapján, részben külföldi sajtótermékekből és rendelkezésekből tájékoztatót állitott össze a légitámadások által okozott tüzek elleni védekezésről. A több fejezetből álló tájékoztató teljesen szakszerü utmutatást tartalmaz a különböző épületek és az azokban tárolt anyagok tüzvédelme érdekében. Külön fejezet szól a tüzveszélyes folyadéktelepek, gyárak, üzemek, ipartelepek, áruházak, üzletházak, iskolák és szükségépületek tüzvédelméről. A polgármester rendeletben utasitotta a főváros hivatalait és üzemeit, hogy légoltalmi tervezetek elkészitésénél, illetve azok felülvizsgálásánál a tüzoltófőparancsnokság által szerkesztett tájékoztatóban foglaltakat vegyék figyelembe és azokat valósitsák meg.

— **Szombaton nyilik meg a jótékonycélu karácsonyi vásár.** Tizennyolc nagy katolikus és szociális egyesület közös rendezésében szombaton d. u. ½5 órakor nyitják meg az Esterházy-utca 30 szám alatt a jótékonycélu karácsonyi vásárt. A vásár számos meglepetéssel kedveskedik a vendégeknek. A Kállay Miklósné védnöksége alatt álló rokkanttelep külön asztalon árusitja a rokkantak készitményeit. Az egyes asztaloknál sok kedves és praktikus dolog, számos népi himzés, könyv, cukorka és élelmiszer kapható. A társasjáték nyereménytárgyai között hizott disznó, utazási jegy, nyaralási utalvány, a tombolán pedig sok könyv, színház- és mozijegy és sok más minden kerül kisorsolásra.

— **Hideghullám Svédországban.** Svédországon hideghullám vonul végig. Stockholmban a hőmérő tiz fokra süllyedt. Az északi vidékeken a hideg a 25 fokot is elérte.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

A légvédelmi elsötétités miatt a különböző aluljárók és a földalatti villamoshoz vezető lejárók teljes sötétségbe borultak. Ezeken a helyeken az esti órákban sorozatosan fordulnak elő balesetek. A közönség a megvilágitott utcáról sötét aknába kerül, a szem nem tud elég gyorsan alkalmazkodni, a járókelő nem látja, hogy hol kezdődik és hol végződik a lépcső és igy gyakoriak a botlások és az elesések. Tisztelettel kérjük az illetékes tényezőket, hogy ezeknek az aluljáróknak és a földalatti villamosokhoz levezető lépcsőknek megfelelő kivilágitásáról a közvilágitás mintájára gondoskodjanak. Ez annál könnyebben megoldható, mert légiveszély esetén a közvilágitást másodpercek töredéke alatt központilag kapcsolják ki. Tisztelettel: *Aláirások.*

Akinek a vérnyomása magas és szivműködése rendetlen, ugy érhet el erőlködés nélkül megfelelő könnyü székelést, ha reggel éhgyomorra egy pohár természetes „Ferenc József" keserüvizet iszik. Kérdezze meg orvosát!

gönczi gebhardt

PÓTLÉK, PÓTLÓ ÉS CIKÓRIAKÁVÉ

Vannak gyártmányok, amelyek a kávéhoz keverve azt izesitik (kávépótlékok). Vannak olyanok, amelyek a szemeskávét helyettesitik (kávépótlók). Mindkét anyag különbözik egymástól, azonban együttesen is jó kávéitalt adnak. Van azonban olyan gyártmány is, amely ezektől különbözik ugyan, azonban alkalmas mindkét használati módra. Ez a cikóriakávé. A Franck cikóriakávét, akár mint zamatositót, akár mint önálló jó kávéalapanyagot egymagában is — tejjel keverve — használhatjuk. Használják is sok millió háztartásban több mint 100 esztendeje.

Franck
cikóriakávé

— **Rejtélyes halál a bezárt lakásban.** A Károly király-ut 4. sz. ház felügyelőjének feltünt, hogy *Ortmann Józsefné* 55 éves magánzónő három nap óta nem jelentkezett. Rendőr jelenlétében felnyittatta a lakását és Ortmannét az ágyban, több véres sebtől boritottan, eszméletlen állapotban találta. A mentők kórházba akarták vinni, de utközben meghalt. A rendőri bizottság megállapitotta, hogy a lakás belülről be volt zárva és gyanus körülmény nem állapitható meg. A magánzónő holttestét felboncolják, hogy megállapitsák a halál körülményeit és azt, hogy miként támadtak testén a sebek?

— **Lelepleztek két élelmiszerjegy-zugárust.** A közellátási hivatal detektivjei ismét átvizsgálták több Dob-utcai ház lakásait és a 9 sz. házban éppen akkor léptek be Grosz Mayer Vitka ügynök lakásába, amikor 115 darab kenyérváltójegyet kinált eladásra ott tartózkodó ismerőseinek. A detektivek átkutatták a lakást és 20 kiló kenyeret meg 13 doboz cérnát találtak. Előkerült egy számla is, amely szerint Grosz Mayer több iv élelmiszerjegyet adott át egy megbizottjának, aki a József-utca 71 sz. házban lakik. A számlán „Herskovits Mór" aláirás szerepel. A detektivek elmentek a József-utcai házba és ott szintén zugárusitást lepleztek le. Itt több láda szacharint, tüzkövet és több iv kenyérjegyet foglaltak le. Grosz Mayer és Herskovits Mór ellen az eljárás megindult.

— **Meghalt egy hires olasz szobrász.** Angelo Zanelli hirneves szobrász, az Olasz Királyi Akadémia tagja, csütörtökön Rómában meghalt.

— **Elégett száz kiló elrejtett szemeskávé.** Felsővisó községben kigyulladt Kaufmann Mendel házának tetőzete. A tető égésével egyidejüleg kellemes pörköltkávé-szag kezdett terjengeni a levegőben. A csendőri nyomozás megállapitotta, hogy a padláson több mint 100 kiló szemeskávé volt elrejtve, amely a tüzben elpusztult. Kaufmann ellen megindították az eljárást.

— **Halál a fürdőkádban.** Dr. Szépei-Frankl Imréné 55 éves magánzónő a Veres Pálné-utca 4 sz. alatti házban lévő lakásán fürdés közben hirtelen meghalt.

— **Halálozás.** *Kutasy Kálmán*, Vas vármegye nyug. árvaszéki elnöke 64 éves korában Szombathelyen meghalt.

Borosjenői *Kádas József* ny. cs. és kir. udvari külügyminisztériumi irodafőigazgató 75 éves korában meghalt. December 6-án d. u. fél 4 órakor temetik a farkasréti temető halottasházából a róm kat. anyaszentegyház szertartása szerint. Az engesztelő szentmiseáldozatot 7-én reggel 9 órakor tartják a Regnum Marianum plébánitemplomban.

Özv. havadi *Páll Károlyné* szül. márkusfalvi *Orbán Etelka* 87 éves korában Budapesten meghalt. Temetése dec. 5-én d.u. 3 órakor lesz a X. ker. uj köztemető halottasházából. Az elhunytban havadi *Páll Andor* ny. áll. felsőiparis-kolai igazgató, édesanyját gyászolja.

Örtelné Szilágyi Ila nyug. polgáriskolai tanárnő 65 éves korában meghalt.

— **Személyhajózási hirek.** A MFTR közli, hogy a fagyveszélyre való tekintettel a Budapest és Körtvélyes közötti személyhajójáratok ebben az évben olyképpen szünnek meg, hogy az utolsó hajó Budapestről december 5-én, Révkörtvélyesről 6-án indul, továbbá a budapest—apatini hajójárat fenntartása mellett a hajók Dunafüred—Százhalombatta, Szigetujfalu, Rácalmás—Kulcs nyaralótelep, Madocsa, Ordas, Fajsz—Dusnok és Érsekcsanád állomásokat völgymenetben december 6-án, hegymenetben 7-én érintik utoljára.

— **Halál az utcán.** Kornstein Miksa 58 éves kereskedő a Nagyfuvaros-utcában összeesett és hirtelen meghalt.

— **Az Államsorsjáték nyeremények.** A jótékonycélu Államsorsjáték nyereményeinek huzása pénteken délután történt meg a pénzügyigazgatóság Szalay-utcai palotájában. Lapunk zártáig a következő nagyobb nyereményeket huzták ki:

40.000 pengőt nyert 241.865
10.000 pengőt nyer 88.950
2500 pengőt nyertek 130.348, 262.814, 154.230, 262.814.
2000 pengőt nyertek 25.079, 284.244
1000 pengőt nyertek 2898, 14.601, 75.632, 82.848, 182.533, 161.462, 21.342, 249.923, 257.874, 336.441, 78.649, 169.561, 188.010, 182.533, 319.206, 338.966, 333.076
500 pengőt nyertek 4099, 17.392, 19,539, 140.744, 119.959, 111.523, 102.949, 165.985, 281.722, 75.012, 89.981, 195.592, 235.254.

A huzás még folyik. (Esetleges sajtóhibákért nem vállalunk felelősséget.)

Jegyre... kap szappant-de KALODONT fogkrémet JEGY NÉLKÜL KAP.

Mi van a németekkel?

*

A tanácskormány idejében az Otthon Körben az ujságírók számára tájékoztató előadást tartottak a bolsevizmusról. Az előadó elvtárs ragyogó színekkel ecsetelte a kommunista rendszer előnyeit és végül így szólt:

— Van-e még valakinek kérdeznivalója?

Heltai Jenő jelentkezett és az előadó nem csekély meglepetésére ezt a kérdést tette fel:

— Kérem szépen, hogyan lehetne ebből az országból elmenni?

Nem csodálkozhatik rajta senki sem, hogy ugyanezt a kérdést Németországban is nagyon sokan feltették, mikor a Hitler-korszak beköszöntött. Az új kormány eleinte nagyon haragudott az újfajta kivándorlás miatt, s azokat, akik elmenekültek, állampolgári jogaiktól megfosztotta. Ezután következtek a vagyonelkobzások; de mivel így sem tudták megakadályozni a vagyonos emberek kivándorlását, behozták a »menekülők adóját« s ezen a címen a kivándorlóktól pénzük egy részét elszedték. Kétszázezer márka volt az adómentesség határa; azonban ma azt jelentik Berlinből, hogy a kétszázezer márkás értékhatárt leszállították ötvenezer márkára. Mit jelent ez? Talán azt, hogy a kormány szigorúbb lett, mint eddig volt? Alig hinném; valószínűbb, hogy azok a zsidók, akiknek még volt kétszázezer márkájuk, már mind elmentek, és most már csak olyan emberek menekülnek, akiknek csak ötvenezer márkájuk van.

Ugyancsak ma jelentik, hogy a márka fedezete 4.8 százalékra csökkent; tehát a papírmárkának még a huszadrészére sincs elég fedezet. Miután azonban a papírmárkát a világ minden piacán még mindig jól el lehet adni, — megbukott az az elmélet, amely szerint a papírpénz értéke az ércfedezettől függ. Mindig úgy gondoltam, hogy a pénz oly kiszámíthatatlan és megismerhetetlen, mint a nő; és ime, igazam volt, mert ma a legnagyobb pénzügyi szaktudós sem tudja elfogadhatóan megmagyarázni, hogy a márka miért tartja magát még mindig, noha fedezete már alig van? Az a körülmény azonban, hogy a márka fedezete félév alatt felére csökkent, igen jelentős; nincs kizárva, hogy a mai 4.8 százalékos fedezet egy napon 2.4 százalékra fog zsugorodni.

Mi az oka annak, hogy a fedezet folyton fogy? Az egész nácipárt meg van róla győződve, hogy ennek a zsidó-bojkott az oka; a német néppel elhitették, hogy az egész világ pénzügyei a zsidók kezében vannak és hogy a világ azért nem ad valutákat és devizákat a németeknek, mert a zsidók nem engedik.

A nép az ilyen beszéd iránt nagyon fogékony. Magyarországon is tapasztaltuk már, hogy egy kis antiszemitizmus segítségével a legnehezebb helyzeteken is át lehetett vergődni. Ha azt akarjuk, hogy a nép ne figyelje, hogy mit csinálunk vagy mit mulasztunk: tereljük a nép figyelmét a zsidókra. Ha a nácipárt sajtója nagyon rávetette magát a vérvád-mesékre, akkor bizonyosan nagyon komoly dolgokról akarja elterelni a figyelmet... Ma azt jelentik, hogy Hitler elkoboztatta pártja egyik vezérlapját, a *Stürmer*-t, mely legnagyobb erővel terjeszti a vérvádat. Azonban nehogy félreértés legyen a dologban: nem a vérvád miatt kobozták el a lapot, hanem azért, mert tisztelet lenül írt az Úrvacsoráról... A vérvádat tovább lehet terjeszteni és fogják is terjeszteni, egyszerűen azért, mert az adott helyzetben szükség van rá.

(Mellesleg megemlítem, hogy egy igen tudós professzor figyelmeztetett engem, hogy a vérvád ügyében »*nem lehet állást foglalni*«, mert azt, hogy valami nem történt meg, nem lehet minden kétséget kizáróan bizonyítani. Erre én azt mondtam, hogyha nem a zsidókat vádolnák, akkor talán én is azt mondanám, hogy ez a dolog »bizonytalan«. Azonban én tudom, hogy mi a *kóser*, mi a *tréfli;* sőt sok zsidónál jobban tudom, hogy mi a *zsidó?* Ha azt mondják, hogy lehet, hogy valamelyik zsidó szekta vallási fanatizmusa oly nagyfokú, hogy keresztény lány vérét kívánja élvezni a maceszban, — akkor én azt mondom, hogy ez ki van zárva, mert az olyan macesz, melyben keresztény vér, vagy általában bármilyen vér van, már tréfli, abból egy vallásos zsidó nem ehetik, még kevésbé egy fanatikusan vallásos zsidó.)

De ne foglalkozzunk tovább a zsidókkal, — bízzuk őket a sorsukra. A német zsidókra rossz idők járnak; lehet, hogy még sokat fognak szenvedni; de ez a nép azóta, hogy kijött Micraim földjéről, már oly sokat szenvedett, hogy mindent kibír. Aki szeret fogadni, azzal hajlandó vagyok dupla pénzben fogadni, hogy ötven-hatvan év mulva, amikor Hitler már nem él, Németországban még számos zsidót lehet találni.

Egyébként a német helyzetre jellemző, hogy egy új érdemkeresztet alapítottak a frontharcosok, s azok özvegyei, árvái, vagy szülei számára. A népnek íme, adnak valamit. Nem sokba kerül, és örülnek neki, — az ideális »ajándék« mindkét kelléke megvan benne. Azonban bármennyire örül is az ember egy újabb keresztnek vagy éremnek, — naponkint enni is kell; a kenyérgondokat kitüntetés adományozásával nem lehet egészen levenni a napirendről. Az »egy tál étel«, (mely erősen emlékeztetett a hazai gersli-korszakra), már le van játszva és meg nem ismételhető; legnagyobb érdeklődéssel lesheti az egész világ, hogy milyen új dolgot fognak most kitalálni a krízis kitörésének megakadályozására? Mert hogy valamit ki fognak találni, az bizonyos. Hiszen a háború alatt a levegőből kiszedték a nitrogént, hogy tudjanak puskaport csinálni, s a csatornák vizéből kiszedték a zsiradékot és a szappant... Ötletekben nem szegény a német tudomány, s ha őszintén akarja szolgálni a Hitler-rendszert, kitelik tőle, hogy meg fogja hosszabbítani ennek a rendszernek az életét.

Az bizonyos, hogy Mussolini mindent másként csinált, s a *Marcia su Roma* után tizennégy hónap mulva Olaszország kedvezőbb helyzetben volt, mint ma Németország. A végítélettel azonban még várjunk, mert e világon semmi sem történik elegendő ok nélkül; a hitlerizmus akár jó, akár rossz, mindenesetre történelmi szükségszerűség, melyen Németországnak át kell esnie.

Ideges embereknek és lelkibetegeknek az igen enyhén ható, mindig megbízható természetes **„Ferenc József"** keserűvíz — reggel éhgyomorra egy pohárral bevéve — rendes bélműködést, jó emésztést és elegendő étvágyérzetet teremt. Világhírű idegorvosok és gyógyintézetek vezetőinek véleménye alapján a **Ferenc József** víz állandó használata az agy és a gerincvelő megbetegedéseinél is a legmelegebben ajánlható.

Az Iparművészeti Társulat Györgyi Kálmán emlékkiállítása

Néhai nagy igazgatója, a négy év előtt elhúnyt *Györgyi* Kálmán emlékének szenteli az *Iparművészeti Társulat* pénteken megnyílt kiállítását, amelyen a magyar grafikai és sokszorosító művészet, érem, kisplasztika és alkalmazott fotóművészek java alkotásai kerülnek bemutatásra. Györgyi Kálmán kiváló érdemeihez, haladó európai-magyar szelleméhez mindenképp méltó ez a nagyszabású, szakok szerint és szakszerűen csoportosított, modern kiállítás, *Györgyi* Dénes műépítész lelkes munkájának, fejlett ízlésének és rendező-tehetségének olyan előkelő dokumentuma, amilyet Budapesten eddig még nem is igen láttunk.

Az Iparművészeti Múzeum nagycsarnokát erre az alkalomra teljesen átépítették. Vélummal és ideiglenes falakkal tizenhat szerencsésen megvilágított, kis teremre osztották, amelyeknek intimitásában kitünően érvényesülnek a kiállított műtárgyak. Már külsőségeiben is jóleső európaiság fogadja így a látogatót. Ami pedig a gondosan válogatott, reprezentatív anyagot illeti: ez nemcsak friss és korszerű, hanem színvonal tekintetében is sikerrel versenyezhet a nyugati iparművészet mai eredményeivel. Nem összkiállítás ez, bár kísérőzenéjében iparművészetünk csaknem minden hangja megszólal, de néhány fontos, eddig még kellőkép be nem mutatott szakma felvonultatása, három-négy vezetőszólam kihangsúlyozásával. Az egészen látszik az a gondosság, hozzáértés és szeretet, amely *Györgyi* Dénest, *Szablya* János ügyvezető-alelnököt s az egyes kollekciók gyüjtőit és szervezőit — *Pécsi* Józsefet, *Reiter* Lászlót, *Bortnyik* Sándort, *Rosner* Károlyt, *Végh* Gusztávot, dr. *Bródy* Lászlót, *Kner* Albertet, *Tausz* Sándort, *Procopius* Bélát és *Horváth* Endrét — sokfelé ágazó munkájában vezette.

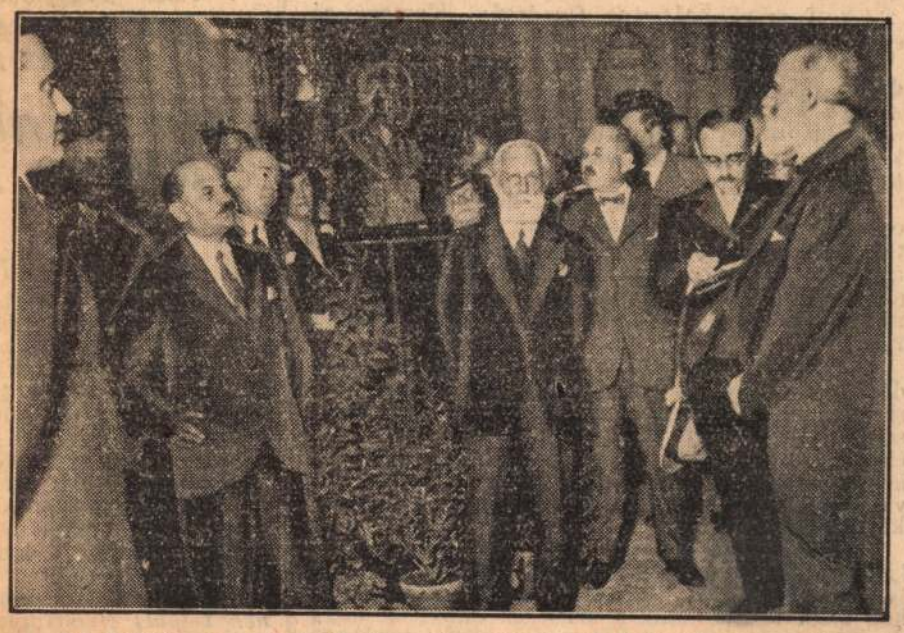

Báró Wlassics Gyula kultuszállamtitkár (baloldalt) megnyitja az Iparművészeti kiállítást az Iparművészeti Múzeumban. Középen Szablya-Frischauf Ferenc

Elsősorban a könyvművészet, a szabad grafika s a reklámgrafika dús változatossága, színes gazdagsága lepi meg a nézőt. Az első csoport anyagából kiemelkednek *Csók* István, *Fáy* Dezső, *Buday* György, *Molnár* C. Pál, *Kozma* Lajos, *Jaschik* Álmos, *Gedő* Lipót, *G. Szabó* Kálmán, *Bródy Mayróti* Dóra, *Lesznai* Anna, *Rauscher* György, *Petrezselyem* János, *Vértes* Marcell, a három *Kner*-testvér, *Pogány* Willy, *Jeges* Ernő és *Zilzer* Gyula munkái. A szabad grafikát pompás lapjaikkal *Csók* István, *Szőnyi* István, *Aba-Novák* Vilmos, *Barcsay* Jenő, *Derkovics* Gyula, *Kádár* Béla, *Bíró Föglein* István, *Cselényi Walleshausen* Zsigmond, *Patkó* Károly, *Pekáry* István, *Bene Géza*, *Szobotka* Imre, *Varga* Nándor, *Vörös* Géza, *Weil* Erzsébet, *Komjáti* Gyula, *Csorba* Géza, *Botfai Hübsch* László és *Déri-Huber* István képviselik, míg reklámművészeti műveikkel *Berény* Róbert, *Bortnyik* Sándor, a *Kner*-testvérek, *Végh* Gusztáv, *Nemes* György, *Lányi* Imre, B. *Csillag Vera*, *Kolozsvári* Sándor, *Benedek* Kata, *Csabai Ékes* Lajos, K. *Lukács* Kató tűnnek ki.

A modern fotóművészet legszebb értékeit *Pécsi* József, *Escher* Károly, *Balogh* Rudolf és *Rónai* Dénes mutatják föl. Az érem- és kisplasztikai kollekciót *Beck* Ö. Fülöp, *Beránek* Lajos, *Pátzay* Pál, *Ferenczy* Béni, *Medgyessy* Ferenc, *Reményi* József és *Beck* András, a szobrászati anyagot *Csorba* Géza, *Pátzay*, *Medgyessy*, *Mészáros*, *Viet*, *Pásztor*, *Varga* Oszkár, *Kisfaludy-Stróbl*, *Lux* és *Sidló* művei díszítik. Szép kerámiákat és textiliákat állított ki *Gádor*, *Gorka*, *Rahmer* Mária, *Lakatos* Artúr, *Szabó* Éva, *Vértes* Árpád és *Koródy* György.

Külön érdekessége a kiállításnak *Rosner* Károly gyüjteménye: külföldi lapok méltatásai a magyar iparművészetről, jórészt a kiváló magyar szakíró tollából. Azonkívül a különböző nyomtatási eljárásokat bemutató terem anyaga, amely a mélynyomástól az ujságkészítésig minden idevágó technikát szemléletesen ismertet.

A magyar iparművészet büszke lehet itt felsorakoztatott, nagyszerű értékeire, a közönség pedig csak hálás mindazoknak, akik ezt a *magyar versenyképességet* dokumentáló, páratlanul szép kiállítást létrehozták, a mai nehéz időkben nyilván nem csekély áldozatkészséggel. *K. A.*

*

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat *Györgyi Kálmán-emlékkiállítását* pénteken délben nyitotta meg báró *Wlassics* Gyula helyettes államtitkár, az Iparművészeti Múzeumban. Az ünnepélyes megnyitón résztvett *József Ferenc* kir. herceg, a társulat elnöke, továbbá báró *Kruhina* Károly miniszteri tanácsos a kereskedelemügyi miniszter képviseletében, *Ugron* Gábor, *Gerevich* Tibor, *Tihamér* Lajos miniszteri osztálytanácsos, *Petrovich* Elek, *Pacher* Béla tanácsjegyző, a főváros művészeti osztályának előadója és még sokan mások.

Szablya János, a társulat ügyvezető alelnöke köszöntötte az államtitkárt, aki a megnyitó ünnepélyen Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter képviseletében jelent meg.

Györgyi Dénes mutatott rá ezután a kiállítás jelentőségére, majd báró Wlassics Gyula államtitkár köszönetet mondott a hozzáintézett üdvözlő szavakért.

— Biztosíthatom a társulat elnökségét, — mondotta — hogy a vallás- és közoktatásügyi kormányzat, ha lehet, még fokozottabban kívánja a társulatot nemes törekvéseiben támogatni. Meggyőződésem, hogy ez a kiállítás, amelyet a kegyelet virágfüzérei is ékesítenek, megtalálja az utat a magyar közönség szívéhez s vonzó hatást gyakorol a külföldiekre is. Erre a nemes munkára Isten áldását kérem s a kiállítást a miniszter úr nevében és megbízásából, Györgyi Kálmán szellemében megnyitom.

Az államtitkár beszéde után *Szablya* János végigvezette a megjelent előkelőségeket a kiállítás termein.

Özv. Bakai Gyuláné szül. **Ágoston Julia** a maga, valamint gyermekei **Julia** férjezett **Bán Imréné** és **Gyula** és az összes rokonság nevében mélységes fájdalommal, de a jó Isten akaratában megnyugodva jelenti, hogy a forrón szeretett hűséges férj, gyermekeinek önfeláldozó, jóságos édesapja

Bakai Gyula

vezérigazgató

46 éves korában, boldog házasságának 23-ik évében 1934 május 16-án d. e. 10 órakor váratlanul elhúnyt.

Az Istenben boldogult földi maradványait e hó 18-án d. u. 3 órakor Szolnokon, az Attila út 6. sz. alatti gyászházból a róm. kat. vallás szertartása szerint a családi sírboltba örök nyugalomra helyeztük.

Az engesztelő szentmiseáldozat az elhúnyt lelki üdvéért e hó 19-én reggel 8 órakor fog a Szent Ferencrendi templomban az Egek Urának bemutattatni.

Szolnok, 1934 május 18.

Adjon a Mindenható részére fáradhatatlan önfeláldozó munkás élete után boldog pihenést!

Szántó Gyuláné Bakai Ilonka. Bán Imre vej. **Kovács János** és neje **Ágoston Mária** sógora és sógornője és kis keresztlánya **Zsuzsika. Szántó Jenő, Ferenc** és **Zoltán, Gellért Imréné, Klein Milánné, Lenkovics Józsefné, Bán Sándor** és ezek gyászoló családjai.

Ripka volt főpolgármester zsebtolvajt fogott

(Saját tudósítónktól.) Pénteken este *Ripka* Ferenc, Budapest volt főpolgármestere, zsebtolvajt fogott. A volt főpolgármester a Lánchíd budai hídfőjénél autobuszra várakozott. Közben észrevette, hogy amíg ő azt figyeli, hogy jön-e autobusz, a mellette lévő fiatalember óvatosan belenyúl felöltője belső zsebébe és onnan lassan kihúzza irattárcáját. Jobbkezével megragadta a zsebtolvaj kezét, majd az alagútnál szolgálatot teljesítő rendőrnek szólott, aki a tolvajt nyomban előállította a főkapitányságra. Itt megállapították, hogy *Wagner* Ferencnek hívják, 27 éves vásári árus, aki *ötízben volt már büntetve lopás miatt.* Legutoljára másfél évvel ezelőtt szabadult ki a börtönből. Wagner kihallgatása során azt állította, hogy a volt főpolgármester irattárcája a földre esett, ő felvette és át akarta adni, Wagnert lopás gyanúja címén *őrizetbevették.*

A Jugoszláv-Magyar Gazdasági Kamara nyilatkozata a kölcsönös áruforgalomról

A Jugoszláv-Magyar Gazdasági Kamara részéről az alábbi nyilatkozat közlését kérték:

— Jugoszlávia és Magyarország között gazdasági háborúról egyáltalán nem lehet szó, miután a két ország között kereskedelmi szerződés áll fenn, amely változatlanul érvényes és mindkét ország gazdasági élete számára kihasználható.

— A tévedés onnan ered, hogy május 15-én egy egyezmény járt le, amelyet a két ország kötött egymással és amelyben kompenzációs keretet állapítottak meg egymással. Ennek a megújításáról, vagy kibővítéséről lett volna szó, amelyre reméljük, hogy a legrövidebb idő mulva sor kerül.

— Illetékes forrásból a Jugoszláv-Magyar Gazdasági Kamara azt a felvilágosítást kapta, hogy magyar részről sajnálatosnak tartják, hogy jugoszláv részen a politikát összekeverték a gazdasági élettel és nem vették figyelembe, hogy mi mindenkor a legkészségesebben intéztük el Jugoszláviával szemben a kereskedelempolitikai gazdasági kérdéseinket.

— A kiadott kiviteli vagy behozatali engedélyek továbbra is érvényben maradnak és továbbra is lebonyolíthatók. Nagyon valószínű, hogy napokon belül tisztázódnak a kérdések annyira, hogy az árucsereforgalom a két ország között továbbra is le fog bonyolódhatni.

— A ma reggel megjelent belgrádi lapok higgadtan ítélik meg a helyzetet, amiből arra kell következtetnünk, hogy jugoszláv részről is megvan a hajlandóság arra, hogy a két ország árucsereforgalma ne szenvedjen a keretegyezmény megszűnte következtében.

Litvinov váratlanul megjelent Genfben

Előkészíti Oroszország belépését a Népszövetségbe?

Genf, május 18.

Litvinov külügyi népbiztos pénteken délben váratlanul ide érkezett. A Tass-iroda genfi tudósítója szerint Litvinov genfi utazásának célja a leszerelési értekezlet kilátásai iránt érdeklődni. A külügyi népbiztos ez alkalommal megbeszélést folytatott *Barthou* francia külügyminiszterrel a francia-orosz vonatkozású kérdésekről.

A Reuter-iroda genfi levelezője úgy tudja, hogy Litvinov *elő akarja készíteni Szovjetoroszország belépését a Népszövetségbe.* Ennek nehézsége többek között az, hogy ha a szovjet állandó tanácstagságot kap, akkor Spanyolország és Lengyelország is követelni fogják az állandó tanácstagságot és Lengyelország a kisebbségvédelmi szerződések általánosításához is ragaszkodni fog. A szovjet valószínűleg arra vár, hogy *felszólítást kapjon* a Népszövetségbe való belépésre, mert így felvétli kérelme nem ütközhetik ellenállásba.

Genf, május 18.

(A Pesti Napló telefónjelentése.)

(United Press.) Litvinov orosz külügyi népbiztos és *Barthow* francia miniszterelnök ma másfélórás megbeszélést tartottak. Tanácskozásuk tárgyáról egyik államférfi se volt hajlandó felvilágítást adni, de általános a felfogás, hogy Szovjetoroszországnak a Népszövetségbe való esetleges belépéséről volt szó. Az United Press munkatársa előtt Litvinov kijelentette, hogy a francia külügyminiszterrel folytatott megbeszélésének pusztán *általános politikai jellege* volt. Nem is politikai célokkal jött Genfbe, rövid időre állt meg itt *Dél-Franciaországba utaztában,* ahová üdülni megy. Ott fogja bevárni a leszerelési konferencia május 29-i első ülését.

Bolivia és Paraguay hadiszerszállítási tilalom alatt

A Népszövetség Tanácsa pénteken délelőtt rendes ülést tartott, amelyen *Eden* főpecsétőr indítványát tárgyalta. Az angol delegátus *Boliviát és Paraguayt illető hadiszerszállítási tilalom kimondását javasolta.* A Tanács az indítványt rövid vita után *elfogadta.*

Corfu-Stambul-Athen-Santorin-Tripolisz-Malta-Szicilia-Nápoly-Dalmacia-Velence

júl. 16—júl. 30-ig és júl. 29—aug. 11-ig a „DRESDEN" óriáshajón

15 napos gyönyörű kirándulások költségei Budapesttől Budapestig á **P 340**

Kérjen prospektust a

MEFHOSZ utazási irodától, Budapest, Ferenc körút 38. szám, földszint 2. sz. Telefón 87-2-74

A Norddeutscher Lloyd 13. sz. M. N. B. engedélye alapján

Anglia teljes erővel fegyverkezik — hogy megvédje a békét

Az angol külügyminiszter nagy beszéde a Népszövetség reformjáról, a területi revízióról és a leszerelési konferencia csődjéről

„Ha Anglia büntető intézkedésről beszél, akkor fel kell készülnie a háborúra"

London, május 18.

(A Pesti Napló tudósítójától.)

Az alsóház pénteki külügyi vitáján két érdekes komplexum szerepelt: a *távolkeleti kérdés* és a *Népszövetség reformjának kérdése,* illetőleg ezzel kapcsolatban a *leszerelési probléma.* Arra a kérdésre, hajlandó-e Anglia a kilenchatalmi szerződésben vállalt kötelezettségeit változatlanul vállalni és a szerződés fenntartását garantálni, Sir John *Simon* külügyminiszter emlékeztette az alsóházat, hogy a tokiói félhivatalos nyilatkozatot, amely a távolkeleti konfliktus kiindulópontja volt, éppen Anglia tette szóvá. Viszont a japán külügyminiszter megnyugtató nyilatkozatával meg kell elégedni.

A következő szónok a *leszerelés első feltételének tekinti Németország visszatérését a Népszövetségbe,* ami viszont a Népszövetség reformjától függ. Lehetetlenség, hogy olyan horderejű szerződéseket, mint a *német-lengyel vagy a magyar-olasz-osztrák egyezmény, a Népszövetség megkérdezése nélkül kössenek.*

Cazalet képviselő a középeurópai helyzetről beszélt és olyan *középeurópai gazdasági egység* megalakítását sürgette, amely idővel a békeszerződések módosítását tenné lehetővé.

A külügyminiszter beszéde

Sir John *Simon* külügyminiszter elismerte, hogy a Népszövetség reformja mérlegelhető és ehez Németország visszatérése a Népszövetség kebelébe kívánatos lenne. A Népszövetség bonyolult szerkezetének reformja azonban *magára a Népszövetségre halálos csapást jelenthetne.* Ezután a külügyminiszter kijelentette, hogy az angol kormány minden követ meg fog mozgatni, hogy a leszerelés kérdését megoldja. »Aki ismeri a genfi helyzetet, — mondotta — nem hiszi, hogy siralmas kaland végére értünk. *Borzalmas világkatasztrófa lenne, ha be kellene vallanunk, hogy semmit sem tehetünk.«*

A revízió problémája

A külügyminiszter beszédének további során *a népszövetségi reformmal* foglalkozott. Kijelentette, hogy jelenleg lehet ugyan az alapokmányt módosítani, de csak valamennyi tanácstag egyhangú határozatával. Ezt nem szabad szem elől téveszteni, ha a Népszövetség szervezetének megváltoztatásáról beszélünk. Igaz ugyan, hogy már történtek bizonyos változtatások, de valamennyi csak az említett eljárással. Az alapokmány 10. szakasza szerint valamennyi tag tiszteletben tartja a többi népszövetségi tag területének sérthetetlenségét. Más szóval e szakasz értelmében *a békeszerződések összes határai maradandóak* (steady). Igaz ugyan, hogy van egy másik szakasz, amely a határok módosításának lehetőségét veszi figyelembe (contemplates). De az a szakasz, amely erről az eljárásról szól, *olyan mérvű egyetértést követel, amely ezt az eljárást nagyon megnehezíti.*

Aki az alapokmány felülvizsgálásáról beszél, annak meg kell pontosan látnia az ezzel járó nehézségeket. A *valódi tényállás* az, — úgymond Simon — hogy a háború következtében úgy találtuk, hogy *vannak bizonyos államok, amelyek politikája és törekvése arra irányul, hogy jelenlegi határaikat próbálják fentartani, másfelől más államok politikája és törekvése arra irányul, hogy ezeket a határokat megváltoztatni próbálják.* Ez a kérdés. Őszintén megvallom, hogy a magam részéről *nem látom ennek a megoldását* és bármilyen segítség a lehető leghálásabb fogadtatásra találna.

Végül kijelentette Simon, hogy az angol kormány, bár módosította leszerelési javaslatát, *újabb terveket nem kezdeményez* és most azért megy Genfbe, hogy más nézeteit hallgassa meg. Továbbra is mindent elkövet, hogy elhárítsa a leszerelési értekezlet mehiúsulását, de még ha ez be is következik, ez nem fogja a világ végét jelenteni, hanem azonnal újból megindul a további küzdelem ugyanezért a célért. *A jelen pillanatban még ostobaság volna halotti beszédet mondani, mert még remény van arra, hogy el lehet valamit érni.*

Anglia felkészül

Miután több képviselő *Anglia légi védelmével* foglalkozott, *Baldwin,* a titkos tanács elnöke, kijelentette, hogy még nem kell feltenni, hogy a leszerelési értekezlet meghiúsult, de még akkor sem kell kétségbeesni, ha az értekezlet egyidőre megszakad, mert ebben az esetben is teljes erővel tovább folyik a küzdelem a háború ellen.

Anglia parti és légi védelmének tervbevett előkészületeit még nem hajtottuk teljes mértékben végre, de ha a helyzet megköveteli, *gyorsítani tudjuk a végrehajtást.* A légi leszerelés egyetlen megvalósítási módja a korlátozás. Korlátozás nem képzelhető el büntető intézkedések nélkül a korlátozások megszegői ellen. Aki pedig büntető intézkedésekről beszél, annak *fel kell készülnie a háborúra. Kegyetlen és tisztességtelen megtévesztés volna,* — mondotta Baldwin — *ha kijelentenők, hogy fegyverrel biztosítjuk a békét, de nem készülünk arra fel.* Ha kollektív biztosítékokat vagy kollektív büntetőintézkedéseket akarunk alkalmazni, akkor Angliának sokkal erősebbnek kell lennie mint most.

Ami az angol légi haderő felépítését illeti, idevonatkozó nyilatkozatom, amelyet az Albert Hallban tettem, ma is érvényes. Miután Sir John Simon külügyminiszter két hét mulva Genfbe utazik, ma még nem mondhatok többet, de mondhatok valamit, ami csillapíthatja a Ház nyugalmát. A légi haderő fejlesztése rengeteg részletes előkészületet kíván és időpazarlás volna, ha a kormány előbb bejelentene valamely elhatározást és azután fogna hozzá az előkészítéshez. Az előkészítő munka úgy folyik, hogyha a veszedelem valóra válik és szükség lesz a cselekvésre, egyetlen nap sem megy veszendőbe. (Lelkes éljenzés.) Meglehet, hogy a jövő kevesebb veszélyt rejteget méhében, mint gondoljuk, de a most folyó előkészületekhez több mint országos érdek fűződik.

A Ház üléseit május 29-éig napolták el.

Roosevelt a muníciós ipar ellen

London, május 18.

Roosevelt elnök a washingtoni törvényhozáshoz nagyfontosságú üzenetet intézett, amelyben a magánhadianyaggyártás és kereskedelem ellenőrzését és különösen az 1925. évben Genfben kötött hadianyagegyezmény ratifikálását sürgeti.

Igen sok ország népét — mondja az üzenet — *nyomorúságba és éhhalálba* döntik az adóterhek, csakhogy kormányaik részt vegyenek az őrült fegyverkezési versenyben, amely háborúra vezethet, ha szabadjára engedik. A világbéke e komoly veszedelme nem csekély részben a *gyilkoló eszközök gyártói és kereskedői ellenőrizhetetlen tevékenységének eredménye.*

Addig ne vegyen a Balaton mentén villatelket, míg meg nem győződött, hogy szépség, kultúra, ár, fizetési feltételek és más egyebek tekintetében a **BALATON LIDÓJA** **Balatonszéplak fürdőtelep** mit nyujt!

Bővebbet: Parcellázási Központi Iroda, **Budapest, VI., Teréz körút 26. sz.**

DIVÉKY JÓZSEF ILLUSZTRÁCIÓJA
A BÍRÓ C. KÍNAI MESÉHEZ

POGÁNY WILLY ILLUSZTRÁCIÓJA. PARSIFAL

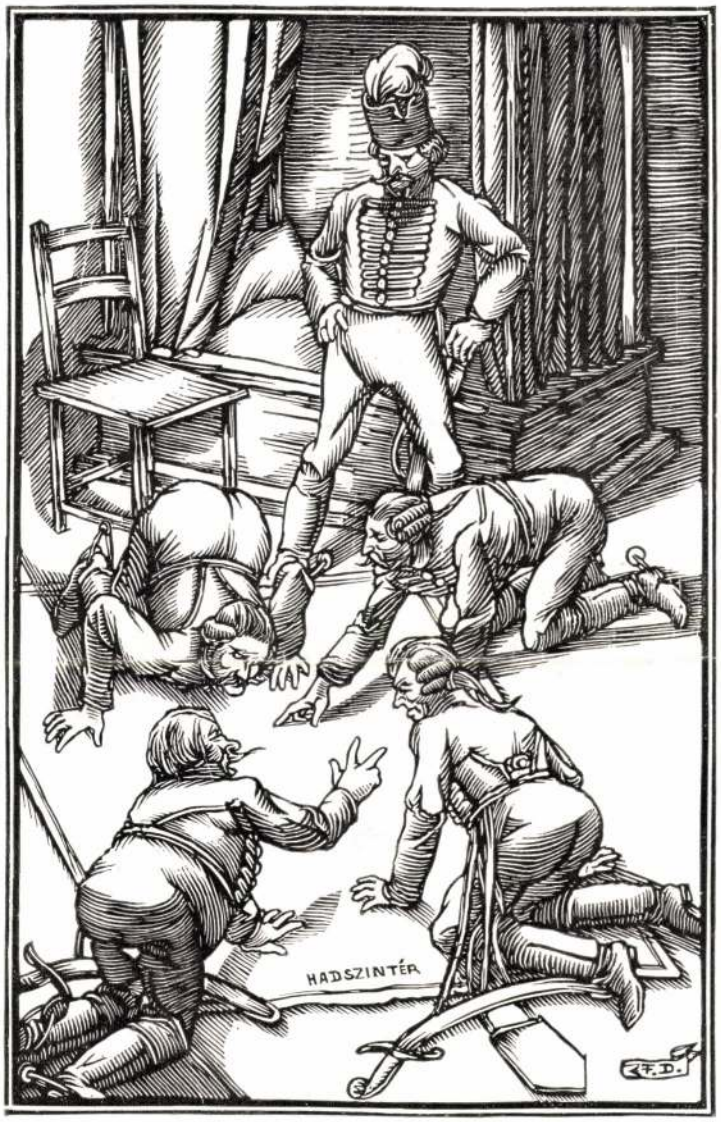

FÁY DEZSŐ ILLUSZTRÁCIÓJA
A NAGYIDAI CIGÁNYOKHOZ

EGYED E

Látod azt a fát = kérdezte a boszorkány.

EGYED ERNA ILLUSZTRÁCIÓJA
ANDERSEN MESÉIHEZ

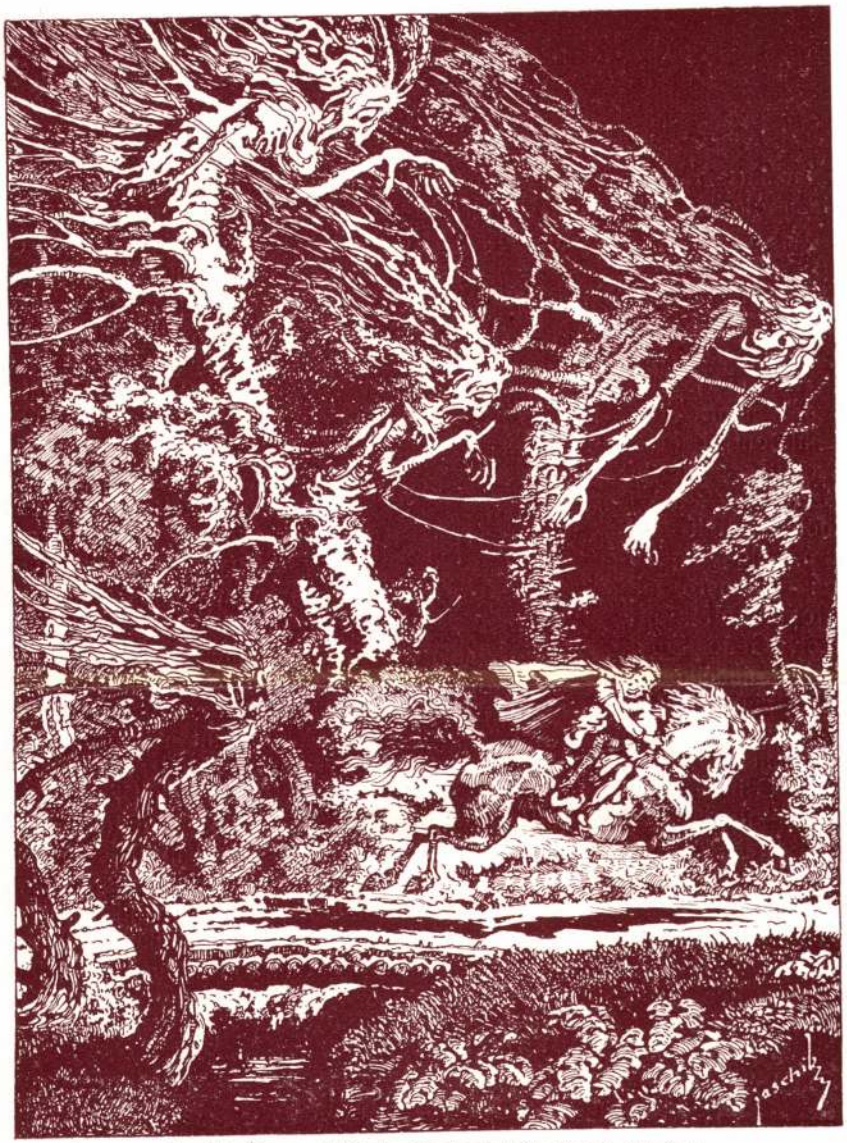

Jaschik Álmos: Erlkönig. (Bodrogh Pál: Idegen Költők.)

15 (Élet-nyomda)

G. G.

Irta Paulini Béla.

Már muszáj egyszer alaposan felfedezni őket: *Gedőt*, meg *Gáspárt*.

A tiszta Gedő. a — maszat.

A Fészek kiállítási termét festmények foglalták le. Gedő Lipót a lépcsőházban aggatta ki jósereg rajzát: nemrégiben. Szemlátomást olyan rajzokat válogatott össze, melyek a szívéből kerültek papírosra. Boldog lépcsőház: egy merő maszatot állított ki ott, akkor, Gedő Lipót.

Egyik álmélkodásból a másikba kell esni: jó, hogy ilyen szigorúan csoportosított. Csipke, meg csipke — finomság és finomság — ceruzamaszatból. A rajzos költő Gedő Lipót? Nagyon szeret szemétdombokkal sáfárkodni: azokon el is fér egy kis maszat. A vaskerítést gyűlöli, ritkán alkalmazza, igaza van. Gyerekek, piszkosak, rongyosak, de persze vénasszonyok, vénemberek is, talpig rongyban, fülig piszokban — helyes, legalább nem mondhatják, hogy a gyerek mért különb? — s e családokhoz illő családiházak, de rongyos fák, rongyos virágok is a házak mellé, valamint rongyos lovak, rongyos kutyák és gondolom, rongyos legyek is, meg rongyos ég, egész fenn és rongyos tócsák egész alant — az igazi tócsáknál rongyosabbak, tehát kedvesebbek — Gedő ábrázolásában elbűvölő minden rongyosság: ceruzapor-csipke. Csodálatos, miként tudja ily pontossággal helyére tenni a maszatot, ily túláradó finomsággal, ját-

Kelen Imre karikaturája Márton Ferencről.

Kelen Imre: A pék előtt. (1918)

BÁRÁNY FERENC

HARE JOHN KALANDJAI

Györgyfi György rajzaival, színes címlapjával, díszkötésben 2.— P

Finom gúnnyal rajzolja azt a szörnyű kiábrándulást, mely az afrikai őserdőben a keresztény Európáról álmodozó néger legényt álmai színhelyén éri.

BLASKÓ MÁRIA

PITYU

Márton Lajos rajzaival, színes címlapjával, díszkötésben 3.20 P

Pityu nagy lurkó, de ártatlanszívű ; egy szerencsés kimenetelű baleset után a kórházban megismerkedik Jézuskával s őt választja hűséges barátjának.

BLASKÓ MÁRIA

ÉDESANYÁM

Márton Lajos rajzaival, színes címlappal, díszkötésben 4.20 P

Most jelent meg második kiadásban. Szűz Máriának költői élettörténete, az evangéliumok nyomán, elbeszélés formájában szólal meg ebben a könyvben.

BLASKÓ MÁRIA

KIRÁLYI SARJ

Márton Lajos rajzaival, félvászonkötés 4.50, díszkötésben 6.— P

Rendkívül színes, érdekfeszítő elbeszélés keretében Szent József életét írta meg Blaskó Mária ebben a kötetben lenyügöző szépséggel.

BLASKÓ MÁRIA

CSILLAGOK LEÁNYA

Illusztrált kiadás, színes borítékkal, díszkötésben 6.— P

Elbeszélés Szent Erzsébet élettörténetével az érettebb ifjúság és a nagyközönség számára, Jaschik Álmos tónusos illusztrációival.

BLASKÓ MÁRIA

ÉPÍTSÜNK EGYÜTT

Márton Lajos rajzaival, félvászonkötés 4.—, díszkötésben 5.80 P

Szociális témájú elbeszélés, amelyben a szeretet útján egymásra találnak és együtt építenek a különféle társadalmi osztályok gyermekei.

POHÁRNOK JENŐ

SZENT ISTVÁN KIRÁLY

Györgyfi György színes borítékával, díszes kötésben 4.20 P

Pohárnok Jenő a szentistváni jubiláris év alkalmából a nagy szent király életét beszéli el pompás, ódon nyelven a magyar ifjúság számára. A régi, középkori legendák illata valósággal árad a könyvből, de amellett élő-erőteljesen bontakozik ki Szent István király alakja teljes emberi és természetfölötti nagyságában. Mind nemzeti, mind katolikus szempontból nagy értéket és nyereséget jelent ez a könyv ifjúsági irodalmunkban.

TARNÓCZY LAJOS

RÁNK VÁR AZ ÉLET

Márton Lajos színes borítékával, díszkötésben 3.40 P

A cserkészet kiváló tömegnevelő hatásáról ma már mindenki meg van győződve. Nemcsak azért, mert a cserkészek egyéni megnevelődése kiváló emberegyedeket ad a társadalomnak, hanem azért is, mert a cserkészek zárt tömegfelvonulása, fegyelmezettsége mindig csodálatos, szuggesztív fegyelmező hatással van még a kilengésekre hajlamos tömegre is. Tarnóczy könyve valóságos új emberideált farag minden cserkészből.

ZAYMUS GYULA

ÜNNEPI KÖNTÖS

Márton Lajos illusztrációival, díszkötésben 3,20 P

Zaymus Gyula gyüjteményének minden kis elbeszélése, legendája valóságos remekmű: csupa szín, csupa báj, csupa tanulság. A fiatalság bizonyára nagy élvezettel és okulással fogja olvasni, de nagyon sok példát, elbeszélő anyagot találhatnak benne az ifjúság oktatói, vezetői, irányitói. Zaymus Gyula jó magvakat vetett ezzel a kötettel s biztosan bő termés fakad nyomában.

RUBENESCU AUGUSZTA

KRISZTUS-LEGENDÁK

Fűzve 2.50, kötve 3.50 P

Huszonegy, csillogó művészettel megírt legenda, amely állandó értéke és gyöngye marad a magyar irodalomnak. A könyv most már harmadik kiadásában járja hódító útját.

MARIA SCHMIDTMAYR

GYERMEKEK A SZENTSÉG ÚTJÁN

Illusztrált kiadás, színes címlappal, díszkötésben 3.40 P

Ez a könyv húsz korán áldozó gyermek megható élettörténetét beszéli el a gyermekeknek, hogy az Eucharisztia isteni erejéről meggyőzze őket.

MARIA SCMIDTMAYR

GYERMEKEK ISTEN ÚTJAIN

Színes címlappal, díszkötésben 3.40 P

Tizenegy kedves gyermeknek az örök cél irányába állított bájos életét tárja a kis olvasó elé, hogy őt is elvezesse Isten virágillatos útjaira.

HENRYK SIENKIEWICZ

QUO VADIS?

Díszes kötésben 4.50 P

A legújabb kor legszebb, leghatalmasabb alkotása a keresztény üldözés korából, az ifjúság számára átdolgozott kiadásban.

HENRYK SIENKIEWICZ

SIVATAGBAN — ŐSERDŐBEN

Mühlbeck Károly rajzaival, színes címlapjával, díszkötésben 5.— P

Az ifjúság ebből a kalandos, érdekfeszítő regényből jobban megismerheti Afrika rejtelmeit és természeti szépségeit, mint bármely száraz, tudományos földrajzi szakmunkából.

SZÉKELY NÁNDOR

A SIKLÓSI ÁRVÁK

Illusztrált kiadás, színes címlappal, díszkötésben 3.60 P

Kiváló ifjúsági történelmi regény a testvéri hűség és szeretet minden akadályt legyőző csodálatos hatalmáról, Györgyfi György pompás rajzaival.

SZÉKELY NÁNDOR

KRISZTUS APRÓDJAI

Márton Lajos rajzaival, félvászonkötés 3.—, díszkötésben 4.— P

A kis Balajthy Péter megható regénye arról, miként kapcsolódik bele a gyermekek kereszteshadjáratába, hogy «megvédelmezze az Üdvözítő sírját».

TARCZAI GYÖRGY

MARGIT-LEGENDÁK

Jaschik Álmos rajzaival, színes címlapjával, félv. kötésben 4.— P

A régi magyar katolikus világ legideálisabb nőalakja elevenedik meg e 30 szebbnél-szebb legendában, amely születésétől haláláig nyomon követi e szentéletű királyleány életét.

LEWIS WALLACE

BEN HUR

Színes címlappal, díszkötésben 5.— P

A regény főhősének, Ben Hurnak mindvégig lebilincselő élettörténete tulajdonképen a pazar színekkel megfestett történelmi hátteret adja Krisztus életéhez, érdekfeszítő regény formájában.

M. WISEMAN

FABIOLA

Györgyfi György rajzaival, színes címlapjával, díszkötésben 5.20 P

A keresztényüldözés utolsó szomorú fejezete és a kereszténység diadalmas napfölkelte között játszódik le Fabiolának immár halhatatlanná vált élettörténete.

163. Jaschik Álmos: Roskadó bálvány. Vizfestmény.

155. Horn Antal: Köd. Vizfestmény.

Nemzeti Szalon

1927. máj.-jún.

MAPE 13. kiáll.

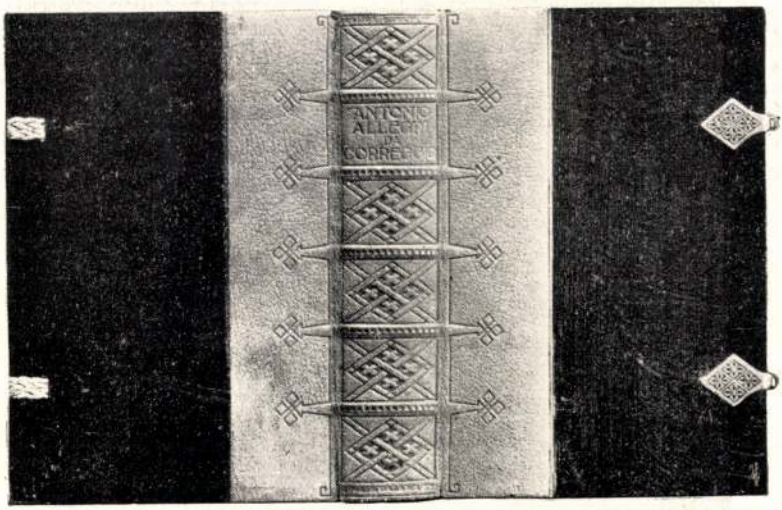

Fatáblás kötés, disznóbőr-gerinccel, kézi vaknyomással. Terv és kivitel Galamb József műve.

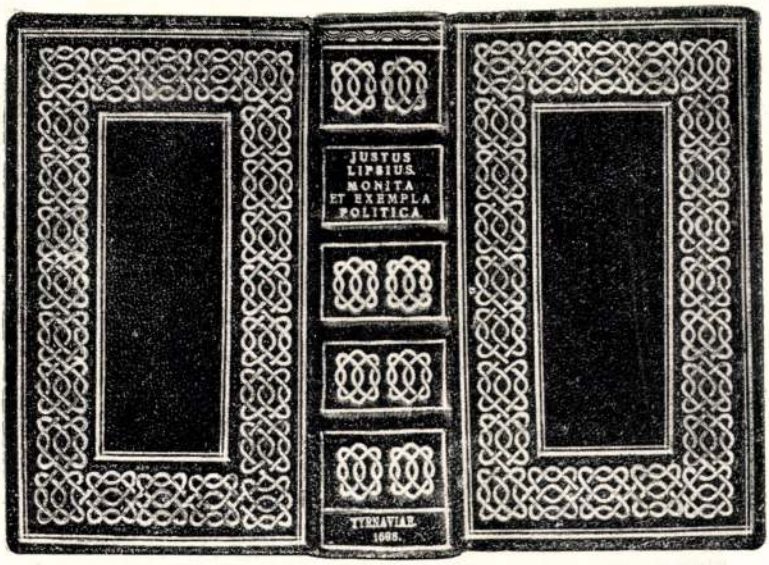

Téglavörös oázis-kecskebőr-kötés, kézi aranyozással. Terv és kivitel Galamb József műve.

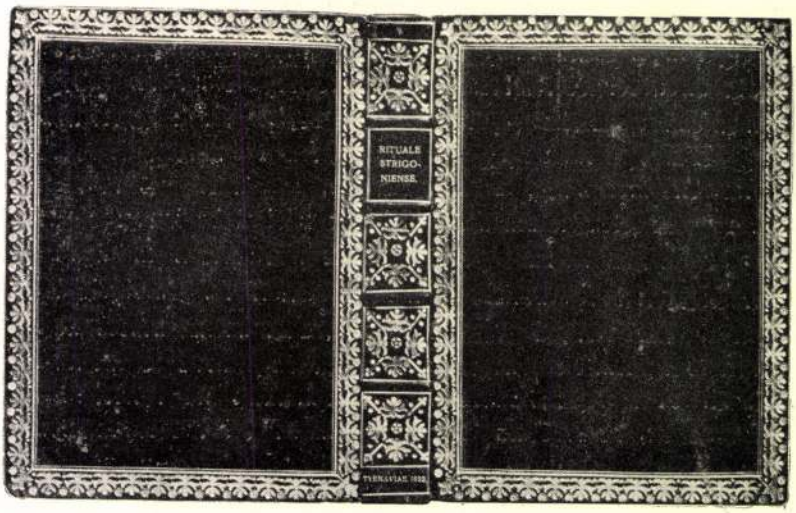

Fekete oázis-kecskebőr-kötés, kézi aranyozással. Terv és kivitel Galamb József műve.

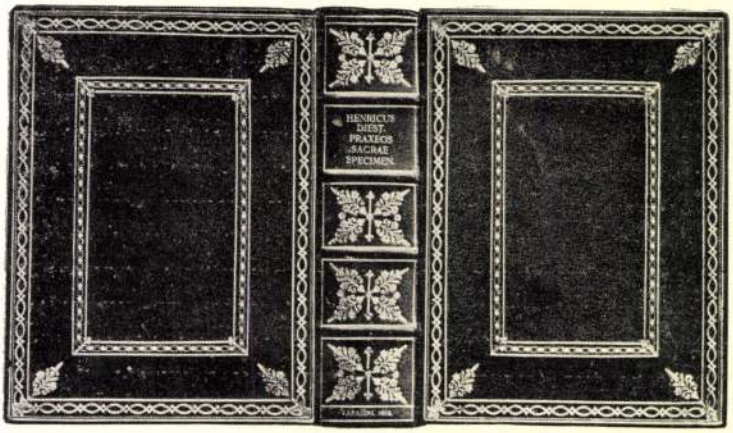

Fekete oázis-kecskebőr-kötés, kézi aranyozással. Terv és kivitel Galamb József műve.

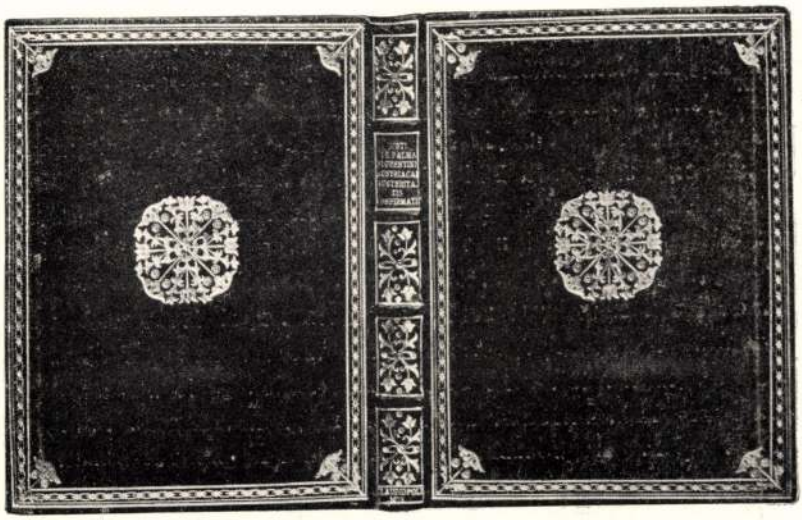

Fekete oázis-kecskebőr-kötés, kézi aranyozással. Terv és kivitel
Galamb József műve.

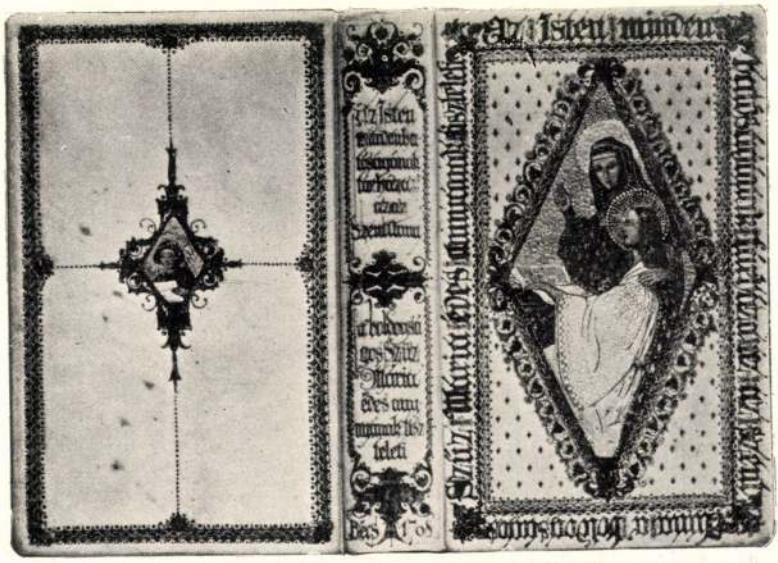

Pergamentkötés, kézi festéssel. Terv és festés Jaschik Álmos tanár műve.

Barna oázis-kecskebőr-kötés, vaknyomással és kézi aranyozással. Terv és kivitel Galamb József műve.

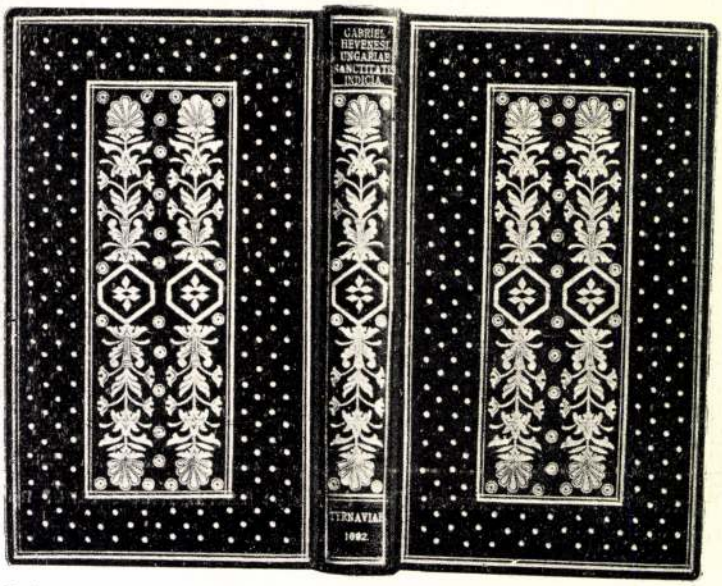

Fekete oázis-kecskebőr-kötés, kézi aranyozással. Terv és kivitel Galamb József műve.

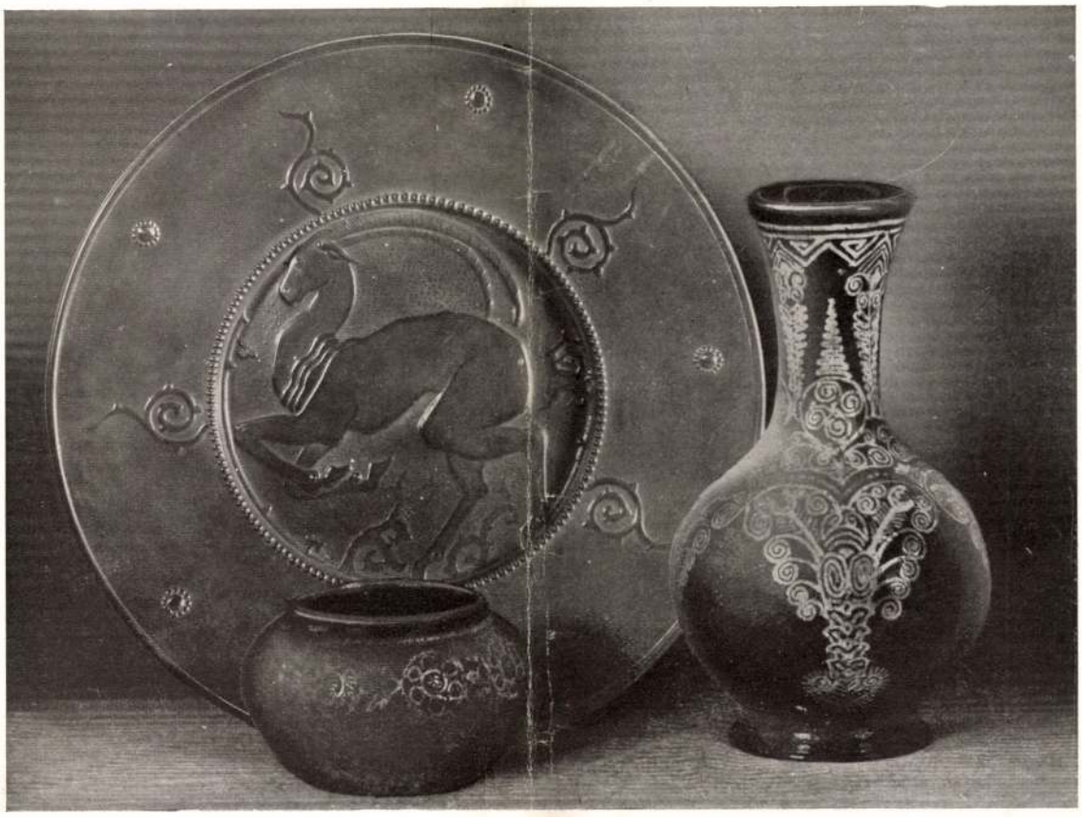

316.

316. RADOS KÁROLY: DOMBORÍTOTT RÉZTÁLA ÉS FÁBIÁN GYULA ÉS NEJÉNEK BATIKOZOTT MÁZAS CSEREPEI.

PLAT DE CUIVRE BOSSELÉ ET POTERIES VERNIES, GENRE „BATIK".

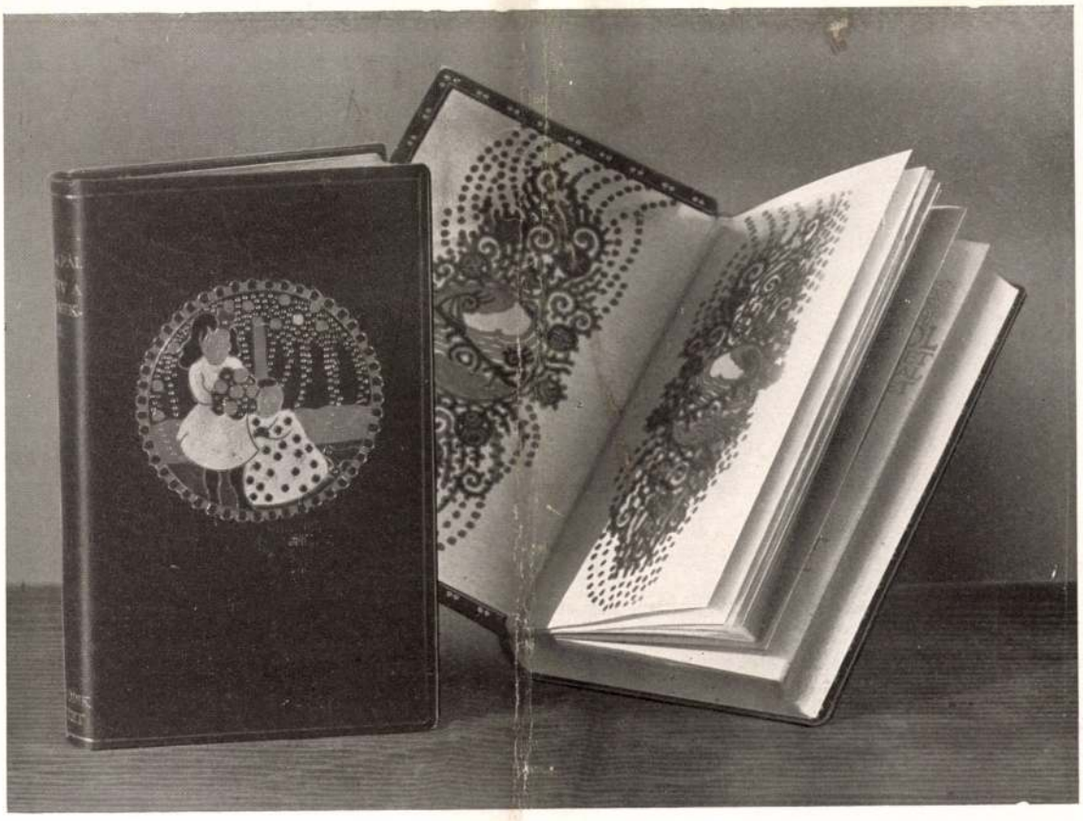

317.

317. JASIK ÁLMOS: NÁDAI „A GYERMEK" C. KÖNYVÉNEK BEKÖTÉSE ÉS BELSEJE. A KÖTÉST ÉS A KÉZIARANYOZÁST VÉGEZTE GALAMB JÓZSEF.

RELIURE ET INTÉRIEUR DE LIVRES.

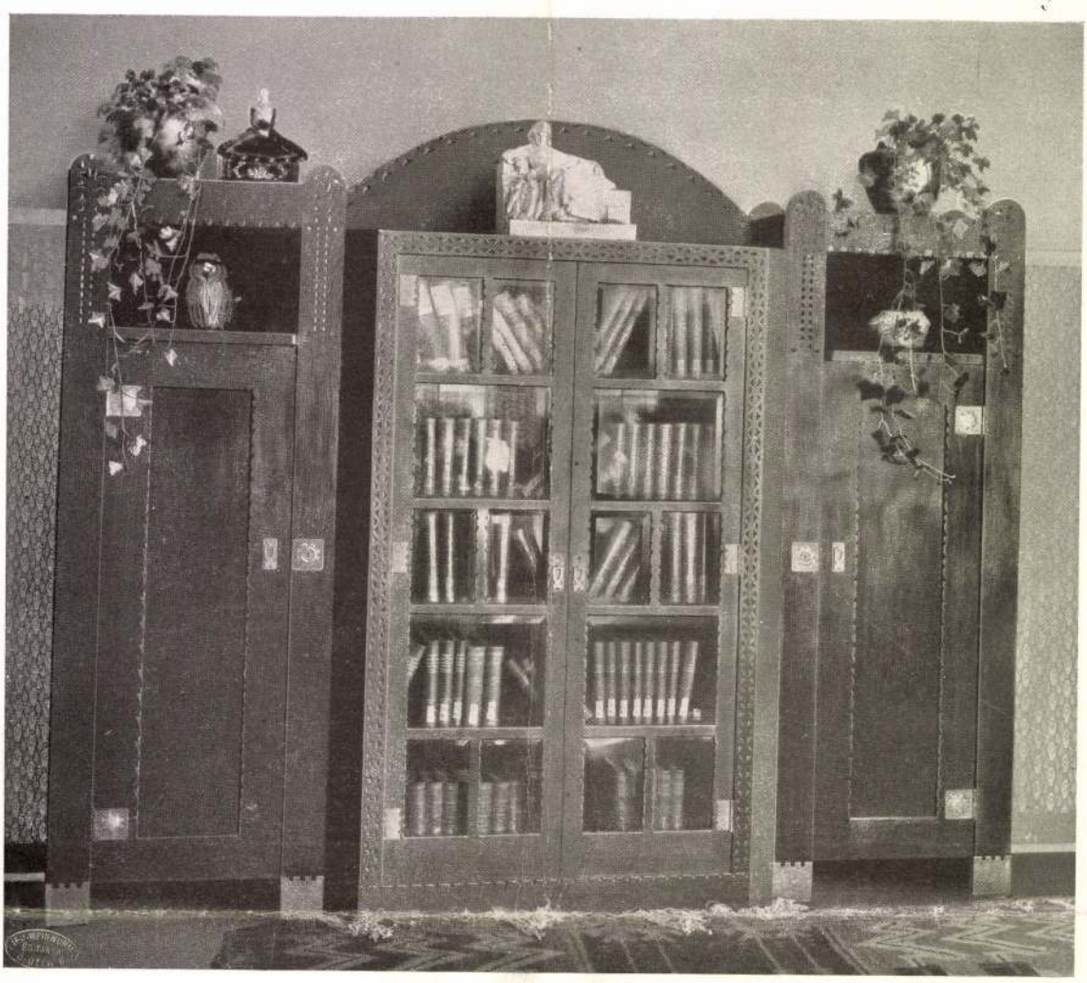

315.

315. FEHÉRKÚTI BÁLINT : KÖNYVSZEKRÉNY. BIBLIOTHÈQUE.

KÉSZÍTETTE MÓCSAI JÓZSEF.

313.

313. T. VIGAND EDE: HÁLÓSZOBA. CHAMBRE À COUCHER.

KÉSZÍTETTE PALÁGYI GYULA.

314.

314. FEHÉRKÚTI BÁLINT: ÚRISZOBA RÉSZLETE. DÉTAIL DE SALON POUR MESSIEURS.

KÉSZÍTETTE MÓCSAI JÓZSEF.

Magyar Iparművészet
1911. évf. 394, 395. l.
képek

NEMZETI SZALON

A MAGYAR AKVARELL- ÉS PASZTELLFESTŐK EGYESÜLETE

VIII. KIÁLLITÁSA

1921. ÁPRILIS

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

ALELNÖK:
Horvai János
szobrászművész

IGAZGATÓ:
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Bauman Márton
Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbízva
Katona Nándor
Kézdi Kovács László

MŰTÁROS:
Kató Kálmán

TITKÁR:
Bende János

ÜGYÉSZ:
Dr. Képessy József

PÉNZTÁROS
Weiser Kálmán

SOCIETAIRE-TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Horvai János
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
† Körösfői Kriesch Aladár
László Fülöp Elek
† br. Mednyánszky László
Mendlik Oszkár
Rubovics Márk
† Székely Bertalan
† Szikszay Ferencz
Vajda Zsigmond

A MAGYAR AKVARELL- ÉS PASZTELLFESTŐK EGYESÜLETE

Elnök:
Nadler Róbert.

Titkár:
Baranski E. László
Bpest, VIII. Köris-u. 6.

Pénztáros:
dr. Loeszl István
Bpest, IX. Erkel-u. 13/a.

Művésztagok:

Baranski E. László
Boemm Ritta
Deák-Ebner Lajos
Edvi Illés Aladár
Garzó Bertalan
Háry Gyula
Katona Nándor
M. Major Jenő
Márton Ferencz
Mendlik Oszkár
Nádler Róbert
Nagy Sándor
Olgyai Viktor
Poll Hugó
Pogány Villy
Raáb Ervin
d. Székely Andor
Szlányi Lajos
Szmrecsányi Ödön
Undi Mariska

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK
JEGYZÉKE

A műtárgyak eladására kizárólag **Kató Kálmán** műtáros van feljogositva.

A vételár 25%-a a vásárláskor, a többi 75% pedig 14 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

Ambrus Miklós

1 Tengerpart rajz 2000.—

Ágoston Ernő

2 Tanulmány rajz 1500.—
3 Fekvő nő rajz 1000.—
4 Merengés rajz. Magántul.
5 Szegény ember rajz 1200.—

Bandat Horst

7 A kiscelli kolostor vizf. 3000.—

Baranski E. László

8 A két pejkó vizf. 6000.—
9. Tavaszi délelőtt vizf. 5000.—
10 Az öreg szürke vizf. 5000.—
11 Lovak a szőllők alatt vizf. 4000.—
12 Balatoni bárkák vizf. 4000.—
13 Balaton. Vihar vizf. 4000.—

Barkász Lajos

14 Tabáni részlet vizf. 1300.—
15 Tavaszi munka vizf. 1200.—
16 Szakadék vizf. 800.—

Barta Mária

17 Zöld erdő vizf. 3000.—
18 Hangulat vizf. 4000.—

Bartus Ödön

19 Dukujka vizf. 14000.—
20 B. S. B. tb. arcképe rajz, magántul.

Bayer Ágost

22 Nagypéntek tollrajz 1000.—

Boemm Ritta

24 Mocsári gólyahir vizf. 17000.—

Beck Schwarz Elsa

25 Margithid rajz 3500.—

Belányi Viktor

26 Tanulmány rajz 1700.—

Bendéné K. Friderika

27 Hímző leány vizf. 3000.—

Bottka Miklós

28 Birkák vizf. 5000.—

Brassai Károly

29 Holt Tisza Szolnoknál rajz 700.—

Buday István

30 Az én lugasom vizf. 3800.—
31 Nyíljki rózsabimbó vizf. 3000.—

Bundschuh Ottó

32 Interieur vizf. 3000.—
33 Jászberényi ref. templom vizf. 3000.—

Conrad Gyula

34 Almafa szines rajz 4000.—
35 Scutari szines rajz 3000.—
36 Török bazár szines rajz 5000.—

Czigler Lotte

37 A sarokban vizf. Magántulajdon
38 Toncsi vizf. Magántul.

Csabai Ékes Lajos

39 Mese-illusztráció I. 3500.—
40 Mese illusztráció II. 3000.—

Dohányos Tivadar

41 Fürdőzők vizf. 2000.—

Dióssy Antal

42 Arcképtanulmány pastell 15000.—

Egyed Erna

43 Kacor király vizf. 2500.—
44 Hófehérke vizf. 2800.—
45 A hét sváb vizf. 3000.—
46 Ex libris vizf. 800.—
47 Ex libris vizf. 400.—

Edvi Illés Aladár

48 Tabáni régi ház vizf. eladó
49 Tájkép vizf. eladó
50 Kecskék vizf. nem eladó
51 Bika vizf. magán tul.

E. Illés Á-né Karády E.

52 Tanulmányfej pasztell eladó
53 Arcképtanulmány pasztell eladó

Edvi Illés Panni

54 Tájkép vizf. 2500.—
55 Tanulmányfej vizf. 3000.—
56 Illusztráció rajz 1500.—
57 Illusztráció rajz 1000.—
58 Illusztráció rajz 1000.—
59 Mese-illusztráció rajz 2000.—
60 Mese-illusztráció rajz 1500.—
61 Tájkép vizf. 2500

Erdélyi Aranka

62 Illusztráció rajz 2000.—
63 Álom rajz 2500.—
64 Illusztráció Salammbóhoz rajz 2500.—
65 Illusztráció Salammbóhoz vizf. 2500.—

Erb Arnold

66 Miniature-arcképek vizf. magán tul.

Kőszegi Fangh Dezső

67 Utcaköz vizf. 1200.—
68 Részlet Bánfalváról vizf. 2200.—
69 Tyúkos udvar vizf. 2000.—

Förstner Tivadar

70 Nyári reggel vizf. 5000.—
71 Dunai kikötő vizf. 7000.—
72 A Duna völgye vizf. 7000.—
73 Kilátás Salzburgra vizf. 6000.—

Frankovszky Adrienne

74 Bálvány rajz 3000.—

Galambos Márton

75 Árva pastell 2000.—

Garzó Bertalan

76 Sárga ház vizf. 7000.—
77 Tabáni utca vizf. 3500.—
78 Dinnyevásár a Szarvastéren viz. 5000.—
79 Tabáni utca vizf. 4000.—
80 Utca Tabánban vizf. 4000.—
81 Tabáni házak vizf. 3000.—
82 Tabáni részlet vizf. 4500.—

Gerő Gusztáv

83 A csók rajz 3000.—

Gerstner Ödön

84 Tavasz vizf. 3000.—

Gimes Lajos

85 Balatonpart. Tempera magántul.

Glatter Gyula

86 Női torzó pasztell 50.000.—

Gregersen Hugó

87 Szántás rajz 2800.—
88 Pókok rajz 1400.- -

Győrffy István

89 Fohász rajz. 4500.—

Halápy Ede

90 Késő délután vizf. 4500.—

Haranghy Jenő

91 Misericordia vizf. 6000.—
92 Toledoi kapu vizf. 4000.—

Helbing Ferencz

93 Templomi interieur vizf. 6000.—

Hembach Gyula

95 Vihar után vizf. ——

Hidassy Sándor

96 Exlibris rajz 3000.—
97 Vágyódások rajz 4000.—
98 Csalódások rajz 5000.—

Holló Alajos

99 Zugligeti erdő vizf. 5000.—
100 Kora tavasz a Zugligetben vizf. 5000.—
101 Őszi lombok vizf. 4000.—

Hofbauer Károly

102 Suttog az erdő rajz. 2500.—

Jaschik Álmos

103 A korbács vizf. 10.000,
104 Május vizf. 10,000.—
105 A malom vizf. 5000.—
106 Mese a napsugárról vizf. 5000.—
107 A hópehely vizf. nem eladó
108 Lámpások (Rabindranath Tagore illustr.) nem eladó
109 Nap és harmatcsepp „ „ „ „ „
110 A idő és a szépség „ „ „ „ „

Kacziány Aladár

111 Szent ligetben rajz 7000.—

Kampis János

112 Lucifer pastell 5000.—
113 Fürdés előtt rajz 1500.—

Kasznár Jenő

116 Téli táj vizf. 2800.—

Károly Andor

117 Összelőtt templom rajz 5000.—

Kiss Gyula

119 Tiroli bucsusok vizf. 3000.—

Komáromi Kacz Endréné

120 Nagymama meséi vizf. 9500.—
121 Mignon vizf. 8500.—
122 Magány vizf. 9000.—

Koszkol Jenő

123 Tabáni udvar vizf. 10000.—
124 Tabáni részlet vizf. 10000.—
125 Udvarrészlet Tabánban vizf. 10000.—

Kotász Károly

126 Falurészlet tempera 3500.—
127 Tavasz tempera 3500.—
128 Patak partján tempera 1500.—

Kövesdy Géza

129 Párás reggel pastell 6000.—
130 Balatoni hullámverés rajz 4000.—

Krutsay Ferencz

131 Dömösi részlet vizf. 1000.—

Leszkovszky György

132 Csék vizf. 2500.—
133 Mandulafa vizf. 3000.—
134 A turzófalvi malom vizf. 1000.—
135 Óbudai szérüskert vizf. 3000.—
136 Tanulmány Ady illust. rajz 1200.—
137 Tanulmány Ady illust. rajz 1200.—
138 Nagypatak-utca Szentendrén vizf. 3000.—

Ludmann Paula

139 Harangvirágok vizf. 1500.—

Maróti Major Jenő

140 Folyó part pastell 7000.—
141 Lombhullás pastell 7000.—
142 Tél pastell 8000.—
143 Kubik gödrök pastell 10000.—
144 Kora tavasz pastell 10000.—
145 Kakukfüves rét pastell 7000.—
146 Pocsolya pastell 8000.—
147 Felhő tanulmány pastell 5000.—
148 Felhős alkonyat pastell 5000.—
149 Kora tavaszi este pastell 5000.—

Makoldy József

150 Női fej vizf. 5000.—
151 Fasori lombok vizf. 5000.—
152 Fehér fal vizf. 6000.—
153 Millenáris emlék vizf. 12000.—

Markó Lajos

154 Menuette vizf. 1000.—
155 Csukott várkapu vizf. 3000.—
156 Illusztráció az Ezeregy éjszakához vizf. 2500.—
157 Illusztráció „ „ „ „ 2500.—

Márkus Imre

158 Kutyaidomitás rajz 1000.—

Marton Lajos

159 A 7 holló vizf. 5000.—
160 Meseszövés vizf. 5000.—
161 Mérföldjáró papucs vizf. 3000.—
162 Tündérkirályné vizf. 3000.—
163 Illusztrációk rajz 3000.—
164 Illusztráció rajz 1500.—

Mátray Vilmos

166 A Tabán romjai közt vizf. 2000.—
167 Kunyhó és palota vizf. 2000.—
168 A tabáni cigánysor vizf. 2000.—
169 Őszi napsütés vizf. 2000.—
170 Tavaszi reggel vizf. 2000.—
171 Kilátás a várra vizf. 2000.—
172 Tabáni részlet vizf. 2000.—

Nádler Róbert

173 Dinkelsbühl vizf. 4000.—
174 Stróbl Alajos régi műterme vizf. 15000.—
175 Monte Bré Lugano mellett vizf. 10000.—
176 Sidi ben Said, Tunis vizf. 10000.—
177 A Dolomitákban vizf. 10000.—
178 Lovrana legrégibb háza vizf. 10000.—
179 Sziklahasadék Korfuban vizf. 20000.—
180 A Magas Tátra reggeli párában vizf. 20000.—
181 Székely faházak vizf. 1500.—
182 Részlet Leányfaluból vizf. 1500.—

Oppel Imre

183 Sziluettek vizf. 4000.—
184 A csatkai szent kut vizf. 4000.—

Pataky Andor

185 Andrássy-ut vizf. 4000.—

Pataky Sára

186 Erdei álom vizf. 2800.—
187 Illusztráció vizf. 1800.—

Páris Erzsi

189 Szénahordás vizf. 3250.—

190 Öreg tölgy vizf. 3250.—
191 Vetések vizf. 2500.—
192 Budai hegyek vizf. 3500.—

Péczeli Antal

194 Dr. Faustus vizf. magán tul.
195 Akik együtt öregedtek vizf. 800.—
196 Öreg tudós vizf. magán tul.
197 Faun vizf. magán tul.

Poll Hugó

198 Salgótarjáni vidék pasztell 40000.—

Rauscher Juliska

199 Ida vizf. 2500.—
200 Tanulmányfej vizf. magán tul.
201 Tommy pasztell magán tul.

Siuda Nándor

202 Tanulmány rajz 900.—

Scholler Rezső

203 Sziklacsoport Asinara szigetén vizf. 5000.—

Schulz Ila

204 Piros sapkás nő pasztell 10000.—

Szabó Aurél

205 Utcarészlet vizf. 2500.—

Szabad Ferencz

207 Női arckép pasztell magán tul.

Dobai Székely Andor

208 Vásár Aleppoban vizf. 5000.—

209 Aleppoi bazár bejárat szines rajz 3400.—
210 Az irredenta Pozsony pasztell 6000.—
211 Utca egy damaszkuszi bazárban rajz 4500.—

Szmrecsányi Ödön

212 Hajtók vizf. 2500.—
213 Felavatás vizf. 2500.—
214 Aport vizf. 2500.—
215 Hajtás után vizf. 2500.—
216 Rossz stand vizf. 2500.—

Szontagh Aranka

217 Csetneki részlet vizf. 400.—

Szontagh Tibor

218 Zsellérház vizf. 4000.—
219 Virágos udvar vizf. 3000.—
220 Maglódi részlet vizf. 4000.—

Gy. Takách Béla

221 A Parlament holdvilágnál vizf. 3000.—
222 Kertrészlet vizf. 3000.—
223 Holt Dunaág vizf. 5000.—
224 Régi monitorok vizf. 5000.—
225 A hajógyári kikötőben vizf. 5000.—
226 Budai Dunapart vizf. 5000.—
227 Az országház délelőtt vizf. 3000.—

Teuchert Károly

229 Kiváncsiság tussrajz 3000.—
230 Mese tussrajz 3000.—
231 Hüség tussrajz 3000.—
232 Áldozat tussrajz 3000.—

Tscheik Ernő

233 A Rózsadombról vizf. 2000.—

Ungváry Sándor

234 Bach és Beethoven magán tul.

Undi Mariska

241 Virágzó mandulafák pasztell 2200.—
242 Tabáni régi udvar vizf. 10000.—

Vámossyné Eleőd Carola

243 Pzuzi vizf. nem eladó
244 Novemberben vizf. 3000.—
245 Szilfasor vizf. 3000.—
246 Merengés vizf. 6000.—

Veysy Victor

247 Kedvencem sz. rajz 3000.—
248 Estélyre készen sz. rajz 3000.—
250 A vár urnője sz. rajz 3000.—
252 Grand Dames sz. rajz 3000.—
253 Denevér sz. rajz 3000.—
255 Az én babám sz. rajz 3000.—
256 Sherezade sz. rajz 3000.—
257 La Montabilla sz. rajz 3000.—

Zsigmondyné Jármay Edith

259 Tavaszi virágok vizf. 6000.—
261 Kerti virágok vizf. 7000.—
262 Aranyvirágok vizf. 3500.—
263 Kedvenc virágaim vizf. 7000.—
264 Kankalinok vizf. 5000.—
265 Nyári virágok vizf. 6000.—

A NEMZETI SZALON ŐSZI TÁRLATÁNAK ÉS KÓRÓDY GYÖRGY IPARMŰVÉSZ GOBELIN-KOLLEKCIÓJÁNAK

KATALOGUSA

1921. SZEPTEMBER

A NEMZETI SZALON JURYJE AZ 1921. ÉVRE:

ELŐADÓ:

Edvi Illés Aladár

TAGOK:

Béli Vörös Ernő — *Endrey Sándor*

Katona Nándor — *Kunffy Lajos*

Nádler Róbert — *Szlányi Lajos*

festőművészek

Pásztor János — *Sidló Ferencz*

Kisfaludi Strobl Zsigmond

szobrászművészek.

A NEMZETI SZALON ŐSZI TÁRLATÁNAK ÉS KÓRÓDY GYÖRGY IPARMŰVÉSZ GOBELIN-KOLLEKCIÓJÁNAK

KATALOGUSA

1921. SZEPTEMBER

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:
Horvai János
szobrászművész

IGAZGATÓ:
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek:	Műpártolók:
Katona Nándor	*Bauman Márton*
Kézdi Kovács László	*Gellért Jenő* alelnöki teendőkkel megbízva
Vajda Zsigmond	*Dr. Ilosvay Lajos*

MŰTÁROS:	TITKÁR:
Kató Kálmán	*Bende János*
ÜGYÉSZ:	PÉNZTÁROS
Dr. Képessy József	*Weiser Kálmán*

SOCIETAIRE-TAGOK:

Baditz Ottó	*László Fülöp Elek*
Déry Béla	*† br. Mednyánszky László*
Horvai János	*Mendlik Oszkár*
Kacziány Ödön	*Rubovics Márk*
Katona Nándor	*† Székely Bertalan*
Kézdi Kovács László	*† Szikszay Ferencz*
† Körösfői Kriesch Aladár	*Vajda Zsigmond*

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

A műtárgyak eladására kizárólag **Kató Kálmán** műtáros van feljogositva.

A vételár 25%-a a vásárláskor, a többi 75% legkésőbb a kiállitás bezárásakor fizetendő.

Aczél Henrik Emil

1 Ráczkevei templom belseje olajf. 3000.—

B. Anderlik Eugénia

2 Patak partja olajf. 6000.—

Antal Sándor

4 Halászbástya olajf. 1400.—

Áldor János László

5 Női képmás olajf. 5000.—
6 Fél akt olajf. 8000.—

Balogh Sándor

7 Domboldalon olajf. Mgt.

Baranski E. László

8 Házak a parton vizf. 2600.—
9 Délutáni napsütés vizf. 600.—
10 Árnyas háztáj vizf. 3500.—

Barkász Lajos

11 Domboldal olajf. 2000.—
12 Paraszthász olajf. 3000.—
13 Kukoricás olajf. 5000.—

Barna Ilonka

14 Nagymarosi csónakda vizf. 2000.—
15 Az óbudai hajógyárból vizf. 3500.—

Kurelecné Say Thekla

157 Otthonom olajf. Eladó
158 Régi ház udvara olajf. 3000.—

Kurtapataki K. Pál

159 Brüsszeli katedrális tusrajz 2000.—
160 Bruges tusrajz 1500.—

Lakos Alfréd

161 Régi könyvek olajf. 15.000.—
162 Könyörgés olajf. 10.000.—

Maróti Major Jenő

163 Reggeli hangulat a Dunán olajf. 8000.—
164 Részlet a Római fürdőből olajf. 8000.—
165 Estefelé olajf. 7000.—
165/a Naplemente pasztell 6000.—

Martinelli Jenő

166 Mr. Bowden, az amerikai segélyakció vezetője. Egyesületek részére eladó
167 Miss Angela Marie Harten Mgt.
168 Newson amer. követs. titkár leánykája Mgt.
169 Önarckép Eladó
170 Magdolna bronz 10.000.—
171 Ülő akt. bronz 10.000.—
171/a Női arcmás bronz Mgt.

Márton Lajos

172 Cserkészmunka pasztell 1500.—

Messinger Illés

173 Árpádtelepi konyhakert olajf. 7000.—

Muraközi László

174 Városliget olajf. 3000.—
174/a Inferiores szines rajz 2000.—
174/b Szt. Iris aquarell 2000.—

Nádler Róbert

175 Szellő a tengeren olajf. 12.000.—
176 Rappalló olajf. 10.000.—

Östreicher Imre

177 Csendélet olajf. 1500.—

Pádly Aladár

178 Falu vége olajf. 4000.—
179 Park részlet olajf. 4000.—

Pádua Kálmán

180 Dunai élet olajf. 3000.—
181 Ujpesti Dunapart olajf. 3000.—
182 Dunai kikötő olajf. 4000.—

Pataky Andor

183 Falusi udvar olajf. 3000.—
183/a A margitszigeti part vizf. 1000.—

Péterfay-Eördögh Lajos

184 Harci szurdék pasztell 3500.—
185 Tanulmány pasztell 2500.—

Podlipny Gyula

186 Tanulmányfő olajf. 5000.—
186/a Tanulmányrajz 500.—
186/b Gyuri bácsi rajz 500.—

Pongrácz Sándor

186/c Havasi táj olajf. 2000.—

Porter Paula

187 Bátyám olajf. Mgt.

Prinner Vilmos

188 Portrait pasztell Mgt.

Putz János

189 Anyaság márvány 15.000.—

Rácz Jenő

190 Borus hangulat olajf. 2000.—
191 Isaszegi dombok olajf. 3000.—
192 Hideg reggel olajf. 3000.—

Reischl Károly

193 Római olajf. 4400.—
194 Hiszek egy hazában olajf. 18.000.—

R. Reiszmann Gizella

195 Mátyás templom vizf. 3000.—
196 Visegrádi rom vizf. 4000.—
197 Kőérberek vizf. 1200.—
198 Esthangulat vizf. 1200.—

Rombay István

199 Reggel a Balatonon olajf. 3000.—
200 Női akt olajf. 10.000.—

Rubovics Márk

200/a Biedermeyer-csésze olajf. 3500.—

Sárdy Brutus

201 Kora tavasz olajf. 5000.—
202 Napnyugta olajf. 3000.—
203 Falu vége olajf. 2500.—

Sárosi Ödön

204 Margit virágok olajf. 8000.—
205 Sárga virágok olajf. 12.000.—
206 Klári olajf. 8000.—

Schulz Ila

207 Mária Terézia korabeli szalon olajf. 4800.—
208 Mária Terézia korabeli szalon sarok olajf. 3500.—

Semjén Ilona

209 Szobi kikötő vizf. 1500.—
210 Oszlopos tornác vizf. 1800.—

Senyei József

211 Klárika olajf. Mgt.
212 Csendélet olajf. 4000.—

Siuda Nándor

213 Öreg topolyfák olajf. 4500.—

Szabó Béla Leo

214 Akt olajf. 5000.—
215 Párás reggel olajf. 2500.—
216 Arckép olajf. Mgt.

Szász Jenő

217 Tabáni részlet olajf. 5000.—
218 Holdvilág utca olajf. 8000.—

Barta Mária

16 Arckép pastell 2000.—

Bauer István

16/a Március olajf. 5000.—

Bay Álajos

17 Gellérthegy olajf. 8000.—
18 Margitszigeti zárdarom olajf. 3000.—

Bán Tibor

20 A ciszterciták kertjében olajf. 10.000.—
21 Csendélet koponyával olajf. 10.000.—

Beck-Schwarz Elza

22 Csendélet, szénrajz 4000.—

Bednár János

23 Esthangulat olajf. 15.000.—
24 Akt olajf. 25.000.—
25 Fehér legyező olajf. 30.000.—
26 Fekvő akt olajf. 30.000.—
27 Vágy olajf. 30.000.—
28 Tenger olajf. 10.000.—
29 Vihar olajf. 10.000.—
30 Fésülködés olajf. 15.000.—
31 Ébredés olajf. 20.000.—
31/a Éva olajf. 30.000.—

Bilkei Vaszkó Ödön

32 Rutén vasárnap olajf. 1500.—

Biró József

33 Önarckép vázlat olajf. Mgt.
34 Fiatal leány arcképe olajf. Mgt.
35 Schweizi hegyek (Dents du Midi és a Bethowen profil) olajf. Eladó
36 Schweizi hegyek (Dents de Morcles a Liszt profillal) olajf. Eladó

Blanár Sándor

37 Tájkép vázlat olajf. 200.—
38 Nyirfák tavasszal zlajf. 1500.—

Bohuniczky Endre

39 Csorbai tó olajf. 2500.—

Borosnyay Gyula

40 Compositio olajf. 25.000.—

Buday István

41 Mikor tilinkó sir vizf. 4000.—
42 Pillangó halála vizf. 4000.—

Bundschuh Ottó

43 Interieur vizf. 3000.—
44 Interieur kandallóval vizf. 4000.—

Czirjék József

45 Reggeli szürkület olajf. 9000.—

B. Dáné Gyula

47 Dél Tirol vizf. 700.—

Egyed Erna

48 Tanulmány tempera 800.—
49 Ingoványban tempera 1800.—
50 Tanulmány tempera 800.—

Elekesné Humayer Erzsi

52 Interieur vizf. 1500.—
53 Csendélet vizf. 2000.—
54 Interieur vizf. 1500.—

Elberth Ildikó

55 Borulat Rákoson olajf. 2000.—
56 Rinya részlet Somogyban olajf. 1000.—
57 Esti hangulat olajf. 1000.—

Eötvedy Gachal József

58 Margithid olajf. (Keret nélkül) 5000.—
59 Hajógyár részlet olajf. (Keret nélkül) 5000.—
60 Tabáni utca olajf. 6000.—
61 Bárkák a Dunán olajf. 2500.—
62 Napsütéses utca olajf. 2500.—

Erdélyi Aranka

63 Leánykérés vizf. 5000.—

Faragóné Verebélyi Renée

64 Női fej olajf. 10.000.—
65 Női akt olajf. 5000.—

Farkas Lőrincz

66 Bujkáló nap olajf. Mgt.
67 A Bocskay tér olajf. Mgt.

Farkas Z.

68 Szobor-karrikatura gipsz
69 Szobor-karrikatura gipsz

Farkasfalvi Imre

70 Interieur olajf. 4000.—

Fábián Gyula

71 Téli kép aquatinta 400.—
72 Vizparton női akt aquatinta 400.—
73 Ujpesti Duna ág aquatinta 400.—
74 Rábapart aquatinta 400.—

Gaál Ferenc

75 Rio d'Angelo Velencében olajf. 8000.—
76 A Rio di Pieta Velencében olajf. 8500.—
77 Chioggiai részlet olajf. 8000.—
78 A Rio Bonvechiáti Velencében olajf. 9000.—
79 A Rio di Greci Velencében olajf. 8000.—

Gadányi Jenő

80 Edithke olajf. 3000.—
81 Pünkösdi rózsák olajf. 2000.—

Galambos Márton

82 Tatár tipus olajf. 1200.—
83 Arabs fej olajf. 1500.—

Gallé Tibor

84 A sirásó olajf. 10.000.—
85 Ősz olajf. 10.000.—

† Gerritsen Vilmos

86/a Csendélet olajf. 3000.—

Goebel Jenő

87 Csendes ut olajf. 4000.—

88 Hóolvadás olajf. 4000.—

Gyenes Lajos

89 Merengő olajf. 10.000.—

90 Csendélet olajf. 12.000.—

91 Salome olajf. 12.000.—

Győrffy István

92 Mosolygó kisleány ceruzarajz 5000 —

Halasy Tibor

93 Kilátás Nagytéténye re olajf. 4000.—

Halápy Ede

94 Balatonpart Badacsonynál vizf. 2000.—

95 Reggel a Balatonparton vizf. 2000.—

Haraszthy Károly

96 Tájkép pasztell Mgt.

Holló Alajos

97 Falu végén vizf. 1400.—

98 Gyöngyös partján vizf. 3000.—

99 Balaton vizf. 4500.

100 Zugliget vizf. 4000.—

Horvai Ilona

101 Sashegy olajf. 4000.—

Jaschik Álmos

102 Vakok I. (Maeterlinck illustracio) rajz Mgt.
103 Vakok II. (Maeterlinck illustracio) rajz Mgt.

Juhász Jenő

104 Borus délután olajf. 7000.—

Juhászné Ráth Olga

105 Mokka vizf. 4000.—
106 Csendélet vizf. 5000.—

Kacziány Aladár

107 Részlet a Halászbástyáról olajf. 10.000.—

Karl Ferenc József

108 Női arcmás, tanulmány gipsz 4000.—

Kasznár Jenő

109 Major olajf. 5500.—
110 Erdő mélye olajf. 5000.—

Károly Andor

113 Őszi hangulat olajf. 16.000.—
114 Falu vege olajf. 8000.—
115 Összelőtt francia templom belseje olajf. 12.000.—

Kautzky Tivadar

116 Tabáni kút vizf. 5000.—

Kárpáthy Jenő

117 Alkony a Balatonon olajf. 12.000.—
118 Jegenyék a Duna partján olajf. 15.000.—
119 St. Walbourg olajf. 10.000.—

Keitner Mihály

120 Aratás után vizf. 800.—
121 Mosó asszonyok vizf. 1500.—
122 Késő délutáni napsütés vizf. 1500.—

Kerekes József

123 Saláta kapások olajf. 10.000.—

Kiss Farkas Imre

124 Ősz olajf. 2500.—

Komjáti-Wanyerka Gyula

125 Fürdőző ceruza rajz 600.—
126 Az avarban rézkarc 600.—
127 Wilde O.: A readingi fegyház balladája rézk. Mgt.

Komor János

128 Öreg asszony olajf. 20.000.—
129 Csendélet olajf. 10.000.—

Korcsek János

130 Női arckép olajf. Mgt.
132 Fürdés után olajf. 8000.—

Koronthály Jenő

133 Kisparaszt ház olajf. 2500.—
134 Balaton partján vizf. 3000.—
135 Fasor olajf. 5000.—

Kotász Károly

136 A Rákos parton tempera 5600.—
137 Falusi idill tempera 3500.—

138 Libák tóban tempera 1250.—
139 Erdő szélén tempera 2100.—

Kóbor G. Elek

140 Táncosnő bronz 8000.—
141 Fürdés után terrakotta 800.—

Kóbor Henrik

142 Csendes eső olajf. 6000.—
143 Duna olajf. 6000.—
144 Tabáni hangulat olajf. 20.000.—

Kövesdy Géza

145 Balatoni strand olajf. 5000.—
146 Nyár olajf. 10.000.—
147 Női arckép olajf. Mgt.

Krecsmár István

149 Jégvermek olajf. 3000.—
150 Városliget olajf. 3000.—
151 Tanyai részlet olajf. 3000.—
152 Erdőrészlet olajf. 4000.—

Kugler Ede

153 Interieur olajf. 4000.—
154 Parasztudvar vizf. 1000.—
154/a Domboldal vizf. 1000.—
154/b Péceli dombok vizf. 1000.—

Kukán Géza

155 Ülő akt olajf. 10.000.—
156 Piros köpenyeg olajf. 14.000.—

Szász Sándorné

219 Lánykai szoba részlet olajf. 10.000.—
220 Vadvirágok olajf. 15.000.—

Szent-Istvány Béláné

221 Tanulmány olajf. 1500.—

Szigeti Jenő

222 Dömösről olajf. 12.000.—
223 Tájkép olajf. 6500.—

Szlávik Dezső

224 Tavasz hervadása pasztell 20.000.—
225 Csendélet pasztell 15.000.—

Telbisz Albert

226 Csendélet olajf. 1600.—
227 Csendélet olajf. 2000.—

Teuchert Károly

228 Részlet a „Töves"-ből olajf. 10.000.—

Tóth-Bartók Jenő

229 Műteremben olajf. 3000.—
230 Nyár olajf. 6000.—

Tscheik Ernő

231 Tájrész Dunaharasztin vizf. 3000.—
232 Tavasz Dunaharasztin vizf. 3000.—

Turmayer Sándor

233 Olasz tájkép olajf. 3000.—

234 Tanulmány olajf. Mgt.
235 Tanulmány olajf. Mgt.

Vadon Benjámin

236 Szilvásban olajf. 15.000.—
237 Balatonudvari olajf. 18.000.—
238 A Balaton partján olajf.

Varga Nándor

239 Öreg olajf. 6000.—
240 Évi olajf. 5000.—

Veress Elemér

241 Zugligetben vizf. 1800,—

Weichinger Károly

242 Serzoi utca szin. rajz 2000.—
243 Tatros völgy vizf. 2500.—

Weinmann M. Mihály

244 Falusi utca olajf. 8000.—
245 Kertész a szabadban olajf. 12.000.—
246 Borus hangulat olajf. 12.000.—
247 Alföldi parasztfej olajf. 8000.—
248 Borus hangulat olajf. 6000.—
249 Vihar a faluban olajf. 3000.—
250 Reggeli napsütés olajf, 8000.—
251 Kenderáztatás olajf. 12.000.—
252 Nyári meleg olajf. 8000.—
253 Alföldi paraszt udvar olajf. 10.000.—
254 Mese a szabadban olajf. 7000.—

Weinmann Nándor

255 Tájkép olajf. 8000.—
256 Naplemente olajf. 7000.—
257 Kukorica kötés olajf. 10.000.—
258 Falusi utca olajf. 3000.—
259 Falusi ház oldal olajf. 8000.—
260 Parasztgazda otthonában olajf. 12.000.—
261 Alföldi olajf. 8000.—

Witthalm János

262 Hegyoldal olajf. 8000.—
263 Nagytétényi részlet olajf. 4000.—

Záhonyi Géza

264 Falu részlet olajf. 8000.—

GOBELINEK

(A baloldali szélső teremben.)

Kóródy György iparművész tervezései

265 KAROSSZÉK faragott diófa állvánnyal, régi flamand hatásu gobelinnel. Szőtte a „Greco" gobelinszövőmühely 35.000.—
266 Ugyanaz más kompozicióval 35.000.—
267 Ugyanaz más kompozicióval 35.000.—
268 KAROSSZÉK aranyozott faragott francia állvánnyal piros alapszinü gobelinnel. Szőtte a „Greco" gobelinszövőmühely 30 000.—
269 Ugyanaz 30.000.—
270 KAROSSZÉK eredeti régi francia állvánnyal. selyemszövésü gobelinnel. Szőtte a „Greco" gobelinszövőmühely 35.000.—
271 KAROSSZÉK renaissance stylü gobelinnel. Szőtte a „Greco" gobelinszövő mühely. Állványt készitette Fischer Zsigmond 35000.—
272 Ugyanaz 35000.—

273 PARAVENT a figura: Moretto Sta. Justinája a könnyező rész és a két bordure eredeti. Szőtte a „Greco" goblinszövő műhely. Az állványt tervezte Faragó Sándor iparművész 60.000.—

274 GOBELIN a XV. század stylusában középkori motivumokkal. Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely 20.000.—

275 Bordure 6000.—

276 Bordure 6000.—

277 Francia székülés 8000.—

278 Vázlatterv faliszőnyeghez (Megrendelhető)

279 Vázlatterv kandalló ellenzőhöz (Megrendelhető)

280 Vázlatterv paravent-hoz (Megrendelhető)

281 VERDURE középkori motivumokkal. Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely 75.000.—

282 KANDALLÓELLENZŐ primitiv modorban, Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely 20.000.—

283 KIS FALISZŐNYEG. Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely 10.000.—

Szenes András festőművész (München) tervezései

234 FALISZŐNYEG. Páris almája. Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely 120.000.—

285 KANDALLÓELLENZŐ Kecskepásztor. Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely 20.000.—

Mantegna után

286 FALISZŐNYEG Sárkányölő Szent György. Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely Mgt.

Michel angelo után

287 Delphica. Paravent. Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely Az állványt tervezte Faragó Sándor iparművész 60.000.—

Az üvegszekrényben levő ötvösmunkák Sternberger Ötvös Elza iparművésznő művei.

Vészi Gerzson
könyvnyomda
Budapest, VI.,
Podmanicky-u.
Telefon 108-03

Jaschik Álmos

NEMZETI SZALON

A MAGYAR AKVARELL- ÉS PASZTELLFESTŐK EGYESÜLETE

IX. KIÁLLITÁSA

daplum

továbbítával

1922 ÁPRILIS

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:
Horvai János
szobrászművész

IGAZGATÓ:
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek:
Edvi Illés Aladár
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
Rubovics Márk
Vajda Zsigmond

Műpártolók:
Bauman Márton
Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbízva
Dr. Ilosvay Lajos

MŰTÁROS:
Kató Kálmán

TITKÁR:
Bende János

ÜGYÉSZ:
Dr. Képessy József

PÉNZTÁROS
Weiser Kálmán

SOCIETAIRE TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Edvi Illés Aladár
Gellért Jenő
Horvai János
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
† *Kőrösfői Kriesch Aladár*
László Fülöp Ölek
† *br. Mednyánszky László*
Mendlik Oszkár
Rubovics Márk
† *Székely Bertalan*
† *Szikszay Ferencz*
Vajda Zsigmond

A MAGYAR AKVARELL- ÉS PASZTELLFESTŐK EGYESÜLETE

Elnök:
Nádler Róbert

Titkár:
Baranski E. László
Budapest, VIII, Kőris-u. 6

Pénztáros:
dr. Loeszl István
Budapest, IX. Erkel-u. 13/a

Művésztagok:

Baranski E. László
Boemm Ritta
Deák-Ebner Lajos
Edvi Illés Aladár
Garzó Bertalan
Háry Gyula
Katona Nándor
M. Major Jenő
Márton Ferencz
Mendlik Oszkár
Nádler Róbert
Nagy Sándor
Olgyai Viktor
Poll Hugó
Pogány Willy
Raáb Ervin
d. Székely Andor
Szlányi Lajos
Szmrecsányi Ödön
Undi Mariska

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK

JEGYZÉKE

A műtárgyak eladására kizárólag **Kató Kálmán** műtáros van feljogositva.

A vételár 25%-a a vásárláskor, a többi 75% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

Ágoston Ernő

1 Fésülködő hölgy. Rajz 2000.—
2 Pihenő Rajz 3500.—
3 Arcképtanulmány. Rajz 2500.—
4 Didi. Rajz. Magántulajdon

Áldor János László

5 Téli délután. Pasztell 5000.—

Bakky László

6 Kinai lányok játék közben. Vizf. 8000.—
7 Megzavart kinai mennyegző. Vizf. 15000.—
8 Pártviszály (Kinai szinpadi jelenet) Vizf. 10000.—
9 Holdas est a Csendes óceánon. Vizf. 5000.—

Balogh Sándor

10 Pihenés. Vizf. 3000.—
11 Budai udvar. Vizf.

Baranski E. László

12 Magyar pálmák. Vizf. 4000.—
13 Szántás közben. Vizf. 5000.—
14 Halászbárkák. Vizf. 4000.—
15 Régi határbéke. Rajz 2000.—
16 Tavaszi etetés. Vizf. 6000.—
17 Óbudai részlet. Vizf. 10000.—
17a A Kazánszorosból. Rajz 2500.—

Bardócz Árpád

18 Tanulmányfej. Krétarajz 6000.—
19 Város a Brenta völgyében. Vizf. 10000.—

Barna Ilonka

20 A hajógyárból. Vizf. 3000.—

Barta Ernő

21 A nagymama. Rajz. Magántulajdon
22 Évike. Rajz 8000.—
23 A vigasz. Rajz 10000.—

Bálint Gyula

24 Arckép. Pasztell 15000.—

Bálint József

25 Favágók. Rajz 6000.—
26 Vladivostoki erődök között. Vizf. 20000.—
27 Párás nyári délután Vladivostokban Vizf. 20000.—

Belányi Viktor

28 A Margitszigetről. Vizf. 2500.—
29 Az irgalmas szamaritánus. Vizf. 2000.—
30 Tanulmány. Rajz 2500.—

Berón Gyula

30a Opera, rajz 6000.—
30b Margitszigetf strand, rajz 5000.—
30c Petőfi-tér, rajz 5000.—

Boczkó János

31 Alkony a pusztán. Vizf. Magántulajdon

Boemm Klára

32 Őszi rózsa. Vizf. 3000.—

Boemm Ritta

33 Zsúr vendégek. Vizf. 15000.—
34 Lolly. Vizf 15000.—
35 Virágot vegyenek! Vizf. 15000.—
36 Finum Rózsi. Vizf. 15.000.—
37 Interieur. Vizf. 15000.—

Borosnyay Szeréna

38 Csendélet. Vizf. 10000.—
39 Budai Városmajor. Vizf. 7000.—
40 A nagybányai cinterem. Vizf. 10000.—

Böhm János

41 Halászkunyhó Zebegényben. Vizf. 800.—

Byssz Róbert

42 Wágner illusztráció. Vizf. Magántulajdon
43 Wágner illusztráció. Vizf. Magántulajdon

Czigler Lotte

44 Fejkötős nő. Rajz. Magántulajdon
45 Tanulmányfej. Rajz 1050.—

Czóbel Margit

46 Mise után. Vizf. 6000.—
47 Nagymihályi kastély. Vizf. Magántulajdon
48 Őszi alkony. Vizf. 4000.—
49 A kert. Vizf. Magántulajdon
50 Télutó. Vizf. 4000.—
51 A libapásztornő. Vizf. 7000.—
52 Sherezáde. Rajz 6000.—
53 Erdő belseje. Vizf. Magántulajdon
54 Pierrette fátyla I. rajz 4000.—
55 Pierrette fátyla II. rajz 4000.—
56 A királyleány és a borsószem. Rajz. Magántulajdon
57 Az utitárs I. rajz 6000.—
58 Az utitárs II. vizfestmény. magántulajdon
59 A paradicsomkert. Vizf. 6000.—

60 A kis gyufaárus leány. Vizf. 6000.—
61 The young King. Vizf. 6000.—
62 A fülemüle. Tusrajz 6000.—
63 The birthday of the Infanta. Vizf. 5000.—
64 A disznópásztor. Vizf. 6000.—
65 The fisherman and his Foul. Vizf. Magántulajdon
65a A repülő láda. Vizfestmény. Magántulajdon

Csóka István

66 Pihenő bakák. Pasztell 4000.—

Dienes János

67 Tanulmányfej, rajz 7000.—
68 Tanulmányfej, rajz 5000.—
69 Önarckép, rajz 6000.—
70 Muszka I. rajz 7500.—
71 Muszka II. rajz 7500.—
72 Ülő muszka, vizf. 7500.—
73 Kötő nő, rajz 7000.—

Dobai Székely Andor

74 Kató. Pasztell 5000.—
75 A saracen citadella Aleppóban. Vizf. 10000.—
76 Kurd bazár Damaszkuszban. Vizf. 16000.—
77 Sztambuli kikötő. Szines rajz 10000.—
78 Bezesztán bazár előtt Sztambulban. Szines r. 10000

Edvi Illés Aladár

79 Somogyi udvar. Vizf. 20000.—
79a Szarka és Mátyás. Vizfestmény 30000.—

Edvi Illés Panni

80 A hajógyárból. Vizfestmény 3000,—
81 Tájkép. Vizfestmény 5000.—

Egyed Erna

82 Hiuság, rajz 2000.—
83 Az élet utja, rajz 3000.—
84 Bábjáték, rajz 2000.—
85 Arckép, vizfestmény 6000.—

Elekesné Humayer Erzsi

90 Tavaszi virágok, vizfestmény 2000.—

Förstner Tivadar

91 A Kecskeméti-utca, vizfestmény 5000.—
92 Az Erzsébet-körut, vizfestmény 5000.—

Fried Pál

93 Női arckép, Pasztell, Magántulajdon

Gáspár Dezső

94 Tanulmány. Pasztell 12000.—
95 Gondolatok. Pasztell 15000.—

Gregersen Hugó

96 Kosok, rajz 6000.—
97 Prometheus, rajz 3000.—

Győrffy István

98 Arcképtanulmány, rajz, magántulajdon
99 Arcképtanulmány, rajz, magántulajdon

Hadzsy Olga

100 Leány-akt, vizfestmény 5000.—
101 Pötzleinsdorf, vizfestmény 8000.--
102 Leány, vizfestmény 8000.—
103 Dunai hajók, vizfestmény 10000.—
104 Gráci házak, vizfestmény, magántulajdon

Haranghy Jenő

105 Szentiványéji álom. Vizfestmény 8000.—
106 Zamorai feria. Vizfestmény 4000.—
107 Őszi boronálás. Vizfestmény 6000.—

Háry Gyula

108 A Duna Verőcénél. Vizfestmény 5000.—
109 A velencei Szent-Márk templom, rajz 5000.—
110 Verőcei házak. Vizfestmény 5000.—
111 A Duna Verőcénél Visegrád várával. Vizf. 8000.—
112 Nógrádverőcei őszi táj. Vizfestmény 8000.—

Hende Vince

113 Alkony a Szent-Anna völgyben. Vizfestmény 7000

Hessky Iván

114 Őszi munka. Vizfestmény 1500.—
115 Udvarrészlet. Vizfestmény 3000.—

Holló Alajos

116 Almafa, vizf. 4000.—
117 Bodzafa virágzás, vizf. 3000.--

Jaschik Álmos

Illusztrációk Marterlinek „Kék madár"-ához. Eladók;

119 Az éjszaka madarai, rajz
120 A visszaemlékezés országa, rajz
121 Búcsuzás, rajz
122 Az álom vége, rajz
123 A temető előtt, rajz
124 Az erdő ítélkezik, rajz
125 Halottak nincsenek, rajz
126 Az eljövendők, rajz
127 Anyai szeretet, rajz
128 Felhők között, rajz
129 A tündér palotája, rajz
130 A Csodagyémánt, rajz

Karczag Zoltán

131 Interieur, pasztell 10000.—

Károly Andor

132 Erdőrészlet. Vizf. 20000.—
133 Nőrablás. Vizf. 5000,—

Kiss Ödön

134 Ex libris, vizf. 2500.—

Koszkol Jenő

135 Budai udvar, vizf. 14000.—
136 Ev. templom a várban, vizf. 14000.—
137 A szt.-gotthardi apátság sekrestyéje, pasztell 30000.-

Kölber Dezső

138 Állásaink Déltirolban, szines rajz 3800.—
139 Arabba. Déltirol, rajz 4000.—
140 St. Cassian. Déltirol, szinesrajz 5000.—
141 Campo Lungo. Déltirol, rajz 4000.—
142 A magas Gaisl. Déltirol, rajz 4500.—
143 Sternbach kastély Brunneckban, szinesr. 5000.—
144 Sarajevoi részlet. Rajz 5000.—

Kövesdy Géza

145 Gyülekeznek a vásárosok, vizf. 18000.—
146 Itatás után, rajz 4500.—
147 Lovas a Balatonban, rajz 3800.—
148 Férfi arckép, rajz Magántul.
149 Női arckép, rajz. Magántul.

Krupkay György

151 Űtközet, rajz 3000.—
152 Tánc, rajz 3000.—

Kunwald Cézár

153 Női akt. Pasztell 25000.—
154 Csendélet. Pasztell 60000.—
155 Interieur alakkal Pasztell 35000.—
156 Leány. Pasztell 25000.—

Leszkovszky György

157 A budai vár. I. Vizf. 7000.—
158 A budai vár II. Vizf. 6000.—
159 A budai vár III. Vizf. 4000.—

Makoldy József

160 Buda a Szilágyi Dezső-térről. Vizf. 80000.—
161 Az Alkotmány-utca télen. Vizf. 60000.—

Markó Lajos

162 K. S.-né arcképe, rajz 1500.—
163 Klári, rajz 1500.—
164 Ágnes, rajz. Magántul.

Maróti Major Jenő

165 Kora tavaszi hangulat. Pasztell 20000.—
166 Ködös idő. Pasztell 35000.—
167 Őszi napsütés. Pasztell 12000.—
168 A hármas határhegy. Pasztell 12000.—
169 Borult idő. Pasztell 25000.—

Márkus Imre

170 Beszélgető asszonyok. Rajz 3000.—

Merényi Rudolf

171 Akt-tanulmány, rajz 1500.—

Nádler Róbert

172 Olasz bifferári. Vizf. 20000.—
173 A Tátra hegylánca. Vizf. 25000.—
174 Részlet Ercsiből. Vizf. 6000.—
175 Telemarken. Vizf. 6000.—
176 Kenesei kapu. Vizf. 10000.—
177 Az Akropolishoz vezető ut. Vizf. 12000.—
178 Csür. Vizf. 12000.—
179 A zsámbéki templom oldalhajója. Vizf. 12000.—
180 Rovignoi utca. Vizf. 20000.—

Nádler Róbertné

181 Arckép vázlat. Rajz. Magántulajdon

Neogrády Antal

182 Leanderes paraszthaz. Vizfestmény 8000.—
183 Kerti pihenő. Vizfestmény 6000.—
184 Villa részlet. Vizfestmény 6000.—
185 Konyhakert. Vizfestmény 8000.—

Oppel Imre

186 Őszi fák. Vizfestmény 3000.—
186a A rommá lőtt nagypolányi templom, vizf. 5000.—

Pataky Andor

187 Balatonpart. Vizfestmény 9000.—
188 Visegradi hajóállomás. Vizfestmény 8000.—
189 Templom előtt Visegrádon. Vizfestmény 6000.—
190 Hajnali mise Bukovinában. Rajz 2000.—

L. Pataky Kató

191 Leányarckép. Pasztell 8000.—

Páris Erzsi

192 Eső után. Vizfestmény 3000.—
193 Körtefa. Vizfestmény 2800.—
194 Dunaparti részlet. Rajz 2800.—
195 Asztagok. Vizfestmény. 2800.—
196 Margithid. Rajz 3500.—
197 Felhők. Vizfestmény 4500.—
198 A Városligetből. Rajz 3500.—

Poll Hugó

199 Október. Pasztell 25000.—
200 Öreg dalmát. Rajz 12000.—
201 Ujságolvasó. Rajz 10000.—
202 Francia halász. Rajz 16000.—
203 Madame Lerat. Rajz 15000.—

Radomszky Árpád

204 Szentmihályi templomban. Pasztell Magántulajdon

Raidl Sándor

205 Tavaszi táj. Brassó. Vizfestmény 2500.—
206 Rombadőlt kunyhó. Vizfestmény. Magántulajdon
207 Pojánai részlet (Brassó) Vizfestmény 3000.—

Ripszám Henrik

208 A rózsadombon. Pasztell 3500.—
209 Tavasszal (Szibéria) Vizfestmény 25000.—
210 Torda vidékéről. Pasztell 10000.—
211 Vihar után (Szibéria) Vizfestmény 20000.—

Röhringer Károly

212 Nirvana. Vizfestmény 5000.—
213 Felicitas. Vizfestmény 5000.—

Rubovics Márk

215 Krisztusfej. Vizfestmény 6000.—

Ruttkay György

215a Ütközet, rajz 3000.—
215b Tánc, rajz 3000.—

Senyei József

216 Halásztypus. Rajz 2000.—
217 Öreg halász. Rajz 2000.—

Siuda Nándor

218 Márciusi alkony. Rajz 2500.—

Szabó Aurél

219 Márciusi kép. Vizfestmény 4000.—
220 Őszi fák. Vizfestmény 3000.—

Szántó Gergely

222 Kőszegi kálvária. Vizfestmény 1900.—

Szigeti Jenő

223 Óbudai részlet. Pasztell 10000.—
224 Faluvége. Pasztell 5000.—
225 Alföldi táj. Pasztell 5000.—
226 Pihenő mindenes. Pasztell 5000.—
227 Napos házfal Pasztell 7000.—
228 Reggeli hangulat. Pasztell 7000.—
229 Tanulmány. Pasztell 6000.—
230 Olvasó leány. Pasztell 7000.—
231 Tanulmány. Pasztell 7000 —
232 Házfalak. Pasztell 10000.—
233 Soproni tájrész. Pasztell 10000.—
234 Boglyák. Pasztell 10000.—
235 Óbudai részlet. Pasztell 10000.—

Szivessy Boriska

236 Arckép Pasztell 3000 —

Szlányi Lajos

237 Vásár. Vizfestmény 5000.—
238 Uzsoknál. Vizfestmény 4000.—
239 Erdőrészlet. Vizfestmény 4000.—

240 Margitszigeti ut. Vizfestmény 4000.—
241 Kapornaki vásár. Vizfestmény 8000.—
242 Parkban. Vizfestmény. Magántulajdon
243 Zagyvamenti táj. Vizfestmény 20000.—

Szmrecsányi Ödön

244 Tótországi felfordulás. Vizfestmény 3000.—
245 Körvadászat. Vizfestmény 3000.—
246 Muszka kedély. Vizfestmény 4000.—
247 Összejövetel. Vizfestmény 3000.—
248 Tél. Vizfestmény 3000.—

Gy. Takách Béla

249 Erzsébet kilátó. Vizfestmény 6000.—
250 Farkasvölgy. Vizfestmény 6000.—
251 Budatava. Vizfestmény 6000.—
252 Részlet a Halászbástyáról. Vizfestmény 6000.—
253 Erdei ut. Vizfestmény 6000.—
254 Kender mosás. Vizfestmény 6000.—
255 Zugligeti részlet. Vizfestmény 6000.—
256 Részlet a Halászbástyáról. Vizfestmény 6000.—
257 Legelő a Balaton partján. Vizfestmény 6000.—
258 Csendes Balaton. Vizfestmény 6000.—

Teuchert Károly

259 Táncosnő. Szines rajz 2000.—
260 Az apród. Rajz 5000.—
261 Tőle. Szines rajz 3000.—

Tscheik Ernő

262 A Tátrában. Vizfestmény. Magántulajdon
263 Leányarckép. Pasztell. Magántulajdon

Undi Mariska

264 Klemátisz. Vizfestmény 5000.—
265 Férfi arckép, pasztell 15000.—
266 Tabáni uriház Vizfestmény 14000.—
267 Hadnagy-utcai kis korcsma. Vizfestmény 12000.—
268 Nógrádi kuria. Vizfestmény 20000.—

Vámossyné Eleöd Carola

269 Arcképvázlat. Rajz 8000.—
270 Férfi arckép Rajz 8000.—

dicskei Várady Lajos

271 Téli napsütés. Pasztell 6000.—

Veres A. Pál

272 T. M. arcképe. Vizf. Magántulajdon
273 Férfi arckép. Vizf. Magántulajdon

Weichinger Károly

274 Tatros völgyben. Szin s rajz 4000.—

Wosinszky Kázmér

275 Önarckép. Vizf. Magántulajdon

Zsigmondyné Jármay Edith

276 Calendula. Vizf. Magántulajdon
277 Rózsák. Vizf. Magántulajdon
278 Tavaszi virágok. Vizfestmény 8000.—
279 Sárga virágok. Vizfestmény 12000.—

Az enyhén realista regény, amely az egész magyar életet felöleli és finom humorral vagy mély átérzéssel ajánlja figyelmünkbe, annál teljesebb virágzásba lendült. A magyar ember született elbeszélő : akár a vidéki kúriák ámbitusán adomázik, akár költői mesét mond félig szendergő gyermekének, akár történetté tárgyilagosítja aggodalmait és vágyait. A történelmi regény (Gárdonyi Géza, Mikszáth Kálmán, Herczeg Ferenc, Tormay Cécile, Gulácsy Irén, Harsányi Zsolt, Makkai Sándor, Kodolányi János stb.) annyiféle, ahány író nyúl hozzája: krónikaszerűen egyszerű és megható, — hatalmas intenzitású, panteisztikus, — lélektani, vagy irónikus, — a »vie romancée«-hoz csatlakozik, vagy a prózában írt eposz nevét érdemli ki. A társadalmi regény viszont végtelen skáláját mutatja a lélektani, pszichopatológiai, regionális, lirikus stb. alfajoknak, — a novelláról nem is beszélve, amelyben a magyar alakítóerő még teljesebben ért célt, mint a nehezebb kompozíciójú regényben.

Mégis úgy illik, hogy a magyar irodalom gazdagságának ezt a nagyon vázlatos leltárát azzal zárjuk, ami még az elbeszélésnél is többet mutatott meg a magyar tehetségből : a személyes költészettel. Nem volt elég a Vörösmarty-Petőfi-Arany triász ragyogása ; a XX. század megismételte, bár változott körülmények között s változott intenzitással, a XIX. század csodáját, amikor 1910 körül újra három európai elismertetést érdemlő lángelmével ajándékozta meg a líra nemzetét : a tősgyökeresen magyar, Rákóczi és a XVI. század népi talajába visszanyúló, szimbolista Ady Endre, a pannóniai, latinos, finom kultúrájú és érzékenységű Babits Mihály és az európai kultúrába elmerülten is mindig eredeti, ötletes és zenei Kosztolányi Dezső triászát. A világháború alatt és után ezek az egymást kiegészítő nagyszerű minták széles fronton ébresztették hivatásuk és lehetőségeik tudatára a fiatalokat, akiknek — ma már elismert — neveit meg sem kíséreljük itt felsorolni. Az új, idegen nyelvű antológiák révén úgyis rövidesen át fogják törni az ismeretlenség frontját.

A legjellegzetesebb s a helyzetet nem ismerők számára legmeglepőbb az, hogy az új magyar irodalomban milyen nagy szerepet visznek egyfelől a faluból elszármazott vagy a faluban kitartó írók, másfelől az elcsatolt területek írói. A Trianon óta eltelt húsz év lírájában a legtöbb vezérszólam Erdélyből (Reményik Sándor, Áprily Lajos, Dsida Jenő, Tompa László stb.),

»Hunyadi László«.
Oláh Gusztáv színpadképe

»Csongor és Tünde«.
Jaschik Álmos színpadképe

»János vitéz«
Oláh Gusztáv színpadképe

Hankiss 148. l.

Jaschik Álmos

Petőfi: Szabadság, szerelem. P. S. verseiből. [összeáll.: Benedek M.] 16°
Bp. Biró Miklós [é. n.] 16° 160 l. díszes er. pap. Védőtokban.
Jaschik Á. illusztrációival.

Lantos XIII. aukciója –
Bpest 1934 –

T. 1924.

közül az első házi ruhát magyar-
félbő ujjakkal és kétaljú szoknyát,
ott ujjakkal, a negyedik kivágott
léros köpenyt rojttal visel, mig a
és szoknya koczkás kelméből. Fel-

élyöltözékek.
ivattárából.)

városi lapokhoz 1864.
Grund Pest 1864.
Gusztáv.

42.5 cm.

Jaschik Alm...

1

A MAGYAR AKVARELL- ÉS PASZTELLFESTŐK EGYESÜLETE XI. KIÁLLITÁSA

ÉS A MILANÓBAN RENDEZENDŐ MÁSODIK NEMZETKÖZI AKVARELL KIÁLLITÁSRA KIJELÖLT MÜTÁRGYAKNAK

KATALOGUSA

181/Pg

1925. FEBRUÁR

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:
Horvai János

IGAZGATÓ:
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek:
Edvi Illés Aladár
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
Rubovics Márk
Vajda Zsigmond

Műpártolók:
Bauman Márton
Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbízva
Dr. Ilosvay Lajos

MŰTÁROS:
Kató Kálmán

TITKÁR:
Bende János

ÜGYÉSZ:
Dr. Képessy József

SOCIETAIRE TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Edvi Illés Aladár
Endrey Sándor
Gellért Jenő
Horvai János
dr. Ilosvay Lajos
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
dr. Képessy József
† Körösfői Kriesch Aladár
László Fülöp Ödek
† br. Mednyánszky László
Mendlik Öszkár
Nádler Robert
Rubovics Márk
† Székely Bertalan
† Szikszay Ferencz
Vajda Zsigmond

3

A Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete

Elnök:
Nádler Róbert.

Titkár:
Baranski E. László
Bpest, VI., Andrássy-ut 71.

Pénztáros:
dr. Loeszl István
Bpest, IX., Erkel-u. 13/a.

Választott (rendes) tagok:

Baranski E. László
Boemm Ritta
Csánky Dénes dr.
Deák-Ebner Lajos
Edvi Illés Aladár
Garzó Bertalan
Jaschik Álmos
Katona Nándor
M. Major Jenő
Márton Ferencz
Mendlik Oszkár
Nádler Róbert
Nagy Sándor
Neogrády Antal
Olgyai Viktor
Poll Hugó
Pogány Villy
Raáb Ervin
gy. Takách Béla
d. Székely Andor
Szlányi Lajos
Szmrecsányi Ödön
Undi Mariska

Aradi Edvi Illés

1 Tavaszi hangulat, pasztell 1,000.000

Agoston Ernő

2 Búsuló, rajz nem eladó
3 Merengő, rajz 500.000
4 Fekvő, rajz 550.000
5 Pihenő, rajz 500.000

Bakoss Tibor

6 Ruca-család, vízfestmény 1,200.000
7 Régi ólak, vízfestmény 1,200.000
8 Heverő kacsák, vízfestmény 1,200.000
8 Baromfi udvar, vízfestmény 1,200.000

Balogh Margit

9 Tanulmányfej, ceruzarajz 400.000

Gróf Bánffy Miklós

*10 Hamupipőke, színes rajz
*11 Hófehérke, rajz
*12 La belle et la bete, rajz
*13 Kék szakáll utolsó felesége, rajz
*14 La belle au bois donnant, rajz

Baranski E. László

15 Őszi délelőtt, vízfestmény 4,000.000
* 16 Faluszéle az Alföldön, vízfestmény 3,000 lira
* 17 Borús délután, vízfestmény 3,000 lira.
* 18 Cséplőgép, vízfestmény 4.000 lira
19 Sajópart, vízf. 4,000.000
20 Paprika éréskor, vízfestmény 4,000.000
21 Tanyavilág, vízfestmény 3,000.000
22 Alföldi facsoport, vízfestmény 4,000.000

A *-al jelzett művek kijelöltettek a Milanó-i második nemzetközi kiállításra.

23 Nyári munka, vízfestmény 4,000.000
24 Monori tanya, vízfestmény 4,000.000
25 Arab sárga, vízfestmény magántulajdon

Barna Ilona

26 Iglói házak, vízfestmény 3,000.000

Barczikay Paoló

27 Szanatorium park, pasztell 2,500.000

Bayer Ágost

28 Tanulmány, rajz 500.000
29 Önarckép, rajz 600.000
30 Az eperjesi dóm, aquarell 700.000

Bereczk Kornél

31 „Őszi napsütés", vízfestmény 800.000

Berón Gyula

32 Aulich utca, vízfestmény 2,500.000
*33 Lépcs, vízfestmény 2,000.000
*34 Retek ucca naplementekor, vízf. 2,000.000
*35 Keleti pályaudvar, vízf. 2,000.000
*36 Köd az Andrássy-úton, vízf. 2,500.000
37 Ferenc körút, vízfestmény 2,000.000
38 Szt. János, vízf. 1,800.000
39 Lipót körút végén, vízfestmény 3,500.000
40 Lehel téri piac, vízfestmény 2,500.000
41 Duna Ujpestnél, vízfestmény 3,000.000

Boehm Klára

42 Viola és rezeda, vízfestmény 900.000

Boemm Ritta

43 Csendélet, vízfestmény, eladó

44 Interieur, vízfestmény, eladó

Bornemisza Géza

*45 Tavasz a Gellérthegyen, vízf. 2,500.000

Bruck Hermina

46 Ősz 4,500.000

Bundschuh Ottó

47 Pihenés, vízfestmény, magántulajdon

Burián I.

48 Arckép, pasztell 4,000.000
49 Öreg ember, pasztell 2,000.000

Coury Károly

51 Szajnapart, vízfestmény 1,600.000
52 Szajnapart, vízfestmény 2,000.000

Csánky Dénes

*53 Szántás, vízf. 4000 lira
*54 Kovácsműhely, vízf. 5000 lira

Czíffery József

55 Csendélet, pasztell 400.000

Déry Béla

*56 A napnak vége, vízf. 3000 lira

Dietrich Adolf

57 Gellérthegyi cyprusok, vízfestmény 1,200.000
58 Esthangulat, vizfestmény 1,500.000
59 Borus idő, vízfestmény 1,500.000
60 Napsütés 1,500.000

7

Edvi Illés Aladár

61 Olasz konyha vizfestmény, eladó
62 Intérieur vízfestmény eladó
63 Olasz táj vízfestmény eladó
64 Felvidéki parasztudvar vizfestm. eladó
65 Konyha vízfestmény, eladó
66 A zárai múzeum vízf. 6000 lira.
67* Konyha vízf. 6000 lira
68* Falusi udvar vízf. 6000 lira
69* Régi házak vízf. 2000 lira
*69/a Madarak, vízf. 5000 lira

Edvi Illés Panny

70 Lukács Györgyné, Perényi Madolly báróné kastélya vízf. 3,500.000
71 Lőcsei városháza vízf. 3,000.000
72 Lőcsei részlet vízf. 1,500.000
73 Lomnici csucs vízf. 3,500.000
74 Késmárki kapu vízf. 1,500.000

Egyed Erna

75 Boszorkány konyha Faust vízf. 3,000.000
76 Őszi virágok vízf. 2,000.000
77 Mese illusztráció, Ragadj hattyú vízf. 800.000
78 A férfi útja tusrajz 2,000.000

Erb Arnold

79 Orosz táj, vízf. 1,000.000

Farkasfalvi Imre

81 Duna Vácnál vízf. 500.000

Fehér Lolly

81/a Virágok, vízf. 2,000.000

Förstner Tivadar

82 Karthausi Kolostor vízf. 1,500.000
83 Az Este villa Tivoliban, vízf. 1,500.000

Garzó Bertalan

84 Nürnbergi házak, vízf. 3,000.000
85 Lőcsei udvarrészlet, ceruzarajz 550.000
86 Rothenburgi uccarészlet, vízf. 2,000.000
87 Tabáni részlet, vízf. 2,000.000
88 Nürnbergi öreg házak, vízf. 3,000.000
89 Tabáni részlet, vízf. 6,000.000
90 Virágok, vízf. 6,500.000
91 Tabáni udvar, vízf. 3,000.000
92 Rottenburgi részlet, vízf. 4,500.000
93 Lőcsei udvarrészlet, vízf. 9,000.000

Gerhardt Alajosné

95 Kertben, vízf. 1,500.000

Gregersen Hugó

96 Párcák, ceruzarajz 500.000
97 Birkanyáj, ceruzarajz 1,000.000
98 Lovak, ceruzarajz 800.000

Ggörggffy György

99 Falusi virágok, vízf. 450.000

B. Hadzsy D.

100 Arcképtanulmány szines ceruzarajz mgt.
101 Nena szines ceruzarajz, mgt.
102 Virágcsendélet, szines ceruzar. 500.000

Z. Hadzsy Olga

103 Pötzleinsdorfi park, vízf. 2,000.000
104 Arckép, vízf. magántulajdon
105 Régi udvar a Wachauban vízf. 8,000.000

106 Gyermekfej, vízf. 2,500.000

Halasi Horváth István

107 Októberi alkony, pasztell 3,000.000
108 Részlet a Hüvösvölgyből, paszt. 2,000.000

Halápy Edé

112* Kelenföld, vízf. 1,500.000
113 Konyha, vízf. 1,500.000
114 Dunapart, vízf. 2,000.000
115 Tabán, vízf. 3,000.000

Halász József

116 Patakpart, rajz 500.000
117 Erdő széle, rajz 500.000
118 Út a fenyvesben, rajz 500.000
122 Erdő mélye, rajz 500.000
123 Árnyas folyó, rajz 500.000
124 Erdő nyilás, rajz 500.000

Haranghy Jenő

125 Csárda istálló, vízf. 4,000.000
126 Pusztabiró, vízf. 4,000.000
126/a Őszi délután, vízf.

Hessky Iván

127 Cséplés, vízf. 1,500.000
128* Házak a kálvária alatt, vízf. 1,000.000
129 Felhős őszi nap, vízf. 3,000.000

Hofbauer Ottó

130 Tanulmány fej, vízf. 1,500.000

Holló Alajos

131 Tél, vízf. 1,500.000
132 Balaton, vízf. 1,500.000

171 Szokolay Béla arcképe, rajz mgt.
172 Stühmer Gézáné arcképe, rajz mgt.
173 Rottenbiller Alajos arcképe, rajz mgt.
174 Stühmer Lian arcképe, rajz mgt.
175 Csolnakban, rajz 1,400.000
176 Bálint Zoltán arcképe, rajz mgt.
177 A Balaton hullámaiban, vízf. 10,000.000
178 Kikötő, ködben, vízf. 10,000.000
179 Tékozló fiú, vízf. 10,000.000
180 Bartha Richárdné arcképe, rajz mgt.

Kunffy Lajos

181 Párisi nő, pasztell 4,000.000
182 Tanulmány a „Falusi bál"-hoz, pasztell 5,000.000

Lakatos Arthur

183 Baranyai táj, pasztell 4,000.000
184 Pécsi ucca, pasztell 4,000.000
185 Városvége, pasztell 5,000.000

Lesch Ferenc

186 Tiszta szoba, vízf. 600.000

Makoldy József

187 Fürdőzők a Dunán, vízf. 1,500.000

Márffy Ödön

*189 Tájkép, vízf.
*190 Akt, vízf.
*191 Tájék, vízf.

Márkus Imre

192 Hazatérő asszonyok 1,000.000
193 A szakácsné 1,800.000

194 Fésülködés 1,500.000

marothi Major Jenő

195 Buzakeresztek, pasztell 2,000.000
196 Sziklás hegytető, pasztell 2,500.000
197 Őszi reggel, pasztell 4,500.000
198 November, pasztell 2,000.000
199 Reggeli hangulat, pasztell 2,800.000

Márton Lajos

200 Cserkész tábor, pasztell 4,000.000

martosi Mórocz Dénes

201 Halottak napja a hadifogságban, vízf. 7,500.000

Mezey Ilus

202 Kikötött hajó, vízf. 1,000.000
203 Hajó kikötés, vízf. 900.000

Morotz Miklós

204 Házcsoport, vízf. 1,000.000

Nagy Sándor

206 Dunántul, vízf.
207 Női képmás, vízf.
208 Vízparton, vízf.
*208/a Reggeli köd, vízf.
209* Tavaszi virágzás, vízf.
210* Vándorlás, vízf.
211* Facsoport, vízf.
212* Nansicad, vízf.
213* Krimi táj, vízf.

Nagy Laura

218 Illusztráció I., vízf.
219 Illusztráció II., vízf.

14

Nádler Róbert

220 A forrás, vízf.
221 Közelgő vihar, vízf.
222 Olasz fjord, vízf.
223 A bicskei halastavak mellett, vízf.
224 Kis terecske Veneziában, vízf.
225 Holt Drávaág, vízf.
226 A Márkus templom belseje, vízf.
227 Részlet a veneziai canal grandebol, vízf.
228 Magyar piramisok, vízf.
*229 Alster in Hamburgo, vízf.
*230 Porto di Hamburgo, vízf.
231 *Golfo a Cornwall, vízf.
231* La catena del'alta Tatra, vízf.
*232 Sidi Bonsaid a Tunisia, vízf.

Nágel Rózsi

233 Tabán, pasztell 1,500.000

Neogrády Antal

234 Hegyi patak, vízf. 5,000.000
235 September, vízf. 5,000.000

Báró Nyáry Albert

236 Téli táj, vízf. 2,000.000
237 Fonyódi táj, vízf. 2,000.000
238 Orosz gyerekek, vízf. 1,500.000

Ócsvár Rezső

240 Esti hangulat, vízf. 2,000.000
241 Hernád partján, vízf. 2,500.000
242 Ujpesti rakpart, vízf. 2,500.000
243 Ondavai füzes, vízf. 2,000.000

Örkényi István

244 Szőregi szélmalom, vízf. 1,200.000

Pataky Sándor

246 Buzakeresztek, vízf. 1,200.000
247 Tavaszi szántás, vízf. 1,800.000
248 A kanyargó Kőrös, vízf. 2,000.000

Páris Erzsi

249 Ősz a Zugligetben, vízf. 1,500.000
250 Zugliget, vízf. 1,000.000
251 Városligetből, ceruzarajz 900.000
252 Tavasz a Hüvösvölgyben, vízf. 1,000.000
253* Budai hegyek, vízf. 1,500.000
254 A jáki kápolna, ceruzarajz, mgt.
255 Kilátás a Gellérthegyről, vízf. 1,000.000
256 Hunyadorom, vízf. 1,500.000

Pécsi János

257 Langbath tó, vízf. 1,000.000

Poll Hugó

258 Nyári délután, pasztell 6,000.000
259 Nyári délután, pasztell 6,000.000

Raidl Sándor

260 A Rózsadombról, vízf. 3,000.000
261 Borus őszi reggel, vízf. magt.

Rausch Sándor

262 Szentendrei részlet, vízf. 2,000.000
263 Római fürdő felé, vízf. magt.
264 Aquincumi részlet, vízf. magt.
265 Aquincum, vízf. 2,000.000

Rauscher Juliska

266 Fátyolos nő, vízf. 5,000.000
267 B. Kata arcképe, paszt. magt.
268 Cs. E. grófnő arcképe, paszt. magt.

16

269 Festetics Pál gróf arcképe, paszt. magt.

Ringer Erzsébet

270 Női portrait, szines rajz

Ripszám Henrik

271 Estalkony, pasztell 3,200.000

Rökk Károly

272 Fenyő, vízf. 3,500.000

273 Orosz motivumok, vízf. 4,000.000

Rudnay Gyula

*274 Este, vízfestmény

*275 Tájrészlet, vízfestmény

*276 Alkony, vízfestmény

*277 Tájkép, vízfestmény

Spolarich Th. László

278 Könnyforrás, rajz 1,000.000

Steinhauser Ágoston

279 Az empirikus, vízf. 8,000.000

Sugár Sándor

282 Koldus, rajz 1,500.000

Schuschny Erna

283 Magány, pasztell 1,500.000

Szabó Aurél

284 Mandulafa, vízf. 1,600.000

Szabó Aurél

*284/a Város tanulmány, vízf. eladó.

Szathmáry István

285 Zebegényi bucsú, tempera 1,500.000

Szegedy-Kovács Ágoston

287 Starsi, vízf. 30,000.000
288 Hadifogságban, vízf. 30,000.000
289 Madonna, vízf. 5,000.000
290* Negyven fokos hidegben, vízf. 25,000.000
291 Egy isztriai, vízf. 4,500.000

Szent-Iványi Erzsi

292 Szegfük, vízf. magántulajdon

Szigeti Jenő

293 Soproni táj, pasztell 6,000.000
234 Soproni ucca, pasztell 6,000.000
295 Fák között, pasztell 5,000.000

Szini Zoltán

297 Öreg tót, rajz 500.000

Szlányi Lajos

*298 Parkban, vízf. magántulajdon
*299 Kiránduló hely, vízf. 2,000.000
300 Alföldi téli táj, vízf. 5,000.000
301 Zagyvaparti házak, vízf. 2,000.000
302 Friss hó a hegyekben, vízf. 3,000.000
303 Hóolvadás, vízf. 6,000.000
304 Tanya, vízf. 2,000.000
305 Boglyák, vízf. 3,000.000
306 A régi Szolnoki Tisza híd, vízf. 6,000.000
307 Ősz a hegyek közt, vízf. 1,000.000

A műbutorokat kiállította NAGY ZSIGMOND cég VI., Lázár-utca 3. sz. (a Bazilikánál az egész házban). Megvételről a műtárosnál vagy a cégnél közvetlenül lehet tárgyalni.

Szontagh Tibor

*308 Maglódi részlet, vízf. 1,500.000
*309 Sajópart, vízf. magántul.
310 Csendes Tisza, vízf. 1,500.000
311 Est a Tiszán, vízf. 2,000.000
312 Holt Tisza, vízf. 2,000.000
313 Alkonypir, vízf. 2,000.000

Szőnyi István

314* Nyári zápor után, vízf. 500 lira
315* Öreg fa, vízf. 400 lira
316* Augusztus, vízf. 500 lira

Báró Szveteney György

317 Bora Gouache 290.000

Gy. Takách Béla

*318 Zugligeti hegyoldal, vízf. 2,500.000
*319 Zugligeti részlet, vízf. 2,500.000
320 Ködös reggel, vízf. 5,000.000
321 Nyirfa csoport a Zugligetben, vízf. 2,500.000
322 Mária remetei völgy, vízf. 2,500.000
323 Kora tavasz, vízf. 2,500.000
324 Jánoshegyi erdő, vízf. 2,500.000
325 Hidegkuti völgy vízf. 2,500.000
326 Ördögárok, vízf. 2,500.000
327 Pilisi szakadék, vízf. 3,000.000
328 Hajógyári sziget, vízf. 2,500.000

Thomae Aladárné

329 Ifjuság, pasztell 3,000.000

Tipary Dezső

329/a Hegyi táj, vízf. 2,000.000
329/b Szenttamás, vízf. 2,000.000

Tóth János

330 A titokzatos folyó partján (Firenze) vízf. 1,500.000

Undi Mariska

331 Szarvas vadászat, vízf. 2,400.000
332 Jöjjetek utánnam, vízf. 3,000.000
332 Leányrablás, vízf. 2,400.000
334 Csaba királyfi, vízf. 3,000.000
335 Hunor és Magyar, vízf.
336 Népvándorlás, vízf. 2,400.000
337 Kőrösfői Öreganyó, vízf. 3,000.000
338 Kalotaszegi varrók, vízf. 3,000.000
339 Kalotaszegi kemencesarok, vízf. 3,000.000
340 A fehér szarvas legendája, vízf. 5,000.000

Vandrák Irén

341 Műteremház, vízf.

Vaszary János

*341/a Pieta, vízf. 4,000.000
*341/b Akt, vízf. 4,000.000
*341/c Kárpáti téli táj, vízf. 5,000.000
*341/d Német tüzérség, vízf. 4,000.000

Várady Lajos

342* Paraszt házak, vízf. 2,000.000
343 Udvar, vízf. 2,000.000

Veres Pál

344 Sz. Incsike arcképe, vízf. magántulajdon

Végh Gusztáv

345* Szajna részlet, vízf. 600 lira

Wallacher László

346 Virágok, vízf.

Wosinsky Kázmér

347 Faun, vízf. 500.000
348 Akt tanulmány, vízf. 300.000

Zsigmondyné Jármay Edith

349 Peoniák, vízf. 8.000.000
350 Sárga violák és nárcisz, vízf. 7,000.000
351 Tavaszi virágok, vízf. magánt.
352 Cineráliák, vízf. 7,500.000
353 Nyári virágok, vízf. 8,500.000

A kiállítási termek összes virág és növényi díszítéseit **Hendrich Károly** volt főhercegi „Virágcsarnoka" (VI., Eskü-ut 5. Telefon: J. 150—18.) végezte. E nembe vágó mindennemü növényei és virágai eladók és utána rendelhetők. Felvilágositást a mütárosi hivatal ad.

A mütárgyak eladását **Kató Kálmán** mütáros eszközli.

A vételár 50%-a a vásárláskor, a többi 50% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő. A kiirott árak ezer koronákban értendők.

Jaschik Álmos

K

ERDÉLYI KIÁLLITÁS
KATALOGUSA

80

NEMZETI SZALON

BUDAPEST, 1922. ÉVI MÁRCIUS—ÁPRILIS

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:

gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:

Horvai János
szobrászművész

IGAZGATÓ:

Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek:

Edvi Illés Aladár
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
Rubovics Márk
Vajda Zsigmond

Műpártolók:

Bauman Márton
Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbízva
Dr. Ilosvay Lajos

MŰTÁROS:

Kató Kálmán

TITKÁR:

Bende János

ÜGYÉSZ:

Dr. Képessy József

PÉNZTÁROS

Weiser Kálmán

SOCIETAIRE-TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Horvai János
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
† Körösfői Kriesch Aladár
László Fülöp Elek
† br. Mednyánszky László
Mendlik Oszkár
Rubovics Márk
† Székely Bertalan
† Szikszay Ferencz
Vajda Zsigmond

Hirmondó a régi Erdélyből.

Erdély . . .

A született magyarországi alig ismeri Erdélyt. A multban kellő érdeklődés hiján magára maradt küzdelmei közt nehéz tusája megvivásában, — pedig azt a magyarságért tette.

Az erős nemzeti összetartás, nemes öntudat sok romantika mellett milyen sok háborúság tarkítja Erdély történelme lapjait. A közelmult fatális eseményei pedig elszakitották az Anyaország testétől.

Erdély . . .

A *természetbúvár* a természet csodás alkotásaiban duskálhat Erdélyben: a hegyek, szorosok külső szépségeiben épugy, mint a föld belsejének arany, só, szénértékeiben.

Az *etnografus*, kit a nép mint olyan érdekel, tarka népviseletekben, a régi Magyarország legcsodásabb gazdasági népmüvészetében gyönyörködhetik.

A *költő* élvezete sem kicsinylendő le, — aki a vadregényességet meglátja, a históriai levegő költészetét megérzi. Jósika romantikája, Jókai aranyszáju elbeszélő készsége gyakran fordult keretért Erdélyhez és Erdély hálás téma is volt nekik.

Akárcsak a *muzsikusnak*, Dohnányinak, — akit a Vajdatornyában éppen napjainkban kitünő opera megirására késztetett.

* * *

Képzőmüvészeink előtt is megnyilatkozott Erdély.

Az Erdélyi kiállitás nem mutathat be ujdonságokat, — hanem az a műterem zugokból előkotort képek, mappákból kikeresett rajzok bizonyos tekintetben retrospektiv gyüjteménye.

A kiállitást látogató elé igy jutnak meghalt, vagy régelfelejtett müvészek nevei a ma is dolgozoké mellett. Igy kerülnek a látogató elé a müvészek féltve őrzött, eredetileg nem is a nyilvánosságnak szánt kedvenc dolgai; — régi stációk mérföldkövei.

Megkülönböztetett figyelemre méltók Erdély *emlékmüveinek*, nemzeti értékeinek ábrázolásai. Az anyaországtól lekapcsolt részeken felelőtlen és rosszindulatu elemek sok magyar nemzeti értéket pusztitottak már el, különösen emlékmüveket, — ami bennünket ezek müvészi ábrázolásának nagyobb gonddal való őrzésére késztet.

Erdélyről lévén szó, a kiállitás keretébe természetszerüleg bele kellett vonni a *népmüvészetet* is, — amelynek sulypontját Kalotaszeg és Toroczkó képviseli. A Magyar Iparmüvészeti Társulat szivességéből mutathatjuk be ugy a varrottasok, mint a cserepek és fafaragások néhány legszebb darabját.

Amit az Erdélyi kiállitás nyujf, az nem hetvenkedik, hanem Erdély szivhez szóló kulturértékeiből rögzit meg és idéz elénk *néhány régi mosolyt*. A kiállitás anyaga *egy marék virág* Erdély szépségeinek széles mezejéről; — *tiszta harmatcsöpp a sötét éjszakából.*

Budapest, 1922 március.

Makoldy József.

Baranski E. László

1 A csikzsögödi templom. Rajz 1500.—
2 Brassó. Rézkarc 1200.—
3 Brassói városháza, rajz 2000.—
4 Csikszereda romjai, rajz 2000.—

Bentheim Arthur

5 Bánffyhunyadi temető részlet, vizf.
6 A kolozsvári várfal óratornya, szines rajz 1600.—
7 A reggeli (Bánffyhunyad) Rajz 2600.—

Bosznay István

9 Szamos partja, olajf. 50000.—
10 Erdélyi táj, olf.
11 A zabolai parkban, olf. 25000.—

† Bruck Lajos

16 Szamos völgye, olf. Az O. M. Szépm. Muzeum tul.

Csánky Dénes

17 Marhavásár Bánffyhunyadon, szénrajz 10000.—
18 Túróárusok a b. hunyadi templom falánál, sépiafestmény 12000.—
19 Ekhós szekér, szénrajz 5000.—
20 Beszélgető oláhok, szénrajz 6000.—
21 Rábeszélés, szénrajz 6000.—
22 Bánffyhunyadi ref. templom, szénrajz 5000.—
23 Vásárfia (Bosnyák, magyar és oláh) szénraj 6000.—
24 Lóvásár Bánffyhunyadon, vizf. 15000.—
25 Bánffyhunyadi vásáros kofák, tusrajz 2000.—
26 Anyaság (Kalotaszeg) vizf. 12000.—

27 A bánffyhunyadi országuton, vizf. 18000.—
28 Szántás négy bivalylyal (tanulmány a «Szántás»hoz) vizfestmény 16000.—
29 Szekérjavitás B. Hunyad) vizfestmény 15000.—
30 Bánffyhunyadi lacikonyha, szénrajz. Magántul.
31 Szántás, olajf. Magántul.

Csányi Károly

32 Brassói bástyarészlet, vizf. Magántul.
33 Rozsnyói várkapu, vizf. Magántul.

Damkó József

34 Öreg juhász. Terracotta. Az O. M. Szépm. Muz. tulajd.
35 A falu bölcse. Terracotta. „ „
36 Kézimunka. Terracotta. „ „
37 Kaszás. Terracotta. „ „
38 Kőrösfői asszony. Eredeti terracotta 14000.—
40 Kőrösfői leány sarlóval. Patinázott gipsz 4000.—
41 Kettén. Eredeti terracotta 18000.—
42 Bevonulás előtt. Eredeti terracotta. 30000.—

Dobai Székely Andor

43 Erdélyi paraszt interieur. Vizf. 10000.—

Dörre Tivadar

44 Aranymosók az Aranyos partján, monochrom, nem eladó
45 Kereszténytalva rajz eladó
46 Verespataki zuzdák rajz eladó
47 Kolozsvár Wesselényi rajz eladó
48 Kolozsvári piac rajz nem eladó
49 Kolozsvári egyetem központi épülete, rajz, nem eladó

50 „Szártos" rajz nem eladó
51 Csetálye Boli rajz eladó
52 A Mereshegység (Sztana feletti kereszdombról) monochrom eladó
53 Vajdahunyad. Vizf. Eladó
54 Rozsnyó vára. Vizf. Eladó

Dőrschlag Károly

55 Kisdisznódi nyári táj Olajf. Az O. M. Szépmüvész. Muzeum tulajdona

Edvi Illés Aladár

56 Zsoboki utca. Olajf. Magántul.
57 Magyarókereki részlet Olajf Eladó.
58 Kalotaszegi tájkép. Olajf. Eladó
59 Hó olvadás (Kalotaszeg) Olajf. Eladó
60 Kalotaszegi tornác. Olajf. Eladó
61 Oláhnádasi részlet. Olajf. Eladó
62 Bánffyhunyadi udvar. Olajf. Eladó
63 Segesvár. Olajf. Eladó
64 Bánffyhunyadi ház. Olajf. Eladó
65 Kőrösfői részlet. Olajf. Eladó
66 Juh kosár. Olajf. Eladó
67 Erdős táj Bánffyhunyad környékéről. Olajf. Eladó
68 Kalotaszegi utcaajtó. Aquarell. Magántul.
69 Zsoboki utcaajtó. Aquarell. Magántul.
70 Kőrösfő. Aquarell. Magántul.
71 Székelyudvarhelyi galambbugos kapu. Aquar. Mtul.
72 Március. Olf. Az O. M. Szégmüv. Muzeum tulajd.
73 Kalotaszegi menyasszony. Olf. Az O. M. Szépmüv. Muzeum tulajdona

74 Mályvák alatt. Vizf. Eladó
75 Kalotaszegi udvarrészlet. Vizf. Eladó
76 Oláh knnyhó. Vizf. Eladó
77 Erdélyi kuria kapuja. Vizf. Eladó
78 Kalotaszegi leány vizf. Eladó
79 Kézicséplés Kalotaszegen. Vizf. Eladó
80 A kemence padkáján. Vizf. Eladó
81 Utcaajtó Kőrösfőn. Vizf. Eladó
82 Zentelki csürök. Vizf. Eladó
83 Templomozás Kőrösfőn. Vizf. Magántul.
84 Egyedül. Vizf. Magántul.
85 Fiatal leány sirja (Kalotaszeg) vizf. Eladó
86 Magyar-Gyerő-Monostori templom tornya. Vizf. Eladó
87 Pártás leány I. Vizf. Eladó
88 Utcaajtók Zsobokon. Vizf. Eladó
89 Pártás leány II. Vizf. Eladó
90 Aratás I. Vizf. Eladó
91 Magyar Valkói templom. Vizf. Eladó
92 Bánffyhunyadi öreg paraszt. Vizf. Eladó
93 Mákói házak. Vizf. Eladó
94 Bánffyhunyadi leány. Vizf. Magántul.
95 Kőrösfői leány. Vizf. Eladó
96 Legényviselet Kalotaszegen. Vizf. Eladó
97 Kalotaszegi leány. Vizf. Eladó
98 Az utolsó régi varrottassal diszitett ágy. (Nyárszón) Vizf. Eladó
99 Jegenyei legény. Vizf. Eladó
100 Kalotaszegi leány. Vizf. Eladó
101 Leányok az utcaajtóban. Vizf. Magántul.

102 Magyar Gyerőmonostori utcaajtó. Vizf. Eladó
103 Kőrösfői utcaajtó I. Vizf. Eladó
104 Magyarókereki paraszt. Vizf. Eladó
105 Zsoboki utca. Vizf. Eladó
106 Kőrösfő a temetőből nézve. Vizf. Eladó
107 Kalotaszegi menyasszony. Vizf. Magántul.
108 Utcaajtó Damoson. Vizf. Eladó.
109 Aratás Kalotaszegen II. Vizf. Eladó
110 Kalotaszegi oláh asszony. vizf. eladó
111 Dombos táj Kalotaszegen vizf. elado
112 Tiloló asszonyok vizf. magánt.
113 Bánffyhunyadi vásár vizf magánt.
114 A bikali templom menyezete vizf. eladó
115 Bánffyhunyadi leány vizf. eladó
116 Magyar Gyerőmonostori utcaajtó rajz, eladó
117 Kalotaszegi oláh asszony vizf. eladó
118 Kőrösfő I. vizf. eladó
119 Kalotaszegi utcaajtó vizf. magánt.
120 Kalotaszegi mellrevalók I. vizf. eladó
121 » » II. » »
122 Kalotaszegi utcaajtó vizf. magánt.
123 Kalotaszegi leány vizf. eladó
124 Kőrösfő II. vizf. magánt.
125 Kalotaszegi oláh asszony II. vizf. eladó
126 Munkából hazatérő leány vizf. magánt.
127 Kőrösfői utcaajtó II. vizf. eladó
128 Kalotaszegi leányok vizf. eladó
129 Aratás III. vizf. eladó
130 Kalotaszegi fonó asszony vizf. eladó

131 Segesvár rajz eladó
132 Galambúgos kapu Székelyudvarhelyen vizf. magánt.
133 Verespataki utca monochrom eladó
134 Felsőgyógyi részlet monochrom eladó
135 Kőrösfői udvar olajf. eladó
136 Oláh nádasi részlet olajf. eladó
137 Apold olfm. eladó
138 Szénagyüjtés Kalotaszegen olf. eladó
139 Szántás olfm. magánt.

Erdőssy Béla

141 Bodoki havasokból szénát hoznak a székelyek 20000.—
142 Bárányok a szemerjai legelőn Háromszékmegye olfm. 25.000—
143 Heti vásár Erdélyben Kolozsmegye olfm. 15000.—
144 Utca Bikfalván Háromszékmegye olfm. 10000.—
145 Gabonás szekerek Kolozsmegye olfm 15.000
146 Vásárrészlet Kolozsvárt olfm. 8000.—
147 Utca Szemerján Sepsiszentgyörgy olfm 7000.—
148 Falusi utca Háromszékből olf. 8000.—
149 Malom Kovásznán olfm. 8000.—
150 Görgény mellett kora tavaszszal olf 5000....
151 Olt vizesése olf 5000.—
152 Udvar Görgényszentimrén ofm. 6000.—
153 Libánfalva széle olfm. 5000.—
154 Utca Görgényszentimrén ofm. 6000.—
155 Utca feszülettel Görgényszentimrén olfm. 6000.—
156 Borus hangulat Görgényszentimrén olfm. 6000.—
157 Ut Szászrégen felé olfm. 5000—

158 Szamos part Kolozsvárnál ered. rézkarc 1500.—
159 Téli táj Háromszékből linoleum metszet 1500.—
160 Háromszéki ut linoleum metszet 1500.—
161 Temető linoleum metszet 1000.—
162 Oláh szamaras kocsival eredeti rézkarc 1000.—
163 Görgényszentimrei utca monotypia 4000.—

Fodor Ferenc

164 Hajnalhasadás Nagyszebenben Pasztell 4000.—

Galambos Márton

165 Erdélyi menyasszony olfm. 1000.—

Gergely János

166 Kalotaszegi szobarészlet vizf. 8000.—
167 Kalotaszegi vetett ágy vizf. 8000.—

Glatz Oszkár

168 Pillantás a régi magyar határról olfm. magánt.
169 A törcsvári szorosban olfm. magánt.
170 Oláh kis leány olfm. magánt.
171 Erdélyi táj birkanyájjal olfm. magánt.
172 Oláh asszony lóháton olfm. A székesfőváros tuljd.
173 A régi magyar határon olfm. magánt.

Greguss Imre

174 Tusnádfürdői ut olfm. 30000.—
175 Tusnádi erdőrészlet olfm. 15000.—

Háry Gyula

176 Törcsvár Ceruzarajz
177 Törcsvár Ceruzarajz
178 Rozsnyó Ceruzarajz
179 Küküllő vár Ceruzarajz

Jaschik Álmos

180 Elek nagyapó kertje Ceruzarajz
181 Kisbaczoni temető Ceruzarajz
182 Elek nagyapó hársfája Kisbaczonban Ceruzarajz
183 A nagybaczoni templom Ceruzarajz
184 Nagybaczoni házak Ceruzarajz
185 Nagybaczoni temető Ceruzarajz
186 Benedek Elek kisbaczoni kuriája Ceruzarajz
187 Kisbaczoni ciheres Ceruzarajz
188 Nagybaczoni utca Ceruzarajz
189 Kisbaczoni öreg templom Ceruzarajz

Juhász Jenő

190 Aragyásza katakombájának kiálló sikátora olfm. 12000.—

Karczag Zoltán

191 Ősz a hegyekben Pasztell 2500.—

Katona Nándor

192 Patak Székelyországban olfm.

Kolozsvári Szeszák Ferenc

193 A Kárpátok őre Bronz. Magántul.

Komáromi Kacz Endre

194 Háromszéki hegyek ősszel olfm. 12000.—
195 Cumulusok a méhesi mező fölött olfm. 12000.—
196 Zabolai táj októberben olfm. magánt.
197 Mezőségi táj olfm. 9500.—
198 Eső után mezőségi táj olfm. 9500.—
199 gróf Béldy Ferenc kastélya Méhesen ofm. magánt.
200 Vihar készül Méhesen. Olajf. 9500.—

Kolber Dezső

201 A segesvári öregdóm apsisa Szinesrajz magánt.
202 A segesvári vártemplom szószéke Szines: 5000.—
203 A hégeni öreg vártemplom Szénrajz Magánt.
204 Az Árpád-utca Székelyudvarhelyen Szénrajz 5000.--
205 Trapold Szinesrajz Magánt.
206 Százkézdi öreg templom Szinesrajz 5ooo.—
207 Segesvári részlet Ceruzarajz 5ooo.—

-|- Kőrösfői Kriesch Aladár

208 Temető szegély Magyar Valkóbol olfm.
209 Marton András Vizfestm.
210 Bodis Marci Vizf.
211 Péntek Gyurka János és Pál Erzsok Vizf.
212 Florica Vizfm.
213 Kriza Miklos Vizf.
214 Kőrösfői és thoroczkoi leányok Vizf.
215 Kőrösfői leányok Vizf.
216 Thorockoi férfi Vizf.
217 Thorockoi asszony Vizf.
218 Kőrösfői asszonyok. Vizf.
219 Thoroczkói ház. Vizf.
220 Szomolyai ház. Vizf.
221 Kőrösfői konyha. Vizf.

Kövesdy Géza

222 Március Vajdaházán. Olf. 15000.—
223 Itatás a Láposban. Ceruzarajz 4000.—
224 A kolozsvári Mátyásszobor. Ceruzarajz 5000.—
225 A Szamos partján. Ceruzarajz 4500.—

Ligeti Antal és Wagner Sándor

226 Mátyás hazatérése a vadászatról. Olf. Az O. M. Szépmüv. Muzeum tulajd.

Makoldy József

229 Magyar tölgyek. Vizf. 15000.—

230 Télben. Vizf. 18000.—

231 Csángó falu utcája. Vizf. 10000.—

232 Vajdahunyad Himes bástyája. Rézkarc. 1000.—

233 Fenyőerdő széle. Rézkarc és aquatinta vegyesen 1000.—

234 Brassói kapu. Rézkarc és aquatinta vegyesen 1000.-

235 Szászhermányi templomkastély. Vegyestechnika 1500.—

236 Templomkastély Csikrákoson. Tusrajz 2000.—

237 Marosszentimrei templom. Tusrajz 2000.—

238 A Grafti bástya. Tusrajz 2000.—

239 Kenczi ciszterci apátság romjai. Vegyestechnika 1200.—

240 Brassói Takácsbástya. Tusrajz 2000.—

241 Segesvári bástya. Tusrajz 2000.—

241a Martinczi kastély Alvincen. Tusraj 2500.—

Merész Gyula

242 Régi vincellérház, maradvány a Borjumál szőllő-hegyből. Kolozsvár 26000.—

243 A Táborhely. Gazd. tanintézet majorja. Kolozsvár 6500.

244 Fürdőzés a Szamos partján, háttérben a Törökvágás. Sporttelep Kolozsvár 30000 —

245 Reggel a Kányafő-i messzelátón Kolozsvár 22000.-

246 Delelő Háttérben a gyalui hegyek. Kolozsvár 22000.-
247 Kilátás Donáth-úti kertemből a városra. Kolozsvár 22000.—
248 Az Óvári háztetők télen. Háttérben a megyeházának tornya Kolozsvár 40000.—
249 Vihar után Kolozsvár 30000.—
249a A Sétatér tava Kolozsvár 30000.—
250 Nyári délelőtt a Nagyszamos partján Szászfenes 46000.—
251 Zivatar a Donáth-uton Kolozsvár 50000.—
252 A kolozsvári Mátyás templom tornya az Óvárból nézve 28000.—
253 A Nagyszamos a gazd. intézet pallójánál. Háttérben a Házsongárd 28000.—
254 Berek a Nagyszamos partján 30000—
255 Kilátás Kolozsvárra Donát-uti kertemből. Futó Mihály ur tulajd.
256 Kolozsvár látképe Olajf.

Muszély Agost

257 Petrozsényi hegyek. Olajf. 7000.—

Nagy Sándor

258 Di[illegible]di részlet. Vizf. Eladó

Nagy Vilmos

259 Felsőujvári részlet. Olajf. 15000,—
260 Kerekes kut Erdélyben. Olfm. 10000.—

Nádler Róbert

261 Erdélyi ház. Olfm. 30000.—

Pállya Carolus

265 Erdélyi ökrös fogat. Olfm. 5000.—
266 Vajdahunyad vára. Olfm. 12000.—
267 Román udvarrészlet. Olfm. 12000.—
268 Erdélyi vásár Olfm. 12000.—

Báró R. Pongrácz Sarolta

269 Hargita alján. Olfm. 3000.—
270 Somlyó Olfm. 3000.—

Porter Paula

271 Erdélyi parasztleány. Olfm. Eladó

Rippl-Rónai József

272 A zenki kastély. Olfm.

Sándor Béla

274 Tordai hasadék. Olfm. 10000.—
275 Tordai hasadék. Vizf. 5000.—

Gy. Sándor József

276 Brassói udvar. Olfm. 20000.—
277 Szebeni udvar. Olfm. 20000.—

Szabó László

278 Thoroczkói utcarészlet. Vizf. 4500.—
279 Faházak Thoroczkón. Vizf. 2600.—

† Székely Árpád

280—293 Rézkarcok Erdélyből. Eladók.

Gy. Takách Béla

294 Vajdahunyad. Vizf. 5000.—
295 Vajdahunyad. Vizf. 7000.—

Telegdy Árpád

296 Olvadás. Olfm. 16000.—
297 Estefelé. Vizf. 1400.—
298 Csendes otthon. Vizf. 1500.—
299 Falu vége. Szinesrajz 1800.—
300 Erdő széle. Vizf. 1200.—
301 Az uj torony Linoleum metszet 900.—

Telkessy Valér

302 Thoroczkóból Torda felé Olajf. 30000.—
303 Thoroczkói asszonynép ünnepi diszben 30000.—
304 Részlet Hollófaluból. Szénrajz 4000.—

Toroczkói Wigand Ede

305 Hajdanában réges-régen. Rajzok
306 Cserényes házak. Rajzok

Undi Mariska

307 Ősi székely ház. Vizf. 8000.—
308 Parasztasszony. Viz. 20000.—
309 Alkonyat a csiki temetőben. Vizf. 10000.—
310 Ősi székely kemence Pasztell 10000.—
311 Siklódi régies tornác Pasztell 4000.—
312 Székely anya Pasztell 10000.—
313 Tornácos siklódi ház. Vizf. Magánt.
314 Székely leány. Pasztell 5000.—
315 Utszéli kereszt székelyföldön. Vizf. 4000.—
316 Hirös Biró Máthé. Székelynépballada. Üvegablakterv. 6000.—

Vámossyné Eleőd Carola

317 Boglya. Olf.
318 Thoroczkói asszony templomba menet. Vizf.
319 Templomba menet Thoroczkón. Vizf.
320 Vasárnap délután Thoroczkón. Vizf.
321 Thoroczkói templom interieur. Vizf

Veress Zoltán

322 Küküllő megyei paraszttánc. Vizf. I. 8000.—
323 Oláhnádasi falurészlet. Olf. 3000.—
324 Küküllő megyei paraszttánc. Vizf 8000.—
325 Sebesvár romjai. Olf. 3000.—
326 Tordai hasadék I. Olf 3000.—
327 Tordai hasadék II. Olf. 3000.—
328 Sztánai udvar. Olf. 3000.—
329 Thoroczkószentgyörgyi várrom. Olf. 5000.—
330 Sztánai konyha. Olf. 5000.—
331 Sztánai falurészlet. Olf 5000.—
332 Kolozsmegyei paraszttánc. Vizf. 8000.—
332a Erdéyi tánc. Olfm. 20000.—

Vidovszky Béla

333 Erdélyi templom interieur Olajf.
334 Országut Borszéknél. Olfm.
335 Borszék. Olfm.
Mindhárom kép az Orsz. Szépmv. Muzeum tulajd.

Weichinger Károly

336 A gyimesi völgyben. Vizf. 3000.—

Faschik Álmos
festőművész

* **Farsangi kiállitás.** *Jaschik* Álmos tanitványai az Országos Iparművészeti Társulat helyiségében (Andrássy-ut 69) farsangi kiállitást rendeznek. A január 20-án, vasárnap délelőtt 10 órakor megnyiló kiállitáson eredeti ötletes farsangi plakátokat, jelmezeket, álarcokat mutatnak be. A kiállitás hétköznapokon 9-től 2-ig, vasárnap 10-től 1-ig tekinthető meg.

Magyarság
1929 I. 20

KERESKEDELMI MŰVÉSZET

ÍRTA JASCHIK ÁLMOS

Az Országos Iparművészeti Társulat lekötelező előzékenysége lehetővé tette, hogy tanítványaim egyrészének tanulmányi munkáiból néhány szemelvénycsoport a nyilvánosság elé kerüljön és ez a bemutatás olyan külső formában történjék, mely némileg sejtetni engedi azt a pedagógiai alapgondolatot, melyen a munka tanulmányi része fel épült. A kiállításra szóló meghívó jelezte ugyan, hogy ezúttal nem a megszokott iskolai kiállítástípusról van szó, amelyen a hatásosan kiszemelgetett növendékmunkák ejtik kábulatba a laikus nézőt, hanem egy kísérletről, mely a tervezőművészet, a tömegipar és a kereskedelem bonyolult egymásrautaltságának mai zavaros helyzetét óhajtotta a pedagógia eszközei segítségével némileg tisztább világításba állítani. E rövid prospektusunk már terjedelmileg sem lehetett alkalmas arra, hogy ezt az elgondolást iparművészetünk időszerű életkérdéseinek legaggasztóbb jelenségeivel hozza függvényszerű kapcsolatba.

Az első kérdés, mely a pedagógiai kivitel módszertani és didaktikai részleteinek eldöntését megelőzte, s amely tanítómunkám iparművészeti részének irányát és jellegét már régóta át- meg átformálja, rövidre fogva így szól: lehetne-e a mai tőkerendszerre épült tömegipari termelésnek és az árúforgalom kereskedelmi szervezetének gazdasági érdekeit a minden reális érdekeken felülálló művészet céljaival és eszközeivel összhangba állítani? Vagy — ha az ebből folyó második kérdést nézzük —, lehet-e egyáltalában a művészetet, az életérzésnek ezt a misztikus szabadsághimnuszát a nagytőke zsoldosává szegődtetni anélkül, hogy az belső tisztaságát, etikai szűzességét elvesztené? Sőt, — hogy az előbbiekből logikusan következő harmadik kérdést is kimondjuk —, szabad-e egyáltalán iparművészetről beszélni ott, ahol az ipari produktumok művészetének stílusát, jellegét és színvonalát végső fokon a kalkuláció, az üzemköltség, a haszon és a kereskedelem egyéb sok más könyörtelen gazdasági szempontjai döntik el? Hátha nemcsak ipari produktumokról van itt szó, hanem egész egyszerűen kereskedelmi árúról, hogy ne mondjam: portékáról, mely minden esetben csak annyi és csak olyan fokú művészetet bír el, amennyi a „tisztességes üzleti haszon" sérelme nélkül, az üzemköltségek terhére elszámolható és amelyet a meghódításra kiszemelt vevőkör ízlésének felvevőképessége és teherbírása diktál? Vajjon annak a töméntelen sok segélykiáltásnak, mely az iparművészet gazdasági megmentése érdekében államsegélyért és társadalmi támogatásért esedezik, nem-e az a rettenetes tény a kiváltója, hogy a mai termelési rendszer, a nagytőke, az egyetlen munkaadó, a modern mecénás, egyszerűen átlépett a luxusipar és a vitrinművészet feje fölött is, sorsára bízva mind a kettőt, vakon és konokul lépdel előre a maga anyagias, rideg céljai felé? ...

Mégis csak hihetetlen és elképzelhetetlen, hogy az iparművészet, mint olyan, ha arra a mai létalakjában valóban szüksége volna az életnek, egyesületekbe verődve legyen kénytelen csip-csup pályadíjakból tengődni és állami támogatásokért instanciázni, mégis csak elkeserítő és porig alázó, hogy egy valóban létjogosult, eleven életű művészet dicsőségének könyvelje el, ha befolyásos pártfogók jóindulatának megnyerésével sikerül néhány alkalmi megrendelést szerezni. Nem az volna-e a természetes, hogy a befolyásos pártfogók deputációzás nélkül, maguktól halmozzák el a művészt megrendeléssel, ha a luxusművészet valóban létszükséglet, úgy, amint azt a kereskedemi és ipari vállalatok teszik, ha érdekeik a művészet igénybevételét követelik?

Melyik művészet él gyökértelenül is légüres térben: vajjon az, amelyiknek állandóan pártfogók után kell rímánkodni és panaszos küldöttséget kell holmi segélymunkákért felvonultatnia, vagy az, amelyet otthonában keres fel a rendelő, mert exisztenciája érdekében rá van utalva a segítségére?

Igen, egészen bizonyos, hogy például egy klubhelyiség művészi berendezése,

vagy egy új plébániatemplom sekrestyefelszerelése nagyobb, izgatóbb és előkelőbb művészi feladat, mint egy csokoládégyár cimkegarnitúráinak megtervezése, azonban a művészi installációért hetekig kell talpalnom, előszobáznom és protekcióznom, míg a csokoládégyáros személyesen és hívás nélkül keres fel műtermemben, mert a konkurrencia, az élet mai adottsága kényszeríti rá, hogy feljöjjön és foglalkoztasson és távozása után egy órával már megjelenik a konkurrense is, mert őt is az élet, a termelési rendszer mai adottsága kényszeríti, hogy a művész segítségéhez folyamodjék és másnap jön a nyomdász és a kiadó, hasonlóképpen az élet kényszerétől hajtva, harmadnap a kekszgyáros és a lekvárkereskedő, ugyanezen kényszer parancsára, negyednap a sodronygyáros stb., mind maguktól, deputációzás és esengés nélkül. Melyik hát az igazi, az olyan-amilyen, de a valóságos, eleven mai élet?...

Nem felejtem el, hogy van még egy harmadik lehetőség is.

Akinek a gyomra nem bírja a kilincselést, vagy a csokoládégyárosokkal lebonyolítandó ízetlen és ostoba kis üzleteket, az még mindig csinálhat iparművészetet l'art pour l'art, mesebeli mecénások mesebeli vitrinjei számára is. És minthogy a mesebeli mecénások a mesebeli tündérkirályok kíséretéhez tartoznak, biztosra veheti, hogy a megalapítandó tündérkirályság kacsalábon forgó árúházában minden műremeket fejedelmi áron el is fog adni. A kellemetlen a dologban csak az, hogy a királyságvárás egy kissé bizonytalan határidejű élvezet és addig a szegény iparművész föstögethet husvéti fatojásokat, vagy pepecselhet teababákat és lesheti a karácsonyi és husvéti vásárközönséget, vajjon telik-e neki rokoni ajándékra vagy ünnepi meglepetésre?

Nem hiszem, hogy szívfacsarodás nélkül tudnám végiglapozni azokat a statisztikákat, melyeket iparművészeti készítményekkel kereskedő vállalataink terjesztenének elém arra vonatkozólag, hogy például az elmult három év alatt mekkora volt az üzleti forgalmuk és mennyi jutott abból a művészeknek? Az sem vigasztalna meg, ha százezredszer újra hallanám, hogy a közönségnek nincsen pénze, nincsen vásárló kedve, nincsen érdeklődése. Nem vigasztalna meg, mert tudom, hogy az öt év előtti konjunktura idején a még „pénzes" közönség milyen kritikátlan habzsolással vásárolt fel minden ízléstelenséget, hogy értéktelen pénzéért cserébe legalább anyagértéket kapjon, nem vigasztalna meg, mert tudom, hogy abból a pénzből, amelyet a mai „pénztelen" Budapest egy éjszakán át léhaságokra elver, Európa legéletképesebb iparművészeti árútelepét lehetne a Belváros kellős közepén megépíteni és megszervezni. Bármennyire is szeretném iparművészetünk mai helyzetét másnak látni, nem tudom. Lehet, hogy ez a látás túlzottan sötét, de viszont ez indított cselekvésre a magam hatáskörén belül és ennek volt döntő része ama pedagógiai kísérletnek elindításában is, melyet a kiállítás elsősorban kihangsúlyozni igyekezett.

Mindenekelőtt talán kissé szokatlan volt az is, hogy a kiállítást „árúművészeti"-nek neveztük el, de azzal, hogy nem használtam a németből fordított „üzleti grafikai", vagy „kereskedelmi grafikai" elnevezést, csak nyomatékosabbá akartam tenni azt az alapgondolatot, hogy az ú. n. alkalmazott grafika (szintén német szóképzés) nem is annyira az ipar, mint inkább a kereskedelem szolgálatában áll. *Ennek* érdeke ugyanis, hogy az árút művészi köntösben, helyesebben: kívánatosabb és figyelmetkeltőbb formában hozza forgalomba. Aminthogy a művészi közreműködésnek is elsősorban az árúra kell tekintettel lennie. A litografált palackcímkék például iparilag, vagyis nyomdatechnikailag mind azonos karakterű grafikai feladatok, akár borospalackról, akár rumospalackról van szó; mégsem lehet azonban ugyanabban a stílusfelfogásban megtervezni a borcímkét, mint a rumvignettát, mert tiltakozón fog beleszólni az árú kereskedelmi karakteréből adódó különbség, sőt beleszól a vásárlás és eladás technikája csakúgy, mint azoknak a lélektani szempontoknak bonyolult sokfélesége, melyek a fogyasztóközönséget is stílusirányító tényezővé teszik.

Ami különbségnek a bor- és rumcímke között lennie kell, azt nem ipari szempontok határozzák meg, hanem a kereskedelmiek, mert az ipari készítmény, mihelyt forgalomba kerül, azonnal *árúvá* lesz és innen kezdve — az árúforgalom kereskedelmi, lélektani és esztétikai törvényeinek engedelmeskedve — a maga individualizálódott árúéletét éli. Sőt — a bor és rum példáját folytatva — a tervezőnek éreztetnie kell a címkemegoldásban még az árú minőségét is. Más a címkemegoldás

121–128. l.
képek

val is, hogy az intuíció folytán az esztétika felismerésénél ismét megformálhassa a könyv remekeit. Éppen ezért, mert ennek a helyes útnak a megtalálása a legnehezebb, az önakaraton és az önhibán kívül csak nagyon keveseknek adatik meg a megtalálása, de semmiesetre sem mondható, hogy egyaltalán nem lelhető meg, azonban időben és térben szinte beláthatatlanok a határok, ebből kifolyólag a köztük való eligazodás nem szerezhető meg olyan egyszerű eszközökkel, mint például a könyv korának kezdetén vagy átmenetén. Az út pedig egy és ugyanaz, éppen úgy, mint ahogy a művészet forrása is egy, csakhogy, az utóbbi örök és változatlan, addig az előbbi térben változik, illetve a sok hamis között nehezen lelhető fel a mindenkori helyes és célravezető.

Melyik tehát a helyes út? Az, amelyik azokhoz az anyagokhoz és technikákhoz vezet, amelyek természetüknél fogva együvé tartoznak, melyeknek a természete a bennük rejlő erő következtében elválaszthatatlan egymástól és attól a bizonyos technikától, amelyik maga után vonja a többi nélkülözhetetlen feltételt, hogy mindezt egybefoglalva formálhassa. Téves volna azonban azt a feltevést tenni magunkévá, hogy a 20. század első felének a könyvét nem lehet esztétikailag megformálni, a materiális nehézségeket hozva fel okul. Nem! A materiális szempontok szinte teljesen kikapcsolódnak ebből a kérdésből, mert az egyszerű ujságpapiros is megformálható az intuíció folytán, az esztétikai helyes, a lelket és szemet gyönyörködtető, ha meglátjuk a fent említett hozzá vezető helyes utat és ezáltal párosítjuk a szakértelmet az esztétikával. Esztétika és szakértelem: éppen olyan fölötte álló az előbbi az utóbbin, mint az anyag és technika fölött az intuíció; teljesen különálló és mégis elválaszthatatlan egymástól s éppen abban rejlik a magyarázat és ez nehezíti meg a 20. század első felének gazdasági helyzetében a szép és olcsó könyvnek a megformálását. Mert mit látunk? Azt, hogy minden ok és magyarázat nélkül összekeverve látjuk azokat az anyagokat, technikákat és művészi megoldásokat, melyek a leghatározottabban taszítják egymást. Látunk ujságpapirosra színesen nyomtatva, azonban az ujságpapiros természete és struktúrája és a színnek technikai megkeverése teljesen elütő egymástól, egymást nem tűrő, amit a nem hozzá való kötésnek az alkalmazásával betetéznek. Látunk famentes papírra nyomtatott könyveket, amelyeket a betűk és iniciálék különálló metszése tesz értéktelenné, melyeket ismét a sokkal értéktelenebb bekötési táblával tesznek tűrhetetlenné. Látunk drága, kézzel merített papírosra nyomtatott könyveket, melyeknek a papiros anyaga a betűk metszésével és általában a művészi megoldással a legnagyobb összhangban van, anyagi és intuitív szépsége remek és felértékelenithető, azonban az egészet idegenné teszi egymással a helytelenül alkalmazott nyomtatástechnika, amit az egész vagy felpergamen, vagy az egész, esetleg félbőrkötés sem tud kiküszöbölni. Látunk könyveket, amelyeknek szellemi tartalma megközelíthetetlenül fölötte áll a könyv egész megformálásánál, illetve sokkal rövidebbre van szabva élettartama, mint ahogy azt a szellemi tartalom megköveteli. Szóval látunk összevisszaságokat, amelyek mind a legnagyobb tájékozatlanságot bizonyítják és alig történik valami, hogy ezek kiküszöböltessenek. De különösen abban az irányban alig történik valami, hogy a 20. század első felének a könyvét esztétikailag helyesen tudjuk megformálni. Hogy ezt pedig megtehessük, ennek egyik legfőbb feltétele, hogy ne óhajtsunk mindenképpen díszt és pazarlást, hanem maradjunk meg mindenkor a fent említett törvényszerűségek mellett és mindenkor minden könyvnek adjuk meg a kellő értéket, mert az esztétikai szép könyvet nem az teszi, hogy tele van cifra betűkkel és mütyürkékkel, ornamensekkel és fejlécekkel, amelyeknek rajza és stílusa mind elütő egymástól. Az esztétikailag helyesen megformált könyvet nem a plüs-, bársony-, vagy a selyemkötés teszi teljessé, a domborított, művészietlen fémeknek a felragasztása, vagy a fele értéktelen rajzot tartalmazó figurák, hanem megfelelő technikának az alkalmazása és az intuitív erővel bíró anyagszerűség és ennek megfelelő művészi betű és illusztráció, amiből megdönthetetlenül az következik, hogy nem keverhetünk össze olyan anyagokat, betűket és rajzokat, amelyeknek intuitív szépsége és ereje különféle. Vagy pedig: ha ujságpapirosra akarunk egy könyvet nyomtatni, ez már nem jelentheti azt is, hogy annak a szedésnek nem kell szépen csoportosítottnak és szép térelosztásúnak lenni, hogy azon már mellékes a nyomtatástechnika és más szempontoknak a figyelembevétele, hanem ellenkezőleg, éppen olyan gondossággal oldandó meg, a beosztástól kezdve egészen a bekötésig, mintha egy legfinomabb anyaggal volna dolgunk. Végül: nem lehet akármilyen könyvet vagy könyvből 100 számozott példányt kinyomtatni.

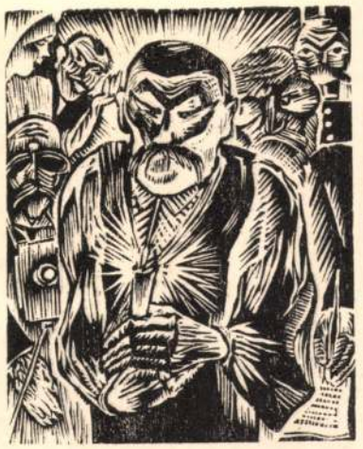

Buday György: Búcsus (1931)

iskola tanműhelyében a tanonc által készített talán első önálló munka.

Örömmel üdvözöljük ezt a bátor újítást és sok szerencsét kívánunk a további munkálkodáshoz.

Grafikai magániskolák kiállítása az Iparművészeti Társulat kiállítóhelyiségében. igen sikerült kiállítást rendezett az Iparművészeti Társulat Bortnyik Sándor, Csabai-Ékes Lajos és Jaschik Álmos növendékeinek munkáiból. A kiállított anyag nemcsak az egyes munkák szempontjából bírt érdekességgel, hanem kifejezésre jutott az anyagon keresztül az a szellem és azok a szempontok, melyek az iskolákat törekvéseikben vezérlik. Nemcsak eredményt, hanem műhely- és iskolamunkát is láttunk, amelyek érdekességben és tanulságban a kész munkákkal vetekedtek. Az egyes iskolák anyagának méltatását az értékesebb munkák reprodukcióival lapunk következő számában közöljük.

KÖNYV- ÉS LAPSZEMLE

Új Kner-kiadványok

Kultúrmunkában, melyet az áldatlan viszonyok dacára sem ad fel a gyomai Kner-nyomda, figyelemreméltó stációhoz jutott el ez évben. Befejezte az északi irodalom nálunk kevéssé ismert értékeinek magyar kiadását, elsőrangú fordításokban, tőle megszokott ízléses és különösen gondos kivitelben.

A sorozat az orosz novellairás remekeinek bemutatásával kezdődött, Haiman Hugó szerkesztésében, 12 kötetben, 1929-ben folytatódott a skandináv-irodalom első reprezentánsával, a svéd sorozattal, melyet Leffler Béla szerkesztett, 1930-ban folytatódott a dán-sorozattal, Hetyey József szerkesztésében, míg 1931-ben a norvég-sorozattal fejeződött be.

Knerék ezzel a 30 kötetből álló, minta-

Buday György: Búcsusok (1931)

mintha a tanuló a nyomdában volna. A megrendelő esetleges kikötései „szigorúan betartandók", majd a korrektúránál az esetleges változtatások (törlések, hozzáírások) figyelembe vételével kell megbirkózni a tanulónak. Az így elkészült szedés átkerül a gépterembe. Itt szintén teljesen önállóan kezelik a különböző típusú gépeket a gépmestertanoncok, öröm nézni azt a sürgésforgást és azt a készséget, amely olyankor nyilvánul meg, mikor egyik-másik nem tudja elkészíteni a neki kiadott feladatot. Ilyenkor a többiek mind egyszerre sietnek segítségére és így készül el a kollektív munka, mely szemet-lelket üdítőleg hat úgy az elkészítő tanoncra, mint a vele együtt működő szakoktatóra. Így megismerve az oktatási metódust, mely abban nyilvánul meg, hogy kollektíve tanít, de önállóságra, mindenkor a mindennapi élethez igazodva, megértjük, hogy az évkönyv teljes szövege és melléklete egy „munkaiskola" terméke. Itt a pedagógustól nem csak a szabályok, szigorú törvények és hagyományok tömkelegét tanulja, vagyis biflázza be a tanuló, hanem az élet tapasztalatait és szükségszerűségét helyesen meglátva oldja meg a feladatot, teljesen egyedül, ami azután meglátszik a munkákon, vagyis nincs a munka a szakoktató által átsminkelve, hanem a megjelenés olyan köntösben történik, ahogy azt a tanuló elkészítette. Az évkönyv megjelenése, illetve a munka elkészülte után természetes, hogy megmagyaráztatott a még meglévő hiba és így az évkönyv nem a szakoktatók által kijavított mintafüzet, hanem a tanonc-

az anyaggal és a technikával, amely messze fölötte áll a szakértelem kifejezése fölött, tehát teljesen független az előbbiektől, felsőbbségét és különállóságát egy egész világ teszi, amely semmiféle individuális törekvéssel meg nem közelíthető és el nem érhető és mégis elválaszthatatlan egymástól.

Ez a különállóság és elválaszthatatlanság uralkodik elejétől végig ezeken az alkotásokon, ennek a patinának a letörölhetetlensége képezi ezeknek a kincseknek intuitív és anyagi szépségét, melyet a könyvnyomtatás feltalálása sem tudott megváltoztatni a maga materiális és technikai szűkkörű területével, ami amellett tesz tanubizonyságot, hogy a patriarkalizmus ennek dacára megszakítás nélkül megmaradt a maga állapotában és a szétszedhető betűk meg a fakézisajtó a primitívségével semmiképpen nem befolyásolta ennek további folytonosságát, hanem az anyag és technika, az esztétika fogalmának elhatárolása mellett, a legszorosabb elválaszthatatlanságával és kivétel nélkül uralkodik a 15—18. század alkotásain is, melyek a szemlélő emberre kifejezhetetlen érzést gyakorolnak és váltanak ki. Mi ez? A legprimitívebb kézművesség és a legmagasabbrendű, amit művészetnek nevezünk? A minden őseredetiséget magában foglaló kézműipar, ahol a gép segítő eszközei kezdenek kibontakozni, amelybe a kézzel írott és festett iniciálék kifejezhetetlen gyönyörűséggel kapcsolódnak be? Mi ez? Az anyag és technika uralkodása a szakértelemmel párosulva, vagy a belső megnyilatkozás legyőzhetetlensége és alkotóképessége, amely az előbbiektől különálló és elválaszthatatlan? Tagadhatatlanul mind a kettő, külön-külön és együttvéve, mert az akkori idők helyzetének adottságai egy olyan embernek a kialakulását tették lehetővé, aki az ő belső és külső életének megfelelőleg, az anyagot és technikát kitapasztalhatta, elválaszthatatlanul és szigorúan a megihlettségtől és ennek folytán megfelelőleg az esztétika fogalmának felismerésétől.

A 19. század elejétől kezdve egy fél évszázadon keresztül, vagyis a mechanizálódás korának a kezdetén az anyag még mindig alig tér el az őseredetűségétől. A technika némi változást és bővülést mutat, a könyvnek intuitív szépsége és ebből folyó esztétikai megformálása azonban változatlan marad, hiszen az egész alakulás fokozatosan ment végbe, az anyag és technika tehát, vagyis a szakértelem még nem lépte át azt a határt, amelyen túl célravezetőbb kerülhetett és megfosztatott a különálló és elválaszthatatlan intuíciótól és ebből folyó esztétikai szépnek felismerésétől, tehát attól a képességtől, amelynek a révén a szakértő az esztétikai törvények szerint megformálhatta a könyveket, az embernek egyik legnemesebb kincsét. Pedig ebben a fél évszázadban már nagy teret foglalnak el a hidegvas technikai eszközök, amelyek a meleg és érzékeny faeszközöket helyettesítették, de végkép kiszorítani csak később voltak képesek. Ezt az állandóságot természetesen nagyban biztosította a papirosnak megállapodott alapanyaga, amelynek a könyv megformálásánál egyik legnagyobb szerep jutott, olyannyira, hogy a festék előállítása terén történő újítások és kémiai beavatkozások, továbbá a nyomtatástechnika némi átalakulása sem tudták megváltoztatni ezt a formai egyöntetűséget. Ezekből az alkotásokból szinte kivétel nélkül kisugárzik még a melegség, a tudatos formába való akarás, az intuíció és ebből folyó esztétikai törvényeknek felismerése, ami az anyagban, a technikában, a betűk metszésében és a könyvek illusztratív erejében összpontosul, amit együttvéve a könyv bekötése által elválaszthatatlanul egybekötött, hogy hirdesse beláthatatlan időkön keresztül a könyv megalkotásának azt a korát, amely átmenetét képez a könyvnek ó- és újkora között.

Ezután az átmeneti kor után az első jelek már kézzelfoghatóan kezdenek feltünedezni, amelyek a könyvnek megformálása tekintetében a közeljövőben szerephez jutnak, de ezt a nagymértékű változást és elértéktelenedést nem várta senki, amit az általános anyagi és technikai átalakulás a könyvnek későbbi megformálása tekintetében előidézett, illetve ami az esztétikai megformálását nagy általánosságban lehetetlenné tette azáltal, hogy a nagy térfoglalás olyan anyagokat vetett felszínre, amelyek nélkülözik a nemes anyagszerűséget, a technika és mechanika pedig olyan bő határok között kezd mozogni, amelyek között az eligazodás napról napra nehezebb lesz és végül a legnagyobb káoszt idézi elő.

A 19. század második és a 20. század első felének termékei képezik azt a minden szempontból értéktelen tömegproduktumot, amely a legnagyobb határozatlanságot és eltévelyedést viseli magán és bizonyítja azt a szerencsétlen időt, amelyben a szakértő elvesztette a helyes utat, jobban mondva az utak között nem képes megtalálni azt az egyet, amelyen haladva ismét összetalálkozik a szakértelem, vagyis a szakértő az esztétával azáltal, hogy a töméntelen anyag közül kiválasztja és összhangba hozza azokat, amelyek összhangba hozhatók nemcsak önmagukkal, hanem a techniká-

14-17-18.c
Magyar Grafika 1932. XIII. 1-2 47.

Pólya Tibor: Álmomban Munkácsy Mihály szelleme festette a képeimet

Zádor István: Azt álmodtam, hogy összes képeimet már a vernisszázs napján megvették

Végh Gusztáv: Lidérc nyomásos álmom volt. A Színházi Élet reklamálta az el nem készült karácsonyi rajzot

kat maga az ébrenlét szervirozza, ezért igazán nem érdemes átszenderülni egy elképzelt világba. Maradjunk tehát annál, hogy az álom kegyesebbik és bőkezűbb fele életünknek. Maradjunk a kukoricánál, vagy ha úgy tetszik, a lúdnál. Mi ugyan szabadon adtuk fel a tételt festőművészeinknek és egyáltalán nem szabtuk meg az álmok irányát, mégis úgy lát-

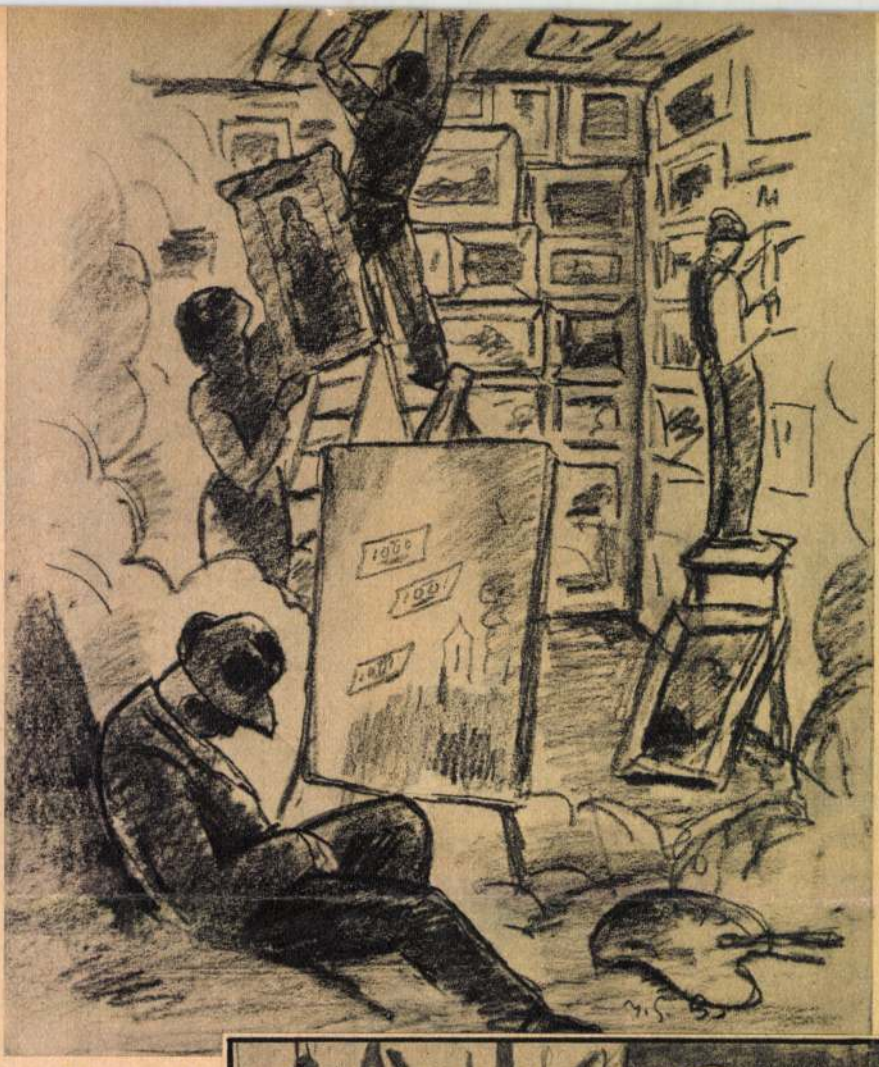

Iványi Grünwald Béla: Azt álmodtam, hogy egy gazdag magángyűjtő a képeimmel tapétázta ki a lakását. Még a plafont is

get álmodik, ha az álom istene, az öreg Morpheus kegyesen végigsimítja gondtelt homlokát.

Van persze úgy is, hogy az ember az álom démonainak grand guignollját kénytelen végiggyötrődni. De manapság az ilyen álom ritka. Az ilyen álmo-

Pólya Iván: Szép téli álmom volt. Jól fűtött műteremben festettem és a mennyezetről egész hentesüzlet lógott le

(Végh Gusztáv rajza)

Történelmi dráma öt fölvonásban

Irta: Kosztolányi Dezső

Első fölvonás

Vacsoraidőn ostromolják a társaskocsit.

A megállóról izgatottan vonulnak föl a rohamcsapatok, férfiak, nők, gyermekek, de csecsemők is, akik karon ülnek. Ebben a közelharcban férfiak káromkodása, asszonyok sivalkodása, gyermekek és csecsemők sírása hallatszik.

Végre a kocsi megtelik, a kalauz csönget, a kocsi indul.

Második fölvonás

Alig hogy tíz métert halad, egy úr bebújik a szíjon és a tornácra ugrik.

— Nincs hely — szól a kalauz, csönget s megállítja a kocsit. — Tessék leszállni.

A jövevény néhány másodpercig tünődik, aztán szomorúan engedelmeskedik.

Erre a kocsi nekilendül.

Harmadik fölvonás

Most már csak néhány métert haladhat. Megint fölkapaszkodik egy úr, táska a kezében. A kalauz csönget, megállítja a kocsit. Udvariasan figyelmezteti a fölugrót:

— Nincs hely. Tessék leszállni

tuk, hogy végeredményben ők is az álomtól várják vágyaik teljesülését és a realizálást nem bízzák a valóságra. Hogyan is bíznák, amikor nyilván annyiszor becsapta őket. Viszont az álmok nem

Jaschik Álmos: Azt álmodtam, hogy a tenger fenekén festettem

hazudnak, legfeljebb — szépítenek.

Az itt közölt sorozat rajzban meséli el miről álmodnak a pesti festők.

Herman Lipót: Miről álmodik a festő? Arról, hogy egyszer nyugodt lélekkel álmodhasson.

Gábor Móric: Álmomban megjelent a karácsonyi angyal egy megrendeléssel

Álmodik a festő

Márk Lajos: Álmomban nem voltak házbérgondjaim, — az összes lakóim fizettek

Még a nagy Freud álomelmélete is azon a népi igazságon alapul, hogy éhes lúd kukoricával álmodik. Miről álmodhatik a festő? Sikerről, pénzről, mecénásról és más hasonló jókról, amelyeket a rideg élet zsugori kézzel páncélszekrényének mélyére zárt előle. Hiszen végeredményben mindannyian erről álmodunk, csak más-más formában. A hivatalnok a ranglétra tetejére álmodja magát, a színpadi szerző a kétszázadik előadás jubiláris plakátját látja, a katona győztes hadsereg élén halad, az egyetemi hallgató a zsebében érzi a diplomát, a pilóta leszállás nélkül megkerüli a földgömböt, vagy legalábbis magassági rekordot javít, a kereskedő pedig csődönkívüli kényszeregyessé-

Szüle Péter: Olyan mecénásról álmodtam, amilyen csak az álmok világában létezik

s egész ismerősi köre többet nem lépi át a küzöböt... Vagy hogy elhiresztelí, hogy a kollekció nem ér semmit. Vagy, hogy itt a pénz a számlára, de nem adja oda — meg egyéb életveszélyes fenyegetések... A szegény szabónő is csak ember — megtántorodik. Illegális ruhakopírozásnál nagy szerepet játszik a házivarrónő nevű kémnő is, aki házról-házra jár, orvul kinyitja a szekrényeket és amint mondani szokás, »leveszi a snittet«. Az se kutya, amikor a hölgy hazaküldeti a szabónőtől a párizsi modellt, hogy otthon szeretné esti világításban próbálni, vagy a férjének megmutatni stb. és másnap visszaküldi, hogy nem áll jól. Közben lekopírozta. Felér ez kérem egy kis betöréses lopással.

Hanem mindez semmiség a férfikérdés körüli merényletekhez képest. Ott folyik az igazi öldöklő gyilkos harc, az emberrabló gangszter-világ. Nem is tudjuk hamarjában, hogyan számoljunk be erről a nagy kérdésről pár rövid sorban. Nyilt harcban elvenni férfit másik nőtől, tulajdonképpen megengedett dolog. Dehát a nyilt harc nem mulatság. Tiltott fogásokkal dolgozunk. Hányféle tolvajiskola van, Istenem... Fel se lehet sorolni. Itt vannak a mérgező besúgók. A naponta telefonálók. Azok, akik az asszonnyal színlelnek barátságot, hogy a férfi közelébe férkőzzenek. A keselyűk, akik csak betegre szállnak, mert az egyrészt gyönge, másrészt unatkozik és a törvényes hozzátartozót, aki éjjel-nappal ápolja, már eleget látta. Azok, akik úgy tesznek, mintha a férfi munkája érdekelné őket. Azok az édes kis babák, akik tehetetlenséget mímelnek. És a démonok, akik sejtetik, hogy ők szívük mélyén jók és megváltóra várnak. Folytassuk? Megtelne ez a karácsonyi szám és még mindig nem soroltuk volna fel a listát. Szerény véleményünk szerint azonban, nem azok a legbüntetendőbb bűnösök, akik saját céljaikra vesznek el férfit más nőtől, — hanem azok, akik l'art pour l'art cselekszenek. Ismerünk (sajnos) számos olyan hölgyet, akik, ha boldog szerelmeseket látnak, azonnal akcióba lépnek, hogy a férfit elhódítsák. Nem önmaguknak, — Isten őrizz — hanem valamelyik rokonuk vagy barátnőjük számára. A két példány, mely hirtelen eszünkbe jut, mindketten köztiszteletnek örvendő, erkölcsös, istenfélő, idősebb úriasszonyok, akik a legnagyobb önfeláldozással, költséget és fáradtságot nem kímélve, építik nap- és éjhosszat a vékony deszkakerítést. Tiszteljük a történelmet, de Kálmán királynak — Isten nyugosztalja — nem volt igaza... Határozottan nem. Hogy Btk.-nk teljes legyen, meg kellene szépen szabnunk minden vétek büntetését. Erre már nem érezzük magunkat hivatva. Gyönge nők vagyunk. Félünk, erősen megkülönböztetnénk azokat a kihágásokat, melyeket mások követnek el ellenünk, azoktól, amelyeket mi követünk el mások ellen.

Jaschik Álmos

— **Jaschik Álmos tervezi a „Szentiványéji álom" diszleteit.** *Jaschik* Álmos tervezőművész, a *„Roninok kincse"*, *„János vitéz"*, *„Csongor és Tünde"*, *„Csodatükör"* pompás szinpadképeivel aratott nagy Nemzeti Szinházi sikerei után most Shakespeare *„Szentiványéji álom"* cimü tündérjátékának szinpadi képeivel szerepel a november 26-iki bemutatón ismét a Nemzeti Szinház szinpadán. A *„Szentiványéji álom"* szinpadi megelevenitése évszázadok óta egyike a legcsábitóbb művészi feladatoknak, kimerithetetlen kincsesbányája a teremtő fantáziának. Érthető tehát, hogy a budapesti szinházi világ nagy érdeklődéssel várja a kiváló tervező művész uj szinpadi képeit.

N. Ú. 937. XI. 17.

Nemzeti Újság

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS!

MAGYAR szellem fegyvereivel kell megvivnunk a harcot Magyarország feltámadásáért. Ezeket a békés fegyvereket senki sem csavarhatja ki kezünkből. Ezek a fegyverek életet, világosságot terjesztenek.

Valamennyi között legnagyobb Petőfi Sándor költészete. A magyar égnek ez a száguldó üstököse még most is árasztja távoli fényét az egész müvelt világra. Nem halhat meg az a nép, melynek ilyen költője van.

JÁNOS VITÉZ, a huszonegyéves Petőfinek csodás frissességü alkotása, egy gyönyörü és mély szimbolummal végződik. Az élet vizébe dobott virágszál helyén uj életre támadva jelenik meg az, akinek szive porából a virág kinött.

Ezt a szimbolumot szeretnők megeleveniteni. János Vitézt, a magyar fantáziának ezt az egyszerü és illatozó virágát dobjuk az élet vizébe. Olyan köntösben adjuk a magyarságnak s a világ kulturnépeinek kezébe, hogy mindenki, aki elfelejtette volna, ujra megtanulja becsülni és szeretni a magyar szellemet. A magyarság szivéből nőtt ez a költemény, hozzá kell járulnia a magyarság feltámasztásához.

Öt nyelven bocsájtjuk közre Petőfi halhatatlan remekét, mely nemcsak az örök élet, de az örök ifjuság vizében is megfürdött. A magyar eredeti mellett művészi, formai tekintetben is hü német, francia, angol és olasz forditásban adjuk ki egyszerre. Külső formája méltó lesz Petőfi nevéhez és a mű értékéhez. A János Vitéz ötnyelvü amatörkiadását JASCHIK ÁLMOS kitünő grafikusművészünknek nyolc, négyszinnyomásban sokszorositott illusztrációja ékesiti. Kiállitása minden tekintetben becsületére válik a jóhirnevü magyar grafikai iparnak.

Igy felfegyverkezve inditjuk János Vitézt uj hóditó utjára. Követni fogják ezen az uton Petőfi egyéb költeményei is, legszebb alkotásainak válogatott gyüjteménye, hasonló művészi formában, német, francia, angol és olasz kiadásban.

A János Vitéz magyar nyelven 400, német és angol nyelven 300—300, francia és olasz nyelven 250—250 számozott példányban jelenik meg. Ára egész börkötésben 1—25-ig 1000 korona, 26—50-ig 750 korona, a többi példányoké félbőrkötésben 500 korona. A könyvbarátoknak ajánlatos már most biztositani maguk számára a kivánt példányokat. Kérjük tehát, közöljék velünk, hogy hány és milyen nyelvü példányra jegyeznek elő.

A könyv Biró Miklós nyomdai müintézetében készül és még ez év folyamán megjelenik.

Budapest, 1920. november havában.

MAGYAR STUDIO
V., Dorottya-u 8.

ELŐJEGYZÉSEKET ELFOGAD
A NEMZETI SZALON IRODÁJA

BIRÓ MIKLÓS IX. RÁDAY-UTCA 20

hozzájárultak. Őseink fölsorolására tehát — lévén az átlagos emberi élet fölötte kurta, a nyomdászé még kurtább —, sajnos, nem érünk rá.

Hatszáz esztendő alatt egymillió ős! Ne dagadjon tipográfuskebelünk a büszkeségtől? Ha tizenkét ősért a kamarásság jár, mennyi dukál az egymillióért? ...

... Kósza kutya vetődik az utamba. A legproletárabb, gazdátlan, mindig éhes ebek egyik szomorú példánya. Vajjon vannak-e neki is ősei?

Számítani kezdek. A kutya ivarérettsége már nyolctízhónapos korában teljes. Termékenysége pedig jóval nagyobb, mint az emberé. Terhességének ideje csak 63 nap, s ennek leteltekor egyszerre hatot-nyolcat kölykedzik.

Nagy megdöbbenésemre kiderül, hogy az én egymillió ősömmel szemben az a mocskos állat legalább is húsz-harmincmilliót mutathatna föl a legutóbbi hatszáz évről.

Hát még a tengeri malac, amely egy év alatt háromnégy turnusban negyvenet is ellik, s az újszülöttek három hónap alatt elérik a teljes ivarérettségüket!

Van egy kollégánk, a nagyfejű tipográfusbogár (nem az Oroszországba származott Csere-Bogárról van szó!), amelyet a természetrajzi könyvek *Bostrychus typographus* néven ismernek, s amely esztendőnkint néhány száz utódot nevel a fenyőerdők nagy kárára. Hány őse lehet egy-egy ily bogárkának hatszáz esztendőre visszamenőleg?

Vagy — már bocsánatot kérek — itt van a poloska, amely hatszáz esztendőre visszamenőleg szintén billiónyi őssel dicsekedhetnék. Hiszen a poloskamama évente négyszer is: márciusban, májusban, júliusban és szeptemberben szánja rá magát a szaporításra, s mindannyiszor ötven-hatvan petét tojik; hogy azután az e petékből kikelt ifjú poloskák mennyire ijesztő gyorsasággal érik el teljes szaporítóképességüket: nagyvárosi kollégáink úgyis tudják.

No de talán elég volt már ebből a matematikával fűszerezett biológiából; eléggé világos amúgy is, hogy az ősök számából nem lehet biztosan következtetni senki nemességének kisebb vagy nagyobb fokára. Próbáljuk ezt meg valamely más módon.

Mi, a munka holtig aktív katonái, alig is tudhatnók a nemességet egyébbel mérni, mint hogy mennyi jót meg hasznosat cselekedett az illető az emberiség javára, mennyi könnyet törölt le a kicsinyek arcáról, s mennyi vigasztalást és gyönyörűséget hozott az emberek millióinak. Mi, a kezünk munkájából élő nyomdászok, Gutenberg Jánosnak, „az emberiség legnagyobb jótevőjének" alakját hasonlíthatatlanul nemesebbnek látjuk, mint azokét a történelmi nagyságokét, akiknek nevétől szinte nyüzsög az iskoláskönyvek sok-sok lapja. A világhíres császárok meg hadvezérek legtöbbjét igen törpe fráternek tekintjük, mondjuk, a pápaszem ösmeretlen föltalálójához, avagy Victor Hugóhoz, Goethéhez, Jókaihoz is képest; mert hiszen ezek beláthatatlan tömegek számára szereztek megkönnyebbülést, élvezetet és szellemi gyarapodást, míg a nagynak nevezett hadvezetők életének igazában csak a háborúikban elpusztult embermilliók hekatombája a látható eredménye.

Így mérve a nemességet, s nem ragaszkodva szigorúan a két- avagy többlábú állatok specieszeihez, próbáljuk megállapítani, hogy melyik az a család, amelynek az emberiség legtöbbet köszönhet világéletében, s amely legtöbb igyekezettel és eredménnyel húzta mindenkoron a legfőbb jónak, a kultúrának szekerét.

Nem kellett soká keresnünk, már meg is találtuk. A család őse, a nemzetségalapító *Írás* talán már százezeresztendős is megvan, de azért itt él még közöttünk, s tele kézzel osztja számunkra mindazt, ami szép, jó és igaz. Mindennek, amit a „*haladás*" szó felölel: ő a világranemzője. Ő tette az embert emberré. Paradicsomi álmok hordozója, az Igazság bűvösszavú hirdetője ő. Olykor visszaélnek a nevével, a Hazugságnak varrnak róla hímet, de ő ezt végül is a legrettentőbb büntetéssel: a világosabban látó, bár gyakran csak igen kései utókornak a megvetésével sujtja.

Születése idejét és helyét nem tudjuk, A kilencvenmilliós lakosságú Atlantisz világrész tengerbesülyedésekor — tehát hatvanezer évvel ezelőtt — már élt és dolgozott, mint azt ősegyiptomi meg egyéb följegyzések szavukhihetően regélik. A negyvenezer esztendős indiai kultúrának nevelőapja volt, épp úgy a szumir kultúráé is, amely nyolcezer esztendeje volt virágában.

A legendás ős Írásnak négy legegyenesebb leszármazottját mindenki ösmeri; az egyiknek a neve *Xylo-Typographia*, a másiké *Chalkographia*, a két ifjabbiké: *Lithographia* meg *Photographia*. Édes testvér mind a négy.

Xylo-Typographia építőmester, a nagy Írás legidősebb fia, szellemi örököse és eszméinek végrehajtója. Hatalmas művön dolgozik már évszázak óta: az emberiség kultúrpalotáján, mely ha valamikor készen lesz, eszményi jóléttel egyesíti majd magában az egész emberspecieszt, bőrszínezetre, nyelvre és minden egyébre való tekintet nélkül.

Chalkographia és Lithographia segédkeznek bátyjuknak a roppant művön; övék a csinosítómunka.

A legifjabb Photographia is bőven kiveszi részét a munkából; kezenyomát ott látjuk a roppant épülettömb majd minden részén. Ma még jobbára csak segítőmunkát végez a testvérei mellett, de használhatósága napról napra nő. Máris a jobbkeze mind a háromnak. Ügyessége, találékonysága fölülmulhatatlan, s ha képességei az eddigi arányban fejlődnek: idővel még fölébük kerekedhetik.

A négy testvérnek gyermekei, unokái és dédunokái is vannak, akik egymásközt sokszorosan összeházasodva, ezernyire is megnövelték a nemesség és közhasznúság zenitjén tündöklő család tagjainak a számát. E méltán legnemesebbnek mondható család genealógiájának ösmerete kész tudomány: igazi, hazugság és csalafintaság nélkül való, szép és nagy tudomány.

* * *

Bizonyosan megértettek e lap olvasói. A legmagasztosabb rendeltetésű, tehát legnemesebb iparok és művészetek népes családjáról van szó: a *nyomdászatéról*, amelynek neve majdnem egyértelmű a kultúráéval. Amely hatalmas, mint a tenger árja: bálványokat dönt és isteneket emel. Amely jó és kedves, vigasztaló és enyhítő; a szava balzsamos ír. Amely a civilizált embernek olyan, mint a falat kenyér; nélküle élni: még gondolatnak is irtózatos volna!

Amerre lépünk: a nyomdászat valamely műve mosolyog felénk. Reggelre kelve, szűkös otthonunk falairól nyomtatott képek tekintenek alá: olajnyomatok, litográfiák vagy fotografikus képmások, három- és négyszínnyomatok, talán egy-két acélmetszet, rézkarc vagy heliogravűr is; ha a szoba fala tapétázott: a tapétában mindjárt egy igen érdekes nyomdászati terméket tisztelhetünk. A cipőnk tisztításához való cipőkrém szép bádognyomtatásos dobozban rejtőzködik, vagy ha régi módra subickot használunk: azt feketenyomásos faiskátulyában találjuk meg. Franckkávét, teát, minden háztartási cikket tarkanyomtatá-

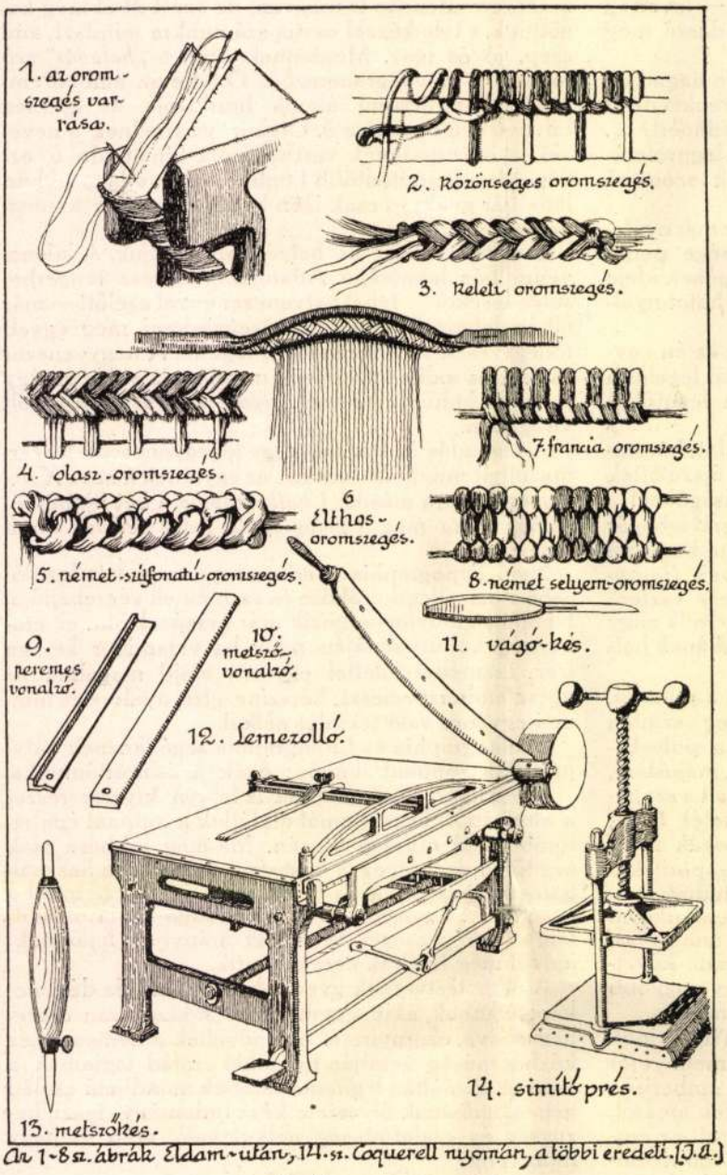

Az 1-8 sz. ábrák Eldam után, 14. sz. Coquerell nyomán, a többi eredeti. [J. A.]

Jaschik Álmos tanár könyvéből.

sos dobozokból s papírzacskókból szedeget elő édesanyánk; s a jó asszony tarka kendőjén és kötényén ott látjuk a nyomdászat egyik oldalágának, a szövetnyomtatásnak virágos motivumait. De a szövetnyomtató munkájának nyomát látjuk színes ingünk dessinjén, olcsóbbfajta nyakkendőnkön és zsebbevalóinkon is. Fehérneműnk monogrammját pedig előnyomat után varrta ki a fürge asszonyi kéz.

Reggelizünk. Szegény ember módjára, tarka bögréből szürcsöljük a kétes valódiságú kávét. Ez a bögre is bizonyos mértékben nyomdászati munka. Legalább a rajta pompázó virágdísz az; lehúzóképekkel vitték át a porcellánra, s aztán égetéssel rögzítették meg rajta. Olcsóbbfajta edényeink tüzes virágpompája mind ennek a nyomdászati eljárásnak köszönhető.

Következik az obligát cigaretta. Vaknyomásos bőrtárcánkat elővéve, bronznyomatos papirosba csavart dohányféle kerül az ajkaink közé; durva litográfiai nyomatú gyujtósskatulyánkon végighúzzuk a drága „masinát", rágyujtunk, s aztán túnak eredünk.

Az utcán a plakátok tömege köszönt bennünket; a tipográfiának és litográfiának valósággal versenytere minden hirdetőoszlop. Az utcasarkokon százféle ujság meg brosúra; markáns címsorok sivalkodnak róluk a járókelőkre. A boltok kirakatába dugott árúkon ezernyi tarka vignetta, a nyomtatástechnika sokoldalúságának megannyi bizonysága. Nincs olyan bolt, amelynek kirakata egy csomó nyomdai művet ne foglalna magában; a könyvesboltoké pedig valóságos műtárlat, ahol a grafikai sokszorosítóművészetek egész sereg ágazata küzködik egymással, avagy megfordítva: támogatja egymást.

Gyerekek sietnek az iskolába. Táskájuk tartalma csupa tipográfiai, litográfiai, fotomechanikai meg vonalzóintézeti termék. Még a ceruzájukra is rá van nyomtatva, hogy „Johann Faber" stb.

Odébb egy bús hordár támogatja a sarokház falát. A sipkáján bádognyomtatásos betűk és számok. Amott egy rendőr a hasán visel ilyes nyomdászati terméket.

Zeneszó szűrődik ki egy emeleti lakás krisztallofániás nyomatokkal ékes ablakaiból. Chopinnek a Nocturneje. Nyilván kótából, nyomtatott kótából zongorázik a lakás szépe. Hol volnánk muzsika dolgában a nyomdászat nélkül? Talán derék rokonaink, a csuvasok és cseremiszek zeneművészeténél tartanánk még ma is.

A nyomdász kezemunkája mindenütt.

Fizetési eszközünk — sajna — nyomtatott papiros; levelezésünket levélbélyegnek nevezett nyomtatott papirosdarabkáért közvetíti el a posta; ha igazságot keresünk: egyebek közt okmánybélyeg az ára; s ha minden kötél szakad: föltesszük egy színes nyomtatott „blatt"-ra, ami még megmaradt.

Bölcsőtől a koporsóig elkíséri az embert a nyomdászat. A szegényebbjét a szó legszorosabb értelmében, hiszen az újszülött proletárt víznyomatos papirospelenkába csavargatják a mai inséges időkben; ha pedig istenhozzádot mond a szegény ember ennek a tohuvabohus világnak: bronznyomásos papirosszemfödő borul a gondoktól barázdás homlokára.

Milliárdnyi gondolatban fogant ezernyi sokszorosítóeljárás: ez ma a nyomdászat. S a nyomtatóeljárások roppant családjában közös a velükszületett magasztos cél: az emberi szellem pallérozása és gyönyörködtetése. Lehet-e ennél nemesebb valamit csak képzelni is?

Eszményi nemességű demokrácia: ez a nyomdászat jellemének századokon át mindenen átcsillogó alapvonása. Akadtak bár olykor az ólombetűnek is spadassinjai, bérencei — csakúgy, mint az igazságszolgáltatásnak Jeffreys-ei és német szeptemvirjei —, de e hitványok száma elenyésző csekélységű kivétel. A nyomdászat a szellem szabadságharca, a nyomdászban pedig — félezeresztendős történelem bizonyítja — benne lappang a szabadsághős. Az elfajzás nemcsak hogy ritka dolog, hanem azonkívül még természetellenes is.

Novák László.

dik rész. A mesterség története és a művészi kötések mesterjegyei. *Negyedik rész.* Könyvkötészeti szakmunkák jegyzéke. *Ötödik rész.* Könyvkötőipari németmagyar és magyar-német szakszótár.

Érthető, hogy azok, akik a könyv megjelenéséről tudtak, érdeklődéssel várják most már küszöbön álló forgalombahozatalát. Gazdag képmellékletei közül mi is közlünk: egyet a technikai részből és néhányat a mesterjegyek érdekes sorozatából.

Színelmélet és reprodukció

Ha akár tárgyi, akár egyéni vonatkozásban valami szépet vagy fönségeset akarunk jellemezni, akkor rendesen valamilyen túlzásos kifejezéshez folyamodunk. Például ahhoz: olyan, mint a napfény; mert tisztábbat, ragyogóbbat, éltetőbbet nem ismerünk a napfénynél. A *reprodukciós technika* alapját elsősorban és kizárólagosan a fény, a tiszta fehérnek látszó napfény képezi. *Reprodukciós technika* alatt persze legelőször a fényképezést értjük, de általában minden fotomechanikai úton előállított munka ide tartozik, ha mindjárt könyvnyomtatás, fénynyomás vagy mélynyomás útján történik is a tulajdonképeni sokszorosítás.

A fényt fölhasználó fotomechanika a sokszorosítótechnikának már elég régen nélkülözhetetlen segédeszközévé fejlődött. Bőségesen, sőt változatosságban is bőven pótolja a régmult idők rajz- és festőművészetének, a fametszésnek és vésésnek bár művészi, de hosszadalmas kézimunkáját.

Ha a világűrt betöltő éter folytonosan rezgő, de minden irányban egyforma sebességű mozgása révén létrejövő fehér fényt elemeire bontjuk, akkor láthatjuk, hogy a fehérnek ismert fény egyetlen harmonikus színskálát tartalmaz. Népszerűen meghatározva: a szivárvány valamennyi, illetőleg az átmenetek egymásbakeverése révén mind a hét színét sorrendbelileg magában foglalja. E *fénytörésnek* nevezett természeti tüneményt egyszerű okok idézik elő; sőt napfényes időben lépten-nyomon találkozunk vele, igaz, anélkül, hogy a figyelmünket különösen lekötné. Néha talán káprázó szemmel szemléljük is ezt, anélkül, hogy az okát kutatnók vagy ismernők. Akár az otthonunkban, akár az utcán, mindig csak ott találkozunk vele, ahol *a fénysugarak rohamos továbbtörekvésének valamely prizmás, de a fénysugarakat áteresztő test útját állja,* mint például: a csilláron függő üvegdísz, az ablaküveg a csiszolt végein, üvegszilánk, gyémántkő stb. *Prizma* alatt olyan testet értünk, amely két egymáshoz ékalakúan hajló sima lappal bír, melyeken a fény be- és kijárhat és amely a test bizonyos pontján az ismert eredménnyel fénytörést idéz elő.

Ha az egymás mellé sorakozó szivárványszíneket nyomdászszemmel vizsgáljuk, akkor azt tapasztaljuk, hogy azok voltaképen *a három alapszínből* (piros, sárga és kék) és az azokból keverhető *másodlatszínekből* (narancs, zöld és ibolya) alakulnak ki. A két egymás mellett lévő szín szélei egymásba folynak és egy alapjában szürkés, de mindig a két határolt szín vegyülékéből eredő árnyalatban keletkező sáv képződik. A szivárvány másodlatszíneinek az eredetét keresve, a festékkeverés alapelvei jutnak eszünkbe, amelyek két alapszín egymással való egyesüléséből születnek.

Ezt könnyen megállapíthatjuk, ha tudjuk, hogy a spektrum* első színe a *piros*, a második a narancs, amely az első és harmadik *sárga* szín vegyülékéből adódik; a negyedik a zöld, mely a harmadik és ötödik *kék* színből stb. keletkezik. Amint látjuk, minden közbenső másodlatszín az előtte és utána álló alapszín keveréséből ered, akár a festékkövön végzett festékkeverésnél. A színárnyalatok pontos meglátása s megkülönböztetése tekintetében — a tárgy nem mindennapisága következtében — a fogalmak szubjektíve különfélék lehetnek és a tapasztalat szerint különfélék is. Azért ott, ahol csak minimális színérzék tételezhető föl, nehéz vállalkozásnak bizonyul a tisztán elméleti fejtegetés és magyarázgatás; vagyis: a színárnyalatok számtalan alfaját nem mindenki számára könnyű érthetővé és fölfoghatóvá tennünk.

A szemünkkel, azaz a recehártyánkkal fölfogott fehér fényből kialakuló szivárványszínek — amint már említettük — a fénytörés révén keletkeznek és pedig azért, mert az összfényt képező egyes fénysugarak alkotószínei különféle mozgási sebességgel haladnak a légűrben és így e váltakozó sebességük folytán a természetalkotta prizmával való érintkezésük idején különbözőképen törést szenvednek. Minél távolabb vannak egymástól az egyes fénysugarak sebességi mozgásai, annál távolabb esnek egymástól az azokból keletkező színek a spektrumban is. Így aztán természetes, hogy az egyes, a spektrumot képező színek sebességi mozgásuk arányában sorrendbelileg is egymás mellé kerülnek. Mivel a *piros* színt tartalmazó fénysugár *a leghosszabb*, az *ibolya* színt tartalmazó fénysugár pedig *legrövidebb* hullámhosszal bír, ez a két szín a spektrumban *egymástól legtávolabb esik.* A többi — szintén már ismertetett — színek sebességük arányában e kettő közt helyezkednek el.

*

A fény alkotóelemeivel úgy laikus szemmel megismerkedtünk, tehát bátran előremehetünk ismét egy lépéssel. Önmagától vetődik föl most már a kérdés: milyen is annak a hatása és föladata a hozzánk olyan közelálló és változatokban olyan gazdag fotomechanikában, amelynek alfáját és omegáját a fény képezi?

Tudnunk kell, hogy egyes tárgyak vagy testek az őket érő fényt vagy *áteresztik,* vagy *visszaverik,* vagy pedig *elnyelik.* Az a tárgy vagy test, amely az éterhullámokat, illetőleg az abból keletkező fényt akadálytalanul áteresztí: *átlátszó;* a fényt egyáltalában át nem eresztő tárgyak vagy testek *átlátszatlanok;* és végül a fényt csak gyöngítve áteresztők: *áttetszők.* Ha a fény olyan testet ér, amely azt mozgásában vagy továbbtörekvésében gátolja, illetőleg azt egészen vagy csak részben elnyeli, ott a mozgásában akadályozott fény kémiai változást idéz elő. Az ilyen testet *fényérzékenynek* nevezik. Ilyen test többek közt a közismert és a fotomechanikában nélkülözhetetlen brómezüst.

Ha tudjuk, hogy nemcsak a fény különböző erejű és hatású sugarak összetevődése, hanem hogy a fénytől érintett tárgyak vagy testek is különböző — mondjuk — befogadóképességel bírnak, akkor könnyen elképzelhetjük, milyen változatos annak a hatása a különféle színekre is. Erről a tényről igen könnyen meggyőződhetünk, ha a fényérzékeny lemezre rögzített és előhívott spektrumot megszemléljük. Laikus szemmel úgy látjuk a fényképezés mechanikáját, hogy a bármilyen színű tárgyból vagy testből kilövelő suga-

* A spektrum nem más, mint valamely fényforrás — a mi esetünkben a sok között a napfény — kilövelt fényének az elemei szerint való meghatározása.

Kézikönyv a könyvkötőmesterségről

Néhány nap mulva hagyja el a sajtót Jaschik Álmos tanár tollából a Népszava könyvkereskedésének a kiadásában megjelenő Műszaki Könyvtár XXXII. kötete, a könyvkötőipar első magyarnyelvű s szakirodalmi értékű kézikönyve. Címe *A könyvkötőmesterség* lesz. Ha a közelmult évek könyvkötődilettantizmusát és a konjunktúra lázlevegőjében elszaporodott „amatőr"-kiadványok divatját tekintjük, tulajdonképen csodálkoznunk kellene azon, hogy ennek a nemes mesterségnek ennyi ideig kellett várnia, amíg a szakirodalomban helyet talált. Csodálkoznunk kellene, ha nem tudnók, hogy ez a szószoros értelemben vett hézagpótló és hosszú évek tanulmányainak eredményeit összegező szakmunka már 1917-ben készen volt a megjelenésre és csak a nyugtalan évek politikai zűrzavara akadályozta meg korábbi megjelenését. Eredetileg a kereskedelemügyi minisztérium megbízásából az Iparosok Könyvtára részére készült, de az a nyomdavállalat, amely ugyanakkor csak úgy ontotta gépeiből a Milliók Könyvét és más ezzel rokonszínvonalú tipográfiai műremekeket, nem talált a könyv számára elegendő — papirost. És minthogy a könyörtelenül vágtató idő nem várta meg a papiroshiány e különleges válfajának megszűnését, egy esős októberi napon beköszöntöttek azok az idők, amikor a minisztériumok kultúrális tevékenysége hosszabb időre megbénult. Így jutott a kézirat 1919 április havában a szellemi termékek tanácsa elé, amely habozás nélkül a könyv kiadatása mellett döntött, de döntését az augusztusi események kivihetetlenné tették. A status quo alapján egy év után a könyv tehát újra az iparoktatási tanácshoz került, ahonnan írója azt visszavásárolta és a könyvkötőmunkások szakszervezetének kérelmére a Műszaki Könyvtár rendelkezésére bocsátotta.

Érdekes, ha nem is egyedülálló pályafutása ez egy szellemi terméknek, amelyet végül is a magyar munkásság áldozatkészségének kellett közkinccsé tennie olyan országban, ahol e célra iparoktató és iparfejlesztő intézmények és társadalmi egyesületek vannak.

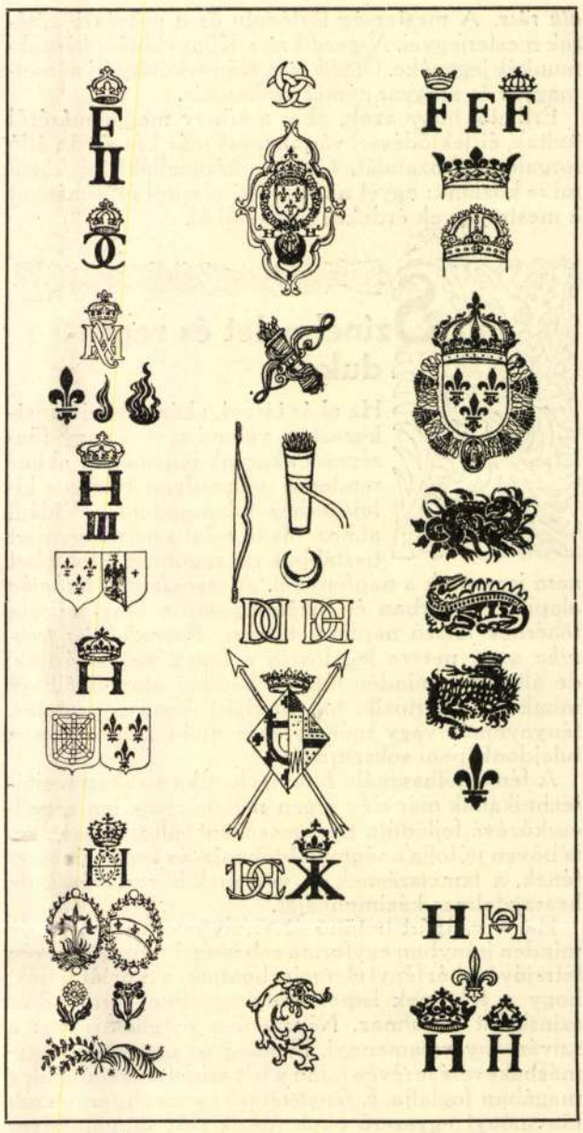

Jaschik Álmos tanár könyvéből. Könyvkötői mesterjegyek.

Mert a könyv nemcsak könyvkötősegédek és ifjúmunkások számára készült. Igaz, hogy túlnyomó része a mesterség technikai részével foglalkozik, azonban kiterjeszkedik a könyvkötőipar művészettörténetére, szakirodalmára és szakkifejezések szótárszerű magyarázatára is, sőt egyik fejezete egyenesen magában áll az ipar szakirodalmában, amennyiben történeti sorrendben összegyűjtve ismerteti a legkiválóbb mesterkötések könyvjegyeit és szignumait. A könyvkötőszakma különben is ma már olyan közel áll minden művelt emberhez, a rokonszakok munkásairól nem is beszélve, hogy egyszerűen elképzelhetetlennek tartjuk a könyvekhez való hozzánemértést bárki részéről, aki az e könyvben felölelt ismeretanyagnak *legalább* elméletileg nincs birtokában. A könyv természetesen elsősorban a mesterség kézműipari részével foglalkozik, kiterjeszkedik a ma már alig ismert technikai eljárásokra is, hogy a szakmáról egy lehetőleg egységes képet adjon, de minden alkalommal utal a géptechnikai könyvkötőipar speciális jellegére, ahol azt a tárgyalt kérdés áttekinthetősége megköveteli. A munka iránt való érdeklődést különben föltelheti tartalmának itt következő beosztása: *Első rész.* A könyvkötés munkamenete és a könyvkészítő eljárások: *I. fejezet.* A könyv fűzését előkészítő eljárások. Ívek hajtogatása. Széjjelszedés. Számbavevés. Előigazítás. Javítás, mosás, foltozás. Előzékpapirosok készítése és beillesztése. Fűzetlen könyvek körülvágása, aranymetszéseinek fölhordása és bepréselése. *II. fejezet.* A fűzés. A könyvhát enyvezése. Az előzék. A könyvhát meggömbölyítése és a körülvágás. A metszések festése és aranyozása. Az oromszegés és a jelzőszalagok. *III. fejezet.* A könyvtest betáblázása; a fölfűzés, az ereszhezillesztés és a beakasztás. A hát borítása. A födéltáblák borítása. Egészbőr- és félbőr-, egészvászon- és félvászonkötések borítása. Pergamenkötések. A bársonnyal és hímzésekkel borított könyvfödelek készítése. *IV. fejezet.* A könyvhát és a födéltáblák díszítése. A vaknyomás. A kézi aranyozás. A bőrfelrakás, a bőr, metszés és a bőrdomborítás. Csatok és veretek fölerősítése. Az előzék beragasztása. *Második rész.* A könyvkötőműhely technikai berendezése és a könyvkötőiparban használt anyagok és vegyszerek ismertetése. *Harma-*

Juszko Béla rajza

Réges-régen volt az, amikor a leszerelés után először voltam otthon a pátriámban, s a Kálvária tetejéről először néztem körül. A szántásokon, réteken túl, a fák rései között halavány, ezüstös csillogás. A Duna.

Hál' Istennek, az elsők között lehettem, akik átjutottak a Dunán, Párkánynál, ceruzával a kezemben.

Ezért aztán az idén már én se látom a gyertyák fényében azt a szomorú csillogást.

Az én boldog karácsonyom az, hogy vissza kaptuk szülőföldemet, Sajóvölgyét Pelsőcz városával.

1938 december 1.

Rudnay Gyula

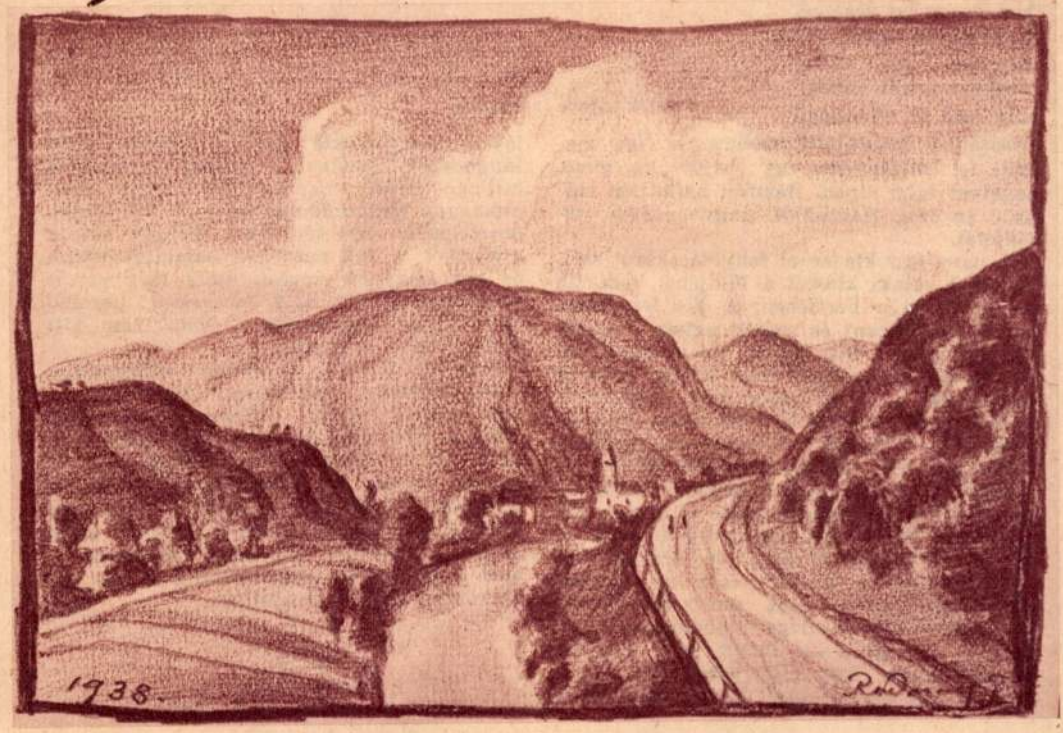

Rudnay Gyula rajza

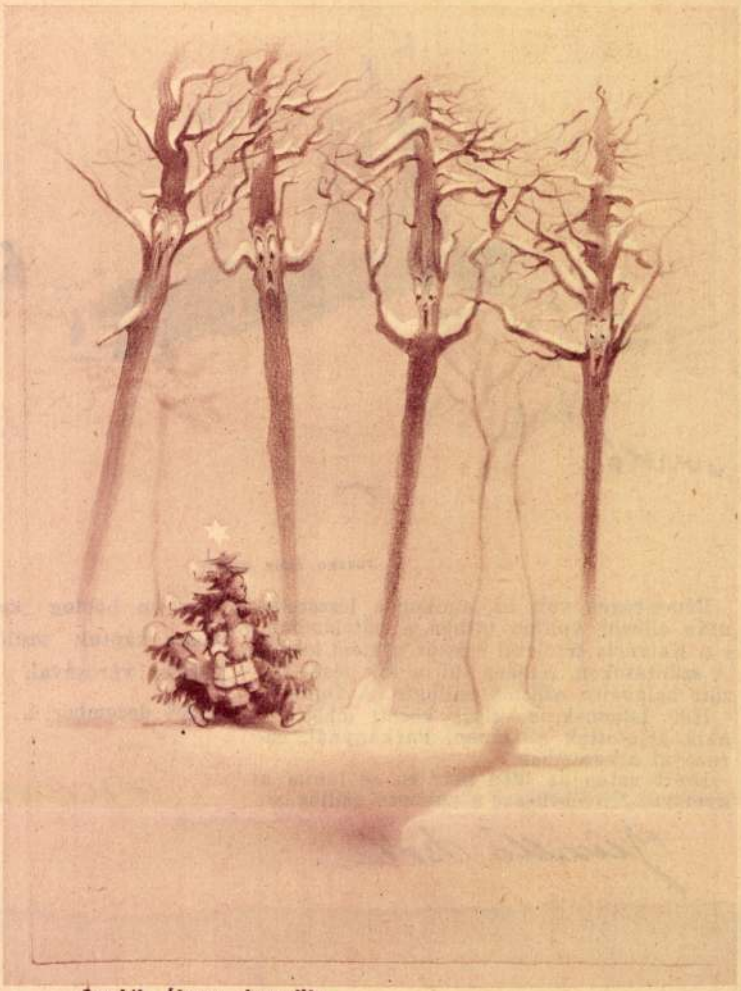

Jaschik Álmos akvarellje

A karácsony számomra az egyetlen ünnep, amelynek még a nevét sem tudom kimondani a nélkül, hogy ne gondolnék szülővárosomra. A dolog így, elsőre, egészen magától értetődőnek látszik, pedig egyáltalában nem az. Én már hároméves koromban kerültem el a szüleimmel, azóta csak nyarankint látogattam haza és így akárhogy nézem, a tény mégis az, hogy életemnek mindössze az első két karácsonyestjét töltöttem szülővárosomban. A második karácsonyomra — édesanyám tanusága szerint — még ma is elég élénken emlékszem ugyan vissza, de ennek az emléknek nincsen különösebb kapcsolata azzal az érzéssel, amely ilyenkor, december végének hangulatát idézi fel bennem. Az utolsó években sokat gondoltam erre az állandóan visszatérő hangulattársulásra és így merült fel emlékemben egy bájos kis mese, amelyet igen régen, Bártfán hallottam először az öreg Hancsától, nagynénémék cselédjétől.

A mese egy kis erdei fenyőfácskáról szól, amelyet valaki kiásott a földjéből, hazavitt és elültetett a kertjében. A kis fenyőcske szépen megfogant és megélt ugyan a nagynövésű lombos fák között, de a kerti életet megszokni sehogy sem tudta. Elfogta a honvágy az erdő után. Alig növekedett valamicskét, a levélkéi elritkultak, ágai lekonyultak, éjjel-nappal szomorúan gondolt vissza az öreg erdőre, ahonnan örökre elszakadt. Ráadásul még a gőgös lombfák is csúfolni kezdték apró termete és szúrós, kicsi levelei miatt. Amikor pedig megjött az ősz és a kopaszodó öreg lombfák látták, hogy az idegen fácska csak olyan szép zöldleveles marad, mint amilyen nyáron volt, csúfolódásuk így dühöngésbe csapott át. Amitől a kis fenyő még inkább elszomorodott. Egy éjjel aztán csoda történt. A kopasz, dereságu fák megdöbbenve látták, hogy a kis fenyőn hirtelen apró lángocskák gyúlnak, gallyai megtelnek csillogó-villogó cifraságokkal, ágai alatt csomagok halmozódnak fel és a kis fácska nesztelenül, apró léptekkel, tipegve kioson a kertből. A fák meredten bámultak utána és egy nagyobb növésü diófa még azt is észrevette, amint halk lebegéssel berepül egy kicsiny ház oldalán. Soha nem jött vissza többé a kertbe.

Ezzel a mesével, különféle változatban, azóta többször találkoztam. Ma sem tudom, hogy vajjon népmese-e, az öreg Hancsa költötte-e az én szórakoztatásomra, vagy valami városi poéta munkája? Az ellenben egészen bizonyos, hogy *ennek* a mesének a bübájos hangulata lappangott bennem kicsiny gyerekkorom óta s hogy azóta, ahányszor kigyúltak karácsonyfámon a gyertyák, nekem mindig arra a kis fenyőfára kellett gondolnom.

jaschik Álmos

Rádióélet 1938. dec. 23.

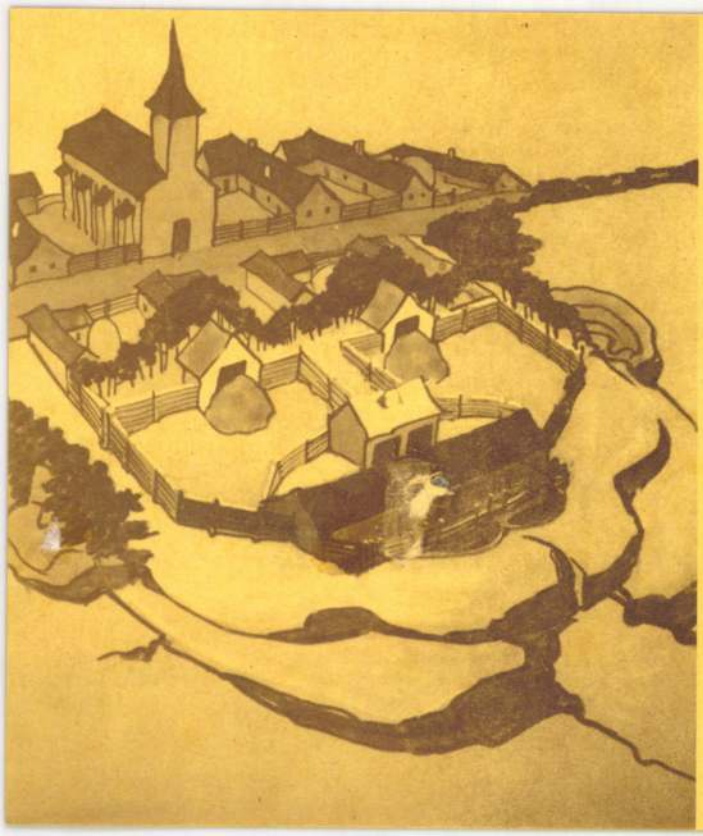

Jaschik Álmos és szabadiskolája
kiállítás és emlékülés
a Tölgyfa Galériában a Magyar
Iparművészeti Egyetem
Elméleti Intézete és az Arte
Galéria közreműködésével.
A kiállítást 2000. március 18-án
18 órakor Sümegi György
művészettörténész nyitja meg.
A 2000. március 20-án
14 órakor kezdődő emlékülésen
a tanítványok emlékeznek
az 1920–1950 között
működött iskolára. A kiállítás
2000. március 24-ig
tekinthető meg munkanapokon
10–18 óráig.

JASCHIK ÁLMOS

ZÖLGYFA
galéria
1027 Budapest II. Henger utca 2.

BUDAPEST 114
3. 8. 00
AL-I/347

MAGYARORSZÁG
026
FORINT

MTA Művészettörténeti
Intézet
Pataki Gábor
Budapest
Úri u. 49.

1250

" AKI ENGEM LÁT, LÁTJA AZ ATYÁT IS..."

AZ IPARMŰVÉSZETI MŰZEUM TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

JASCHIK ÁLMOS
BIBLIAILLUSZTRÁCIÓIBÓL

RENDEZETT KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA,

2000. DECEMBER 1-JÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN FÉL HÁROM ÓRÁRA.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA

DR. JELENITS ISTVÁN
PIARISTA, A PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM ESZTÉTIKA TANSZÉKÉNEK VEZETŐJE.

KÖZREMŰKÖDIK AZ HARPE D'OR ÉNEKEGYÜTTES.

ELŐOLDALON JASCHIK ÁLMOS: BIBLIA-ILLUSZTRÁCIÓ (ANGYALI ÜDVÖZLET)
PAPÍR, VEGYES TECHNIKA

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM, BUDAPEST

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 2001. JANUÁR 7-ÉIG.

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM FENNTARTÓJA:

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTÉRIUMA

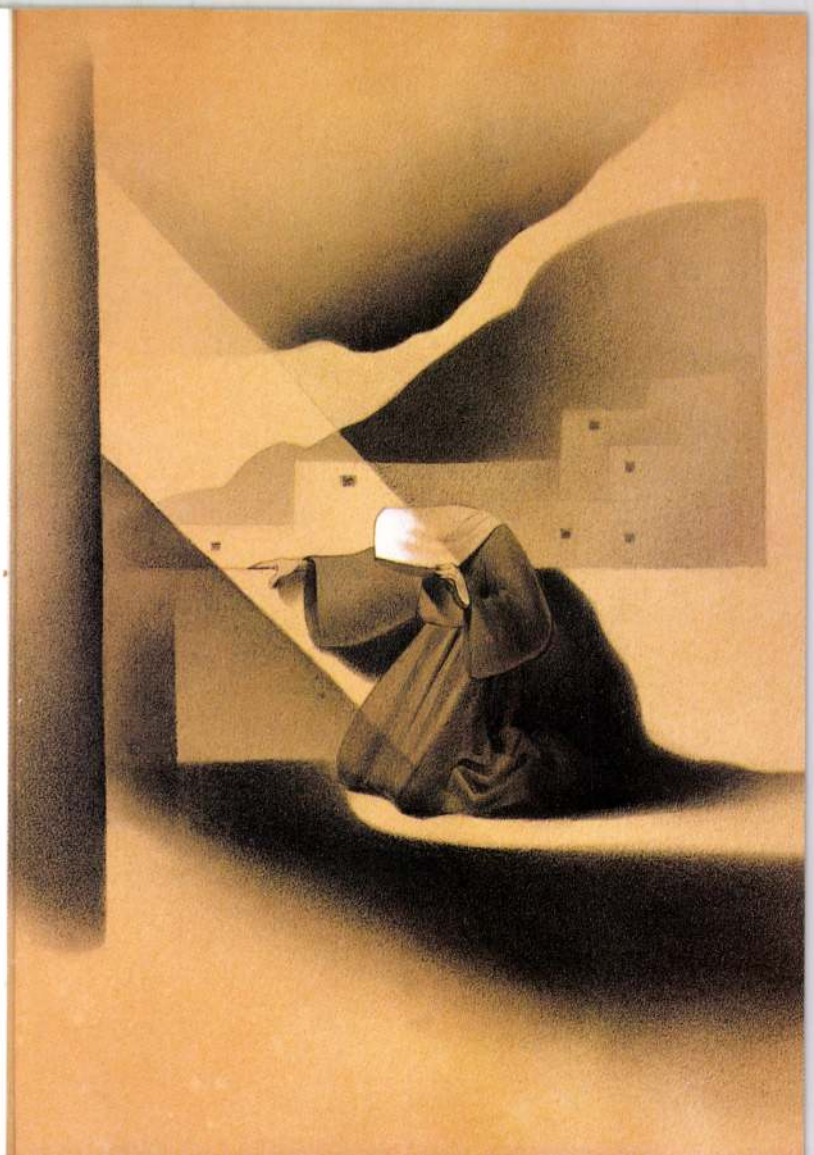

JASCHIK ÁLMOS

Iparművészeti Múzeum: Szecesszió, a XX. század hajnala. Örökségünk őrzői – Tisztelet az adományozónak (2001. jan. 28-ig). Jaschik Álmos bibliaillusztrációi (2001. jan. 7-ig).

MAGYAR NEMZET, 2000 DEC. 9. 38.o.

ilés- zott a meghirdetett székre. **K. Gy.** | szédságában élő lakosokat is.

JÁSZ JOLÁN festő

Gyulai festőművészek tárlata

Az öttletgazda dr. Erdei Zoltán volt FAZEKAS FERENC FELVÉTELE

KERTÉSSZIGET – *Dr. Erdei Zoltán,* Kertészsziget jegyzője Gyula városából jár ki a településre, hogy a törvényességi felügyeletet ellássa. E fontos munkája mellett nagy figyelmet fordít arra, hogy a községbe városi szintű bemutatókat, köztük sportrendezvényeket hozzon. Számos ilyenre volt már példa, ám a legutóbbi, a május 31-én a polgármesteri hivatalban megnyílt képkiállítás – mennyiségével és művészi értékét tekintve – az eddigi legnagyobb próbálkozás. *Jenei Kálmán,* a gyulai művészek társasága nevében nyitotta meg azt a képzőművészeti kiállítást, amelyen *Bagyinkáné Jász Jolán, Fábián Irén, Székelyhidi Attila, Volent Katalin* és *Puj Tivadar* festőművészek alkotásai láthatók.

Ebben az ötös fogatban az a közös, miként alkotásaikban is, hogy szeretik közvetlen környezetüket, a természetet és a város látványait ábrázolni. Mindannyian külföldi és belföldi alkotótáborok résztvevői. **O. F.**

1997. június 2. Békési Napló

kitelepített és itthon maradt németek újra találkozzanak. Az elnök kifejtette, az elfogadott kisebbségi törvény Európában példátlan lehetőséget adott a nemzetiségieknek: azt, hogy kezükbe vegyék saját sorsukat. A németek 1944 és 1955 közötti kitelepítésének időszakától úgy köszöntek el, hogy nem merülnek el a múlt fájdalmas emlékeiben, hanem a jövőbe tekintenek.

te a mezőberényieket. Mint azt megfogalmazta, ötven év után is nagy-nagy szeretettel gondolnak szülővárosukra.

Ezt követően a német hagyományápoló egyesület klubjában *Bácskai Károly*, német evangélikus lelkész nyitotta meg *Váradi Zoltán* képeiből álló „Békés megye német templomai" című fotókiállítást. A program a Békés megyei német kulturális csoportok műsorával és sváb bállal zárult. **M. L.**

kezm
szerv
mara
tásár
A ha
délel
végü
nos
töttek
hogy
esmé
ha- és
lyás a

Párbaj és pártba

Sokféle dolgot várhatunk el manapság a politikusoktól egy jól működő parlamentáris demokráciában. Egyvalamit azonban biztosan nem, s ez az „igazság jegyében élés", mint politikai program. Akár tetszik, akár nem, a demokratikus politika lényegét sokkal jobban kifejezi, ha mint „működőképes féligazságok" rendszerét határozzuk meg. A parlamentáris demokrácia, legmélyebb lényege szerint, egymást szembenállásuk révén kölcsönösen korlátozó hazugságok rendszere, melyen belül mindegyik párt arra törekszik, hogy részigazságokat úgy állítson be, mintha az valaminő teljes igazság volna – írta a kelet-közép-európai átalakulásokról a téma egyik legavatottabb szakértője, Timothy Garton Ash 1991-ben. Mindezt annak a köztudatba berobbant városnévnek az apropóján írom, melynek neve Jászapáti.

Mindenesetre szögezzük le: előre lehetett tudni, a meggyőzés lehetetlen ott, ahol egymás felett akarnak győzedelmeskedni az ellenfelek. Nem lehet – persze meglehet, nem is kell – érdemi vitát folytatni ott, ahol a hívek, az ellenfél és az ellenfél hívei mint nézősereg töltik meg a széksorokat és folyamatos tetszésnyilvánításukkal vagy felhördüléseikkel kommentálják az elhangzottakat. De mondjuk el: a részra, hogy ezek esetle nézők szembesítsék ó

A tanulság a törté lésben semmi újat n vényhozás a legross minden ügyben a bí laszt a legélesebb meg, s mindent úgy egyes alkalommal megismétlődésétől hangnemben, a foko menni. Figyelemre felkészítése, felkész az is, hogy olykor cadrészben igaz szl felét. Torgyán Józs nincs semmi új a ta mel láthatóan zava mű közeg hallgatta lésein szokta. Kérd sítenie. Attól pedig magukat kiáltották siknak nem adtak s tásokon, s hogy egy di, míg másikójuk

NÉPSZABADSÁG

JASCHIK ÁLMOS

Teatrum mundi

Jaschik Álmos Biblia-illusztrációi a Petőfi Irodalmi Múzeumban

Jaschik Álmosnak utoljára születése centenáriumára, azaz 15 éve rendezett kiállítást a Petőfi Irodalmi Múzeum. Aki akkor éppen nem járt arra, vagy még meg sem született, nem nagyon találkozhatott a „magyar Doré" (ahogyan egyik tanítványa, Láng Éva nevezte) – de mondhatunk Klimtet, sőt Füsslit is – műveivel, sokoldalú művészi, művészetszervezői, pedagógusi és elméletírói tevékenységével. Pedig a harmincas évek magyar napisajtója élesre állított figyelemmel követte Jaschik pályáját; a János vitéz japán szemre igazított, Tokióban bemutatott illusztrált kiadása igazi szenzáció volt, az Esti Újság 1941. május 27-i száma a berlini Nemzeti Színházban bemutatott Ős-Faust díszleteinek szóló tomboló tapsviharról számolt be, tanítványaival rendezett írás- és rajzművészeti kiállításai népszerűsége mögött a tisztes kézműves munka fedezete állt. Ennyit a népszerűségről, ha az ember nem Bajor Gizi.

Továbbá Jaschik vezette be elsőként a színházi makettépítést, ő alkalmazott először vetített színpadi hátteret a Csongor és Tündében, és a magyar rajzosfilm (azaz rajzfilm) megszületésénél is ott találjuk a negyvenes években – de erről alkalmasint írjanak a színházi és filmes szakemberek.

Jaschik 1934-től folyamatosan rajzolt Biblia-illusztrációinak kiállítása most az Iparművészeti Múzeum karácsonyi gesztusa.

Az evangéliumi versekhez készült illusztrációk a tízes évek ornamentális szecessziójához képest egy manierisztikus Jaschikot mutatnak. 1935-től a Nemzeti Színház díszlettervezőjeként dolgozik, és ha e grafikai lapok csúcsra járatott jeleneteit szemléljük, nyilvánvaló, hogy a színpadi reflexektől Jaschik sem maradt érintetlen. Ebben a grafikai sorozatban az a legjobb, ami a szemünk elől következetesen rejtve marad. Hogy tudniillik nem akarja Jézus Krisztust ábrázolni. Jaschik auratikus fényt helyez az alak helyébe, és hagyja, hogy groteszk karakterfejek mondják tovább a történetet. Csak a hatást látjuk: mesterien mozgatott csoportokat, néhány egyszerű elemből álló díszletet, mintha a barokkban kivirágzott teatrum mundi poentírozott változatát idézte volna meg Jaschik ceruzája. Csak Szűz Mária hajtja a fejét megadóan a rézsut eső fénybe. Hideglelős ezredvégen könnyebben képzelünk reflektort a takarásból előrevetülő fényforrás helyébe, Mária térdre hulló alakjában mégis inkább egy szelíd kezdet reményteli ikonját visszük haza.

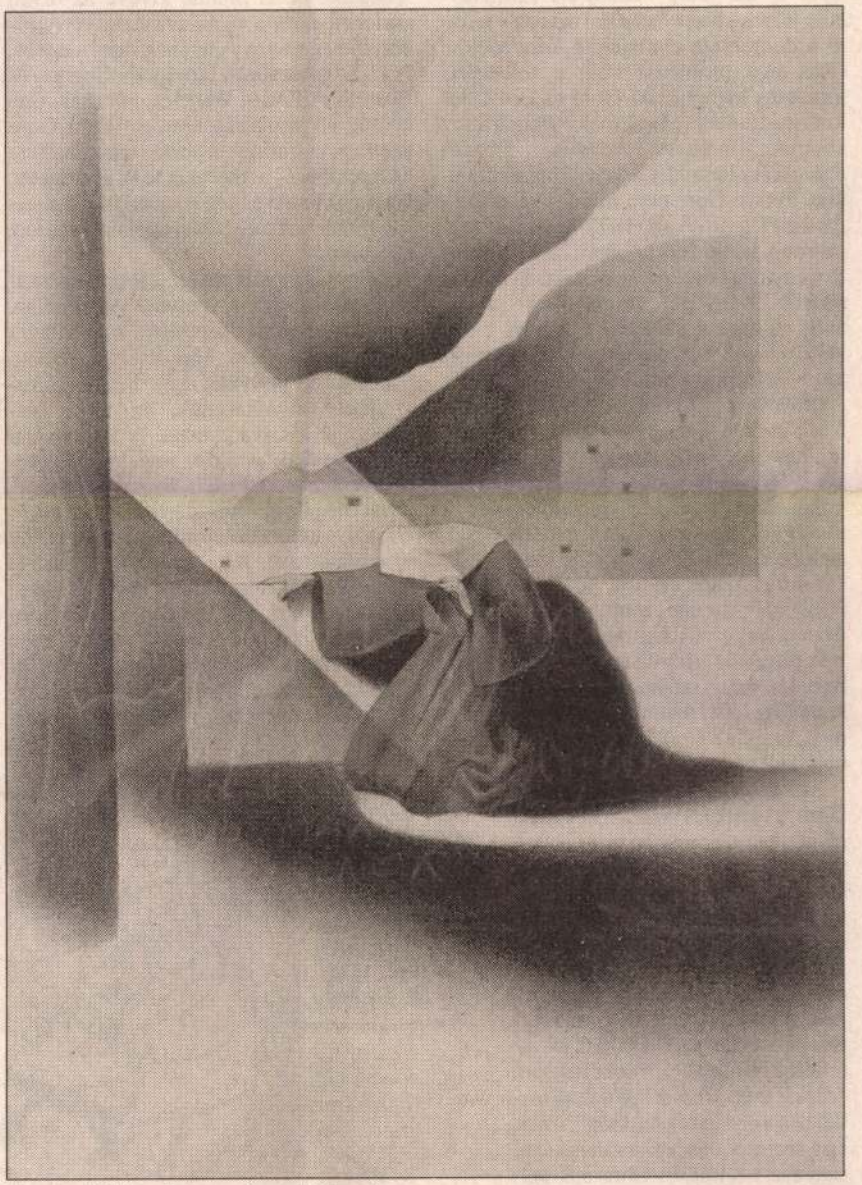

Egy szelíd kezdet reményteli ikonja FOTÓ: SOPRONYI GYULA

Aknai Katalin

Egy lépéssel közelebb az é

1992-ben Bob Casey, Pennsylvania demokrata kormányzója jelezte, hogy beszédet szeretne tartani a demokrata elnökjelölő konvención. Csak egy probléma volt: a tolerancia keresztes lovagjai, Al Gore és Bill Clinton nem tudták tolerálni egy életpárti (az abortusz törvényes lehetőségét ellenző) demokrata beszédét a saját konvenciójukon. Persze Gore nem mindig vélekedett így az életpártiakról. 1977-ben, még tennessee-i képviselő korában, a Hyde-féle törvénykiegészítésre szavazott, amely kimondta, hogy az „abortusz egy olyan, még meg nem született gyermek életét veszi el, aki egy emberi lény", és hogy nincs alkotmány által biztosított jog az abortuszhoz. 1984-ben Gore a Siljanderféle törvénykiegészítésre szavazott, mely minden „még meg nem született gyermeket... »személy-nek« definiált a fogamzás pillanatától kezdve". Ez lényegében a törvényes abortusz végét jelentette volna, akárcsak az 1977-es tövénykiegészítés. 1984-ben Gore ezt írta egy tennessee-i polgárnak: „mély személyes meggyőződésem, hogy az abortusz rossz... és remélem, hogy az abortuszok jelenleg felháborítóan nagy száma ugrásszerűen csökkenni fog... és osztom az ön azon véleményét, hogy az ártatlan emberéletet meg kell védeni".

Mikor a módfelett opportunista Gore a nemzeti színtérre került, elvetette a tennessee-i konzervativizmust, és liberális metamorfózison ment keresztül. Olyannyira, hogy most már el sem tud képzelni olyan abortuszt, ami ne lenne megengedhető, hiszen most már nem tekinti a magzatot személynek, nincs felháborodva az abortuszok magas száma miatt, és az ártatlan emberélet védelme sem érdekli már. Erre a 180 fokos fordulatra azért „volt szükség", mert egy szoros választás során minden szavazat számít, és Gore-nak kellettek azoknak a radikális feministáknak a szavazatai is, akik szerint az abortusz morális szempontból semilyen körülmények között nem rossz, és semmilyen körülmények között sem szabad tiltani. Ezek megszerzéséhez teljes mértékben magáévá kellett tennie az

Times felmérése szerint az amerikaiak 54 százaléka be is tiltaná, kivéve az olyan eseteket, mint a nemi erőszak, vérfertőzés, illetve az anya életének megmentése. Ezt a megközelítést támogatja George W. Bush is. A Roe v. Wade-et már csak a lakosság 43 százaléka támogatja. Al Gore azonban – ultrafeminista támogatóival egyetemben – nemcsak a fenti esetekben, hanem minden egyéb esetben is, a terhesség minden szakaszában engedélyezné az abortuszt.

Gore támogatja az ún. „részleges szüléses abortuszt" is, melynek lényege az, hogy az abortuszt a részben már világra hozott gyermeken végzik el: a születő gyermek koponyáját egy hegyes szerszámmal átlyukasztják, az agyát vákuummal kiszivattyúzzák, a koponyáját összenyomják, majd a már halott gyermek világra hozását befejezik. A procedúrát még az abortuszpártiak egy része is ellenzi, néhányan, mint például Pat Moynihan szenátor, egyenesen csecsemőgyilkosságnak nevezik. Vannak azonban olyanok is, mint például Diane Feinstein szenátor, akik szerint semmi rossz nincs abban, ha egy 9 hónapos csecsemőn végeznek el abortuszt, sőt, egy csecsemőnek nincsenek jogai még a szülés tője cseppet sem burkolt fenyegetést intézett Gore-hoz: Mivel az alapvetően abortuszpárti Bayh ellenzi a részleges szüléses abortuszt, ha Gore őt választja, elbúcsúzhat a NOW támogatásától. Gore vette a lapot, Bayh pedig elbúcsúzhatott rövid életű alelnöki reményeitől.

Mikor Tim Russert, NBC-s Meet the Press műsorvezetője és az USA egyik legjobb tévériportere arról kérdezte Gore-t, hogy a kivégzés előtt álló terhes nőknek engedélyezné-e a szülést, Gore zavarodottan tért ki a válasz elől, majd sajtóemberei útján később jelezte, hogy itt is a nőre bízná a döntést. A dupla kivégzés koncepcióját a képviselőház egyhangú, 417-0 többséggel ítélte el.

Az abortuszfronton elszenvedett számos vereség és nyolcévnyi Clinton–Gore-korszak után az életpártiak mindenképpen véget akarnak vetni a liberálisok élet elleni kampányának. A legtöbb keresztény-konzervatív szervezet és vezetőik George W. Bush mellett kötelezték el magukat, bár Bush életpártiságával kapcsolatban is felmerültek kételyek. Bush ugyan beszédeiben életpártinak vallja magát, de több újság szerint Bush is azt mondta kampánya során néhány választónak, hogy az abortusszal kapcsolatos

– Professzor úr! Van esély, hogy az elnök úr rendbejön a választásokig? Sajnos néhány n olvasott egy közvélemény-kutatási jelentést, ami szerint a választóknak kereken 50 szá ka szereti a sajtot, 50 százaléka pedig nem...

MARABU

sztasága
rűsége

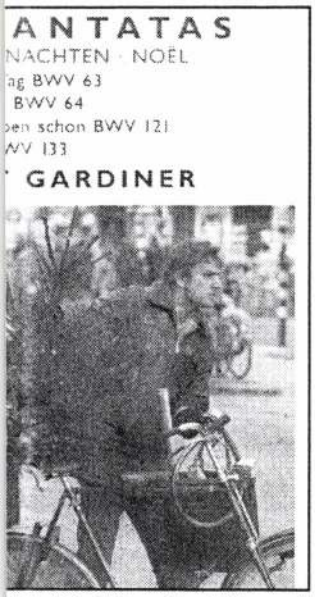

ilönbözőbb emberi állapotok
- nem pusztán az érzelmek
- mindannyiunk számára is-
erős, mégis a távolira, az is-
eretlenre, a megragadhatat-
nként is befogadhatóra táru-
megjelenítése, a fokozhatat-
nul gazdag, mégis egyszerű
lítettség, egyszóval az az
gyetemesség, amely csak a
vételes szellemen keresztül
lenhet meg. És mindez itt
gészen konkrét formában: az
lventi és karácsonyi öröm ki-
jeződéseként. Nemcsak a
mbor ember hallja bele e ze-
ébe az isteni megjelenése kel-
tte valódi örömöt — ez az is-
nitől érintett zene, és így
ngzik, akár meghalljuk,
kár nem. Ám úgy hordozza
maga módján) az istenit,
gy egyben a legemberibb is.
ch műveit ezért nem lehet
egunni, akivel ez mégis
egtörténik, az az öröm tisz-
ságát és egyszerűségét unja.
a Bach zenéjét hallgatjuk —
készület és az ünnep alkal-
ával is — bizonnyal közel-
ob kerülünk karácsony vég-
len titkának — ha nem is
ntosabb fogalmi megértésé-
z, de tiszta és egyszerű örö-
éhez mindenképpen.

(Bach: Cantatas — Advent; ristmas, DG-Archiv Produk-n, 2000)

Permantier Zoltán

„Aki engem lát, látja az Atyát is..."

Jaschik Álmos Biblia-illusztrációi

A szakirodalomban a „népies szecesszió" kismestereként emlegetett *Jaschik Álmos* (1885-1950) festő-, grafikus- és iparművész számos alkalmazott grafikai műfajban kipróbálta tehetségét. Könyvillusztrátorként, az első magyar — azóta nyoma veszett — rajzfilm készítőjeként, díszletek alkotójaként, tanárként egyaránt méltatlanul elfeledett a neve az utókor előtt.

Az Iparművészeti Múzeumban nyílt meg az a kiállítás, amely a művész 1934-1940 között, az evangéliumokhoz készített illusztrációit mutatja be. E grafikai sorozat darabjain számos esetben felismerjük az európai művészi hagyományban kialakult ábrázolási módot, ahogyan festők-grafikusok évszázadok óta láttatják a bibliai jeleneteket. Azonban Jaschik Álmos sorozatán végigvonul egy egészen újszerű képi megoldás: Jézus alakja egyetlen képen sem látható. Emberek, olykor egész tömegek veszik körül, eltakarja őt egy fa, vagy éppen kilépett a képmezőből, esetleg az ő nézőpontjából láthatjuk az eseményeket. A legtöbb esetben fénysugár jelzi a képen, merre keressük Jézus alakját.

A kiállítást *Jelenits István* piarista nyitotta meg, az ő szavaiból idézünk: „János evangéliumában olvashatjuk: „Az Ige testté lett, és közöttünk lakozott." Jézus nemcsak *kimondott* szavakat, hanem valamiképpen *ő maga is szó*. Testté lett szó — és aki látta, azt megszólította a lénye, a személyisége. Egyszer azt mondta: „Aki engem lát, látja az Atyát is." Azoknak az embereknek a tekintetében, akiket ezeken a képeken látunk, ennek az ámulata tükröződik. Nemcsak egy szokatlan, különös emberrel találkoztak, akit „megnéz magának az ember", hanem olyasvalakivel, aki a *testté lett ige*. Hitünk szerint ez az ember, Jézus a második isteni személy, aki az emberséget nem álruhaként vette magára, hogy — mint a mesebeli királyok — a szegények ruhájába öltözzék, és elvegyüljön a nép között. Láthatóvá lett benne az Ige, az Isten mássága és mégis nekünk való volta. Valamiképpen izzik-lobog az a gazdagság, amely emberi szegénységben tud igazán megjelenni közöttünk. Ez a Jézus az, akire figyelnek ezek az emberek: odaadással, örömmel, áhítattal vagy máskor gúnnyal, ellenkezéssel, riadalommal. A beteljesedés közelébe jutó ősi emberi éhség, szomjúság, vágy fejeződik ki tekintetükben. Örömük a szomjas emberé, aki rábukkant a forrásra, amelynek létéről már-már lemondott, de mégis rátalált, és meríteni tud belőle. Csodálatos, ritka, szokatlan leleménye a művésznek, hogy nem Jézus arcát, alakját akarja a szemünk elé állítani, hanem a Jézusra figyelő emberekét — akik egyszer ránéztek, és tekintetük nem tud többé elszakadni tőle. Jézus szava: „Boldog a ti szemetek, mert láttok, és a ti fületek, mert hallotok. Sokan kívánták látni, amit ti láttok, de nem láthatták..." Ezeknek a boldog embereknek az arca látható itt, és valamiképpen kontrollálni lehet, hogy boldogságuk nem illúzió vagy önmegtévesztő elragadtatás. Ezek az emberek megmaradnak a földön — evilági lényük magasztosul föl abban a tekintetben, amelyet a festő rögzít. (...) A Jézustól megérintett világ is fölvonul itt. Nem egyszerűen Krisztust, hanem az érintésére megzendülő világot tapasztaljuk, ragadjuk meg ezeken a képeken."

szigeti

Jaschik Álmos Bilblia-illusztrációi 2001. január 7-ig tekinthetők meg az Iparművészeti Múzeumban.

Pápai érdekesség

Miért nem a hölgyet nézik?

A későbbi XXIII. János még párizsi nuncius korában egy ünnepélyes vacsorán vett részt. Mikor bejött a terembe egy feltűnően szép fiatal, kacéran öltözött hölgy, *Roncalli érsek* megjegyezte a körülötte állóknak: „Furcsállom, hogy mikor egy szép hölgy lép be, mindenki rám néz, ahelyett, hogy őt figyelnék."

Két második

A legrövidebb pápaság *első* II. Istváné volt. Mindössze négy napig tartott. Mivel nem is lett felszentelve, ami az akkori kánonjogi előírások értelmében a pápaság kezdetét jelentette, az utána megválasz-

II. István

tott pápa, aki szintén István volt (752-757), ugyanezt a sorszámot kapta, de zárójelben még ma is jelzik azt is, hogy harmadik. A hivatalos pápa listákban minden további István előtt ezért két sorszám látható, például VIII. (IX.) István.

Az olló segített

Mikor még nem létezett elektromos hangerősítés, az újonnan megválasztott pápa nevének bejelentése sokszor kisebb bonyodalmakat okozott. Ugyanis a Szent Péter bazilika magasban lévő erkélyéről történő bejelentés alapján ritkán értették pontosan az új pápa nevét. Mikor azonban *Szent X. Piuszt* (Sarto bí-

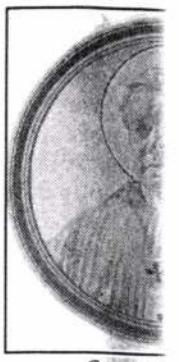

Szent

borost) választ
nek a neve m
jelent, a Vatiká
lakából egy k
ros egy szabó
sával tette e
szóbeli közlést

Kényszе de sze

Valószínűle
855) az egyet
nem szabad ak
Szent Péter sz
Megkoronázot
templomának
ságot egyáltal
és vissza is uta
szakkal kény
emelte a nevét
a Vatikán és
városrész köré

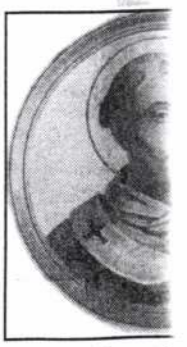

Szent I

na), amelyet e
rony védett,
kapuja volt. Ő
aki a hivatalos
mot íratott. A k
re jentős élet
maga mögött.
ták.

SZ KIADÓ AJÁNLATA

AZ ALBERTFALVI DON BOSCO ISKOLÁT PATRONÁL

melódiában, dalban, misztériumokban az i
dicsőítésére. A művészi hivatottság eme maga
pallérozatlan elme nem juthat el soha! Se
tekintse magát kivételnek. A lángész útját is
előtt megérthetetlen fizikai és lelki munka, küz
tanulás, önkritika, tépelődés és sokszor csaló
jellemzi. A lelkileg ki nem művelt „művész"
sában — a modern kritikusok nyelvén szó
látunk majd „stílust, formanyelvet, technikai b
nyers erőt, sugalló erőt, hatalmas lendülett
pozíciót, artisztikus finomságot, pompás sz
sokat, tónusok hangulatait, stíleklekticizmus
stb., csak éppen a *teremtő* művész *eredetis*
abból hiányozni. A művészi oklevél ugyani
tesz senkit művésszé s a technikai tudás nem e
a művészi tudással. Az előbbi reprodukáló; az
alkotó készség és tudás. Az első legyen szé
az igazi művész műterméből; a másik eszmé
legyen minden ifjú művészi törekvésnek.

BÁBSZÍNHÁZ EGY IPARMŰVÉSZETI ISKOLÁBAN. Talán kevesen tudják, de példaadásul érdemes feljegyezni, hogy van egy iparművészeti iskola, melynek egész kis bábszínháza van s ez a zürichi. 1918-ban a német Werkbund kiállítást rendezett a német Svájc fővárosában s ennek egyik kedves meglepetése volt a bábjátékok groteszk színpada. A kiállítás lezárása után az ottani iskola szerezte meg az egész kelléktárat. Nemcsak megszerezte s működésben tartotta, hanem gyönyörűen tovább is fejlesztette. Ma már jeles zürichi festők tervezik a kis színpad díszleteit és kitünő fafaragók készítik a szereplőket. A bábszínház pedig a növendékek és a közönség elragadtatásával működik. Mozgás, önkéntelen groteszkség, a realitáson túlmenő mozdulat, fantasztikum, egészen elsőrangú inspirálónak bizonyul és a színjátszás ősi, meseszerű formavilágába minden magyarázatnál jobban belevilágít. A színház a zürichi finomízlésű közönségnek is egyik kedves mulatsága. Az elmult esztendőben több darabnak volt nagy sikere. Egyik egy Pocci-darab volt, a „bábjáték klasszikusának" mesterművei közül. A másik egy modern német vígjáték, melyet Ernst Toller írt egyenesen bábúk számára. Nagyon tetszett egy Pergolesi hagyatékából származó kis opera is, de valamennyinél nagyobb sikere volt annak a kis szindarabnak, amely a halhatatlan Don Quijotteot viszi a deszkákra. Cervantes regényének azt a részletét dramatizálta ez a színműíró, mikor Don Quijotte a bábúk közé rohan s hősies kard-hadonászással valamennyi fafigurát lekaszabolja. Ehhez kisérőzenét is szerzett egy komponista és a Cervantes-jubileumon nagy sikere volt a zürichi bábszínházban előadott marionett-komédiának.

ZWEYBRÜCK ISKOLÁJA. A *Studio* szeptemberi számában a kiváló bécsi iparművésznőnek, Zweybrück Emmynek iskoláját mutatja be képben és szóval. Ma, amikor az iparművészeti magániskolák a dilettánsság és a proletártenyésztés melegágyai, öröm látni, hogy miként tudja avatott vezetés a gyermekek született hajlamait helyes tevékenységben magasrendű értékké változtatni. Zweybrück tanítványai játékokat csinálnak főleg. De ezek a játékok már kicsiben a serdültebb korban választandó iparimunka előfutárai. Dobozok, festett szekrények, bábszínház, szövött holmik mind a gyermekek méreteihez igazodnak, de már olyan artisztikus vallomások s olyan technikai készségűek, hogy éppen csak méreteihez kell nagyobbítani s akármelyik műbarát lakásában

XLII. [illegible] idén az Orsz. M. Iparművészeti Társulat. Az Andrássy-út 69. sz. a. állandó kiállítási helyiségén kivül régi otthonában, az Üllői-úti Iparművészeti Múzeum nagycsarnokában is akar bemutatni és árusítani egy nagyobb kollekciót iparművészetünk újabb munkáiból, ha a kiállító iparművészek két kiállításra elég és megfelelő színvonalú munkákat bocsátanak rendelkezésére. Kérjük t. olvasóinkat, hogy karácsonyi iparművészeti szükségleteiket a Társulat kiállításán szerezzék be és buzdítsák erre ismerőseiket is. Egyedül a Társulat az, mely kiállításaira *kizáróan hazai iparművészeti munkákat* fogad be. Bírálóbizottsága ezeket megvizsgálja és csak akkor állítja ki, ha művészi és technikai szempontból egyaránt kifogástalanok. Magyarország politikai és gazdasági helyzete megköveteli minden hű fiától, hogy ne költse pénzét idegen holmira, ha megbízható helyen, jó hazai munkát olcsó áron kaphat. Derék iparművészeink mai küzdelmes helyzetükben méltán elvárhatják a magyar közönség támogatását.

JASCHIK ÁLMOS, a jeles grafikus február havában tanítványaival együtt nagyon érdekesnek ígérkező kiállítást rendez az Orsz. M. Iparművészeti Társulatnak az Andrássy-úti régi műcsarnokban levő helyiségeiben. Több boltkirakatot mutat majd be és pedig fűszer-, drogériaárúk, papír- és könyvkereskedés kirakatát. Ezekben kizáróan olyan árúk lesznek láthatók, amelyeknek csomagolását, a rajtuk levő vignettákat, valamint a könyvek címlapjait a kiállító művész növendékei készítették. Egy nagy hirdetőoszlopon pedig plakátterveket mutatnak be. Ezenkívül egy maquette-sorozat lesz látható, melyekben kisméretű színházi díszleteket állítanak ki. Előre felhívjuk t. olvasóink figyelmét erre az életrevaló ötletet megvalósító kiállításra.

IPARMŰVÉSZETÜNK VIDÉKI SZEREPLÉSEI. A Nemzeti Szalon a helyi egyesületekkel szövetkezve október havában Győrött, majd pedig Pécsett képzőművészeti kiállítást rendezett, amelynek keretében az Orsz. M. Iparművészeti Társulat iparművészetünk újabb alkotásainak válogatott csoportját mutatta be. A vidéki városok közönsége nagy érdeklődéssel fogadta iparművészetünket és sűrűn vásárolta a bemutatott tárgyakat. E sikerek arra buzdítják a Társulat vezetőségét, hogy módját ejtse iparművészetünknek a többi nagy vidéki városok közönségével való megismertetésének.

Magyar Iparművészet
1926.

AZ ORSZ. MAGY. KIR. IPARMŰVÉSZETI ISKOLA 1926—27. tanévmegnyitó ünnepét október hó 11-én tartotta meg az Iparművészeti Múzeum dísztermében. A megnyitó beszédet *Simay* Imre e. i. igazgató mondotta s a munka apoteózisát, a művészi teremtő egyéniség kialakulását rajzolta meg, rámutatván arra a kétségbeejtően szerencsétlen közfelfogásra, amely a munkában büntetést és bűnhődést lát s ezzel szemben az „aranykorszakot", az úriasság netovábbját a munkától való mentességben véli megtalálni. Az intézet elmult tanévi történetéhez dr. *Kovács* János titkár fűzött tanulságos reflexiókat. A több szempontból érdekes előadást főbb pontjaiban a következőkben van módunkban ismertetni: Az Iparművészeti Iskolát az 1925—26. tanévben — az esti tanfolyam látogatóit nem számítva — összesen 253-an látogatták; ezek közül 87, tehát valamivel több mint 1/3-ada, leánytanítvány volt. Összehasonlítva az utolsó békebeli (1913—14) állapotokkal, a létszámgyarapodás 71-et tesz ki. E gyarapodás többféle szempontból érdekes. Jelenti a leánytanítványoknak az iparművészi pályára való előretörését, mert hiszen a tavalyi 87 leánytanítvánnyal szemben 1914-ben csak 28 leánytanítványa volt az iskolának. Jelenti az iskolának, a szűkreszabott országrészek között is, folytonos fejlődését; a gyakorlati életpályák mind szélesebb téren való megbecsülését; a művészi érzés és ízlés lassú, de örvendetes izmosodását; a munkaakarást s a komolyabb életküzdelemmel való készséges harcot. Jelenti végül a lecsatolt országrészek iparművészi oktatásának sívárságát, mert tekintélyes azoknak az ifjaknak száma, akik a trianoni határokat áttörve, magyar ízlést és gondolkodást jönnek hozzánk tanulni ma is — megnyomoríttatásunk nyolcadik esztendejében! Tanulságos következtetés vonható le a szülők foglalkozásának és társadalmi helyzetének vizsgálatából is. 84 köz- és magántisztviselő és 50 kisiparos mellett 1 nagybirtokos, 1 kisbirtokos, 2 nagyiparos, 2 nagykereskedő taníttatta nálunk gyermekét az elmult év folyamán. A köz- és magántisztviselők gyermekeinek feltünő nagy száma a tisztviselői pálya szomorú sorsával magyarázható meg, mert ez nem tudja elviselni a főiskolák hosszú éveinek tanítási terheit; nem tud reménnyel tekinteni a létszámapasztás rémségei felé s szívesebben adja gyermekét oly pályára, ahol — ha tehetség és szerencse fogja körül — aránylag gyorsan és tisztességes kenyérhez jut a dolgozni akaró ifjúság. A kisiparosság gyermekeinek

stenség itélyes száma annak a bizonysága,
slataira ség körében él a magasabb, fino-
nki se ttékosabb iparnak, a művészi iparnak
sokak y mindenképpen kikívánkozik a le-
delem, ezett műhely levegőjéből s nagyobb
dottság sabb tudást, finomabb ízlést, jobb
alkotá- elyezkedést akar biztositani gyer-
lva — a nagyiparosság szinte szóra sem
ravurt, nal van képviselve az Iparművészeti
i kom- észben érthetetlen, részben elszomorító
inhatá- észi ipar jövőjének szempontjából.
t" stb., osztályai közül a legtöbben, 61-en, a
ge fog lyt látogatták. Ezek közül 5 fiú-
s nem evű budapesti ruhakészítő iparosok
gyenlő többi 56 leány. A leánytanítványoknak
utóbbiztályra való özönlését a női psziché
műzöttly jellege magyarázza meg. Sorrendben
nyképező és a belső építőiparművészeti szak-
tkezik 56 tanítvánnyal, ami annak
ogy e szakosztályban nyert sokoldalú
kiképzés aránylag a legkönnyebb és legjövedelmezőbb elhelyezkedési lehetőségeket nyújtja még ma is, jóllehet a pénzügyi és közgazdasági állapotok, építési és lakásviszonyok még mindig nem a legrózsásabbak hazánkban. A grafikai szakosztály 37, a díszítőfestészet 32, a díszítőszobrászat 24, az ötvösség 23, a kerámika 14 tanítvánnyal normális létszámú szakosztályoknak mondhatók. Az általános statisztikai adatok ismertetése után az intézetben működő két ifjúsági egyesület tevékenységéről mutatott be hű képet; majd az ifjúság életéből vett példákkal bizonyította be, hogy mily óriási fontossága van annak, hogy amikor az iskola egész programmjával arra törekszik, hogy az emberi életet művészi miliőbe állítsa bele s mások életében és otthonában az igazi esztétikai értelemben vett szépet akarja megteremteni, akkor az iskola belső képe is ezt a nagy programmot tükröztesse vissza. A fejtegetés további folyamán a folytonos tanulás és önképzés szükségességét hangsúlyozva, a komoly és alapos iskolázottság fölényét bizonyította, mint amely az elme pallérozottságát s a fantázia találékonyságát jelenti a művész alkotó munkájában. Akinek középiskolai ismeretei széles alapokra vannak építve, annak lelkében oly erők halmozódtak fel, amelyek nagyobb, ötletesebb, eredetibb, klasszikusabb megoldásokra teszik majd képessé; annak teherbíró képessége nagyobb; annak távlatai messze elnyúlnak a világtörténelembe, a hazai történelembe, az irodalomba, a művészettörténelembe, a lélektanba, a kozmosnak életébe, a nemzetek és népek szociális vonatkozásaiba, a vallás misztériumaiba, letűnt nagy kultúrák világába s világosabb szemmel látja meg a mai kor nagy problémáit is. Aki kisiparosnak készül, azt ezek a kérdések ne háborgassák. Az ősnépek kezdetleges házi eszközeitől a mai kor raffinált kívánalmáig kész sablonok állnak rendelkezésre s ha meg tudja csinálni a sablon után a munkát *jól*, ezzel feladatának egészében meg is felelt. Az igazi iparművész azonban, mint általában a művész, nem indulhat sablonok után! Itt nem a *jóság* a munka egyetlen kritériuma, mert a művész *teremteni* van hivatva. A művész egy magasabb világába visz föl magával a lelkiségnek; jelenné varázsol multat s megnyitja a jövő és fantasztikumok nehéz kárpitját. A művész előtt csodálattal állnak meg a koronás fők is s mióta ember él a földön, az Isten számára is művészi kezek alkotnak házat, varázsolják oda festményben, plasztikában az eget, a szellem óriásait s művészi lelkek szólalnak meg

JASCHIK ÁLMOS BIBLIA-ILLUSZTRÁCIÓI. Nemcsak az irodalom és a színpad, hanem a grafikus művészet is nagyon szívesen választ napjainkban bibliai témákat. Mint minden romantikus hajlamú korszakban, most is izgatja a művészi fantáziát a miszticizmus, emberi és földöntúli alakjaival. Jaschik Álmos témakörül az Újtestamentumot választotta egy sorozat szépiarajzhoz. Mélységesen megkapó jelenetekben dramatizálja Krisztus csodatetteit. A hangsúly azon van, hogy dramatizálja. A tömegek, az apostolok, a hívők, a nép valósággal színpadi emberhullám módjára sírnak, jajonganak, hozsannáznak, míg maga a Megváltó érzésben egybeolvadva velük, de mégis isteni nyugalomban uralkodik az összeség felett. Ez a dinamikus nyugtalanság a legjellemzőbb vonás Jaschik illusztrációin. Nemcsak a személyek, hanem a fák, a vizek, a hajók és az élettelen tárgyak is ebben a transcendens mozgásban vannak, mintegy elbűvölten az isteni csodáktól. Jaschik azt akarja itt megszemélyesíteni, ami a bibliában időtlen és végtelen, s ezért van úgyszólván minden anyagszerű mozgássá, ritmikus folyamattá áttéve. Nem korrajz, nem jellemrajz, hanem lélekrajz az Evangéliumnak ez a nagyszerű alafestése.

MAGYAR IPARMŰVESZET
1937, 53. l.

Jaschik Álmos

M.1926.IX.19.

* **Irásmüvészeti kiállitás.** Az Iparmüvészeti Muzeumban érdekes irásmüvészeti kiállitás nyilt meg néhány nappal ezelőtt. A kiállitás keretében *Jaschik Álmos* tanár és növendékei komolyjelentőségü próbálkozásról számolnak be, amely keresésnek célja: *megteremteni a magyar nyelv karakterének legmegfelelőbb betüvetési stilust* ... Jaschik az *orientális* iráselemek tanulmányozása alapján teremtett egy rendkivül dekorativ irás-stilust. A magyar irás betüformáinak és a belőlük felépitett szövegtest képének keleties ritmikáju jellegét a magyar nyelv zenei ritmusa adja meg Jaschnik szerint és „a *magyar irás* gyökereit ezért ugyanott kell keresnünk, ahol nyelvünk eredetét: *Keleten*. A nyugateurópai stilusirások egyik tipusa sem képes arra, hogy a magyar nyelv keleties muzsikáját vontatottan borongós alaphangulatából fel-felcsapó duhaj sirvavigadást ritmikai formákba öntse." Ennek a problémának megoldását keresi Jaschik Álmos. Ma még erősen *törökös* jellegü ennek az irásstilusnak a jellege, egészen bizonyos azonban, hogy rövidesen rátalál Jaschik a végleges *magyar* irásstilus formamegoldására. Különös figyelmet érdemelnek: a XIV. és XV. századi magyar kódex-irás betüinek stilusában tartott irásmintái, továbbá mézesbábos diszitő elemekkel ékitett mézesbábos iráspróbája. A növendékek munkái közül kiemelkedik *Benedek*

Kata „plasztikus irásritmusa“, verses krónikalapja ősmagyar-hun irással, bibliai szövege sziriai irásmodorban és papirapplikációs könyvcimlapjai, *Mihalik* Emmi expressziv szövegkompoziciói, *Zoltán* Aranka dekorativ parafrázisa ősmagyar (hun) betüformákból, *Papp* Hedvig szövegkompoziciói és *Geötze* Bözsi kinai betü-parafrázisa. *(n. a.)*

FENYVES DEZŐ
divatkelme-áruházai
IX. kerület, Calvin-tér 7. sz.
IV. kerület, Károly-körút 10. sz.
VII. kerület, Károly-körút 9. sz.
Öltöny- és kosztümkelmékből
a legkiválóbb minőségeket is
raktáron tartjuk.

Női szövetosztály:

Csikos szövetujdonságok	590
Tiszta gyapju ruhakelmék	1475
Gabardinszövésü pamutkelmék	1593
Pepita ruhakelmék, 130 cm. szélesek	1239
Koverkoat kosztüm- és kabátkelme, 140 cm. széles	4425
Gabardin eredeti francia, tiszta gyapju minőség, 130 cm. széles	4900

Férfi szövetosztály:

Homszpon ujdonság, 140 cm. széles	2360
Tavaszi divatöltöny-kelmék	3894
Tiszta gyapjuöltöny-kelmék	4600
Eredeti angol bőrbőri kelmék nagy választékban.	

Selyemosztály:

Selyempongis minden szinben, 85 cm. széles	2508
Puplinselymek divatszinekben	3599
Georgette, kitünő minőség	4189
Selyem-tüll	738
Mintás nyersselymek, 70 cm. szélesek	2950
Düsesz-selymek	2213
Krep de chin, krep marocain és trikóselymek minden árnyalatban.	

Mosó-osztály:

Himzett batisztok	443
Svájci cérna grenadin 110 cm. szélesek, minden szinben	826
Virágos szatén, kabátbélésre	767
Kitünő ingzefirek	590

Vászon-osztály:

Fenyves-sifon	495
Fenyves-vászon	561
Rumburgi 200-as vászon	915
„Fenyves“ lepedővászon, 156 cm. széles	1475
Paplanlepedő vászon 180 cm. széles	2655
Kitünő minőségü angin	708
Elsörendü nadrágköpperek nagy választékban.	
Atlaszgrádli ágynemüre	960
Batisztsifón fehérnemüre	885
Valódi lenbatiszt (cérnabatiszt)	2360
Pohártörlök és edénytörlők	531
Damaszt-törülközök	738
Damaszt-abrosz, méterje	2372
Damaszt-szalvéták, darabja	708
6 személyes kávéskészlet	4425
Kitünő abroszok	3540

Női fehérnemü-osztály
(csak Calvin-tér 7):

Himzett nappali ingek	980
Kitünő azsuros nadrág	1210
Gyönyörü himzett hálóingek	2478
Női nadrág-kombiné himzett	2390
Női szoknya-kombiné csipkés	2891
Himzett füzővédők	1062
Csinos teakötények	980
Kitünő muszlin-flór harisnyák	980
Zsebkendők, szines széllel	148
Elsörendü paplanok	7611
Vászon párnahuzat	1800

Férfi fehérnemü-osztály
(csak Calvin-tér 7):

Jóminőségü pikémellü ingek	2324
Rendkivül erős köpper alsónadrág	1624
Kitünő hálóingek	2596
Puha gallérok, legujabb divatszabás	148
Kitünő férfizoknik	413
Tartós férfizsebkendők	177
Horgolt selyemnyakkendők	672
Trikóing és nadrág (Jägerutánzat) darabja	1593

2, 2½, 3 és 4 méteres
maradékok
minden osztályunkon meglepő olcsó árakon!
Bútorszövetek, ágyteritők, csipkefüggönyök és asztalteritők nagy választékban

SZINHÁZ és MŰVÉSZET

Színházi körökben

sokat foglalkoztak multheti cikkünknek azzal a részével, amelyben a kabarészinpadok elprostituálódásáról szóltunk. Akik komolyan veszik a szinészet érdekeit, azoknak régóta fáj a gombamódra szaporodó kabarék elaljasodása s szomoruan látták, hogy nincs egyetlen hang sem, amely ez ellen tiltakozna és védelmet kérne.

Kétségtelen, hogy

a kabaréra szükség van,

a kabaré kulturmunkát végez, amit már az is bizonyit, hogy megölte az — orfeumot. Magasabb fejlödési fok a kabaré, irodalmi és müvészi célokat szolgál, javitja a publikum izlését és kenyeret ad iróknak, szinészeknek egyaránt. Pesten azonban hamarosan rájöttek arra, hogy lehet

a legszüllöttebb brettlit

feltámasztani kabaré cimen s összekötötték a kabarét a »bar«-ral. Amikor vége van a kabaréelőadásnak, akkor a »müvésznők« egyrésze átvonul a szomszédszobában lévő »bar«-ba, ami nem egyéb, mint a régi borozók, bödegák és egyéb eltünt rablóbarlangok egyenes leszármazottja.

Az egyik ilyen kabaré, hogy példával szolgáljunk, szerződtetett egy ismert pesti szinésznőt

havi 20.000 korona fizetéssel,

olyan szinésznőt, akinek neve, tekintélye és publikuma van. A szinésznő örült a szép mellékkereseinek, de öröme nem tartott sokáig, csak addig, mig meg nem tudta, hogy az egyik egészen jelentéktelen, kétszavas szobaldny-szerepet játszó csinos hölgyikének, aki annyira sem szinésznő, mint akármelyik más pesti szobalány,

40.000 korona fizetése van.

Kérdőre vonta a direktor urat, aki a következő megnyugtató válasszal elégitette ki:

— Ja, kérem, a Böske, az más. Az megérdemli a nagy fizetést, mert az ő asztalánál a bar-ban naponként elfogy nyolc-tiz üveg pezsgő.

Régebben a pincéregyesület megtiltotta a szinészeknek, hogy orfeumokban játszanak. Mi ezt nem kivánjuk feltámasztani, de követeljük a Szövetségtől, hogy válassza külön a kabarépódiumot a »bar«-tól s ne engedje tagjait fellépni ott, ahol konzumhölgyeket is felengednek a dobogóra. A kabaré-szinpad legyen a szinészeké, a konzum-hölgyek pedig maradjanak benn a — barban.

Tudjuk, hogy nagy munkát ró ez a dolog a Szövetségre, amely amugyis

nagyszerüen dolgozik

az utóbbi időben. Amióta Hegedüs Gyula ismét a Szövetség élére állt, ez a testület rendkivüli munkát teljesit a szinészek érdekében, olyan munkát, amelyről csak a legnagyobb elismerés hangján lehet szólni. A szinészek anyagi érdekeit sikerrel szolgálja, de megvédi a szinészek egyéb érdekeit is

a szinházakkal és direktorokkal szemben, amit a választott biróságok müködése iránt való nagy bizalom is bizonyit. Fáznak is a direktorok ettől a nagyszerü intézménytől.

Ismeretes, hogy a Nemzeti Szinházban azért nem tudnak modern darabokat játszani, mert nem győzi a szinház a — ruhaköltséget. Most mégis adnak modern darabot s szinte leirhatatlan az a küzdelem, amelyet az egyik kitünő müvésznőnek kellett megvivnia, hogy a szerephez szükséges három ruhát, kalapot, cipőt beszerezze. Mert a Nemzeti bizony nagyon kevés ruhapénzt ad. Ezzel szemben beszélik, hogy a Blaha Lujza-Szinház egyik mondvacsinált primadonnájának a cipőire,

három pár kis cipőre

annyit költött a szinház, hogy abból egy kuriai biró családostól boldogan élne meg félesztendeig. Igy van ez, a Nemzeti Szinház tagjai csak lázárok, még pedig kis l-lel.

Tavaly egész Pesten láthatóak voltak a plakátok, amelyek azt hirdették: »Nem baj, hogy a Várszinház hegyen van.« Hát nem is volt baj az, nem volt baj nekünk sem, csak a direktornak, a jó Czakó Pálnak. Czakó most már második éve

sziszifuszi munkát végez,

hogy a publikumot felgörgesse a Várba, de eddig nem sok eredménnyel. Mégis baj volt, hogy a Várszinház a hegyen van. Most végre a jó Czakó is megtalálta a maga Üdvösségét egy uj operettben, melyet a jövő héten mutat be. A

Levendula,

ez a cime az uj darabnak, olyan kilátásokkal biztat, amelyek, mint mondják, a Várszinházba fogják vinni Pest egész szinházi közönségét, amire igazán rászolgált Czakó direktor.

---

* **(Az elefánt.)** Bemutató a Vigszinházban. *Hennequin* és *Veber*, a kedvelt szerzői társaság olyan szinházi bar-italt kotyvasztott össze ebben az éjszakai előadásban bemutatott bohózatban, amely bizonyára izleni fog a nem tulságosan válogatós izlésüeknek, akik a további mulatság vagy a nyugalomratérés előtt jóizüen ki akarják kacagni magukat. A darabocskának nincs is több és más igénye. Megéri az elsőrendü, de mindenkor beváló, régi jó fogásokkal, a naiv helyzetkómikummal, az ősi figurákkal. Az elefánt: Ploumanach ur, a félszeg, lassu felfogásu, derék breton fickó, akit jóbarátja, Courtelin nagy ravaszul belengrat abba a hálátlan szerepbe, hogy nyakára nőtt, hisztérikus barátnőjének helyette adja ki az utját találkák céljára bérelt lakásán. A szerencsétlen, breton azután telivér bohózati bonyodalmak áldozata lesz. A férj in flagranti éri, Courtelin helyett majdnem a nyakába varrja a hütlen asszonyt stb. stb., ahogy ez már le szokott folyni pyjamaban, pongyolában, rendőrbiztossal, miegyéb mindennel, egész a végkifejlésig, mig a szegény elefánt üde kis menyasszonyát is oda kell, hogy adja Courtelin komájának.

Mindez a bohóság elég kedvesen peregne le a szinpadon, csak az a baj, hogy nincs meg benne az a bugócsiga gyorsaságu, bolondos iram, ami a régebbi, efajta francia dolgokat jellemezte. Kissé valahogy fáradtan, vérszegényen hat az egész, a játék csigája félre-félrebillen, lassódik, bizonytalankodik. Azon a pár helyen azonban, ahol a szerzők legjobban elcsattanó ötleteikkel hajszolják, kedves, könnyed derüt kelt mindenkiben.

Az előadás legjobb erői *Hegedüs*, aki igazán elragadó egy bukott szinészből inassá vedlett, sikerült figurával, *Tanay*, a maga finom, könnyed humorával, *Góth*, a csupasziv, áldott jóságu balek végtelenül kedves megrajzolásával. A női főszerepben *Góthné* ezuttal is pompás, a menyasszony pár jelenetét frissen, kedvesen játssza el *Mikes* Magda. Epizódszerepeikben is meg kell emliteni *Szerényt* és *Vendreyt*. *(Mm.)*

* **(A Petőfi-centennárium zenei ünnepe.)** Impozáns külsőségek között fog lezajlani a Petőfi emlékének hódoló február 26-iki zenei ünnepség, amelyet a kormánnyal és a fővárossal karöltve a Petőfi-Társaság rendez a Városi Szinházban. Az ünnepi díszbe öltöző szinháznak egy nagy részét elfoglalja az ötszáztagu filharmonikus, operai kórus és Palesztrina-kar. Hubay nagy kompozicióját megelőzőleg Petőfi: »Egy gondolat bánt engemet« cimü költeményét angol, francia, olasz és német nyelven elszavalja *Jaszai* Mari, *Paulay* Erzsi, *Gröll* Lola és *Huszka* Nelly. Az estélyen mint védnökök fognak megjelenni a kormányzó, a hercegprimás, az egész kormány, a főváros és a Petőfi-Társaság, valamint az egész arisztokrácia és a diplomáciai testületek.

* **(Az irók szinházában)** ma délelőtt 11 órakor *Hajnik* Miklós: *A kirándulás* cimü szinművét játsszák. Jegyek a *Heli-konnál*.

* **(»Kansz«-matiné.)** A Közszolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége (Kansz) vasárnap, 1923 március 4-én, délelőtt 11 órakor a Royal-Apollóban segélyalapja javára jótékonycélu matinét rendez. Közreműködnek: *Sándor* Erzsi, *Baldzs* Árpád, *Wajdits* Sári, *Honthy* Anna, *Hosvay* Rózsi, *Vécsy* Blanka, *Boross* Géza, *d'Arrigo* Kornél, *Z.-Molnár* László. Szinre kerülnek szólók, tréfák és egy szindarab. Jegyek 100—400 koronáig a csoport főtitkáránál kaphatók.

* **(Hangversenyek.)** Ennek a hétnek egy énekes szenzációja volt: *Orovánné Bodó* Klári áriaestéje a Vigadóban. Diadalmas, tömör, érzékien szép orgánum, mely Weber Oceán-áriájában s mely néhány hasonló sulyu darabban széles szárnyalással töltötte be a termet. Reméljük, hogy a szinésznőt nemsokára a szinpadon is halljuk s a szerdai koncert csak bevezetője volt egy fényesnek igérkező operai pályafutásnak. Az énekesnők, még pedig a jó énekesnők száma különben meglepően növekszik. Ma duett-estét rendezett két uriasszony: *Gáthy* Ilona és *Reichenberger* Olga. Csengő hangjuk, stilusérzékük, zenei képzettségük egyaránt elismerést érdemel. Kár volt egész müsorukat német müvekből összeválogatniok. A régi olasz irodalomban a leghálásabb és legszebb duetteket találták volna meg. Cherubinit is németül énekelték. Az öreg olasz-francia klasszikus soha egy kottát nem irt német szövegre. Ha már forditásban mutatják be dolgait, ne sajnálják a fáradságot és forditassák le a dalokat magyarra. Ez a primitiv nemzeti etika, vagy mondjuk illendőség még mindig nem fér a mi kozmopolita nevelésü énekeseink fejébe. A zongorások közül a Berlinben élő *László* Sándor keltett feltünést rendkivül intelligens, szinte tulságosan cizellált játékával. Mindenesetre önálló, figyelemreméltó tehetség. Messze kiemelkedik az átlagzongorások sorából. *Handk* Árpád az ifjuság számára rendezett ügyesen összeállitott müsorral zongoraestét. Zsufolt terem előtt játszott Szántó Tivadar egy talentumos zongoramüvész tanitványa: *Kondor* Lipót. Sikerrel mutatkozott be még *Gordon* Gabriella, kinek zongorajátéka mellett *Eitner* Irénnek, az Operaház tagjának kedves éneksz ámai arattak megérdemelt zajos tapsot.

* **(A székesfőváros közoktatásügyi osztálya)** e hó 23., 24., 27. és 28-án rendezi szokásos ifjusági előadásait a Városi Szinházban. Szinre kerül: a pályadijat nyert zenés magyar mesejáték, a *Boldkirályfi házassága*, amellyel *Majorné Papp* Mariska szövegiró és *Losonczy* Lajos zeneszerző november hónapban oly zajos sikert aratott.

* **(A Céhbeliek kiállitása.)** Vasárnap délelőtt nyilik meg a Nemzeti Szalonban a *Céhbeliek* negyedik kiállitása, mely anyagának zömében Petőfi szellemének hódol és csak a kiállitás kis töredéke független annak a programnak megvalósitásától, melyet a Céhbeliek tüztek maguk elé, hogy a képzőmüvészet nyelvén hódoljanak Petőfi emlékének. Nem emlitjük a többé kevésbé jól sikerült tájképeket, mely alá egyszerüen oda applikálták Petőfi egy-egy verssorát, vagy éppen cimül alkalmazták. *Jaschik Álmos* már ismert — *János vitéz*-hez készitett — finom illusztrációival szerepel a kiállitáson, aminek kivül még négy szines fantáziára való tusrajza egészíti ki értékes anyagát. Elmélyedésében különösen erős *Nagy* Sándor legsikerültebb Petőfi-illusztrációját talán *A szerelem*-ben adja. A *Száz alakba...*-sorozata maradék nélküli festői megvalósitása a Petőfi szövegnek. Szépen sikerült *Ungváry* Sándor *Rózsabokor a domboldalon* cimü kompoziciója és *Raab* Ervin *Rég eltemette a nyarat az ősz* cimü pasztelles finomságokba hajló képe. A nem aktuális anyagból ugy monumentalitásával, mint festői értékeivel messze kimagaslik *Körösfői-Kriesch* Aladár *Hóra és Kloska-lázadása* cimü nagy festménye, mely még a kilencvenes években volt kiállitva és csak most került elő a müvész hagyatékából több olajfestményével és tempera-képével együtt, melyek mind tanuságot tesznek, hogy Körösfői-Kriesch Aladár igazi poétája volt az ecsetnek, akkor is, hogy ha nem nagykoncepciója freskókban élte ki müvészi meglátásait. *Déry* Béla főként Finnországban festett kvalitásos képein kivül *Beli Vörös* Ernő és *Zemplényi* Tivadar hagyatékából kiállitott képek között van a legtöbb értékes darab. A szobrászok Petőfi emlékének tiszteletére mintázták meg több változatban a költő büsztjét. *Telcs* Ede szép, részleteiben erőteljes *Petőfi-fején* kivül *Kisfaludi Strobl* Zsigmond és *Horvai* János Petőfije magaslik ki. Meg kell emliteni még az utóbbi *Beethoven*-szobrát és *Berán* Lajos Petőfi plakettjét. *Meiret* Ödön relieje *1914—1918* és az *Elet angyala*, továbbá *Elhagyatva* cimü szobrai értékekben gazdag alkotások. A kiállitott anyag értékben feltétlenül emelkedett volna, ha nagyobb szelekciónak vetik alá.

A KÖNYVPIAC SZENZÁCIÓJA:
UJHELYI:
A NÖK URA

— **(Budapesten tartják a főváros adósságainak tárgyalását.)** A londoni sikertelen tárgyalások után a főváros kiküldöttei most szétszóródtak Páris, London és Berlin között, hogy az egyes hitelezőkkel megbeszéljék az egységes tárgyalások helyét és idejét. Ugy értesülünk, hogy ezek a tárgyalások *Budapesten lesznek* és kiindulási alapul azt tervezik, hogy az *összes adósságokat magyar koronákban fizethessék.* A külföldi hitelezőknél ebben az irányban nincs is nagyobb akadály s viszont a fővárosnak is lényegesen megkönnyebbitené a sulyos teher elviselését. Jelenleg Berlinben *Sipőcz* Jenő polgármester tárgyal, Párisban *Wolff* Károly és *Fock* Ede, *Schober* Béla államtitkár pedig Amsterdamba érkezett s ott külön tanácskozásokat folytat a külföldi hitelezők megbizottaival.

— **(Tizévi börtönre ítélt tüzér.)** A katonai törvényszéken ma tárgyalták *Wéber* József tüzér bünügyét, akit gyilkossággal, kétrendbeli gyilkosság kisérletével és szökés büntettével vádoltak. Wéber 1916 októberében betörést követett el, majd megszökött csapattestétől. Később letartóztatták, de a vizsgálati fogságból megszökött és *Horák* János szénaügynököt meggyilkolta és kirabolta. A mai tárgyaláson őrültséget szimulált és a tanuként beidézett feleségét fojtogatni kezdte. A biróság tizévi sulyos börtönbüntetésre itélte.

— **(Halálozás.)** A cseh megszállott területen, szükebb hazájában elhalt *Mezey* Gyula exhumált holttestét e hó 11-én, vasárnap délután 4 órakor temetik el a kerepesi-temető halottasházából az evangélikus egyház szertartásai szerint. Az elhunyt igazgatója volt a Vág-balparti ármentesitő részvénytársaságnak és vezére *A Cél* cimü folyóiratnak s egyik lelkes harcosa a magyar nemzetvédelmi eszméknek. A temetésen politikai és társadalmi életünk notabilitásai is meg fognak jelenni. A sirnál a búcsuztatót *Altenburger* Gyula, a Magyar Nemzeti Szövetség közgazdasági osztályának elnöke fogja mondani.

— **(A szabadkai szerb-börtön magyar halottja.)** Mint annakidején jelentettük, *Varga* Györgynek és társainak állitólagos kémkedési perében a szabadkai törvényszék tizenkét esztendei fegyházra itélte *Ignácz* Gyula volt vasuti tisztviselőt, *Varga* György ügyvédi irodájának alkalmazottját. A szabadkai törvényszék itéletét megfelebbezték. *Ignácz* azonban már nem érte meg a felsőbiróság itéletét. Csütörtökön délután ugyanis *meghalt a törvényszéki fogházban. Ignácz* napok óta betegeskedett, a törvényszéki orvos, aki megvizsgálta, *tifuszt* állapitott meg és kérte a beteg kórházba szállitását. A *hatósági orvos* azonban *Ignáczról* azt jelentette, hogy kórházba szállitása felesleges, mert betegsége *nem sulyos* természetü. Erre az orvosi véleményre *Ignácz* Gyula hamarosan rácáfolt.

A NAP
sugarai életet adnak, mig a
DIANA
SÓSBORSZESZ
felfrissiti a kimerült idegeket, elfáradt izmokat és uj életerőt önt az ember tagjaiba.
Legkitünőbb fájdalomcsillapitó.

— **(Tüz a Tündér-moziban.)** A Szondy-utca 11. számu házban lévő *Tündér*-mozgófényképszinházban ma este a gépházban tüz ütött ki, amelyet a tüzoltóság megérkezése előtt eloltottak. A közönség fegyelmezettségének köszönhető, hogy a riadalom következtében az ijedtségen kivül más baj nem történt.

— **(Változatlan az élelmiszerpiac.)** Az élelmiszerpiacon a legutóbbi napok óta csak annyi változás történt, hogy a közönség a gomba iránt kezd különösebben érdeklődni. Az árak nem változtak. A *Központi nagyvásárcsarnok* árai ma a következők: elsőrendü *marhahus* 540—640, másodrendü 350—540, elsőrendü sertéshus 700—40, másodrendü 600—700, koesonyahus 360—420, elsőrendü borjuhus 600—800, másodrendü 480—620, birkahus 340—400, zsirszalonna 780—820, *zsir* 900—40, háj 900—20, füstölt- és paprikásszalonna 880, töpörtyü 700—40, disznósajt 600—760, elsőrendü *teavaj* 1500, másodrendü 1400, tehénturó 180—230, juhturó 380—400, kevert 400—40, juhsajt 450—660, óvári és trappista 860—900, grójri 900—1200, burgonya 32—34, savanyitott uborka 100—40, tök 45—60, gyalultan 80—100, vöröshagyma 62—70, fokhagyma 60—65, kalarábé 36—60, fejeskaposzta 40—50, vörös 50—85, savanyitott 70—84, karfiol 500—700, savanyitott répa 70—75, paraj 40—60, cékla 46—60, savanyitott zöldpaprika 85—140, zeller 30—35, kel 80—100, torma 120—50, sampiongomba 900—1000, száritva 2500, alma 200—350, körte 220—380, aszaltszilva 280—340, szőlő 600—800, mogyoró 800—900, tisztitva 1400, dió 220—50, tisztitva 750—800, mandula 220—50, gesztenye 220—80, füge 800 korona kilogramonkint. Literenkint a *tej* 80, a tejfel 240—80, a habtejszin 600, darabonkint a *tojás* 31, a citrom 23—50, csomónként a kapor 4 koronába került.

—

Kivonat a hivatalos lapból

A *Budapesti Közlöny* február 10-i száma a következő hivatalos közleményeket tartalmazza:

Az 1923. IX. t.-c. az 1922/23. költségvetési év első hat hónapjában viselendő *közterhekről és fedezendő állami kiadásokról* szóló 1922:XVII. t.-c. hatályának 1923 junius hó végéig való meghosszabbitása tárgyában. — A m. kir. *miniszteriumnak* 950/1923—M. E. számu rendelete az *aranyban teljesitendő fizetések* tárgyában. — A m. kir. *miniszteriumnak* 961—1923/M. E. számu rendelete *a kiviteli és behozatali engedélyek kézbesitése alkalmával szedendő díjak* szabályozásáról szóló 6.082/1921.—M. E. számu rendelet kiegészitése tárgyában. — A m. kir. *igazságügyminiszternek* 6.100/1923. I. M. sz. rendelete a *Munkásbiztositási Orvosszakértői Tanács* tagjai javadalmazásának ujabb megállapitása tárgyában. — Közli még a hivatalos lap a m. kir. *pénzügyminiszteriumnak* a számlailletékek készpénzben való fizetésének engedélyezésére vonatkozó *hirdetményét*, továbbá a m. kir. *miniszteriumnak* különböző vidéki itélőbirói, ügyészi, birósági titkári és jegyzői, birósági telekkönyvvezetői, továbbá birósági irodasegédtiszti, kezelői és dijnoki állások betöltésére vonatkozó *pályázati hirdetményét.*

— **(Kizártak ötszáz munkást.)** A *Teudloff—Diettrich*-féle szivattyugyárban a vasmunkások bérkövetelléssel járultak az igazgatóság elé, amelyet azonban nem teljesitettek. A vasmunkások erre sztrájkba léptek. Az igazgatóság ma reggelre felszólitotta őket, hogy folytassák munkájukat és a gyártelepen dolgozó többi munkást ne zavarják foglalkozásukban. A vasmunkások erre nem voltak hajlandók és igy az igazgatóság beszüntette a gyár üzemét, minek következtében ötszáz munkás kenyér nélkül maradt.

— **(A jegyzők köréből.)** Vasszentmihályon *Horváth* Imre okleveles jegyzőt egybangulag adóügyi jegyzővé választották.

— **(Hol késik a nyugdijasok fütőanyaga és burgonyaváltsága.)** Három levél is fekszik előttünk, az egyik Debrecenből, a másik Kőszegről, a harmadik Székesfehérvárról kelt s mindegyik azt panaszolja, hogy *január közepéig sem utalták még ki e nyugdijas és aktiv közalkalmazottak kedvezményes szenét.* Jogos panaszuknak abban a reményben adunk helyet, hogy az illetékes hatóságok még a tavasz beköszöntése előtt ki fogják utalni törvényben biztositott járandóságukat. — Egy kiskunlacházai tanitónő panaszolja, hogy a lacházai járás tanitói még mindig nem kapták meg a mult év őszén esedékes burgonyapénzt. Akkor meghatározták, hogy a vidéki tisztviselők nem burgonyát, hanem mázsánként 2500 korona váltságot kapnak. Burgonyát nem kaptak, de váltságot sem s most veszik a burgonya kilóját 35—40 koronás árban. Ez a késedelem a postvidéki pénzügyigazgatóságot terheli.

x **(Rosszul festett hajat megjavit)** és ártalmatlan szerekkel természetes alapszinére anyagokkal *Peszl* m. kir. udvari női fodrász (Váci-utca 19.).

x **(Propper Ödön dr. orvosi kozmetikai intézete)** Rákóczi-ut 14. II. 2. Tel. Józs. 129—85. Szépséghibák eltávolitása. Börgyógyitás. Fénykezelések. Spec. eljárások.

x **(Király-utca 32. az udvarban, nagy maradékvásár)**-féle hirdetést az olvasóközönség szives figyelmébe ajánljuk.

x **(Hohenberg Ferenc zsinórgyár)** (Nagymező-u. 46.) tehnikai üzletek, gyárak és vállalkozók részére szükséges zsinór-, paszomány- és szalagárukból nagy készletet tart.

x **(Hirtelen emelkednek a szövetárak,)** az olcsó árairól közismert *Fenyves*-cég dacára ennek még mindig a régi árakon árusit. A cég mai hirdetése tanuságot tesz annak rendkivüli versenyképességéről. A cégnek három áruháza van, Calvin-tér 7., Károly-körut 10. és Károly-körut 9. szám alatt.

x **(A Talmud)** magyar forditásának V. kiadása megjelent. Terjedelme 192 oldal. Tartalma: 1. Mik a nemzsidók a Talmud szerint. Rituális gyilkosságok. 2. Rablás, csalás, uzsora, hamiseskü. 3. Trágárságok és pikantériák tömege. 4. Talmudista teológia és babonaságok. 5. Kacagtató, kolosszális csodák. A könyv ára 300 K. (Utánvétellel nem küldhető, mert az utánvétel dija 92 K.) Kapható: *Luzsenszky* Alfonz szerkesztőnél, Budapest, III., Nád-utca 1. és a keresztény könyvkereskedésekben.

x **(Arany-, ezüst-, platinabeváltás)** IV. Vármegye-utca 7. Pénztári órák 9—5-ig.

Hölgyeim és uraim!
Mély tisztelettel ajánlunk Önöknek
kiváló, minden fehérneműre alkalmas vászonmaradékokat **545** korona méterje
90 cm széles, kiváló sifont **638** koronáért
650 darab kitünő, varrásnélküli, fehéritett lepedőt **2670** koronáért darabonként
Selyemfényü batiszt 115 cm széles, **875** kor. méterje
Bőrerős anginok **740** koronától feljebb
Szintartó erős zefirek méterje **660** kor.-tól feljebb
Gyönyörü csikos, duplaszéles női divatkelmék **675** K
150 cm széles kitünő férfiöltöny-szövet **2160** korona méterje
Csodaszép velourkabát- vagy kosztümkelme-különlegességek
Festő, delain és grenadin maradékok feltünő olcsón
Plaidkendők meses színekben darabonként **2220** K
Fehér etaminkelmék **745** korona méterje
Kanavaszok, barchettok, zeugöltönyök, törülközők, zsebkendők, abroszok, bélésaruk, női fehérnemüek
minden elfogadható árban
Olcsó maradékvásár, Budapest, Király-utca 32. sz.
Kérjük, tekintse meg raktárunkat! **csak az udvarban** Vizsgálja meg áraink!

A TÁRSASÁGBÓL

Tavasz a Télben táncestély

cimmel zajlott le a farsang utolsó szombatján a báli idény egyik legsikerültebb zártkörü elite mulatsága a Mérnök Egyesület székházának pazar termeiben.

A védnökök soraiban ott láttuk *Dietrich* Alfréd sorhajókapitányt, *Heinrich* Ferenc ny. minisztert, *Petri* Pál dr., *Schwöder* Ervin dr. államtitkárokat, *Kertész* K. Róbert miniszteri tanácsost, *Wenhardt* János dr. orvostanárt, *Lechner* Jenő dr. müegyetemi magántanárt, *Kertész* Jánost, *Marton* Gyulát, *Szénássy* Gyulát családjaikkal, *Gyömörey* Györgyöt, *Kienast* Ferenc főkonzult.

A megjelent hölgyek közül a következőket sikerült feljegyeznünk:

Asszonyok: Scherz Jenőné, Horváth Károlyné, Schatz Róbertné dr.-né, Szarvassy Dezsőné, Degel Sándorné dr.-né, Dömötör Béláné, Wörnle Jánosné, Lang Ottóné, Tóth Jánosné, Ihrig Lajosné dr.-né, Gecső Sándorné, Grace Pickering, Waldhauser Gézáné, Jeney Árpádné, Platthy Mihályné, Kafka Károlyné, Rabács Jánosné, Feledy Dezsőné, Pósa Ernőné, Röser A. Edvinné, Kertész Jánosné, Orphanides Jánosné, Faber Fülöpné, Kienast Ferencné, Heinrich Ferencné, Gyömörey Györgyné.

Leányok: Malóty Milena, Scherz Margit, László Margit, Horváth Klári, Schatz Baby, Szarvassy Olga, Wörnle Gitta, Helvey Franciska, Tóth Gitta, Jeney Buncy, Farkas Erzsike, Babitsch Éva, Riedl Mia, Rabács Kató, Feledy Baba, Ormos Jerne, Nyiri Edith, Röser Marianna, Kertész Mády, Orphanides Gitta, Ihrig Juci, Faber Gaby és Lilla, Wein Hilda, Heinrich Annie, Gyömörey Éva, Báthory Magda, Schuld Böce, Vaszilievits Bipsy, Kultsár Klári, Borsody Judith, Brunner Éva, Walther Mignon és Dicy, Baittrok Ica, Krepuska Zsazsa, Stieber Ila és Lotti, Káldy Baba, Stancsik Ily, Krolopp Lulu, Radó Edith és Margit, Hollós Klári, Lázár Haci, Schuler Mády, Paikert Éva, Szénássy Pirkó és Manci, Gyurkovits Gitta, Niamesny Mária, Attits Horváth Elly, Bözsi és Klári, Wahlkampf Bözsi.

*

Az Erzsébet Egyetemi Bált kedden, 13-án rendezi a Pozsonyi Egyetemi és Főiskolai Ifjuság a Szent Gellért-szálló összes termeiben. Az utolsó egyetemi bál iránt óriási érdeklődés nyilvánul meg, ugy a fővárosból, mint az egyetem jövendő székhelyéről, Pécsről is tömegesen érkeznek a bálirodához meghivók és jegyek iránti megkeresések. Minthogy a meghivók már szétmentek, a rendezőség ezuton közli az igényjogosultakkal, hogy akik bármi okból eddig nem kaptak volna, forduljanak a bál irodájához (Hungária-szálló-Sárga terme) e hó 11, 12 és 13-án d. e. 10—1-ig, 12-én d. u. 5—7 óra között.

*

A Debrecen—Hajdumegyei Diákszövetség Budapesten farsang utolsó napján, február 13-án, zártkörü táncestélyt rendez a Károlyi-palotában a »Centrum« helyiségében, diákjóléti alapja javára. Meghivó a Szövetség hivatalos helyiségében (IV., Egyetem-utca 6., I. em.) kaphatók.

*

A Posch-étterem táncestélye. Ma esto fényesen sikerült táncestély volt a *Posch*-étterem összes helyiségeiben. A táncestélyen nagyszámu és előkelő közönség jelent meg, akik késő éjszakai órákig maradtak együtt a legjobb hangulatban. A kitünően sikerült táncestélyt *Posch* Mihály, az ismert nevü, közkedveltségnek örvendő vendéglős rendezte.

TÁNCRENDEK MEGHIVÓK MŰSOROK
Izléses kivitelben kaphatók: **Szödényi** papirkereskedés, IV. Veres Pálné-u. 3

Zsuffa István és Társai
angol gyapjuszövetek kereskedése
Budapest, IV., Váci-u. 25. Tel. 14-73
Tisztelettel értesitjük nagyrabecsült vevőinket, hogy a tavaszi idény kiváló ujdonságai férfi és női szövetekben naponta érkeznek. Tekintettel a nagy keresletre és a behozatal korlátozására, igen ajánlatos ezeknek mielőbbi beszerzése
Szöveteink kiváló minősége és választékossága
valamint szolid áraink előnyös volta közismert. Különleges frakk és szmokking szövetek, elegáns utazó-, autó- és kocsikabátok.

KÖZELKELETI UTAZÁS

III.

Weygand tábornok és a Balkán

Irta: Pálóczi Horváth György

Aleppo, április

A Magyarország Közel-Keletre küldött munkatársától

Azon közel- és középkeleti területen, amely Egyiptommal együtt jóval nagyobb Európánál, a nyugati szövetségesek félmilliós háborús készültséget tartanak *Weygand* és *Wavell* tábornokok alatt. Európa, Afrika és India e »hídján« lábhoz tett fegyverrel készenlétben álló katonai erőt azonban nem lehet és nem szabad a nemzeti hadseregek felbecsülése nélkül megítélni. Törökország, Irak, Irán, Afganisztán, Sziria, Transzjordánia, Palesztina, Arábia és Egyiptom összlakossága *hetven millió*. Az az európai számítási alap, hogy egy ország népességének körülbelül nyolctíz százalékát tudja harcba küldeni (1918-ban e százalékszám már 12—13 volt!), itt nem fogadható el, mert ezen az alapon öt millióra lehetne tenni a közel- és középkeleti nemzeti hadseregek háborús létszámát, holott valamennyi szakértő megegyezik abban, hogy ez *alig haladhatja meg a kétmilliót.*

Európát azonban a pontos számadatoknál is jobban érdekli, hogy *ezeket a nemzeti hadseregeket menynyiben használhatnák fel a nyugatiak hadvezérei, Weygand és Wavell tábornokok?* Azok az európai ujságírók, akik mostanában erről a kérdésről tájékozódtak idelenn, balkáni és délkeleteurópai szempontból sokkal több optimizmussal indultak haza, mint amennyivel ideérkeztek. Európa attól tartott, hogy Weygandék kezdeményező lépést tesznek a Balkánon s akkor Németország, amelynek komoly érdeke a délkeleteurópai és balkáni tér legteljesebb békéjének biztosítása, önvédelmi okokból kénytelen a Weygand—Wavell-seregek elé menni, még pedig *egészen a legközelebbi természetes védelmi vonalakig.* Ez esetben — írták — *Délkelet-Európa és a Balkán hadszíntér lenne.* Nos, az optimizmus fő oka az a meggyőződés, hogy a közel- és középkeleti hadseregkomplexumot a nyugatiak *egyáltalán nem akarják balkáni kezdeményezésre felhasználni.*

Beszélgetés a Taurus-expresszen

A Taurus expressz kihalt étkezőkocsijában, a mult héten, erről a kérdésről beszélgettünk a nyugatiak egyik vezérkari tisztjével, aki persze a beszélgetés alatt többször is hangsúlyozta, hogy csupán *magánemberként* beszél. A vacsora ideje már rég letelt, a közönség visszavonult a hálókocsikba, a pincérek az étkezőkocsi túlsó végében számolgattak. Az asztalon, a whiskys üveg mellett hevert az egyik angol lap legújabb száma, amely a Balkán és a Közel-Kelet térképét közölte.

— Nem ismerem Weygand és Wavell tábornokok utasításait, — mondta utitársam. — De hivatásos katona vagyok, ismerem a Balkánt és a Keletet. Ismerem a politikai, földrajzi és katonai viszonyokat. Éppen ezért *nem tudnám elképzelni, hogy mi ezen a vidéken, az események mai fejlődési fokánál, kezdeményező lépést tennénk.* Erre a megállapításra két alapom van. Az egyik az, hogy *Törökország aktiv segitsége nélkül* nem kezdhetnénk semmit a Balkánon s nona **Törökország katonai szövetségesünk** s felszereléséhez és megerősítéséhez huszonötmilliófontos kölcsönnel járultunk hozzá, ez az ország csak akkor indul háborúba, *ha biztonsága veszélybe kerül.* Biztonsága pedig most *nincsen* veszélyben.

A másik alap: nézze meg a Balkán térképét s gondolja meg, hogy pillanatnyilag nem tudunk a Szovjet magatartására következtetni. Hadvezetőségünk feltétlenül tudatában van annak a veszélynek, amellyel egy balkáni kezdeményező mozdulat járna. A Balkán félsziget: háromszög, amely csúcsával délfelé irányul. *Az a sereg, amely dél felöl indulna felfelé a Balkánon, számolhatna azzal a veszéllyel, hogy a német seregek nyugat, az orosz seregek pedig kelet felől támadhatják meg.*

„Aki előbb indul: veszit"

A Balkán igen nehéz terület és az ügyek mai állása mellett az az érzésem, hogy *a balkáni háborút az a fél veszti el, amely előbb indul.* Ha nem tőlünk indulna ki a kezdeményezés, a török és a görög hadseregek beavatkozása érdekében egyáltalában nem kellene diplomáciai vagy más nyomást gyakorolnunk. Ez esetben a legalább egymilliós hadilétszámú török hadsereg és a hatszázezres görög hadsereg a kezdeményező ellen lépne fel. Addig pedig a mi közelkeleti jelenlétünk *befolyásolja* az egész Balkán, sőt más külső hatalmak magatartását is.

Ez a néhány mondat a lényege körülbelül annak a meggyőződésnek, amellyel a Közel-Keletet járó ujságírók hazatérhettek. Minthogy a német és az olasz sajtó hónapok óta ismételten leszögezte, hogy a Balkán békéje Németország legfőbb érdeke, minthogy a »Tribuna« megírta, hogy »a Balkán Németország féltüdeje, amellyel teljesen szabadon lélegzik«: úgy látszik, *Délkelet-Európának és a Balkánnak nem kell békéje megzavarásától tartania,* — az európai helyzet jelenlegi állásánál.

A közelkeleti kérdések azonban a balkáni kérdőjelnek ezzel az (ideiglenes?) lezárásával még egyáltalában nem merülnek ki. Az U. S. S. R.-rel közös határú országok bizonyos aggodalommal figyelik *az azerbezsáni és turkesztáni stratégiai vasutak kiépítését* s ezért történt, hogy *Irán,* amely mindeddig nem volt hajlandó kapcsolatot teremteni a környező országok vasúti hálózatával, most lázas gyorsasággal építi vasútait minden irányban, észak kivételével.

A közelkeleti országok jól tudják, hogy nemcsak az olaj miatt válhatnak hadszintérré, hanem akkor is, ha bármely oldalról kísérlet történnék az angol világbirodalom meggyengítésére, a gyarmatok és dominiumok elvágására az anyaországtól. Ez a vidék az első világháborúban és azelőtt már ütköző területe volt az ellentétes orosz, német és angol-francia érdekeknek s most hasonlótól tart. Az egész terület gazdasági jelentősége éppen abban rejlik, hogy *összekötő kapocs* Európa, India, Ausztrál-Ázsia és Afrika között. Ezzel magyarázható, hogy teljesen az angol-francia politika vonalára állította be magát s hogy önálló nemzeti hadseregei fejlesztésére oly sokat áldoz.

Egyiptom, Irak és Irán hadereje

Ezekben az országokban a közelmult eseményei a részleges mozgósítás különböző fokaihoz vezettek. Európa a legtöbbet *a török hadseregről tud,* amelynek hadilétszámát körülbelül egymillió főre teszik.

Az *egyiptomi* hadsereg, amely a szuezi csatorna szempontjából oly fontos az angoloknak, 1936-ban 22.560 közlegényből és 860 tisztből állt. 1937 január 14-én brit katonai misszió érkezett Kairóba az egyiptomi hadsereg átszervezésére. Jelenleg a békelétszámot százötvenezer emberre teszik, míg a háborús létszámot félmillióra.

A négymillió lakosú *Irak* hadseregének békelétszáma 1938-ban harmincezer ember volt, a hadilétszámot most nyolcvanezerre teszik. Az iraki hadügyminisztérium az állandó brit katonai misszióval dolgozik együtt.

Irán (Perzsia) 1937-ben 1507 tisztből és 30.872 közlegényből álló hadsereggel rendelkezett s légi hadereje 350 gépből állott. Azóta kétéves hadseregfejlesztő programot hajtottak végre. A tizenötmillió lakosú Irán haderejének háborús létszámát 400.000-re teszik.

A legkomolyabb békelétszámú hadsereg *Afganisztánnak* volt, amely hétmillió lakosa mellett 60.000 embert tartott állandóan fegyverben. Jelenleg seregének hadilétszámát éppen úgy négyszázezerre értékelik, mint a több mint kétszerakkora Iránét.

Szaudi Arábia haderejét modern szempontokból kissé bajos felbecsülni, noha ezek a seregek Ibn Szaud király győzelmes hadjárataiban bebizonyították ütőképességüket. A tényleges szaudi arab haderő magvát csak a közelmultban teremtették meg, de Arábia még most is az arabs törzsek erejére támaszkodik.

A Közel- és Közép-Kelet légi haderejéről igen kevés szó esik, pedig Sir W. *Mitchell* tábornok (Royal Air Force) és *Jeannead* francia légügyi tábornok már hosszabb idő óta dolgozik ezen a »vidéken«. Arábiában, Irakban és Egyiptomban angol, indiai, ausztráliai és ujzélandi légi egységek tartózkodnak, Szíriában és Libanonban összpontosították a francia közelkeleti légiflottát, míg a többi országok nemzeti hadseregeinek együttes légi haderejét körülbelül **ezer bombázó és vadászgépre teszik.**

Ha Harun al Rasid elindulna

A tengereken az őrszolgálatot és az esetleges védelmi szolgálatot az angol flotta látja el, a közelkeleti országok jelentősége ebből a szempontból szinte kizárólag abban rejlik, hogy *hadikikötőik* az angol flotta rendelkezésére állnak.

És mindez a felkészültség nem jelent persze háborús szándékot. Ezek az országok ép most indultak el, vagy vannak indulóban *a modern országépítés útján.* Európa, az európai technikai és gazdasági civilizáció lassan terjeszkedik kelet felé. Európa határai sokak szerint már a perzsa-török határon vannak és ez a vidék szeretné, ha a béke és biztonság szempontjából megközelíthetné *egy békés Európa színvonalát.*

Ha Irak fővárosában, Bagdádban, feltámadna *Harun al Rasid,* Bagdad egykori nevezetes kalifája és álöltözetben újra bejárná országát és a szomszédos vidékeket, mindenütt csak arról győződne meg, hogy senkinek sincs kedve háborúra, s *az arabok kivételével* mindenütt örülnének már az európai háború végének. Az arabok, akiket Ibn Szaud, a nagy király, új öntudatra ébresztett, szintén szívesen elkerülnék a háborút, *de egyáltalában nem bánják a nyugatiak, az európaiak, a »fehérek« hadakozását.* Az arábiai sivatagok távlatából a német, az angol és a francia: *egyformán fehér európai,* aki túlságosan szeret gyámkodni az arabok felett. Ha Európa gyengíti önmagát, abból Arábiának sok kára nem lehet, ez az arab szempont.

XII. Pius beszéde a génuai zarándokokhoz

Róma, április 22. *XII. Pius* pápa vasárnap fogadta *a génuai zarándokokat,* akikhez beszédet intézett. Beszédében többek között a következőket mondta:

— A világ felett *haragos színű zivatarfelhők* tornyosulnak. Isten az igazságosság mérlegének serpenyőjébe veti a hatalmasokat és a nemzeteket. A béke és a részvét királynőjének oltalma és könyörgése *rábirhatja* azonban az Istent, hogy *a csapásokat eltirítse irányukból,* a felhőket szétszórja, az emberek szívét meglágyítsa, a neheztelést és gyülöletet *megszelidítse* és béke hajnapirját ismét elővarázsolja.

A pápa ezután felszólította a zarándokokat, hogy imádkozzanak *Olaszország és a világ békéjéért. (MTI)*

FELHÍVÁS!

A Kristóf-térről kénytelen voltam átköltözni **Bécsi-utca 5-be.** Kérem t. Vevőimet, látogassanak meg, tavaszi ezüst-kékróka kreációim bemutatása céljából. Új — régi **divat a nyest,** ma Páris nyakbavetőknek kizárólag e prémet dolgozza fel. A Kárpátalja visszatértével a legszebb példányokat vásároltam innen s míg a legtöbbjét kiexportálták, én e szép prémeket most ajánlom fel a t. Közönségnek. Méltóztassanak kirakatomat megtekinteni.

Tisztelettel **DAN FÜLÖP szűcs**
Bécsi-utca 5.

Őskeresztény, nagy gyakorlattal bíró
PERFEKT GÉP- ÉS GYORSÍRÓNŐ
nyugdíjas állásba nagyvállalathoz
felvétetik.
Jelige »Nyugdíjas állás« a főkiadóba

Este 2-3 szem
Artin
reggelre kellemes ébredést biztosit.

Kész az árvízsújtotta vidékek hatalmas fototérképe

Az árvízkárosultak megsegélyezésére irányuló segítő munka egyik legkiemelkedőbb eseménye *a ma esti operaházi gálaest.*

Az országos gyűjtőakció egyre díszesebb méltóbb áldozatkészséggel siet az *összerombolt házak* újjáépítésére. Nincs nap, hogy egymásután ne érkeznének a nagyobb és kisebb adományok százai. A gyüjtőakció egyik legtekintélyesebb mai adományát a *Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási rt. 5000 pengős adakozása képviseli.* A jelentős támogatást a *Magyarország* csekkszámláján fizették be.

Hogy az újjáépítés munkáját megkönnyíthessék, a kormánybiztosság felkérésére *a magyar légi térképészet elkészítette az árvízsujtotta területek fototérképét.* Száz és száz fotomozaikból állították össze a hatalmas *térképfényképeket.* Legmegdöbbentőbb látni rajtuk például a *Kötegyán, Sarkad, Méhkerek, Mezőgyán* mellett elhúzódó határrészen az úgynevezett *trianoni gát* mai képét. A gát itt csaknem pontosan a magyar-román határ vonalán halad. Előtte Balatonnak beillő óriási víz. Harmincmillió köbméternél hatalmasabb vízmennyiség futott itt össze és a trianoni gát — vékony cérnavonalnak látszik a fényképtérképen — mindeddig megbírta a nagy víz nyomását. Ha itt a gát átszakadna, a *Kissárrét egész környéke, de még Sarkadkeresztúr és talán Békés is víz alá kerülne.*

Az árvizek kiöntései még mindig pusztítanak.

A *Duna* vize már annyira leapadt, hogy *Titelnél* felveszi és elbírja az áradó *Tisza* minden vizét. Ennek ellenére a Tisza még mindig erősen duzzadt. *Felső folyásáról újabb árhullámot jelentenek,* ez már *az első zöldár,* amely minden baj nélkül le tud húzódni a *Tiszán,* mert meg sem közelíti a legutóbbi árhullámot.

A szegedkörüli belvizek még mindig a földeken vannak. A kiöntéseket tároló nagy szegedi vízmedencéket délről kezdve lassan nyitják majd meg, hogy a vizek a *Tiszába* lehúzódhassanak.

Ujszásznál még mindig áll a nagy víz, csak éppen apadóban van. Még hetekbe telik, mire ez a víz innen eltünhet, illetőleg mire a *Zagyva* vize olyan alacsony lesz, hogy valamely alkalmas ponton lefolyást adhatnak a víztengernek.

64.000 pengőn felül a Magyarország és a Pest gyüjtése

A Magyarország gyüjtőakciója jóval felül van már a 60.000 pengőn. Mai elszámolásunk a következő:

A *Magyarország* és *Pest* szerkesztőségéhez szombati kimutatásunk szerint befolyt 31.116.45

Újabb adományok:

Ostende kávéház alkalmazottai	55.80
Bagi Zoltán kereskedő, Kalocsa	1.—
Magyar Jövő asztaltársaság, Rusz vendéglő	25.—
Gulyás István papírhulladékkereskedő, Holló ucca 13.	10.—
Gulyás István papírhulladékkereskedő, Holló ucca 13. alkalmazottai	5.58
Lingel Károly és Fiai Első Magyar Faáru és Bútorgyár munkásai egyórai munkabérük fejében	115.65
Lingel Károly és Fiai Első Magyar Faáru és Bútorgyár cég és tisztviselői	149.50
Szerkesztőségünkhöz érkezett összesen	31.478.98
Csekkszámlára érkezett összesen	32.271.67
Alábbi kimutatásunkban szereplő adományok	322.5
Csekkszámlára érkezett összesen	32.594.18
Eddigi gyüjtésünk eredménye:	
Szerkesztőségünkhöz érkezett	31.478.98
Csekkszámlára érkezett	32.594.18
Összesen:	**64.073.16**

Részletjegyzék a csekkszámlára beérkezett adományokról:

Prónay József Romhány 100.—, Miklós Géza Tótmegyer 10.—, Cséfalvay Gáspár Fél 5.—, Héregi Jánosné Pelsőc 5.—, Bergl Gyula Budapest 10.—, Polgár Erzsébet Budapest 5.—, Hölgyfodrászsegédek Országos Egyesülete Budapest 78.—, Pánczél János és neje Budapest 5.—, Stoiber Ottó Kiskunfélegyháza 100.—, Martsán Béla Ipolyság 10.—, Kömlődy Elemér Budapest 8.36, Vajáni Hangya fogyasztási és értékesítő szövetkezet 5.—, id. Bargár Richárd Somorja 5.—, Breitmayer I. Budapest 5.—, Bárány Lajos Vágsellye 5.—, Weiszer Samu Tornaalja 5—, Horváth Ferenc és neje Rákospalota 2.—, Lentzner Erzsébet és Hollósi Lujza Budapest 3.—, Vajda Elemér Budapest 2.—, Cattarinó Sándor Kassa 2.—, v. Horváth Béla Felsőjányok 2.—, özv. Schafer Aladárné Bérbaltavár 2.—, Boldogasszonyfai Hangya Fogy. és Ért Szöv. 2.—, Alsómihályfi ref. elemi isk. növendékei 3.15, özv. Závody Albinné Kolta 3.—, Takács István Öreglak 2.—, ifj. Juhász Mátyás Bocsárlapujtő 3.—, Syllaba Ferenc Pati 3.—, Verderics János Budapest 2.—, Szedlák Anna Diósgyőr, Vasgyár, Perecesbánya 2.—, Veres Sándor Mezőtur 2.—, Laufer Tibor Budapest 2.—, Csizmadia Lajos Derecske 1.—, Dobos Béla Budapest 1.—, vitéz Takács János Sásd 1.—, ifj. Csizmadia Ferenc Budapest 1.—, Terosák Gyula Budapest 1.—, Oszlik Pongrác Bart 1.—, Szabó Lajos Budapest 1.—, Tóth Istvánné Budapest 1.—, Földi István Alsónémedi 1.—, Lipták Mihály Debrecen 1.—, Duni Ferenc Budapest 1.—, Mayer János Ersekujvár 1.—, Csepella Sándor Kispest 1.—, Galvács Géza Győr 1.—.

Báró Herzog András és még hét kihágási ügy a közlekedési rendőrbíróság előtt

A nádoruccai központi közlekedési rendőrbíróságon ítéletet hozott a rendőrbíró báró *Herzog* András 39 éves versenyistállótulajdonos ellen. Mult év november 1-én a báró a lóversenyről jövet, CD 268. rendszámú autójával a Kerepesi úton nekihajtott egy másik autónak. A karambol után nem állt meg, hanem *tovább robogott.* A rendőrbíró ötnapi elzárásra átváltoztatható 200 pengő pénzbüntetésre ítélte, mire a báró fellebbezett. A másodfokú rendőri büntetőbíróság az ítéletet jóváhagyta.

Március 10-én a gróf Tisza István ucca 21. számú ház előtt *Kovalszky* István 49 éves írógépkereskedő kocsijával felszaladt a járdára, majd bezúzta a *Szegő* Gyula divatárukereskedés kirakatát. A rendőrbíró tíznapi elzárásra átváltoztatható 100 pengő pénzbüntetésre ítélte. Ittas vezetés miatt *Zalay* Ferenc 47 éves sofőrt ötnapi elzárásra, *Virág* János 44 éves és *Török* István 26 éves sofőrt három-háromnapi elzárásra ítélték.

Autobusz-szerencsétlenség a Rákóczi úton

Súlyos autobuszszerencsétlenség történt vasárnap reggel a Rákóczi út és az Aggteleki ucca sarkán. A Szabó József uccai garázsból a nyugati pályaudvari végállomás felé igyekezett a BX 560 rendszámú 2-es autobusz, amelynek a volánjánál *Galó* Pál 28 éves sofőr ült. Az Aggteleki ucca sarkán hirtelen a kocsi elé került *Klein* Ferencné 20 éves győrszigeti fodrászno. A sofőr hirtelen félrerántotta a kormányt, *a kocsi felszaladt a járdára.* A bal sárhányó elkapta Klein Ferencnét, aki könnyebben megsérült.

A nagy sebességgel robogó autobusz, amely a garázstól az Aggteleki uccáig három perc alatt tette meg az utat, a járdára felszaladva, nem tudott azonnal megállni. *Kidöntött egy gázlámpát, majd valósággal leborotválta a Helfer Aladár műtárgykereskedés és az Arató Árpád divatüzlet portáját.* A kirakatok előtt haladt el *egy ismeretlen asszony. A több tonnás kocsi rohantában maga elé a kirakatba vágta az asszonyt, akit az összetört üveg halálra sebezett.*

A vasorru bába és a ködmönös kis magyar megjelenik a rajzos filmen

Jaschik Almos trükkfilmen megkezdte a magyar népmesék feldolgozását — 40.000 képből áll az első magyar mesefilm — Lesznek-e szines filmek?

Hamarosan borjúszájú ingben, rámás szattyán csizmában, árvalányhajas, kis ködmönös magyar gyerek énekli a filmszalagon: »*Szeretnék szántani...*«

És a filmen felsorakozik minden rendűrangú magyar nép: a kisbíró a hasas dobbal, a falusi Hamupipőke gágogó libáival, a bajúszpödörintő, sercintős, jó magyar tanyai pógár, a ráncosképű anyóka, amint kék karton kötényéből szemet szór a tikoknak... Aztán megjelenik a filmen a lidérces népi képzelet szörnyszülöttje, a *vasorrú bába,* a sipítozó-rikoltozó boszorkány, az ördöggyerekek csapata, a mesebeli kispásztor bő gatyában és cifra subában. Szepegve forgatja árvalányhajas kis kalapját a király előtt, aki az udvari bohóc és a testőrök társaságában félmázsás aranykoronával a fején ül és igazságot osztogat...

Amerika és a magyar népmese

Röviden arról van szó, hogy *Jaschik* Álmos, a kiváló festőművész *elkészíti az első magyar rajzfilmet.* Nem akármilyen ugri-bugri, hókusz-pókusz mókát akar filmre vinni, hanem a filmmel a magyar népmesekincsnek akar nagy nyilvánosságot adni. Amerika színes rajzfilmjeivel Kokin-Kínától Balassagyarmatig mindenkit meg tud nevettetni, mert a nevetés nemzetközi. Jaschik Almos a *magyarságnak,* a népi kultúrának az ügyét akarja szolgálni.

— Sajnos, — mondta — a népmesének illusztrálása képzőművészeti alapon tünő sikert arathat. Arra sem lehet gondolni, hogy illusztrált kiadásokban propagáljuk a magyar népmesekincset, részint azért, mert hiányzik a megfelelő kiadói vállalkozókedv, másrészt azért, mert a felnőtt nem szívesen olvas mesét. A filmet viszont sokan megnézik és pedig aránylag szívesen. Szeretném méltó ranghoz juttatni a magyar népmeséket, úgy, ahogyan *Bartók* és *Kodály* diadalra vitte a magyar népi zenét.

Nincs trükk a trükkben

Megkérdeztük a kiváló művészt, milyen titkai vannak a rajzfilmgyártásnak.

— Nincs trükkje a rajzfilmnek, — felelte — azaz hogy az a trükkje, hogy nincs trükkje. *Rajzolni* kell tudni.

Amerikában egy-egy rajzfilmműteremben gyakran 800 főnyi rajzoló »gépembertömeg« gyártja a rajzok dömping-árnját. Egyik-másik rajzfilmen meg is látszik, hogy az egyes filmkockákat nem azonos művészi stílus és ízlés hozta létre.

— Nálunk — mondta *Jaschik* — legfeljebb arról lehet szó, hogy *három-négy ember* dolgozik a rajzfilm-laboratóriumban. Igy könnyebben elérhető, hogy a képek rajztechnikája és hangulata között ne legyen törés. A *Hófehérke és a hét törpe* című színes rajzfilmben az egyes képek között *képtelenül nagy stíluskülönbséget fedezhetett fel az avatott szeme.* Nem is csoda, hiszen különböző típusú művészmesteremberek dolgoztak ezeken a filmeken. Egyesek az *állatrajzolásban* jeleskedtek, mások inkább az *emberrajzolásban* tüntek ki. Ismét mások a *mozgás humorát* tudták jól kifejezni.

— A magyar rajzfilmeken a rajz szépségével és lehetőleg művészi tökéletességével kell szolgálni a magyar meseviláq hangulatát, stilizáltságát. Érdekes, hogy a rajzos filmhez aránylag nem kell nagy apparátus.

40.000 kép

Jaschik mester egyelőre azon a tízméteres filmszalagon dolgozik, amelyet a nyár folyamán mutat be a szakembereknek. A tízméteres filmszalagra mintegy 400 kockát, azaz 400 képet rajzol. Egy mozgást, sőt egy mozgássort is általában *három-négy* képpel lehet kifejezni, sőt: a legbonyolultabb mozgáskomplexum is »belefér« öt-hat rajzba.

Egy-egy rajzos magyar mesefilm átlag *1000 méter hosszúságú lesz,* ezen a szalagon az alkotó körülbelül *40.000 képet* helyez el. Minthogy általában egy-egy mozgásra négy képet lehet számítani, a 40.000 kép körülbelül *10.000 mozgást* fejez ki, ami igen nagy mennyiség, ha figyelembe vesszük, hogy a mesében a mozdulatokat egyszerüsíteni és stilizálni kell.

A János vitéztől a szines rajzfilmig

Jaschik Álmos *már 1896-ban,* 11 éves korában foglalkozott a »mozi« gondolatával: öreg Ballagi-szótárja margójára filmkockaszerű képeket rajzolt, melyek mindegyikén más és más mozdulatfázist örökített meg. Amikor a szótár lapjait gyors egymásutánban forgatta, úgy tünt fel, mintha a figurák mozogtak volna. A mozi ugyanis a szem gyarlóságára van felépítve; rossz a szem, be lehet csapni.

Ezután csak *1934-ben* foglalkozott megint a rajzfilm gondolatával. Legelőször a *János vitéz* megfilmesítését tűzte ki célul, de anyagi és technikai nehézségek miatt az ötletet elvetette.

Arra a kérdésünkre, lehet-e bízni a magyar *szines* rajzfilm elkészítésében és felvirágzásában, Jaschik így felelt:

— Sajnos, *anyagi nehézségek miatt* egyelőre gondolni sem lehet a szines rajzfilmkészítésre; nem is szólva arról, milyen drága és nehezen beszerezhető technikai felszerelés kell a szines rajzfilmek gyártásához.

Hogyan készül a rajzfilm?

Érdekes, hogyan készül a rajzfilm. A rajzoló művész először elkészíti *a mozgássorozat vázlatát,* majd a jellegzetesebb és fontosabb mozgásfázisokat papírra rajzolja, ezután ezeket celluloidra másolja át. Jaschik azonban nem celluloidot használ, hanem egy celluloidszerű anyagot, az úgynevezett *ultrafánt,* melyet a kolor-offset-eljárásban alkalmaznak.

— Nagyon alkalmas ez a rajzra, — mondja a mester — mert nem gyürődik, nem gyulékony, nem reagál úgy a hőmérsékleti hatásokra, mint a celluloid. Könnyen lehet simítani, sőt használat után le lehet mosni róla a képet, tehát aránylag olcsóbb is. Az ultrafán engedelmesen türi a művész kezének szeszélyes járását, simul alatta.

A rajzfilmkészítés különben nem életcélja Jaschik Álmosnak. Csupán szabad óráiban dolgozik rajta. Meg akarja mutatni, hogy a magyarok is tudnak rajzfilmet készíteni és ezt a tudást be lehet állítani a népi kultúra szolgálatába.

Baráth Ferenc

A
Nemzetközi Vásárra kedvezményes jegyek
2 pengő helyett **1.10** pengőért kaphatók lapunk jegypénztáránál, VII., Erzsébet-körút 18—20. sz.

Sport

Megkezdődik az Újpest és a Ferencváros végső küzdelme a Nemzeti Bajnokságért

Három nappal a hétközbeni válogatott mérkőzés után, vasárnap már ismét teljes bajnoki fordulót játszanak a *Nemzeti Bajnokság* csapatai. Valójában *megkezdődik* az életre-halálramenő pontharc a két élcsapat között.

Egyformán vidékre szólítja mindkettőt a sorsolás szeszélye, de míg az *Újpest Salgótarjánban* vendégszerepel, addig a *Ferencváros* a híres szegedi „pokolban" kénytelen megküzdeni a bajnoki pontokért, ahol a *zöld-fehér* színek számára már nem egyszer termett gyászos meglepetés. Ez a veszély ma nem olyan nagy, mint a multban volt, mert igaz ugyan, hogy *Kiszely*, a *Ferencváros* standard-csatára kiesett a sorból, de ugyanakkor szerepel dr. *Sárosi* és hosszú szünet után *Polgár* is, aki ezúttal a védelmet erősíti. Ez a csapat, ha a fedezetsorában nem csalódunk, elég erős lehet arra, hogy mind a két bajnoki pontot elhozza, bár nagyon meg kell harcolnia érte és esetleges győzelme aligha lesz nagy gólarányú.

Az *Újpest* helyzete annyival kedvezőbb, hogy csapata összeszokott játékosokból áll és az ellenfél, az egyébként lelkesen küzdő *Salgótarján* jóval alatta marad annak az ütőerőnek, amelyet a *Szeged* képvisel. Az *Újpest* biztos győzelmét várjuk tehát, de kifejező és meggyőző ez a győzelem csak akkor lehet, ha a *lila-fehérek* az első perctől az utolsóig az angol profi-iskola hagyományai szerint nem várásra lovagolnak, hanem tudásuk maximumát adják.

„Vidéki nap"-jelleget kölcsönöz a vasárnapi fordulónak az a véletlen, hogy az *Újpest* és a *Ferencváros* mérkőzésein kívül *még két bajnoki küzdelmet ugyancsak vidéki pályán döntenek el.* Az egyiknek színhelye *Szolnok*, ahol a *Phőbus* vendégszerepel, a másiké *Debrecen*, ahol a *Zugló* játszik. Mindkét mérkőzés egészen nyílt, de ugyanakkor heves összecsapásokat ígér.

Budapesten és környékén három mérkőzés szerepel a műsoron. A *Hungária* otthonában a *Nemzeti* ellen, Kispesten a *Kispest* a *Budafok* ellen és a *Latorca-utcában* az *Elektromos* a *Szürketaxi* ellen játssza le esedékes bajnoki mérkőzését. Az utóbbi három mérkőzés közös jellemzője az, hogy sem a bajnokság, sem a kiesés szempontjából nincs bennük tét és így a szembenálló felek inkább a futballsport szépségeire fektethetik a fősúlyt, mint annak küzdelmeire. Valószínű, hogy mindhárom mérkőzés csak kis gólkülönbségű győzelmet, ha ugyan nem döntetlen eredményt fog hozni.

A részletes program a következő:

Hungária—Nemzeti (Hungária-út, 1/46). Elektromos—Szürketaxi (Latorca-utca, 1/46). Kispest—Budafok (Kispest, 1/46). Szeged—Ferencváros (Szeged, 1/46). SSE—Újpest (Salgótarján, 1/46). Szolnok—Phőbus (Szolnok, 1/46). Bocskai—Zugló (Debrecen, 1/46).

A Nemzeti Bajnokság B) csoportjának mérkőzései:

Nyugati csoport: Pénzügy—Sopron (Pasareti-út, 1/24). Tokod—Alba Regia (Tokod, 1/25). UTE—Rákoskeresztur (Megyeri-út, 1/46). Egyetértés—LaFC (Győr, 1/46). Postás—Tatabánya (Lóversenytér, 1/46). Pécsi DV—Haladás (Pécs, 1/46).

Keleti csoport: Pereces—Szegedi AK (Pereces, 1/25). Szentlőrinci AC—Váci Reménység (Keglevich-utca, 1/25). Törekvés—WMFC (Bihari-utca, 1/46). MÁVAG—Debreceni VSC (Kőbányai-út, 1/46). Mezőtur—FTC (Mezőtur, 1/46). CS. MOVE—Diósgyőri MÁVAG (Csepel, 3/44).

Egyéb sportesemények

Vívás: A férfi párbajtőr- és a hölgy tőrcsapatbajnokság küzdelmei reggel 9 órakor és délután félöt órakor kezdődnek a műegyetem aulájában. A párbajtőr bajnokságának sorsa teljesen nyílt s egyforma eséllyel pályázik a csapatbajnoki címre a HTVK, az UTE és a BEAC. A hölgybajnokság rekordszámú nevezőt láthat a startnál, de valószínű, hogy a benevezett hat csapat közül a DAC szerzi meg a bajnoki címet az UTE és a MAC előtt.

Kerékpár: Budapest bajnokságai a Millenáris-pályán délután 4 órai kezdettel. Országúti verseny Budapest—Érsekujvár között a bécsi országúton, reggel 6 órai startlal.

Tenisz: A Nemzeti Bajnokság küzdelmei a BSE pályán délelőtt 9 és délután 3 órától.

Atletika: Páros versenyek az UTE—BEAC és a MÁVAG—Postás között. — A MAC versenye a margitszigeti pályán délután félöt órakor.

Torna: Székesfehérvárott a hölgytornász csapatbajnokságok második napja.

Elutazott az ír futballsereg

Szombaton reggel jókedvű társaság gyülekezett a keleti pályaudvaron. Az ir futballisták ötnapi budapesti tartózkodás után elutaztak Bréma felé, ahol kedden a német válogatott ellen játszanak. Az ir futballisták kitünően érezték magukat Budapesten, valamennyien nagy szeretettel és csodálattal beszéltek Budapest szépségeiről, valamint arról a vendégszeretetről, amellyel a magyar szövetség körülvette őket. Kiderült, hogy *nagyon meg vannak elégedve az eldöntetlennel*, hiszen ők *biztos vereség* tudatában jöttek a magyar fővárosba. Elismerik azonban, hogy a magyar csapat sokkal jobb volt, *akár gólokkal is győzhetett volna.* Különösen *O'Flanagan* büszke, aki két gólt rúgott *Szabónak.* A vonat indulása előtt *Wichter* főtitkárral beszélgettünk, aki kijelentette, nagyon sajnálja, hogy már el kell menniök és reméli, hogy rövidesen Irországban üdvözölheti majd a magyar válogatottat.

KIS HIREK

ST. LOUISBAN az európai ökölvívó válogatott csapat második amerikai szereplése is győzelemmel végződött. Az európaiak 10:6 arányban győztek.

AZ IREK ELLENI BALSIKER UTÁN hétfő este ismét válogat dr. *Dietz.* Ezúttal azonban csak keretet ad a június 8-i olasz mérkőzésre. A kapitány elgondolása szerint a válogatott keret *hetenként egyszer közös tréninget fog tartani.* Az elterjedt hírek szerint az olaszok ellen kiálló csapat mintegy 7—8 poszton még változik.

A LIEGEI VÍZIKIÁLLÍTÁS alkalmával a belgák nagy vízipólótornát rendeznek. A magyar, belga, német és francia válogatott vesz részt a tornán. Ez az időpont nem túlságosan megfelelő a mi számunkra, miután nálunk a vízipólóbajnokság csak június közepén kezdődik s így játékosaink meglehetősen a tréning elején tartanak.

KEDVES VENDÉGE van a magyar úszósportnak. A lengyel vízipóló válogatott keret érkezett meg pénteken Budapestre és *egy hónapig maradnak itt.* Ezalatt a magyar válogatott csapattal fognak trenírozni.

A HUNGÁRIA futballcsapata június 21-én utazik el túrára. Június 23-án Lipcsében, 27-én pedig Berlinben játszanak a kékfehérek. Innen Svédországba mennek, ahol eddig hat lekötött mérkőzésük van. Valószínűleg innen sem jönnek haza, hanem Dániában, majd Lengyelországban játszanak és előreláthatólag csak július végén érkeznek haza. A kékfehérek a túrára a tervek szerint több fiatal játékost is elvisznek és itt akarják összekovácsolni a csapatot az őszi bajnoki startra.

A MAGYAR TENISZVÁLOGATOTT legközelebbi ellenfele a lengyel nemzeti csapat lesz. Június 2—4 között Budapesten játszunk a lengyelekkel Középeurópai Kupa-mérkőzést. Ekkor már a legerősebb magyar csapat áll ki, miután a KK-ért *Szigeti* is játszhat. A lengyel csapat nem megvetendő ellenfél, hiszen éljátékosuk a híres gróf *Baworovszky.*

A MAGYAR EVEZŐS SZÖVETSÉG ez évben is megrendezi a magyar evezős sporttársadalom részére a Szent Kristóf-ünnepséget. Az ünnepség június 4-én, vasárnap délelőtt lesz a Szent Margitsziget melletti pesti Dunaágban. Az ünnepség a Szent Margitszigeten lévő templomban 9 órakor bemutatásra kerülő szentmisével veszi kezdetét, a misét, valamint az áldásosztást Angelo *Rotta* pápai nuncius fogja végezni. Az evezősszövetség ezúton is kéri az evezősöket, hogy a szép, bensőséges és meleg ünnepségen minél nagyobb számban vegyenek részt.

A CÉGLIGA VÁLOGATOTT CSAPATA pünkösd vasárnapján *Léván* vendégszerepel, ahol a város válogatott csapatával fog mérkőzni.

Lósport

Álom nyolc hosszal győzött a Tavaszi-díjban Bársony és Rianás ellen

A szombati nap főeseménye az 1100 méteres *Tavaszi-díj* volt, amelyben gyors lovaink legjobbjai találkoztak. A verseny kimenetele nem volt kétséges. *Álom* már előző két futásánál, a *Káposztásmegyeri-díjban* és a *Kundházai-díjban* olyan fölénnyel verte ellenfeleit, hogy ellene csak a desperádók fogadhattak. *Rejtvény* kivételével az összes előre indulónak jelzett ló részt is vett a versenyben. Jó start után 100 méterig *Rianás* vezetett, majd *Álom* felzárkózott, elhúzott a mezőnytől és előnyét fokozatosan növelve, igen könnyen, nyolc hosszal haladt át győztesként a célvonalon. *Bársony* végig megőrizte a második helyét, míg *Rianásnak* ugyancsak kellett igyekeznie, hogy a táv után felnyomuló *Számadó* heves támadását kivédhesse. A nap többi futama a várakozásoknak megfelelő eredménnyel végződött. Ismét két jóképességűnek ígérkező *Bahrein-csikót* ismertünk meg. A *kétévesek* páros versenyében a fejhosszal *Lim-lom* mögött befutó *Bolondot* és a *Nyeretlen kétévesek versenyében* győző *Sebajt.* Ebben a versenyben *Burkus* lett a második *Kimono* előtt. A *nyeretlenek* mérföldes versenyében a favorit *Sandstorm* végre megszerezte első győzelmét, de csak kemény küzdelem után, mert úgy a második helyezett *Obálka*, mint a harmadiknak befutó *Erkölcsbíró* erősen megszorította. A mérföldes *hendikepben Orion* jó lovasával formát mutatott és végig vezetve győzött *Bacchus* és *Virulj* ellen. Hatalmas küzdelem után dőlt el a 2400 méteres *Welter-hendikep.* A táv után *Lándzsa, Herzogh Christoph, Zimankó, Viszta* és *Dolova* fejfej mellett harcoltak, végeredményben *Herzogh Christophnak* sikerült félhossz előnyt kicsikarni *Viszta* előtt és ezzel a győzelmet is megszerezte. Az utolsó futamban, az 1000 méteres *hendikepben* a táv előtt a harmadik sorban lapuló *Farandole* hirtelen kitört és biztos fölénnyel intézte el a verseny sorsát. *Tisane* lett a második *Hindu* előtt.

A részletes eredmény a következő:

I. futam: 1. Lim-lom (6:10, Gutai), 2. Bolond (1¼, Teltschik). Fejhosszal győzött. 10:15.

II. futam: 1. Sandstorm (6:10, Klimscha), 2. Obálka (3, Gutai), 3. Erkölcsbíró (12, Szentgyörgyi), 4. Esze Tamás (6, Schejbal), 5. Mephisto (12, Kolonics). Fm.: Mindent vissza, Lehet, Hidalgó, Előljáró. Fejh., ½, 3, 1 hossz 10:15, 11, 12, 36. Befutó: 20—178.

III. futam: 1. Sebaj (2½, Teltschik), 2. Burkus (1½, Balog), 3. Kimono (1¼, Gutai), 4. Pór (4, Esch). ¾, 1½, 6 hossz. 10:50. Befutó: 101.

IV. futam: 1. Álom (5:10, Rózsa), 2. Bársony (3, Balog), 3. Rianás (3, Klimscha), 4. Számadó (10, Csuta). 5. Progressiva (12, Kovács I. II.) Fm.: Glow-worm. 8, 1, fejh., ötnegyedhossz. 10:16, 11, 12. Befutó: 41.

V. futam: 1. Orion (2, Kolonics), 2. Bacchus (2½, Pfendler), 3. Virulj (3, Bihari), 4. Cinus (6, Török), 5. Ezerjó (4, Kajári). Fm.: Hajrá, Libia. 3½, 3, 4, ½ hossz. 10:26, 11, 12, 11. Befutó: 84.

VI. futam: 1. Herzog Christoph (4, Rózsa), 2. Viszta (pari, Klimscha), 3. Dolova (6, Csuta), 4. Zimankó (6, Pfendler), 5. Lándzsa (6, Klimscha II.). Fm.: Élharcos, Medici, Pu-Yi. ½, fejh., 1, 1½ hossz. 10:88, 16, 11, 14. Befutó: 215.

VII. futam: 1. Farandole (8, Esch Gy), 2. Tisane (2½, Csuta), 3. Hindu (4, Kajári), 4. Pattogó (5, Bakonyi), 5. Pitypalaty (8, Pfendler). Fm.: Cavaliero, Nóra, Aprilia, Wadelai. ½, 1, ötnegyedh., nyakhossz. 10:226, 39, 18, 15. Befutó: 504—479.

Negyvenharmadszor futják vasárnap a Király-díjat

(A „Magyar Nemzet" tudósitójától.) A magyar versenypályák legnépszerűbb versenye, egyben a *Magyar Lovaregylet* mindenkori tavaszi versenyének legkimagaslóbb ünnepi eseménye, a *Király-díj*, a mai napon *negyvenharmadszor* kerül lefutásra. Ha az elmúlt négy évtized alatt nagyon meg is fogyatkoztak a magyar turf jóban-rosszban lelkes hívei, bizonyára a maiak között is még lesznek jóegynéhányan, kik a *millenniumi* esztendő tavaszán ott voltak az egykori városligeti régi versenytér ünneplő nézőseregében, amikor a világhíres *Kincsem* nagynevű gazdájának, néhai *Blaskovich* Ernőnek *Dandár* nevű hároméves lova nyerte meg először az akkor még 100.000 aranykoronával díjazott nagy versenyt, a francia tulajdonban levő *Torreador* ellen. Megboldogult *Ferenc József* király és császár is ott volt az udvari páholyban és a millenniumi fényes-pompás ünnepségek programjának egyik kimagasló eseménye éppen a *Király-díj volt.* Azóta teltek-múltak az évek, *Dandár* után *Ganache* nyerte a *Király-díjat* és a vert mezőnyben volt a nagyhírű *Tokio* is — igaz, nem kevesebbet, mint 68 és fél kilót vitt a hátán. Harmadik volt a Király-díj hőseinek sorrendjében *Mindig* és utána következett a *Petőfiből* átkeresztelt *Pardon*, a két évtizeddel későbbi, nagyhírű *Pázmán* apja. *Incroyable, Falb* és *Hazafi* következtek a sorban, kisebb nagyságok elődjeiknél, de utánuk következett a legendás hírű *Kincsem-ivadék*, a televérnek is festeni való *Beregvölgy*, amely mögött két kitünő kanca: *Vig* és *Viglány* foglalták el a helyeket. Az amerikai *Spencer* lovagolta a győztest, *Adams* és az ugyancsak amerikai *Van Dusen* a helyezetteket és akik a három világhírű lovas küzdelmét végigizgulták, még hosszú esztendők múltán is emlegették. A kis *Blocksberg* sem hozott szégyent az elődökre, még a tenyésztésben is nagyszerűen bevált, viszont a rákövetkező évben — 1905-ben — egy olyan ló nevéhez fűződött a *Király-díj* dicsősége, amelynek igazi képességét soha nem lehetett felmérni és amelyről máig is az a szakértők véleménye, hogy *Kincsem* óta sem futott nála jobb ló a magyar versenypályákon.

Patience, a „másik" *csodakanca* volt ez a ló, amely két- és háromféves korában — tovább nem futott! — a magyar, osztrák és német versenypályákon tönkrevert minden lovat, amellyel összekerült. A *Patience* által megnyert Király-díjban, a helyezettek *Bon marché, Ma, Rubin* és a második helyről diszkvalifikált *King Rob* mögött, a vert mezőnyben, vagy *10 hossznyira* a nyerőtől végzett *Horkay*, a nagy verseny későbbi nyerője és a magyar tenyésztés egyik híressége. Ez volt *Patience!...*

Pardon fia: *Rother Stadl*, utána *Horkay*, majd az átlagképességű *Peregrin* és *Kahlenberg* következtek a sorban, 1910-ben pedig, egy máig is emlékezetes felhőszakadásban, *Rascal* és *Balaton* áldz, fejhosszas küzdelméből megszületett *Rascal* első győzelme, amelyet 1911 és 1912-ben még kétszer megismételt. *Raeburn* és *Kikelet* nagyszerű fia tartja *hármas* győzelmével a Király-díjak rekordját. *Mokan* 1913. évi győzelme *Tokio* apaságát dícséri, a következő évben pedig megint győzött *Kincsem* vére, a késői dédunoka: *Miczi.* Alig három hónappal később kitört a világháború és 1915-ben a Király-díj sem került lefutásra.

A magyar—osztrák versenyüzem és telivértenyésztés erejét és produkció-képességét bizonyítja, hogy a következő évben már megint teljes erővel megindult a versenyüzem. Egy kiváló kanca, *Tovább* nyerte a nagy versenyt 14-es mezőnyben, utána következett a „szerencse lova": *San Gennaro*, azután megint *Tovább* — már mint 6 éves! — és újból *San Gennaro*, amelynek akkor — 1919-ben! — csak két „eladó" ellenfelét kellett lesétálnia. A 7 éves *Fuvolás* győzelme jelentette a *Király-díj* történetében a *mélypontot* és a kommün okozta összeomlást, viszont *Balbinus* kettős Király-díj győzelme, már a határozott javulást, *Ricsay, Ascanio* és *Montalto* győzelmei pedig a további fejlődést. És következett a sorban a háború utáni idők legrépszerűbb lova: *Naplopó*, azután *Vadító, Gyönghalász*, a hűséges *Ibikus*, majd két meglepetés: *Phönix* és *Gitano*, utóbbi éppenséggel nem klasszis-, inkább átlag-ló. A *Gitano* által megvert *Tempó* győzött 1933-ban, utána *Kisszer Cagliostro*, majd *Try Well* és a közepes *Caruso*, végül a mult évben a jó származású és nagyot javult *Bernadotte* zárta be a *Király-díj* hőseinek eddigi névsorát.

És ma, 1939 május 21-én, a magyar versenypályák minden rendűrangú hívét kísérti az örök kérdés: a felsorolt 42 győztes után melyik jó lesz a Király-díj 43. hőse?... A nagy favorit *Cabala*-e, avagy megint *Bernadotte?*... Vagy a nagyterhű *idős* lovakat meg fogják verni a könnyűterhű *háromévesek* és azok közül vajjon melyik lehet a legjobb? A *Nemzeti Hazafi-díjban* győztes *Indolent*, vagy a *Henricus*-nál is jobbnak híresztelt *Nemes*, vagy netalán *Puczur?*... Vagy beütne a mindennél nagyobb meglepetés, a vezetőlónak kiküldött *Casqué?*... Avagy mégis győzne az abszolút klasszis és akkor a 43. Király-díjat csak *Cabala* nyerhetí?!...

Vasárnap délután el fog válni.

Kiss Géza

*

A vasárnapi *Király-díjban* az alábbi mezőnyt jelzik indulónak:

Bernadotte	65	Schejbal
Indolent	52½	Gutai
Nemes	49	Rózsa
Alcazar	60½	Esch Gy. II.
Hiú	53	Esch
Dugó	60½	Szentgyörgyi
Puczur	49	Klimscha
Csáklyás	61	Nagy G.
Terno	49	Fetting A.
Cabala	65½	Balog
Casqué	49	Csuta

Már többször hangoztatott véleményünk az, ha *Cabala* tavalyi jobbik formáját futja, amikor többek között *Bécsben* 6 kilót adott a legjobb német idősebb lónak, *Trolliusnak* és csaknem holtversenyt futott vele, sőt némelyek szerint meg is verte, akkor nagy terhe ellenére is győznie kell. Ha nem így volna és ha mégis legyőzőre akadna, az szerintünk csak a háromévesek közül kerülhet ki. Ez a háromféves lehet *Nemes*, amelynek *Indolent* aligha adhat le 3½ kilót.

Jelöltjeink a vasárnapi versenyre a következők:

I. *Boss — Szepes — Juno.*
II. *Nincs több — Tréfa — Gyergyó II.*
III. *(Burkus) — Bolond — Csömpi.*
IV. *Cabala — Nemes — Indolent.*
V. *Adoma — Ultimo — Amadeo.*
VI. *Tigár — Pattantyús — Ezüstróka.*
VII. *Paloma — Judicium — Hedie.*

A verseny délután 3 órakor kezdődik.

Megjelent

PETHŐ SÁNDOR
ÚJ KÖNYVE

CSILLAGOS ÓRÁK

ARA 2.— PENGŐ VIDÉKRE 20 FILL. PORTÓ

Kapható és megrendelhető a Magyar Nemzet könyvosztályában, VI., Vilmos császár-út 65

MŰVÉSZET Színház IRODALOM

Színarany

Bemutató a Nemzeti Kamaraszínházban

Guglielmo *Zorzi: La vena d'oro* című darabja még a háborúelőtti években íródott. Olaszországi nagy sikere után eljutott Dél-Amerikába, majd pedig ezelőtt tíz esztendővel a párizsi Odéon-színház hozta színre. Franciaországban szívesen fogadta a sajtó is, a nagyközönség is.

A darab bonyodalmának teljes megértéséhez tudni kell, hogy az olasz törvények szerint lehetetlen a válás. A házasfelek széttörhetetlen lánccal vannak egymáshoz csatolva. Ez a törvény okozza Usberti grófnőnek és fiának, Corradónak lelki válságát is. Az anya tizenhatesztendős korában ment férjhez. Urával való együttélése csak öt hónapig tartott. A csélcsap férfi külföldre költözött s egy orosz nővel állott össze. Immár húsz esztendeje, hogy haza sem nézett. A grófnő fia nevelésének és szegény, beteg gyermekek istápolásának szenteli életét. Társaságba nem jár, egészen elszigeteli magát a nagyvilági élettől. Pedig még egészen fiatalos. A harminchét esztendő meg sem látszik rajta. Inkább fia nővérének nézik, mint anyjának.

Egyszer azonban megjelenik életében egy daliás férfi, egy igen tehetséges költő. Az asszony beleszeret. Húszesztendei visszavonultság, aszkézis után perzselő szenvedély lobog fel benne. Boldogságának azonban útjában áll a fia, aki nem bírja elviselni a gondolatot, hogy az ő rajongásig szeretett anyja valakinek a szeretője legyen. Az asszony a gyermek kedvéért lemond a szerelemről. Rettentő lelki szenvedése azonban súlyos idegbajjal támadja meg. A fiú, látva anyjának szenvedését, keserves tusa után végül is megtalálja lelkének színaranyát s maga vezeti egymáshoz a költőt és a szenvedő asszonyt.

Zorzi színműve bizonyos vonatkozásokban még magán viseli a háborúelőtti irodalmi modort. Kelleténél több benne a szó, sok az esztétikum és a személyek nagy kedvvel analizálják magukat. Némileg *D'Annunzio* és *Giacosa* hatását érezzük. A hangnak ezt a kissé régies voltát ellensúlyozza, sőt legtöbbször feledteti a nagyon finom lélekrajz, a szenvedélyeknek igaz és költői bemutatása s különösen az a tiszteletreméltó írói tulajdonság, hogy a lelki történések minden olcsó hatásvadászattól mentesen kerülnek elénk. A külsőségekkel való ez a nagy takarékoskodás az első felvonást talán kissé érdektelenné is teszi, de később a fordulatok egyre izgalmasabbakká válnak s a lélek mélyébe húzódó, a felszínre alig csapó szenvedélyek rajza egyre jobban leköti a nézőt.

A grófnőt *Láncsy* Margit játssza. Az első felvonás alatt az volt a benyomásunk, hogy inkább csak értelmével alkotja meg a szerepet, később azonban sok átélést, bensőséget éreztünk játékában. Az asszonyi szenvedés ábrázolására igaz és finom művészi mozzanatai voltak. A húszéves fiúra a színház valóban nem lelhetett volna alkalmasabb színészt *Apáthy* Imrénél. Ez a fiatal művész egyre bensőbbé válik, egyre gazdagszik, külső eszközei pedig egyszerűsödnek. A költő alakját kiforrott művészettel, biztos technikával formálta meg *Lehotay* Árpád. Különösen első felvonásbeli hosszú — nyomtatásban majdnem százsoros — elbeszélése sikerült. Az öreg Albani professzort rendkívül kedvesen és elevenen játszotta *Gál* Gyula. Harmadik felvonásbeli dikciójában beszédtechnikájának egész szépsége érvényesült. A kacér és délszakian forró Ameliát illúziókeltően ábrázolta *Eőry* Kató. A színészek játékára nincs is más megjegyzésünk, mint az, hogy hangosabban kellene beszélniük. Ilyen halkra tompított beszéd még kamaratérben sincsen helyén.

Abonyi Tivadar rendezése nagy biztossággal és értelemmel simul a darab finom irodalmiságához. *Jaschik* Álmosné színpadképe ügyes. A női ruhák ragyogóak. *Fáy* E. Béla fordításáról egyszeri hallás után az az érzésünk, hogy nem eléggé költői.

Még csak egy megjegyzést! Nem tudjuk, hogy az olasz eredetiben előfordul-e megemlítése annak, hogy Itáliában a válást a törvények nem engedik meg. Az előttünk heverő francia fordítás azonban legalább egy futó mondatban szót ejt róla. (I felv. 4. jel.) Lehet, hogy a közönség tájékoztatására a francia átültető iktatta bele ezt a pár szót. Ha önkényesen járt is el, jó oka volt rá. Mert az a néző, aki nincs tisztában az olasz házassági törvénnyel, könnyen arra gondolhat, hogy a fiú a másodszori férjhezmenetelben akarja anyját megakadályozni. Holott arról van szó, hogy a grófnő szeretője legyen-e a költőnek vagy pedig tovább élje aszketikus életét.

A Nemzeti Kamaraszínház hivatásához méltóan fejezi be évadját Zorzi *Színarany*-ával.

Galamb Sándor

Az „Erzsébet" utolsó előadása

Az „Erzsébet", *Iluszka* Jenő és *Szilágyi* László nagysikerű operettje vasárnap délután *utoljára kerül színre* a Magyar Színházban, olcsó helyárakkal! Ezzel az előadással lekerül a műsorról az utolsó évek egyik legnagyobb sikerű színdarabja!

A KONCERT RENDEZÉSEI:

SAUER HOLNAP

Budapesti Hangverseny Zenekarral, vez.: **Rajter** (Városi, 8). **Chopin:** e-moll, **Liszt:** A-dur, **Weber:** Oberon; a versenyek után a **Mester szólószámokat is** *(Chopin, Schubert, Liszt)* játszik. *Mesterbérlet.*

TROYANOFF BALETTAKADÉMIA

vizsgaelőadása 28-án. Magyar Színház, ½11.

SZENTPÁL-ISKOLA

évzárója **5-én** a Vigadóban. Műsoron: *„Tenger"* táncszvit; *„Furfangos Jankó"*, *„Búcsú szeretett bátyánktól"* gyermekpantomimek; továbbá a szemináriumi studio bemutatói. A ruhákat tervezi: *Bortnyik* Sándor és *Szlovák* György.

---

* **Géva,** a színházi világban és az előkelő társaságban egyaránt oly jól ismert *Géva* kozmetikai intézet (IV., Irányi-utca 21.) fiatal tulajdonosnője hosszabb külföldi tanulmányútjáról hazaérkezett, a kozmetikai találmányok legfrissebb eredményeinek gazdag gyűjteményével.

Hangversenynaptár:

Május 22. A Zeneműv. Főisk. XI. nyilvános hangversenye ½6. Székesfővárosi Énekkar hgv. (Vezényel *Ádám* és *Karvaly.*) Z. 8. Sauer Emil zenekari hangversenye, Városi 8.
„ 23. Eyssen Irén és Albert Ferenc romantikus estje, Z 8. Siklós Albert professzor növendékeinek hangversenye Z. ½7.
„ 26. A Dalosszövetség hangversenye Z ½9.
„ 27. A Zeneműv. Főisk. IV. zenekari hangversenye ½8.

Megszigorították a diákok színpadi szereplését

A kultuszminiszter értesítette a tankerületi főigazgatókat, hogy az állami, községi, felekezeti és magániskolák tanulóinak nyilvános színpadokon és filmen való szereplésének engedélyezését *magának tartja fenn.* Minden olyan engedély, amelyet bármely hatóság a multban idevonatkozóan kiadott, *e rendelettel hatályát veszti,* és az érdekeltek tartoznak az engedélyezésre irányuló *új kérvényeket hivatalos úton* a kultuszminiszterhez felterjeszteni.

---

* **A Hollós Mátyás Társaság irodalmi estje.** A *Hollós Mátyás Társaság,* írók, művészek és tudósok budai egyesülete május 22-én, hétfőn este hét órakor a Szent Gellért-szálló I. emeleti helyiségében irodalmi estélyt rendez. Dr. *Hennyey* Vilmos elnöki megnyitója után *Rédey* Rezső a magyar pálosok történetét ismerteti, dr. *Harsányi* Ilona verseiből *K. Németh* Gabriella szaval, *Bárczy-Tas* Irén régi népdalokat ad elő zongorán, *Aggházy* Kamill Budavára visszafoglalásának ismeretlen részleteit ismerteti, *Bohutinszky* Irén szavalata után *Mosóczi Holbesz* Aladár májusi novelláját olvassa fel.

* **A Népművelési Bizottság romantikus estje.** Május 23-án, kedden este nyolc órakor *Eyssen* Irén és *Albert* Ferenc részvételével romantikus estet rendez a Fővárosi Népművelési Bizottság a Zeneművészeti Főiskolán. *Eyssen* Irén Verdi-, Weber-, Schubert-, Schumann-, Liszt-, Dohnányi- és Kodály-dalokat énekel. *Albert* Ferenc pedig *Glazunov hegedűversenyét, Csajkovszkij* szerenádját, *Paganini* „Boszorkánytánc"-át és *Dohnányi* „Ruralia Hungaricá"-ját játssza. A zongorakíséretet *Herz* Ottó látja el. Jegyek a Zeneművészeti Főiskola portásánál kaphatók.

* **Ferenczy Mária Budapesten.** *Ferenczy* Mária, a hírneves énekpedagógus, a világszerte ismertnevű operaénekesnő több mint évtizednyi bécsi, müncheni és berlini külföldi tartózkodás után — mialatt a világhírű énekesek és énekművészek egész sorát képezte és segítette sikerhez a hangszálak gyógyításából és rendszeres erősítéséből álló különleges módszerével — visszatért Budapestre. Korlátolt számban elfogad növendékeket énekképzésre, hangszálgyógyítással s különösen a *hangosfilm-ének* különleges légzési technikájának oktatására. Jelentkezés, előzően írásban, a Pannonia-szállodában.

* **A Turul Szövetség díszhangversenye.** A *Turul Szövetség Huba törzse Babics* László ismert dalköltő szerzői estje keretében május 23-án, kedden este hét órakor, neves fővárosi művészek közreműködésével, a csepeli kultúrház színháztermében díszhangversenyt rendez. Köszöntőt mond: dr. *Koncz* János, Csepel község főjegyzője, a Huba törzs patronus majorja. Bevezetőt mond: *Vályi Nagy* Géza, a Petőfi Társaság tagja. A mementót tartja: *Bodor* Imre bajtársi törzsfő.

A Schola Cantorum Sabariensis hangversenye

Eddigi szereplései után érthető nagy várakozás előzte meg a *Schola Cantorum Sabariensis* hangversenyét. Megjelent Horthy Miklósné, a kormányzó felesége is. Mindnyájan, akik ott voltunk a széphangú fiúvegyeskar szombat délutáni hangversenyén a Szent István Bazilikában, egy felemelő művészi élménnyel gazdagodtunk. Mélyen meghatott bennünket a szépen vegyülő egynemű kórus hangzásának tömörsége, finomsága, csengése és kifejező ereje s felemelt bennünket a musica sacra végtelen gazdagságának érzése. Valóban átéltük Szent Ágoston vallomásaiban olvasott sorokat „Beözönlöttek a hangok a fülembe, szívemre rászállt az igazság harmata, kigyulladtak bennem a jámbor érzések, megeredtek a könnyeim s a könnyek igen jól estek nekem". Ennél a vallomásnál szebb kritikával nem illethetnénk a kitűnő szombathelyi kórus produkcióját. Úgy érezzük hogy ezek a sorok róluk is szólnak, akik csodálatos erővel tudják felemelni a lelkeket. Akár *Victoria,* akár *Marenzio, Ingegneri, Lassus* vagy *Palestrina* szerzeményeit szólaltatják meg, költői és szárnyaló módon vetítik elő a szerzeményekben élő sokféle zenei tartalmat. A vezénylő dr. *Werner* Alajos pompás invencióval és igen stilusosan oldotta meg a zenei nehézségeket. Ebben az alázatos lelkű papban az energikus organizáló párosul az igazi művészlelkek és hívők alázatos, szelíd szeretetével. Megvan benne az a kiváltságos adottság, hogy csodálatos erővel tudja magával ragadni énekeseit s ezeken a zengő lelkeken át az egész hallgatóságot. A nagysikerű hangverseny közreműködője, *Szakolczay-Riegler* Ernő orgonaművész *Bach* E-moll preludium és fuga és *Muffat* C-moll toccata-műveket játszotta. Nem tudjuk, mit csodáljunk jobban Szakolczayban, a kitűnő stilisiát és építőművészt vagy a megragadó koloristát? Játékában hallatlan lendület, erős karakter nyüzgözi le a hallgatóságot. Úgy érezzük ezután az előadás után, hogy valóban nem templomi hangversenyen, hanem istentiszteleten vettünk részt s hálásak vagyunk e magasztos élményért úgy a szereplőknek, mint a rendezőségnek.

G. E.

Darrieux — az „Eleven ördög"

A Forum-filmszínház bemutatója

Danielle *Darrieux*-t nagyon szeretik Budapesten. Elég, ha a nevét a hirdetőoszlopon meglátja az ember és előlegezi a bizalmat a film iránt. Nem is szokott csalódni a közönség, mert ha nem is kap égzengető élményt, shawi szatirát vagy shakespearei tragédiát, annyi bizonyos, hogy ízléstelenséggel sohasem találkozik Danielle *Darrieux*-filmben az ember.

Ami pedig nagy szó...

Az új Danielle *Darrieux*-film a legtökéletesebb májusi koszt. Vacsora a szabadban, zöldvendéglőben, ahol az idei liba és a gyenge uborkasaláta gyöngéden elkeverödik az akácok illatával. S mellé még fázik is kicsit az ember.

Francia kedvencünk kötyagos kis hivatalnoklányt játszik, akibe szerelmes a főnöke és hogy elvehesse feleségül, felmond neki. A kislány nem tudja, a felmondást hova tegye, bánatában beugrik a Szajnába, ahonnan kihalássza egy hozzá hasonló kötyagos milliomos. Aki pedig nem más; Albert *Préjean.*

Amit ez a két ember végbevisz a film alatt, az valóságos merénylet a nevetőizmok ellen. A kislány megvadul, becsíp, háztetőn táncol, elárasztja vízzel az egész lakást, félig agyonveri az öreg inast, lerúgja a talapzatáról az életnagyságú márványszobrot — szóval makrancos Kata pulloverbe és gloknis szoknyába bujtatva.

Remek figura még az agyonszeszélyeskedett, pocsékká nyúzott inas: Lucien *Barroux* és az undok ifjú vezérigazgató, akinek tisztára vénkisasszony-allűrjei vannak: André *Roanne.*

(I. M.)

A Mozart Egyesület hangversenye

A *Budapesti Mozart Egyesület* csütörtökön délután a Zeneművészeti Főiskola nagytermében a Népegészségügyi és Munkásvédelmi Szövetség részére rendezte hangversenyét. Valóban dícséret illeti meg a lelkesen dolgozó egyesületet ezért a szép gondolatért. A színvonalas műsoron *Kovács Baldi* Miklós, *Villányi* Miklós és *Ladányi Ilona* áriákat énekeltek nagy sikerrel, *Rácz* Aladár pedig cimbalomjátékával ragadta magával a hallgatóságot. A kitűnő egyéni számok mellett dícsérettel kell megemlékeznünk a bevezető *Mozart* g-moll zongoranégyes és a befejező *Goldmark* B-dur zongoraötös tolmácsolóiról, *Weisz* Margitról s a *„Magyar Vonósnégyesről"* (*Szentgyörgyi* László, *Banda* Márton, *Gáti* István, *Hütter* Pál). Az előadást megelőzően *Szántó* Menyhért nyug. államtitkár mondott bevezető beszédet.

KIS FILMHIREK

Maurice Chevalier a brettlin kezdte el pályáját. Sanzonénekes volt egy párizsi varietében. Innen került a világot jelentő mozivászonra. Ugyanezt a karriert futotta be Rudy *Vallee* is, aki most New York egyik legnépszerűbb énekese. *A csillogó csillagok* című nagyszabású revüfilmben játszik először Rudy *Vallee* első szereplése után *új Chevalier*-nek nevezték el Amerikában.

A külvárosi szállodát, a legújabb francia film, három sztárt foglalkoztat, Louis *Jouvet*-t, Marcel *Carne*-t és a rózsaszirom-puhaságú *Annabellát,*

Mi a helyzet?

A moszkvai kérdőjel felkiáltójellé egyenesedik

Hódítás, befolyás kiterjesztése, gazdaságilag és katonailag fontos útvonalak biztosítása: ezek a fogalmak kergetik egymást azokban a jelentésekben, amelyekben a világsajtó Oroszország tevékenységével, főleg pedig távolabbi céljaival foglalkozik. Szemmelláthatóan, hogy a finn hadsereg hősies ellentállása, a finn nép nagyszerű fegyelmezettsége és elszántsága mély benyomást tett az egész világ közvéleményére. Ennek ellenére egyetlen hang sem akad, amely az északi dráma kimenetelét illetően kétségeket hangoztatna. Az aránytalanság oly nagy a szembenálló felek között, hogy a finn függetlenséget csak csoda menthetné meg, manapság pedig rendkívül ritka a csoda.

A Szovjet diplomáciai sakkjátszmája

A hatalmak figyelme, noha egyesek még mindig becsületes igyekezettel keresik a segítés módját, elsősorban *a finn fordulat következményei* felé fordul. Azt számítgatják a külügyminisztériumokban s ennek megfelelően a sajtóban is, hogy vajjon Oroszország befejezettnek tekinti-e ősszel megkezdett akciósorozatát, ha a Keleti-tengert minden más hatalommal szemben biztosítottnak látja saját céljai számára.

A nyugati hatalmak sajtójában, az olasz lapokban és az amerikai közvéleményben váratlan egyöntetűséggel az a felfogás nyilatkozik meg, hogy Moszkva diplomáciája még nem látja befejezettnek azt a periódust, amelyen belül távolabbi céljai felé is lépéseket tehet. A találgatások inkább arról folynak, hogy mi lesz az egyre nyíltabban imperialista politikát folytató birodalom legközelebbi sakkhúzása.

Moszkva két fronton?

Ebből a szempontból többé-kevésbé találgatás jellege van minden véleménynek. Talán egyedül a berlini külügyminisztériumban tudnának hiteles felvilágosítást adni Moszkva céljairól, itt azonban a szokottnál is mélyebb hallgatásba burkolóznak. London arról számol be, hogy Oroszország valószínűleg balkáni befolyásának erősítését fogja kierőszakolni, ha erre módja van. Páris arról ír, hogy Anglia felkészül egy esetleges ázsiai, tehát India felé irányított orosz lépésre.

Amerika sajtója úgy ítéli meg a helyzetet, hogy a következő orosz lépés a Kaukázusban, tehát a török-perzsa-angol olajterület vidékén várható, míg az olasz lapok azt a kombinációt tartják legvalószínűbbnek, hogy Moszkvát sürgeti az idő s ezért egyszerre legalább *két fronton* folytatja majd fegyverekkel alátámasztott diplomáciai hadjáratát.

A felelősség árnyéka Stockholm fölött

Abban valamennyi hírforrás megegyezik, hogy a skandináv helyzetet élére állította a finnországi háború. Még jobban megerősíti ezt a felfogást az a körülmény, hogy most már nem csak Moszkva, de Berlin sajtója is felveti a felelősség kérdését, abban az értelemben, hogy kinek volt szerepe a finn ellenállás végsőkig való megerősítésében. Elsősorban Angliát, másodsorban »Anglia eszközét«, *Sandler* svéd külügyminisztert teszik felelőssé, aminek a jövőben könnyen lehetnek messzemenő következményei.

Nem vitás, hogy az a földrajzi helyzet, amely orosz győzelem esetén Észak-Európában kialakul, nagyszabású óvatossági intézkedésekre kényszeríti Svédországot is, Norvégiát is. Egymásután érkeznek a hirek arról, hogy a svédek erősítik tengerpartjukat, a norvégek újabb évfolyamokat hívnak be rendkívüli fegyvergyakorlatra. Ugyanekkor a svéd kormány átalakulásáról beszélnek, ami annak a jele, hogy Stockholmban a maradéktalan és csak a nagy feszültségek idején szükséges nemzeti egység megteremtése érdekében politikai áldozatokat kívánnak egyénektől, csoportoktól, pártoktól.

Latin szárnyak Északon

Ilyen körülmények között diplomáciailag is kétszeres jelentősége van annak a körülménynek, hogy a déleurópai latin államok közvéleménye viharos erővel jelzi áldozatkészségét és segíteni akarását a fenyegetett kis északi nemzet mellett. Az a huszonöt olasz repülőgép, amely Helsinkibe érkezett, gyakorlatilag nem egyensúlyozza ki az orosz légiflotta mérhetetlen számbeli fölényét, de arra enged következtetni, hogy *az olasz önkéntesek tömeges jelentkezése talán gyakorlatilag is hasznára válik a finn hadvezetőségnek, ha az idő megengedi.* Hasonlóan hű marad a bolsevizmus elleni küzdelem eszméjéhez és jelszavához Franco tábornok Spanyolországa, ahol szintén ezrek és ezrek kérnek engedélyt arra, hogy Helsinkibe utazva, most finn területen folytathassák azt a küzdelmet, amelyet két éven át spanyol hazájuk földjén vívtak.

Az amerikai hitel

Amerika szerepe még távolról sem tisztázódott. A washingtoni kormány keresi a módot, hogy semlegességének megsértése nélkül segítsen a finneken. Az Oroszországba szóló fegyverszállításokat már megszüntették, a december közepén esedékes finn adósságrészletet elengedték s közölték a törvényes helsinki kormánnyal, hogy az amerikai törvények értelmében *korlátlan szállítási hitelekre van joga.* Mindezeknek az intézkedéseknek gyakorlati érvényesítése természetesen csak akkor jelent tényleges támogatást a hősiesen küzdő finneknek, ha ellenállásukat legalább néhány héten át fenn tudják tartani, — amire egyébként semleges szakértők megítélése szerint, hadseregük pompás teljesítményeit figyelembe véve, a nyomasztó túlerő ellenére *sok kilátásuk van.*

Téli sportkirándulásaink RAHÓ-RA

1939 november hó 18-tól 1940 március 9-ig

Indulás minden szombaton

Az anyaországhoz visszatért Kárpátalja magasbaszökő fenyvesektől övezett büszke hegyóriásaival várja a téli sport kedvelőit. Ennek a vidéknek legnevezetesebb turista központja RAHÓ, ahonnan kényelmes turista utak vezetnek a 2000 méteres hegyek lejtőin elterülő kitűnő siterepekhez. A magyar télisport kedvelőinek óhajtunk szolgálatot tenni, akkor, amikor egy-két heti tartózkodás mellett társasutazásokat indítunk Rahóra

Elszállásolás a Sport szállóban

Részvételi díj: 7 napra 77 P 14 napra 130 P

Felvilágosítás és jelentkezés:

a PEST Utazási és Menetjegyirodája, VII. Erzsébet-krt 18-20. Tel. 145-550 (sorozat) és IBUSz—MÁV Hiv. Menetjegyiroda, V., Vigadó-tér 2. és összes fiókirodái.

A hóvihar a finnek oldalán harcol az oroszok ellen

Helsinki december 5
(Havas-ügynökség)

Finnország népe némi megkönnyebbüléssel fogadta a *hóvihart,* amely hétfőn támadt az ország felett. A felhők alacsonyan szállnak, az ég ólmosszürke. »Ilyen időben Sztalin aligha küldheti ki bombavetőit« — mondották egymásnak az emberek. A hóvihar nagyon jókor jött a finneknek, mert a *Donau* német hajó, amely a németek elszállítása végett futott be Helsinkibe és *jelenlétével a hét végén biztonságosabbá tette a finn fővárost,* hétfőn reggel elhagyta a kikötőt.

A finn kormány egyébként még mindig Helsinkiben van és a nap nagyrészét *a nemzeti bank pincéiben tölti* tanácskozással.

Igen *kedvezőtlen az időjárás* a keleti határ mentén is, sokhelyütt *be kellett szüntetni a harcokat.* Az oroszok nem mernek előrenyomulni, mert a hótakaró befedi az aknákat és a tankcsapdákat, úgyhogy azok teljesen láthatatlanok. A legújabb finn hadijelentés szerint az oroszoknak a *Ladoga-tó északi részén ismét vissza kellett húzódniok.*

Azt hiszik, hogy sokan a tóba fuladtak, amikor át akartak kelni a vékony jégréteggel bevont tavon. Északabbra, a karéliai földnyelven vannak egymással szemben a legjelentékenyebb haderők és úgy tudják, hogy összesen *38.000 emberből álló két finn hadosztály harcol kétszerte nagyobb orosz haderőkkel.* Az oroszok azt állítják, hogy jelentékeny mértékben előrenyomultak finn területen. Finn katonai körök azonban kijelentették, hogy *a harcok eddig a senki földjén folytak.* Semmi sem bizonyítja, hogy az oroszok pillanatnyilag meg tudják támadni a Mannerheim-vonalat.

Hétfőn csak *Észak-Finnországban voltak valamivel hevesebb harcok:* az időjárás itt ugyanis eléggé kedvezett. Pontos részletek ugyan nincsenek, azonban valamennyi hír egybehangzóan arról számol be, hogy a finnek bámulatos bátorsággal és szívóssággal feltartóztatják az ellenséget. Az arcvonalak minden részéről bámulatos hőstettekről érkeznek jelentések.

Nem felel meg a valóságnak az a hír, hogy a salmijärvi nikkelbányákat felrobbantották. A bányaberendezéseket azonban tényleg *alágaknázták,* úgyhogy az oroszok előretörése esetén azonnal levegőbe lehet azokat röpíteni. *(MTI)*

Anglia és Franciaország tiltakozásra készül a finnországi orosz támadás ellen

A Szovjet kilép a Népszövetségből? Orosz vádak Anglia ellen — Szovjetellenes diáktüntetések Rómában

London, december 5
(A Pest londoni szerkesztőségének távirata)

Anglia hétfőn foglalt hivatalosan állást a Népszövetség finn kérésre történt összehívása ügyében. Anglia küldöttséggel képviselteti magát az ülésen, a küldöttség tagjainak névsora még nem ismeretes. Arról nem érkezett hír az angol fővárosba, hogy Róma hogyan fogadta azt a finn javaslatot, mely szerint kívánatos volna, hogy

a tanácskozáson Olaszország is képviseltesse magát.

Ezzel szemben egyre több olyan jelentés érkezik, amely arról számol be, hogy az olasz közvélemény szenvedélyesen foglal állást a finnek mellett és az erőszakos orosz lépés ellen. A tegnapi római diáktüntetés viharos következményekkel járt.

Ezernél több diák fenyegetően vette körül a római szovjet nagykövetséget,

amelyet a rendőrség karhatalmi csapatai őriztek. A diákok olyan fenyegetően léptek fel, hogy a rendőrség kénytelen volt

szuronyt szegezve szétoszlatni a tüntetőket.

A nagykövetség körül az őrséget megerősítették.

Svájc szövetségi kormánya kijelentette, hogy készen áll a népszövetségi tanácskozás vendégüllátására.

Nagyon valószínűtlen, hogy Oroszország egyáltalában résztvegyen az ülésen. Az angol fővárosba érkezett legújabb hírek szerint valószínűnek tartják, hogy

Szovjet-Oroszország bejelenti a genfi testületből való kilépését.

Az erre vonatkozó orosz elhatározást még a Népszövetség Tanácsának szombati összeülése előttre várják. Erre már csak azért is szükség van, mert ellenkező esetben Majszkij londoni szovjet nagykövet volna kénytelen a tanácskozáson elnökölni, amire nyilván semmiképpen sem vállalkozik.

Az Evening Standard jelentése szerint

Oroszország határozottan Angliát vádolja a finn konfliktus elmérgesedéséért.

Moszkva szerint Helsinkit London tanácsai bátorították arra, hogy visszautasítsa a Moszkva által kért koncessziókat. Az angol lap ezzel szemben azt fejtegeti, hogy Nagy-Britannia semmi fáradságot nem kímélt abból a célból, hogy az oroszok és finnek között megegyezést hozzon létre.

arra azonban nem vállalkozhatott, hogy a békesség érdekében nemzeti önállóságuk feláldozását tanácsolja a finneknek.

Németország szerepét illetően az északi eseményeket kommentáló angol lapok nincsenek egy véleményen. Sok jelentés arról számol be, hogy Moszkva és Berlin között tökéletes egyetértés áll fenn Oroszország északi és délkeleti tervei tekintetében, viszont ezt az egyetértést állítólag gyengítette volna az a körülmény, hogy az orosz előnyomulás az északi német pozíciók rovására történik. Hétfőn este egyébként az a hir terjedt el Londonban, hogy

Anglia és Franciaország tiltakozni fog a finnek ellen intézett orosz támadás ellen.

Ez a tiltakozás elsősizben valószínűleg a Népszövetség ülésén hangzik el.

Ráskay László

TÖRLEY
RÉSERVE AMÉRICAIN

SZINHÁZ

Somogyi Erzsi

Rontó Pál
a Nemzeti Színház ma esti bemutatója

Jávor Pál

Idestova másfélszáz esztendeje, hogy gróf Gvadányi József lovasgenerális megírta második nagy verses elbeszélését, a *Falusi nótárius budai utazásának* párját. *Rontó Pál* kalandos történetét, amelyet most *Kállay* Miklós formált népies-csodás mesejátékká, piros-rímű alexandrinusokba kötött új darabjában.

Gvadányi hőse, ez a magyar Lazarillo de Tormes: eleveneszű gézengúz, verekedő és tolvaj parasztgyerek, aki már zsenge korában rengeteg pajkos csínyt követ el. Rakoncátlan rosszcsont, iskolakerülő, szüleszomorító betyár, réme a boltos-szomszédnak és gyengébb társainak. Suhancfővel egy vak koldus szolgálatába szegődik, majd csikósok közé keveredik és lókötő lesz. Debrecenben kóterbe kerül, harminc botot vernek rá, végül pedig huszárnak áll. De a katonaságnál is olyan gazságokat művel, hogy csakhamar kenytelen dezertálni. Egy kocsmai verekedés során agyonlövi a kocsmáros feleségét, mire kiszökik Lengyelországba. Beáll az orosz ellen harcoló lengyel nemesek seregébe, ahol — a pajtások biztatása szerint — híre sincsen »Mondúrnak, fegyvernek, lónak; lénung nincsen. De még sincs jobb élet ezen a világon, Oly szabadok vagyunk, mint madár az ágon; A parasztot nyúzzuk, a zsidókat fosztjuk, Ki mit lop, vagy rabol, azt mással nem osztjuk.« Itt a lengyelekért küzdő, híres magyar gróf, Benyovszky Móric fogadja szolgálatába s Rontó Pál, vitézül harcolva, vele együtt esik orosz fogságba. Szibériában hányódik egy ideig, majd mint rab Kamcsatkába kerül. Innen megszökik a gróffal, elfoglal egy hajót s végigjárva az Óceánt, eljut Afrikába. Mikor aztán Madagaszkár szigetén Benyovszky elesik, Rontó Pál végre hazatér. Letelepedik Egerben, földet, szőlőt, rétet vesz. »Tízezer forintot ad ki uzsorára, Nem is szorul soha mások asztalára« és jól él, míg meg nem hal.

Ezt a lazafűzésű, sokhelyt nyershumorú, de jó megfigyelésre valló, realisztikus színekkel aláfestett viszontagságsorozatot Kállay Miklós egy *szerelmi-motívum* beiktatásával s a *bajkeverő gonosz*, az ördög és halál ikerfigurájának állandó szerepeltetésével próbálja egységbe foglalni. Sajnos, nem sok sikerrel, mert maga az anyag ellenáll minden egységesítő kísérletnek. Annyira *epikus* természetű, hogy szinte lehetetlenné teszi a dramatizáló tömörítést. Szétfolyik a színpadon, ahol az egymást követő, naiv konfliktusok egymástól függetlenül, drámai feszültség nélkül sorakoznak egymás mellé, ugyancsak megcsappantva a néző érdeklődését, kivált a darab második felében. Rontó Pál átmegy a *világon* és nem változik semmit, ahelyett, hogy a világ menne át *rajta* és megváltoztatná, — amiről az igazi drámai hős legbiztosabban megismerszik. Ezért az ő egyhelyben topogó, fejlődésképtelen »örök szerelme«, Hadik generális lánya iránt lassanként époly unalmassá válik, mint Szikár Tódor (a halál) és Gyöngyvirág Jóska (az ördög) egyre megismétlődő kaján cselvetése, fáradhatatlan áskálódása és gyermekded felsülése. Viszont az a szükséges idealizálás, amellyel a kitűnő író Rontó Pál eredeti alakját *a magyar huszár* vitézségének, hűségének, bátorságának és gavallérságának *mintaképévé* nemesíti: a darabhős nevét majdnem értelmétől fosztja meg. Nem Rontó Pál ez, inkább Szerencsétlen Palkó, akit a balsors üldöz s úgy hány-vet ide-oda, egyik csávából a másikba, akár későbbi közeli rokonát: János vitézt. Vigasztaló talán csak az, hogy ő is minden bajból époly mókus-hetykén vágja ki magát, mint derék-unokaöccse: Háry János. A darabnak (s egyúttal az előadásnak is) leghatásosabb része a toborzó- és a tatár táncjelenet, a kissé hosszadalmas, de egyébként elég mulatságos madagaszkári kép és a megkapó lirai hangulatú záró-akkord, az utójáték: Rontó Pál koccintása a halállal. Kár, hogy a *költő*, akivel *itt* találkozunk, előbb jóformán csak a verselésre pazarolta erejét. Arra a kifejezetten epikus verselésre, amely inkább higítja, mint sűríti a drámaiságot.

Az előadás természetszerűen a látványosságot hangsúlyozza elsősorban. A szereplők javarésze meg — kevésbé természetesen — a verseket, olykor egész a rímpattogtatásig. A jól összehangolt együttesből főkép *Somogyi* Erzsi, *Szeleczky* Zita, *Olty* Magda, *Jávor*, *Tapolczai*, *Pethes*, *Juhász*, *Gózon*, *Várkonyi*, *Gabányi*, *Matány*, *Bodnár*, *Rajczy* és *Pataki* válik ki stílusos játékával. A nagulatos kísérőzene *Vincze* Ottó és Eugen *Siepat*, a gondos rendezés *Táray* Ferenc érdemes munkája. A mesehangulatú, szép színpadképeket és jelmezeket *Jaschik* Álmos tervezte.

Kárpáti Aurél

Előzetes jelentés a Metro új filmjéről

„TIZENHATÉVESEK"

A mozi és a színház közül általában a színházat tartják a komolyabb művészetnek. Ez talán így is van, bár bizonyos esetekben a mozi felülmúlja a színházat. Ezt éreztük tegnap a »*Tizenhatévesek*« című *Mickey Rooney* film bemutatójánál. Csodáltuk a fiatalurat és arra gondoltunk, hogy nem kell mindig cigánygyerekeknek potyogni az égből és nincs állandóan szükség selypítő gyerekkórusra egy gyerekfilmben.

Lóversenyzőknek külön mámorként ajánljuk a Metro új filmjét, amelyben *Mickey Rooney*, ez az utólérhetetlen érett, tudatos, zseniális művész egy zsokét játszik. Van ennek a fiunak néhány olyan nagy jelenete, amely igen közel jár ahhoz, amit a színjátszás tetejének lehet nevezni. A filmen egy új gyereksztár mutatkozik be, *Ronald Sinclairnek* hívják. Kis ember, de legalább olyan színész, mint *Mickey Roney*. Más típus, kisebb növésű, modora azonban nem amerikai, hanem angol. Angol fiút is játszik a filmen, egy gazdag főúr egyetlen unokáját. Természetesen kislány is szerepel a darabban, molett, biedermeyerke, gyönyörűen énekel, Judy *Garland*-nek hívják.

A film meséje a következő: Ronald *Sinclair* nagypapájával és Poóka nevű lovával áthajózik Amerikába. Megismerkednek Mickey *Rooney*-vel, aki híres zsoké. Mickey lovagolja Poókát, de apja rábeszélésére elveszti a versenyt és ezért kitiltják a turfról. A nagypapa meghal. Poókát el akarják árverezni, de a kis *Sinclair* benevezi a legközelebbi versenyre és remekül lovagolva megnyeri a versenyt. *Lóhappyend.*

Van a filmben két olyan lóversenyjelenet, hogy az ember úgy izgul a mozisöllyén, mintha maga is helyre fogadta volna Poókát. Lótanárok, remegő cvikkereken át nézik a filmkockákon az összefirkált programot. Gengszterek mogorva képpel tippeket morognak. Ragyogó hölgyek és elegáns urak mustrálják a lovakat, amint körbe-körbe járnak ezek a gyönyörű állatok, karcsún, finoman, hátukon tarka görcsök guggolnak, a zsokék. *A lovak mintha tudnák, hogy miattuk van ez a nagy filmparádé, úgy néznek a vászonról a közönségre.*

De nemcsak turfdivatbemutató van a filmen. Van egy másik része is. Az emberek odamennek az egyik kisablakhoz, pénzt nyujtanak be. Cédulát kapnak érte. Harangozás. Rohannak a lovak. Patkódobogás és ugyanakkor szívdobogás a tiketteket szorongatóknál. Szívek és patkók együtemben dobognak a győzelemért. Kisvártatva levegőbe húzzák a számokat. Cédulanézés a filmen és a kritikus a sötétben elkezd keresni, majd dühösen tépi össze a mozijegyet, mert azt hitte, hogy tiket van a kezében. *Ilyen jó a film.*

Bársony Rózsi

Bársony Rózsi Budapesten

A legszőkébb pesti primadonna, *Bársony* Rózsi tizenöthónapi távollét után édesanyja látogatására Budapestre érkezett. Pár napig marad a fővárosban, aztán Svájcba utazik.

— Bizonyára érdekli a pestieket, — *mesélte* — hogy mi van a Hollandiában élő magyar színészekkel. *Harmath* Hilda és *Ráday* Imre a *Prinzesse Schovbour* színházban játszik. *Dénes* Oszkár már régebben elutazott Hágából és e pillanatban Milánóban tartózkodik. Csak pár napra ugrottam Hollandiából haza, mert a hét végén *Bázelbe* kell utaznom, ahol a *Küchlin*-színházban játszom egy revű főszerepét.

PÁZMÁN LOVAG

Az Operaház szerdán este mutatja be díszelőadás keretében Johann Strauss kitűnő vígoperáját. Az opera szövegkönyve Arany János »Pázmán lovag« című balladája nyomán készült. Az operaelőadás érdekessége, hogy a bécsi keringőkirálynak ez a nagysikerű műve elsőízben kerül magyar színpadon bemutatásra.

Az opera keretébe három balettet illesztettek. Az egyiket a kar táncolja, a másikat Bartos Irén, a harmadikat Bordy Bella és Csányi László. A »Pázmán lovag«-ot Oláh Gusztáv rendezte. A nyitány kedves meglepetést fog szerezni a közönségnek. Hatalmas kodex lapjai fogják elmondani a nézőknek a ballada tartalmát. Természetesen a kodex lapjaiban élőképszerűen a szereplők is megjelennek.

PESTI SZÍNHÁZ

Szombaton, december 9-én először

Az utolsó pillanat

Heltai Jenő négy komédiája

I. A fekete golyó

Gombaszögi Ella, Balogh Klári, Tompa, Bihari

II. A fehérrózsás úr

Somlay, Gombaszögi Ella, Dán Etelka, Kőmives, Dózsa

III. Az orvos és a halál

Somlay, Somló, Dénes, Kőmives

IV. Interjú

Honthy Hanna, Perényi László, Szepes Lia, Sitkey Irén, Dán Etelka

JEGYRENDELÉS 122-144 és 115-438

Emil Sauer ma esti hangversenyének műsora:

(Vigadó 8 óra)

Bach—Stradal: *Orgonaverseny*
Schumann: *Carneval*
Schubert: *Impromptu*
Beethoven: *Rondo a capriccio*
Chopin-*sorozat*
Liszt- *és* Sauer-*művek*

„VÁRLAK" A CASINÓBAN

Október 20-án mutatta be a *Radius* és az *Atrium* filmszínház az utóbbi évek legkitünőbb szerelmi filmjét, a *Lowe affeir-t*, amelynek szerény magyar címe *Várlak*. Charles *Boyer* és Irene *Dunne* elragadó művészi francia stílusú filmjét most szerdától kezdve a *Casino* filmszínház játssza.

Az Uj Magyar Játékszín második szabadelőadása

Az *Uj Magyar Játékszín* első művészeti szabadelőadása rendkívüli sikert aratott. A rendezők ezen felbuzdulva a közeljövőben megrendezik a második szabadelőadássorozatot is. Ezen az estén dr. *Rédey* Tivadar a színházi közönségről beszél, *Bordy* Bella, az Operaház szólótáncosnője a balett művészetéről olvas fel, *Mezey* Mária, a Vígszínház kitűnő művésznője pedig a színházról ad elő. *Simor* Erzsi, az Andrássy-úti Színház tagja *Ne tessék irigyelni* címmel tart előadást. *Greguss* Zoltán és *Földényi* László *Mi az ára a sikernek* címmel mondja el felszólalását.

Tervezi továbbiakban az *Uj Magyar Játékszín*, hogy a jövőben különösképpen fel fogják karolni a művészi táncot, amelyet a magyar művészet méltatlanul elhanyagolt. Ezt a tervüket táncmatinék rendezésével igyekeznek majd keresztülvinni.

A Dunaparti Színpad második műsora

A Dunaparti Kis Színház e hét elején nem tartott előadást, a második műsorra készültek. Ennek a műsornak bemutatója szerdán este 9 órakor lesz nyilvános főpróba keretében. Magyar és francia szerzők néhány rövidlélegzetű darabját fogják bemutatni. *Neményi* Lili énekel néhány sanzont. Igen mulatságosnak ígérkezik *Köpeczi Boócz* Lajos fregoli-bohózata. *Szombathelyi* Blanka és *Peti* Sándor új szerepben mutatkozik be. Az új műsor zenéjét *Eisemann* Mihály szerezte.

A premier csütörtökön este kilenc órakor lesz. A színház különben december 8-án és 10-én mérsékelt helyárú délutáni előadást tart.

Mikulás-ünnepség a Scala filmszínházban

Mikulás napján, szerdán délután 3 órakor Mikulás-ünnepséget rendeznek a *Scala* filmszínházban. *Mikulás* apó személyes felléptével megjelenik a színpadon a mesemondó néni, a zsonglőr, a bűvész, a zenebohóc, de ott lesz Pepi, a csodacsimpánz is, aki mint bokszmester mutatkozik be a gyerekeknek. Mindezeken kívül színes gyermekfilmeket is bemutatnak a gyermek nézőseregnek.

A Kormányzó arcképe a Színművészeti Kamarában

A Színmüvészeti és Filmművészeti Kamara Erdély egyrészének visszatérése alkalmából elhatározta, hogy tanácskozótermének részére a történelmi esemény emlékéül megfesteti *Horthy* Miklós kormányzó arcképét. A portré elkészitésével *Burján* László festőművészt, *Karlovszky* Bertalan legtehetségesebb tanítványát bizták meg. A Kormányzó Ur portréja rövidesen elkészül és azt a Kamara tanácstermében ünnepélyes keretek között leplezik le.

Rövidesen megnyilik a szabadkai színház

A szabadkai Városi Színházban a közeljövőben megkezdődnek az előadások. A Szabadkán élő színészek ugyanis a Színművészeti Kamarától ideiglenes engedélyt kaptak előadások tartására, addig is, míg a Színművészeti Kamara meg nem szervezi az állandó színtársulatot. Szó van arról, hogy még a nyár elején Kardoss Géza szegedi társulata is lerándul Szabadkára. A Városi Színház színpadán 1918 óta nem hangzott el magyar szó. A város lakossága nagy örömmel várja a magyar előadásokat.

Krips a Vigadóban

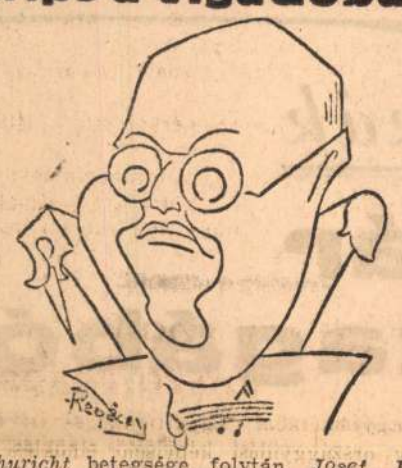

Schuricht betegsége folytán *Josef Krips* vállalta elutazása pillanatában a Székesfővárosi Zenekar kismesterbérlete utolsó hangversenyének a vezénylését. A kiváló bécsi karmester beugrása ellenére sem végzett rögtönzött munkát. A zenekar pontos összjátéka, különösen a mozarti szimfóniában mutatkozó szép áttetsző kidolgozás, a szólamok hajlékony vonalvezetése és főleg a fafúvósoknak a biztos szereplése azt mutatta, hogy *Josef Krips* rövid idő alatt is nagyszerü munkát tud végezni ezzel a zenekarral is. A Székesfővárosi Zenekar az összjátéknak olyan magas színvonalát mutatta ezen az estén, olyan üdén, tisztán szólt, hogy ez kétségtelenül bebizonyította, milyen teljesitményekre képes ez az együttes egy elsörendü mester keze alatt. *Mozart F-dur szimfóniája* és *Csajkovszky Patethiqueje* között *Mozart A-dur* versenyművét *Végh* Sándor adta elö. Meleg, átélt játékának, nemes tónusának megérdemelt sikere volt.

(t. d.)

Befejeződtek a Mester-film szakmai bemutatói

Az egyik legsikeresebb filmgyártó és filmkölcsönző, a *Mester-film* ötnapos szakmai bemutatón a fővárosi és a vidéki filmszínháztulajdonosok előtt öt új filmet vetített le a jövő játszási évad anyagából: egy magyar, két francia és két amerikai filmet. Az egyik francia film, az *„Enyhitő körülmény"* főszerepeit *Michel Simon* és *Arletti* játsszák, a *„Mire megvirrad"* című másik francia film főszereplői pedig *Jean Gabin* az ugyancsak *Arletty*. *Carola Lombard* és *James Stewart* a sztárjai az *„Egymásért"* című nagyszabású amerikai filmnek, mig a másik bemutatott amerikai filmet, amely *„Intermezzo"* cimen kerül a közönség elé, *Leslie Howard* és a fiatal svéd filmsztár, *Ingrid Bergmann* viszik sikerre. A szakmai közönség előtt utoljára került levetitésre a *Mester-film* parádés magyar filmujdonsága, az *„András"*, amely most zsufolt házak mellett már második hete fut a Royal Apollóban. A *Mester-film* szakmai bemutatója mindvégig a siker jegyében zajlott le.

Romlott ételek okozta mérgezések leküzdésénél a gyorsan és biztosan ható természetes **„Ferenc József"** keserüvíz azonnali igénybevétele — egy vagy két ivópohárral — gyakran rendkívül fontos segédeszköz. **Kérdezze meg orvosát!**

Peer Gynt

Felújítás a Nemzeti Színházban

Ibsent két okból szeretjük. Szeretjük, mert 1848-ban, mint húszéves ifjú lelkesedett szabadságharcunkért — és szeretjük, mert egész életében merészen támadta a korabeli felszines társadalmi konvenciókat, a hamis álszenteskedő erkölcsi felfogást, a mindenre ránehezedő

A Nemzeti Színház felújítása évek óta a legkimagaslóbb színházi esemény. Ha ezt az előadást békésebb időben nyujtja a Nemzeti Színház, akkor bejárja híre az egész müvelt világ sajtóját. Az egyes népek művészi beállítása, egyéni rendezése: élmény. A hosszú előadás alatt, amikor

JÁVOR PÁL (KÉT MASZKBAN), SZELECZKY ZITA, GOBBI HILDA ÉS LUKÁCS MARGIT

penészszagú dogmákat. Egy-egy drámája ma már szokatlan fülünknek — de a Peer Gynt felújítása mindig ünnepet jelent művészi életünkben. Örök, mert emberi — örök, mert költői. Peer Gynt ősi tragédiát hordoz magában. Nagy erények és hibák — sok nemes és sok bűn zsúfolódik a klasszikus figurában. Egyrészt az ifjú boldog ábrándozása és szabadságimádata, másrészt nagyravágyása és könnyelműsége. Vágyakozik a magasságokba, de a valóság mindig visszarántja. Felhőkbe nyúló sziklák közé szorult kunyhóban élő költő, tépett ingben és foltozott ruharongyba, akinek csak egy igaz híve, megértője van: az édesanyja. Öt is elveszti — és az utolsó percekben, amikor a szüette faág elé fogja költői fantáziáját, hogy meseúton vigye fel édesanyját Szent Péter elé: a költő is elbúcsúzik attól a környezettől, amely termékenyitette csapongó fantáziáját. Búcsút vesz az öreg malomtól,a csodás hegyektől, amelyeknek barlangjaiban manók élnek — és elindul, hogy nagyravágyó álmait valóra váltsa. Bejárja Amerikát, meggazdagszik — aztán Ibsen tükröt tart elébe és bebizonyítja, hogy az egyéni és önző célok törvényszerüen tragikus bukáshoz vezetnek.

Szeretjük Peer Gyntet. Megrendít tragikus sorsa és igazat adunk neki, amikor a gomböntőnek mondja: *„Legfeljebb balga voltam s ostoba, de gonosz ember nem voltam soha"*. Költő és ember. Költő, nagyravágyó, mint egy kicsit mindnyájan.

már-már úgy érezzük, hogy talán elfáradunk: újra, meg újra felfrissít a színes, érdekes rendezés, a művészi fokozás. *Németh* Antal egyik legszebb munkáját élveztük. Az előadásra méltán büszke lehet az ország első színháza.

Jávor Pál, mint címszereplő, minden dícsérő jelzőt megérdemel. Nem fárasztjuk az olvasót egyéni felfogásának hosszas magyarázatával. Egy őszinte, lelkes szót irunk csak le: r emek. *Szeleczky* Zitáról ezt: az új Solvejget nem fogjuk elfelejteni. Mit irjunk a többiről? A kitünő *Gobbi* Hildáról (Aase), a nagyon tehetséges *Vándory* Margitról, az egyre kiforrottabb fiatal *Ujlaky* Lászlóról, a feltünően sikeres alakitást nyujtó *Balázs* Samuról (Dovre apó), a csupa meleg élet és mindig megnyerő *Olthy* Magdáról (Ingrid), *Forgács* Antalról, *Rápolthy* Annáról, *Eöry* Katóról, a sokoldalú és vonzó *Lukács* Margitról (Anitra), a tehetséges *Várkonyi* Zoltánról, a kiváló *Major* Tamásról és a sok-sok kisszereplőről? Csokrot nyujtunk: hibátlanul, művészien oldották meg szép feladatukat. Most kíváncsian várjuk az új Peer Gynteket: *Apáthyt* és *Lehotayt*.

A díszletek méltók *Jaschik* Álmos művészetéhez — és az eseményhez. *Paul* Tibor vezényelte a zenekart. Ügyesen. *Nagyajtay* P. Teréz jelmezei színben, stilusban: élvezetesek. *Április* Lajos költőien szép fordítása értékes irodalmi teljesitmény. Az előadást meg kell nézni.

FELKAI FERENC

Két bemutatóra és egy felújitásra készül az *Operaház*

Az Operaház próbatermeiben élénken folynak az előkészületek az operaházi idény utolsó kiemelkedő művészi eseményeire. Egyszerre két bemutatóra és egy felújításra készülnek, amelyekre egynapon kerül sor a hónap végén. A modern olasz zeneirodalom egyik kimagasló tehetségű komponistájának *Casellának „Korsó"* című egyfelvonásos táncjátékát mutatják be. Az olasz balettban *Bordy* Bella játssza a főszerepet. A bemutató zenei részét *Kenessey* Jenő készíti elő, aki vezényli is az újdonságot. A másik egyfelvonásos kisopera, *Respighi „Lucrezia"* című műve, a *„Korsó"*-val együtt kerül bemutatásra és a kettőhöz csatlakozik *Puccini „Köpeny"* című egyfelvonásos operája, amelynek felújításán a női főszerepet *Walter* Rózsi énekli. A *Respighi-* és *Puccini*-kisoperákat *Sergio Failoni* vezényli. A két bemutatót és a felújítást egynapon, május 22-én tartják meg.

Két „Havasi napsütés"

A *„Havasi napsütés"*, *Hunyady* Sándor poétikus darabja nemrégiben filmre került és rövidesen be is mutatják. Érdekes a színdarab és a film színlapjának összehasonlitása — kik szerepeltek annakidején a Vigszínházban és kik játsszák most a filmváltozat szerepeit. Tolnay Klári megtartotta régi szerepét, *Kömüves* Sándor helyett *Csortos* Gyulát látjuk, *Muráti* Lili helyett *Turay* Idát, *Ráday* Imre helyett *Perényi* Lászlót, *Ajtay* Andor helyett pedig *Rajnay* Gábort, *Makay* Margit és *Vértes* Lajos a filmen is szerepelnek. Uj szereplő *Mály* Gerő, aki egy képzelt beteget alakit, valamint *Országh* Tivadar hegedümüvész, akinek a muzsikájára utoljára táncol a haldokló *Tolnay* Klári.

Tolnay Klári – az énekes-színésznő

Tolnay Klári mostanában még több levelet kap, mint azelőtt. Az obligát autogramm- és fénykép-kérő és egyéb távolból imádó leveleken túl, seregesen ostromolják a közönség köréből és kiváncsi érdeklődéssel kérdezik: árulja el nekik, milyen titkot tud, amelynek révén ilyen hamar megtanult énekelni. Tudvalevő dolog, hogy Tolnay Klári soha nem készült énekes színésznőnek, ebben a szezonban azonban már második operettszerepét játssza. Zenéhez ért ugyan, az operetténeklésheznem azonban az egyetlen fegyverzete bájos, de kicsi hangocskája, amely legfeljebb a hangosfilm mikrofonja előtt érvényesül kellőképpen. A népszerü színésznő most a Vigszínház új darabjában, „A tizedik kérő"-ben Liszt, Schubert és Csajkovszkij melódiát énekel s a próbákon bizony kissé megrettenve állott a feladattal szemben. Lenézett a zenekarba s a huszonnyolc zenész hangszerét félelmetes ágyúknak, tankoknak, gépfegyvereknek érezte, amelyek ellenségesen lépnek frontba az ő kedves, de gyenge hangocskája ellen. Nagy suttogás és haditanács kezdődött Tolnay Klári, Harsányi Zsolt, továbbá a Vigszínház vezérkara között. Mi történt? Titok. A nyilvános főpróbán megszólalt egy biztos, fölényes, még a nagyzenekar fölött is szárnyaló hang, amelytől elandalódott a közönség — a konkurrens primadonnák pedig belesárgultak. Klári valósággal brillirozott. És azóta boldog, csak éppen arra nem hajlandó, hogy elmondja, mi történt a hangja körül, hogyan nőtt nagyra. A sok levélre pedig csak annyit válaszol: ő mindig tudott énekelni — csak ügyesen titkolta ...

RÁDIÓ

SZOMBAT

BUDAPEST I.: *12.00* Harangszó, Himnusz. *12.10* Érsekujvári városi dalegylet. *12.40* Hirek. *12.50* Budai mandolin-zenekar. *13.20* Időjelzés, vizállásjelentés. *13.30* Üzenetek a vásárból. *14.00* Hanglemezek. *14.30* Hirek. *14.45* Müsorismertetés. *15.00* Árfolyamhirek. *15.30* Üzenetek a vásárból. *16.10* Bábjáték. Közvetités a Bécsi-úti elemi iskolából. *16.45* Időjelzés, hirek. *17.00* Hirek szlovák és ruszin nyelven. *17.15* Közvetités a Gellért-szállóból, Ilniczky László tánczenekara. *17.45* A jó asszony, Móricz Zsigmond elbeszélése. *18.10* Aktiket mindig szivesen hallgatunk. Közvetités a Nemzetközi Vásár studiójából. *19.00* Hirek magyar, német és román nyelven. *19.20* Olasz muzsikusoknál. Képzelt utazás különböző századok olasz muzsikusainál. *20.20* Lóversenyeredmények. *20.30* Innen-onnan. Hangfelvétel. *21.00* A holicsi cupido. Vigjáték egy felvonásban. *21.40* Hirek. *22.10* Közvetités a Ketter-étteremből, Oláh Kálmán cigányzenekara. *23.00* Hirek német, olasz, angol és francia nyelven. *23.25* Tánclemezek. *24.00* Hirek.

VASÁRNAP

BUDAPEST I.: *8.00* Ébresztő. Szózat. Hanglemezek. *8.45* Hirek. *9.00* Üzenetek a Nemzetközi Vásárból. *10.00* Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. *11.00* Egyházi ének és szentbeszéd a Szent Domonkos-templomból. *12.20* Időjelzés, vizállásjelentés. *12.30* Üzenetek a vásárból. *13.30* A légoltalmi liga gázálarcakciójának eredménye. Anna királyi hercegnő előadása. *13.45* Hirek. *14.40* Hanglemezek. *15.00* A tojástermelés fokozása. A bögölylárva betegség leküzdése. A földmivelésügyi minisztérium előadása. *15.45* Üzenetek a vásárból. *16.30* A selyem. Előadás. *17.00* Hirek magyar, szlovák és ruszin nyelven. *17.20* Honvédmüsor. *18.00* Székesfővárosi Zenekar. *19.00* Hirek magyar, német és román nyelven. *19.20* Hangképek a Ferencváros-Szolnok labdarugó mérkőzésről. *19.45* A tizedik kérő. Közvetités a Vigszínházból. *20.50* Sport- és lóversenyeredmények. *21.40* Hirek. *22.10* A tizedik kérő című zenésjáték folytatása. Utána tánclemezek. *23.00* Hirek német, olasz, angol és francia nyelven. *23.25* Közvetités a Seifert-kávéházból. Sárközi Gyula cigányzenekara muzsikál. *24.00* Hirek.

HÉTFŐ

BUDAPEST I.: *6.40* Ébresztő, torna. *7.00* Hirek, közlemények, étrend, hanglemezek. *10.00* Hirek. *10.20* Történet az állatvilágból: Tüskés Pál kalandjai. Felolvasás. *10.45:* Egy és más a világról. Előadás. *11.10* Nemzetközi vízjelző szolgálat. *11.40* Üzenetek a Vásárból.

Ötezerötszáz népiskolában kezdődik szeptemberben a nyolcosztályú oktatás

HÓMAN BÁLINT KULTUSZMINISZTERSÉGÉNEK HATALMAS EREDMÉNYEI

A közelmult napokban nagyjelentőségű kormányrendelet látott napvilágot, amely kiemelkedő határkő a magyar kultúrpolitika történetében. A rendelet az 1940. évi XX. törvénycikket végrehajtva, szabályozza

a nyolcosztályos elemi népiskolák tantervét

s úgy intézkedik, hogy a folyó év szeptemberében

5500 hazai népiskola,

vagyis a kereken 9000 népiskolának hatvanegy százaléka térjen át a nyolcosztályos rendszerre. A magyar népoktatás fejlesztésének több évtizedes törekvése jut ezzel a tényleges megvalósulás állapotába.

A végrehajtási utasítást és tantervet magában foglaló rendelet éppen azon a napon jelent meg, amikor

a magyar kultúra legfőbb őre, Hóman Bálint, miniszterségének nyolcéves évfordulóját betöltötte.

Nyolc év a kultuszminiszteri székben

Nyolc esztendő a kultuszminiszteri székben — rendkívüli idő, még békés, nyugodt kiegyensúlyozott viszonyok között is. A kiegyezés óta eltelt hetvennégy esztendő alatt huszonnégy kultuszminisztere volt Magyarországnak s egy-egy kultuszminiszter átlagos hivatali munkássága nem tartott tovább három évnél. *Még öt évnél hosszabb ideig is mindössze négyen álltak a kultusztárca élén.* A nyolcéves miniszterség önmagában is bizonyítéka annak az osztatlan bizalomnak, amelyet *Hóman* Bálint a legfelsőbb tényezők részéről éppúgy, mint a parlamentben és a közvélemény legszélesebb rétegeiben egyformán élvez. A legmagasabb kitüntetések, a külföldi egyetemek tiszteletbeli doktori oklevelei és személyének rendkívüli népszerűsége adnak díszes keretet a nyolcéves munkához. A tartalmát pedig ennek a keretnek azok

a nagyjelentőségű alkotások

adják meg, amelyek kultuszminiszteri működéséhez fűződnek.

Hóman Bálint miniszteri munkássága a magyar kulturpolitika egész fejlődésének hatalmas lendületet adott. Kivette részét ebből a lendületből

az oktatásügy minden szakasza,

a népoktatástól az elitnevelésig, de részt kapott a tudomány, az irodalom, a művészet, a sport és jelentékeny lépésekkel haladt előre Magyarország kultúrkapcsolatainak a külföld felé való fejlesztése is. Az elért eredmények annál szembetűnőbbek, mert olyan időben jöttek létre, amikor a nemzet erkölcsi és anyagi erőfeszítései elsősorban más célokra: védelmi erejének fejlesztésére és szociális problémák megoldására összpontosultak.

Természetesen az anyagi eszközök már előre korlátokat szabtak a külső alkotásoknak. Hóman Bálint ezért elsősorban a magyar oktatásügy szervezeti és pedagógiai reformjainak végrehajtására törekedett és célja az volt, hogy alulról felfelé,

az oktatásügy egész vonalán a nemzeti és népi politika követelményeit domborítsa ki.

Ennek a vezetőelvnek megfelelően munkájának első vonalába

a népoktatás fejlesztését

állította. Miniszterségének óta kétezer tanítói állást szervezett s közel kétezer tantermet és ezer tanítói lakást építtetett. Miniszterségéhez fűződik a vándortanítói intézmény megalkotása, amely főleg az alföldi tanyavilágban mutat fel máris nagyszerű eredményeket.

Az írni, olvasni nem tudók száma

a trianoni területen belül annyira lecsökkent, hogy Magyarország ebben a tekintetben bátran versenyre kelhetett a nagy nyugati államokkal. Csak legújabban romlott az arány, a kárpátaljai és erdélyi országrészek visszakerültével, ahol az idegen uralom egyebek között a népoktatást is teljesen elhanyagolta.

A népoktatás nagyarányú fejlődése

Kulturális és szociális szempontból érdekes és nagyszerűen bevált kísérlet volt Biharmegye

Komádi községben létesített tanyai internátus.

A szétszórt kis tanyák szegény elemi iskolás gyerekei nyertek ebben az intézményben internátusi elhelyezést, — olyan gyerekek, akik a nagy távolságok miatt azelőtt egyáltalán nem jutottak hozzá az iskolához.

Az új tanítói állások szervezésének eredményeként

a munkanélküliség a tanítói karban teljesen megszűnt.

Férfitanító ma már egyáltalán nincs állás nélkül, sőt hiány mutatkozik és a tanítónők állásnélkülisége is állandóan csökken.

A népoktatásügy fejlesztése terén betetőzése volt Hóman Bálint törekvéseinek a mult évben megalkotott népiskolai törvény, amely megvalósította

a nyolcosztályos elemi népiskolát.

A végrehajtási utasítás alapján máris megkezdődött a törvény gyakorlati végrehajtása sokkal nagyobb arányban, mint azt a törvény megalkotásakor elgondolták. Ez év őszén az elemi iskolák hatvanegy százaléka vezeti be a nyolcosztályos oktatást.

A felsőbb elemi osztályok teljesen az élet iskolái lesznek.

Tantervük úgy készült el, hogy falvakban és mezőgazdasági jellegű városokban az általános ismereteken kívül elsősorban mezőgazdasági szaktudást nyujtsanak, más helyeken pedig ipari és kereskedelmi ismereteket adjanak a tanulóknak. A tanítási időszak is simul az élet követelményeihez. Ott, ahol a gyerekek már a szülőknek segédkeznek mezőgazdasági munkák végzésében, a felsőbb oszályok tanítási ideje csak hat hónap lesz, tehát a téli időszakra összpontosul.

A most kiadott rendelkezés olyan iskolákban vezeti be a felsőbb elemi osztályokat, amelyekben ez anyagi megterhelés nélkül keresztülvihető. A többi iskolákra fokozatosan kerül sor a következő esztendőkben és a terv az, hogy

öt éven belül valamennyi elemi iskolában áttérjenek a nyolcosztályos rendszerre.

Ezzel lesz teljessé és korszakalkotóvá a magyar népoktatásügy fejlődésében az új törvény és rendelet.

Jelentős alkotások fűződnek Hóman Bálint nevéhez

a középfokú oktatás területén is.

A tanügyi igazgatás egységes reformja után megalkotta a miniszter az egységes gimnáziumot, valamint a gyakorlati gazdasági középiskolák fajtáit, a mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi középiskolákat, majd pedig lehetőséget teremtett arra is, hogy az ilyen iskolákat, esti tanfolyamokon

a felnőttek is elvégezhessék.

Uj gyakorlati középiskolatípus a lyceum, amely egyben előkészítője a tanítói akadémiának.

A felsőbb oktatásban a műegyetem átszervezése a Szegedre menekült

kolozsvári egyetem visszatelepítése és kiépítése, Szegeden pedig az új Horthy Miklós egyetem felállítása

jelzik a nyolcesztendős munka külsőleg is szemlélhető eredményeit. Az elitnevelést külföldi ösztöndíjak és tudományos kutatómunkára nyujtott segélyek szolgálják.

Az irodalom és művészet fejlesztésére alkotta meg a miniszter az Országos Irodalmi és Művészeti Tanácsot. Nagy lendülettel fejlődtek a nyolc esztendő alatt az állami színházak is.

A testnevelés területén elkészült az úszóstadion, megkezdték a Nemzeti Sportcsarnok építését s a nyolc esztendő alatt vidéken is igen sok sportpálya és tornaterem épült.

A magyar kultúrpolitika nagyszerű fejlődésére *méltán lehet büszke* nemcsak *Hóman* Bálint, aki csöndben talán észrevétlenül haladt át a nyolcéves évfordulón, hanem *az egész magyar közvélemény,* mert ez a fejlődés újabb bizonyítéka annak, hogy a Kárpátok medencéjében élő nép ismeri és teljesíti történelmi hivatását.

v. V. S.

Vegye igénybe az Esti Ujság UTAZÁSI IRODÁJÁT
VIII, József-krt. 5

Színes pántlikák a Vásár forgatagából

A mai Magyarország már kinötte a trianoni igényekre szabott BNV-gúnyát. Szűkekké váltak a vásárutcák, a látogatók már nem tudnak eloszlani, a kiállítók fuldoklanak a helyszűkétől. A nemzetek pavillonjai előtt összetorlódik a forgalom és a várakozókból alakult emberkígyók egymásba gabalyodnak. Aki kipécézett magának valami érdekes látnivalót, az — sorbaáll.

Mennyi, mennyi néznivaló, nem lehet fukarkodni az idővel.

*

Rutén bojkák, lemákok és huculok rakosgatják színekben tobzódó munkáikat csiki székelyek, matyók és sárköziek mellett. Dunántúli kákából készült strandpapucs orra lapul a mezőségi széles szalmakalap alatt. A decsi szőttes ráborul a kalotaszegire. A polcok fölött pedig kézről-kézre jár a székely borvizes üveg. A hangszóró egymásután szólít találkozóra kassai mérnököt, kolozsvári kereskedőt és újvidéki asszonyt.

Szembetalálkozol egy remekbe barkácsolt székely kapuval, amely mint a nyárádmenti harisnyások fenyővizes lehelletét árasztaná. Ott havasi fatemplomra lelsz, érezve a Verhovina békéjét. Elédkerül Csallóköz aranyszigetének sokemeletes gabonatárházának képe, hogy amott a szovátai Medve-tó állítson meg.

Nagy ismerkedés folyik itt — tilalomfák nélkül. Mintha csak beledobbanna a Liget szíve, mintha csak itt cserélné ki az egész ország az eddig titkolt üzeneteket. Országrészek illeszkednek egymásba és boldogan érzed, hogy te is menthetelenül belekerülsz az áramköröknek ebbe a kapcsolódásába, amikor piroscsizmás györgyfalvaiak tenyerelnek a székely háziiparosokkal és az únt karlócai ürmös után tömzsi bácskaiak ízlelik a hegyaljai nedüt. Elkap az áldomásos hangulat és nem hökkentő az az egyöntetű, mámoros odaadás, amellyel koccannak a poharak. Itt nem látni *csak kisimult, derűs arcokat, a boldog magyar sziget körül elmerül minden, ami bú és baj.* A mi külön ügyünk, hogy nagy az örvendezni valónk és ennyi mutogatnivaló mellett ezt nem is szégyeljük, de inkább büszkék vagyunk, hogy így együtt lehetünk. Ez a Vásár külön hangulata, amelybe olyan jó belekóstolni, hogy az ember mindjárt megrészegszik tőle egy kicsit. Aztán már csak nevetni lehet, meg ámulni, örvendezni, mutogatni és lelkesedni. A Bazár-körúton a jótorkú kikiáltók dévaj derüjében úgy húzódnak utánunk a szavak foszlányai, mint színes pántlikák a felvirágzott májusfa bokrétájában.

*

Az Iparcsarnok közepén a hatalmas gépipari kiállítás körül odaszegődünk mérnök barátunk mellé.

— Látod, ez a legfinomabb *szeizmográf.* A modern indusztrializmus mammutüzemei jelzik az eljövendő konjunktúrát. Felmérik a lehetőségeket és — kiállítanak. Ilyen felvonulás itt még sohasem volt. Ilyen gépek még nem is voltak a piacon. Legalább 40 német és svéd világcég és mennyi magyar iparkodás. Alkotó és teremtő erő, amit eddig elfojtottak az idők. Munka- és szerszámgépek, motorok, műszerek, automaták, öntvények, alkatrészek szerkezetek és berendezések. Látod, itt figyelhető meg, hogy valóban középhatalom lettünk, mert ennyi kapacitás bizonyítására eddig nem volt szükség. Le kell mérni, hogy mennyi munka nő ki ebből. Tengelyek, csigafúrók, csavarrugók, kompresszorok, fa- fürész- és asztalosipari gépek tömege mind arról tanuskodnak, hogy tudnak a torlódó feladatokról. Van itt egy fokozatnélküli villanyváltó-készülék. Ilyet még nem láttunk. *Az Elektromos Müveknél havi 5000 tonna szénmegtakarítást jelentene.* Lépten-nyomon találunk felfedezéseket a magyar ipar részére.

*

Az újjáéledő Nagyobb-Ország megmutatja erőit és magabizón készül a feladataira. Izzanak a kohók, gyül a höség a Martin-kemencékben, idomít a dördülő gőzkalapács, cattognak a transzmissziók és a gyárkürtök tetején hetykén táncolnak az ibolyaszín és narancssárga lángnyelvek. A fényképsorozatok a megindult munkáról árulkodnak.

Apró diáklányok kacarászva fedezik fel, hogy az egyik fülkében karácsonyi díszek vannak. Most adják fel a rendeléseket — *októberi szállításra.*

— Mi lesz majd a mi fánkon? — szakad ki a sóhaj egy kis szószkéből.

Lesz az ágon minden, ami szép, a fa alatt minden, ami jó, boldog születés a magyar jászol körül és az aranyeső a szívünkre hull...

A Vásár búcsúzkodni kezd, utolsó napjait éli. Nézzük meg és — erősebbek leszünk!

(Ny-i)

A gazdagság ára:
mindössze 3 P. Ennyibe kerül a m. kir. jótékonycélú állami sorsjáték egy egész sorsjegye és 1.50 P-be egy fél. A húzás már közeledik, június 5-én! A sorsjegy kapható minden sorsjegyfőárusítónál valamint az összes dohánytőzsdékben.

INGYENES LEGOLTALMI SZAKTANACSADAS! SZALAY ÉS TÁRSA B.T. Budapest, V., Alkotmány-utca 12. Telefon: 110—458, 122—081.
A M. kir. Honvédelmi Minisztérium ellenőrzése mellett működő szaküzlet. Lég- és gázvédelmi szaküzlet. Tűzoltó felszerelések, egészségügyi cikkek.

KASSA MAGYAR ÉLETE
eleven cáfolata a cseh propagandának

Kassa, november 26
(Az Est kiküldött munkatársának telefonjelentése)

Két hete van, hogy a Kormányzó Úr Őfőméltósága a magyar csapatok élén *bevonult kincses Kassa városába*, de az öröm, a boldogság napjai azóta sem adták át helyüket a szürke hétköznapoknak.

Kassa dolgozik már, de az emberek arcán változatlanul ott ül most is

a lelkesedés, a felszabadulás ragyogása.

A zászlókat bevonták, a villamos zavartalanul közlekedik az Andrássy útnál is szélesebb Fő uccán, a boltok megteltek magyar áruval, de azért a magyar őslakosság még ma is a bevonulás napjainak boldog örömmámorában halad el *Rákóczi sírja, a gyönyörű kassai dóm előtt, amint hivatalába igyekszik, vagy a déli ebédszünet alatt végigsétál a korzón.*

Milyen is az élet, két héttel a hazatérés után. Kassán? *Milyen a magyarok és milyen az ittmaradt szlovákok ezreinek az élete?*

A csehek rendszere a valóságban

Magyar bizony a megszállás húsz esztendeje alatt *nem igen tudott álláshoz, munkához jutni* Rákóczi hajdani büszke városában. Kétségtelen, hogy a csehek sokat építettek és sokat tettek szociális téren is, de

a magyaroknak ebből bizony nem volt hasznuk.

Sem az épületekből, sem az építkezésekből, sem pedig az úgynevezett szociális szolgáltatásokból.

Kassán a csehek a középítkezéseket: a postapalota és rendőrfőnökség felépítését, valamint a többi hasonló megbizást *cseheknek adták ki* és mindent Csehország belsejéből hoztak, amire csak szükség volt a berendezésnél. Az építészek csehek voltak, a mérnökök szintúgy. Munkásnak legfeljebb ha *nyugati szlovákokat* vettek fel: *Kassa híres iparosai pedig hiába pályáztak* éveken át a »nyilvános árlejtéseken«: a munkát *mindig csak a cseh vállalkozók kapták meg, még ha ajánlatuk sokkal drágább is volt.*

Ugyanez volt a helyzet *a munkaalkalmak tekintetében is.* A fizetés ugyan jó volt és az állami, városi üzemek *nevetségesen olcsó lakáshoz* is juttatták munkásaikat, de ez magyar emberen nem igen segített, mert

a jó fizetés és olcsó lakás csak a csehek embereinek jutott.

A legékesebb példa erre *az új városi lakótelep*, amelynek mind az ezer lakása üresen tátong, mert csapataink bevonulása előtt *a lakók mind elköltöztek.*

Hasonló a helyzet a szociális szolgáltatások terén is: *a cseh intézmények csak a cseheknek juttattak, a magyarnak pedig nem*, hiszen ők hiába vártak munkára két évtizeden át.

A számlát viszont jórészt a Felvidék magyarsága fizette, mert Kassán például kerek

200 százalék volt a városi pótadó,

amiből persze *könnyen építkezhettek a csehek* és játszva fedezhették embereik számára a szociális szolgáltatások elképzelhetetlenül súlyos terheit. Nem csoda, hogy ilyen körülmények között

a magyar őslakosság teljesen elszegényedett,

hiszen *még feje alól is kihúzták, adó fejében, a párnát.*

Beszélgettem Kassán *egy kiváló magyar közigazgatási szakemberrel*, aki már vezetett egy nagy magyar várost a visszacsatolás után. Nyiltan megkérdeztem tőle, hogy az anyaország átvehetné-e, akár az egész ország, akár csupán a felszabadult Felvidék számára a cseh rendszert, amely különben teljes egészében azon épül fel, hogy a csehek kedvéért *gyarmatnak tekintették a felvidéki magyarságot.*

A válasz határozott »*nem*« volt. A terheket már *a régi Csehszlovákia sem igen birta*, hiszen a jó fejőstehén, a felvidéki magyarság, elérkezett *teherbírása végső határáig.* Különben is a cseh rendszer a legigazságtalanabb volt és a hatóságok kényekedvétől függött minden.

Nemcsak Magyarország, hanem a legtöbb külföldi ország is *ma már erkölcstelennek tartja a munkanélküli segélyt*, amely munka nélkül juttatja jövedelemhez az embereket. Nálunk e helyett munkaalkalmakat teremtünk abból a pénzből, amit különben munkanélküli segélyre kellene fordítani.

Nem így a csehek. Ők szorgalmasan fizették a munkanélküli segélyeket, de megint *csak a maguk embereinek.* Ezek évszámra húzták a segélyt, amiért nem kellett semmit sem csinálni, legfeljebb a cseheket éljenezni.

Ha magyar ember jelentkezett munkanélküli segélyért — már pedig a Felvidék magyarságának erre *igazán megvolt minden jogcíme* — a csehek, ha már sehogyan sem tudták elutasítani, kényszeredetten kiutalták ugyan a segélyt, de a *következő héten már »munkát kapott«* a magyar.

Ez a munka *két-három napig* tartott csupán és alig egy-két heti munkanélküli segélynek felelt meg, de minden magyar kénytelen volt elvállalni, mert *különben mint »notórius munkakerülőt« örök időkre törölték a munkanélküliek listájáról.* Ha viszont vállalta és 2—3 napig dolgozott:

szintén elvesztette egész évre a segélyét,

azzal az indokolással, hogy *volt munkája* s így legfeljebb ideiglenesen munkanélküli.

Tost polgármester, Kassa magyarságának két évtizedes lánglelkű védelmezője, aki végighallgatta beszélgetésemet a kiváló magyar közigazgatási szakemberrel, itt közbeszólt, hogy már csak azért sem lehetne átvenni a cseh-rendszert, mert a magyarság minden veleszületett hajlama tiltakozott ez ellen a megszállás húsz esztendeje alatt. Éppen *a cseheknek ez a berendezkedése váltotta ki a Felvidék magyarságában a legnagyobb ellenkezést.* Ma különben már a munkanélküliség rémétől sem kell többé annyira félni, mert Kassa város kenyérteleneinek száma 3000-ről *máris 2000-re esett vissza, pedig még meg sem kezdődtek azok a közmunkák, amelyeknek a tervei már teljesen készen állanak.*

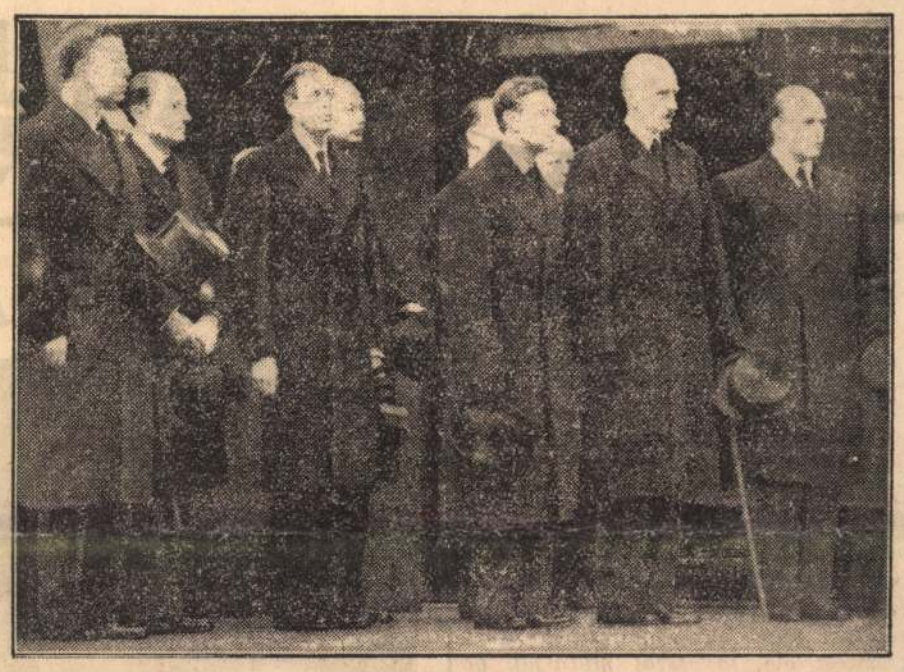

KIRÁLYI GYÁSZOLÓK LONDONBAN. Az elhúnyt Maud norvég királyné holttestét átszállították hazájába. A londoni gyászmenet első sorában megy az angol király, Haakon norvég király és Olaf norvég trónörökös, a második sorban a kenti és a gloucesteri herceg, a harmadikban Gusztáv svéd trónörökös és Pál jugoszláv régenshercg

A szlovák nép és nyelv jogai

Kassai látogatásom során vizsgálat alá vettem a cseh propagandaminisztériumnak azokat a külföldön célzatosan terjesztett rémhíreit is, amelyek arról beszélnek, hogy a magyar hatóságok máris teljes erővel hozzákezdtek *az erőszakos magyarosításhoz* és a tótoknak még csak iskoláik sincsenek és mindenünnen kitették őket.

Ebből

egy árva szó sem igaz.

Jártam a dohánygyárban és változatlanul *a helyükön találtam mindazokat a tisztviselőket, munkásokat és munkásnőket, akik a csehek alatt dolgoztak*, azzal a különbséggel, hogy most a cseh dohányjövedék gyártmányai helyett *Faintos* szivart, *Honvéd* és *Levente* cigarettát, meg *magyar pipadohányt* csinálnak. Egy részük *még csak magyarul sem tud*, de azért megtartották az állásukat és

senki sem kérdezi tőlük, hogy mi a nemzetiségük.

319 alkalmazottból mindössze egy tisztviselő, hat altiszt és 16 munkás követte önként a kivonuló cseheket.

Jártam *a kassai felső ipariskolában* is, ahol külön magyar és külön szlovák osztályokban folyik a tanítás. A különbség csak az, hogy míg a csehek alatt a magyar tanulók számát önkényesen maximálisan 30%-ban állapították meg a csehek és szlovákok 70%-ával szemben, addig most *az arányszám felcserélődött.*

De ez sem önkényesen, parancsszóra, hanem részben azért, mert aki a jobb boldogulás reményében a szlovák osztályokba iratkozott be, most *átiratkozott*, részben pedig azért, mert a kassai magyar fiatalság kénytelen volt a 30%-os arányszám betöltése után a szlovák osztályokba beiratkozni, ha tanulni akart.

Beszéltem egész sor szlovák diákkal a tantermekben és bizony *sok esetben tolmácsra volt szükségem*, mert a tanulók csak szolvákul beszéltek.

A kassai postaigazgatóság palotájában járva ismét meggyőződhettem arról, hogy mennyire valótlan a cseh propaganda állítása arról, hogy a magyarok kiüldözik állásaikból a szlovákokat. 183 tisztviselő közül *ötven eltávozott még a bevonulás előtt:* a többi 133 tovább is szolgálatot teljesít, pedig legfeljebb 80—90-re lenne szükség. 93 altisztből — a szükséges 80 helyett — 89 maradt a helyén. Amikor közöttük jártam, 40 altiszt közül, kérdésemre *25 nyomban szlovéknak vallotta magát*, sőt kiderült, hogy *közülük négy egyetlen szót sem beszél magyarul.* Beszéltem két tisztviselőnővel is, — megint csak tolmács útján — akik közül

az egyik csehnek, a másik morvának vallotta magát, de azért zavartalanul tovább szolgálhatnak.

Kassa öröme a felszabadulás fölött leírhatatlan volt és az emberek még mindig örömmámorban járnak az uccán. A húsz éven át elnyomott magyarság *nem feledkezett meg arról, hogy mit parancsol a lovagiasság.* A kormányzó úr őfőméltóságának a kassai dóm tövében elhangzott magasan szárnyaló szavai nem találtak süket fülekre: Rákóczi városának magyarjai *testvéreknek érzik a szlovákokat*, akikkel annyiszor hullatták együtt a vérüket a közös haza védelmében.

Lovik Károly

Hangulatos táncos vacsorák
Metropole télikertje

TÖRLEY
RÉSERVÉ AMÉRICAIN

SZÍNHÁZ ZENE RÁDIÓ

Jusnijné vezeti a Kékmadárt

A *Kékmadár* kabaré *Jusnij* halála után új igazgatót kapott Nicolai *Gogotzky* karmester személyében, aki *Jusnij özvegyének irányítása mellett* működik. *Svájcban* van a társulat székhelye. *Jusnijné* közölte az ujságírókkal, hogy az új műsort, amelyet még az elhúnyt igazgató készített elő, *tavasszal mutatják be Európában, azután Amerikába utaznak.*

„RONTÓ PÁL"

Kállay Miklós új verses darabon dolgozik a Nemzeti Színház számára. »*Rontó Pál*« a címe magyar vígjátékának, amely rímes alexandrinusokban készül. *A magyar huszárt dicsőíti* népies, itt-ott aktuális vonatkozásban.

GEORG KAISER HATVANÉVES

Báze, november 26

Tegnap ünnepelte Georg *Kaiser*, a világhírű expresszionista drámairó, hatvanadik születésnapját.

„Telefonbetyárok"

A Komédia bemutatója

Zenés bohózat-revü 16 képben. Irta: **Nóti Károly**, **Harmath Imre**, **Nádassy László**, **Lőricz Miklós**, **Görög László** és **Kőváry Gyula**. Zenéjét **Erdős László** állította össze. Rendező: **Kőváry Gyula**.

Szereplők: **Salamon Béla**, **Rott Sándor**, **Radó Sándor**, **Barna Anci**, **Simonyi Magda**, **Kemény Olly**, **Bányai Tuni**, **Forgács Boriska**, **Misoga László**, **Békeffi Róbert**, 2 **Accordis**.

Ezúttal *varietéműsort* játszik a kabaré. Egyfelvonásosok, blüettek és magánszámok között artisták lépnek fel. A legügyesebb kis darab *Nóti* Károly »Szájkosár« című bohózata, egy kutyaharapás kalandos története. A »Telefonbetyárok« című vígjáték két képcsaló története. *Salamon* és *Rott* humora érvényesül benne. Jól sikerült *Radó* dizőzszáma is és ügyesen szerepelnek az excentrikus zenehumoristák. *(K.)*

„MADARAK" A NEMZETIBEN

JELENET A »MADARAK« I. FELVONÁSÁBÓL

Vígjáték 3 részben. Irta: **Aristophanes**. Fordította és színpadra alkalmazta: **Révay József**. Kisérőzenéjét szerzette: **Pongrácz Zoltán**.

Személyek:

Peisthetairos — — — **Makláry Zoltán**
Euelpides — — — — **Mátány Antal**
Theoros — — — — — **Major Tamás**
Sosias — — — — — **Várkonyi Zoltán**
Banka — — — — — **Gózon Gyula**
Fülemüle — — — — **Zádor Gyöngyi**
Pasias — — — — — **Ujlaky László**
Lysilla, a felesége — **Olty Magda**

Történik Athén mellett a hegyekben és a felhőkben, Kr. e. 414-ben. Rendező: **Németh Antal** dr. Játékmester: **Both Béla**. A díszleteket és jelmezeket tervezte: **Jaschik Álmos**. Koreográfus: **Nádassy Ferenc**.

Több mint kétezer esztendőre kellett visszanyulni a színháznak a tegnapi sikerért. Mindig is mondtuk, hogy egy-két évezred ide vagy oda, a fő, hogy mai darab legyen, klasszikus, vagy utopisztikus, mindegy. Akinek tegnap az *aristophanesi* remekműn kívül volt szeme és füle a közönség számára is, az nem látott itt semmi akadémikus nagyképet és lereszkedő fejbólintást, csak csupa egészséges *klasszikus* röhögést hallott. A tekintélytisztelet nem aristophanesi erény, de mit ártott Periklesnek, Sokratesnek, Eurupidesnek a nagy kabaréíró? Kleont pedig, az első politikus csizmadiát ki sapialná? A kortársi káröröm s a napi pletykák helyett megmaradt itt az örök emberire való ráismerés, s a híres anekdóta Sokratesről, aki mikor Aristophanes egyik darabjában, hogy úgy mondjuk, napi csunyaságát figurázta ki, maga állt fel a nézőtéren, hogy megmutassa, igaz-e a torzkép?

De ne politizáljunk, csak állapítsuk meg, hogy a »Madarak« akár kabaré, akár cirkusz vagy revű, a fő, hogy remekmű. S a színház is ott nyerte meg az ügyet, hogy nem előre feltett klasszicitással, hanem a saját emberi jókedvével, revűt, de nagyszerű revűt adott. Szemtelenül bájos kosztümök, önmagukat gúnyoló díszletek, mulatságos pátosz, mintha mindaz, amit a színház évekig eltitkolt és félrerakott, most egyszerre gavallérosan napvilágra kerülne. Vagy csak minket tréfált meg a színház, hogy mi mindezt nem sejtettük? A tréfa sikerült. S végre jogaihoz jutott egy nagyszerű színész is: *Makláry* Zoltán.

Arany János fordítása irodalmi mestermunka, de olyan hű, hogy a színház számára nem alkalmas. Végre is a sok disznóság közt a rendező nem ürítheti ki percenkint a nézőteret, hogy zárt előadást kérjen. *Révay* József új fordítása egészen magasrangú s ez csak azokat nem lepte meg, akik régebbi klasszikus fordításait is ismerik. **(H—ó)**

Aranylakodalom

(A Vígszínház szerdán mutatja be Dodie Smith angol szerző »Öregek és fiatalok« című vígjátékát Harsányi Zsolt fordításában. Az itt következő jelenetben Charles (Somlay Artúr) és Dora (Vizvári Mariska) aranylakodalmuk előestéjén beszélgetnek a kandalló előtt.)

CHARLES: Maradj nyugodtan, ne izgasd magad. Igyál egy korty whiskeyt.

DORA: Igen. Nem. Ugye ez nem kocsi volt? *(Feláll)* Én azt hiszem, kinézek a konyhára magam.

CHARLES: Eh, vannak ott elegen. Ülj le és nyugodj meg. *(Leülteti és mellé ül maga is.)* Te! Hogy Bella lejön hozzánk egy-két napra, az engem igazán meghat.

DORA: Képzelem, mennyire megváltozott.

CHARLES: Felteszem. Huszonöt év Amerikában, nagy idő.

DORA: Huszonöt év, akárhol nagy idő. Hány éves Bella egyáltalán.

CHARLES: Fogalmam sincs.

DORA: Várjunk csak. A te Villiam bátyádhoz nyolcvankilencben ment feleségül. Az biztos, hogy nálam öregebb.

CHARLES *(csendesen)*: Hetvenegy lehet.

DORA: No annál több.

CHARLES: Furcsa.

DORA: Mi a furcsa?

CHARLES: Úgy gondolni Bellára, mint öregre. Azzal az aranyszőke hajával.

DORA: Aranyszőke? Hol lehet az már? Biztosan deresedik. Vagy épen csikos. Vannak nők, akik csikosan őszülnek. *(Hiú módon megsimítja a saját szép, hófehér haját.)* Én el vagyok rá készülve, hogy megdöbbenünk, amikor meglátjuk.

CHARLES: Miért?

DORA: A külseje miatt. Mi, szerénytelenség nélkül szólva, mind a ketten elég fiatalok maradtunk.

CHARLES: Te bizony remek színben vagy.

DORA: Ez a bőröm miatt van. Nekem mindig remek arcbőröm volt. Hidd el, ezen múlik a legtöbb. Éppen a minap tűnődtem el azon, hogy mi mennyivel fiatalosabbak vagyunk, mint az én szüleim voltak aranylakodalomkor. Szegények, mind a ketten totyogtak már. Én százéves koromban sem fogok totyogni.

RÁDIÓMŰSOR

Szombat, november 26.

BUDAPEST I.: 5.00 »A hosszúéletű ember története«. Földi Mihály elbeszélése. — **5.30** Cigányzene. — **6.30** Lazare Lévy zongorázik. — **7.25** Rékai Miklós hárfázik. — **8.10** Vidám est. — **9.30** Szalónzene. — **11.10** Hanglemezek.

BUDAPEST II.: 6.05 Cigányzene. — **6.30** Mezőgazdasági félóra. — **7.10** Turi Elemér csevegése. — **8.00** Wagner-lemezek.

A színházak mai és holnapi műsora

OPERA: Ma: *Bohémélet* (Patakyval. D. bérlet; ½8). V. d. u.: *Sylvia; Játékdoboz* (3); este: *Hoffmann meséi* (½8). — **NEMZETI:** Ma: *Vidéki történet* (½8). V. d. u.: *Fekete Mária* (½4); este: *Madarak* (VIII. bérlet; ½8). — **KAMARA:** Ma és V. este: *Utolsó tánc* (8). V. d. u.: *Országút* (4). — **VIG:** Ma, V. d. u. és este: *Francia szobalány* (½4, 8). — **MAGYAR:** Ma, V. d. u. és este: *Angyalt vettem feleségül* (½4, 8). — **BELVÁROSI:** Ma, V. d. u. és este: *A Conway-család* (4, 8). — **PESTI:** Ma, V. d. u. és este: *Művészpár* (4, 8). — **ANDRÁSSY:** Ma, V. d. u. és este: *Bubus* (½4, 8). — **ROYAL:** Ma és V. este: *Mindig a nők kezdik* (½9). V. d. u.: *Marinka, a táncosnő* (4). — **VÁROSI:** Ma: *Ábrahám-hangverseny* (8). V. d. u.: *Carmen* (½4); este: *Cigányszerelem* (8). — **TERÉZKÖRÚTI:** Ma, V. d. u. és este: *Vigyázat, mázolva!* (5, ¼10). — **PÓDIUM:** Ma, V. d. u. és este: *Elő az okmányokkal* (½5, 9). — **KOMÉDIA:** Ma, V. d. u. és este: *Telefonbetyárok* (½5, ½9). — **ERZSÉBETVÁROSI:** *Gellérthegyi kaland* (½6, ½9). — **JÓZSEFVÁROSI:** *Sárgapitykés közlegény* (½6, ½9). — **KISFALUDY:** *Legyen úgy mint régen volt* (½6, ½9).

A színházak jövő heti műsora:

OPERAHÁZ. Hétfő: Nincs előadás. Kedd: Mária Veronika (A. bérlet). Szerda: Lohengrin (E. bérlet). Csütörtök: Traviata (Tatjana Menotti és Pataky Kálmán felléptével; B. bérlet). Péntek: Szöktetés a szerályból (C. bérlet). Szombat: A láng (D. bérlet). Vasárnap d. u.: Turandot; este: A szevillai borbély. (Tatjana Menotti és Pataky Kálmán fellépte-vel). Hétfő: Nincs előadás. Kedd: Dido és Aeneas (először); Pozsonyi majális (először). Díszelőadás, a Magyar Nemzeti Diákszövetség kötelékébe tartozó egyetemi és főiskolai ifjúság ünnepi estje Horthy Miklós kormányzó úr őfőméltósága tiszteletére névnapja alkalmából. Szerda: A cremonai hegedüs; Parasztbecsület (Patakyval); Pesti karnevál (E. bérlet).

NEMZETI. Hétfő (II. bérlet), péntek (VI. bérlet), szombat (VII. bérlet) és vasárnap este: Madarak. Kedd (N. bérlet), szerda (III. bérlet), csütörtök (XII. bérlet): Vidéki történet. Vasárnap d. e.: Sasfiók (vizsgaelőadás); d. u.: Gyurkovics-lányok.

KAMARA. Minden este: Utolsó tánc. Vasárnap d. u.: Villámfénynél.

VIG. Hétfő, kedd, szombat és vasárnap d. u.: Francia szobalány. Kedd d. e.: Nyilvános főpróba. Szerda: Öregek és fiatalok (először). Csütörtök (M. bérlet), péntek (L. bérlet) és vasárnap este (T. bérlet): Öregek és fiatalok.

MAGYAR. Hétfő, szerda és vasárnap d. u.: Angyalt vettem feleségül. Kedd (H. bérlet), csütörtök (O. bérlet): Démon. Péntek: A »Válóok« nyilvános főpróbája. Szombat (először) és vasárnap este: Válóok (A. bérlet).

BELVÁROSI. Minden este és vasárnap d. u.: A Conway-család.

PESTI. Minden este, szombat és vasárnap d. u.: Művészpár.

ANDRÁSSY. Minden este és vasárnap d. u.: Bubus.

ROYAL. Hétfő, kedd: Nincs előadás. Szerda (először) és minden este: Kávé habbal. Szombat d. u.: Marinka, a táncosnő. Vasárnap d. u.: Kávé habbal.

VÁROSI. Hétfő: Fischer Edvin hangversenye. Kedd: »Jazz« (Harry Baur és társulatának vendégjátéka). Szerda: »Ilyen férjet akarok!« (Harry Baur vendégjátéka). Csütörtök: Nincs előadás. Péntek: Francescatti-Georgesco-hangverseny. Szombat: Csárdáskirálynő (Honthy Hannával). Vasárnap d. u.: Hoffmann meséi; este: Csárdáskirálynő.

TERÉZKÖRÚTI. Minden este és vasárnap d. u.: Vigyázat, mázolva!

PÓDIUM. Minden este és vasárnap d. u.: Elő az okmányokkal!

KOMÉDIA. Minden este és vasárnap d. u.: Telefonbetyárok.

Mozik műsora

Rövidítések: H = Híradók Sz = Szombat V Ü = Vasárnap és ünnepnap M = Matinék

ADMIRÁL (153—707. Margit körút 5. szám): **Három bajtárs** (Robert Taylor). Új audioszkop. H. (½4 ½6 ½8 ½10: V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) Vas. d. e. ½10 és ½12-kor: **Veszedelmes életkor** (Huguette Duflos). — **ALKOTÁS** (155—374 Gömbös Gyula u. 11): **Papucshős** (Kabos, Erdélyi Mici). Kiku az Északi sarkon (rajzfilm). Híradóban a Kormányzó úr bevonulása Ko

ANYUKÁM engem is vigyél el a **SCALA** Filmszínházba holnap, vasárnap d. e. 11 órakor

LAKNER BÁCSI

MATINÉIÁRA!

A felvidéki bevonulás filmen. Lakner bácsi konferál. Zoli bohóc. A spenótvadász. Csodabüvész. Zebra úr. Paprika Jancsi színház. Mesefilmek. Rejtvényverseny díjakkal és 100 más meglepetés!

Máraékelt árú legyek kiadóhivatalunkban kaphatók

Louis kiütötte Schmelinget, akit ma kórházba szállítottak

A vesztes menedsere mélyütés miatt óvást emel

NewYork, június 23.

A nehézsúlyú ökölvívó világbajnoki döntőmérkőzés Max Schmeling és Joe Louis között úgy végződött, hogy arra az amerikai ökölvívó világbajnok legmerészebb álmaiban sem mert gondolni: 2 perc 40 mp alatt már el is dőlt a világbajnokság sorsa. A német ökölvívót ellenfele valósággal lerohamozta, a néger rettenetes ütéseire többízben a földre került, segédje, Mac Mahon, a küzdelem feladása jeléül a törülközőt a ringbe dobta. 80.000 főnyi közönség leírhatatlan lelkesedéssel fogadta az amerikai néger győzelmét.

Sok huzavona előzte meg ezt a világbajnoki meccset. Nyolc esztendővel ezelőtt lett *Schmeling* a bokszolás világbajnoka, amikor *Jack Sharkey ellen úgy győzött, hogy ellenfelét a negyedik menetben mélyütés miatt diszkvalifikálni kellett.* A következő esztendőben (1931), megvédte Schmeling világbajnoki címét Young *Stribling* ellen, akit a tizenötödik menetben kiütött. Ismét egy esztendővel később *elvesztette a világbajnoki címet a Sharkey elleni revánsmeccsen*, de ezt a vereséget, amelyet a pontozó bírák minősítettek vereséggé, a német szakkörök és sok semleges szakértő sem ismerték el reálisnak.

Hat esztendőn keresztül dolgozott Schmeling, hogy még egyszer megnyerje a világbajnokságot. Két esztendővel ezelőtt már közel volt ahhoz, hogy ismét kvalifikálhassa magát a világbajnoki döntő mérkőzésre. Ez akkor történt, amikor a néger »bokszolócsoda«, *Joe Louis* ellen meglepetésszerűen a 12-ik menetben kiütéssel győzni tudott. A nemzetközi bokszvilág arra számított, hogy *Schmeling most a világbajnok Braddockot kihívhatja a döntő mérkőzésre*, de a mértékadó bokszkörök másként döntöttek és *Louis lett Braddock ellenfele, akit a*

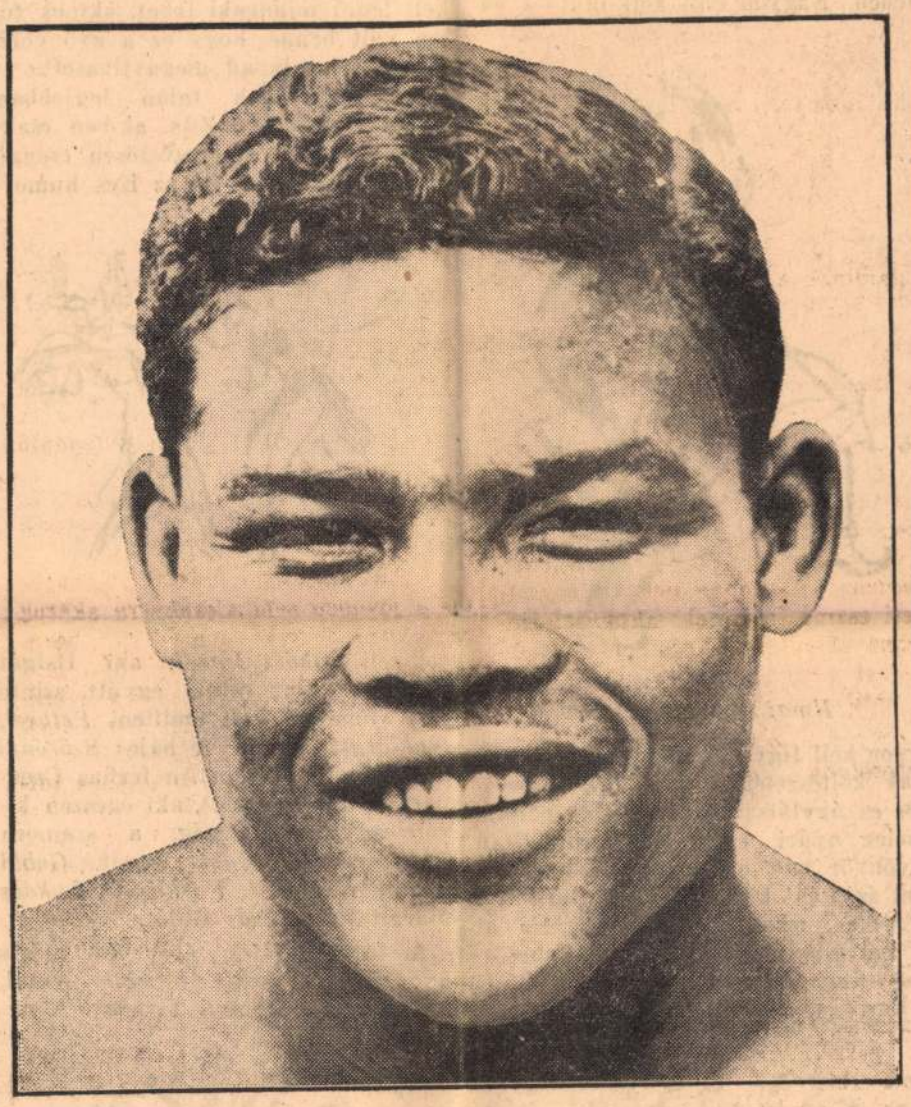

JOE LOUIS
a bokszoló világbajnok

néger le is győzött és erre neki ítélték a világbajnoki címet.

Két esztendeig készültek az amerikai és a német bokszkörök erre a várvavárt *Schmeling—Louis* összecsapásra, amely elé a legkülönfélébb akadályok gördültek, de végül is a nagy sportesemény érdekében sikerült a mérkőzés zseniális menedserének, Jacobsnak minden akadályt elhárítani.

Óriási izgalom Newyorkban

A mérkőzés előtti órákban NewYorkban nagy volt az izgalom. A vendéglők és kávéházak, valamint a szállodák telve voltak. Körülbelül 30.000 idegen érkezett NewYorkba.

Schmeling menedserének tilalma ellenére repülőgépen érkezett NewYorkba; pilótája Dick *Merril*, a híres óceánrepülő volt. Az óriási város rendőrsége megerősített szolgálatot tartott. *3000 rendőr* irányította a forgalmat, *1000 rendőr* ügyelt a Yankeestadionban a rendre, *1000 a kapuk előtt* teljesített szolgálatot, *1000 pedig Haarlemben őrködött.*

A nagy ökölvívó est pontosan kezdődött. 25 óriási Jupiter ívlámpa valósággal nappali fénnyel borította el a ringet. A filmfelvevők a tribün tetején helyezkedtek el. Este fél 9 óra után kezdődtek el az előmérkőzések.

A tribünök zsúfolásig megteltek. A ring körüli első sorokban az előkelőségek foglaltak helyet. Az amerikai köztársasági elnöki fiai, a híres filmcsillagok, szenátorok mellett gazdag négerek helyezkedtek el.

A kétperces meccs

Lélekzetfojtó csendben várakozott a közönség a mérkőzés megkezdésére s élénk buzdítások között kezdődött az első menet. Senki sem sejtette, hogy a mérkőzés ilyen váratlan véget vesz. *Louis mint tigris rohant ellenfelére.*

Alig telt bele néhány másodperc és *Louis háromszor földreteritette Schmelinget*, aki azután támolyogva és remegő térdekkel húzódott vissza a semleges szögletbe. De megint összeszedte minden erejét, mikor azonban ütésre emelte hatalmas jobbját, *Louis jobb és bal egyenessel arcába és fejére vágott — és a küzdelem eldőlt.* Segédje odadobta a törülközőt, ezzel jelezte, hogy feladja a mérkőzést. Még mielőtt a közönség »belemelegedett« volna, máris vége volt mindennek.

A sportszakértők azon a véleményen vannak, hogy *Schmeling a küzdelmet hibás taktikája miatt vesztette el.* Schmeling elismerőleg nyilatkozott a közönség viselkedéséről.

Louis kijelentette, hogy *Schmeling ütéseit nem is érezte.* »Nem hittem volna, — mondta a néger — hogy német ellenfelemet ilyen gyorsan legyőzöm«.

Több mint egymillió dollár volt a bevétel. 147 rádióállomás közvetítette a küzdelmet. Már két perccel a nagy mérkőzés befejezése után folytatták a keretmérkőzéseket.

Schmeling és Louis nyilatkozata

Közvetlen a küzdelem után *Schmeling* öltözőjében úgy nyilatkozott, hogy *a mérkőzés megkezdésekor már borzasztó ütést kapott a négertől veséje tájékán*, olyan fájdalmai voltak, hogy másodpercekig nem is tudott semmiről.

— Azt hiszem, — folytatta a német bajnok — hogy Louis rögtön felismerte a helyzetet és mindkét kezével felváltva ugyanarra a helyre ütött. *Nem hiszem, hogy az eredmény a kettőnk közötti erőviszonynak megfelelne.* Mindent megkísérlek, hogy Louissal *harmad ízben* is összemérhessem *erőmet.* Az ökölvívást semmiesetre sem hagyom abba.

Schmelina Louis veseütését határozottan szabálytalannak minősíti:

— *Foul* volt.

A mérkőzés után jobban lett Schmeling, később azonban *fájdalmai kiújultak*, úgyhogy *kórházba kellett szállítani.* Itt megvizsgálták, de csak *a röntgen fogja eldönteni, hogy van-e komolyabb baj?*

Joe *Jacobs* azt állítja, hogy *a néger bajnok meg nem engedett ütést használt öv alatt.* Ha az orvosi lelet ezt kétségtelenül megállapítja, akkor *a tegnapi eredmény ellen óvást fognak emelni.*

A győztes *Louis* így nyilatkozott:

— *Nagyon boldog vagyok, hogy revánsom sikerült* nagy ellenfelem fölött. Bebizonyítottam, hogy mégis csak jobb vagyok.

A newyorki négerek már kevésbé halkan adnak kifejezést örömüknek, *diadalmenetben járják be a négernegyed uccáit*, amelyeket fellobogóztak s Joe Louis képeivel díszítettek fel.

A mérkőzés bevétele 940.000 dollár volt. Louis ebből 320.000, Schmeling 160.000 dollárt kapott.

Négy magyar KK-csapat készül a vasárnapi premierre

Hogyan készülnek a vasárnapi KK-nyitányra a magyar színek képviselői? Milyen kilátásokkal veszik fel a küzdelmet olasz, román és csehszlovák ellenfeleikkel szemben? Ezek a kérdések izgatják ma elsősorban a magyar futball lelkes híveit.

A magyar csapatok közül a *Ferencváros* és a *Kispest* idegenben játszik. A zöld-fehérek *Brünnben*, a kispestiek pedig *Milánóban.*

A **Fradi** játékosai tegnap meglátogatták elnöküket, dr. Springert, aki vázolta a játékosok előtt a reájuk váró feladat fontosságát. *Toldi* brünni játéka bizonytalan, mert szombati vizsgája miatt csak vasárnap hajnalban érkezhetne arra a »rejtekhelyre«, ahol a brünni mérkőzés előtt a Ferencváros együttesén az *»utolsó simításokat«* fogja elvégezni az új tréner, *Hlavay* György.

Utána az üllőiúti pálpán tartott könnyű tréninget a zöld-fehér gárda, majd este a klub vezetőségi ülésén szóba került az összeállítás kérdése. Végleges döntés nem történt, mert a két összekötő posztjának betöltésén még gondolkozik a vezetőség.

A védelem *Háda, Polgár, Korányi* felállításban fog játszani. A halfsor *Magda, Sárosi III., Lázár* lesz. Elől pedig csak *Biró* Dani, dr. *Sárosi* és *Kemény* helye biztos.

A Ferencváros KK-védő csapatát a brünni pálya közismerten rossz talaja és az ellenfél jó kvalitása *nehéz feladat* elé állítja. A szakemberek mégis bíznak a magyar csapat sikerében.

Kispest együttese ma reggel utazott el Milánóba, ahol az olasz bajnok *Ambrosiana* lesz az ellenfele. A kispestiek északi túrájukon kitűnően szerepeltek, ez a túra azonban — közvetlenül a KK előtt — leronthatta a csapat kondícióját.

A Kispestnek ez lesz az összeállítása: Gergő — Olajkár I., Onodi — Rátkai, dr. Varga, Víg — Kincses, Olajkár II., Nemes, Déri, Serényi.

Az idehaza játszó *Ujpest* és *Hungária* a vendégek (Juventus és Rapid, Bukarest) méltó fogadtatására megtett minden előkészületet.

A **kék-fehérek** tegnapi tréningjükön nagyszerűen mozogtak, különösen *Cseh* és *Müller*, akiktől nagy játékot várnak a Juventus ellen. A próbajátékos *Páli* szerződtetésére egyelőre nem kerül sor, pedig Páli játéka kedvező benyomást tett a jelenlevőkre.

A Juventus ellen valószínűleg így áll fel a Hungária: *Szabó — Kiss, Biró — Sebes, Turay, Dudás — Sas, Müller, Kardos, Cseh, Titkos.*

Az **Ujpest** tegnap a Hungária úton tartotta meg utolsó kétkapus KK-tréningjét, — hogy megszokja a pálya talaját. A vezetőséget kielégítette a fiúk mozgása. Az ujonnan szerződtetett *Fekete* és *Szeder* pompásan illeszkedett be a csapatba.

Este már el is utaztak az ujpestiek ismeretlen helyre.

Legfrissebb értesüléseink szerint az Ujpest összeállítása a következő lesz:

Sziklai — Futó, Fekete — Szalay, Szücs, Balog — Kocsis, Vince, Zsengellér, Kállai, Szeder.

Az Ujpest vezetősége reméli, hogy ez az összeállítás a bukaresti *Rapid* ellen be fog válni és diadalra fogja segíteni a lila-fehéreket.

Szavak lánca

Komjáthy Aladár verseskönyve

Ahogy *Komjáthy* Aladár új verseskönyvét *(Szavak lánca)* olvassa az ember, mintha mély és félelmes csillagos éjszakából lassan hajnalodó, szelidebb és melegebb táj felé haladna. A kötet első részében a halál-élmény varázsa alatt álló, minden mulandótól elforduló s csak az örök dolgok vágyában hidegen izzó filozófiai lírának tiszta gyöngyeit találjuk. Új ékességei ezek a fény- és földkedvelő magyar költészetnek, mely éjszakai sziklákon ritkán szokott járni.

Jegyesem a kétség és minden éjjel
rágondolok merőn, mint megyek széjjel
a sír sötét ölén...

Ne a nyers élmény. S így szárnyal a magasba:

Üdvözlégy Semmi, végső, nagy feloldás,
merev tökély: a zűrzavarba font
lét nyugtatója. Sors-rendelte portás,
tárd fel nekünk a csillagtiszta hont.

A *Kozmogónia* című vers más úton közelítve meg ezt a hatalmas témát, ilyen mesteri módon foglal egybe filozófiát és költészetet:

A Tér s Idő, az Isten két fia,
bús tömlöctartók, szétpattanva törnek,
a Semmi int zártán a földi körnek,
örök s utolsó geometria.

Kaosz zokog, az összedőlt Idő
zavart leánya, elveszett hazán;
ám fellobog Pythagoras s a Szám
hatalmával az új világ kinő.

Csak ez világít, a Semmi merev tökélye, végső geometriája. Különben a »létezés csaló világa«, a »dögpárás Föld halálos éjjele« sötétlik az ember előtt. A rózsát arra kéri a költő, igérje meg, hogy virulni fog a sírján. Ünnepe a Halottak Napja és Nagypéntek. Az örök út a temetőbe vezet; a temető hűvös csendjét varázsos versekbe zárja. Párizs, az életöröm városa csak felhős, ködös telen ihleti meg.

A szürke égen rézgolyó a Nap,
arcát mutatni félig sem meri,
csak árny a Louvre s puszta sejtelem
a Jardin des Tuileries.

Ha antológiába gyüjtenék a magyar költők párizsi verseit, *Komjáthy* két költeménye érdekes színt jelentene köztük.

De ez az éjszakai világ néha különös világosságot kap. Meghasad a sötét égboltozat, szétválnak a Semmi hideg csillagzatai.

S egyszerre im! a menny kitárul
villámruhában büszke várur,
az Isten ül a trónon
s kedvtelve nézi, mint imádja
a szép Középkor sok királya
és térdrehullva hódol.

Milyen nagy szellemtörténeti kultúráról tanuskodik egy ilyen kép! .. Így tornyosodik ez a szellemmel teljes költői mű melynek pesszimizmusa és pogánysága végül kereszténységbe épül. Visszanézve rá, úgy látjuk, hogy a szörnyek és démonok s a hidegen lendülő meredek boltívek a katedrális szilárdságát és díszét szolgálják...

A kötet második fele nappalibb szineket ad. A bánat sötétségét már áttörik a napsugarak, tavasz és nyár ragyog, »kék hegy nevet«. Látszik, hogy a költő újabb stílusa ez, mert még nem olyan zárt és biztos, mint az előbbi, de friss, gazdag, ötletes. Míg amott csak a halott anyáról szólt szeretettel, itt már helyet kap a feleség; s a kisfiú is:

Szűzmeztelen s miként a víg rigókat,
sugár fürészti, szellő járja testét.
Az anyja nézi s megcsillan meleg, szép
szemén a kedv, mely ringat és cirógat.

És megmelegszik, felszárnyal a földi részvét az elnyomottak, a szegények iránt; a kötet utolsó verseiben nagyszabású hazafias líra bontakozik ki, mely Kölcseyre emlékeztet mély szellemiségében és komolyságában, de mai nyugtalanságtól és reménytől reszket.

Nagy András

Csongor és Tünde

Vörösmarty Mihály mesejátékának főpróbája a Margitszigeti Szabad Színpadon

Csongor és Tündét eljátszani szabadtéri színpadon, bizonyos szempontból megoldhatatlan feladat. A szöveg csipkeszerű finomságai elvesznek a nagy tér csillagos sötétségében. Nagyon elől kell ülni és nagyon kell figyelni, hogy valaki a szavak költészetében gyönyörködhessék. De ez úgylátszik nem baj. A tegnapi meleg nyári estén kimondhatatlan gyönyör volt ott lenni a Margitszigetet szép fái között, a fűillattal teli sötétben, nézni, hogy változtatja át a művészi megvilágítás a természetes színpadot.

Ilma: Somogyi Bogyó

Egy-egy verssor érinti az ember fülét, finoman, akár a selyem. Oly kellemes minden. Gonosz és igazságtalan lélek az, aki ezen a helyen bántó hibát tudott találni. Talán nem is volt hiba. Valami lágy hullámzásban tűntek tova az alakok. Végül is a mese bűbájos varázslat gyanánt élő részévé vált a tündéri természetnek, mintha a Margitszigetet valóságos manók népesítenék be ez éjszakára.

A mesterin épített nézőtér *Kaffka* Péter tehetségét dícséri. De hálásnak kell lenni mindenki iránt, akinek része volt benne, hogy ez a gyönyörű szabadtéri színpad megnyílhatott.

Az előadásban talán legjobban tetszett *Szeleczky* Zita, akiben csakugyan volt valami ezüstösen csengő dévaj tündériség. És az ízes humorral teli *Juhász* József, aki Balgát játszotta. De velük együtt, szinte egy vonalban kell említeni *Pethest*, *Makláryt*, *Majort*. A bájos *Szörényi* Évát, *Szabó* Sándort, a férfias Csongort, *Timár* Józsefet, aki egészen kivételes színésztehetség, a szamóca frisseségű *Somogyi* Erzsit, *Gobbi* Hildát, *Ungvárit*, *Várkonyit*, *Lukács* Margitot és *Lázár* Gidát.

Tündérek

A tündéri játék éber és mégis gyöngéd rendezője *Németh* Antal, játékmestere *Abonyi* Tivadar. A nemes zenét *Polgár* Tibor szerzette, ugyanő vezényli a zenekart. A művészi jelmezeket *Jaschik* Álmos tervezte, a világítás fontos munkáját *Kornai* János végzi.

Csongor: Szabó Sándor — Tünde: Szörényi Éva
(Barna Elek rajzai)

Mindent összefoglalva, az esténk — annak is, amit az emberi igyekezet adott benne — igen nagy sikere volt. Persze, az ilyen szabadtéri előadásoknak legnagyobb rendezője az idő. Néha elbűvöli az embert a lágy, nyári éjjel varázsa, máskor elég hozzá egy kis hideg szél, hogy elégedetlenek legyünk mindennel, még az öreg tölgyfákkal is.

—r.

Az „A"-osztályba ugrott Amerikában Fodor László új filmje

Az Universal filmesítette meg *Fodor* Lászlónak egy kis regényét, a »*Gyanús özvegyek*«-et, James *White* rendezésében. A főszerepeket William Warren, Constance Moore és Ralph Morgan játsszák.

Fodor filmjének nagy sikere volt a bemutatón. A kritika azt írja róla, hogy »*rendkívül kedves családi témájú film*«. Megírják a filmről azt is, hogy eredetileg kisebb, másodrangú filmvígjátéknak készült, az átlagközönség számára, annál nagyobb volt a kritika meglepetése, amikor egy úgynevezett »*A*« *filmet láttak*, egy kitűnően elkészített mulatságos vígjátékot, amely nagyon tetszett a bemutató közönségének.

GYERMEK-MULATSÁGOK AZ ÚJSÁGÍRÓNAPON

Serényen haladnak előre az idei Ujságírónap előkészületei. A július 9-re, szombatra kitűzött nagy nyári mulatság művészi, szórakoztató programja főbb vonásaiban már kialakult. *A rádió teljes technikai felkészültségével, legnépszerűbb kedvenceivel jelenik meg az Angol-Parkban tartandó ünnepélyen, hogy az idén is találkozót tartson a közönség ezreivel* és közvetlenül gyönyörködtesse hatalmas műsorával. A rádió hangversenyét megelőzően, délután *gyermekek* részesülnek a legváltozatosabb szórakozásokban. *Lakner* bácsi előadást rendez számukra. A második nagyszabású hangverseny keretében pedig a *legnevesebb, legkitűnőbb művészek és művésznők* lépnek fel. A belépődíj 1 pengő lesz az Ujságírónapon.

Stan és Pan cirkuszban

Párizsi jelentés szerint *Laurel* és *Hardy*, a *Stan* és *Pan* néven ismert két hollywoodi filmkómikus nemsokára Európába jön. A párizsi *Medrano cirkusz szerződési ajánlatát fogadták el*. Stan és Pan 7500 dollárt kap hetenként a cirkuszi produkcióért.

Beethoven—Mendelssohn-est az Állatkertben

A mult héten kezdődtek meg a hangversenyek az Állatkertben. Kedden nagy közönség tapsolta végig a Rigoletto előadását az állatkerti zenepavillon körül, ma este pedig újból ki lehet tenni a táblát az Állatkert kapujára. Ma a *Hangversenyzenekar Beethoven, Mendelssohn műveit játssza. A Mendelssohn zongoraversenyt Heimlich Lajos zongoraművész játssza és a hangversenyt Komor Vilmos vezényli.*

Főpróba. Az Erzsébetvárosi Színházban ma este lesz a nyári operett főpróbája. *Erdélyi* Mihály »*Legyen úgy, mint régen volt*« című operettjét adják elő *Honthy* Hanna és *Jávor* Pál főszereplésével.

GÖRÖMBÖLY TAPOLCA
DÉNES HÁZ folyóvizes elsőrangú szobák
DÉNES KIOSK kitűnő kávéző- és vacsorázóhely
Modern tu istaszobák!
Információ Budapesten, telefon: 146-223.

HIREK

— **BIBOROSI KONZISZTÓRIUMOT** hív össze a pápa az év vége felé. Azt hiszik, hogy a pápa nyolc új bíborost nevez ki, ezek közül négynek a kinevezését nyilvánosságra hozzák, míg a másik négy kinevezése egyelőre in pectore, vagyis a nyilvánosság mellőzésével történnek meg. *(MTI)*

— **A JAPÁN HADÜGYMINISZTER KÖZLÉSE szerint Haoszaburo Okabe altábornagyot kinevezték a hadsereg műszaki karának főnökévé, a legfelsőbb haditanács tagjává és a katonai akadémia elnökévé, Szumihisza Ikeda vezérőrnagyot pedig hszingkingi katonai attasévá.** *(MTI)*

— **A KORMÁNYZÓ ÚR** *Bíró* Imrének, a magyar kegyes tanítórend rendfőnöki tanácsosának a közoktatásügy szolgálatában szerzett kiváló érdemeiért a tanügyi főtanácsosi címet adományozta.

— **MALTA VESZTESÉGEI. A tengely légitámadásai Máltában június végéig 1300 halálos áldozatot, 1600 súlyos sebesültet követeltek, 9000 ház teljesen elpusztult, 70.000 megrongálódott.** *(MTI)*

— **HÁZASSÁG.** *Fuchs* Éva és *Schütz* György házasságot kötöttek.

— **A MAGYAR-NÉMET TÁRSASÁG** ma délután 6 órakor az Országház delegációs termében előadó ülést tart. Előadó Löbner Walter lipcsei professzor.

— **A TEA, A CUKOR ÉS A SZACHARIN szigorúbb adagolását rendelték el Palesztinában tegnap.** *(MTI)*

— **BÁNFFY FÖLDMÍVELÉSI MINISZTER** mérnökhallgatók számára kiírt ösztöndíjára *október 31-ig* lehet pályázni. A miniszterhez intézett kérvényeket a dékánhoz kell benyujtani.

— **A 300 TONNÁS VIITORUL ROMÁN GŐZÖS a Fekete-tengeren viharba került, zátonyra futott és elsüllyedt. Utasait, 120 zsidót, megmentették.** *(NST)*

— **AZ ERDÉLYI NÉPKÖNYVTÁRAK RENDEZÉSE.** A 22 évi elcsatolás után visszatért Székelyföldnek kevés népkönyvtára volt. A népművelési titkárság új könyvtárakat létesített a visszacsatolás után ott, ahol nem voltak ilyen könyvtárak. Udvarhely megyében jelenleg 114 népkönyvtár van. A kultuszminisztérium 129 népkönyvtárat alapított Székelyföldön és 10.000-nél több könyvet küld le. A földmüvelésügyi minisztérium 88 könyvtárat létesített Székelyföldön 3000 szakkönyvvel.

— **GYÁSZROVAT.** Óriási részvét mellett temették el Besztercén a napokban elhúnyt id. dr. *Schridon* Leon nyugalmazott főispánt, a besztercei és naszódi Aurora Bank igazgatóját, az Astra egyesület örökös tagját. Az elhúnyt a háború előtt mint alispán, köztiszteletnek örvendett.

Özv. Jakobei Gyuláné sz. Kutasi Radisics Mária Rolanda volt gráci alapítványi hölgy ez év október hó 8-án rövid szenvedés után elhúnyt. Temetése szombaton, október 10-én délután 4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából. Minden külön értesítés helyett.

— **REGGELI HAJÓJÁRAT A NAGYVÁSÁRTELEPRE.** A MFTR október 5-én, hétfőn megindította a kora reggeli két csavargőzös hajójáratot, mely Óbuda, illetve Hungária-út állomásról indulva, a budai és pesti part állomásait érintve Nagyvásártelepre és vissza közlekedik és lehetőséget nyujt arra, hogy a bevásárlók a Nagyvásártelepre utazzanak és a vásárolt élelmiszereket hajón olcsón hazaszállítsák.

— **EGYES FELSŐDUNAI ÁLLOMÁSOK ÁRUFORGALMÁNAK MEGSZÜNTETÉSE.** A MFTR közlése szerint az árufelvétel a Felső-Dunán, a Mauthausen—Engerau közti vonal egyes állomásain és állomásaira a folyó idényre megszünt.

— **ESTI MESTERKÉPZŐ TANFOLYAM** indul az állami Nőipariskolában (Budapest, VIII., Rákóczi-tér 4. sz.) a fehérnemű és a nőiszabó szakmából. Jelentkezés munkakönyvvel vagy ipariskolai végbizonyítvánnyal, esetleg helyhatósági bizonyítványnyal, záróvizsga mestervizsgával egyenlő. Vidékieknek 85%-os vasúti díjkedvezmény. Ezenkívül októberben kezdődő délutáni és esti *háromhónapos tanfolyamokon* bárki tanulhat fehérnemüt és ruhát varrni. Divatlapolvasás. Kellő jelentkezés esetén lakásművészeti tanfolyam (lámpaernyő, művirág, gyöngyfüzés stb.). Felvilágositást ad az igazgatóság délután 3—6 óráig. Telefon: 132—518.

A **tangóharmonika** kiváló szakemberei és óriási választék **Sternberg** hangszergyárban. Rákóczi-út 60.

SZINHÁZ ÉS FILM

POTEMKIN

Bemutató a Madách Színházban

Ma este mutatja be a *Madách Színház Felkai* Ferenc *Potemkin* című történelmi színművét *Pünkösti* Andor rendezésében.

Felkai Potemkin zsúfolt és változatos életének történetéből a mesét ragadja ki, a Potemkin-falvak közismert legendáját és eköré szövi drámájának eseményeit, természetszerüleg idealizálva a történelemben kapzsinak és önzően nagyravágyónak rajzolt udvari kegyencet. A hős ilyenformán *légüres térben éli színpadi életét*, távol a történelmi valóságtól, amelyet a darabban jóformán csak Potemkin bekötött jobbszeme jelez: az Orlov-testvérekkel a hatalomért vívott harc holtig égető emléke. Ezeknek az okoknak eredménye a továbbiakban az is, hogy Potemkin élete elkanyarodik a történelemből II. Katalin cárnő hálószobájába és a történelmi dráma politikai szentenciákkal tüzdelt érzelmes, szerelmes játékká vékonyodik.

A mese vékonysága a darab szerkezetére is ráüti bélyegét. *Felkai* feleslegesen sok figurát éltet darabjában, olyan szereplőket, akiknek a végeredményben semmi köze a cselekményhez és jelenlétüket csak az magyarázza, hogy Potemkin és II. Katalin szerelmének lendülete kevés három felvonásra. Az ötképes színmü négy képe ilyenformán csak különböző események expoziciója és a dráma csak az utolsó képben kap hangot, *Potemkin haldoklásában*. Ez a jelenet szép, megkapó, igazi színház.

A darabnak a történelemhez kötődő laza kapcsolatai magyarázzák azokat az anakronizmusokat is, amelyek feleslegesen rontják a játék hangulatát. (Csak egy csekélységet említünk: minek isszák állandóan kockacukorral a teát, amikor II. Katalin korában még nem ismerték a kockacukrot.) Ugyancsak felesleges volt *Potemkint* Péterváron meghalatni, amikor a történelem tudomása szerint Potemkin Jassyból hazatérőben *Nikolajev közelében halt meg*. Ez a történelmi botlás csak abban az esetben lenne megbocsátható tévedés, ha a darab egyéb erényei — a nyelve, drámai ereje és lenyügöző izgalmassága — feledtetné a nézővel a köztudomásu tényeket. (Mellékesen jegyezzük csak meg: miért mondják a darabban azt, hogy *Potyemkin*, amikor az vagy *Patyomkin*, vagy magyarul *Potemkin*.)

Greguss Zoltán Potemkinje erőteljes figura, érdekes ember, aki azonban magán viseli a darab lazaságának bélyegét. *Sennyey* Vera Katalinja hasonlatos Potemkinhez. A művészi teljesítmény kifogástalan, de a figura valahogy nagyon is messzi esik attól a II. Katalintól, aki történelmi emlékeinkben él. Az előadás meglepetése *Szemere* Vera. Nagyon tehetséges, *alakítása rokonszenves, meggyőző és megnyerő*. *Toronyi* Imre miniszterelnöke *kifogástalan*. *Várkonyi* Zoltán udvaronca élénk szinekkel festett korhű alak. Nagyon jó *Daniss* Jenő öreg muzsikja és *mádi Szabó* Gábor szolgája. A népes együttesből fel kell még jegyeznünk *Tapolczay* Gyula, *Szakáts* Zoltán, *Baló* Elemér, a néha túlédes *Serényi* Éva és *Hoykó* nevét.

Jaschik Álmos két díszlete sehogyan sem találja helyét az apró színpadon és nem is adhatja méltó keretét a játéknak. *Rökk* Edit jelmezei néha nagyon is operettszerűek. A rendezés, amint már mondottuk, Pünkösti Andort dicséri, a kifogásunk mindössze annyi, hogy az »oroszos« hangulat kedvéért túlságosan is sokat nevetnek »reálisan« a színészek. A kevesebb nevetés és VIII. Henrikes evés-ivás — több lett volna.

Hertelendy István

SZÉLVÉSZKISASSZONY

A Forum mai bemutatója

Amadeo Nazzari és Lilia Silvi

Ma mutatja be a Forum filmszínház az Esperia legújabb olasz filmalkotását, a Szélvészkisasszony című olasz vígjátékot, amelynek cselekménye az 1900-as évek elején játszódik Rómában. Az érdekes, mulatságos és kedves történetet az ismert olasz drámairó, Dario Niccodemi irta. A történet hőse a nincstelen, pénztelen olasz mérnök, akit a sors véletlenségből összesodor egy mosóda kifutólányával, aki a mérnök őrzőangyalává szegődik és rendbehozza hányatott, feldúlt életét.

A film igen kellemes szórakozás s újabb bizonyítéka az egyre fejlődő olasz filmgyártás kivételes erényeinek. A Szélvészkisasszony címszerepében új olasz színésznőt ismer meg a budapesti közönség Lilia Silvi személyében. A fiatal művésznő az olasz szinpad egyik legkitünőbb tehetsége, akinek aranyos humora át- meg átszövi a film meséjét. A történet férfihőse Amadeo Nazzari, az olasz film legismertebb és legkedveltebb sztárja. A Szélvészkisasszony-t, amint már mondottuk, ma mutatja be a Forum filmszínház.

FILMCSILLAGOK VIDÁM ESTJE holnap 6 órakor a Magyar Művelődés Házában. — Közreműködnek:
Karády Katalin, Muráti Lili, Szörényi Éva, Kiss Manyi
Turay Ida, Szép Ilonka, Éhn Mariette, Latabár Kálmán, Bilicsi Tivadar, Pataky Jenő, Ujlaky László, Rátonyi Róbert, Kóváry, Hegyi-Magyari, B. Ursula-Bánk Géza, Polgár Tibor, Kerekes János, Pavlov Jutka stb., stb. A szezon legszenzációsabb műsora! — Jegyek 1.50-től Toborzónál, IV., Kossuth Lajos-utca 12. Bárdnál, IV., Kossuth Lajos-utca 4. Tel.: 188-210. Színház Propagandánál, VI., Teréz-körút 50. Tel.: 111-222. Színházi Magazinnál, IV., Váci-út 35. Tel.: 184-867. Magyar Művelődés Háza pénztárnál, 132-292.

Szilassy László a Fővárosi Operettszínházban

Szilassy László tegnap aláírta szerződését a *Fővárosi Operettszínházhoz* és a huszonötödik előadástól kezdve ő fogja *Sárdy* János szerepét játszani. *Sárdyt* ugyanis csak ennyi időre kapta kölcsön a színház az Operaháztól. *Szilassy* László már a nyár folyamán ígéretet tett *Szilágyi* Lászlónak, hogy *Sárdyval* felváltva fogja játszani a szerepet, illetőleg majd akkor *veszi át Sárdytól, ha Sárdyt operaházi elfoglaltsága már nem engedi többé az Operettszínházhoz*. *Szilassy* már el is kezdte a próbákat és *a huszonötödik előadástól ő játssza a Mária főhadnagy férje főszerepét.*

Berlini magyar művészek hangversenye a sebesült katonák részére

Berlin, október 9. *(MTI) Linz* **Márta** Berlinben élő magyar hegedűművésznő a sebesült katonák részére házi hangversenyt rendezett, amelyen rajta kívül *Kiss* Pál és *Fuchs* Károly magyar zongoraművész is szerepelt. A hangversenyen résztvett többi között *Schnee* altábornagy, a német fronthar. csok vezetője és *Keitel* vezértábornagy leánya.

Bartók-Kodály hangverseny a Zeneakadémián

Abból az alkalomból, hogy *Bartók* Béla és *Kodály* Zoltán ebben az esztendőben töltötte be 60. életévét, a *La Fontaine Irodalmi Társaság*, amelynek mindkét kiváló zeneköltő és népdalkutató rendes tagja, október 11-én, vasárnap d. e. 11 órakor a Zeneakadémia nagytermében ünnepi hangversenyt rendez. *Lukács* György v. b. t. t., ny. miniszter és *Vikár* Béla akadémiai tag, a La Fontaine Társaság elnökei méltatják rövid összefoglalásban *Bartók* Béla és *Kodály* Zoltán jelentőségét és a hangversenyen *Nagy* Izabella, *Máthé* Jolán és *Rösler* Endre, az Operaház tagjai, *Böszörményi Nagy* Béla és *Flórián* György zongoraművészek, *Baranyai* Gyula gordonkaművész, a Gamma Kamarakórus *Laskó* Emil vezénylésével és a *Budapesti Általános Munkás Dalegylet Vásárhelyi* Zoltán vezénylésével működnek közre. *Tapolczai* Gyula, a Madách Színház tagja ünnepi költeményt ad elő. A hangversenyt, amely iránt rendkívül nagy az érdeklődés, *a budapesti rádió is közvetíti.*

Bulla Elma önmagáról cseveg a Rádióban

A rádió egy idő óta sorra megszólaltatja az ismert magyar művészeket az *Akiket mindig szívesen hallgatunk* című sorozatban. A sorozat legközelebbi előadója *Bulla* Elma lesz, aki szombaton este 19 óra 05 perckor beszél Budapest I. műsorán önmagáról, vágyairól, művészi álmairól, terveiről.

Vasárnap délután rendezi egyetlen idei hangversenyét Fellegi Teri, a legkitünőbb pesti dizőz, a Zeneakadémián. Ady, Kosztolányi, Szép Ernő, Falu Tamás verseit énekli Nádor Mihály, Szenkár Dezső s Kemény Egon zenéjére és közben divatos filmslágereket és régi királyszínházi melódiákat énekel.

(x) **Filmcsillagok vidám estje.** Szombat este a Magyar Művelődés Háza színpadán filmjátszásunk közkedvencei adnak egymásnak találkozót. Karády Katalin, Muráti Lili, Szörényi Éva, Kiss Manyi, Turay Ida, Latabár Kálmán, Bilicsi Tivadar, Pataky Jenő, Pethes, Kóváry, Rátonyi és mások fogják elszórakoztatni a közönséget. A páratlanul gazdag műsor egyik legérdekesebb száma Vaszary János új darabja, amelyet Muráti és Bilicsi fognak bemutatni.

„LÉGY VIDÁM"
Művészmatiné okt. 18-án d. e. 11-kor a
Magyar Művelődés Házában
(Városi Színház)
Muráti Lili, Bilicsi, Mészáros Ági, Szondy Biri, Somogyi Nusi, Eöry Kató, Zsilley Margit, Pataky, vitéz Benkő, Rátonyi, Felkay Csöpi, Döbrössy, artisták, táncosok.

FISCHER EDWIN MA 9-én V. ½7.
BEETHOVEN ZONG.-EST
(mesterbérl. »A« I.) (Jegyek Harmonia-nál, este ½6-tól vigadói pénztárnál (vigadói 132-292, 201-213).

A külkereskedelemről és a háborús vásárok érdekességéről beszél gróf Teleki Andor, a Külkereskedelmi Hivatal elnöke

Régi tréfás magyar kérdés, hogy mit csinál a szél, ha nem fuj? Ez a kérdés jut az ember eszébe, ha külkereskedelmi közleményeket olvas. Köztudomású, hogy az európai háború, amely már az egész világra átterjed, ugyszólván elháríthatatlan akadályokat állított a békeévek külkereskedelmi forgalma elé.

És külkereskedelem mégis van! A *Magyarország* munkatársának alkalma volt a kérdésről gróf *Teleki* Andorral, a Külkereskedelmi Hivatal elnökével beszélni. A beszélgetés során mindenekelőtt az került szóba, hogy egyes gazdasági partnerekkel a háború következtében természetszerüleg megszünt a forgalom, viszont a semleges államok gazdasági élete sem tudja a békeévek külkereskede mi volumenjét fentartani, sem a kivitelben, sem a behozatalban.

— A háborús kereskedelempolitika állapítja meg *Teleki* Andor — kettős célt tűz ki. Az első, hogy az adott körülményekhez képest megóvja az ország gazdasági életének zavartalanságát és ellássa a *szöveiséges államokat* azokkal a feleslegekkel, amelyekre nekik múlhatatlan szükségük van. A második cél az, hogy a háborús viszonyok között is a jövőre gondolva, igyekezzék *felvevőpiacait biztosítani*. Ez utóbbi törekvés természetesen nem nélkülözheti a jól megszervezett és céltudatosan irányított gazdasági propagandát.

Ennek a propagandának természetesen legegyszerűbb, de egyben leghatásosabb eszközei a nemzetközi mintavásárok.

— Minden ilyen kiállítás — mondja a Külkereskedelmi Hivatal elnöke, — *fegyver* a folyó háborúban, még hozzá igen hatásos fegyver. Seregszemléje a rendező és a résztvevő országok gazdasági és ipari élet'ének. A háború kitörésekor a hadviselő és nem hadviselő államok egyaránt növelték gazdasági propagandájuk intenzitását. Ennek a ténynek tudható be, hogy a gazdasági propaganda jelentősége napról napra fokozódik. Kelléktárából nem hiányzik egyetlen korszerű fegyver sem, felhasználja a sajtót is, a filmet és a rádiót.

Úttörő propaganda

Így kerül szóba Magyarország gazdasági propagandájának kérdése. Köztudomású, hogy azelőtt is számos áruminta vásáron, illetve kiállításon vettünk részt. *A háború egyáltalán nem befolyásolta a magyar külkereskedelem propagandáját.*

Teleki Andor itt rámutat arra, hogy Magyarország 1940-től kezdve olyan országokban is résztvett vásárokon és kiállításokon, amelyek ezelőtt nem keltet'ék fel gazdasági köreink figyelmét. Így kerültünk például a *szmirnai*, a *zágrábi* vásárra, *a legutolsó* évben pedig a *plovdivi* vásárra.

E vásárok érdekességeit a Külkereskedelmi Hivatal elnöke a következőkben foglalja össze:

— Sorrendben elsőnek a *milánói vásáron* vettünk részt. Itt a mezőgazdasági és ipari cikkek bemutatásán kívül a magyar falusi életből vett je'eneteket mutattuk be művészies modellekkel. Magyar pavillonunkat szerény számítás szerint is *többszázezer ember* tekintette meg. A cséplés modellje elől az embereket valósággal erőszakkal kellett eltávolítani, annyira tetszett nekik.

Plovdivi tapasztalatok

— A *plovdivi vásár* anyagát a hagyományos magyar-bolgár gazdasági kapcsolatok szellemében állítottuk össze. Főként azokat az iparcikkeket mutattuk itt be, amelyeknek igen időszerű a bolgár piacon való elhelyezése. Ez a kiállítás *üzleti szempontból is szép sikert hozott*, sok magyar cég éppen ott vette fel először kapcsolatait a bolgár gazdasági körökkel. Minden körülmény arra mutat, hogy *a bolgár piac jelentősége iparunk szempontjából a békeidők beállításával ugrásszerűen fokozódni fog.*

— Mint érdekességet említem meg, — folytatja — hogy a plovdivi vásáron volt olyan bolgár látogató, aki *negyven évvel ezelőtt* járt Magyarországon, de az információs szolgálat tisztviselőivel *magyar nyelven beszélt.* Ugyancsak felkeresték kiállításunkat Kassán végzett *fiatal repülőtiszlek*, valamint azok a bolgárok, akik Magyarországon dolgoztak, tanultak. Mint mondották, csak azért jöttek, hogy magyar nyelven fejezhessék ki rokonszenvüket hazánk iránt.

A magyar divat Zágrábban

— A *zágrábi vásár* teljesen alkalmazkodott ahhoz a célkitűzéshez, hogy a háborús idők okozta változások miatt, *a délkeleti államok női divatjában Magyarország irányítson.* A vásár legnagyobb látványossága a *magyar divatbemutató* volt, akkora sikerrel, hogy sok esetben a látogatók nagyrészét egyszerűen nem lehetett elhelyezni a pavillonban.

— A *pozsonyi* Duna-vásáron a magyar kivitel fontosabb mezőgazdasági és ipari cikkeit mutattuk be, míg *Lyonban* főleg kerámiák, gyógyszerek, rádiók és elektromos ipari termékek szerepeltek.

Az élelkóstoló vendég kezd otthonmaradni...

Arra a kérdésre, hogy e háborús vásároknak melyek a legérdekesebb tapasztalatai, gróf *Teleki* Andor így válaszolt:

— A komoly látogató, az iparos, kereskedő, vagy mezőgazda a háborúban is nagy érdeklődéssel kíséri a vásárokat. Kétségtelen, hogy a látogatottság csökkent, de talán nem járunk messze az igazságtól, mikor megállapítjuk, hogy *leginkább azok maradtak el, akik azelőtt az étel- vagy borkóstoló miatt voltak olyan nagy hívei ennek az intézménynek...*

— Másik és talán a legfontosabb tapasztalat, hogy a háborús vásárok közelebb hozzák az országokat egymás megismeréséhez. Ennek tulajdonítható, hogy a szorosabb értelemben vett »mintavásári anyag« mellett mindinkább növekszik a *kulturális, szociális anyag*, ami azelőtt bizony alig szerepelt ezeken a vásárokon.

— Nem lehet csodálkozni azon, hogy a látogató bizonyos érdektelenséggel megy el olyan *ipari remekművek*, vagy olyan mezőgazdasági *csodalermékek* mellett, amelyeket a háborús viszonyok között *úgy sem szerezhet be.* Ezek legnagyobb része egyelőre megszünt csereforgalmi tárgynak lenni s legfeljebb arra alkalmas, hogy irigységet keltsen azoknál, akik nem juthatnak hozzá.

Szerb nyelvű könyveink Belgrádban

— A magyar külkereskedelmi propaganda, szerénytelenség nélkül mondhatjuk, talán az elsők között észlelte ezt a fontos változást. Mi voltunk azok, akik például *magyar könyvkiállításokkal* vegyítettük a praktikus árumintavásárok bemutatnivalóit. Ezeknek a kulturális kiállításoknak mindig rendkívül nagy sikerük volt. Így 1939-ben Belgrádban olyan könyveket mutattunk be, amelyek *Magyarországon szerb nyelven készültek.* Így vezettük rá az ottani közönséget, hogy *kultúrájukban milyen nagy szerepe van a magyar hatásnak. Olaszországban* viszont Corvináinkat mutattuk be.

A vásárok anyagának kibővülésével kapcsolatban a Külkereskedelmi Hivatal elnöke itt megemlíti, hogy legújabban Magyarország *szociális berendezkedéseiből is* ízelítőt adnak a kiállításokon. Ezeknek a bemutatóknak rendkívül nagy sikerük van és a kívánt célt kétségtelenül nagyon hatásosan szolgálják.

— Ezek a kiállítások — vonja le a következtetést Teleki Andor — a magyar szellemi és gazdasági kultúra külföldi seregszemléjévé növik ki magukat. Jelentőségük szinte szemlátomást fokozódik és úgy érzem, a háború után, az építés időszakában is *nélkülözhetetlenül értékesek lesznek számunkra azok a tapasztalatok és kapcsolatok, amelyeket a háborús vásárokon sikerült szerezni.*

Konkoly Kálmán

— **A GAZDASÁGI JOG** októberi számában dr. Szlezsák Lajos királyi táblabíró érdekes tanulmányt ir a német magánjogi kodifikációs törekvések történetéről. A szakfolyóirat közli még dr. Buday Gyula, Nizsalovszky Endre és Nyulászi János időszerű cikkeit.

Holnap **délután**

ARANYOSSY IRÉN

újra énekel a

METROPOL KÁVÉHÁZ-ban

Műsora: Első hét: Sanzonok, katonadalok.
Második hét: Irodalmi versek **Buday Dénes** megzenésítésében.
Harmadik hét: Békebeli kuplék és operett részletek.
Zongorán kíséri: **Zerinváry Andor** zeneszerző

Kitüntetések adományozása

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti:

A Kormányzó Ur Őfőméltósága 1942. évi szeptember hó 3. napján kelt legfelsőbb elhatározásával adományozni méltóztatott:

a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjét: vitéz nemes királylehotai *Lehoczky* Gyula ezredesnek, vitéz nemes alsóviszokai *Gerlóczy* László ezredesnek és *Szentgáthi* Imre hm. tk. ezredesnek,

a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét: dr. *Jilly* László hadbíró ezredesnek.

Egyben elrendelni méltóztatott, hogy

Dicsérő Elismerése újólag tudtul adassék: *Simonides* József századosnak.

Dicsérő Elismerése tudtul adassék: *Schmidt* Nándor szertári-századosnak, nemes *Simon* Ervin hadnagynak, *Tiszka* László tart. zászlósnak.

Egyidejűleg adományozni méltóztatott:

a Toldi Miklós Ezüst érdemérmet: *Garamvölgyi* Henrik alezredesnek;

a Magyar Arany Érdemkeresztet: *Tóth* Rezső tü. mű. tisztviselőnek.

A Kormányzó Ur Őfőméltósága az 1942. évi szeptember hó 24. napján Gödöllőn kelt legfelsőbb elhatározásával *a Szovjet elleni hadműveletek alkalmából* adományozni méltóztatott:

a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét hadiszalagon a kardokkal: *Pogány* Imre vk. alezredesnek, *Jikéli* Artúr alezredesnek, nemes hazslini *Hazslinszky-Krull* Géza testőrőrnagynak, *Bordás* László századosnak és *Walter* Nándor hadnagynak.

Egyben elrendelni méltóztatott, hogy ugyanezen alkalomból

Dicsérő Elismerése a hadiszalag és a kardok egyidejű adományozása mellett tudtul adassék: vitéz *Kalotay* Béla századosnak, vitéz *Krassay* Pál és *Törcsváry* János alezredeseknek, *Csizi* Béla őrnagynak, nemes ruhmwerthi *Rapaics* Roderig, *Jávorszky* Kázmér, *Matlyasovszky* Jenő, vitéz *Trón* Zoltán, *Görög* Elemér, vitéz *Rihay* Vladimir és *Stielly* Valter századosoknak, vitéz *Répás* József, *Benedek* Miklós, *Tóth* Gyula III., *Babinszky* László, nemes matyasóczi *Matyasovszky* László, *Virágh* Emil és *Zobor* Iván főhadnagyoknak, *Neruda* Frigyes tart. főhadnagynak, *Nagy* Dezső, *Hegedüs* László II., *Nagy* Ferenc III. és *Nemes* László hadnagyoknak, *Jány* József, dr. *Érchegyi* József és dr. *Komár* György tart. hadnagyoknak, *Parragi* István tsz. psz. zászlósnak, *Fülöp* István és *Kiss* Ernő tsz. zászlósoknak, *Söjtöry* Ferenc, dr. *Rajnai* Gyula, *Schubert* Henrik, *Csonka* Ferenc, *Fekete* József és dr. *Tímár* István tart. zászlósoknak;

Dicsérő Elismerése a hadiszalag egyidejű adományozása mellett tudtul adassék: dr. *Révffy* Zoltán és dr. vitéz nemes nagyjókai *Farkas* Jenő orvos-századosoknak, dr. *Németh* György tart. karp. őrm. c. orvos-zászlósnak, továbbá dr. *Nagy* László tart. állatorvos-zászlósnak.

A Kormányzó Ur Őfőméltósága az 1942. évi szeptember hó 24. napján Gödöllőn kelt legfelsőbb elhatározásával *a Szovjet elleni hadműveletek alkalmából* adományozni méltóztatott:

A Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét hadiszalagon a kardokkal: nemes garamszegi *Géczy* Béla őrnagynak, *Zsembery* Zsigmond és vitéz *Hermándy-Berencz* György századosoknak, *Lózsa* Jenő és *Szőnyi* Miklós I. főhadnagyoknak, vitéz *Rhédey* László tart. főhadnagynak, *Barcza András* és *Hegedüs* Ernő psz. zászlósoknak, valamint *Gaál* Lajos tart. zászlósnak, továbbá

a hősi halált halt:

Oláh János és *Szentgyörgyi* Tibor százados nak, *Korbuly* Imre és *Lukavszky* Géza főhadnagyoknak, *Nardai* Vince tsz. főhadnagynak, *Szenes* László, *Mihólics* János és *Harsai* Ödön hadnagyoknak, *Mentusz* Gyula tart. hadnagynak, dr. *Németh* Elemér és őr. *Hetényi* Tibor tart. zászlósoknak.

Egyben elrendelni méltóztatott, hogy ugyanezen alkalomból

Dicsérő Elismerése a hadiszalag és a kardok egyidejű adományozása mellett tudtul adassék az alább felsoroltaknak.

Mika Béla, *Hadarits* Imre, *Palkovich* József, *Araló* Pál, *Dusnoki* Gyula és nemes tassi *Becz* Károly főhadnagyoknak, dr. *Rácz* Ferenc tart. főhadnagynak, *Fülöp* Lajos, *Poór* László, *Németh* Károly, *Horváth* Ferenc I., *Jánosi* Flórián és *Tóth* Tivadar hadnagyoknak, *Ormos* Mihály, *Lejkó* Dezső, *Szabó* Gyula, *Lenke* Antal és *Bándi* Dezső tart. hadnagyoknak, *Kunos* György és *Palotai* Pál tsz. zászlósoknak, *Heves* Pál, dr. *Varga* László, *Neszmélyi (Nuofer)* Ottó, dr. vitéz *Ghyczy* János, *Kelemen* Lajos, *Molnár* Ferenc, *Forgách* Géza, *Varga* Gyula, *Herczegh* István, *Gyimesi* Lipót, *Madarász* Nándor, *Nagy* Lajos, *Pusztai* Ferenc, *Nusál* József, *Kocsis* Gyula, *Schöl* Samu, *Kovács* István és *Pere* István tart. zászlósoknak, továbbá

a hősi halált halt:

Delhányi Ernő szkv. főhadnagynak, *Talabér* Miklós hadnagynak *Chalupetzky* László és *Nemes* Gyula tart. hadnagyoknak, *Kádár* Lajos psz. zászlósnak, *Horváth* Géza tsz. zászlósnak, dr. *Császár* Lajos, *Dózsa* László, *Kuthy* László és *Ágfi* József tart. zászlósoknak;

Dicsérő Elismerése a hadiszalag egyidejű adományozása mellett tudtul adassék: dr. *Sóskuti* András tart. segédgyógyszerésznek.

A Kormányzó Ur Őfőméltósága az 1942. évi szeptember hó 24. napján Gödöllőn kelt legfelsőbb elhatározásával elrendelni méltóztatott, hogy

Dicsérő Elismerése a hadiszalag egyidejű adományozása mellett tudtul adassék *Ortutay* Tivadar tart. hadnagynak.

A m. kir. honvédvezérkar főnöke a Kormányzó Ur Őfőméltósága által reá átruházott hatáskörben, a legfelsőbb Hadur nevében, a *szovjet elleni hadműveletek* alkalmából az alábbi kitüntetéseket adományozta:

a Magyar Nagy Ezüst Vitézségi Érmet: *Hamerli* János hdp. őrmesternek, *Somorjai* Sándor tart. karp. őrmesternek és *Kubicsák* András c. szakaszvezetőnek.

A honvédelmi miniszter okirati dicsérő elismerésben részesítette: *Kezerédy* Dénes alezredest, dr. *Saád* Ferenc őrnagyot és dr. *Bollobás* Béla orvos-századost.

A m. kir. honvéd vezérkar főnöke okirati dicsérő elismerésben részesítette: *Schell* Zoltán ezredest, vitéz *Péczely* László ezredest, nemes kis-solymosi *Márkos* Mózes és nemes zalathnai *Benel* Ferenc alezredeseket és vitéz *Doromby* József idt. ny. é. őrnagy c. alezredest, *Keksz* Edgár alezredest, *Aczél* Zoltán századost, *Murai* Tibor főhadnagyot és *Pappfalvy* Ferenc főhadnagyot.

Az elsötétítés kezdete ma az egész országban 21 órakor

Egészséges fehér fogak

minden arcot vonzóvá és szeppé varázsolnak. Az erőteljes tisztító hatásu Chlorodont-fogpaszta gondoskodik arról, hogy fogai nemcsak épek, hanem vakitó fehérek is maradjanak.

Felkelés után és lefekvés előtt

Chlorodont fogpaszta

Az Emberi Gazdálkodás Története

Czettler Jenő könyve

„Az Emberi Gazdálkodás Története" cimmel rendkivül érdekes könyv hagyta el a sajtót. Iróját a magyar közönségnek nem kell külön bemutatni, *Czettler* Jenőt, a Müegyetem tudós professzorát, aki az agrárpolitika elméleti és gyakorlati terén fejtett ki értékes munkásságot, jól ismeri. *Czettler* Jenő a gazdaságtörténet professzora is a Müegyetemen, 15 év óta tanitja rá az egyetemi ifjuságot. Nálánál hivatottabb tollat nem tudott volna a *Franklin Társulat* felkérni, hogy a *Kultura és Tudomány* sorozatában a nagyközönség számára is irja meg az ember gazdálkodásának történetét a legrégibb időktől napjainkig. *Czettler* Jenő a felkérésnek eleget tett és igy örömmel üdvözölhetjük annak a munkának megjelenését, amely mindenkit hozzásegit a mai, sokszor zürzavaros események jobb megértéséhez és megitéléséhez. Kétségtelen, hogy a mai nemzetközi helyzet alakulását igen nagy részben gazdasági okok magyarázzák és a világ elsősorban a gazdasági berendezkedés szempontjából az átalakulás korszakát szenvedi. Ami ma közgazdasági téren történik, azt megérteni, de különösen helyesen megitélni ugyszólván tejesen lehetetlen megfelelő gazdaságtörténeti képzettség nélkül. *Czetter* Jenő könyvének ez ad különös aktualitást és egyuttal jelentőséget a magyar gazdasági irodalomban is.

Czettler Jenő a gazdaságtörténelmi anyag feldolgozásában a köztörténet időbeosztásához tartotta magát. Megirja a prehisztórikus kor, az ókor, a középkor és az ujkor gazdasági életét, kiterjeszkedve minden olyan tényezőre, amely az egyes korokban nékülözhetetlen ahhoz, hogy teljes képet nyerjünk a társadalom gazdasági berendezkedéséről. Az Ujkorról szóló rész napjainknál végződik.

Az ujkor napjainkig elnyuló változását *az uj-merkantilizmus* elnevezés teszi mindenekelőtt érthetővé mindenki előtt azt, hogy a legujabb irányok semmiesetre sem annyira ujak, hogy azoknak példáit a gazdaságtörténelemben nem találhatnánk meg. Nemcsak a merkantilizmus korában, amire az uj-merkantilizmus megjelölésének hallatára rögtön gondolunk, hanem sokkal régebben, már az ókorban is.

Ebből a szempontból kell olvasni azt a jellemzést, amelyet *Czettler* Jenő az egyiptomi, babiloni és perzsa fejedelem országainak gazdasági berendezkedéséről ir. A fejedelem — irja — országa területének és alattvalóinak korlátlan ura. Hatalmát vallási alapokra épiti és az ebből származó mágikus erő ad neki tekintélyt ahhoz, hogy teljhatalommal uralkodjék. Az alattvalóiról való gondoskodás is a feladata s ebből a kötelességből következik a gazdasági élet diktatórikus rendje. A király a legnagyobb gulyák, legtermékenyebb földek, csatornák, öntözőművek, bányák, ipartelepek, kül- és belső kereskedelmi vállalatok tulajdonosa. Dominiumain kivül őt illeti alattvalóinak termésfeleslege. A fejedelem udvartartásának fénye, szertartásai szerint hivatalnokai különböző státusokba vannak osztva. Tisztviselőit az általa ismert és kedvelt családok közül válogatja. Fizikai munkásnak vagy rabszolgának ilyen tisztet elérni nem lehet. *A perzsa birodalomban a vezető állásokra és a közigazgatásra külön nevelik az arra kiszemelt perzsákat és médeket.*

Az ujkorra esik már a *merkantilizmus.* A merkantilista állam rokon a keleti despotikus államokkal célkitüzésben. Öncél — irja *Czettler* Jenő — és az ezt képviselő fejedelmi uralom az egész országot, annak minden polgárát összes vagyonával és jövedelmével együtt sajátjának tekinti. *A merkantilista állam igyekszik a külső országok ipara és kereskedelme ellen védekezni kiviteli és beviteli tilalmakkal, monopóliumokkal és prémiumokkal,* a gyarmatok nyersanyagát és vásárlóerejét a hazai ipar és kereskedelem számára kivánja biztositani s ezt a különleges gazdasági rendszert *flottájával és hadseregével védi.* Tervgazdasága az ország lakosságának összes szükségletét lehetőleg a hazai termelés által igyekszik fedezni.

És mi jellemzi a mai időket? Erre a kérdésre Czettler Jenő a következőket mondja: „A mai időket jellemző különböző gazdasági tervek és intézkedések, az irányitott termelés, kötött devizagazdálkodás, birtokreform, szociális és családvédelem, stb. stb. erősen emlékeztetnek a merkantilizmus hasonló intézményeire és berendezéseire. Hogy ez a rendszer maradandó lesz-e, vagy ebből más gazdasági rend fog kialakulni, talán olyan, mint aminőt a Quadragesimo Anno pápai enciklika a fejlődés ideális irányáról megjelöl, azt megállapitani nem lehet."

Czettler Jenő „Az emberi gazdálkodás története" cimü munkájában annyi ismeretet közöl és oly élvezetes formában, hogy hiánytalanul kielégiti mindazokat a követelményeket, amelyeket hasonló munkával szemben egyáltalában támasztani lehet. *(tj)*

Állványok Selyemernyők
Telefon: 1-344-57 Schäffer Béláné Erzsébet körut 17
Idomelet

Két uj novellás kötet

Pekár Gyula: Ultima Canzone — Gulácsy Irén: Tegnap és régmult

A novella ujjászülése örömmel tölthet el mindenkit, akit igazán őszinte sajnálkozással látta ennek a mesteri műfajnak mostoha sorsát a háboru után következő időkben. A bölcsője a quattrocentoban ringott még, majd a renaissance növelte nagyra, de minden nagy nemzeti irodalomban is remekmüveket termelt. A mi irodalmunkban Jókaitól Tamási Áronok nagyszerü mesterei akadtak s akik Tóth Béla, Petelei István, Herczeg Ferenc, Ambrus Zoltán, Cholnoky Viktor, Tormay Cecile, Zilahy Lajos páratlan szépségü novelláit olvasták, nehezen tudtak volna belenyugodni, hogy akár a divat, akár pillanatnyi szeszély kimondja halálos itéletét e fölött a nagy művészi lehetőségeket rejtő, drámai zártságu s a stilusszépségek iránt annyira fogékony műfajra. Szerencsére ma ismét a novella ujjászületéséről beszélhetünk nemcsak nálunk, hanem ugyszólván az egész világon.

•

Ultima Canzone cimen Pekár Gyulának, a századforduló egyik legkedveltebb és termékeny képzeletü novellistájának hátrahagyott elbeszéléseit gyüjtötték öszsze egy posztumusz kötetben. Jellegzetes Pekár-novella valamennyi, romantikus képzelet, gazdagon áradó stilus, egyetemes müveltség s a szinpompa jellemzi valamennyit. Ebben a kis kötetben távoli földek és régmult századok zsufolódnak össze a mával. A legváltozatosabb hangnemek, a legkáprázatosabb szinek vannak képviselve ebben a kötetben. Akad itt arannyal, miniummal és halavány égszinkékkel festett történelmi miniatür, az ezeregyéjszakák káprázatával csillogó spanyol-mór románc, vad forradalmi carmagnole, amely kecses, rózsazománcu rokoko-menüettbe tipor bele, a magyar romantikus korszak ábrándvilága is megelevenedik Lillák szépségével és Tihany riadó leányaival, sőt megéled a puszták délibábja is. Olyan ez a novelláskötet, mint nagygyermekeknek készitett csodálatos gazdaságu képeskönyv, szinte minden egyes lapja más tájat, más kort, más amuletos világot mutat, korokat és lelkeket sorakoztat föl és ami a legbámulatosabb, Pekár minden tájon egyformán otthon van, minden kort egyformán ismer, belelát a korok lelkébe és nagy elbeszélő művészete minket is magával ragad ezekre a tájakra és korokba. Kötetét igazi élvezettel forgatják majd a novella kedvelői s nagy figyelemmel olvassák el azt a bevezető tanulmányt is, amelyben Lázár Béla a szerzőnek gazdag egyéniségét s egyéniségének kialakulását ismerteti. A könyv boritéklapját Pekár Gyula jólsikerült arcképe disziti.

•

Gulácsy Irént hatalmas regényei után már el sem tudjuk képzelni novellairónak. Pedig hatalmas ivelésü pályája kezdetén is egy nagysikerü, pompás novellás kötet áll, *Ragyogó Kovács István,* tele izes, magyar lelket, alföldi levegőt lehelő parasztnovellával. Most megjelent kötetében, — a cime *Tegnap és Régmult,* — nagyobbrészt történelmi rajzokat gyüjtött össze. Néhány jellegzetes, szinte azt mondhatnók mintadarabját találjuk köztük a ma már csakugyan kipusztult tárcának, annak a szellemes, csevegő, nagy kulturáju műfajnak, amelynek szintén néhány mesteri művelője akadt irodalmunkban s amelyért régen olyan türelmetlenül bontottuk szét kedvelt napi ujságunkat. Gárdonyi és Mikszáth hagyományai ujulnak meg Gulácsy Irén uj kötetében. Kedves, közvetlen hangon, néha bájos humorral elmondott történetek, jellegzetes esetek, izes anekdoták ezek a régi magyar multból vagy amint a cim is jelzi, a még feledésbe sem ment Tegnapokból. Lehet, akadnak köztük müteremforgácsok, amelyek a nagy regények anyagának gyüjtése közben hullottak le. De Gulácsy Irén olyan frissen, olyan lebilincselő művészettel tálalja a legjelentéktelenebbet is, hogy igazi érdeklődést tud kelteni iránta. Igaz gyönyörüséggel olvashatjuk a kötet minden darabját és tanulhatunk is belőle.

—ll—

LEHEL FERENC: Történelemesztétika

Spengler nagyszabásu kisérlete óta a történetfilozófiai érdeklődés fokozottabb kedvvel fordul a művészetek felé, hogy azoknak kifejezési formáit a történelem eseményeivel összefüggésbe hozzák.

A történelmet mozgató belső erők sorában a művészetek különböző ágai a politikai történetnek függvényeiként szerepeltek. Szerepet a história nagy titkainak mégértésében csak ujabban kapott, mióta a történelem pozitivista és anyagelvü magyarázata ellenében a szellemtörténeti irány jutott tulsulyra.

A szerző érdekes kisérlete, hogy a történelmet az esztétika alapelveivel magyarázza, gyökerében szellemtörténeti módszer követésére enged következtetést, rendszere azonban

A Christophoros jelenti:

A Szlovákiába irányuló utasforgalommal kapcsolatosan a vizum megszerzése a mai helyzetet figyelembevéve a következő: Mivel Budapesten a Szlovákiába utazók egyelőre vizumot nem kaphatnak, az utas azt a határon, illetőleg utólagosan az utazási célnak megfelelő rendőri hatóságnál kapja meg. Az tehát, aki a határon egy szlovákiai község vagy városig megváltott vasuti jegyet mutat föl, minden további nehézség nélkül megszerezheti a vizumot. A Szlovákiába szóló vasuti jegyek egyébként megválthatók

CHRISTOPHOROS
Utazási és Menetjegyirodánál
Budapest, IV.,
Kossuth Lajos-utca 5.
Telefon: 187-852.

Kerti és szobai növények
származását, történetét, ápolását
ismerteti
Natter-Nád Miksa
most megjelent könyve
a
Virágos könyv
több mint 500 oldalon, közel 240 rajzzal.
A *VIRÁGOS KÖNYV* ára füzve 8.50 pengő.
Kapható és megrendelhető a *Nemzeti Ujság* kiadóhivatalában, Budapest, V., Honvéd-utca 10.

szembefordul annak is és egészen uj szempontokat jelöl ki a történelem eseményeinek megitélésére. Nem a könyv rovására jelezzük, ha megállapitjuk, hogy egyes megállapitásai merészek, de elgondolkoztatók. Még a legmerészebb gondolatkonstrukció sem vetkőzheti le ezt a hibáját, hogy részleteiben kihagyásokkal, vagy torz önkényességgel dolgozik. Az olvasó sokszor felesleges erőpazarlással kénytelen áttörni a szokatlan terminusok utvesztőin és bozótjain, hogy végre a megértésnek világos tisztására érkezzék. Ezekkel a fellélegeztető állomásokkal azonban ugy jár, mint a fölfedező, aki merőben idegen világba potytyan; a nehézségek még csak ezután jelentkeznek. Mert noha az uj felfedezés öröme egy pillanatra megnyugtatja és pihenteti, kénytelen azzal számolni, hogy az uj helyzet egész eddigi felfogásával ellentétben uj állásfoglalásra szeretné rábirni. Az önálló véleményalkotásra azonban legtöbb olvasó képtelen, nyügözik és gátolják lábraállásában a beidegzett formulák, a történelem s a kultura felfogásáról kialakult hagyományos képletek, amelyeknek kisemmizése még oly szuggesztiv egyéniségeknek mint Spengler, sem sikerült. Ilyen körülmények között hagyományos történelmi világképünket Lehel Ferenc szellemes és széles horizontokra kitáruló konstrukciója is nehezen változtatná meg, bár egyes szempontjai termékenyitően hathatnak a történetfilozófiai gondolkodásra.

Tudománnyal és fegyverrel

Makkai Sándor könyve a nemzetnevelésről

A magyar jövő követelő parancsa: egységes nemzeti szellemü és katonás uj magyar nemzedék nevelése. Uj, átfogóbb, az egyén és nemzet életét egyképpen átformáló rendszerre van szükség.

Makkai Sándor könyve nem elvont és rideg elméleti szempontból vizsgálja ezt az időszerüségénél fogva nagyon is sürgető kérdést: az életre néz s a gyakorlati megvalósitás lehetőségeit figyelemmel kisérve vázolja fel nagykoncepcióju tervét. Különösen érdekesek könyvének a magyar katona-jellemről, a nő, a család és egyházak jövő feladatairól szóló részei. Makkai egy határozottan körvonalazott magyar életterv keretében, a nemzeti ujjászületés kizárólagos követelményeinek megfelelően foglalkozik ezekkel a problémákkal, amelyek fenyegető világerők ütközőpontjában nemzeti létünk megőrzése érdekében várnak megoldást. Makkai könyve helyes irányelveket vet fel ennek a nagy célnak az érdekében.

A beteg és az orvos

Dr. Vörösváry Ferenc Béla könyve

Az ugynevezett „népszerü orvosi müvek" között, amelyekkel az utóbbi évtizedekben valósággal elárasztották a boldogtalan emberiséget, végre egy könyv, ami csakugyan a közönség kezébe való. Oszinte emberszeretetből fakadó tanácsai mindenképpen érdemesek lennének arra, hogy megfogadják. Nem az egyes betegségekkel, azok felismerésével és terápiájával foglalkozik ez a munka — ami utóvégre egyedül és kizáróan csak a szakképzett orvos feladata lehet —, hanem főként azzal a viszonnyal, ami a beteget az orvossal összeköti. A mai ember ugyanis mindinkább hajlandó lebecsülni az orvos tudását, ... hivatását egyszerü mesterséggé degradálja s tanácsait sokszor megmosolyogja. Az ember azt hihetné, hogy az orvosi tekintély végleg lejáróban van s hogy ezen ma már alig lehetne segiteni.

Pedig mindennek nem az orvosok, hanem a közönség az oka, s ahhoz, hogy az orvostársadalom a régi fényében ragyogjon, etikája kristálytisztán világitson a közegészség egén, semmi másra nincs szükség, mint egy kis jóakaratra, figyelmességre és megértésre.

Szerző igen érdekes és olykor meglepően találó és ujszerü megállapitásokat közöl a betegek lélektanáról, a beteg nőről és gyermekről. Külön fejezetben foglalkozik a pénztári beteggel és méltán, hiszen a mai társadalomnak ugyszólván 50 százaléka valamilyen betegpénztárnak a tagja.

Az élvezetes stilusban megirt s mindvégig érdekes könyv minden mástól eltekintve, még szórakoztató olvasmánynak is beválik.

(dred.)

SZINHÁZ – FILM – MŰVÉSZET

KAMARA SZINHÁZ: SZINARANY Guglielmo *Zorzi* eddig nálunk ismeretlen olasz iró szinművét *Fáy* E. Béla forditásában mutatta be a Nemzeti Kamara Szinház. Szerepel benne egy negyvenév körüli grófné, aki csak öt hónapig volt férjnél és azután husz hosszu évet fia nevelésének, az anyai önfeláldozásnak és a visszavonulásnak szentelt. Ebbe a csendes vidéki házba robban azután bele a nem tul finom izléssel tálalt szerelmi bonyodalom, amelynek folytán a fiatal grófot egyik könnyüvérü nőrokona viszi táncba, mig a mama kezéért egy deresedő fejü költő száll harcba. A fiatal gróf bár nőrokona vonzalmát élénken viszonozza, a költő jelenlétét kárhozatosnak találja és sikerül is eltávolitania anyja mellől a szerelmes férfit. A grófné azonban ettől kezdve sorvadozni kezd és már már a sir felé hajlik, mikor fia végre ráébred az „élni és élni hagyni" aranyközéputas „bölcseség" lényegére és anyját megmentendő, maga vezányli vissza a deresedő fejü és hol kisebb regényeket, hol hosszabb novellákat elmesélő költőt a szinpadra, amire a sorvadozó grófnéba azonnal visszaszáll az élet.

Az egész mű sok finom irói tulajdonsággal ékes szerkesztmény, azonban a mama körül kerekedett bonyodalom *Erdős* Renée néhány nem éppen izléses regénykomplexumára emlékeztet bennünket. Fölöttébb sajnálatosnak tartjuk, hogy ezekben a komplexumokban olyan esküdtszékszerü ténykiteregetéssel járnak el harmadfél órán keresztül, hogy azt a darab egyéb költői szépségei nagyon is megsinylik. A szerző bizonytalanul ingadozik a vigjátéki megoldások és a drámai motiválás között. A fiatal gróf álláspontjából csak dráma következhetnék, ekkor lenne művészi igazában ez az irás, azonban maga ez a fiatalember, amikor elnézőbbé válik anyjával szemben, meghatottságban uszva, szinte felmagasztosulva mintegy a darab csucsjelenetében ismét átadja barátnőjének lakása kulcsát, „mert esetleg szüksége lesz rá". Node akkor miért nem vigjátéknak vagy perszifláznak irták meg, mért sóhajtozzák el olvadó glicerinkönnyek közt az egészet, mint valami ibseni végzetdrámát!

A magyar előadás viszont sok érdekes alakitással segiti érdeklődéshez a darabot. *Apáthy* Imre alakitása elmélyülő, bensőséges és igen figyelemreméltó a fiatal szinész jövőjére való tekintettel. *Lánczy* Margit halkan és finoman a kamarastilus határain belül tartja a grófné alakját. Kellemesen tünt fel *Előry* Kató is a szerelmes szivü nőrokon szerepében. Megnyerő és szép szinpadi jelenség, jól is érzékeltette azt a délies asszonytipust, akit játszania kellett, csak nevetgéléseiben volt néha szertelen. *Lehotay* Árpád, *Gál* Gyula, *Tassy* András, *Lázár* Ida, *Turdnyi* Alajos és *Cselényi* Adél egészitették ki az együttest, amelynek játékmestere, *Abonyi* Tivadar igen jó munkát végzett. *Jaschik* Almosné szalondiszlete izléses.

Possonyi László.

A Koncert rendezései:

SAUER HOLNAP

Bp. Hangversenyzenekarral. Vez.: Rajter. (Városi 8.). Chopin: e-moll, Liszt: A-dur, Weber: Oberon. A versenyek után a Mester szólószámokat is játszik. *(Chopin, Schubert, Liszt).* **Mesterbérlet.**

TROYANOFF BALETTAKADÉMIA

Vizsgaelőadása 28-án. Magyar Szinház ½11.

A Broadway — filmen

A newyorki *Broadway*-n 14 szinház, 23 nagy mozi és rengeteg más szórakozóhely van. Ez a transzparensek tündöklő fényárjában uszó gyönyörü körut Newyork szórakozásának a központja. Itt dolgoznak és itt élnek is mindazok, akik a nagy metropolis vidámságát, szórakozását szolgálják. A müvészek, komédiások, muzsikusok és artistáknak ebben a külön, szines városában játszódik a világ I. számu közkedvencének legujabb zenés vigjátéka, a *Shirley*, a *Broadway Angyala*, amelyben a kis primadonna egy artistaszálló állásnélküli lakóit megszervezi és szerződéshez juttatja. Természetesen ő lesz az uj társulat sztárja és igy böven van alkalma ragyogó tánc- és énekszámaival ismét belopni magát a közönség szivébe.

— **Romantikus est.** Május 23-án, kedden este nyolc órakor *Eyssen* Irén és *Albert* Ferenc részvételével romantikus estet rendez a *Népmüvelési Bizottság* a Zeneművészeti Főiskolán. *Eyssen* Irén Verdi, Weber, Schubert, Schumann, Liszt, Dohnányi és Kodály dalokat énekel, *Albert* Ferenc pedig Glazunov hegedüversenyét, Csajkovszki szerenádját, *Paganini* Boszorkány táncát és *Dohnányi* Ruralia Hungaricaját játssza.

Sauer Emil Budapesten

Ma-holnap *ötven esztendeje* állandó vendége a magyar fővárosnak *Liszt* Ferenc világhires egykori tanitványa, az ősz *Sauer* Emil. Világrészek vándora, a zongora mestere és poétája, aki *77 esztendő* terhével a vállán, szinte *bámulatos töretlen fiatalságban* szombaton ismét *Budapestre érkezett*, ahol hétfőn este a *Városi Szinházban* vendégszerepel a *Budapesti Hangverseny Zenekar* estjén.

— Egyelőre a *jubileumomra* készülök — mondotta mosolyogva a mester, amikor tervei iránt érdeklődtünk. — *Két év mulva lesz félszázada, hogy Budapestre járok.* Pontosan *1891*-ben vendégszerepeltem itt először a *Filharmoniai Társaság* hangversenyén. *Händel* hires f-moll zongoraversenyét játszottam, — mintha csak tegnap lett volna, — s *a zenekart maga Erkel Ferenc vezényelte*...

— Ha pontosan felsorolnám pályafutásom alatt adott összes hangversenyeimet, azt hiszem, azok száma jóval több *kétezernél*, ezek között azonban *Magyarország* igen tekintélyes számmal szerepel. Régi elvem, hogy *évenként csak ötven hangversenyt adok, Magyarországon* azonban igy is több mint *130-szor vendégszerepeltem.* Természetesen felejthetetlen nagy mesterem, *Liszt* Ferenc alkotásai közül majd minden hangversenyem müsorán előadtam néhányat.

— Az idei tavasz, hogy ugy mondjam, kissé megerőltető volt — beszéli azután tovább a világhirü mester. — *Párisban, Berlinben, Varsóban* és *Brüsszelben* szerepeltem idáig és helyenként két hangversenyt is kellett adnom. Legutóbb pedig *Luxemburgban* jártam, ahol *Strauss* Richarddal voltam tagja annak a biráló bizottságnak, amely *fiatal magyar zongoraművész, Faragó* György számára itélte oda az *első dijat*, a fiatal pianisták versenyében. Örülök, hogy ezuttal ismét értékes, szépjövőjü fiatal muzsikusnak jutott a babér, s főkép annak örülök, hogy az illető *magyar művész*, mert nem tagadom, *sok kedves emlék füz Magyarországhoz* s a magyarokat mindig nagyon szerettem.

Nyári tervei után érdeklődünk.

— A nyár egy részét előreláthatólag *Gasteinben* töltöm, mint már hosszu esztendők óta mindig. Ezenkivül azonban valószinüleg *Svájcba is ellátogatok.* Régi barátom, *Paderevszki* hivott meg otthonába, a francia svájci *Morgesbe* s én természetesen örömmel fogadtam el a meghivást, hiszen már régen nem találkoztunk.

A *Budapesti Hangverseny Zenekar* hétfői estjén *Sauer* Emil előbb *Chopin e-moll zongoraversenyét*, majd *Liszt Ferenc A-dur zongoraversenyét adja elő.* A szombati délelőtti próbán a mester *olyan átszellemült művészettel adta elő a Chopin versenymüvet, hogy a zenekar művésztagjai elragadtatásukban helyükről felállva, percekig ünnepelték őt*...

(d)

Rádió Villany Csillár **Barta és Társa**

legnagyobb választékban, legelőnyösebben!

PODMANICZKY-UTCA 39. SZÁM.

Fióküzlet: Rákóczi-ut 30. szám. (Nagydiófa-utca sarok).

Képes árjegyzékünket dijtalanul küldjük.

Kulisszatitkok

Pataky Kálmán, Toscanini felkérésére Londonba utazik, hogy a Missa Solemnis két előadásán énekelje a gigantikus mű tenorszólamát.

*

Gróf Teleki Mihály földmivelésügyi miniszter és vitéz Endre László főispán is megnézi a „Földindulás" kiskunhalasi bemutatóját. Hétfőn este játszik ebben a kedves alföldi városban a Belvárosi Szinház kitünő társulata.

*

Augusztus elején Brüsszelben rendezik a nagy belga ünnepi hetet, amely hét nap alatt bemutatja Belgium csodálatosan gazdag müvészéletét. Az ünnepi hét látogatói Brüsszelen kivül Antwerpen, Liége, Brügge, Gando és Tournay falai közé is eljutnak. Minden jelentős müvészeti emlék feltárul majd az idegen előtt. Az ünnepi hét befejezése Knokkéban, a ragyogó szépségü belga tengeri fürdőhelyen lesz.

*

Sacha Guitry, a népszerü iró és szinész uj filmjében az agglegények életét pergeti le.

*

A „Walkür" keddesti előadásán először énekli Siegmundét Rigó Magda, Frickát Tutsek Piroska. Huszka Rózsi lesz Brunhilda és Max Hirzer Siegmund, Wotan pedig Losonczy György.

*

A kultuszminiszter legujabb rendelete értelmében a diákok nyilvános szinpadi vagy filmszereplésének engedélyezését magának tartja fenn. Az összes eddig kiadott ilyen irányu engedélyek érvénytelenek. A jövőben a kultuszminiszterhez kell a kérvényeket hivatalos uton beadni.

*

Május utolsó napján buesuzik Sebestyén Mihály a miskolci Nemzeti Szinháztól. Tizennyolc év óta vezette a Sebestyén-család a szinházat, először Sebestyén Géza volt az igazgató, az ő emlékére rendezik az utolsó előadást. A Sebestyén-testvérekhez tartozott az elmult negyedszázad alatt a budai Várszinház, a Szinkör, a Városi Szinház, az Operett Szinház, továbbá a temesvári, miskolci, szolnoki, gyulai, hódmezővásárhelyi, makói, nyiregyházi és ujpesti szinház. Tizenkétezer magyar nyelvü előadást rendeztek és ezer operaelőadást. Az utolsó előadáson Harsányi Zolt emlékezik meg Sebestyén Gézáról, majd Rózsahegyi Kálmánnal a cimszerepben szinrekerül a „Vén gazember", végül Sebestyén Mihály buesuzik a miskolci publikumtól.

*

Dayka Margit pénteken este Léván szerepelt. Délután érkezett autón a felvidéki magyar városba. Este zsufolt ház előtt játszott. Még az éjjel visszajött Budapestre, hogy pontosan megjelenjen a „Feltámadás" szombat délelőtti nemzetiszinházi próbáján.

Uj filmek

A CORSO-ban: *A varsói fogoly* a testvér lengyel nemzet elmult szomoru korszakát idézi fel, mikor még ez a derék nép is nagy szabadságharcát vivta. A történelmi háttér nem uj, hiszen sokat olvastuk és filmen is láttuk már ezeket a ma már történelemmé vált eseményeket, de az az atmoszféra, amely a film minden egyes jelenetéből árad, lenyügöző erővel érezteti ennek a nagy nemzetnek hősi küzdelmét önállóságáért. A rendező finom eszközökkel tudja kihozni a hatást. Kitünő a film főszereplője, Paul *Hartman*, a német szinpadnak ez a büszkesége és nagyszerü a női főszerepben egy teljesen ismeretlen szinésznő: Maria *Sazarina*, akinek a nevével még sokat fogunk találkozni.

A FORUM-ban: *Eleven ördög.* Vidám, füszeres francia vigjáték a javából, amelynek meséjével szemben, még ha nem is támasztunk nagy igényeket, akkor is bőségesen kárpótolna érte a remek együttes, melynek élén az ellenállhatatlan Danielle *Darrieux* és a francia filmek egykor egyedülállóan népszerü amorozója, Albert *Prejean* állanak. Budapest kedvence ezzel a filmjével is telt házakat fog vonzani. A darab hemzseg a fejtetőre állitott bohózati jelenetektől, anélkül azonban, hogy beleesnék a hasonló amerikai filmek gyakori tulzásaiba. A francia naturalizmus ebben sem tagadja meg magát s egy-egy karakterfigura, amelyek között első helyen talán az inast kell emliteni, minden komikuma mellett is valószinü és élettel teljes. A cselekmény jól perdül s a két főhős mellett — mint az már francia filmeknél szokásos — remekebbnél remekebb karakterfigurák vonulnak fel. Kedves bolondság, amit feltétlenül érdemes megnézni.

Tavaszra tartós ondolálás

hajfestés legujabb eljárással. **Modern szépségápolás! Kránitz,** IV., Párisi-u. 5. (Molnár—Moser mellett.) Telefon: 189—040.

Szenzáció egy külvárosi szállodában

Páris, május hó.

— Láttad már ma?

— Mit szólsz, milyen gyönyörü!

— Kire fog mosolyogni?!

Egy hétig zajlott a külvárosi szálloda. Az uj vendég: egy csodaszép fiatal nő okozta a szenzációt. A szálló lakói mind szerelmesek voltak már, de senki sem tudta, ki lehet a bájos ifju hölgy és ki az a markáns arcu, mélyhangu ur, akit a társaságában lehet látni. Végre egy nap valamelyik lakó a *Matin*-ban olvasta a rejtély megfejtését: A hölgy és az ur: *Annabella* és Louis *Jouvet*, a francia filmmüvészet büszkeségei, akiket Marcel *Carné*, készülő *Külvárosi szálloda* cimü filmjük világhirü rendezője küldött ki erre az egyhetes környezettanulmányra.

A *Külvárosi szálloda* óriási sikere, *Annabella* és *Jouvet* mesteri alakitása igazolta később a rendező lelkiismeretességét.

— **Száz év magyar müzenéje.** Nagysikerü magyar hangversenyt tartott a *Magyar Munkaközösség* a Zeneművészeti Főiskolában. Jól összeállitott müsorukon *Ráez* Aladár mesteri cimbalomjátékán kivül *Deutsch* Jenő Bartók-száma és *Raics* István Liszt interpretálása aratott megérdemelt feltünést. Komoly előadásban hallhattuk *Kodály* csellószonátáját, amelyet *Rejtő* Gábor és *Weiner* László mutatott be. A jól sikerült estet *Rajeczky* Benjámin ciszterci tanár lendületes előadása vezette be.

Katolikus szellemü, magyar társadalmi regény

Árky József:

»Tévelygők« és »Igy folytatódott«

3 kötetben.

Leszállitott ára: 12 pengő helyett

2 pengő

Megrendelhető a Szent István Társulat (IV., Kecskeméti-utca 2) és a Korda (VIII., Mikszáth Kálmán-tér 4) könyvkereskedésében

— **Ferenczy Benjamin szobrászmüvész Budapesten telepedik le.** Ferenczy Benjamin, a kiváló magyar szobrászmüvész hosszu külföldi tartózkodás után Budapesten nyitotta meg mütermét. Ferenczy Béni Nagybánya müvészgárdájához tartozik. Édesapja a nagy *Ferenczy* Károly volt, a világhirü nagybányai festőkolóniának egyik megalapitója, a magyar impresszionizmus legkiválóbb képviselője. *Ferenczy* Béni testvérei közül *Ferenczy* Valér festőmüvész és *Ferenczy* Noémi, a jeles gobleintervező már hosszu idő óta Budapesten élnek és igy most már az egész Ferenczy-család itthon van. Ferenczy Béni nagy sikereket ért el a külföldön és hazatérése nyereség a főváros müvészi életének.

— **Az Ujpesti Zenemüvelő Egyesület hangversenye.** Az *Ujpesti Zenemüvelő Egyesület* május 21-én, vasárnap este nyolc órakor az ujpesti Könyves Kálmán gimnázium disztermében zenekari hangversenyt rendez. Közremüködik *Senyei* Sz. Ilus operaénekesnő, *Hegyi* Emánuel, a budapesti Zeneművészeti Főiskola tanára és *Venczell* Béla a m. kir. Operaház örökös tagja. Vezényel: *Karácsonyi* István, a konzervatórium igazgatója.

SZINHÁZ és FILM

PEER GYNT

A Nemzeti Színház ma esti bemutatója

A *Peer Gynt* kopenhágai bemutatója óta hetvennégy esztendő mulott el. *Ibsen* drámai hősei, akárcsak az egész európai irodalom, ezekben az esztendőkben szakítottak a romanticizmussal és *Peer Gynt* tragikomikus figurája már a realizmus szabályai értelmében szeretne menekülni azoktól a tőlünk igen távol álló problémáktól, amelyek mint sötét varjak lengik körül a kor emberét és csak arra várnak, hogy a hős egy röpke, erélyes kézlegyintéssel elűzze őket. *Peer Gynt* erre még nem képes, aminek az első főoka az, hogy *nem drámai hős. Peer Gynt* bábjátéki figura, aki csak azért él és mozog, hogy a háta mögül az író elmondhassa bonyolult és nem is színpadra való filozófiáját s a legtisztultabb költészet köntösébe öltöztesse hősét, aki épúgy nem találja helyét a deszkákon, mint Madách *Ádámja*, vagy Goethe *Faustja*.

Mert a *Peer Gynt* már a dráma születésének pillanatában túlnőtt a színpadon. Minden ízében ellenkezik a klasszikus dráma törvényeivel: túlságosan terjedelmes, harmincöt képe eleve lehetetlenné teszi bemutatását és költői, filozófiai mélységei, amelyek gyakran érthetetlenül belebonyolódnak a sűrűn változó képek garmadába, meghaladják a közönség felfogóképességét. Ezen a ponton emlékeztet a *Peer Gynt* az operákra: minél többször látja az ember, annál közelebb kerül hozzá. Viszont ahhoz, hogy előadhassák, alaposan meg kell húzni, ez meg olyan pótolhatatlan vérveszteséget jelent, hogy a mű nem egyszer inogni kezd és csak az tartja benne a lelket, hogy élő emberek játsszák.

A *Nemzeti Színház* mostani bemutatóján is érzik ezeknek a kölöncöknek terhe, annak ellenére, hogy *Apáthy* Lajos új fordítása a lehetőségekhez képest a legteljesebb *Peer Gynt-öt adja és a költői szépségű, páratlanul értékes átültetés*, amely a magyar műfordítási irodalom egyik kimagasló remeke, jóformán teljes egészében hangot kap a színpadon. Ennek ellenére a négy és félórás előadás teljességgel kimeríti az embert.

Németh Antal rendezése rendkívül sok, dícséretreméltó igyekezettel vágott neki a megoldhatatlan feladatnak. Szándéka azonban nem sikerült. A kép és az érzés, ami az emberben az előadás után megmaradt, túlságosan is *zavaros*. Egyáltalán nem vált előnyére a műnek a sok, bőséges színpadi kép, a rengeteg, pompás vetített háttér, a gomolygó felhők, a hol realista, hol szürrealista, hol meg szimbolikus háttér, amely — akárcsak *Peer Gynt* homályos filozófiája — még ködösebbé homályosítja a költő mondanivalóját. *Grieg* dallamos, igazi északi zenéje néha átsegíti az embert a zökkenőkön, de a melódia néha annyira túlharsogja az írót, hogy az egész produkció végeredményben *színes, zenés, néha hangosfilmre emlékeztető színpadi keverék-műfajjá válik*, amelynek lényegében mindössze annyi köze van *Peer Gynt*-höz, hogy a kísérőszövegét *Ibsen* írta.

A rendezésnek ennek ellenére vannak igen becsülésreméltó érdemei, amelyek itt-ott igen világosan rámutatnak *Ibsen* szándékára.

Peer Gynt szerepét *Jávor* Pál játszotta az első szereposztás szerint. Hogy nem tudott szerepével megbirkózni, annak első oka az, hogy *Peer Gynt* nem színpadi hős és szinte megoldhatatlan színészi feladat. Alakítása kétségtelenül életének legjobb alakítása, ami azonban még korántsem jelenti azt, hogy kielégített. Egyénisége és színészi képességei nem erre a szerepre szánták. Messzi áll azoktól a szinte elérhetetlen filozófikus magasságoktól, amelyek felé *Peer Gynt* botladoz és színészi multja korántsem készítette elő erre a szerepre. »A színész könnyei agyvelejéből szállnak lefelé; az érzékeny emberei szívéből kelnek fölfelé, — írja *Diderot*, — a szív zavarja mértéken felül az érzékeny ember fejét; a színésznek a feje okoz néha múló zavart szívében: úgy sír, mint a hitetlen pap, ki Krisztus kínszenvedéseiről szónokol.« Az élmény igazságát nem lehet érezni *Jávor* alakításában. Szívből szeretne mindent megoldani, miután a figura aggyal valóban szinte megoldhatatlan probléma, csak egészen kivételes tehetség lenne erre képes és az ember kénytelen ésszel megállapítani a nézőtéren, hogy nem tudja a színésznek elhinni azt, amit a színpadon művel. A magyar színészek közül erre a feladatra ma egyedül *Timár* József lett volna képes és hogy legalább is az egyik szereposztásban nem ő játszotta *Peer Gynt* szerepét, *azt nagyon fájlaljuk a Nemzeti Színháztól.*

Ase szerepében *Gobbi* Hilda nyujtotta az előadás kimagaslóan legjobb alakítását. Eszelős, furcsa anyókájában annyi az emberi, szívhezszóló mélység, hogy a nehezen formálható alak megtelik vérrel, lélekkel és fájdalommal s úgy jár a zord, norvég hegyek között, mint *Ibsen* megtestesült lelkiismerete. Vele együtt kell említeni *Major* Tamás Begriffenfeldjét — pokoli, félelmes figura — és Gomböntöjét, *Várkonyi* Zoltán döbbenetes és kísérteties Husszeinját és Soványát, *Zádor* Gyöngyi üde, finom Helgáját, *Olty* Magda szép Ingridjét, *Balázs* Samu Dovre apóját, Ismeretlen utasát és Öregjét, *Ujlaky* László három pompás figuráját és *Vándory* Margit asszonyát.

Anitra szerepében *Lukács* Margit jeleskedett. Nagyon jó volt. Hasonlóképpen csak dicséret illeti *Rápolthy* Anna előbb különös, aztán démoni Zöldruhás nőjét és a három esztenás lányt: *Bíró* Annát, *Bornemisza* Évát és *Előry* Katót. *Szeleczky* Zita Szolvejgja nem tudott meggyőzni, igaz, hogy a szerep rendkívül passzív. Csak külsőségeiben elégített ki, a hangja ezúttal is teljesen elveszett a hatalmas színpadon. Meg kell még említenünk *Tassy* Andrásról, *Gabányi* Lászlóról, *Ónodi* Ákosról, *Forgács* Antalról, *Kenessey* Ferencről és *Bazsay* Lajosról. A többi, nagyszámú mellékszereplő ugyanabba a hibába esik, mint a rendezés: tökéletes *Ibsent* akar adni és mértéktelenül túlhangsúlyoz mindent, *legtöbbször az érthetőség rovására.*

Az igen szép, de helyenkint túlságosan is magyarázó díszleteket *Jaschik* Álmos tervezte, a remek kosztümöket meg *Nagyajtay* P. Teréz. A táncokat *Misley* Anna tanította be, Grieg kísérőzenéjét *Paul* Tibor vezényelte a kitünő, de néha feleslegesen hangos zenekar élén.

Hertelendy István

Havasi napsütés

Hunyady Sándor egyik legszebb darabja, a *Havasi napsütés*, filmre került. A külső felvételek már elkészültek és a film nemsokára a budapesti közönség elé kerül. *Tolnay* Klári, *Csortos* Gyula, *Turay* Ida, *Makay* Margit, *Rajnay* Gábor, *Perényi* László, *Vértess* Lajos, *Mály* Gerő játszik vezetőszerepet a darabban. Új »filmszínészt« is mutat be a darab *Országh* Tivadar hegedűművész személyében, aki a havasi szanatóriumban a *Tolnay* Klárival szomszédos szobában lakik és egész nap muzsikál.

A Peer Gynt előadásai, a darab hosszúságára való tekintettel, este 7 órakor kezdődnek a Nemzeti Színházban.

Magyar munka
Modern ízlés
Magas színvonal
MUSICA
ZONGORA
Nemzetközi Vásár
Iparcsarnok 203. szám
Városi termek: VII., Erzsébet-körút 43. (Royal).

NEM LEHESSEN TUDNI

Bernard Shaw vígjátéka a Vígszínház utolsó bérleti bemutatója

Harsányi Zsolt és *Hunyady* Sándor zenésjátékának, *A tizedik kérő*-nek olyan nagy a sikere, hogy a Vígszínház az idei szezonban már nem mutat be több ujdonságot. *Mivel azonban bérlőinek tartozik még egy darabbal*, a világirodalom egyik leghíresebb komédiáját, Bernard *Shaw Nem lehessen tudni* című vígjátékát szándékozik bemutatni, hogy *A tizedik kérő* előadássorozatának folyamán élénkítse a játékrendet.

Ez a repríz lesz a *Vígszínház* idei szezonjának utolsó produkciója, amelyet *A tizedik kérő*-vel minden bizonnyal a nyár derekáig műsoron fognak tartani.

A Székesfővárosi Zenekar hangversenye

A *Székesfővárosi Zenekar*, megfelelő próbák után és lendületes vezetéssel, jó előadást tud adni. Sajnos, a tegnapi előadás a kevésbé sikerültek közé tartozik. *Mozart Esz-dur szimfóniáját Krips* József, a vendégkarmester, meglehetősen bágyadt, fakó színekkel festette elénk. Formailag eléggé pontos előadás volt, de hiányzott belőle Mozart eleven ereje. Még több határozott vonalat kívántunk volna *Csajkovszkij Patétikus szimfóniájába.*

Érdekes helyet foglal el hegedűseink közt *Végh* Sándor. A hangversenyen *Mozart A-dur hegedűversenyét* játszotta kifogástalan technikával, *könnyedén*, a rokokó-stílusnak szinte tökéletes formájában. Általában kitűnően ért a valóban *stílusos* előadáshoz, a korhű formák megszólaltatásához. Itt azonban úgy érezzük, túlzásba viszi *tárgyilagos szemléletét*, a stílus tiszteletbentartását.

Dr. V. A.

NAPOS OLDAL 25

Lengyel Gizi

A *Kamara Varieté* új műsora, a *Napos oldal*, a jövő héten ünnepli első jubileumát, a 25. előadást. A kitünően sikerült kacagtató revűműsor sztárja *Lengyel* Gizi, aki ebben a műsorban szerepel először a *Kamara Varieté* színpadán. Mellette a kis színház törzstársulata, *Raffay* Blanka, *Boross* Géza, *Halmai* Imre, Dolly *Hopkins*, *Balázs* János és *Balassa* János játszik vezető szerepet az egyes jelenetekben, azonkívül néhány briliáns artistaszám tarkítja a műsort *Sanders Chang*-gel, a *2½ Martini*-vel *és Larkin*-nal az élen.

Színházak műsora

OPERA: Szombat d. u.: János vitéz (Városi Színház épület), este: Alarcosbál (D. 23., ½8), vasárnap, hétfő: Nincs előadás, kedd: Nürnbergi mesterdalnokok (A. 23., ½7), szerda: Cigánybáró (½8), csütörtök: Nincs előadás, péntek: Norma (C. 23., ½8), szombat: Don Juan (D. 24., ½8). — **NEMZETI:** Szombat: Peer Gynt (7), vasárnap d. u.: Fülemile (½4), este: Peer Gynt (I., 7), hétfő (II.), kedd (III.), csütörtök (V.), péntek (VI.): Peer Gynt, szerda: Örvény (½8), szombat: Két úr szolgája (½8). — **KAMARA:** Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Kaland (½4, ¾8). — **MADÁCH:** Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Bécsi gyémántok (½4, ¾8). — **MŰVELŐDÉS HÁZA:** Szombat d. u.: János vitéz (½3), este: Györgyfalvi lakodalom (½8), vasárnap: Magyar nótadélután (4), este: Pillangókisasszony (½8), hétfő: Hangverseny (½8), kedd: Nincs előadás, szerda: Kegyenc (A. 10., ½8), csütörtök: Trubadur (½8), péntek, szombat: Filmelőadás (½5, 7). — **VIG:** Szombat d. u. és este: A tizedik kérő (½4, ¾8), vasárnap d. u.: Színház (½4), este: A tizedik kérő (V.), hétfő (G.), kedd (B.), csütörtök (K.), szombat: A tizedik kérő (¾8), szerda, péntek: Színház (¾8). — **MAGYAR:** Egész héten minden este és vasárnap d. u.: 2000 pengős férfi (½4, ¾8). — **ANDRÁSSY:** Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Egyszer megesallak (½4, ¾8). — **PÓDIUM A PESTI SZINHÁZBAN:** Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Meztelen igazság (½5, ½9). — **FŐVÁROSI OPERETT:** Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Fityfiritty (½4, ½8). — **KAMARA VARIETÉ:** Egész héten minden este: Napos oldal (½9). — **KOMÉDIA:** Egész héten minden este: Vigyázat, törékeny! (½9). — **BÁBSZINJÁTÉK:** Egész héten minden d. u. és este: Aranyszőrű bárány (4), Toldi (8). — **UJPESTI SZINHÁZ:** Szombat, vasárnap d. u. és este: Dankó Pista nótafája (4, 8). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Szombat, vasárnap: Csak egy asszony van a világon (¾6, 8). — **JÓZSEFVÁROSI:** Szombat, vasárnap: Csókpirulák (¾6, 8). — **KISFALUDY:** Szombat, vasárnap: A nóta vége (¾6, 8). — **MAGYAR MŰSZINKÖR:** Vasárnap: Aranyhattyú (½4, 6, 8).

Mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap. M = Matiné

ADMIRÁL (353—707): **Balalajka** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü 11 és ½2-kor is). — **ALKOTÁS** (355—374): **Egy csók és más semmi** (¾4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: **Hölgyek előnyben.** — **ANDRÁSSY** (124—127): **Egy csók és más semmi** (¾4 ¾6 ¾8 ¾10; V Ü 2 4 6 8 10). — **ÁTRIUM** (154—024, 153—034): **András** (½6 ⅛8 ½10; Sz V Ü ½4-kor is). — **BELVÁROSI** (384—563): **A szerelem nem szégyen** (Jobbterem: 4 6 8 10; V Ü 2-kor is; balterem: V Ü ½8 ¾5 ¾7 ¾9). — **BELVÁROSI HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ** (181—244): **Balkáni és afrikai háború. Rajzos híradó Közel-Keletről. A magyar ipar száz éve** (kultúrfilm). **Magyar, Ufa, Luce és Fox híradók. Színes rajzfilm** (Folytatólagos egyórás előadások 10—24 óráig). — **BROADWAY** (422—722): **Olajváros** (½4 ½6 ⅛8 ½10; Sz V Ü ½2 órakor is). — **BUDAI APOLLÓ** (351-500): **Repülő ördögök** (½5 ¾7 9; V Ü ½2 ½4 ½6 ⅛8 ½10). Vas. d. e. 11-kor: **Kongo expressz.** — **CAPITOL** (134—337): **9 agglegény** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **CASINO** (383—102): **Második hétre prolongálva! A balkezes angyal** (½6 ¾8 és ¾10 órakor; Sz V Ü ½4 órakor is). — **CITY** (111—140): **Ötödik hétre prolongálva! Gulliver a törpék országában** (¾6 ½8 ¾10; Sz V Ü ½4-kor is) — **CORSO** (182—818): **A kék hold völgye** (½6 ⅛8 ¾10; Sz V Ü ½4 ½6 ¾8 10). — **CORVIN** (139—384, 138—988): **Hatosfogat** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **DAMJANICH** (425—644): **Egy csók és más semmi** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü 2 4 6 8 10). — **DÉCSI** (121—343, 125—952): **Modern szimfónia** (½6 ⅛8 ½10; Sz V Ü ½4-kor is). — **ELIT** (114—502): **A fekete asszony** (4 6 8 10; V Ü 2-kor is). — **FORUM** (189—707, 189—543, 188—528): **Bagdadi tolvaj** (½6 ⅛8 ¾10; Sz V Ü 3-kor is). — **GLÓRIA** (427—521): **A szerelem nem szégyen** (½5 ½7 9; Sz ½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ** (222—499): **Balkáni és afrikai háború. Rajzos híradó a Közel-Keletről. A magyar ipar száz éve** (kultúrfilm). **Magyar, Ufa, Luce és Fox híradók. Színes rajzfilm** (Folytatólagos egyórás előadások 9—24 óráig). — **HOLLYWOOD** (225—003): **Ma, tegnap, holnap** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: **Andy Heardy családik a nőkben.** — **IPOLY** (292—626): **A szerelem nem szégyen** (½4 ½6 ⅛8 ½10; vasárnap és ünnepnap ½2-kor is). Vasárnap d. e. 11 órakor: **Három kis őrdög.** — **JÓZSEFVÁROSI** (134—644): **Balalajka** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: **Hét tenger kikötője.** — **KAMARA** (423—901): **Egy asszony három élete** (11 ½2 4 ½7 9). — **KULTÚR** (386—193): **Egy csók és más semmi** (5 ⅛8 ¼10; V Ü ¾2 ¼4 ¾6 ⅜8 ⅝10). — **LLOYD** (111—994): **Elnémult harangok** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **NYUGAT** (121—022): **Budai cukrászda** (½5 7 ½10; Sz 4 6 8 10; V Ü 2-kor is). — **ODEON** (422—785): **A szerelem nem szégyen** (Folytatólagos előadások: ½5 ¾7 ¼10; Sz ½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: **Tiszavirág.** — **OLYMPIA** (423—188): **Hét óvig nem lesz szerencsém** (Mindennap: 11 2 4 6 8 10). — **OMNIA** (130—125): **A kék hold völgye** (5 ⅛8 ½10; Sz V Ü 4 6 8 10). — **ORIENT** (114-926): **Eladó birtok** (Folytatólagos előadások: ½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: **Te csak pipálj Ladányi.** — **PALACE** (221—222): Negyedik hétre prolongálva! **Dankó Pista** (Mindennap: 11 2 4 6 8 10). — **PÁTRIA** (145—673): **Kacagóverseny, 3 Ritz, Stan és Pan** (4 6 8 10; V Ü 11 és 2-kor is). — **PHÖNIX** (223—242): **Frankenstein fia** (Folytatólagos előadások: 11 1 3 5 ⅛8 ½10). — **RADIUS** (122—098, 120—564): **Robinson-család** (½6 ¾8 ¾10; Sz V Ü 3-kor is). — **SIMPLON** (268—998, 268—999): **Kívánsághangverseny** (½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: **3 kis angyal.** — **STUDIÓ** (225—276): **Cárnő** (Mindennap: 11 ½2 ½4 ½6 ⅛8 ½10 órakor). — **TISZTI KASZINÓ:** Május 11-én: **Kívánsághangverseny.** Május 13-án: **Három Codona** (Előadások ½5 ¾7 és 9 órakor). — **TIVOLI** (225—602): **A szerelem nem szégyen** (Folytatólagos előadások: ¾4 ⅛6 ⅜8 ¾10; V Ü ¾3 órakor is). Vas. d. e. 11-kor: **Tiszavirág.** — **TURÁN** (120—003): **Balalajka** (11 ½2 4 6 8 10; V Ü 11 2 4 6 8 10). — **URÁNIA** (146—046): **Beata és az ördög** (5 ⅛8 ½10; Sz V Ü ¾3-kor is). Vas. d. e. 11-kor: **Élet és Járadék Bizt. Int. előadása.** — **VESTA** (222—401): Prolongálva! **Suez** (11 ½2 ½4 ½6 ⅛8 ½10; V Ü 11 2 4 6 8 10).

HIREK

Nem hosszabbítják meg a virágkiállítást

Az *Országos Magyar Kertészeti Egyesület* virágkiállításának idén is rendkívül nagy sikere van. Minden nap rengeteg látogató tekinti meg a stefániaúti *Állandó Kertészeti Kiállítási Csarnokban* és környékén kiállított ritkaságokat, növényegzotikumokat és gyönyörködik a pompás színekben tobzódó virágokban. A közönség köréből ebben az évben is számos olyan kívánság hangzott el, hogy *hosszabbítsák meg a virágkiállítást*, de a *Kertészeti Egyesület* ügyvezető elnökétől, dr. *Vargha* Márton gazdasági tanácsostól nyert értesülésünk szerint *ennek a kérésnek a nagy érdeklődés ellenére sem tudnak eleget tenni s a kiállítást 12-én este bezárják.*

— **TELEKI PÁL EMLÉKEZETE A SZENT ISTVÁN AKADÉMIÁN.** A Szent István akadémia IV. osztálya pénteken ülést tartott, amelyen az elnök meleg és kegyeletes szavakkal emlékezett meg gróf Teleki Pál tragikus haláláról. Gróf Teleki Pál emlékét jegyzőkönyvben örökítették meg.

— **A BOLGÁR EGYHÁZ HÁLÁJA A TENGELYHATALMAKNAK. A bolgár egyház nevében a szent szinódus elnökhelyettese köszönő feliratot adott át Richthoban báró szófiai követnek Macedónia és Trácia felszabadítása alkalmából.**

— **ELITÉLT ZSIRDRÁGITÓK.** A kúria id. *Gerő* Pál kecskeméti hentest, mert a zsírszalonna kilóját 1 pengő 80 fillér helyett 2 pengőért árusította, *hathónapi börtönre* és 300 pengő pénzbüntetésre ítélte; jóváhagyta a makói járásbíróság ítéletét, amellyel *Löw* Lajos kevermesi hentest egyhónapi fogházra ítélte, mert a sertéshús kilóját 2 pengőért, illetve 2 pengő 80 fillérért árusította.

— **A SZOVJETDIPLOMATÁK RANGFOKOZATAI. Moszkvában törvényrendelet jelent meg, amely a nemzetközi diplomáciai viszonyban elfogadott irányelvek szerint megadja a Szovjet Unió diplomáciai képviselőinek az őket megillető rangokat.**

— **SZÁZEZER FRANCIA HŐSI HALOTTJA VOLT A NYUGATI HADJÁRATNAK.** A francia hősi halottak végleges névjegyzékét most tették közzé, a veszteségi lista 80.000-ről 100.000-re emelkedett.

— **200 ÉVES JUBILEUMÁT ÜNNEPLI A RÉGI BUDAPESTI 32-ES HÁZIEZRED.** A Mária Terézia nevét viselő volt cs. és kir. 32-ik gyalogezred május 18-án, vasárnap rendezi hagyományos ezrednapját, akkor ünneplik meg az ezred alapításának 200 éves jubileumát. Délelőtt a belvárosi plébánián 10 órakor szentmise lesz, amelyet dr. Folba János ny. vezéresperes pontifikál. Utána díszmenetben vonul a 32-esek terén lévő szoborműhöz, ahol a főváros nevében Szendy Károly polgármester mond ünnepi beszédet. Kiosztásra kerül a 32-esek rokkantjai között az ezredalapítvány jövedelme. Bajtársi összejövetel az ünnepély után a Micheler vendéglőben. Práter-utca 42.

— **UJABB AMERIKAI BOMBÁZÓRAJ ERKEZETT MANILÁBA.** A negyedik Consolidated mintájú északamerikai bombázóraj megérkezett a Fülöp-szigetek fővárosába. Innen angol repülők tovább vezetik Singaporeig.

— **A RERUM NOVARUM ÉS AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUS EMLÉKÜNNEPE.** Az Actio Catholica május 21-én a fővárosi Vigadóban a Rerum Novarum megjelenésének félszázados és a Szent István jubileumi évben megtartott Eucharisztikus Kongresszus harmadik évfordulója alkalmából emlékünnepet tart.

— **TILTOTT MŰTÉTÉRT FÉLÉVI BÖRTÖN.** A Krayzell-tanács ma tárgyalta Deutsch Nándorné nyugalmazott OTI-műtősnő és szülésznő bűnperét. A vád szerint egy asszonyon tiltott műtétet hajtott végre. Beismerő vallomása után a bíróság jogerősen *hathónapi börtönre* ítélte Deutsch Nándornét.

— **A SVÁJCI KERESKEDELMI KIRENDELTSÉG MAGYARORSZÁGI MEGBIZOTTJA,** *Born* Frigyes rendezte a Budapesti Nemzetközi Vásár alkalmából azt a bankettet, amelyről május 7-iki számunkban úgy emlékeztünk meg, mint a Svájci-Magyar Társaság fogadóestjéről.

— **BÉRMÁLÁSOK A VÁCI EGYHÁZMEGYÉBEN.** A megyéspüspök megbízásából *Kovács* Vince segédpüspök május 15-én Pestszentlőrincen, 18-án Gödöllőn a premontreieknél, 19-én a gödöllői plébánia-templomban, 20-án Cinkotán, 21-én Csömörön, 23-án Máriabesnyőn, 25-én Dunakeszin, 26-án Fóton, 27-én Kerepesen, 30-án Mogyoródon, június 2-án pedig Wekerletelepen fogja a bérmálás szentségét kiszolgáltatni.

— **A MAGYARORSZÁGI OLASZ KULTURINTÉZET** központi igazgatósága ideiglenesen az Eskü-út 5. számú ház I. emeletére költözött. Régi telefonszámához: 388—128, egy új járult: 184—403. Hivatalos és könyvtári órák: 10—13. és 16—20.

A Széchenyi strandfürdő holnap, vasárnap megnyílik!

A hatalmas medencékben kitünő kénes gyógyvíz! Pompás napozók!

Ágoston Sándor püspök a délvidéki reformátusság szenvedéseiről és a felszabadulás öröméről

Ágoston Sándor, a Délvidék magyar, német, horvát és cseh reformátusainak püspöke, *Budapestre érkezett.* Huszonhárom éven át, előbb mint a bácsfeketehegyi (»feketics«-i) lelkész, azután mint esperes, majd mint püspök a legnehezebb viszonyok között pásztorolta »jugoszláviai« híveit.

Elsősorban arról ad felvilágosítást, hogy a »jugoszláv királyságbeli református keresztyén egyház«-nak a legutóbbi állami népszámlálás szerint *összesen 56.000 tagja volt.* Ebből magyar 42.000, német 13.000 és mintegy 1000 horvát és cseh (egy horvát és két cseh gyülekezetben).

— *Miért örülünk mi, délvidéki református keresztyének a felszabadulásnak?* — folytatja Ágoston püspök. — A felelet ezerféle lenne, ha az örvendezőket mind megszavaztatnánk. Kezdve az iskolásgyermeken, aki annak örül, hogy nem kell többé cirill betűkkel vesződnie. Az igazi okot ottani testvéreink még nem látják világosan, csak öntudatlanul érzik. Am a kisebbségek beolvasztására *egy hosszú időre szóló,* céltudatos *politikát* folytatott, amelynek eredményei *40—50 év mulva csakugyan megértek volna.*

— Nagyvonalú földreform, ügyes telepítések, jól átgondolt iskolarendszer, adó- és hitelpolitika voltak azok az eszközök, amelyekkel a délvidéki kisebbségek szakadatlan elszegényítése, a falvak elnéptelenítése, a proletárrá vált kisebbségnek a városokba való beterelése folyt.

— Példaként csak egyre mutatok rá. *Adóalapnak* elfogadták azt a kataszteri tiszta jövedelmet, amit annakidején a monarchia katasztere megállapított. *Ezt azonban a régi magyar területen, az úgynevezett »Vajdaságban« 34-gyel,* Horvátország területén *17-tel szorozták meg,* a Száván alul pedig — *semmivel se!* Tehát Horvát-Szlavónországban 17-szer, *a Vajdaságban harmincnégyszer nagyobb volt az adó, mint az ország déli részeiben.* Ez *hadisarc* volt, amit 1919-ben kivetettek és aztán huszonegy teljes esztendőn át egyszerűen rajtunk felejtettek...

— De nekünk református keresztyén magyaroknak és németeknek megvan az okunk a *hálaadásra* is. Hálát adunk Istennek először is azért, hogy *szülőföldünkben — házát adott nekünk,* hogy meghagyta templomainkat, templomainkat, ahol Őt *anyanyelvünkön* dicsérhettük. A szerb állam elvette ugyan felekezeti iskoláinkat (a pravoszlávokét is elvette), de *meghagyta anyanyelvű vallástanításunkat és vasárnapi iskoláinkat.*

— A keresztyén ifjúsági egyesület nemzetközi szervezetében segítségünkre jöhettek a magyarországi és erdélyi református egyházak ifjúsági munkásai. *Új lelkipásztor-nemzedéket* az erdélyi református egyházkerület teológiája adhatott számunkra. *Árvaházunkat* Isten kegyelméből külső támogatás nélkül fentarthattuk a magyarok és németek buzgó adakozásából.

— *Délvidéki református egyházunkban a magyarok és a németek mindvégig együtt maradtak.* Uj *énekeskönyvünkkel* még az anyaországi testvéreknek is szolgálatot tehettünk. Ezért írjuk most hálánk zászlajának selymére, hogy *»Mindeddig segítségül volt nekünk az Úr!«* (*Magyar Értesítő.*)

— **A DR. VARGA GYÖRGY-FÉLE DÉLVIDÉKI IRREDENTA PER** volt vádlottjai, az időközben elhaltak hozzátartozói és az irredenta szervezet elmenekült tagjai a Szabadkán megtartandó összejövetel érdekében közöljék címüket *Koncz* Kálmánnal, Budapest, VII., Damjanich-utca 56., III. em. 3.

— **DIMITROVOT MEGFOSZTJÁK BOLGÁR ÁLLAMPOLGÁRSÁGÁTÓL.** *Dimitrov* György volt bolgár képviselőt, aki a Sztambulinszki-féle bolgár parasztszervezet főtitkára volt és az angol-szerb kémszervezet szolgálatában állott, megfosztották állampolgárságától.

— **A MAGYAR NUMIZMATIKAI TÁRSULAT** alapításának negyvenedik évfordulója alkalmából május 15-én délután 6 órakor ünnepi ülést tart a Természettudományi Múzeum előadótermében: Báross-utca 13.

— **A TÜZHARCOS SZÖVETSÉG CSÍKSZEREDAI CSOPORTJA** országzászlót ajánlott fel a felszabadult Délvidéknek.

— **MEGHOSSZABBÍTJÁK A TRANSBALKÁNI VASÚTVONALAT.** A bolgár kormány nagyszabású beruházásokat vett tervbe a felszabadított területeken. A délbulgáriai *Momcsilovot* összekötik a tráciai *Gümödzsinával* s ezzel meghosszabbítják a transbalkáni vasútvonalat *Ruszcsuktól Kavalláig.* A *Struma* völgyét összekötik az *Égei-tengerrel.* Egy új vonallal közvetlen összeköttetést teremtenek *Bitolj* és *Szófia* között.

— **Míg csak a toll ki nem hull kezéből, addig dolgozik a közért a magyar ujságíró. Ajándékozd meg gondtalan öregséggel a magyar betű munkását és juttasd el adományodat a Hirlapirók Nyugdijintézetének (Budapest, VI., Andrássy-út 101.) az 5600-as számú csekklapon vagy pénzesutalványon.**

— **A KÁRPÁTALJAI KÉPZŐMŰVÉSZEK EGYESÜLETE** május 11-én délelőtt 11 órakor nyitja meg Ungvárott, Kazinczy-utcai helyiségében állandó jellegű csoportkiállítását.

— **A SZABADKAI VÁROSI SZÍNHÁZBAN RÖVIDESEN MEGKEZDŐDNEK AZ ELŐADÁSOK.** Szabadkán 1918 óta nem volt magyarnyelvű előadás a városi színházban. A lakosság nagy örömmel várja az előadásokat.

— **JAVUL FAULHABER BIBOROS EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTA.** A biboros rövidesen üdülő szabadságra megy. A pápa, mint ismeretes, meghívta a bibarost, hogy néhány hetet Castelgandolfóban töltsön.

— **ADÓCSALÁSÉRT KÉTHAVI FOGHÁZ.** Weisz József gyulai gyógynövénykereskedőt adócsalás büntette miatt kéthavi fogházra és 3239 pengő pénzbüntetésre ítélték. Az ítélet nem jogerős.

— **MEGHALT A »ZALAMEAI BÍRÓ« UTOLSÓ LESZÁRMAZOTTJA.** A zalameai bírót *Calderon* világhírű drámája tette halhatatlanná. Az utolsó leszármazott családfáját vissza tudta vezetni Pedra *Cresco* bíróig, akiről Calderon drámáját írta.

— **A PÁZMÁNY EGYETEM KÖZGYŰLÉSE.** A tudományegyetem alapításának 306-ik és újjáalakításának 161-ik évfordulója alkalmából kedden délelőtt negyed 12 órakor ünnepélyes közgyülést tartanak.

— **KÉSMÁRKI DIÁKTALÁLKOZÓ.** Akik az 1896. 1901, 1906, 1911. és 1921. években és az 1896. előtti esztendőkben a Késmárki Ág. Ev. Liceumban érettségiztek, jelentkezzenek levelezőlapon a Késmárki Diákszövetség elnökségénél, Budapest, VIII., Vas-utca 11. sz. alatt. A késmárki nagy diáktalálkozó május 11-én, vasárnap d. u. 6 órakor lesz a Gundel-vendéglőben, XIV., Állatkerti-út 2. sz. alatt.

— **SZOCIÁLIS TELEP A VOLT GRÓFI KASTÉLYBAN.** Nagykanizsa város megvásárolta a lazsnaki gróf Bilot-féle kastélyt a hozzátartozó körülbelül 20 holdnyi területtel. A város szociális telepet létesít a grófi kastélyban s itt helyezik el a szegényházat is.

— **A TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT CSILLAGÁSZATI SZAKOSZTÁLYA** május 14-én, szerdán délután 6 órakor a társulat üléstermében (VIII., Esterházy-utca 16.) ülést tart, amelyen Berkes Zoltán »A meteorológiai viszonyok a svábhegyi csillagdán« címmel tart előadást.

— **NEGYVENÉVES JEGYZŐI TALÁLKOZÓ.** Az 1901. évi közigazgatási tanfolyam volt hallgatói 40 éves találkozót tartanak. A tanfolyam volt hallgatói közöljék címüket Laquer Sándorral, Budapest, Andrássy-út 86.

Újszerű szemüvegek
CHMURA
IV., FERENCIEK-TERE 2.

Főzési gondját megosztjuk. Kedd—pénteki előadásainkon olcsó és időszerű ételek készítését mutatjuk be, a gázkészülékek helyes kezelésének ismertetése mellett. Előadások kezdete d. u. 5 órakor. Belépődíj nincs.

FASOR KERT NYITÁS 10-ÉN
SEBŐ MIKLÓS ÉNEKEL
BRIDZS, RÖMI, TÁNC. * VI., Vilma királynő-út 20. Telefon 421-384

Uj Lohengrin az Operaházban

Az Operaház péntekesti Lohengrinje inkább zenekarának szellemében és színpadalnak alakjában új, a szereplők nagyrésze a már ismert Lohengrin-együttesből rekrutálódik. A zenekar *Ferencsik* János irányításában az álomszerű színezés, a mesehangulat, a nagyszabású összefoglalás helyett egy, a szokottnál keményebb, valószerűbb szellemet adaptál, olyan szellemet, amely következetes kísérője mindvégig a cselekménynek. Tartalom és forma e szigorú párhuzamossága folytán a részletek élesen kirajzolódnak, a dráma homályos foltjai átvilágosodnak, a történés misztikuma fénybe fordul. Ferencsik János mestere az értelmes, tisztult zenei hangnak, logikus elképzelését meggyőző művészi formába önti.

A rendező *Oláh* Gusztáv ezúttal is csodálatos hatású, képszerű beállításaival tűnik fel a nagy, zengő tablók költészete az övé, ami mögé az ő rendezői elképzelése alapján nagyvonalú, színpompás képeket és égnek feszülő architektúrát emel *Fülöp* Zoltán kivételes díszítőtehetsége. Az új Lohengrinnek nagy vonzóereje tömegeinek festői felvonulása, csoportjainak egymást keresztező mozgása, ami ebben még a péntek esti előadáson feleslegként mutatkozik, későbbi estéken bizonyára lefaragódik.

Elza szerepét először énekli a színház nagytehetségű fiatal művésznője *Osváth* Júlia. Eszményi szépségű Elza nemes szőkeségében megkapó jelenség; játékban szerencsés ösztönnel alkalmazkodik víziószerű külsejéhez, mozdulatlansága beszédesebb az izgalmas, gyujtó játékötleteknél. Éneke is azt az elvonatkozott, szférikus hangszínt ölti fel, mely az Elzák sajátos természetéből fakad. A király is új, *Jámbor* László, idillikus nemes hang idillikus énekes természettel párosul a rokonszenves, nagyadottságú fiatal énekesben. Ma még képességeinek harmonikus összeegyeztetése a meglepetés, de ilyen komoly művészalkatú tehetség csakhamar a tudatosság útjára kerül, s azon az úton tőle rendkívülit várhatunk.

Beszámolónk nem volna teljes, ha megfeledkeznénk az együttes régebbi tagjairól, a kitűnő stílusfanatikus *Tutsek* Piroska Ortrudjáról, *Losonczy* György démonian izzó Telramundjáról, a címszerepet éneklő *Závodszky* Zoltánról, *Hámory* Imréről, akik valamennyien zavartalanul illeszkednek az új, érdekes keretbe, mit a fiatal karmester és a fiatal rendező zsenialitása formált meg. A színházat zsúfolásig megtöltő, lelkes közönség egyre fokozódó elismeréssel szólította függöny elé az est közreműködőit. Kv.

December 11: a budapesti színházak díszelőadása a Felvidékért

A budapesti magánszínházak a Felvidék visszacsatolásának megünneplésére együttes díszelőadást rendeznek a Vígszínházban. Három színházi testület: a Budapesti Színigazgatók Szövetsége, a Magyar Színpadi szerzők Egyesülete és a Budapesti Színészek Szövetsége rendezi az előadást, amelynek jövedelmét felerészben a Horthy Miklós Nemzeti Repülőalap, felerészben a Magyar a magyarért mozgalom javára juttatják.

Az előadás megszervezésére és a műsor összeállítására Harsányi Zsoltot kérték fel. A díszelőadás műsora még nem készült el, időpontja azonban már végleges: *december 11, vasárnap délelőtt 11 óra.*

(*) **Harry Baur és társulata vasárnap érkezik Budapestre.** *Harry Baur*, a világhírű francia színművész nemrég átutazott Budapesten, keleteurópai körútra indulva. Erről az útról visszatértében a jövő héten Budapesten a Városi Színházban vendégszerepel társulatával. Vasárnap este 8 óra 20 perckor Belgrád felől érkezik meg Budapestre Harry Baur és társulata.

(*) **Művészpár 25.** *Fodor* László »*Művészpár*« című komédiáját vasárnap este játssza 25-ször a Pesti Színház *Mezey* Máriával, *Páger* Antallal és *Básthy* Lajossal a főszerepekben.

(*) **Salamon és Rott, a két telefónbetyár.** A *Komédia Színház* ma este mutatja be »*Telefónbetyárok*« című revüjét, *Köváry* Gyula rendezésében. A címet adó revükép szerzője *Nóti* Károly, *Salamon, Rott, Radó, Szilágyi* Maresa, *Barna* Ancy, *Forgács* Boriska, *Kemény* Olli, *Békeffi, Misoga* játsszák az egyes szerepeket.

Ascher Oszkár 1-én (nem 4-én)

Z. ½9. Olcsó jegyek Rózsavölgyinél.

Anyukám! Engem is vigyél el a **Scala** filmszínházba holnap, vasárnap d. e. 11-kor

LAKNER BÁCSI matinéjára

A felvidéki bevonulás filmen. Lakner bácsi konferál. Zoli bohóc. A spenót-vadász. Csodabűvész. Zebra úr. Paprika Jancsi színház. Mesefilmek. Rejtvényverseny díjakkal és 100 más meglepetés!

Mérsékelt árú jegyek kiadóhivatalunkban kaphatók

Dohnányi és Thibaud szonátaestje

Dohnányi Ernő és Jacques *Thibaud* szonátaestjüket pénteken este tartották a Zeneakadémián. Már régen élveztünk ilyen tökéletesen harmonikus együttest és nagyon valószínű, hogy a két nagy muzsikus pénteken este maga is érezte, hogy rendkívül szerencsés napot fogott el. *Dohnányi* mélysége és nemes tisztasága egyszerűsége ragyogóan párosult *Thibaud* romantikusabb muzikalitásával.

Mozart F-dur szonátája a settecento legnemesebb darabját tükrözte vissza. Felejthetetlen volt a *Kreutzer*-szonáta és már az első taktusokban, amikor a hegedű, majd a zongora A-durban megkezdte az *Adagiot*, éreztük, hogy nagy élményben lesz részünk. Nem csalódtunk. Ez a sokat hallott szonáta oly frissen, olyan újan hangzott tegnap este a Zeneakadémia nagytermében, mintha sohasem hallottuk volna annakelőtte. A harmadik és negyedik tétel alkalmat adott a két művésznek, hogy bemutassák ragyogó virtuózitásukat.

A műsort César Franck A-dur szonátája egészítette ki.

Mindent egybevetve: nagyszerű este volt. Mozart és különösen Beethoven után hajlandók voltunk megfeledkezni arról, hogy muzsikán kívül más is van a világon. Úgy hisszük, ma ennél többet nem mondhatunk.

(*) **December 1-én ismétli meg Ascher Oszkár szavalóestjét.** »*Két év halottai*« címmel tartott a közelmultban szavalóestet *Ascher* Oszkár. A nagy sikerre való tekintettel az estet megismétli. Eredetileg december 4-ikére hirdették Ascher szavalóestjét, részben új műsorral, ez a dátum most megváltozott: a szavalóest *december 1-én* este lesz a Zeneakadémián.

(*) **Magyar zenészek Párizsban.** Egyszerre két érdekes párizsi magyar zenei eseményről érkezik hír Budapestre. Az egyik: *Rejtő* Gábor, a világot járó fiatal magyar hegedűművész *Szikra* Lajossal hangversenyt ad a francia fővárosban. A *Revue Musical* zenei lap meghívására magyar estet rendez. November 29-én lesz a hangverseny, amelyen hegedű—cselló-szonátákat játszanak. — A másik hír: Az Eiffel-torony rádióállomása műsorán szombaton, 26-án este *Lengyel* Gabriella, a fiatal magyar hegedűművésznő, Hubay tanítványa, aki legutóbb Velencében szerepelt, *magyar estet ad. Hubay-, Dohnányi-, Kodály-, Weiner-, Zsolt-* és *Lisznyay*-műveket játszik.

(*) **Az »Öregek és fiatalok« főpróbája.** A Vígszínház szerdán este mutatja be Dodie *Smith* »*Öregek és fiatalok*« című vígjátékát, *Harsányi* Zsolt fordításában. Ezt megelőzően kedden délelőtt féltizenegy órakor *nyilvános főpróba* lesz, a Vígszínház nyugdíjintézetének javára.

Színházak szombati műsora

OPERA: Bohémélet (D. bérlet 8. szám; Pataky Kálmánnal; ½8). — **NEMZETI:** Vidéki történet (IX. bérlet; ½8). — **KAMARA:** Utolsó tánc (8). — **VIG:** Francia szobalány (8). — **MAGYAR:** Angyalt vettem feleségül (8). — **PESTI:** Művészpár (8). — **ANDRÁSSY:** Bubus (8). — **VÁROSI:** Abrahám-hangverseny (8). — **ROYAL:** Mindig a nők kezdik (½9). — **TERÉZKÖRÚTI:** Vigyázat, mázolva! (½10). — **PÓDIUM:** Elő az okmányokkal (9). — **KOMÉDIA:** Telefónbetyárok (½9). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Gellérthegyi kaland (½6, ½9). — **JÓZSEFVÁROSI:** Sárgapitykés közlegény (½6, ½9). — **KISFALUDY:** Legyen úgy, mint régen volt (½6, ½9).

RÁDIÓ **NOVEMBER 26. Budapest I. 6.45:** Torna, hírek, hanglemezek. Utána: Étrend, közlemények. **10.00:** Hírek. **10.20:** Bartóky József elbeszéléséből: Gyuszi (felolvasás). **10.45:** »Mit nézzünk meg?« A Szépművészeti Múzeumban Adolf Hildebrand szobrait ismerteti B. Bakay Margit (felolvasás). **12.00:** Harangszó, Himnusz, időjárásjelentés. **12.10:** Galetta Ferenc énekel zongorakísérettel. **12.45:** Hírek. **13.00:** Hanglemezek. Közben **13.20:** Időjelzés, időjárásjelentés. **14.35:** Hírek. **14.50:** A rádió műsorának ismertetése. **15.00:** Elelmiszerárak. **16.15:** Csengery Ilonka mesél: 1. Mese a tolvaj szarkáról. 2. Törpebál. **16.45:** Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. **17.00:** »A hosszúéletű ember története.« Földi Mihály elbeszélése **17.30:** Bodrics Béla cigányzenekara. **18.00:** »Mit üzen a rádió?« **18.30:** Lazare Lévy zongorázik a francia-magyar művészcsere keretében. **19.00:** Hírek. **19.10:** Hírek szlovák és kárpátorosz nyelven. **19.25:** Rékai Miklós hárfázik. **19.40:** »A felvidéki ember.« Dr. Cs. Szabó László előadása. **20.10:** »Gömöri vidám est.« Versben, adomákban, dalban és zenében. Irta Kilián Zoltán. Közreműködik Nagy Izabella, Hámory Imre, az Operaház tagja (ének), az Egyetemi Énekkarok Éneknégyese és Lovászi Ferenc cigányzenekara. Rendező Kiszely Gyula. **21.30:** A rádió szalónzenekara. Közben **21.50—22.15-ig:** Hírek, időjárásjelentés. **22.30—22.40-ig:** Hírek német és olasz nyelven. **23.00—23.10-ig:** Hírek angol és francia nyelven. **23.10:** »Recent events in Hungary.« H. S. Lamberth angolnyelvű előadása. **23.20:** Hanglemezek. **24.05:** Hírek külföldi magyarok számára. — **Budapest II. 18.05—18.25-ig:** Bodrics Béla cigányzenekara. **18.30—18.55-ig:** A földmüvelésügyi minisztérium mezőgazdasági félórája. **19.10—19.35-ig:** »Vörösmarty futása.« Turi Elemér csevegése **20.00—20.55-ig:** Wagnerlemezek. **21.00—21.20-ig:** Hírek. — **Telefónhírmondó. 6.45—11.20-ig:** Budapest I. műsora. **11.20—11.50-ig:** A Telefónhírmondó külön műsora (szórakoztató lemezek). Utána **15.25-ig:** Budapest I műsora. **15.25—15.55-ig:** A Telefónhírmondó külön műsora (művészlemezek). Utána: Budapest I. műsora. — **Közvetítőállomások. 6.45—18.30-ig:** Budapest I. műsora. **18.30—18.55-ig:** Budapest II. műsora. Utána: Budapest I. műsora. — **Rövidhullámon. 32.88 méteren. 24.00—1.00-ig:** Doppler: Ilka, toborzó és csárdás. Előadja az operaházi zenekar, vezényel Fridl Frigyes (viaszfelvétel). Hírek magyar nyelven. »Felvidéki népszokások.« Ortutay Gyula előadása, hanglemezekkel. Angolnyelvű hírszolgálat. »Nagy Beresényi Miklós . . .« Magyari Imre és cigányzenekara játszik (viaszfelvétel). Szlováknyelvű hírszolgálat. »Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország« (hanglemez). Kárpátorosznyelvű hírszolgálat. Szózat.

Giuseppe de Luca a Városi Színházban

Egyszerűsége megdöbbentő. Énekének kristályszelleme, formáinak leszűrődöttsége mélyen emberi atmoszférát teremt a hangok e megható világában. Egyszerűsége áttetsző tisztaságában érezzük az emberi és művészi kapcsolatok súlyát, érezzük drámai magatartásának viharokon edzett határozottságát, érezzük lelkes gyengédségét s azt, amitől teljes és kerek művészete, megértő jóságát. Giuseppe de *Luca*, aki ma este a Városi Színház színpadán énekelte *Verdi* Rigoletto című operájának címszerepét (mit már évekkel előbb az Operaházban is énekelt), jelentős egyénisége a romantikus hagyományokban gyökeredző operaszínpadnak, a tökéletes Bel Canton nevelkedett éneklésnek.

De Luca nem az extázisok énekese, nem a nagy feszültségek előidézője, a viharkeltés olcsó eszközei hiányzanak kelléktárából, de a panasznak, a fájdalomnak, az örömnek nincs nála meghittebb énekese. A külsőségekben bővelkedő operaszerep az ő ábrázolásában elveszíti torz karakterét, arca megenyhül a fájdalomban, átszellemül a tragikus összeroppanásban, a legnagyobbak bölcs mérséklésével egyensúlyt tart szenvedély és öröm, féltés és fájdalom között. Előkelő tartózkodás, ugyanakkor fenntartásnélküli, szívbeli közelség ad nemes fényt a hangnak és emberi ízt, megkapó drámaiságot az előadásnak. Előttünk nő, gyarapszik, gazdagodik Rigolettójának végtelen embersége. Éles plasztikában, a vonalak szigorú tisztaságában az életteljesség e nemes, művészi formáját csak a kivételes egyének olympusi ereje, kultúrájuk meggyőző nyugalma biztosíthatja. Nehezen válunk meg De Lucától, a nagy sejtetőtől, az emberi érzelmek hivatott tolmácsolójától, aki mindannyiunk nevében — énekel.

Gilda *Gábor* Zsuzsa. Alig húszéves a színpadi kezdése már ilyen komoly súllyal exponálódik, kevés évével a soktapasztalatú De Luca mellé kerül partnernek. Tetszetős külseje, karcsú elevensége, hangjának üde, biztos magassága, mit az egészséges középhangok egész sora támaszt alá, rokonszenves visszhangra talált a közönségnél. Énekének őszinte, igaz volta biztató ígéret előadásának művészibb, lélekkel teltebb fejlődésére. Érdekes tehetség, aki biztos számíthat a szélesebb nyilvánosság érdeklődésére. A mantuai herceg Liontas *Konstantin*, játékban, énekben felszabadult szellemét élvezhetjük. Figyelmetkeltő *Sándor* Mária egyensúlyművészete Maddaléna kis szerepében, példás zenei összhangot teremt alakításában. Borissza Pál démoni Sparafuciléje, s a (Monterone) *Fodor*-hang elementarizmusával lep meg.

A zenekart *Vaszy* Viktor vezényli. A Rigoletto első nagyobb színpadi munkája, a szimfonikus zene gyakorlott kezű, lelkes szellemű művész tolmácsolásában nyoma sincs a kezdeti nebézségnek. Sőt! Meglepő gondos mérséklése, mivel ép a legkényesebb pillanatokban uralkodik zenekarán. Együtt él, együtt lélegzik a színpaddal, nem engedi, hogy a zenekar szenvedélye a színpad cselekménye fölé kerekedjék. A helyesen alkalmazott tapintat, a művészi óvatosság azonban nem gátolja őt *Verdi* merész drámaiságának, nemes szenvedélyének, vakmerő szellemének kihangsúlyozásában. Nagyszerű este, felejthetetlen élmény, melynek de Lucán kívül legfőbb osztályosa Vaszy Viktor és a kitűnő együttes.

Kovács Kálmán.

(*) **Betiltottak két filmet.** A filmcenzúra két filmtől tagadta meg az engedélyokirat kiadását. Az egyik a *Lila akác* című *keskenyfilm*, amely 1934-ben készült a Hunniában, a másik a Les Films J. Sefert filmgyárban tavaly készült *Félszüzek* (Leányok titka) »Demi vierges« című film.

Rendkívüli színházi kedvezmény a Pesti Napló előfizetői és olvasói részére

Előfizetőink jegyet rendkívül leszállított áron válthatnak: »Az Est« kiadóhivatalában, VII., Erzsébet körút 18—20. tel.: 143 888. reggel 9 órától délután 5 óráig vasárnap délelőtt 9—2 óráig

SZOMBAT, nov. 26. Nemzeti: Vidéki történet (7½). **Magyar:** Angyalt vettem feleségül (8) **Városi:** Ábrahám jazz-hangverseny (8). **Royal:** Mindig a nők kezdik (8½).

VASÁRNAP, nov. 27. Magyar: Angyalt vettem feleségül (3½ d. u. és 8 este) **Belvárosi:** Conway-család (4 d. u.). **Pesti:** Művészpár (4 d. u.) **Városi:** Carmen (4 d. u.); Cigányszerelem (8). **Royal:** Marinka, a táncosnő (4 d. u.); Mindig a nők kezdik (8). **Terézkörúti:** Vigyázat, mázolva (9¼). **Komédia:** Telefónbetyárok (8½) **Scala Filmszínház:** Lakner bácsi matiné (11 d. e.).

HÉTFŐ, nov. 28. Vig: Francia szobalány (8). **Nemzeti:** Madarak (7½). **Magyar:** Angyalt vettem feleségül (8). **Terézkörúti:** Vigyázat, mázolva (9). **Pódium:** Elő az okmányokkal (9). **Komédia:** Telefónbetyárok (8½).

KEDD, nov. 29. Vig: Francia szobalány (8). **Magyar:** Démon (8). **Pesti:** Művészpár (8). **Pódium:** Elő az okmányokkal (9). **Komédia:** Telefonbetyárok (8½).

SZERDA, nov. 30. Magyar: Angyalt vettem feleségül (8). **Royal:** Kávé habbal (8½). **Terézkörúti:** Vigyázat, mázolva (9). **Komédia:** Telefonbetyárok (8½).

CSÜTÖRTÖK, dec. 1. Magyar: Démon (8). **Pesti:** Művészpár (8). **Royal:** Kávé habbal (8½). **Komédia:** Telefonbetyárok (8½).

PÉNTEK, dec. 2. Nemzeti: Madarak (7½). **Royal:** Kávé habbal (8½). **Terézkörúti:** Vigyázat, mázolva (9). **Komédia:** Telefonbetyárok (8½).

SZOMBAT, dec. 3. Royal: Marinka, a táncosnő (4 d. u.); Kávé habbal (8½).

VASÁRNAP, dec. 4. Nemzeti: Madarak (7½). **Magyar:** Angyalt vettem feleségül (3½ d. u.). **Pesti:** Művészpár (4 d. u.). **Royal:** Kávé habbal (4 d. u. és 8½ este). **Terézkörúti:** Vigyázat, mázolva (9). **Komédia:** Telefonbetyárok (8½).

Emlékezzünk

November 26.

1914. *A cs. és kir. losonci 25. gyalogezred IV. zászlóalja a Szerbia és Montenegró ellen viselt 1914. évi 2. támadó hadjárat alatt a november 16-tól 30-ig vivott kolubarai és ljigmenti csatában az osztrák-magyar 5. hadseregnél a cs. és kir. zágrábi 36. gyaloghadosztály kötelékébe tartozott.*

Ezen a napon a IV. zászlóalj vitézül harcolt Gragjeniknél, Rudónál és Rajacnál. A zászlóalj azzal, hogy a szerbeket ezen a területen lekötötte, módot adott a 7. dandárnak arra, hogy a 881. magaslatot Rajacnál elfoglalja. A dandárparancsnokság a zászlóaljat dicséretben részesítette. Ez alkalommal kiváló hősiességgel harcolt a 25. gyalogezred 14. százada, amelynek két szakaszparancsnoka: Nuoska szakaszvezető és György tizedes megsebesült, de azért szakaszát mindkettő változatlanul továbbvezette.

A komáromi tizenkettesek egyik fényes haditette

A volt cs. és kir. komáromi 12. gyalogezred IV. önálló zászlóaljának igen szép fegyverténye fűződik a november 22-i dátumhoz.

A 12 eseknek ez a zászlóalja már békében Boszniá-Hercegovinában állomásozott. A világháborúban a Szerbia és Montenegró ellen megindított hadjáratban a zászlóalj a 9. hegyi dandár kötelékében harcolt.

A november első felében győzedelmesen befejezett drinamenti csata után csapataink az egész vonalon a szerbek heves üldözésébe fogtak. A menekülő ellenség csak a Kolubara—Ljig vonalában tudott megállani. Ott azonban közelebb lévén az ország belsejében lévő erő forrásaihoz, hatalmas ellenállásra rendezkedett be. Az egész vonalon végsőkig elkeseredett harcok indultak itt meg. A szerbek számára ez a küzdelem végső erőfeszítést jelentett hazájuk megmentésére, részünkről végső nekirohanást a félig már kezünkben lévő győzelem kicsikarására.

A 12-esek zászlóalja ezekben a harcokban november 22-én igen nehéz terepen a Strazara nevű magaslat ellen támadott. A többször megismételt támadást a szívósan védekező szerbek eleinte visszaverték. A komáromi fiúk azonban nem tágítottak. Nagy áldozatok árán már alig voltak néhány lépésre a szerb állásoktól, amikor az utolsó rohamot egy oldalról hevesen tüzelő géppuska tette lehetetlenné.

Ebben a válságos pillanatban Tiszaváry Miksa százados egy őrmesterrel és egy szakasszal hősi elszántsággal meglepetésszerűen megrohamozta a tömérdek halált osztogató géppuskafészket. A roham teljesen sikerült. A 12-esek leszúrták a kezelőlegénységet, az elfoglalt géppuskával pedig a szerb állásokat fogták hatásos tűz alá.

A zászlóalj látva a géppuska elfoglalását, megrohanta a magaslatot és azt rövid, de véres kézitusa után el is foglalta. A menekülő ellenséget tovább üldözve, a zászlóalj megakadályozta a szerbek újabb ellenállási kísérletét. A Strazara magaslat elfoglalásával még néhány géppuska és más hadianyag jutott a bátor és vitéz 12-es zászlóalj birtokába.

— **Jaross Andor előadása.** Az Egyesült Keresztény Nemzeti Liga rendezésében *Jaross* Andor tárcanélküli miniszter november 29-én (kedden) este 6 órakor a Magyar Mérnök és Építészegyletben előadást tart a visszacsatolt felvidéki részek problémájáról.

— **Aláírták a német-japán kultúregyezményt.** *Tokióból* jelentik: *Ott* tokiói német nagykövet és *Arita* japán külügyminiszter pénteken délelőtt a japán külügyminiszter hivatali helyiségében aláírta a német-japán kultúregyezményt.

— **A boliviai kormány elrendelte az ostromállapotot,** mert Pemaranda tábornok ellen irányuló *összeesküvést* fedeztek fel.

— **Őrizetbe vettek egy csaló háztartási alkalmazottat.** Pénteken az esti órákban a rendőrségre került egy furfangos csalási ügy, amely pontos mása akart lenni annak az emlékezetes históriának, amiben *Kvanka* Jánosné elmegyógyintézeti ápolt játszotta a főszerepet. *Szügyi* Istvánné 27 esztendős háztartási alkalmazott *Molnár* Béláné néven *2000 pengőt akart felvenni Molnárné pestújhelyi Horthy Miklósné út 50. szám alatt levő ingatlanára. Zala* György ingatlanforgalmi irodatulajdonost kérte fel az ál-Molnárné az ügy lebonyolítására. Zala azonban gyanút fogott, kiment Pestújhelyre, megállapította, hogy az igazi *Molnárné* mit sem tud az ügyletről, ezért feljelentést tett az *ál-Molnárné* ellen, akiről kiderült, hogy régebben *Molnár* Béláné cselédleánya volt. A detektívek előállították a főkapitányságra a csaló háztartási alkalmazottat, aki kihallgatása során beismerte, hogy egyízben már sikerült pénzt szereznie *Kvankáné* trükjével, de mindössze 200 pengőt. Kihallgatása után őrizetbe vették.

— **Halálozás.** *Székely* Simon Wolfner-gyári igazgató felesége elhúnyt. Temetése Ujpesten folyó hó 27-én, vasárnap délelőtt ½12 órakor lesz.

Varga Menyhértné, szül. Hercz Malvin folyó hó 24-én hosszas szenvedés után elhúnyt. Temetése folyó hó 27-én, vasárnap délelőtt ¾12-kor lesz a rákos-keresztúri izr. temetőben.

SZINHÁZ

Madarak

A Nemzeti Színház pénteki Aristophanes-bemutatója

Kétezerháromszázötvenkét évvel ezelőtt, a Kr. e. 414-ben lezajlott Dionysiákon került színre először a *Madarak*. A dévaj tréfálkozást kedvelő attikai szellemnek, a szabad csapongású költői képzeletnek és elmés politikai csúfolódásnak ez a csodálatosan játékos színpadi megnyilatkozása, amelyet ma úgy emlegetnek, mint a *Szentivánéji álom* klasszikus ősét. Hogy költője ki volt: mindenki tudja. Goethe híres szállóigéje szerint »a gráciák neveletlen kegyeltje«, akiben az ókor szinte egyhangúlag Görögország első, legnagyobb vígjátékíróját tisztelte. Állítólag Platon írta róla azt egy emlékezetes apigrammában, hogy a Charisok, amikor szentélyt kerestek, *Aristophanes* lelkébe szállottak. A régi attikai vígjátéknak ez a páratlan mestere — többi kor- és kartársához hasonlóan — elsősorban politikai költő volt. Magánemberek egyéni dolgai nem igen érdekelték. Annál inkább a társadalmi élet és a politika országos eseményei. Vígjátékainak témáját legszívélyesebben ebből a tárgykörből választotta. Ezért van tele a *Madarak* is közéleti vonatkozásokkal. Olyan aktuális politikai célzásokkal, amelyek a mai néző számára már alig érthetők — külön magyarázat nélkül. Igy hát napjaink színházának számolnia kell azzal, hogy egy modern előadásban sok minden elvész az aristophanesi szatíra sava-borsából, igazi humorából és pajkos vidámságából, — ha filológiai hűséggel ragaszkodik az eredeti szöveg teljes és tökéletes megtartásához. Egyéb okokat nem tekintve, ezért volt szükség a *Madarak* esetében nemcsak *új fordításra*, hanem némi *átdolgozásra* is. *Révay* József finom tapintattal, körültekintő gondossággal és ritka avatottsággal oldotta meg mind a két, valljuk meg: rendkívül kényes és nehéz feladatot. A *lényeg* érintése nélkül tüntette el a darabból egyrészt a »vastagabb« kitételeket, másrészt a mulatság útjában álló »homályos« helyeket. S ahol az érthetőség úgy kívánta, a *szó* helyett az *értelmet* is magyarította. Szép és jó munkát végzett, amivel méltán rászolgált az elismerésre, — ha mingyárt sajnáljuk is, hogy Aristophanest nem *Arany* zseniális tolmácsolásában hallhattuk megszólalni a színpadon.

Aristophanes tudvalevően inkább az arisztokratákhoz, mint a demokratákhoz húzott, bár tagadhatatlan, hogy akárhányszor megsuhogtatta a gúny ostorát a demokrácia ellenfeleinek feje fölött is. Sokratest, Euripidest vagy Nikiast, az antidemokratikus párt vezérét, épúgy kicsúfolta, mint a demagóg Kleont. A *Madarakat* különben abban az időben írta, amikor a meggazdagodott, javakban duskáló athénieket elfogta a *vállalkozás* szelleme, amikor hatalmuktól megmárosodva, lehetetlen célok elérését tűzték maguk elé s nagyravágyó terveikkel már-már a valóság határán is túlrepültek. Némely későbbi magyarázó úgy is értelmezte darabját, mint átlátszó allegóriát, amely Athén kudarcba fulladt sziciliai expedíciójának képtelenségét példázza és gúnyolja. Ez a felfogás azonban aligha helytálló. Lehet, — írja Péterfy Jenő — hogy a nagy reményeket támasztó vállalat csakugyan adott némi indítékot Aristophanes képzelmének. De mikor a darab sok kommentárja Thukydides egész hatodik és hetedik könyvét elmeséli a költemény mélyebb megértésére, vagy amikor Peisthetairosban Alkibiadest látja s a mindent *kimondó* Aristophanesnél csupa *elhallgatott* vonatkozásokat vagy komoly intelmeket keres: akkor mi is inkább elmennénk Peisthetairosszal a madarak országába — ahol nincsenek ilyen tudós kommentátorok. Péterfynek nyilván igaza van. A *Madarak* ugyan a sziciliai és karthagói reménykedések túlfűtött atmoszférájában fogant komédia s a kor közhangulatának fantasztikusan torzító visszhangja, de lényegében mégis csak »vidám tréfa, *egy tavaszi délután álma*, amelyet Aristophanes az ő gúnyolt Athénje fölé egy ezopusi mese motívumából szőtt«. Baj lenne tehát, ha ma csupán a *politika* mához szóló hangjai harsognának ki belőle. A probléma mindenesetre fogós. Mert vagy úgy adják Aristophanest, »eredetiben«, hogy a közönség nem érti és nem derül rajta, vagy úgy, hogy »közelebb hozzák« a mai nézőhöz, akkor pedig elkerülhetetlen a szövegváltoztatás. A Nemzeti Színház az utóbbi lehetőséget választotta. S én ezért — ebben a *kivételes* esetben — nem mernék rá követ hajítani. Ellenkezőleg: dícsérem érte.

De vessünk egy pillantást magára a *Madarakra*. Két kalandos hajlamú athéni polgár, Peisthetairos (»a rábeszélő«) és Euelpides (»a nagy hívő«) — elégedetlen lévén a korrupt közállapotokkal, meg a türelmetlen hitelezőkkel — odahagyja a várost. A madarak segítségével *Felhőkakukvárat* épít a levegőbe, Ég és Föld között, ahol maga is madárrá változik át. Az újonnan alapított madár-birodalomba csakhamar tódulni kezd Athén minden kalandora, a svihák költőtől a hazug jogászig, a jóslatfejtőtől a besúgóig. Peisthetairos azonban bölcsen megválogatja új lakóit. De nemcsak az emberek, hanem az istenek is fölkeresik ezt a csodálatos »légvárat«, amely megakasztja az összeköttetést a földi világ és az Olympus között. Az emberek ugyanis most már csak a madarakat tisztelik s nem áldoznak többé az isteneknek, mire a kiéheztetett olympusiak kénytelenek alkudozásba bocsátkozni Peisthetairosszal, a madarak rigókirályával. Az alku vége: megegyezés. Ám Prometheus tanácsára Peisthetairos csak akkor köt békét az istenekkel, amikor Zeus átengedi neki menyasszonyul Basziléiát, vagyis a Világuralmat. Igy tehát a vígjáték a »birodalom-alapítók« győzelmével végződik s Peisthetairos a madarak seregétől kísérve, diadalmasan vonul be menyasszonyával az utopisztikus birodalom fejedelmi palotájába.

A csúfolódó szándék mellett a költő kesernyés, moralizáló felfogása is kiviláglik a darabból: a légvárak országában — de talán *egyedül* csak ott! — győz a becsület, béke, jóság és igazság; a görög furfang és eszesség pedig még az isteneket is meghódolásra készteti. Végső soron azonban legfontosabb itt mégis csak maga a *játék*. A vidám móka, élc, tréfa, csipkelődés, szatírizáló mulatság, amivel a Nemzeti Színház előadása nem is marad adósunk. A szerepek és a szereplők egykép sok derűs percet szereznek. S kivált a harmadik felvonás »offenbachi« jeleneteiből — amikor a Zeus tüzétől rettegő, öregedő Prometheus napernyője alá búvik, vagy az éhes Herakles sóvárogva nézi alkudozás közben az étvágyingerlő pecsenyesütést — a mai néző is kihallja a nagy komédiaíró »titáni kacagását« és önfeledten nevet vele együtt.

Az előadás kitűnő. Színes, eleven, kifejező stilizáltsága — ami *itt* valóban helyén van — zavartalanul egystílusban tartott. *Németh* Antal igazgató-rendező és *Both* Béla játékmester éppoly sikerült művészi foglalatot adott a darabnak, mint a szép jelmezek és színpadképek tervezője, *Jaschik* Álmos s a kísérőzene tehetséges szerzője, *Pongrácz* Zoltán, vagy a koreográfus *Nádasy* Ferenc. A szereposztás ugyancsak szerencsés s az összjáték is kifogástalan. Végre egy igazán jó előadás, amelyet fenntartás nélkül dicsérhetünk. A szereplők sorából első helyen *Makláry* Zoltánt emeljük ki. Nagyszerű játéka — Peisthetairos ember-madár szerepében — csupa ötlet, (például, ahogy helyenként skandálva mondja a verset) friss humor és művészien torzító kedvesség. De nem kevesebb elismerés illeti a többieket. Igy különösen *Gózont*, *Olty* Magdát, *Ujlakyt*, *Bodnárt*, *Matányt*, *Várkonyit*, *Majort*, *Gabányit*, *Forgácsot*, *Apáthyt*, *Tapolczait*, a szépen táncoló *Zádor* Gyöngyit és *Bornemissza* Évát, akik mind tehetségük javával szolgálják az előadás sikerét.

Kárpáti Aurél.

(*) **Ma temetik Martos Ferencet.** *Martos* Ferencet, számos világhírű magyar operett librettójának szerzőjét, nyugalmazott kultuszminiszteri titkárt, akinek súlyos betegségéről és haláláról már beszámoltunk, ma, szombaton délután félnégy órakor a farkasréti temető halottasházából helyezik örök nyugalomra.

(*) **Nádasdy Kálmán Turandot-rendezése Milánóban.** *Nádasdy* Kálmán, az Operaház rendezője vezetésével készül az opera december 6-i díszelőadására, Purcelle »*Dido és Aeneas*« című dalművének bemutatására. Nádasdy Kálmán pénteken este kétnapos tartózkodásra *Olaszországba utazott*. A jeles rendező, aki legutóbb nagy sikerrel rendezte a bécsi Operaházban a Bohémélet előadását, a Turandot rendezésére utazott Milánóba. A Turandotból szombaton éjszaka díszletpróbát tartanak, erre és az ezzel kapcsolatos megbeszélésekre utazott Nádasdy Milánóba, ahonnan hétfőn reggel visszaérkezik.

(*) **A Nemzeti Zenede Barátainak Egyesülete** november 30-án, este fél 8 órakor művészestét rendez a Katolikus Körben (IV., Molnár u. 11.) Kreszné Sztojanov Ida, Lili, Koréh Endre, Faragó György, Friss Antal, Szegedi Ketter Ernő, Polonyi Elemér és Szervánszky Péter közreműködésével. Jegyek a Nemzeti Zenedében és az esti pénztárnál válthatók.

Heimlich matiné holnap Z. H. (Koncert)

VÍGSZÍNHÁZ

Szerdán, november 30-án először

ÖREGEK ÉS FIATALOK

DODIE SMITH új vígjátéka.
Fordította: HARSÁNYI ZSOLT

FŐSZEREPLŐK:

Tolnay Klári, Vizváry Mariska, Titkos Ilona, Ligeti Juliska, Ráday, Somlay, Ajtay

*

A bemutató után az újdonság a Francia szobalánnyal felváltva fog színre kerülni

Jaschik Álmos

A mai magyar irodalom

A békeidőkhöz viszonyítva ma menynyiségileg szaporodott a magyar könyvek száma. Erősebb a verseny a kiadók között, több könyvet adnak ki s ujabban a kiállítás dolgában is igyekeznek egymást túlszárnyalni. A háboru és a háboru utáni évek rossz papirra nyomott, gondatlan kiadásu könyvei helyett most már egyre több a szép, gonddal és izléssel kiállított kiadvány.

Az amatőr-kiadásu könyvek divata a háboru után lendült fel. Mig béke-időben csak egészen elvétve adtak ki egy-egy amatőr-kiadásu könyvet, ma már a legtöbben versengve bocsátanak ki igen diszes kiállitásu, a különös diszü könyvek kedvelői számára való kiadványokat, sőt van kiadó (pl. Amicus, Kner), aki főleg ilyen könyvek kiadásával foglalkozik. Vannak feltünő ujdonságok is az amatőr-könyvek között: a *Toldi-trilogia* és *Gyulai Pál Nők a tükör előtt* cimü elbeszélésének Franklin-féle uj kiadása, mind a kettőt Jaschik Álmos müvészete emelte a finom müemlékek sorába. Nem a szó szoros értelmében vett amatőr-kiadás, de diszénél fogva idetartozik a Franklin-társulat kiadásában megjelent 4 kötetes Arany, továbbá *Gáspárné-Dávid Margit* »A divat története« (Pantheon), *Kozma Andor* Faust-forditása (Pantheon), Ady párisi noteszkönyve (Amicus), az egyre növekvő Ady-irodalomból *Révész Béla:* Ady tragédiája (Athenaeum).

Eredeti regény-ujdonságok keveset hoztak a kiadók a mostani karácsonyi könyvpiacra. Általában feltünő jelensége a mai magyar könyvtermelésnek a forditott regények nagy száma. Alig van nevezetes külföldi iró, régi és modern, akinek ne forditanák a müveit s népszerübb irókért valóságos versenyzés folyik. Ezzel szemben eredeti szépirodalmi mü aránylag kevés jelenik meg. Az utóbbiak közül meg kell emliteni *Harsányi* Zsolt uj regényét, valamint a fiatal *Kodolányi* János *Szép Zsuska* cimü regényét, amelyek kiváló tehetségeket revelálnak.

Néhány figyelemreméltó köztörténeti mü is magára vonja a figyelmet. *Steiner* Lajos *Görgey és Kossuth* cimü merőben uj adatokat tartaló könyve. *Milotay* István publicisztikai munkáinak terjedelmes kötete (*Tiz év*), *Supka* Géza *A nagy dráma* cimü könyve a háboruról és forradalomról ezek közül a legnevezetesebbek.

Könyvkulturánk fejlődésének örvendetes jele, hogy egyre nagyobb az érdeklődés a régi könyvek iránt. Különösen magyar irók régi szép kiadásait szeretik a gyüjtők. Néhány nagyon szép ilyen könyv-régiséget látni Lantos-könyvkereskedésében: Csokonai müveinek két (1816) és négy (1813) bécsi kiadását (1843—1816), a Fáy András meséinek bécsi (1820) és pesti (1824) és Himfy 1807-iki két kötetes kiadását, a *Helység kalapácsa* (könyomatu rajzzal illusztrált mindkét eredeti boritékkal, körülvágatlan, eredeti intakt példány) és a *Toldi* (eredeti boritékkal) első kiadását, szerfölött érdekes 18. századi régi ponyva-füzeteket (igen szép Tangredus história. Két szép világi énekek, Tzigányokról való história stb.).

A magyar könyv történetében az erőfeszités korszaka ez, a mai irók, kiadók súlyosan küzdenek a gazdasági viszonyok nyomásával, de megvan az erős igyekezet könyvkulturánk fenntartására, sőt fejlesztésére is.

A ma német irodalma

Németország, amely Anglia mellett a legnagyobb erőfeszitést teszi, hogy a történelmi mult az adott viszonyok és a jövő álmaitól fütött, sokszor tulfütött és forradalmi követelések között egy uj, reális szintézist hozzon létre politikai, gazdasági és társadalmi testében: legujabb müvészetében és irodalmában is visszatükrözi a lelkek forrongását, uj istenkeresését, uj létföltételekre törekvését. »Senki nem hiheti, amit az apja hitt« — ezt a Carlyle-i mondást szimbolizálja egész mai irodalma.

Óriási káosz, vonaglások, mikből azonban uj ragyogó csillagok, uj világkép születnek. Egyelőre harc és háboru az egész vonalon. Tudatos ellentét a naturalizmussal, a valónak vett külvilág és annak lapos fotografálásával. De tudatos ellentét a merő L'art pour l'art-ral, a Narciss-esztétikával is. Erélyes elvetése a szkepticizmusnak és nihilizmusnak. Hátatfordítás a logikának. Lenézése a konkrétnak; a csupán pillanatnyi jelenségnek. Ezzel szemben: személyes aktivitás, szuverén alkotókedv, a belső állapotok, átélések kivetitése kivetitésekbe, lelkesedésekbe, extatikus víziókba. Összeolvadás az egész emberiséggel, sőt misztikus testvériesülés a kozmosz-szal. »Végtelen utazás és átélés az élet, a világegyetem folyamán« — mint egy uj folyóiratuk, amely jellemzően a *Charon* nevet viseli, mondja. Ennélfogva egyetemes absztrakciók, hindu lélek-átültetések, orientális, szertelen képzeleti Bábel-tornyok. Uj technika is, amely minden iskolás korláton keresztültörve a ragadozó oroszlán uri ösztöneivel zsákmányol a képzőmüvészetek, a muzsika, sőt a mozitechnikai készlettárában. Hasznositja a primitiv őshangokat, a nagy sikolyt és kiáltást, az egymásutániság helyett az egymásmellettiségek, a dolgok egymásbafolyását, a plasztikát éppugy, mint az egysikuságot és mozgást, a pillanatnyi fényvetéseket éppugy, mint az étheri érzelmi rezgéseket.

Nagy, lázas ideges keresés ez, sok dadaista dadogással, érthetetlenséggel, sok tüzijáték-puffogás, sok barnum blöff, s mégis ifjuság, alkotóvágy!

S akik nem alkotóknak, hanem befogadóknak születtek, ni sem lehet érdekesebb, mint ezeket a fázisokat, amelyeket Kummer és Hans Neumann jó tájékoztató müvelt is követve röviden jellemeztem, szemmel kisérni: mint ostromolja meg ez a magabizó ifjuság nemcsak a Goethe régi klasszikus Olympusát, nemcsak a rég beérkezett Liliencront, Hauptmannt, Dehmelt, Sudermannt, hanem a »tegnap« oly divatos nagyságait: Strindberget, Wedekindet, Wilde-et, Maeterlinck-et, Schnitzlert, Hoffmannsthalt stb. Egyszersmind azonban, mint mutatják — sub specie aeternitatis — az átöröklés, az átvétel, nemzeti tősgyökeresség örök hatalmát. S a nemzetin felül egyetemes kapcsok, testvéresülési szivárványhidak, általános emberi együttszenvedés és együtt-örülés, együttes vágyódás és szárnyalás ez uj Álomország felé!

Sorge, Döblin, Däubler, Werfel, Edschmid, Kaiser, Haseclever, Unruh, Goering, Zweig, Tollet, Stadler, Trakl, Spengler stb., akiket a régibb kitünő kiadók (S. Fischer, Diederichs, Beck stb.) mellett az ujak (Kurt Wolff, Zsolnay, Die Weisen Blätter, Die Schmiede) karoltak föl, nem lesznek többé üres nevek azoknak, akik müveikbe uj szépségeket, uj igazságot keresve, behatolnak.

A mai francia irodalom

A francia könyvkiadói tevékenység a háboru óta rendkivüli mértékben növekedett, a rendes könyvek példányszáma sokkal nagyobb, mint tiz év előtt és a luxus-kiadások sokkal gyakoriabbak, ami annak tulajdonitható, hogy az olvasóközönség jelentékenyen megnövekedett és annak a ténynek is, hogy a bibliofilia, amely valaha csupán egyes kivételesek kedvtelése volt, nagyon elterjedt, végül pedig az az anyagi körülmény sem fontosság nélküli, hogy Franciaországban ma a könyvek aranyértékben alig ötven százalékába kerülnek a régi árnak, ami eléggé megmagyarázza a francia könyvtermelés fellendülését.

Csaknem az összes kiadók adnak ki luxus-kiadásu könyveket, de egynémely ház specializált az igen szép könyvek kiállitásában és minden kiadónak megvan a maga különleges karaktere.

Larousse nagy példányszámu szép könyveket ad ki (Franciaország története, a francia irodalom tört.) fényezett papirra nyomva, fénynyomatokkal illusztrálva, és könyveit saját maga köti be.

Crès és Conard mérsékelt árban adnak ki szép könyveket, amelyet hollandiai, vagy vászonpapirra nyomnak, amilyenek Crès: Les Maitres du Livres és Les Chefs d'oeuvres du théâtre, továbbá nála jelent meg Lalou: L'Histoire du la litterature contemporaine, amely idáig az egyetlen könyv, amely a mai irodalmi mozgalomról áttekintést nyujt. Conard adta ki Flaubert-t, Balzac-ot, Güy de Maupassant-t 8-r. kötetekben, amelyek valóságos klasszikus tipusai a könyvtári könyvvnek.

A *Nouvelle Revue Française* szintén ily könyveket ad ki és az »Edition originale des écrivains« c. vállalatának igen szép sikere van.

Azonban a legszebb ma megjelenő francia kiadványok kétségkivül Pelleton és René Kieffer kiadványai. Pelleton különlegessége a középnagyságu könyv, feketo rézkarccal vagy fametszettel illusztrálva, egy kiadvány példányszáma 500 és 1000 között váltakozik.

A grand luxe igen kevés számu példányához használt papiros japán vagy kinai, a többi példányhoz pedig hollandisi, vagy velinpapirt használnak.

René Kieffer, aki valaha könyvkötő volt és később lett kiadóvá, körülbelül ugyanugy dolgozik, de nagyobb alakban és kis 8° kezdve nagy 4°-ig mindenféle alaku könyv található nála. Szines akvarellek után készült, vagy fametszetü illusztrációi oly köteteket diszitenek, amelyek a francia irodalom minden korához tartoznak.

Joseph Hémard illusztrálta számára Molière *Képzelt beteg*-ét és Voltaire: *Micromégas*-át és nehéz megmondani, hogy miben van több humor, a régi szövegben-e, vagy az uj illusztrációiban. Quint Père Goriot számára csodálatraméltó kompozíciókat ad, amelyek telo vannak élettel és mélységgel. Picart az *Ezeregy éj* költészetét napsugaras akvarellekre forditotta le, azonban a tegnapi és mai irókról sem feledkezett meg. Kiefer Lotti, Jammes és Duhamel több müvét adta ki. Amennyiben e könyvek eredeti kötésben jelentek meg, szines borjubőr vagy hosszuszálas maroquin szolgál anyagul, aminél tökéletesebben összhangzó külsőt nehéz elképzelni.

Ez a fölsorolás tulságosan futólagos, mert sok más cég is ad ki szép könyveket, mint Ferroud, Piazza, Romagnol, la Sirène, la Connaisance stb., de lehetetlenség mindet elsorolni és a fönti néhány sor bizonyára elegendő ahhoz, hogy valamelyes fogalmat nyujtson a francia luxus kiadásokról.

A mai angol irodalom

A mai angol irodalom az összes nemzetek irodalmai közt talán a legnagyobb őserdő. Mert benne vannak a legnagyobb fák és benne van a legáthatolhatatlanabb sürüség. Ha a negyvenmillió angolra tizenhétmillió könyvolvasót számitunk, egy legujabb kimutatás szerint, minden angol olvasó havonta egy regényt »fogyaszt«.

Az angol alsóbbrendü regénnyel ugyanugy áll a dolog, mint az amerikai alsóbbrendü ujsággal: mindkettő alacsonyabb szinvonalat jelent a kontinentális szinvonalhoz képest. De ne felejtsük el, hogy Angliában a regény, Amerikában pedig az ujság sokkal mélyebbre hatol a tömegek közé, mint nálunk. Amely rétegek ott gyönge regényeket és rossz lapokat olvasnak, azok nálunk talán ha száz év mulva fognak egyáltalában olvasni.

Azonban a többségben lévő gyönge regények és lapok mellett ott vannak a kisebbségben lévő elsőrendüek, amelyekről egy kitünő francia kritikus, *A. Chevalley: Le Roman anglais de notre temps. Paris. Nouvelle Revue Francaise 1921. 256 p. c.* müben joggal irja, hogy ez a kisebbség mennyiségben felülmulja az *összes* francia regényirodalmat, minőségben pedig magasan fölötte áll. Pedig a franciák nem szoktak saját hátrányukra elfogultak lenni.

De persze kalauz kell ebben a rengetegben, olyan például, mint A. Chevalley, hogy ráakadjunk az értékekre. Még a régi irodalomban is mennyi előttünk ismeretlen érték lappang. Pl. Chevalley Defoe-t, akit mi csak Robinson Crusoe-ról ismerünk, szellemi óriásnak nevezi, akinek termékenysége mellett Balzac eltörpül. 250 müről biztos, hogy ő irta és több száz mást tulajdonitanak neki. (Összes müvei névtelenül jelentek meg.) A lehető legnyugottabb életet élte és csak 60 éves kora után kezdett regényeket irni, olyanokat, mint pl. *a Moll Flanders* cimü, amelyet e sorok irója már elolvastatott valakivel, aki abban a hiszemben olvasta végig, hogy valami egészen modern regényt olvas.

Az »öt nagy« irót mindenki ismeri: Kipling-et, Wells-t, Bennett-t, Galsworthy-t és Conrad-ot, aki a minap halt meg, de a többi ma is él. De ugyan ki hallotta hirét Samuel Butlernek, akire B. Shaw összes forradalmi ujdonságunak vélt eszméi visszavihetők?

A régi irók kultusza sem csökkenik. Pazar kiállitásban (börkötés, vékonypapir) *és* olcsón jelennek meg százezer számra az angol klasszikusok, Shakespeare, Shelley, Byron stb. stb. Szebbnél-szebb kiállitásban a százados hagyományu *Nursery Rhymes*.

Az angol könyvnek nem kellett kihevernie sem kiállitásban, sem árban a háborut, mert sohasem érezte meg azt.

Ez a négy cikk csupán főbb vonalaiban vázolja fel azt a gazdag könyvanyagot, amelyet a LANTOS RT. (IV., Muzeum-körut 3. I. emelet) mutat be

karácsonyi könyvkiállitásában (Book show)

Minden érdeklődő talál itt a maga izlésének és gazdasági helyzetének megfelelő, olcsóbb, drágább, de mindenkor szép és értékes könyvet, ajándékmüveket, bibliofil-ritkaságokat, számozott munkákat, illusztrált müveket, metszetekel. December 14-én, vasárnap délelőtt 10 órakor nyilik meg és karácsonyig naponta 10—6-ig van nyitva ez a kiállitás, amelyre minden érdeklődőt szivesen elvár a

LANTOS RT.

TÁVIRATOK

A szövetségesek pénzügyminisztereinek értekezlete

Páris, dec. 13. *(Havas.)* A szövetséges kormányok pénzügyminisztereinek értekezletét végérvényesen 1925 január 6-ra tüzték ki. A tanácskozások során kizáróan a Németország részéről 1923 január elseje óta teljesitett és az elkövetkező években a *Dawes*-terv szerint esedékes fizetésekről lesz szó. *Clementel* pénzügyminiszter a szövetséges pénzügyminiszteri értekezletre személyes meghivót intézett *Mellon* amerikai pénzügyminiszterhez, hogy az értekezleten Amerikát képviselje.

—

Az oláh pénzügyminiszter expozéja

Bukarest, dec. 13. *(Orient Radio.)* Az állami költségvetés tegnapi kamarai vitája során *Bratianu* pénzügyminiszter a kormány politikai irányelveit a következőkben foglalta össze: A közigazgatás egységesitése, az ország pénzügyi megszilárditása, az ország gazdasági kincseinek fokozottabb kitermelése és azok értékének emelése. A miniszter hangsulyozta, hogy külföldi utazásai alkalmával megállapitotta, hogy ezt a politikát a külföld mértékadó személyisége helyesnek ismerik el, ezek a személyiségek azt ajánlották neki, hogy ezen az uton haladjon tovább. A költségvetést a kamara elfogadta.

—

Döntőbirósági szerződés Finnország, Észtország, Lettország és Lengyelország között

Helsinki, dec. 13. *(Finn Távirati Iroda.)* A finn kormány meghivására szakértői értekezlet ült össze, hogy javaslatot dolgozzon ki *Finnország, Észtország, Lettország és Lengyelország között kötendő döntőbirósági és egyeztető szerződés* megkötésére. A bizottság megegyezésre jutott a javaslat tekintetében, amelyet az érdekelt kormányok elé terjesztenek a konvenció megkötése végett. A záradékoló jegyzőkönyvet már alá is irták.

—

Japán és az amerikai flottagyakorlatok

Tokio, dec. 13. A sajtó élénken kommentálja azt a körülményt, hogy az Egyesült Államok által a Csendes-Óceánon tartandó tengerészeti hadgyakorlat *összeesik a singaporei angol flottabázis kiépitésének ujra való megkezdésével.* A két körülmény összetalálkozásában *angolszász terjeszkedési kisérleteket lát.* Mint hirlik, nagyarányu népgyüléseket készülnek tartani e hó 21-én és a következő napokon, amelyen a következő határozati javaslatot fogják előterjeszteni: *Az emerikai tengerészeti hadgyakorlatok fenyegetik a keleti békét és ellentétben állanak a washingtoni értekezlet szellemével.*

—

Zár alá helyezték a franciaországi részvénytársaságok és bankok vagyonát

Páris, dec. 13. Az igazságügyminiszter intézkedésére tegnap zár alá vették az orosz államnak, valamint az orosz részvénytársaságoknak, főleg pedig azoknak az orosz bankoknak Franciaországban lévő vagyonát, amelyeknek székhelye Moszkvában van és Franciaországban fiókintézetet tartanak fel. Zárgondnokká *Jaudin* dr.-t nevezték ki. Hivatalos körökben azokról az okokról, amelyek erre az intézkedésre vezettek, kijelentik, hogy *tartani kellett attól, hogy a szovjetkormány a francia kormány részéről történt elismertetése után feljogositottnak hiheti magát a Franciaországban lévő orosz állami vagyon visszakövetelésére. A zár alá helyezett orosz bankok száma öt* s ezek a következők: az Orosz-ázsiai bank, az Orosz külkereskedelmi bank, a Pétervári nemzetközi bank, a moszkvai unióbank és az Orosz ipari és kereskedelmi bank.

A nemzetek szövetségének záróülése

Róma, december 13. A nemzetek szövetségének tanácsa ma délelőtt 11 órakor tartotta záróülését. A japán képviselő jelentésének tudomásulvétele után a tanács javaslatot fogadott el a konstantinápolyi görög lakosság kicserélésére vonatkozóan, majd jóváhagyta a konstantinápolyi görög kisebbségre és a szellemi együttmüködés párisi nemzetközi intézetére vonatkozó jelentéseket. A tanács elfogadta az olasz kormány javaslatait, amelyek a magánjog egységesitése céljából egy nemzetközi intézet alapitásáról szólnak. Ezután az ülést a záróbeszédek előkészitése végett egy fél órára megszakitották. A tanács elnöke ezután záróbeszédet mondott, amelyben megemlékezett azokról az uj javaslatokról, amelyeket a nemzetek szövetségének Németország, Ausztria, Magyarország és Bulgária fegyverkezésére vonatkozó ellenőrzési jogával kapcsolatban nyujtottak be, majd a genfi jegyzőkönyvről szólva, annak a véleményének adott kifejezést, hogy a jegyzőkönyv tárgyalásának elnapolása egyáltalán nem renditi meg azt a bizalmat, amellyel a népek a genfi jegyzőkönyv iránt viseltetnek. Azt a nagy kormányzási reformot, amely ennek a mostani alakulatnak alapjait érinti, nem lehet egy csapásra megvalósitani. A népszövetségi szervezeteket csak lassan lehet alkalmasabbakká tenni feladataik megoldására s együttesen a világbéke biztositásának fogják munkájukat szentelni.

Mellon Franco tanácselnök a lefolyt ülésszak munkálatainak részletes méltatásában *említés nélkül hagyta a Németország, Ausztria, Magyarország és Bulgária katonai vizsgáló-bizottságai elnökének megválasztása fontos kérdését, illetőleg azt a kérdést, hogy melyek legyenek azok az országok, amelyeknek e bizottságok elnökét ki kell nevezniök, noha ez a kérdés a napirend külön pontja volt.* Ilyenformán megerősitetlenül maradt az a hir, hogy a Németországba kiküldendő vizsgáló-bizottság elnökét Franciaország, az ausztriai bizotság elnökét Olaszország, a magyarországi bizottságét Anglia és a bulgáriai bizottság elnökét Svédország nevezi ki. Kétségtelen azonban, hogy Briand mindent megkisérel Rómában, hogy a németországi ellenőrző-bizottság elnökének kinevezési jogát Franciaország kapja meg. Ez a kisérlet azonban *Anglia és Svédország magatartása folytán eddig semmi eredménnyel sem járt.*

A záróbeszédek után a népszövetségi tanács ülésezéseit berekeszették. A legközelebbi ülésezés március folyamán lesz Genfben.

KISÁZSIA ŐSERDEIBEN

Hogy gazdálkodnak a havasi törökök

A hegyormokon, december hó

(A Magyarság tudósitójától.)

Utunk az *Alaman-Dagh* (Német-hegy) nevü hegységben mind feljebb és feljebb vezet. A hipszométer már 2200 méter magasságot mutat, de még mindig nem vagyunk az erdőövön felül. Csupán a tülevelüek (jegenye és erdei fenyő) arányszáma nagyobbodik a bükkfához viszonyitva. Itt éppugy, mint az erdélyi havasokban, a földieper szeptemberben érik. Végre kijutunk az erdőövön felül elterülő, füvel benőtt havastetőkre.

A flóra látszólag egyezik az erdélyi havasokéval. Miután a hegység alapja mészkő, keresem a mi mészkőhavasaink 2000 méteren felüli sziklái közt mindenütt nagy mennyiségben előforduló *havasi gyopárt* (Gnaphalium Leontopodium), de nem tudok ráakadni. A havasi fü- és egyéb növényfajok azonosak a Déli-Kárpátokban előfordulókkal. Két feltünő, mérges növény, az *Aconitum* és a *Heleborus*, azonban nem fordul elő. A mérges füvek és növények egyébként ezeken kevésbé lelegelt havasi réteken nem annyira szembeötlők, mint nálunk.

Ezt különösen a Retyezát egyes erősen lelegelt részein tapasztaltam. A száraz őszi hónapokban a sok háziállat által elfogyasztott fü nem nő meg többé. Az egész havas tavaszi üdezöld szine rozsdabarnává változik át. Csupán a csörgedező hegyipatakok mentén láthatók smaragdzöld sávok, melyek szélessége egyenlő a viz által öntözött területével. Az összes növényevő állatok, a *havasi egértől* és *nyultól* a szarvasmarháig itt keresik eledelüket s ennélfogva az üdezöld fü alig magasabb pár milliméternél. Minden megehető növényt az éhes állatok serege már megevett, vagy legalább lombjaitól és kérgétől megfosztott. Csak a *sisakvirág* (Aconitum) haragos-zöld cserjéje áll érintetlenül e pusztitás között. A nedvében fejlődő *alkaloidok* minden állat ellen teljes védelmet nyujtanak neki.

Az Alaman-Dagh hegységben először nyilt alkalmam reá, hogy a törökök havasi gazdálkodását megismerjem. Náluk is a termelésnek ez az ága teszi látszólag jövedelmi forrásaiknak egyik legtetemesebb részét s dacára annak, hogy ez a nép intelligencia és lelki kultura tekintetében messze meghaladja a Déli-Kárpátok oláh lakosságát, e téren sokkal kezdetlegesebb eszközökkel és kevesebb szervezettséggel dolgozik.

A gyermek dolgozik, a felnőt a napot lopja

A *juh* az az állat, amely körül ugy nálunk, mint Törökországban a havasi gazdálkodás tengelye forog. A Déli-Kárpátok pásztornépeit az az igyekezet vezeti, hogy lehetőleg nagy nyájakat gyüjtsenek össze, melyeket aztán lehetőleg csekélyszámu pásztorral tudnak őriztetni. Két pásztor 1500—2000 állatot legeltet. Külön nyájakban vannak a fiatal anyaállatok, külön a bárányok és a meddők s a legnagyobb gonddal őrködnek, hogy össze ne keveredjenek. A fejő juhokat naponkint háromszor, később kétszer fejik meg a *stina* nevü kunyhó mellett, ahol éppen csak annyi asszony tartózkodik, amennyi szükséges a fejéshez és a tejtermékek elkészitéséhez. Ilyenformán néhány ember és asszony látja el egy egész falu marhaállományának havasi gondozását, mig a többiek egyéb munkát végeznek odahaza. A gazdálkodást egy, legfeljebb két kunyhóban bonyolitják le. E kunyhók mellett néhány ól van felállitva, ahol a telep körül legeltetett szarvasmarha kis borjait helyezik el.

Az anatóliai havasokon a legeltetés időszaka alatt látszólag az egész falu kiköltözik a nyájakkal együtt a havasok telejére. A Déli-Kárpátok *stinaját* és az Alpok *Sennhütte*-jét helyettesitő török *Jaila* egy-két kunyhóból és a szükséges melléképületekből áll. Egész falu ez, amely majdnem ugyanannyi házból áll, mint az, amelyben — lent a völgyben — a telet szokták eltölteni. Az egyes tulajdonosok állatjaikat itt nem egyesitik nagy nyájakban, hanem minden török család háziállatjait külön kis csordában őrizteti családtagjai által. A tizéven aluli kisfiu eljátszik két-három tehénnel vagy bivalyborjuval, egy másik gyermek előrizget huszhuszonöt bárányt és gidát, *a felnőtt ember pedig lopja a napot ötven-hatvan anyajuh és kecske vagy tiz-tizenöt szarvasmarha és bivaly mellett.* Ez a rendszertelen és szervezetlen gazdálkodás, mely *nem áll magasabb fokon, mint az, melyet a bibliai szémita pásztornépek folytattak,* csakis ott lehetséges, ahol a rendelkezésre álló legelőterület aránytalanul nagy a legeltetett állatok számához képest. Az előállitott tejtermékek nincsenek oly gonddal elkészitve, hogy azokat külföldi piacokon értékesiteni lehetne és miután nemcsak az aránytalanul nagyszámu pásztor, hanem a vele a *Jailá*-ban lakó sok családtag is a sajt- és vajkészités idénye alatt sokkal többet fogyaszt, mint a kellő szervezettel dolgozó havasi gazdálkodásnál, az előállitott és eladható menynyiség is mindenesetre sokkal csekélyebb. Pedig a mohamedán népeknél a vajnak sokkal jelentékenyebb szerep jut, mint nálunk, mivel az nagyrészt a török háztartásból kizárt disznózsirt is pótolja.

Miután disznót nem tartanak, a törökök a sajtnak egyik fontos melléktermékét, *a savót, egyáltalában nem tudják értékesiteni.* Amit a kutyák meg nem isznak, azt kiöntik és igy teljesen kárbavész.

Régen jobb volt a legelő

Az anatóliai havasokon tenyésztett juh teljesen egyezik azzal, amit a Déli-Kárpátokban tartanak. Husa azonban sokkal jobb, kövérebb és izletesebb, s szinte teljesen nélkülözi a faggyut, mely a mi birkáink husát sok emberre nézve teljesen élvezhetetlenné teszi. Farkát tömlőszerüen veszi körül egy vastag zsirréteg, amelyből több kiló zsiradékot lehet kiolvasztani. A törökök ezt disznózsir helyett használják és saját tapasztalatomból állithatom, hogy az azzal elkészitett ételeket izleteseknek találtam. Másfelől azonban igaz, hogy e tekintetben nem tartozom a kényes emberek közé.

A kecskét értékes szőre miatt, mely finomság tekintetében vetekedik az ottani juh gyapjával, de annál sokkal erősebb, igen nagyra becsülik. Gyönyörü takarókat és apró szőnyegeket szőnek belőle, melyek a gyapjuból készülteket messze felülmulják. Legnagyobb csodálkozásomra azonban *ezekről a szőnyegekről már Konstantinápolyban nem tudnak semmit.* Elannyira, hogy a *Grand bazár*-ban legbehatóbb utánjárás dacára egyet sem tudtam felfedezni.

A tábori tüz mellett este a *csobánok (pásztorok)* meglátogattak, és mi sem természetesebb, mint hogy legeltetési és állattenyésztési kérdések körül folyt a beszélgetés. Egy öreg ember, aki sok legeltetési idényt töltött el az Alaman-Dagh-on, arról panaszkodott, hogy *fiatal korában a legelők mennyiségileg, de különösen minőségileg sokkal jobbak voltak.* Ugyanazt a panaszt gyakran hallottam idősebb emberek szájából a Délikárpátokban is, és miután a tiroli havasokat is bejártam a havasi gazdálkodás tanulmányozása végett és két évtizednél hosszabb időre kiterjedő saját tapasztalatokkal rendelkezem, e panasz alaposságát és okát meg tudom érteni. *Minden bajnak eredetét a legelővel üzött rablógazdálkodásban kell keresni.* Nappal az állatok nagy területeket bejárva, a füvet lelegelik és gyomrukban összegyüjtve annak legnagyobb részét a *Jaila* melletti karámokba viszik, ahol az éjszakát eltöltve, azt trágya alakjában lerakják. Ennek következtében a tulajdonképpeni legelőterületek azt a tápanyagot, melyet a földtől — fü anyagában — elhordtak, nem nyerik vissza trágya alakjában. Ellenben az éjjeli karámok mellett annyi halmozódik fel, hogy a tultrágyázás következtében növény egyáltalán nem fejlődhetik.

Maderspach Viktor

Elégtelen üzletmenet gondot okoz,
Elégséges csak megélhetést nyujt,
Jó üzletmenetet a hirdetés biztositcsak, ha
Jeles -en szövegezzük meg és a
Kitünő Magyarság-ban tesszük közzé azt.

SZÍNHÁZ • FILM

RONTÓ PÁL

Kállay Miklós új mesejátékát ma mutatja be a Nemzeti Színház

Két idegen földből sarjadt mesejáték rendkívüli sikere után *Kállay* Miklós költői munkássága elérkezett a költészet próbakövéig, a humorig. *Kállay* Miklós állja a próbát, új, ezúttal magyar mesetárgya a derü és móka elemeivel méltán sorakozik előző müveihez. A *Roninok*-ban a becsület és adott szó megingathatatlanságát, a *Godivá*-ban az állhatatos tisztaságot énekelte meg, a *Rontó Pál*-ban a férfias helytállás vonása jellemzi a mese irányát, de ehhez a fortélyosság és a leleményességének meglepő fordulatai adnak derüs, mulattató színt, s az egészet a magyar huszár legendás hírének dicsőítésére állítja be a költő. *Rontó* Pál alakjában szimbólummá lesz *«a huszár, aki sem az ördögtől, sem a haláltól nem fél»*. Ezt a szállóigét az ördög és a halál játékos figuráinak beállításával, tényleges szerepeltetésével érzékelteti. Kétségtelen, hogy a mesemondásnak ez a módja a nehezebb, a költőibb, a szebb, tehát természetes, hogy *Kállay* Miklós költői erejéhez ez a méltóbb. Kitűnő költőnk él is az alkalommal, fantáziájának színességét tárgyának szeretetére pazarolja, nyelvezetének kristályos csengése külön zenekíséretet ad a játéknak és túl a múló színpadi sikeren, *Rontó* Pál életrekeltésével a magyar irodalmat is jelentékenyen gazdagítja.

A keret, az előadás színes és lelkes, amilyet joggal igényelhet a költő. Mindenki a helyén van. *Jávor* Pál Rontó Pálja az ősi magyar kedély, a kérkedés nélküli magabízás és az egyenes jellem megtestesítése. Hibátlan alakítás. *Somogyi* Erzsi a komorna szerepében lelki hasonmása a hősnek, s amíg a férfiszereplők oldalán Rontó Pál a férfias komolyság, *Somogyi* Erzsi a humor és a kedély tárháza. A szembenálló párok másik két személye, a nagyúri kisasszony, *Szeleczky* Zita művészetében kapott finom árnyalatú, kedves megtestesítőt, s vele szemben a humort *Tapolczay* Gyula, Rontó Pál utitársa képviseli. *Tapolczay* Gyulának eleddig ez a legnagyobb szerepe, de ezzel az alakítással egyszerre a legkitünőbbek közé emelkedett. *Olty* Magda drámai feladatot kapott, — mint mindig, ezúttal is remekel. *Pethes* Sándor (a halál), *Juhász* József (az ördög) kettőse a mese ködéből lép elő acélélességű körvonalakkal. Kitünőek. *Várkonyi* Zoltán, *Gózon* Gyula, *Matány* Antal és még sok más nevét kellene idefrnunk. Mind megérdemelné, hogy legalább a neveik felsorolásával adózzunk munkájukért. *Vincze* Ottó kísérőzenéje magyarízű, jól festi alá a játékot, éppúgy mint Eugen *Stepat* orosz zenéje a kamcsatkai jelenetet. *Táray* Ferenc gondos játékmesteri munkája, *Jaschik* Álmos mesébe ringató, fantasztikus díszletei együtt szolgálják az előadás összhangját, s igen jó *Brada* Rezső huszártánc koreografiája is.

Boross Mihály.

Könyvsiker — filmsiker

Az amerikai könyvpiac legnagyobb üzleti sikert elért regényének listáján 1939-ben az elsők között szerepel az *Árvíz Indiában* című érdekes regény, amelynek nemrégen, a Fox hollywoodi studióiban filmváltozata is elkészült. Az a hatás, amelyet az érdekes téma regény formájában váltott ki a nagyközönségnél, nem hagyta cserben a filmet sem és *a könyvsikerből igen jelentős filmsiker lett.*

A clown: Paul Hörbiger

Az elmult esztendő német filmjei között szerepelt a *Männer müssen so sein!* című igen érdekes artista dráma, amelynek most, hogy a magyar mozik vásznán is megjelenik, az *Ilyenek a férfiak!* cimet adták.

Az *Ilyenek a férfiak!* meséje a kulisszák mögött játszódik s a nagy revük készítésének titkát tárja a közönség elé. Főszereplői Hans *Söhnker*, aki egy állatszelidítőt játszik és Paul *Hörbiger — ő a cirkusz clownja.* Új színésznőt is hoz az *Ilyenek a férfiak!* Hertha *Feiler* személyében, róla azt is tudni kell, hogy *Heinz Rühmann fiatal felesége.*

Oda ülhet ahova akar!

A rejtett világosság tegnap este már felragyogott *Budapest* legújabb filmszínházának homlokzatán, az *Erzsébet-körút* és *Dohány-utca* sarkán megnyíló *Híradó Filmszínház* kapuja fölött. Az építési munkálatokat már teljesen befejezték, most már csak a villanyszerelők és belső berendezők dolgoznak még és program szerint *csütörtökön már házifőpróba lesz az új moziban, pénteken pedig megkezdik az előadásokat.*

Érdekes és a pesti színházi és mozifronton eddig még ismeretlen rendszert vezetnek be egyébként az új moziban: *nem lesznek számozott helyek.* Mindenki oda ül, ahova akar és mivel az előadások folytatólagosak, akkor mehet be, amikor jónak látja és *akkor távozik a színházból, amikor kedve tartja...*

AZ UTOLSÓ PILLANAT

HELTAI JENŐ négy komédiája a Pesti Színházban

Premier szombaton, dec. 9-én

Szombaton, december 9-én mutatja be a *Pesti Színház*

Heltai Jenő

négy egyfelvonásos komédiáját

Az utolsó pillanat

gyüjtőcimen. Különleges helye van a nagy író életművében ennek a négy brilliáns kis színdarabnak. Nemcsak gyöngyszemei a színpadi írásművészetnek, hanem teljes mértékben hordozzák *Heltai* jellegzetes költői erényeit, a humort és a derűs bölcseséget is.

I. A fekete golyó

című házassági bohózatban

Gombaszögi Ella

játssza a főszerepet, egy ferencvárosi házasságközvetítőt, *Bihary* József, *Tompa* Sándor és *Balogh* Klári társaságában.

II. A fehérrózsás úr

című vigjáték egy hazalátogató külföldi magyar úr pesti éjszakája. Főszereplői:

Somlay Artúr

továbbá *Gombaszögi* Ella, *Dán* Etelka, *Kőmives* és *Dózsa.*

III. Az orvos és a halál

Emlékezetes sikere, bizarr témája, feszülő érdekessége indokolja a híres mesének, a kiváló író egyik legnagyobb sikerű művének felújítását, *Somlay, Somló, Dénes* György és *Kőmives* közreműködésével.

IV. Interju. Honthy Hannával

a mulatságos és frappáns főszerepben. *Perényi* László, *Sitkey* Irén, *Dán* Etelka és *Szepes* Lia a partnerei.

A darabokat *Horváth* Árpád rendezi.

A bemutatóra a pénztár már árusítja a jegyeket. (Telefon: 115-438 és 122-144.)

Fodor László üdvözlete a Vígszínházhoz

Fodor László «Születésnapi ajándék» című színdarabját mutatta be legutóbb a Vígszínház igen nagy sikerek között. Az előkészületeknél, sőt a premieren sem jelent meg a szerző, aki hosszú idő óta külföldön tartózkodik. Helyette rendkívül meleghangú levél érkezett, amelyben Fodor László hálás köszönetet mond a Vígszínház művészeinek, akik a sikeres darab előadásán résztvesznek.

MOZIMŰSOR

Sz. = szombat, Ü. = ünnep, v. = vasárnap.

ADMIRAL (Margit-körút 5/b. Tel.: 353—707): **Megbélyegzett asszony.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

ALKOTÁS (Gömbös Gy.-út 11. T.: 355—374): **Karosszék.** (¼4, ¾6, ¼8, ¾10, v. és ü. ½2-kor is.)

ANDRASSY (Csengery-u., Andrássy-út sarok. Tel.: 124—127): **Karosszék.** (¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v. és ü. 2, 4, 6, 8, 10.)

ATRIUM FILMSZÍNHÁZ (Margit-körút 55. T.: 154—024): **Szárnyas dandárok.** (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ½4-kor is.)

BELVÁROSI (Irányi-u. 21 Tel.: 384—563): **Judit.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. jobbt.: 2-kor is, balt.: 3, 5, 7, 9.)

BODOGRÁF (József-krt 63. Tel.: 149—510): **Asszony a tűzvonalban.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

BROADWAY-FILMSZÍNHÁZ (Károly-körút 3. Telefon: 144—212): **Áll a bál.** (½4, ½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ½2-kor is.) V. d. e. 11-kor matiné: **A 14-es futár.**

BUDAI APOLLO (Csalogány-u. 46. T.: 351-500): **Suez.** (½5, ¾7, 9, v. és ü. ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.)

CAPITOL FILMPALOTA (Baross-tér 32. Tel.: 134—337): **A három testőr.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. 11 és ½2-kor is.)

CASINO FILMSZÍNHÁZ (Eskü-tér 6. Tel.: 383—102): **Tánc a Föld körül.** (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ½4-kor is.)

CITY (Vilmos császár-út 36—38. T.: 111—140): **A negyedik nem jön.** (¾6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü. ¾4-kor is.)

CORSO (IV., Váci-utca 9. Telefon: 18-28-18): **Gibraltár.** (¼6, ¼8, ¼10, sz., v. és ü. ¼4-kor is.) Vasárnap délelőtt ¾12 órakor: Villon—Chopin-matiné.

CORVIN (József-körút és Üllői-út sarok. Tel.: 138—988): **A nőtlen férj.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

DAMJANICH MOZGÓ (Damjanich-u. 1. Tel.: 134—803): **Mr. Moto halálos titka.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. 2, 4, 6, 8, 10.)

DECSI FILMSZÍNHÁZ (Teréz-körút 28. Tel.: 125—952 és 121—343): **Szárnyas dandárok.** (6, 8, 10, sz., v. és ü. 4-kor is.)

ELIT (Szent István-körút 16. Tel.: 114—502): **Mámor.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

FORTUNA (Rákóczi-út 22. Tel.: 132—583): **Külvárosi szálloda.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

FORUM (Kossuth L.-utca 18. Tel.: 189—543): **A holnap hősei.** (¼6, ½8, ¾10, sz., v. és ü. ¾4-kor is.)

GLORIA (Thököly-út 58. Tel.: 144—800): **Megbélyegzett asszony.** (½5, ¾7, 9, sz. ½4, ½6, ½8, ¾10, v. és ü. ½2-kor is.)

HIRADÓ FILMSZÍNHÁZ (VII., Erzsébet-körút 13. sz. Tel.: 222—499): **Pénteken délelőtt 10 órakor nyitás. Híradók, kultúrfilmek,** színes rajzfilmek. (10 órától, óránként folyt.)

HOLLYWOOD FILMSZALON (Bethlen-tér 3. Tel.: 142—455): **Mámor.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

HOMEROS (Hermina-út 7. Tel.: 296—178): **Karosszék.** (¾5, 7, ¾10, v. és ü. ½2-től folyt.)

IPOLY FILMSZÍNHÁZ (Csáky-u. 63. Tel.: 292—626): **Karosszék.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

JÓZSEFVÁROSI FILMPALOTA (Kálvária-tér 7. sz. T.: 134—644): **Asszony a tűzvonalban.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

KAMARA MOZGÓKÉPSZÍNHÁZ (Dohány-u. 42. sz. Tel.: 144—027): **Két lány az utcán.** (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

KULTÚR KERTMOZGÓ (Kinizsi-u. 18. Tel.: 386—193): **Éjjeli kaland.** (5, ¾8, ½10, v. és ü. ¾2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10.)

LLOYD FILMSZÍNHÁZ (Hollán-u. 7/a. Tel.: 111—994): **Egy párisi ház.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

NYUGAT MOZGÓ (Teréz-krt 41. T.: 127—162): **Karosszék.** (½5, 7, ½10, sz. 4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

ODEON (Rottenbiller-u 37/f. Tel.: 130—263): **A megbélyegzett asszony.** (¾5, ¾7, ¾10, sz. ½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

OLYMPIA (Erzsébet-körút 26 Tel.: 842—947): **Broadway rózsája.** (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

OMNIA (Tel.: 130—125): **A kirchfeldi pap.** (5, ¾8, ½10, sz., v. és ü. 4, 6, 8, 10.)

ORIENT (Izabella- és Aradi-u. sarok. Tel.: 114—926): **Repülő asszonyok.** (¾5, ¾7, ¼10, v. és ü. ½2, ¼4, ½6, ¾8, ½10.)

OTTHON (Beniczky-u 3. Tel.: 146—447): **A megbélyegzett asszony.** (¼4, ¾6, ¾8, ¼10, v. és ü. ¾2-kor is.)

PALACE (Erzsébet-körút 8. Tel. 136—523): **Áll a bál.** (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

PÁTRIA (Népszínház-u. 13. Tel.: 145—673): **A három testőr.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

PHÖNIX (Rákóczi-út 68. Tel.: 144—450): **A megbélyegzett asszony.** (11, 1, 3, 5, ¾8 és ½10.)

RÁDAY (Ráday-utca 82. Tel.: 382—581): **Karosszék.** (½5, ¾7, ½10, v. és ü. 2, 4, 6, 8, 10.)

RÁDIUS FILMSZÍNHÁZ (Nagymező-u. 22—24. Tel.: 122—008 és 120—564): **Asszonyok szállodája.** (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü. ¼4, ½6, ¾8, ¾10.) V. d. e. 11-kor: **Walt Disney-matiné.**

REX MOZGÓ (István-út 39. Tel.: 139—416): **A megbélyegzett asszony.** (½5, ¾7, 9, sz. ¼4, ¼6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

RIALTO (Rákóczi-út 70. Tel.: 138—497): **Feleségem karrierje.** (½11, ½1, ¾3, 5, ¼8, ½10, v. és ü. 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.)

ROXY (Rákóczi-út 82. sz. Tel.: 143—824): **Asszony a tűzvonalban.** (3, ¼6, ½8, ¾10, v. és ü. ½2, ¾4, ½6, ¾8, 10.)

ROYAL APOLLO (Erzsébet-körút 45—47 Tel.: 141—902): **Kék csillag.** (¼6, ½8, ¾10, sz., v. és ü. 4, 6, 8, 10.)

SAVOY (Kálvin-tér, Üllői-út 2. T.: 146—040): **A három testőr.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

SCALA FILMPALOTA (Teréz körút 60. Tel.: 114—411): **Pygmalion.** (¼6, ½8, ¾10, sz., v. és ü. 3-kor is.)

SIMPLON (Horthy Miklós-út 64. T.: 268—999): **Egy párisi ház.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

TIVOLI (Nagymező-u 8. Tel.: 123—049): **Mr. Moto halálos titka.** (½5, 7, ½10, sz. ¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v. és ü. ¾2-kor is.)

TURÁN (Mozsár- és Nagymező-u sarok. Tel.: 120—003): **Megbélyegzett asszony.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

URÁNIA (Rákóczi-út 21. Tel.: 146—046): **Zágnak a szirénák, szárnyas dandár.** (5, ¼8, ½10, sz., v. és ü. ¾3, 5, ¼8, ½10.) V. d. e. 11-kor: **Magyar népi zene.**

VESTA MOZGÓ (Erzsébet-körút 39 sz.): **Mr. Moto halálos titka.** (11, ¼2, ¾4, ½6, ¾8, ½10, v. és ü. 11, 2, 4, 6, 8, 10.)

Miklós-nap a színházakban

Horthy Miklósnak, Magyarország kormányzójának névnapját megünnepli valamennyi színház. Előadás előtt minden színházban *ünnepi megemlékezés* lesz.

A *Nemzeti Színházban* ma este a «Rontó Pál» díszelőadása előtt *Bajor* Gizi mondja el *Ravasz* László dr. ünnepi beszédét, az *Operaházban* pedig a «Pázmán lovag» holnap esti díszbemutatója előtt *az ifjúság szónoka* üdvözli a kormányzót. A *Vígszínházban* vitéz *Benkő* Gyula mond hazafias verset a kormányzó tiszteletére és ünnepség előzi meg az *Andrássy Színház* előadását is.

A névnapi ünnepre külön alkalmi verset írt *Vály-Nagy* Géza, az ismert költő. Ezt a verset a *Városi Színház*, valamint a *Dunaparti Színpad* előadása előtt szavalják majd el. A *Belvárosi Színházban Ladányi* Ferenc *«Horthy köszöntője»* hangzik el ma este, az ünnepi alkalomból.

A *Fővárosi Operettszínházban* a «Pozsonyi lakodalom» előadása előtt *Thuróczy* Gyula mond felköszöntőt és ünnepi verset mondanak a *Royal Színház* színpadáról is. Megemlékeznek a kormányzó névnapjáról *Erdélyi Mihály mindhárom színházában, valamint a kis színházakban is.*

Hollywood két új és egy „régi" tizenhat éves sztárja

A «régi» sztár, akiről itt szó esik: Mickey *Rooney* nemcsak mint sztár szerepel régen *Hollywood* és a mozilátogató nagyközönség érdeklődésének homlokerében, hanem mint — *tizenhat éves is.* Andy *Heardy*, a *Heardy-család* kitűnő tagja, a *Metro* filmjeiről oly szimpatikusan ismert *Heardy* bíró fia azokban a történetekben, amelyek családjának életét szellőztetik, de egyben állandó keresztmetszetét adják az amerikai polgár életének és problémáinak, *állandóan mint tizenhat éves fiú szerepel.*

Mickey *Rooney* még nem volt tizenhat éves, amikor először játszotta el Andy Heardy szerepét és még most is csak tizenhat éves, amikor pedig már a *valóságban másfél esztendővel öregebb.*

Azt a filmjét azonban, amely *Tizenhat évesek* címmel készült el és került most át *Amerikából Európába*, mindenütt jelentős tetszést aratva, *tényleg tizenhat esztendős korában forgatták Hollywoodban.* A szűzsé már esztendők óta ott feküdt a *Metro* dramaturgjainak íróasztalában, de nem tudták felhasználni, mert nem volt alkalmas színész a főszerep eljátszására. A szó legszorosabb értelmében *megvárták, amíg Mickey Rooney kicsit idősebb lesz.*

De nemcsak Mickey *Rooney* éveinek múlására kellett várnia a *Metro*nak, a szereposztásnak voltak egyéb nehézségei is. Még egy *«tizenhat éves»* fiúra és egy hasonló korú leányra is volt szükség a *Tizenhat évesekhez.* Végre ezeket is megtalálták Judy *Garland* és Robert *Sinclair* személyében és csak ezután kerülhetett sor a film forgatására.

Kinek lelkét Tokaj bora hajtja

Az Operaház szerdán mutatja be Strauss János vígoperáját, a Pázmán lovag-ot, amelyet Lányi Viktor dolgozott át magyarra. A házifőpróba nézőközönsége elé ifjabb Oláh Gusztávnak azt a díszletét varázsolják az Operaház díszletmunkásai, amelynek keretében lezajlik a második felvonás nagy vadászlakomája. Jókedvű poharazás közben az álruhás király (Rösler Endre), az udvarmester (Laurisin Lajos) és a házigazda Pázmán lovag (Komáromy Pál) négy nemzet borait felváltva magasztalják.

KIRÁLY:

Azt kérdem én, hogy hol
Terem a legjobb bor?
Tán Délen, szép Itáliában,
Hol vulkáni a tűz a nap heve.
Ott pompás, édes zamatot áraszt
És lágyan bódít el a hegy leve.
Jó dalnok az, csak az lehet,
Aki olasz bort szeret.

OMODÉ:

Hogy hol, hogy hol
Terem a legjobb bor?...
Szép Frankhon földjén friss a szellem,
Ott pezsg a röpke, könnyed élc.
Mint tavaszi napfény fog csillogni elméd,
Ha gyöngyöző francia pezsgővel élsz.
Hogy szép nők szívét elrabold,
Csak idd a könnyű francia bort.

KIRÁLY:

Mit látok im
A Rajna partjain?
A szőllők ottan későn érnek.
Mert a tövek mély szirt-ágyát
A nap sokára járja át.
Ki német bortól gyakran részeg,
Az mind tudós és mélyre lát.
Katedrán szégyent sose vallsz,
Ha jó sok német bort nyakalsz.

PÁZMÁN:

A bor... a bor..
Rajtunk van most a sor!
E földet tenger vér áztatta,
Sok drága forró honfivér.
Kinek lelkét Tokaj bora hajtja,
Az még az ördögtől se fél.
Ha hősi harcok sodra vár,
Csak magyar bort igyál!

OMODÉ *(Pázmánhoz tántorog)*:

Pajtás! Testvér! Mákvirágom!
Csókolj meg és légy barátom.

Jubilál a Kamara Varieté

A Kamara Varieté a Terézkörúti Színpad helyiségében csak nemrégen nyitotta meg kapuit, de sikeres műsorának máris első jubileumát, buszonötödik előadását ünnepelte tegnap este. A varieté intim színpadán tegnap este huszonötödször jelentek meg a remek artisták, hogy bemutassák produkciójukat a közönség tapsai között. Az ünnepi előadás alkalmával egyébként zsúfolt ház volt, amelynek közönsége melegen tapsolta a szereplőket.

Színházak műsora:

Operaház (3, ½8). Kedd: A végzet hatalma (A 9), szerda: Pázmán lovag, csütörtök: Lakmé (B 8), péntek délután: A mosoly országa, este: Farsangi lakodalom (C 8), szombat: A láng (D 9), vasárnap délután: Piereite fátyola, Magyar ábrándok, este: Pillangókisasszony.

Nemzeti Színház (½4, ½8). Kedd: Rontó Pál (I), szerda: Rontó Pál (IV), csütörtök: Macbeth, péntek délután: Szülők lázadása, este: Rontó Pál (VI), szombat: Rontó Pál (VII), vasárnap délelőtt (½11): Süt a nap, délután: Donna Diána, este: Rontó Pál (VIII).

Nemzeti Kamaraszínház (4, 8). Minden este: Feleség, vasárnap d. e. (11): Racine-matiné, vasárnap délután: Szülők lázadása.

Vígszínház (½4, 8). Kedd: Kártyázó asszonyok, szerda: Születésnapi ajándék (C), csütörtök: Kártyázó asszonyok (D), péntek délután: Pygmalion, Hangverseny, este: Születésnapi ajándék (L), szombat: Születésnapi ajándék, vasárnap délután: Pygmalion, este: Születésnapi ajándék (R).

Belvárosi Színház (4, 8). Minden este: Végrendelet, péntek délután: Oltárok szentje, vasárnap délután: Földindulás.

Andrássy Színház (¼4, 8). Kedd, szerda, péntek, szombat és vasárnap este: Finom család, csütörtök este, péntek és vasárnap délután: Klotild néni.

Pesti Színház (4, 8). Szombat, vasárnap délután és este: Az utolsó pillanat.

Fővárosi Operettszínház (¼4, 8). Minden este és ünnep délután: Pozsonyi lakodalom.

Royal Színház (4, ½9). Minden este és ünnep délután: Ki gyereke vagyok én?

Városi Színház (½4, 8). Kedd, péntek, vasárnap d. u. és este: Tisztességes Anna, szerda: Rádió Élet-est, szombat (7): Az ember tragédiája.

Podium (½5, 9). Minden este és vasárnap délután: Színháznyitó műsor.

Dunaparti Színpad (9). Kedd: Nincs előadás, szerda: Főpróba, csütörtöktől minden este és vasárnap délután (½5): Új vidám műsor.

Komédia (½5, ½9). Csütörtök, szombat és vasárnap délután és minden este: Ki papája vagyok én?

Kamara Varieté (¼6, ½9, vasárnap ½3, ¼6, ½9). Mindennap délután és este: Kicsuda maga?

* **Karácsonyi hangversenyt** rendez a Népművelési Bizottság f. évi december hó 5-én, kedden este 8 órai kezdettel a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. A műsoron *Lisznyai Szabó* Gábor: „Magyar karácsonyi hangulatképek", *Deák-Bárdos* György: „Pasztorál-szvit", *Wolf* Hugó: „Karácsonyi éj" és *Ádám* Jenő: „Magyar karácsony" c. művek szerepelnek. Közreműködnek: *Tamás* Ilonka, *Nagypál* László, a M. kir. Operaház tagjai, *Pécsi* Sebestyén orgonaművész és a *Székesfővárosi Énekkar.* Vezényelnek: *Karnaly* Viktor, *Ádám* Jenő és *Deák-Bárdos* György.

Hogyan lett díszdoktor Kolozsvárt

Vilmos császár, a doorni remete

Amikor majdnem megbukott a kormány egy opportunus egyetemi határozat miatt

(Az Esti Kurir szegedi munkatársától.) A szegedi egyetem a napokban avatta föl *új díszdoktorát Kiss* Ferenc nyugalmazott miniszteri tanácsos személyében. *Kiss* Ferenc igen népszerű tagja Szeged város társadalmának, amely már régen, évtizedekkel ezelőtt, az «*Erdőültető*» előnévvel ruházta föl. *Neki köszönheti ugyanis Szeged népe, hogy a város valamikor kopár határát, amelyen szabadon száguldozhatott a futóhomok, ma nagy kiterjedésű, sűrű erdőségek borítják.*

Kiss Ferenc díszdoktorsága a *Ferenc József Tudományegyetem* köreiben emlékezetbe idézett

egy másik díszdoktort, az univerzitás legrégibb élő díszdoktorát, aki ezidőszerint szintén a fa-szakmában dolgozik: II. Vilmos, volt német császár közel harmine éves díszdoktorságára gondoltak a szegedi egyetem öreg professzorai.

Ezt a diplomát még akkor állították ki, *amikor a szegedi Ferenc József Tudományegyetem Kincses Kolozsvárt székelt és Erdély szívének legszebb dolbanása volt.*

A díszdoktori oklevelet különben veszedelmes belpolitikai viharok száguldották körül és kevésen mult, hogy nem lett kormányválság belőle.

Az ex-császárt az egyetem *természettudományi és mathematikai fakultása iktatta díszdoktorainak* sorába, pontosan 1910 december 23-án.

II. Vilmos német császár kolozsvári díszdoktorsága annakidején nagy *politikai szenzáció volt,* amint arról az egyetem régi, sárguló évkönyvei tanuskodnak.

Az ellenzéki lapok a támadások valóságos pergőtüzét zudították a kolozsvári egyetemre.

De azért állta keményen a harcot, *ha nem is nagy meggyőződéssel.* Mindenki érezte, hogy *az egyetemi tanács elhatározása opportunista határozat volt, amely bizony nem igen felelt meg Erdély szellemének, de még annak a szellemnek sem, amely a kolozsvári Alma Mater falai között uralkodott.*

Az elhatározáshoz ürügyül **az szolgált,** hogy a német birodalom uralkodója 1910 szeptember havában *a berlini egyetem fennállásának századik évfordulója alkalmából tizmillió márkás alapítványt létesített tudományos búvárlatok céljaira.* Az alapítvány célja volt *„oly intézmény létesítése, amely a kiváló tudósoknak a tudomány művelését és előbbrevitelét lehetővé teszi anélkül, hogy a kenyérkereset céljából tanítaniok kellene".*

Ez a vitathatatlanul szépcélú alapítvány indította a kolozsvári egyetem mathematikai és természettudományi **karát** arra, hogy *Hohenzollern* Vilmost **a** mathematikai és természettani tudományok tiszteletbeli doktorává jelölje 1910 október 17-én tartott kari ülésén.

A jelölés kissé „elsietve" történt és ezt az egyetem tanácsa úgy kívánta korrigálni, hogy a jelölés megtörténte után, de a választás megejtése előtt „illetékes" helyen tapogatózott, vajjon *számíthat-e a hozandó határozat legfelsőbb megerősítésére* **és** számíthat-e arra, hogy *II. Vilmos szívesen fogadja a főlkínálandó díszdoktori diplomát.*

A magyar kultuszminiszteri tárcának abban az időben gróf *Zichy* János volt a viselője, aki dr. *Szádczky* Lajos rektor bizalmas felkérésére közbenjárt ebben az ügyben. A kultuszminiszter az egyetem szándékát a monarchia berlini nagykövete útján bizalmasan tudatta a német császárral. Aztán *megkezdődött az izgalmas várakozás,*

de a német császári udvar válasza egyre késett, ami nagy nyugtalanságot keltett már nemcsak Kolozsvárt, hanem Budapesten és Bécsben is, mert az úgy — akarva, akaratlanul — politikai színezetet kapott.

Az egyetemet nagyon lehangolta az időközben megérkezett híradás, hogy Prága megelőzte Kolozsvárt, mert a prágai német egyetem orvostudományi kara 1910 novemberében díszdoktorrá avatta a német császárt, aki a prágai diplomát el is fogadta.

Sajtótámadások az egyetem ellen

Végre december első napjaiban

megérkezett Berlinből a bizalmas értesítés, hogy a császár szívesen fogadja a kolozsvári egyetem díszdoktorságát is.

Erre gyorsan összeült az egyetemi tanács és december 7-én annak rendje és módja szerint meghozta a német császár díszdoktorságára vonatkozó határozatát. Ezt aztán azonnal fölterjesztették a kultuszminiszterhez, aki *az egyetem tanácsdnak határozatát külön futárral küldte Bécsbe,* a legfelsőbb jóváhagyásért.

Közben *kipattant a dolog* és a budapesti lapok széltében-hosszában foglalkoztak a kolozsvári egyetem szándékával.

Az ellenzéki sajtó élesen támadta az egyetemet, a kultuszminisztert és az egész kormányt és nem látott mást Vilmos császár kolozsvári díszdoktorságában, mint politikai hajbókolást

Szádeczky rektor, amint évvégi jelentésében hangoztatja, azért sietett annyira a határozat kihirdetésével, mert csak így tájékoztathatta a félrevezetett közvéleményt az egyetem intencióiról. Ezek között az intenciók között első helyen a tízmillió márkás tudományos alapítvány tényе szerepel, de volt azért politikai magyarázata is az elhatározásnak. *«Hitünk és meggyőződésünk* — mondotta a rektor —, *hogy nemcsak politikai okok, hanem általános emberszeretet és humanizmus sugallata is vezérelte őt (II. Vilmost) akkor is, mikor két évvel ezelőtt egy véres háború borzalmait segített elhárítani határaink körül. Az is köztudomású tény, hogy II. Vilmos császár Magyarországnak és nemzetünknek jóakarója, sőt jól esik hinnünk, hogy lelkes barátja.* Ékesen szóló nyilatkozatát adta ennek akkor, *midőn a millenium alkalmával Buda várában felséges királyunknak vendége lévén, pohárköszöntőjében lelkesen magasztalta a magyar nemzet dicső multját és történeti hivatását...* Végül a régi Erdély fővárosában virágzó egyetem lehet legilletékesebb arra, hogy felújítsa emlékét annak a történelmi összeköttetésnek, melyben háromszáz évvel ezelőtt *a Hohenzollern-ház* az erdélyi fejedelemséggel állott, midőn az erdélyi alapítását törvénybeiktató *Bethlen* Gábor fejedelem felesége Brandenburgi Katalin volt.»

A diploma

Nagy gondot fordított az egyetem a diploma kiállítására. Az albumszerű okmány bőrkötésű tábláját *a budapesti iparművészeti iskola* készítette el a *Corvin*-kötés mintájára, öt zománcozott címerrel ékesítve. A négy pergamenlap kereteit régi magyar minták alapján *Förstner* Tivadar ipariskolai tanár rajzolta meg dús aranyozással és színes virágdíszítéssel.

Külön iparművészeti remek volt a diploma ékköre, bogárra [illegible]

a leghíresebb kolozsvári ötvös, munkája. A műremek elkészítése hónapokig tartott, de ezzel már nem is kellett annyira sietni, hiszen

Prága úgyis elorozta az elsőséget Kolozsvár elől.

Csak a következő esztendő júniusában utazott föl az egyetem küldöttsége Budapestre és adta át a diplomát a kultuszminiszternek *II. Vilmos* császárhoz való továbbítás céljából.

Az egyetemnek tulajdonképen az volt a célja, hogy

közvetlenül a német császárnak adja át a diszpolgári diplomát, de ez a törekvés hiábavalónak bizonyult.

Bizalmas érdeklődésre az a válasz érkezett, hogy *a német császárnak nincs ideje a kolozsvári egyetem küldöttségének fogadására,* mert nagyon elfoglalják utazási tervei és egyéb dolgai, ezért az oklevelet inkább dplomáciai úton kívánja átvenni. Augusztus végén aztán megérkezett a bécsi német nagykövet értesítése, hogy a császár örömmel fogadta a megtiszteltetést és a művészi diplomáért a legszívesebb köszönetét fejezi ki.

Ezzel be is fejeződött a kolozsvári diploma ügyének hivatalos része, de a fölvert hullámok *még elég sokáig nyugtalankodtak a kolozsvári Alma Mater körül.*

Igy lett *II. Vilmos* császár a Ferenc József Tudományegyetemen a matematikai és természettani tudományok díszdoktora, egyike azoknak a békebeli keveseknek, akik a díszdoktorok közül ma is élnek.

Magyar László

— A biztosító intézetek hivatali szünnapja. A kormányzó úr névnapján, december 6-án, szerdán a biztosító intézetek hivatali szünetet tartanak.

— A bányai evangélikus egyházkerület püspöki hivatala eddigi Deák-tér 4. szám alatti helyéről új helyiségbe költözött: VIII., Eszterházy-utca 12. Egyidejűleg megváltozott a püspöki hivatal telefonszáma; az új szám: 14-27-62.

— Készülődés a karácsonyi ünnepekre. A karácsonyi sütés-főzés kedves gondja minden háziasszonynak. Mit főzzön, mit süssön az ünnepekre? Éppen a kérdés időszerűsége miatt az Elektromos Művek honvédutcai főzőelőadásain a karácsonyi sütés-főzésre adnak tanácsot. Előadások: hétfőn, csütörtökön d. e. 10 órakor, továbbá szerdán d. u. 3 órakor. Program: habkarika és hólabda (karácsonyfadísz), diós-mákostekeres, pudding, parfé, hal- és húsételek.

— Hosszantartó béldugulásoknál egy-két pohár természetes «**Ferenc József**» keserűvíz az emésztőcsatornában felgyülemlett erjedő és rothadó anyagokat gyorsan és biztosan levezeti és így megakadályozhatja a vakbélgyulladás esetleges képződését. Kérdezze meg orvosát.

HOTEL IMPERIAL
holnaptól a
KAMARÁBAN

OSTENDE
„MINDENBŐL EGY KEVESET"
HEINEMANN
ORBÁN
RAJKÓK
LENDVAI JÓSKA
CIGÁNYZENEKARA

HÍREK MINDENFELŐL

■ ■ **AZ AMERIKAI HIVATÁSOS UJSÁGÍRÓK szervezete, az American Newspaper Guild, amelynek több mint tizenkétezer tagja van, üzenetet intézett az Ujságírók Nemzetközi Szövetségének (FIJ) elnökéhez, Kenyonhoz és főtitkárához, Stephen Valothoz. Az üzenet többek között a következőket mondja: «Igyekszünk kifejezni kimondhatatlan rokonérzésünket Európa minden hivatásos ujságírója iránt, akik kénytelenek ujra tanui lenni egy világháborúnak és akik továbbra is példát adnak embertársaiknak és nemzetüknek a bátorságból és hősiességből.»**

■ ■ **A NEUE ZÜRCHER ZEITUNG értesülése szerint nagy feltünést keltett Hágában az a kémkedési ügy, amelybe különböző minisztériumok magasrangú tisztviselői is bele vannak keverve. A kémkedési ügyből kifolyólag a szociális ügyeket intéző minisztérium G. W. F. van Hoeven nevü osztályvezetőjét feleségével együtt vizsgálati fogságba vetették, ugyanakkor pedig letartóztattak W. B. I. Buyet, a gazdasági minisztérium egy magasrangú tisztviselőjét.**

■ ■ **A SZOVJET-NÉPBIZTOSOK TANÁCSA Loktionov hadtestparancsnokot a belügyi népbiztos helyettesévé nevezte ki és egyidejüleg felmentette a Szovjetorosz légi haderő parancsnoki állásától.**

■ ■ **RÖVIDESEN MEGVALÓSUL az a régi svédországi terv, hogy a svéd nyugati partvidékről a Mélár-tó egyik kikötőjéig benzin-csővezetéket létesítsenek. Ez a vezeték a tervek szerint 320 kilométer hosszú lenne és évenként 230.000 tonna benzin szállítására volna alkalmas. Az építkezés költségeit hatmilliő svéd koronában irányozták elő. A vezeték megépítése minden valószínűség szerint legalább hat hónapot fog igénybe venni.**

■ ■ **AZ 1907. ÉVI hágai békekonferencián von Biberstein báró német kiküldött a tengeralatti aknák kérdésének tárgyalásánál a következőket mondotta: «A katonai cselekményeket nem kizárólag a nemzetközi jog kikötései irányítják. Vannak más tényezők is. A lelkiismeret, a jószándék és azok az érzések, amelyeket az emberiesség evlei diktálna', lesznek a legbiztosabb vezérfonalai a tengerészek magatartásának és ezek fogják szolgáltatni a leghathatósabb garanciát a visszaélések ellen. A német tengerészet tisztjei — ezt nyomatékosan hangsúlyozom — mindig is a legszigorúbban fognak alkalmazkodni az emberiesség és a civilizáció irallan törvényeihez.»**

■ ■ **A FÜLÖP-SZIGETEK aranytermelése szakértő becslés szerint az idén 25 százalékkal fogja fölülmulni az 1938. évi termelést. A kibányászott arany mennyisége szempontjából ezáltal a Fülöp-szigetek az ötödik helyet fogják elfoglalni a világ aranytermelő országai között. Az első helyen tudvalevően Délafrika, a másodikon Kanada, a harmadikon az Egyesült Államok, a negyediken pedig Ausztrália áll. Az ötödik helyet eddig Mexikó foglalta el és ennek helyébe lép most a Fülöp-szigetek, amely 1929-ben még csak 160.620 unciát, míg 1938-ban már 919.263 unciát termelt.**

■ ■ **BRAZILIÁBAN minden külföldi nyelven megjelenő ujsághoz teljes portugál nyelvű fordítást kell mellékelni. Ez az intézkedés főleg az olasz és német nyelven megjelenő ujságokat érinti.**

■ ■ **AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK repülőgépgyárai a legnagyobb titokban új vízhűtéses repülőmotor gyártásán dolgoznak. A motor hengerszáma igen nagy és óránként 643 kilométer elérésére képes. A repülőgép a felszálláskor majdnem merőlegesen tud felemelkedni. Ezt a hírt az amerikai mérnökök gyülésén jelentették be.**

■ ■ **AZ ANSCHLUSS ÓTA 99.672 izraelita felekezetü zsidó vándorolt ki az Ostmarkból. 45.172 Európa más tájain talált menedéket, 20.677 Észak-Amerikába, 6321 Dél-Amerikába, 2402 Közép-Amerikába vándorolt, 6194 zsidó Palesztinában szállt partra, 14.848 Ázsiában és 2560 Ausztráliában keresett új hazát.**

■ ■ **A HAMSTERLEY nevü 2160 tonnás angol gőzös a norfolki partok mentén vasárnap este összeütközött egy másik gőzössel és elsüllyedt. A legénységet — egy tengerész híján — Anglia keleti partján egy kikötőben partra szállították.**

■ ■ **A NEWYORKI LAPOK varsói jelentése szerint, Jadwiga Jedrzejovszka, Lengyelország legkiválóbb női tenniszjátékosa, ezidőszerint mint pincérnő dolgozik az egyik varsói vendéglőben.**

■ ■ **A „DAILY TELEGRAPH" írja meg azt a mulatságos esetet, hogy az egyik francia ujságíró beszámolt lapjában valahol a front mögött lefolyt légi ütközetről és többek között azt írta riportjában, hogy „füstfelhőket láttunk az Orion és a Plejadok csillagképei között". A francia cenzor ezt a kitételt „eltanácsolta", azzal az indokolással, hogy ezeknek a neveknek a közlése útbaigazítással szolgálhat a németek számára...**

■ ■ **A „VÍG ÖZVEGY" szövegkönyvének írója, dr. Loehner-Beda, aki egyébként több mint harminc éven keresztül volt Lehár Ferenc librettistája, a Paris-soir jelentése szerint a napokban Buchenwaldban meghalt. Az Anschluss előtt több meghivást kapott Hollywoodba, hogy szcenáriumokat irjon, de minden ajánlatot visszautasított, mert nem akarta elhagyni szülővárosát, ahol 1938 március 12-én letartóztatták.**

■ ■ **KÉT ÚJABB NÉMET katonadal-gyüjtemény hagyta el a napokban a sajtót. Az egyiket N. Simrock lipcsei kiadóvállalat adta ki „A repülők győznek" címmel, a másik pedig B. Schott mainzi kiadóvállalatnál jelent meg „Az új katona-daloskönyv" címmel.**

■ ■ **FULTON OURSLER, a „Macfaden Publications" főszerkesztője lapjában minden hónapban „Igazi detektivtörténetek" címmel tizenhat különböző, a valóságban megtörtént, felderitetlen bűnesetet közöl és száz dollár jutalmat tűz ki annak számára, akinek információja alapján a tettest le lehet tartóztatni. A legutóbbi nyolc év folyamán a közönség sorából rekrutálódott amatőr detektívek útmutatása több mint kétszáz gonosztevő letartóztatására vezetett.**

Felrobbant és lángokban áll Románia egyik legnagyobb petróleumfinomító telepe

Bukarest, december 5.

Az egyik legnagyobb román kőolajfinomító üzem tartálytelepén hétfőn este súlyos robbanás, majd tűzvész támadt. A tűzvész gyorsan nagy arányokat öltött, úgyhogy Bukarestből kellett erősítést kérni a tűzoltóságtól. Éjjel 23 órakor a tüzet még nem sikerült eloltani. Nem ismeretes, hogy vannak-e áldozatok. A károk igen jelentékenyek. Vizsgálatot indítanak annak megállapítására, hogy mi okozta a robbanást.

A robbanásról a további részleteket jelentik:

A tűz a ploestii Orion kőolajfinomítóban ütött ki. Több mint 200 vagón nyers és finomított kőolaj, az összes berendezési tárgyak és gépek a tűz martalékává lettek. A tűzoltók csak a tűz továbbterjedését tudták megakadályozni, a telep még mindig ég. A kár több mint 10 millió lei. Több készanyagtartály a levegőbe repült. *(MTI)*

Fordulat a nagykőrösi gyilkosságban

Kiszabadult Gáspár Dezsőné, akit felbujtással gyanúsítanak — Kecskeméten elmondotta, hogy ölte meg vőlegénye, Jakabházy-Ötvös Sándor, a budapesti Aranykakas vendéglőse, 1500 pengőért az anyját

Kecskemét, január 28.

(A Pesti Napló kiküldött tudósítójának telefónjelentése.)

Kedd délután két órakor a kecskeméti törvényház nagykapujában feketeruhás, *csinos szőke asszony* álldogált. Hunyorgatva nézett a napsugaras Rákóczi útra. Mintha rég nem látta volna a napot, mintha az utolsó heteket sötétben töltötte volna. Percekig tartott, amíg hozzászokott a nagy világossághoz és nekiindult a városház felé. A Beretvás-szállóba ment ebédelni, mohó étvággyal ette a menüt. A feketeruhás asszony *Gáspár* Dezsőnek, az egykor híres távolugróbajnok özvegye, *Fodor* Ilonka, akit egy hónappal ezelőtt *gyilkosság bűntettében való felbujtás gyanúja* miatt a főkapitányság bűnügyi osztályán letartóztattak és azonnal a kecskeméti ügyészség fogházába szállítottak. Október 25-én történt Nagykőrösön, hogy *Jakabházy-Ötvös Sándor, a budai Aranykakas vendéglő tulajdonosa, meggyilkolta anyját és azután öngyilkos lett. A gyanú szerint Gáspárné, a vendéglős menyasszonya bujtotta fel vőlegényét a gyilkosságra.*

Gáspár Dezsőné

A kecskeméti fogház most szabadult rabnője csupa terv, csupa energia: mintha az egyhónapos vizsgálati fogság sok mindent letörölt volna. Szinte úgy beszél a gyilkosságról, a gyilkosság előtti és azután következett eseményekről, mintha nem is róla lenne szó, hanem idegen emberek véres történetét mondaná el az ujságírónak.

A féltékeny vőlegény

— *Nyolc és fél éve,* — kezdi a nem mindennapi elbeszélést Gáspárné — hogy a bécsi gyorsvonaton megismerkedtem Jakabházy-Ötvös Sándorral. Bécsből utaztam Budapestre, ő Győrben szállt be a fülkémbe. *Belémszeretett.* Én férjnél voltam, természetes, hogy eleinte küzdöttem Sándor szerelme ellen. De nem hagyott nyugton, *elválasztott a férjemtől.* Pedig a férjem vagyonos ember volt, háztulajdonos is és én szerettem az uramat. De nem tudtam ellenállni Sándornak. Elköltöztem hazulról. Nagyon megbántam. Szerelmében nem ismert határt, brutális volt, sokat bántott és én, amikor már nem bírtam elviselni a bánásmódot, rendszerint elszöktem tőle. *Huszonegyszer szöktem el,* huszonegyszer talált meg Sándor magándetektívje. Megint magához vitt és erősködött, hogy *feleségül vesz,* amint sikerül elválni második feleségétől. Az első feleségétől, *Huszár* Ilonától rövid házasélet után elvált. Ebből a házasságból egy kislányuk született, Jakabházy Lenke. Nemsokára újra megnősült, *Illés* Mária lett a felesége, akitől két gyermeke született: Lidia és Mária. Tőle is különvált, de a második asszony nem egyezett bele a válásba és én csak vártam, hogy egyszer Sándor mégis elvesz feleségül.

— Vőlegényem *féltékeny* volt. Szeptember végén borzalmas *féltékenységi jelenetet* rögtönzött a Béla királyné út 42. számú házban levő lakásunkon, ott, ahol az Aranykakas nevű vendéglőnk is volt. *Fojtogatni kezdett, aztán előrántotta élesre fent borotváját... Már a nyakamon volt a penge, amikor berontott a szobába egyik pincérünk, Boros József, aki hátulról ráugrott vőlegényemre és kicsavarta kezéből a borotvát.* Sándor szinte magánkívül volt, úgy tántorgott ki a szobából, hogy látni lehetett: azt sem tudja, mi történt. Megint jött és bocsánatot kért, mit tehettem mást, *megbocsátottam neki, hiszen tudtam, hogy jó ember, de a vérének néha nem tudott parancsolni.*

1500 pengő

— Ebben az időben anyagilag meglehetősen rosszul álltunk. Egy főpincérünk 1200 pengőnket *elsikkasztotta.* Kádáruccai másik vendéglőnk bérlője a bérösszeget nem fizette meg. Az »Aranykakas«-hoz *készpénzre* volt szükségünk. Sándor sehol sem tudott pénzt szerezni. Panaszkodott nekem, hogy *van neki odalent Nagykőrösön 1500 pengője,* arra lenne szüksége. Ha ez az összeg meglenne, a pillanatnyi bajokon túl lenne, a karácsonyi ünnepek, a Szilveszter, az újév megint egyensúlyba billenthetné a vendéglőt. Honnan volt ez az 1500 pengő? Pár hónappal ezelőtt Sándor eladta egyik kisebb birtokát, de anyja, özv. idősebb *Jakabházy-Ötvös* Sándorné a vételárból a Nagykőrösi Takarékpénztárnál *letiltatott 1500 pengőt,* mondván, hogy ez az összeg neki jár, fia ezzel neki tartozik. Azt mondotta október végén Sándor, hogy leutazik Nagykőrösre, *megszerzi az 1500 pengőt,* mert az öregasszonynak — szerinte — nem volt joga a pénzt letiltani. Majd ő megfizeti anyjának az 1500 pengőt, ha lesz, de most erre az összegre sürgős szüksége van.

Két borzalmas fénykép

— Október 25-én reggel Sándor csakugyan elutazott Nagykőrösre. Másnap délelőttig én magam sem tudtam, hogy mi történt ott. Egyszerre csak bekopogott hozzám *Gergely* Gábor rendőrtanácsos, a nagykőrösi rendőrség vezetője egy budapesti detektívvel és bekísértek a főkapitányságra. Faggattak: *hol van Sándor, mit tudok Sándorról?* Én csak azt tudtam nekik elmondani, amit most elmondtam. Délután három óra volt, amikor *Zsigmondy* Endre rendőrkapitány szobájában Gergely tanácsos *elővett egy borzalmas fényképet.* A kép Jakabházyné portáján készült. *Az udvaron ott feküdt az öreg asszony: csupa vér volt, látni lehetett, hogy a nyakán egy hatalmas vágás van.* Felsikoltottam, amikor a képet megmutatták, szinte láttam magam előtt, hogy ezt a borzalmas vágást csak Sándor csinálhatta, hiszen pár héttel azelőtt az én nyakamnak is odanyomta az élesrefent borotvát.

— *Jaj Istenem, csak Sándor tehette ezt!* — kiáltottam a rendőrségen. És ekkor Gergely tanácsos *egy másik képet* mutatott: *Sándor feküdt az udvaron, az ő nyakán is borzalmas vágás.* Ájultan estem össze. Amikor magamhoz tértem, elmondották a rendőrtisztek, hogy mi történt október 25-én Nagykőrösön. *Vőlegényem borotvával elvágta anyjának torkát, azután ő — aki szinte beteg lett, ha borotválkozás közben megvágta magát — ugyanazzal a borotvával a saját nyakát vágta el és hogy biztosan meghaljon, kútba ugrott...*

— Este hétig tartott a kihallgatásom a főkapitányságon, részletes jegyzőkönyvet vettek fel vallomásomról s azután elengedtek. Én hazamentem a Béla király úti lakásomra, de december 15-én, miután a ház tulajdonosa, dr. *Schöffer* Pál kiadta lakásunkat és a vendéglőt özv. *Feldmann* Mórnénak, én a szemközti házba, a Béla király út 57. alá *Grácz* János borbélymesterhez költöztem. Közben egy alkalommal, december végén Zsigmondy kapitány beidézett a főkapitányságra, de én nem mentem el, gondoltam, hogy majd január első napjaiban jelentkezem. Ekkor már késő volt, detektív jött értem és *előzetes letartóztatásba helyeztek,* mert a kecskeméti ügyészség úgy látta, hogy a gyilkosságra való felbujtásban nekem talán *részem van.* A főkapitányságon már nem hallgattak ki, fogházőr jött értem Kecskemétről és lekísért a kecskeméti ügyészség fogházába, mert a vizsgálóbíró *elfogatóparancsot* adott ki ellenem. Talán nem került volna sor letartóztatásomra, hogyha szállásadóm, Grácz János nem felejtette volna el bejelentőlapomat a legközelebbi rendőrőrszobának átadni, de így azt hitték, hogy megszöktem és nem sikerült a kecskeméti ügyészség ellenem készült vádiratát nekem kikézbesíteni.

„Üsd agyon az anyád!"

— Szörnyű volt az út a vonaton a fogházőr mellett le Kecskemétig és szörnyűek voltak az első napok is Kecskeméten. *Mindenki úgy beszélt velem, mintha csakugyan gyilkos lennék,* mintha én bujtottam volna fel vőlegényemet, hogy ölje meg az anyját. Amikor lekerültem, nem tudtam még, hogy miért gondolnak az én bűnrészességemre. Kiderült, hogy egy *Rácz* Kálmán nevű cigány, aki hosszú ideig vőlegényem alkalmazásában állott és akit én küldönc nek használtam, azt vallotta, hogy hallotta, amikor én a budapesti Kőmíves-vendéglőben két évvel ezelőtt azt mondottam Sándornak: »Üsd agyon az anyád, azt a vén banyát!« Megjegyzem, én Rácz Kálmánt már több mint két éve nem láttam. De volt még egy tanu is: *Melánkovics* Antal, a vőlegényem egyik birtokának volt intézője, aki szerint én egyszer azt mondtam Sándornak: *»Üsd anyon az anyád!«*

— Amikor *Hatvani* Lajos vizsgálóbíró elém tárta ezt a két vallomást, azonnal követeltem, hogy *szembesítsenek* a tanukkal. A cigány a szemembe ezt mondta: *»Igen, mondta a nagysága azt, amit én vallottam«.* Hiába protestáltam, ez az ember kitartott vallomása mellett. Melánkovics már enyhítette a szembesítés során a terhelő vallomást s azt mondta, hogy én állítólag a következőket mondtam: *»Mért nem ütik agyon ezt a vén banyát, mindenkinek jobb lenne«.* Én továbbra is kitartottam eredeti vallomásom mellett: soha ilyen kijelentéseket nem tettem. A vizsgálat tovább folyt.

— Közben *rab voltam* a fogházban. Ettem azt, amit a rabok. Délben egy kis levest főzelékkel, este levest. Nem mondom, az Aranykakasban jobban főztek, de azért a rabkosztot is meg lehetett enni. Vasárnap különösen jó volt a koszt, mert kaptunk egy kis húst is. *Mindennap fürödtem, mindennap felsúroltam fűtött külön cellámat.* A rabok általában *nem nagyon szerettek* engem. Már a főkapitányságon, a 200-as cellában is bajom volt egy őrizetessel. Ez egy nő volt, akit azért hoztak be a detektívek, mert azzal gyanúsították, hogy köze van *Hustyava* György szűcsmester meggyilkolásához. Telebeszélte a fejemet, hogy nem ő a gyilkos. Odalent Kecskeméten pedig *sok bajom volt egy kőrösi asszonnyal, aki agyonütötte az urát és aki mindenáron én ellenem izgatta a rabnőket.* Hát nem is nagyon érintkeztem rabtársaimmal.

A búcsúlevél

— Közben többször kihallgattak és ekkor tudtam meg, hogy amikor Sándor október 25-én leutazott Nagykőrösre, először a takarékpénztárba ment. Itt nagy jelenete volt *Fehér* Mihály igazgatóval, aki *nem akarta kifizetni az 1500 pengőt addig,* míg az öregasszony fel nem oldja a tilalmat. Sándor mindent *összetört* a takarékpénztárban, ami a kezeügyébe került, azután ment csak haza a 18 szobás Jakabházy-kastélyba, ahol anyját egyedül találta. Biztosan vitáztak, veszekedtek, közben vőlegényemet elfogta a düh és megtörtént a gyilkosság és öngyilkosság. Azt is megtudtam, hogy *Sándor az öngyilkosságra már rég készülhetett, mert ruhájának zsebében találtak egy búcsúlevelet, amelyet négy héttel a gyilkosság előtt írt* és nekem címezte. Hogy mi van a levélben, nem tudom, mert nem adták még ki nekem.

— Kedd délben negyedkettőkor fogházőr jött értem, vizsgálóbíró elé vezetett, aki azt mondta, hogy szedjem össze mindenemet: *szabad vagyok.* Elképzelhető, hogy mit éreztem, amikor a vizsgálati fogság után kiszabadultam. Most már csak azt szeretném, ha értéktárgyaimat a zálogházakból kiválthatnám és majd a törvényszéki tárgyaláson bebizonyíthatnám, hogy *nem én vagyok a felbujtó.*

Mosolyogva, a fogságot szinte elfelejtve sétál a kecskeméti Kőrösi uccán a szörnyű történet elbeszélése után Gáspárné. Itt mindenki ismeri, köszöngetnek neki az emberek, de mögötte összesúgnak:

— Kiszabadult a Gáspárné...

Szőke Imre

Vádbeszéd és újabb incidens a Dréhr-ügy kúriai tárgyalásán

(Saját tudósítónktól.) Dréhr Imre bűnügyének kúriai tárgyalásán kedden *Gál* Jenő védő kifogást emelt az ellen, hogy a tárgyalóterem elé rendőröket állítottak. Szerinte a látszat szerint ez a karhatalom *befolyással lehetne a meghozandó végső ítélet tisztaságára. Loyczell* elnök kijelentette, hogy a karhatalmat ő kérte, hogy ezzel elejét vegye minden esetleges rendzavarásnak, de miután úgy látja, hogy ettől nem kell tartani, intézkedett, hogy *a karhatalmat vonják vissza.*

Ezután befejezték az iratok ismertetését, majd *Gál* Jenő újabb indítványokat tett. Különböző iratok, jegyzőkönyvek felolvasását kérte és azt hangoztatta, hogy *azért az elhibázott rendszerért, amely állami közpénzeket magánadósságok kifizetésére használt fel, nem lehet felelősségre vonni egy embert és különösen nem azt az embert, aki egész magánvagyonát és felesége vagyonát feláldozta a közért.* Kénytelen ragaszkodni a kért iratok felolvasásához, mert nem engedhet egy jottányit sem az igazságból, amely más nem lehet, mint Dréhr felmentése.

A kúriai tanács azonban *nem adott helyt Gál* Jenő indítványainak azzal az indokolással, hogy a kúriának nem áll módjában új tényeket megállapítani.

— A védő úr reggeli felszólalása után, — jelentette ki ezután az elnök — amelyben rendőri karhatalom eltávolítását sürgette, olyan kitételt használt, hogy *»ilyenmódon a kúria tekintélyét óhajtja megóvni«. A kúria tekintélye nem forgott kockán, ezt megvédelmezni különben is csak az elnöknek van módjában.*

Ezután sor került a vádbeszédre. *Makkay* Jenő koronaügyészhelyettes részletesen foglalkozott az egyes vádpontokkal és arra a következtetésre jutott, hogy *Dréhr Imre bűnös, ezért megfelelő büntetést kér.*

A tárgyalást ma délelőtt 10 órakor folytatják, amikor is *Gál* Jenő kezdi el védőbeszédét.

M. N. B. ENG.
AZEST-IBUSz
cserevonata
1936 február 8—22
RIVIERÁ-RA
San Remo, Monte Carlo, Nizza, Pengő 255-től és
ABBAZIÁ-BA
Pengő 183-tól
Jelentkezés és felvilágosítás:
AZEST Utazási és Menetjegyirodájában
VII., Erzsébet körút 18-20. Tel.: 45-5-50 és
IBUSz, Máv. Hiv. Menetjegyiroda
V., Vigadó tér 2 és az összes fiókirodái

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Kedden az abesszinek győzelemről számolnak be. Ezzel szemben az olasz előcsapatok már csak kétszáz kilométerre vannak Addisz-Abebától. A fővárosba törekednek, hogy az ottani hatóságnál megcáfolják a győzelmi híreket.

Kecskeméten ismét virágzik néhány gyümölcsfa. Nem tudják, hogy ez tavalyi harmadvirágzásnak számít, vagy idei elsőnek.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Megdrágult a női kalap.« »Szegény férfiak jobban jártak volna, ha a férfikalap drágul meg. Azt nem muszáj venni.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon hányszor kellene lebélyegezni a tőzsdei papírokat, hogy valamivel többet érjenek?«

A nap hőse: Monte Carlo, amely a csillagtúra célpontja. Százezer frankot kap a győztes és egy óriási sanszot: egy perc alatt elvesztheti.

Drágítják a kenyeret. Arra az álláspontra helyezkednek, hogy a mai körülmények között nem közszükségleti cikkről van szó, hanem luxuscikkről.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Sürgős éjjeli ülést tartottak a hölgyfodrászok.« »Nem csoda. A mai világban az ő egzisztenciájuk is hajszálon függ.«

Mindenben első a Pesti Napló

— **Alfieri államtitkár távirata Gömbös miniszterelnökhöz.** Dino *Alfieri* sajtó- és propagandaügyi minisztériumi államtitkár a következő táviratot küldte *Bécsből* Gömbös Gyula miniszterelnöknek: *Egy nagyszerű utazás végeztével, amelyet abban az új kocsiban élveztem, amely az Önök nemzeti iparának kiváló bizonyítéka, örömmel ismétlem Kegyelmes Uramnak a feledhetetlen fogadtatásért hálám legélénkebb kifejezését és egyben leglelkesebb üdvözletemet tolmácsolom a nemes, dicsőséges magyar nemzetnek és Excellenciádnak. Alfieri.*

— **A nemzetközi kisebbségi jogok.** *Schricker* Rudolf berlini politikai író, aki a Magyar Revíziós Líga meghívására tanulmányútra jött Magyarországra, kedden este a Külügyi Társaságban »A nemzetközi kisebbségi jogok és azok alkalmazása a csehszlovák politikában« címmel előadást tartott, amelyben megállapította, hogy a csehszlovák nemzeti állam voltaképpen a háborúelőtti soknyelvű Ausztria új kiadásban. Bár a párizsi szerződések biztosítják a kisebbségi védelmet és egyenjogúságot, a csehszlovák alkotmány ellentmond mindazoknak a kötelezettségeknek, amelyeket a Népszövetség az utódállamok számára előír. Sok panasz elintézetlenül hever a genfi levéltárakban, minthogy a Népszövetségben nincs meg az akarat, hogy hatalmát érvényesítse. A csehszlovák törvények még a párizsi szerződésekkel ellentmondásban álló állami alkotmánynak sem felelnek meg, amelyet pedig a kisebbségek mint kényszeralkotmányt egyöntetűen elvetnek. Kétségtelenül *szükség van a revízióra, ami nem jelent háborút,* mert a revízió volna az igazi európai béke legjobb alapja. Európa ma nem él rendes életet, csak vegetál. Európa népei annak a szellemnek revíziója mellett tesznek hitvallást, amely Versaillesban, St. Germaineban és Trianonban a mai európai zűrzavaros helyzet kiindulópontja volt.

— **A TESz küldöttsége Mikecz Ödön sajtófőnöknél.** A *Társadalmi Egyesületek Szövetsége* ötventagú küldöttsége tisztelgett kedd délután *Mikecz* Ödön miniszteri osztályfőnöknél, a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetőjénél. *Józan* Miklós unitárius püspök üdvözlő beszéde után *Mikecz* hangsúlyozta, hogy egy nemzet létét nem az anyagi erők alakulása, nem az anyagi feltételek szabják meg elsősorban, hanem az, *egészséges-e a nemzeti lélek, tudatában van-e hivatásának.* Kijelentette, hogy egyszerű és szerény munkása kíván lenni annak a mozgalomnak, amely a magyarság egységét kívánja megteremteni és biztosítani. Ennek az egységnek *a törekvések belső egységén kell alapulnia,* aminek előfeltétele a lelkeket formáló munka és amely munkának egyik tényezője a magyar sajtó is. A nemzet öncélúságában benne foglaltatik az is, hogy történelmi hivatásunkat teljesíteni kell a Kárpátok medencéjében. Ennek a hivatásnak teljesítéséhez nélkülözhetetlen az a társadalmi összefogás, amely a TESz-ben megnyilvánult. *Mikecz* Ödön **ezután hosszan elbeszélgetett a** küldöttség tagjaival.

Exlibris

Hamisítják a világhírességek exlibriseit
Kettészakadt a magyar egyesület

(Saját tudósítónktól.) A gyüjtés: tárgyaknak bizonyos kulturális eszme szerint való felkutatása, megszerzése és csoportosítása, — olvassuk a meghatározást a lexikonban. A gyüjtésnek számtalan válfaját ismerjük. Vannak képgyüjtők, régiséggyüjtők, bélyeggyüjtők, porcellángyüjtők, könyvgyüjtők stb., de vannak, akik csak a könyv tulajdonosának nevét díszes rajz alakjában feltüntető úgynevezett exlibriseket gyüjtenek. Hogy ez a gyüjtési szenvedély milyen elterjedt, annak bizonysága, hogy szerte a világon, *Magyarországon is külön egyesületük van az exlibrisgyüjtőknek.*

A Magyar Exlibrisgyüjtők Egyesülete 1932-ben alakult meg *Lyka* Károly elnöklete alatt s tagjai a társadalom legkülönbözőbb rétegéből kerültek ki, sőt *számos külföldi tagja is* van ennek a magyar egyesületnek. Az exlibrisgyüjtők, akárcsak a bélyeggyüjtők, levelezés útján csereviszonyban állnak a világ minden exlibrisgyüjtőjével. Valóságos irodalma van ma már az exlibrisgyüjtésnek, amelyről könyvek jelentek meg, sőt az egyesületek folyóiratokat is adnak ki.

Magyarországon a legrégibb exlibris *Verbőczy* Istváné volt, amelyből három darab maradt fenn, de ezeket is a bécsi Albertinában őrzik. Állítólag *Dürer metszetei* ezek az exlibrisek. Hazánkban az első rendszeres exlibrisgyüjtő *Siklósy* László volt, aki a háborúelőtti években *kiállítást* is rendezett gyüjteményéből. Jelenleg legnagyobb exlibrisgyüjteménnyel *Pinterics* Tibor cinkográfus rendelkezik: *huszonhétezer különböző exlibrise van a világ minden tájáról.*

Természetesen csak művészi rajzú exlibriseket gyüjtenek, vagyis olyanokat, amelyeket festőművészek és grafikusművészek készítenek az egyes könyvbarátok egyéniségét kifejezve. Az exlibrisgyüjtőknek is vannak *specialistái.* Igy például egyesek csak írók, mások orvosok, vagy ügyvédek exlibriseit gyüjtik. Németországban él egy *Zimmerman* nevü patikus, aki *kizárólag patikusok exlibriseit gyüjti és erről már könyvet is adott ki.* Sokan az erotikus exlibrisekre specializálják magukat és gyüjteményükben nem türnének meg olyan metszetet, amelyen legalább női akt nincs.

Az exlibristagyüjtők között ilyen nevek is találhatók: *II. Vilmos német császár leánya Antonia Viktória, Carmen Sylva, a néhai román királyné, XIII. Alfonz, az ex spanyol király, Casals Pablo, a világhírü gordonkaművész, Hötzendorfi Conrad, Jászai Mari.* A világ legnagyobb magángyüjteményének tulajdonosa egy osztrák arisztokrata, *báró Hoscheck,* akinek *mintegy százezer* különféle exlibrise van a világ minden tájáról. A legnagyobb hivatalos gyüjtemény a *British Museumé,* százezer darabon felül, míg a magyar iparművészeti könyvtár gyüjteménye *tizezer* darabból áll, az sincsen rendben.

Az exlibrisnek értéke nem aszerint alakul, hogy ki volt a tulajdonosa, hanem hogy *milyen művészi értékü a rajza.* Mert például *Erzsébet királyné* exlibrise semmi más nem volt, mint egy nagy E. betü. A régi exlibrisek közül igen értékes *Pompadour marquise-é, Napoleoné,* a régi magyar emlékek közül pedig Verbőczyén kívül a *bártfai templom parochiájának* exlibrisei.

— Az exlibriseket már csak azért sem lehet értékelni tulajdonosuk híressége szerint, — magyarázta munkatársunknak *Pinterics* Tibor, a Magyar Exlibrisgyüjtők Egyesületének főtitkára — mert ezt *könnyen lehet hamisítani, aminthogy meg is teszik.* A művészi rajzot és metszetet azonban nem lehet hamisítani.

— Az exlibrisgyüjtés nálunk tulajdonképpen csak egyesületünk megalakulása óta lendült fel, de, sajnos, ezen a téren is megnyilvánul a magyar betegség, a széthúzás, mert legutóbb *ellenegyesület alakult Debrecenben.* A mi gyüjtőink nemcsak kulturális és művészi szempontból fejtenek ki hasznos munkát, hanem abból a szempontból is, hogy kiterjedt cserelevelezésükkel összeköttetésben állnak a világ minden tájával, ahonnan *barátokat szereznek a magyar grafikának és festőművészetnek,* aminek bizonysága, hogy tagjaink állandóan kapnak leveleket *Uj-Zélandból, Ausztráliából, Tibetből, Japánból,* a *Fokföldről,* ahonnan magyar művészek metszeteit kérik az ottani exlibrisgyüjtők. *A pápa könyvtárának exlibriseit például a magyar Jaschik Álmos tervezte.*

— **Véres zavargások után bezárták a kairói egyetemet.** *Kairóból* jelentik: A rendőrség este tüzelni kezdett Damanhurnál a tömegre. Egy fiatalember *meghalt,* egy másik *megsebesült.* Az összetűzést igen heves jelenetek és rendzavarások előzték meg. A néptömeg *kifosztotta a rendőrfőnök lakását* és az *uccai lámpákat kidöntötte és összezúzta.* A kereskedők bezárták üzleteiket. Kairóban a *diáksztrájk folytatódik s igy az egyetemet bezárták.*

— **Névváltoztatás.** Belügyminiszteri engedély alapján *Rózner* Sámuel nyug. csendőrtiszthelyettes családi nevét *Révész*re változtatta.

— **Politikai kérdések nem szerepeltek a főispáni értekezlet tárgysorozatában.** Félhivatalosan jelentik: *Kozma* Miklós belügyminiszter elnökletével kedden délben kizárólag adminisztratív kérdések megbeszélése végett főispáni értekezlet volt a belügyminisztériumban. Tárgyaltak az erdőtelepítések és fásítások végrehajtásáról, majd a kis- és nagyközségek szegény és inségügyeinek vármegyei alapon való megszervezéséről és kisebb jelentőségü adminisztratív kérdésekről. *Politikai problémák nem szerepeltek a tárgysorozatban.*

— **Az Uruguayból kiutasított orosz kereskedelmi küldöttséget nem engedik partraszállni Braziliában.** *Rio de Janeiroból* jelentik: A braziliai hatóságok az Uruguayból kiutasított szovjetorosz kereskedelmi megbízottakat Braziliában *nem engedték partraszállni.*

— **A görög választások végeredménye.** *Athénből* jelentik: Hivatalos jelentés szerint a választás eredménye a következő: *Venizelosz*-párt 127, *Caldarisz*-párt 69, *Kondilisz* és *Teotokisz* pártja 63, *Metaxasz* pártja 7, *Kocamanisz* pártja 4, *Köztársasági* párt 7, *Független* venizelisták 4, *Agrárpárt* 4, *Kommunistapárt* 15. Eszerint megválasztottak 143 *Venizelosz-ellenes* és 142 *Venizelosz hívének* számító képviselőt.

— **Végh József és Armandola Erzsébet kapta az első osztrák-magyar csereösztöndíjat.** Az osztrák-magyar kulturális egyezmény értelmében dr. *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter javaslatára az osztrák közoktatásügyi minisztérium az első csereösztöndíjakat *Végh* József debreceni egyetemi gyakornoknak és *Armandola* Erzsébet szegedi középiskolai tanárjelöltnek adományozta, nyelvtörténeti, illetve településtörténeti tanulmányok végzésére.

— **Héthónapi börtönre ítélték Rákosliget érettségi-hamisító főjegyzőjét.** Kedden került a pestvidéki törvényszék elé *Szávay* István, Rákosliget vezető főjegyzője, akit néhány hónappal ezelőtt letartóztattak, mert — a vád szerint — *hamis érettségi bizonyítvánnyal lett főjegyző és egész életén át hamis bizonyítványokkal operált. Hétrendbeli közokirathamisításért* vonták felelősségre. Szávay azzal védekezett, hogy *a hamis érettségi bizonyítvány vádjában valóban bűnös, de más hamisításokat nem követett el.* Kihallgatták vitéz *Endre* Lászlót, a gödöllői járás főszolgabíráját, majd a bíróság *héthónapi börtönre ítélte el Szávayt,* súlyosbító körülményként mérlegelve, hogy Szávay *a közhivatalnoki tisztességbe vetett hitet ingatta meg.*

— **Betegsegélyzőalapot kapnak a rendőrök és a csendőrök.** A belügyminiszter javaslatot nyujtott be a képviselőházban a rendőrlegénységi és csendőrlegénységi betegsegélyezési alap létesítéséről. A miniszter felhatalmazást kért az alapok létesítésére s arra, hogy a szükséges fedezet biztosítása végett az igényjogosultak készpénzilletményéből legfeljebb 2 *százalékos hozzájárulást* vonathasson le.

— **Egyesültek a francia kommunista és szocialista szakszervezetek.** *Párizsból* jelentik: A szocialista és a kommunista szakszervezetek régóta előkészített és bejelentett egyesülése végre *megtörtént.* Mindkét szakszervezet kimondotta feloszlatását, a jövőben pedig mint *közös szakszervezet fog működni. (T.)*

— **Két évig tartó sakkmérkőzésen Magyarország csapata győzött Franciaország ellen.** Utoljára 1843-ban mérkőzött egymással a magyar és francia válogatott sakkcsapat — a távolból. A mérkőző felek ugyanis *levélben jelentették be egymásnak lépéseiket* és igy nem csoda, ha a játszmákat évek alatt fejezték be. Több mint kilencven év multán mérkőzött ismét egymással hasonló körülmények között a két csapat és a mai magyarok megismételték egy évszázaddal ezelőtt élt őseik győzelmét. *A mérkőzést a magyar csapat 11:5 arányban nyerte. Abonyi* István Gibaud, dr. *Elekes* Dezső Demogue, dr. *Vécsey* Zoltán Delannoy ellen két-két játszmát nyert. Dr. *Nagy* Géza Casiert egyszer verte, egyszer döntetlenül végzett vele. *Szigeti* Miklós dr. Bos ellen, *Szücs* Árpád Biscay ellen és dr. *Benedek* Dezső Betbedor ellen egyszer győzött, egyszer vesztett. Dr. *Vajda* Árpádnak csak egy eldöntetlent sikerült elérni Crepeux-val szemben, a másik játszmát elvesztette.

— **Hashajtó sok van** — biztos, enyhe, jó és olcsó az orvosok által ajánlott Artin dragée.

— **Szurokkal leöntötték és tollakkal behintették egy katolikust Belfastban.** *Dublinból* jelentik: *Belfastban* négy ismeretlen férfi megtámadott egy katolikus fiatalembert, aki éppen a templomba tartott. A templom mögé cipelték, egy uccai lámpa oszlopához kötözték, majd *szurokkal leöntötték és tollakat szórtak rá.* Mintegy negyedóra mulva szabadították ki helyzetéből. *Észak-Irországban* az utóbbi időben *gyakoriak az ilyen támadások.*

— **Házasság.** *Bien* Elza és *Grünwald* Lajos (Kaposvár) házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Valkó Ágnes Marianne (Gyöngyös) és *Vas* Endre (Budapest—Gyöngyös) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

= **Ha fáradt és izgatott,** ha a hasban feszülés érzése kínozza és gyakori félelemérzetben szenved, akkor igyék reggelenként éhgyomorra egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvizet.

= **A nátha** hosszantartó és kellemetlen betegség. Anacot-pasztilla a legjobb orvossága.

= **Gyümölcstermelők figyelmébe!** Most került ki a nyomdából egy gyakorlati növényvédelmi útmutató, amely nagyobb gyümölcsösökben szerzett tapasztalatok alapján készült. Minden érdeklődőnek díj- és portómentesen megküldi »Agró« Növényvédelmi és Mezőgazdasági Rt., Budapest, IV., Hajó ucca 2.

	Könyvnapi ár		Könyvnap utáni ár	
	fűzve	kötve	fűzve	kötve
József Jolán: *József Attila élete.* (Cserépfalvi.)	5.—	7.—	7.50	9.50
Juhász Gyula: *Összes versei.* (Szukits, Szeged.)	7.20	8.80	8.80	10.—
Kacsó Sándor: *Lélekvesztőn.* (Erdélyi Szépmíves Céh.)	4.—	—	5.—	—
Karácsony Sándor: *A magyar világnézet.* (Exodus.)	4.50	—	6.—	—
A képzőművészet iskolája. Szerk.: **Szőnyi István.** (Győző Andor.)	—	9.60	—	12.—
Kertész Árpád: *A nyomtatott betű története és útja Magyarországon.* (Magyar Nyomdászok Társasága.)	3.50	—	4.50	—
Kodolányi János: *Baranyai utazás.* (Turul Szövetség.)	3.60	6.—	6.—	9.—
Sinka és Veres Péter művével együtt.	—	6.50	—	8.80
Kosztolányi Dezső: *Lángelmék.* (Nyugat.)	2.80	—	3.20	—
Lestyán Sándor: *Kiskutya, Nagykutya.* (Vajna és Bokor.)	4.—	—	5.—	—
Magyar Asszonyok Versei. (Palladis.)	—	4.50	—	5.50
A Magyar Irodalom Pantheonja. (Dante.)	—	4.80	—	5.80
Mai Enciklopédia. (Liber, Hungária bizomány.)	—	6.50	—	7.50
Márai Sándor: *Mágia.* (*Révai.*)	—	7.50	—	12.—
Mécs László: *Összes versei.* (Athenaeum.)	5.—	—	6.20	—
Mikszáth Kálmán: *Szent Péter esernyője.* — *A vén gazember.* (Révai.)	7.60	9.20	9.60	12.60
Mollináry Gizella: *Betévedt Európába.* (Grill Károly.)	—	5.80	—	7.20
Móricz Zsigmond: *Rózsa Sándor a lovát ugratja.* (Athenaeum.)	1.90	—	2.90	—
Mosolygó történelem. Szerk.: **Dékány András és Sárváry Dezső.** (Renaissance.)	3.80	5.20	4.50	5.80
Murátí Lili: *Szeretni kevesen tudnak.* (Vajna és Bokor.)	6.—	8.—	9.—	11.50
Németh László: *A minőség forradalma. I—IV.* (Magyar Élet.)	5.—	—	6.—	—
Ősz János: *Csudatáska.* (Erdélyi Szépmíves Céh.)	—	3.90	—	5.20
Papp Jenő: *Ngitány.* (Stádium.)	—	2.40	—	2.80
Pátzay Pál: *Szinyei-Merse Pál.* (Officina.)	1.40	—	1.90	—
Petőfi Sándor: *Utirajzok.* (Officina.)	—	2.60	—	3.60
Prinz Gyula: *Erdély-útmutató.* (Danubia.)	4.80	6.50	5.80	7.80
Ráth-Végh István: *A szerelem regényes életrajza.* (Cserépfalvi.)	—	12.—	—	14.—
Reményik Sándor: *Összes versei.* (Révai.)	4.90	6.80	5.50	7.20
Rudnóy Teréz: *Izzó kemence.* (Dante.)	5.80	—	6.80	—
Sik Sándor: *Összes versei.* (Szent István-Társulat.)	3.60	6.—	6.—	9.—
Sinka István: *Denevérek honfoglalása.* (Turul Szövetség.) *Kodolányi és Veres Péter művével együtt*	7.50	10.—	12.—	15.—
Szabó Dezső: *Az egész látóhatár. I—III.* (Magyar Élet.)	2.—	—	3.—	—
Szalay Lajos: *Vázlatkönyv.* (Dr Terbe Lajos.)	4.80	6.—	6.—	7.40
Székely Mózes: *Zátony.* (Mefhosz.)	—	4.50	—	6.—
Szilárd János: *Egy viharvert legény tarsolyából.* (Stádium.)	1.50	—	2.50	—
Szlovákiai Magyar Honismereti Könyvtár. Szerk.: **Esterházy János és Aixinger László.** (Pozsonyi Toldi Kör. Stádium bizomány)	1.50	—	2.50	—
Szlovákiai Magyar Művelődési Könyvtár. Szerk.: **Esterházy János és Aixinger László.** (Pozsonyi Toldi Kör. Stádium bizomány)	2.90	3.60	3.60	4.40
Szrubián Dezső: *Ketten voltak.* (Nova.)	2.—	—	2.40	—
Szűcs Ádám: *Hogyan készül a rajzosfilm.* (Németh József.)	2.80	3.80	4.—	5.—
Talpra magyar. Szerk.: **Bóka László.** (Officina.)	—	5.50	—	6.50
Tamási Áron: *Magyari rózsafa.* (Révai.)	—	5.—	—	6.—
Vitéz Temesy Győző: *Országgyarapító Horthy Miklós.* (Mefhosz.)	1.60	—	2.40	—
A tudományos és irodalmi élet megszervezése az új Európában. (Dr Terbe Lajos.)	—	3.60	—	4.80
Tersánszky J. Jenő: *Az amerikai örökség.* (Nyugat.)	3.40	—	3.90	—
Tóth László: *Arcélek az ujságpapiron.* (Szent István-Társulat.)	5.80	6.80	6.80	7.80
Török Rezső: *A feleség is ember.* (Nova.)	—	4.80	—	5.80
Török Sándor: *A szemtanu naplója.* (Hungária.)	4.50	6.50	6.—	8.—
Vajthó László: *Halhatatlan magyar irodalom.* (K. M. Egyetemi Ny.)	—	7.80	—	9.80
Vándor Kálmán: *Mea culpa.* (Széchenyi Irodalmi Rt.)	2.60	—	3.60	—
Dr Várady Zoltán: *Pályaválasztási útmutató.* (Danubia.)	—	12.—	—	15.—
Varró Aladár Béla: *Gyógynövények gyógyhatásai.* (Novák Rudolf.)	—	3.50	—	3.90
Vass Emil: *Igazszavú Pista bá.* (Dante.)	3.90	4.80	4.80	5.80
Vaszary Gábor: *Tavaszi eső.* (Nova.)	3.60	6.—	6.—	9.—
Veres Péter: *Ember és irás.* (Turul Szövetség.)	3.—	4.—	4.40	5.60
Kodolányi és Sinka műveivel együtt.	3.80	—	4.80	6.50
Veres Péter: *Mit ér az ember, ha magyar?* (Turul Szövetség.)	5.50	6.50	—	—
Vezsekben tündöklő Erdély. Magyar költők erdélyi verseinek gyűjteménye. Szerk.: **Szentimrei Jenő.** (Lepage Lajos, Kolozsvár.)	—	2.—	—	—
Dr Vertse Albert: *A kert madárvilága.* (Növényvédelem és Kertészet)	3.80	5.20	5.20	6.40
Vida Mária: *Csipkefa bimbója.* (Singer és Wolfner.)	—	8.40	—	12.—
A világgazdaság kis enciklopédiája. Szerk.: **Major Róbert.** (Renaiss.)	—	1.—	—	—
Vörösmarty Mihály: *Összes költői művei.* (Franklin-Társulat.)				
Zilahy Lajos: *Csöndes élet.* (Athenaeum.)				

VERSEK

Arany János Összes költeményei

ACZÉL TESTVÉREK kiadása, 520 lap. *Könyvnapi ára kötve* **4.80.** *Bolti ára kötve* **6.40.**

Alig lehet értékesebb gyűjteményt elképzelni magyar könyvnapra ennél a kötetnél, amely Arany valamennyi verses művét tartalmazza. A nagy elbeszélő költemények mellett Arany balladáit, a kisebb költeményeket és általában Arany minden költői művét egybefogja. Különösen a tanulóifjúság számára fogja nagyon kedveltté tenni a kötetet Pongrácz Elemér igazgató Arany János munkásságát minden oldalról megvilágító tanulmánya és életrajza.

Balassa Bálint Istenes éneki

RÓZSAVÖLGYI kiadás, 192 lap. *Könyvnapi ára kötve* **3.60.** *Bolti ára kötve* **4.80.**

Jó néhány évszázad választ el bennünket a nagy magyar költő korától, de még ma is frissen és üdén cseng-bong Balassa Bálint verseinek hangja. A közelmult hetekben sikerült megtalálni az Istenes Énekek egy első kiadású példányát és ezt fac-simile kiadásban jelentetjük meg a könyvnapokra, megfelelő előszóval ajánlva a huszadik század IV. évtizedének olvasóközönsége és főképen ifjúságának figyelmébe.

Benedek Elek: Székely népballadák

PANTHEON kiadás, 160 lap. *Könyvnapi ára fűzve* **3.—**, *kötve* **4.40.** *Bolti ára fűzve* **4.—**, *kötve* **5.60.**

Néhai Benedek Elek, kinek ezt a gyűjteményt köszönhetjük, szívből fakadó szavakkal ajánlja a válogatott székely balladákat az olvasó szeretetébe. A kötetben megtaláljuk a török császár tömlöcében senyvedő Szilágyi és Hagymási történetét, Júlia Szép Leány históriáját, Könives Kelemenné világhírű balladáját. De a közismert balladákon kívül nem egy olyant, mely épúgy megérdemli, hogy közkinccsé váljon. A székely népballadák új kiadása művészi tipográfiával, Jaschik Álmos új, egészoldalas rajzaival jelenik meg. Szebb ajándékkönyvet el sem lehet képzelni.

Dudás Kálmán: Vád helyett

STUDIUM főbizomány. *Könyvnapi ára* **3.—**. *Bolti ára* **3.50.**

Dudás Kálmán fiatal bácskai magyar költő. Mint mélyből feltörő forró gejzir, olyan e kötet költeményeinek áradása. Eddig csak azért nem láthattak napvilágot, mert a szerb cenzura nem engedélyezte őket. Vád helyett lelke legtisztább kincseit mutatja fel a felszabadulás pillanatában Dudás Kálmán. A mély és emberi magyarság legtisztább vallomása ez a líra, a jugoszláv hatalom alatt élő magyar délvidék és félmilliós magyar nép feltörő szabadságkiáltása.

Magyar Könyvnap 1941. jún.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Minthogy a harctéren katonai kötelességemet teljesitem, csak most jutott kezembe a Pesti Hirlap julius 5-iki száma. Tisztelettel kérem, sziveskedjék az ott megjelent „Mi ujság a budapesti vendéglők frontján?" c. cikkre vonatkozó észrevételemnek helyet adni.

A cikkben emlitett kettős borravalórendszer, de általában borravalórendszer, egyszerüen nem létezik. Csak százalékrendszer van. Ha a vendég a pincér átlagonfelüli figyelmességét netán borravalóval honorálja, az csak szórványos eset, ugyhogy rendszernek nem tekinthető. Tulajdonképpen ez az igazi *borravaló*, amit egyébként más szakmabelieknek is (soffőr, borbély, virágkihordó, stb.) szokás juttatni, nem pedig az, ami a százalékrendszer bevezetése előtt volt, mikor is kizárólag a vendégek jószivüségétől függött a magyar pincércsaládok léte.

Azt elismerem, hogy a kiszolgálással megbizott pincérek még akkor is ott állnak a vendég körül, amikor a főpincér a kiszolgálási dijat már felszámitotta. Azonban ezt nem a borravalóért teszik, hanem mert: 1. nagyobb üzemekben maga a vendég is megkivánja, hogy a kiszolgáló pincérek mondják be a számla tételeit, 2. a vendégek egy része, bár jóhiszemüen, feledékeny, főleg a kisebb tételeknél, 3. tévedés viszont nemcsak a vendégnél, de a főpincérnél is eshet, ilyenkor az ott álló pincér a vendég érdekét szolgálja, 4. a vendég mindenkori joga, hogy a kész számlát revideálja s ha valamilyen tétel iránt érdeklődik, a kiszolgáló pincér adhatja meg a szükséges felvilágositást.

Tehát nem a külön borravalóért áll ott a pincér, de ha ilyet kap, természetesen nem utasitja vissza. Egyrészt, mert nem sértheti meg a vendéget, másrészt, mert a törvény sem tiltja a borravaló elfogadását, csak követelését. Ugyanez vonatkozik a főpincérre is.

Hogy a vendéglátó ipartestületek vezetői megjósolták a százalékrendszer csődjét? Igen, ők kevés kivétellel ellene voltak a korszerü reformnak, mert a százalékrendszerrel egyidejüleg a heti fizetést s a fizetéses szabadságot, a kisegitők dijazását stb. is szabályozta a kereskedelmi miniszter. Nem áll, hogy mindezt kellő előkészités nélkül, egyoldalu mérlegelés alapján rendelték volna el. A munkavállalók képviselőit is meghivták az ankétre, az ő érveiket is meghallgatták.

Ami a „nagykereső" főpincéreket illeti, ilyenek csak nagyüzemekben akadhatnak, ahol nem ritka a 300—400 pengős fogyasztás-számla sem. Ha a vendégnek kedve van mulatni és költekezni, ne fájjon senkinek a nagy számlaösszeg után kötelező százalék. A százalékrendszer jóvoltából ma sok többgyermekes család él emberhez méltóbban, mint azelőtt, mikor tényleg és csakis borravalórendszer volt.

Tisztelettel: *Karph Richárd*, a „Főpincérek Országos Egyesülete" ügyv. elnöke.

*

Nagy érdeklődéssel és figyelemmel olvastam a *Pesti Hirlap* állásfoglalását a kerékpárosok érdekében. Az egyre terjedő kerékpárforgalom elénére sajnálattal látom, hogy a legkülönbözőbb rétegek közkedvelt közlekedési eszköze a fővárosban milyen kedvezőtlen bánásmódban részesül. Felsőgödről járok be naponta budapesti hivatalomba és onnan haza. Az egyórás utnak legrosszabb szakasza a külső Váci-ut és annak folytatása Megyer felé. Az ut itt csupa zökkenő, gödör, ahol a kerék és a gumi egyaránt tönkremegy. De nemcsak a külterületeken ilyen rossz az utburkolat, hanem sokhelyen a város belső részeiben is. Sérelmezik a kerékpárosok a balatoni műutra vonatkozó tilalmat is. Akkor, amikor ezrével robogtak a gépkocsik, érthető volt, hogy a nagyforgalmu műuton nem engedték meg a kerékpárközlekedést. Ma azonban, amikor napközben alig egynéhány személy- és teherautó megy végig a kitünően karbantartott utvonalon, a kerékpárosoknak a lehetetlen kövezésü Albertfalva és Budafok rossz utjain kell bukdácsolniok, gépüket és gumijukat tönkretenni. Tisztelettel: K. J. m.-tisztviselő.

*

Rendkivül sok panasz merül fel manapság csendzavarás miatt. A panaszok legnagyobb része a hangos rádiózás ellen irányul. Legyen szabad most felhivnom a figyelmet olyan csendzavarásra, amely szintén a legkellemetlenebbek közé tartozik. A Déli pályaudvar környékén lakókat ugyszólván minden éjszaka fülsiketitő robbanásszerü zaj riasztja fel álmukból. A zajt a tolató-mozdonyok okozzák. Bár ez a nap minden szakában előfordul, annyira megszokni még sem lehet, hogy a napi munkában kifáradt környékbeliek éjszakai nyugalmát ujból és ujból meg ne zavarja. Tudom, hogy ebben a tekintetben a csendrendeletnek nem lehet teljes mértékben érvényt szerezni. Remélem azonban, hogy illetékesek talán módját tudják ejteni hogy e zajokat — legalább az éjszakai órákban — a lehetőséghez képest csökkentsék és ilymódon a Déli pályaudvar környékének éjjeli csendjét valamennyire biztositsák. Tisztelettel: *dr. Tiszai Gézáné.*

UJ KÖNYVEK

— **Dr. Puder Sándor: Paracelsus.** Philippus Aureolus Theophrastus, Bombastus de Hohenheim — tudós nevén Paracelsus — a középkor végét jelentő ujjáébredés forradalmi korszakában élt. Maga is forradalmár volt — küzdött az ezer éven át megmásithatatlan hagyományként tisztelt orvosi dogmák ellen, még pedig — ami akkor szintén nagy merészségszámba ment — nem a szokásos latin, hanem népies német nyelven. A természet pontos megfigyelését ajánlotta vezérelvül, bár maga is még sok furcsa elméletet hirdetett. Számos vándorutján hazánkba is eljutott — hol nagy ünnepélyességekkel fogadták — a szerző külön fejezetben tárgyalja a magyar vonatkozásokat. Kezelte például többek között Mária királynőt, II. Lajos özvegyét is — orvosi rendelvényének másolata a Nemzeti Muzeum birtokában van. A tokaji borban aranyat sejt, leirja, hogy ottani venyigéken aranyat látott, ami bizonyára a magyar nap fényéből jutott oda. (Tóth Béla szerint az egy venyigetetü aranyos csillogásu váladéka volt.) Hogy most az egész kulturvilág Paracelsus halálának négyszázados évfordulóját ünnepli, a magyar olvasóközönség is bizonyára érdeklődéssel fogadja a nagy svájci orvos kalandos életének e rövid, de mesteri ismertetését. Vajda János-Társaság kiadása.

— **A diétás beteg szakácskönyve.** Most jelent meg a „Változatos Étrendek" sorozatának ötödik és befejező kötete, irta dr. Rosenberg Lajos, a főváros diétás éttermének v. vezető orvosa, dr. Hetényi Géza egyet. m. tanár előszavával. Behatóan foglalkozik a lázas betegek legcélszerübb táplálásával, külön tekintettel a különböző gümőkóros megbetegedésekre és a korszerü Sauerbruch—Gerson-féle étrendre. Részletesen tárgyalja az egyes bőrbetegeknél követendő táplálást, valamint az aggkor kimélő étrendjét. Külön függelék szolgál jó tanáccsal diétás éttermek és vendégotthonok heti étlapjainak összeállitására. 367 ételrecept mutatja, mikép lehet izletesen nemcsak a kalóriáknak, hanem a vitaminoknak és ásványsóknak is szükséges mennyiségeit nyujtani.

SZINHÁZ-ZENE

Szakadék

Bemutatta a Madách Szinház

Darvas József, ujabb „népi" irodalmunk egyik nagy értéke, első szinpadi munkájával is abból a mély tengerből merit, amelyből ő maga és minden irói, emberi megnyilatkozása ered. A magyar nép élete ez a tenger, amelynek irdatlan felszine alatt ezer év óta megoldatlan problémák vulkánjai hallgatnak vagy forronganak, de mélyvizét mindenkép állandó hullámzásban tartják. Ezekbe a mélységekbe csak olyan búvár szállhat alá, aki maga is *egy* a tengerrel, aki a felszinig el sem ható, legártalmatlanabbnak tünő áramlásokban is megérzi azokat a feszült erőket, amelyek a nagy hullámveréseknek is okozói. Darvas József, ebben az első darabjában, alig hoz magával többet az oceánból egyetlen cseppnél, de annál nagyobb érdeme, hogy e cseppben ott él a teljes tenger, — szinte csodálatos, hogy a magyar nép egész probléma-tömegét mennyire sürítetten érezteti ez a három felvonásos játék.

Egy falusi tanitó a darab hőse. Maga is a nép gyermeke, aki nem állami hivatalnak, hanem népi hivatásnak tekinti a tanitóságot. Benne és rajta keresztül ütközik meg minden erő, amely ma — és ezer év óta — a magyar nép lelkét fesziti és a magyar társadalom életébe áthidalhatatlannak tetsző „szakadékokat" robbant. Ur és paraszt, gazdag paraszt és koldus zsellér közt egyformán mélyek ezek a szakadékok, de ugyanilyen mélyek a paraszt és a parasztból lett ur között is. Kölcsönös bizalmatlansággal feszülnek egymásnak, ugyanannak az őstalajnak, a magyarságnak ezek a felszakadt rétegei és ezen a bizalmatlanságon megtörik minden segitő, elsimitó, ujjáépitő szándék. Igy válik Darvas József eszményi lelkiségü, küldetését oly tisztán átérző és annyi jóakarattal kiépitő tanitójából is „profeta in patria sua", tehát valósággal mártir. Fiatal élete bimbózó boldogságával kell megfizetnie küldetésébe vetett hitéért és azért a rendületlen akaratért, amellyel önként vállalt feladata és martiriuma mellett, a legnagyobb emberi és lelki kudarc ellenére is kitart.

Ebben a vonatkozásban *Németh László* két darabjával *(Villámfénynél és Cseresnyés)* találkozik Darvas József szinműve, de gyülölködő, sürü indulatok tobzódása helyett inkább a szeretet, a jószándék erejét érezteti Darvas. Akárcsak hőse, a tanító, minden látszólagos csatavesztés ellenére vallja és hiszi, hogy csak ez a krisztusi erő hidalhatja át végül a magyarság őstalajának tátongó szakadékait. Ezért válik darabja igazán meggyőzővé és sötét alaptónusában is megbékitővé. Sőt általában, ezért szindarab, amelynek mondanivalóiból és hatásosan füzött jeleneteiből sehol sem lóg ki a tendencia lólába.

A szinház előadása — részben — kitünő. *Várkonyi Zoltán, Danis Jenő, Tororyi Imre, Egyed Lenke* alakitásai mesteriek, *Bordy Bella*, akit eddig mint kiváló táncművésznőt ismertünk, ebben az első prózai szerepében, könnyed és közvetlen beszédével, inkább társalgási szinésznőnek bizonyul, a dráma távolesik egyéniségétől. Megrázó hangjai vannak *Szende Máriának* és mádi *Szabó Gábornak*, egy-egy szerepében erős jellemzéssel gyönyörködtetnek *Greguss Zoltán, Fáykiss Dóra, Szakáts Zoltán* és *Tapolczay Gyula*, valóságos meglepetés egy parányi gyerekszinésznő, *Örkényi Éva*, akinél jobbat még nem is láttunk budapesti szinpadon. A jellegzetes diszlet tervezője *Jaschik Álmos*, a rendező *Danis Jenő*.

Ez a darab, ez a majdnem kifogástalan előadás igazi nyeresége mai játékszinünknek.

Fóthy János.

Uri és női fodrászüzletet

utcai helyiséggel, forgalmas utvonalon, Budapesten, garantáltan jól menőt vennék. Ajánlatokat „Komoly vevő" jeligére Patak hirdetőirodába, Vilmos császár-ut 29. sz.

FIZETEK: 7 köt. Ezeregyéjszaka meséi vagy 10 köt. Brehmért 65 P-t, 5 köt. Hóman—Szekfüért 45 P-t. Könyvtárat veszek. Keleti könyvüzlet, Vilmos csász.-ut 27

Erélyes, rendszerető, intelligens
szállodai felügyelőnőt
(főszobaasszonyt)
október 1-re felveszünk. Ajánlatokat: **Szállodaigazgatóság, Kékestető** cimre kérünk. 6850

Nagy vas- és fémipari vállalat keres azonnali belépésre fiatal, őskeresztény
gépészeti technologusokat,
tökéletes
gép- és gyorsirónőt
Megkeresések életleirással Budapest 72. Postafiók 12. cimre küldendők.

BÉRHÁZTELKET
keresek kezdési engedéllyel. „Belterület 6824" jeligére főkiadóba.

Ludtalpbetét
most érkezett rozsdamentes svédacélból (krómnikkel), díjtalan lábvizsgálat mellett kizárólag nálam kapható. Nagy raktár jegynélküli, bőrtalpu, házi-, gyermek-, iskolacipőkben, valamint cipőkellékekben. **BELLA, Vilmos császár-ut 23. szám.**

Bányavállalat
keres fiatal, őskeresztény
gépészmérnököt.
Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével „Nyugdij" jeligére **Haasenstein és Vogler r. t.** hirdetőirodába, V., Dorottya-utca 8. 6614

SZINHÁZAK

HETI MÜSORA

Nemzeti. Szomb. (VII.), vas. (VIII.) ½8: Országépitő. Koós K. korrajza 11 képben (Apáthy, Mátray E., Nagy).

Vig. Szomb. 8, vas. ½4 és 8 (R.): Négy apának egy leánya. Hunyady S. 3 felv. vigj. (Tolnay K., Ajtay, Ladomerszky.)

Pesti. Szomb., vas. 8: A bolond Asványné. Harsányi 4 f. szinm. (Bajor G., Bodnár.)

Uj Magyar. Szomb. 8, vas. ½4 és 8: Vén diófa. Szilágyi—Fényes 3 felv. operettje (Fedák S., Turay I., Zimonyi M.).

Madách. Szomb. 8, vas. ½4 és 8: Szakadék. Darvas J. 3 f. szinm. (Bordy B., Greguss, Várkonyi.)

Andrássy. Szomb. 8, vas. ½4 és 8: Ártatlan vagyok. Croziere 3 f. vigj. (Muráti L., Vaszary P., Bilicsy.)

Vidám. Szomb. 8, vas. ½4 és 6: Nemes Rózsa. Mártonffy E. 3 f. vigj. (Dajka M., Goll B., Petrovich.)

Erzsébetv. Szomb. ½6 és ¼9, vas. ¼4, ¾6 és ½9: Aranysárga falevél. Erdélyi M. 3 f. operettje.

Kamara Varieté. Szomb. 6 és 9, vas. ½4, ¼7 és 9: Virágzó diófa. Operettpar. (Kökény E., Szondy B., Halmai.)

Royal. Szombat, vas. ½4 és ½8: Revü a pokolban. Heinemann-revü. (Déry S., Bárczy K., Bognár.)

Komédia. Szomb., vas. ½5 és ½9: Tilos a csók. Varietérevü (Feleky, Misoga, Barna A.).

Nemzeti Bábszinjáték. Szomb., vas. 8: Az ember nincsen fából; szomb. és vas. 4: gverm.-előadás is.

Fényes Cirkusz. Naponta ½4 és 7: Uj szept. müsor.

MOZIK

Elsőhetes mozik

ATRIUM. (T.: 153-034.) **Orségváltás** (½6. ½8 ½10; szomb., vas. és ünn.: ½4-kor is).

BELVÁROSI HIRADÓ. (T.: 181—244.) **Bombakárok Budapesten. Szárnyas kerék. Magyar, Ufa, Luce, rajzos és külön hiradók.** D. e. 10-től éjfélig.

CORVIN. (T.: 138-988.) **Letört bilincsek** (5, ¼8, ½10; szomb., vas. és ünn. ¾3-kor is).

DEÁK (Décsi). (T.: 125—952.) **Gentry fészek.** (Naponta ½4, ½6, ½8, ½10.)

BÉRLETI ELŐADÁSAINK

A Kamara Variété

rendkivül mulatságos operettparódiája, a „Virágzó diófa" minden előadására árusitunk kedvezményes jegyeket.

A Komédia Orfeum

variété-revüjének, a „Tilos a csók"-nak szombat délutáni előadására kedvezményes, a többi előadásra pedig rendes áru jegy kaphatók pénztárainknál.

Jegyárusitás. Vilmos császár-ut 78. (Tel.: 112—295). — Erzsébet-körut 1. (Telefon: 225—636). — Apponyi-tér 5. (Tel.: 183—399). — Krisztina-körut 133. (Tel.: 150—924).

FORUM. (T.: 189—543.) **Romantika** (½6, ½8, ½10). (Szomb., vas., ünn.: ½4-kor is.)

HIRADÓ. (T.: 222-499.) **Bombakárok Budapesten. Szárnyas kerék. Magyar, Ufa, Luce, rajzos és külön hiradók.** D. e. 9-től éjfélig.

KAMARA. (T.: 423-901.) **Estélyi ruha kötelező.** (Naponta: 11, ½2, ¼4, ½6, ½8, ½10.) Első három mérsékelt.

KASZINÓ. (T.: 185—329.) **Jelmezbál** (½6, ¾8, ¾10; szomb., vas., ünn. ½4-kor is).

KORZÓ. (T.: 182—818.) **Sziriusz** (½6, ½8, ½10; szomb., vas., ünn.: ½4-kor is)

NEMZETI (ROYAL) APOLLÓ. (T.: 222-002.) **Barlettai párviadal.** (Naponta ¾4. ¾6, ¾8, ¾10.)

OMNIA. (T.: 130—125.) **Kadétszerelem. Valahol Oroszországban.** Prolongálva. (Naponta 3, 5, ¼8. ½10.)

PEST (Palace). (T.: 221-222.) **Fráter Lóránd.** (Naponta 41, 2, 4, 6, 8, 10.) Első három mérsékelt.

RÁDIUS. (Tel.: 122-098.) **Sziriusz.** 2. hétre prolongálva (½6, ¾8, ¾10; szomb., vas., ünn.: ½4-kor is).

— **Lossonczy Szabadkára utazott.** Lossonczy István közellátásügyi miniszter péntek délután Szabadkára utazott. A miniszter szombaton résztvesz Szabadka város kisérleti konyhájának ünnepélyes megnyitásán. Vasárnap a délvidéki sajtó képviselői előtt ismerteti a közellátás időszerü kérdéseit.

— **Címadományozások.** A Kormányzó Vágó Viktor ny. miniszteri osztálytanácsosnak a közszolgálat terén szerzett érdemei elismeréséül a miniszteri tanácsosi címet, Mester Mihálynak, a kolozsvári református leánygimnázium igazgatójának nyugalomba vonulása alkalmából a középiskolai oktatás szolgálatában szerzett kiváló érdemeiért a tanügyi főtanácsos, gimnáziumi igazgatói címet adományozta.

— **Bolgár ifjak látogatása Debrecenben.** A bulgáriai Brannik ifjusági szervezet Magyarországon időző hatvan főnyi csoportja Debrecenbe érkezett. Az odaérkező fiatalságot az egybegyült közönség meleg szeretettel fogadta. *Balla Bertalan* városi főjegyző üdvözlő beszédére *Bogumil Cetkov* ezredes, a bolgár ifjak vezetője válaszolt. A bolgár ifjak megtekintették a Hortobágyot, majd a pénteki napot Debrecen város tanulmányozására fordították.

— **Uj plébános Szabadkán.** Dr. Reök Andor főispán elnöklésével a város kegyuri bizottsága most választotta meg a szentgyörgyi plébános utódát. A szentgyörgyi plébániára három jelölt közül Némedi Kovács Vince pallcsi vikáriust választották plébánossá.

— **Beiktatták Bereg megye uj alispánját.** Bereg vármegye törvényhatósági bizottsága díszközgyülésen beiktatta Tatár Géza alispánt. Péchy Szabolcs főispán üdvözlő szavai után az uj alispán programmot adott, majd Konkoly Thege Kálmán országgyülési képviselő és Benda Kálmán üdvözölte az alispánt.

— **Tanitóképzőintézeti tanári kinevezések.** A kultuszminiszter Tury Gézát, Göcsei Imrét a kiskunfélegyházi, Medveczky Juliát, Zelenka Sára Zsuzsannát, dr. Dóczy Pálné Csiky Lenkét, Kunváry Olgát a kolozsvári, Gonda Lászlót (ideiglenesen) a csáktornyai, Edelényi Bélát a lévai, L'Auné Emmát a cinkotai, dr. Sebestyén Jánost a kőszegi, Zubán Mártát (ideiglenesen) a nagyváradi és Miltényi Györgyöt a budapesti II. ker. áll. tanitóképző-intézetekhez a tanitóképző intézeti tanárok létszámába helyettes tanárokká kinevezte.

Pro Patria

POÓR BÉLA zászlós augusztus 15-én 26 éves korában a Don melletti harcokban hősi halált halt.

A hősi halált halt dr. VAJDA ZUÁRD lelki üdvéért az engesztelő szentmiseáldozatot szeptember 16-án, szerdán délelőtt tiz órakor mutatják be a Margitkörúti Ferences plébániatemplomban.

— **Ciánkálival követett el öngyilkosságot egy hivatalnokuő.** Ivánszky Margit 19 éves magántisztviselőnő, a Vacuum Technikai Villamos rt. gépirónője, pénteken a délelőtti órákban eltünt istvánhegyiuti hivatali szobájából. Mikor huzamosabb ideje nem tért vissza, keresni kezdték, rá is találtak egy elsőemeleti erkélyen, ahol egy nyugágyon feküdt — holtan. Megállapitották, hogy ciánkálival mérgezte meg magát, a gyorsan ható erős méreg okozta halálát. Több lezárt bucsulevelet hagyott hátra.

— **A Pázmány-egyetem megnyitó ünnepélye.** A Pázmány Péter Tudományegyetem a tanévnyitó nyilvános ünnepélyes ülését szeptember 21-én tartja. Ezt megelőzően délelőtt 10 órakor az egyetemi templomban ünnepélyes szentmise lesz.

— **Fölvételek tanfolyamokra.** A Budapest székesfőváros Iskolánkivüli Népmüvelési Bizottsága felügyelete mellett működő kétéves gyárgondozónői és egyéves egészségügyi és pedagógiai tanfolyamra a fölvételek megkezdődtek. Beiratkozás Baloghy Mária igazgatónőnél: Bp., II. Bimbó-u. 3. I. 5. Tel. 357—132 (8—12-ig.)

— **Házasság.** Vitéz *Nemespanny Iván* mezőkeresztesi m. kir. gazdasági felügyelő és *Török Ibolya* szeptember 4-én Miskolcon házasságot kötöttek.

Vizállás

A *Duna* Komárom és Paks között árad, máshol apad, alacsony vizállásu. Mai vizállások: Krems 251, Pozsony 80, Komárom 222, Budapest 142 (holnap 144), Paks 19, Baja 82, Mohács 103, Bezdán 143, Gombos 179, Palánka 166, Ujvidék 135. A *Rába* Szentgotthárdnál —49. A *Dráva* Varasdnál 158, Barcsnál —91, Drávaszabolcsnál 17, Eszéknél 62. A *Tisza* Záhony és Szolnok között árad, máshol apad, igen alacsony vizállásu. Mai vizállások: Máramarossziget 25, Visk —32, Tiszaujlak —112, Vásárosnamény —127, Tokaj —75, Tiszafüred —114, Szolnok —132, Csongrád —232, Szeged —106, Zenta —71, Titel 76. A *Szamos* Désnél —68, Szatmárnémetinél —120. A *Bodrog* Bodrogszerdahelynél 63. A *Sajó* Bánrévénél 20. A *Hernád* Hidasnémetinél —4. A *Berettyó* Margittánál —2. A *Körösök* Csucsánál 36, Nagyváradnál —136, Békésnél —99, Gyománál —10. A *Maros* Marosvásárhelynél —72, Makónál —27. A *Balaton* Siófoknál 60. A *Velencei-tó* Agárdnál 105.

*

Szombaton Budapesten a Nap kel 6 óra 17 perckor, nyugszik 19 óra 3 perckor, a Hold kel 8 órakor, nyugszik 20 óra 8 perckor.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Milyen bájosak

az egészséges vidám gyermekek különösen, ha tiszta lelkiismeretük üdeségét érezzük. A száj és a fogak ápolása éppen olyan fontos, mint a bőré. Szoktassuk tehát a gyermekeket már kora ifjuságuktól kezdve rendszeres fogápoláshoz — mégpedig ODOL fogpéppel.

MAGYARORSZÁGI ODOLMÜVEK R. T. BUDAPEST

— **Európa ifjuságának munkaközössége.** A Levente Hirvivő közli: Weimarban és Firenzében az egybegyült 14 nemzet ifjuságának vezetői elhatározták, hogy Führerring néven ez év őszén Bécs városában munkaközösséget alakitanak, az „uj" Európa felépitésének szolgálatára. A munkaközösség bajtársiasan megvitatja az ifjusági élet minden kérdését, s bizonyos egységes szempontok szerint készíti elő fiatalságát a béke éveire.

Ez a határozat az eddig egymással szembenálló népek igazi barátságát eredményezi.

Magyarország fegyelmezett, katonás fellépésü, valláserkölcsös csapatával és csapatának tehetségével méltán tünik ki. A nagy győzelmek nem keltettek azonban meglepetést, hiszen valamennyi résztvevő nemzet tudja, hogy éppen Magyarország szervezte meg legelőször az „uj" európai gondolkodás szerint példásan ifjuságát, először hivta közösségi munkára és harcra a bolsevizmus ellen. Pompás eredményeinket igy csak a becsületes huszéves munkának és a mostani ujjászervezés tükörképének kell tekintenünk.

A Führerring megalakitása után valószinüleg valamennyi állam, mely ebben a munkaközösségben részt-vehet, *magyar minta szerint szervezi át a katonai előképzést.* Ez a legnagyobb elismerése ifjusági életünk vezetőinek.

Vitéz Béldy Alajos altábornagy, az Ifjuság Országos Vezetője, a Führerring megalakitása idején szeptemberben megjelenő bécsi folyóirat számára jelmondatot küldött külföldi barátaink kérésére.

A jelmondat eredeti kézirásában, magyar nyelven jelenik meg, német és olasz forditással. Ime a jelmondat:

„A jövő nemzedéke — a nemzet jövője. Európa ifjusága — Európa jövője. Bizom abban, hogy a különböző nemzeteknek krisztusi és nemzeti szellemben nevelt ifjusága az európai ifjuságban egymásra talál és becsületes szövetkezésük hozzá fog járulni nemcsak saját hazájuk, de egész Európa szebb jövőjének kialakitásához.

vitéz Béldy Alajos altábornagy."

Legyen ez a jelmondat valóban egész Európa ifjuságának jelszava, a vezetőknek pedig iránymutató, hogy ifjuságukat a magyar példa szerint krisztusi és nemzeti szellemben vezessék.

— **Az V. kerületi Vöröskereszt** a 7. tanfolyamot inditja október 1-től. Beiratás, bővebb felvilágositás 8 napon belül az elnöknőnél, dr. Wielhelmné Mátray Irénnél (V., Pozsonyi-ut 12., I. 6.).

— **Az osztálysorsjáték pénteki huzásainak főbb nyereményszámai:**

20.000 pengőt nyert 45502
10.000 pengőt nyert 4500
5000 pengőt nyert 98439
3000 pengőt nyert 60417
2000 pengőt nyert 69178
1000 pengőt nyertek 6001 11156 47445 75387 77191
800 pengőt nyertek 40922 55662 69822 87141
600 pengőt nyertek 10136 73239 83849
500 pengőt nyertek 5044 5000 8884 29535 38430 44359 47171 52915 56220 90406 93477
300 pengőt nyertek 1417 2725 3033 7239 7790 11805 12153 15596 22975 22525 24061 25000 25021 29586 30339 32206 32410 32749 32929 34567 38080 41646 45390 45934 47194 49487 53487 53731 53784 57091 59062 59665 60014 63469 63477 67633 70929 72273 80353 87660 90110 93680. — A fenti számok helyességéért felelősséget nem vállalunk.

— **A hercegprimás templomi gyüjtést rendelt el a városmajori templom javára.** A budapesti általános érseki helynökség a következő sorok közlésére kérte fel a „Magyar Kurirt": „*Serédi Jusztinián* biboros, Magyarország hercegprimása rendeletére vasárnap, szeptember 13-án az összes budapesti templomokban az orosz bombázás következtében sulyosan megrongált városmajori plébániatemplom helyrehozása céljára gyüjteni fognak."

— **Sebesültvonat érkezett Pécsre.** Csütörtökön sebesülteket hozó vonat érkezett Pécsre. A kórházvonatot hatalmas tömeg várta a pályaudvaron. Virággal, irissitőkkel, cigarettával halmozták el a katonákat. A sebesültek legnagyobb része csak könnyebben sérült.

— **A 8-as honvédhuszárok emlékműve.** Most avatták fel Szabadkán a volt 8-as honvédhuszárok emlékművét. Az ünnepségeken részt vett dr. *Hász István* tábori püspök is. Az ünnepi beszédet *Béldy Alajos* altábornagy mondta, majd *Völgyi János* polgármester és *Bajsai Vojnich Aladár* tanácsnok beszélt.

— **Halálozás.** Özv. *Takács Győzőné* született *Nyiri Katalin*, életének 74-ik évében f. hó 10-én Budapesten elhunyt. Temetése szombaton d. u. fél 5 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából. Az elhunytat gyászolják fiai, dr. *Takács Ervin*, a m. kir. Államvasutak ügyésze és dr. *Takács Endre*, a Magyar Nemzeti Bank jogtanácsosa, valamint a kiterjedt rokonság.

Bölöni *Mikó Ferenc*, nyugalmazott igazságügyi államtitkár, a sajtóellenőrző bizottság volt elnöke, szeptember 10-én meghalt. Temetése szeptember 13-án, vasárnap délután négy órakor lesz a farkasréti temető halottasházából.

Özv. *Borsody Vidorné sz.* hétkátai *Laczkovich Aranka*, nagykörüi áll. tanitónő, szept. 10-én elhunyt. Temetése szept. 12-én d. u. fél 5-kor lesz a farkasréti temetőben.

Csik Gyula 69 éves korában elhunyt. Temetése szept. 6-án volt az uj köztemetőben.

Boross Jenő amerikai ezredes, a Newyorki Metropolitan Muzeum örökös tagja, a Magyar Érdemrend középkeresztjének tulajdonosa a csillagokkal és több külföldi kitüntetés birtokosa, életének 75-ik évében szeptember 10. napján elhunyt. Temetése szeptember 14-én, hétfőn d. u. fél 5 órakor lesz a Kerepesi-temető halottasházából, a főváros által adományozott diszsirhelyre.

....meghóditotta a világot.

A Halálvölgyben és az Ördög Púpján

TATÁROK, KIRGIZEK ÉS RÉSZEG NÉMBEREK ELLEN

A Névtelen Tanyánál, október hó

A Névtelen Tanya korommá égett házai felől a füst maró szagát hozta a szél, a sötétben feketén emelkedett a magasba a domb hajlott háta, amit *Szekeres* Jóska, pécsi baka, az *Ördög Púpjának* keresztelt el. Mellette magasodott a Koppány-hegy, amit viszont egy hete neveztek el így a magyar katonák, — akkor, amikor *Koppány* főhadnagy harmadszor is felverekedte magát a csúcsig.

— Bizonyos testvér, hogy a Halálvölgy szélén lesnek már ránk a muszkák! — mondta oda a pirosarcú *Bartha* Sándor *Góczi* Gábornak.

Bartha Sándor előre mutatott.

A sötétben is lehetett látni, hogy a közelben ott tátong a szakadék: a Halál völgye.

A szakadék egyik végénél, az Ördög pupjának tövében az oroszok tanyáznak, — szemben pedig, a Lipóthegy környékén a magyar honvéd vetette meg a lábát.

Hirtelen lobbant a fény és a fekete messziségben eldördült a puska.

A halott vidék felébredt álmából; az erdőszélen ropogtak a puskák. A magyar ágyúk köpték a tüzet a kiserdők felé, meg a ligetre, ahová behúzódott az ellenség. S rögtön felszakadt az ordítás rengeteg torokból.

Előre fiúk!

A százados hangja mégis túlharsogta a pokoli zajt:

— *Előre, fiúk!*

Tűzfüggönyön rohant keresztül a rohamcsapat. A lábak alatt süppedt a talaj, de *feltarthatatlanul száguldtak előre.*

Az oroszok hanyatthomlok futottak visszafelé.

Dörgő motorokkal csaptak a mezőre a menekülők után a repülők.

... Az Ördög Púpja felett vörösen izzott már a nap korongja, amikor *Miső* Károly egy földrepedésben lapulva odasúgta kolozsvári *Jakab* Miskának:

— Komám,

most kezdődik ám csak az igazi verekedés!

Mert támadnak a piszkosok, meglásd! De beleszorítjuk őket a halálszakadékba! ...

A hegyoldalból ellátott a szem a két poros, meggyötört kis falura, az Ördög Púpjának oldalán pedig ragyogott a nap. Olyan volt, mint egy féloldalra fektetet óriási tükör; és

a lejtőn lezudult az ellenség,

az árkok, földrepedések és fatörzsek felé, ahol már várták a magyarok.

Az ágyuk odapörköltek a rohanók közé, de ezek csak futottak tovább és ész nélkül durogtatták a géppisztolyokat. S a bajkezében mindegyik görcsösen szorongatta a nagyhasú butykost, mintha attól függne az élete. Bukdácsolva, tántorogva rohantak s

a vigyorgás az arcukra merevedett akkor is, amikor halálosan találva összerogytak,

mintha minden csont eltörött volna a testükben.

Visítva fütyült valami a levegőben és rettentő robajjal becsapott a bozótosba. S a tűz belekapott az erdőbe: a fák üstökén lobogott a láng, s az ezernyi óriás fáklya tüze vörösre festette a levegőt.

Amikor a fegyverekből rájukzúduló tüzeső előtt mégis megtorpantak a bolsevisták,

újabb rohamra indult a magyar rohamcsapat.

Egy pillanatra megrendült a lélek. A véres, füstös kavargásban csak előre vágott az ember a puska agyával, dolgozva, mint a csépha-

Hivatali helyiségnek

alkalmas 3-4 szobás lakást keresünk. Cím: VIII., Józsefkörút 5. Jegyiroda 14—44—01.

daró. Bizony Andris felüvöltött, aztán vadul döfött előre a szuronnyal.

felnyársalta a felhősarcú tatárt.

Mert tatárok, mongolok, kirgizek harcolnak errefelé a magyarok ellen. Ezen a vidéken nem lehet használni a páncélautót, a hernyótalpú harckocsit, mert elsüllyed a sárban; és az ágyú, meg a gránátvető sem tudja kifüstölni a szívós ellenséget —

közelharcban, puskával, szuronnyal kell kipiszkálni őket

a repedezetthátú föld mélyedéseiből.

... A támadó magyarok két szárnya már elérte a szakadékot. És az eleven, halálos gyűrű egyre szorosabb lett: *az ellenség hátrált a Halálvölgy felé.*

A foglyok hosszú sora

Gránátok, aknalövedékek zivatara hullott a rohamosztogosokra; de a 13-asokat és az 54-eseket élő hatalom nem tudta már megállítani. Pedig a kiserődök löréseiből a pokol minden tüze feléjük zúdult.

S új ellenfelek bújtak elő a földalatti fedezékek mélyéről: félmeztelen emberek, szilaj gyerekek — 13—14 éves forma fiúk, meg — asszonyok! Férfinadrág feszült valamennyin, piszkos, síma blúz takarta keblüket, a hajukat rövidre nyírták; ők is flaskót szorongattak a kezükben s közben, mint a megvadult boszorkányok tüzeltek a géppuskából a magyarokra.

Akadt köztük, aki rettegve, iszonyodva kiáltott a támadók felé:

— *Nye sztrelyaj, nye sztrelyaj!*

S eldobta a géppisztolyt és sírógörcsben fetrengett a földön, mint az eszelős.

De *Tóth* Gábort majdnem elpusztította egy földre búit boszorkány: mint egy halott, végignyult a fűvön — és amikor elrohantak felette a csattogó bakancsok,

felegyenesedve a rohamozók után akart hajítani egy kézigránátot.

Félúton azonban megtört a lendülete a levegőben és leroskadt a földre.

Hörgő sebesülteken, véres holttesteken, elszórt fegyvereken, elhagyott kiserődök felett száguldott át a rohamcsapat. S csak a Halálvölgy, a halálkatlan meredélyén álltak meg a szakadék fenekén, a sziklák között az ellenség vagy megbujt, vagy mint a nyáj, tétován szaladgált fel-alá a meredek sziklafalak között.

Mire a nap felkapaszkodott az ég közepére,

foglyok csapatát terelték a Névtelen Tanya felé

a rohamosztagosok. Megtört szemű oroszok ballagtak az elfogottak között, meg szélesarcú mongolok, bőgve zokogó, részeg gyermekek s vihogó asszonyok.

A pálinka gőze pedig dőlt belőlük.

A vörös hadsereg harcbadobott csapatainak javarésze holtan, vagy halálrasebezve hevert a Halálvölgyben, a másik része pedig megindult a fogolytáborba.

Fercsey János
haditudósító.

Fáy István államtitkár beszéde a felsőbaranyai református egyházmegye közgyűlésén

PÉCS, október 9.

A felsőbaranyai református egyházmegye csütörtökön tartotta meg évi rendes közgyűlését, amelyen fái *Fáy* István államtitkár mondott megnyitó beszédet.

Mindenekelőtt a nagy világégésről emlékezett meg és arról, hogy ennek következtében mi a kötelességünk.

Ezután a Kormányzóhelyettes hősi haláláról emlékezett meg, majd meleg szavakkal szólt Ravasz László dr. püspök hatvanadik születésnapjáról.

Beszéde további során foglalkozott a kultuszminiszternek a Katolikus Nagygyűlésen elmondott beszédével és ezzel kapcsolatban a következőket jelentette ki:

— *Nagy örömmel vesszük tudomásul mi, magyar reformátusok is a kultuszminiszter nyilatkozatát, mert ez a nyilatkozat egyházunk és iskoláink erősítését és fejlődését is jelenti. A magyar református egyház érdekében végzett munka egyúttal az egész magyar nemzeti művelődés munkája. A mi munkánk nem az ütközőpontokat keresi, amelyek bennünket magyarokat egymástól elválasztanak, hanem azokat a kapcsolatokat igyekszünk erősíteni és fokozni, amelyek bennünket összefűznek és nemzetünket a súlyos megpróbáltatások esztendei után előbbreviszik és erősítik.*

Ezután különféle tisztségeket töltöttek be, majd az egyházmegye esperesének jelentését tárgyalták.

A kormányzó csapatzászlószalagot adományozott a kárpátaljai I. honvéd hegyizászlóaljnak

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A Kormányzó Ur Ő Főméltósága 1942. évi szeptember hó 25. napján a következő legfelsőbb elhatározást méltóztatott kibocsátani:

„Emlékezetül a szovjet elleni harcokban végrehajtott kimagasló és vitéz magatartására, a m. kir. kárpátaljai 1. honvéd hegyi zászlóaljnak csapatzászló-szalagomat adományozom."

Nyugállományba helyezések a tábornoki karban

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A Kormányzó Úr Őfőméltósága október 1-én kelt legfelsőbb elhatározásával az alábbiak nyugállományba helyezését 1942 november 1-ével, saját kérelmükre elrendelt felülvizsgálatuk eredménye alapján elrendelni méltóztatott: *Schweitzer* István vezérezredes, nemes szentgyörgyvári *Stirling* László altábornagy, vitéz nemes *Domaniczky* Ödön altábornagy, vitéz *Vásárhelyi* Andor vezérőrnagy, vitéz nemes *fáji Fáy* Elemér vezérőrnagy, vitéz *Horváth* Sándor vezérőrnagy, *Belezney* Győző vezérőrnagy, vitéz *Márfay* Aladár vezérőrnagy, *Lemberkovits* Alajos vezérőrnagy, vitéz *Barczaújfalusy* Egon vezérőrnagy, *dr. Franck* Richárd orvos-vezérőrnagy, dr. *Kabdebó* Antal orvos vezérőrnagy.

Az olasz lapok Kállay Miklós miniszterelnök beszédéről

Róma, október 9. (MTI)

Az olasz lapok ismertetik azt a beszédet, amelyet Kállay Miklós miniszterelnök október 6-án az egyetemi ifjúság nagygyűlésén mondott. A lapok kiemelik a miniszterelnöknek azokat a kijelentéseit, amelyekben a Duceról és Hitlerről, mint az ifjúság nagy nevelőiről emlékezett meg.

Soronkívüli szappankiutalás tökmag beszolgáltatása ellenében

Az illetékes kormányhatóságok intézkedése folytán a Futura felhatalmazást kapott, hogy

minden 20 kg szokványminőségű tökmag átvétele ellenében 1 kg mosószappanra adjon ki utalványt a termelőknek.

Az utalványok a tökmag beszolgáltatása alkalmából

a Futura megbizottjától vehetők át

és az utalvány átvételét a szappanutalvány szelvényén a termelőnek igazolnia kell. A szappanutalványok 5 kg-os és 1 kg-os címletekben készülnek. Az előbbiekre 2 kg-ot 14 napon belül, a hátralévő 3 kg-ot pedig havonként 1—1 kg-os részletekben szolgáltatja ki az utalványon feltüntetett helybeli szappankereskedő. Az 1 kg-os utalványok 14 napon belül válthatók be a Közellátási Minisztérium által minden községben kijelölt szappankereskedőnél.

A szappan kiszolgáltatása a a hivatalos áron történik.

A hatóságok által engedélyezett rendkívüli szappankedvezmény bizonyára nagyban serkenteni fogja a termelőket, hogy takarmánytermésükből feltakarmányozás előtt a teljes tökmagmennyiséget összegyüjtsék és megfelelően kezelve, szokványszerű minőségben a Futura bevásárló szerveinél értékesítsék.

Tökmagot csak a Futura megbizottai (tehát nem a Hombárbizományosok) és azok a kereskedők vásárolhatnak, akik erre a magyar kir. Ipari Anyaghivataltól külön olajmegvásárlási engedélyt nyertek.

E vásárlási engedélyek a M. kir. Ipari Anyaghivatalhoz (II., Főutca 68.) címzett, az I. fokú iparhatóságnál benyújtott beadványok alapján nyerhetők.

A tökmag átvételi ára:

100 kg-on aluli tételeknél P 60, (100 kg.)

100—999-ig terjedő tételeknél P 62 (100 kg).

1000—1999 kg-ig terjedő tételekben P 63.50 (100 kg).

5000 kg-on felüli tételeknél P 65 (100 kg) amely utóbbi esetben az árut vagónba rakva kell a Futurának átadni, egyébként pedig csak az átvevő raktárában.

A beszolgáltatott tökmagnak

szokványminőségűnek kell lennie.

A tökmagszekványok fontosabb kikötései a következők:

Jó átlagminőségűnek az olyan tökmag minősítendő, amely egészséges, vagy legfeljebb enyhén dohszagú, száraz, rostált, 2 százaléknál több idegen anyagot (föld, szemét, törmelék, héj, nem tökmagszerű idegen mag stb.) nem tartalmaz.

Enyhén dohszagú az olyan tökmag, amelynek csupán a héjrésze dohos, vagy dohszagú, olajtartalmú bélrésze azonban egészséges. Penészes, vagy dohos mag 2 százalékig az áruban nem kifogásolható.

2 százaléknál több idegen anyagot tartalmazó, vagy 2 százaléknál több penészes, vagy dohos magot tartalmazó tökmag jó átlagminőségűnek nem minősíthető. Az ily áruból a szokványban meghatározott levonások eszközölhetők.

Az Esti Ujság színháza

POTEMKIN

Felkai Ferenc történelmi szinműve a Madách Színházban

A köztudatban egyetlen fogalom közismert Potemkinről, Katalin cárnő kegyencéről: papirfalvakat épitett, hogy ezzel szédítse az Oroszországban utazgató külföldi diplomatákat a nagy orosz jólét felől. A kulisszaalkotás fogalma nőtt össze Potemkin nevével — erről az érdekes, furcsa és szeszélyesen tetterős férfiről, az átlag publikum alig tud többet.

Felkai Ferenc, a tavaly nagy sikert aratott Néró szerzője, új színművében regényes portrét rajzol Potemkinről, bemutatja a politikust, a katonát és a férfit, bemutatja Oroszország egyik legromantikusabb korát, amikor — bár csak rövid megszakitással — nem szerepelt az uralkodói tényked

SENNYEY VERA, GREGUSS ZOLTAN, VARKONYI ZOLTAN, SZEMERE VERA

ések közt a kivégzések és számüzetések végtelen sora, hanem a Nagy Péter után felemelkedett hatalmas birodalom szinte versenyezni kiván a nyugati államok eszmeáramlataival. Az iró biztos vonásokkal rajzolja meg Potemkin profilját. A háttér könnyed felvázolása, néhány markáns figura félreérthetetlen tömondata elég arra, hogy a néző rögtön maga előtt lássa a francia forradalom előtti Oroszország belső arculatát s Katalin, valamint Potemkin udvari és magánéletének a birodalomra is kiható motivumait.

Kisszinpadon nem mindennapi feladat szinpadra vinni ezt a témát, mert Felkai Ferenc nem kamaradrámát kanyarított Potemkin alakja köré. A szinpadon alig van több két-három embernél, a dialógusok mögött azonban mégis ott érezzük Oroszországot, az orosz népet s a levegőben ott van a nagy evolució szele. Sorsok bonyolódnak, néhány mondattal drámai akciót indit el, vagy fejez be az iró, felesleges szó alig van. Talán az első két felvonás olykor kissé vontatott tempója az, ami kifogásolható, de ez is el fog tünni már a mai premierre, vagy a későbbi előadásokra.

A szereplők közül elsőnek egy új színésznőt emelünk ki, akit néhány filmszerep után most látunk először főszerepben. Szemere Verának hivják, az idén végezte az Akadémiát s a legigényesebb néző számára is nagy meglepetésként fog hatni. Van benne erő, nőies lágyság, a hangjával máris remekül tud bánni, a megjelenése pedig az ideális drámai színésznőé. Greguss Zoltán Potemkinje részleteiben cég jó, olykor azonban kicsit egyenetlen. Katalin cárnőt Sennyey Vera játssza, a darab első felében kicsit bizonytalanul, később azonban magára talál. Várkonyi Zoltán Zubov, az udvari történő szerepében csizmája orráig elszánt és aljas, kitünő diplomata-kettős Tapolczay Gyula és Szakáts Zoltán, groteszk forradalmi karrikatúrát nyújt Baló Elemér és a kisebb szereplők közül dicsérettel említjük még meg Daniss Jenőt, a csinoska Serényi Évát, Hoykó Ferencet és Szabó Gábort. Az előadás rendezője Pünkösti Andor igazgató, a diszlettervező pedig Jaschik Álmos.

Ujhely József.

FILMCSILLAGOK VIDÁM ESTJE

Holnap 6 órakor a Magyar Művelődés Házában. — Közreműködnek:

Karády Katalin, Muráti Lili, Szörényi Éva, Kiss Manyi,

Tumy Ida, Szép Ilonka, Ehn Mariette, Latabár Kálmán, Bilicsi Tivadar, Pataky Jenő, Ujlaky László, Rátonyi Róbert, Kőváry, Hegyi-Magyari B. Ursula-Bánk Géza, Polgár Tibor, Kerekes János, Pavlov Jutka stb., stb.

A szezon legszenzációsabb műsora! — Jegyek 1.50-től **Toborzónál**, IV., Kossuth Lajos-utca 12, **Bárdnál**, IV., Kossuth Lajos-utca 4. Tel.: 189-210. **Színház Propagandánál**, VI., Teréz-körút 50. Tel.: 111-222, **Színház Magazinnál**, IV., Váci-út 35. Tel.: 184-867. **Magyar Művelődés Háza pénztáránál**, 132-292.

Az előzetes kritika kérdése a magyar színpadi szerzők előtt

A Magyar Színpadi Szerzők Egyesülete Harsányi Zsolt elnöklete alatt október 16-án délután az Otthonban közgyűlést tart. A gyűlés érdekes programpontja lesz az előzetes kritika kérdése, amely a szerző szempontjából kerül megvitatásra.

Bartók-Kodály ünnepi hangverseny a Zeneakadémián

A La Fontaine irodalmi társaság abból az alkalomból, hogy *Bartók* Béla és *Kodály* Zoltán ebben az esztendőben töltötték be 60-ik életévüket, vasárnap délelőtt 11 órakor ünnepi hangversenyt rendez. *Lukács* György és *Vikár* Béla, a Társaság elnökei méltatják a két neves magyar zeneszerző jelentőségét. A hangversenyen *Nagy* Izabella, *Máthé* Jolán, *Rösler* Endre énekszámokkal lépnek fel és közreműködnek: *Böszörményi Nagy* Béla és *Flórián* György zongoraművészek, *Baranyai* Gyula gordonkaművész, a Gamma kamarakórus és a Budapesti Általános Munkás Dalegylet. A hangversenyt a rádió is közvetiti.

Mai filmpremier.

„Szélvészkisasszony"

Az Esperia ma mutatja be a Forum-moziban a „Szélvészkisasszony" című mulatságos és rendkívül vidám olasz filmvígjátékot. Dario Nicodemi egyik legsikerültebb vígjátéka után készült a filmkomédia, amelynek főhősnője egy kifutó leány. Az egyszerű, naiv kisleány egy démonnal kerül szembe, amiatt a férfi miatt, aki szívét lángralobbantja. Az olasz színpadok Turay Idája, Livia Silvi, a szélvészkisasszony, a férfi főszereplő pedig Amadeo Nazzari.

Az évad első ötvenes jubileuma:

„Ártatlan vagyok"

Az új évadban a bemutatott darabok közül az évad első 50-es jubileumát az Andrássy Színházban tartják meg. Pénteken este érkezik el ugyanis az „Ártatlan vagyok" című mulatságos vígjáték a félszázadik előadásához, amelynek főszerepeiben *Muráti* Lili, *Vaszary* Piri és *Bilicsi* Tivadar aratnak nagy sikert.

Magyar hangverseny Münchenben

MÜNCHEN, okt. 9.

A müncheni Magyar-Német Társaság csütörtökön este nagysikerű hangversenyt rendezett, amelyen magyar szerzők művei kerültek bemutatásra. A reprezentatív magyar hangverseny nézőközönségének sorában számos előkelőség jelent meg. A müncheni Filharmónikusok kitünő zenekarát *Kenessey* Jenő, a budapesti Operaház karmestere vezényelte és a hangversenyen közreműködött *Takács* Jenő zongoraművész is. A nagyszámú megjelent előkelő közönség igen melegen és lelkesen ünnepelte a magyar művészeket. A hangversenyen előadásra kerültek *Dohnányi, Kodály, Farkas, Kenessey, Tóth* Dénes és *Takács* szerzeményei, valamint *Liszt* Preludes-je.

„BLÖFF" — *táblás házakkal*

A Nemzeti Kamaraszínházban a bemutató óta nagy sikerrel játszszák Tokaji György fordításában Coubier „Blöff" című vígjátékát. A párisi komédia a premier óta táblás házakkal került színre eddig minden előadáson. Külön személyes sikere van a darabban Rajnay Gábornak és Somogyi Erzsinek és a szereplők élén Mészáros Áginak, Ungváry Lászlónak, Makláry Zoltánnak.

Uj Karády-film „Halálos csók"

Néhány nap mulva kerül a közönség elé Karády Katalin, a népszerű filmsztár új filmje, a „Halálos csók". Zsigray Julianna és Kalmár László irták a különleges és eredeti mesét, amely részben a mai napokban, részben pedig Mátyás király korában játszódik le. Karády Katalin kettős alakítása egy hipermodern asszonyt és renaissancekorbeli amazont játszik. A Kalmár László rendezésében készült film férfi-főhőse Nagy István, vezetőszereplői pedig Greguss Zoltán, Perényi László és Pataky Jenő.

Asszonyszív

Érzelmes, romantikus történet egy énekesnőről és egy pilótafőhadnagyról, akik a háborús Berlinben furcsa körülmények között egymásra találnak és ebből a találkozásból nagy, lángoló szerelem lesz. A mai napok viszontagságai többször elszakítják egymástól a két szerelmest, akik azonban végül mégis megtalálják a boldogságukat. A nem éppen új történet találása artisztikus és finom és őszintén adja vissza a mai idők hangulatát. Zarah *Leander* Hans *Járay* két szép dalát énekli a tőle megszokott művészettel és most játékával is elragad. A férfias Viktor *Staal*, a csupa szív Paul *Hörbiger* és a vidám Grete *Weiser* kifogástalan együttest alkotnak. Nívós, megindító, szép film. *(Uránia)*

Szilassy László veszi át Sárdy János szerepét a Mária főhadnagyban

A Fővárosi Operettszínház nagysikerű daljátékában, a Mária főhadnagyban rövidesen szereplőváltozás lesz. A 25. jubileumi előadás után Sárdy János szerepét ugyanis Szilassy László veszi át. Érdekes háttere van ennek a szereplőváltozásnak. Szilassy László ugyanis a közelmultban elhunyt Szilágyi Lászlóval, a daljáték librettistájával a nyár elején megállapodott, hogy ő játssza a juratus szerepét a darabban. Mivel Szilassy László a Mária főhadnagy bemutatója idején filmezett és Németországba kellett utaznia, a megállapodásnak nem tehetett eleget és ekkor merült fel a gondolat Sárdy János szerepeltetésére. Az Operaháztól a kitünő tenorista egyébként is körülbelül csak huszonöt fellépésre kapott engedélyt, igy hát most nincs akadálya annak, hogy Szilassy László betartsa az elhunyt szerzőnek tett igéretét. Szilassy László a próbákat már meg is kezdte a daljáték együttesével.

Lehár Ferenc elutazott Budapestről

Lehár Ferenc, miután az Operaházzal befejezte új operájának, a *„Garabonciás diák"*-nak előadására vonatkozó megbeszéléseit és átadta a dalmű partiturájának zongorakivonatát, visszautazott Ischlbe. Utjára elkisérte az opera szövegirója, *Innocent Vincze* Ernő is, akivel együtt néhány nap alatt az utolsó simításokat is elvégzi a Garabociáson. *Lehár* Ferenc négyöt hét mulva tér vissza Budapestre és addig elkészíti az opera teljes hangszerelését.

FISCHER EDWIN MA, 9-én V. ½7. BEETHOVEN ZONG. EST. (Mesterbérl. „A" I.) Jegyek HARMÓNIANAL, este ½6-tól a vigadói pénztárnál (vigadói tel.: 18-12-12).

SZINHÁZ ÉS MOZIMŰSOR

JEGYRENDELŐ TELEFONSZÁMOK

STADIUM: 14-00-00 KULTUR: 18-99-99 STADIUM—CORVIN 145-056

DIJMENTES HAZHOZ-SZALLITAS

OPERAHÁZ:
Péntek (½6): Traviata. (C.)
Szombat (½6): Bohémélet. (Bsz.)
Vasárnap (½6): Turandot. (Bsz.)

NEMZETI SZINHÁZ (3, 6)
Péntek: Felség. (VI.)
Szombat: Felség. (VII.)
Vasárnap d. u.: Hid;
este: Felség. (VIII.)

NEMZETI KAMARASZINHÁZ (3, ½7)
Minden este és vas. d. u.: Blöff.

MAGYAR MÜVELŐDÉS HÁZA
Péntek (4, ½7): Zúgnak a szirénák. (Filmelőadás.)
Szombat d. u. (4): Zúgnak a szirénák. (Filmelőadás.)
este (½7): Hangverseny.
Vasárnap d. e. (10): Süt a nap;
d. u. (2): Parasztbécsület, Bajazzók. (VII.);
este (½7): Kreutzberg táncestje.

VIGSZINHÁZ (3, ½7):
Péntek: Christian. (Bsz.)
Szombat d. u.: Christian. (Szombat d. u. bérlet);
este: Christian. (Bsz.)
Vasárnap d. u.: Négy apának egy leánya;
este: Christian. (T.)

ANDRÁSSY SZINHÁZ (3, ½7):
minden este és vas. d. u.: Ártatlan vagyok.

PESTI SZINHÁZ (3, 6):
Minden este és vasárnap d. u.: A bolond Ásvayné.

UJ MAGYAR SZINHÁZ (3, ½7):
Minden este, vas. és ünnepnap d. u.: Eltévedt angyalok

MADÁCH SZINHÁZ (3, ½7):
Péntek: Potemkin.
Szombat: Potemkin.
Vasárnap d. u.: Potemkin;
este: Potemkin.

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ (3, 6):
Minden este, vasár- és ünnepnap d. u.: Mária főhadnagy.

VIDÁM SZINHÁZ (3, ½7):
Minden este és vas. d. u.: Nemes Rózsa.

NEMZETI BÁRSZINJÁTÉK (3, 7):
Az ember nincsen fából. Vas. délután: Gyermekelőadás.

ROYAL REVÜSZINHÁZ (3, ½7):
Csütörtök, szombat, vasárnap d. u és minden este: Nézze meg az ember!...

KAMARA VARIETÉ
Hétfő, szerda, péntek ½7, csütörtök, szombat d. u. ½4, ½7, vasár- és ünnepnap d. e. 11, d. u. ½4 este ½7: Vándor komédiások.

KOMEDIA ORFEUM (¼4, ½7):
Minden este és vasárnap d. u.: Régi orficsek.

ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ (¼5, ¾7, vasár- és ünnepnap ¾3, ¾5, ¾7-kor): Mágnás Miska.

JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ (¼5, ¾7, vasár- és ünnepnap ¾3, ¾5, ¾7): Zimberi-zombori szépasszony.

KISFALUDY SZINHÁZ (¼5, ¾7, vasár- és ünnepnap ¾3, ¾5, ¾7): Száz piros rózsa.

MAGYAR MŰSZINKÖR (¼4, ½6, ½8):
Csak vasárnap: Iglói diákok.

BEMUTATÓ MOZIK:

ATRIUM (T.: 154-024.) ¼4, ½6, ½8 Sz., V., Ü.: ½2-kor is. A harmincadik

BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHÁZ IV., Petőfi S.-utca 6. Tel.: 181-244.) Visszaemlékezés Gömbös Gyulára. Rajzos híradó a hadirepülőgépekről. Különhíradó. Hadiriportok a Magyar Ufa és Luce híradó. Folytatólagos egyórás előadások 10-től este 9-ig.

CORVIN FILMSZINHÁZ (Tel.: 138-988, 339-584.) 2, ½5, 7. Bécsi vár. Prolongálva. Híradók.

DEÁK (DÉCSI) FILMSZINHÁZ (Tel.: 125-952, 121-343.) ½2, ¼4, ½6, ½8-kor. Gentryfészek. Híradók.

FORUM FILMSZINHÁZ IV., Kossuth Lajos-u. 18. Tel.: 189-707, 189-543.) 3, 5, 7 órakor, V., Ü.: d. e. 11-kor is. Tavaszi szonáta. 2-ik hétre prolongálva. Híradók. 7 órakor díszbemutató. Szélvész kisasszony.

HIRADÓ FILMSZINHÁZ VII., Erzsébet-körút 13. szám Telefon: 222-499). Visszaemlékezés Gömbös Gyulára. Rajzos híradó a hadirepülőgépekről. Különhíradó, Hadiriportok a Magyar, Ufa és Luce híradók. Folytatólagos egyórás előadások 9—este 9-ig.

KAMARA FILMSZINHÁZ (T.: 423-901.) 11, ½2, ¼4, ½6, ½8 órakor. (Első 3 mérsékelt). Elhagyatva. Híradó.

KASZINÓ FILMSZINHÁZ (T.: 185-329.) ¼4, ½6, ½8, Sz., V., Ü.: ½2-kor is. Házasság.

KORZÓ (IV., Váci-u. 9. Tel.: 182—818.) 3, 5, ½8-koor. V., Ü.: d. e. 11-kor is. A király bolondja.

NEMZETI APOLLÓ (ROYAL APOLLÓ) Erzsébet-körút 45. Telefon: 222—002.) 3, 5, 7. Sz. 1, 3, 5, 7. V., Ü.: 11, 3, 5, 7. 2-ik hétre prolongálva! „A harmincadik". Magyar Híradó.

OMNIA (T.: 130-125.) ¼4, ½6, ½8. Sz. ½2-kor is. V., Ü.: 11 és ½2-kor is. Gentryfészek. Prolongálva. Híradók.

PESTI (PALACE) (T.: 221-222.) 11, ½2, ¼4, ½6, ½8-kor. (Az első két előadás olcsó, a harmadik mérsékelt helyárakkal). Vadmacska. Híradó.

RADIUS FILMSZINHÁZ Tel.: 122-098, 120-564.) ¼4, ½6, ½8-kor Sz., V., Ü.: ½2-kor is. Babylon. 3-ik hétre prolongálva.

SCALA (Tel.: 11-44-11.) ¼4, ½6, ½8. Sz., V., Ü.: ½2 órakor is. Házasság.

SZITTYA (CITY) FILMSZINHÁZ (T.: 111-140). ¼4, ½6, ½8. Sz., V., Ü.: fél 2-kor is. A harmincadik. Híradó.

URANIA FILMSZINHÁZ (T.: 140—046) 3, 5, ½8-kor. Sz., V., Ü.: 1 órakor is. Asszony szív. V. d. e. 11: Jud Süss.

MÁSODHETES MOZIK:

ADRIA (ADMIRAL) (T.: 353-707.) ¼4, ½6, ½8. V., Ü.: 11 és ½2-kor is. Kádár Kontra Kerekes. Híradó.

BAROSS (BODOGRÁF) FILMSZINHÁZ. 1, 3, 5, 7. V. 1, 3, ½5, 5, ½7, 7-kor. Ninocska.

BARLANG (BROADWAY) FILMSZINHÁZ (VII., Károly-körút 3. Telefon: 422-722.) ½2, ¼4, ½6, ½8. Pinokkio. Híradó. Első előadás mindennap mérsékelt helyárral.

CSABA-SAVOY (Tel.: 14-60-40.) ¼4, ½6, ½8. V. ½2-kor is: Dr. Kovács István. V. d. e. 11: Választók.

DUNA (LLOYD) MOZGÓ (T.: 111-994.) ¼4, ½6, ½8 órakor. V., Ü.: ½2-kor is. Dr. Kovács István. Híradó.

ERZSÉBET (VESTA) (Tel.: 222-401.) 11, ½2, ¼4, ½6, ½8. A csodák csodája. Híradó.

HOMEROS MOZGÓ (Tel.: 496-178.) ¼4, ½6, ½8 órakor. V., Ü.: ½2 órakor is. Szerelmi vihar. Világhíradók.

IPOLY FILMSZINHÁZ (¼4, ½6, ½8. Sz., V., .: ½2-kor is. Kádár, Kontra Kerekes. V. d. e. 11: Erett lányok.

MESEVÁR Elit mozgószínház ¼4, ½6, ½8. V., Ü.: ½2-kor is. Virrasztás.

PALOTA (T.: 155—605). ¼4, ½6, ½8, ½10 órakor V., Ü.: ½2 órakor is. Itél a dzsungel.

PATRIA FILMSZINHÁZ 10—1-ig folytatólagos, mérsékelt helyárak. ½2, ¼4, ½6, ½8. V. 11-től. Dr. Kovács István.

PETŐFI (ODEON) FILMSZINHÁZ (T.: 428-478). ¼4, ½6, ½8. V., Ü.: ½2-kor is. Kádár, Kontra, Kerekes. V. d. e. 11: A nőnek minden sikerül.

RADAY MOZGÓ (T.: 382-581). ¼4, ½6, ½8-kor. V., Ü.: 11, ½2 órakor is. Az ördög nem alszik.

SZIVÁRVÁNY volt REX (T.: 228-020). ¼4, ½6, ½8-kor. V., Ü.: ½2 órakor is. Kádár, Kontra, Kerekes. V. d. e. 11: Matiné.

SZÉKELY (OLYMPIA) MOZGÓ (Tel.: 423-128.) 11, ½2, ¼4, ½6, ½8. órakor. Ninocska. Híradó.

TINÓDI (TIVOLI) FILMSZINHÁZ (T.: 225-602.) ½2, ¼4, ½6, ½8 V.: 11-kor is. Kádár, Kontra, Kerekes.

TOLDI (RIALTÓ) FILMSZINHÁZ (T.: 224-433.) 10, ¾12, ½2, ¼4, ½6, ½8. V. 11, 1, 3, 5, ½8. Ninocska.

TURÁN (Tel.: 120—003.) 11, ½2, ¼4, ½6, ½8. Ninocska. Híradó.

UGOCSA (ASTRA) (Tel.: 15-44-22.) ¼4, ½6, ½8 órakor. Sz. ½2-kor is. V.: 11, ½2-kor is. Egy éjszaka Erdélyben. Híradó.

A Lohengrin felujitása az Operaházban

„Felujitás" talán nem is egészen találó kifejezés, hiszen állandó, örök műsordarabról van szó. Mondjuk ugy, hogy *felfrissitett* és tegyük mingyárt hozzá: *friss szellemü* előadásban láttuk pénteken szinpadon álmaink eszményi operáját. A Lohengrinnek Operaházunkban dicsőséges multja és nemes hagyománya van. *Kerner István* emléke leng körülötte, a nagy magyar Wagner-karmesteré, akinek stilusát *Berg Ottó* becsülettel, tanitványi hűséggel őrizte éveken át. Most a bayreuthi műhely-munkában is nevelődött *Ferencsik János* vette át a vezényletet. Közelebb vitte a művet az olaszos dallam-operához. Az énekhangok természetes szépségének, hajlékonyságának kiaknázásával és ehhez idomitott zenekari szinezéssel érezteti a mű mesevarázsát. Nem vitatjuk a felfogás jogosságát, hiszen Wagner a legendák kék ködéből támasztotta fel a hattyulovagot. Ferencsik pedig szép következetességgel, őszinte átéléssel tudta megvalósitani művészi elgondolását. A partitura sok szépségét kiemelte az előadó rutin elmosódottságából, a meghitt bensőség és a szilaj drámai lendület végletei közt sok finom egyéni árnyalatot élveztünk a dirigálásában. A második finálé eddig kihagyott, gyönyörü részletéért külön elismerés jár neki. Hogy hibákra is rámutassunk: a párbaj-jelenet tempójának elsietése s a templomba vonulás zenéjének tul széles, majdnem komor ünnepélyessége egyformán indokolatlannak tünt fel — szeretnénk, ha ezt a kifogásunkat megfontolásra érdemesitené.

Uj a rendezés is: ifj. *Oláh Gusztáv* átgondolt, nagyrészében kitünő munkája, *Fülöp Zoltán* szép diszletei révén ő is a valószerütlen mesehangulatot idézte fel, különösen a Schelde-parti felvonások és a nász-szoba jelenet kódexminiatürökre emlékeztető szineivel, vonalaival. A várkép már ennek némileg ellentmondó valószerüséget követel, de itt a fényhatások szolgálták a kivánt célt. Feltünően sikerült rendezői ujitásokat kaptunk a második finálé tömegcsoportositásában, azonkivül Elza és Ortrud szerepeinek játékvezetésében.

Szerencsére igen jó szinészanyaggal dolgozhatott a rendező. *Osváth Julia*, az uj Elza, hangjának és női lényének üde természetességével, énekmódjának közvetlenségével a fiatal Wagner-hősnő teljes varázsát árasztotta. Alakitása — a finoman énekelt látomás és erkélydal után — a harmadik felvonásban bontakozott ki nagyon meggyőző hatással. Jóleső meglepetés a király szerepében *Jámbor László*, a fiatal basszista, akinek nemes hangja a közép és felső fekvésben gyönyörü zengéssel szólal meg és helyenként a legszebb Wagner-stilust szolgálja. A többi főszerepekben bevált erők: *Závodszky Zoltán*, a muzikális, intelligens és mutatós Lohengrin, *Tutsek Piroska*, a hanggal és mozdulattal démoni sugallatu Ortrud, és *Losonczy*, a kemény, férfias drámaiságu Telramund és *Hámori*, a friss, kellemes hangu hirdető szolgálták az értékes felujitás sikerét. A zenekar és a kórusok pompás szereplését külön dicsérettel emlitjük.

L. V.

• **Két operabemutató.** December 6-án, kedden, a *Kormányzó őfőméltóságának* névünnepén bérletszünetben diszelőadás lesz az Operaházban. Az estét a Himnusz vezeti be, amelyet *Adám Jenő* vezényel. Ezután *Szigeti Bélc*, a Turul Szövetség országos vezére üdvözli a Főméltóságu Kormányzót. Ezt követi a *Budapesti Egyetemi Énekkarok kórusa*, amelyet *Vaszy Viktor* vezényel. *Lendvai Ervin* a „Harangok szava" és Liszt Ferenc „Csata előtt" cimü müveit adják elő. Ezután kerül sor a *Dido és Aeneas* bemutatójára. A két képből álló operát *Purcell* komponálta, szövegét átdolgozta, forditotta és rendezi *Nádasdy Kálmán*. A zenekart *Ádám Jenő* vezényli, a diszleteket ifj. *Oláh Gusztáv* tervezte. Szereplők: *Némethy Ella, Osváth Julia, Palló Imre, Basilides Mária, Budánovics Mária, Sárdy János, Jámbor László*. A darabban előforduló táncjelenetben *Ottrubay Melinda* táncol. Az angol operát a *Pozsonyi Majális* cimü magyar táncjáték követi, amelynek zenéjét a mult századbeli magyar zeneszerzők motivumainak felhasználásával *Rajter Lajos* szerezte, szövegét pedig *Fóthy János* irta. A balettet *Harangozó Gyula* rendezi és *Kenessey Jenő* vezényli. A diszleteket ifj. *Oláh Gusztáv*, a jelmezeket pedig *Márk Tivadar* tervezte. Szereplők: *Brada Rezső, Mátray Irén, Bordy Bella, Harangozó Gyula, Kőszegi Ferenc* és *Zsedényi Károly*.

• **Hetenként háromszor.** Szatmárnémetiből jelentik: *Mihályi Károly* szinigazgató a szatmári prefekturától szinjátszási engedélyt kért. A kapott engedély szerint a társulat december 2-tól december 26-ig játszhat, de csak pénteken este, szombaton délután és vasárnap este.

Vasárnap délután az Operaházban

SYLVIA

JÁTÉKDOBOZ

Kedvezményes jegyek akciós pénztárainknál

ÖREGEK ÉS FIATALOK

Dodie Smith uj vigjátéka a Vigszinházban

PREMIER SZERDÁN, NOVEMBER 30-ÁN

A *Francia szobalány* páratlan sikere lehetővé tette a *Vigszinháznak*, hogy nagy gonddal készüljön legközelebbi premierjére.

Szerdán, november 30-án mutatja be *Dodie Smithnek*, az *Első tavaszi nap* szerzőjének legujabb vigjátékát, amely Dear Octopus cimen a londoni szinházi szezonnak ma legnagyobb sikere. Az ujdonság nálunk *Harsányi Zsolt* forditásában

Öregek és fiatalok

cimet kapta. Négy nemzedék találkozik az uj darabban. Nagyszülők, gyermekek, unokák és dédunokák remekbe szabott figurái adják a hátteret egy fiatal pár gyönyörü szerelmi regényének. Ezt a fiatal párt

Tolnay Klári és Ráday Imre

játssza, mig a család két legidősebb tagját

Vizváry Mariska és Somlay Artur

alakitja. Hosszabb idő után érdekes szinészi feladathoz jut

Titkos Ilona,

mig a parádés együttes többi tagjai:

Ligeti Juliska, Péchy Blanka, Beleznay Margit, Kormos Márta, Sitkey Irén, Vágóné, Zala Karola, Ajtay, Mészöly, Szepes Iván, Szilágyi Edith és Bólyai Kató.

Rendező: *Hegedüs Tibor.*

Diszlettervező: *Vörös Pál.*

Az első előadások jegyeit már árusitják.

A bemutató után az ujdonság a Francia szobalánnyal felváltva fog szinrekerülni.

De Luca mint Rigoletto a Városi Szinházban

De Luca, ez a nagy énekes, négy év után ujra eljött hozzánk egy estére, hogy felejthetetlen művészetének amugysem halványuló emlékét még erősebben beleégesse lelkünkbe. Annak a fejedelmi olasz énekesnemzedéknek tagja De Luca is, amely annyi halhatatlan, időket, korszakokat tulélő művésszel ajándékozta meg az operaszinpadot és amely külön fejezetét jelenti az emberiség kulturtörténelmének. *Rigolettót* énekelte a nagy művész ezen az estén is és aki az ő Rigolettóját látta, az elmondhatja magáról, hogy az énekesi és szinészi nagyság olyan klasszikus tüneményének lehetett tanuja, amely — ki tudja? — tán nem is egyhamar ismétlődik meg a jövőben. A legnemesebb olasz *bel canto* pompája és a jellemábrázolás döbbenetes ereje egyesül De Luca Rigolettójában, amely a hang, az ének, a dráma háromságának eszményi megtestesülését jelenti.

Nyilván többszöri erélyes figyelmeztetésünk hatása alatt, hogy hires énekeseket nem lehet hevenyészett együttesbe állitani, ez az előadás jó, friss és formás volt. Uj koloraturszopránt fedezhetett fel a közönség *Gábor Zsuzsában*, aki Gilda nehéz és kényes szerepét énekelte, meglepő zenei biztonsággal, ép és szépcsengésü hangjának máris jelentékeny kulturájával. a háromvonalas magasságokban is annyira biztos, szabad szárnyalásával, hogy teljesen megérdemelt volt az a lelkes fogadtatás, amelyben a közönség részesitette. Felfigyeltünk két fiatal énekes komolyértékü hangjára is, az egyik *Borissza Pál*, a másik *Fodor János*. *Liontas Konstantin* frisshangu hercege és *Sándor Mária* ismerten jó Maddelenája egészitették ki az együttest. A zenekart, finom kidolgozottságu karmesteri munkával, *Vaszy Viktor* vezényelte. A közönség lelkes szeretettel ünnepelte De Lucát és megható volt látni azt az előkelő grandezzát, amellyel a világhirü művész a sikert átháritotta szereplőtársaira, elsősorban a bemutatkozó fiatal énekesnőre.

F. J.

• **A Mindig a nők kezdik ötvenedszer.** A Royal Szinházban vasárnap este ötvenedszer játssza *László Aladár* vigjátékát, mellyel az uj vezetés alá került szinház oly döntő sikert aratott.

• **Az öregek és fiatalok főpróbája.** A Vigszinházszerdán este mutatja be *Dodie Smith* angol irónő „Dear Octopus" cimü vigjátékát, amely nálunk *Harsányi Zsolt* forditásában „Öregek és fiatalok" cimmel kerül a közönség elé. A szerda esti premiert kedden délelőtt fél 11 órakor nyilvános főpróba előzi meg, amelynek jegyeit a Vigszinház pénztára árusitja. A bevétel a Vigszinház nyugdijintézetének jut.

• **Jubilál a „Művészpár".** A Pesti Szinházban vasárnap, e hó 27-én este ünnepi előadás lesz. Ekkor adják 25-ször *Fodor László* „Művészpár" cimü vigjátékát

• **Szombaton délután temetik Martos Ferencet.** *Martos Ferencet*, a világhirü magyar operettszerzőt szombaton délután félnégy órakor kisérik örök nyugalomra a farkasréti temető halottasházából, a főváros által adományozott diszsirhelyre. A Jókai-lepellel letakart koporsó mellett a *Magyar Szinpadi Szerzők Egyesülete és a Magyar Zeneszerzők és Zeneműkiadók Szövetkezete nevében Babay József mond bucsubeszédet. Huszka Jenő*, a Magyar Zeneszerzők elnöke, aki jelenleg brüsszeli tárgyaláson vesz részt, csak pénteken értesült Martos Ferenc haláláról és táviratilag tudatta a családdal, hogy repülőgépen szombaton délben Budapestre érkezik. Martos Ferenc halála országszerte általános részvétet keltett. A budapesti szinházak igazgatósága, szinészek, szinikritikusok, testületileg vesznek részt a temetésen. Az egyházi szertartást dr. lovag *Kriegs Au Emil* apát végzi, aki az elhunytnak gyerekkori jóbarátja volt

• **Cigányszerelem.** A világhirü Lehár-daljáték holnap este ismét szinre kerül a *Városi Szinházban. Honthy Hanna* játssza a primadonnaszerepet és *Márkus Dezső* vezényel.

• **Bemutató előtt kétnapos szünet.** Jövő héten szerdán mutatja be a *Royal Szinház* a *Kávé habbal* c. zenés ujdonságot. A darab előkészületei miatt hétfőn és kedden nincs előadás. Főpróba szerdán délelőtt.

• **Szinházak a Felvidékért — december 11.** A budapesti magánszinházak a Felvidék visszacsatolásának megünneplésére a tervezett együttes diszelőadást vasárnap, december 11-én, délelőtt 11 órakor tartják a Vigszinházban. Az előadást a három szinházi testület: a *Budapesti Szinigazgatók Szövetsége*, a *Magyar Szinpadi Szerzők Egyesülete* és a *Budapesti Szinészek Szövetsége* rendezi. Az előadás teljes jövedelmét felerészben a *Horthy Miklós Nemzeti Repülőalap*, felerészben pedig a *Magyar a magyarért* akció javára juttatják. A műsor összeállitására és az előadás megszervezésére a rendezőbizottság *Harsányi Zsoltot* kérte fel.

Beküldött hirek

• **A Magyar Keresztényszociális Vasutasok Országos Gazdasági Egyesületében**, a VOGE-ban (Budapest VIII., Kenyérmező-utca 6. I. em.) folyó év november hó 26-án estére hirdetett felvidéki est közbejött akadályok miatt elmarad.

Ascher Oszkár 1-én (nem 4-én). (Rózsavölgyi.)

Heimlich matinéja **holnap** Z. 11. (Koncert.)

• **A kereszténységocialisták Felvidéki Estje.** A politikai helyzetére való tekintettel a kereszténységocialisták november 26-ára tervezett Felvidéki Estjüket bizonytalan időre elhalasztották.

MOZI

A leányvári boszorkány

Décsi — Kamara

Ez a *Lovik Károly* regényéből készült magyar film a boldog békevilágban játszódik, fent Selmecbányán és — bocsássuk mingyárt előre — ezt élvezzük benne a legjobban. Mert bármennyire kedves is a nemes Mélius Mátyás zálogháztulajdonos két gyönyörü lánya köré fonódó történet, bármennyi ötletes, sőt izgalmas fordulat követi is egymást, mindez szintelennek hatna, elsatnyulna a békeévek hangulata és a Felvidék levegője nélkül. A tehetséges *Gertler Viktor* rendezése, ha szerény eszközökkel is, de szerencsésen érezteti ezt a mindannyiunkat megejtő, sajátos légkört. Az erdészeti főiskola nyalka egyenruhás hallgatói ugyan kicsit sokat borozgatnak és nótáznak, de valószinü, hogy Selmecen igazában is ezt tették. Egyébként sok aranyos mozzanat követi egymást: kitünő a baromfi-halászás az ablakból, a széklábak eltüzelése, a szerelmeslevél, az öreg lámpás és a drótostót epizódja s mindenekfölött hibátlan a diákok jelmezes báljának, valamint a vándorcirkusz előadásának megjelenitése. A diszletekért külön elismerés jár *Pán Józsefnek;* az ő érdeme, ha a sok műtermi felvétel nem olyan zavaró, mint sok magyar filmen. Egyetlen komolyabb hiba, hogy a végén hirtelen esik a történet; a duhaj szerelmes lélegzetelállitó vágtatása után minden átmenet nélkül nyakig ülünk a „happy end"-ben, holott a főszereplőknek lett volna még holmi elintéznivalójuk egymással. A szinészek elsőrendüek. *Csortos* megint pompás alakitást nyujt Mélius zálogos szerepében; erélyes apa s nyájas ember tud lenni egyszerre. A két leány elbüvölően kedves. *Szörényi Évának* nincs ugyan elég alkalma kiforrott tehetségének minden árnyalatát bemutatni, de annál pajzánabb és tüzrőlpattantabb a kis *Szombathelyi Blanka*. És mind a többiek: a széphangu *Hámory Imre*, a kitünő humoru *Apáthy*. mint szerelmes diákok, *Vaszary Piri* mint gazdasszony, *Makláry, Rátkai, Pethes Sanyi* tudásuk legjavát adják. „A leányvári boszorkány" ujabb bizonyság a magyar filmgyártás erőteljes haladása mellett.

(g.—l.)

• **Betiltott filmek.** Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság megtagadta az engedélyokirat kiadását a *Lila akác* cimü keskenyfilmtől, amely a Hunnia-filmgyárban még 1934-ben készült, továbbá a *Félszüzek* (Leányok titka) (Demi vierges) cimü filmtől, amely a *Les Films J. Sefert* filmgyárban tavaly készült.

MA :: PREMIER :: TELEFONBETYÁROK Salamonnal és Rottal **KOMÉDIA**

— **„Minek vesződni?"** Az amerikaiakat nem kell félteni. Nem mehet nekik olyan rosszul, hogy valami ügyes üzleti ötlettel ne segitsenek magukon. Még a nők is férfimódra élelmesek Amerikában. Irigylésreméltó kereskedelmi érzékük van. Bizonyitja ezt az a csikágói uriasszony, aki nemrég nagyszabásu üzleti vállalkozást alapitott a városban. Vállalatának cime, jellemzően: „Minek vesződni?" Munkája abból áll, hogy elvégzi mindenki ügyes-bajos, alkalmatlan dolgát. Bárki hozzá fordulhat, akinek költözködnie kell, akinek eljegyzés vagy esküvő történik családjában, ha estélyt kell adnia, vagy akár — hitelezőivel kell tárgyalnia. Az ügyfél egyszerüen felkeresi az igazgatónőt és előadja kivánságát. A többit a vállalatra bizza. Az azután elintéz mindent, amire az ügyfélnek nincs ideje, amitől huzódozik, amit nem szivesen végez, ami számára vesződség. Elmegy helyette bevásárolni, elintézi postáját, felügyel a nagytakaritásnál, költözködésnél, rendet tart háztartásában, ujrarendezi könyvtárát, még jótékonysági tényekedésekben is résztvesz. A megbizások nagyrészét az igazgatónő személyesen intézi el s csak szükség esetén vesz segitségül költözködési, lakásdiszitő és egyéb szakembereket. A megbizások teljesitéséért természetesen tiszteletdij jár, de a fél szivesen fizet, mert valóban rengeteg vesződséges kötelességétől szabadul meg, ha a „*Why Bother*" („Minek vesződni") irodához fordul. Az amerikaiak nem érnek rá vesződni, mert nékik az idő pénz. Ez az ügyes kereskedőasszony viszont jól megél abból, hogy honfitársai — nem érnek rá saját dolgaikkal törődni...

— **Rejtélyes mérgezés.** Eszméletlen állapotban találták Várfok-utca 8. számu házban lévő lakásán *Rónai Erzsi* 21 éves háztartásbeli leányt, egy kórházi felügyelő leányát. A mentők a Rókus-kórházba vitték. Az orvosok megállapitották, hogy *luminállal megmérgezte magát*. Valószinü, hogy kelleténél nagyobb adagot vett be az altatószerből.

— **Halálozás.** Dr. *Krämer Béla* orvos váratlanul elhunyt. Temetése vasárnap egynegyed 1 órakor lesz a rákoskereszturi temető halottasházából.

— **A dolgozó nő** egészsége gondos ápolásával, sporttal és célszerü táplálkozással közömbösiti az idegölő robot hatását. Reggelire, uzsonnára egy-két csésze Ovomaltinet iszik és ezzel szerzi meg a fárasztó életmódjához szükséges energiatöbbletet.

— **Székrekedésekben szenvedő bágyadt, levert, dolgozni képtelen egyéneknél** a bélmozgást reggel éhgyomorra egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserüviz csakhamar megélénkiti, az emésztőcsatornában összegyült salakot kiüriti, a vérkeringést szabaddá teszi s a gondolkodó- és munkaképességet emeli. Kérdezze meg orvosát.

TÖRLEY
RÉSERVÉ AMÉRICAIN

SZINHÁZ ÉS ZENE

Madarak

Aristophanes vigjátéka a Nemzeti Szinházban

A meglepetések korát éljük. Ilyen meglepetés volt ma a Nemzeti Szinházban *Aristophanes* egy vigjátékának előadása. Klasszikus darab, tele modernséggel. Krisztus előtt 400 esztendővel irta és szinte a mai napnak szól. Több mint kétezer esztendős bizonyiték, hogy kevés van uj a nap alatt. A régi Athénban *Aristophanes* maró gúnnyal irt mindenről és mindenkiről szatirát. Politikáról, politikusokról, poétákról, városi urakról, mérnökökről, kijárókról és panamistákról. A Madarakban két athéni polgár kivándorol hazájából a hegyek közé és ott a madarak világában uj várost épitenek s a madarak és menekültek között uj világot teremtenek, amely megakadályozza, hogy az emberek áldozati füstje a mithológiai istenek közé emelkedjék. Madárjelmezben jelennek meg majdnem az összes szereplők: a banka, fülemüle, bibic és a többi madár tarka, szines kosztümjében. A legtöbbje alul ruhátlan, balettlábakkal. Zene, dal, tánc még az operett látványosságát és fürgeségét is megadja. A modern közönség előtt ismeretes már a madárjelmezekben játszó darab. Ilyen volt *Rostand* „Chanteclair"-je. *Aristophanes* madár-vigjátéka azonban ennél is modernebb, mert a régi Athén egész közéletét, minden alakját szinpadra viszi és a madarak uj állama megkritizálja a jóst, a papot, a jogászt, a békebirót, a feljelentőt és karikaturát csinál a görög és a barbár istenekből is. Csupa tréfa, móka, mozgás, fürge cselekmény, csattanó szójáték az egész est. Több mint kétezer esztendős irodalmi mű, szines madárjelmezekbe öltöztetve, operettmuzsikával és tánccal tarkitva. De mindezeken keresztül átcsillan a nagy irónak merész gondolata, szellemessége, mely igazságot mond a régmultból a késő jövendőnek Mert minden emberi gyöngeség fennmarad, az élet keveset változik, de egy örök hatalom tünik fel: az irói tehetség, *Aristophanestől* a mai *Shaw Bernardig*, aki egyenes utóda a görög gúnyolodónak. *Arany János* ajándékozta meg a „Madarak" költői forditásával irodalmunkat. Ez a klasszikus forditás felette áll minden birálatnak. De, hogy a szinház mégsem ezt használta, hanem *Révay Józseffel* ujra fordittatta és szinpadra alkalmazta, az azzal menthető, hogy a szinpad szétszabdalja az irott müveket és *Aristophanesnek* ép ez a darabja különös alkalmazkodást kivánt a szinpadhoz. Ezt *Révay József* ügyesen megcsinálta és a saját korában is szabadosan beszélő szerzőt illendőség szempontjából cenzura alá vette. De meg kell adni, hogy Aristophanes korában teljes sajtószabadságot élvezett s a mai közönség azon mulatott, hogy sok szellemes vágása a mai élet elevenébe talált. Különleges est volt tehát a pénteki bemutató, amelyen a közönség sokféle élvezetet talált. *Németh Antal* igazgató rendezői munkája és áldozatkész kiállitása pazarul dolgozott. Az előadásnak is voltak kiváló szereplői. *Makláry Zoltán* vezetett az athéni polgárból lett madárkirály eredeti figurájában. Müvészi tehetségének legértékesebb vonása a szarkazmus, a száraz humor, melyen átragyog a drámai mélység, a karakterizáló képesség, a szines előadás, az értelmes, jellemző beszéd. Nagyon tetszett. Mindenben egyenrangu társa volt a szintén kiváló *Matány Antal*, aki a másik polgárt játszotta. *Gózon Gyula* fáradhatatlan volt a főmadár szerepében és feltünt a fürgeségével *Várkonyi Zoltán*. A derültség felkeltésében résztvettek *Bodnár, Gabányi, Ujlaky, Forgács, Apáthy, Rubinyi*. A nőknek kevés szerep jutott, de *Olthy Magda, Szathmáry Margit, Zádor Györgyi, Bornemisza Éva* annál kedvesebbek voltak. A kisérőzenében *Pongrácz Zoltán* jellemző erőt és izlést mutatott. *Jaschik Álmos* kiállitása mesés. *Nádasy Ferenc* koreográfiája pedig különös jellegzetességgel adja vissza a madarak balett-mozgását.

Porzsolt Kálmán.

* **Dohnányi—Thibaud szonátaest.** Dohnányi Ernő és Jacques Thibaud! Két müvész, akit a származás, a müvészi egyéniség és temperamentum egész világa választ el egymástól. És mégis, hogy megértik egymást. Hogy megértik egymást, a müvészi meggyőződések fáradságos összeegyeztetése, a felfogásbeli különbségek apró részleteinek keserves egybecsiszolása nélkül is. Mindegyikük önmagát adja szabadon, gátlás nélkül s ezzel önkéntelenül egymásra találnak és egy uton haladnak. Együttmuzsikálásuk fölemelő és gyönyörködtető, mint két fölényesen gondolkodó őszintén szóló ember eszmecseréje, válassza el bár őket egymástól a különböző világnézetek egész szakadéka. Pénteki hangversenyükön *Franck, Mozart* és *Beethoven* egy-egy szonátáját játszották, a Zeneakadémia nagytermét szinültig megtöltő közönség számról-számra fokozódó elragadtatása mellett. Számunkra a Franck-szonáta volt a müsor kimagasló eseménye. E gyönyörü müvet a romantika tündöklő szinével, az érzések és szenvedélyeg csodás gazdagságával, a gyönyörködve gyönyörködtetés odaadásával szólaltatta meg a két nagy müvész. **(mja)**

ROYAL SZINHÁZ

Szombat és vasárnap este 50-ik előadás

Mindig a nők kezdik

Vasárnap délután 4 órakor

Marinka a táncosnő

operett.

TE AKARTAD...

IRTA DENISE ROBINS (8)

Amint kilépett a házból, Nick már nyitva tartotta a kocsi ajtaját. Sohasem látta szebbnek Tonit. Egyszerü és csinos volt fehér ujjatlan ruhájában. Arcszine versenyre kelt a rózsával, amit az övébe tüzött. Puha, selymes haja fénylett a napsütésben.

— Milyen csinos! — mondta a fiatalember.

A kormánykerék mellé ült és elinditotta a kocsit. Határozottan érezte, hogy élni mégis jó. Gyönyörü idő volt, a tenger felől hüs szellő jött és élvezetessé tette a kocsizást. A Packard repült, mint a madár.

Mikor felértek a Mentone előtti dombra, Nicholas odahajolt a lányhoz:

— Válasszon utat — mondta és az előttük huzódó partmenti utra mutatott. — Jobbra Monte Carlo, Nice, Cannes, mesterkélt, szemfényvesztő, de mulatságos helyek, balra Olaszország, Bordighera, San Remo és a fekete ingesek.

Toni Olaszországot választotta.

A kocsi áthaladt a régi római kapun Mentone előtt, aztán a határ felé fordult. Izgalmas, kanyargós ut volt. Egyik oldalon narancstetős villák sora rózsás, gerániumos, szegfüs kertek égő szinei, másik oldalon mindenütt az örök kék tenger.

Mulatságos volt, mikor feltartóztatták őket a vámnál. Egy mosolygós tiszt vizsgálta át a kocsit és az utleveleket. Csinos fiatal férfi, jólszabott egyenruhában. Amint becsukta az ajtót, a szokottnál melegebb érdeklődéssel köszöntötte Tonit.

— Ennek a fickónak ugy látszik tetszenek a csinos nők — nevetett Nick. — Majd rajta lesz a szemem magán.

Minden ember mosolygott. Sokféle egyenruhát viseltek. Toni felsikoltott örömében, mikor az első „feketeingest" megpillantotta és megremegett, mikor egy üzlet falán Mussolini életnagyságu képét látta.

Nick rendszerint széditő gyorsasággal vezette a gépkocsit, de ma nagyobb gonddal kezelte. Szerette volna minél hosszabbra nyujtani az utat. Drága utast vitt a kocsiján. Már nemcsak a saját életéért volt felelős. Nagyon élvezte Toni tetszésnyilvánitásait. Minden érdekelte, amit látott. Keresve sem találhatott volna megértőbb társat.

Bordighera közelében egy kis étteremben villásreggeliztek. A tulajdonost Benitónak hivták. Nick esküdött rá, hogy a legjobb vendéglős, aki valaha kikerült Londonból.

Ahogy beléptek, Benito hajlongva sietett elébük.

— Nagy megtiszteltetés, uram, hogy őnagyságát ilyen hamar elhozza hozzánk az esküvőjük után.

Toni érezte, hogy arca biborvörösre gyül. A vendéglős kétségkivül hallotta, hogy Nick nősülni készül. Most Helenának nézi. Aggódott, vajjon milyen hatást gyakorolnak Nickre a kis olasz szavai. De csakhamar megnyugodhatott.

— Nem nősültem meg, Benito, ez itt Kenyon kisasszony, a házvezetőnőm. Már elmondtam neki, hogy magánál van a legjobb konyha Olaszországban, most aztán nézzen utána, hogy mit adhat nekünk

— Nagyon lekötelez, uram! — Benito ragyogott. — Magam nézek utána, hogy minden rendben legyen.

Benito tökéletes lakomát tálalt fel nekik. Friss pisztráng a konyhai medencéből, utána óriási tál paradicsom, zöld- és vöröspaprikával, retek zellersalátával Később, mikor kávéztak, Benito egy marék érett meleg füget szedett az erkélyt beárnyékoló fáról és eléjük tette az asztalra.

Toni jókedvre derült. Nicket láthatóan nem zavarta Benito tévedése a házasságát illetően. Azon töprengett, vajjon csakugyan kezd-e már behegedni a seb, vagy pedig csupán azért tesz igy, hogy ne rontsa el a napját. Toni még sohase látta ilyen jó hangulatban. Figyelmes volt, tökéletes házigazda. Semmi sem lehetett elég jó, amit kinált neki. Milyen ostoba volt Helena, hogy faképtnél hagyta. Ez a férfi tökéletesen boldoggá tud tenni minden nőt.

Villásreggeli után hosszu nyugszékekre feküdtek, mig Nick végre talpra ugrott és eldobta a cigarettáját.

— Gverünk tovább! Ha még sokáig itt maradunk, elalszunk, pedig még sok mindent akarok mutatni magának.

Beszállottak a Packardba és visszafordultak San Remo felé. Toni ismét átadta magát a kocsikázás élvezetének. A régi római uton a kis Ospedaletti városon haladtak keresztül, ahonnnan az öblön tul San Remót láthatták.

Toni pálmák és virágok városának látta San Remot, Nick végig kocsizott vele a régi városrészen, középkori utcákon, keskeny sikátorokon fel és alá. A fősétányon is megfordultak, aztán megállottak a kaszinó előtt.

— Itt játszom el ujonnan szerzett vagyonomat! — mondta Nick és a játéktermek felé vezette a lányt

A kaszinó teljesen uj és idegenszerű volt Toni előtt. Szerette nézni a játékvezetők arcát, amint kis oszlopokba halmozták a pénzt, meg az asztal körül tolongó tömeg izgatott arckifejezését. Nick egy marék érmet adott a lánynak. Különböző számokra tette fel. Először nvert a száma. Felsikoltott izgalmában:

— Menjünk, Nick! — mondta — ha itt maradunk, egész bizonyosan mindent elveszitünk.

A férfi nevetett:

— Gyermek! Tegye a pénzt táskájába, aztán menjünk táncolni.

Angol tánczene volt a teremben. Toni, aki született táncosnő volt, hamar felfogta tökéletes ütemét. Nick látta, hogyan üti a taktust lábával

— Szeret táncolni? — kérdezte.

— Nagyon!

— Én is! — mondta Nick felállva. — Gyerünk, mutassuk meg az embereknek, hogyan kell táncolni.

(Folytatjuk.)

Jaschik Álmos

Pesti Hírlap

1937. november 27., szombat.

SZINHÁZ ÉS ZENE

Szentivánéji álom

A pajkos Puck megint kedvére bukfencezhet, viháncolhat az emberek és tündérek közös birodalmában. A Nemzeti Szinház Shakespeare elbájoló mesejátékának felujitásával disziti a maga évszázados ünnepét. Még pedig Puck jegyében, mert nemcsak vele végzi, hanem vele kezdi is a darabot, előrehozva azt a kis bemutatkozó monológot, amely különben csak sokkal később a mesterember-komédia élén szokott elhangzani. A szöveghűség szigoru őrei bizonyára kifogásolják *Németh Antal* dramaturgiai ujitását, pedig mellette szól egy s más. Legfőképen a darabtól ma már elválaszthatatlan Mendelssohn-zene. Ha elfogadjuk, hogy ennek pókhálószövésü nyitánya már a mesevilág hangulatába vezet, az ennek keretet adó Theseus—Hyppolita-nász amugy sem komolyan értendő „valóságát" miért ne légiesithetné el a szöveg is? Egyébként tegyük félre az elméletet. Gyakorlatban a játék szép, finom, hangulatos és költői értelemben hű Shakespeare szelleméhez. Puck versei *Somogyi Erzsi* ajkáról ugy buggyannak elő, mint sziklahasadékból az ásványtartalmu, hüs, üde forrásviz. Az egész alakitás, minden vad mókájával, állatian édes kuncogásával együtt egy szinészi ősterméseet hamisitatlan megnyilatkozása. Van még egy néhány nagyon igaz hang az együttesben: a szépen beszélő *Lukács Margit* (Heléna) nemes altja, *Ungvári*

finoman csengő Oberon-tenorja, *Szeleczky Zita* csiklandós Titánia-szopránja; a *Both Béla* játékmester érdeméből kitünően rendezett civódó-jelenetben *Olty Magda* (Hermia) naiva-zsémbelése, aztán a dekorativ *Lánczy Margit—Lehotay*-pár (Theseus és Titánia) kamara-kettőse. És külön harsány csoport (akár a zenekarban a rézfuvók) a mesterember-együttes, élén a remek *Gózonnal* és *Makláryval*, aki Zubolv takács figuráját erős lélektani realizmussal mélyíti el. *Pethes* Dudása pompás komikus-alakitás, *Matány, Major, Juhász* szintén jók és mulatságosak. *Jaschik Álmos* gyönyörü diszleteit hullámzó hangulatvarázzsal festik át a szép világitási hatások. *Millos Aurél* jó munkát végzett a mozdulatjáték rendezésével és *Polgár Tibor*, a művészien játszó zenekar vezetője is megérdemelte a tapsokat. lv.

ΠΙΛΣΕΝ

Mivelhogy utazgatni nem lehet, álomban vagy ébren szoktam révedezni, rég látott, kedves helyeken. S ilyenkor mindig odafurakodik közém s a visszaidézni szándékolt nevezetes épület, városrészlet vagy táj közé valami harsogó reklám, amely erőszakos szín- és fényhatásaival, roppant méreteivel valóságosan belemarta magát emlékezetembe. Szörnyű ereje van a reklámnak. A párisi Szajnán futkosó hajócskák alakját akarom szemem elé idézni, sehogy se boldogulok, mert a két oldalukon embermagas betűkkel írt hirdetésszöveget látom: Eau de Janos. Az Eiffel-torony rajzát szeretném becsukott szemmel látni, nem megy, mert Citroën fel- s leszaladgáló becstelen villanybetűi kápráznak égő pilláim alatt. A Porte Saint-Denis olyigen jellemző környékének házaira szeretnék emlékezni, de ez se sikerül, mert volt ott egy tűzfal, amelyre három emelet magas csecsemőfejet pingált a reklámszörnyűség s emeletnyi betűkkel írta rá: Savon Cadum. Ódzsanoszt nem használtam, autóm sose volt, a Cadum-szappannak csak a hírét hallottam, de a reklám mindenható ereje múlhatatlan kötelességemmé tette, hogy halálomig emlékezzem erre a három csacsiságra. Azt nem is említem, hogy az Akropolisz lábától nem merek képzeletben sem felnézni az Erechteionra, mert nem azt látom, hanem óriási görög betűkkel a sörhirdetést: ΠΙΛΣΕΝ

Kevés olyan szépfekvésű város van, mint a zöld bársony tokban pihenő násfa: Zürich. Sajnos, alig emlékszem valamire, csak a sok penzió- és hotelhirdetésre, amelyek alatt szinte összeroskadnak a szétszórt kis fehér házak, amelyek között úgy vágtat a vonat, mint libák között a megvadult szamár. Grác csinos tere már elhomályosult bennem, de óriás betűit most is belémdöfi kívánatra a Puntigam-sör reklámja. S micsoda rikoltó hirdetésalagúton érkezik a jámbor idegen Párisba! Mert a reklám olyan, mint a bűvészinas seprűje, elszabadul s nem lehet megállítani.

A reklám helyes, igen dicséretes, különösen a mai szabadversenyben, de ne rondítsák el vele az Isten és a Történelem alkotásait. A reklám a hírlapokba és röpcédulákra való, de ha az ideges városi ember sétálni megy, ne legyen kénytelen a vízszint szemébe ugró plakátszövegeket tudomásul venni, ha akarja, ha nem. Ilyeténképpen párszáz ipari termékről tudok, amiket sose használok, tudom az összes készülő zenei eseményeket, pedig hangversenyre sose járok. S ugyan milyen zsiráfnyakú vagy pincsitermetű ember tudja elolvasni a nagyon fent vagy nagyon lent kiragasztott színlapokon a szereplők neveit?

A modern városrendezés igen szép feladata lenne a házakat, az utcákat, a városkép vonalait megszabadítani e türelmetlenül intő, sürgető, felszólító és emlékeztető ragasztmányoktól, amelyeknek tobzódó divatjában a túlfejlődött civilizáció kanyarodik vissza a barbarizmushoz.

Laczkó Géza

Heves harcok a Salamon-szigetek birtokáért

Róma, október 9. *(MTI)* A »Piccolo« sanghâji rádiójelentése szerint a legfrissebben beérkezett jelentések arról számolnak be, hogy

a Salamon-szigetek birtokáért a leghevesebb harcok folynak.

A japánok szünet nélkül újabb csapatokat szállítanak partra a Salamon-szigeteken. Az amerikai hadijelentés is elismerte, hogy a japánok Guadalcanar-sziget északnyugati részén újabb csapatokat tettek partra.

Hétfőn a japánok erős hídfőállást létesítettek a Viru-öbölben és azt heves harcok árán kiszélesítették. A japán hadvezetőségnek minden jel szerint eltökélt szándéka, hogy a tengerbe szorítja a Guadalcanarnál partraszállított amerikai csapatokat.

Egyheti tartalékburgonyát oszt ki a főváros

A közellátási miniszter a téli hónapokban rendszerint várható hófuvások, stb. következtében esetleg jelentkező szállítási nehézségekre való tekintettel szükségesnek tartotta

a budapesti háztartások és vendéglátó iparok részére tartalékképpen fokozatosan megfelelő burgonyamennyiség kiutalását.

Ezzel kapcsolatban a székesfőváros közélelmezési ügyosztálya a közellátási minisztérium felhatalmazása alapján közli, hogy a budapesti háztartások részére a beérkező készletek arányában *fokozatosan tartalékburgonyamennyiségeket fog a közellátási szelvényivek esetenként meghatározandó szelvényeire kiosztani.*

Nyomatékosan felhívja ezzel kapcsolatban a nagyközönség figyelmét arra, hogy

a tartalékul kiosztott burgonyamennyiségeket ne használja fel, hanem tegye félre a téli hónapokra,

illetőleg arra az időszakra, melyet *a közélelmezési ügyosztály a tartalékburgonya kiosztásakor meg fog jelölni.* Most első esetben a budapesti közellátási szelvények »R«-betűs szelvényére október 15-től 25-ig terjedő időben

szelvényenkint két kilogram burgonyamennyiséget kell a kereskedőknek kiszolgáltatniok.

Ez a mennyiség *a november 30-tól december 3.-ig terjedő időre szolgál tartalékul.*

Ugyancsak tartalékburgonyát ad a közélelmezési ügyosztály a közellátásügyi miniszter rendelkezésére a budapesti vendéglátó iparoknak stb. is.

Ehhez képest az október 16-tól 23.-ig terjedő időre érvényes »C«-betűs burgonyavásárlási igazolványokra *az erre az ellátási időszakra megállapított burgonyamennyiség kétszeresét kell kiszolgáltatni.*

A kiszolgáltatott mennyiség fele a december 1-től 7-ig terjedő időre szolgál tartalékul, tehát ezeket a burgonyamennyiségeket arra az időre köteles a vendéglátóiparos stb. félretenni.

Végül a közélelmezési ügyosztály közli, hogy az október 12-től 18-ig terjedő hétre

a budapesti közellátási szelvényiv 4. számú szelvényére továbbra is változatlanul két kilogram burgonyát kell kiszolgáltatni.

Külön felhívja a közélelmezési ügyosztály azokat az őstermelőket stb., akik a METESz szállítási igazolványával 3 métermázsán alul burgonyát hoztak fel, hogy *közellátási szelvényükre a burgonyát ne váltsák be,* annál is inkább nem, mert *az Elelmiszerjegy Központ a közellátási szelvényivük burgonyavásárlásra jogosító szelvényeinek bevonása iránt intézkedni fog.*

A közönség vigyázatlansága okozza a tömeges baleseteket

A villamos utasainak *feltűnő vigyázatlansága* nagy mértékben foglalkoztatja a főkapitányság bűnügyi osztályát a legutóbb történt tömeges villamos balesetekkel kapcsolatban. A rendőri vizsgálat *kivétel nélkül minden esetben azt állapította meg, hogy nem a villamoskocsik vezetői, vagy kalauzai okozták a baleseteket.* Amióta a légvédelmi készültség és elsötétítés érvényben van, többször jelent meg úgy a rendőrség, mint a Beszkárt komoly figyelmeztetése az utasközönséghez, hogy *különösen a sötétség óráiban ne ugráljanak le a villamosokról,* az útkeresztezéseknél pedig fokozottabb figyelemmel tekintsenek körül; a villamosok sebességét ugyanis a közlekedés gyorsasága és pontos, menetrendszerű lebonyolítása érdekében — és nem utolsósorban a lakásuk felé siető utasok érdekében is — *az elsötétítés óráiban sem lehet csökkenteni.*

A körültekintés és a figyelem tehát az utasközönségre vár. Kilenc súlyos haleset, illetve halálos villamosgázolás történt október 6-án este. *Kilenc esetben bizonyosodott be, hogy az utasok vigyázatlansága volt a szerencsétlenségek okozója.* A tanulság tehát, — mondják a főkapitányságon is — ne ugráljunk az elsötétítés óráiban a robogó villamosokra, illetve a villamoskocsikról.

Millenniumi emlék a dési kirakatban...

Dés, október 9. *(A Pest tudósítójától.)* A főtéri *Gombár*-kereskedés kirakata előtt olykor megakad a forgalom, a polgárok egy hatalmas keretezett képet nézegetnek, a millenniumi ünnepségek során 1896-ban *Désen* leleplezett ezeréves *Turul-emlékmű* avatási ünnepségét ábrázolja a ma már történelmi értékű kép. Az égre magasló *Turul*-szobor körül hatalmas tömeg, a századvég ruháiban mozgó polgárok, hatalmas női kalapok, esernyők, ferencjoskák, lobogók, díszemelvény: *1896!*

»Mikor avatnak új szobrot?« — kérdi a kép alatt a felirat és ezzel *Gombár* Sándor húszezer dési magyar polgár vágyó kérését tolmácsolja.

Az ezeréves emlékművet ugyanis *1934-ben néhány ma is Désen élő vad soviniszta román cigányzenekísérettel* legbarbárabb módon földig rombolta.

— *A Turul szobor* városi, tehát köztulajdon volt — lerombolói köz-, városi vagyont tettek tönkre, tessék például dr. *Farcasiu* volt polgármestert perbefogni közvagyon megsemmisítéséért, az elmenekült fő szoborromboló dr. *Puscasiunak* hatalmas palotája van, zárlatot arra is, *a rombolók vagyonából kártérítést nyujtsanak: ebből új szobor építhető* — mondja *Gombár* Sándor, a kereskedő társulat érdemes elnöke és szaván keresztül ezer és ezer magyar polgár beszél!...

Nincs szó itt »üldözésről« »szenvedtetésről«, aki közvagyont rongál: törvény elé kerül és fizet, ha magyar is! A vonatkozó perbefogás minél sürgősebb megindítását várja a polgárság, hiszen úgyszólván *Dés az egyetlen szobortalan város az országban* és amikor sorra visszatérnek a szobrok... *(Wesselényié Zilahra* stb.) illő, hogy a *dési* magyarok ezredéves emlékoszlopa is visszatérjen, a repülő *»Turul madár«* hirdetve az el nem múló örök magyar létet! **(—i.)**

Nyugállományba helyezések a honvédségnél

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A Kormányzó Úr Ő Főméltósága október 1.-én kelt legfelsőbb elhatározásával az alábbiak nyugállományba helyezését 1942 november 1.-ével, saját kérelmükre elrendelt felülvizsgálatuk eredménye alapján elrendelni méltóztatott: *Schweitzer* István vezérezredes, nemes szentgyörgyvári *Stirling* László altábornagy, vitéz nemes *Domaniczky* Ödön altábornagy, vitéz *Vásárhelyi* Andor vezérőrnagy, vitéz nemes fáji *Fáy* Elemér vezérőrnagy, vitéz *Horváth* Sándor vezérőrnagy, *Beleznay* Győző vezérőrnagy, vitéz *Márfay* Aladár vezérőrnagy, *Lemberkovits* Alajos vezérőrnagy, vitéz *Barczaujfalussy* Egon vezérőrnagy, dr. *Franck* Richárd orvos-vezérőrnagy, dr. *Kabdebó* Antal orvos-vezérőrnagy.

Elsötétítés alatt akart lopni

Tegnap este az elsötétítés kezdete után a Dob-utca 89. számú ház felügyelője végigjárta a házat, a padlásra is felment és *az egyik zugban kopottas öltözetű férfi kuporgott.* Nem tudott elmenekülni, bár először megkísérelte. A házmester átadta az utcán posztoló rendőrnek. Igazoltatása során derült ki, hogy *Vitok* József 34 éves tetőfedő. A főkapitányságra vitték. Ott derült ki róla, hogy *nyolcszor volt büntetve már lopásért és betörésért.* Mint mondotta, *most is lopni akart.* A Vörösmarty-utca 6. számu ház tetején dolgozott napközben és így támadt az ötlete, hogy a szomszédos dobutcai ház padlásáról elvisz valamit. Letartóztatták a főkapitányságon. Gyorsított eljárás után adják át az ügyészségnek, miután elsötétítés idején fogták el.

Külföldi kitüntetések

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti:

A Kormányzó Úr Őfőméltósága megengedni méltóztatott, hogy nemes *Rákosi* Béla altábornagy és vitéz *Magyarosy* Sándor vezérőrnagy a német Sasrend Érdemkeresztjét a csillaggal, *Hiday* Kornél ezredes a finn Fehér Rózsarend Parancsnoki Keresztjét, *Becze* István ezredes és nemes pocerinai *Georgievics* Ödön főtörzskapitány a német Sasrend Érdemkereszt I. fokozatát, *Tóth* Ferenc I. őrnagy és vitéz báró *Willerding* Rudolf törzsalkapitány a német Sasrend Érdemkereszt II. fokozatát, *Borsányi* Julián hm. tk. őrnagy, *Zachariás* György szkv. százados, nemes *Szél* Gusztáv főhadnagy és vitéz *Ferenczy* József hadnagy a német Sasrend Érdemkereszt III. fokozatát, valamint *Ferber* Mihály tart. zászlós az olasz Koronarend Lovagkeresztjét, nemes zsadányi és törökszentmiklósi *Almássy* László tart. főhadnagy, a részére adományozott I. és II. osztályú német Vaskeresztet, *Kalmár* Aurél ezredes a bolgár Katonai Érdemrend Parancsnoki keresztjét, *Huszár* Hugó és *Nagy-Józsa* Kálmán alezredesek a német Sasrend Érdemkereszt II. fokozatát, *Dabasy* Tibor, *Bodor* László II., és nemes csapanói *Paravicini* Jenő századosok, nemes nagy-kürthi és kis-jókai *Takách* Gáspár főhadnagy, valamint *Mécs* Kornél hadnagy a német Sasrend Érdemkereszt III. fokozatát, dr. *Pölöskey* Endre tart. zászlós és *Kiss* Dezső tart. honvéd mü. gyakornok a német Érdemérmet elfogadhassák és viselhessék.

A kémelhárítás tízparancsolata

6. Nyitva legyen a szemed és a füled, de járj zárt ajakkal. Ne fecsegj és ne suttogj! Katonai dolgok után ne érdeklődj! Katonai vonatkozású tárgyakat ne fényképezz, mert könnyen gyanússá válhatsz! Ha katonai adatok vannak birtokunkban, azt senkinek, még legközelebbi hozzátartozóinknak se mondjuk el! Csak annyit tudjunk, amennyit hivatásunkból kifolyólag tudnunk kell!

Légy óvatos, mert a kém figyel!

— **Piarista öregdiákok találkozója.** A Váci Piarista Diákszövetség nagyválasztmánya — a piarista rend 300 éves jubileumi évének alkalmából — október 14.-én, szerdán délután 5 órakor a budapesti piarista gimnázium dísztermében *Merva* Imre kispesti prépost-plébános, a szövetség elnökének vezetése alatt ünnepi ülést tart. A választmányi ülés után a Kárpátiában lesz a rendes havi összejövetel, amelyen 7 órakor dr. *Fekete* Lajos egyetemi tanár *A törökkori Vác* címen tart érdekes előadást. A tagok megjelenését ezen az úton is kéri az elnökség.

Kicsi, pompás a
Klaviano
kis zongora
IOGYORÖSSY
hangszergyár, Budapest, Rákóczi-út 71.

SZINHÁZ ÉS FILM

POTEMKIN a Madách Színház mai bemutatója

Ez a Potemkin Grisa, úgy is mint Nagy Katalin cárnő kegyence és főhadsegéde, úgy is mint a világtörténelem egyik legszellemesebb blöffjének értelmi szerzője, alaposan felültette a közvéleményt. Neve és alakja mulhatatlanul összeforrott azzal a zseniális szélhámossággal, hogy a Kaukázus hegyeit és lankáit egy reprezentatív utazás díszleteiként alaposan megrakta papírfalvakkal, gyárakkal, likteltő és mozgalmas életet varázsolva a cári Oroszország ama tájára, amely a legsötétebb abesszíniai nyomorúságban élt. Felkay Ferenc Potemkin című történelmi szinjátéka, amelyből tegnap este tartott főpróbát a Madách Színház, alaposan rácáfolt a zseniális történelmi felültetés tévedéseire. Potemkin sohasem volt szélhámos, csupán álmodozó és roppant arányokban gondolkodó szláv lirikus, a forradalmak előfutára, aki a cárizmus fénykorában a jobbágyok felszabadításáról, a kényszermunka eltörléséről és egy hatalmas szociális reformsorozat végrehajtásáról álmodozott.

A leleplezés elsőrangú drámai anyag. Egy ember állt a világ közvéleményének homlokterében, akiről mindnyájan azt hittük, szélhámos volt a javából, lángeszű hazardőr, aki képes volt papírból egy illuzionista világot teremteni ott, ahol a cári rendszer legsötétebb, legbűzösebb és legtoprongyosabb nyomora tenyészett, mint a gomba. Felkay Ferencet a nagyhatalmú költő ábrándos szláv vonásai ihlették, életében a freskók színes és mozgalmas sorozatát fontosabbnak tartotta, mint a dráma magasfeszültségű kisülését. Pontos metszetet készít szinte a mai klinikai módszer tökélyével Potemkin lelkéről és jelleméről, megmutatja ábrándos gyengeségét és izzó »materiális liráját«, szociális felelősségérzetét, de félkézzel, mintegy mellékesen mutatja az összeütközés roppant eruptiv erejét, ahogy a szerelmes világfi és cárnői kegyenc süket fülekre talál a feudális orosz arisztokráciánál, amely kincsukával, ólombányával és az orosz tömegek állati elnyomásával biztosítja hatalmát.

A cárnő a szerelmes siket fajd lángoló odaadásával követné szerelmesét, ha nem volna ezen a nimfománikus szerelmi tűzön túl okos asszony, vaskezű uralkodó és a rendszer hive. Igy aztán Potemkinnek csak arra van alkalma, hogy blöfföljön, felégesse tehetségét és álmait, szétmorzsolja gyönyörű és talán korszakalkotó terveit két malomkő között. Alapjában véve bukása teljesen indokolt, olyan ember volt, aki szívesen »gründolt« a puszta levegőre. Voltaire és Diderot barátja, aki a lángész rejtelmesen érzékeny idegrendszerével már sejtette a viharos európai fordulatot, de ereje és befolyása nem terjedt túl egy fejdíszes szerelmi bérzenkedésén. Halálát egy kegyes csalás kiséri, azzal a tudattal hunyja le szemét, a cárnő eltörölte a jobbágyságot. Szemfedőnek ez a hamis dekrétum borul lágy vonásaira s ezzel úgy távozik a világból, mint igen sok zseni, akinek az álma sohasem vált valóra.

A mag. mint fentebb említettük, kitűnő drámai nyersanyag. Felkay Ferencet azonban a szláv költő aprólékos és filmszerű életrajza izgatta, Potemkin befolyásának sistergő magasztosulása és könyörtelen összeomlása. Az álmodók sorsa ez, akiknek semmi közük a föld és a tömegek keserves valóságához. Igy aztán a darab az igazi dráma magas hőfokú összeütközése, robbanékony dinamikája és hatalmas erők szerves felsőbbrendű nélkül színes és megejtő képek sorozatává csendesül. Csak valamivel kellett volna jobban marokra fogni a témát, kiélezni Potemkin sorsának tragikus kettősségét, máris felforrott volna az esemény az iró lombikjában.

A Madách Színház Pünkösti Andor kiváló és rendkivül nehéz feladatokat megoldó rendezésében jó előadást nyujtott. Greguss Zoltán nemcsak a brutális és zseniális indulatoktól duzzadó Potemkin figuráját hozta közel, de szokatlan ellágyulásával a szenvedő hőst, aki nek a szerelmi partner alantas szerepén túl nem jutott ideje és energiája bűvös álmai megvalósitására. Sennyey Vera Katalinjában a szerelmi motivumok domináltak. Meghökkentően jó Várkonyi Zoltán Zubovja, egy fiatal udvari stréber, aki a hazaárulás és a divatos csacsenolás kétes módszereivel tör Potemkin babéraira.

Toronyi Imre bölcs és konzervativ miniszterelnöke, Tapolczay Gyula bifsztek-nyers angol követe, Szakács Zoltán szellemes és gúnyos dekadens francia diplomatája, Baló Elemér túlsatirozott forradalmár karikatúrája, Danis Jenő egyenesen Gogolytól kölcsönzött, porlepettségében is döbbenetesen élő muzsikja, Hojkó Ferenc korrupt udvari történetirója és M. Szabó Gábor termetes kozákja egészíti ki a férfigárdát. Potemkin bizalmasát, egy szerelmes politikai futárnőt a hattyúszép Szemere Vera játssza, az udvarhölgyet, aki a felelőtlen csitri becsvágyával segíti Zubov aljas mesterkedését, a fiatal Seréndi Éva. Az előadás legnagyobb bravúrja Jaschik Álmos díszletezése, aki a Madách Színház parányi szinpadára hitelesen és a méretek tágulékony varázsával épitette fel Nagy Katalin Oroszországának néhány jellemző díszletét.

Baróti Géza

SZÉLVÉSZKISASSZONY a Forumban

LILIA SILVI

Ma este mutatja be a Forum filmszinház Dario Niccodeminek, a hires olasz vígjátékszerzőnek Szélvészkisasszony című filmburleszkjét, amelyet többizben feldolgoztak már külföldi studiókban hangos filmvígjátékká. A legújabb feldolgozásnak az az előnye, hogy olasz légkörben és olasz színészekkel az olasz iró jellegzetes latin temperamentumát és kedélyét hiven tükrözi. A Szélvészkisasszony egy valóban szélvésztemperamentumú fiatal lány kalandjainak ellenállhatatlanul mulatságos sorozata, aki valósággal felperzseli és feldúlja maga körül a nyárspolgári élet mindennapi rendjét. Budapest új olasz színésznővel ismerkedik meg, a címszereplő Lilia Silvi személyében, akinek fergeteges vérmérséklete és mulatságos egyénisége sok hivet fog szerezni. Partnere a legdaliásabb és legjobb megjelenésü olasz férfihős, Amadeo Nazzari, aki vígjátékban is meggyőző alakitást nyujt.

RÉGI ORFICSEK

25

Nagy sikerrel mutatta be a mult hónapban *Régi orficsek* című revüjét a Komédia Orfeum, amely ma este érkezik el 25. előadásához. A mulatságos műsort eddig minden este táblás ház tapsolta végig. Különösen *Türk* Bertának és *Feleky* Kamillnak van nagy sikere, akik a visszavarázsolt békebeli éjszaka főszereplői.

PATAKY KÁLMÁN ÉS NÉMETH MÁRIA október 10-én a bérletszünetben szinre kerülő »Bohémélet«-ben, illetve a vasárnap este ugyancsak bérletszünetben előadásra kerülő »Turandot«-ban lép fel.

A német filmgyártás fellendülése

Berlin, október 9. Illetékes helyről származó értesülés szerint a német filmgyártás óriási módon fellendült. Augusztusban 63 új német játékfilm felvételeit kezdték meg. Az 1941—42. évi termésből 25 filmet még nem mutattak be, a 1942—43. évi termésből pedig 38 film van forgatás alatt. A német filmtermelés ezek szerint csaknem ötven százalékot emelkedett.

PIERRE BLANCHAR, a nagy francia jellemszinész uj oldaláról mutatkozik be »Eltévedt emberek« című filmjében. Egy jószivü férfit játszik, aki az eltévedt és elbukott emberek sorsán iparkodik javitani. A filmet a jövő héten mutatják be Budapesten.

Szilassy László a Mária főhadnagy bonvivánja

Szilassy László

Tegnap az esti órákban érdekes szerződés született meg a Fővárosi Operettszínház igazgatói irodájában. A szerződés előzményei még a nyárra nyúlnak vissza, amikor *Szilágyi* László, a *Mária főhadnagy* irója megállapodott *Szilassy* Lászlóval, hogy amennyiben elfoglaltsága megengedi, résztvesz a *Mária főhadnagy* című nagysikerű 48-as daljáték előadásain. Tekintettel azonban arra, hogy a bemutató körüli időpontban *Szilassy* Lászlónak németországi meghivása volt, megállapodott *Sárdy* Jánossal, hogy 25 előadáson keresztül az Operaház kiváló fiatal tenoristája vállalja a szerepet. A 25 estére szóló operaházi engedély *Sárdy* János részére lassanként lejár, az előzetes megállapodást tehát érvényesitették. *Szilassy* László ma délben megkezdi próbáit a Fővárosi Operettszínházban és a 25-ik előadástól kezdve ő játssza tovább a *Mária főhadnagy* daliás fiatal jurátusának rokonszenves alakját.

Magyar est Münchenben

München, október 9. A müncheni Magyar-Német Társaság nagysikerü hangversenyt rendezett, amelyen Takács Jenő zongoraművész közreműködésével Kenessey Jenő, az Operaház karmestere vezényelte a müncheni filharmonikusokat.

Az ügyvéd és a férje a Bábszínházban

A Podmaniczky-utcai Nemzeti Bábszínjáték rövidesen 75-ször játssza »Az ember ninesen fából« című műsorát. Ezzel párhuzamosan készül Verneuil »Az ügyvéd és a férje« című vigjátékának bemutatójára, amelyet azonban az előző műsor kirobbanó sikerére való tekintettel bizonyos időre el kellett halasztani.

Rádióharmónia

címmel újszerü müvészest-sorozat kezdődik a Zeneakadémián. A közreműködők sorában feltünő fiatal tehetségek és beérkezett művészek szerepelnek.

Karády esete a kóbor lovagokkal

Igazi középkori kalandban van része Karády Katalinnak legújabb filmjében, a Halálos csókban, amelyet Zsigray Julianna és Kalmár László irt. Három kóbor lovaggal találkozik össze a szépséges középkori várúrnő, akinek története izgalmasan kalandozik a középkor és a mai legmodernebb kor között. A három szerelmes lovagot Perényi László, Greguss Zoltán és Pataky Jenő játssza.

A RÁDIÓ október 13-án az Operaház »Tannhäuser« előadását közvetiti 5 órai kezdettel. A két főszerepet Müller Mária és Set Svanholm énekli.

A színházak mai műsora

OPERA: *Traviata* (C., ½6). — **NEMZETI:** *Felség* (VI., 6). — **KAMARA:** *Blöff* (½7). — **PESTI:** *A boldog Asvayné* (6). — **MŰVELŐDÉS HÁZA:** *Filmelőadás* (4, ½7). — **VIG:** *Christian* (½7). — **MADÁCH:** *Potemkin* (½7). **UJ MAGYAR:** *Eltévedt angyalok* (½7). — **FŐVÁROSI OPERETT:** *Mária főhadnagy* (6). — **ANDRÁSSY:** *Ártatlan vagyok* (½7). — **ROYAL REVÜSZINHÁZ:** *Nősze meg az ember!* (½7). — **VIDÁM SZINHÁZ:** *Nemes Rezsi* (½7). — **KOMÉDIA:** *Régi orficsek* (½7). — **KAMARA VARIETÉ:** *Vándorkomédiások* (½7). — **BÁBSZINJÁTÉK:** *Az ember nincsen fából* (½7). — **ERZSÉBETVÁROSI:** *Mágnás Miska.* — **JÓZSEFVÁROSI:** *Zimberi-zombori szépasszony.* — **KISFALUDY:** *Szép piros rózsa* (az utóbbi három színház kezdési ideje 5, 7). — **MŰSZINKÖR** (csak vasárnap): *Iglói diákok* [illegible].

A mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap. M = Matiné

ADRIA—ADMIRAL (853—707): Kádár Kontra Kerekes. (½4 ½6 ½8; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **ALKOTÁS** (855—874): Az 5-ös számú őrház. (½4 ½6 ½8; Sz ½2-kor is; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **ANDRÁSSY** (124—127): Egy éjszaka Erdélyben. (½4 ½6 ½8; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap d. e. 11 órakor: Garzonlakás kiadó. — **ATRIUM** (134—024): A harmincadik. (½4 ½6 és ½8 órakor; vasárnap és ünnepnapokon ½2 órakor is.) — **BARLANG—BROADWAY** (422—722): Pinokkió. (½2 ½4 ½6 ½8 órakor.) — **BELVÁROSI** (881—568): Ninocska. (½3 ½4 ½5 ½6 ½7 ½8; V Ü ½2-kor is.) — **BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (181—244): Visszaemlékezés Gömbös Gyulára. Rajzos hiradó a hadirepülőgépekről. Külön hiradók. Hadiriportok a Magyar, Ufa és Luce hiradókban. (Folytatólagos egyórás előadások 10—21 óráig.) — **BETHLEN—HOLLYWOOD** (225—003): Dr. Kovács István. (½4 ½6 ½8. Sz V Ü ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Ma, tegnap, holnap. — **BUDAI APOLLÓ** (3[illegible]—700): Kádár Kontra Kerekes. (½4 ½6 ½8; V Ü ½2 órakor is.) Vasárnap d. e. 11 órakor: Pacsirta. — **CAPITOL** (134—337): Másoulk hétre prolongálva! Gúnyvacsora. (½2 3 5 és 7 órakor: V Ü d. e. 11 órakor is.) — **CORVIN** (138—938, 639—581): Prolongálva! Bécsi vér. (2 ½5 7.) — **CSABA—SAVOY** (146—040): Dr. Kovács István. (½4 ½6 ½8; Sz V Ü ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Válaszúton. — **DAMJANICH** (425—644): Ninocska. (½4 ½6 ½8; V Ü ½2-kor is.) — **DEÁK—DECSI** (121—845, 125—025): Gentryfészek. (½2 ½4 ½6 ½8.) — **DUNA—LLOYD** (111—991): Dr. Kovács István. (½4 ½6 ½8; V Ü ½2-kor is.) — **ERZSÉBET—VESTA** (222—401): Oz, a csodák csodája. (11 ½2 ½4 ½6 ½8.) — **FÓRUM** (189—707): 3 és 5 órakor: Tavaszi szonáta. 7 órakor: Szélvészkisasszony. (Vasárnap és ünnepnapokon 11 órakor is.) — **GLÓRIA** (427—521): Kádár Kontra Kerekes. (½4 ½6 ½8; V Ü ½2-kor is. — **HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (222—199): Visszaemlékezés Gömbös Gyulára. Rajzos hiradó a hadirepülőgépekről. Külön hiradók. Hadiriportok a Magyar, Ufa és Luce hiradókban. (Folytatólagos egyórás előadások 9—21 óráig.) — **IPOLY** (292—626): Kádár Kontra Kerekes. (½4 ½6 ½8; vasárnap és ünnepnapokon ½2 órakor is.) Vasárnap d. e. 11 órakor: Ereit lányok. — **JÓZSEFVÁROSI** (131—816): Kádár Kontra Kerekes. (½4 ½6 és ½8 órakor; Sz V Ü ½2 órakor is.) — **KAMARA** (428—991): Elhagyatva. (11 ½2 ½4 ½6 ½8.) — **KORZÓ** (182—818): A király holondja. (3 5 ½8; V Ü 11-kor is.) — **MESEVÁR—ELIT** (114—502): Virrasztás. (½4 ½6 ½8; V Ü ½2-kor is.) — **NEMZETI (ROYAL) APOLLÓ** (222—002): Második hétre prolongálva! A harmincadik. (3 5 7; szombaton 1 3 5 7; V Ü 11, 3 5 7). — **NYUGAT** (121—022): Kádár Kontra Kerekes. (½4 ½6 ½8; Sz ½2-kor is; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **OMNIA** (180—125): Prolongálva! Gentryfészek. (½4 ½6 ½8; Sz ½2-kor is; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **OTTHON** (146—447): Ninocska. (½4 ½6 ½8; V Ü ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Erdélyi kastély. — **PATRIA** (145—678): Dr. Kovács István. (10—1-ig folyt.; ½2 ½4 ½6 ½8; vasárnap és ünnepnapokon 11 órától.) — **PETŐFI—ODEON** (128—578): Kádár Kontra Kerekes. (½4 ½6 ½8; V Ü ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: A nőnek minden sikerül. — **RADIUS** (122—808, 120—364): Harmadik hétre prolongálva! Babilon. (½4 ½6 ½8; Sz V Ü ½2-kor is.) — **RÁKÓCZI—PHÖNIX** (426—526): Kádár Kontra Kerekes. (1 3 5 ½8.) — **SCALA** (114—411): Házasság. (½4 ½6 ½8; Sz V Ü ½2-kor is.) — **SZÉKELY—OLYMPIA** (423—188): Ninocska. (11 ½2 ½4 ½6 ½8.) — **SZITTYA—CITY** (111—140): A harmincadik. (½4 ½6 ½8; Sz V Ü ½2-kor is.) — **TINÓDI—TIVOLI** (223—693): Kádár Kontra Kerekes. (½4 ½6 ½8; V Ü 11 órakos is.) — **TOLDI—RIALTÓ** (224—443): Ninocska. (11 3 5 és ½8.) — **TURÁN** (120—003): Ninocska. 11 ½2 ½4 ½6 ½8.) — **URÁNIA** (146—046): Aszszonyszív. (3 5 ½8; Sz V Ü 1 órakor is.) Vas. d. e. 11-kor: Jud Süss.

atás

ellen
atott vízipóló
ezúttal utá-
gyakori szo-
alapján törté-
apat összeállí-
vezetője, Kiss
ad Barcelonát-
ottak: Halasy,
ájáról és ezután
k elleni csapat

pat különben
pel először a
g előtt:
nyének keretében
tt tréningmérkő-

tkozása pünkösd
k meg, amikor a
ze a főiskolai baj-
hoz.

ános tréningen
rekordon belüli
Istenes a legjobb
tő formában van,
an veszélyes és
ben ma kétségte-
yarok között.
rékpártorna jegyei
0 pengős áron kap-
dóhivatalaiban (Er-
). és Vilmos császár
an az utolsó nyilvá-
y az előre megvál-
tatása mellett in-
tő.

meg muzsika (Leo Cz-
10). — OMNIA (József
arok. T.: 301—25): Arany-
ak és lovasok. A repülés
). Híradó (4, 6, 8, 10). —
örút 8. T.: 365—23): Remo
ngelfilm). Pimpi-burleszk
. Híradók (4, 6, 8, 10). —
áz u. 13. T.: 45—6—73):
grand Guignol). Ciklon az
rrymore) (4, ¾7, ¾10). —
t 68. T.: 379—10): Panopti-
lámor meg muzsika (Mary
az angol—magyar futball-
). — RÁDIUS (Nagymező u.
Raszputin (John Ethel és Lio-
l a mesekirálynál (rajzfilm)
kép). Híradó (2—6-ig folyt.,
ROYAL APOLLÓ (Erzsébet
lefon: 419—02 és 429—46):
usi mese (Kabos Gyula,
k (4, 6, 8, 10). — TIVOLI
szám. Telefon: 230—49):
ray). Ne félj a szerelemtől
ló (4, ¾7, ¾10). — TURÁN
ozsár u. sarok. T.: 264—20):
ett (Barrymore). Angelika
velle). Telefongörl (Marylin
0). — UFA (Teréz körút 60.
t tető!) Álmatlan éjszakák
guassu (braziliai útiképek).
— URÁNIA (Rákóczi út
kolt a mult (Paul Richter).
úrfilm). Híradó (½6, ½8,
(Erzsébet körút 39. Tel.:
ofa (Walter Riml). Rádió-
mstrong). Barátok (Jimmy
24, ½7, ¾10-től folyt.).

RÁDIÓ

hangversenyek állomásokról

onya" a Covent rdenben

k, május 18.

0 Diákfélóra. — 4.00 Az A tornászvilágbajnokságok-rsenyzenekar. — 6.35 Vásár-ázik. — 7.20 A magyar nép 50 Sztojanovits Lily énekel. gyedóra. — 8.45 Cigányzene. ek. — 11.10 Jazz.

gversenyek. Szimfonikus . Szimfonikus est (Róma anacek: A ravasz róka lf-Ferrari: Susanne titka Wagner: Istenek alkonya vent Gardenből (London

Asszony és leány uccai korbácsos afférja Gyöngyösön

Gyöngyös, május 18
(Az Est tudósítójának telefonjelentése)

Ismét

szerelmi hátterű korbácsos botrány

történt Gyöngyösön, de szereplői ezúttal nem férfiak, mint a multkor kétízben, hanem *nők*. Szerdán este egy közismert és tekintélyes építészmérnök felesége Gyöngyös város egy mellékuccájában

korbáccsal megtámadott egy úrileányt, akin többször végigvágott,

míg aztán *a férj kiszabadította feleségének kezéből a leányt és az asszonnyal eltávozott a botrány színhelyéről*. Az eset előzményei a következők:

Már régóta széltében beszélték Gyöngyösön, hogy az építészmérnök udvarol egy úrileánynak és a leány kedvéért válni akar feleségétől. Aztán kibékült a házaspár és a férj igéretet tett feleségének, hogy megszakítja az érintkezést a leánnyal. Néhány nappal ezelőtt megsúgták az asszonynak, hogy férjét újból együtt látták a leánnyal. Az asszony figyeltette és maga is figyelte férjének minden lépését. Igy történt szerdán este is. Egy kapualjából, ahol gyermekeinek nevelőnője is vele volt, látta férjét és a leányt karonfogva sétálni. Ekkor támadt korbáccsal a gyanútlan párra. Az uccai botrány után az építészmérnök együtt távozott feleségével.

Rövid idő alatt *ez már a harmadik* nyilvános korbácsos botrány Gyöngyösön.

Litvinov váratlanul megjelent Genfben

Genf, május 18
(A United Press telefonjelentése)
(Az Est külön tudósítójától)

A Népszövetség delegátusai körében késő éjszaka az a hír terjedt el, hogy Litvinov külügyi szovjetnépbiztos Bécsből váratlanul Genfbe érkezett, anélkül, hogy a főtitkárságot előzetesen értesítette volna jöveteléről. Keresték mindenfelé, de Genfben nem akadtak rá. Valószínűnek tartják, hogy a környék valamelyik üdülőhelyén szállott meg. Azt mondják népszövetségi körökben, hogy a tanács szombati záróülésén nemhivatalos formában felhivást fognak intézni a szovjetkormányhoz, hogy lépjen be a Népszövetségbe és azután Litvinov megkezdi a tárgyalásokat a csatlakozás módozatairól.

Grafikai és sokszorosító művészetünk felvonulása

Dicséretreméltó gondolata volt az *Iparművészeti Társulatnak*, hogy szokásos évi egyveleg-tárlata helyett, *szakkiállítást* rendezett és ezzel egységes áttekintést enged egy olyan művészetünk fölött, amelynek megnyilatkozásait leggyakrabban és állandóan látja a közönség és amelyet éppen ezért kevéssé ismer, illetve kevéssé ismer el *művészetnek*.

Pedig... ez a kiállítás, amelyet *Györgyi Kálmán emlékének* szenteltek, nemcsak a magyar *művészetnek* napnál fényesebb érve, hanem az egész magyar *kultúrának*, sőt *kereskedelemnek* és *iparnak* is!

A kölcsönös egymásrautaltság áru és reklám, illetve *a jó áru és a művészi reklám* között: ez az első gondolat, amely a kiállítás áttekintése után keletkezik az emberben.

Ami pedig maga a kultúra: *a könyvnyomtatásunk!* Bibliofil kiadványaink, tiszta tipografiánk, illusztrációink és könyvkötéseink minden ország hasonló művészi iparával felveszik a versenyt!

A könyvművészet kiállításán három művész kapta a legnagyobb teret: *Fay* Dezső, *Reiter* László és *Végh* Gusztáv. Kitünőek *Molnár* C. Pál fametszetei, *Rauscher* György színes rajzai és az Amerikában Miska *Petersham* néven dolgozó *Petrezselyem* János litografált akvarelljei. *Vértes* Marcell párizsi rézkarcait, *Csók* István, *Dallos* Hanna, *Gergely* Tibor, a kitünő *Kner*-dinasztia, *Kozma* Lajos, *Jaschik* Álmos, *Lesznai* Anna, *Pogány* Willy és *Richter* Aladár munkáit kell még kiemelni. A szabad grafika művelői közül *Aba-Novák*, *Szőnyi*, *Patkó*, *Pekáry*, *Zádor*, *Buday*, *Fényes*, *Berkovics*, *Kádár* és *Dési-Huber* magaslanak ki. A plakátművészet terén *Berény*, *Bortnyik*, *Lányi*, *Csillag* Vera, *Lukáts* Kató, *Nemes* és *Csabai Elles* vezet. *A fotoművészetnek* új szerepe van a reklámban és nagy-nagy jövője! Bizonyítják ezt *Escher* Károly impresszionisztikus riportjai, *Balogh* Rudolf nyugodt portréi és tájképei. Külön méltatást érdemelne *Pécsi* József tanulmányainak és tanításának eredménye.

Távolabbálló, de nem zavaró része a kiállításnak: *a plasztika*. *Csorba*, *Medgyessy*, *Mészáros*, *Ströbl*, *Szentgyörgyi*, *Telcs*, *Varga* és *Vilt* szobrai, *Beck* Ö. Fülöp, *Beck* András, *Berán*, *Maróthy*, *Pátzay* érmei, *Deli*, *Gádor*, *Gorka*, *Kalmár* és a *hódmezővásárhelyiek* kerámiája emeli a kiállítás előkelő fényét.

Az Iparművészeti Múzeum kupolacsarnokának építészeti keretéért, a rendezés pártatlanságáért és ízléséért *Györgyi* Dénesé a dicséret. (s. f.)

Fogat fogért

Newyork, május 18

Az Associated Press veracruzi jelentése szerint az egyik ottani gazdálkodó fához kötötte a feleségét és elégette. A szomszédok erre a gyilkost ugyanahoz a fához kötötték és ugyanolyanmódon vették el életét.

Szombat, 1934. május 19. AZ EST

SPORT

(Byssz Róbert sportkarikatúrája)

AZ UTOLSÓ GÓL

A TAVASZI SZEZÓN UTOLSÓ ÉS VÉDHETETLEN GÓLJA HÁDA KAPUJÁBAN...

HÁDA ELJEGYZÉSE

— *Az Est tudósítójától* —

Délután még védte a *Fradi* kapuját a *Somogy* ellen. Most itt ül a nagy fehér asztalnál egy piruló kislány mellett, hatalmas, piros rózsacsokor árnyékában. Háda, a sokszoros válogatott kapus

boldog vőlegény.

Sokkal elfogódottabb, mint a pályán. És elfogódottsága tetőpontra hág, amikor a hal után feláll Háda-papa — id. *Háda* József nyugalmazott iskolaigazgató — és előveszi a két csillogó karikagyűrűt:

— ...kezemben tartom ezt a két gyűrűt, *jövő boldogságtoknak zálogát*... húzzátok egymás ujjára annyi reménnyel, amennyi a szivetekben él...

Már az ujjakon a két csillogó gyűrű. És idősb Háda József megilletődött csendben folytatja a beszédét:

— Jártam valamikor Indiában és láttam ott *a gyöngyhalászokat*, amint órákról-órára buknak le a tenger mélyére, mindig új reménnyel...

— Így van most az én legkisebb fiam. Hányszor szállt le a mélybe, míg kihalászta ezt a gyöngyöt, kis menyasszonyát, *Gyöngyszem-Olgicát: de jól halászott.* Hát legyetek, gyerekek, *nagyon boldogok!*

A gyerekek nagyon boldogok. Alig esznek. A menyasszony-sütötte hatalmas *rúdtortával* tesznek csak kivételt (főképpen a vőlegény) és amikor a madaras, legalább *két futballcsapatnak* megfelelő adag parfé után asztalt bont a házasszony, *Károlyi* Olgiból, a kis menyasszonyból még mindig alig lehet kihúzni egy-egy szót.

— Hogy kezdődött? Hát... jött minden magától. Azóta azután kijárok minden meccsre. Végigdrukkoltam az angol—magyart is.

Nem nagyon örülök ennek a világbajnokságnak sem...

de ha már elmegy, hát legalább győzzön a magyar csapat!...

Háda azt mo

— Nagyon jó

ja ott a kapuba

tribünön. Össze

is úgy akarja, m

tézik végre! Talá

az állás.

Világos nappal

ködnek az ünnepl

Megnyílt!
Lipótváros legmodernebb teniszpályája
Lipótvárosi teniszpálya
V., Pozsonyi út 15. (Sziget ucca sarok)
7 méteres kifutók. Hideg, meleg fürdők
Teniszoktatás. Egyéni beosztás is.
Mielőtt bérel, okvetlenül tekintse meg e pályát

SÁROSI SEBESÜ BOKAHÚZÓD

A Ferencváros egy heti szabadságot a válogatott csapattól

— *Az Est tudósítójától* —

Sárosi vasárnap megsérült. Hétfőn és kedden vitatkoztak az orvosok, mi baja? Az egyik vizsgálat szerint *tokszalagszakadást* szenvedett, ami esetleg *több hónapos kényszerpihenőt* jelentett volna Sárosi futballista-életében. A népszerű centercsatár szerdán vizsgázott a szegedi egyetemen, tegnap pedig *újabb orvosi vizsgálatra* ment. *Molnár* főorvos megállapította, hogy a sebesült futballista állapotában lényeges javulás állott be. Szó sincs tokszalagszakadásról, Sárosinak mindössze *bokahuzódása van.*

Az orvosi tanács Sárosi részére úgy hangzik, hogy *legalább egy hétig pihenjen, de n könnyedén moz amíg bokája telje* Ferencváros azt ö öt-hat napra a Bal

Ennek a lehetőség *ballszövetségtől fü* nap reggel a telje pattal akar útrakel Ferencváros kérése *csak két nappal a jon Budapestről* még jobban szere *egyenesen Bologné 31-ére.* — felté Nápolyban le gatottak Egy

A Ferencváros m eldöntetlennel is ba

Az Ujpest pontot vesztett, de gólarány

— *Az Est tudósítójától* —

Váratlanul *gyors fordulat* következett be a futballbajnokságban. Az Újpest tegnapi meccsén nem tudott gólt rúgni a Budai 11-nek, gól nélkül végződött a mecs, pontot vesztett az Újpest, ezzel a Ferencváros bajnoki esélyei nagyon megerősödtek. Elég hozzá, ha eldöntetlenül játszik a Phöbus-szal.

A tegnapi

Újpest—Budai

mérkőzés kezdetén nagy meglepetésre fölényben volt a *Budai*, öt kornert harcolt ki, de a jó újpesti védelem mellett gólt rúgni nem tudott. Szünet után fölénybe került az *Újpest*, mire a budaiak sziciliai védelembe mentek. Hét-nyolc újpesti játékos tolongott néha a budaiak kapuja előtt, de *a jól tömörülő védelemmel szemben az erőtlenül mozgó csatárok nem tudtak eredményesek lenni.*

A ferencvárosi publikum persze nagy örömmel látta a rivális pontveszteségét és

kettőzött örömmel ünnepelte a Ferencváros győzelmét a Somogy ellen.

A zöldfehérek 9:4 (3:1) arányban verték a gyenge vidéki csapatot. Már 8:1 arányban vezettek, amikor *a Somogy váratlanul feléledt, harcolni kezdett és három góllal alaposan elrontotta a Ferencváros gólarányát.* A 8:1-nél a Ferencváros fölényes bajnok lett volna, de most az a helyzet, hogy ha a Phöbus 1:0 arányban legyőzi, akkor egyforma pontszám mellett jobb gólarányával az Ujpest lesz a bajnok.

Az Ujpest gólaránya ugyanis volt és maradt is 68:25. Az Ujpest *a kapott góloknak 272 százalékát adta vissza.*

A Ferencváros gó Somogy-meccs előtt zalékos gólarány v meccs után gólarány már csak 267 száza tehát *rosszabb* mint Ez annyit jelent,

a Ferencvárosnak pontot kell szerezni

Bármilyen arányú is *elveszti a bajnoksá* aránya ebben az ese szabb lenne.

A *Bocskay* 4:2-re v letet s ezzel elintézte blémáját. A profifut óta *először* kerül a Ujpesten és Hungár csapat az *első háro* Az első négy:

	Játszot
1. Ujpest	22
2. Ferencváros	21
3. Bocskay	22
4. Hungária	22

Ez a négy csapat gyarországot

a Középeurópa

június közepén kezdő A magyar bajnokcs négy bécsi csapat: a *Wien* és *Floridsdorf* kikerülő győztes. A m bécsi *Austria* ellen ját ellenfele az *FC Bolog* gária pedig a *Spartá* első fordulóban.

Az I. osztályban m zés van hátra: vasárn *Nemzeti* mérkőzés dön a kiesés problémáját. keznek az *osztályozó* világbajnokságról és a ról való hazatérés u

Hazatérés Amerikából

Remenyik Zsigmond utijegyzetei

Végre megkapjuk a vizumokat! — Át a francia határon — Az ember és a fotografálógép

(TIZENHARMADIK NAP.) Megtörtént a csoda, közel kétheti várakozás után megkaptuk végre a svájci vizumot. De milyen áron, már szinte amikor súroltuk a kétségbeesés tragikus határait. Soha senki még annyit nem beszélt Bernnel telefonon, mint a mi ügyünkben a kedves svájci konzul. Még szívére is tette kezét, mert ez volt a szokása, ahogy biztosított bennünket róla néhány tucatszor, hogy most már biztosak lehetünk, hogy Bernből másnapra megjön a válasz. Hogy boldog volt ő is, mikor megkapta Bernből a beleegyezést, nyugodt lélekkel állíthatom. Hisz az utolsó héten már nap-nap mellett irodájában voltunk, *nyitástól délig és néha még délután is*, hangos panaszunkkal felverve az egyébként békés, szinte magaslati klímájú irodát.

És hogy ne haragudjunk se rá, sem a svájciakra, de értsük meg, *most háború van*, békében egészen másképpen megy ez a dolog. És hogy *jó utazást, üdvözli a svájciakat és üdvözli a budapestieket.* Ez délelőtt volt, méghozzá legrosszabb időben, szombaton délelőtt. Még azt is megtette a kedves svájci konzul, hogy bűntudatosan terhes megvárakoztatásunkért még át is telefonált a franciákhoz, hogy *várjanak, ne zárják be az irodát*, a vízum azonnal kész, mingyárt náluk leszünk. A rendőrségen is szépen elbúcsúztunk és rohantunk, hogy ha lehet, még vásároljunk valami kis ennivalót, mert kósza hírek szerint nem igen lesz alkalmunk elegendő táplálékot vásárolni amerre megyünk. Kis zsákot vettünk, megtöltöttük kenyérrel, sajttal, konzervvel és gyümölccsel, mint hosszú, kalandos útra induló vándorok. Csodálatosan nyugodtak voltunk és boldogok. Megnyílt előttünk a kapu, mehettünk hazafelé.

*

Szép, derűs, vidám és kora reggel volt, méghozzá vasárnap reggel, amidőn a barcelonai Francia pályaudvarról elindultunk a határ felé. Sütött a nap és ahogy rohant velünk Port-Bou felé a vonat, ismerős tájak tárultak szemünk elé, sohanemlátott, mégis ismerős tájak, amelyek hasonlóak voltak a mi *Mátra-vidékünkhöz*, méghozzá az én szűkebb hazám Mátrájához, a hevesi Mátrákhoz, melyek Hatvan körül bujnak északról elő és végighúzódnak Gyöngyös mögött Eger irányában. Nyugat felé dombok és erős gerincű hegyek, kelet felé a tenger! Órákon át haladt vonatunk így hegyek, dombok és tenger között, a kora reggeli órákban. Alagutakon haladtunk át és minden kanyarulatnál előbukkant, egy-egy rejtett kis öblét megcsillantva, a nyílt Földközi-tenger. Festői, regényes vidék ez, kis halászfalvakkal elszórva a part mentén végig, kis öblökkel, széles, homokos strandokkal, kis halászcsónakokkal és távolabb a vízen úszó teherhajókkal. Pálmák, erdei fenyők, ciprusok és sötét jegenyék díszítik errefelé a dombokat és a hegyeket, sziklákkal szaggatva a mély völgyeket és beugró szakadékokat.

*

Dél van, amidőn befut vonatunk a *határállomásra, Port-Bouba.* Magas sziklák közé, magas sziklák aljába épült kis városka ez, lehet, hogy nem is város, csak falu, már amilyenek lenni szoktak az efféle határállomások. Gyorsan átvizsgálják csomagjainkat. De nemcsak a vámvizsgálaton esünk át gyorsan, átesünk az útlevélvizsgálaton is, alig néhány perc alatt. Ami alapos, szinte feszesen aprólékos, a *pénzvizsgálat.* Egyenként vizsgálnak bennünket, de nemcsak úgy, hogy éppen belékukkantanak tárcánkba, vagy zsebünkbe, hanem egyenként megnézik, átvizsgálják és átszámolják belföldi és külföldi értékeinket. Még meg is kutatnak mindnyájunkat, külön-külön, férfiakat és nőket egyaránt. A felsőkabátokat is átkutatják, cipőt, ernyőt, napernyőt és retikült. Akinek még spanyol pesetája van, azt kivinni bizonyos értéken felül nem engedélyezik. Nekünk is maradt néhány pesetánk még, kérdezte is a pénzvizsgáló tiszt, hogy ezzel a néhány pesetával mit szándékozunk? Hogy még fizetni kell a hordárt, a többiért meg, ha kapunk és ha lehet, valamit vásárolunk. Vettünk is jó meleg kávét, gyümölcsöt és frissítőt, kifizettük a hordárt, úgyhogy amidőn újra kérdezett bennünket a pénzvizsgáló tiszt, nyugodt lelkiismerettel állíthattuk, hogy peseta már nincs tulajdonunkban.

*

Elhagytuk Spanyolországot. Port-Bou-tól egy hosszú alagúton halad át a vonat, *Cerbere* felé, amely már a francia határ. Ez egy másik vonat már, egy másik szerelvény, mert a spanyol határon megszűnik a spanyol közlekedés, itt már *nemzetközi nyomtávú* vonatok közlekednek. Mint mondják, Szovjetunió és Spanyolország a két állam Európában, ahol széles nyomtávú sineken közlekednek a vonatok. Mondom, hosszú alagúton át haladunk, ennek az alagútnak a közepén húzódik a határ. Délután két óra lehet, amidőn befutunk Cerbere-be. Ugyanaz a kék ég, ugyanaz a langyos meleg, ugyanaz az enyhe, borzongó szél, még azt is lehet mondani, ugyanazok az arcok, ugyanaz az építkezési mód, csak a felírások már franciák. A nyelv is még ugyanaz, majdnem mindenki beszél spanyolul.

*

» . . . ezekben a napokban az volt a kérdés, hogy virágosan, zeneszóval megyünk-e Erdélybe, vagy harc árán vesszük vissza? Bizony, minden másról megfeledkeztünk. És már Erdély bércein, székely testvéreink által szórt virágos utakon meneteltünk, amikor megkaptuk az értesítést . . .«

(Szemelvény a **»Szerencsés emberek elbeszélései«** című most megjelent szenzációs érdekességű füzetből, amely az Osztálysorsjáték országos pályázatának eredményét tartalmazza. Ingyen megkaphatja a m. kir. Osztálysorsjáték főelárusítóinál. Olvassa el, ha érdekli az emberi sorsfordulatok végtelen gazdagsága.)

FÉNYES CIRKUSZ
rendelkezésre bocsájtott helyiségében jótékony célra
3 rendkívüli előadás
október 4-én, szombaton este
és 5-én, vasárnap d. u. 4 és este 8 órakor
Székely falu élete és szokásai
eredeti dalok, táncok, mókák, jelenetek.
Ma: **Koréh Endre** a m. kir. Operaház művészének vendégfelléptével
50 népi szereplővel!
Filléres helyárak!

A cerberei pályaudvar meglehetősen nagy és széles helyiség. Itt már a Cook embere nyul a hónunk alá, itt már *remek hálókocsi* áll az utasok rendelkezésére. Modern, tiszta hálókocsi ez, felírásai jelzik, hogy német kocsi. Néhány fotoriporter mászkál a pályaudvaron, jön is a Cook embere, kéri, hogy engedjük lefényképeztetni magunkat, a hálókocsival, a poggyászokkal, a hordárokkal, mert, mint ahogy mondja, a *Paris Soir* számára fényképeznek ezek a riporterek, valami cikket is akarnak írni az ujjáéledt, ájulatából lassanként magához térő nemzetközi hálókocsi- és utasforgalomról. Az utasok nagylelkűek, odaállanak a hálókocsi elé, vagy kikönyökölnek a hálókocsi ablakán és szépen mosolyognak, hagy írjanak cikket, hagy fotografáljanak a szegény riporterek.

Soha nem nagylelkűbb a közönség, mint amikor arról van szó, hogy interjút adjon vagy magát lefényképeztesse. Varázslatos hatalma van, varázslatos csábító ereje van a publicitásnak. Tudok esetekről, még Amerikából, hogy lett légyen bár a legszégyenletesebb, legaljasabb, legutálatosabb az eset, amelynek kapcsán férfiak vagy nők az érdeklődés fókuszába kerültek, nyakló nélkül hagyták fényképeztetni magukat és szinte örömmel és büszkén adták ostobánál ostobább nyilatkozataikat. Hát mi is így voltunk. Büszkén és regényesen álltunk a hálókocsi előtt.

MA ESTE 9 ÓRAKOR NYÍLIK
az
OSTÉRIA-LIDO olasz vendéglő
TENGERI HALAKI
IV., Gróf Károlyi-utca 26. Telefon 182-371.

Furfangos telefonszélhámossággal akarta felvétetni magát az egyetemre egy zsidó fiatalember

Ma délután a VIII. kerületi rendőrkapitányság büntetőbírája *közhivatalnoki jelleg színlelése* címén 15 napi elzárásra ítélte *Csillag* István 19 éves zsidó tanulót. A fiatalember jómódú kereskedőcsalád fia, tavaly érettségizett és azután felvételét kérte az egyetem orvosi fakultására. *Kérését elutasították.* Idén újra jelentkezett, de ekkor is elutasító volt a végzés.

Erre különös trükkhöz folyamodott. Telefonon felhívta az egyetemen *Darányi* professzort és dr. *Hegedüs* kultuszminiszteri titkárként mutatkozott be:

— *A miniszter utasítására telefonálok,* — mondta — *az a kérése, hogy Csillag Istvánt vegyék fel az egyetemre.*

A professzor csodálkozva fogadta a telefonálást és közölte a »titkárral«, hogy utánanéznek az ügynek. Néhány nap mulva újra jelentkezett a telefonáló és később *hol a professzort, hol tanársegédjét többízben is felhívta ebben az ügyben.*

Egy alkalommal *Csillag* felment a kultuszminisztériumba és egy altiszttel közölte, hogy a városból sürgős telefont vár. Kérte a háziközpontot, hogy a hívást az egyik szobába kapcsolják. Azt is megmondta a központnak, hogy ha dr. *Hegedüst* keresik, abba a szobába kapcsolják, ahol ő van. Ezután lesietett az utcára és egy telefonfülkéből felhívta *Darányi* professzort, közölte vele, hogy negyedóra mulva a szobájában lesz, akkor hívja fel és számoljon be az ügy állásáról. Azután visszament a kultuszminisztériumba és megvárta a hívást. A központ *szivességből gyanutlanul hozzákapcsolta Darányi professzort, aki dr Hegedüst kereste.*

Ez a sok telefonálás azonban *gyanussá vált* az egyetemen. Felhívták a kultuszminisztériumot, ott senki sem tudott dr. *Hegedüs* titkárról. A titokzatos telefonáló azonban újra jelentkezett. A rendőrségen is feljelentést tettek. Itt azt tanácsolák, hogy próbálják személyes találkozásra bírni a telefonálót. *Csillag-Hegedüs* azonban folytonosan *kibujt a találkozó alól.* Hol azt mondta, hogy a minisztert kell elkísérnie, hol az államtitkárra hivatkozott, vagy más sürgős hivatali elfoglaltságára. Végül mégis *sikerült rávenni arra, hogy egyik este felkeresse lakásán Darányi professzor tanársegédjét.*

A megbeszélés színhelye körül detektívek álltak lesbe és azonnal *letűnelték* az odaérkező fiatalembert. Ekkor derült ki, hogy a nemlétező miniszteri titkár nevében az egyetemről elutasított *Csillag* István telefonált. Megindult ellene az eljárás és ma délután ítélte el a rendőrbíró.

(mp)

A fajvédelmi törvény életbeléptetése

A hivatalos lap mai száma közli a fajvédelmi törvény végrehajtási utasítását, amely szerint *a fajvédelmi törvénynek a nemzsidó és zsidó házasságkötésének tilalmára vonatkozó rendelkezései október 10-én életbelépnek.* Életbelép ugyanakkor a törvénynek az a rendelkezése is, amely öt évig terjedhető börtönnel bünteti azt a zsidót, aki magyar honos tisztességes nemzsidó nővel házasságon kívül nemileg érintkezik, vagy őt ilyen célra a maga, vagy más zsidó részére megszerzi, vagy megszerezni törekszik.

SANGHAY BAR
AZ IDEÁLIS SZÓRAKOZÓHELY
Minden este 10 órától éjjel 3 óráig
Cabals & Cord, Z Leitner, Popeye and Mary, Hutter Mária & Terry Tibor, St. Clair and Milton
LENA BARBER, ROSITA RAMON, YVONNE GRANA, BÁRSONY ANIKÓ, DEÁK VILMA, MARY MORGAN, ZÁBRÁDY GIZELLA, FELEKY MÁRIA, TATAY ERIKA, KORÁNYI GYÖRGYI
Ragyogó Sanghay-girlök
CONTINENTAL-JAZZ
Directrice: *La Bella Novotna*
Dizőzök: BODNÁR PIRI, RÁCZ SÁRI
Horthy Miklós-út 60. Telefon 257-430.

Tisztítsa

meg szervezetét a belekben felhalmozódott salaktól, ha nincs is éppen székrekedése. Jó tisztító hashajtó a DARMOL

HIREK

Gondoljunk szeretteinkre és adakozzunk a Magyar Vöröskereszt javára. Adományok a 17.223 számú postatakarékpénztári csekkszámlára is beküldhetők.

— **A KATOLIKUS NAGYGYŰLÉS VASÁRNAPI ESEMÉNYEI:** 6 óra 30 perckor a szlovákajku hivek szentmiséje a józsefvárosi plébániatemplomban. 9 órakor Veni Sancte a Bazilikában. 10 óra 30 perckor I. nyilvános (megnyitó) gyűlés a Vigadóban. 14 óra 30 perckor a szlovákajkú hivek díszgyűlése. 17 órakor körmenet a Bazilikából. 19 óra 30 perckor Szent Ferenc világi rendjének díszgyűlése a Középponti Katolikus Körben. 20 órakor a szlovákajkú hivek családi estje a józsefvárosi egyházközség kultúrházában.

— **MERT EREDMÉNYES A TENGELY RÁDIÓPROPAGANDÁJA...** Palesztinában ezentúl csak külön engedéllyel szabad rádiót tartani. Az engedélyt csak olyanoknak adják meg, akik kötelezik magukat, hogy külföldi állomásokat nem hallgatnak. Az intézkedés oka: igen eredményesnek tartják a tengely rádióinak arabnyelvű propagandáját.

— **AZ EGYIPTOMI KORMÁNY** felhatalmazást kért a parlamenttől arra, hogy helyreállítsa a diplomáciai viszonyt a Szovjettel.

— **HÁZASSÁG.** *Ádám* Mancika O. M. B. I. tisztviselőnő és *Bácsfalusi* Gábor m. kir. főhadnagy jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Papfalvy Margit és dr. *Gyarmathy* László ügyvéd Budapesten házasságot kötöttek. Tanuk voltak: vitéz *Fraknóváry* Géza repülőszázados és dr. *Kovách* Miklós Királyi törvényszéki tanácselnök.

— **POSTAI CENZÚRA JAPÁNBAN.** Japánban cenzúrának vetik alá az egész postai forgalmat, elsősorban a külföldre címzett és a külföldről érkező postát.

— **VÁGÓ PÁLT TÍZHÓNAPI BÖRTÖNRE ÍTÉLTÉK.** A törvényszék még tegnap meghozta ítéletét *Vágó* Pál volt nyilaskeresztes képviselő ügyében s 10 hónapi börtönre ítélte. A védő és az ügyész fellebbezett. A törvényszék egyúttal elrendelte *Vágó* Pál szabadonbocsátását.

— **HA NYERNI AKAR,** rendeljen egy sorsjegyet a közismert *Suchtár Bankház*ban, Budapest, Üllői-út 6. Ez legegyszerűbb a mai laphoz mellékelt *kartonlapról levágható levelezőlapon.* Fizetni ráér a sorsjegy vétele után, legkésőbb az *október 18-án kezdődő* húzás előtt.

— **A GENGSZTEREK FEGYVEREIT ANGLIÁNAK ADJÁK. Az Egyesült Államok Angliának küldik mindazokat a fegyvereket, amelyeket az amerikai rendőrség az elmult években a gengszterektől elkobzott.**

— **GYÁSZROVAT.** Kászon jakabfalvi *Lászlo* Elemér nyug. ellentengernagy, a III. o. Vaskoronarend és a Ferenc József-rend lovagja stb. október 2-án 77 éves korában elhúnyt. Temetése e hó 5-én, vasárnap délután 5 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából.

Vigh Sándor, volt fűrészgyáros, a szegedi ref. egyház v. presbiterje, a szegedi Munkásbiztosító Pénztár v. elnöke, v. törv. hat. biz. tag stb. e hó 2-án életének 82-ik évében elhúnyt. Temetése e hó 4-én volt a farkasréti temetőből.

— **ELMULTAK AZ IDŐK,** mikor reménytelenül kellett élni. Miért?... Mert ön is boldog tulajdonosa lehet mindannak, amit megtagad öntől a nehéz gazdasági helyzet. Miért nem nyujtja kezét a szerencse felé? *Kísérelje meg!* Rendeljen egy sorsjegyet a szerencséjéről közismert *Suchtár Bank*-nál, Budapest, Üllői-út 6. és pedig legcélszerűbben a mai összes lappéldányunkhoz csatolt mellékhetről levágható *Levelezőlap*-on. Fizetni van ideje legkésőbb az október 18-án kezdődő húzás előtt. Ha nem volna meg a kartonlap, rendelhet egy egyszerű levelezőlapon is.

MA · Utazás a hölgy körül szenzációs új revű premierje a **KOMÉDIÁBAN**

SZINHÁZ ÉS FILM

A CSODATÜKÖR a Fővárosi Operettszínházban

A Fővárosi Operettszínház pénteken este *Hámán* Bálint kultuszminiszter jelenlétében mutatta be új keretben, új rendezésben, gazdag kiállításban *Babay* József háromfelvonásos zenés magyar mesejátékát, amelyhez *Buday* Dénes szerezte a zenét. A mesejáték, mint ismeretes, a Nemzeti Színházban került először színre, ott is megérdemelt szép sikert aratott. Azok a magyaros mesemotivumok, amelyek a Nemzetiben is oly közel férkőztek a közönség szívéhez, s amelyeknek feldolgozását *Babay* József a magyar irodalomnak egyedülálló művészettel tudta elvégezni, az új, fényesebb, *revüszerűbb kiállításban,* különösen a tömegjelentekkel, még nagyobb sikert arattak. A siker a »szerecsenkirály« udvarából készített tömegjelenetnél érte el csúcspontját, ahol a színes, változatos, érdekes képhez *Wenczel* Béla vezérszólamával kitűnően sikerült és hatásos énekszáma adta meg az alátestét.

A színekkel, fényekkel és tömegekkel való hatásos rendezői munka *Bubik* Árpádnak, az új igazgatónak érdeme, az ő dicsérete az is, hogy kipróbált kitűnő színészek mellett fővárosi színpadon láthattunk *fiatal művészeket,* olyan erőket, akik az operett-játéknak új erősségei lesznek a legközelebbi évtizedben. *Barabás* Sári már a margitszigeti szabadtéri játékban is nagy figyelmet keltett, most színpadon szép sikerrel alakította *Katalint,* a mesejáték főszereplőjét. Végre egy szép fiatal színésznő, aki énekelni is tud! Nyeresége a budapesti színpadnak *Madarász* László és *Ignáth* Gyula. Az előbbi a férfi főszerepet játszotta, temperamentumosan, nagy játékkészséggel, biztonsággal és kitűnő énekhanggal. *Ignáth* a Halál szerepében mutatkozott be, »*belépő*« és »*búcsúzó*« éneke rendkívüli sikert aratott. *Orsolya* Erzsi játszotta *Mikán néni* szerepét, a nagymamáét, aki unokája boldogságáért mindenféle fondorlatra képes, nyugtalanságában harmadszor is belenéz a csodatükörbe, pedig tudja, hogy ezért meg kell halnia. Megbékélten, de büszkén fogadja a Halál kaszájának suhintását, mikor eljön az órája.

A kis Csana-gyerek szerepében mulatságosan kedves és tehetséges volt *Unghváry* Gyuszi. Meg kell még említenünk *Simon* Marcsát, *Wessely* Pált, a hazatért *Halmay* Tibort, *Solthy* Györgyöt, *Pártos* Gusztávot, *Ujváry* Lajost, *Sikolya* Istvánt, *Wenczell* Bélát. A balletet *Brada* Rezső és *Horváth* Margit tanította be, a művészien szép díszleteket *Jaschik* Álmos tervezte. A zenekart *Török* Emil vezényelte. *(K. L.)*

Mire megvirrad...

A francia filmgyártás egyik legtökéletesebb alkotása ez a film, amelyben Jean Gabin élete leghatalmasabb szerepét játssza. A történet mélységesen emberi és ellenállhatatlanul izgalmas, annak ellenére, hogy csak egy szürke hétköznapról szól. Gabin mellett Jules Berry, Arletty és Jacqueline Laurent játszik vezető szerepet a Mire megvirrad... tragikus meséjében.

Olasz vélemény a LÁNGOK-ról

A *Stampa* a következőképpen ír a *Lángok*-ról:

— A *Lángok Kalmár* László rendezésében a *Hunnia filmgyár* legutolsó termékei közül való. Az első időkben csak a saját nemzeti piacára volt utalva a magyar film, most azonban már a külföldre is utat talált és az elmúlt évben *20 magyar filmet hoztak be Olaszországba.* A magyar filmek megszokott karaktere a könnyű vígjáték. Ritkán nyúlnak drámai témához. *A »Lángok« esetében viszont ezt tették.* A filmben, melyet kifogástalanul rendeztek, *Kiss, Mezey, Jávor* és *Hidvéghy* játssza a főszerepeket.

RAMAZURI 25

Ma jubilál elsőizben a Kamara Variété új műsora, a Ramazuri. A 25 előadás egyben 25 táblás házat is jelent, ugyanis Szondy Biri, Dolly Hopkins, Halmai Imre, Kőrössy Zoltán, Pető Endre, Colda mester és a Trio Ultra, a revű főszereplői, estéről-estére ellenállhatatlanul mulatságos komédiával lepik meg a kis színház közönségét. A legnagyobb sikere különben estéről-estére a Dizőziskola című jelenetnek és Békeffy—Halmai kétzongorás új vokálduójának van.

A MAGYAR NŐI KAMARAZENEKAR

ma este rendezi *első idei hangversenyét a Zeneakadémia nagytermében.* A műsoron *Haendel, Bach, Mozart, Liszt* és *Schubert* művei szerepelnek. A zenekart *Arató* István vezényli, szólista *Albert* Ferenc hegedűművész.

A régi, békebeli Bécs derűs levegője árad a Bécsi történetek című Bolváry filmből, amelyet az Uránia filmszínház vasárnap délelőtt matiné keretében újból bemutat. A film három főhőse Marte Harell, Hans Moser és Paul Hörbiger.

*

Az Uj Magyar Színház igazgatósága levélben meghivta A milliomos valamelyik előadására Lehár Ferencet, aki a meghivást el is fogadta, miután október 13-án Budapesten szerepel.

*

A Hunnia filmkölcsönző hatalmas filmje, a Robinson család folytatja diadalmas sikereit a Pátria, Savoy és Elit mozikban.

Ne menjen a Corvin moziba!

olvashatjuk a pesti utcák plakátjain; tehát természetesen elmentünk és megnéztük: *miért nem lehet a Corvin moziba menni?* Kiderült, hogy a plakátoknak igaza van, *a Corvin mozit átalakítás miatt bezárták.* Ezek az átalakítási munkálatok már jóideje tartanak, ugyanis az új tőkés csoport, mely a mozi élére állt, *200.000 pengőt fektetett a Corvin átalakításába* és a közeli napokban *vadonatúj filmszínház nyilik meg ilyenformán a régi Corvin helyiségében.*

Pazar berendezés, a legmodernebb gépek, kényelmes nézőtér — ez jellemzi majd az új Corvin mozit, amely még egy újítással lepi meg közönségét: *premier mozi lesz.* A megnyitó előadás keretében a hírek szerint *olyan filmet mutatnak be, amelyet egy esztendő óta játszik egyhuzamban egy világváros leghatalmasabb filmszínháza.*

DR. KOVÁCS

Kovács tanár úr honfoglaláskori történelmet tanít az egyetemen és ugyanakkor elkövet azt a hibát, hogy — *szerelmes lesz.* Egy társaságbéli, ragyogóan szép úrilány a szerelmének tárgya, aki egy drámai falusi látogatás után szakít a professzorral, *mert paraszti származású.*

Kovács tanár úr szerepét *Páger* Antal játssza, a lányét pedig *Simor* Erzsi. A Dr. Kovács rendezője *Bánky* Viktor, aki a *Bors Istvánt* és az *Andrást. Páger* két legjelentősebb alakítását indította el a siker útján.

AZ ÖRDÖG NEM ALSZIK

Nemrégiben fejezték be *Az ördög nem alszik* című új magyar filmet, amelynek *a legközelebbi hetekben már meg is lesz a bemutatója.* Az új magyar vígjáték legnagyobb része egy vidéki kastélyban játszódik, itt kerülnek össze különös és hallatlanul mulatságos körülmények között a film főhősei: *Tolnay* Klári és *Hajmássy* Miklós. A filmet különben *Bánky* Viktor rendezte, tökéletesen átmentve *Vaszary* Gábor színpadról ismert meséjének minden mulatságos fordulatát és falrengetően mulatságos ötletét.

HALÁLTÁNC

A *Fővárosi Operettszínház* színpadán most folynak a *Mester Film* legújabb produkciójának, a *Haláltánc*nak felvételei. Az *Operettszínház* színpadán pillanatnyilag *Goll* Bea jeleneteit forgatják. A fiatal táncosnő a film címét adó »*haláltáncot*« táncolja *Kalmár* László rendező vezetésével, aki hatalmas statiszta-tömeget szerződtetett erre az alkalomra. A *Haláltánc* különben nemsokára elkészül és a magyar filmgyártás egyik parádés alkotásának igérkezik.

A Komédia Orfeum ma este mutatja be Utazás a hölgy körül című mulatságos és látványos műsorát.

MEGNYÍLTAK a »RIGÓFÉSZEK« páncéléttermei, Dohány-utca 42—44. szám. szatmári **Balogh Imre** muzsikál, a különteremben **Noldi Schorr** a zongoránál, nyitva **3** óráig

Színházak műsora

OPERA: Szombat: Pillangókisasszony (D. 2, ½8). Vasárnap: Aida (a Magyar Művelődés Házában, Népm. Biz. V., III., ½8). Hétfő: Nincs előadás. Kedd: A bolygó hollandi (A. II., ½8). Szerda: Tell Vilmos (E. II., ½7). Csütörtök: Lakmé (B. III., ½8). Péntek: Salome; Polovecí táncok (C. III., ½8). Szombat: Bánk bán (D. III., ½8). — **NEMZETI:** Szombat (VII.), vasárnap este, hétfő (K. I.), kedd (X.), szerda (XI.), csütörtök (XII.), péntek (N. I.): A piros bugyelláris (½8). Vasárnap d. u.: Csongor és Tünde (½4). Szombat: Nóra (½6). — **KAMARA:** Szombat, vasárnap és egész héten: Kaland (8). — **MŰVELŐDÉS HÁZA:** Szombat: Katolikus lányok díszgyűlése (½5); Dolgozó ifjúság műsoros estje (½8). Vasárnap: Aida (az Operaház vendégjátéka, ½8). Hétfő: Magyar Nemzeti Diákszövetség ünnepélye (½12). Kedd, szerda, csütörtök, péntek, szombat: Csongor és Tünde (½8). — **VIG:** Szombat, vasárnap d. u. és este: Marie-Rose (½4, 8). Hétfő (G.), szerda (C.), csütörtök (M.), péntek (L.), szombat d. u. (II. bérlet), este: Marie-Rose (8). Kedd: Nyári zápor (8). — **ÚJ MAGYAR SZÍNHÁZ:** Szombat, vasárnap d. u. és este, hétfő (B.), kedd (C.), szerda (D.), csütörtök, péntek, szombat: A milliomos (8). — **ANDRÁSSY:** Szombat, vasárnap este, egész héten: Boldogságteszlek (½4, 8). — **MADÁCH:** Egész héten minden este: IV. Henrik (4, 8). — **ROYAL REVÜ-SZÍNHÁZ:** Egész héten minden este: Temsó revü (½9). — **FŐVÁROSI OPERETT:** Egész héten minden este: Csodatükör (8). — **KAMARA VARIETÉ:** Egész héten minden este: Ramazuri (½9). — **KOMÉDIA:** Egész héten minden este: Utazás a hölgy körül (½9). — **BÁBSZÍNJÁTÉK:** Egész héten: Baj van a mennyországban (8). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Csütörtökig: 2000 pengős férfi (½6, ½9). — **JÓZSEFVÁROSI:** Csütörtökig: Becskereki menyecske (½6, ½9). — **KISFALUDY:** Fityfirity (½6, ½9).

Mozik műsora

Rövidítések: Sz = szombat; V Ü = vasárnap és ünnepnap; M = matiné

ADMIRÁL (353—707): **Dankó Pista.** (11 ½2 ¼4 ⅛6 ⅛8 1/10.) — **ALKOTÁS** (355—374): **A Manderley-ház asszonya.** (3 ⅛6 ⅛8 3/10; V Ü 3/11-kor is.) Vasárnap délelőtt 11-kor: **Alvilág vendége.** — **ANDRÁSSY** (124—127): **Ököljog.** (3/44 3/46 3/48 3/10; V Ü 11 2 4 6 8 10.) — **ATRIUM** (151—024): **Leányvásár.** (½6 ⅛8 1/10; Sz V Ü ¼-kor is.) — **BELVÁROSI** (384—563): **Halálraítéltek.** (Jobbterem 4 6 8 10; V Ü 2-kor is. Balterem 3/43 3/45 3/47 3/49.) — **BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (181—244): **A Főméltóságú Asszony** rádiószózata. **A kievi csata. Leningrád ostroma. Tűzvész Stockholmban. Győzedelmes Japán** (riportfilm). **Rajzos híradó a Lánchidról. Magyar, Ufa, Luce és Fox híradók.** (Folytatólagos egyórás előadások 10—24 óráig.) **BROADWAY** (422—722): **Egy tál lencse.** (¼4 ⅛6 ⅛8 1/10; Sz V Ü ½2-kor is.) — **BUDAI APOLLÓ** (351—500): **Dankó Pista.** (3/45 3/47 9; V Ü ½2 ¼4 ⅛6 ⅛8 1/10.) Vasárnap d. e. 11-kor: **Juaroz.** — **CAPITOL** (134—337): **Stukák.** (¼4 ⅛6 ⅛8 1/10; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **CASINO** (383—102): Walt Disney-parádé: **Huncut kis kacsák.** (⅛6 3/48 3/10; Sz V Ü ¼-kor is.) — **CITY** (111—140): **Huncut kis kacsák.** (Walt Disney színes mesefilmjei.) (3/46 3/48 3/10; Sz V Ü 3/44 3/46 3/48 3/10.) — **CORSO** (182—818): **Háry János.** (⅛6 ⅛8 1/10; Sz V Ü ¼-kor is.) — **CORVIN** (139—584, 138—988): Rövid ideig zárva! Átalakítás után mint premierszínház nyilik meg. — **DAMJANICH** (425—644): **Halálraítéltek.** (¼4 ⅛6 ⅛8 1/10; V Ü ½2-kor is.) — **DÉCSI** (121—343, 125—952): **Becsületből elégtelen.** (5 1/48 ½10; Sz V Ü 3/43-kor is.) — **ELIT** (114—502): **Lesz, ami lesz.** (4 6 8 10; V Ü 2-kor is.) — **FORUM** (189—707, 189—543): Negyedik hétre prolongálva! **Ne kérdezd, ki voltam.** (⅛6 ⅛8 1/10; Sz V Ü ¼4 órakor is.) — **GLÓRIA** (427—521): **Dankó Pista.** (3/45 3/47 9; Sz ¼4 ⅛6 ⅛8 ½10; V Ü ½2 órakor is.) — **HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (222—499): **A Főméltóságú Asszony rádiószózata. A kievi csata. Leningrád ostroma. Tűzvész Stockholmban. Győzedelmes Japán** (riportfilm). **Rajzos híradó a Lánchidról. Magyar, Ufa, Luce és Fox híradók.** (Folyt. egyórás előadások 9—24 óráig.) — **HOLLYWOOD** (225—003): **Fiatal ördögök.** (¼4 ⅛6 ⅛8 1/10; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Az üldözött.** — **IPOLY** (292—626): **Halálraítéltek.** (¼4 ⅛6 ⅛8 ½10; V Ü ½2 órakor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Segítség, örököltem.** — **JÓZSEFVÁROSI** (131—316): **Halálraítéltek.** (¼4 ⅛6 ⅛8 ½10; V ½2-kor is.) Vasárnap délelőtt 11-kor: **Egyetlen éjszaka.** — **KAMARA** (423—901): **Az elsodort ember.** (11 2 4 6 8 10.) — **KULTUR** (188—120): **A Mander-ház asszonya.** (5 ⅛8 ½10; Sz 3 ⅛6 ⅛8 1/10; V Ü 1-kor is.) — **LLOYD** (111—994): **András.** (1/44 ⅛6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) — **NYUGAT** (121—022): **A kék madár.** (¼4 ⅛6 ⅛8 10; V ½2-kor is.) — **ODEON** (422—785): **Dankó Pista.** (1/44 ⅛6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Erdélyi kastély.** — **OLYMPIA** (423—188): **Halálraítéltek.** (Mindennap 11 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (130—135): Hetedik hétre prolongálva! **Csákó és kalap.** (5 1/48 ½10; Sz V Ü 3-kor is.) — **PALACE** (221—222): Második hétre prolongálva! **Közbelép a feleségem.** (11 2 4 6 8 10.) — **PÁTRIA** (145—673): **Robinson család.** (4 6 8 10; V Ü 2-kor is.) Vas. délelőtt 11 órakor: **Hófehérke és a hét törpe.** — **PHÖNIX** (223—242): **Dankó Pista.** (Folyt. mindennap: 11 1 3 5 1/48 ½10.) — **RÁDIUS** (122—098, 130—564): Nyolcadik hétre prolongálva! **Intermezzo.** (⅛6 3/48 3/10; Sz V Ü ¼-kor is.) — **RIALTÓ** (224—443): **Villámházasság.** (Mindennap 11 1 3 ⅛6 1/48 ½10.) — **ROYAL APOLLÓ** (222—002): **Leányvásár.** (1/46 ⅛8 3/10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **SAVOY** (146—040): **Robinson család.** (¼4 ⅛6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap d. e. 11 órakor: **Uz Bence.** — **SCALA** (114—411): **Háry János.** (1/46 ⅛8 3/10; Sz V Ü 3 órakor is.) — **SIMPLON** (268—998, 268—999): **András.** (¼4 ⅛6 ⅛8 ½10; V Ü ½2-kor is.) — **STUDIÓ** (225—276): Negyedik hétre prolongálva! **Így élni jó.** (Mindennap: 11 ½2 ¼4 1/46 1/48 3/10.) — **TIVOLI** (225—602): **Fiatal ördögök.** (Mindennap 11 3/42 3/44 3/46 3/48 3/10.) — **TURÁN** (120—003): **Dankó Pista.** (11 ½2 4 6 8 10; V Ü 11 2 4 6 8 10. — **URÁNIA** (146—046): **A végtelen út.** (5 ⅛8 1/10; Sz V Ü 3/43-kor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Bécsi történetek.** — **VESTA** (222—401): Negyedik hétre prolongálva! **Rose Marie.** (11 ½2 ¼4 ⅛6 ⅛8 ½10; V Ü 2 4 6 8 10.)

Új Magyar Színház
Óriási siker
A MILLIOMOS
Bónyi vígjáték
CSORTOS GYULA felléptével

Hóman Bálint:

A magyarságot és a ruszin népet a történelmi Magyarország egységébe foglalja az ország sajátos alkata

Ungvár, május 26.

Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter az ungvári Művészi Hetekre szombaton este a Lél motorossal Ungvárra érkezett. A miniszter vitéz *levéldi Kozma* Miklós kormányzói biztossal és feleségével, valamint a közvetlen környezetének néhány tagjával vasárnap délelőtt az ungvári római katolikus templomban szentmisét hallgatott, majd *Sztojka* Sándor püspöknél, majd pedig *Ilniczky* Sándor nagyprépostnál, kárpátaljai főtanácsadónál tett tiszteltelgő látogatást.

A kultuszminiszter ½12-kor résztvett a Kárpátaljai Tudományos Társaság díszközgyűlésén.

A díszközgyűlésen a Társaság tagjain kívül a magyar kulturális élet Ungváron tartózkodó több vezetője is megjelent.

A terembe lépő kultuszminisztert a közönség hatalmas éljenzéssel és tapssal köszöntötte.

Hodinka Antal ny. egyetemi tanár, a Tudományos Társaság elnöke *magyar és ruszin megnyitó beszédében köszöntötte a megjelent előkelőségeket, majd megköszönte Kozma Miklós kormányzói biztosnak a Tudományos Társaság létrehozása érdekében kifejtett fáradozását.*

Ezután Kozma Miklós szólalt fel:

— Hozzám a ruszin nép legjobbjai fordultak, — mondotta — azzal a kívánsággal, hogy ez a társaság megalakulhasson. Én ennek a kívánságnak tolmácsolója lettem a magyar kormánynál, elsősorban a kultuszminiszter úrnál. Boldog vagyok, hogy a kultuszminiszter úr önagyméltósága *annyi megértést mutatott, hogy éppen az ő jelenlétében, díszközgyűlés formájában alakul meg a Kárpátaljai Tudományos Társaság.*

A kormányzói biztos beszéde után lelkes éljenzés közben *Hóman* Bálint kultuszminiszter emelkedett szólásra:

— Ezer és egynéhány esztendeje — mondotta — egy nép költözött ide, a Kárpátok medencéjébe, a magyar nép. Ellenséges keleti népek elől kitérve jött át a vereckei szoroson és Ungváron keresztül a magyar Alföldre és Dunántúl dombos vidékeire. Béla király jegyzője azt írta, hogy

a magyarok előőrsei Ungvárott szállottak meg

és erről elnevezték őket ungáriaknak és a vezetőjüket ungári vezérnek.

— Ugyanazon az úton jöttek a tatárok nyomására a nehéz gazdasági viszonyok miatt *néhány évszázad mulva a szerény, békés, munkás ruszin pásztorok és földmívesek erre a földre,* a magyar királyok, a magyar főpapok, a magyar földesurak hívására.

A magyarság és ruszinság békében, szeretetben, egyetértésben élt egymással ezen a területen egészen az utóbbi időkig,

sőt még abban a legsúlyosabb időszakban is, amikor külső politikai beavatkozások következtében rövid időre el kellett szakadniok egymástól.

A magyarságot és Kárpátalja ruszin népét

egy nagy egységbe, a történelmi Magyarország egységébe foglalja össze ez ország sajátos alkata.

A magyarságot és a ruszinságot azonban összefüzi egy évszázados közös kulturális fejlődés, a magyar kormányzat, a magyar egyház és a magyar társadalom irányítása és útmutatása mellett kialakult magyar kultúra, amely megérintette a ruszin nép vezetőinek lelkét. Emellett önállóan él a ruszin nép egyéni népi kulturája is ezen a vidéken és a magyar mellett önálló színt jelent a magyarországi művelődés nagy képében.

— A magyarországi ruszin népnek az eredete lehet nagyorosz, lehet kisorosz, fehér- vagy vörösorosz, **nem kutatom. A szakemberek dolga megállapítani azt, hogy melyik vidékről kerültek Kárpátaljára, Magyarország területére a mai ruszinság elődei valamikor századokkal ezelőtt.**

Valóság azonban az, hogy már közel 650 vagy 700 esztendeje itt élnek ezen a földön a magyarsággal együtt emelik műveltségüket magasabb fokra a magyarság életközösségében.

Gazdagodnak, művelődnek, gyarapodnak, de a magyar életközösség keretében szenvedtek is a harctereken s szenvedtek a gazdasági viszontagságoktól s azoktól az idegenektől, akik közéjük telepedve, kihasználták őket és akikkel szemben a magyar kormányzat és elsősorban Darányi Ignác földmüvelésügyi miniszter igyekezett őket megvédelmezni. (Viharos taps és éljenzés.)

— A nagy magyar életközösség keretében a ruszinság népi egyed, de egyszersmind része a nagy közösségnek s ezért a jövőben is együtt kell működnie a magyarsággal s e föld más nemzetiségű kisebb közösségeivel, de joga van a maga népi életéhez is, mert gróf Teleki Pálnak a szavait idézve,

itt, a magyar földön minden nemzetiségnek, amely hű a magyar állameszméhez, joga van a maga népisége, nyelve, műveltsége, művészete, életformája fenntartásához és további ápolásához.

Ezen, a Szent István óta minden nagy magyar által vallott álláspontón áll a magyar kormányzat. (Lelkes éljenzés és hatalmas taps.) Aki nem így gondolkozik, hanem a 19. század utolsó éveiben kialakult téves eszméknek rabja, az nem magyar, hanem idegenből hozott s itt soha meg nem honosodott eszméket hirdet, ami nem válhat sem a magyarság, sem pedig a vele együtt élő testvérnemzetiségeknek a javára. (Helyeslés.)

— Kárpátalja ruszin népe egy kisebb közösség a nagy történeti magyar közösség keretében. A magyarságnak, igenis, van ahhoz kellő műveltsége, van ahhoz kellő belátása és

van ahhoz kellő akaratereje is, hogy megadhassa ennek a népnek, de más nemzetiségeknek is a maguk népi műveltségének a szabad gyakorlását.

(Nagy taps.) Ez a magyar testvériség alapelve. És ha ennek keretében hozzuk egymáshoz közelebb az itt élő, különböző nyelveket beszélő testvérnépeket, akkor a magyar történeti közösség, amelyet valamikor régen Szent István királyunk alapított — élő valóság lesz. Akkor lesz Magyarország naggyá és akkor fogja ennek az országnak minden fia ezt a földet a maga igazi kenyéradó és istápoló édesanyjának érezni! (Hatalmas lelkesedés, éljenzés és taps.)

— Ezért üdvözlöm örömmel a Kárpátaljai Tudományos Társaságot, amelynek az a célja, hogy a kárpátaljai ruszin nép nyelvének művelését, irodalmának kialakulását és megszilárdulását, népi művészetének megőrzését és fejlesztését a művelődés minden ágában való szorgalmas munkát elősegítse és támogassa és a maga komoly tudós és művészi munkájával rendelkezésre álljon mint tanító, mint oktató a ruszin nép művelődési vágyának.

Köszönöm mindannyiuknak, hogy a magyar művelődés javára, a nemzeti jövő érdekében és a nemzetiségeinkkel való békés együttműködés szellemében ezt a Társulatot életre hivták.

A díszközgyűlés közönsége hosszantartó lelkes ünneplésben részesítette *Hóman* Bálint kultuszminisztert beszéde befejezésekor, akinek *Hodinka* Antal elnök mondott köszönetet értékes beszédéért.

Harajda János dr., a Tudományos Társaság igazgatója felolvasta ezután a beérkezett táviratokat és leveleket, majd pedig az egyes szakbizottságok tagjait választották meg. Ezután a közgyűlés nagy lelkesedés közben

Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi minisztert és Kozma Miklós kormányzói biztost a Kárpátaljai Tudományos Társaság tiszteletbeli tagjaivá választotta.

Ilniczky Sándor főtanácsadó, a ruszin kulturpolitika feladatairól szólt ruszinnyelvű előadásában.

Flachbarth Ernő debreceni egyetemi tanár, a Felvidéki Tudományos Társaság elnöke, majd *Antal* Miklós pápai kamarás, az ungvári Gyöngyösi Irodalmi Társaság elnöke tolmácsolták üdvözletüket. A Kárpátaljai Tudományos Társaság díszközgyűlését Kontratovics Irén főesperes alelnöki zárószavai fejezték be.

Hóman Bálint kultuszminiszter a Tudományos Társaság díszközgyülése után látogatást tett Siménfalvy Árpád főispánnál, akinek vezetésével Ungvár város és Ungmegye közönségének küldöttsége tisztelgett a kultuszminiszter előtt.

Kozma Miklós kormányzói biztos délben villásreggelit adott.

Délután Hóman Bálint kultuszminiszter a kormányzói biztosnak társaságában a kormányzói biztosi palotában az ungvári Művészeti Hetek kép-, szobor- és textil, valamint könyvkiállítását tekintette meg. *A kultuszminiszter a képkiállítás több értékes alkotását megvásárolta.*

Hóman Bálint látogatást tett az ungvári görögkatolikus székesegyházban, majd az ungvári várban. Este hat órakor Sztojka Sándor megyéspüspök által adott teán vett részt a kultuszminiszter, aki Kozma Miklós vendégeként az éjszakát Ungváron töltötte el és hétfőn innen indul a kormányzói biztossal együtt kárpátaljai körútjára. (MTI)

RAEDER VEZÉRTENGERNAGY:

Aki támadó szándékkal gyanusítja meg Németországot, a maga aggressziv terveit igazolja

Tokió, május 26.
(Német Távirati Iroda.)

Raeder vezértengernagy a Domei-Iroda berlini képviselőjének adott nyilatkozatban időszerű kérdésekben foglalt állást.

Raeder

— A korszerű hadviselés egyetlen szakembere sem tart — ha ad valamit hírnevére — lehetségesnek és keresztülvihetőnek támadást az óceán tulsó partja ellen — mondotta a vezértengernagy. — *Aki mégis támadó szándékkal gyanusítja meg Németországot, jobb tudása ellenére és azzal a szándékkal teszi, ezt, hogy ezzel igazolja a maga aggresszív terveit és beavatkozásra irányuló akaratát.* A háborús uszítóknak *nem az esetleges német támadás okoz gondot, hanem az, hogy nem sikerült előteremteni a kívánt incidenseket.* Annak érdekében, hogy ezeket mégis előidézzék, megtesznek mindent, hogy elhomályosítsák a semlegesség, aggresszió és háború közötti határvonalat s a nemzetközi jogba ütköző újabb intézkedésekkel még jobban kiterjesszék a „short of war" vonalát.

— Ami a hajókaravánokat illeti, csak megerősíthetem Roosevelt elnök nézetét:

„A hajókaraván egyenlő a tüzeléssel"

(Convoy means shooting). Minthogy amerikai bevallások szerint is eleve kétségtelen lenne az elkísért hajók rakományainak dugáru-jellege, az áttérés a hajókaravánrendszernek erre a fajtájára nem lenne az Egyesült Államok részéről is megkötött nemzetközi szerződések értelmében vett semleges kíséret, hanem *nyilt hadicselekmény és ki nem hivott támadás.*

A német tengeri haderőknek ezért jogukk lenne ezek ellen a dugárut szállító hajók ellen a haditengerészeti jog szabályai szerint eljárni és kénytelenek lennének szükség esetén fegyverrel is visszautasítani a jog gyakorlásának megakadályozását, még ha az amerikai hadihajókról indulna is ki.

— Ami az úgynevezett járőrtevékenységet illeti, *ennek támadó jellege felől sem lehet kétség.* Minthogy Amerikát fenyegető német veszélyről nem lehet szó és minthogy ez a rendszer gyakorlatilag már most is a brit ellenség támogatását célozza,

határozottan óva kell inteni annak kiterjesztésétől.

— Ez a rendszer eddig sem Amerika biztonságát szolgáló védelmi célokat követett, hanem az angolok javára szolgáló hírszerzést támogatja. Német kereskedelmi hajók is már áldozatul estek ennek a rendszernek, így például a Columbus.

Egy német hadihajóparancsnoktól sem lehet megkivánni, hogy élbe tett kézzel tűrje, hogy amerikai hadihajó az az ellenségnek jelentse tartózkodási helyét,

kivált akkor, ha ez az amerikai hadihajó addig követi, amíg hívására erősebb brit egységek oda nem érkeznek, hogy így nemcsak megbizatása teljesítésében akadályozzák, hanem hajóját és legénységét is elpusztítsák. A német parancsnok ebben az esetben, akárcsak a hajókaraván esetében, tevőleges hadicselekménnyel áll szemben és az elismert hadijog szabályai szerint joga van az illető hajót ellenséges magatartásának abbahagyására felszólítani, szükség esetén pedig erre fegyveres erővel kényszeríteni.

— Semleges kereskedelmi hajókat már jóideje óva intünk attól, hogy csökkentett fénnyel közlekedjenek, minthogy így ellenséges hadihajókkal való összetévesztésnek, ezzel pedig közvetlen támadásnak teszik ki magukat. Ez fokozottabb mértékben vonatkozik a semleges hadihajókra is. A korszerű haditechnika mai állása mellett az önbiztonság érdekében is

azonnal meg kell kezdeni a tüzelést minden hajó ellen, amely csökkentett fénnyel közeledik.

Aki mégis csökkenti a fényt, annak rossz szándékai vannak, tehát számolnia kell a figyelmeztetés nélküli támadással.

— Aki ismeri ezt a nemzetközi jogi és tényleges helyzetet és mégis veszélynek teszi ki magát, *az viszályt akar előidézni.* Minthogy a háború nem megy Amerikába, az amerikai háborús pártnak ezer meg ezer tengeri mérföldet a háború után kell szaladnia és

távol az amerikai partoktól kell felkeresnie a veszélyt,

hogy fenyegetettnek jelentse ki magát és előidézhesse a kívánt incidenseket. *A német haditengerészet ezzel nem engedi magát akadályoztatni feladatai keresztülvitelében.* Az így bekövetkező viszályért kizárólag azokat terheli a felelősség, akik nemcsak a német figyelmeztetéseknek, hanem az amerikai nép többsége akaratának semmibevételével is tudatosan odamennek, ahol lőnek. (MTI)

TASNÁDI MARIA-val az élen, 12 magyar sztár remekel RADVÁNYI GÉZA új filmalkotásában!

Európa nem válaszol

Mától

Atelier-film.

SCALA

A Nemzeti Filmbizottság az új tehetségekért

Az Országos Nemzeti Filmbizottság legutóbbi ülésén rendkívül érdekes határozatot hozott, hogy megkönnyítse friss és új tehetségeknek érvényesülését, akik mindezideig nem tudtak filmszerephez jutni és alkalmuk sem volt arra, hogy a felvevőgép elé kerüljenek. A bizottság ugyanis ezentúl filmgyártási engedélyt csak azoknak a producereknek ad, akik kötelezik magukat, hogy a Filmkamara által a közeljövőben összeállítandó névjegyzékből választott két, eddig filmben még nem szerepelt színészről, vagy színésznőről díjmentesen próbafelvételt készít. A próbafelvételt a filmgyártók kötelesek a Filmkamara rendelkezésére bocsátani. A próbafelvételek gyüjteményébe minden filmgyártó betekintést nyerhet. Színészi körökben a filmbizottság intézkedését nagy örömmel vették tudomásul és remélhetőleg rövidesen üdvös eredménye is lesz az intézkedésnek.

Színészegyesületi vizsgaelőadás

Az Országos Színészegyesület Színészképző Iskolája vasárnap délelőtt vizsgaelőadást tartott a Madách Színházban. *Galamb* Sándor tanár rendezésében a növendékek ügyes előadásában először került színre *Voinovich* Géza „Letört ág" című kamarajátéka. A finom kis színmű a háború utáni években játszódik le és alkalmat adott, hogy a fiatalok a társalgási darabokban való készségüket bemutassák. *Sándor* István, *Sárosi* Magda és *Bozóky* István jeleskedtek különösebben. A Moliére-vígjátékban, a *Képzelt beteg*-ben elsősorban *Várkonyi* Noémi felkészültségét és komoly tehetségét kell kiemelnünk, aki mellett *Körösztös* István, *Marton* Endre és *Deésy* Mária nevét kell még feljegyeznünk. A gondos előadás Galamb Sándor rendező tanár érdeme.

(*) **A Steinitz Zeneiskola** folyó évi május 28-án fél nyolc órakor a Zeneművészeti Főiskola kamaratermében tartja ezévi első növendékhangversenyét. A magas színvonalon álló zeneiskola ez évben kibővítette tanszakait a tangóharmonika tanításának bevezetésével. Szenzációs meglepetésnek igérkezik e tanszak növendékeiből alakult harmónikazenekar. A zeneiskola igazgatója Molnár Ödönné, a zenekar tanárának ifj. Jahn Antal pedagógust szerződtette. Hozzáértők szerint ez a növendékzenekar nemsokára komoly értéke lesz a főváros zeneszerető közönségének.

Tomboló sikert aratott Berlinben a Nemzeti Színház együttese

Berlin, május 26.

(Az Esti Ujság berlini munkatársának telefonjelentése)

A rengeteg berlini színház közül is kimagaslik a Schiller Theater, amióta Heinrich *George* áll az élén. Tudatosan és tervszerűen toborozta egy táborba az európai színművészet igazi nagy jeleseit és járult hozzá erről az oldalról az új Európa felépítéséhez. Heinrich George nem forradalmár a szó régi, sokszor diszkreditált értelmében, de felkavarta és mozgásba hozta az egész európai színmű-

vészetet és ma már itt hajlong a szinte magánkívül tapsoló és tomboló berlini közönség előtt *Németh* Antal, a magyar Nemzeti Színház igazgatója.

Ezek a gondolatok ott kavarogtak mindnyájunkban, akik részesültünk a szerencsében, hogy ott lehettünk a Nemzeti Színház vasárnap esti díszelőadásán, amikor bemutatkozott a berlini közönség előtt a Schiller Theater színpadán. *Merész és forradalmian új volt itt minden.* Merészség volt az Ös-Faust magyarnyelvű bemutatója olyan közönség előtt, amely egyrészt *nem tud magyarul, másrészt kilencven százalékban nem is ismerte az Ös-Faustot németül sem.* Merészség volt minden kompromisszum nélkül oldani meg ezt a nagy feladatot és merészség volt egy teljesen ismeretlen magyar klasszikus mesejátékának bemutatója a berlini színpadon. Merészség volt Berlinben még névszerint is teljesen ismeretlen művészek ismeretlen színpadi stilussal, újszerű muzsikával, egzotikumnak ható színpadi képekkel és kulisszákkal intézett rohama a német szívek ellen.

És ez a merészség és kompromisszumnélküliség olyan győzelmet aratott, amilyenre kevés példa akad a magyar színház történetében. Akik magyarok ott voltunk a nézőtéren a vasárnap esti díszelőadáson, meghatottan figyeltük, hogyan hódítja meg a berlini közönséget ez az előadás az első kis nyiltszíni tapstól a mindenkit magávalragadó tomboló tetszésorkánig. Megtapsolták a berliniek *Szörényi* Éva valóban élményszerű Margaretájától és *Timár* József Mephistophelesétől kezdve a legapróbb alakításig és színpadi képig mindent és mindenkit.

(A legnagyobb sikere kétségkivül Szörényi Évának volt, aki most egyszerre tényleg világhirességé vált.) Gobbi Hilda is büszke lehet erre a berlini sikerre; nagyon tetszett *Mátray* Erzsi és *Somogyi* Erzsi is a berlinieknek, továbbá *Uray* Tivadar, *Rajczy* Lajos, *Ungváry* László, *Olty* Magda, *Kovács* Károly, *Abonyi* Géza, *Pethes* Sándor és *Apáthy* Imre stb. is. Mindegyikük neve ismertté vált a német birodalom fővárosában. *Jaschik* Álmos díszleteit a függöny felgördülésekor kivétel nélkül külön-külön mindig megtapsolták s ugyancsak nagyon tetszett a berlinieknek, milyen ragyogóan oldotta meg *Horváth* János az Ös-Faust nehéz színpadi problémáit. Büszke lehet muzsikájának igazi sikerére *Farkas* Ferenc is, ő volt az egyetlen a színlapon szereplők közül (persze *Németh* Antal kivételével), akinek nevét már korábban is ismerték Berlinben.

A legmelegebben azonban *Németh* Antalt ünnepelték. Nem hinném, hogy bárhol és bármikor is ennyire meleg ünneplésben részesült volna a Nemzeti Színház igazgatója. A díszpáholyban *Sztójay* Döme berlini magyar követ oldalán ott ült a német előkelőségek során *Heinrich George* is és szinte véresre tapsolta tenyerét. Mindenkinek feltünt, milyen lelkesen és forrón ünnepelte *Heinrich George* a magyar művészeket, pedig ezért a nagy sikerért talán mégis őt kellene elsősorban megtapsolni.

MISCHEK FERENC

Vigyünk iskolánkba, templomba
RÉGI MAGYAR ÉNEKET!
Tájékoztatót ezekről szivesen küld a Magyar Kórus, Budapest, Ferry Oszkár-utca 55.

Kabaré *a Magyar Színházban*

A Magyar Színház szezonzáró kabaréja mást nyujt, mint amit a színlap igér. *Vécsey* Leó háromképes operettje elmarad, helyette *Mezey* Mária a darab női főszereplője szerepel magánszámmal, *Karády* Katalin pedig betegsége miatt szintén nem lépett fel a szombati premieren. A műsorban főleg a magánszámok érdemelnek különösebb figyelmet. *Simor* Erzsi lép elsőnek a függöny elé és sugárzó egyéniségével pillanatok alatt elbüvöli a közönséget. Virágos estélyi ruhája valósággal külön produkció. Ő konferálja a műsor első részét, amelyben Ania *Suli* scenirozott magánszáma számíthat a közönség elismerő tapsaira. Az amerikai magyar leány ez alkalommal már magyarul énekel. *Vaszary* Piroska egy pár jelenetben szerepel, a társulat tagjai pedig két vígjátékot adnak elő. Mind a két darab bár helyenként mulatságos, de *tipikusan a régi kabaré szellemet reprezentálja.* A második részt *Somló* Valéria könferanssza nyitja meg, majd sor kerül a nagy érdeklődéssel várt új táncosnő *Goll* Bea számaira. A fiatal, alig tizennégy esztendős leány egyszerre csatát nyer, dekorativ megjelenése, artisztikus mozgása és elsősorban külön koreografiáju táncai biztositják neki azt a sikert, amely később egészen biztosan elvezet a világhire felé. *Fellegi* Teri, *Gervay* Marica és *Fekete* Pál szerepelnek még ugyancsak magánszámokkal, majd *Mezey* Mária nagysikerű magyar nótái zárják a műsort, amelyet *Losonczy* Dezső karmester kisér zenekarával.

(U)

Szervezik a kolozsvári operatársulatot

Táray Ferenc, a kolozsvári Nemzeti Színház közelmultban kinevezett új igazgatója megkezdte a színházszervezési munkálatait. A társulat tagjainak összeállítására már hosszú idő óta folynak tárgyalások. Elsősorban a kolozsvári operaegyüttes tagjainak leszerződtetése esedékes. Legelsőnek *Gyurkovics* Mária irta alá a szerződést a kolozsvári Nemzeti Színházhoz. Ugyancsak Kolozsváron fog működni a jövő idényben mint a kolozsvári színház zenei főigazgatója *Vaszy* Viktor, a kitűnő karnagy, akinek karmesteri, szervezői és tanári képességei, — amelyekről az utóbbi esztendők során bőven volt alkalmunk meggyőződni — különösen alkalmassá teszi a nehéz és felelősségteljes állás betöltésére. *Vaszy* Viktor távozása a főváros zenei életéből éppolyan veszteség, mint amilyen nagy nyereséget jelent Kolozsvárnak ez a kinevezés.

SZINHÁZI MÜSOR:

OPERAHÁZ (3, ½8 órakor):
Hétfő: Angelica nővér; Lucretia; A korsó. (Nb V)
Kedd: Tristan és Isolda. (A, ½7).
Szerda: Nincs előadás.
Csütörtök: Tosca. (D).
Péntek: (Lucretia; Köpeny; A korsó. (C).
Szombat: Tannhäuser. (Népszerű bérlet, ½7).
Vasárnap: Mosoly országa.
Hétfő: Pillangókisasszony.

NEMZETI SZINHÁZ (½4, ½8 órakor):
Hétfő: Két úr szolgája. (K2).
Kedd: Két úr szolgája. (III.)
Szerda: Két úr szolgája. (IV.)
Csütörtök: Peer Gynt. (Bsz., 7).
Péntek: Peer Gynt. (N2, 7).
Szombat: Elcserélt vőlegény. (Bm.)
Vasárnap: Elcserélt vőlegény. (I.)
Hétfő: Elcserélt vőlegény.

NEMZETI KAMARASZINHÁZ (½4, 8 órakor):
Minden este. ünnep- és vasárnap d. u.: Kaland.

MAGYAR MÜVELŐDÉS HÁZA:
Hétfő: Nincs előadás.
Kedd: Nincs előadás.
Szerda: Othello. (Operaház vendégjáték. V. I. ½8).
Csütörtök: Nincs előadás.
Péntek: A fővárosi polgári iskolák ének-, tánc- és tornabemutatója. (5).
Szombat: Filmelőadás: János vitéz és kultúrfilmek. (½5, 7).
Vasárnap: Filmelőadás: János vitéz és kultúrfilmek. (½5, 7).
Hétfő: Filmelőadás: János vitéz és kultúrfilmek. (½5, 7).

IGSZINHÁZ (½4, ¾8 órakor):
Hétfő: A tizedik kérő. (F).
Kedd: Színház.
Szerda: A tizedik kérő. (C).
Csütörtök: Színház.
Péntek: A tizedik kérő. (L).
Szombat: A tizedik kérő.
Vasárnap d. u. és este: A tizedik kérő.
Hétfő d. u. és este: A tizedik kérő.

MAGYAR SZINHÁZ (½4, ¾8 órakor):
Minden este, vasár- és ünnepnap d. u.: Tarka estély.

ANDRÁSSY SZINHÁZ (½4, ¾8 órakor):
Minden este és vas. d. u.: Egyszer megcsallak.

PÓDIUM A PESTI SZINHÁZBAN (½5, ½9):
Minden este, vas. d. u.: Meztelen igazság.

FÖVÁROSI OPERETTSZINHÁZ (½4, ¾8 órakor):
Minden este, ünnep- és vasárnap d. u. Fityfiritty.

KAMARA VARIETÉ (½9, szombat 6 és 9, vasár- és ünnepnap ½4, ½7 és 9 órakor: Napos oldal.

KOMÉDIA ORFEUM (½5, ½9 órakor):
Minden este és vasárnap d. u.: Weekend-vonat.

NEMZETI BÁBSZINHÁZ (4 és 7 órakor):
Aranyszőrű bárány; este: Toldi.

MAGYAR MUSZINKÖR (½4, 6, 8 órakor):
Csipetke.

P*E*S*T*I E*S*T*É*K
JÖJJÖN VELÜNK SZINHÁZBA AZ ESTI UJSÁG KEDVEZMÉNYES SZINHÁZJEGY IRODÁJA UTJÁN
Színházjegyirodánk VIII., József-körút 5. szám, hétköznapokon és vasárnap reggel 9 órától este 8 óráig áll olvasóink rendelkezésére. ● Telefonrendelés 140-000, 144-401.

MOZI MÜSOR:

BEMUTATÓ MOZIK:

ÁTRIUM FILMSZINHÁZ (T.: 153-034.) ½6, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ½4-kor is. András. Híradók.

BELVÁROSI HIRADÓ (Tel.: 181-244.) Magyar-, Luce-, Fox-, Ufa-híradók. Harcok Tobruk körül és a görög szigeteken. Az olaszok Dalmáciában. Rajzos híradó a Dardanellákról. Bábszínház. Amire nem nagy gondot fordítanak. (Kultúrfilm). Színes rajzfilm. Folytatólagos előadások 10—24 óráig. Páholyok elővételben is.

CASINO FILMSZINHÁZ (Tel.: 383-102.) ½6, ¾8, ¾10. Sz., V., Ü.: ½4-kor is. Édes ellenfél. Híradó.

CITY (T.: 111-140.) ¾6, ¾8, ¾10. Sz., V., Ü.: ¾4-kor is. Cisko és a Lady. 2-ik hétre prolongálva. Híradó.

CORSO (Tel.: 18-28-18.) ½6, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ½4-kor is. Havasi napsütés.

DÉCSI FILMSZINHÁZ (T.: 125-952, 121-343.) ½6, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ½3-kor is. Havasi napsütés. Híradó.

FORUM FILMSZINHÁZ (T.: 189-543. 189-707.) ½6, ½8 és ½10. Sz., V., Ü.: ½4-kor is. Két szerelmes óra. Híradók.

HIRADÓ FILMSZINHÁZ (T.: 222-499.) Magyar-, Luce-, Fox-, Ufa-híradók. Harcok Tobruk körül és a görög szigeteken. Az olaszok Dalmáciában. Rajzos híradó a Dardanellákról. Bábszínház. Amire nem nagy gondot fordítanak. (Kultúrfilm). Színes rajzfilm. Folytatólagos előadások 9—24 óráig. Páholyok elővételben is.

PALACE (T.: 136-523.) 11, 2, 4, 6, 8, 10 órakor. A Manderley-ház asszonya. 2-ik hétre prolongálva. Híradó.

RÁDIUS FILMSZINHÁZ (T.: 122-098.) ½6, ¾8, ¾10. Sz., V.: ½4-kor is. Édes ellenfél.

ROYAL APOLLÓ (T.: 222-002.) 5, 7, 9. Sz., V., Ü.: ½4, ½6, ½8, ½10. András. 4-ik hétre prolongálva. Híradók.

SCALA FILMSZINHÁZ (T.: 114-411.) ½6, ½8, ¾10. Sz., V., Ü.: 3-kor is. Európa nem válaszol. Híradók.

URANIA FILMSZINHÁZ (Tel.: 146-046.) 5, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ¾3-kor is. A madarász. Híradók. Prolongálva. Pünkösdvasárnap és hétfőn d. e. 11-kor: UFA-kultúrfilmmatiné.

MÁSODHETES MOZIK:

ADMIRAL (T.: 35-37-07.) ½4, ½6, ½8, ½10. V. ½2-kor is. Kivánsághangverseny.

ASTRA ½4, ½6, ½8 és ½10 órakor. Vasárnap ½2-kor is. Ma, tegnap, holnap. Híradó.

BROADWAY FILMSZINHÁZ (Telefon: 422-722.) ½4, ½6, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ½2kor is. Első előadás mérsékelt. Bünhödés. Híradók.

CORVIN (T.: 138-988.) ½4, ½6, ½8, ½10. V., Ü.: ½2-kor is. Olajváros. Híradó.

DÉLIBÁB (volt Winkler. T.: 490-130.) 6 és ½9. V., Ü.: ½3, ¾5, 7 és 9 órakor. Elnémult harangok. Híradó.

ELIT MOZGÓ (T.: 114-502.) 4, 6, 8, 10 órakor. V.: 2-kor is. Kék madár.

IPOLY FILMSZINHÁZ ½4, ½6, ½8, ½10. V. ½2-kor is. Elnémult harangok.

KAMARA (T.: 423-901.) 11, ½2, 4, ½7, 9 órakor. Egy asszony három élete.

LLOYD FILMSZINHÁZ ½4, ½6, ½8, ½10. Vasárnap ½2-kor is. 9 agglegény.

ODEON FILMSZINHÁZ (T.: 422-785.) ½5, ¾7, ½10. Sz.: ½4, ½6, ½8, ½10. V. és Ü.: ½2-kor is. Elnémult harangok.

OLYMPIA (Tel.: 423-188.) 11, 2, 4, 6, 8, 10-kor. Eladó birtok. Híradó.

ORIENT FILMSZINHÁZ (T.: 114-926.) ½4, ½6, ½8, ½10. V., Ü.: ½2-kor is. Ma, tegnap, holnap.

PALOTA (T.: 156-605.) ½4, ½6, ½8, ½10. V., Ü.: ½-kor is. Ma, tegnap, holnap. Híradó.

REX (T.: 228-020.) ½5, ¾7, 9. Sz. ½4, ½6, ½8, ½10. V.: ½2-kor is. A titkok kastélya. Híradó.

TISZTI KASZINÓ ZÁRTKÖRÜ FILMSZINHÁZA: ½5, ¾7, 9 órakor. 27-én: Alipang.

TIVOLI FILMSZINHÁZ (T.: 123-049.) ¾4, ¾6, ¾8, ¾10. V.: ¾2-kor is. Elnémult harangok.

TURÁN (T.: 120-003.) 11, ½2, 4, 6, 8, 10 órakor. Kivánsághangverseny.

VESTA 11, ½2, ½4, ½6, ½8 ½10. Vasár- és ünnepnap 11, 2, 4, 6, 8, 10-kor: Elnémult harangok.

ZUGLÓ MOZGÓ 5, ½8, 10. Sz. 4, 6, 8, 10. V.: 2-kor is. Elnémult harangok. Híradó.

Tarján kert
Minden délután és este tánc! Artistaszámok!

Szanghai Bar
XI., Horthy Miklós-út 60. Tel.: 257—430.
Minden este 9-től éjjel 2 óráig ragyogó műsor. Tánc.
CONTINENTAL-jazz

KORONA
(VOLT BRÓDY)
VIGADÓ. Radics Béla zenekara. Reggel 2 óráig nyitva. Naponta halászlé. Konyha- és italkülönlegességek. Külön termek. III. ker. Korona-tér 2. szám. Telefon: 362-331. Tulajdonos VÖRÖSS JÁNOS.

Kecskeméti Sörözö
Kecskeméti-utca és Magyar-utca sarok. (Kálvin-tér mellett.)

„Állami Vegyimüvek, Nagybánya"

(amely folyó évi április hó 1-vel a Phőnix Kénsav és Vegyi Termékek Gyára R. T. és a Herzsabányai Ólom és Cinkbánya R. T. ipartelepeit és bányaüzemeit kincstári használatba vette)

Budapesti kirendeltséget létesitett:

V., Nádor-utca 26., V. emelet.
Telefon: 111—865 és 112—895.

Angoragyapjut

az Arkormánybiztosság által megállapitott legmagasabb árakon előnyös osztályozással
készpénzért vásárol vagy angorafonalra **átcserél**
gróf Károlyi Józsefné gépüzemü fonodája, az
„ANGORATEX" Angorafonó és Kikészitő Kft.
Budapest, IX., Vaskapu-utca 33. sz.

Nagy iparvállalat keres

üzemgépészeti osztálya részére fiatal (25—30 év körüli)

okl. gépészmérnököt

Feltételek: ált. gépészeti tudás, őskeresztény származás. Ajánlatokat „Nyugdijas állás 2657" jeligére főkiadóba kérünk.

Ingatlan árverés.

Az Andreka Károly és ncje Riegelnegg Anna szegénysegélyezési alapitvány tulajdonában lévő Budapest székesfőváros dunajobbparti rész 2208. számu telekkönyvi betétében 14.710. helyrajzi szám alatt felvett Bokor-utca 27. számu 178.7 négyzetöl kiterjedésü telket a rajta épült házzal a közalapitványi kir. ügyigazgatóság, mint a fentjelzett alapitvány képviselője, önkéntes nyilvános szóbeli árverésen tehermentesen eladásra bocsátja.

Az árverés 1941. évi május hó 19-én déli 12 órakor lesz a közalapitványi kir. ügyigazgatóságon (Budapest, V., Báthory-utca 12., II. emelet 13 szám). Legkisebb vételár 25.000 pengő. Bánatpénz 4.500 pengő. A részletes feltételek a III. ker. előljáróságon és az ügyigazgatóságnál tudhatók meg.

Budapest, 1941. évi május hó.

Közalapitványi királyi ügyigazgatóság.

2 szoba hallos v. 3 szobás összkomfortos
szép lakást keresek
Ujlipótvárosban
v. Kossuth Lajos-tér környékén. Költségeket téritek, közvetitőt dijazok. **Tel.: 110—445.**

Budapesti nagy iparvállalat keres őskeresztény, technológiát végzett gépészeti szakos, németül beszélő
műszaki tisztviselőket,
valamint **gépszámlázásban jártas**
tisztviselőket.
Ajánlatokat „Iparvállalat 6439" jeligére **Blocknerhez,** IV., Városház-utca 10.

KLUB-BERENDEZÉS,
székek, asztalok, fotelek, csillárok, nagyméretü tükrök, függönyök, iroda- és konyhafelszerelés,
RADIÁTOR
vendéglői tüzhely stb. jutányos áron
ELADÓ.
Erzsébet-krt 19., I. 5. Megtekinthető hétköznap d. u. 1—2 óra között.

Tehetséges, sokoldalu, 5 nyelvet jól beszélő, kiváló referenciákkal rendelkező érettségizett **ERDÉLYI FIATALEMBER ELHELYEZKEDÉST KERES.** Lev. „Megbizható 11541" jeligére Arató hirdetőbe, Erzsébet-körut 14.

A Délvidéken az
épitési anyag szakmában
évtizedes bevezetettséggel és anyagi garanciával rendelkező **önálló kereskedő összeköttetést keres anyaországi komoly vállalattal.** Megkeresések „Helyismeret, agilitás" jeligén Haasenstein és Vogler r. t., V., Dorottya-utca 8.

Előkelő iparvállalat mielőbbi belépésre keres őskeresztény, magyar állampolgárságu tökéletes
magyar-német gép- és gyorsirónőt.
Ajánlatokat magyar és német nyelven kérünk „Gyakorlott munkaerő 2691" jeligére.

4 SZOBÁS CSALÁDIHÁZ
gyönyörü kerttel, istállóval, hozzá emeletes ház, kétszer két szoba konyha, 1600 négyszögöl, magas téglakeritéssel, Lánchidtól 13 km műutoh, autobuszmegálló. Villany, telefon. Gyártelepnek is igen alkalmas, **eladó.** „Gyönyörü fekvés" jeligére: Magazin, Budapest, IV., Váci-utca 35.

Köztisztviselői körökben bevezetett, keresztény
utazó üzletszerzők
ruházati részvénytársaságnál **felvétetnek.** Eddigi működést is feltüntető ajánlatok **„Nagy vállalat 6452"** jeligére **Blockner J.** hirdetőjébe, IV., Városház-utca 10.

BUDAI VÁR aljában, legjobb helyen,
5 lakásos családiház
beköltözhető; bérbeadás esetén 12.000 jövedelem, sürgősen, 2727
olcsón eladó. Telefon: 152-102.

SPORT

A magyar vivósport nagy versenyei

A Magyar Vivó Szövetség illetékes szerve most foglalkozott az idei főbb versenyek ujabb időbeosztásával. A női törvivó csapatbajnokságot vasárnap rendezi a szövetség a Műegyetemen, ahol a HTVK, BBTE, Postás és DAC hölgyei küzdenek a bajnoki cimért.

A további versenyek sorrendje: május 18: párbajtőr csapatbajnokság, május 22: párbajtőr és női tőr egyéni bajnokság, május 25: tőrvivó egyéni bajnokság, junius 1—2: főiskolai vivóbajnokság mind a három fegyvernemben, junius 7—8: HTVK Gömbös Gyula-emlékversenye, junius 15: MAC Hősök emlékversenye tőrvivásban, junius 22: Kolozsvárott MAC Hősök emlékversenye kardban, junius 29: kardvivás egyéni bajnokság.

A testnevelési tanács vezetőiből alakult négyes bizottság, amely a miniszteri biztos mellett a labdarugóügyeket intézte, a labdarugószövetség önkormányzatának visszaállitásával megszünteti működését. A szombati utolsó értekezleten a bizottság foglalkozott a kölni vereséggel és megvitatta a szükségesnek látszó intézkedéseket.

A Ludovika Akadémia sportolói nyerték meg a szombaton rendezett főiskolai atlétikai versenyt. A tiz versenyszámból ötben a LASE sportolói győztek. A pontversenyre kitűzött Laky-vándordijat a LASE 55 ponttal nyerte meg, második a TFSC 28 ponttal, harmadik a MAFC 20 ponttal.

A birkózóverseny utolsó napján a párositás: Németh—Vil Bur, Váry—Radu. A bucsuest vasárnap este negyed kilenckor kezdődik a városligeti cirkuszban.

Mannheimban és Schweinfurtban szerepelnek a magyar sportolók. Mannheimban a kézilabdázók, Schweinfurtban a hokkizók játszanak válogatott mérkőzést.

Száznyolcvan kilométeres távon tartanak vasárnap edzést a városközi Budapest—Bécs mérkőzésre készülő országuti kerékpárosversenyzők.

A BLKE lágymányosi tenniszpályáin rendezi meg a tenniszszövetség péntektől vasárnapig a magyar-olasz Duna-kupa mérkőzést. Olasz részről Budapestre érkezik kedden: Romanoni, Cucelli, Bossi, Sada és Canapele. Az együttest De Stefani szövetségi kapitány vezeti. Magyar részről dr. Tóth László szövetségi kapitány a következő játékosokat jelölte ki: Asbóth, Gábori egyesben, Pető, Stolpa párosban.

A jugoszláviai tenniszjátékosok közül dr. Mayer, a hazatért Zombor szülöttje, magyar állampolgárságot nyert és a válogatott keretbe kapott meghivást.

A vasárnap sportja

Atlétika. A TFSC versenye a főiskola Győri-uti sporttelepén.

Kerékpár. Évadnyitó verseny a Millenárison d. u. ½4.

Labdarugás. Nemzeti bajnokság: Beszkárt—Ujpest, Gamma—Elektromos, Kispest—Törekvés, Haladás—Salgótarján, Szeged—Diósgyőr, Szolnok—Ferencváros és Tokod—WMFC, kezdés d. u. 5.

Vivás. Női törvivó csapatbajnokság a Műegyetemen d. e. 9.

Torna. Ifjusági tornászbajnokság a BBTE sporttelepén.

Vegyészt
(mosószappan, kozmetika)
őskeresztényt, német nyelvtudással keresünk.
Kimeritő ajánlatokat „40 évig" jelige alatt Rudolf Mosse r. t., Erzsébet-körut 23. továbbit.

5 szoba hallos luxuslakásomat
irodának v. rendelőnek is kitünő beosztással, Szabadság-tér környékén
elcserélném
2 szoba hallos v. 3 szobás összkomfortos lakásra Ujlipótvárosban. **Tel.: 110—445.**

Őskeresztény, agilis,
produktiv munkaerő,
perfekt magyar-német nyelvtudásu, vállalatoknál és közületeknél otthonos, több évtizedes bankgyakorlattal rendelkezik, mérsékelt igények mellett
elhelyezkedést keres.
Jelige: „Gyakorlati üzletember 2720".

Főzési gondját
megosztjuk. Kedd-pénteki előadásainkon olcsó és időszerü ételek készitését mutatjuk be, a gázkészülékek helyes kezelésének ismertetése mellett. — Előadások kezdete d. u. 5 órakor. — Belépődij nincs.

DIABETIKUS (cukorbeteg) FŐZŐTANFOLYAM kezdődik május 12-én **Budán.** A tanfolyam hathetes, minden hétfőn és csütörtökön délután 5-től 8-ig. Tananyag: a cukorbeteg-ételek elkészitésének gyakorlati elsajátitása. A tanfolyam sikeres elvégzése után a résztvevők bizonyitványt kaphatnak. Tandij anyagmegtérítéssel együtt 26 pengő. Beiratkozás naponként 9-től 1-ig és 5-től 7-ig a Batthyány-utca 8. igazgatói irodában. Telefon: 15—18—60.

LÓVERSENY

A vasárnapi lóversenyek programja

Vasárnap délután futják le 2000 méteres távon a *Gróf Széchenyi István-emlékversenyt.* Ezuttal hároméves kancák mérik össze erejüket a 20.000 pengős dijért. Az érdekes és szépszámu mezőnyben *Ildikó* kimagasló esélyü pályázó. Az eddigi formák alapján *Divination, Lady Simson* és *Grape Fruit* a legkomolyabb ellenfelek. Vasárnapi tipjeink: I. Nótárius—Bajnok, II. Henricus—Quarnero, III. Németh-idom.—Diszkrét, IV. Ildikó—Divination—Lady Simson, V. Leányka—Szigeti-idom., VI. Harclas—Guba, VII. Fénysugár—Castaldo, VIII. Pommery—Gül Baba.

City három és félhosszal nyerte a Kettős Ivadékversenyt

Május 10. — I. 1. *Szajkó* (Gutai), 2. Szeles. F. m.: 2 ló. 1 és ¾ h., ½ h. Tot. 10:14, 57. — II. 1. *Patália* (Pfendler), 2. Dewla, 3. Sicc. F. m.: 6 ló. Nyakh., 2 h. Tot. 10:23, 13, 17, 62, 47—437. — III. 1. *Hugom* (Esch Gy.), 2. Borka, 3. Botond. F. m.: 6 ló. ¾ h., ötnegyed h. Tot. 10:78, 31, 33, 22, 368—201. — IV. *Kettős Ivadékverseny.* (2000 m.) 1. *City* (Klimscha), 2. Lancelot (Gutai), 3. Dampierre (Balog). F. m.: Silbak (IV-ik), Várnagy (V-ik), Fényesbogár, Lancaster. 3 és félh., ötnegyedh. Tot. 10:16, 12, 17, 13, 109. — V. 1. *Maradi* (Kolonics), 2. Farandole, 3. Admiral. F. m.: 12 ló, Nyakh., ½ h. Tot. 10:32, 17, 19, 16, 108—70. — VI. 1. *Padisah* (Dósai), 2. Fiumára, 3. Lator. F. m.: 15 ló. Fejh., r. fejh. Tot. 10:120, 37, 26, 151, 559—3076. — VII. 1. *Hü barát* (Keszthelyi), 2. Pitykó, 3. Apuka. F. m.: 7 ló. 1 és ¾ h., nyakh. Tot. 10:132, 44, 21, 31, 535—713.

Perfekt fiatal német-magyar
gyorsirónő
levelezés és irodai munkálatok elvégzésére azonnal kerestetik. Őskeresztény származás előfeltétel. Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével „Sürgős" jeligére a Központi Hirdető Irodába, IV., Váci-u. 1—3. (Bejárat: Türr István-u. 8.) kérünk.

Élelmiszeripari vezető vállalat keres
őskeresztény jólbevezetett
körzetképviseleteket
a nagyobb **vidéki városokban.**
Leveleket „Komoly 379" jeligével **Arató** hirdetőirodája, Erzsébet-körut 14. továbbit

GÉP- és GYORSIRÓNŐ
ügyes, szorgalmas, őskeresztény azonnal felvétetik angyalföldi cégnél, osztatlan munkaidőre. Ajánlatokat pontos referenciákkal **„Dolgozni akarok 2601"** jeligén a főkiadóba. A környéken lakók ajánlata előnyben.

Felelősségteljes állásba körültekintő és lelkiismeretes hölgyet **10.000 P tőkével** keresek. **„Garanciát adok"** jeligére **Blockner** hirdetőbe, Városház-utca 10. 2698

Vennék keveset használt kiskocsit
„Armegjelöléssel" jeligére dr. Láng hirdetőbe, Budapest, Ferenc-körut 39.

Colorista vegyészt
keres textilnyomógyár. Ajánlatokat „Állandó" jeligére Erdős hirdetőbe, Teréz-körut 35.

Többezerliteres földalatti **benzintárolót v. használt benzinkutat** megvételre keresek. „Benzin 777" jeligére Arató-hoz, Erzsébet-körut 14.

NŐSULNE középkoru, vagyonos őskeresztény gépgyáros-mérnök, jómódu uricsaládból, fess, magas, csinos urileánnyal. Diszkrét, teljes cimü levelet hozzátartozótól „Őskeresztény gyár 2701" jeligére főkiadóba.

Vidéki nagy gyár **keres**
központi irodának alkalmas
ötszobás lakást
Ajánlatok „Belterületen" jeligére **Blocknerhez,** Városház-utca kérünk. 2699

„Deutz" **SZIVÓGÁZMOTOR** generátorral 40 HP. és **GŐZTURBINA** elektrogenerátorral 1800 HP. kitünő állapotban olcsón eladó. — Érdeklődni „Üzemképes 2652" jeligére főkiadóban.

Fiatal, OTI-, bérelszámolás- és munkásügyekben gyakorlott
érettségizett tisztviselőt vagy tisztviselőnőt
azonnal felvesz csepeli iparvállalat. Ajánlatokat a főkiadóba „Nagyvállalat 2689" jeligére.

Német világcég magyarországi képviselete keres fiatal
könyvelésben és számlázásban jártas
tisztviselőt azonnali belépésre
Ajánlatok részletes életleirás és fizetési igények megjelölésével „Nemesacél 2695" jel. főkiadóba. Németül tudók előnyben!

Keresünk 16 szobának megfelelő
irodahelyiséget és 700 □-m
raktárhelyiséget
nov. 1-re vagy jövő év májusra. „Belterület" jeligére **Blocknerhez,** Vilmos császár-ut 33.

Faárugyár és asztalosüzem részére keresünk
bérbe vagy **megvételre,** a főváros területén alkalmas
épületet,
berendezéssel vagy anélkül, üzem, raktár, irodák céljaira, faraktározásra alkalmas udvarral. Ajánlatokat „Faárugyár 6463" jeligére **Blocknerhez,** Városház-utca 10. 2733

Weekend nyaraló faházak
kerti házak minden méretben
Csapó Kálmán és Fia speciális faházépitőknél
IX., Viola-utca 7. Telefon.

Fővárosi nagybank
átvenne vagy bérbevenne
üzlethelyiséget
az Erzsébet-körut
elején fiók céljára augusztusra, esetleg novemberre. Ajánlatok „Prima" jeligére **Tenzer hirdetőjébe, IV., Szervita-tér 8.**

Textilgyár keres
kalkulációs osztálya részére őskeresztény, szakképzett
önálló
kalkulátort.
Részletes irásbeli ajánlatok fizetési igények megjelölésével a **Blockner J.** hirdetőirodába „Textilgyár 6403" jeligére küldendők. IV., Városház-utca 10.

BRILLIÁNS, ARANY, EZÜST
vétele és eladása **VARJAS** KÁROLY-KÖRUT 22. udvar. Tel.: 189—236.

450—600 HP, gőzelvételre nagyon alkalmas, uj Colmann-szelepes vezérmüvel ellátott Compound kondenzációs, Láng L.-gyártmányu
gőzgép eladó.
Kivánatra üzemben is megtekinthető. „Jó vétel 22316" jeligére, Blocknerhez, Vilmos cs.-ut 33.

Gyári uj szerszámgépek
esztergapadok, excenterprések, furógépek, harántgyalugépek stb.
készletről
Schlesinger Alajos gépgyár gépraktárában, Budapest, V., Váci-ut 30.

Selyemszövőgyár keres
vidéki vevők látogatásában gyakorlattal biró, azokkal megfelelően bánni tudó
őskeresztény utazót.
Ajánlatokat „Nagyvállalat—IV." jeligére Tenzer hirdetőjébe, Szervita-tér 8. 2684

Haszonbérbeadási hirdetmény.

A nagyváradi lat. szert. Káptalan f. évi **május hó 20-án déli 11 órakor Nagyváradon,** a Káptalan Gazdasági Hivatalában (Sal Ferenc-u. 6.) zárt ajánlatu nyilvános versenytárgyaláson 1941. évi október hó **1-től kezdődő 12 gazdasági évre** haszonbérbe adja a cirkópusztai mintegy 1075 kat. hold kiterjedésü megzőgazdasági birtokát.

A birtok müvelési ágak szerinti megoszlása a következő:

szántóföld	896 kh	412	□ öl
kert	4 „	349	„
szőlő	1 „	513	„
legelő	41 „	954	„
erdő	37 „	988	„
adómentes terület	94 „	411	„
Összesen:	**1075 kh**	**427**	**□ öl**

Az ezennel meghirdetett birtok Bihar vármegyében, Csökmő község határában, a Csökmő—Okány törv.-hatósági ut két oldalán fekszik.

Ajánlati biztositékul nyugta ellenében kat. holdanként 2.— P fizetendő be a versenytárgyalás megkezdése előtt d. e. ½11 óráig a nagyváradi lat. szert. Káptalan Gazdasági Hivatalában (Nagyvárad, Sal Ferenc-utca 6.).

A részletes versenytárgyalási és haszonbérleti feltételek a káptalani uradalom jószágfelügyelőségénél, Cirkópuszta, up. Csökmő, Bihar m. vagy a nagyváradi Káptalani Gazdasági Hivatalban megtekinthetők. Ugyanott részletes felvilágositások is kaphatók.

Nagyvárad, 1941 április hó.

A nagyváradi káptalani uradalom Jószágfelügyelősége.

TRUNKHAHN szövetet!

Az ország egyetlen őskeresztény posztógyára

— **Halálozás.** *Simonovics Győző* ny. vámszaki főtanácsos f. hó 8-án elhunyt. Temetése 11-én d. u. 4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából. Az engesztelő szentmiseáldozatot 13-án d. e. 9 órakor mutatják be a margitkörúti ferenceseknél.

Berg Lajos palotási körjegyző, 55 éves korában meghalt.

Bene Ferenc ny. ig.-tanító, 80 éves korában Gyulán meghalt. Vasárnap temetik.

Bán Antalné sz. gyergyószárhegyi *Simon Berta*, 78 éves korában meghalt.

— **Orvosi hirek.** Dr. *Török Miklós* fül-orrgége szakorvos katonai szolgálatából visszatérve, rendelését folytatja. (II., Fő-u. 37/c., 157—255.)

Dr. *Cserepes Zoltán* fogorvos, *Szövetség-utca 10.*, rendelését ismét megkezdte. Telefon: *224—436*

— **Jótékonycélu államsorsjegyek** Török Bankházban (Szervita-tér 3.) vásárolhatók vagy megrendelhetők. Egész sorsjegy P 3.—, fél P 1.50 és 30 fillér költség. Főnyeremény negyvenezer pengő.

A Virágkiállitás kedvezményes jegyei 60 fillérért kaphatók fő- és fiókkiadóhivatalainkban.

Nem felejtette el elsején?

megujitani az osztálysorsjegyét a szerdán, 14-én kezdődő II. osztály huzásaira?
Ha igen, pótolja **azonnal!**

— **A Délvidék egyetemi hallgatói Szent-Györgyi rektornál.** A visszacsatolt Délvidék egyetemi hallgatóinak küldöttsége felkereste Szegeden dr. *Szent-Györgyi Albert* rektort, hogy a tanulmányi lehetőségek felől tájékozódjék. A rektor közölte, hogy Szeged egyeteme a legnagyobb szeretettel várja a délvidéki hallgatókat és maga is mindent megtesz, hogy tanulmányi, ellátási és lakásügyben segitségükre legyen. A szegény hallgatók érdekében uj diákinternátus felállitásának tervével foglalkozik. A szegedi diákok egysége is szeretettel várja a Délvidék hallgatóit. Jogászhallgatókat — mondta a rektor — a jogi kar hiányában nem lehet felvenni. A teljes jogi kar felállitására nincs elég helyiség, azonban az első két évfolyam elhelyezése remélhetően lehetővé válik, ha a Délvidék is kifejezi ezt a kivánságát. Az egyetem tanácsában felmerült az a gondolat, hogy — a Délvidék fejlett mezőgazdaságára és különleges mezőgazdasági problémáira való tekintettel — *mezőgazdasági főiskola* felállitása is kivánatos lenne, a szegedi egyetem ötödik fakultásaként. Szabadka és Szeged együttműködése a két városnak előnyére válhat.

— Minden müvelt nemzet hálás a sajtó munkásainak és megbecsüli őket. Ne engedd, hogy szomoru öregség várjon a nemzeti gondolat önzetlen harcosaira: a magyar ujságirókra. Küldd el adományodat az Ujságirók Nyugdijintézetének (Budapest, VI., Andrássy-ut 101) a 44.575. számu csekklapon, vagy postautalványon.

— **Felhivás a gépjárműtulajdonosokhoz.** A MTI jelenti: Azok a gépkocsitulajdonosok, akik a kereskedelmi minisztériumtól nem kaptak engedélyt gépkocsijuk további üzemben tartására, szolgáltassák be minél előbb saját érdekükben a gépkocsi forgalmi engedélyét és hatósági jelzéseit az illetékes rendőrhatóságnak. A törvényes rendelkezések szerint a közuti adó csak akkor törölhető, ha a gépkocsitulajdonosok a forgalmi engedélyt és a kocsi számtábláit az illetékes rendőrhatóságnak beszolgáltatják. A pénzügyi hatóságok tehát a közuti adó törlését a forgalomból kivont gépkocsitulajdonosoknak csak abban az esetben fogják engedélyezni, ha az engedélyt és a rendszámtáblát visszaadták.

— **Pályázatok adóhivatali főnöki állásokra.** A pénzügyminisztérium az adonyi, alsódabasi, bajai, békési, csongrádi, dunaföldvári, fehérgyarmati, győri, hajdúböszörményi, hajduszoboszlói, hevesi, jászapáti, mezőkovácsházi, rétsági, sajószentpéteri, sümegi, szegedi, szentesi, szirák, szombathelyi, tiszalöki, tokaji, zalaegerszegi és a zirci adóhivataloknál üresedésben lévő adóhivatali főnöki állásokra pályázatot hirdet.

— **Ujabb adományok a Magyar Hirlapirók Országos Nyugdijintézete javára.** A következő ujabb adományok érkeztek a Magyar Hirlapirók Országos Nyugdijintézete javára: Farkas Gyuláné 1 P, Ambrus Endre (Ujpest) 3 P, Hajdu József (Rákospalota) 5 P, dr. Pajor Rezső, Harrer Ferencné koszorumegváltása cimén 20 P, Szij Ferenc (Püspökladány) 5 P, özv. Lengvári Ferencné (Keszthely) 10 P, Miztéth Zoltán (Budapest) 2 P, özv. Iványi Andrásné (Budapest) 5 P, Szekeres Ferenc (Budapest) 5 P és dr. Várady Miklós (Budapest) 40 pengő.

Szörmét a Váci-utcai Palugyai szücsnél vegyek?... Igen... sőt minél előbb!

— Minden szemüvegért irásos jótállás. Refractio, Ferenciek-tere 1.

— Férfiöltöny mérték után divatszöveteimből 140 P. László uriszabó, Erzsébet-körut 50.

— Izletes, olcsó hustalan és egytálételek készitését mutatják be az Elektromos Müvek esküuti főzőelőadásain. Délutáni előadás szerdán 5 órakor, délelőtti pedig hétfőn, csütörtökön és pénteken 10 órakor van. Részvétel, ruhatár dijtalan.

HANGERŐSITŐ
Sternberg
hangszergyár, Budapest, VII., **Rákóczi-ut 60**
szabadba és nagy termekbe
Rádió, zongora, harmonium, tangóharmonika, hegedü, zenekarok teljes felszerelése, **gramofon**
Legjobb gyártmányok vezérképviselete. Kérjen árajánlatot.

SZINHÁZ ÉS ZENE

Peer Gynt

Ibsen drámai költeménye a Nemzeti Szinházban

A végig nem gondolt gondolatok, a meg nem tett tettek, az el nem dalolt dalok *negativ bűneit* kéri számon Peer Gynt-től *Ibsen*, illetve a lelkiismeret vagy a költői igazságszolgáltatás. Az álmok olcsó és szines szárnyalásaiban prédálódott el Peer élete. Semmit se csinált végig, semmiben se volt következetes, mindenbe csak belekóstolt és mindent cserben hagyott. Igy lett hűtlenné egyetlen bálványához, önmagához. Kisiklottak kezéből saját álmai is, és öreg korában, mikor maradék kincseiből végeladást akart csinálni, keserü lemondással kellett látnia, hogy semmije sincs. Életének egyetlen tartalma az volt, hogy szerette valaki. Negativ tartalom. Forditott Don Juan-végzet. „. . . *Asszonylelkek segitették, kik hittek benne és nagyon szerették.*" Még elbukni se tudott a tragédiák sötét törvényei szerint: tul könnyü volt a tragédiára. Csak tengett-lengett az álmok szines hullámai között. Gyönyörü káprázatok ejtették rabul s feldiszitették hiábavaló életét. Peer Gynt, mint szerep, a leggazdagabb és legszebb szinészi feladat. A fiatalos féktelenség romantikus szabadságától a megtört, elfáradt aggastyán romantikus meghasonlásáig az érzelmi élet hatalmas skáláját kell végigjárnia szertelen cikázásokkal a szinésznek, aki Peer megelevenitésére vállalkozik. *Jávor Pál* már az ifju, kalandor Peer alakitásába is belevitt valami törtfényü mélabut, meghasonlottságot. Fiatal Peer-je se hitt már azokban a csodákban, melyekről fáradhatatlanul szavalt. Öreg Peer-je számára pedig már alig maradt valami uj lehetősége a meghasonlásnak. Érdekes felfogása szerint a két Peer Gynt ugyanegy anyagból öntött és első perctől kezdve hasadt lelkü, céltalan életü. Szines mesél csak külső sallangok, bolondos dekorációk. Épp ezért nem tudta igazi életizzel átitatni ezeket a mesemotivumokat. Nem tudta a káprázat erejét ugy felidézni, hogy maga is rabja lehetett volna, legalább egy percre, az igézetnek. Az első perctől kezdve a bukás emberi fájdalmát játszotta meg. Igazi művészi erővel. Mellette *Gobbi Hilda* nagyszerü *Ase* alakitását kell elsősorban kiemelnünk. A mozdulatok jól kidolgozott részletigazságánál nagyobb, szebb, átfogóbb szépségeket: egész embert, mély. liraian gazdag emberi lelket keltett életre. Hibátlanok voltak a kisebb szerepekben az áhitatosan szelid *Szeleczky Zita* (Solvejg), az egyszerre gyöngéd és vad *Rápolthy Anna* (zöldruhás nő) és *Lukács Margit*, a fölényes démon (Anitra). Mellettük *Olthy Magda, Major Tamás, Balázs Samu* és *Várkonyi Zoltán* nevét kell különös elismeréssel feljegyeznünk. *Németh Antal* rendezése a lehető legtöbbet igyekezett egybefoglalni Ibsen szétáradó, hatalmas költői müvéből. Legszebb szinpadi munkái közé sorolhatjuk ezt a Peer Gynt-előadást. A gyorsan változó diszleteket *Jaschik Álmos* tervezte. Sajnos, a technikailag még nem tökéletes *vetitett diszletrészek* elmosódó, átvilágitott vizfestményszerü lágysága még nem tud teljes illuziót adni.

Szegi Pál.

*** A miniszterelnök volt az első páholyrendelő a magyar sajtó ünnepi estjére.** Az Országos Magyar Sajtókamara által május 21-én este ½8 órakor rendezendő magyar sajtó ünnepi estjével kapcsolatosan igen nagy az érdeklődés elsősorban a páholyok iránt. Az első páholyt Bárdossy László miniszterelnök foglalta le s még két páholyt rendelt a miniszterelnökség sajtóügyekkel foglalkozó ügyosztálya. A magyar közélet vezetői közül páholyt foglaltak még Kozma Miklós, Kárpátalja kormányzói biztosa, Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter is.

Rövid hirek

A szabadkai Városi Szinházban rövidesen megkezdődnek az előadások, 1918 óta először magyar nyelven. A Szabadkán élő szinészek a Szinészkamarától ideiglenes engedélyt kaptak előadások tartására. A kamara később megszervezi az állandó szintársulatot. A város lakossága nagy örömmel várja a magyar előadásokat

*

Harsányi Zsolt és *Hunyady Sándor* zenés játékának, „A tizedik kérő"-nek sikere oly rendkivüli arányokban bontakozik ki, hogy a *Vigszinház* igazgatósága elhatározta: az idei szezonban már nem mutat be több *ujdonságot*. Mivel azonban bérlői számára még egy darabbal tartozik, a világirodalom egyik leghiresebb komédiáját. *Bernard Shaw „Nem lehessen tudni"* cimü vigjátékát szándékozik a szinház bemutatni

*

A Bálközi Blokk ma délelőtt fél 11 órakor tartja kacagó matinéját a Pesti Szinházban az árvizkárosultak javára.

*

A nagyváradi Szigligeti Szinház nagy sikerrel mutatta be a Pesti Hirlap olvasói előtt jól ismert, kitünő tehetségü irónőnek, Katona Ilonának „Visszavár a rög" cimü szinművét A nagyváradi származásu irónő darabjának főszereplőit: Fülöp Violát, Sármássy Miklóst és v. Molnár Istvánt a szerzővel együtt ünnepelte a bemutató közönsége.

SZINHÁZAK	OPERA (½8)	NEMZETI (½4, ½8)	VIG (½4, ¾8)	KAMARA (½4, ¾8)	FŐVÁROSI (½4, ¾8)	MAGYAR (½4, ¾8)	ANDRÁSSY (½4, ¾8)	VÁROSI (3, ½8)	MADÁCH (½4, ¾8)	KAMARA VAR. H: ½9 V: ½4 ½7 9
Vas. d. u.:	—	A fülemile	Szinház	Kaland	Fityfiritty	2000 pengős	Egyszer megcs.	Magyar nóta	Bécsi gyémántok	Napos oldal
Vas. este:	—	Peer Gynt I. 18 (7)	A tizedik V.	Kaland	Fityfiritty	2000 pengős	Egyszer megcs.	Pillangó V. III. 9.	Bécsi gyémántok	Napos oldal
Hétfő	—	Peer Gynt II. 18 (7)	A tizedik G.	Kaland	Fityfiritty	2000 pengős	Egyszer megcs.	Hangverseny	Bécsi gyémántok	Napos oldal
Kedd	A nürnbergi A 23 ½7	Peer Gynt III. 18 (7)	A tizedik B.	Kaland	Fityfiritty	2000 pengős	Egyszer megcs.	—	Bécsi gyémántok	Napos oldal
Szerda . . .	A cigánybáró	Az örvény	Szinház	Kaland	Fityfiritty	2000 pengős	Egyszer megcs.	A kegyenc A. 10.	Bécsi gyémántok	Napos oldal
Csütörtök . .	—	Peer Gynt V. 18 (7)	A tizedik K.	Kaland	Fityfiritty	2000 pengős	Egyszer megcs.	Trubadur V. I. 8.	Bécsi gyémántok	Napos oldal
Péntek . . .	Norma C. 23.	Peer Gynt VI. 18 (7)	Szinház	Kaland	Fityfiritty	2000 pengős	Egyszer megcs.	Filmelőad. (½5,7)	Bécsi gyémántok	Napos oldal
Szombat . . .	Don Juan D. 24.	Két ur szolg. bem. 19	A tizedik	Kaland	Fityfiritty	2000 pengős	Egyszer megcs.	Filmelőad. (½5,7)	Bécsi gyémántok	Napos oldal
Vas. d. u.:	—	—	A tizedik	Kaland	Fityfiritty	2000 pengős	Egyszer megcs.	Filmelőad. (½5,7)	Bécsi gyémántok	Napos oldal
Vas. este:	Tannäuser (½7)	Két ur szolg. I. 19.	A tizedik R.	Kaland	Fityfiritty	2000 pengős	Egyszer megcs.	—	Bécsi gyémántok	Napos oldal

VÁROSI. Jövő vas. d. e.: A Noszty-fiu esete Tóth Marival (½11). — **PESTI** (½5, ½9). Naponta: A meztelen igazság. — **KOMÉDIA** (¼5, ½9). Naponta: Vigyázat, törékeny! — Hétfő, kedd, szer., csüt., pént.: akcióban. — **NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK** (Podmaniczky-u. 8.) (4, 8). Naponta d. u.: Aranyszőrü bárány. — Naponta este: Toldi.

SZINHÁZAK MÜSORA

Nemzeti. A fülemüle. Szabados Á. 3 f. vigjátéka (Gózon, Nagy S., Abonyi) (½4). — Peer Gynt. Ibsen drámai költ. (Jávor, Szeleczky Z., Gobbi H.) (I. 18. bérl.) (7). — **Vig.** Szinház. Maugham—Jerome 3 f. vigj. (Mezey M., Somlay, Benkő) (½4). — A tizedik kérő. Harsányi—Hunyady 3 f. zenés játéka (Tolnay K., Szilassy, Ajtay) (V. bérl.) (¾8). — **Kamara.** Kaland. Márai S. 3 f. szinm. (Rajnay, Tőkés A., Makay M., Jávor) (½4, ¾8). — **Fővárosi.** Fityfiritty. Halász—Buday 3 f. operettje (Honthy H., Kiss M. Latabár) (½4, ¾8). — **Magyar.** 2000 pengős férfi. Barabás P. 3 f. vigj. (Bulla E., Simor E., Haimássy) (½4, ¾8) — **Andrássy.** Egyszer megcsallak. C. Trask—Éri Halász 3 f. vigj. (Páger, Szilágyi Szabó E., Fejes T.) (½4, ¾8). — **Városi. Magyar nótadélután (4). — Pillangókisasszony.** Puccini 3 f. dalm. (Dobay L., Rösler, Gere L.) (V. III. bérl. 9) (½8). — **Madách.** Bécsi gyémántok. Lessen—Steinbrecher 3 f. zen. vigj. (Lázár M., Góth, Somogyi N.) (½4, ¾8).

MOZIK MUSORA

ATRIUM (T. 153—034). **András** (½6, ½8, ½10; szo., vas., ü. ½4-kor is). **BELVÁROSI HIRADÓ.** (T. 181—244.) **Balkáni és afrikai háboru, Rajzos hiradó a Közel-Keletről. A magyar ipar 100 éve. Magyar, Ufa, Luce, Fox hiradók. Szines rajzfilm.** D. e. 10-től éjfélig. **CASINO,** Eskü-ut 1. (T. 382—102.) 2-ik hétre prol.! **A balkezes angyal** (½6, ¾8, ¾10; szom., vas., ü.: ¼4-kor is). **CITY** (Tel. 111—140). 6-ik hétre prol.! **Gulliver a törpék országában. — A viz akrobatái** (¾6, ¾8, ¾10; szo., v. és ü. ¾4-kor is). **CORSO.** (Tel. 182—818.) **A kék hold völgye** (¼6, ½8, ¾10, sz., vas. és ü. ½4, ½6, ¾8, 10). **DÉCSI.** (T. 125—352.) **Modern szimfónia** (¾6, ½8, ½10, sz., v., ü. ½4-kor is). **FORUM** (T.: 189—543). **A bagdadi tolvaj** (¼6, ½8, ¾10; szom., vas., ü.: 3-kor is). **HIRADÓ FILMSZINHÁZ.** (T. 222—499.) **Balkáni és afrikai háboru. Rajzos hiradó a Közel-Keletről. A magyar ipar 100 éve. Magyar, Ufa, Luce, Fox hiradók. Szines rajzfilm.** D. e. 9-től éjfélig. **KAMARA** (T. 423-901). **Egy asszony három élete** (11, ½2, 4, ½7, 9). Első három mérsékelt. **PALACE** (T. 221—222). 5-ik hétre prol.! **Dankó Pista. — Kolumbus Kristóf** (Rajf.) (11, 2, 4, 6, 8 10). Első három mérs. **RÁDIUS** (T. 122—098). **Robinson-család** (½6, ¾8, ¾10; szom., v., ü. ½4-kor is). **ROYAL APOLLÓ** (T. 222—002). 2-ik hétre prol.! **András** (5, 7, 9; szom., v., ü. ½4, ½6, ½8, ½10). **SCALA** (T. 114—411). **Halálraitéltek** (¼6, ½8, ¾10; sz., v., ü. 3-kor is). **URÁNIA.** (T. 146—046.) **Beáta és az ördög.** (5, ¾8, ½10; szomb., vas. és ün. ¾3-kor is).

MÁSODHETES MOZIK

Admiral. Balalajka (½2, ½4, ½6, ½8, ½10). — **Alkotás.** Egy csók és más semmi (¼2, ¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Astra.** A hazajáró lélek (¼2, ¼4, ¼6, ¼8, ¾10). **Belvárosi.** A szerelem nem szégyen (jobb t. 2, 4, 6, 8, 10; bal t. ¾3, ¾5, ¾7, ¾9). **Budai Apolló.** Repülő ördögök (½2, ½4, ½6, ½8, ½10). **Capitol.** 9 agglegény házassága (½2, ½4, ½6, ½8, ½10). **Corvin.** Hatos fogat (½2, ½4, ½6, ½8, ½10). **Elit.** A fekete asszony (2, 4, 6, 8, 10). **Gloria.** A szerelem nem szégyen (½2, ½4, ½6, ½8, ½10). **Homeros.** Balalajka (½2-től folyt.) **Ipoly.** A szerelem nem szégyen (½2, ½4, ½6, ½8, ½10). **Józsefvárosi.** Balalajka (½2, ½4, ½6, ½8, ½10). **Lloyd.** Elnémult harangok (½2, ½4, ½6, ½8, ½10). **Odeon.** A szerelem nem szégyen (½2, ½4, ½6, ½8, ½10). **Orient.** Eladó birtok (½2, ½4, ½6, ½8, ½10). **Otthon.** A szerelem nem szégyen (¼2, ¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Rialto.** A szerelem nem szégyen (11, 1, 3, 5, ¼8, ½10). **Simplon.** Kivánsághangverseny (½2, ½4, ½6, ½8, ½10). **Tiszti** [illegible] **Turán.** Balalajka (11, 2, 4, 6, 8, 10).

OLCSÓ JEGYAKCIÓNK

Két ur szolgája

Goldoni vigjátéka, Harsányi Zsolt átdolgozásában szombaton kerül bemutatóra a Nemzetiben. Örömmel jelentjük, hogy az ujdonságot a bemutatót követő kedden, tehát május 20-án bérleti estünk keretében nyujtjuk közönségünknek. Erre az előadásra rendkivül olcsón,

30% kedvezménnyel

árusitjuk a jegyeket valamennyi jegykategóriából.

Jövőheti előadás. Nemzeti. Kedd: **Két ur szolgája.**

*

Jegyakciós előadásaink rendjét a müsortáblázatban vastag betűkkel emeljük ki.

Jegyárusitás 9—2-ig: Vilmos császár-ut 78. (Tel. 1-122-95-94-93.) — Apponyi-tér 5. (Tel. 1-833-99).

RÁDIÓ MÜSORA

Budapest I. vasárnapi müsora: 8 Ébresztő, Szózat, lemezek. 8.45 Hir. 9 Üzenetek a Vásárból. 10 Ref. istentisztelet. 11 Egyh. ének, szentbeszéd. 12.20 Idő, vizj. 12.30 Üzenetek a Vásárból. 1.30 Anna kir. hercegnő légolt. előadása. 1.45 Hir. 2 Lemezek. 3 Gazdáknak. 3.45 Üzenetek a Vásárból. 4.30 Előad. 5 Magyar, szlovák, ruszin ny. hirek. 5.20 Honvédmüsor. 6 Zenekar. 7 Magyar, német, román ny. hirek. 7.20 Ferencváros — Szolnok mérkőzés. 7.45 „A tizedik kérő" közv. a Vigszinházból. Szünetben, kb. 8.50 Sport- és lóversenyeredm. 9.40 Hir. Utána: Lemezek. 11 Idegen ny. hir. Kb. 11.25 Cigányz. 12 Hir. — **Budapest II. vasárnapi müsora:** 11 Közv. a tábori vadászok emlékmüvének leleplezéséről. 12.05 Ruszin levente-félóra. 12.35 Zenekar. 2 Cigányz. 3.05 Karének. 4 Magyar nóta. 7 Tangóharmonika. 7.30 Előad. 8 Hir. 8.10 Olasz melódiák. 8.40 Előad. 9 Kétzongorás hangv. 9.35 „A tizedik kérő" folytatása.

Budapest I. hétfői müsora: 6.40 Ébresztő, torna. 7 Hir, étrend, lemezek. 10 Hir. 10.20 és 10.45 Felolv. 11.10 Vizj. 11.40 Üzenetek a Vásárból. 12 Harangszó, Himnusz. 12.10 Cigányz., közben 12.40 Hirek. 1.20 Idő, vizj. 1.30 Üzenetek a Vásárból. 2.30 Hir. 2.45 Müsorism. 3 Árak. 3.30 Üzenetek a Vásárból. 4.15 Diákfélóra. 4.45 Idő, hir. 5 Szlovák. ruszin ny. hir. 5.15 Ének. 5.40 Közegészségügyi előad. 6.10 Fuvós zene. 6.45 Előad. 7 Magyar, német, román ny. hir. 7.20 Jazz zongora. 7.40 Versek. 8.10 Hangv. 9.40 Hir. 10.10 Cigányz. 11 Idegen ny. hirek. Kb. 11.30 Lemezek. 12 Hir. — **Budapest II. müsora:** 1.30 **Szalonzene. 5.30 Fuvószene. 6.30 Német lecke. 7 Gordonka. 7.25 Előad. 7.45 Lemez. 8 Hir. 8.10** Cigányz. 9 Felolv.

— **Madarász István püspök az öntudatos hitről.** A kassai Actio Catholica kulturális szakosztálya és a helybeli Emericana adventi előadás-sorozatot rendez, amelynek bevezető előadásán Saly Béla, Tóth László, Almády Zoltán főiskolai hallgatók és Hévey László dr. főiskolai tanár szerepeltek, az ünnepi beszédet, illetve az adventi szózatot Madarász István kassai püspök mondta. Rámutatott a történeti advent szomorú lelki világára, majd a mai helyzettel foglalkozva felhívta egyházmegyéjének híveit, hogy a mostani időkben öntudatos, helytálló katolikus hitre van szükség.

— **Szombatonként délben kétszer megszólalnak a szirénák a fővárosban.** Budapest polgármestere felhívja a székesfőváros lakosságának figyelmét arra, hogy december 5-én, szombaton déli 13 órakor és 13 óra 15 perckor műszaki ellenőrzés céljából félpercre megszólalnak a szirénák. A szirénák a „légiveszély elmúlt" jelnek megfelelően állandó magasságú (nem üvöltöző) hangot adnak. Ha azonban a szirénák a váltakozó magasságú üvöltő hangjelet adják, az a valóságos légvédelmi riadó elrendelését jelenti. A szombati 13 órás ellenőrző próbákon a sorolt vagyontárgyak riasztó eszközei is résztvehetnek, a próba egyidejű (13 órás kezdet és félperc időtartam) megtartásának gondos biztosítása mellett. A 13 óra 15 perces időpontban azonban a sorolt vagyontárgyak riasztóeszközei nem működhetnek, csak a hatósági riasztó rendszer szirénái.

— **Enyedy Andor püspök a rossz és a jó házasságról.** A református missziói lelkészek országos gyűlésén „Küzdelem a családban a házasságért" cím alatt Enyedy Andor dr. tiszáninneni református püspök érdekes előadást tartott. A házasélet megkezdésénél rendszerint az a legnagyobb baj, hogy vagy az eszményi, vagy a reális gondolkodást túlozzák az egybekelők. Ezért kell igazi emberismeretre nevelni a házasuló feleket, ez pedig csak az Ige által lehetséges, mert az tanít meg Jézus szemével nézni az embert. Lelki életre neveljünk tehát, mert csupán lelkiéletet élő emberek ismerik meg egymásban a belső értékeket; a szerelem is csak akkor lehet állandó, ha lelki értékekben gyökerezik. Fontos a gyülekezeti közösségben való nevelés. Az állam támogatással és a köz által nyujtott előnyökkel legyen segítségére a családalapításhoz készülőknek és az új házasoknak. Legszebb missziói feladat a házasságban élők között a családi érzést, összetartozást mélyíteni: a lelkipásztor vegyen részt a család minden nagyobb fájdalmában. Benkő István pestkörnyéki esperes a családi otthonért vívott küzdelmeit fejtegette, íKiss B. Julia konventi leánytitkár és Patay Pál dr. tisztviselőtelepi lelkipásztor a nők közötti vallásos munka eredményeiről és akadályairól, Bereczky Albert, dunamelléki missziói előadó a „lelkipásztorok pásztorolásáról" tartott még előadást az országos értekezleten.

— **A katolikus diákház felépítése.** A Szent Imre főiskolai internátus egyesület közgyűlést tartott, amelyen Zichy János gróf mondott elnöki megnyitót. Tiefenthaler József pápai kamarás az egyesület és a budai Szent Imre-kollégium igazgatója tette meg évi jelentését a két szervezetről, majd Koszterszitz József dr. a pesti Gacs János a soproni, Horváth Lajos a szegedi Szent Imre-kollégium helyzetét ismertette. A beszámolók után Erdősi Jenő, mint a számvizsgálóbizottság elnöke tette meg előterjesztését, majd a választmány kiegészítésére került sor. A hozzászólások során szóbakerült a „katolikus diákház" felépítése, a felszólalók annak sürgősségét hangoztatták.

A vasárnap és a keddi ünnep katolikus egyházi zenéje

December 6-án, Advent II. vasárnapján a főváros katolikus templomaiban a népénekes szentmisék kötelező énekrendje a Szent vagy Uram-gyüjteményből a következő: 2. Harmatozzatok, égi magasok!, 119. Leborulva imádlak, 189. Nyujtsd ki mennyből.

A belvárosi főplébániatemplom énekkara d. e. 10 órakor Deák-Bárdos: C-dur miséjét adja elő. Bemutatásra kerül még R. Fux: Deus, tu conversus. A szentbeszédet a mise közben P. Omerovich Tamás S. J. mondja. Vezényel Berg Ottó, orgonál Kereszty Jenő. (Rádióközvetítés.) A 12 órai kismisén bemutatásra kerülő Orlando di Lasso: Kyrie, Palestrina: Alma redemptoris Mater, Kersch: O salutaris Hostia, Kereszty: Boldogságos Szűz Anya.

A Szent István-bazilika énekkara d.e. 10 órakor Harmath Artúr vezénylésével Palestrina: Missa brevisét adja elő. A többi változó rész gregorián korális. A déli szentmisén bemutatásra kerül Kyrie, Sanctus Benedictus, Harmath: Fiat voluntas tua miséjéből és Meszlényi: ó nemes, édes. A déli mise után orgonásáhitat, orgonál Péchy Sebestyén.

A terézvárosi plébániatemplom énekkara d. e. 10 órakor Kelemen Frigyes vezénylésével Rheingerger: G-dur miséjét adja elő, Haimos László offertóriumával.

A krisztinavárosi plébániattemplom énekkara d. e. 11-kor Szabó István vezénylésével Demény: E-dur miséjét adja elő. Orgonál: Bodrogi Vilmos. Magánszólamokat énekelik Ritz Gabriella, Hlubik Antal, Kisteleky Viktória és Király Lajos.

December 8-án, Szeplőtelen fogantatás ünnepén, kedden, a népénekes szentmisék kötelező énekrendje a következő: 174. Boldogasszony, édes, 128. Most lett a kenyér, 287. Angyaloknak Királynője.

A belvárosi főplébániatemplom énekkara d. e. 10 órakor Berg Ottó vezénylésével, Kereszty Jenő orgonakiséretével Rheinberger: F-moll miséjét adja elő. Offertóriumra Kersch: Ave Maria. A 12 órai kismisén bemutatásra kerül Palestrina: Kyrie, ismeretlen szerzőtől: Alma redemptoris Mater, Kersch: Ave Maria, Demény: ó, dicsőült szép.

A Szent István-bazalika énekkara d. e. 10 órakor Harmath Artúr vezénylésével Liszt Ferenc: Missa choralis-át adja elő. A többi változó rész gregorián korális. A szentbeszédet mise közben Puszta Sándor mondja. (Rádióközvetítés.)

A terézvárosi templom énekkara d. e. 10 órakor Kemenes Frigyes vezénylésével a IX. számú gregorián miséjét énekli.

Szinház, Film, Müvészet

Képzelt beteg

Moliére a Madách Szinházban

Utolsó darabját, a Képzelt beteget Molière tizennégyszobás lakásban, drága bútorok, szőnyegek, porcellánok, ezüstök között írta. Híres színész, színigazgató, író, évi jövedelme ekkoriban már százötvenezer frank, — legyűrte a pénzt, megszokta és kívánta a jómódot, de sem a csontját, sem a szellemét, sem a bátorságát nem adta át a kényelemnek, a fénynek a hírnek. Amíg idáig eljutott, írt néhány remekművet: a felejthetetlen, talányszerüen keserű Misanthropot, a Dandin Györgyöt, a megvetéstől ihletett Tartuffeöt, — de nem adta át magát az irodalomnak sem. Nem akart jó, vagy még jobb író lenni, nem vetette magát bele az írás mágiájába. Corneille és Racine kortársa volt: nem izgatta eléggé ez a verseny. A nők izgatták volna? A hír? A magas körök kegye? Egyik sem. Szenvedett a felesége miatt, kínlódott a hűtlenség mocsokjában; igen, izgatta közönségének vagy pártfogóinak elfordulása. De mindebből a zaklatottságból végül mindig száraz bőrrel tudott kilépni.

Mi izgatta hát?

Mondjuk ki molièrei bátorsággal a közhelyet: Molière színész volt. Elsősorban színész volt, szenvedélyesen volt színész, megszállottan, izgalommal, alázattal, mindig színész volt. Azért írt, hogy megfelelő s igazi feladatokhoz jusson. S azért lett igazgató, nehogy mások ragadhassák el tőle a döntő szerepeket. Irás és igazgatás csak eszköz volt, — a szenvedély, a rabság, a felemelkedés, a boldogság, az igazi alkotás: maga a játék. Tehát ne irodalmat facsarj ki mindenáron Molièreből, ne magasabb rendezői elveket, semmi tisztát, tartózkodót, finomat: Molèret játszani kell. A pillanattól, a közönségtől, a helyzettől s természetesen a szövegtől, az átélt figurától, minden múzsától ihletve — vérbőn, bátran, hangosan, ha kell, közönségesen, sikert követelve, minden eszközt felhasználva játszani.

Milyen erőszakos darab ez a Képzelt beteg is! Hadakozik — s milyen szenvedélyesen — az orvosokkal, de hadakozik az ostoba hipochonderekkel is, izgatja a csalás, a ledérség, a törvényszegés, s még tízféle emberi aljasság. Nem vet meg semilyen eszközt, a legolcsóbbat sem: lábfürdő, béltisztítás, doktorrá avatás, végrendelkezési, szerelmi és halotti komédia, hálás kisgyerek-szerep, lírai szerelem kettőse, szemtelen szobalány, gonoszok bűnhődése és a jók felmagasztosulása cigánykerekezve kergetik egymást a színpadon. Minden jó: ha igazi, kitünő játékalkalom. Ha meg lehet nevettetni vagy meg lehet ríkatni a közönséget. Mi a végső cél? A közönség tapsa? Talán még az sem. A színész minél teljesebb lobogása és játékalkalma a színpadon.

Helyesen érezte meg Pünkösti Andor, a kitünő rendező, hogy Molièreről lévén szó: a színházból ezúttal semmi nem lehet elég sok, a színházat mérték nélkül, kicsorduló bőséggel kell adagolni. Ezért is játszatta a Képzelt beteg előtt Molière egyik alkalmi játékát, a Versaillesi rögtönzést. Ez a kis játék sürített színház. Sőt színház a színházban. Molière társulatát mutatja be próba közben. A színház festékszagát, egérszagát, hazugságát és furcsa, megszállott rabságát lebbenti elénk — ízelítőül, bevezetőül. Pünkösti Andor Molière embere: szenvedélyesen szereti a színházat, érti a játékot, nem kényeskedik, ha a tapsért és a hatásért harcolni kell — mégis biztos ítéletű, erőskezű egységet kívánó és megvalósító rendező.

De mi lesz Molièreből igazán nagy színészi egyénisége nélkül? Olyasféle buzgó iparkodás, amilyen a Madách Színháznak ez a Molière-bemutatója is. Milyen derekasan megtesz a címszereplő Tapolczai Gyula mindent: sír, nevet, fél a haláltól és komédiázik a halállal, őt megcsalják és ő csal, hentereg és zokog, fulladozik az erőfeszítéstől, de mit ér mindez, ha színjátszó egyéniségében nem érezzük az embert és a halál, az ostobaságok és a szomorú fonákságok torz tragikumát, — nyilt szóval: ha a görcs és a hahota mögött nem áll egy nagy egyéniség, egy forró, elhitető művész. Igy csak nő és dagad az alakítás, mint egy céltalan sejtszaporulat. Ugyanezt mondhatjuk Turay Ida szemtelen szobalányáról is. Sennyey Vera merev, Szakáts Zoltán, a fiatal Szemere Vera és Györfi György szürkék, Várkonyi Zoltán jó. A képzett betegben a molièrei szellemet hozta a színpadra: maszkja, fintorai, szavai olyanok voltak, hogy őszintén nevetni tudunk s nevetésünkben a molièrei színpad ízét éreztük. Ő alakot teremtett. Ezt mondhatjuk Balló Elemérről is.

Major Tamás fordítása friss, természetes, kitünő. Jaschik Álmos díszletei jók. Dávid Gyula kísérő zenéjéből a doktorrá avatás csúfolódó ritmusait emeljük ki.

Illés Endre

* **Darabváltozás az Operában.** Walter Rózsi betegsége miatt az Opera szombati előadása megváltozik. „Prometheus teremtményei" mellett nem a „Bűvös szekrény" kerül színre, hanem a „Parasztbecsület", Németh Máriával Santuzza szerepében.

* **Furtwängler stockholmi sikere.** Stockholmból jelentik: Furtwängler a stockholmi operában való vendégjátéka után a svéd fővárosban a stockholmi konzervatórium egyesülettel három szimfónikus hangversenyt adott s újra igen nagy sikert aratott. A stockholmi lapok különösen kiamelik Bruckner V. szimfóniájának és Beethoven Pastoral-szimfóniájának pompás előadását.

Marnitz romantikus orgonaest

ma este ¼7-kor a **Zeneakadémián Akom** Lajos, **Bordy** Bella, **Csányi** László, **Kántor** Béla, **Rácz** Vali, **Szabó** Miklós, **Várhelyi** Antal közr. Jegyek Marnitznál, József-körút 37 és az esti pénztárnál.

Kreutzberg táncest ma

½7. Magy. Müv. Házában. Jegyek helyszínen, **Harmónia, Koncert és Rózsavölgyinél.**

* **Meghalt Volpi gróf felesége.** Volpi di Missurata gróf államminiszter, a nemzetközi filmkamara elnöke, mint ismeretes, felesége súlyos betegsége miatt nem vett részt a kamara budapesti főtanácsülésein. Római jelentés szerint Volpi gróf felesége csütörtökön Rómában elhunyt.

* **Raffay püspök mond ünnepi beszédet a III. kerületi evangélikus egyházközség jótékonycélú templomi zeneünnepélyén.** A III. kerületi evangélikus egyházközség, amelynek felügyelője Fabinyi Tihamér titkos tanácsos, az óbudai Déval Biró Mátyás-téri templomában december 8-án, kedden délután öt órakor a vöröskereszt javára templomi zeneünnepélyt rendez. Az ünnepi beszédet Raffay Sándor evangélikus püspök mondja és közreműködnek Basilides Mária operaénekesnő, Dullien Klára hegedűművésznő, Turmezei Erzsébet diakonissza testvér, Zsámboki Miklós gordonkaművész, Pesko Zoltán orgonaművész és a budapesti protestáns énekkar; kísér: Sulyok Imre. Belépődíj nincs.

ZENE TÁNC HUMOR!

1942. XII. 8-án este 6 órakor a Magyar Müvelődés Házában.

Turay, Sárdy, Gregusz, Szép Ilonka, Pelsőczy Irén, Egyed Lenke, Major Ida, Kazal László, Hegyi-Magyari, Borbiró Andrea, Mednyánszky Ági, Ráthonyi, Balázs János, Laboch, Thén Mária, Koháry Ella, Farkas János, Rosita és Alexander stb. stb.

2 zenekar.

Jegyek az összes jegyirodákban és a színház pénztáránál. Trió rendezés.

A kormányzó névnapja az Operaházban

A magyar nemzeti diákszövetség ezévben is megrendezi december 6-án szokásos díszelőadását az Operaházban a kormányzó úr tiszteletére. Az előadás este 6 órakor kezdődik a Himnusszal, amelyet az operaházi énekkar ad elő *Ferencsik* János vezényletével. Ezután *Kodály* Zoltán „Ének Szent Istvánhoz" című kórusműve következik az egyetemi énekkarok előadásában, *Cser* Gusztáv vezényletével. Végül részletek kerülnek műsorra *Liszt* Ferenc Krisztus-oratóriumából, *Ferencsik* János vezényletével. Az oratóriumot ifj. *Oláh* Gusztáv rendezte és alkalmazta színpadra. Jegyek árusítása a meghívók felmutatására a nemzeti diákszövetség Semmelweis-utca 2. szám alatti helyiségben délelőtt 10—14, délután 16—18 óra között válthatók. (Telefon: 185—424.)

Végetért a nemzetközi filmkamara budapesti ülésszaka

A nemzetközi filmkamara elnöki tanácsa *Wlassics* Gyula és *Tomcsányi* Kálmán államtitkárok jelenlétében tartotta meg záróülését. *Melczer* Károly főtitkár ismertette az egyhangúlag elfogadott határozatokat s megállapította, hogy *a filmkamara budapesti főtanácsülése értékes munkát végzett.* A vendégszerető fogadtatás, amelyben a közgyűlés résztvevőinek a magyar fővárosban részük volt, *nagyban megkönnyítette a baráti légkör megteremtését és a tanácskozások menetét.* Sikerült megteremteni egy mennyiségileg és minőségileg kielégítő *filmtermelés* előfeltételeit a kamarában képviselt országok számára. Sikerült biztosítani a *filmek előnyösebb értékesítésének lehetőségeit,* a tehnikai vizsgálatok megszervezését, műszaki készülékek és pótalkatrészek szabványosítását. Megállapította a főtitkár azt is, hogy az európai *filmkínálatról és filmszükségletről készített statisztika* igen hasznosnak bizonyult. A jövőben nagy gondot fordítanak a hivatásbeli kiképzésre s ezért ösztöndíjakat osztanak ki, különösen olyanok számára, akik filmtehnikai pályára óhajtanak lépni. A záróülés végén felolvasták az üdvözlő táviratokat, amelyeket *Horthy* Miklós kormányzó, *Göbbels* birodalmi miniszter és *Pavolini* olasz államminiszter intézett a nemzetközi filmkamarához.

* **Vonat-hadapródok jótékonycélú ünnepsége.** A m. kir. I. honvéd fogatolt vonatosztály hadapródtanfolyama a kormányzó úr névünnepe alkalmából, december 5-én ünnepélyt rendez. A három részből álló ünnepség délelőtt a tanfolyam hallgatóinak a vonatlaktanya riadóterén tartandó bemutatógyakorlatával kezdődik, délután tanteremfelavatás lesz. Este pedig a Lehel-utca 16. szám alatti elemiiskola tornatermében a vöröskereszt javára műsoros estet rendeznek a tanfolyam hallgatói.

Metrop

Átalakítva, ma szombaton világvárosi m
tiana — 2 Drumár — Ilona és Leon An
Weimerth—M

Tánc!

Zene-ember sz

— **Minisztertanács.** A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány tagjai pénteken reggel fél 10 órakor Kállay Miklós miniszterelnök elnöklésével rendes minisztertanácsra gyültek össze, amelyen folyó kormányzati ügyek kerültek megbeszélésre. A minisztertanács déli egy órakor ért véget.

— **Felkay Ferenc tanácsnok a müncheni nemzetközi városkongresszusról.** Felkay Ferenc fővárosi tanácsnok négytagú magyar küldöttség élén képviselte Budapestet Münchenben a városok nemzetközi szövetségének kongresszusán. Hazaérkezése után nyilatkozott útjáról s elmondotta, hogy a szövetség legközelebbi kongresszusát Budapesten rendezi. Berlinben a közeljövőben felállítják a nemzetközi statisztikai intézetet, amely széleskörű kulturális munkát végez majd: többnyelvű kiadványokat jelentet meg, összegyűjti a tagállamok városainak adatait. Továbbiak során elmondotta a tanácsnok, hogy Fiehler müncheni főpolgármester a magyar küldöttség előtt annak a reménynek adott kifejezést, hogy rövid időn belül újból megrendezhetik a híres müncheni Budapest-bálokat, amelyek kimagasló művészi és társadalmi eseményei voltak a bajor fővárosnak a békében.

MIKLÓS napra
szép virágok, csokrok, délszaki növények
nagy választékban! Mérsékelt árak!
LOHR IRMA utóda udvari szállító, II., Fő-utca 8. T: 353-737.

— **A törvény nevében: tessék megnősülni!** *Egyik szófiai lap közlése szerint Bulgáriában valószínűleg bevezetik az agglegényadót. Az erre vonatkozó törvénytervezet már kész is. A terv szerint a közalkalmazott-agglegényeknek nemcsak adót kell fizetniök, hanem záros időn belül — tizennyolc hónapnál előbb — meg is kell nősülniök. Aki nem nősül meg, azt szolgálatából elbocsátják. Kimondani szándékoznak a tervezet azt is, hogy az érettségizettek huszonhét, a főiskolát végzettek harmincéves korukig tartoznak megházasodni. Talán mondanunk sem kell, hogy a bolgár honleányok körében frenetikus hatást kelt a friss-sütetű törvényjavaslat!*

— **Tüzérek zászlóavatási ünnepsége Nagyváradon.** Pénteken délelőtt avatták fel ünnepélyesen a Gábor Áron tüzérhadapród-iskolában a nagyváradi tüzérek ezredzászlóit. Az ünnepségen résztvett Laky Dezső dr. titkos tanácsos, ny. miniszter, a hadtestparancsnokok, Cziffra Kálmán vármegyei és Hlatky Endre városi főispánok, Eduard Lurtz német konzul és még sok más előkelőség. Nadányi János alispán és Soós István polgármester beszédek kíséretében adták át az ezredzászlókat, amelyeket a katolikus és protestáns lelkészek megáldottak. Ezután a tüzérosztályok parancsnokai intéztek beszédet a katonákhoz, akik feleskedtek a zászlókra.

— **Mihály László nyerte el az olasz ujságíró ösztöndíjat.** Az olasz népművelésügyi minisztérium ösztöndíjat ajánlott fel egy magyar ujságíró részére, amelyet Mihály László, az ismertnevü ujságíró és költő nyert el. Az ösztön ideje félév, összege 18.000 líra. Mihály László már háromízben nyert ösztöndíjat és személyében először ér magyar ujságírót ilyen kitüntetés olasz részről.

— **Műsoros Mikulás-est Beregszászon.** Beregszászon a gimnázium ifjúságának bevonásával Cserepes Gyuláné gimnáziumi igazgatóné vezetésével a kormányzó névnapja alkalmából sikerült műsoros estet [illegible] szavalók, zenei játékokat,

Napi hirek

— **A magyar ifjúság rádión köszönti névünnepén a kormányzót.** Csendben, de annál bensőségesebben ünnepli meg a harcban álló Magyarország kormányzója névünnepét. Ebben az esztendőben a magyar ifjúság rádión át köszönti a kormányzót; Rajczy Imre dr., a nemzeti diákszövetség vezértitkára beszél a rádióban. A vasárnapi műsor ezek szerint így alakul: 13 óra 10 perckor a magyar ifjúság nevében Rajczy Imre dr. beszél, 13 óra 25 perckor a légierők fuvószenekarának hangversenye, 13 óra 45 perckor hírek.

— **Serédi Jusztinián hercegprimás a Szent István-akadémia ünnepi ülésén.** A Szent István-akadémia december 13-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a Szent István-társulat dísztermében (Szentkirályi-utca 28) ünnepi ülést tart, amelyen az elnöki megnyitót „Az emberi szabadság a kánonjogban" címmel Serédi Jusztinián hercegprimás mondja. Az ünnepi ülésen beszédet mond Pataky Arnold pápai prelátus, másodelnök Vargha Damján egyetemi tanár, r. tag és Papp Károly egyetemi tanár, főtitkár.

— **A Bácskában gyüjtenek a hadbavonultak hozzátartozóinak.** Deák Leó, Bács-Bodrog vármegye és Zombor város főispánja értekezletre hívta össze a közületek és egyesületek vezetőit. Az értekezleten egyhangú lelkesedéssel kimondták, hogy csatlakoznak a Főméltóságú Asszony akciójához és haladéktalanul megkezdik a hadbavonultak hozzátartozói számára indítandó gyüjtés megszervezését. A gyüjtést december 6-a és 16. között tartják meg.

— **Mostarban szobrot emelnek Radics Istvánnak.** Zágrábból jelentik: Mostarban a közeli napokban leplezik le Radics István horvát parasztvezér szobrát. A szobrot Cota szobrász készítette.

— **Német lapok a miniszterelnök beszédéről.** A Völkischer Beobachter „Mindent a győzelemért" című tudósításában hangsúlyozza, hogy Magyarország miniszterelnöke a tengelyhatalmakkal való barátságot jelölte meg a magyar politika legfontosabb alappillérének. A Neues Wiener Tagblatt részletesen ismerteti Kállay Miklós miniszterelnök beszédének legfontosabb részeit és rámutat arra, hogy ma az egész magyar politikában uralkodó szempont a háború. A lap ezután összefoglalja a miniszterelnöknek a szociális kérdésekről tett kijelentéseit.

— **Vitéz Keresztes-Fischer Lajos és Láng Boldizsár báró a felsőház tagja.** Mint a Magyar Távirati Iroda jelenti, a kormányzó a miniszterelnöknek a minisztérium nevében tett előterjesztésére vitéz Keresztes-Fischer Lajos titkos tanácsos, vezérezredest, csanakfalvi Láng Boldizsár báró titkos tanácsos, nyugállományú altábornagyot a felsőház élethossziglani tagjává kinevezte.

— **Orvosi hir.** Kuncze László dr. volt belklinikai tanársegéd, belgyógyász-szakorvos ismét rendel: VIII., Vas-utca 2/d. alatt (bejárat: Stáhly-utca 2/a.), telefon: 137-274.

— **Megkezdődött Zemplénben a zsidó birtokok szétosztása a vitézek között.** A sátoraljaújhelyi, sárospataki és bodrogközi járás vitézei értekezletet tartottak, melyen vitéz Vitányi Dezső vármegyei székkapitány bejelentette, hogy Zemplén vármegyében az 5—100 holdas zsidóbirtokok vitézi kézbe való juttatása megkezdődött. Közel 4000 katasztrális hold szántó és 9000 hold szőlő kerül szétosztásra, melynek legnagyobb részét a jelenlegi világháború vitézei, kisebbik hányadát az elmult világháború vitézei kapják.

TANGÓHARMONIKA Különböző legjobb gyártmányok
Sternberg hangszergyár Rákóczi-út 60
Árjegyzék ingyen!

— **... Avagy a padlás titka.** *Mint Barabásról jelentik, Felsővisó községben „érdekes" tüzeset fordult elő a minap. Hogy miként lehet egy tüzeset érdekes? Igy: kigyulladt ugyanis egy bizonyos Kaufmann Mendel házának teteje és a tető égésével egyidejüen kellemes pörköltkávészag kezdett terjengeni a messzi környéken... Ahá, most már gyanitható a dolog! Ugy is van. Kaufmann Mendel úr ugyanis a padlásán rejtette el szemeskávékészletét, kereken 100 kilogramnyi mennyiségben és a sok kávé a tetőtüz következtében pörkölődni, majd égni kezdett. Eddig a történet. A sok kávé elpusztult, viszont a kaufmanni készletrejtegetések és áruhalmozások, úgy látszik, — elpusztithatatlanok...*

— **Hirek az evangélikus egyházból.** Az országos Luther-szövetség vasárnap evangélikus napot rendez Szegeden. Délelőtt Turóczy Zoltán tiszakerületi püspök prédikál a templomban, este a Tisza-szálló nagytermében müsoros adventi ünnep lesz. A magyarországi evangélikus új egyetemes lelkészfőjegyző Németh Károly lébényi esperes-lelkész, a dunántúli egyházkerület főjegyzője lett. Az evangélikus egyetemes számvevőszék új elnökévé pedig Pass László dr. debreceni esperest választották meg. — Somosköujfalu evangélikus egyházfelügyelőjévé most iktatta be Krepuska István dr. egyetemi orvostanárt Csengödy Lajos esperes. — Az evangélikus egyházegyetem nagy súlyt helyez a tehetsé-

— **Külföldnek szóló cenzura Sziriában.** Isztanbuli jelentés szerint Beirutban és a közelkeleti városokban, a Levante degaulleista főbiztosának rendeletére, a lapok és folyóiratok csupán előzetes cenzurázás után küldhetők külföldre.

— **Karácsonyi kézimunka bemutatót rendezett a Lorántffy-egyesület.** A Baross-szövetség székházában a Lorántffy Zsuzsanna egyesület jótékonycélú egynapos karácsonyi kézimunka bemutatót rendezett. Szászy Béláné dr.-né országos elnök vezetésével vitéz Sárkány Jenőné, Szemere Béláné dr.-né, Finkey Ferencné dr.-né és Bilkei Papp Istvánné fogadták a vendégeket. A bemutató nagyobb összeget eredményezett az egyesület szeretetmunkájára.

— **Díj, elemedett költők számára.** *Azt a hírt közlik Párisból, hogy egy ottani irodalmi társaság 15.000 frankos irodalmi díjat alapított, olyan megszabással, hogy azt — csak negyven éven felüli költők nyerhetik el. A különleges díj alapítása osztatlan sikert váltott ki a francia költők soraiban, mert hiszen vagy megvan már valaki negyven éves, vagy — lesz. Igy aztán senki sem lesz kirekesztve a szép díj esetleges áldásainak lehetősége elől. Legföljebb az egészen ifjú és borzas titánok szeretnének — némi előleget látni addig is, mig rájukköszönt a balsacutáni kor...*

— **Zathureczky Gyula nemzetiségi tanulmánya a Hitel-ben.** A Hitel novemberi számába Mikó Imre „Kormányzó és kormányzóhelyettes" címmel irt értékes közjogi tanulmányt. Zathureczky Gyula „A magyar nemzetiségi politika" címmel foglalkozik átfogó tanulmányban a magyar nemzetiségek és nemzetiségi politikánk történetével, a közelmúlt évtizedekben kialakult helyzettel, az országgyarapodások folytán kiterebélyesedett problémával s a kérdés nyomán a magyarságra hárult feladatokkal. Balogh Jolán Kolozsvár régi lakóiról közöl történeti tanulmányt, Knlezsa István pedig „A román őshaza kérdés és a román nyelvatlasz" címmel tisztázza az erdélyi betelepülések kérdését. A „Magyar figyelő" és „Szemle" rovatok egészítik ki az értékes, gazdag számot.

— **Francia szakmunkások indultak Németországba.** Párisból jelentik: Lilleből, Valenciennesből és Maubeuge-ből további francia szakmunkások indultak el Németországba.

— **Az elsötétítés, a szem és a jó világítás.** Nincs ember, akit ne érdekelne: hogyan világítson takarékosan és jól még elsötétítés idején is. Erről a tárgykörről e hó 9-én, szerdán d. e. 11 órakor igen érdekes és hasznos előadást tart a fővárosi elektromos müvek IV., Eskü-út 5. szám alatti bemutatójában. A kb. másfél órás előadás teljesen gyakorlati jellegü, abból mind a családfő, háziasszony és [illegible], mind a pedagógus, gyár-, üzlet- és [illegible]odatulajdonos egyaránt sokszor időszerü [illegible]dnivalót ismer meg. Belépés, ruhatár díjtalan.

A pontos definició

A légiháború történetében
Korszakot nyit, lezárva a jelent
A „tudományos bombázás" fogalma,
Melyet Csurcsi beszéde bejelent.

Habár pontosan nincs még körülírva,
Az új rendszer lényege miben áll,
Támpontot ad a név, mely megmutatja
Az új „tudomány" miben sántikál.

A tudományos bombázás céljai
— Több példa van már rá — mind olyanok,
Hol otthont lelt a tudomány s hasonlók:
Múzeumok, kórházak, templomok.

Bényi Kálmán

Kisvelencei parcellázás
mindazt nyujtja, amit eddig hiába keresett. 100-as parcellák már 5 pengőtől ölenként! 3 évi részlet! Amit most vesz, tavaszra már többet fog érni. Téli, nyári sportok! Felvilágositás és díjtalan utazási utalvány Podmaniczky-u. 27, sz. irodában. Nyugatinál. Prospektus. — Telefon: 120-503. — Kiutazás díjtalan.

— **Juhász Andor emlékezete.** A felvidéki egyesületek szövetsége megfestette a szövetség volt alapító elnökének: az elhunyt Juhász Andor dr.-nak a Kuria nyugalmazott elnökének arcképét, melyet emlékünnep keretében lepleztek le. Javornitzky Jenő min. tanácsos elnöki megnyitóbeszéde után Eöttevényi Olivér dr. ny. főispán mondott emlékbeszédet, majd T. Monostory Margit szavalt. Az ünnepségen jelen voltak: Juhász Andor özvegye, fiai, több hozzátartozója, Radvánszky Albert báró, a felsőház alelnöke, Timkó Zoltán dr. koronaügyész és sokan mások a Felvidék régi társadalmának tagjai közül.

— **Amerikai megbízott Sziriában.** Isztanbulból érkező jelentés szerint Amerika sziriai és libanoni diplomáciai képviselője Damaskusban átnyujtotta megbízólevelét. Ez alkalommal megelégedését fejezte ki, hogy ő lehet országa első diplomáciai képviselője Sziriában.

— **Tudósok háza Kievben.** Rovnói jelentés szerint a német polgári közigazgatás Kievben igen sokat tesz az ottani tudományos élet fejlesztésére. Legujabban az ukrán tudósok számára nagy háztömböt építtetett fel lakóházul s egy másik épületet munkahelyiségül bocsátott a tudósok rendelkezésére. A különböző tudományos intézményeknek, klinikáknak, zenei főiskoláknak 32 tudományos vezetője jutott ilymódon közös otthonhoz és munkahelyhez.

— **A hivatásszervezet értekezlete Érsekujvárott.** A magyar dolgozók országos hivatásszervezete december 5—8-ig értekezletet tart Érsekujvárott, amelyen a munkaügyi felügyelők kérdéseit tárgyalják meg. Előadást tartanak Pósch Lajos dr., Szőnyi István és Varga László körzeti titkárok, majd az értekezlet javaslatot készit és azt eljuttatja illetékes tényezőkhöz.

— **December 5-én nyilik meg a jótékonycélú karácsonyi vásár.** Tizennyolc nagy katolikus és szociális egyesület közös rendezésében december 5-én, szombaton délután félőt órakor nyitják meg az Eszterházy-utca 30. szám alatt a jótékonycélú karácsonyi vásárt. A vásár számos meglepetéssel kedveskedik a vendégeknek. A Kállay Miklósné védnöksége alatt álló rokkanttelep külön asztalon árusitja a rokkantak készitményeit. Az egyes asztaloknál sok kedves és praktikus dolog, számos népi himzés, könyv, cukorka és élelmiszer kapható. A társasjáték nyereménytárgyai között hízott disznó, utazási jegy, nyaralási utalvány, a tombolán pedig sok könyv, színház és mozijegy, stb. kerül kisorsolásra.

— **Haj, haj...** *Egyik berlini ujság, mint a német fővárosból jelentik, szakszerü cikkben ismerteti az emberi haj növekedésének és pusztulásának mikéntjét. Megállapitja a cikk, hogy az egészséges embernek naponta 60 szál haja hullik ki, anélkül, hogy kopaszodna, mert a kihullott haj helyén új nő. Egy hajszál hat évig él csupán, akkor elhal és kihullik, majd a hajhagymából új szál sarjad. Igy fest hát a haj természetes élete. Mindamellett néha jó pár hajszál hamarább is elhagyja a bejbülben levő támaszpontját, főleg ifjú egyéneknél, egy erőteljesebb atyai húzgálás következtében, no már, ha nagyon csintalankodtak az ipsék...*

— **Tanítók értekezlete.** A magyar tanítók otthonában vitaest volt a tanítói pálya elnéptelenedéséről. A tárgyhoz hozzászóltak: Maráki Ferenc, Urbányi C. József, Vida Lajos, Virágh Aladár, Marton József, Gundy Károly. Az ülés elhatározta, hogy pályázatot tüz ki a tanítói pálya elnéptelenedésének kérdéséről és lépéseket tesz a tanítóság méltányos kívánságainak érdekében.

Házasság

Budaváry Dalma és késmárki *Galli István* m. kir. repülőfőhadnagy december 5-én, szombaton délután 5 órakor tartják esküvőjüket a Vilma királynő-úti (fasori) evangélikus templomban.

Finom férfiruhák
szakszerü javitása vasalása és fordítása WIDDER férfiszabónál, IV., Városház-utca 30. T: 138-020

= Zatchin. 100 [illegible] N 4.

Szinkási Élet 1937. dec. 5 – 11. XXVII. 31. l.

NEMZETI GAZDASÁG

Hétfőn tartják a hitelszövetkezetek kongresszusát

Az *Országos Központi Hitelszövetkezet* kötelékébe tartozó 1700 hitelszövetkezet május 12-én, hétfőn délelőtt féltizenegy órakor tartja ezévi kongresszusát a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. A kongresszus jelentőségét nagyban emeli, hogy azon *Todoroff* Miklós, a bulgár szövetkezeti és agrárbank kormányzójának vezetésével résztvesz a bulgár szövetkezeti vezető 17 tagu küldöttsége. A küldöttség a magyar szövetkezetek meghivására érkezik Budapestre. A bulgár vendégeket a magyar szövetkezetek vasárnap délután 5 órakor fogadják a Szent Gellért-téren, ahol dr. *Schandl* Károly, a Magyarországi Szövetkezetek Szövetségének vezetője üdvözli őket. Az üdvözlés után a bulgár vendégek ünnepélyes keretek között megkoszoruzzák a Hősök emlékkövét, majd este résztvesznek azon a vacsorán, amelyet a Szövetkezetek Szövetsége rendez tiszteletükre.

A hitelszövetkezetek hétfői kongresszusának egyik előadását dr. *Schandl* Károly titkos tanácsos, az OKH alelnök-vezérigazgatója tartja „Széchenyi követés — a hitelszövetkezetek munkája" címmel, a másikat pedig *Kovács* János kincstári főtanácsos, az OKH h. vezérigazgatója tartja a középlejáratu mezőgazdasági hitelekről. A kongresszus után lesz az *OKH 41-ik évi rendes közgyülése*, amelyen a hitelszövetkezeti központ igazgatósága számol be az intézet mult évi, eredményekben gazdag működéséről.

Általánositják a disznóbőrfejtést

Dr. *Varga* József iparügyi miniszter szombaton reggel megtekintette a sertésközvágóhidon a disznóbőrfejtést. A legujabb kisérletek szerint bebizonyosodott, hogy *a disznóbőr cipők céljaira is alkalmas*, csak a megfelelő kikészitési módokat kellett kidolgozni és meg kellett a sertésbőr lefejtését honositani. Eleinte a közvágóhidakon levágott sertéseknek csak *30 százalékát* kellett lefejteni, hogy a személyzet a disznóbőr lefejtésének egészen különleges eljárását megtanulhassa és begyakorolhassa. A legujabb rendelkezések szerint már *60 százalékot kell lefejteni* és e százalékot — mihelyt a kellő mennyiségü személyzet rendelkezésre fog állni — tovább emelik. Az iparügyi minisztérium külföldön tanulmányoztatta a különféle fejtési módszereket s most erre alkalmas kések bevezetésével már *tömegszerüen folyik a sertésbőr lefejtése*. Ezek a kések lehetővé teszik azt, hogy a bőrök minősége javuljon és a fejtési idő megrövidüljön. A disznóbőrfejtés általánositásával elérjük, hogy a mai lábbelikészitésre alkalmas bőrökben mutatkozó hiány megszünjék.

Uj rendszer a termény értékesitésénél

Igen érdekes és a gazdasági életben, de különösen a mezőgazdasági termelés terén mélyreható és kétségtelenül előnyös változásokat létrehozni alkalmas javaslat foglalkoztatta a gazdatársadalom érdekképviseleteit. A javaslat szerzője *Varga* László kamarai tanácsos, a debreceni mezőgazdasági kamara közgazdasági osztályának vezetője, akinek nevéhez már eddig is számos országosan megvalósitott kezdeményezés füződik. A most nyilvánosságra hozott javaslat valóraváltása lehetővé tenné, hogy *minden gazdaság természeti viszonyainak leginkább megfelelő termelési ágakat karolhasson fel*, ami igen jelentősen *fokozná a terméseredményeket* s egyuttal az egyes *üzemek jövedelmezőségét* is, mert *szilárd alapra* fektetné a terményértékesitést. *Varga* László javaslatában utal a gabonaértékesités terén az elmult évben történt intézkedésekre és megállapitja, hogy tavaly a gazdasági egyensuly fenntartása érdekében olyan intézkedésekre volt szükség, amelyek a *gazdát védik* és a gabonaárakban *olyan többlethez juttatják*, amelyet egyébként nem érhettek volna el. Az árszinvonal tartását a kormánynak az az intézkedése biztositotta, amely a *Futurának* megbizást adott, hogy minden nála felkinált tételt a *megszabott áron* vegyen át. Ez a helyzet azonban alig pár hónap alatt lényegesen megváltozott és tavaly, az őszi hónapokban az árszabályozás eszközét már nem az árak alsó, hanem *felső határának* megvonása és lerögzitése érdekében kellett igénybevenni. Az idevonatkozó intézkedések gyakorlati végrehajtását a Futura kielégitően oldotta meg, azonban a felső árszinvonal tartását a javaslat szerint csak akkor tudja teljesen biztositani, ha ujabb célirányos intézkedésekkel megteremtik annak előfeltételeit.

A várható gabonaértékesitési rendszernek nemcsak azt a célt kell szolgálnia, hogy a gadák termésfeleslegének zavartalan átvételét biztositsa, hanem azt is, hogy az *uj termésből előálló készletek elosztását, a fogyasztók szükségletét minden vonalon kielégitő módon ellássa*. A javaslat szerzőjének megállapitása szerint az uj termésértékesitési rendszer lényege, eltekintve az árkérdéstől, aligha lehet más, mint *teljesen központositott átvétel és elosztás* lehetően egyszerü és *kijátszásra alkalmat nem nyujtó módon;* vagyis a rendszert tömören ugy lehetne összefoglalni, hogy a *gabonafélék forgalmazására kizárólag a Futura legyen jogos*, azzal, hogy minden községben, vasuti vagy hajófeladó állomáson *azonos termelői árat fizessen* és a *szükségleteket és igényeket azonos fogyasztói áron elégitse ki*. Kétségtelen, hogy a gazdatársadalom régi kivánsága válik valóra az egész országban életbeléptetett egységes gabonaárakkal.

A javaslat a továbbiakban egyenként megvilágitja a kizárólagosság kérdését, a mindenütt azonos árak jelentőségét, a termelőt és fogyasztói árak közötti árollót, a termés átvételének, a készletek elosztásának lebonyolitását, a Futura és végül a hatóságok feladatait. A kérdések taglalásánál kifejti, hogy mit jelentene a gabonanemüeknél azok forgalmazására *kizárólagosságot* adni a Futurának. Ez a kizárólagosság többek között azt jelentené, hogy a *Futura közérdekü célt szolgáló gazdasági intézménnyé válna*. Központi értékesitő szerv, tehát *tökéletes egykéz* lenne, mert csak ebben a formájában tölthetné be azt a szerepet, amire csak a teljes egykéz képes. A teljes egykéz sohasem kereskedő, tehát nem köt üzleteket és nem törekszik nyereségre. Célkitüzése az, hogy a rábizott és reáváró feladatokat közmegelégedésre lássa el és a fogyasztó felé mindazt nyujtsa, ami az adott körülmények között észszerüen lehetséges.

Rendkivül fontos a javaslatnak az a része, amely a termés átvételének lebonyolitásáról szól. Ezzel kapcsolatosan utal arra, hogy a Futura nagyjában *már megoldotta az átvevő hálózat kiépitését*. Ezt a hálózatot kellene ezekután kiterjeszteni azokra a vidékekre, ahol még nincs, és süriteni ott, ahol az szükségesnek mutatkozik. Itt kerül előtérbe az áru ellenértékének mikénti kiegyenlitése is. A gabonakereskedelem megszüntével a termelők egyik lényeges ügye, a *zöldhitelkérdés* vetődik fel. Amig a Futura is csak kereskedő, számára alig megoldható kérdés *a zöldhitelek biztonságos folyósitása*. A zöldhitelhez pedig a termelőnek rendkivül fontos érdekei füződnek. *A termelési hitelek kérdését szinte önmüködőleg oldja meg a teljes egykéz rendszere*. Ugyanigy válik megoldhatóvá az ugynevezett *sárgahitel* kérdése, valamint az értékesitésre bejelentett, de az eladónál tároló tételek *megelőlegezése* is. Nem lehet akadálya annak sem, hogy a Futura a jövőben a termésértékesités lebonyolitásához szükséges pénzt *a legolcsóbb forrásból* meritthesse, ezzel egyaránt szolgálja a termelők és a fogyasztók érdekeit. A zöldhitel kérdésének ilyetén megoldása kétségtelenül a termésértékesités *legbiztosabb alapjait rakná* le, mert hiszen a multban ez volt a legkényesebb pont, amely a legtöbb esetben a termelőt nehéz helyzetbe hozta. A javaslat szerzője megemliti azt is, hogy nemcsak a kenyérmagvakra és nemcsak a gabonafélékre, hanem arra *a többi mezőgazdasági cikkekre terményekre is kialakitható az értékesitésének uj rendszere*, amelyek eddig a Futura vagy az érdekkörébe tartozó vállalatok üzletkörébe tartoztak.

Az illetékes helyen is tárgyalás alatt álló tervezetben szerencsésen találkoznak *a terméspolitikai érdekek a közellátás érdekeivel* s amelyek a javasolt módon áthidalhatók és megoldhatók azok a nehézségek is, amelyek a megnagyobbodott ország központjától távolfekvő vidékek mezőgazdasági értékesitési kérdéseinél merültek fel. Bár az uj terményértékesitési rendszer bevezetését a háborus gazdálkodás követelményei teszik időszerüvé, *a javasolt rendszer békegazdálkodás idején is célszerüen alkalmazható*.

Különböző fejlődési fokon állnak a vetések

A vetések állásáról és a mezőgazdaság állapotáról szombaton adta ki a földmivelésügyi miniszter legujabb jelentését, amely mindenekelőtt megállapitja, hogy az elmult három hét változékony, az évszakhoz képest hüvös és csapadékban bő időjárása *a növényzet fejlődését megakasztotta* és a tavaszi munkálatokat egyes helyeken *hátráltatta*. A növényzet fejlődése lassu, de a *korai vetések a hideg idő ellenére is szépen megerősödtek és az ország legnagyobb részében elég jól állanak*. A tavaszi kalászosok, amelyeket a kimaradt őszi kalászosok pótlására a szokottnál nagyobb területen vetettek, általában elég jól állanak, bár *fejlődésükhöz most már száraz és meleg időt kivánnak*. A kapásnövények vetése még folyamatban van, a korán vetettek jól keltek. Az őszi vetések az ország egyes helyein ezidőszerint annyira különböző fejlődési fokon álnak, hogy az *esedékes minősitő becslést még nem lehetett összeállitani*.

Az *őszi buzavetések* a hüvös időjárás miatt lassan, de az ország legnagyobb részében kielégitően fejlődnek. A déli részeken szárba indultak. A sok csapadék és a meleg hiánya miatt a vetések a mélyebb fekvésekben *kissé foltosak és sárgaszinüek*. A tavaszi buzavetés egyenletesen, jól kelt. *Aránylag legjobbak még az őszi buzavetések* Bács-Bodrog, Békés, Csanád, Fejér, Baranya, Somogy, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Borsod, Tolna, Veszprém és Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyékben.

Az *őszi rozsvetések* a hüvös időjárás miatt szintén csak lassan, de általában kielégitően fejlődnek. A korai vetések elég magasak és szép sürüek, részben most kalászolnak, sőt helyenként már kikalászoltak. *Tavaszi rozsból keveset vetettek*. Az *őszi árpa* egyenletesen fejlődik és szárba indult. A *tavaszi árpa* vetését kevés kivétellel befejezték. A későbbi vetések lassan kelnek és lassan fejlődnek. A *zabvetés* kedvezőbb időt kiván. Helyenként még tart a vetés.

A *kapásnövények* közül a kukorica, továbbá a cukor- és takarmányrépa vetése még tart. A *burgonya* késői fajtáját még ültetik.

A *kerti vetemények* a hüvös és esős időjárás miatt kissé megkésve kerültek a földbe. A gazdasági növények közül a *köles, tatárka* és *cirok*, a *kender* és *len* vetése még tart. A *lóhere* és *lucerna* állása igen különböző. A *rétek*, ahol nem állnak viz alatt, a hüvös idő ellenére elég jól sarjadzanak. A *legelők* nagy része viz alatt áll, a partosabb és magasabb részeken a fünövés általában jó.

A *gyümölcsfák* részben most virágzanak, részben már elvirágzottak. A koraiak helyenként kisebb fagykárt szenvedtek. *A korán elvirágzott gyümölcsfákon a termés biztató* A *szőlők* fejlődését mindenütt a szokatlanul hüvös időjárás hátráltatja A metszést országszerte elvégezték.

Gabona és termény

A terménytőzsdén a kenyérmagvak forgalma teljesen szünetel. A *különféle termények piacán* tartott áron néhány kisebb tétel kendermag, répamag, muharmag és baltacin kelt el. A piacon egyébként megnyugvással fogadták a hivatalos vetésjelentést, amely szerint a vetések állása aránylag kielégitő.

A magpiacon a Magyar Magtenyésztési Rt. Budapest—Monor hetijelentése szerint a forgalom továbbra is szük keretek között bonyolódik le. Baltacinmag, tavaszibükköny, csillagfürtmag eladható, egyéb cikkek iránt az érdeklődés megszünt. A mák piaca csendes. Gazdarészről most már csak muhar és köles iránt van érdeklődés, de távolról sem olyan mértékben, mint ahogy az várható lett volna. A belvizek által boritott területek egy része ugyanis még nem volt megmunkálható, amihez a helyenként bekövetkezett nagyobb arányu esőzések is hozzájárultak. Ilyen körülmények közt a belföldi szükséglet céljaira tartalékolt takarmánymagvak egy része előreláthatólag még külföldre lesz eladható. — Hivatalos nyersáruárak 100 kg-ként ab feladóállomás: köles fehér 42, köles vörös 40, köles egyéb 39, káposztarepce 40, napraforgó 30, lenmag 50, tökmag 35, szójabab 31.50, kék mák 245—250, Viktóriaborsó sterilizált 51.60, expresszborsó steril. 41.60, lucernamag fehérbárcás 570, lóheremag fehérbárcás 280, biborheremag 165—180, muharmag 78, tavaszibükköny 50, csillagfürt fehér lapos 32, cirokmag 40—41, lencse nagyszemü sterilizált 63.60, lencse közepes steril. 51.60, lencse kisszemü steril 41.60 pengő.

A sertésvásáron a Magyar Keresztény Állatkereskedők Országos Egyesülete jelentése szerint szombaton felhajtottak 1417 sertést. A pénteki vásári maradvánnyal összesen 1960 sertés várt eladásra. Szombati vásári maradvány 645 darab. Irányzat élénk. Közvetlen vágóhidi felhozatal déli 12 óráig 302 sertés volt. Árak: Ia uradalmi 202, IIa uradalmi 198, I. r. szedett 194, II. r. szedett 190, Ia öregsertés 186, IIa öregsertés 178 fillér kilónkénti élősulyban.

Érték és pénz

Az értéktőzsdén lanyha volt az irányzat. Már a tőzsdeidő elején a kinálat volt tulsulyban és ez a zárlatig tartott. A tőzsdeidő folyamán rövid időre megindultak ugyan a véleményes vásárlások, de ezek nyomán csak egy-két értéknél történt meg az árveszteség. A vezető értékpapirok aránylag kisebb mértékben olcsóbbodtak, ellenben az elmult napok folyamán élénkebben keresett kisrészvények árfolyamában 3—5, sőt nem egy esetben 10 százalékos is volt az áresés. A *fixkamatozásu értékpapirok piacán* a forgalom szük keretek között mozgott és az irányzat lanyha volt. A fővárosi kölcsönkötvények piacra került cimletei olcsóbbodtak.

Az értékpapirpiac árfolyamai

	Előző zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Nemzeti Bank	232.—	230	230.—
Békéscsabai	23.—	—	24.—
Első Bp. gőzmalom	—	23.75	23.75
Hungária malom	57.2	57.4	57.4
Bauxit	374.5	362—355	359.—
Beocsini	28.—	26.8	26.8
Borsodi szén	19.6	18.5	18.5
Szentlőrinci	17.—	17	16.75
Kohó	32.5	30.5—29.1	29.25
Drasche	40.—	41	41.—
Aszfalt	11.7	11—11.15	11.—
Kőszén	658.—	656—647	648.—
Nagybátonyi	59.25	58.5—58	58.25
Salgó	53.25	52.1—50.8	51.75
Urikányi	56.25	54—52	52.25
Globus	19.—	—	19.—
Stephaneum	9.—	—	9.25
Fegyver	91.25	91—87.25	87.25
Ganz	31.3	30.9—29.8	29.8
Acél	74.5	77—78	76.—
Vegyipari	—	—	2.70
Magyar vagon	53.—	—	55.5
Rima	150.5	150—146.75	147.75
Soproni vasáru	23.—	ex 1.20 P 23—22.5	22.5
Guttmann	10.—	10.75	10.75
OFA	—	—	21.—
Nasici	91.5	90—89	89.5
Autótaxi	—	945	945.—
Levante	2.10	2.40—2.20	2.20
Nova	29.75	29	28.75
Tröszt	82.—	79—81	80.5
Délcukor	156.25	153—154	153.—
Magyar Cukor	178.75	176.25—173.5	176.—
Georgia	36.5	37—36	36.—
Izzó	269.—	266	265.—
Vasvármegyei	13.—	—	13.—
Dreher-Haggenm.	—	325	325.—
Gschwindt	1705.—	1640	1640.—
Polgári sör	528.—	510	510.—
Mezőgazdasági	—	140	140.—
Royal	212.—	202—201	201.—
Gyapjumosó	21.5	21.5	21.5
Goldberger	—	—	85.—
Magyar kender	42.—	—	43.—
Pamutipar	61.—	58.25—57.75	58.—
Danica	10.—	10.5	10.5
Klotild	26.—	ex 0.6 P	26.—
Szikra	—	—	300.—
Wander	117.—	—	120.—
Brassói	38.—	—	38.—
Gumi	74.—	71—70	70.—
Vasuti forg.	40.25	41.5—40.5	40.5
Telefon	14.1	14—13.7	13.9
Pálfalvi	38.—	—	36.—
Szőv. kölcsk. 1914.	426.5	426.25—414	422.—
Szőv. kölcsk. 1927.	129.25	127	127.—

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamai

Devizák: Amsterdam 180.07½—181.42, Berlin 135.70—136.70, Pozsony 11.64—11.78, Brüsszel 54.28—54.68, Bukarest 2.75—2.82, Istanbul 268.00—271.00, Koppenhága 65.42—65.97, London 13.85 és fél—14.01 és fél, Milánó 17.66—17.8964, Newyork 344.10—347.10, Oslo 77.10—77.67, Páris (Vichy) 6.73 és fél—6.83 és fél, Prága 13.57—13.67, Szófia 4.14—4.17, Stockholm 82.00—82.80, Zürich 79.28—80.08.

SZINHÁZ — MŰVÉSZET

Üzen a központi iroda

A nagyméltóságu püspöki kar május 22-re, áldozócsütörtökre a Budapesten megtartott XXXIV. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus harmad-k évfordulójának emlékére az ország valamenynyi templomában délutáni vagy esti szentségimádást rendelt el. Ezzel kapcsolatban az Actió Catholica központi irodája a következőket közli:

1. Az egyórás ájtatosság anyagát valamennyi plebániára díjtalanul megküldötte.

2. A hivők részére kis imafüzetet állitott össze, amely darabonként 4 fillérbe kerül. Legkevesebb száz példány rendelhető és a pénz előre beküldendő.

3. Az ájtatosság anyagát tartalmaz füzet magyar-német és szlovák nyelven készült el. Ezért a rendelésnél tüntessük fel, hogy milyen nyelvüre. van szükség.

4. Hogy a központ a beérkezett rendeléseket kellő időben el tudja intézni, ezuton is sürgősen felhivja a főtisztelendő plebános urak figyelmét, hogy rendelésüket minél előbb eszközöljék, mert csak igy tudja a központ biztositani, hogy az imafüzetek kellő időben megérkezzenek.

Emlékünnep a Vigadóban

Az Actio Catholica Országos Elnöksége elhatározta, hogy 1941 május 21-én, szerdán este 5 óra 30 perckor a fővárosi Vigadóban a Rerum Novarum félszázados és a Szent István jubileumi évben megtartott XXXIV. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus harmadik évfordulójának emlékére ünnepséget rendez. Az ünnepség előkészületei már nagyban folynak az Actio Catholicában, de már előre jelzi, hogy a vigadói emlékünnepre a belépés dijtalan lesz. Bővebb felvilágositást az Actio Catholica Budapest, IV., Ferenciek-tere 7., III. lépcső, I. emelet 8, sz. ad.

BUDAPESTI SZENTSÉGIMÁDÁSOK. Az Eucharisztikus Világkongresszus évfordulója alkalmából Budapesten a szentségimádásokat az Actio Catholica budapesti szervezete a következő sorrendben rendezi. — Nők szentórája május 22-én, Áldozócsütörtökön este 7—8-ig a gellérthegyi Magyarok Nagyasszonya Sziklatemplomban. (Ezzel egyidejüleg hat távolabbfekvő plebánia-templomban is. — Férfiak szentórája május 25-én, vasárnap este 8—9-ig: pesti oldalon a Szent István Bazilikában, budai oldalon Városmajori Jézus Szive plebánia-templomban. — A szentségimádásokat különösképpen a Szentatya májusi béke-szándékára, valamint hazánk ujabb területi gyarapodásáért hálaadásul ajánlják fel a főváros katolikus hivei.

A Szociális Testvérek Társasága, a Keresztény Női Tábor és a Katolikus Dolgozó Nők és Leányok Országos Szövetsége május 18-án délelőtt 11 órakor a Középponti Katolikus Kör fehértermében. Május Királynéja tiszteletére és a pápai szociális enciklikák jubileuma alkalmából matinét rendez. Ezen előadást tartanak dr. *Hamvas* Endre érseki helytartó és *Slachta* Margit, a Szociális Testvérek főnöknője, *Pavlik* Honóra régi magyar Mária-énekeket ad elő, a terézvárosi Dolgozó Leányok csoportjának tagjai pedig népi játék gyanánt bemutatják kisebbitett mértékben a csiksomlyói bucsut és az ezer székely leányok napját.

BÉRMÁLÁSOK A VÁCI EGYHÁZMEGYÉBEN. Hirt adtunk róla, hogy mivel a váci egyházmegye tetemes részét árviz sujtotta, dr. Hanauer A. István megyéspüspök csak azokban a községekben fogja május folyamán a bérmálásokat kiszolgáltatni, amelyekben az árviz nem pusztitott. A főpásztor most közreadta a bérmakörut időrendjét és az illetékesekkel közölte, hogy megbizásából dr. Kovács Vince segédpüspök május 15-én Pestszentlőrincen, 18-án Gödöllőn a premontreieknek, 19-én a gödöllői plebániatemplomban, 20-án Cinkotán, 21-én Csömörön, 23-án Máriabesnyőn, 25-én Dunakeszin, 26-án Fóton, 27-én Kerepesen, 30-án Mogyoródon, junius 2-án pedig Wekerle-telepen fogja a bérmálás szentségét kiszolgáltatni.

Betegek és öregek napja Máriaremetén. A Betegek Apostoli Mozgalmának Vezetősége május 24-én, Keresztények segitsége ünnepén a betegek és öregek számára zarándoklatot rendez Máriaremetére. Nem csodálatos gyógyulásokért imádkozni gyülnek majd egybe a főváros és környék betegei, hanem hogy közösen ajánlják fel szenvedéseiket a Szentatya szándékai szerint Krisztus országáért és az igazságos békéért. Erőt, áldást, kegyelmet esdekelnek le igy nemcsak önmaguk, hanem a háboru megpróbáltatásaiban vergődő világnak is. A bensőséges ünnepség délelőtt 9 órakor *Shvoy* Lajos megyéspüspök szentmiséjével kezdődik. A mise alatt rövid szentbeszéd után közösen felajánlják a betegek szenvedéseiket és lehetőleg szentáldozáshoz járulnak. Rövid szünet után a betegek a római szertartáskönyv előirásai szerint külön áldásban részesülnek. Délután ünnepélyes litánia után szentséges körmenet lesz, melynek végén — ugy mint Lourdesban — a legméltóságosabb Oltáriszentséggel áldják meg a betegeket. A rendezőség szeretettel meghivja a betegeket és öregeket, kik maguk vagy hozzátartozóik támogatásával megbirják a zarándoklat fáradalmait. Ha óhajukat idejekorán bejelentik a mozgalom irodájában (Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. IV. lépcső, I. em.), megfelelő helyről gondoskodnak számukra.

VASÁRNAP, MÁJUS 11-ÉN tartja első szentmiséjét Apatinban a visszatérés után az első magyar pap, Kartali Jenő.

A Credo középsőferencvárosi szervezetének összejövetele május 11-én lesz. Előadó *Józsa* Rezső. Gyülekezés a 10 órai szentmisére az ujtemplomban, utána 11 órakor előadás a gyülésteremben.

Nemzeti Szinház: Peer Gynt

Monstre darab monstre előadása. Harmincöt képen át pereg előttünk a norvég képzeletbajnok szertelenre méretezett sorsa világrészeken keresztül, valóság és meseszerüség két dimenzióján át, romántikus és légies költőiségből a szatira torz fintoraiba csapongón. Szinte lehetetlenség szinpadra erőszakolni igy egész terjedelmében ezt a drámai költeményt. A *Nemzeti Szinháznak* sem sikerült, akármilyen verejtékes küszködéssel próbálta is. A majomjelenetet s a Menenon-szoborral folytatott párbeszédet igy is teljes egészében mellőzni kellett s az előadás mégis négy és félórán át zuhog versek, képek, zene kavargó áradásával félholtra kábitva szereplőt és nézőt egyaránt.

A tulhabzó fantázia bukása a darab értelme, ha ez a szertelen képzelet a művész alkotó munkája helyett a reális élet alakitásába avatkozik. Ha művészi mértéke nincs, vagy lázálmokba, hazug illuziókba, vagy a teljes tábolyba torkol. Ez az ilyen elgondolás vezérvonala, de a képek hosszu során át tenger kitérés, tenger homályos szimbolum vetődik fel közben, amelyeknek értelmét, célját eddig a legaprólékosabb szövegmagyarázat sem tudta kibogarászni. Elandalitó költői részletek, feldöbbenő emberi mélységek mellett kisérő homály és sokszor kényszerü humor. Szinpadon csak módjával adagolva állhat meg, összevonva, a fő motivumokra szoritva a költői szépségek kiemelésével a tajtékzó áradásból, amely a salakot és hinárt is felkavarja.

A látványosság bősége nem könnyit ezen a tartalmi sulyon, sőt bizonyos határon tul még nehezíti is. Nemcsak az agy fárad el, hanem a szem is s az előadás mérlege a teljes idegkimerültség lesz. Pedig a rendező *Németh* Antalt éppen ez a látványosság izgatta. Itt végre kitombolhatta magát. Órákon át játszhatott a szinpadi gépezet egész klaviaturáján. A legkáprázatosabb reflektorszineket kenhette a csaknem állandó szinpadi homály bitumjára. Egyik képet szinte a másikba villanthatta. Táncokat, szinpadi viharokat, hajókatasztrófákat kavarhatott szilaj örvényekké, felhőket vetithetett a vitorlákra, dolgozhatott az illuziókeltés minden csalafinta trükkjével, olyan valósághü tengerhullámzást produkálhatott a rivaldában, hogy a jámbor nézőnek leesett az álla. Szinpadi csodát játszat a fénnyel A darab utolsó képei szinte tultesznek a mozin, képek rajzolódnak egymásba, az ágak szeszélyes bogozódásából arcok válnak ki, mint találós képeken, ahol a vonalak kuszaságából rejtett alakokat kell kihámozni.

A darab lassanként felfullad a szinpadi gépezetbe s a rendező nem látja a kulisszától, a fénynyalábóktól, a vetitett lemezektől a színészt és arra van legkisebb gondja, ami tulajdonképpen a legfontosabb a darabban. Igy történik, hogy ez az óriási erőfeszitéssel, igazán titáni ambicióval és rengeteg munkával készült előadás alapjában rossz s a kiséret teljesen elnyomja benne a vezérdallamot.

Alapjában elhibázott dolog a Peer Gyntöt *Jávorral* játszatni, különösen mikor a Nemzeti Szinháznak volna erre sokkal inkább hivatott művésze. Jávorból hiányzik az elmélyülés ilyen erősen gondolati szerepbe. Ő éppen ugy csak a szerep technikáját játssza meg, mint ahogyan az egész rendezés a technika tulhangsulyozásánál marad. A külsőségekben bravuros. Nem agy-Peer hanem izom-Gynt. Teljes dinamikával zuhan, ugrik, száguld, rugkapálódzik, de lélekben ritkán bocsátkozik a mélységekbe. A versek ütemét ugy ropogtatja, mint egy bárdobos, de az a benyomás, hogy sokszor nem tudja szegény, mit mond. Kivül marad a szöveg belső értelmén. Kár, mert óriási és tiszteletreméltó munkája fekszik a szöveg remek betanulásában és játéka bravuros tornájában is. Peer anyját, Aasét, *Gobbi* Hilda játssza. Övé talán az előadás legjobb, legemberibb, legbensőségesebb megszólalása, de itt-ott mintha kissé kiesne szerepéből, az öreg burkon átcsillan a fiatal mag. Nem ad teljes illuziót. A türelmes várakozás passziv és egyhangu motivumát, amely Grieg megfogalmazásában sokkal dusabb, sokkal hatásosabb, *Szeleczky* Zita cérnavékony csiripeléssel, aluszékony merevséggel próbálja ráhimezni erre a tarka-barka köntösre. *Rápolthy* Anna zöldruhás nője elég meggyőző ereje, a 16-ik szin öregasszony jelenetében szépen el is mélyülő alakitás. *Lukács* Margitra várnának komolyabb feladatok is, mint az, hogy hastáncot lejt és keleti kéjeket lehel. Néhány kisebb szerepben *Olthy* Magda, *Zádor* Gyöngyi, *Onody* Ákos, *Ujlaky* László, *Forgács* Antal, *Várkonyi* Zoltán alig kap jelentősebb szinészi feladatot. *Major* Tamás, aki a gomböntő mester szerepét is játszó, harsogó, bár itt-ott talán kissé tulzó karikaturáját adja a német tudósnak.

Az előadás egyetlen komoly indoka talán *Aprily* Lajosnak gazdag árnyalásu, szép forditása. Csupa zene és lüktetés ez az eredetihez hiven simuló forditás, de talán sokkal élvezhetőbb könyvalakban. Egy-két magyartalanságot azonban ki kellene irtani belőle. A „pont most", „pont igy" kifejezések egészen visszásan hatnak egy ilyen remekbe ötvözött munkában. Érdeme az előadásnak a Grieg-kiséret teljes előadása is *Paul* Tibor lendületes vezényletével. *Jaschik* Álmos szinpadképei művészi szépségüek, sok taps spontán elismerését is kapták.

K. M.

Magyar szinház Szabadkán

A szabadkai Városi Szinházban rövidesen megkezdődnek az előadások, *1918 óta először magyar nyelven.* A Szabadkán élő szinészek ugyanis a kamarától ideiglenes engedélyt kaptak előadások tartására. A kamara később megszervezi az állandó szintársulatot. A város lakossága nagy örömmel várja a magyar előadásokat.

A Vigszinház nem tart már bemutatót az idén

A *Vigszinház* igazgatósága elhatározta, hogy az idei szezonban már nem mutat be több *ujdonságot.* Mivel azonban bérlői számára még egy darabbal tartozik, Bernard *Shaw „Nem lehessen tudni"* cimü vigjátékát számdékszik a szinház bemutatni, hogy *„A tizedik kérő"* előadássorozatának folyamán a játékrendet élénkitse. Ez a repriz volna a *Vigszinház* idei nagysikerü szezonjának utolsó produkciója, amit *„A tizedik kérő"*-vel együtt bizonyára a nyár derekáig müsoron fognak tartani.

Mozgóképszinházak közterhei a Délvidéken

A városokban és a községekben működő délvidéki mozgóképszinházak forgalmiadó cimén egyelőre nyers bevételüknek 4%-át s azzal együtt további 4%-át a *Horthy Miklós Repülőalap* és a *Nemzeti Filmalap* javára fizetik be. Városokban a városok részére a fenti 8%-on felül vigalmi adó cimén a városokat illető és oda fizetendő 6%-os vigalmi adót is kell fizetni. Ezeken kivül — az egyenes adókon felül — a mozgóképszinházak egyéb közszolgáltatások fizetésétől egyelőre mentesülnek. A rendőrségi és tüzoltósági ellenőrzési, jelenléti dijakat továbbra is az eddigi mértékben fizetik.

A hollywoodi Filmakadémia itél...

Minden év februárjában ül össze a hollywoodi Filmakadémia, hogy odaitélje az amerikai filmgyártás elmult évben produkált filmjei alapján az arra érdemeseknek a legnagyobb erkölcsi sikert jelentő akadémiai dijat, az aranyból készült szobrot. Az akadémiai dijak odaitélésével egyidejüleg vált ismeretessé, hogy az *„American Film Artic s Circle"* az év legjobb filmjének a plakettjét az *„Erik a gyümölcs"* cimü film kapta. John *Steinbeck* világszerte nagy irodalmi vitákat provokáló regényének a filmváltozata is méltán keltett hasonlóan nagy feltünést és művészi megoldását most az akadémiai dijkiosztó zsüri három szoros kitüntetéssel jutalmazta. Megkapta a dijat John *Ford*, a film rendezője, és Alf[illegible] *Newman*, a film zenei vezetője, m[illegible] szek közül a legnagyobb női szerepet játszó Jane *Darnell* kapta meg az értékes dijat, Joad mama szerepének tökéletes alakitásáért.

Koncert rendezései:

NÁDASDY BALETT-STUDIÓ MA ½11.
Fővárosi Operettszinház.

Hangverseny 23-án Zeneakad. 8. a **Bethesda-kórház 75 éves** fennállása alkalmából. Közr.: **Anday** Piroska, **Dohnányi, Szeleczky** Zita, **Palló** Imre, **Faragó, Máday—Zipernovszky—Szécsi** kamarahármas, **Akom.** Bevezető: **Ravasz** püspök.

TROYANOFF BALETTAKADÉMIA
vizsgaelőadás 25-én d. e. 11. Magyar Szinház.
Szentpál-csoport junius 8. Magyar Szinház.

*

Székesfővárosi Zenekar évadzáró hangversenye holnap fél 8. Városi.

CSILLÉRY—GYURKOVICS
Weber: Oberon nyitány, **Mozart:** Exultate, **Ádám:** Bravur-variációk, **Kodály:** Galántai táncok, **Csajkovszkij:** V. szimfónia.
Jegyek: **Városi, Népmüvelés, Koncertnél.**

Magyar munka
Modern izlés
Magas szinvonal
MUSICA
ZONGORA
Nemzetközi Vásár
Iparcsarnok 203. szám.
Városi termek:
VII., Erzsébet-körut 43 (Royal).

Az Actio Catholica 11. számu filmkritikája

„A kék hold völgyében". Nemes szándéku darab, evangéliumi, de elvilágiasitott elemekkel. Erkölcsileg közömbös.

„Modern szimfónia". A szerelem és a művészi lelkiismeret szembenállását ügyesen megjátszó, érzelmes hangulatu film. Erkölcsileg közömbös.

„Beata és az ördög". Szerzetes rendek életrendjét nem ismerő és emiatt bántó hibákba eső, egyébként jószándéku film.

„Robinzon-család". A munka és szabadság nagy emberi értékeit mutatja be egy kivándorló család küzdelmes életében tiszta művészi eszközökkel és nemes életfelfogással.

Müller Mária és Svanholm Set az Operaházban

Az *Operaház* közli: Vasárnap, május 11-én a Városi Szinházban *Pillangó kisasszony.* Népmüvelési előadás, jegyek nem válthatók (V. III., 7 és fél). Hétfőn nincs előadás. Kedden 150-edszer *A nürnbergi mesterdalnokok* (A-bérlet, 6 és fél). Szerdán *A cigánybáró* (bérletszünet, 7 és fél). Csütörtökön a Városi Szinházban *A trubadur.* Népmüvelési előadás, jegyek nem válthatók (V. I., 7 és fél). Pénteken *Németh* Mária fellépésével *Norma.* Kivülről — *Layer* Mária, először (C-bérlet, 7 és fél). Szombaton *Pataky* Kálmán fellépésével *Don Juan* (D-bérlet, 6 és fél). Vasárnap, május 18-án *Müller* Mária és *Svanholm Set* fellépésével *Tannhäuser.* A *Magyar Operabarátok estje* (bérletszünet, 6 és fél). Hétfőn nincs előadás. Kedden, május 20-án Istenek alkonya (A-bérlet, 6 és fél). Szerdán, május 21-én *Németh* Mária fellépésével *Norma* (E-bérlet, 7 és fél).

A Ludovika nyerte a Laky-vándordíjat

A Mefsok szombat délután a Ludovika akadémia sporttelepén rendezte Laky vándordíjas atlétikai versenyét. Eredmények: *100* m-es síkfutás: 1. Korompai BEAC 11.2 mp., 2. Mindszenthi LASE 11.6 mp., 3. Harsányi BEAC 11.7 mp.; *1000* m.: 1. Boldis TFSC 2:50 p., 2. Berti LASE 2:50.2 p., 3. Tálós LASE 2:50.4 p., *magasugrás:* 1. Rácz LASE 169 cm, 2. Lukács TFSC 169 cm, 3. Kertész LASE 169 cm; *súlylökés:* 1. vitéz Csapó LASE 13.54 m, 2. Zólyomi LASE 12.99 m, 3. Kiss DEAC 12.47 m; *400 m:* 1. Dévényi MAFC 52.7 mp, 2. Mindszenthi LASE 53.2 mp, 3. Boldis TFSC 57.2 mp; *távolugrás:* 1. Marjay LASE 621 cm, 2. Dömötör TFSC 606 cm, 3. Bihari MAFC 593 cm; *gerelyvetés:* 1. Jakó TFSC 54.40 m, 2. Uhrin DEAC 54.20 m, 3. Zólyomi LASE 44.70 m; *3000 m:* 1. Berti LASE 10 p., 2. Benyik MAFC 10:06 p, 3. Hegedüs LASE 10:06.2 p; *diszkoszdobás:* 1. Kertész LASE, 2. vitéz Csapó LASE, 3. Zólyomi LASE; *svéd váltó:* 1. MAFC 2:09.6 p, 2. LASE 2:09.6 p, 3. TFSC 2:10 p.

A vándordíj idei védője a LASE 55 ponttal, 2. TFSC 28 p., 3. MAFC 20 p., 4. DEAC 10 p., 5. BEAC 2 pont.

Mi lesz még vasárnap?

Vívás

Országos hölgy törvívócsapatbajnokságok a Müegyetemen d. e. 9 órától. A MAC II. osztályú kardversenye a testnevelés házában 9 órától.

Torna

Főiskolai hölgybajnokságok a testnevelési főiskolán d. e. 10 órakor.

Kerékpár

Idénynyitó pályaverseny a millenáris sporttelepen d. u. 5 órakor.

Atlétika

A testnevelési főiskola versenye saját sporttelepén d. e. 9 órakor.

Birkózás

Hivatásos birkózó torna a fővárosi nagycirkuszban este negyed 9 órakor. Párosítások: Németh—Vilo Bur, Váry—Lukács, Pelérdi—Friedrich, Pirok—Kamarás.

Gyeplabda

Németország — Magyarország válogatott mérkőzés Schweinfurtban.

Kézilabda

Magyarország — Németország válogatott mérkőzés Mannheimben.

() **A miskolci hadtest kétnapos vívóversenyén** párbajtőrben első lett Bánlaki főhadnagy 6 gy., 2. Kemenes fhgy 4 gy., 3. Zikály fhgy 3 gy. Törben 1. Massányi szds 7 gy., 2. Gerő fhgy 6 gy., 3. Csiszár 4 győzelemmel.

x **Gyomor-, bél-, máj- és anyagcserebetegek** szívesen isznak reggelenként felkeléskor egy-egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserűvizet, mert ennek hashajtó hatása gyors és biztos, igen enyhe s ezért nagyon kellemes. Kérdezze meg orvosát!

Sportversenyek

A Ferencváros a szolnoki oroszlánbarlangban

A mult vasárnapi magyar kupa-forduló okozta egyhetes szünet után vasárnap ismét bajnoki forduló van soron. A labdarúgó bajnokság legizgalmasabb ideje következik, a *bajnoki végküzdelem.* Az elsőség szempontjából már nincs különösebb jelentősége az elkövetkező időszaknak, mert *emberi számítás szerint a Ferencváros elsőségét már nem vesztheti el.* Annál fontosabb azonban minden mérkőzés, amely a rangsor alsóbb régióiban sorakozó csapatokat szólítja küzdelembe. Még a nyolcadik helyezett Tokod sem érezheti magát teljes biztonságban eddig összegyűjtött 18 pontjával. A Damoklesz kardja függ a Gamma, a Kispest (16—16 p.), a Beszkárt (15 p.), a Törekvés (13 p.) és a Haladás (12 p.) felett.

Ezen a vasárnapon a legérdekesebb összecsapás mégsem a kiesés körül zajlik le. A „hét mérkőzése" címre a *Szolnok—Ferencváros* meccs tarthat igényt, amely a két pillanatnyilag legjobb formában lévő együttesünket állítja szembe. *A Ferencváros könnyen pontot veszíthet Szolnokon, de ki is kaphat.* Otthonában alig verhető az Sz. Máv. A Ferencváros csak legjobb formájában és kiemelkedő teljesítménnyel hódíthatja el mind a két pontot. A Szolnok a negyedik helyre pályázik, amelytől csak árnyalatnyi gólkülönbség választja el a WMFC-vel szemben. A csepeli csapatnak nehéz mérkőzése lesz, aligha hozza el mind a két pontot Tokodról, sőt a DiMávag is nagyon nehéz feladatot kap Szegeden, úgy hogy *az Sz. Máv kedvező kilátással harcol a harmadik helyért is — ha vasárnap győzni tud.*

A rangadónak beillő szolnoki mérkőzést *Égner* vezeti s a csapatok összetétele ez lesz:

Ferencváros: *Csikós — Szojka dr., Tátrai — Sárosi III., Polgár, Lázár — Kiss (Kalocsai dr.), Sárosi dr., Jakab, Kiszely, Gyetvai.*

Szolnok: *Horváth — Csabai, Kispéter — Selmeczi, Szücs, Fazekas — Szántó, Kolláth, Laborcz, Nagy, Korom.*

A második helyezett *Ujpest* sem néz sima mérkőzés elé, hiszen a kiesés rémétől fenyegetett Beszkárt megsokszorozódott akarással és saját otthonában küzd ellene. *Nem lenne meglepő az Ujpest pontvesztesége,* ámbár a valószínűség csekély arányú lila-fehér győzelem mellett szól. Ezt a mérkőzést Tihaméry vezeti.

Két előnyösen helyezett csapat nívósnak igérkező találkozója lesz a *Szeged—DiMávag* meccs. A Szeged tavaly 5:1 arányban győzött a DiMávag ellen — Diósgyőrött. Most a formájában visszament gyengécske Szeged egészen kisarányú győzelemmel is elégedett lenne, ám ez sem valószínű, mert a DiMávag idegenben lényegesen többet nyujt, mint odahaza. Nagy L. a mérkőzés bírája.

A kieső csapatok derbyje Kispesten fog lezajlani, ahová a Törekvés megy vendégségbe. A Kispest nem érdemli meg a kiesést, bizonyosan győzni is fog, az itt szerzett két ponttal pedig előnyösen javíthat pozícióján. Játékvezető Horváth J. dr.

A Tokod odahaza igen nagy ellenfele lesz a WMFC-nek, és aligha engedi át mind a két pontot. A valószínű eredmény döntetlen. Bíró: Lantos.

A Gamma a BEAC-stadionban az Elektromossal mérkőzik, s valószínüleg győz is, mert győznie kell, ha biztosítani akarja helyét az NB-ben. Játékvezető: Kiss M. Ernő.

Szombathelyre a Salgótarjáni BTC látogat el. A jobbsorsra érdemes Haladásnak már nem oszt, nem szoroz, akármi legyen az eredmény, itt már csak arról van szó, hogy biztosítsa Szombathely labdarúgó multjához méltó távozását az NB-ből. Játékvezető: Palásti.

Valamennyi mérkőzés délután 5 órakor kezdődik.

Báthory-Hüttner János a siszövetség elnöke

A magyar síszövetség szombaton este tartotta rendes évi tisztújító közgyülését, amelyen *Kiss* Ödön postafőigazgató, társelnök elnökölt. Bevezetőjében *meleg szavakkal köszöntötte az OTT képviseletében megjelent Prém* Lóránd dr.-t, majd a közgyülés *Delmár* Waltert, a szövetség lemondott társelnökét *örökös tiszteletbeli tagjává választotta.* Ezután ezüstjelvényt nyujtottak át *Horváth* Károly dr.-nak a sísport támogatásáért és *Emődi Tóth* Ferencnek.

A zárszámadás elfogadása után áttértek az új tisztikar megválasztására. Elnök *Báthory-Hüttner* János dr. lett, társelnökök: vitéz *Becske* Kálmán, *Kiss* Ödön dr., *Bayer* Ervin dr., vitéz *Somogyi* Endre és *Schricker* Richárd dr. Ügyvezető alelnök *Tatár* István. *Kiss* Ödön dr. üdvözölte az újonnan megválasztott elnököt és a tisztikart.

A szombati budapesti lóversenyek eredménye

I. Mária Anna istálló, 5 éves sötétpejmén *Szajkó* (Gutai, 6/10 reá), 2. Horthy J. *Szeles* (Kolonics, 6), 3. Mendel H. úrnő *Bajvivó* (Rózsa, 1½). Fm.: Komárom. Egyháromnegyedhossz, félhossz. Tot.: 10:14, befutó: 57.

II. Nyeretlen kétévesek eladóversenye. (900 méter.) 1. Ifj. Borbély Gy., 2 éves sárgakanca *Patália* (Pfendler, 1¼), 2. Ujszállási istálló *Dewla* (Klimscha, 6), 3. Thiringer V. *Sicc* (Tóth Gy., 20). Fm.: Trilla, Pass, Ukulélé, Maharadzsa, Mucsa, Enikő. Nyakhossz, kéthossz. Tot.: 10:23, helyre: 13, 17, 67, befutó: Patália—Dewla 47, Patália—Sicc 437.

III. Nyeretlen kétévesek versenye. (900 méter.) 1. Borbényi I., 2 éves sárgakanca *Hugom* (Esch Gy., 4), 2. Daruvári istálló *Borka* (Alt, 5), 3. Mária Anna istálló *Botond* (Gutai, 4). Fm.: Poniatowski, Udvarhely, Princess Twilight, Párom, Pityke, Eszter. Háromnegyedhossz, ötnegyedhossz. Tot.: 10:78, helyre: 31, 32, 22, befutó: Hugom—Borka 368, Hugom—Botond 201.

IV. Kettös Ivadékverseny. (2000 méter.) 1. Thiringer V., 3 éves sárgamén *City* (Klimscha A., 7/10 reá), 2. Erdömajori mé es *Lancelot* (Gutai, 5), 3. Marquise A. de Bona *Dampierre* (Balogh, 6). Fm.: Lancaster, Silbak, Várnagy, Fényesbogár. Három és félhossz, ötnegyedhossz. Tot.: 10:16, helyre: 12, 17, 13, befutó: 109.

V. Dunakeszi hendikep. (1100 méter.) 1. Horthy J., 3 éves pejkanca *Maradi* (Kolonics, 2), 2. Csernovits A. *Farandole* (Novák, 6), 3. Dr. Bognár E. úrnő *Admiral* (Klimscha, 3). Fm.: Sebaj, Pattogó, Koma Fecsegő, Komika, Diana, Parabola, Őszirózsa II., Senorita, Pereputty, Hands off, Matyó. Nyakhossz, félhossz. Tot.: 10:32, helyre: 17, 19, 15, befutó: Maradi—Farandole 108, Maradi—Admiral 70.

VI. Hendikep. (1300 méter.) 1. Popovics M. idős pejmén *Padisah* (Dósai, 6), 2. Zangen A. *Fiumára* (Pokker, 4), 3. Szegő M. úrnő *Lator* (Gál, 10). Fm.: Aratás, Pénz, Hargita, Pir, Csicsóné II., Hanna II., Göre Gábor, Rózsalovag, Albusz, Pompa, Arabella, Reményem, Fricska, Camouflage, Verpelét. Fejhossz, rövidfejhossz. Tot.: 10:120, helyre: 37, 26, 151, befutó: Padisah—Fiumára 559, Padisah—Lator 3076.

VII. Welter- hendikep. (2000 méter.) 1. Borbényi I., 3 éves pejmén *Hü barát* (Keszthelyi, 6), 2. Mendel H. úrnő *Pitykó* (Rózsa, 2), 3. Rubin S. *Apuka* (Tárai, 6). Fm.: Kongo, Zimankó, Generál, Como, Ritka, Keep Smiling, Az se baj. Egyháromnegyedhossz, nyakhossz. Tot.: 10:132, helyre: 44, 21, 31, befutó: Hü barát—Pitykó 535, Hü barát—Apuka 713.

Széchenyi István gróf emlékverseny

Vasárnap a lóversenyévad egyik legszámottevőbb eseménye zajlik le a rákosi versenypályán. A honi telivértenyésztés és futtatás pionirjának, *Széchenyi István grófemlékének áldozik a magyar lósporttársadalom a 20.000 pengős díjazású, 2000 méteres versenyben,* amelynek tizennégy indulója lesz. Lássuk az indulók listáját. *Ildikó reás favorit,* kezdeti gyengébb formáját hétről hétre mindjobban feledtette s a mult vasárnap már egészen elsőrangú teljesítménnyel lepte meg híveit. Amellett megfelelő is neki a hosszabb táv. Riválisai közül *Divination, Grape fruit, Bimbó H., Sweet Load* és *Pax Ting* említhető. Első helyezésére aligha lehet egyik is veszélyes. A kisérő műsorból a *Csepeli hendikep* és a *gátverseny* emelkedik ki. Mindent egybevetve, vasárnap elsőrendü sportélvezetben lesz része a rákosi pálya közönségének. Jelöltjeink:

I. futam: *Nótárius — True Wonder — Bajnok.*

II. futam: *Futólbolond — Henricus — Muci.*

III. futam: *Etele — Diszkrét — Sebes.*

IV. futam: *Ildikó — Sweet Load — Bimbó H.*

V. futam: *Leányka — Quick Arrov — Columbus.*

VI. futam: *Hands off — Jónapot — Happy boy.*

VII. futam: *Castaldo — Fénysugár — Tünemény II.*

VIII. futam: *Hortobágy — Witchraft — Tourbillon.*

A versenyek vasárnap délután három órakor kezdődnek.

58

Irta: J. B. Priestley

— És Ön, Mr. Smeeth! Ha jól tudom, házas ember? Ugy emlékszem, mintha hallottam volna, hogy családja is van.

— Igen — bólintott Mr. Smeeth, a szerető férj és apa hangján. — Én boldog vagyok, hogy így van.

— Némely embernek megfelel a házasság! — bólintott Mr. Benenden igazságosan. — Én nem is akarok mindenáron szabályokat felállítani. De nekem sohasem felelt meg a házasság. Én szeretem a nyugodt életet, csendben, egyedül, szeretem azt tenni, amit én akarok, amikor én akarom és szeretem nyugodtan végiggondolni a dolgaimat. Jó éjszakát!

Igazán nem tehetett róla, ha sokkal gazdagabbnak érezte magát, mint reggel. Hiszen most már az évi négyszázasok közé tartozott, nem a háromszázasok közé. Végre is, minden oka megvan arra, hogy előléptetését a maga csendes módján megünnepelje. Tehát azzal kezdte, hogy teát rendelt mindennel, ami hozzá tartozik, azután átnézte az ujságját, hogy miféle szórakozás kinálkozik erre az estére. A Queen's Hallban, mindig olyanformán képzelte, hogy azok a hangversenyek magasan fölötte állnak. Szimfónikus hangverseny a Queen's Hallban — ez olyan súlyosan, szinte ijesztően hangzik, de azért mégis megkísérli. Végre is, bár világért sem állítja, hogy ért a muzsikához, szereti a zenét, nyugodtan mondhatja, hogy semmit sem szeret annyira, mint a zenét és bizonyosan lesz majd olyan is, amit élvezni tud. És a Queen's Hall, bármennyire is drága és büszke, felette álló, csak nem fogja agyonnyomni. Eddig általában gramofonlemezekről és a rádióból ismerte a zenét, néha meghallgatta a sétahangversenyeket a parkban vagy a tengerparton, a népszerű hangversenyeket London északi negyedében, vagy néha a Central Hallban vagy a Kingsway Hallban, vagy a régi jó időkben eljárt a Carl Rosa Company Carmen vagy Rigoletto előadásaira, meg aztán valami más operát is látott bohócokról, alighanem Pag-lee-atchy, ez volt a címe. Nos, ez legalább valami új. A szimfónikus hangverseny a Queen's Hallban, izgalmas kaland.

3.

A helye nem volt túlságosan kényelmes, amellett magas is, de olyan jó volt innen fentről nézni a nagy termet, a zöldeskék falakat és az aranyozott orgonasipokat, a mennyezet nyilásaiból kiragyogó fényt, az apró székek és kottaállványok sorait, készen arra, hogy a hangversenyt megkezdjék. Nem vásárolt műsort — egy shillinget kértek érte — és végre is az embernek valahol csak meg kell szabnia a határt —, de azzal töltötte az idejét, hogy a többieket figyelte és beszélgetésük foszlányait hallgatta. Furcsa keverék volt itt ez a társaság — egészen mások, mint Stoke Newingtonban vagy az Angyalok utcájában. Egyik oldalán több sötéthajú idegen ült, láthatólag összetartozó társaság, egy barna,ráncosarcú idősebb nő, aki szünet nélkül beszélt spanyol, olasz, görög vagy valamilyen más ismeretlen nyelven, egy sovány fiatalember, aki nagy gonddal olvasta a műsort, amely mintha maga is tele lett volna muzsikával és távolabb két sárgahajú lány. A másik oldalon, szomszédja, nagy tagbaszakadt ember, ősz haja drótszerűen állt egyenesen felfelé széles, vörös arca fölött, nyilván angol, de semmi esetre sem akárki, kissé talán törékeny már, de a lelke erős és hajlíthatatlan.

Ez az ember, miután szüntelenül fészkelődött szűk helyén, nekiütődött Mr. Smeethnek és suttogva bocsánatot kért.

— Kicsit szűk a hely, úgy-e? — szólalt meg Mr. Smeeth nyájasan.

— Igy van ez itt mindig — felelt az idegen dühösen.

— Csakugyan? — kérdezte Mr. Smeeth. — Én meglehetősen ritkán jövök ide. — Ugy érezte, oktalanság volna, ha bevallaná, hogy ma először van itt.

— Mindig tele van a terem ezeken a koncerteken, egy gombostűt sem lehet elejteni, sehol egyetlen szabad hely sincs. És mindig ugyanaz. Szeretném tudni, mit akarnak ezek, amikor azt állítják, hogy ezek a hangversenyek nem fizetődnek ki? Kinek a hibája lehet ez? — kérdezte vadul, mintha Mr. Smeeth részben legalább felelős volna érte. — Mi megfizetjük a helyekért, amit kérnek. Megtöltjük a termet. Mit akarnak még? Azt akarják, hogy még a mennyezetről is emberek lógjanak és az orgonasipok tetején is üljenek? Építsenek nagyobb hangversenytermet, vagy ne beszéljenek ostobaságokat.

Mr. Smeeth helyeselt. Boldog volt, hogy nem is vártak tőle egyebet.

A zenészek most fekete bogarakként özönlötték el a pódiumot és Mr. Smeeth egyelőre azzal szórakozott, hogy megkísérelte meghatározni a különféle hangszereket. Hegedű, nagybőgő, fuvola, furulya, fagott, trombiták vagy harsonák. Ezeket ismerte, de a többieket már nem tudta azonosítani teljes bizonyossággal — vajjon azok a hajlított sárgaréz fuvószerszámok a kürtök volnának? — és amellett nem is láthatott olyan tisztán mindent a helyéről. Amikor a zenészek már mind leültek, ünnepélyesen megszámolta őket: csaknem százan voltak! Ez már azután zenekar! Bizonyosan nagyszerű lesz a hangverseny! Ebben a pillanatban mindenki tapsolni kezdett. A karmester, magas, idegenszerű megjelenésű férfi, dús, ősz, kiálló hajfürtökkel a feje körül, megérkezett a kis bekerített emelvényre és néhány kurta, rázkódó meghajlással köszönte meg a közönség felé a tapsokat. Azután kétszer egymásután halkan összeütötte a tenyerét. A zenészek muzsikára készen tartották hangszereiket és figyelmesen néztek a mesterre. A karmester lassan felemelte a karját, azután hirtelen lecsapta és ezzel a hangverseny megkezdődött.

(Folytatjuk)

Magyar munka
Modern izlés
Magas szinvonal

MUSICA ZONGORA

Nemzetközi Vásár
Iparcsarnok 203. szám.

Városi termek:
VII., Erzsébet-körut 43 (Royal).

A „Mesterdalnokok" 150-ik előadását kedden ünnepli az Operaház

Wagner Richard nagyoperája, a „Nürnbergi mesterdalnokok" május 13-án, kedden százötvenedszer kerül előadásra az Operaházban. Az operát 1868-ban mutatták be Münchenben, 1875 december 8-án pedig a pesti Nemzeti Színház kivonatos előadásban ismertette meg a dalművet a magyar közönséggel. Az első teljes előadást 1883-ban tartották, ugyancsak a Nemzeti Színházban s ez alkalommmal *Odry* Lehel, *Szigetiné*, *Szaxlehner* Emma, *Láng* és *Paulay* énekelték a főszerepeket. Az Operaház 1887-ben játszotta először Wagner remekművét *Erkel* Sándor vezényelésével, *Maleczkyné*, *Hajós*, *Dalnoky* Béni, *Takács* Mihály, *Várady*, *Láng* és *Szendrődy* főszereplésével .A darab 1928-ban érte meg az Operaházban századik előadását. A kedddi jubileumi felújítást ünnepélyes keretek között tartják meg.

* **Diszhangversennyel ülik meg a diakonisszák kórházának 75 éves fennállását.** Május utolsó harmadában ünnepli a „Filadelfia diakonisszaintézeti alapitvány" budapesti Bethesda-kórháza fennállásának háromnegyedszázados jubileumát. Az ünnepségek fénypontja az a hangverseny lesz, amelyet május 23-án este nyolc órakor rendeznek a zeneakadémia nagytermében. A bevezetőt Ravasz László püspök mondja, a műsor keretében Dohnányi Ernő, Faragó György, Anday Piroska, Palló Imre, Szeleczky Zita, Ákom Lajos és a Máday-Zipernovszky-Szécsi trió működik közre.

Székesfővárosi Zenekar évadzáró hangversenye **holnap** ½8. Városi.

Csilléry-Gyurkovics

Weber: Oberon-nyitány, **Mozart:** Exultate, **Adám:** Bravúr-variációk, **Kodály:** Galántai táncok, Csajkovszky: V. Szimfónia.
Jegyek **Városi, Népművelés,** Koncertnél.

*

KONCERT RENDEZÉSEI:

Nádasy balettstudió ma fél 11

Fővárosi Operettszínház. Minden jegy elkelt.

Hangverseny 23-án Zeneak. 8.

a **Bethesda-kórház 75 éves** fennállása alkalmából. Közr.: **Anday** Piroska, **Dohnányi, Szeleczky** Zita, **Palló** Imre, **Faragó, Máday—Zipernovszky—Szécsi** kamarahármas, **Ákom.** Bevezető: **Ravasz** püspök.

Troyanoff balettakadémia

vizsgaelőadás 25-én d. e. 11. Magyar Színház.
Szentpál-csoport június 8. Magyar Színház.

*

RÓZSAVÖLGYI HANGVERSENYEI:
Demény Dezső-emlékest 19-én.

Pertile 26-án

* **Szerepcsere a primadonna gyásza miatt.** Szolnokról jelentik: Antal Ila, a szegedi színház közszeretetben álló primadonnája, aki Kardoss Géza társulatával Szolnokon vendégszerepel, tragikus körülmények közt értesült Erdélyben élő édesanyja haláláról. Éppen a „Kolozsvári dáridó" szolnoki bemutatója folyt zsufolt nézőtér előtt, amidőn a halálhírt meghozták. Antal Ila szerepe eljátszása után hazautazott Erdélybe édesanyja temetésére, árván maradt szerepét pedig Sándor Iza, a színház nagytehetségű drámai hősnője vette át, aki bravuros beugrásával a következő előadáson is sikerre vitte Széfeddin Sefket bey darabját.

Most jelent meg:
TÉLEKI PÁL GRÓF
politikai testamentuma
MAGYAR POLITIKAI GONDOLATOK
címen a Nemzeti Könyvtár sorozatában
144 oldal 40 fillér
Mindenütt kapható

Uj Peer Gynt a Nemzeti Szinházban

Ha régi időkben élnénk, ez lenne a címe: „Peer Gynt, avagy az álom és a valóság története"... Álom és valóság! Hol kezdődik az egyik és hol végződik a másik, hol tapintható meg az első és hol a második? — erre ad (vagy nem ad) feleletet a legkülönösebb északi írófejedelem, Ibsen Henrik. Nagy és híres esztétikusok csaptak már össze Peer legény felett, színházi szakemberek vitatkoztak a különböző „beállításokon", magasztalás övezte és szidás árnyékolta azt a színpadi vágtát, ahogyan Ibsen John Gynt fiával átszáguldott a világszínpadokon! És mint már lenni szokott: a remekmű idővel elnyomta a kételyt és valósággá vált az is, hogy a költészet és a színpadi irodalom egyik nagy művét írta meg Ibsen 1867-ben, közvetlenül a „Brand" után. Visszalapozva Ibsen műveit, még most is azt csodáljuk, hogy a fanyar, komor óriás olyan lirai melegséggel átszőtt témához nyult, mint amilyen ennek a drámai költeménynek első fele.

*

Elsősorban költészet és csak azután dráma a „Peer Gynt". Fantasztikus, zűrzavarral kacérkodó költemény! Először a szöveg nyügözi le a nézőt s kápráztatja el a színészt és csak azután döbbent meg bennünket maga a drámai valóság: a révületbe, ábrándozásba temetkezett, szellemparipákon hajkurászó, hontalan ember (Peer) drámája és a nő (Solvejg) csodálatosan tiszta, tragikusan mély hűsége.

Peert — mint tudjuk — rongyosan, lezüllötten sem bántja az, hogy:

„Mi maradt meg a határból,
Nagyapádék vagyonából?"

Nem bántja, mert ő vadat űz, bejáratos a manók birodalmába s ha kell, az ólmot aranynak nézi, a fákat páncélos vitézeknek, ő maga pedig:

„Peer Gynt, a vezér, ragyogó lova van,
Zablája ezüst, patkója arany.
Keztyűs keze ékes a kardhüvelyen,
Suhog a köpenyeg, bélése selyem..."

Amolyan felhőn nyargaló falurossza ő, akinek „tette nincs, csak szája van." Az az ember, aki önmaga alatt vágja a fát; nagyobbra tartja magát mindenkinél, varázslattal kacérkodik, lányokat szöktet, szellemi lényekkel cicázik, önvád gyötri, menekül sajátmaga és mások elől, mocsokba mászik és a tisztaság után áhitozik! Önző ködlovag, aki azonban két lényt mégis nagyon szeret: Aasét és Solvejget. Az anyát és az ideált! Aasét elveszti, tengerekentúlra megy, de Solvejg várja, bevárja visszatértét és így fogadja:

„Mert én sohasem éltem magamért,
lelkem boldogan benned s érted élt.
S te is vágytál, hogy bennem élj, tudom,
csak valami elgáncsolt az úton,
de én értetlelek és vártalak."

Tehát csupa izgalom, túlfütöttség, néhol érthetetlen (így is, amúgy is magyarázható) lelki lökések adják meg ennek a szellemi drámának a lényegét és azt a különös varázshegyet, amelyen színésznek és rendezőnek át kell rágni magát, ha színpadra kerül a „Peer Gynt."

*

A Nemzeti Színház a költői dráma felújításánál elsősorban színészi produkciót és rendezői bravúrlehetőséget látott. Mi a beszámolónkat a fordítással kezdjük, mert ez a legtöretlenebb, egész és tiszta munka. Áprily Lajos hatalmas költői átültetésénél a természet áhitatába merült. Peerben — filozófián és a fantasztikus cselekményeken túl — a természet lobog a legerősebben! Fák, virágok, növények, zuzmók, hegyek és lápok, a szél sóhajtásából feltámadt hegyi szellemek zengik itt a vad, félkótya legénnyel azt az ősi kapcsolatot, amely az embert a földhöz köti és örök rabságba ejti. És Áprilynál jobban kevés költőnk érzi át, mit jelent életünkben a természettel való kapcsolat. Zene és muzsika ez a fordítás! Megkap és lenyügöz, szivet és lelket dobogtat Peer minden monológja (a nagyapai ház víziója, a hanga-virágos réten feltámadó királyi álom, a hagyma-monológ) és a nagy jelenetek lirai ereje, mint amilyen a Solvejggel való találkozás, a csodálatos utazás Aase anyóval, a dovrei kavargás és a hazatérés minden egyes stációja. Igazi költő, nagy verselő klasszikus műve az új „Peer Gynt." Több mint fordítás, a magyar nyelv zengése, muzsikája!

*

Németh Antal nem állt könnyű feladat előtt, amikor a rendezésnél a teljes drámát egy egészen új felfogásban akarta a Nemzeti Színházban bemutatni. A színpad: kötött terület, szélessége nagyobb, mint a mélysége, Ibsen drámája pedig lirai és majdnem irreális elképzelés, túl időn és téren, túl a kötöttségen. Álom és valóság! A sziklák néha valóban sziklák, a hegyek, a fák is azok, de sokszor csak súlytalan „jelzések", semmint szemmel nézhető valóság! Például a dovrei birodalom inkább megkivánta volna a teljes meseszerűséget, mint a műbazaltok nagyon is szemnek való tömbjeit. Elmaradhatott volna a megafonon recsegett „Böjgen" futbalpálya-hangja és talán a süllyedő hajót is másként lehetett volna megoldani, mint úgy, hogy a hajó a messzeségben robban, a luftballon pedig az orrunk előtt pukkan el! De nézzük talán most már azt, ami nagy érdeme Németh Antalnak és nagy eredménye a rendezésnek. Hiába lesznek majd egyesek, akik azt panaszolják fel, hogy felesleges az összes jelenetek (kivéve a második rész 20-ik jelenetének) előadása; nincs, dehogy is van ezeknek igazuk! Hiszen a darab eléggé szaggatott és a kihagyásokkal nagyobb lyukak tátongtak benne a régebbi előadásokon. Fontos volt, szükség volt már az egész „Peer Gynt"-re! Viszont az is igaz, hogy ez a bőkezűség az egyes helyeken magával ragadja a tehnikázást, előtérbe dobja a színpadot, észrevétlenül mozitrükkökre csábit és a költészetet is vetiteni akarja! A műben való elmélyülés azonban ott lobog az egész rendezésen és csak egy lépés, a sallangok eldobása kell, hogy ennél a szép, fantáziás rendezői munkánál a néző megkapja — a tökéletest! A színpad fanatikusa Németh Antal, mindent adni akart elképzelésének bőségszarujából, — de miért hagyta ki a második részben a 20-ik jelenetet?!

*

Komoly eredménye az előadásnak, hogy kaptunk egy olyan címszereplőt, aki a dinamikus erőtől kezdve egészen a legmélyebb szívhangokig szólaltatta meg és támasztotta fel a norvég legényt! Jávor Pál már egy-két évvel ezelőtt, a Thomas Pen előadásán felvillantotta, hogy másra vár, többre érdemes és már akkor kirugta maga alól a heje-hujázó Nosztykat, pereputtyukkal egyetemben! Csak éppen nem nyúltak hozzá, pedig ime: itt van az ő nagy Peer Gynt-alakitása, egy remekbe formázott színpadi figura, szertelenségeinek megbocsájtó bájával, félelmetes vadságával. Olyan szépen mondja Jávor a szöveget, mintha muzsikálna és olyan tartalmat ad játékával a szerepnek, sőt sokszor a többi szereplőnek is, hogy valóban csak a legnagyobb elismeréssel lehet szólni felejthetetlen játékáról. Az a színész ő, aki nem kíméli magát: sistereg tőle a színpad, amikor a dovrei éjszaka sötétjében a hangokkal csatázik! Gobbi Hilda Aase anyójánál nem lehet jobbat, igazabbat sem elképzelni. Gobbi tovább mélyült, ezúttal elhagyta a rikácsoló, mármár szabványba fulladó, öregasszonyos hangját és valóban Aaset teremtette a színpadra, a bolondos, hiszékeny, csupaszív, magányos öreganyókát. Szeleczky Zita Solvejgje szép, mint a mese, finom, mint a költészet, csak a hangocska kezd túl gyenge lenni és a mondatai már a zenekar felett elfolynak, elenyésznek! Rápolthy Anna különösen második jelenetében volt kiváló, Balázs Samu megérdemelten kiugrott Dovre apó szerepében, Olthy Magda, Major Tamás, Onody Ákos, Várkonyi Zoltán, Ujlaky László, Kenessey Ferenc és Vándory Margit szépen csinálta a rábízott feladatot. Az eszténás lányok közül helyén volt Eőry Kató és Bornemisza Éva, annál kevésbé Biró Anna, aki nehézkesen mozog. A zenekart Paul Tibor vezényelte, a hangulatos tájképeknek beillő díszleteket Jaschik Álmos tervezte.

Dékány András

*

(Apáthy Imre és *Lehotay* Árpád Peer Gynt alakításáról vasárnapi bemutatkozásuk után, keddi lapunkban számolunk be.)

A „Madarász" bemutatója

Bübájos, fülbemászó dallamok csendülnek fel ebben a kedves német filmoperettben, melyet a magyar *Bolváry* Géza rendezett nagy igyekezettel és szeretettel. A régi békevilág élete és alakjai elevenednek meg az Alpesek gyönyörü vidékein játszódó történetben, amely annakidején *Zeller* operettmuzsikája révén világhiressé vált. Az édesbús szerelmi jeleneteket a mellékszereplők, Hans *Moser* és Theo *Lingen* derüs és kacagtató játékkal tarkítják s rajtuk kívül Marte *Harell*, Dorit *Kreisler* és Leo *Slezák* gondoskodnak a sikerről. Az új filmet az Ufa mutatja be szerdán az Uránia-filmszínházban.

Tangóharmonikák
Gramofonok
Rádiók
és az összes hangszerekről árjegyzéket küld

Beszélgetés egy világhirü Ausztrália-repülővel, aki filmrendező lett

Berlin, május 10.

Akik az aviatika eseményeit figyelemmel kisérték az évek folyamán, ismerik Hans Bertram nevét. Ez a kitünő német repülő távrepülési rekordot csinált, amikor Berlinből Ausztráliába repült. Ezzel is világhirnevet szerzett volna, de a repülés furcsa epizóddal végződött. Hans Bertram ugyanis nyomtalanul eltünt. Hetek teltek el, amikor egyszerre valahol Ausztrália egyik kisvárosában lerongyoltan, kiéhezetten megjelent. Kiderült, hogy kényszerleszállást kellett végeznie az ausztráliai kontinens egyik lakatlan területén, ahonnan négyheti vándorlás után tudott csak kulturált területre jutni. Természetesen a világ összes lapjai hódolattal irtak a kitünő repülőről, aki nemcsak a levegőben, de a szárazföldön is bizonyosságot tett hallatlan energiájáról.

Ez az energia ma is él benne, de most más téren érvényesíti. *Filmrendező lett.* Ezen az új pályán is hü maradt azonban első szerelméhez, a repüléshez. A német birodalom és a német megszállt területek minden mozgószínházában *zsúfolt házak mellett pergetik Hans Bertram első nagyszabású repülőfilmjét, a „Lützow-légiraj" című drámát, amelynek főhősei pilóták, aviatikus-tisztek, katonák, sőt az egész légiraj.* A filmet — a Tobis-filmgyár berlini központjához érkezett jelentések szerint — eddig egymillió ember nézte meg. E páratlan érdeklődés alkalmával Hans Bertram természetesen nagy ünneplésben részesült és ebből az alkalomból kereste öt fel Berlinben az Uj Magyarság tudósítója, akinek az új rendező a következő nyilatkozatot adta új filmjéről:

— Nem vagyok önhitt és szerénytelen ember, nem szeretek dicsekedni, hanem dolgozni, de bevallom, hogy reméltem filmemnek ezt a nagy sikerét. Reméltem pedig a témája miatt. A heti híradók dokumentumokat mutatnak be a légi harcokról, de csak tényeket látunk. Azt, hogy miképpen szállnak fel a repülőrajok, *miképpen közelítik meg a célpontjaikat és miképpen eresztik le a bombáikat. De azt, hogy miképpen hatnak, soha nem láthattuk.* Ehhez szakértők által megrendezett játékfilmet kellett készíteni. Ez a játékfilm a „Lützow-légiraj". Tüzvész és romok a következményei a légitámadásoknak, halál és rémület tükröződik az ellenfél arcán, de azt a híradók már nem mutatják. Ebben a filmemben bemutattam az embereknek az arcát is, akik a légitámadást végigélik. Itt nemcsak repül a fényképezőgép a német repülőgépekkel, hanem a földön is működik a repülőgépek célpontjai között.

— Természetesen *ahhoz, hogy a légiháború emberi arcát is megmutassam, mesét kellett építenem.* Ez a mese a légiraj katonáit harc közben és harc után mutatja be, A *„D. III. 88."* című repülőfilm, amely a mult évben aratott nagy sikert, *a repülők iskoláját mutatta be, ez pedig arról ad számot, hogyan válnak be a pilóták akkor, amikor a hazának szüksége van rájuk.*

— A Lützow-légiraj lengyelországi harcai adják meg a nyitányát a minden részében igazi emberi történetnek, a kicsendülése pedig az Anglia elleni élet-halálharc. A pomerániai légikikötőből áthelyezték a légirajt a Fries-szigetekre és a Visztula helyett az Atlanti-óceán vize csillog a gépek alatt. Egy convoy megtámadása egyik fénypontja a filmemnek. Ezeket a felvételeket egészíti ki az az izgalmasan érdekes, minden izében emberi dráma, amely a repülőrajok legénységének és tisztjeinek bajtársiasságát, bátorságát, komoly emberi jellemvonásait hangsúlyozza és mutatja be. *Nem híradót forgattam, hanem emberi drámát, amelynek tulajdonképpen csak díszlete a háború,* de ennél a díszletnél színesebbet, érdekesebbet és változatosabbat még soha filmen nem használtak fel.

— *A filmet mi irtuk, mi gondoltuk el, de tapasztalataink és tudásunk alapján.* Én magam is a pilóták között élek, a lengyel hadjáratot végigszolgáltam, amit bemutatunk, az valóban realisztikus valóság. Bizonyos, hogy éppen ez a valóság teremtette meg a film németországi sikerét.

* **Megnyilik a szabadkai színház.** A szabadkai városi színházban rövidesen megkezdődnek az előadások, 1918 óta először magyar nyelven. A Szabadkán élő magyar színészek ugyanis a színművészeti kamarától ideiglenesen engedélyt kaptak előadások tartására. Az állandó színtársulatot később szervezik meg. A város lakossága nagy örömmel várja a magyar előadásokat.

BALLONKABÁT BRÜCK Bálvány-u. 2
Rigler mellett

ERRŐL VAN SZÓ!

Bagdadi képek

Felső kép: Tigris-part
Alsó: Utcai kép
Jobbról: Harun al Rasid-utca

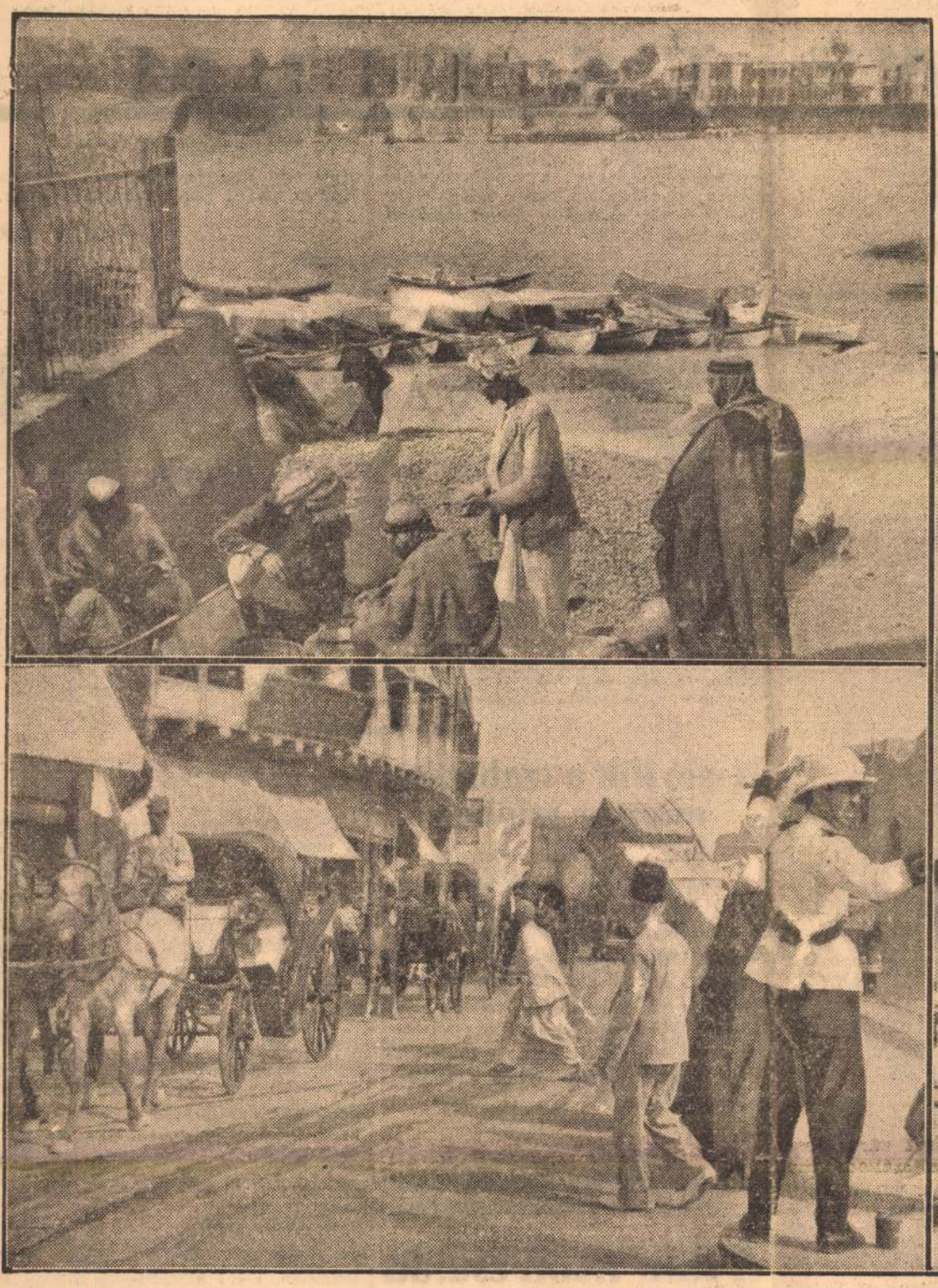

A német megszálló csapatok egy részének felváltása olasz csapatokkal Görögországban és Jugoszláviában

Berlin, május 10
(A Pest berlini szerkesztőségének telefonjelentése)

A Berliner Börsenzeitungnak az a sugalmazott cikke, amely a német-török visszonnyal foglalkozva többek között leszögezte, hogy Törökország meg lehet győződve arról, hogy »Németország megértése Törökország méltósága, biztonsága és létérdekei iránt olyan tényező, amelyre Ankara mindig számíthat, akár kis, akár nagy kérdésekről van szó«, foglalkozik Németország és a Balkán viszonyával is. Ezirányú fejtegetéseinek az a lényege, hogy még egyszer megállapítja:

Németország területi szempontból érdektelen a Balkánon.

Ebben az összefüggésben meg kell említenünk, hogy az illetékes német tényezők kijelentették: még nem állnak rendelkezésre részletek arról,

miként történik meg a német csapatoknak olasz csapatok által való felváltása Görögországban és Jugoszláviában is.

Hozzátették azonban, hogy a felváltás a megfelelő követelményekhez fog igazodni és

nem lesz általános jellegű.

Politikai körök ebből az utóbbi megjegyzésből arra következtetnek, hogy azért mégis a német megszálló csapatok nagy részének visszavonására lehet számítani.

O. von H.

DIABETIKUS (Cukorbeteg) **főzőtanfolyam** kezdődik e hó 12-én Budán. A tanfolyam 6 hetes, minden hétfőn és csütörtökön d. u. 5—8-ig. Tananyag: a cukorbeteg-ételek elkészítésének gyakorlati elsajátítása. A tanfolyam sikeres elvégzése után a résztvevők bizonyítványt kaphatnak. Tandíj anyagmegtérítéssel együtt 26 P. Beiratkozás naponként 9—1-ig és 5—7-ig a II., Batthyány-utca 8. igazgatói irodában. Telefon: 151-860.

— A MAGYAR HIRLAPIRÓK ORSZÁGOS NYUGDIJINTÉZETE új gyüjtési csekklapszámot kapott. Az új szám: 44.575. Mától kezdve ilyen számú csekklapon, vagy postautalványon küldje be adományát az ujságirók nyugdijintézetének (Budapest, VI., Andrássy-út 101.).

Átlag 25 százalékkal emelkedik a szappan ára

A hivatalos lap mai száma közli az árkormánybiztos rendeletét, amellyel szabályozta a pipere- és a borotvaszappan gyári, viszonteladói és fogyasztói árát. *A rendelet, amely a mai nappal lép hatályba, ezeknek a szappanoknak árát mintegy 25 százalékkal magasabban állapítja meg.* A közönség a drágább áron számított szappant előreláthatóan *csak két nap mulva vásárolhatja, mert addig tart, míg a kereskedők minden egyes szappanfajtára az új árakat kiszámítják.*

Éjszakai légiriadó Berlinben

Berlin, május 10
(A Pest berlini szerkesztőségének telefonjelentése)

Mára virradó éjszaka Berlinben légiriadó volt.

Az angol légi támadás iránya és célja

Berlin, május 10
(Német Távirati Iroda)

A május 10.-ére virradó éjszaka ellenséges repülőgépek behatoltak *Északnyugat- és Délnyugat-Németországba.* A támadás súlypontja nyilvánvalóan Délnyugat-Németország ellen irányult, ahol *több repülőgép robbanó- és gyujtóbombákat dobott egy nagyvárosra.* Az okozott kárról még nincs végleges jelentés. Számolni kell azonban azzal, hogy a támadásnak áldozatai vannak a lakosság körében.

Az Észak-Németországba behatoló ellenséges gépek közül *néhányan elérték a birodalmi fővárost.* Egy sűrűn lakott negyed fölött bombákat dobtak le. Katonai kár nem keletkezett. Ezzel szemben *bérházak pusztultak el és több polgári személy életét vesztette vagy megsebesült. (MTI)*

— 200 éves jubileumát ünnepli a régi budapesti 32-es háziezred. A Mária Terézia nevét viselő volt cs. és kir. 32-ik gyalogezred május 18.-án, vasárnap rendezi hagyományos ezrednapját, akkor ünneplik meg az ezred alapításának 200 éves jubileumát. Délelőtt a Belvárosi plébánián 10 órakor szentmise lesz, amelyet dr. Folba János ny. vezéresperes pontifikál. Utána díszmenetben vonul a 32-esek terén lévő szoborműhöz, ahol a főváros nevében Szendy Károly polgármester mond ünnepi beszédet. Kiosztásra kerül a 32-esek rokkantjai között az ezredalapítvány jövedelme. Bajtársi összejövetel az ünnepély után a Micheler vendéglőben, Práter-utca 42.

KOPROL KOPROL csokoládés hashajtó 12 fillér

SZINHÁZ ÉS FILM

PEER GYNT

A Nemzeti Színház mai felújítása

A drámairodalom nagy költői között talán egy sincs, akinek művei annyira szervesen összefüggő, *egyetlen*, zárt egészet alkotnának, mint Henrik Ibsenéi. *Oedipus király* a teljes Sophoklest, *Macbeth* szinte a teljes Shakespearet magában foglalja. *Misanthrope*-ban egész Molière benne kacag — a könnyesordulásig. Ezeknek az íróknak szellemi arculata nyilván akkor sem mutatna különösebb elváltozást, ha több munkájuk nem is maradt volna ránk. Ibsennél éppen fordítva áll a dolog. Nem mondom ugyan, hogy egyik munkája sem képviseli őt méltóképpen, (hiszen ennek épp az ellenkezője igaz) de bizonyos, hogy a *teljes* Ibsen, az ibseni lélek *egésze* csak összes műveinek foglalatában tükröződik igazán hiven. Érezte ezt ő maga is. Azért írta élete alkonyán egybegyüjtött munkái előszavában, hogy ha költészetéről s annak minden jelentős fázisáról *hamisítatlan* képet akar kapni valaki, ne sajnálja a fáradságot és tekintse át írói munkásságát a maga csonkítatlan egészében.

Egy darabja őt mindig csak részben, mondhatnám egyoldalúan prezentálja. A *Trónkövetelők*, a *Császár és Galileus*, a *Brand*, vagy a *Peer Gynt* shakespearei epikuma még nem sűríti bele a drámát a sophoklesi sorstragédiáknak abba a tömör konstrukciójába, amelyet később Ibsen új életre támasztott (legtökéletesebben a *Kísértetek*-ben), a végzetet helyettesítő *mult* beállításával pedig tartalmilag is megújított. A költőt és gondolkodót ezekben a darabjaiban még nem ejtette foglyul a drámai és színpadi formaművészet, a matematikai pontosságú szerkesztés varázslata, a tökéletességnek az a klasszicizáló vágya, amely végül az *Epilógus*-ban tetőzött s olyan tragikusan teljesedett be, hogy a művész, alkotása kedvéért, megölte magában az embert, feláldozva a lényeget a formának.

A *Peer Gynt*, éppúgy, mint a két évvel előbb, 1865-ben íródott *Brand:* drámai költemény s inkább *költői*, mint *drámai* alkotás. Térben és időben kötetlenül csapongó, valóság szintjéről a képzelet felhő-járásába emelkedő, szimbólikus kalandsorozat, amelyben nyoma sincs a későbbi analitikus drámák multtat felfejtő módszerének. A dráma csupán a *lelki átalakulás* belső síkján jelentkezik benne, (ami egyébként minden igazi dráma sine qua non-ja) de így is mintegy a változó képek *közé* szorítva s rendszerint *készen* előbukkanó, szakadozott formában. Peer Gynt nem »fejlődik« folyamatosan. Ugrásszerű változások során kerül újra meg ujra elénk, mint a régi filmek »kihagyásokkal« mozgó figurái. A hangsúly tehát itt nem a drámai szerkesztés szigorúságán, hanem a költészet szabad szárnyalásán, a jelképes ábrázolás *eszmei* telítettségén van, — akár a *Faust* második részében.

Pusztán gondolati elemeit tekintve, a darab *többszólamú*. Alaptémája előbb az igazság-hazugság, majd az állati önzés *(»manó, elég légy önmagadnak«)* s az önfeláldozó emberi önzetlenség (Ase és Solvejg) szembefeszülő, kettős tételében csendül ki. Abban a kontrasztban, amely tulajdonképpen Peer Gynt drámai küzdelmének ébrentartója és belső mozgatója a kezdetben *reális*, utóbb tisztára *elvont* értelmű, allegorikus jelenetek láncolatán keresztül. A két tétel-pár aztán Ibsen legjellegzetesebb »erkölcsi követelményének«: a *kötelességnek* uralkodó szólamában találkozik össze. Ezt a szörnyű szót nálánál többször és nagyobb nyomatékkal alig írta le költő. Az ember első kötelessége az, — hirdeti Ibsen — hogy *ember* legyen s minden körülmények között *azonos* önmagával.

Peer Gynt, az átlag-ember, aki még a rosszaságban sem tud *nagy* lenni, épp az önmagához való hűség ellen vét, amikor megtagadva önmagát, félember, félmanó-sorsot vállal és a pénz, a kéj, a hatalom hiú ábrándképeinek kergetésében fecsérli el életét. Nem követ el tán komoly bűnt, de elmulasztja *hivatásának* betöltését. Kiváltkép pedig a »légy önmagad« kötelező erkölcsi parancsáról feledkezik meg. Ezért vár rá meddő és üres élete végén a Gomböntő kanala — méltó bünhödésül. A »fületlen pitykét«, amely nem mert egyéniség lenni, *tömeggé* önti át majd a halál és sírjára odaírhatják: Itt *senki* sem nyugszik! A rettegett véget azonban Peer mégis elkerüli. Az utolsó pillanatban — s ez itt a negyedik, zárószólam — megmenti őt a hűtlenül elhagyott, de titokban mindig visszasóvárgott, *örök női eszmény*. Peer, aki »homlokán a hivatás bélyegével« mocsárban tévelygett, mégsem merül le a »ködök honába«, mert Solvejg »hitében, szeretetében és reményében« élt ő *valósággal*, míg hazug, képzelődő lénye kinn bolyongott a világban. S most, a földrengető hajnalon, ez a szerető s szeretett *ideál* veszi karjaiba és ringatja el. Solvejg, az egyetlen és igazi, akinek tiszta szerelme végső kihangzásában az anyai önfeláldozás önzetlen szeretetével egyesül. *(»Ringatlak én és őrködöm, Aludj s álmodj én gyermekem.«)*

Ez az eszmei többszólamúság nem mindenben válik javára a darab érthetőségének. Különösen, ha tekintetbe vesszük némely jelkép tagadhatatlan homályosságát is. Bár a fővonalak elég világosan kivehetők a *Peer Gynt*-ben, bizonyos részletek mégis elmosódnak s mint a túlegyéni gondolkodásra való rejtvény egy-egy kockája, megfejtetlenek maradnak a néző előtt. Főleg a vezetőszólamok *belső összefüggésének* tisztázása okoz szinte legyőzhetetlen nehézséget. A *Faust* második része e tekintetben mindenesetre világosabb. Viszont — valljuk be — kevésbé költői. Ezen az ibseni »homályosságon« nem sokat segített magának a költőnek utólagos simítása, »magyarázó« betoldása sem. A csodálatos szépségekben gazdag drámai költemény igazi tehertételét: az *eszmei bőség zavarát*, lényegében érintetlenül hagyta. Mindezt figyelembe véve, kétszeres elismeréssel kell adóznunk *Aprily* Lajos művészi fordításának, amely — azonfelül, hogy vérbeli költő munkája — a szöveg nem egy eddig ködös foltját földeríti. Az új *Peer Gynt* versei könnyedén, tisztán zengenek, stilizáltságukban is őrzik az élőbeszéd közvetlenségét és a drámai fordulatosság lüktetését. Aprily nyelve ízes, magyaros és pár aranyszeplőt nem tekintve, hibátlanul tökéletes.

Az előadás — *Németh* igazgató ambiciózus és nagy külső apparátust mozgató rendezésében — egyetlen szünettel, két részre osztva, harmincöt színen játszik. Mindkétfajta tagolás fárasztó s nem túlságosan válik javára a darabnak, amely így sem lesz sokkal világosabban értelmezett, mint régebbi »húzásos« alakjában volt. Viszont, Grieg kísérőzenéjétől terhelten, mértéktelenül elnyúlik és ugyancsak próbára teszi a néző türelmét. Őszintén szólva: a második rész közepe felé már a legelszántabb érdeklődés is menthetetlenül ellankad. A rendezés különben beéri a látványosság felfokozásával, amire itt bő alkalom kínálkozik. Mozival tetézi a színházat, külön »fénypontokká« avatva a Dovre-barlang jelenetét, Anitra táncát, az élethíven megcsinált hajótörést és Peer bolyongását az égett erdőben. Más szóval: *színjátszás* helyett inkább *színjátékot* ad. Kitetszik ez abból is, hogy a címszerepet *Jávor* Pálra bízta, akinek ez a komplikált, nehéz feladat egyáltalán nem való. Az ő derék Peer Gyntje, minden jószándékú igyekvés ellenére sem jut túl a szimpla komédiázáson s legtöbbször a verset is csak tüdővel győzi. (Annál érthetetlenebb ez a szereposztásbeli félrefogás, mert a Nemzeti ma, legalább »papírforma« szerint, mindenkép ideális Peer Gynttel rendelkezik — *Timár* József személyében.) *Szeleczky* Zita kedves és finom, de kissé igénytelen Solvejgje mellett, komoly elismerés illeti *Gobbi* Hilda szélsőséges érzelmi ellentétek hánykódása közt is mértéktartó Aseját, a többi szereplő népes együtteséből pedig *Olty* Magdát, *Lukács* Margitot, *Major* Tamást és *Balázs* Samut.

A zenekart *Paul* Tibor vezényli, a díszletek *Jaschik* Álmos, a jelmezek *Nagyajtai* P. Teréz ízlését dicsérik.

Kárpáti Aurél

Bajor Gizi

A FÖLDÖNFUTÓ VÁROS

Bajor Gizi és Karády Katalin az új Zilahy-filmben

Karády Katalin

Június elején kezdődik meg a Hunniában *Zilahy* Lajos nagy érdeklődéssel várt új filmjének forgatása. *Zilahy* Lajos *A földönfutó város* című nagysikerű regényéből, amely a világháborút követő menekülések társadalmi és eszmei zürzavarát ábrázolta mesteri módon, új filmet készít, amelyet sajátmaga rendez. Az új *Zilahy*-film rendkívüli érdekessége, hogy két női főszerepe van, amelyre a kiváló író *Bajor* Gizit és *Karády* Katalint szerződtette. A férfifőszerepet *Jávor* Pál fogja játszani, míg az epizódszerepeket a magyar filmgyártás legnépszerűbb kipróbált művészeire bízta. Az új Zilahy-film a jövő idény legparádésabb magyar filmeseményének ígérkezik.

Megnyílik a szabadkai magyar színház

Szabadka, május 10

A szabadkai Városi Színházban 1918 óta először rövidesen megkezdődnek a magyar nyelvű színházi előadások. A Szabadkán levő magyar színészek ideiglenes engedélyt kaptak a Kamarától, hogy előadásokat tarthassanak. A szabadkai állandó színtársulat későbbi megszervezését a Kamara hajtja végre. Szabadka lakossága nagy örömmel várja a magyar színházi előadásokat.

Zenekari est

A *Székesfővárosi Zenekar* rendkívüli mesterbérletének harmadik hangversenyét a szerepléstől utolsó pillanatban lemondó *Karl Schuricht* helyett *Josef Krips*, a multkori *Liszt—Hubay*-est vendégkarmestere vezényelte. Az eredetileg műsorra tűzött *Mozart Esz-dur szimfóniát* és az *A-dur hegedűversenyt* megtartotta műsorán, változás csupán az est második felében állt be, ugyanis *Csajkovszkij IV. szimfóniája* helyett a *VI. (Pathétique) szimfóniát* választotta. *Krips* lehetőleg igyekezett egyéniségének megfelelő műveket fölvenni műsorába, egész beállítottsága láthatólag a zenei finomságok, a halk megnyilatkozási formák felé vonzzák.

Az *A-dur* hegedűver... *Végh* Sándor szólaltatta meg, áhítat... szép, meleg tónusban, azzal a lenyügöző játékos stílussal, álomszerű finomságokkal, amely feltétlenül szükséges *Mozart* zenei problémáinak élethű megvalósításához. **(v. j.)**

Mai filmkritika

A Robinson-család

Radius

Amerikai film. Alapgondolata: a háború feszültségétől ernyedt lelkek vágyakozása a nagy kikapcsolódás után. Ott élnek, vadon és korlátlanul, az apán kívül mindannyian hazavágyva, de mikor a mentőhajó évek múltán kiköt, a két öregebb fiú is csak nehéz lélekkel szánja el magát az útra, a többiek pedig örökre ott maradnak.

Az első és utolsó rész a befejezés kedvéért odacsapott, kissé kényszedett dolog: valaminek a darab elején és végén is történnie kell. A történet zöme azonban, a londoni család élete és lelki átalakulása a buja szigeten: rendezést, mesét, megjátszást nézve, egyaránt jó. Az az egy óra, amíg ez a rész pereg, nemcsak megmenti, hanem lenyügözővé teszi a filmet. Edna *Best* és Thomas *Michel* önfeledten szórja tehetségét. Freddy *Bartholomew* is értékeset alkot, eddigi játékmodorától meglehetősen elütő szerepében.

Van a filmnek néhány viharjelenete, amely olyan szép, újszerű és tökéletes, hogy már csak emiatt is érdemes megnézni a Radiusnak ezt az új darabját.

A kísérőzene tragédiája: ennyire vérszegényen, egyhangúan és szerényen észre sem tudja vétetni magát ilyen dinamikus filmben, mint a *Robinson-család*. **(s. f.)**

* **A Magyar Művelődés Háza igazgatósága közli, hogy a május 10.-iki *János vitéz* gyermekelőadás pontosan délután ½3 órakor kezdődik.**

* **Neográdi Kelety Magda** zongoraművésznő e hó 13.-án, kedden *Cézár Franck Preludium, choral és fugáját* adja elő a rádióban.

RÁDIÓNAPTÁR

Szombat:

19.20 Képzelt utazás olasz muzsikusoknál (Budapest I.)
21.00 »Holicsi Cupido«, vígjáték a studióból (Budapest I.)
17.45 Szórakoztató zene (Budapest II.)

Vasárnap:

19.45 »A tizedik kérő«, közvetítés a Vígszínházból (Budapest I.)
16.00 Magyar nótadélután (Bpest II.)
19.00 A Koncert Tangóharmonika Zenekar (Budapest II.)

A Vigszínház nem mutat be t bb ujdonságot az idei szezónban

Harsányi Zsolt és Hunyady Sándor zenés játékának, A tizedik kérőnek rendkívüli arányokban kibontakozó sikerére való tekintettel a Vígszínház igazgatósága tegnap elhatározta, hogy az idei szezonban több ujdonságot nem mutat be. A bérlők számára azonban tartozik még egy darabbal és erre vonatkozólag úgy határozott, hogy a világirodalom egyik leghíresebb szatirikus komédiáját, Bernard Shaw Nem lehessen tudni című vígjátékát bemutatja május végén. A tizedik kérő előadássorozatát fogja élénkíteni a shawi komédia. Ez a reprize lesz a Vígszínház idei szezonjának utolsó produkciója, amit A tizedik kérővel együtt bizonyára a nyári derekáig műsoron fognak tartani.

SZINHÁZ

Lehár Ferenc Budapesten

beszél uj „foglalkozásáról"

A *Városi Szinház* kedd esti előadásának érdekes vendége volt. Az igazgatósági páholyban egy idős ur ezüstös feje tünt fel és sokan megismerték benne a világhirü magyar származásu zeneszerzőt: *Lehár* Ferencet. Lehár mostanában nagyon ritkán látogat el Budapestre és hogy most eljött, annak is külön oka van. Tavasszal lesz hetvenéves és ezt a jubileumot a világ minden részében, ahol a háboru mellett még szinjátszással is foglalkoznak, megünneplik. Budapest különös fénnyel és pompával akarja Lehár Ferencet ünnepelni és a legnagyobbsikerü operettjeiből Lehár-ciklust tervez a Városi Szinház. Születésenapján *Lehár* vezényelne Budapesten.

A *Tisztességes Anna* cimü operett első felvonásának szünetjében elbeszélgettünk Lehárral. Arra a kérdésre, hogy dolgozik-e mostanában uj Lehár-operetten, igy felelt:

— *Ó nem, egyáltalában nem szerzek mostanában zenét,* mert megváltoztam és a zeneszerzőből — mondatnám *menedzser lett.* A multban sohasem törödtem darabjaim elhelyezésével. Mindent rábiztam a kiadómra, most azonban *én nyitottam egy kiadócéget,* tizenhárom alkalmazott dolgozik benne és én vagyok a főnök. *Lehár-operettek és zenék elhelyezésével foglalkozunk.*

Hetvenéves korára tért át tehát Lehár erre az uj *„pályára"* és bár a hetven év egyáltalában nem látszik rajta, olyan pompás szinben van, mégis meglepetés, amit mondott.

— De azért foglalkozom zenével — folytatta mosolyogva —, mert sokat utazgatom Németországban, dirigálok és megnézem operettjeimet. Két nappal ezelőtt még *Wiesbadenben* vezényeltem egy koncertet és ma már Pesten vagyok. Nem értem, miért sietnek ugy engem minden tiz évben ünnepelni. Emlékezzenek csak vissza, amikor hatvanéves születésnapomon ünnepelni akartak, egyszerüen megszöktem és nem találtak sehol. Most is csak azt mondom, hogy ráérünk az ünnepléssel — majd ha nyolcvanéves leszek.

Lehár Ferenc ezután visszament páholyába és figyelt a szinpadra, ahol nem is olyan régen az ő világsikereit játszották.

Sauer

Igazán szégyenlem magam, de ujra nem irhatok mást, mint amit már tiz év óta minden esztendőben jelentek olvasóinknak. Csodálattal és a tényeket meg nem értve állunk a fizikai és szellemi csoda előtt, hogy ebben a korban, jelentősen tul a hetedik évtizeden, de azért mint fiatal férj, hogyan lehet emberi szervezet enyire friss, ruganyos, erőteljes, miképpen őrizhette meg szellem ennyire üdeségét, ötletességét, lelkességét. És ezt megállapitjuk annak ellenére, hogy *Schumann Karneváljának* befejezése, a *Davidsbündlerek indulója* ezuttal nem harsogott olyan ellenállhatatlan erővel, mint ahogyan ezt a nagyszerü zongorástól már máskor hallottuk.

De milyen jelentéktelenség ez a kis ellenvetés a szépségnek és gyönyörüségnek azzal a kimerithetetlen áradatával szemben, amivel a zongorának ez az apostola szinte elárasztotta a *Vigadó* termeinek ezernyi közönségét. Kaptunk ismét kantilénákat, dallamokat olyan melegséggel, olyan érző lélekkel megrajzolva, hogy mikor szerzőik lelkében megszülettek, akkor se lehettek költőiebbek, szivből fakadóbbak. Megcsodáltunk ritmusokat, melyek dobogtak, pattogtak akkor is, ha nem a vezető szólamokat jellemezték, hanem ha esetleg szerényen elbujtak egy-egy kisérő figurációban. Csilingeltek, bugyborékoltak, pezsegtek a passageok, futamok, trillák, könnyedén, játszva, mint a tovasuhanó szellő. Csillogott, sziporkázott, tréfált *Sauer* Emil szellemessége. Csapongott uri önkénye, de mindig tökéletes izléssel azt az érzést keltve, hogy másképpen nem is lehet, mint ahogyan ő tőle halljuk.

Uralkodott minden stilus fölött. Döbbenetes hatással épitette fel a nagy *Bach* egyik fiának felfokozásait. Kacagva bosszankodott *Beethovennel* együtt az elveszett garas miatt és a farsang minden szinét elénk varázsolta *Schumann* elgondolása nyomán. De igazán mégis akkor emelkedett a legmagasabbra, mikor *Chopin* müveire került a sor. Itt szegény már előadásának leirására minden jelző. Ugy játszott, ahogyan csak *Sauer* Emil tud.

A müsor végeztével az est folyamán elajándékozott ráadásokat megtoldotta még eggyel. Azután a tomboló tapsviharra bundában jött ki a dobogóra. Igy integetett zsebkendőjével a közönség felé jelezve, hogy ma már nem lehet többet.

s. gy.

Ki tekintendő hivatásos szinésznek?

A szinészkamarai felvételek egyik fontos szempontja természetesen az, hogy a felvételért folyamodó *valóban szinész legyen,* vagy más kapcsolatban álljon a szinházzal. Ha ez kétséges, a Kamara a jelentkezőt elutasitotta, vagy arra kötelezte, hogy *felvételi vizsgát* tegyen a Kamara keretében megalkotott bizottság előtt. Értesülésünk szerint egy konkrét ügy kapcsán most ugy döntöttek, hogy azok, *akik tagjai voltak a Szinészegyesületnek, minden további igazolás nélkül hivatásos szinészeknek tekintendők.* Ha más akadálya nincs a felvételnek, akkor az ilyen jelentkezőket nem lehet visszautasitani.

Halló!

— Itt Bordy Bella beszél.

— Mit táncol az Operaház ujdonságában?

— A „Pázmán lovag" cimü vigoperában, amelynek szerdán lesz a bemutatója, a második felvonásban nagy táncszámom lesz. Ez a felvonás Mátyás király udvarában játszódik és ott különféle táncokat mutat be a balletkar. Lesz valcer, polka és egy nagyszabásu magyar tánc, amelynek Csányi Lászlóval mi vagyunk a szólistái. Gyönyörü korhü kosztümök rajzanak a szinpadon: nagyszerüen illenek a népi motivumokból összeszőtt stilizált magyaros balletthez.

— Más tervek?

— Nemsokára vidéki turnéra indulok, amelynek során a nagyobb városok szinpadain vendégszerepelek. Karácsony után uj magyar film főszerepét fogom eljátszani.

SZLOVÁKIA
TÁTRA ◆ FÁTRA

sporttelepei és gyógyhelyei **első, nyugodt téli idényt** biztositanak. Felvilágositással szolgál — valutaigénylés, **vizum soronkivüli beszerzés,** szobarendelés stb. —

Szlovákia Hivatalos Idegenforgalmi Képviselete: „Continental" Idegen- és Fürdőforgalmi Iroda kft. V., József nádor-tér 8. Telefon: 182-062.

CSORBATÓ — TÁTRALOMNIC

Függővasut a Kőpataki-tóhoz, 1750 m. Uj sport- és gyógylehetőséget nyujt.

Vizgyógyintézet — Inhalatórium

Asthma speciális kezelése. Magyarnyelvü kiszolgálás.

Jelentkezéseket elfogad:
SZLOVÁKIA HIVATALOS FÜRDŐFORGALMI IRODÁJA „Continental". V., József nádor-tér 8.

Zenevilág

Réthy Eszter, a bécsi állami operaház kitünő magyar énekesnője néhány napig Budapesten tartózkodott és ezalatt Lichtenberg Emil karnagy vezetésével a Messiás-oratórium próbáin vett részt.

*

Vaszy Viktor Karacsonyi kantátéját mutatják be az ünnepeken. A zeneszerző ezzel a kompoziciójával nyerte meg a székesfőváros Ferenc József-diját.

*** Karácsonyi hangverseny.** Közeledik már a karácsony és a *Székesfővárosi Énekkar* és a *Székesfővárosi Zenekar* kedden a Zeneakadémián megkezdette a karácsonyi hangversenyek sorozatát. *Lisznyai Szabó* Gábor orgonamüve vezette be az estet, majd *Deák-Bárdos* György szines, hangulatos Pasztorál-szvitjének bemutatója következett a szerző személyes vezetésével. Most adták először Budapesten Hugo *Wolfnak,* a zseniális osztrák dalszerzőnek „Karácsonyéj" cimü egyetlen nagyszabásu és igen hatásos karmüvét. Ezt a számot *Karvaly* Viktor dirigálta. (A szöveget, *Platen* versét, *Ottlik* Pálma forditotta le költői nyelven.) A programm utolsó számát, *Ádám* Jenő Magyar karácsonyát már szinpadi formájában ismeri a közönség. Néhány év előtt ezen a cimen az Operaházban adták osztatlan sikerrel. A szindarab részeiből állitotta most össze szvitjét a rendkivül tehetséges komponista és ezt maga vezényelte pompásan. Az est közreműködőiről az énekkarról, zenekarról, szólistákról *(Tamás* Ilonka, *Littasy* György, *Nagypál* László énekéről és *Pécsi* Sebestyén orgonajátékáról), valamint *Boros* Endre gyermekkórusáról teljes elismeréssel kell megemlékezni.

*** Előadóest.** December 6-án, szerdán este a pesti izraelita hitközség ifjusági csoportja Bethlen-tér 3. szám alatti disztermében Szabolcsi Lajos müveiből előadóestet tart. A bevezetőt Dési Géza mondja. Fellép: Ascher Oszkár, Fehér Artur, Kelen Dóra, Szigeti Jenő. A nagy érdeklődéssel várt est fél kilenckor kezdődik.

*** A Pillangó kisasszony az Operaházban.** Puccini vasárnap, december 10-én este bérletszünetben szinrekerülő dalmüvében először énekli a cimszerepet Orosz Julia. Pinkerton szerepében Pátaky Kálmán lép fel, Gere Lola lesz Suzuki és Hámory Imre a konzul. A darabot Rubányi Vilmos vezényli.

*** Miklós-nap a Vigszinházban.** A Vigszinház is kivette részét Horthy Miklós kormányzó névnapi ünnepségéből. A keddi előadás előtt vitéz Benkő, a szinház fiatal müvésze, lépett a függöny elé és lelkes hangulatu alkalmi verses köszöntőt mondott el. A közönség hosszasan és melegen éltette Magyarország kormányzóját.

Az utolsó pillanat

Heltai Jenő négy komédiája a Pesti Szinházban

Premier szombaton, december 9-én

Szombaton, december 9-én mutatja be a *Pesti Szinház*

HELTAI JENŐ

négy egyfelvonásos komédiáját

AZ UTOLSÓ PILLANAT

gyüjtőcimen. Különleges helye van a nagy iró életmüvében ennek a négy brilliáns szindarabnak. Nemcsak gyöngyszemei a szinpadi irásmüvészetnek, hanem teljes mértékben hordozzák *Heltai* jellegzetes költői erényeit, a humort és a derüs bölcseséget is.

I. **A FEKETE GOLYÓ**

cimü házassági bohózatban

GOMBASZÖGI ELLA

játssza a főszerepet, egy ferencvárosi házasságközvetitőt, *Bihary* József, *Tompa* Sándor és *Balogh* Klári társaságában.

II. **A FEHÉRRÓZSÁS UR**

cimü vigjáték egy hazalátogató külföldi magyar ur pesti éjszakája. Főszereplői

SOMLAY ARTUR,

továbbá *Gombaszögi* Ella, *Dán* Etelka, *Kőmives* és *Dózsa.*

III. **AZ ORVOS ÉS A HALÁL**

Emlékezetes sikere, bizarr témája, feszülő érdekessége indokolja a hires mesének, a kiváló iró egyik legnagyobb sikerü müvének felujitását. *Somlay, Somló, Dénes* György és *Kőmives* közremüködésével.

IV. **INTERJU,**

HONTHY HANNÁVAL

a mulatságos és frappáns főszerepben. *Perényi* László, *Sitkey* Irén, *Dán* Etelka és *Szepes* Lia a partnerei.

A darabokat *Horváth* Árpád rendezi.

A bemutatóra a pénztár már árusitja a jegyeket. (115-438 és 122-144.)

Rontó Pál

Kállay Miklós vidám játéka a Nemzeti Szinházban

„Mintha pásztortüz ég..." A Toldi-époszok előhangját éleszti fel hömpölygő alexandrinusaival a *Rontó Pál* mese. Iskolásemlékekből bontakozik *Kállay* Miklós uj darabja, ez a szép és ünnepi dolgozat, amélyen ott érzik a bicskával padba karcolt név, a jeles és a daci, a kikopott liceumlépcső s a fekete táblára felrajzolt irás: „Isten szeme mindent lát. El ne lopd a léniát." Diákkori felbuzdulás elkésett emléke ez a Rontó Pál, még abból a korból, mikor a gimnázium közepe táján valami szörnyü elkeseredés fogja el az embert, hogy a János vitézt elirta előle Petőfi, a Toldit Arany, Hárit, az obsitost Garay, a Ludas Matyit Fazekas, a Bolond Istókot többen is, még Benyovszky Móric gróf kalandor huszárját, a hires, nevezetes Rontó Pált is megénekelte egy széplelkü lovas generális: Gvadányi József grófot. Nem hagytak azok az utókornak semmit.

A mult iránti lázongás szakitja ki ezeket a legendás alakokat az époszokból. „János vitéz" Kacsóh Pongrác muzsikájával lett „a" magyar operetté. Hári meséjébe Kodály Zoltán lehelte a magyar nép lelkét. Ludas Matyi ludjai tavaly gágogtak a Nemzeti Szinházban és Mikulás napján nagyok és kicsik izléses csomagolásban kapják a cukros Rontó Pált. Ez az alak nem a nép képzeletéből pattant elő, mint Bolond Istók vagy János vitéz. Nem is olyan közismert, mint Toldi Miklós vagy Ludas Matyi. Gvadányi József gróf az uj népiesség feleszmélése előtt a magyar barokk-idők költője volt, a Nagy Beöthyben, vagy a Nagy Pintérben közös fejezet a Marssal társalkodó Murányi Vénus költőjével, Gyöngyösi Istvánnal. Mármár sorsszerü, ahogy Egernek, a barokki városnak szülötte, Kállay Miklós a barokkkori alakhoz nyul, a Hadik generális duhaj huszárjához, hogy a szinpadi reflektorok szines fényével keltse életre a pergamenten elsárgult mesét.

Rontó Pál nem népi Kukorica János, nem régi magyar erényeket felelevenitő Toldi, nem figurás Hári János és nem szociális igazságokért küzdő Ludas Matyi. Hogy mégis megállhasson mellettük, ettől is, attól is elcsen valamit: János vitéztől huszárhangulatot, Toldi Miklóstól a „repül a nehéz kő"-t, Hári Jánostól a császár leányát, meg ki tudja kitől még mi a fenét. Igy kikerekiti Benyovszky Móric gróf kalandos utját a lengyel szabadságharcon, a kamcsatkai fogságon s a madagaszkári fekete királyságon keresztül vissza egészen Egerig. Ott pihen meg és akkor hal meg, mikor csákósan és mentésen jön érte el a halál, mert a huszárral még a halál is csak huszár képében bir.

Rontó Pált „nemes eszmény" heviti. A „nemes eszmény" megtestesitője Hadik generális leánya. Ez az „ewig Weibliche" állandóan felbukkan s hol mint kamcsatkai hercegasszony, hol mint a madagaszkári négerek fehér királynője, hol mint verhovinai Vampir kiséri a kalandos hőst. De sündörög körülötte két veszedelmesebb alak is: a Halál és az Ördög. De mindkettőnek csak a szava veszedelmes. Mert nem ők csalják Rontó Pált a bajba, sőt ők azok, akik a Rontó Pál által felállitott csapdákba mindig beleesnek. Az ördög végül el is tünik, valószinüleg elvitte az ördög. A Halál pedig szövetséget köt Rontó Pállal és hogy a germán szellem is kapjon valamit, a háttér egére vetitett tejuton mint a Walhallába vágtató Walkürök robognak a mennybe Rontó Pál huszárai.

Lényegében moralitás Kállay Miklós mesejátéka Halállal, Ördöggel, Falánksággal. De ez a moralitás teljesen epikus és nem drámai. Rontó Pál nem küzd senki ellen, csak hadonászik, mint tréning idején a boxoló, akit rendszerint a saját maga által kilenditett tréning-labda vág kupán. A Halál meg az Ördög ártatlanul várják, hogy mikor vágnak ötvenet a feneükre, vagy mikor dobják kóterbe őket. Hadik gróf elérhetetlen leánya ugyanolyan kalandokon megy át, mint Rontó Pál és képekként közli, ami időközben a szinfalak mögött történt. Igy a mese, mindvégig epikus marad és állandóan „hirnök jő és pihegve szól". Pedig van benne minden: mézeskalácsszerü prológ, huszár-toborzó, haditörvényszék, verhovinai boszorkányüldözés, tatártánc, fogolylázadás, Sarkvidék, szerecsen tam-tam, Baklava, Robin Hood és mindenen tul olyan tohuvabohu, hogy Hollywood is megirigyelné. De semmi sem organikus, tehát nem drámai, hanem véletlen és esetleges, mint az elbeszélés. A lassan hömpölygő alexandrinusok, amelyek elkerülhetetlenül szószaporitáshoz vezetnek, még jobban kihangsulyozzák az epikai jelleget, amin nem segit az a körülmény sem, hogy Kállay Miklós finomszavu és jóizlésü költő.

Táray Ferenc, a rendező duskál a bőséges alkalmakban, de semmi tulzásra nem ragadtatja magát. *Jaschik* Álmos meseszerü, ötletes és álom-szép diszleteiben, *Vincze* Ottó hangulatos muzsikája kiséri az előadást, amelynek kedves, mulatságos hőse a pompás *Jávor* Pál. A hajnal-szép *Szeleczky* Zita törékeny álom marad mindvégig. Annál elevenebb a tüzről pattant *Somogyi* Erzsi és a hordóvá dagasztott, falstaffi *Tapolczai* Gyula. Megható, tragikus szerepében az igazérzésü *Olty* Magda. A két földöntuli alakot *Pethes* (Halál) és *Juhász* (Ördög) formálja emberré s a többiek közül *Várkonyi* Zoltán, *Rajczy, Pataki,* vitéz *Garamszeghy, Gózon, Matány, Gabányi* és *Bodnár* érdemel említést.

Mikulásnapi játék Rontó Pál. Nem illik elrontani.

P. A.

Hangversenyek

SERRANO HOLNAP!

A világhirü chilei dizőző estje az évad kirobbanó sikere lesz. Jegyek 1—6 P Rózsavölgyinél.

*

Dohnányi—Zathureczky—Kerpely trió-est **ma.** Z. 8. **Beethoven**-ciklus V. *(Koncert).*

*** Táncelőadás.** Feld Rózsi növendékeinek táncelőadása zsufolt nézőtér előtt zajlott le vasárnap a Zeneakadémián. A szereplők közül Tóth Emma, Békési Magda, Halász Ági tökéletesen, Kásztner Éva, Halász Pipi, Mészáros Márta, Honig Melitta, Solti Erika is méltán megérdemelték a nagy tapsokat. Az apróságok közül Ungár Ferike, Pap Alizka, Bürgermeister Ágika ragadtatták el a közönséget. Guttmann Éva, Madocsai Mihály, Szatmári Margit is ügyesek voltak.

SZINHÁZI MÜSOROK:

OPERA: Pázmán lovag (kezdete ½8). Diszelőadás.
NEMZETI: Rontó Pál (kezdete ½8). IV. bérlet.
NEMZETI KAMARA: Fejesen (kezdete 8).
VIG: Születésnapi ajándék (kezdete 8). C. bérlet.
FŐVÁROSI: Végrendelet (kezdete 8).
ANDRÁSSY: Finom család (kezdete 8).
DUNAPARTI SZINPAD: Uj vidám müsor (kezdete 9). Nyilvános főpróba.
FŐV. OPERETT: Pozsonyi lakodalom (kezdete 8).
KAMARA VARIETÉ: Kicsuda maga? (kezdete ½6 és ½9).
VÁROSI: Tisztességes Anna (kezdete 8).
ROYAL: Ki gyereke vagyok én? (kezdete ½9).
ERZSÉBETVÁROSI: Legyen ugy, mint régen volt (½6, ½9).
JÓZSEFVÁROSI: Mondj igazat, betörik a fejedet (½6, ½9).
KISFALUDY: Sonja (kezdete ½6 és ½9).
KOMÉDIA: Ki papája vagyok én? (kezdete ½9).

Hotel Imperial

Nagy idők filmje. — Mától a

Kamarában

11, 2, 4 óra mérsékelt } helyárak
6, 8, 10 óra rendes }

KÖZGAZDASÁGI UJSÁG

Hogyan alakult Magyarország kávé- és teafogyasztása 1929 óta?

A kormány közelmultban kiadott kávé- és tearendelete következtében a kávé- és teafogyasztás Magyarországon előreláthatólag erősen csökkenni fog, ami egyébként ezeknek a rendeleteknek a célja is volt, mert ugy a kávé, mint a tea csakis nemes devizák ellenében hozható be és igen nagy érdekek füződnek ahhoz, hogy az ezzel kapcsolatos devizaszükségletünk minél kisebb legyen. A kávé- és a teafogyasztás várható alakulása tekintetében figyelemreméltó támpontot nyujtanak a Statisztikai Értesitő erre vonatkozó adatai, amelyek Magyarország elmult tizévi kávé- és teafogyasztását ölelik fel.

Ezekből az adatokból kitünik, hogy 1929-ben egy főre eső kávéfogyasztás dekagrammban 42, 1931-ben 38, 1933-ban 26, 1935-ben 25, 1937-ben pedig csak 22 dekagramm volt. Az évek során fokozatosan csökkenő fogyasztás csak a mult évben emelkedett kisebb mértékben. Az elmult tiz év folyamán jelentkező visszafejlődés elsősorban arra vezethető vissza, hogy 1930-ban, majd 1933-ban a behozatali vámot 100, illetve 50 százalékkal emelték.

Hasonló csökkenés észlelhető a teafogyasztásnál is. 1929-ben az egy főre eső teafogyasztás dekagrammban 4.4, 1931-ben 3.4, 1933-ban 2.3, 1935-ben 2.5, 1937-ben pedig 2.4 dekagramm volt.

A kávé- és teaárak legujabb erőteljes emelkedése folytán ilyen módon a fogyasztás ujabb jelentékeny csökkenése várható. Ez a csökkenés a kávéházi és egyéb ipari felhasználásnál valószinüleg csak csekélyebb mértékü lesz, mig a fogyasztás erősebb visszaszoritása a magánháztartásokban várható.

Vámhivatali árverés utján értékesitésre kerülő áruk vételárának megállapitása

A vámjog szabályozásáról szóló törvény az árverés utján eladásra kerülő áruk vételárának megállapitásáról ugy intézkedik, hogy amennyiben az áruk az első árverésen az áruk becsértékéért nem értékesithetők, a második árverésen az áru becsértékének legalább hetvenöt százalékáért, a harmadikon pedig legalább ötven százalékáért adhatók el. A m. kir. Központi Vámigazgatóság legujabb rendelete most akként intézkedik, hogy *amennyiben az áru a fentebb emlitett körülmények között sem találna vevőre, azonban az árverés folyamán az érdeklődők részéről figyelembe vehető vételi ajánlat tétetnék, ugy az árverést vezetők a vételár további mérséklése iránt kötelesek előterjesztést tenni.* Az árverésen megvett áruk azonban nem mentesülnek az egyes anyagkészletek bejelentéséről és zár alá helyezéséről szóló kormányrendeletek hatálya alól.

Az Országos Mezőgazdasági Kamara közgyülése

Az Országos Mezőgazdasági Kamara 1939 december 7-én délelőtt fél tiz órai kezdettel tartja alakuló közgyülését a Magyar Vasuti és Hajózási Club helyiségében, (Budapest, VI., Csengery-utca 68.)

Az Unitas veszi át a visszacsatolt területek Phönix-biztositásait

A visszacsatolt területek biztositási kérdései közül még az életbiztositások dijtartalékainak átadása, továbbá a volt *Phönix*-biztositások átadásának a kérdése vár rendezésre. Az életbiztositási dijtartalékok ügyében a tárgyalások már megindultak és mihelyt ezek befejeződnek, *megtörténik a visszacsatolt területek életbiztositásainak átruházása,* ugyanolyan formában, mint ahogy a kárbiztositások átruházása annakidején történt. A *Phönix*-biztositások átruházása ügyében még nem történt döntés. A *Phönix* összeomlása után Csehszlovákiában ugyanugy, mint nálunk, egy társaság alakult a biztositások lebonyolitására. Ennek a társaságnak a visszacsatolt területeken fennálló biztositásait előreláthatóan az *Unitas Biztositóra* fogják átruházni, amely társaság nálunk is a *Phönix*-biztositások lebonyolitására létesült. Véglegesen azonban ebben a kérdésben csak az életbiztositási dijtartalékok kérdésének rendezése után fognak dönteni.

Az iparügyi miniszter korlátozó rendelkezései

A melasz forgalmának korlátozásáról az iparügyi miniszter rendeletet adott ki, amely szerint a cukorgyárak kötelesek melasz-készletüket a szeszegyedárusági igazgatóságnak bejelenteni s e készletek felett csakis a szeszegyedáruság utasitása szerint rendelkezhetnek.

Az olajosmagvak és az azokból előállitott olajok forgalmának korlátozásáról is rendeletet adott ki az iparügyi miniszter, amely szerint a kereskedők és az olajsajtolók kötelesek készleteiket az iparügyi miniszternek bejelenteni és azokat a repcemag, a repceolaj és a fehér naprafogómag kivételével a Futurának vételre felajánlani. Az átvételi árat az árellenőrzés kormánybiztosa állapitja meg.

Korlátozza az iparügyi miniszter a zsákok forgalmát is. Végül rendeletet adott ki a rézgálic-készletek kötelező bejelentéséről.

ÉRTÉKPIAC

A hét elejei barátságos irányzat kedden is folytatódott az értékpiacon és a megindult áremelkedéseket csak a nyereségbiztositó eladások lebonyolitása akasztotta meg. Ennek folytán a tőzsdeidő második felében az egész vonalon lemorzsolódtak az árfolyamok, anélkül azonban, hogy az ilyen módon felszinre került áresökkenések nagyobb méreteket öltöttek volna. Errenézve a legjellemzőbb, hogy a vezető értékek közül a Bauxit csupán egy pengős, a Köszén pedig 2.50 pengős árveszteséggel zárult. A realizálós hajlandóság érvényesülésén kivül az is hozzájárul az árszinvonal csökkenéséhez, hogy az üzleti forgalom eheti kétszeri megszakitása következtében a megszokottnál is nagyobbfoku tartózkodás mutatkozott. Tulajdonképpeni üzleti tevékenység változatlanul csak néhány vezető papirra korlátozódott.

A fixpiacon az irányzat szilárd volt. Az 1914-es fővárosi kötvények több mint 4 pengővel drágultak. Élénk kereslet mutatkozott a nem jegyzett értékek iránt is. A bankértékek piaca teljesen elhanyagolt volt.

ÉRTÉKTŐZSDEI ÁRFOLYAMOK

	Előző zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Nemzeti Bank	183.—	183—183 5	183.—
Első M. Bizt.	420.—	420	420.—
I. Pesti Gőzm.	13.40	13.45	13.40
Bauxit	220.—	223—219 75	219.—
Beocsini	13.75	—	13.50
Borsodi Szén	9.25	—	9.2
Szentlőrinci	5 80	—	5.80
Kohó	22.50	23.25—22.9	22.90
M Ált. Kőszér	375.50	380—373	373.—
Nagybátonyi	38 75	38.75—39	38.75
Salgó	39.—	39.3—38.9	39.10
Urikányi	36 50	37—37.25	37.—
Rigler	25.—	—	27.50
Egyver	43.—	42—40.5	41.—
Ganz	20.30	20.1—19.3	19.30
Magyar Acél	33.—	—	33.-
Rima	93.75	93.5—92.25	92.50
Schüller	27.—	—	26.—
Nasici	79.—	79.25—80.5	79.50
Duna-Száva	—.—	8	8.—
Levante	—.20	0.25	—.25
Nova	16.—	—	16.—
Trust	50.35	48.7—49 55	49.30
Államvasuti	—.—	7.5	7.50
Délcukor	95.50	96.15—96.35	96.25
Magyar Cukor	95 —	94.9—94	93.50
Georgia	23.50	23	23.—
Slummer	5.5—	54—55	54.50
Gschwindt	870.—	—	870.—
Polgári Sör	137.—	—	136.—
Gyapjumosó	3.70	—	3.60
Pamutipar	35.—	35	35.—
Óbudai	30.—	31	31.—
Chinoin	13 25	—	13.25
Mütrágya	42.50	—	42.50
Wander	77.—	—	77.—
Brassói	33.—	—	33.—
Gummi	58.—	57.9	57.75
Vasuti forgalmi	19.50	19—18 9	18.90
Telefon	8.80	—	8.80
1939. évi pjegy	100 —	100	100.—
1914. é. föv. 4.5%	320 50	324.75—325.25	324.75
1927. évi föv. 6%	98.—	97—98	97.75

Külföldi értéktőzsdék

NEWYORK. A keddi tőzsde egyenetlen irányzattal nyitott. Zárlat előtt nyereségbiztositó eladások voltak és a tőzsdeidő folyamán elért árnyereségek egy része veszendőbe ment. A zárlati irányzat tartott volt. Zárlat: **Allied Chemical 171.50 (172.—), Americ. Smelting 49.50 (49.25), Americ. Telephone 169.— (168.50), Americ. Tobacco 81.50 (81.75), Anaconda Copper 30.375 (30.25), Baltimore and Ohio 5.625 (5.75), Bethlehem Steel 79.50 (79.625), Canadian Pac. 4.50 (4.625), Chrysler Corp. 84.75 (85.—), General Electric. 38.375 (38.75), General Motors 52.625 (52.75), Intern. Telephone 4.50 (4.50), Newyork Central 18.— (17.875), Northern Pac. 9.25 (9.125), Pennsylvania R. 21.875 (21.875), Radio Corp. 5.75 (5.—), Standard Oils 44.25 (44.625), U. S. Rubber 38.125 (37.625), U. S. Steel 66.— (65.875), Westinghouse El. 109.50 (107.50), Woolworth Co. 38.— (38.625).**

VALUTAK ÉS DEVIZAK

A nemzetközi devizaforgalomban kedden nem történtek különösebb változások A belga zürichi jegyzése változatlanul 73.70 volt. A dollár árfolyama sem változott. A hollandi forint zürichi jegyzése 236.75 volt. Az angol font zürichi árfolyama 17.40 volt, a hétfői 17.41-gyel szemben.

*

VALUTÁK: Angol font 14.70—14.90, belga 62.35—63.05, kanadai dollár 340—345, cseh-morva korona (20 K-nál nagyobb cimletek kiv.) 11.45—11.80, dán kor. 72.85—73.65, dinár (500 és dináros cimletek kivét.) 7.60—7.90, dollár 378.70—384.30, francia frank 8.30—8.45, holland forint 209.55—202.55, leu (érme kiv.) 3.20—3.40, leva 3.30—3.60, lira (500 és 1000 lirás cimletek kivét.) 17.40—17.90, norvég korona 85.75—86.65, svájci frank 84.65—85.55, svéd korona 90.10—91.00, szlovák korona (20 K-nál nagyobb cimletek kivételével) 11.45—11.80.

DEVIZÁK: Amsterdam 200.95—202.55, Athén 3.625—3.655, Belgrád 7.82—7.88, Berlin 135.70—136.70, Brüsszel 62.63—63.07, Bukarest 3.41—3.44, Istanbul 268—271, Kopenhága 73.05—73.65, London 14.75½—14.90½, Milano 17.66—17.8864, Newyork 378.70—381.30, Oslo 85.95—86.65, Páris 8.37½—8.47½, Prága 11.79—11.93, Szófia 4.11—4.15, Stockholm 90.30—91.00, Zürich 84.85—85.55, Pozsony 11.79—11.93. — Devizakompenzációs felárak: magyar—német 18—19½; magyar—jugoszláv 46—47½; a török font felára 38—39½ százalék.

Külföldi devizazárlatok

AMSTERDAM. Berin 75.60, London 734.75, Newyork 188.37½, Páris 4.17, Brüsszel 31.10, Zürich 42.24½, Oslo 42.80, Kopenhága 36.42½, Stockholm 44.90.

LONDON. Newyork 4.02—4.04, Páris 176—177, Madrid 38.50 áru (nem hiv.), Amsterdam 7.52—7.58, Brüsszel 24.15—24.40, Milano 76.75 (nem hiv.), Zürich 17.80—17.95, Kopenhága 20.15 (nem hiv.), Stockholm 16.70—16.90, Oslo 17.50—17.70, Helsinki 225, Belgrád 165, Szófia 325, Bukarest 570, Lisszabon 138, Istanbul 515, Athén 540. — Leszámitolási kamatlábak: Bankváltó 3 hóra 1.18—1.25, Ia ker.-váltó 3 hóra 2.50—3.00, napipénz 0.75 százalék.

NEWYORK. London 3.90, Berlin 40.20, Madrid 9.95, Amsterdam 53.09, Páris 2.21¼, Brüsszel 16.53, Milano 5.05, Zürich 22.42½, Stockholm 23.82, Oslo 22.70, Koppenhága 19.32.

PÁRIS. London 176.62½, Newyork 43.80, Brüsszel 723, Zürich 985, Amsterdam 2329, Oslo 896.50, Stockholm 1044.

ZÜRICH. Páris 9.86, London 17.41, Newyork 446, Brüsszel 73.70, Milano 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.75, Stockholm 106.15, Oslo 101.30, Kopenhága 86.10, Szófia 5.40 áru, Belgrád 16.00 áru, Athén 3.40 áru, Istanbul 3.50 áru, Bukarest 3.40 áru, Helsinki 8.90.

Budapesti gabonatőzsde

A keddi gabonatőzsdén a gabona- és terményfélék közül csak buzában alakult ki készárupiaci forgalom. A rozs-, árpa-, zab- és tengeripacon teljes volt az üzlettelenség, azonban ennek ellenére az árjegyzőbizottság a zab árát 5 fillérrel emelte, amely igy most 19 25—19.50 pengő között variál. *Buzából* három tételeben összesen 750 métermázsa kelt el 20 95 és 21.20 pengős hivatalosan megállapitott métermázsánkénti egységáron, budapesti paritásban. A *magpiac* forgalma elég élénk volt. Tökmagból 300 métermázsa 31.00 pengővel köttetett Békéscsaba paritásban, mig csillagfürtből azonban mindössze 15 métermázsa cserélt gazdát 21.00 pengős árfolyamon, budapesti paritásban. Lóheremagból 155 métermázsa köttetett 150.00—210.00 pengő közötti métermázsánkénti árfolyamokon. A lucernamagpiac forgalma több mint 400 métermázsa volt és az árfolyamok 200.00—310.00 pengő között variáltak. A *rozspiacon* egyébként a forgalom már huzamosabb idő óta a legszükebb keretek között mozog. *A termelői kinálat a fő rozstermő vidékeken igen csekély.* A Nyirségben ugyanis árukinálat egyáltalán nincs, sőt már itt is keresnek tételeket, mert a nyiri rozsfelesleg jelentékeny részét az utóbbi időben a szeszgyárak mind felvették és a prompt rozs kereslete a közeljövőben még élénkebb lehet. Hazánk második legfontosabb rozstermővidékén: Pest megyében a rozstermés idén gyengén sikerült, ugyhogy komolyabb mennyiségü fölös készletek már itt sincsenek. Ami áru mégis piacra kerül, a kisalföldi származék és főleg a Komárom—Dunaszerdahely vonal vidékéről való. A nagymalmok és a szeszgyárak kereslete ezzel szemben változatlanul élénk s egyes dunántuli gazdaság is vásárolna megfelelő kinálat esetén rozsot kommenciós célra.

A *határidőpiacon* a keddi üzletnapon sem fordult elő kötés és a márciusi terminusu rozs zárókurzusának pénzárfolyama változatlanul 15.73 pengő.

KÉSZÁRUPIACI JEGYZÉSEK

TÉNYLEGES KÖTÉSEK. BUZA: 150 q 21.20 Bp p, 150 q 20.95 Bp p, 450 q 20.95 Bp p. — TÖKMAG: 300 q 31.— Besaba. — CSILLAGFÜRT: 15 q 21.— Bpest. — LÓHERE: 10 q 203.— Bpest, 25 q 210.— Bpest, 21 q 15.— Bpest, 25 q 205.— Bpest, 10 q 195.— áll., 20 q 196.— Bpest, 15 q 150.— áll., 20 q 150.— ab Léva. — LUCERNA: 11 q 252.— Bpest, 3.5 q 220.— áll., 50 q 310.— Bpest, 10 q 310.— Bpest, 6 q 310.— Bpest, 50 q 307.5 Bpest, 25 q 307.— Bpest, 30 q 300.— Bpest, 7 q 265.— Bpest, 5 q 210.— Bpest, 5 q 262.5 áll., 7 q 257.5 Karcag, 16 q 260.— Bpest, 30 q 300.— Bpest, 20 q 305.— áll., 10 q 305.— Bpest, 4 q 265.— Bpest, 4 q 265.— Bpest, 4 q 200.— áll., 100 q 310.— Bpest, 10 q 305.— Bpest, 15 q 240.— Léva.

HIVATALOS BUZAÁRFOLYAMOK. Tiszavidéki, felsőtiszai, duna-tiszaközi, fejérmegyei, dunántuli, kisalföldi 77 kg 19.95, 78 kg 20.45, 79 kg 20.75, 80 kg 20.95.

EGYÉB HIVATALOS TERMÉNYJEGYZÉSEK. ROZS: pestv. 15.10—15.35, más származ. 15.30—15.55. — TAK.-ÁRPA: Ia 17.60—17.85, középminőség 17.10—17.35. — SÖR-ÁRPA: kiváló 21.30—22, prima 20.25—21, sörárpa 19.60—19.85. — ZAB: elsőrendű 19.35—19.50, középminő. 19.25—19.35. — TENGERI: tiszántuli 17.45—17.60, egyéb áll. 16.50—16.65. — ÖRLEMÉNYEK: korpa 14—14.1, 8-as liszt 16.1—16.6. — MAGVAK ÉS HÜVELYESEK: köles, fehér 32—35, vörös 28—28.5, egyéb 27.5—28, káposztarepce 40—41, tökmag, kisszemü 31—31.5, olaj, dohos 30—30.5, mák (kék) 132—135 lencse: nagy 36—47, közép 27—33, kicsi 23—26, bab: fehér, dunai 30.5—31.25, dunántuli 29.25—29.75, felsőmagyarországi 29.25—29.75, gömbölyü és hosszu fürjbab 33—35, barnabab 31—35, tarkabab 26.5—28, lucernamag nv. 230—260, ólomz. fb. 305—310, lóheremag nv. 140—155, ólomz. fb. 200—210, bíborheremag 65—75, bükköny, tavaszi 32—35, szőszös 41—44, csillagfürt 16—17.

LISZTÜZLET. Buzaliszt: dara 38.35—39.35, 0g 37.35—38.35, 2, 36—39.5, 4, 33.75—34.75, 5, 31.5—32.5, 6, 26.5—28.5, 7, 19.25—20.25. — Rozsliszt: 0 29.15—31.15, 0-1. 26.40—28.15, I. 20.40—22.15, II. 17.65—18.65.

ERŐTAKARMÁNYPIAC. Árpakorpa 14.5—15, konkoly 12—12.5, konkolydara 13.5—14, lenmagpogácsa 15.5—16, napraforgópogácsa 13.5—14, repcepogácsa 10—10.5, melasz 7.5—8, borsóhéj 12—13.

Külföldi gabonatőzsdék

CHICAGO. A terménypiacokon kedden az irányzatra fagykárokról érkező jelentések és a meglehetősen élénk vételi érdeklődés gyakoroltak döntő befolyást. A winnipegi szilárd irányzat is ösztönzőleg hatott, ugyhogy a végirányzat az egész vonalon szilárd volt.

	Kedden nyitás	Kedden közép	Kedden zárlat	Kedden zárlat P	Hétfőn zárlat	Hétfőn zárl. P
	cent	per bushel		per q	cent per bush.	per q
BUZA:						
dec.	94.25	94.75	96.—	20.10	93.50	19.57
május	90.50	90.875	92.75	19.42	89.875	18.82
julius	87.875	88.375	90.375	18.93	87.25	18.27
TENGERI:						
dec.	53.625	53.875	54.25	12.18	53.25	11.95
május	55.125	55.25	55.625	12.48	54.75	12.28
julius	55.25	55.125	55.625	12.48	54.625	13.15
ROZS:						
dec.	—.—	57.75	59.75	13.41	56.75	12.73
május	57.75	58.—	59.625	13.38	57.125	12.82
julius	57.75	57.875	59.—	13.25	56.875	12.76

WINNIPEG. Buza: dec. nyitás —.— (76.—), közép 78.25 (75.—), zárlat 79.— (76.25); máj. nyitás 80.75 (80.375), közép 82.625 (79.50), zárlat 83.375 (80.50); jul. nyitás 83.75 (81.75), közép 83.875 (80.75), zárlat 84.75 (81.875).

NEWYORK. Buza: North Manitoba 93⅜/s, őszi kemény 119½/s, őszi vörös 114⅞/s. Rozs: western 79½ cent per bushel. Liszt: 5.20—5.30 cent per barrel.

BUENOS-AIRES. Buza: dec.-febr. 7.00, márc. 7.80. Tengeri: dec. 7.00, jan. 7 25, febr. 7.41. Zab: febr. 5.10. Lenmag: márc. 16.35 peso.

ROSARIO. Buza: febr. 7.50, márc. 7.60. Tengeri: dec. 7.00, jan. 7.00. Lenmag: febr. 16.00, márc. 16.10 peso.

BÉCS. A keddi terménytőzsdén nyugodt forgalom mellett nem változtak az árak.

UJVIDÉK. Az irányzat lanyha, a forgalom közepes volt. Jegyzések 100 kg-ként: Buza: bácskai és ujvidékkörnyéki 184—185, szerémségi 182—184, szlavóniai 183—185, bácskai, tiszai uszályból 188—190. Bácskai tengeri indiai paritásban 138—139, bánsági 135—136, bácskai, uj, indiai paritásban 110—111 dinár.

KÜLFÖLDI ÁRUTŐZSDÉK

CUKORTŐZSDE. (Newyork.) Cuba centrif. prompt 2.95 (2.95), jan. 1.79 (1.79), márc. 1.90 (1.89), máj. 1.93 (1.92), jul. 1.96 (1.94), szept. 1.99 (1.98) cent per libra. Az irányzat jóltartott volt.

GYAPOTTŐZSDÉK. (Alexandria.) Sakellarydis fully good fair jan. 17.43, márc. 17.20, máj. 17.20; felsőegyiptomi ashmuni dec. 14.34, febr. 14.54, ápr. 14.75, jun. 14.65, okt. 14 15; Giza: jan. 15.35, márc. 15.76, máj. 15.97, jul. 16.07 talari per kantar. — **(Newyork.)** Északamerikai fully middling loco 10.33 (10.31), dec. 10.14 (10.12), jan. 10.07—10 08 (10.08), febr. 9.96 (10.07), márc. 9.86—9.87 (9.87), ápr. 9.70 (9.62), máj. 9.55 (9.56), jun. 9.40 (9.40), jul. 9.25 (9.23—9.24) cent per libra. Az irányzat tartott volt.

KÁVÉTŐZSDE. (Newyork.) A locopiac irányzata tartott. Rio: loco 5½; Santos: loco 7½. A határidőspiac irányzata tartott. Rio: dec. 3.65, márc. 4.24, máj. 4.26, jul. 4.28, szept. 4.30 cent per libra. Az árfolyamok névlegesek. Santos: dec. 6.08, márc. 6.22 névl., máj. 6.31, jul. 6.36, szept. 6.38 cent per libra.

SERTÉS- ÉS ZSIRPIAC. (Chicago.) A zsirpiac irányzata szilárd. Árak: sertészsir dec. 6.02, jan. 6.12, márc. 6.50, máj. 6.67½ cent per libra. Élősertés: könnyü 5.45—5.65, nehéz 5.20—5.40 cent per libra.

FÉMTŐZSDÉK. (London.) Az irányzat ónban nyugodt. Ón standard és 3 hóra 230, lesz. árf. 230. Nemhivatalos jegyzések: clevel. öntöttvas 78½ névleg, réz strong sheets belföldi 86, nikkel belföldi 190—195, külf. 180—185, aluminium belföldi 110, külföldi 95, antimon reg. 90—96, platina 185, higany legalacs. és legmag. 128 dollár, antimon reg. kinai 75—77 névleg, Wolfram-érc 50—60 névleg, fehérbádog 30—32, vörösrézsulphat legalacs. és legmag. 25, rudezüst prompt 23⅜/s, késb. száll. 23⅜/16, finomezüst prompt 25¼, késb. száll. 25⅞/16, arany 168/—. — **(Newyork.)** Straits ón loco 51.75, 30—90 napra 50.50, horgany loco 6.00, ezüst rudban 34¾, Newyork réz loco és elektrolyt loco 12.50, prompt száll. 13.00—13.10, 30—90 napra 13.00, aluminium loco 20, nikkel loco 20, nikkel loco 35, fehérbádog 5, vas Northern pennsylvániai kohóból 26½. Bostonból 24½, öntöttréz loco 12.37½ pénz, lake copper 12.50, platina 37—40, ólom loco Newyork 5.50, East. St. Louis 5.35.

PIACOK

BUDAPESTI NAGYVÁSÁR

Felhozatal: vasuton: 6 vagon burgonya, 2 káposzta, 1 hagyma, 2 alma, 1 citrom, 7 narancs, 2 mandarin, 1 maróni és 33 vagon vegyes darabáru. Érkezett még: 105 őstermelőkocsi és 9 autó; rendelt áru: 76 kocsi és 16 autó; kertészkocsi: 6. Élő baromfit 126 ketreccel, vágottat 505 mm-t, tojást autókon 92 ládával hoztak fel. A felhozatal kielégitő, a forgalom gyenge. A gyümölcspiacon növekszik a déligyümölcsök forgalma. A friss gyümölcsök ára változatlan, a maróni és a narancs ára javult. A burgonyapiacról hiányzott a nyári rózsa és a Gülbaba. A zöldségfélék közül olcsóbb lett a petrezselyem és a vegyes zöldség. A zöldfőzelékek piacán tovább drágult a sóska és a karfiol. A fejes és piros káposzta drágult, a kel valamivel olcsóbb lett. A hütőházi tojás 1.85-ig drágult. Az élő baromfi lanyha, csak a pulyka ára emelkedett. A vágott tyuk, csirke és lud drágult, a pulyka valamivel olcsóbb lett. A nagybani árak a következők:

GYÜMÖLCSÖK: alma 18—78, körte 30—90, aszalt szilva 90—1.26, szőlő 90—1.30, naspolya 20—50, gesztenye 46—1.00, dió, héjas 1.00—1.15, dióbél 3.30—4.00, mogyoró, héjas 1.70—2.00, mogyoróbél 2.60—3.40, mandula, héjas 50—2.80, mandulabél 2.80—4.50, füge, koszorus 85—90, zsákos 85—1.50, ládás 1.30—2.00, narancs 78—90, mandarin 1.12—1.20, citrom, 100 drb, 3.00—8.00 pengő. — BURGONYÁK: őszi rózsa 8.6, Ella 8, kifli 16, Krüger 7.1, Woltmann 7.1 fillér. — ZÖLDSÉGFÉLÉK: petrezselyem 16—26, sárgarépa 8—12, karotta 10—18, vegyes zöldség 14—18, kalarábé 10—16, cékla 8—14, zeller 14—24, fekete retek 8—14, vöröshagyma 9—11, fokhagyma 12—20, torma, erős 25—35, hazai nemesitett 40—80, kapor, csomója 10—20, póré 10—15, petrezselyem zöldje 10—15, hónapos retek 4—100 fejes saláta, drb. 3—8, endivia 10—16 fillér. — ZÖLDFŐZELÉKEK: sóska 60—70, paraj 16—26, karfiol, leveles 22—24, tisztitott 36—40, sütőtök 9—10, kelbimbó 60—90, fekete gyökér 60, madársaláta 1.00—1.50 pengő. — KÁPOSZTAFÉLÉK: fejes káposzta 13—16, kel 8—16, piros 26—40 fillér. — GOMBA: champignon 1.60—2.20 pengő. — TOJÁS: friss 2.30, hütőházi 1.85, meszes 1.70 pengő. — ÉLŐ BAROMFI: tyuk 1.20—1.35, csirke 1.30—1.60, kacsa 1.40—1.45, lud 1.20—1.40, pulyka 1.40—1.60 pengő. — VÁGOTT BAROMFI: tyuk 1.35—1.65, csirke 1.10—2.40, kacsa 1.20—1.50, lud 1.20—1.45, pulyka 0.80—1.40 pengő. — VAD: nyul, bőrben, kg. 0.90, drb. 3.50 pengő. — TEJTERMÉKEK: teavaj 2,90—3.30, főzővaj 2.50, tejfel 90, tehéntúró 60—85, kevert túró 1.30, juhtúró 1.50—1.60, emmenthäli 2.40—3.00, trappista, zsiros 1.70—2.20, sovány 1.30 pengő. — HÜVELYES-, TERMÉNY-, FÜSZER- ÉS GYARMATÁRUK: lencse 40—58, feles borsó 38—40, bab, fehér, nagyszemü 46—48, mák 1.44—1.48, kömény-mag 2.50—3.00, pörkölt kávé 26.80—28.80, tea 54.00—58.00, őrölt paprika, csemege édes 4.20—4.30, édes nemes 3.80—3.90, félédes 3.10—3.30, rózsa 2.60, erős 1.60, rizs R. J. I. 82 fillér.

CSARNOKOK

Vásárcsarnokok és nyilt piacok kicsinybeni árainak jegyzése: HUSNEMÜEK: Borjuhus: comb 240—390; marhahus: rostélyos, felsál 160—260, leveshusok 100—200; serteshus: karaj 200—250, comb, lapocka, tarja 168—208, oldalas 150—170, zsirszalonna 148—162, háj 168—176, zsir 168; juhhus: hátulja 120—160, eleje 98—130; élő baromfi: tyuk, drb. 220—380, csirke 100—280; tisztitott baromfi: tyuk, kg. 150—200, csirke 180—300, kacsa, hizott 150—180, lud 140—170; hal: ponty, élő 140—240. — TOJÁS: tea, drb. 15—17, főző, kg. 205—250. — TEJTERMÉKEK: teavaj 320—360, tehénturó 60—90, tejfel 110—120. — ZÖLDSÉGFÉLÉK: vegyes zöldség 20—26, sóska 70—90, paraj 20—36, kalarábé 14—20, vöröshagyma 14—16, fokhagyma 18—32, fejes káposzta 16—20, kel 16—22, savanyu káposzta 30. — BURGONYÁK: nyári rózsa 13—14, Gülbaba 12—12, Ella 9—11. — GYÜMÖLCSÖK: alma 30—120, körte 36—120, szőlő 100—160, gesztenye 88—120 fillér.

BORPIAC

A borpiacon tartott árak mellett élénk a kinálat. A felkinált borokból a jobb minőségek egyelőre vevőkre találtak. Az ünnep előtti rendes bevásárlási forgalom alakult ki, amelynek során jobb 11—12 fokos borokért 2.2—2.6, illetve 3 fillért fizetnek Malligand-fokonként, minőségek szerint. Svájc és Németország felé ez év végéig szóló kötésekre történő szállitásokkal nagyobb forgalom van.

ÉLŐÁLLATPIAC

Budapesti sertésvásár. Előzőnapi maradvány 230 darab keddi felhajtás 235, összesen 465 darab; eladás 359, eladatlan 106 darab. A vásári állományból angol hussertésfelhajtás 121 darab. Az irányzat változatlan. Árak: uradalmi zsirsertés páronként 340 kg-on felül 92—98, 340 kg-on alul 83—90, szedettsertés Ia 70—82, angol tőkesertés 89—94, angol sonkasertés IIa 80—92, exportzsir márkázott vágóhidon átvéve, csomagolás nélkül 160, félsertés szalonnával Ia 127—134, IIa 120—127, félsertéshus Ia 135—142, IIa 128—135, hátszalonna 20 kg-os 142—149, hátszalonna 28 kg-os sózott 153—155, háj 148—160, szalámihus 140—145, belföldi zsir 158—160, sertésbelsőrész 90—100, sertésbél, gyomor 120—130, töpörtyü Ia 150—160, IIa 30—32 fillér kg-ként.

Budapesti hus- és hideghusvásár. Husvásár: Készlet: 180 darab nagymarha (eladás 95), 823 borju (473), 258 birka (188), 14 bárány (14). Az irányzat lanyha. Árak: tehén egészben 132—142, hátulja 144—150, eleje 124—126, szegye 128, ökör egészben 150—156, hátulja 172—176, eleje 132—136, szegye 150, ökör és tehén egészben 106—126, hátulja 114—134, eleje 100—116, szegye 110—116, csontozniváló 70—84, borju ölött bőrben Ia 124—136, IIa 110—122, borju eleje 96—104, lebőrözött 80—90, hátulja Ia 150—156, IIa 136—148, juh ölött nyuzott Ia 80—90, IIa 60—78, zsiger 50—60, faggyu 50—90, csont 30—40, marhafej (½ fej) 100—125, orr és köröm 50, láb 4 darab 100—150, pacal egészben 100, marhabél 300—350, borjufodor egészben 40—45, juhbél 100—107, marhavér (1 tál) 30, bárány 120—130 fillér kg-ként. — Hideghusvásár: Készlet: 19 darab nagymarha (eladás 19), 2 növendék (½), 355 borju (340), 47 félsertés nyuzott (47), 231 félsertés szalonnával (231), 172 süldő (172), 212 malac (212), 310 kg. sertészsiger (310), 75 kg. marhazsiger (75). Az irányzat lanyha. Árak: csontozniváló 44—74, növendék 65 borju ölött bőrben Ia 118—124, IIa 96—116, félsertés szalonna nélkül 110—122, szalonnával 100—128, süldő 90—136, malac 100—160, sertészsiger 60—90, marhazsiger 40 fillér kg-ként.

Budapesti borjuvásár. Felhajtás 606 darab. Az irányzat vontatott. Árak: borju Ia 75—79, IIa 65—74, IIIa 46—64 fillér kg-ként.

— Fajgyalázásért egyévi fogházra ítéltek egy zsidó vaskereskedőt. A budapesti büntetőtörvényszék Kristóf-tanácsa pénteken tárgyalta Horovicz Béla üveg- és vaskereskedő bűnperét, aki ellen az ügyészség fajgyalázás vétsége miatt emelt vádat. Zárt ajtók mellett folytatta le a bíróság a bizonyító eljárást, majd a nyilvánosság előtt hirdette ki az elnök az ítéletet, amely szerint a bíróság bűnösnek mondotta ki Horovicz Bélát a vád szerinti cselekményben és ezért egyévi fogházbüntetésre ítélte és azonnali letartóztatását elrendelte. Az ítélet nem jogerős.

— A diákok is közreműködnek a veteményeskertek megművelésében. Szendy Károly polgármester és a diákkaptár-szövetség az üres telkek mezőgazdasági megművelésével kapcsolatban felhívással fordult a fővárosi telektulajdonosokhoz, akiknek figyelmét felhívja arra, hogy a sikeres vitamintermelés négy tényezőtől függ: van-e elegendő munkaerő, szerszám, vetőmag és a termelők rendelkeznek-e szakértelemmel. A tulajdonos, ha lehetséges, családjával együttmaga ássa fel a kertjét. Ha ez lehetetlen, forduljon a telkéhez legközelebb eső középfokú iskola diákkaptár-felügyelőtanárához és ajánlja fel telkét feles megművelésre. A vetőmagot, vidéki szokás szerint, a telektulajdonos adja. Ásót, kapát, gereblyét lehetőleg a telektulajdonos szerezzen. Ha azonban nem tud szerszámot beszerezni, igényeljék azt a tanulók a diákkaptár-szövetségtől: V. Nádor-utca 24. A diákkaptár-szövetség számára 150 négyzetméterre számított vetőmag egységcsomagokat készítettek. A csomag tartalma borsó, bab, petrezselyem, sárgarépa, hónaposretek, cékla, továbbá szegélynek napraforgó és metélőhagyma. A diákkaptár ezer pengő pályadíjat tűzött ki a kertészkedő iskolák számára.

Közvélemény-kutatás

Mit szól a szappanhoz?

A holló

Én csak évente egyszer használom, a fiammal kapcsolatban. Egyébként — amint már szólni szoktam a röfrénben — sohasem.

A szappan:

A kérdéshez hozzászólni habozom.

Az arab:

Igen, tőlünk származik. Elegendő utalni a bölcs kálira, no meg arra, hogy arabszám árulják.

A rejtegető:

Azért nincs, mert van.

Churchill:

Na, ezt a szerecsen Crippset is jókor kell mosdatnom.

A barátnő:

Változatlanul szapulok.

Bolsi:

Hát ez meg mi?

A rákmondat:

Adósom a mosóda.

Ágnes asszony:

A legnagyobb bajban vagyok.

Alsófehér-megye:

Hm.

A biztos úr:

A szappan fordítottja a lumpnak, aki előbb ázik el és azután írjuk be a könyvbe.

Pilátus:

Fontos cikk!

Salgó úr:

Talán üljünk oda ahhoz a sarokasztalhoz.

A lúg:

Aki már, az nyer.

Robinzon:

Szabad Pénteknek szappanozni.

A szevillai borbély:

Igen, ketten vagyunk igénylők, én és a „Szöktetés a puszerályból".

A közmondás:

Ki, mint veti ágyát, olyan a törülköző.

Krőzus:

Pszt és most idenézzen: két kiló színszappan...

Egy szellem:

Szerencsére éjfélkor minden lepel fekete.

Hófehérke:

Kistükröcském, mondd meg nékem, hol van szappan e vidéken?

Emlék:

Majd csak elmosódom... — **undi** —

Halálozás

Id. *Horkay* Barnáné, szül. sasi *Szabó* Anna nyugalmazott református lelkipásztor felesége 60 éves korában április 14-én Nagyszőllősön elhúnyt. Április 16-án temették.

Horkay Judit 18 éves korában április 14-én Nagyszőllősön elhúnyt. Április 16-án temették a református egyház szertartása szerint.

Özv. köpeci *Nagy* Lajosné, szül. lécfalvi *Bodor* Irma 83 éves korában április 14-én Csepregen elhúnyt. Április 15-én temették a római katolikus egyház szertartása szerint.

Színház, Film, Művészet

Jelzőtűz

Bemutató a Madách Színházban

A darab szerzője, Robert *Ardrey* flamand (?) író jelzőtűzzel kívánja megmutatni az irányt azok számára, akik a világ zürzavarában nem képesek a helyes utat megtalálni. Előrebocsátjuk, hogy aki rábízza magát, menthetetlenül eltéved. Olyan szellemi útvesztőbe kerül, amelyen maga a szerző sem tud eligazodni.

A titokzatos író mondanivalóit bizarr színpadi történet keretébe helyezi, amely a valóságos élettől távol, a képzelet síkján mozog. A feleslegesen és unalmasan hosszúra nyujtott első felvonás bemutat egy fiatalembert, aki egyedül él a lakatlan szigetre épített világítótoronyban s csak havonta egyszer látogatja meg az ellenőr és barátja, a pilóta. Megtudjuk, *hogy a fiatalember zseni, a Hearst-lapok főmunkatársa volt* s most azért él itt a toronyban, *mert a diktátorok és demokraták egyaránt fegyverkeznek, hol itt van háború, hol amott, az emberiség vesztébe rohan, elpusztítja a civilizációt s nincs, aki meggyujtsa számára az iránytmutató jelzőtüzet.* Ezért feladta azt a világot, amin nem lehet segíteni, elvonul egy olyan korszakba, amelyben a szabadság eszméi ébredeztek s a multban keresi a jövendőt.

De hol van ez a világ? — *A fejemben!* — mondja a flamand szerző hőse s életre támasztja azokat, akik 1849-ben a mai világítótorony közelében hajótörést szenvedtek s a habok között lelték halálukat. Az emberi kételkedés, az önmagával való vívódás drámája következik a második és harmadik felvonásban. Az ujságíró az életrekeltett alakokat mint varázsló mozgatja a színpadon, ezekkel vitázik s rájön arra, hogy abban az irigyelt korban is hasonlóan súlyos problémák merültek fel, az emberek akkor is gyáván meghátráltak, mert nem volt hitük s nem volt, aki az utat megmutassa nekik. Megállapítja, hogy amiben azok nem hittek, azóta már régen megvalósult, tehát a küzdelmet újra és újra folytatni kell s hogy ebből a küzdelemből az egyén nem vonhatja ki magát. A darab hőse azután a maga számára meglepő körülmények között vonja le a tanulságot.

A képzeletbeli cselekmény ugyanis 1939-ben, közvetlenül a háború kitörése előtt játszódik, s az ujságíró, miután nem tudta az 1849-belieket meggyőzni, kiűzi fejéből azok alakját, a háború hírére tűzbejön és csomagol. Most már nem félti az emberiséget és a civilizációt a pusztulástól, lelkesen üdvözli a háborút, ami jó üzlet s egy amerikai cikkíró számára konjunkturát jelent. Utolsó monológjában azt mondja ugyan, hogy nem tudja, mit kell tennie, de biztos benne, hogy győz az igazság s az emberek kivívják maguknak a szabadságot s a jobb jövőt.

Az egész dolog ezen a ponton *gyanussá* válik: azt kell hinnünk, hogy a flamand szerző nem flamand. A *neve angol*, darabjának stílusa és gondolatvilága jellegzetesen *amerikai*, a cselekmény is *Amerikában* játszódik, a világítótorony s a *Michigantó* egyik sziklaszigetén fekszik. Nem vitás, hogy a darab a háború folyamán készült. *S íme, most Budapesten a színpadról egy amerikai ujjong és lelkesedik a háborúért!* Hogy értsük ezt?

Azt kell hinnünk, hogy a darab olyan tendenciákkal készült, amit átdolgozással elhomályosítottak s ennek köszönhet azt, hogy felemás, zavaros és logikátlan. Különösen az első felvonásban sok *pacifista* vonatkozással találkozunk s azután is, *végig az egész darab folyamán sűrűn ismétlődnek az olyan kiszólások, megállapítások s hangzanak el mondattöredékek amelyeket a közönség zs-vitaminra éhező része, a mai helyzetre vonatkoztatva tapsokkal kísér.*

Háborúban vagyunk s nem hisszük, hogy ez a „flamand", aki a háborús vonatkozású darabját a háborúban írta, a mi oldalunkon „drukko!" s éppen ezért túlságos *előzékenységnek* tartjuk, hogy színművét magyar színpadra hozták!

A szereplők élén *Várkonyi* Zoltán halad. Szerepe hasonló a IV. Henrikéhez. Kétségkívül nagy elhihető erővel, ábrázolókészséggel, játéktudással, intelligenciával eleveníti meg az ujságíró szerepét. *Greguss* Zoltán egészséges, erőtől duzzadó pilóta. Szinte sajnáljuk, hogy az *Oil Standard* megbízásából a kinai harctérre repül meghalni. *Daniş* Jenőnek van még nagyobb szerepe, az elsülyedt hajóskapitányt játssza, halkan, többnyire monoton hangon, mint ahogy illik a rövid időre élettel megajándékozott halotthoz. *Szakáts* Zoltán remekel a doktor szerepében. *Sennyey* Vera kitünő maszkban, éles szatirával játszik egy női jogokért harcoló vénkisasszonyt. *Tapolczai* Gyula jellegzetes karikaturáját adja az örökké zsörtölődő ellenőrnek. *Pápay* Klári, a doktor felesége, közvetlenül egyszerű és természetes. *Feleky* Sári megható, bájos és finom. *Bozóky* István alakítása markáns és erőteljes. *Bakay* Lajos idióta szerelője nem sikerült alakítás. *Baky* Marica a fordítás nehéz munkáját jó színpadi nyelven végezte. A rendezés igen nehéz feladatát *Károlyi* István gróf a kis színpadon bravurosan oldotta meg. *Jaschik* Álmos díszlete impozáns és a misztikus történet hangulatához illő.

Kállay István

Hilde Krahl

A „Postamester" című emlékezetes sikerű Tobis-filmben már bebizonyította magasrendű művészi képességeit. Legújabb filmjében, amelyet „Két lányt szeretek" címmel mutatnak be, kettős szerepet játszik. Elragadó humorával, alakításának ötletességével és egyéni kedvességével nemcsak a vígjáték férfihősét, hanem a közönséget is meghódítja.

Réthy Eszter főszereplésével többszázezer pengős film készült

A magyar filmiroda műtermében befejezték a Délibáb-filmvállalat *„Estélyiruha kötelező"* című ujdonságát. Műfajára nézve igazán nem mindennapi: vidám, amellett feszülten izgalmas bünügyi játék, sok muzsikával és főleg énekkel. Külön érdekessége a filmnek, hogy *Réthy* Eszter, a bécsi állami operaház európai hírű szoprán énekesnője személyében új filmsztárt avat. A bájos, rokonszenves művésznő világhírű operaénekesnőt alakít, a kiszivárgott hírek szerint olyan remek színészi készséggel, ami valósággal meglepetést jelent. Keresetlen, póztalanul közvetlen a játéka, vonzó a megjelenése, remekül fényképezhető az arca és a hangja pedig megragadó szépséggel érvényesül. Szereplőtársa a filmben *Jávor* Pál, a rendezés munkáját pedig *Cserépy* László és *Horváth* Árpád végezte.

*** Francia zenés vígjáték a „Két jómadár".** A pesti tavasz egyik legcsalhatatlanabb jele volt mindig, hogy színházaink a komoly téli darabok helyett a könnyedén szórakoztató, vidámabb műfajhoz fordultak. Ilyenkor legtöbbször egy-egy zenés francia vígjáték került bemutatásra. Az idén színházaink ezt a szerepet egyik előkelő filmszínházunknak engedték át, amely legközelebb műsorára tüzi a „Két jómadár" című legfrissebb francia zenés vígjátékot. Az izig-vérig francia szellemü játék főszerepeit Henri Pilis és a kiváló francia komikus, Tabet játssza.

*** A rádió gyermekművészeinek matinéja.** A rádióból jól ismert gyermekművészek április 19-én délelőtt 11 órakor a zeneakadémián matinét rendeznek. Első eset, hogy nemcsak hallhatók, de láthatók is lesznek a gyermekművészek: Halasi Marika, Gorup Adrienne bárónő, Thén Mária, Rajcsányi Adrienne, Felkay Magda, Piller Marianne, Koltay Sanyi, Bujtás Tibor, Gyuritza Ottó, Örkényi Éva, Tóth Kató, Gilich Éva, Ferrari Violetta, Kovács Dénes, Bella Klári, Terebesi György. Konferál Kovács Kató.

*** 1940 junius 5.** Ezzel a címmel érdekes német film készül, amelynek cselekménye a mai háború idejében játszódik. 1940 junius 5-én támadta meg és törte át hősi harc után a német véderő a Weygand-vonalat. A nagyszabású új háborús film két főhőse az egyetemi hallgató (Joachim Brennecke) és a tényleges őrmester (Carl Raddatz). Az újdonságban láthatjuk majd a Siegfried-vonal életét és hatalmas véderő övezetét is. A filmben hálás főszerepet kapott Carl Ludwig Diehl, aki vezérőrnagyot alakít. A női főszerepet Gisella Uhlen, a tehetséges fiatal filmszínésznő játssza.

GRETA GARSON és LAWRENCE OLIVIER gyönyörű filmje:
TALPIG ÚRIEMBER
BELVÁROSI

A „Földindulás" második előadása a Művelődés Házában

Nagycsány község földmüvesei csütörtökön este másodízben is előadták a Magyar Művelődés Házában Kodolányi János megrázó erejű színművét, a „Földindulás"-t. A színház nézőterét szépen megtöltő közönség ezúttal is megindultsággal figyelte a műkedvelő együttes remek előadását és melegen ünnepelte a szereplőket, élükön Kiss Kálmánnal, Kántor Jánossal, Szüle Juliannával. Csak a legnagyobb elismeréssel szólhatunk a Move áldozatkész vállalkozásáról, amelylyel ezt a darabot az ormánsági műkedvelő ifjak előadásában a fővárosban bemutatta.

*** Uj rendelet a mozik játszási rendjéről.** A hivatalos lap szombati száma közli a belügyminiszter rendeletét a mozgóképüzemek játszási rendjére és a magyar filmgyártás fejlesztésére vonatkozó rendelkezések módosításáról és kiegészítéséről. A rendelet intézkedik a műsorkötésről, a filmek utáni haszonrészesedésről és megállapítja a naponta tartható előadások számát. Budapesten bemutató filmszínházak hétköznap legfeljebb négy, vasárnapon és ünnepnapon legfeljebb öt előadást tarthatnak. Vidéki és más budapesti mozikra ez nem vonatkozik, de vasárnap 11 óra előtt ezek sem tarthatnak előadást. A keskenyfilmeket bemutató filmszínházakban a magyar világhíradó bemutatása kötelező.

*** A berlini filharmonikusok zenekara Budapesten.** A Berliner Kammerorchester, a berlini filharmoniai társaság tagjaiból alakult kamarazenekar vasárnap Budapestre érkezik. A nagyszerű együttes hétfőn, április 20-án hangversenyt rendez a zeneművészeti főiskola nagytermében, majd tőlünk Firenzébe utazik, ahol az ottani ünnepi játékok keretében szerepel.

*** Irodalmi est Nagyváradon.** Az országos Bethlen Gábor-szövetség május 16-án Nagyváradon a református kultúrház dísztermében nagyszabású irodalmi estet rendez, amelyen az ünnepi megnyitó beszédet Tasnádi Nagy András, a szövetség elnöke, az ünnepi beszédet pedig Enyedy Andor, a dunáninneni református egyházkerület püspöke mondja. Közreműködik az irodalmi esten a református és a Luther-kör egyesített kórusa, Rieger Tibor zongoraművész, Dullien Klára hegedűművésznő, Koréh Endre, az Operaház tagja és ifj. Szász Károly, aki költeményeiből olvas fel. A nagy érdeklődéssel várt est záróbeszédét vitéz Törs Tibor, a szövetség ügyvezető társelnöke mondja.

*** Mécs Alajos mozgófényképekkel kísért előadása az ismeretlen Japánról.** Mécs Alajos, az ismert író és ujságíró, aki éveket töltött a Távolkeleten és főleg Japánban, közkívánatra ismét előadást tart az ősi és modern Nipponról. Teljes műsort betöltő mozgófénykép kíséretében elvezeti hallgatóit a földkerekség most egyik legfontosabb, legérdekesebb és mégis alig ismert országába: Japánba. A nagy érdeklődéssel várt előadását április 19-én, vasárnap délelőtt 11 órakor tartja a Rádius-filmszínházban.

Zsögödi dombokon

Behorpadt, öreg dombokon
járkálok, bujdákol a nap,
felhők között, a hegyeken
köd jár, esőszag és harag.

Mély álmú sziklaszirteken
gyomok és füvek kúsznak át
és megölelik csöndesen
a szerteszétszórt és nomád

köveket, az egyhangú és
csupasz telefondrótokon
a szél dudolgat és zenél
halkan, szinte andalítón,

dalol a fű is, meghajol,
mint gazda előtt a cseléd
és mindenfelől talyiga-
virág kacag rám s margarét.

Holló Ernő

Szétszóródtunk...

Hogy a zöldelő vetést látom —
hazagondolok. Régen, nyáron
sokszor jártam a borsi határt
béresünkkel. Csüggedt hangját

most is hallom, ahogy mondta
fejcsóválva, hogy a rozzsal
valami van, csak nem nő meg
s szeme sarkán furcsa könnyet

láttam égni... Asszott arca
azóta lehullt a porba —
más járja a borsi határt
s más bámul az asztagokra.

Másé lett a földünk, rozsunk,
minden másé — mi csak voltunk,
s szétszóródtunk, mint viharvert,
megtépázott falevelek...

Székelyföldi Mária

A német frontszínház előadást tart Szegeden

A német frontszínház — útban a frontmögötti részekre — április 26-án Szegedre érkezik és a katonák részére előadást tart. A színházat, amelynek negyven tagja van, hat tehergépkocsi szállítja. Szabadon felállítható színpada, összecsukható székei és megfelelő színpadi reflektorai vannak.

CSODATÉTEL TÖRTÉNT X. PIUS PÁPA SIRJÁNÁL

Rómából jelentik, hogy az olasz lapok feltünő csodatételről adnak hírt, amely X. Pius pápa sírjánál történt. Egy római munkás, akinek leányát súlyos tüdőbaj támadta meg, X. Pius pápa sírjánál imádkozott leánya meggyógyulásáért. Egyszer csak hangot hallott, amely így szólt: „Kelj fel, a te leányod meggyógyul." Ugyanakkor valamely titokzatos erő felemelte öt térdelő helyzetéből. A munkás eleinte azt hitte, hogy hallucináció volt az egész. Másnap azonban leánya állapota hirtelen megjavult. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a tüdő beteg részei csodálatos módon meggyógyultak. Most az egyházi hatóságok vizsgálják az esetet és a vizsgálat eredményéről jelentést tesznek majd a szenttéavatási kérdésekkel foglalkozó szent szertartások kongregációjának.

POLACSEK RÉMHIREKET TERJESZTETT

A gyulai törvényszék április 15-én tárgyalta Oláh (Polacsek) Emilnek, a gyulai állami kórház szemészfőorvosának bünügyét, akit az ügyészség valótlan hír terjesztésével vádolt. A vádirat szerint a főorvos 1940-ben és 41-ben a londoni rádió propagandahíreit állandóan terjesztette és fejtegette a szemészeti osztály orvosai és személyzete előtt. A törvényszék több tanu kihallgatása után megállapította a főorvos bünösségét és ezért 400 pengő pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet nem jogerős.

KITÜNŐ ÉS OLCSÓ GYAPOT KÉSZÜL A DINGA NÖVÉNYBŐL

Stockholmból jelentik: Svédországban érdekes kísérleteket folytatnak a „dinga" nevü növénnyel, amely szakértők megállapítása szerint igen alkalmas pótgyapot előállítására. A dinga még a sarkvidék közelében is megterem. Elvetése után 8—10 esztendőn hoz termést anélkül, hogy újra kellene vetni. Az eddigi számítások szerint a dingából készült gyapot sokkal olcsóbb, még a mai viszonyok között is, mint a valódi gyapot békeidőben. A dingaszálak körülbelül olyan nagyságuak, mint a valódi gyapotszálak: hosszúságuk mintegy 2½ centiméter, átmérőjük 2—3 ezredmilliméter. Előnyük, hogy sokkal erősebbek, mint a gyapotszálak. Megállapították, hogy a dingából készült fonal tartóssága negyvenszer nagyobb a gyapotfonal tartósságánál. A dinga hektáronként átlagban 1000 kilogram termést hoz, de néha ennek kétszeresét is. A növény melléktermléke igen ízletes étolaj. Irányadó körökben remélik, hogy Svédország két-három év mulva nem szorul külföldi gyapotbehozatalra. A kísérletek iránt külföldön is nagy érdeklődés mutatkozik, különösen Finnországban.

NAGYARÁNYU GUMIGYÜJTÉS FOLYIK ANGLIÁBAN

Londoni jelentések szerint Angliában nagyarányú gumigyüjtés van folyamatban. A háziasszonyokat felszólították, hogy adjanak át minden fürdősapkát, gumiszivacsot és más gumiból készült tárgyat. A jövőben Angliában cipősarkat és cipőtalpat nem lehet gumiból készíteni. Ezeket az intézkedéseket azzal indokolják, hogy a maláji és hollandindiai gumitermelő vidékek az ellenség kezébe kerültek.

— **Községi jegyzők gyülése.** A községi jegyzők országos egyesülete április 18-án délelőtt 10 órakor a budapesti vármegyeház nagytermében rendkívüli közgyülést tart. A tárgysorozaton szerepel az alapszabálymodósítás. Ezzel az egyesület a belügyminiszter ama rendeletének tesz eleget, amellyel az anyakönyvi kiállítási díjak felerészéből alakított gyermekneveltetési alap kezelésével az országos jegyzőegyesületet bízta meg. Az alapot az egyesület a belügyminiszter felügyelete alatt kezeli s abból kiutalások csak a miniszter jóváhagyásával történhetnek. A bevétel háromnegyedrészét évente kiosztják a nagycsaládú jegyzők, segédjegyzők és kivételesen más községi alkalmazottak jól tanuló közép- és felsőiskolás gyermekei között, egynegyedrészét pedig internátusok, menzák és segitőalapok létesítésére tartalékolják.

Házasság

Borsodi *Ferenczy* Piroska és *Kopál* Tibor dr. április 18-án délután 6 órakor tartják esküvőjüket Budapesten, a jáki-kápolnában.

Napi hirek

Átmenetileg szünetel a rizskiutalás

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Ismeretes, hogy a közellátásügyi miniszter pár hónappal ezelőtt *szabályozta a lakosság rizsellátását* és rendezte a rizskiutalások új rendjét. A közellátási kormányzat a rizsellátás terén mindig arra törekedett, hogy az egyenlő elbánás és igazságosság elve érvényesüljön. E cél fokozottabb elérése érdekében *a rizsellátást új alapokra helyezik. Éppen ezért a rizskiutalások e hónapban átmenetileg szünetelnek.*

— **Olaszországban a háború alatt csak katonai érdemeket jutalmaznak kitüntetéssel.** Rómából jelentik: A Duce a háború tartamára rendeletileg beszüntette az összes érdemrendek adományozását. A háború alatt csupán katonai érdemekért részesülhetnek kitüntetésben olyan tisztek, akik jelenleg az arcvonalon harcolnak, vagy valamelyik régebbi háborúban résztvettek, továbbá az illetékes minisztérium és a fasiszta milicia főparancsnokának javaslatára a milicia arcvonalon levő tisztjei, valamint a jelenlegi háború rokkantjai és frontharcosai és végül nyugalombavonuló állami tisztviselők.

— **Szegednél emelkedett a Tisza vízállása.** Szegedről jelentik, hogy ott a Tisza vízállása az elmúlt két nap alatt 28 centimétert emelkedett. Az áradás következtében a vadvízzel borított területek víztelenítésére szolgáló algyői főcsatorna zsilipjét le kellett zárni, amely pedig naponta több mint egymillió köbméter vizet vezetett le a Tiszába. A lezárt zsilip mellett most másfélköbméter teljesítő képességü szivattyúk müködnek.

— **Olasz tengerészek páratlan teljesítménye.** A Messaggero genovai jelentése szerint rendkívül kalandos utazás után érkeztek vissza a genovai kikötőbe egy olasz hajó tengerészei. A hajó annakidején a távolkeleti vizeken hajózott és az angolok a Bengáli-öbölben feltartóztatták. Az olasz tengerészek elsülyesztették hajójukat, hogy angol kézbe ne kerüljön és csónakon elérték a thaiföldi partokat. Itt Bangkokba, majd onnan Japánba utaztak tovább. Japánban elhatározták, ha törik, ha szakad, visszajutnak hazájukba. Engedélyt kaptak arra, hogy az egyik japán kikötőben veszteglő legmodernebb olasz motoros gyorshajón hazainduljanak. A motoros hajót roskadásig megrakták üzemanyaggal és élelmiszerrel, azután nekiindultak a Csendes-oceánnak. A Csendes-oceánon átkelve egyetlen idegen hajóval sem találkoztak. Megkerülték a Tűzföldet és az argentin partok mentén haladva, átvágtak az Atlanti-oceánon is. Itt áttörték az angol blokádot és 58 napi út után megpillantották az európai partokat. Gibraltáron átjutva, érték el a hazai földet. Az olasz hajósok harmincezer mérföld tengeri utat tettek meg anélkül, hogy partot érintettek volna. Teljesítményük páratlanul áll a hajózás történetében.

— **Makó határában négy kilométer hosszú csatornát ásnak.** A Tisza—Maros szögletben fekvő községeket is elöntéssel fenyegető nagytömegü belvizek levezetésére most 4 kilométer hosszú csatorna ásását kezdték meg Makó határában. A csatornát Makóról 400. Földeákról pedig 200 közmunkára kirendelt munkás ássa és remélhetőleg ezen a héten már elkészül. A csatorna segítségével a belvizeket a Maros töltéséhez vezetik, ott pedig két nagyteljesítményü szivattyúval emelik át a vizet a folyó medrébe.

— **Vitorlázó repülőegyesület Karcagon.** Karcagról jelentik, hogy ott a leventeegyesület keretében vitorlázó repülőegyesület alakult. Az új egyesület negyven ifjú kiképzését határozta el.

Összeült az első európai diák- és tűzharcos értekezlet

Drezda, április 17.

Drezdában pénteken összeült az első európai diák- és tüzharcos értekezlet, amelyen résztvettek Olaszország, Magyarország, Finnország, Szlovákia, Románia és Japán külöttségei is. Az értekezleten a bolsevizmus ellen harcban álló európai nemzetek ifjúsága tanubizonyságot tesz arról az elszánt akaratról, hogy *hozzá akar járulni Európa felépítéséhez.* A kongresszuson neves tudósok tartanak majd előadást európai vonatkozású kérdésekről. A három napra tervezett értekezlet ünnepélyes megnyitása a városháza dísztermében folyt le s azon megjelent a többi között *Rust* birodalmi nevelésügyi miniszter, *Mutschmann* birodalmi helytartó, a párt, az állam és a véderő vezetői, a tudomány, művészet és a gazdasági élet kiválóságai, a hatóságok vezetői és a drezdai konzuli testület tagjai. A megnyitáson *Scheel* dr. birodalmi diákvezető közölte, hogy tizenhat nemzet képviselőin kívül vendégként résztvesznek az értekezleten Svájc, Thaiföld, India és Arábia diákságának képviselői is. Hangsúlyozta, milyen jelentősége van az összejövetelnek *Európa jövője szempontjából. Rust* miniszter *a bajtársiasság szelleméről* beszélt a világellenség elleni küzdelemben, majd megállapította, mennyire szükség van erre a küzdelemre.

— **Surányi-Unger Tivadar németországi utazása.** Vitéz Surányi-Unger Tivadar egyetemi tanárt, a Tudományos Akadémia tagját a breslaui egyetem, valamint a német-magyar társaság berlini, stuttgarti és müncheni tagozatai gazdaságtudományi előadások tartására hívták meg. Surányi-Unger professzor első előadását április 23-án tartja Breslauban.

— **Női értekezlet a magyar élet pártjában.** A magyar élet pártja budapestkörnyéki választókerületi szervezete szombaton délután 4 órakor a párt központi székházában női összejövetelt rendez. Az összejövetelt Viczián István főispán nyitja meg, majd Lukács Sarolta, a vöröskeresztegylet országos alelnöke, Leiszen Erzsébet, a szövetkezeti asszonyliga főtitkára és Wonke Rezsőné testnevelésügyi előadó tartanak előadást.

— **Csik vármegye születési arányszáma a legjobb az egész országban.** Csikszeredáról jelentik: A vármegye közigazgatási bizottságának ülésén a tisztifőorvos megállapította, hogy Csik vármegye születési arányszáma a legjobb az egész országban. Az országos átlag ugyanis 6%, míg Csikban az arányszám 12 és fél %, tehát több mint 100%-kal mulja felül az országos átlagot.

A kandalló mellől III.

Panaszkodnak az orvosok — *nékem:*
Idegjárvány fertőzi a — *népem.*

Mert a jenkit, — ha zsidó, ha — *árja,*
Meggyötri a cudar hírek — *árja.*

A rádió ezentúl csak — *tagad.*
S így kerül a sajtóra is — *lakat.*

És hogy lépést tartsunk az új — *rendel,*
Filmesnek megy a Wilkie, a — *Vendel:*

Ellensúlyként a sok komisz — *hírnek,*
Jönnek majd a propaganda — *filmek.*

A jelszavunk meg is van már... — *S mi az?* —
„Forditottják annak, ami — *igaz!"*

Bényi Kálmán

— **A közélelmezési üzemek továbbfejlesztése és korszerüsítése.** Budapest fejlődésével párhuzamosan Szendy Károly polgármester gondoskodik a fővárosi üzemek továbbfejlesztéséről és korszerüsítéséről. Egyelőre csak előkészítő munka folyik. A tervek szerint háború után elsőnek a közvágóhidakat és az élelmiszernagyvásártelepet korszerüsítik. Felépítik az új központi elhelyezésü állatvásártelepet és közvágóhidat, ahol minden állatfaj felhajtása, levágása és a hús nagybani forgalombahozatala központosítva egy telepen történhetik. Szűknek bizonyult a Soroksári-úti élelmiszernagyvásártelep is. A program szerint itt szárító és aszalóberendezések is készülnek. A nagyvásártelepen négy új raktár épül és kibővítik a ládaraktárt is. Ugyanitt hajókikötőt létesítenek a mostani zsilipek kibővítésével. A nagyvásártelepen helyezik el a központi halvásártelepet is. Sor kerül a községi kenyérgyár kibővítésére, a lóhúsüzem továbbfejlesztésére, ahol heti hatszáz ló levágására rendezkednek be, továbbfejlesztik a tétényi sertéshizlaldát és az élelmiszerüzemet.

— **Háromszor nősült: négyhónapi fogházat kapott.** Bácsy László negyvenéves gyárimunkás hat évvel ezelőtt feleségül vette Garas Máriát. Hamarosan otthagyta a fiatalasszonyt és anélkül, hogy törvényesen elvált volna töle, újra megnősült, Starz Lujzát vette feleségül. Néhány hónap eltelte után harmadszor is megnősült, harmadik felesége Drosgyik Gizella lett. A budapesti büntetőtörvényszék bigámia miatt négyhónapi fogházra ítélte Bácsy Lászlót. Ezt az ítéletet a tábla után most végső fokon a Kúria Szolnoktanácsa is helybenhagyta.

— **Rátámadt a vasúti kalauzra: két hónapra ítélték.** Ifj. Böckl Antal, a polgári serfőzde 27 éves alkalmazottja ellen az ügyészség hatóság közege elleni erőszak büntette címén emelt vádat. Böckl a Budapest—Vecsés közötti vonalon utazott és a vonatban renitens magatartást tanusított. Kis Imre kalauz figyelmeztette a fiatalembert, aki ekkor dühösen zsebkést rántott elő, rátámadt a kalauzra, úgyhogy a vasúti alkalmazottak csak nagynehezen tudták megfékezni. A pestvidéki törvényszék Molnár Sándor dr. tanácsa jogerősen kéthónapi fogházzal sujtotta a serfőzdei alkalmazottat hatóság közege elleni erőszak vétsége címén.

Már este 7 órától...
várja Önt és Társaságát
LÁSZLÓ és BAJÓ
LILIOM étterme
közismert magyaros konyhájával, jó boraival és hangulatos zenéjével.
László Imre
nótakirály énekel.
IX., Liliom-utca 18. Telefon: 140-190.

Nagykőrösi küldöttség Bárányos és Kádas államtitkároknál

Nagykőrös város gazdasági életét már hosszabb idő óta foglalkoztatja a konzervgyárak frontján kialakult új helyzet: mennyiben lesz biztositva a nagykőrösi termelvények feldolgozása és értékesítése, valamint a munkások foglalkoztatottsága. A nagykőrösi gazda- és termelői érdekeltségek elnökei *Milotay* Istvánnak, Nagykőrös országgyülési képviselőjének és *Dezső* Kázmér polgármesternek a vezetésével pénteken küldöttségileg jelentek meg a földmívelésügyi és az iparügyi miniszteriumban.

A földmivelésügyi minisztériumban *Bárányos* Károly dr. államtitkár, az iparügyi minisztériumban pedig *Kádas* Károly dr. államtitkár fogadta a küldöttséget és az előterjesztett kérelmekkel kapcsolatban kijelentették, hogy *megvizsgálják a helyzetet és minden vonalon biztositják a nagykőrösi gazda- és munkásrétegek érdekeinek megvédését.* Az iparügyi minisztérium kiküldöttje a legrövidebb időn belül leutazik Nagykőrösre és jelentése alapján a minisztériumok *azonnal megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy a termelői és gyári érdekek Nagykörösön összhangba kerüljenek.*

— **Szabadka iskolaváros jelleget kap.** Szabadkáról jelentik: A törvényhatósági bizottság közgyülésén letárgyalták a város költségvetését. A költségvetés végösszege 6,419.849 pengő, ebből személyi kiadás mindössze 29 százalék. A szerb megszállás utolsó évében a költségvetés végösszege 39.360.351 dinár volt, amelyből 50 százalék esett személyi kiadásokra. A hiány fedezésére 75 százalékos pótadót vetnek ki. A közgyülésen bejelentették, hogy a kalocsai iskolanővérek tanítóképzőjüket áthelyezik Szabadkára, továbbá, hogy a piaristák internátussal egybekötött gimnáziumot létesítenek. A város a meglévő 138 tanteremhez még 142 tantermet épittet. A zeneiskolában felállítják az ország második karnagyképző tanszékét, női ipari középiskolát és óvónőképző intézetet létesítenek, ezáltal Szabadka iskolaváros jelleget kap. A családvédelmi alap 50 családiházat épitett sokgyermekes családok részére.

KÁRPÁTMEDENCE
GAZDASÁGPOLITIKAI SZEMLE
Főszerkesztő: JUHÁSZ ISTVÁN
Szerkesztők: DR. SZABÓ MIKLÓS és SCHUBERT JÓZSEF
II. évfolyam 4. szám 1942. április

TANULMÁNYOK
Prohászka: Produktív-e a pénz? HALLA AURÉL
A magyar néprétegek RÉZLER GYULA
Új elvek a közgazdaságban ORBÁN JÁNOS
Japán és Anglia gyapothárca DARÓCZY FERENC
Délkeleteurópa vasútjai H. L.

JAVASLATTERVEZET
A fanagytérgazdálkodás LENGVÁRI GY.

MAGYAR FIGYELŐ
Erdély gazdasági átállítása SZ. JAKAB GÉZA
Erdély gazdasági megerősítése
Gazdasági hírek T. Sz.

KÜLFÖLDI FIGYELŐ
Németország mezőgazdasága MIKLÓSY T.
Az árszabályozás Európában T.
Új terv a dunai hajózásban PÉCHY-HORVÁTH REZSŐ
Világgazdasági szemle K. L.
Lapszemle K. L.

ELŐADÁSOK — KÖNYVEK

Előfizetési dij egy évre 10.— P
Jogi személyeknek 50.— P
Egyes szám ára 1.— P
Kiadóhivatal: IV., Gr. Károlyi-utca 22

mit szól hozzá?

A RENDELET, amely Németországban kötelezővé teszi a zsidó cégek számára a feltünő megjelölés alkalmazását, kiterjed — az iparvállalatokra is. A birodalmi gazdasági miniszter felhatalmazást kapott, hogy a belügyminiszterrel és a Führer helyettesével karöltve az iparvállalatoknál is véghezvigye a megkülönböztető megjelölés kényszerét. A megkülönböztető megjelölés kényszere alá azok a vállalatok tartoznak, amelyek a zsidó vállalatok listájára fel vannak véve. A megjelölés módja és a kényszer alkalmazásának időpontja egyelőre még nem határoztatott meg, azokat a legközelebbi jövőben hozzák nyilvánosságra.

●

BERLIN centrumában a zsidók számára külön „gettópadokat" létesitettek a Neue Zürcher Zeitung jelentése szerint. A Lustgartenben, a dóm és a volt királyi kastély között 16 padot — amelyek árnyas fák alatt állanak — „nem zsidók számára" felirással látták el, két padnak a hátára a „csak zsidók számára" felirást alkalmazták. A hivatalos körök különben azzal indokolják a zsidók ellen életbeléptetett ujabb rendszabályokat, mert az utóbbi időben „a zsidók viselkedése ujból annyira provokálóvá vált, hogy a lakosságban egyre növekedett a felháborodás ellenük".

●

AZ UJABB NÉMET antiszemita propaganda most már az iskolákra is teljes mértékben átcsapott. Berlinben és a többi városokban az iskolásgyermekek számára a napokban tanitóik külön előadásokat tartottak, amelyekben figyelmeztették őket, hogy zsidókkal semmiféle összeköttetést nem szabad fenntartaniok, soha nem szabad zsidó üzletbe belépniök és a zsidó üzletekben való vásárlást még akkor is meg kell tagadniok, ha azt szüleik kivánnák. Még azt is eltiltották a gyermekeknek, hogy együtt játszanak zsidó társaikkal.

●

A PARIS SOIR irja: «A mai nap legérdekesebb ujdonsága a következő: ugyanakkor, amikor Olaszország nyugtalankodik amiatt, hogy nem lesz elég gabonája, Franciaország ugyancsak nyugtalankodik, még pedig azért, mert nálunk az aratás kitünő lesz, annyira jó lesz a termés, hogy már majdnem katasztrófával fenyeget. Lehetetlen világ!»

●

A HINDU kongresszus volt elnöke, Jawaharlal Nehru Párisban tartózkodik, ahol előadást tart. Jawaharlal Nehru Gandhi mellett az indiai függetlenségi mozgalom vezére. Előkelő nemesi családból származik és ugy, mint apja, ő is ügyvédnek készült. Nagyuri életet élt, de egy vidéki kiszállása során megismerte a hindu parasztság nagy nyomorát, szakitott gondtalan életmódjával és a nacionalista mozgalom élére állt. Lemondott minden privilégiumáról és Gandhival együtt a békés ellenállást szervezte. Összesen hat évet töltött börtönben és amikor legutóbbi börtönbüntetésének kitöltése után, 1935-ben kiszabadult, felesége, aki előkelő nemesi származású volt az indiai nőmozgalomnak, egy svájci szanatóriumban meghalt. A börtönből kiszabadult politikus repülőgépen sietett feleségéhez, aki utolsó óráit élte, amikor halálos ágyához érkezett. Jawaharlal ma az Angliával megbékélt India legtekintélyesebb politikusa.

10 ÉVI KÉNYSZERMUNKA egy asszony becsületéért

TIZENÖTÉVI BUJDOSÁS UTÁN ELFOGTÁK A SZÖKÖTT FEGYENCET, AKI CSAK LOVAGIASSÁGBÓL NEM AKART ALIBIT BIZONYITANI

Páris, junius 23.

(Az Esti Kurir tudósitójától.) Megrázó regény bontakozott ki tegnap az egyik párisi törvényszék előtt, ahol egy szökött fegyenc felelt bünéért. A vádlott Louis *Bardin* 15 évvel ezelőtt szökött meg a st.-lairent-dumaroni fegyenctelepről, ahol tizévi kényszermunkabüntetését töltötte. A sulyos büntetést *betörés miatt* kapta Louis *Bardin*, aki váltig ártatlanságát hangoztatta és azt állitotta, hogy szerencsétlen véletlennek áldozata lett. A terhelő bizonyitékok alapján tizévi kényszermunkára itélték, de 1923-ban megszökött a fegyenctelepről és *17 éven át bujkált a hatóságok elől*, mig néhány héttel ezelőtt sikerült elfogni.

Birói tévedés?

A bíróság előtt elmondotta kálváriája történetét:

— Sulyos tévedés áldozata vagyok és egész életemet arra forditom, hogy ártatlanságomat bebizonyitsam. Tizenhétévi bujdosásom alatt *uj bizonyitékokat szereztem be ártatlanságom mellett* és az uj tények alapján rövidesen perem revizióját kérem az igazságügyminisztériumtól. 1921-ben egy azóta meghalt betörő vallomása alapján itéltek el. A betörő hat büntársával együtt kifosztotta Vienne városka vámhivatalát, ahonnan *hárommillió frankot* raboltak el. A rendőrség először elfogta a banda vezérét és négy büntársát, később pedig még két rovottmultu egyént, akik szintén résztvettek a vámhivatal kifosztásában. Ezek közül *az egyik Jacquet az én fényképemben felismerte — Mollard nevü büntársát, aki ugyancsak résztvett a betörésben.*

— Megmutatták azonban a fényképemet a banda egyik-másik tagjának is, Julien *Crutier*-nek, aki azt mondotta, hogy *én is résztvettem a betörésben.* E vallomás alapján *letartóztattak és a többi hét vádlottal együtt engem is vád alá helyeztek.* A vizsgálat során a legenergikusabban védekeztem a betörés vádja ellen és bejelentettem, hogy *a viennei vámhivatal kifosztásának időpontjában én Lyonban tartózkodtam barátnőm társaságában.* Kértem, hogy szembesitsenek *Crutier*-val, aki a terhelő vallomást tette ellenem, viszont ez *a szembesités elmaradt.* A banda mindegyik tagjával szembesitettek, *csak Crutier-val nem.* Erre a döntő szembesitésre azután a főtárgyaláson sem kerülhetett sor, *mert Julien Crutier még a vizsgálat során azon a napon, amikor a betörési ügy a vádtanács elé került, meghalt,* sulyos tuberkulózisa következtében.

Terhelő vallomását fogadták el döntő bizonyitéknak ellenem, *noha a betörőbanda másik hat tagja nem tett ellenem terhelő vallomást és az a betörő is, aki egy másik büntársát vélte felismerni fényképemben, kijelentette, hogy én nem vettem részt a rablásban.* Ennek ellenére *tizévi kényszermunkára* itéltek. Elitéltetésem után egyetlen célom az volt, hogy kiszabaduljak és bizonyitékokat szerezzek ártatlanságom mellett, hogy a per ujrafelvételét kérhessem. *1923-ban megszöktem a fegyenctelepről, hat fegyenctársammal együtt, azóta álnéven élek és az 1921-ben elkövetett viennei betörés részleteit igyekszem kibogozni, hogy ártatlanságomat bizonyithassam.*

Lovagiasságának áldozata

Néhány héttel ezelőtt leplezték le *Párisban* az álnéven élő Louis *Bardint*, akit szökése miatt vont felelősségre a törvényszék. A 15 év óta szökésben levő elitélt igen enyhe büntetést, mindössze *háromhónapi börtönt* kapott, azután pedig *visszaszállitják a fegyenctelepre*, hogy büntetéséből hátralevő nyolcévi kényszermunkát kitöltse. Louis *Bardin* azonban biztosra veszi, hogy *háromhónapi fogsága alatt védője elkészíti perujrafelvételi kérelmét* és már nem kerül sor a fegyenctelepre való visszaszállitására.

A tárgyalás után az elitélt fegyenc védője érdekes részleteket mondott el az ujságiróknak Louis *Bardin* bizonyitékairól:

— Védencem utalt arra vallomásában, hogy 1921-ben, a terhére rótt büncselekménynek időpontjában *Lyonban időzött barátnőjével. A szerencsétlen ember a lovagiasság áldozata: barátnője férjes asszony volt,* aki — ha jelentkezik vagy ha ő kiszolgáltatja — feltétlenül alibit igazolt volna, viszont védencem nem akarta tönkretenni az asszony életét és meghurcolni becsületét, inkább vállalta a sulyos elitéltetést. *A tárgyalás során hallgatott, amikor azt kérdezte az elnök, hogy kivel időzött Lyonban, ezzel megerősitette a gyanut, hogy résztvett a betörésben és csak kitalálta a lyoni idill történetét.* Azóta azonban 17 esztendő mult el, *az illető hölgy életkörülményei megváltoztak* és ma már nem követünk el lovagiatlan cselekedetet, ha mint uj bizonyitékra hivatkozunk rá, mint aki *igazolni tudja Louis Bardin alibiét.*

Az ESTI KURIR szerkesztőségének telefonszáma: 1—285—36

M. N. B. 1022, 1028, 1045, 1051. sz. eng.

NYARALÓ KÜLÖNVONATAINK OLASZORSZÁGBA SVÁJCBA JUGOSZLÁVIÁBA!

Julius hó 2-től kezdve minden szombaton este indulnak. 15, 22 és 29 napos nyaralási lehetőség!

Részvételi díjak Budapesttől—Budapestig minden költséggel 171 PENGŐTŐL

M. N. B. 1054. sz. eng.

AUTOCAR KIRÁNDULÁS A MAGAS TÁTRÁBA JUNIUS 26-TÓL 29-IG RÉSZVÉTELI DIJ.. P 98.-

A kirándulás megtehető saját járművel is!

Felvilágositás és előjegyzés: az ESTI KURIR UTAZÁSI IRODÁJÁBAN, V. kerület, Vilmos császár-ut34. sz. Telefon: 125—405.

MIT KELL TUDNI a magyar választópolgárnak?

A Polgári Szabadság Párt akciója a választók utbaigazitására

Vannak oly választójogosultak, kik nem kaptak számlálólapot. Vannak olyanok, akik kaptak ugyan, de elhányták, elvesztették, vagy elrontották.

Miután a hatósági közegek *junius 21-én befejezték a számlálólapok kiosztását*, az a kérdés merül fel,

hogyan jutnak számlálólaphoz azok, akik ki akarják azt tölteni, de nincsenek birtokában?

A polgármester részéről 1938 junius 13-án kelt hirdetmény megadja e kérdésre a választ.

Eszerint abban az esetben, ha a számlálólapok kiosztása bármely okból elmaradt, vagy különben is a választójogosultnak szüksége van számlálólapra, azt kérheti

a Székesfővárosi Statisztikai Hivataltól (VIII., Sándor-utca 8, földszint 47, d. e. 8—2 és d. u. 5—8 óra között).

Még csak

négy nap van hátra, mely alatt a választójogosult a számlálólapot kitöltheti.

Junius 27-én elkezdődik a kitöltött számlálólapoknak a hatósági közegek részéről való beszedése.

Ezen a héten tehát mindenki töltse ki a neki kikézbesitett számlálólapot, mert különben, ha nem tölti ki, vagy nem tölti ki ugy, hogy a feltett kérdésekre megfelelően válaszol — kétségtelenül meglevő, de nem érvényesitett választójogát elveszitheti!

Hol lehet felvilágositást kapni?

Miután a névjegyzék összeállitásának tempója az adott helyzetnél fogva rendkivül gyors és megtörténhetik, hogy a laikus választópolgár jogának megszerzésében nem tud hamar eligazodni,

a Polgári Szabadság Párt ebben az állapotban a választópolgároknak segitségére siet.

Illusztris jogászi gárda vállalkozott arra, hogy a választópolgárt utbaigazitsa és a teendők felől felvilágositsa. *Az a választópolgár tehát, ki akár a számlálólap kitöltésénél, akár később*

felvilágositást és utmutatást óhajt, a központi irodákhoz és felvilágositással szolgáló ügyvédekhez fordulhat,

akik a választópolgárság jogainak megvédéséért az ügy iránti szeretetből vállalták e feladatot.

Polgári Szabadság Párt pesti központi irodája (VII., Erzsébet-körut 49, I. em.) Tel.: 132—653, délután 4—8-ig.

Polgári Szabadság Párt budai központi irodája: Budai Szabadelvű Kör, II., Margit-körut 7. Telefon: 161—395, délután 3—8-ig.

A polgárok utbaigazitására vállalkozó ügyvédek névsorát már többizben közöltük.

Kispesten a polgárság az alábbi ügyvédeknél kaphat felvilágositást a választói névjegyzék összeirása ügyében naponként délután 3—6 óra között:

Dr. Fleischer Endre, Báthory-utca 10.

Dr. Krausz Lajos, Vécsei-u. 8.

Dr. Rosenfeld Zoltán, Üllői-ut 164.

Dr. Szondi Géza, Petőfi-tér 4.

Dolgoztass, hogy dolgozhass!

Müvészi falragasz hirdeti az utcákon: Dolgoztass, hogy dolgozhass! A Magyarországi Grafikai és Rokoniparosok Főnökegyesülete országos akciójának ujabb felhivása ez az ország minden vállalkozójához és termelőjéhez az általános gazdasági jólét emelése érdekében. A termelés és fogyasztás minden körülmények közt való fenntartása tudja csak a gazdasági egyensulyt és ezzel az ország lakosságának boldogulását biztositani és erre a körülményre hivja fel igen helyesen és megszivlelendően a figyelmet a Grafikai Főnökegyesület, mely e közérdekü akcióját most már hosszu hetek óta folytatja. A müvészi megoldásu falragasz *Svéd* István grafikusmüvész sikerült munkája.

Szökőár egy oregoni városkában

Portlandból jelentik: A szökőár elpusztitotta Pilotrock városkát Oregon északi részében. A szökőár oly hirtelen keletkezett, hogy *néhány perc alatt az egész városkában egy méter magasan állott a viz.* A városka háromszáz lakosa rémülten menekült. A szerencsétlenségnek *nincs halálos áldozata*, de az anyagi kár 50.000 dollár.

Mi az a lárma, kacagás, tapsvihar, nevető orkán az Eskü-téren? Ma átköltözött a:

KÉKSZAKÁLL 8. FELESÉGE

Főszereplők: **Claudette Colbert** és **Gary Cooper**

a **CASINÓBA**

film színház társaság

CSONGOR ÉS TÜNDE

Vörösmarty mesejátéka a Margitszigeten

Különös szólamu kürtök harsannak az est sejtelmességébe meredő toronyból, a százados fák sötétbeveszö óriás koronái között tünő fények derengenek, a varázsos kürtszó tündéri játékra hivja a közönséget. A fülledt városból emprimés hölgyek és trópikusan könnyüruházu férfiak érkeznek, felöltők és plédek kerülnek elő, az alkonyi Duna párájától, virág- és füszagtól üde és harmatos a levegö: a tikkadt nyári nap után oly meseszerü a csillagos ég alatt ez a roppant szabadtéri színház.

Mesejáték sose találhatna illőbb szinpadot, mint ezt, a természet regényes, élő valóságát. A könnyed halmok, lankák és mesebeli, égbenyuló fák álomszerüségében megjelenik hófehér vitézi köntösében Csongor, a mesekirályfi s a tündérfához láncoltan csörgeti elátkozott bilincseit Mirigy a boszorka. A költő gyermeki szines fantáziája teret és valóságot kap, a szerelmes szivek küzdelme az ördögi ármánnyal itt egyszerre oly hihető, mint ahogy a gyermeknek az a dajka meséje. Az illuziókeltés tökéletes. Mindezt persze a természetadta s formált keret maga nem nyujtja, csak lehetővé teszi, hogy a rendezés, a szin- és fényhatás kiválthassa a hiánytalan illuziót. Ez meg is történik. Dicsérettel legyen mondva, az óriási arányok nem csábitották el a rendezőt a tér bezsufolására —, a dekorálás leegyszerüsitett müvészetével egy-két alakkal is be tudja népesiteni a végtelenbe vesző szinpadot s ez a kevés több, mint a sok.

A nagy terület, melyen a mesejáték lejátszódik, a szinészekre rendkivüli fizikai feladatot ró. A mozdulatok és mozgások artisztikumának megőrzésével kell szokatlanul nagy távolságokban szerepelniök. A feladat magával ragadta az együttest, lelkesedésük szinte akrobatikus ügyességekre képesiti őket. A természet valósága, a sarjuszag és csillagos ég mintha doppingolná őket, oly elementárisan váltja ki belőlük a természettel való összeforrottságot. S igy igazi mesealakok, a természet őselemeivel, ahogy a népi fantáziában megszülettek. Deszkaszinpad és kulisszafák között a leghitetőbb játék sem kaphatja meg a hitetésnek ezt a mámorát. Mindezért egészen érdekes alakitásokat kapunk.

Szabó Sándor, kinek ajkáról bársonyos melegséggel és férfias erővel patakzik a szép Vörösmarty-szó, lelkességével, plasztikus kiállásával és mozdulataival igazán ugy hat, mint ahogy Csongor királyfit a leányálmok elképzelhetik. *Szörényi* Éva bájos lengeségével, gyöngyöző szép beszédével viszont ugyancsak az a Tünde, amilyennek a tündérszép tündérleányt a szerelmes ifjak képzelhetik el. Meglepő, hogy a szinte fátyolszerü, törékeny alak beszéde mily tisztán csendül át a téren, miértis itt kell ujólag elismerni e szinpad már dicsért érdekességét, páratlanul jó akusztikáját. Még a leghalkabb *Szeleczky* Zita hangját is jól szelektálva erősitik föl a tér fonetikai bravurjai.

Az est talán legérdekesebb meglepetését egy fiatal szinésznő, *Gobbi* Hilda nyujtja. Mirigy boszorkány nem éppen szimpatikus figuráját olyan őserővel jeleniti meg, hogy valósággal sajnáljuk, ha nincs a szinen. Őserő van játékában, ezzel jellemezhetjük legjobban. Mintha a földből nőne ki. Ennél boszorkányabbnak lenni már alig lehetséges.

Ugyancsak mintha a földerő, a boszorkányos éj delejezné az ördögfiókok játékát, *Major* Tamás, *Ungvári* László, *Várkonyi* Zoltán oly kitünőek. Az ősi mesehumor aranyozza *Somogyi* Erzsi (Balgáné) és *Juhász* József (Balga) izes játékát. *Makláry* kalmárja, *Timár* fejedelme, *Pethes* Sándor tudósa, *Lázár* Gida nemtőkirálya, *Lukács* Margit hideg égkirálynője mind jók. Nagy hatást keltett a tevekaraván és a gyönyörü királyi testőrség és lovas kiséret.

Mindent összevéve, az est igazán szép. Elismerés tehát *Németh* Antalnak a rendezésért, *Abonyi* Tivadarnak a játékvezetésért, *Polgár* Tibornak a zenéért, *Jaschik* Álmosnak a diszletekért és jelmezekért s *Kornai* Jánosnak a büvészi világitásért.

Nagy Andor

Ma hallottam

hogy *Bajor* Gizi társasága ma *Kmetty* János festőmüvész Deák Ferenc-téri mütermét látogatja meg. A kiváló müvész képei iránt nagy az érdeklődés.

hogy Némethy Ella, az Operaház kiváló müvésznője és egy idegen ur tegnap megjelent a polgármesteri hivatalban, hogy házasságához diszpenzációt kérjen. Az illetékes ügyosztályhoz utasitották, ahol rövidesen megkapta a kihirdetés alól való fölmentést. Ezután kocsiba ültek és a budai Szent Imre városi anyakönyvi hivatalba hajtattak, ahol már két tanu várt rájuk és néhány perc mulva az anyakönyvi hivatalból Némethy Ella mint Frankovits Pálné lépett ki. Frankovits Pál alezredes a pécsi tüzérezred egyik legkiválóbb tisztje, a pécsi előkelő társaságok egyik legnépszerübb és legközkedveltebb tagja, a házasságkötés után azonnal visszaköltözött Pécsre, ahol csak egynapi szabadságot kapott ezredétől.

hogy a Bécsben tartott nemzetközi amatőr filmverseny harmadik diját *Pásztor* István magyar keskenyfilmje nyerte el. A film főszerepét *Kőváry* Vera, a Városi Szinház tehetséges fiatal szinésznője játszotta.

hogy a hires Kosztolányi könyvtárt, amely a nagy költő egyetlen fiának tulajdona, átengedték a Baumgarten könyvtárnak azzal, hogy a Kosztolányi hagyaték továbbra is zárt egység marad és a könyvtárba nem olvasztható bele.

hogy a Belvárosi Szinház-beliek a *Nincsenek véletlenek* vasárnap esti előadása után, mely tudvalevőleg a szinház *kapuzárása* lesz, az egyik budai étteremben *bucsuvacsorára* gyülnek össze.

hogy Relle Gabi, aki az uj szinházi esztendőtől kezdődően olasz operaturnéra szerződött, elutazott Rómába. A magyar királyi Operaház kitünő hangu énekesnője most olaszul tanulja szerepeit. Azután hazajön Budapestre és Márkus Lászlóval, az Operaház igazgatójával megbeszéli olaszországi és budapesti fellépéseinek pontos tervét.

hogy Abbaziában julius 11-től julius 17-ig tartják meg a nyolcadik nemzetközi tenniszversenyt, amelynek magyar résztvevői is lesznek.

hogy *Kosáry* Emmy egy pestkörnyéki birtokon nyaral. Hetenként csak egyszer látogat be Pestre.

hogy a Pódium az Állatkerti Szabadszinpad igazgatóságával szerződést kötött, amelynek értelmében a kabarétársulat szombatonként vendégszerepel az Állatkertben. A Pódium most szombaton lép fel először. Ez lesz egyébként a kis szinház első szereplése szabad szinpadon.

hogy a Bouffes Parisiens, Páris népszerü szinháza október végén Strauss-operettet mutat be. Az operett primadonnája Josephine Baker lesz.

hogy Gyenge Anna, a világhirü énekesnő a Balaton mellett nyaral. A nyár során a fürdőhelyeken fel is lép és szerepléseit e hónap 26-pn Siófokon kezdi meg.

hogy a *Fészek* müvészcsere asztaltársaság ma este kilenc órakor tartja összejövetelét. A háziasszony tisztségét dr. *Strakosz* Pál lengyel konzul és miniszteri tanácsos felesége látja el.

hogy a külföldön tartózkodó, lelkiismeretes gondosságáról hires Dénes Oszkár amerikaiuti villájának kapujára elutazása alkalmából kiirta: *„Londonban vagyok."* Néhány napig a táblácska csendes békességben hirdette Dénes távollétét, mig azután ma reggelre ez a kézzel irt megjegyzés került a „Londonban vagyok" alá: *„Mindjárt jövök."*

Amikor Lázár Mária és Páger Antal — önmagával kél versenyre...

A hangosfilm megszületése óta kedvenc divat, hogy szinpadon már nagy sikerrel játszott szindarabokat átültetnek a film vásznára. Eddig azonban az volt a gyakorlat, hogy a megfilmesitett szindarabot rendesen az eredetitől eltérő szereposztásban vitték ujra közönség elé s igy mód volt arra, hogy a két együttes ugyszólván versenyre kelhessen egymással annak eldöntésére — *melyik a jobb?*

Most azután olyan megfilmesitett szindarab kerül majd a pesti közönség elé, ahol az együttes prominens tagjai — *önmagukkal versenyeznek. Bókay* János *Megvédtem egy asszonyt* cimü szindarabját több mint százszor vitte sikerre *Lázár* Mária, *Páger* Antal és *Mezei* Mária — a *Hamza Film* producere: *Hamza Ákos* tehát, mikor a *Bókay*-téma megfilmesitését tervbe vette, nem is gondolhatott más együttesre, viszont ugy a forgatókönyvet iró szerzővel, mint a rendező *Ráthonyi* Ákossal s természetesen a szereplőkkel megbeszélte, hogy *a szinpadtól teljesen eltérő beállitásban és felfogásban elevenitik meg az érdekes történetet, amely rengeteg uj epizóddal bővült.*

Igy is történt. *Lázár* Mária. *Páger* Antal, *Mezei* Mária, de a többiek is, akik nem voltak tagjai a szinházi ensemble-nak, igy *Ajtay* Andor, *Donáth* Ágis a többiek *egy egészen uj Bókay-darabot mutatnak most majd be a film szinpadán a közönségnek,* amikor is javarészt önmagukkal kelnek versenyre.

MOZIMŰSOR

ADMIRAL (Margit-körut 5/b. Tel.: 1-537-07): **Tovaris.** (Claudette Colbert. Charles Boyer.) — **Csin-Csin.** (Shirley Temple.) (3, 6, 9, vasárnap: 1, ¾4, ½7, ½10.) — Vasárnap délelőtt 9 és 11 órakor: **Matiné.**

ALKOTÁS MOZI (Alkotás-u. 11. T.: 155—374): **Tarantella.** (Jeanette MacDonald.) — **Szőkék bolondja.** — **Eucharisztikus Kongresszus.** (¾4, ¼7, ¾10, vasár- és ünnepnap: ½2, ¾5, 7, ¾10.)

ANDRÁSSY (Csengery-u. és Andrássy-ut sarok. Tel.: 124—127): **Csin-Csin.** (Shirley Temple.) — **Szerenád.** (Hilde Krahl.) — (½5, 6, ⅜8, ¾10, vasár- és ünnepnap: 2, ½4, ½7, ½10.)

ATRIUM (Margit-krt 55 T.: 153-034, 154-024): **Történelem és filmtörténelem. Min nevetett, — min szomorkodott ez az emberöltő. — A futballvilágbajnokság mérkőzései.** — (5, ¼8 és ½10, vasárnap: 3, 5, ¼8 és ½10.)

BELVÁROSI (Irányi-u 21. Telefon: 3-845-63): **Tovaris.** (Claudette Colbert, Charles Boyer.) — **Éjfél után.** (Leslie Howard.) — **Hiradók.** (Jobbt.: ½5, ½8, balt.: 6, 9, vasárnap jobbt.: ½4, ½7, ½10, balt.: 5, 8.) — Az első előadás 30—80 fill. helyárral.

BODOGRAF (József-körut 68. Tel.: 1-495-10): **Kétarcu ember.** (Harry Piel.) — **Éjszaka kezdődött.** (Charles Boyer.) (½5, 6, ⅜8, ¾10, vasár- és ünnepnap: ½2, ¼5, 7, ¾10.)

BUDAI APOLLO (Csalogány-u. 46. T.: 151-500): **Tovaris.** (Claudette Colbert, Boyer.) — **Kétarcu ember.** (Harry Piel.) — **Hiradó.** (½5-től folyt., utolsó 9 órakor, vasárnap: 3, 6 és 9 órakor.)

CAPITOL (Baross-tér 32. Telefon: 1-343-37): **A királynő álma.** (Scipio Africanus.) — **Hiradók. — Riport a futballvilágbajnokságról.** (Mindennap: ½4, ½6, ⅜8 és ½10-kor.) Az első mérsékelt.

CASINO (IV., Eskü-tér 6 sz. Tel.: 383—102): **Kékszakáll nyolcadik felesége.** (Claudette Colbert és Gary Cooper.) — **Futballvilágbajnokság mérkőzései. — Hiradó.** (½6, ⅜8 és 10 órakor, szombat és vasárnap: ¼4, ½6, ⅜8 és 10 órakor.)

CITY (Vilmos császár-ut 36—38. T.: 111—140): **Hurricane.** (Jon Hall és Dorothy Lamour.) — **A futballvilágbajnokság mérkőzései.** — **Hiradók.** (¼6, ½8, ¾10, szombat és vasárnap: ¼4, ¼6, ½8 és ¾10 órakor.)

CORSO (IV., Váci-utca 9. Tel.: 18-28-18): **A vig özvegy.** (Jeanette MacDonald, Maurice Chevalier.) — **Hiradó.** (½6, ½8, ½10-kor.)

CORVIN (József-krt és Üllői-ut sarok Tel.: 1-389-88 és 1-395-84): **Vig özvegy.** (Jeanette MacDonald, Maurice Chevalier.) — **Hiradók. — Kisérő müsor.** (Mindennap: ¼4, ½6, ½8 és ¾10.) Az elsőn minden hely 40—80 fill.

DAMJANICH (Damjanich-u. 1. T.: 1-348-03): **Örök titok.** (Fedák Sári, Harsányi, Gárday L.) — **120-as tempó.** (Muráti Lili, Básthy L., Kabos Gy.) (½5-től, vasárnap 2-től folyt.)

DÉCSI (Teréz-krt 28 T.: 125—852. 121—343): **Serdülő lányok.** (Vidám történet egy leányiskolában.) — **A futballvilágbajnokság mérkőzései. — Hiradók.** (6, 8, 10, szombat és vasárnap: 4, 6, 8, 10.)

ELIT (Szent István-körut 16. Tel.: 1-161-51): **A zöld frakk.** (Elvire Popesco.) — **Hiradó.** (6, 8, 10, vasár- és ünnepnap: 4-kor is.)

FORTUNA (Rákóczi-ut 22. Telefon: 1-325-83): **Mártirasszony.** (Marlene Dietrich.) **Kőkuszhár.** — **Hiradó.** (4, 6, 8 és 10, vasárnap: 2-kor is.)

FORUM FILMSZINHÁZ (Kossuth Lajos-utca 18. szám. Telefon: 1-895-43 és 1-897-07): **Ez mindennek a teteje!** (Doris Nolan, George Murphy.) — **Film a futballvilágbajnokságról.** — (½6, ½8, ½10, szombat és vasárnap: ½4 órakor is.)

GLORIA (VII., Thökölv-ut 56 T.: 144-8-00): **Bovaryné.** (Pola Negri.) — **Caffe Metropole.** (Loretta Young, Tyrone Power.) (½5-től folyt., utolsó 9-kor, vas.: ¾4, ½7, ¾10.) Az első mérsékelt.

HOLLYWOOD FILMSZALON (Bethlen-tér 8 T.: 14-24-55): **A zöld frakk.** (Elvire Popesco.) — **Élj, szeress, tanulj!** (Robert Montgomery.) — **Hiradó.** (Mindennap: ¾3, ¾6 és 9-kor.) Az első mérsékelt.

HOMEROS (Kert.) (Hermina-ut 7 T.: 2-961-78): **Tarantella.** (Jeanette MacDonald.) — Kedvező idő esetén a kertben ⅜8 órától.)

JÓZSEFVÁROSI FILMPALOTA (Kálvária-tér 7. sz. Tel.: 134—644): **Tovaris.** (Claudette Colbert, Charles Boyer.) — **Kétarcu ember.** (½5-től folyt., utolsó 9-kor, vasár- és ünnepnap: 3, 6, 9.) — Vasárnap d. e. ¼11-kor: **Matiné.**

KULTUR FILMSZINHÁZ. (Kert.) Kinizsi-u. 16 (Üllői-ut és Kinizsi-u sarok Tel.: 8-861-93): **Tarantella.** (Jeanette MacDonald.) — **Eucharisztikus Kongresszus.** — (Teremben 5, kertben: ⅜8, ¾10, vasárnap: teremben: ⅜2, ¾4, ¾6, kertben: ⅜8, ¾10 órakor.)

LLOYD FILMSZINHÁZ (V. Hollán-utca 7/a. Tel.: 11-19-94. Szt. István-körut sarkán): **Mimi, a gazdag ember leánya.** (Alice Faye, 3 Ritz.) — **Riport a futballvilágbajnokságról.** — (Mindennap 4, 6, 8 és 10 órakor.) Az első mérs.

METRO (Teréz-körut 60. Telefon: 11-22-30): **Gengszterek alkonya.** (Edward G. Robinson, Rose Stradner, James Stewart.) — **Bolhacirkusz. — Egy görbe éjszaka. — Hiradó.** (¼6, ½8, ¾10, szombat, vasár- és ünnepnap: ¼4, ½6, ⅜8 és 10 órakor.) Prolongálva!

NYUGAT (Teréz-körut 41. Telefon: 1-271-82): **Az édes anyaföld.** (Paul Muni.) — **Vadnyugati őrjárat.** (Stan és Pan.) — **Hiradó.** (½5, ½8, 9, vasárnap: 3, 6 és 9 órakor.) Az első mérsékelt.

ODEON (Rottenbiller-u 37/b. Tel.: 1-302-63): **Orgonavirágzás.** (Jeanette MacDonald, Eddy Nelson.) — **Sportszerelem.** (Latabár Kálmán, Salamon, Delly Ferenc. — **Hiradó.** (½5-től folyt., utolsó 9-kor, szombaton: ½10 órától, vasárnap: 2, ½5, 7, ½10-kor.) Az első mérsékelt.

OLYMPIA (Erzsébet-körut 26. Tel.: 342—947): **Tovaris.** (Charles Boyer, Claudette Colbert.) — **Hóbortos család.** (Jack Haley.) **Hiradó.** (1, 4, ¾7 és ½10 órakor, vasár- és ünnepnap: 11, 2, ¾5, ⅜8 és 10 órakor.) — Az első előadás mérsékelt helyárakkal 30 fillértől.

OMNIA (József-krt és Kölcsey-u. sarok. Tel.: 130—125): **A nagyváros.** (Luise Rainer és Spencer Tracy.) — **Vadnyugati őrjárat.** (Stan és Pan.) — **Hiradó.** (Filmek kezdete: 5, ½7, 8, ½10, 11, szombat és vasárnap: 4, ½6, 7, ½9, 10 és ½12 órakor.)

ORIENT (Izabella-u. és Aradi-u. sarok. Tel.: 114—926): **Szülők harca.** (Willy Fritsch.) — **Becsületszóra!** (Fritz Kampersz.) — **Hiradó.** (½5 órától folytatólagosan, az utolsó 9-kor, szombaton ½10 órától, vasárnap: 2, ½5, 7, ½10.) Az első mérsékelt.

OTTHON MOZGÓ (Beniczky-utca 3—5. szám. Tel.: 146—447): **Mártirasszony.** (Marlene Dietrich.) — **Családi pótlék.** (Gyergyay István és Kun Magda.) (¼5 órától folyt., utolsó 9-kor, vasárnap: 3, 6, 9-kor.) Az első mérsékelt.

PALACE (Erzsébet-krt 8. Telefon: 136—523): **Rács nélküli börtön.** (Corinne Luchaire, Roger Duchesne.) — **Hiradó.** (2, 4, 6, 8 és 10.) A 2 és 4 órai előadások féihelyárakkal.

PÁTRIA (VIII., Népszinház-utca 13. szám): **Csin-Csin** (Shirley Temple.) — **Tovaris.** (Claudette Colbert, Charles Boyer.) (4, ¾6, ⅜8, 9, vas.: ½2, ½5, ½8, 9.) Az első mérs.

PHÖNIX MOZGÓ (Rákóczi-ut 68. T.: 144-454): **Sárga csikó.** (Csortos, Rózsahegyi.) — **Tovaris.** (Claudette Colbert, Charles Boyer.) (Filmek kezdete: 5, ¼7, ⅜8, 9, ¼11, szombat és vasárnap: 3, ½5, 6, ½8, 9, ½11.)

RÁDAY (Ráday-utca 32. Telefon: 1—876—65): **Szerelemből nősültem.** (Ráday, Erdélyi, Kabos.) — **Taxigavallér.** (Mirsa, Szőke Szakáll.) — **Eucharisztikus kongresszus.** — (4-től folyt., vasárnap: ½2-től.)

RADIUS (Nagymező-u. 22—24. T.: 129—250 és 122—098): **Hej-rup!** (Végig magyarul beszélő film.) — **A futballvilágbajnokság mérkőzései. — Hiradók.** (⅜6, ⅜8, ¾10, szombat és vasárnap: ¾4 órakor is.)

REX (István-ut 39. szám. Telefon: 1-394-16): **Orgonavirágzás.** (Jeanette MacDonald.) — **Mámi.** (Fedák Sári.) (½5, ¼9: **Mámi.** ⅜6, ½10: **Orgonavirágzás.** Vas.: 2, ½6, 9.) Az első mérs.

RIALTO (Rákóczi-ut 70. Telefon: 1-394-97): **Csin-Csin.** (Shirley Temple.) — **Hóbortos család.** (Az egyes filmek kezdete: ½5, 6, ½8, 9, ¼11. Ünnepnap: ½2, 3, ½5, 6, ½8, 9, ¼11.) ¼11-kor egy film 40, 50, 60 fill.

ROYAL APOLLO (Erzsébet-körut 45—47. Tel.: 141—902 és 342—946): **Történelem és filmtörténelem. Min nevetett, — min szomorkodott ez az emberöltő. — A futballvilágbajnokság mérkőzései. — Hiradó.** (¼6, ½8, ¾10, szombat és vasárnap: ¼4, ½6, ⅜8 és 10 órakor.)

ROXY (Rákóczi-ut 82 sz. Telefon: 143—824): **A kétarcu ember.** (Harry Piel.) — **Viki.** Bársony Rózsi, Jávor.) — **Hiradó.** (4-től folytatólagosan, vasárnap ½2-től.) Az első mér-

SAVOY (Kálvin-tér Üllői-ut 2. Tel.: 1-460-40): **Zöld frakk.** (Elvire Popescu.) **Tökéletes gentleman** (Errol Flynn, Joan Blondell.) — **Hiradóban a magyar-olasz futballmérkőzés.** (4, ¾6, ⅜8, 9, vas.: ½2, ½5, ½8, 9.) Az első félhelyárakkal. — Vasárnap délelőtt ½11-kor: **Matiné.**

SIMPLON (Horthy Miklós-ut 64. T.: 268—999): **Mitnaházasság.** (Heinz Rühmann.) — **Motoros őrjárat.** — **Olasz-magyar labdarugómérkőzés.** (½5, 7, ½10, vas. és ünn.: 2, ½5, 7, ½10.)

STUDIO (Akácfa-utca 4. Nemzeti Szinháznál. Tel.: 140—840). **Szamurai leánya.** (S. Hara, S. Hayakawa.) — **Hiradók.** — ((Mindennap: 4, 6, 8 és 10 órakor.) — Az első félhelyárakkal.

TIVOLI (Nagymező-utca 8. Tel.: 1—230—49): **A kétarcu ember.** (Harry Piel.) — **A hóbortos család. Hiradó.** (½5-től folyt., az utolsó 9-kor, szombaton ½10 órától, vasárnap: 2, ½5, 7, ½10.) Az első mérsékelt.

TURÁN (Mozsár-u. és Nagymező-u sarok T.: 128—401): **Tovaris.** (Claudette Colbert, Charles Boyer.) — **Szülők harca.** (Willy Fritsch.) (½5, 6, 9, szomb.: ½4, ½7, ½10, vas.: 1, ¾4, ½7, ½10.) Vas. d. e. 11-kor: **Matiné.**

URÁNIA (VIII., Rákóczi-ut 21. T.: 146—045): **A koldusdiák.** (Rökk Marika.) — **Árulókt** (Willy Birgel, Lida Baarova) **Hiradó.** (6, ½8 és 9 folyt., vas: 3 ½5 6, ½8, 9.)

Csak „belső záporpróba" volt az Operaházban

A tüzoltóság a szokásos záporpróbáját tegnap megtartotta az Operaházban. Ezuttal csak belső záporpróba volt, a tüzoltóság az Operaház tüzvédelmi berendezésének csak az épületben elhelyezett eszközeit vizsgálta meg, ellentétben az előző évek záporpróbáival, amikor a tüzoltóság az Operaház épületén ugynevezett külső gyakorlatokat is tartott.

* **A Nemzeti Szinház** igazgatósága felkéri azokat, akik a következő évadra bérletet jegyeztek elő, hogy a nagy érdeklődésre való tekintettel ezeket az előjegyzett bérleteket *csütörtök estig* váltsák ki.

MA AZ
ANGOL PARKBAN
Gombaszögi Ella, Somogyi Nusi, Szász Ila, Rátkai Márton, 3 Latabár, Kőváry Gyula, Dr. Szedő Miklós, Dénes György, Pethes Sándor stb.
Kezdete 8 órakor
Belépődij 80 fill., ülőhely 50 fill.
Utána a tüneményes sikerü
Csodarevü 1938

SZINHÁZI MŰSOR

Belvárosi Szinház (8). Minden este: *Nincsenek véletlenek.*

Margitszigeti Szabad Szinpad (½9). Csütörtök és szombat: *Csongor és Tünde,* péntek és vasárnap: *Szentiványéji álom.*

Állatkerti Szabad Szinpad (8). Csütörtök: *Mendelssohn—Beethoven-est,* szombat: *Podium kabaré.*

Angolparki Revü Szinház (9). Minden este: *Csodarevü 1938.*

Márkus Park Szinház (8). Minden este: *Szomjas krokodilus.*

Fényes Nagy Cirkusz (4, 8). Minden délután és este: *Rivels revü, Hacsek és Sajó.*

Magyar Müszinkör. Péntek ¾5, szombat ¾5 és ½8, vasárnap ½4, 6, 8, hétfő, kedd ¾5, szerda 4 és ½8, csütörtök ¾5: *Édes Veronika.*

A királynő álma
Scipio Africanus
FOOTBALL VILÁGBAJNOKSÁG
CAPITOL

Színházi hírek

Domino

Bemutató a Madách Színházban.

A nehéz drámai légkört a derű villamosságával teli vígjátéki atmoszféra váltotta fel szombaton a Madách Színházban, még pedig a jelek szerint hosszabb időre. *IV. Henrik*, az őrültség tragikus álarcosa és *Néró*, a „véres költő" több száz estén birtokolt helyére kedves hányavetiséggel, üres zsebbel, de huszonnyolc évének teli életkedvével bevonult egy chermeur, ágrólszakadt, Dominique, becenevén *Domino*. A kalandvágyó lézengúz lovagja a dolce far niente-nek, de az édes semmittevésben érett ölcsességgel azért mindenre vállalkozik. Marcel *Achard* vígjátéki ötlete alapján apróhirdetésre vállalja a szerelmi villámhárító szerepét is. A talpnesett és furfangos Dominó 15 ezer arankért játszott szerepében végül is ebódol szép, fiatal megbízójának, aki férjének egy házasság előtti idillére terelődött gyanúját akarja átháritani a felbérelt amorozóra, közben azonban ő is megperzselődik és Dominó lírai svádájától szédülten faképnél hagyja a multját szimatoló és két személyre irányuló gyanuja közt komikusan hányódó, felsült férjét, úgyszintén a póruljárt házibarátot.

Három egyre fokozódó hatású felvonásban bonyolódik le ez a szatirával fűszerezett vígjáték. Marcel *Achard* a „Dominó" szerzője, a közelmúlt francia vígjátékíró gárdájának jelese abban az iskolában nevelkedett, melyet a híres színjátékíró társas-cég *Flers* és *Caillavet* tett annakidején európai népszerűségüvé. Gall vidámság, fölényesen csúfolódó, az életnek torzképeket vágó párizsi humor ringatták Dominó bölcsőjét és tanították meg ezt a romlatlan kedélyű kedves naplopót, hogyan lehet villanó ötleteket sziporkázó széptevéssel, a kínálkozó alkalmak gyors üstökönragadásával meghódolásra kényszeríteni a sikert s megmutatni groteszken szatírikus és lírai helyzetekben egyaránt, hogy nem lehet túljárni az eszén és a szívén, mert ismeri a hatáskeltés minden csínjátbínját.

Marcel *Achard* vígjátéka kétségtelenül igen kedvező fogadtatásra számíthat, már csak azért is, mert amikor az élet komor tónusú színekkel van teli, a vidámság, melyből a *Domino* két és félórát juttat a nézőnek, üdítő változat erejével hat. De nagyban hozzájárul az új könnyű francia vígjáték sikeréhez a Madách Színház gárdája is, melyet *Pünkösti* Andor avatott rendezése nyolcnapos rekordidő alatt hangolt össze kitűnő együttessé.

A női főszerepben *Sennyei* Vera művészegyénisége újabb színeit mutatja meg. Humorérzéke, mely legutóbb egy suffragette alakját formálta remekbe, most is érvényesül, de finoman árnyaló beszédében nemcsak a szatirizáló hang, hanem a szív hangjai is bársonyos melegséggel szólalnak meg. Kifejező arcjátéka, biztos mozgása mind elsőrendű eszközei a rábízott feladat teljes sikerű megoldásában. *Greguss* Zoltán a féltékeny férjet nagy játékos lendülettel, éles karakteralakító érzékkel teszi élő figurává és egészségesen duzzadó humorral egészíti ki szerepét plasztikussá. *Szakács* Zoltán, mint a Dominóval szemben levitézlett szerelmes, azzal a pontos színészi munkával mintázza meg a rábízott alakot, mely erre az értékes jellemábrázolóra minden szerepében rátereli az érdeklődést. *Tapolczay* Gyula naplopója az új vígjáték egyik legsikerültebb produkciója. Sodró erejű bonhómia, harsogó vidámság árad minden szavából, mozdulatából és teljesen át tudja élni a szerepét. *Fáykiss* Dóra egy párizsi mondain hölgyet alakít megjelenésben és játékban illúziót keltően. *Deésy* Máriának, a színház tehetséges, fiatal tagjának fityfirity, kotnyeles szobalánya igen szemrevaló és biztató debout. A címszerepet nehéz drámai feladatok után mintegy pihenőül *Várkonyi* Zoltán játszotta. Azt hisszük, nem vétünk a kritikai tárgyilagosság elve ellen, melyet a legszorosabb vérségi kapcsolatoknak sem szabad befolyásolnia, ha megállapítjuk, hogy híven valósította meg Marcel Achard elképzelését.

A fordító *Hoszke* Béla simán gördülő, jó színpadi nyelven ültette át magyarra az új színjátékot, melynek díszleteit *Jaschik Álmos* a kis színpadon a téresség benyomását keltő technikai ügyességgel és művészi színvonalon alkotta meg.

Várkonyi Titusz

Bemutató az Andrássy-úti Színházban:

Gazdátlan asszony

A Vaszaryak színházának már úgylátszik kifejlett vígjáték-tradícióik vannak, melyek sorába tartozik az, lehet a darab akármilyen, de a harmadik felvonás az jó legyen. Pontosan a fordítottja a régi sémának, amely az első felvonást feldobta a csillagokig, a harmadik pedig akár el is maradhatott volna.

Ugyanez volt a helyzet a Mario *Devellisnek* tulajdonított előző vígjátékban, amelynek harmadik felvonásáért szívesen megbocsátott az ember sok mindent.

Barabás Pál hűséges ehhez a legeslegújabb vígjátéki szabályhoz, úgyannyira, hogy a darab a második felvonás közepén kezdődik. Akkor válik érdekessé, mulatságossá, a harmadik felvonás pedig olyan talpraesett és kacagtató, hogy az ember jó emlékekkel távozik a színházból.

Pedig az első felvonás... hajaj.

A darab lelke, értelme, üdvöskéje, aki körül az egész zengő tohuvabohu forog, akiért minden van, egy olyan vadonatúj, friss *Bulla* Elma, akit a budapesti közönség még nem ismer.

Bulla, akit beskatulyáztak az intellektuális tragikák műfajába és akiről azt mondták, hogy olyan tökéletes, mérlanilag kiszámított és hideg, akár csak a modern architektúra, ez Bulla csupa asszonyos melegség, vágység. Telisdeteli, de mennyire, hibákkal. Apró kacagásai, sikantásai, félhangjai vannak, pici grimaszai, aminek a láttára végigfut a nézőtéren: Istenem, ez a Bulla milyen bájos!

Van egy jelenete az utolsó felvonásban — egy óriási rózsaszínű francia ágy közepén —, amikor visszakönyörgi magát a férjének. Akkor olyan, mint egy fehér kis foxikutya, amint csokorért pitizik a gazdájának.

Hajmássy rendületlen boci-bübájával kitűnő partnere Bullának, tényleges férj „az életből ellesve" és szabadon elővezetve. *Latabár* Kálmán mértéket tartóan mulatságos — ennél nagyobb dícséret nem illetheti —, *Mihályfi* Béla reprezentatívan ordít végig két felvonást. Nagyon tetszett egy egészen kis szerepben *Turáni* Endre, *kitűnő színész! Vaszary* Piroska most mint fogatlan nagymama gördült be a színpadra, szélső bohózatba való aggleánykát mórikált magából *Harasztthy* Mici. *Kiss* Eta nagyon csinos, egyelőre semmi több.

Az előadást *Vaszary* János rendezte. Szíves figyelmébe ajánlom a felfrissítésre szoruló első felvonást.

—y. —t.

Évadnyitás a Fényes-cirkuszban

A városligeti *Fényes-cirkusz*, a főváros egyetlen nyári szórakozóhelye évadnyitó műsorában a legforróbb augusztusi főszezonra emlékeztető, valóban békebeli világattrakciókat zsúfolt össze. Egy karcsú, szőke svéd leány, óriásdenevérként, bekötött szemmel, fejjel lefelé tipeg és táncol a cirkuszkupola szédítő magasságában. Hildegard *Owergrand* híres világszáma ez: Halálltánc a levegőben. Négy apró, barna fiú tenisznadrágban és fehér pulloverben, a *„maláji herkulesek"* olyan izomcsodákat mutat be keleti mosolyuk közömbösségével, aminőt álmában sem tudna elképzelni európai ember. Csupa ötlet és kacagás a *4 French* zenebohócszáma, az *5 Readnigs* humoros kerékpármutatványa, *Zoli, Gerard* és társaik jóízű mókái, csupa báj és grácia az *5 Ady*-csoport gyerekfiatal művésznőinek bravúrja és a néger sztepptánckettős, a beszélő kutyák, okos galambok, mulatságos majomsztárok és pompás paripák mutatványa. A közönség tüntető melegséggel fogadta a cirkuszbemutatót. *(v.)*

* **„Rendületlenül!"** Május 13-án, szerdán este 8 órakor rendezik meg az „Egy ezredévi szenvedés..." irodalmi előadássorozat befejező estjét a Vigadó nagytermében „Rendületlenül!" címmel. Az est a magyarság örök eszméjéhez hű jelenkori költők seregszemléje lesz: három nemzedék költői és zenei alkotásai kerülnek bemutatásra, Ady, Babits, Bartók, *Illyés*, József A., Juhász, Karinthy, *Kassák*, *Kodály*, Kosztolányi, *Sík* S., Tóth Á., stb., azonkívül erdélyi költők és munkásköltők művei a legkiválóbb előadó-gárda tolmácsolásában. Rendező: *Hont* Ferenc.

baktis
melltartónál
tökéletesebbet
(akármit mondjanak)
találni nem lehet!

Napirend

1942 MÁJUS 3, VASÁRNAP

Róm. kat.: Cantate. — Protestáns: Irma.

A nap kel 5 óra 25 perckor, nyugszik 19 óra 59 perckor, a hold kel 23 óra 04 perckor, nyugszik 7 óra 36 perckor.

1942 MÁJUS 4, HÉTFŐ

Róm. kat.: Mon. Flórikán. — Protestáns: Flórián.

A nap kel 5 óra 23 perckor, nyugszik 19 óra 59 perckor, a hold kel 0 óra 05 perckor, nyugszik 8 óra 32 perckor.

Zenei hírek

* **Swarowsky János** a Zeneművészeti Főiskola nagytermében mutatta be karmesteri képességeit. A bevezetésül elhangzó, ritkábban hallható *Beethoven* IV. szimfónia stíluskészségre való gondos felépítése megmutatta, hogy a sajátos vezénylő mozdulatokkal energikusan irányító dirigens eléggé bensőséges kapcsolatot tudott teremteni a játékosokkal. A feltűnően sok kisegítővel működő *Hangverseny Zenekar* erejét meghaladta *Brahms* nehéz Haydn-variációja, de a dinamikus és céltudatosan dolgozó *Swarowsky* muzikális és technikai rátermettsége így is megnyilatkozott. Bár a zenekar és a szólista között nem mindig volt meg a szükséges összhang, a közreműködő Ditrói *Csiby* József, a legutóbbinál jobb diszpozícióban, világos, tiszta, távolról sem hivalkodó hangon játszotta *Schumann* zongoraversenyét. A hangverseny kedves epizódja volt, hogy a szimfónia nagy tempójú fináléjában a nehéz fagót gyors menetelket briliánsan megoldó *Keleti* Frigyes művészetét maga a karmester tapsolta meg elsőként.

* **Ditrói Csiby József**, a professzori ranggal ékes, szimpatikus ifjú pianista pénteken hangversenyezett a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. Bármennyire szeretnénk is, előadásáról nem tudunk sok jót mondani. A súlyos indiszpozícióval birkózó művész a műsor majd minden számában, még a ráadásul elhangzó *Chopin:* Prelüdök-ben is, feltűnő memória-zavarokkal küzdött s ez úgy a művészi elképzelések, mint a technikai megvalósulások gátját is jelentette. A gondosan egybeállított program legkiemelkedőbb száma a *Chopin* b-moll szonáta és annak két saroktétele volt. *(G. E.)*

JAZZ MAJÁLIS
ma este 8 órakor VIGADÓ
Rácz Vali, Kelly Anna, Goll Bea, Bihari B. József, Latabár K., Kővári Gyula, Szabó Kálmán jazz-trió, Sthymmel tánczenekar, Pécsi Öregdiákok, Holéczy együttes, Szántó Gyula, Szücs Stefánia, Moretti Giuseppe, Bársony Ilona, Bella hárfaegyüttes, Kállai Ottó, Sorelle Jazzvokál, Kádár Andrea. Jegyek 1—5 P-ig.

Kreutzberg 18.-án
A VILÁGHÍRŰ TÁNCOS páratlan sikerű két táncmatinéja után 18-án ESTE UJ, HATALMAS MŰSORT mutat be az OPERETTSZINHÁZBAN. Jegyek a SZINHÁZNÁL, RÓZSAVÖLGYINÉL, jegyirodákban.

Rózsavölgyi hangversenyei:
Csajkovszky-est szerdán
KOMOR vez. V. SZIMFÓNIA, hegedűverseny (HEGEDÜS MIKLOS), zongoraverseny: b-moll (HAJDU ISTVÁN). Z. 8.
Parasztbecsület 11-én
8-kor a Művelődés Házában. BECSEY Mária, HALMOS János, MALECZKY felléptével. Vezényel: RUBÁNYI. II. részben hangverseny, VASÁRHELYI Magda, HALMOS, JANCSIN Ferenc, MALECZKY közr.
Értől az Óceánig
13-ÁN. Költészetben — Muzsikában. Fellépnek: DÉRY Sári, FELLEGI, KISS Manyi, KOLLÁR Lívia, LADOMERSZKY, NÉMETH Anna, RÁCZ Vali, SENYEY, BAKAY, BILICSI, GREGUSS, KOVÁRY, LENDVAY Andor, PETHES, RÖSLER, SÁRDY. Kisér: RUBÁNYI. Z. fél 9. Jegyek jegyirodákban is.
MOZART 2 MOTETTA, G-dur HEG. VERS., SAINT SAINS: la nuit (először), PÉTER: Szekely kantáta (bemutató), OSVÁTH J., VÉGH S., SZÉKESF. ÉNEK és ZENEKAR. Vez: KARVALY, máj. 5. Zeneak. Jegyek: NÉPMŰV. BIZ., Szép-u. 5.

*
Bp. Hangv. Zenekar 8-án Varga Kerényi Irén-László
közr. MOZART: Egy kis éji zene, A-DUR zongoravers., áriák, dalok, PAGANINI: hegedűvers. Vez.: ORSZÁGH. (Koncert.)
Ciompi hegedűestje
5-ÉN, kedden. Z. fél 6. Jegyek HARMÓNIA jegyirodákban.

Május 10-én, vasárnap ½4-kor. Sportcsarnok
Jazz-párbaj
CHAPPY — LEN HUGHES zenekarai és dizőzök, brácsák, szaxofonok, jazz-zongorák, dobok soha nem látott párviadala!

Elfogtak egy élelmiszerjeggyel szélhámoskodó társaságot

A Teleki-téren tettenérték *Neufeld* Jakab 52 éves, állásnélküli kereskedősegédet, aki zsír- és kenyérpótjegyeket kínált eladásra. A főkapitányságon bevallotta, hogy a nála talált nagymennyiségű pótjegyet egy bűnszövetkezettől kapta, amelynek tagjai létező és nemlétező gyárak és vállalatok munkásai számára, *hamisított gyári bélyegzővel ellátott kimutatás alapján csalták ki az élelmiszer pótjegyeket a különböző élelmiszerelosztó hivataloktól.* A főkapitányság detektívjei 48 órai nyomozás után elfogták a szélhámos társaság valamennyi tagját: *Papp* András 29 éves, rovottmultú és rendőri felügyelet alatt álló újságárust, *Nemes* Lajos 34 éves asztalossegédet, *Wittenberger* Sándor 42 éves magántisztviselőt, *Szanati* Oszkár kereskedősegédet, *Ignácz* István 41 éves hentessegédet, *Halmi* Ferenc 28 éves alkalmi munkást és *Grosz* Lajos 40 éves szállítómunkást, aki Neufelddel együtt a kicsalt élelmiszerjegyeket árusította. Mindnyájukat letartóztatták.

TANGÓHARMONIKÁT
GRAMOFONT
RÁDIÓT
HANGSZERT
szaktudással vegyen!
MARNITZ
zenei központ
VIII, JÓZSEF-KÖRÚT 37—39. sz.
Fiók: Szolnok: Kossuth-tér 1.
Lerakat: Gyöngyös, Kossuth-utca 3. szám. Mohács, Szent István-utca 49.
Képes árjegyzék és ismertetők ingyen!

Hölgyeim! Egyszerre 130 kötőtű munkáját végzi el a „RAPID" SUPER kézi kötőkészülék!
A XX század szenzációja! Munkája kézimunka. Minden minta köthető. Néhány óra alatt köthet pulovert, blúzt v. ruhát. Kezelése egyszerű Ára 62.10 P. „RAPID" (98 tűvel) ára 48.30 P. Kérje 11. ismertetőt. ÁRUFORGALMI KFT., Epest, IV., Sütő-utca 2. félem. 3. Tel. 188-365.

Hírek Horvátországból

Zágrábból jelenti a *Bud. Tud.:* Felhívás jelent meg a volt osztrák—magyar hadsereg ama tagjaihoz, *akik az 1914—18. években orosz hadifogságban voltak*, hogy tegyenek feljelentést *azok ellen a szerb, illetve horvát katonák ellen, akik Odesszában vagy bárhol máshol Oroszország területén abban az időben erőszakoskodtak velük, vagy kínozták őket, esetleg megöltek egyéneket azért*, mert nem voltak hajlandók *a szerb, illetőleg jugoszláv önkéntes csapatokba vagy légiókba belépni.*

*

Zágrábból jelenti a *Bud. Tud.:* Lapjelentések szerint Giuseppe Ramiro *Marconi*, itteni apostoli legátus látogatást tett vitéz *Marosy* Ferencnél, Magyarország zágrábi követénél.

*

Zágrábból jelenti a *Bud. Tud.:* Hivatalos jelentések szerint a *szlatinai* és a *verőcei* járásokban a közeljövőben *tíz új római katolikus plébániát létesítenek.*

Ballonkabát • Brück
Gróf Teleki Pál- (Bálvány-) utca 2
Rigler mellett.

Gazdasági hírek

Országos vásárok

Május 4-én, hétfőn: Balassagyarmat (Nógrád m, állatv.), Cserföld (Zala m), Csorna (Sopron m), Dány (Pest m), Dunavecse (Pest m, állatv.), Emőd (Borsod m), Érd (Fejér m), Feketeardó (Ugocsa m), Feled (Gömör m), Győrasszonyfa (Győr m), Jászjákófalva (Szolnok m), Kápolna (Heves m), Karád (Somogy m), Kecskemét (Pest m), Kémér (Szilágy m, állatv.), Kézdivásárhely (állatv.), Kőtelek (Szolnok m, állatv.), Lelesz (Zemplén m), Léva (Bars m), Mosonmagyaróvár, Máramarossziget, Mernye (Somogy m), Mezőörményes (Maros-Torda m, állatv.), Munkács (Bereg m), Muraszombat (Vas m), Nagysomkut (Szatmár m), Nagysurány (Nyitra m, állatv.), Nyárádköszvényes (kirakóv.), Óradna (kirakóv.), Pécel (Pest m), Pécs (Baranya m), Perecsény (Ung m), Retteg (juhv.), Sárvár (Vas m, állatv.), Sopron (Sopron m), Szamosszeg (Szatmár m), Szany (állatv.), Székelykeresztur (kirakóv.), Szentendre (Pest m), Szilasbalhás (Veszprém m), Tápióbicske (Pest m), Tiszaörs (Heves m), Tolna (Tolna m), Ungvár (Ung m), Vasvár (Vas m), Veszprém (Veszprém m), Zalabaksa (Zala m).

5-én, kedden: Balassagyarmat (kirakóv.), Báta (Tolna m), Beled (Sopron m), Bilke (Bereg m), Cegléd (Pest m, állatv.), Dunavecse (kirakóv.), Egyházaskozárd (Baranya m), Gyömöre (Győr m), Hosszuperesztes (Vas m), Karmacs (Zala m), Kémér (Szilágy m), Kézdivásárhely (kirakóv.), Kisterenye (Nógrád m, állatv.), Kócs (Komárom m), Kolozsborsa, Köles (Tolna m), Marcali (Somogy m), Mezőörményes (kirakóv.), Páncélcseh (Kolozs m), Rozsnyó (Gömör m), Sásd (Baranya m), Sátoraljaujhely (állatv.), Szamosbrassó (Szatmár m), Szászrégen (állatv.), Szikszó (Abauj-Torna m), Tápiógyörgye (Pest m), Vásárosnamény (Bereg m).

6-án, szerdán: Ajka (Veszprém m), Bihardiószeg (Bihar m), Felsőszeli (Nyitra m), Háromfa (Somogy m), Heves (állatv.), Jánosháza (Vas m, állatv.), Kaposvár (Somogy m), Kassa (Abauj-Torna m), Kisterenye (kirakóv), Köbölkut (Esztergom m), Kunhegyes (Szolnok m, állatv.), Lébény (Győr m), Léva (kirakóv.), Miskolc (állatv.), Nagybocskó (Máramaros m), Nagykapos (Ung m), Nagylengyel (Zala m), Nagysurány (kirakóv.), Peret (Nyitra m, állatv.), Rimaszombat (állatv.), Sárospatak (Zemplén m), Serétudvari (Bihar m), Szalárd (Bihar m), Szamosmező (állatv.), Tapolca (Zala m), Tiszaujlak (Ugocsa m, állatv.).

7-én, esütörtökön: Ács (Komárom m), Ballavásár (állatv.), Celldömölk (állatv.), Csaroda (Bereg m), Csepreg (Sopron m), Hetes Somogy m), Ipolyhidvég (Bars m), Tiszafüred (Heves m, állatv.), Turterebes (Ugocsa m).

8-án, pénteken: Abaujszina, Bolmány (Baranya m), Péterréve (Bács m), Sükösd (Pest m), Tasnád (Szilágy m).

10-én, vasárnap: Alberti (Pest m), Szabadka (Bács m), Ujkécske (Szolnok m), Kálmányecsa (Somogy m), Korondudvarhely (állatv.).

Újból szabályozták az erdélyi erdőbirtokossági társulatok működését

A hivatalos lap vasárnapi száma rendeletet közöl, amely a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen az erdőbirtokossági társulatok működését újból szabályozza. A rendelet indokolása szerint az erdélyi erdőbirtokossági társulatok többezres taglétszáma miatt nehezen lehetett határozatképes közgyűlést összehívni s így a társulatokat károsodások érhették. Az új rendelet értelmében az erdőbirtokossági társulat közgyűlése határozatképtelen, az illetékes elsőfokú erdőrendészeti hatóság javaslatára a földművelésügyi miniszter felhatalmazást adhat arra, hogy az újból összehívandó közgyűlés *a földművelésügyi miniszter rendeletében meghatározott ügyekben a szavazatok számára tekintet nélkül határozzon.* E határozatok jogerőre emelkedéséhez a földművelésügyi miniszter jóváhagyása szükséges. Abban az esetben, ha a társulat élére miniszteri biztost küldtek ki, *a földművelésügyi miniszter a közgyűlés hatáskörét intéző bizottságra ruházhatja. (MTI.)*

Az OKH muraszombati propaganda nagygyűlése. Az Országos Központi Hitelszövetkezet Muraszombaton most tartotta első propaganda nagygyűlését, amelyet vitéz *Szüts* István nyitott meg. Utána dr. *Schandl* Károly, az OKH alelnök-vezérigazgatója beszámolt a hitelszövetkezetek eddig elért eredményeiről és örömmel állapította meg, hogy a Muravidék vend anyanyelvű lakossága éppúgy, mint a magyarok, tömegesen csatlakoztak az OKH szövetkezeti elgondolásaihoz.

CSILLÁRT METEOR csillárgyárnál vásároljon
Podmaniczky-utca 27, József-körút 44

A Magyar Általános Kőszénbánya jubiláris közgyűlése

A *Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat* ünnepélyes keretek között tartotta meg április 30-án 50 éves jubileumi közgyűlését, melyet dr. *Varga* József titkos tanácsos, m. kir. iparügyi miniszter úr, továbbá dr. *Kádas* Károly államtitkár, *Alliquander* Ödön miniszteri tanácsos, az iparügyi minisztérium bányászati közigazgatási osztályának vezetője és a budapesti m. kir. Bányakapitányság képviseletében dr. *Deák* József bányahatósági főtanácsos urak is megtiszteltek megjelenésükkel.

Dr. *Scitovszky* Tibor titkos tanácsos, nyug. miniszter, a társulat alelnöke hódolatteljes szavakban emlékezett meg főméltóságú kormányzó urunkról, valamint a kormányzóhelyettes úr őfőméltóságáról és dicsőségesen harcoló honvédeinkről, majd meleg szavakban üdvözölte dr. *Varga* József iparügyi minisztert urat és a többi magas vendéget, megköszönve a társulatot megjelenésükkel ért kitüntetést.

Dr. *Varga* József iparügyi miniszter úr közvetlen szavakban köszönte meg az üdvözlést és szívélyesen köszöntötte a ritka jubileumot ünneplő társulatot, kiemelve, hogy egy magyar szénbányavállalat 50 éves jubileuma oly ritka ünnepség, mely nemcsak a vállalatnak, hanem az egész nemzetgazdaságnak ünnepe. Rámutatott azon kezdeti nehézségekre, amelyekkel a magyar szénbányavállalatoknak meg kellett küzdeniök, különösen a magyar szén értéke és használhatósága iránt a századfordulókor még táplált, azóta már valótlannak bizonyult előítéletek miatt. Elismerését fejezte ki a termelésnek azon szelleme iránt, mely et megalakulása óta a Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat meghonosított és kérte a társulat jelenlegi vezetőségét, hogy továbbra is töretlen szellemben folytassa munkásságát nagy jövő előtt álló hazai iparunk és nemzetgazdaságunk üdvére.

A hosszantartó nagy tetszést aratott üdvözlésért dr. *Scitovszky* Tibor elnök mondott köszönetet, majd *Vizer* Vilmos, a társulat vezérigazgatója emlékezett meg az 50 év eseményeiről és szemléltetően illusztrálta a Magyar Általános Kőszénbánya szerepét a hazai ipar kifejlesztésében és Magyarország közgazdaságában. Beszédét a vállalat belső életére vonatkozó visszaemlékezésekkel és a vállalat 50 év alatti felvirágoztatásával érdemeket szerzett vezetőkről, tisztviselőkről és munkásságról való megemlékezéssel fejezte be.

Elnök ezután beszámolt arról, hogy a társulat az 50 éves évfordulót tisztviselőinek, munkásainak és nyugdíjasainak jelentős ajándék nyujtásával kívánja emlékezetessé és örömteljessé tenni; továbbá a hadiárvák támogatására 250.000 pengő, a Magyar Vöröskereszt javára 250.000 pengő, a Nemzeti Önállósítási Alap javára 25.000 pengő és kulturális célokra 150.000 pengő adományt juttatott.

A közgyűlés egyhangúlag tudomásul vette az igazgatóságnak az 1941. évről szóló beszámoló jelentését. Ez az évi jelentés a társulat üzletmenetére és általában a nemzetgazdasági viszonyokra befolyással bíró események rövid ismertetése után, a széntermelésnek emelkedéséről számol be. A társulat szénbányászata — beleszámítva a vezetése alatt álló Borsodi Szénbányák Részvénytársasága termelését is — új csúcsteljesítményt ért el. Rámutat a jelentés azokra a nehézségekre, amelyeket a társulatnak a szén iránt jelentkező rendkívüli kereslet kielégítése folytán le kellett küzdenie. Az előző évi jelentésben már említett beruházási hozzájárulás esedékes részlete címén az elmúlt évben a társulat kb. 5½ millió pengőt fizetett ki. A Nemzeti Beruházási és Erdélyi Államkölcsönből annakidején jegyzett 36,040.000 pengő névértékű kötvényből az időközi visszavásárlások figyelembevételével ezen értékpapírok 33,724.832 pengővel szerepelnek a társulat zárszámadásaiban, míg az ezt terhelő banktartozás 26,178.857 pengőt tesz ki. Az úgynevezett Erdélyi Nyereménykölcsönből a társulat tisztviselői és munkásai hazafiasságuk és áldozatkészségük tanujeleként 500.000 pengő névértékű kötvényt jegyeztek, mely jegyzések összegét a társulat előlegezte alkalmazottai részére. E nyereménykölcsönből a társulat alkalmazottainak nyugdíjintézete további 500.000 pengőt, míg az érdekeltségi vállalatok nyugdíjintézménye külön 150.000 pengő névértékű nyereménykötvényt jegyzett.

Nemcsak a széntermelés és brikettgyár, de a felsőgallai és beremendi portlandcementgyárak, továbbá a felsőgallai, hejőcsabai és beremendi mészkőbányák és mészégetők, valamint a felsőgallai karbid- és ferroszilicium-gyárak és alumíniumgyár termelése is az előző évhez képest számottevően emelkedett. A felsőgallai bauxitcementgyár és szénlepárlótelep termelése a tavalyi keretek között mozgott. Az alumíniumgyárral kapcsolatosan még megemlítendő, hogy e gyártelep további bővítését kezdte meg a társulat, amelynek befejeztével előreláthatóan az 1942. év nyarán az üzem termelőképessége jelentékenyen emelkedni fog. A tatabányai villamoserőmű termelése emelkedett. E villamoserőmű további bővítési munkálatai befejezés előtt állnak.

A társulat munkásjóléti és kulturális tevékenységére jellemző, hogy az 1941. évben szociális és kulturális célú kiadásai több mint 7.5 millió pengőt tettek ki. A vállalat továbbra is fenntartotta szociális gondoskodását, így iskoláiban közel 7000 gyermek részesült teljesen ingyenes oktatásban, 110 gyengébb szervezetű munkásgyermek erdei iskolájában szanatóriumi gondozásban és ellátásban, továbbá az erre rászoruló 130 munkásgyermek ingyen balatoni nyaraltatásban.

Az érdekeltségi vállalatok közül a Borsodi Szénbányák Részvénytársasága széntermelése emelkedett, áramtermelése az előző év színvonalon mozgott. A vállalat a tavalyi osztalékot fizeti. Az Urikány—Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya Rt., a „Granit" Porcellán- és Kőedényárugyár Rt., a Hazai Mechanikai Palackgyár Rt. és az Ipari Robbanóanyag Rt. forgalma emelkedett. A Friedr. Siemens Művek Vasöntő és Hőtechnikai Gyár Rt. termelése és üzleti forgalma az előző évivel szemben kissé, míg a Tatai Szén- és Brikettárusító Rt. forgalma a vidéki szénszükséglet ugrásszerű emelkedése folytán erősebben visszaesett. A Magyar Általános Útépítő Rt. az elmúlt évben is jól volt foglalkoztatva. A nagyszámú villamossági vállalatok is általában kielégítő eredményt értek el az elmúlt évben.

A közgyűlés megállapította az igazgatóság részéről előterjesztett 1941. évi mérleget és jóváhagyta a nyereség felosztására vonatkozó javaslatot, amely szerint az értékcsökkenési tartaléknak 3.800.00 P-vel, az ipari üzemek értékcsökkenési tartalékának 1.800.000 P-vel történt dotálása, az igazgatóság és a tisztviselők alapszabályszerű jutalékára fordított 464.050 P 80 fillér levonása után az előző évi nyereségáthozattal együtt mutatkozó 6.887.669.28 P tiszta nyereségből az általános tartalékra 750.000 P, az alkalmazottak nyugdíjalapjára 1 millió 200.000 P, a hadiárvák támogatására 250.000 P, a Magyar Vöröskereszt javára 250.000 P, a Nemzeti Önállósítási Alap javára 25.000 P, kulturális célokra 150.000 P, osztalékra részvényenként 17.— P fordíttassék, a fennmaradó 148.669.28 P pedig az 1942. év számlájára vitessék át. Az 1941. évi 50. számú osztalékszelvények május hó 4. napjától kerülnek beváltásra.

Ezután a közgyűlés az *igazgatóság* lépő tagját, báró *Perényi* Zsigmondot, a *felügyelőbizottságba* pedig *Kürthy* Istvánt és dr. báró *Szalay* Gábort újból megválasztotta; míg a felügyelőbizottság új tagjává gróf *Csáky* Károlyt választotta be.

A társulat igazgatósága *Leskó* Béla h. bányaigazgatót és dr. *Herczegh* József bányafelügyelőt bányaigazgatókká, dr *Makray* Imre h. igazgatót igazgatóvá, dr. *Fehér* György, dr. *Hidvéghi* Jenő, *Kovács* Zoltán és dr. *Labancz* Béla cégvezetőket h. igazgatókká nevezte ki. *Meszleny* Jenő főmérnököt pedig cégjegyzési jogosultsággal ruházta fel.

Az egykori jugoszláv királyság állami jellegű pénzintézeteinek felszámolása. Már megindultak azok a nemzetközi tárgyalások, amelyek az egykori Jugoszáliva állami jellegű pénzintézeteinek felszámolását célozzák. Ezzel kapcsolatban különösen nehéz feladat a szabadalmazott Agrár Bank és a Jugoszláv Állami Jelzálogbank felszámolása. A közel 30.000 ügyféllel rendelkező Agrár Bank magyarországi ügyeinek továbbvitelét már egy decemberi kormányrendelet úgy biztosította, hogy ezt a feladatot az Országos Földhitelintézetre ruházta. A Jugoszláv Állami Jelzálogbank magyarországi ügyvitelét egy legutóbb megjelent kormányrendelkezés a Nemzeti Hitelintézet Rt.-ra bízta.

Német–magyar ipari megbeszélések fejeződtek be Bécsben

Bécsből jelenti a *Német Távirati Iroda*: A birodalmi ipari csoport és a magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége kiküldöttei között április 27-én Bécsben a Délkeleteurópai Társaság közreműködésével *német—magyar ipari megbeszélések kezdődtek*, amelyek május 1-én sikeresen *befejeződtek*. A megbeszélések *eredményei főleg további háborús gazdálkodási együttműködés tekintetében* (a két ország közötti) *mind általános, mind szakszempontból rendkívül jelentősek*. Nevezetesen a vegyészet, továbbá a textil- és energiagazdálkodás terén történtek megállapodások az európai kontinentális gazdasági közösség keretében való hosszú időre szóló szoros együttműködésről. További eredményeket sikerült elérni a vas- és fémgyártás, az élelmiszeripar, a celluloze-gyártás és a ruházati ipar terén is.

A megbeszélések a szívélyes egyetértés és kölcsönös bizalom szellemében folytak. Elhatározták, hogy *a két csúcsszervezet állandó szoros kapcsolatban marad egymással* és a kölcsönös baráti gazdasági kapcsolatok érdekében folytatja a megkezdett munkát. *(MTI.)*

Értéktőzsdék

A budapesti értéktőzsdén szombaton mérsékelt volt az üzletmenet. A részvény- és kötvénypiac árai egyenlőtlenül alakultak.

	Előző zárlat	*Kötések*	*Zárlat*
Nemz. B	369.—	365	365.—
Hitelb.	89.—	89	89.—
M. Bank	68.—	68	68.—
Lesz.-b.	70.—	—	70.—
Ker. B.	151.—	—	148.—
Köb. Tak.	55.—	—	55.—
P. Hazai	113.—	113	112.5
J. M. B.	1130.—	—	1125.—
Hung. m.	67.—	—	67.—
Kir.-m.	25.—	—	25.—
Bauxit	440.—	450	445.—
Beocsini	—	—	39.—
Bors. sz.	27.—	—	27.—
Drasche	48.—	—	48.—
Kőszén	840.—	855—840	848.—
Salgó	65.—	66—63	65.—
Csáky	—	—	20.—
Fegyver	182.—	—	182.—
Ganz	57.—	—	56.5
Acél	158.—	156	153.—
M. vagón	107.—	—	110 á
Rima	190.5	196—192	193.5
Nova	42.—	42	42.5
Trust	93.5	96.5	96.5
Délcukor	154.—	153	153.—
M. cukor	192.5	195—192	192.—
Izzó	—	333	333.—
Dr.-Hag.	368.—	—	360.—
Gschw.	2100.—	—	2100.—
P. sör	800.—	—	800.—
Lukácsf.	68.—	—	70.—
Sz. kend.	—	—	153.—
Danica	9.—	—	9.—
Műtrágya	210.—	—	211.—
Gumi	92.75	90	90.—

Fixkamatozású értékek:

1914. fov. 4½%	485.—	490	488.—
1927. fov. 6%	126.—	124	124.—
1937. fov. 4½%	—	—	95.29
4% Áll. ny. k.	100 %	100 %	100 %
Népszöv. dollár	101.—	102.5	102.5
Népszöv. font	83.25	—	83.5
Kényszerkölcs.	82.5	82.5	82.5
O. A. B. d. zl.	125.—	125	125.—

Valuta- és devizapiac

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamai:

Valuták: Szlovák korona 11.45—11.75, leu 1.95—2.05, líra 17.40—17.90, svájci frank 79.60—80.60, svéd korona 81.70—82.70.

Devizák: Amszterdam 180.075—181.40, Athén 221—224, Belgrád 6.785—6.835, Berlin 135.70—136.70, Pozsony 11.64—11.78, Brüsszel 54.28—54.68, Bukarest 2.75—2.82, Helsinki 6.87—6.93, Isztabul 268.685—270.665, Kopenhága 70.84—71.36, Madrid 32—32.23, Milánó 17.66—17.864, Oslo 77.10—77.67, Párizs 6.785—6.835, Prága 13.57—13.67, Szófia 4.14—4.17, Stockholm 82—82.80, Zürich 79.80—80.60, Zágráb 6.79—6 83.

Az amszterdami, belgrádi, brüsszeli és oslói kifizetések árfolyama csak a magyar-német devizakompenzáción keresztül lebonyolódó elszámolási forgalomban, a párizsi kifizetések árfolyama pedig csak a meg nem szállt Franciaországgal szemben az áruforgalom körén kívül eső követelések és tartozások, valamint az 1940 július 16-a előtti áruszállításokkal keletkezett követelések elszámolásánál érvényes. A madridi kifizetés jegyzése kizárólag az 1940 július 15-én életbelépett magyar-spanyol kereskedelmi és fizetési megállapodás keretében lebonyolódó fizetésekre vonatkozik.

Zürich, május 2. (Zárlat.) Párizs 9.57, London 17.26, New York 431, Brüsszel 69.25, Milánó 22.66½, Madrid 39.75, Amszterdam 229.50, Berlin 172.52½, Lisszabon 17.90, Stockholm 102.67, Oslo 98.75, Koppenhága 90.50, Szófia 5.37¼, Prága 17.37½, Bukarest 2.50, Helsinki 3.77½, Buenos Aires 85½, Yokohama 101.

Amszterdam, május 2. (Zárlat.) Berlin 75.36, New York 188⅜₁₆—188⅝₁₆, Brüsszel 30.11—30.17, Zürich 43.63—43.771, Stockholm 44.81—44.60.

London, május 2. (Zárlat.) New York 4.02½—4.03½, Montreal 4.43—4.47, Zürich 17.30—17.40, Stockholm 16.85—16.95, Lisszabon 99.80—100.20, Buenos Aires 16.93¾—17.13, Madrid 40.50, Mexico 20.5, Ausztrália 125, Újzéland 124⅜, Dél-Afrika 100.25. — Magándiszkont 1—1⅛, napipénz 0.75—1.25.

Terménytőzsde

A *budapesti terménytőzsdén* szombaton üzlettelen volt a magpiac, melyen csak kisebb tételek kerültek eladásra. *Kötések: Lóheremag* 2.5 q 90 százalék 230.— bpesti paritás. *Spenótmag* 3.5 q 220.— ab feladóáll. *Baltacimmag* 1.2 q vető 224.— bpesti paritás. *Muharmag* 85 q vető 65.—, 10 q vető 67.—, 4 q vető 67.— ab feladóáll. *Répamag* 1.5 q takarmány 262.— ab feladóáll. *Szőllőmag* 150 q szárított 40.— ab feladóáll. *Csillagfürt* 16 q 28.—, 10 q vető 42.— ab feladóáll.

Helyiségbérlet

KERESÜNK

Club-helyiséget

(esetleg tánciskolát) megfelelő konyhahelyiséggel. Ajánlatok „Azonnalra" jeligére **Haasenstein és Vogler r.-t.** hirdetőirodába V., Dorottya-u. 8.

KERESEK

a Vámház-körút, Károly-körút, Szabadság-tér által határolt területen udvari vagy elsőemeleti, esetleg száraz szuterén

raktárhelyiséget

bútor számára. Ügynököt díjazok. **BENYOVITS** lakberendezőművész, Régiposta-utca 6. 1

II. Margit-körúton

(legforgalmasabb helyen) **új házban, duplaportálos, nagyméretű**

üzlethelyiség

szuterénnal, berendezéssel, vagy anélkül, azonnalra **ÁTADÓ.** — Bővebbet, V., Klotild-utca 12/C. Iroda. Tel.: 124-758, 124-915.

NYUGATINÁL UTCAI SZOBA TELEFONNAL, IRODÁNAK KIADÓ. „ÚRI HÁZ" JELIGÉRE. BRAUN HIRDETŐBE, JÓZSEF-KÖRÚT 38.

BELVÁROSBAN, 200 m² TERÜLETŰ

irodahelyiség augusztusra kiadó

ÉRDEKLŐDÉS: TELEFON: 426-158.

IRODÁNAK bútorozatlan, esetleg bútorozott albérleti szobát, vagy kis raktárhelyiséget keresünk, lehetőleg VI. emeleten. Tel.: 423-151. 239

Bérbeadó

a XII., Bernáth Géza-utca 14. sz. alatt egy garázshelyiség kétszem, gépkocsi részére, közp. fűt., esetleg raktár céljaira is. Bérbevétel XI., Horthy Miklós-út 42, I. 9. Telefon: 469—301.

Belvárosban

szövetüzlet részére

utcai helyiséget

esetleg albérletet keresek. Megosztás esetén a költségeket vállalom. „Komoly szándék" jeligére a kiadóhivatalba. 233

Előkelő vállalat

4—5 szobás

irodahelyiséget vagy lakást keres

centrumban, telefonnal. Minden költséget térítünk. Telefon: **38-24-28.** 23

ÜZEMHELYISÉGET

KERESEK V. ker., (esetleg XIII. ker.) Duna mentén, kb. 2000 □öl területtel, ebből kb. 3000 négyzetméter üzemre alkalmas épülettel. Válaszokat „Duna mellett" jeligére. 223

Halkan, de értelmesen beszéljen a vevőjével. Ne veszekedjék vele még akkor sem, ha Önnek van igaza.

AZONNALRA KERESEK csendes üzem részére 120—200 négyzetméter alapterületű

helyiséget

(alagsor, pince is megfelel). Telefon: 160-515. 442

Száraz pince

(óvóhely), 120 □méter, négy részre osztva kiadó. Rottenbiller-utca 35.

Azonnal és júniusra 50—100—300 m²

Üzemhelyiségek kiadók

Megbízottunk Fellner iroda, Szent István-körút 30. Tel.: 120-124. 400

Üzemhelyiséget

KERESEK, finommechanikai üzem részére, száraz, világos és lehetőleg a város belterületén legyen, kb. 150 négyzetméter területtű. Ügynököt díjazok. Telefon: 131-514. d. e. 9—2-ig.

Keresünk világos utcai irodahelyiséget

hozzátartozó nagy, földszinti, magas, száraz

raktárral

Andrássy-út vagy Vilmos császár-út környékén. Közvetítőt díjazunk. Ajánlatok „Acél" jeligére a Magyar Nemzet kiadóhivatalába küldendők.

RÁKÓCZI-ÚTI PORTÁLOS

üzlethelyiség

minden célra alkalmas, azonnal kiadó Berendezés eladó. „4000" jel. kiadóba.

Károly-körút környékén

I. emeleti helyiséget, 1—2 szobát azonnalra **átvennék.** Ajánlatokat „Lelépést fizetek" jeligére Singer Hirdetőirodába, Wesselényi-u. 35.

BELVÁROSI UTCAI ÜZLET-IRODAHELYISÉGBEN, IRODA, ESETLEG KIS MINTARAKTÁRRAL ELHELYEZKEDHETIK. JELIGE: „BERENDEZÉS HASZNÁLATTAL" KIADÓBA

NYUGATINÁL FÖLDSZINTI, UDVARI BEJÁRATTAL (3 SZOBA) IRODÁNAK, RAKTÁRNAK, TELEFONNAL ÁTADÓ. „Azonnal 537" jeligére a kiadóba. 555

Svábhegy, Hűvösvölgy, vagy Zugliget körzetében gyermeknyaraltatáshoz berendezett

villát bérelnék

telefon: 421-912. 324

Üzlethelyiség

UDVARI ÜZLETHELYISÉG SZABADSÁG TÉR KÖZELÉBEN ÁTADÓ. „FŐBÉRLET AZONNALRA 99" JELIGÉRE KIADÓBA. 260

Üzlethelyiséget

BELVÁROSBAN, Ferenciek-tere és Vörösmarty-tér közötti útvonalon **KERESEK.** Költséget térítek. „Ügynökkel nem tárgyalok" jeligére Tenzerhez, Szervita-tér 8. 530

Üzlethelyiség kiadó

új házban, mindenre alkalmas. Visegrádi-u. 38. 509

MODERN, JÓFEKVÉSŰ, RÉGIBÉRŰ ÜZLETHELYISÉG LÓNYAI-UTCÁBAN ÁTADÓ. „MÁJUS 15" JELIGÉRE KIADÓBA. 284

Párizsból indult hódító útjára az újsághirdetés. Theophraste Renaudot párizsi orvos 1631-ben irodát szervezett „Bureau d'adresse et de rencontres" névvel és ez az iroda sokszorosított, illetve néhány példányban lemásolt listát fektetett fel, amelyben pár sou lefizetése ellenében bárki közzétehette címét — aki venni vagy eladni akart valamit. Ez a lista volt a hirdetés születésének bölcsője.

SZT. ISTVÁN-KÖRÚT KÖZVETLEN KÖZELÉBEN EGYNYILÁSOS ÜZLET HELYISÉG BERENDEZÉSSEL ÁTADÓ, „Telefon van 99" jeligére kiadóba. 541

Üzlethelyiséget keresek

megosztva is, forgalmas helyen. (Rákóczi-úton vagy Körúton.) T.: **224-926.**

Kisebb üzlethelyiség

V. kerületben, nagykereskedésnek kerestetik. Közvetítőt díjazok. „Megosztva is" jeligére Balogh hirdetőbe, Szent István-körút 9. 606

Házasság

Házasság

Gentleman, 58 éves, világlátott, elegáns, magas megjelenésű, helybeli jónevű cég alapítója és tulajdonosa, aki hosszú, boldog házasság után özvegységre jutott, minden tekintetben hozzáálló új élettársnőt keres. Oly vidám életkedvű, minden tekintetben úriasszony, aki hajlandó az élet jó és rossz napjain hű segítőtársa lenni, írjon „Lady" jeligére **Blockner** hirdetőjébe, Városház-utca 10 sz. Abszolút feltételek: elsőrangú család és nevelés, műveltség, diszlingvált megjelenés és fellépés, továbbá komoly vagyon. 18

Önálló keresettel

bíró pesti csinos úrileány, megismerkedne nem árja fiatalemberrel házasság céljából. „Kelengye, szobabútor" jeligére kiadóba. 238

Tanusítványos

jókülsejű, önálló keresettel bíró leányom részére, komoly, intelligens, szintén tanusítványos élettársat keresek. „Úrileány" jeligére kiadóba. 192

Társaságbeli

legdiszkrétebb házasságközvetítés Doctorné, Király-u. 67. I. 3. Tel.: négyszázhuszonegy—kilencszázharminc. 112

JÓL kereső, szép vagyonú, 35 éves gépészmérnök vagyok. Szépen berendezett lakásom édesanyám halála óta üresnek találom. Feleséget akarok a házhoz hozni. Hozományra nem nézek, megértő házastársat keresek. Megh. Klinovszkyné, Csáky-utca 16., I. em. 7. 148

ÖZVEGYEN maradtam. Rettenetes az egyedüllét. A családi kör melege után vágyom. Magasállású állami tisztviselő vagyok, 800 havi fix-szel, tekintélyes magánvagyonnal. Ismeretségem nincs, hozományra nem nézek. Megb. Klinovszkyné, Csáky-utca 16., I. em. 7. 149

MAGAS, szőke, fiatal tisztviselő feltétlenül csinos úrileány személyében **SZÓRAKOZÓTÁRSAT** keres. „Házasság lehetséges 22" jeligére. 20

Diplomás fiatal csinos

nyugdíjas állásban lévő, tanusítványos úrileány, hasonló sorsú úr ismeretségét keresi, házasság céljából. Levelet „Tavasz 20148" jeligére kiadóba kér. 1

KORREKT gondolkozású, csinos, megjelenésű ifileány, biztos egzisztenz és sportkedv., kultúrált keresi nem árja, 33—40 éves, magas úriember ismeretségét keresi kizárólag házasság céljából. **„Tempora mutantur"** kiadóba. 2

ELŐKELŐ ISMERETKÖRŰ ORVOS KOMOLY EGYÉNEKNEK MEGFELELŐ HÁKASTÁRSAT DISZKRÉTEN AJÁNLANA. „ORVOSBÁCSI" jeligére a kiadóhivatalba. 2

Átlagon felül intelligens, évi 10.000 pengő keresetű, 39 éves, tanusítványos tisztviselő

nősülne.

Leveleket „Intellectuel 12865" jeligére kér **Blockner J.** hirdetőjébe, Városház-utca 10. 4

27 ÉVES ÚRIFIÚ MEGISMERKEDNE intelligens, csinos, sportoló önálló

urilánnyal,

vagy asszonnyal. „Házasság lehetséges 20200" jeligére a kiadóhivatalba

ELSŐRENDŰ

úri házasságokat

közvetít diszkréten, gyorsan **Goldn** Alsóerdősor 8, fszt. 2. Tel.: 225—6

Jaschik Álmos

SZINHÁZ-ZENE

Domino

Bemutatta a Madách Szinház

Ez a darab, első pillanatra, nem látszik különbnek, másnak annál a megszámlálhatatlan francia bohóságnál, amelyekkel a párisi Boulevard szinházai öntik el az európai szinpadokat. Első pillanatra — mondom — bár, sajnos, ez az „első pillanat" másfél felvonásnyi hosszuságu. Mert a darabnak pontosan a felénél kiderül, hogy *Marcel Achard*, a szerző, mégis iró, sőt költő is kissé, a darab pedig mégsem az a szokványos fétékenység komédia és a házasság örök háromszögelési feladványának X-ik megoldása, aminek látszott.

Durand ur, a gazdag és féltékeny gyáros szép felesége is azt hiszi kezdetben, hogy csak megtréfálja az urát, amikor egy Domino nevü kétes-multu fiatalembert szerződtet „lánykori udvarló" cimen, nehogy ki kelljen adnia az igazit. Ám a tréfa komolyra fordul, — az ál-udvarló oly tökéletesen játssza szerepét, hogy az illuzió egyszerre csak túlnő a valóságon, a szerep igazabbá válik a sivár igazságnál és az asszony, aki azt hitte, szereti az urát és nem szereti egykori udvarlóját, az ál-udvarlóban felismeri azt, akit egykor szeretnie kellett volna, akit ma szeretnie kell és elindul vele egy bizonytalan, de érzései szerint igazibb élet felé.

Furcsa véletlen (vagy nem is véletlen?), hogy a *Madách Színház* megint olyan darabot ad a közönségnek, amely a játék és élet, az illuzió és valóság örök harcában a játék diadalát hirdeti az élet felett, az illuzióét a valóság felett és a színház dicséretére szól, hogy amikor francia vigjátékkal próbálkozik, akkor is gondosan vigyáz a fajsulyra. Mert ez a darab, ha nem is szikrázóan elmés, mint a francia vigjátékok többsége, egy-egy jelenetében igen mélyre tapint, befejezésének *commedia dell'arte*-szerü kómikumában pedig torzul és kesernyésen emberi.

Az előadás — hisszük — napról-napra javulni fog, könnyedebbé, vibrálóbbá válik, *Pünkösti Andornak*, a rendezőnek még sokat kell rajta csiszolnia. Egyelőre csak *Sennyei Vera* szép, érdekes, szellemes és könnyed beszédü Laurette-je és *Várkonyi Zoltán* szeretetreméltóan közvetlen Dominója képviselik sikerülten a stilust. Várkonyinak is párisibb „gamin"-kedvességre kell azonban hangszerelnie alakitását. A többi főszereplő: *Greguss Zoltán*, *Szakáts Zoltán*, *Tapolczai Gyula* és *Fáy-Kiss Dóra*.

Jaschik Álmos első szinpadképe szép és stilusos, a második — enyhén szólva — izléseltévelyedés. F. J.

COLUMBUS TÉRKÉPE

Firenzében megtalálta egy olasz tudós azt a térképet, amellyel Columbus nekivágott nyugatnak, hogy keletre érjen.

A történet a következő:

1474-ben nagy kongresszust hívott össze a pápa Rómába, hogy megbeszéljék a török ellen indítandó keresztteshadjárat tervét. Paolo dal Pozzo Toscanelli, a kor legnagyobb kozmográfusa, Martins kanonok portugál kiküldöttel a portugálok akkor híres guineai utazásairól beszélgetve ezt mondta: — Ime, a keleti utat, ahonnan fűszer, arany, drágakő s egyéb kincsek érkeztek, a törökök elzárták. Nos, tengeren is el lehetne jutni Indiába, mégpedig vagy Guinea felé haladva Afrika körülhajózásával, vagy — merész ötlet, de megvalósítható! — egyenesen folyton nyugatra hajózva, amit évtizedek munkájával készített világtérképem szemléltetően mutat.

Martins, visszatérve Lisszabonba, beszámolt a nagy tudóssal folytatott beszélgetéséről a portugál királynak, aki rögtön iratott Toscanellinek Firenzébe, küldje el hajózási térképét. Toscanelli magyarázó levéllel másolatot küldött világtérképéről a portugál királynak.

Columbus Lisszabonban értesült erről a levelezésről s megkért egy ott tartózkodó firenzeit, írjon Toscanellinek, küldjön neki egy kis földgömböt az ő híres térképével.

Megtörtént.

Columbus kézhez vette a remekművet, a kor legnagyobb földrajztudósának munkáját, amelyet a mai ember elmélázva néz s azt mondja magában, ha ezzel a gyerekjátékkal fel lehetett fedezni Amerikát, mai eszközeink birtokában szégyen, hogy még nincs állandó repülőjárat a Mars bolygóra.

Ez a térkép kora tudományának csúcsán áll s mégis furcsa keverék alkotás a földrajztudomány, irodalom, festészet, iparművészet, illusztrálás egymástól idegen elemeiből. A tudományos adatok mellett meselények, várak, hajók, harcosok, királyok, repülő halördögök teszik szinte képeskönyvvé ezt a becses tudományos úttörő munkát.

S ami a legmeghatóbb:

Toscanelli térképe a kor minden tudományos eredményének pontos felhasználásával a Kanári-szigetek és Kelet-Ázsia között csak 90 fokot számlál, vagyis 1100 spanyol mérföldet, szóval ötheti egyenes hajóút múlhatatlanul Indiába visz. Szerencsés tévedés! Ha Columbus tudta volna, hogy az út 200 fok, aligha vágott volna neki s amikor félúton, körülbelül 100 fok végighajózása után, földet ért (az amerikai Bahama-szigetek közül Guanahani partján), egy pillanatig sem kételkedhetett, hogy valóban Indiába ért.

Sebastiano *Crino* olasz földrajztudós most megtalálta Toscanelli eredeti térképét, amelyet a Firenzei Nemzeti Könyvtár őriz *Port. N. 1.* szám alatt.

Laczkó Géza

RÁDIÓ

Péntek, április 17.

BUDAPEST I.: 12.00 Harangszó, Fohász, Himnusz. — 12.16 Melles Béla-zenekar. — 12.40 Hírek. — 13.20 Időjelzés, vízállásjelentés. — 13.36 Honvédeink üzennek. — 14.00 Ifjúsági énekkarok. — 14.30 Hírek. — 14.45 Műsorismertetés. — 15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. — 15.30 Rádiózenekar. — 16.15 Időszerű tanácsok. — 16.45 Időjelzés, hírek. — 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. — 17.15 Szervánszky Péter hegedül. — 17.40 Sportközlemények. — 17.50 A kassai rádió műsorából. — 18.10 Magyar nóták. — 18.40 Német hallgatóinknak. — 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. — 19.20 Kacagó-est. Közvetítés a Nemzeti Bábszínházból. Hangfelvétel. — 20.00 Gitár-est. — 21.10 A Kisfaludy Társaság irodalmi estje. — 21.40 Hírek. — 22.10 Zenekari művek. — 23.00 Hírek német, olasz, angol, francia és finn nyelven. — 23.25 Cigányzene. — 24.00 Hírek. — 0.15 Üzen az otthon.

BUDAPEST II.: 16.10 Előadás. — 16.40 Tánczene. — 19.30 Az Operaház előadásának ismertetése. — 19.30 Az Operaház előadásának közvetítése. A bolygó hollandi. — 20.30 Hírek.

KASSA: 12.00 Déli harangszó. — 12.10 Budapest I. — 17.40 Látogatás a kassai középkori Miklós-börtönben. — 18.10 Kelet zenéje. — 19.00 Budapest I.

VITÉZ HORTHY ISTVÁN, MAGYARORSZÁG KORMÁNYZÓHELYETTESE RÁDIÓSZÓZATÁT MONDJA A MIKROFÓNBA A RÁDIÓ SZÉKHÁZÁBAN
A Kormányzóhelyettes Úr — mint ismeretes — a flatal magyar légierő zászlaja alá hívta az ifjúságot

Három miniszter érkezett ma délelőtt Székesfehérvárra

Székesfehérvár, április 17. *(A Pest tudósítójának telefonjelentése.)* Ma délelőtt előkelő vendégek érkeztek Székesfehérvárra. *Hóman* Bálint kultuszminiszter értesítette *Csáky* Emil főispánt, hogy délelőtt féltizenegykor Balatonfüredről Székesfehérvárra érkezik és itt találkozik *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszterrel és *Varga* József iparügyi miniszterrel, akik gépkocsin jönnek a fővárosból.

A három miniszter látogatásának célja *Szent István városa legújabb intézményeinek megtekintése. Farkas* Sándor polgármester programot állított össze, amely szerint a miniszterek megtekintk a városházát és hivatalait, a Bazilikát, a Hősök emlékművét, majd a Romkertet, a Vitézek Székházát, az Országos Nemzet- és Családvédő Alap legújabb telepét és az ott folyó építkezéseket és a most jubiláló Vadásztöltény-, Gyutacs- és Fémárugyárat. A három miniszter a délutánt is Székesfehérváron tölti és együtt utazik vissza Budapestre.

Az üldözött ember és a „magyar arcvonal vezérsége" című párt tagja

Sparber Samu ujpesti gyárigazgató a napokban levelet talált ottani *Vécsey*-utca 120. sz. házának levélszekrényében. *A levél az ő nevére szólt, de postai bélyegző nem volt rajta,* hátlapján pedig ez állott bélyegzővel rávütve: »Forrai László kereskedelmi vállalat vezérképviselete, Budapest — bizalmas«.

Forrai László, aki mellékesen azt is írta, hogy a Rákospalotai Ujság volt szerkesztője, *a levélben különös ajánlatot tett* a gazdag ember hírében álló *Sparber* Samunak. Azt ajánlotta neki, hogy

ha ki akarja síbolni készpénzvagyonát Svájcba, akkor ő kiűnő összeköttetéseivel készségesen rendelkezésére áll.

Ha elfogadja ajánlatát, akkor az egyik napilapban — meg is nevezte azt a bizonyos liberális jellegű napilapot — *»St. Moritz tárgyalhatunk« jeligével tegyen közzé hirdetést.*

Sparber a rendőrséghez fordult. Szanó Sándor detektívcsoportja kezdett nyomozni az ügyben. A detektívek maguk helyezték el a hirdetést. Két nap mulva újabb levél várta *Sparber* Samut, *Forrai* László az ujpesti *Royal* kávéházba hívta tárgyalásra. Csakhogy *Porkoláb* László detektív is elment a kávéházba. *Emlékezett, hogy annakidején vele járt középiskolába egy ujpesti Forrai László.* Távolabb ült a várakozó *Sparbertől.* Nemsokára megérkezett Forrai László, valóban a detektív volt osztálytársa. A személyazonosságot tehát kétségtelenül megállapították.

Forrai László — akiről már előzetesen megállapították, hogy *sohasem volt ujságíró,* csak amolyan kávéházi »szerkesztő úr« — leült *Sparber* Samu mellé és tárgyalni kezdett. Hangzatos mesét adott elő arról, hogy

ő »a magyar arcvonal vezérsége« című politikai párt tagja és mint ilyen üldözött ember és elhagyja az országot

Sopron mellett vannak bányászismerősei, tudnak olyan titkos ösvényeket, amelyeken könnyen távozhat a határon és Svájcba juttathatná *Sparber* pénzét.

Ekkor ráköszönt régi barátja, *Porkoláb* detektív és megakadályozta a tárgyalás további menetét. Bekísérte *Forrait* a főkapitányságra. Ott bevallotta, hogy nem volt útlevele, a bányászösszeköttetés is csak mese. Az volt a terve, hogy ha megkapja Sparbertől a pénzt, akkor azonnal ajánlatot tesz neki: társuljon be a pénzzel az ő alapítandó vegyigyárába. Más

jómódú hírben álló embereknek is küldözgetett már hasonló leveleket,

de eddig még senkisem jelentette fel, viszont nem is tárgyaltak vele. Most utolsó ütőkártyaként szemelte ki *Sparber* Samut.

A toloncházba utalták internálásra, a gazdasági életre káros tevékenysége miatt.

Fehérneműt keresnek a betörők

Az éjszaka négy padlásbetörés is volt a fővárosban, mindenütt *az egyik legkeresettebb cikket, fehérneműt zsákmányoltak a betörők.* A száradásra kiakasztott fehérneműt lopták el mindenütt, így *Papp* Mihályné gyárimunkásnőnek a *Bosnyák-utca* 18. számú ház padlásán levő *300 pengő értékű mosottruháját, Fényes* Lóránd magánhivatalnoknak *Kresz Géza-utca* 8. számú házban *a padláson talált 1000 pengő értékű fehérneműjét,* a *Bethlen Gábor-utca* 33. számú házban *Hajdu* Béláné padlásáról *500 pengő értékű* és a *Thék Endreutca* 43. szám alatt *Mayer* Imre vegyészmérnök padlásáról *700 pengő értékű fehérneműt vittek el.* A tolvajokat keresik.

Pestszentlőrinc villamosközlekedése megjavítását kéri

Pestszentlőrinc, április 17. *(A Pest tudósítójának telefonjelentése.) Pestszentlőrinc* község már régóta elszánt harcot folytat a *Beszkárt*-tal, hogy

a pestszentlőrinci Szarvas-csárdától a vecsési végállomásig szedett pótdíjat szüntessék be.

Azonban úgy a közönségnek, mint a város hivatalos vezetőségének *minden erre irányuló kérelme* meddő maradt. Most *Pestszentlőrinc* községe abban az irányban indít mozgalmat, hogyha már a drága pótdíjat kell fizetnie, *akkor legalább a mai rossz közlekedést javítsák meg.* A helyzet ma tudniillik az, hogy a *Szarvas*-csárdától *Vecsés* felé csak az 50-es kocsi közlekedik, mégpedig csak egyes kocsival. Ezért most

állandóan túlzsúfoltak a kocsik, emberfürtök lógnak és a munkások nagyrésze reggelenkint elkésik a munkahelyéről.

Pestszentlőrinc közönségének most az a kívánsága, járassák az 50-es villamost pótkocsival, vagy — ami még jobb megoldás lenne — *hosszabbítsák meg a 42-es villamosjárat útvonalát a vecsési végállomásig.*

A gyermek lakkcipők felszabadítása

A *Lábbeli Központ* a hét elején kérdőívet küldött szét az ország cipőkereskedőihez azzal a felszólítással, hogy *jelentsék be a raktárukon levő gyermek lakkcipőket.* Ez az intézkedés statisztikai adatgyüjtést szolgál, amelynek alapján az illetékes szervek

dönteni fognak a gyermek lakkcipők zár alól való felszabadításáról,

illetőleg utalványmentességéről. Miután a lakkcipő szezoncikk és a közönség különösen a tavaszi, valamint a nyári hónapokban vásárolja, minden cipőkereskedőnek a saját jól felfogott érdekében *a lehető legrövidebb idő alatt meg kell küldenie a kitöltött kérdőívet a Lábbeli Központnak.*

Kétévi börtönre ítélték a pestszentlőrinci angyalcsináló orvost

Dr. *Wilhelm* Sándor pestszentlőrinci zsidó orvost *gondatlanságból okozott emberölés és magzatelhajtás büntettével* vádolta meg az ügyészség. A letartóztatásban levő orvos bűnügyében *most tartott tárgyalást* a pestvidéki törvényszék vitéz dr. *Somogyi*-tanácsa. A tárgyalás zárt ajtók mögött folyt, de *az ítéletet a nyilvánosság előtt hirdette ki a bíróság.* Dr. *Wilhelm* Sándort nem jogerősen *kétévi börtönbüntetésre ítélték.*

Ugyancsak a pestvidéki törvényszéken a *Molnár* Sándor-tanács egy másik *magzatelhajtási* ügyet tárgyalt. Vádlottként *Metzger* Sámuelné 80 éves zsidóasszory állt a bíróság előtt, aki *egyévi börtönbüntetést* kapott. Leányát, *Metzger* Rózsit *kuruzslás vétsége miatt háromhónapi fogházra ítélték.*

Német diáklányok nyári munkaszolgálata

Berlin, április 17

(A Pest berlini szerkesztőségének telefonjelentése)

A háború követelményeinek megfelelően a lakosság mind szélesebb köreit vonják be Németországban *a háborús munkateljesítménybe.* Egy legújabban kiadott rendelet szerint *a felsőbb lányintézetek két utolsó osztályának növendékei* a nyári szünet alatt háborús munkaszolgálatot kötelesek teljesíteni, amelynek időtartama *három hét.* Ezek a diáklányok vagy munkáslányok lesznek ez alatt az idő alatt és a gyárakban a pihenésre szoruló asszonyokat váltják fel, vagy olyan háztartásokba osztják be őket, amelynek tagjai hadiüzemekben dolgoznak és nincs háztartási alkalmazottjuk, vagy gyermeknevelő intézetekben segédkeznek. A nyári munkaszolgálat elvégzését *a diáklányok bizonyítványában is feltüntetik.*

O. v. H.

LÓSPORT

Nagy meglepetésre Fontos nyerte a Muslay Gyula-dijat

Csütörtökön ismét nagy meglepetések és tekintélyes osztalékok jegyében zajlottak le a versenyek a tattersalli pályán. A Nyeretlen háromévesek bevezető versenyében a favorit *Győztes* nyert két kisebb esélyű ló, *Csiriz* és *Cirill* előtt. A Csergő-díjban a favorit *Bell Hall* lett a győztes *Gyertyán* és *Ferike W.* előtt. A nap főversenyében, a Gróf Szapáry Pál emlékversenyben a Virányosi istálló két nevezettje, *Cecil* és *Cilley* volt a befutó. A Kettesfogatú úrkocsis versenyt ismét a kitünő *Csodabogár—Éva Gyika* fogat nyerte. Mögötte *Előre—Olimpia* és *Brassó—Dráva* következtek a befutóban.

A Nemzetközi hendikep hozta az első meglepetést *Angyalka* győzelmével. A második helyet *Gulliver*, a harmadikat *Magnézium* kapta. Különösen a befutó fogadók jártak jól, az első befutóra 1305, a másodikra 1887 pengőt fizetett a kassza. A meglepetések folytatódtak az ezt követő Muslay Gyula-díj nemzetközi versenyében, amelyben a negyven méterrel megterhelt és nem sok valószínűséget igérő *Fontos* hagyta faképnél a favorit *Billyt* Maszár kitünő hajtásával. Másodiknak Fischer hozta be *Adam the Harwestert*, míg a harmadik helyet *Aprópénz* nyerte. 2084 pengős tisztességes befutó osztalék jutott a szerencsés fogadóknak.

A 33-as hendikepben *Elszánt* győzött *Andalgó* és *Sunyi* előtt. Az Erich-díjnak *Robaj*, *Victoria* és az ismét csak helyre törekvő *Farsang* lettek a győztesei. A 35-ös hendikepben *Mády fia*, az utolsó futamban, a Jablonka-díjban *Hárfa* sétálta le ellenfeleit.

A lift veszélyes üzem, amelyért a háztulajdonos felelős

Súlyos szerencsétlenség történt tavaly május 5.-én a *Kresz Géza*-utca 14. számú házban. *Kovács* Béla, az OHE főtisztviselője, aki a házban lakott, kinyitotta a földszinti liftajtót. A lift azonban az emeleten volt és igy *Kovács a liftaknába zuhant* és rövidesen meghalt.

Özvegye *7000 pengő kártőke és havi 625 pengő baleseti járadék fizetése iránt pert indított Somogyi Kálmán háztulajdonos ellen.* Dr. *Márffy* István törvényszéki tanácselnök előtt megtartott tárgyaláson a háztulajdonos *azzal védekezett*, hogy

Kovács Béla a házfelügyelő megkerülésével jogtalanul nyitotta ki a liftajtót és igy maga okozta a balesetet.

A bíróság ítéletében *kötelezte a háztulajdonost az özvegy részére havi 210 pengő járadék, továbbá 3000 pengő kártérítés megfizetésére.*

Az ítélet indokolása szerint

az épületekbe beépített lift veszélyes üzem, annak tulajdonosa a lift működésével kapcsolatban keletkezett kárért felelős.

A balesetért tehát *a háztulajdonos kártérítéssel tartozik*, kivéve, ha a balesetet az elhúnyt kizárólagos gondatlansága okozta volna.

Kiderült azonban, hogy *a liftajtót akkor is ki lehetett nyitni, amikor a liftszekrény nem volt a földszinten.* Hibáztatta a bíróság azt is, hogy *a házfelügyelő a liftkulcsot a zárban hagyta* és ezáltal előmozditotta, hogy a lakók maguk használják a liftet. A bíróság szerint azonban az elhúnyt Kovács Béla is gondatlan volt. Ezért *az egyenlő arányú kármegosztás elvét alkalmazva* állapította meg a kártérítés és a járadék összegét.

— **Körösi Csoma Sándor emlékünnepély.** A *Turáni Társaság* a nagy magyar őshazakutató halálának 100. évfordulóján a Gellért-szállóban tartotta meg emlékünnepélyét. Dr. vitéz *József Ferenc* kir. herceg bevezető szavai után *Cholnoky* Jenő méltatta Körösi Csoma Sándor érdemeit és példaképül állította önfeláldozó életét az utókor elé. *Paikert* Alajos a magyarról *Toshitaka Okubo* japáni, *Aarne Wuorimaa* finn, *R. E. Unaydin* török és *Dimitri Tosev* bolgár követ, e követségek jelenlevő tisztviselőit és az ünneplő közönséget üdvözölte.

Magyar Lovaregylet
18. 19-én d. u. 3 órakor **versenyt tart**

SZINHÁZ ÉS FILM

JELZŐTŰZ Főpróba a Madách Színházban

Kétségtelen, hogy az utóbbi évek egyik legproblematikusabb és összetételében legkomplikáltabb színművét mutatta be a főpróba közönsége előtt a Madách Színház, mintha gondosan válogatná az európai drámai termés Mauritius-ritkaságait, akár egy szenvedélyesen kisérletező szellemű bélyeggyüjtő társaság. Nyilván Pünkösti Andor választotta ki ezt a flamand eredetű színművet, amelyet Baky Marica fordított komoly felkészültséggel magyarra. Robert Ardrey színműve a modern drámairás »kétsikú« alkotásai közé tartozik, amely szemléletének mintegy ürügynek tünik fel a való világ, még az az egyszerű és a világtól elzárt michigani világitótorony is, amelyben a hős megvivja nagy párbaját önön lelkiismeretével, problémáival és hamleti kétségeivel. A dráma igazi színtere az emberi lélek, ezúttal egy meghasonlott, betegesen megcsömörlött és kiábrándultságában kocsonyásra kihült lélek, amely napjaink égető kérdéseinek lelkiismeretes és tárgyilagos vizsgálata elől egyfajta ittas luciferi tagadásba menekül.

A Jelzőtűz hőse Charleston amerikai ujságiró, aki életének számos évét »az események mélyén« töltötte, elmerülve és sodródva a világtörténelem legújabb és legsebesebb iramában, szemtanuként küszködve és bírálva az élet legfrissebb jelenségeit és mindebből azt a csömörszerű és mindentől megundorodottt konzekvenciát vonta le, hogy a világ és az emberiség menthetetlen, a humánum nemes tartalma pusztulóban van, az embernek nem lehet más hivatása, mint »kiszállni az események rohanó áradatából és a sorsára hagyni a balga, eszeveszett és tomboló világot«. Elvonul hát egy michiganparti világitótoronyba, voltaképpen a tisztító és keserű magányba, amelyet azonban képzeletének szülötteivel népesit be. Az expozició után a romantikus és magárahagyott világitótorony megtelik egy száz év előtti hajókatasztrófa áldozatainak életrekelt tetemeivel, afféle matematikai alapon behelyettesitett kisértetekkel, akiknek fogalmuk sincs arról, hogy életük végzetesen és végérvényesen befejeződött azon a viharos éjszakán, melyen a kivándorlóhajó szétzúzódott s a mélybe merült a michigani sziklákon.

Ezek a jámbor, harcias és konzervativ kisértetek tanitják meg Charlestont arra, hogy az embernek nincs joga és lehetősége arra, hogy kivonja magát sorsának és korának eseményei alól, mesterségesen elzárkózzék és önmagát sterilizálja a világ és a történelem termékenyitő folyamatai és eseményei elől. Ez a túlvilági polémia, amelynek színhelye a szimbolikus elefántcsonttoronnyá növekedő világitótorony, voltaképpen magának a betegesen kiábrándult ujságirónak üres és kifagyott lelke, ez a krónikus vita fonja át és teszi hallatlanul érdekessé a darabot, amely a szószerint értelmezett cselekményt laboratóriumi méretekben adagolva, pusztán a dialógusok tartalék energiájára és bázisára támaszkodva egy furcsán gyorsuló és a dráma belső egyensúlyi törvényét maradéktalanul kiszolgáló színpadi alkotás.

A polémia »nyers anyaga vészesen és kézenfekvően időszerű, napjaink valószinüleg sok ilyen holdkráterszerűen kiégett üres és fagyott lelket termelnek és éppen ezért időszerű, hogy egy száz év előtti tragédia áldozatainak sorsán, apró-cseprő problémáin, jelentéktelenségükben is örökérvényű kérdésein keresztül döbbenjen rá ez a cinikus, alkoholszagú és minden kiégettségén túl is az egyetemes emberiségért rajongó ujságiró arra, hogy az események semmiféle versenytempója, a történelem semilyen könyörtelen rohanása sem irthatja ki és semmisitheti meg a kollektiv, modern humanitással szemben vállalt egyetemes emberi kötelességet. Iránydarabnak mégsem nevezhető a Madách Színház ujdonsága, sokkal többet, sokkal mélyebbet és sokkal emberibbet nyujt annál, semhogy egy politikai vagy szellemi irány szolgálatába lehetne sorozni. Időszerűsége kissé primőrszerű, drámai érettségének igazi kora évek mulva következik be, amikor már a kor eseményei a nyugvópont felé közelednek s felmerül a lehetősége annak, hogy egy hűvösebb, tisztább és szemléltetőbb nézőpontról tekintsük át azt a destruktiv rombolást, amelyet a történelem mohó fizikai »fogyasztása« okoz érzékenyebb és impulzivabb lelkekben.

Ezt, a számunkra lebilincselően érdekes, túlzásaiban és passziv tétlenségében is értékes szinművet gróf Károlyi István rendezte, Jaschik Álmos kifejező díszleteiben. A címszerepet Várkonyi Zoltán alakitja azzal a neuralgikus hévvel és »köldöknéző gangeszparti bölcselettel«, amely IV. Henrik-beli őrült alakitásának mélyén is megtalálható volt. Kifejező eszközei néhol megdöbbentően egyszerűek, s akkor is az alak lelki körvonalait szolgálják, amikor a mesterség gyakorlati túlzásaiba téved. Mellette csupán epizódfigurák vonulnak fel. Közülük is messze kitünik Gregussz Zoltán nyers és egy »másfajta csömör« elől a kinai frontra menekülő pilótája, Sennyey Vera finom és szatirikus alakitása, Tapolczay Gyula vaskos és a francia kispolgárra emlékeztető világitótorony felügyelője, Daniss Jenő nehézkes, a vitában mégis acélosan hajlékony »kisértetkapitánya«, Szakáts Zoltán Kurtz doktora, a feltünően érett Pápay Klári és a flamingófinom Feleki Sári, a nagy szerepében briliáns Bozóky István, valamint Bakay Lajos és Szepessy Zoltán.

Baróti Géza

Zilahy és Hauptmann

A Vigszinház idei évadjának két legnagyobb sikerét két felújitással aratta. *Harsányi* Zsolt és *Bókay* János igazgatók megállapitása szerint a *Naplemente előtt* és a *Tábornok* a legnagyobb mértékben érdekli a közönséget. Érdekes, hogy mindkét darab első bemutatásán *Csortos* Gyula játszotta a vezető szerepet, amelyeket most a Vigszinház két kiváló művésze, *Som'ay* Artúr és *Ajtay* Andor »örökölt«. Egyébként a Vigszinház fiatal gárdája is minden vonalon állja az összehasonlitást, a két mű első budapesti előadásának szereplőivel.

Ebe Stignani két új szerepében mutatkozik be a budapesti Operaházban

Az idei vendégjátékok sorában nagy érdeklődéssel várt eseménye Operaházunknak Ebe *Stignani*-nak, a milánói Scala kitünő művésznőjének vendégszereplése április 30-án. A *Magyar Operabarátok Egyesületének* felkérésére Ebe *Stignani* elsőizben énekli majd Budapesten a »Parasztbecsület« Santuzza szerepét. Minthogy a »Parasztbecsület« azonban csupán egyfelvonásos dalmű, gyakorlatilag keresztülvihető volt, hogy mellette az »Álarcosbál« második képe is színre kerüljön (Ulrica jósnő jelenete), amelyet ugyancsak elsőizben énekel a kitünő énekesnő. A műsoron még az Operaház legújabb balettujdonsága szerepel, a »Szerelmi álmok«.

FILMHÍREK

1.

Két budapesti filmszínház, a Décsi és a Casino egyszerre fogja bemutatni az Objectiv film Kádár kontra Kerekes című magyar filmvigjátékát, amelyet Ráthonyi Ákos rendezett és főszereplője Tolnay Klári és Szilassy László.

2.

Pierre Benoit Fekete liliom című kitünő regényének filmváltozata is elkészült, Jean Choux rendezésében a cannes-i filmvárosban. Vivian Romance és George Flamant a film főszereplői, amelynek külső felvételei a Kanári-szigeteken készültek.

3.

Vetélytársak a címe az első bolgár filmnek, amelyet Magyarországon bemutatnak. Az elmult világháborút idézi az érdekes filmalkotás, amelyet az Omnia filmszínház fog bemutatni.

Tengeri farkasok

A közeljövőben mutatja be az UFA egyetlen idei tengerészfilmjét *Tengeri farkasok* címmel. A spanyol polgárháború egyik izgalmas szakasza tárul fel a filmben, amely nemcsak csodálatos tengeri felvételeket, de nagyszerű színészi teljesitményeket is tartamaz. Theodor *Loos*, Karola *Höhn*, Ingeborg *Hertel*, Jaspar *von Oertzen* játssza a film vezető szerepeit, amelyet Heinz *Paul* rendezett Adalbert *Zerbe* korvettkapitány, haditengerészeti tanácsadó közreműködésével.

! ! !

BAJTÁRSAK A BAJTÁRSAKÉRT címmel érdekes matiné lesz május 3-án a *a Fővárosi Operettszinházban, ahol katonai szolgálatot teljesitő színészek és muzsikusok lépnek fel fronton küzdő bajtársaik javára. Az előadást rendkivüli érdeklődés előzi meg.*

! ! !

MÉCS ALAJOS, a kiváló hirlapiró, aki éveket töltött a Távol-Keleten, vasárnap délelőtt tizenegy órakor a Radius filmszínházban mozgókép kiséretében érdekes előadást tart Japánról

A mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap M = Matiné

ADMIRÁL (353—707): **Becsületből elégtelen.** (Mindennap: 11 ½2 ¼4 ½6 ½8 ¼10.) — **ALKOTÁS** (355—374): **Kalózszerelem.** (¼4 ½6 ½8 ¼10; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Kalózszerelem.** — **ANDRÁSSY** (124—127): **A cigány.** (¾4 ¾6 ¾8 ¼10; V Ü 2 4 6 8 10.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Egy eltévedt golyó.** — **ATRIUM** (154—024, 155—034): **Dr. Kovács István** (¼6 ½8 ¼10; szombaton, vasárnap és ünnepnapokon ½4-kor is.) — **BELVÁROSI** (384—563): **Talpig uriember.** (Jobbterem: 4 6 8 10; V Ü 2-kor is. Balterem: ¾3 ¾5 ¾7 ¾9.) — **BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (181—244): **A bélyeg élete** (kultúrfilm). **A repülés névtelen katonái. Rajzos hiradó Ceylonról. Magyar, Ufa és Luce hiradók.** (Folyt. egyórás előadások 10—24 óráig.) — **BROADWAY** (422—722): **Enyhitő körülmény.** (¼4 ½6 ½8 ¼10; Sz V Ü ½2-kor is.) — **BUDAI APOLLÓ** (351—500): **A szűz és a gödölye.** (¼5 ¾7 9; V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ¼10.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Az arany hiénái** — **CAPITOL** (134—337): **Maláji kalózok.** (¼4 ½6 ½8 ¼10; vasárnap és ünnepnapokon ½2 órakor is.) — **CORVIN** (138—988, 339—584): **Az 5-ös számú örház.** (5 ½8 ¼10; Sz V Ü ¾3 órakor is.) — **DAMJANICH** (425—644): **Ne kérdezd, ki voltam.** (¼4 ½6 ½8 ¼10; vasárnap, ünnepnap ½2 órakor is.) — **DÉCSI** (121—543, 125—952): **Harmadik hétre prolongálva! Ember a láthatáron.** ½6 ½8 ¼10; Sz V Ü ¼4 órakor is.) — **ELIT** (114—502): **Miért?** (4 6 8 10; vas. és ünnepnap 2-kor is.) — **FORUM** (189—707, 189—515): **Lelkes álmok.** (½6 ½8 ¾10. Sz V Ü 3 órakor is.) — **GLÓRIA** (427—521): **A szűz és a gödölye.** (¼4 ½6 ½8 ¼10; V Ü ½2-kor is.) — **HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (222—409): **A bélyeg élete** (kultúrfilm). **Messerschmidt-vadászok** (repülőfilm). **Rajzos hiradó Ceylonról. Magyar, Ufa és Luce hiradók.** (Folyt. egyórás előadások 9—24 óráig.) — **HOLLYWOOD** (225—003): **Néma kolostor.** (¼4 ½6 ½8 ¼10; vasárnap és ünnepnap ½2-kor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Nicsevo.** — — **IPOLY** (292—626): **Becsületből elégtelen.** (2 ½5 7 ¼10.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Uz Bence.** — **JÓZSEFVÁROSI** (131—316): **Becsületből elégtelen.** (¼4 ½6 ½8 ¼10; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Rácsnélküli börtön.** — **KAMARA** (423—901): **Kisértés.** (Mindennap 11 2 4 6 8 10.) — **LLOYD** (111—994): Második hétre prolongálva! **Régi keringő.** (¼4 ½6 ½8 ¼10; V Ü ½2-kor is.) — **NYUGAT** (121—022): **Becsületből elégtelen.** (¼4 ½6 ½8 ¼10; V Ü ½2-kor is.) — **ODEON** (422—785): **A szűz és a gödölye.** (¼4 ½6 ½8 ¼10; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap d. e. 11-kor: **A nőnek mindig sikerül.** — **OLYMPIA** (423—188). **Örvény.** (11 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (130—125, 138—071): Második hétre prolongálva! **Itél a dsungel.** (5 ¾8 ¼10; Sz V Ü 3 órakor is.) — **OTTHON** (114—926): **A szűz és a gödölye.** (¼4 ¼6 ¼8 ¼10; V Ü ½2-kor is.) — **PÁTRIA** (145—673): **Nevadai hajtóvadászat.** (Mindennap 11 2 4 6 8 10.) — **PHÖNIX** (426—326): **A szűz és a gödölye.** (Mindennap 11 1 3 5 ¼8 ¼10.) — **RÁDIUS** (122—098, 120—864): **Diákévek.** (½6 ¾8 ¾10; Sz V Ü ¼4-kor is.) — **RIALTÓ** (224—443): **La Conga.** (11 1 3 ¼6 ½8 ¼10.) — **SAVOY** (146—040): **Nevadai hajtóvadászat.** (¼4 ½6 ¼8 ¼10; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Madarász.** — **SCALA** (114—411): **III. Richard.** (¼6 ½8 ¾10; Sz V Ü 3-kor is.) — **TIVOLI** (225—602): **Becsületből elégtelen.** (¾4 ¾6 ¾8 ¾10; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **TURÁN** (120—003): **A szűz és a gödölye.** (11 ½2 4 6 8 10; V Ü 11 2 4 6 8 10.) — **VESTA** (222—401): **Nem gyerekjáték.** (11 ½2 ¼4 ½6 ½8 ¼10; V Ü 11 2 4 6 8 10.)

A szinházak mai műsora

OPERA: *Bolygó hollandi* (C. 19., ½8). — **NEMZETI:** *Ármány és szerelem* (N., 7). — **KAMARA:** *Koncert* (¾8). — **MŰVELŐDÉS HÁZA:** *Mesterbérlet* (X., ½8). — **VIG:** *Naplemente előtt* (8). — **PESTI:** *Tűzvész* (8). — **UJ MAGYAR:** *Vén diófa* (8). — **MADÁCH:** *Jelzőtűz* (8). — **ANDRÁSSY:** *Viharos szerelem* (8). — **FŐVÁROSI OPERETT:** *Tahiti gyöngye* (8). — **VIDÁM SZINHÁZ:** *Leány a talpán* (8). — **PODIUM:** *Kacagóesték* (½9). — **ROYAL REVÜSZINHÁZ:** *Hurrá tavasz!* (½9). — **KAMARA VARIETÉ:** *Sztárszanatórium* (½9). — **KOMÉDIA:** *Hinta-palinta* (½9). — **BÁBSZINJÁTÉK:** *Kacagó-est* (8). — **ERZSÉBETVÁROSI:** *Vedd le a kalapod a honvéd előtt!* (½6, ½9). — **JÓZSEFVÁROSI:** *Mit susog a fehér akác* (½6, ½9). — **KISFALUDY:** *Noszty-fiú esete Tóth Marival* (½6, ½9). — **MŰSZINKÖR:** *A harapós rárj* (¼4, 6, 8).

ádiószózata
ghoz

cot kész hadipilótává nevelnek, ez az államnak mintegy 50.000 pengőbe kerül. Viszont e kiképzéssel oly nagyértékű tudáshoz és ügyességhez jut ingyenesen, az állam költségén a fiatal újonc, amiért másoknak, akik ezt a maguk költségén kívánják megszerezni, súlyos ezreket kell fizetniök.

Az ország azonban a maga részéről ebben a tekintetben is meghoz minden áldozatot, mert a mai sorsdöntő időkben nagy feladatokra hivatott honvédségünknek erős, ütőképes repülőerőre és legelsősorban sok bátor és fegyelmezett repülőre van szüksége.

*

Ezért fordulok most hozzátok sokan már a második világháborút érték meg a repülés szolgálatában, minden tudásukat és tapasztalatukat át fogják adni nektek és repülőbajtársi szeretettel várnak titeket.

Az anyákat és apákat pedig arra kérem, ne tartsák vissza azt a fiukat, aki a szent hivatást átérezve repülő akar lenni. A magyarok Istene őrködik az ő bátor repülőhonvédei felett!

A miniszterelnök nem utazik a szeretfalva-dédai vasút megnyitására

A szeretfalva—dédai vasút, amely tudvalevőleg az úgynevezett székely körvasutat közvetlenül bekapcsolja az anyaország főforgalmi vasútvonalába, elkészült és most nyitják meg. Ezzel kapcsolatban elterjedt az a hír, hogy *Kállay* Miklós miniszterelnök jelenlétében adják át a forgalomnak az új vasútvonalat.

Illetékes helyről kapott információnk szerint nem felel meg a valóságnak az a hír, mintha a miniszterelnök a szeretfalva—dédai vasút megnyitására pénteken Erdélybe utaznék.

Az atlantióceáni partokon újból elsüllyedt egy amerikai hajó

Washington, ápr. 17. (OFI)

Az amerikai tengerészetügyi minisztérium bejelentette, hogy egy közepes tonnatartalmú hajót az Egyesült Államok Atlantióceáni partjai közelében megtorpedóztak. (MTI)

Jaschik Álmos

Esti Ujság

1942. ápr. 17 Az Es

Jelzőtűz

Robert Ardrey színműve a Madách Színházban

A színlap szerint a darab 1939-ben történik és mint hamarosan megtudjuk, a háború előtti utolsó napokban. A flamand származású szerző sokáig élt Amerikában és ott magába szívta az új drámai iránynak kikiáltott és az Oceánon túl már hosszabb ideje divatos stílust. A mese szerint a főszereplő ujságíró meghasonlik önmagával és visszavonul világító toronyőrnek a Michigan-tó egyik magános szigetére. Ez az önkéntes számüzetés részben szimbólikus, a toronyőr egy kilencven évvel ezelőtt elsüllyedt vitorlás hajó halott utasainak emlékével él. Képzeletében feltámasztja őket, vitatkozik velük, próbálja meggyőzni őket — vagy ha úgy tetszik, meggyőzetni magát, mert hiszen valamennyi figura önkényes, saját képzeletének szülötte. Ez a bizarr keret természetesen felszabadítja a szerzőt a reális és irreális világ határvonalának felállításáról. Gát nélkül tör be a színpadra mint valami árvíz egy frázisokból font szózuhatag, amelyből még a világító torony fénye sem látszik ki...

A *Jelzőtüz* a célt, a kiutat, a dolgok értelmét szimbolizálja — a latában még zavartabb, mint a mai összekuszált világ, *hangjában, levegőjében és belső felépítésében pedig időszerütlen* — bár, mint produkció, kétségtelenül attrakció.

Baky Marica fordításában és a színház-tulajdonos gróf *Károlyi* István rendezésében pereg le a játék. *Várkonyi* Zoltán a IV. Henrikre emlékeztető, tétova alakot formál meg a darab fő figurájából.

Sennyei Vera, Greguss Zoltán, Szakács Zoltán, Feleky Sári

Ez az alak a színész minden igyekezete ellenére sem él. Általában nehéz dolguk van a színészeknek. Kiemeljük *Sennyey* Verát, akinek két nagyjelenete igen hatásos, megbízható és jó alakítás a *Greguss* Zoltáné, kedveske, megható figurát állít elénk *Feleky* Sári, nyers és férfias tengeri medvét játszik *Tapolczay* Gyula és megemlítjük még *Szakács* Zoltán, *Danis* Jenő, *Papay* Klári és *Bozóky* István neveit. A színpadot *Jaschik* Almos tervezte.

Ujhely József

Vén diófa a rádióban

SZINHÁZ ÉS FILM

Németh Antal

PEER GYNT

42 vetített díszlet és 3 Peer Gynt a Nemzeti Színház májusi felújításán

A Nemzeti Színház romantikus ciklusának következő felújítása *Ibsen Peer Gyntje* lesz, amely *Németh* Antal újszerű rendezésében és elgondolásában kerül a közönség elé. *Németh* Antal az Ibsen-dráma szereposztását különleges elképzelések szerint oldotta meg. Ingrid és Anitra szerepét a Peer Gynt történetében először egy színésznőre bízta, hogy kifejezze azt: a két nőalak az eszményi nőt teljesíti ki. Anitra és Ingrid kettős szerepét a Nemzeti Színházban *Szörényi* Éva fogja játszani. Ennél is érdekesebb Peer Gynt szerepének kiosztása. A dráma kétféle Peer Gynt szereposztással kerül előadásra.

Az első változatban Peer Gynt közzel harminc esztendős időkülönbségét két színész szerepeltetésével oldotta meg az igazgató. Ebben a változatban *Apáthy* Imre játssza a fiatal, *Lehotay* Árpád pedig az idősebb Peer Gyntöt. A második változatban egy színész játssza végig az egész drámát és ezt az óriási színészi feladatot *Jávor* Pálra bízta Németh Antal. Harmadik érdekessége az Ibsen-dráma felújításnak, hogy környezetét és külsőségeit teljes egészében vetített díszletek szolgáltatják. A terveket *Jaschik* Álmos készítette, akinek 42 vetített díszlete szolgáltatja Peer Gynt kalandjainak színpadi keretét. A felújítás napját május 3-ában állapította meg a Nemzeti Színház.

ERDÉLY PANORÁMÁJA

a Hiradó-mozikban

A megnagyobbodott Magyarország legszebb és legdrágább tájai, kincses Erdélyország varázslatos szépségű tájai tárulnak fel a Hiradó-mozik közönsége előtt. A Belvárosi Hiradómozi Erdélyi szimfónia címen gyüjtötte össze erdélyi képsorozatát, Losonczy Dezső kísérőzenejével. Ebben a sorozatban Erdély legszebb vidékeit látja viszont a nézö. A Körúti Hiradómozi Kolozsvártól Zágonig címmel riportsorozatot ad remekbe fotografált érdekes felvételekből, amelyek Erdély történelmi patinájú városait mutatják be. A Hiradó filmszínházak a légvédelmi készültség ideje alatt is eredeti időtartamban játszanak.

Hét évig nem lesz szerencsém

Savoy, Patria

***Ma este eredeti német burleszk kerül bemutatásra a Savoy és a Pátria filmszínházakban. Hét évig nem lesz szerencsém* címmel Ernst Marischka írta ennek az újszerű bohózatnak történetét, amely egy fiatal regényíró sorozatos, fátumszerű pecchéről szól, aki két esztendővel ezelőtt eltör egy tükröt és ettől kezdve semmiben sincs szerencséje. A bohózat szereposztását igazi parádés vigjátéki módon oldották meg, amennyiben Tabódy Klári, a női Chaplin, a bohózat főszereplője, mellette Hans Moser, Theo Lingen, Oscar Sima és Wolf Albach-Retty vezetésével a legjobb bécsi komikusok gárdája szerepel a filmen.**

Mezey Mária gyásza

Súlyos csapás érte *Mezey* Máriát, a Vígszínház művésznőjét, aki április 9-én, szerdán délután temette el Szegeden nevelőanyját, *özvegy dr. Mezey Pálnét*, született *szombatfalvi Gálffy Vilmát*. *Mezey* Máriát gyásza alkalmából a színházi világ őszinte részvéttel kereste fel.

Somlay a Pódiumban

A *Pódium* szombaton bemutatandó husvéti műsorának egész sereg kitünő vendégszereplője van. Ezeknek az élén *Somlay* Artur halad, aki egy számára írt kis darabban lép fel. Az új műsor további vendégszereplői *Nemenyi* Lili, *Feleki* Kamill, *Kőműves* Sándor, *Oláh* Böske és *Dózsa* István. Az új műsorban természetesen fellép a Pódium kitünő törzsgárdája, akik a hatalmas persziflázsban Heltai Jenőtől Franklin Benjáminig mindent és mindenkit bohózati beállításban visznek *Békeffi* László konferanszával a közönség elé.

! ! !

A KOMÉDIA-ORPEUM nem tart főpróbát Vigyázat, törékeny! című évadzáró varieté-revüjéből, hanem a szombati premiert tűzték ki egyúttal sajtófőpróbának. Az új revü főszerepeit Türk Berta, Barna Anci, Misoga László és Fodor Artúr játsszák kitünő artisták között, akiknek sorában ott találjuk Corodinit, a humoros bűvészt vadonatúj műsorával.

* **Békeffi László konferál az *Erzsébetvárosi Színház*** ma csütörtöki estjén. Kívüle a »*Pesti pletykák*« revűben *Greguss* Zoltán, *Dénes* György, *Pethes* Sándor, *Türk* Berta, *Turi* Elemér és még sok neves művész lép fel. A mai kacagó-est ¾8 órakor kezdődik.

* **Elmarad a Lehár-est.** A Népművelési Bizottság közli, hogy a Magyar Művelődés Házában április 15.-ére hirdetett Lehár-est közbejött akadályok miatt elmarad.

EGY TÁL LENCSE

A Forum mai díszbemutatója

KARÁDY KATALIN

Ma este nyolc órakor díszbemutató keretében kerül először a közönség elé Karády Katalin új filmje, egyben a kivételes szépségű filmsztár első filmvígjátéka, amelyet Tersánszky J. Jenő és Nagy Lajos írt egyenesen Karády Katalin számára. A történet Budapesten és vidéken játszódik, egészséges, valóságos emberek között, akiknek szatirikus és mulatságos beállítású kalandjai között találkozik össze két szerelmes, Karády Katalin és Jávor Pál. A magyar filmgyártás eszményi szerelmespárjának, a legnagyobb sikerű magyar filmek két főhősének új filmje páratlan érdeklődéstől kísérve készült el Farkas Zoltán rendezésében a Hunnia filmgyárban. A másik két főszerepet Csortos Gyula és Kiss Manyi játssza kitünő magyar epizódszínészek társaságában. Az Egy tál lencse mai díszbemutató után szombaton rendes premieren kerül bemutatásra s e naptól kezdve bizonyára azt a kivételes karriert fogja befutni, amely Karády Katalin eddigi filmjeit kísérte.

125 GYERGYÓI BÁL

Fedák Sári

A Magyar Színház szerdán este játszotta 125-ödször Szilágyi László és Huszka Jenő Gyergyói bál című parádés kiállitású történelmi operettjét, amelynek főszerepében estéről-estére kimagasló sikert arat Fedák Sári, a magyar színjátszás kivételes egyénisége. A jubileumi előadás közönsége lelkesen ünnepelte a kitünő szereplőket és szerzőket.

Szörényi Éva : Szücs Mara

Szörényi Éva

Most fejeződtek be *Zsigray* Julianna új filmjének, a *Szücs Mara házasságának* szerződtetési tárgyalásai. *Szalontay Kiss* Miklós producer *Szücs* Mara szerepére, amely votlaképpen kettős főszerep, *Szörényi* Évát, a magyar filmek bájos hősnőjét szerződtette. A férfi főszerepet *Páger* Antal játssza, míg a többi szerepeken *Perényi* László, *Vizvári* Mariska, *Pethes* Sándor és *Pethes* Ferenc osztoznak.

Ingyen megkapja mindenki
A MIHOVA JÁTÉKOT
aki címét közli.
A 10.000 pengős verseny első díja:
VIKEND-HÁZ VIRÁGOS KERTBEN
SZÍNHÁZI MAGAZIN, VÁCI-UTCA 35

PESTI LEVÉL

Esztendők hosszú sora óta reggel hat óra a kelő időm. Bár mindenben olyan pontos volnék, mint a fölkelésben. Nem kell ébresztő sem, fekhetek le kora hajnalban is, csak felpattan hat óra előtt pár perccel a pillám.

No, mondom, amikor kedden este egy órával előbbre csavartam az óramat, próbára teszem ezt a pontos ébredésemet és nem húzom fel a kényszerű pihenésre ítélt ébresztőórámat. Szerdán reggel, csak úgy, mint máskor, hat órakor felébredtem, pedig mint tudjuk, valójában még csak öt óra volt.

Hát ez a csodálatos valami. Tegnap délben szakszerűen beszélgettünk is erről az ebéd alatt főorvos urambarátommal.

Azért is külön istenáldás az alvás, mert a jó, mély alvás alatt nincs öntudatunk. A tudománynak pontos mérésekkel sikerült megállapítani, hogy éber állapotban a nagyagy kérgében erős, hullámszerűen ingadozó elektromos áram kering. Agysejtjeink működése ennek az elektromos áramnak a táplálója. Ha kezdünk elaludni, az agysejtek működése csökken és az elektromos hullámok görbéi ellaposodnak, végül pedig szinte egészen eltűnnek. Amikor kezdünk ébredezni, az elektromos feszültség megint erősödik, majd egészen felerősödik.

Hát nem szép ez? Gyönyörű.

Az agysejtjeink kis akkumulátorok is. Amikor fáradtnak érezzük magunkat, kezdünk elálmosodni, akkor ezek a kis akkumulátorok kezdenek kimerülni. Szükségünk van pihenésre, hogy újból megtelítődjenek.

Hála a jó Istennek, én nagyon szeretem az ágyamat. Jó kedveseim a párnáim, igaz barátom a takaróm, a paplanom. Szeretek aludni és elég jó alvó is vagyok. Napi hét-nyolc órát aludni, én is ezt tartom egészségesnek és becsületesnek és szükségesnek.

Mostanában próbára tétetnek az éjszakáim, de állom a próbát. Külön köszönetem ezért az álom angyalának, ki csodamákonyával változatlanul segítségemre van.

Az angyal ért a bioelektromossághoz, az akkumulátorkezeléshez, jó hozzám, gyorsan kikapcsolja a villamos áramot és rámteríti, nappalaim izgalmára, fáradalmaira a nyugodalom takaróját.

Hála Istennek, éjszakai légiriadó eddig még nem riasztotta el az álomangyalt ágyam mellől, nem túrt bele párnáimba, nem szedte le rólam a takarót.

Külön nagy nyugvásunk, hogy éjszakáink sötét csendjében a minden ízében kiváló, jól kiépített légvédelmünk vigyáz reánk. A figyelőrendszer tökéletes, légvédelmi tüzérségünk, légierőnk, légoltalmi szervezeteink máris a világ dícsérő elismerésének birtokosai.

Ne csak büszkék legyünk rájuk és bennük bizakodók, de a parancsoknak, utasításoknak mindenben engedelmeskedők.

Az óvatosság és az észszerű alkalmazkodás mostanában különösképpen erényünk legyen.

Bakos Ákos

A HADIHELYZET ÁPRILIS 10.-ÉN

Ismerteti: Czibur András ny. altábornagy

Németország balkáni háborújának első négy napja *minden várakozást felülmuló eredményt hozott.*

A kezdeti hadműveleti helyzet már megalapozta az 1000 kilométeres arcvonalú jugoszláv hadsereg körülfogását. Harcászatilag azután az eddig lefolyt ütközetek bebizonyították, hogy úgy mint a nyugati hadszíntereken, a német harcigépek átütő ereje hatástalanná teszi a határmenti, évek óta kiépített erődrendszerek védelmét. A jugoszláv-görög-macedon határvidéken, valamint tegnap már a *Vardar* felső folyásánál Macedonia fővárosánál, *Skopljenél* (Üszküb) lefolyt ütközetek megint csak bebizonyították a német harcigépek fölényes, mindent legázoló erejét.

A tegnap kiadott első jugoszláv hadijelentés szerint is Skopljenál heves ellenállást fejtettek ugyan ki a jugoszláv csapatok, de a német erőknek mégis sikerült ezt az ellenállást legyőzniök. Skoplje városának védelmét ily rövid idő alatt megtörni valóban nemcsak a német gépesített osztagok megkerülő mozdulatai tehették lehetővé, hanem az a körülmény is, hogy a harceszközökben kevéssé felszerelt, harci gépek nélkül ellentámadásra képtelen jugoszláv gyalogság kénytelen volt a rohanó német harcigépek eredményes támadása elől visszavonulni.

A német csapatok azonban nem álltak meg Skopljenál, hanem gyors iramban *tovább nyomultak előre az albán határhegység irányában* és elérték az *Ochrida*-tóra vezető völgymedencékben *Tetovo*-t, valamint a Skopljetól még délre a Vardar völgyében ellenálló szerb erőknek nagyrészt fogságbaejtése után *Bitolj* (Monastir) irányában *Prilep*-et.

A német csapatoknak most vázolt eredményei *lehetetlenné teszik a jugoszláv hadvezetőségnek azt a szándékát, hogy az albániai hadszíntéren az olasz arvonalat hátba megtámadva, a tenger felé szorítsa.* Erre kísérlet történt ugyan vasárnap óta, mert az *Ochrida*-tótól északra az Ochridatóba ömlő *Drin* folyó mentén az albán határhegységbe benyomult jugoszláv és olasz erők között heves harcok játszódtak le.

A *Rodope* hegységből tovább keletre kibontakozó német erők a *Sztruma* mentén előretolt görög erők makacs ellenállásának leküzdése után *tegnap hajnalban benyomultak Szalonikiba.* A Görög-Trákiában levő görög csapatoknak más választása nem maradt (miután a Bulgáriából kibontakozó német csapatok *Dedeagacsnál* is elérték az *Égei-tengert*) mint letenni a fegyvert.

Idáig, úgylátszik, brit csapatokkal, melyeknek a Balkán félszigetre való szállítása *Churchill* kijelentése szerint március elején kezdődött meg, a német csapatok *nem ütköztek meg.* De valószínű is volt, hogy határmenti harcokba való részvételre brit erőket nem is fog a görög-brit hadvezetőség előretolni. Már a mult év őszén érkeztek laphírek arról, hogy Görög-Macedónia nyugati részében, a Thessáliát Macedóniától elválasztó határhegységben, Szalonikitől délnyugatra, az Ochrida-tó vidéke és az Égei-tenger partja között *védelmi vonal építésén dolgoznak.* Valószínű, hogy a brit csapatok e hegység védelmi vonalaiban balszárnnyal csatlakozva a görög arcvonalhoz, fogják bevárni a német erők támadásait.

De nemcsak Macedoniában várakozáson felül nagy az eredmény, hanem *a jugoszláv hadsereg hadműveleti helyzetét rendkivül veszélyessé teszi, hogy Szófia felől már a Morava-völgyébe, Nisbe is tegnap német gépesített csapatok érkeztek.* Skopljeből, Macedoniából jó utak, összeköttetési vonalak vezetnek Montenegróba, a régi szerb királyságnak déli területére, Nis pedig a széles, jól járható Morava-medencékben *Belgrádtól körülbelül 250 kilométer távolságra fekszik már csak.* Felvetődik a kérdés, hogy hol van az a jugoszláv hadsereg zöme, amely központi állásban a Morava-medencékben akart felvonulni és most már a görög-brit erőktől teljesen el van vágva.

Valószínűnek látszik, hogy ezek *a jugoszláv főerők Belgrádtól délre a nyugati Morava medencéjében, Kragujevác útcsomópont környékén lehetnek.* Nem valószínű, hogy az északi arcvonalon a stájer és román területről betört és előnyomuló német erőkkel szemben folyamakadályokkal a hátában számbavehető jugoszláv erő harcolna. Ezeknek a feladata *csak lelassítás lehet. Olasz erők különben nyugatról szintén előnyomulóban vannak Szlovénia területére a Felső-Száva mentén.* Velük szemben szintén csak csekélyebb jugoszláv erők folytatnak halogató harcot.

Kirenaikában német-olasz fölényes páncélos erők gyors iramban sokkal gyorsabb ütemben, mint *Wavell* tábornok annakidején előnyomult, fokozatosan nyomják vissza az angolokat, akik már a védelemre alkalmasabb kirenaikai hegyvidékből kelet felé *majdnem kiszorultak.*

Ennélfogva nem igen valószínű, hogy Kirenaikában védelemre alkalmas terepet fognak találni. Valószínűbb, hogy tovább visszavonulva, maguk és a német-olasz erők között a beálló nyári időjárás folytán hadműveletekre alig alkalmas nagy sivatagterületet fognak hagyni és végül megint csak visszamennek a tengerpart mentén vasúti végpontjukra.

Az elsötétítés kezdete ma:

19.40 ór

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: A magánvilágítás (lakóházak) és járóművek elsötétítését április 10.-én, csütörtökön

19.40 órakor kell végrehajtani.

Bentley légügyi attasé visszahívását követeli Washingtontól Róma

Washington, április 10

(Német Távirati Iroda)

A külügyminisztérium közölte, hogy Olaszország William Bentleynek, az Egyesült Államok római helyettes légügyi attaséjának visszahívását követelte. Ez a megkeresés ugyanabban a jegyzékben történt, amelyben az olasz kormány arról értesítette a washingtoni kormányt, hogy Lais tengernagyot, Olaszország washingtoni tengerészeti attaséját az amerikai kormány kívánságára visszahívták. *(MTI)*

Muzsika és kacagás a Nyugat-ban

A Fox legmulatságosabb, ragyogó revűvígjátékát tűzte műsorára a Nyugat mozi, a **TIP-TOP FOLLIES-t**, mert ebben a filmben együtt játszik a humor három bajnoka, a **3 RITZ BROTHERS** és a tündéri **ALICE FAYE**, azonkívül **DON AMECHE**. Pattogó zeneszámok, táncok, görlök és sok-sok kacagás jellemzik ezt a filmet.

20 FILLÉR ÓX

Színházi Magazin

húsvéti albumának szenzációi

Zilahy Lajos az irodalom válságáról

Mécs László új húsvéti verse

Bethlen Margit grófnő kritikája

Hiteles interjú Márkus Lászlóval

Csortos Gyula kabalája

Mezey Mária a karrierről

Televiziós helyszíni közvetítés Csók István műteremből

Ifj. Ambrózy Ágoston: Gercsi a semmirevaló

10.000 pengős MIHOVA pályázat és ingyen játék

Az orosz színházról és filmről nagy riport

Muráti Lili interjúja Sárosi Györgygyel

45 művész kérdez — a Színházi Magazin válaszol

A mongolok Bajor Gizije

Páris feltalálta a zenélő ruhát

Liszt Nándor húsvéti rigmusai

Teljes regény: P. Howard: A detektiv, a cowboy és a légió

Teljes szindarab: Bókay János: Négy asszonyt szeretek

A Gulliver kottája és Szabó Kálmán slágere

Dupla szám ára 1.— pengő

Illetékes közlés a német véderő tagjaitól kapott márkaösszegek bejelentéséről

Illetékes helyről kapott értesülés alapján a *Magyar Távirati Iroda* a következőket hozza az érdekeltek tudomására:

A Magyarországon átvonult német véderő tagjai egyes esetekben német birodalmi márka fizetési eszközökkel egyenlítették ki tartozásukat.

Mindazok, akik a német véderő tagjaitól valamely szolgáltatás fejében márka fizetési eszközöket fogadtak el, *a birtokukba került márkaösszegeket bejelenthetik a Magyar Nemzeti Bank budapesti főintézetének Érme- és Váltapénztáránál* (V., Szabadság-tér 8. földszint), illetve a Magyar Nemzeti Banknak lakhelyükhöz legközelebb eső fiókintézeténél vagy kirendeltségénél.

A bejelentést *írásban kell megtenni* és annak a következő adatokat kell tartalmaznia:

1. Az átvett márka fizetési eszközök címletenként való felsorolását különkülön aszerint, hogy a Reichsbank által kibocsátott bankjegyekről, német birodalmi márkaérmékről, Rentenbankscheinekről vagy Reichskreditkassenscheinekről van szó;

2. milyen szolgáltatás fejében kapta a bejelentő fél a márkaösszegeket (például élelmiszer, dohányáru, munkadíj, stb.);

3. milyen pengőösszeg fejében, tehát milyen árfolyamon fogadta el a bejelentő fél a bejelentett márkaösszeget;

4. a bejelentő fél neve és pontos lakcíme.

A bejelentéshez csatolni kell a fél lakhelye szerint illetékes polgári közigazgatási hatóság vagy valamely magyar vagy német katonai parancsnokság igazolását, amelynek tanusága szerint *a bejelentett márkaösszeget a fél a német véderő tagjaitól kapta.*

A bejelentést a Magyar Nemzeti Bank 1941 május 20-áig bezárólag fogadja el.

A bejelentett márka fizetési eszközök tényleges beváltásáról a Magyar Nemzeti Bank az érdekelteket a bejelentések elbírálása után a beváltás tárgyában létesítendő megállapodás eredményéhez képest tájékoztatni fogja.

Szinházi hírek

Peer Gynt

A Nemzeti Színház előadása.

Ibsen Henrik hatalmas drámai költeménye — a *Peer Gynt* — eszmei tartalmát, mondanivalóját illetőleg sokféle magyarázat bukkant már fel az irodalomban. Mint a nagy alkotások, *Hamlet* és *Faust*, ez is az interpretációk egész sorát vetette fel. Annyi kétségtelen, hogy a legelirányítóbb mozzanat a darabban, amikor Peer Gynt előtt mint életprogram, két jelszó bukkan fel. Az egyik: Légy hű önmagadhoz! (Áprily Lajos fordításában: Férfi légy, ha férfi vagy!) A másik: Elég légy önmagadnak! (az új magyar szöveg szerint: Magaddal érd be!) Peer a kettő közül a másodikat választja. Másokra nem gondolva, csak önmagának, csak önmagáért él. Elmulasztja kifejteni azt a sok lehetőséget, ami lelkében rejtőzik. Az „önzés császárá"-t — amikor életszámadást tart — ezért vádolják meg azután az eszmék, amiket nem gondolt el, a jelszók, amiket nem röpített világgá, a dalok, amiket nem énekelt el, s a könnyek, amiket el nem sírt. Félúton állt meg s a kapott talentumokat elásta. Halála után nem fog kelleni sem az égnek, sem a pokolnak. Erényei nincsenek, s nagy bűne sincs. Az olvasztó kanálba fog kerülni, hogy újraöntsék. De mégis, egy önzetlen asszonyi lélek talán megmenti majd. Solvejg, akit elhagyott ugyan, de akinek dallá büvölte életét. Mikor az utolsó jelenetben az öreg Peer szorongva kérdezi kedvesét:

Fejtsd meg, ha nem nehéz:
Hol voltam én mint isten-arc s egész,
Mi-őrizett meg tisztán és hiven?

Solvejg így felel:

Reménységem, szerelmem és hitem.
Mert én sohasem éltem magamért,
Lelkem boldogan benned s érted élt.
S te is vágytál, hogy bennem élj,
tudom,
Csak valami elgáncsolt az úton...

Peer Gynt előadása rendkívüli feladat elé állítja a rendezőt. A sok szertefutó szálat összemarkolni, a sokfelé vágó vonatkozásokat világossá tenni, a technikai nehézségeket leküzdeni, a hosszú szövegből a kihagyásokat tapintattal véghez vinni, ijesztően nehéz. *Németh* Antal rendezői elgondolása és munka vezetése teljes elismerést érdemel. Igyekezett a gondolati tartalmat és a látványos elemeket egyensúlyban tartani; a tarka jelenetek során nem sikkadt el a gondolat. Meg tudta értetni a művet, s ugyanakkor a szemet is foglalkoztatta. Hogy a második rész a „húzások" ellenére is fárasztóan hatott, azon aligha lehet segíteni. Az egész mű igen nagyterjedelmű, s második fele nemcsak epikus elgondolású, hanem sokszor szilánkokra pattogzik széjjel.

Németh Antalnak kitűnő munkatársa volt *Jaschik Álmos*. A jeles művész díszletei, különösen vetített hátterei gazdag fantáziáról tanuskodnak. Eleven, ízléses és hatásos képek sorakoznak el előttünk. Egyetlen hibájuk talán csak az, hogy itt-ott a kelleténél magyarázóbbak.

A Nemzeti Színház új fordítással is megajándékozta irodalmunkat. *Áprily* Lajos versei — belőlük vettük a fentebbi idézetet — könnyedén folynak, muzsikásak, magyarosak és színpadon igen jól használhatók. Műve mindenképpen nyeresége műfordítói irodalmunknak.

Peer Gynt alakját a szombati felújításon *Jávor* Pál játszotta. Vasárnap este ketten fognak osztozni a szerepen: a fiatal Peert *Apáthy* Imre, az élemedett férfit *Lehotay* Árpád alakítja. Felfogásuk összehasonlítását és a többi szereplő játékának ismertetését következő cikkünkben végezzük el.

Galamb Sándor

* **Operaház.** A *Parasztbecsület* érdekes új szereplője a színház parádés drámai művésznője, *Némethy* Ella volt, aki a közönség egy részének meglepetésére Santuzzát énekelte. A híres mezzo-énekesnő magas szoprán szerepében is kiválót nyujtott. Rokonszenves külső megjelenése, pompás játéka és nem utolsó sorban remek éneke teljes elismerést érdemel. *Némethy* Ella igazán uralkodik a darabon és belülről fakadó drámai feszültséget sugároz előadása. A vezénylő *Failoni* Sergio is először dirigálta a népszerű operát. Mindig örömmel vesszük, ha a kitűnő itáliai mester olasz műveket tolmácsol. Most is helyén való az ő minden hatásvadászatot és külsőséges szabadosságot kerülő előadása, csak az a kár, hogy leszűrt elképzelése még nem érvényesül teljes mértékben s a szokatlan lassú tempók miatt zökkenőket éreztünk. A régi szereplők közül értékes munkát végez *Malaczky* Oszkár és dícsérjük *Halmos* János jól formált énekét. Megelégedéssel hallgattuk a kórus szép előadását.

Szemalatti ránctalanítás
VERA kozmetika
Népszínház-utca 22. Telefon 137-801.

* **A szabadkai színházban,** ahol 1918 óta nem hangzott el a színpadon magyar szó, a közeljövőben a Kamara külön engedélye alapján ismét megindulnak az előadások. Hír szerint *Kardoss* Géza szegedi társulata is leutazik vendégjátékra.

* **A Vígszínház,** tekintettel *Harsányi* Zsolt és *Hunyadi* Sándor közös darabja, *A tizedik kérő* sikerére, a szezonban már nem tart bemutatót. Mivel azonban a színház a bérlőknek még egy előadással tartozik, rövidesen sor kerül Bernard *Shaw*: „Nem lehessen tudni" című darabjának felújítására.

Zenei hírek

* **Krips a Fővárosi Zenekarral.** A fővárosiak rendkívüli hangversenyének befejező estjét Schuricht helyett *Krips* József vezényelte. *Mozart* Esz-dur szimfóniájában stilushűségre törekedett s hatást is ért el, mégsem Mozart az igazi terrénuma. Annát jobban megtalálta *Csajkovszkij* színes hangjait s a VI. szimfónia partitúráját jól ki tudta aknázni. Mindkét szimfóniában a zenekar megmutatta, milyen hajlékony instrumentum a hozzáértő kézben s kiválót produkált. *Végh* Sándor minden hivalkodó virtuózitás nélkül, szép tiszta stílusban muzsikálta *Mozart* A-dur versenyét. Bensőséges, szép tónusú kamarahangja, finom frazírozása, poétikus elképzelése és plasztikus megformálása kitűnő művészi teljesítmény. *(G. E.)*

* **Budapesti művészest.** Szombaton a Zeneakadémián a *Bella-együttes*, *Szabó* Margit, *Várkonyi* Zoltán és *Veress* Endre közreműködésével élvezetes budapesti művészest hangzott el. *Adytól Tóth* Árpádig számos költemény idézte Budapestet és több hangulatos zenemű zengte ennek a városnak sajátos poézisét. Az egyes műsorszámokat keretbe *Vécsey* Leo foglalta. A kitűnő író az első részben a költői Budapestet, majd a szünet után a költők Budapestjét vetítette elénk színes szavakkal s nagy tetszéssel fogadott előadásaiban saját egyéni zamatú, finom és megragadó költői szemléletének is értékes kifejezést adott.

Rózsavölgyi hangversenyei:
Demény Demő-emlékest 19-én.
Török Erzsébet dalestje 21-én.

PERTILE 26-án
*
Koncert rendezésével:
Nádasy balettstudió ma fél 11
Fővárosi Operettszínház. Minden jegy elkelt.

Hangverseny 23-án Zeneak. 8, a Bethesda-kórház 75 éves fennállása alkalmából. Közr.: Anday Piroska, Bohnányi, Szeleczky Zita, Palló Imre, Faragó, Máday—Zipernovszky—Szécsi kamarahármas, Akom, bevezető: Ravasz püspök.

Troyanoff balettakadémia
vizsgaelőadás 25-én d. e. 11. Magyar Színház.

Szentpál-csoport június 8. Magyar Színház.
*
Nagybőgőverseny (Budapesten első-ször) a 15-i Mozart-esten. Vez.: Arató. Közr.: Szabó Ilonka, Gémes, Jeney, Tibay, Magyar Női Kamarazenekar.

BORSZÉK — SZOVÁTA
Szobafoglalás nyárra elsőrangu házakba (dr. Dragomir, Barabás, Fürdőigazgatóság, dr. Gidály, Struza, stb.), pontos szobaszámokkal.
RAPID UTAZÁSI IRODA
V., Harmincad-utca 2. Tel. 380-321, 380-374.

Színházak műsora

Opera. Vasárnap: Nincs előadás (Vendégj. a Műv. Házában). — Hétfő: Nincs előadás. — Kedd (½7): Nürnbergi mesterdalnokok (150-edszer) (A. 23.) — Szerda: Ociánybáró (Bsz. R. h.) — Csütörtök: Nincs előadás (Vendégj. a Műv. Házában). — Péntek: Norma (Németh Mária) (U. 23.) — Szombat (½7): Don Juan (Pataky Kálmán) (D. 24.) — Vasárnap (½7): Tannhäuser (Müller Mária, Svanholm Set) (Operabarátok estje, Felemelt h.) (½8.)

Nemzeti Színház. Vasárnap d. u.: Fülemile. Este (7): Peer Gynt (Apáthy, Lehotay) (I.) — Hétfő (7) (II.), kedd (7) (III.): Peer Gynt. — Szerda: Az örvény. — Csütörtök (7) (V.), péntek (7) (VI.): Peer Gynt. — Szombat: Két úr szolgája (Bem. bérl.) — Vasárnap d. e. (½10): Levenleelőadás. Délután: Nincs előadás. Este: Két úr szolgája (I.) (½4, ½8.)

Nemzeti Kamaraszinház. Minden este és vasárnap d. u.: Kaland. (½4, ¾8.)

Magyar Művelődés Háza. Vasárnap d. u. (4): Nóta-délután. Este (½8): Pillangókisasszony (V. III. 9.) — Hétfő (½8): Hangverseny (Z. II. 10.) — Kedd: Nincs előadás. — Szerda (½8): Kegyenc (A. 10.) — Csütörtök (½8): Trubadur (V. I. 8.) — Péntek, szombat (½5, 7): Filmelőadás. — Vasárnap d. e. (½11): Nossty-fiú (G. 9.) Délután (½5): Filmelőadás.

Vígszínház. Vasárnap d. u.: Színház. Este (V.), hétfő (G.), kedd (B.): A tizedik kérő — Szerda: Színház. — Csütörtök (K.): A tizedik kérő. — Péntek: Színház. — Szombat, vasárnap d. u. és este (B.): A tizedik kérő. (½4, ¾8.)

Magyar Színház. Minden este és vasárnap d. u.: 2000 pengős férfi. (½4, ¾8.)

Madách Színház. Minden este és vasárnap d. u.: Bécsi gyémántok, (½4, ¾8.)

Andrássy Színház. Minden este és vasárnap d. u.: Egyszer megcsallak. (½4, ¾8.)

Fővárosi Operettszínház. Minden este és szombat, vasárnap d. u.: Pityiritty. (½4, ¾8.)

Pódium (a Pesti Színházban). Minden este és vasárnap d. u.: Meztelen igazság. (½5, ½9.)

Nemzeti Bábszínjáték. Minden d. u.: Aranyszőrű bárány. Este: Toldi. (4, 8.)

Kamara Varieté. Minden este, szombat 2, vasárnap 3 előadás: Napos oldal. (½9, szombat: 6, 9, vasárnap: ½4, ½7, 9.)

Komédia Orfeum. Minden este és vasárnap d. u.: Vigyázz, törékeny (½5, ½9).

Erzsébetvárosi Színház. Minden nap: Csak egy asszony van a világon. (¾6, 8.)

Józsefvárosi Színház. Minden nap: Csókpirulák. (¾6, 8.)

Kisfaludy Színház. Minden nap: Nóta vége (¾6, 8.)

Magyar Műszínkör. Vasárnap: Aranyhattyú (½4, 6, 8.)

Rágalmazási per az árkormánybiztosság volt főtisztviselője ellen

Érdekes rágalmazási pőrt tárgyalt szombaton a törvényszék. A pőr vádlottjai dr. *Bóné* Endre volt árkormánybiztossági főrevizor és dr. *Nagy* Anna árkormánybiztossági segédrevizor. A főmagánvádló *Thier-Szabó* Manó árkormánybiztossági szakértő. Az előzmények még a mult év májusába nyúlnak vissza, amikor *Szabó* László, az árkormánybiztosság volt főrevizora lovagias úton provokáltatta Thier-Szabót, aki állítólag súlyosan becsületbevágó kijelentéseket tett róla dr. Bóné és dr. Nagy Anna előtt. Utóbbiak szerint Thier-Szabó a következő kijelentéseket tette: *„Szabó László úgy lopkodta össze a vagyonát, megvesztegethető ember, közönséges pallér, még érettségije sincsen."* Thier-Szabó a lovagias eljárás során kijelentette, hogy az idézett kijelentéseket Szabó Lászlóra vonatkoztatva *sohasem használta.* A lovagias ügy befejezése után *rágalmazás címén följelentést tett dr. Bóné és dr. Nagy Anna ellen.*

A büntető járásbírósági tárgyaláson dr. Bóné kijelentette, hogy *a sértő állításokat nem terjesztette és arról sem tud, hogy Thier-Szabó azokat mondta volna.* Dr. Nagy Anna ezzel szemben beismerte, hogy a kérdéses kijelentéseket két revizornak elmondotta. A járásbíróság *mindkettőjüket fölmentette.*

A büntetőtörvényszék föllebbviteli tanácsa most foglalkozott az üggyel. Több tanut hallgattak ki, közöttük dr. *Kacsóh* Bálint volt árkormánybiztost, aki kijelentette, hogy semmit sem tud az ügyről. Nagy Anna sem tett neki jelentést a dologról, noha ez kötelessége lett volna, ha a kijelentések elhangzanak. Az elnök elrendelte Szabó és Kacsóh Bálint szembesítését. A szembesítés során Szabó László úgy vallott, hogy jelentette az államtitkárnak a rágalmazó kijelentések megtételét. A jelentés közben lépett a szobába Bóné Endre, aki megerősítette azt, hogy a kijelentések elhangzottak. Dr. Kacsóh azzal utasította el, hogy nem ér rá az üggyel foglalkozni, mert fontosabb dolga van. Kacsóh a vallomásra megjegyezte, hogy *nem felel meg a valóságnak.*

Két árkormánybiztossági revizort hallgattak ki tanuként, akik egyaránt azt vallották, hogy Bóné sohasem említette előttük a rágalmazó kijelentések megtételét. A törvényszék végül is dr. Bónét *fölmentette a vád alól,* dr. Nagy Anna vádlottal szemben pedig *hatályon kívül helyezte a járásbírósági fölmentő ítéletet,* de az ügyben a további eljárást *a cselekmény csekély tárgyi súlyára való tekintettel, megszüntette.* Nagy Anna esetében a törvényszék bizonyítottnak látta, hogy *a szóbeszéd tárgyát képező rágalmazásokat* igyekezett Szabó László tudomására hozni, de viszont nem bizonyosodott be, hogy a kijelentések Thier-Szabótól eredtek volna.

A miniszterelnök volt az első páholyrendelő a magyar sajtó ünnepi estjére

Az Országos Magyar Sajtókamara által május 21-én este ½8 órakor rendezendő magyar sajtó ünnepi estjével kapcsolatosan igen nagy az érdeklődés, elsősorban a páholyok iránt. Az első páholyt *Bárdossy* László miniszterelnök foglalta le s még két páholyt rendelt a miniszterelnökség sajtóügyekkel foglalkozó III. ügyosztálya. A magyar közélet vezetői közül páholyt foglaltak még *Kozma* Miklós, Kárpátalja kormányzói biztosa, *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter, *Báthory-Hüttner* János, a Stádium-lapok vezérigazgatója, az Országos Magyar Sajtókamara, továbbá *Barangay* Lajos, az Országos Sajtótanács elnöke és a Gazdák Biztosító Szövetkezete.

Újabb adományok a Magyar Hírlapírók Országos Nyugdíjintézete javára

Legutóbbi közlésünk óta a következő adományok érkeztek be a Magyar Hírlapírók Országos Nyugdíjintézete javára: *Farkas* Gyuláné 1 P, *Ambrus* Endre Újpest 3 P, *Haydu* József, Rákospalota 5 P, dr. *Pajor* Rezső Harrer Ferencné koszorúmegváltása címén 20 P, *Szij* Ferenc, Püspökladány 5 P, özv. *Lengyári* Ferenené, Keszthely 10 P, *Mistéth* Zoltán, Budapest 2 P, özv. *Iványi* Andrásné, Budapest 5 P, *Szekeres* Ferenc, Budapest 5 P és dr. *Várady* Miklós, Budapest 40 P.

— A polgármester felhívása az adótartozások befizetésére. A polgármester felszólítja mindazokat az adózókat, akik esedékes adótartozásukat, valamint rendkívüli pótléktartozásukat 1941 május 15-éig bezárólag be nem fizetik, azt járulékaival együtt 1941 május 16-ától számított nyolc nap alatt a kerületek pénztárainál annál is inkább fizessék be, mert ellenkező esetben ellenük a zálogolási eljárás azonnal megindul.

— Szőrmét a vácituteal Palugyai szücsnél vegyek?... Igen... sőt minél előbb!

— Ízletes, olcsó húsalan és egy tál ételek készítését mutatják be az Elektromos Művek esküúti főzőelőadásain. Délutáni előadás szerdán 5 órakor, délelőtti pedig hétfőn, csütörtökön és pénteken 10 órakor van. Részvétel ruhatár díjtalan.

— Jótékonycélú államsorsjegyek Török Bankházban (Szervita-tér 5.) vásárolhatók vagy megrendelhetők. Egész sorsjegy 3 pengő, fél 1.50 pengő és 30 fillér költség. Főnyeremény negyvenezer pengő.

— Milliókat ad a közönség a magyar újságírók felhívására közintézményeknek és jótékony célokra. Egyszer adj az újságíróknak is és küldd el adományodat az Újságírók Nyugdíjintézetének (Budapest, VI., Andrássy-út 101) a 44.575. számú csekklapon, vagy postautalványon.

Félmillió pengő a tétényi sertéshizlaló multévi vesztesége

A székesfőváros *nagytétényi sertéshizlalójának* 1940. évi jelentését *az* zárszámadását a székesfőváros közgyűlésének szerdai ülésén mutatja be *Szendy* Károly polgármester. A jelentés részletesen foglalkozik az 1940. üzletév eseményeivel. Ezt a gazdasági évet a sertéshizlaló *531.346 pengő 67 fillér veszteséggel zárta.* A legnagyobb veszteségtétel az 1940. évi március—április hónapokban az árvíz által okozott kár: *501.827 pengő 58 fillér.* A veszteség a sertéshizlaló saját tőkéjének *ötven százalékát teszi ki.* 1940-ben 36.802 darab sertést értékesítettek. Az évvégi sertésállomány 25.349 darab volt a multi évben. A hizlaló a főváros szükségletének a mult évben *15 százalékát fedezte.*

Megjelent Prohászka Lajos
A vándor és a bujdosó.
Mi a magyar? Mi a német?
DANUBIA KÖNYVKIADÓ
Ára kötve 6.80 P.

— **Orvosi hír.** Dr. *Török* Miklós fül-, orr- és gége-szakorvos katonai szolgálatból visszatérve ismét rendel, II., Fő-utca 37/c., Tel.: 157-255.

Dr. *Cserepes* Zoltán fogorvos, *Szövetség-utca 10.*, rendelését ismét megkezdte. Telefon: 224-456.

3000 P keresetes ellenében előkelő pensióban kitűnő
teljes ellátást adok
másfél évig. „Pensió" jellegére fókiadóba.

Családi Értesítő

Ebben a rovatban megjelenő közlemények díjszabása 8 sorig 7.20 pengő, minden további sor 2.40 pengő.

Dr. *Horváth* Erzsébet és dr. *Andor* Miklós orvosok május 10-én, szombaton tartották esküvőjüket az Angolkisasszonyok zugligeti templomában.

Tharnói *Kostyál* Irén és *Kóródi* László jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Kovács Évát, *Kovács* Bernátnak, a Magyar—Olasz Bank Rt. igazgatójának leányát eljegyezte dr. *Kalmár* György (Budapest—Balassagyarmat).

Strélinger Zsuzsi és dr. *Szente* Andor május 10-én házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Rosenstein Lienne és *Bartók* Gábor jegyesek.

Adorján Katalin (Sátoraljaújhely) és *Fogel* Miklós (Miskolc) május 15-én tartják esküvőjüket Sátoraljaújhelyen. (Minden külön értesítés helyett.)

Moskovits Magda és *Tarján* Iván okl. mérnök jegyesek.

Lakatos Évi és *Haasz* István építészmérnök házasságot kötöttek (Bolívia—Lapaz).

Magyar munka
Modern ízlés
Magas színvonal
MUSICA ZONGORA
Nemzetközi Vásár
Iparcsarnok 203. szám.
Városi termek:
VII., Erzsébet-körut 43 (Royal).

BRILIÁNS ARANY EZÜST
vétele és eladása VARJAS, Károly körút 22 udvarban Tel. 189-236

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS FELELŐS KIADÓ:
HEGEDÜS GYULA

Valuta- és devizapiac

A *Magyar Nemzeti Bank* hivatalos árfolyamai:

Valuták: **Kanadai dollár** 250—300, dollár 343—348, **szlovák korona** (20 koronásnál nagyobb címletek kivételével) 11.45—11.75, **leu** (érme kivételével) 2.70—2.80, **líra** (csak érmék és 10 lírás bankjegyek vásárolhatók) 17.40—17.90, **svájci frank** 79.60—80.60, **svéd korona** (csak 100 koronásnál kisebb címletek vásárolhatók) 81.70—82.70.

Devizák: **Amszterdam,** 180.07½—181.40, **Berlin** 135.70—136.70, **Pozsony** 11.64—11.78, **Brüsszel** 54.28—54.68, **Bukarest** 2.75—2.82, **Isztanbul** 268—271, **Kopenhága** 65.49—65.97, **London** 13.85½—14.01½, **Milánó** 17.66—17.8864, **New York** 344.10—347.10, **Oslo** 77.10—77.67, **Párizs (Vichy)** 6.78½—6.83½, **Prága** 13.57—13.67, **Szófia** 4.14—4.17, **Stockholm** 82—82.80, **Zürich** 79.80—80.60.

Amszterdam, Brüsszel és Oslo a magyar—német devizakompenzáció keretében történő fizetéseknél érvényesülő árfolyam. Párizs a meg nem szállt Franciaországgal szemben nem árutermészetű tartozások és követelések, továbbá az 1940 június 15-éig bezárólag történt áruszállításokból keletkezett követelések elszámolásánál érvényesülő árfolyam.

Zürich, május 10. (Zárlat.) **Párizs** 9.87½, London 17.27½, New York 431, Brüsszel 69, Milánó 21.75, Madrid 39.50, Amszterdam 229, Berlin 172.50, Lisszabon 17.27, Stockholm 102.67½, Oslo 98.50, Kopenhága 83.50, Szófia 4.25, Prága 17.30, Isztanbul 3.37½, Bukarest 2, Helsinki 8.70, Buenos Aires 102½, Yokohama 101.

London, május 10. (Zárlat.) **New York** 4.02½—4.03½, Montreal 4.43—4.47, Zürich 17.30—17.40, Stockholm 16.85—16.95, Lisszabon 99.80—100.20, Buenos Aires 16.95⅜—17.13. — Nem hivatalos árfolyamok: Madrid 40.50, Helsinki 196.50, Athén 525, Sanghai 328.

1931 május 11-én kezdődött...

Valószínű, hogy ennek a dátumnak — 1931 május 11-ének — a gazdaságtörténetírás majdnan igen nagy jelentőséget tulajdonít. Nem alaptalan ugyanis a föltevés, hogy az egész óriási küzdelem akkor kezdődött.

Egy hónappal előbb, 1931 április 11-én, tették közzé Bécsben és Berlinben, hogy megbeszélések kezdődtek a német—osztrák vámúnió létesítéséről.

Párizs tajtékzott, London tiltakozott és New York sietett felmondani Ausztriának a rövidlejáratú hiteleket. Az osztrák birodalom, amely négyszáz esztendőn át házasságok útján gyarapodott, 1919 óta sokszor tudott anyagi támogatást szerezni azzal, hogy Anschluss-szal fenyegetett és azután lemondott róla. A német—osztrák vámúnió tervének felröppentése is ilyen kísérlet volt, de ezúttal nemcsak kudarcot vallott, hanem kínos és kellemetlen következményekkel is járt.

A nyugati ellenakció az egész vonalon megindult. *Briand* **francia miniszterelnök** *százmillió dolláros hosszúlejáratú hitelt igért Magyarországnak,* **ha részt vesz a vámúnió ellen való tiltakozásban. A magyar kormány** *az ajánlatot nem fogadta el.*

A gazdasági hadjárat iramа gyorsabb volt, mint a diplomáciai mesterkedés. Gyorsabb volt és eredményesebb. A hitelek felmondásához csatlakozott Zürich, Amszterdam és Brüsszel is. Az osztrák gazdasági élet, amely még alig gyógyult ki a frankkontremin összeomlásával kapott sebekből, megingott. 1931 május 11-én reggel Bécsben a következő hivatalos közlést adták ki:

A Creditanstalt igazgatósága tudatta az osztrák kormánnyal, hogy az 1930-ra szóló mérleg elkészítése közben rendkívüli veszteségeknek jöttek tudatára, amely veszteségeknek összege 140 millió schillinget tesz ki. Ennek a veszteségnek oka elsősorban a Bodencreditanstalt átvétele, másodsorban a bank birtokában levő részvények elértéktelenedése és harmadsorban azok a szükséges leírások, amelyek a bank adósainál mutatkozó tartozásoknál állottak elő. (A közlés nem mert, vagy nem akart őszinte lenni, a rövidlejáratú hitelek felmondásáról nem tett említést.)

A kormány tisztában volt azzal, hogy ez a közlés azonnali beavatkozást igényel, hogy Ausztria egész közgazdasági életét megóvják azoktól a beláthatatlan következményektől, amelyek a Creditanstalt zavarbajutása esetén előálltak volna. A kormány három nap óta az összes számottevő tényezőkkel tanácskozást folytatott, amely teljes sikerre vezetett.

A tanácskozások során elhatározták, hogy a Creditanstalt részvényeit névértékük 25 százalékára lebélyegzik, ugyanekkor azonban új eszközöket bocsátanak a bank rendelkezésére olyan mértékben, hogy az előállott veszteségek teljes mérvben fedezhetők legyenek. Így a banknak saját vagyona, amely 165 millió schillinget tesz ki, nemcsak ismét érintetlenül helyreáll, hanem még meg is gyarapodik. Ebből a célból *az osztrák kormány 100 millió schillinget* **bocsát a bank rendelkezésére, az** *Osztrák Nemzeti Bank és a Rothschild-ház 30—30 millió schillinget ad.*

Ez a gyors és áldozatkész állami közbelépés megmentette a Creditanstaltot és az osztrák gazdasági életet a teljes összeomlástól. A gazdasági háború azonban tovább folyt a vámúnió terve ellen és két hónappal később a Danat-bank összeomlásához és a német bankzárlathoz vezetett, bár időközben a vámúnió ötletét ünnepélyesen elvetették és *Hoover,* **az USA akkori elnöke meg akarta menteni Európát. A Hoover-terv, amely szintén most lenne tíz esztendős, ha meg nem hal in statu nascendi, a háborús adósságok és jóvátételek végleges rendezését, a hadikiadások jelentős csökkentését és az általános leszerelést akarta. Nyomában volt egy őtnapos hossz a világtőzsdéken, aztán elejtették és bizonyosan már el is felejtették...**

1931 május 11-ének tizedik évfordulóján, a történések állandó súlya alatt furcsán hat az emlékezés, hogy tíz év előtt milyen hatalmas és megdöbbentő esemény volt egy vámúnió terve és egy nagy banknak a bukástól való megmentése. Tíz év előtt az egész világsajtó ünnepelte az osztrák kormányt, mert volt ereje lemondani a vámunióról és volt ereje megmenteni a Creditanstaltot.

Mindössze tíz év mult el. És hogy változtak idők, események, gondok és problémák!...

Magpiac

A Magyar Magtenyésztési Rt., Budapest—Mnor betijelentése. A magpiac forgalma továbbra is szűk keretek között bonyolódik le. Baltacimmag, tavaszi bükköny, csillagfürtmag cladbatók, egyéb cikkek iránt az érdeklődés megszűnt. A mák piaca csendes. Gazdarészről most már csak muhar és köles iránt van érdeklődés, de távolról sem olyan mértékben, mint ahogy az várható lett volna. A belvizek által borított területek egy része ugyanis még nem volt megmunkálható, amihez a helyenként bekövetkezett nagyobb arányú esőzések is hozzájárultak. Ily körülmények közt a belföldi szükséglet céljaira tartalékolt takarmánymagvak egy része előreláthatólag még külföldre lesz eladható. — Hivatalos nyersáruárak per 100 kg ab feladóállomás: Köles, fehér 42, vörös 40, egyéb 39. Káposztarepce 40. Napraforgó 30. Lenmag 50. Tökmag 35. Szójabab 31.50. Mák, kék 240—250. Borsó, Viktória steril. 51.60, expressz steril. 41.60. Lucernamag, fehérbárcás 570. Lóhere-mag, fehérbárcás 280. Biborhere mag 165—180. Muharmag 78. Bükköny, tavaszi 50. Csillagfürt, fehér, lapos 32. Cirokmag 40—41. Lencse, nagyszemű steril. 63.60, középszemű steril. 51.60, kisszemű sterii. 41.60 pengő.

Értéktőzsdék

A *budapesti értéktőzsdén* szombaton **nagyobbarányú** realizálások folytán az árfolyamok erősen visszafejlődtek. A zárlat lanyha maradt.

A *budapesti értéktőzsdén* szombaton a következő árfolyamokat jegyezték:

	Előző zárlat	Kötések	Zárlat
N. Bank	232.—	230	230.—
Békéscsabai	23.—	—	24.—
I. Bp. Mal.	—	23.75	23.75
Hung. Mal.	57.2	57.4	57.4
Bauxit	374.5	362—355	359.—
Beocsini	28.—	26.8	26.8
Borsodi sz.	19.6	18.5	18.5
Szentiőrinci	17.—	17	16.75
Kohó	32.5	30.5—29.1	29.25
Drasche	40.—	41	41.—
Aszfalt	11.7	11—11.15	11.—
Kőszén	658.—	656—647	648.—
N.-bátonyi	59.25	59.5—58	58.25
Salgó	53.25	52.1—50.8	51.75
Urikányi	56.25	54—52	52.25
Globus	19.—	—	19.—
Stephaneum	9.—	—	9.25
Fegyver	91.25	91—87.25	87.25
Ganz	31.3	30.9—29.8	29.8
Acél	74.5	77—78	76.—
Vegyipari	—	—	2.70
M. vagon	53.—	—	55.5
Rima	150.5	150—146.75	147.75
Soproni v.	23.—	ex 1.20 P 23—22.5	22.5
Guttmann	10.—	10.75	10.75
OFA	—	—	21.—
Nasici	91.5	90—89	89.5
Autótaxi	—	945	945.—
Levante	2.10	2.40—2.20	2.20
Nova	29.75	29	28.75
Tröszt	82.—	79—81	80.5
Délcukor	156.25	153—154	153.—
M. cukor	178.75	176.25—173.5	175.—
Georgia	36.5	37—36	36.—
Izzó	269.—	266	265.—
Vasvárm.	13.—	—	13.—
Dreher-H.	—	325	325.—
Gschwindt	1705.—	1640	1640.—
Polg. sör	528.—	510	510.—
Mezőgazd.	—	140	140.—
Royal	212.—	202—201	201.—
Gyapjúmos	621.5	21.5	21.5
Goldberger	—	—	85.—
M. kender	42.—	—	43.—
Pamutipar	61.—	58.25—57.75	58.—
Danica	10.—	10.5	10.5
Klotild	26.—	ex 0.6 P	26.—
Szikra	—	—	300.—
Wander	117.—	—	120.—
Brassói	38.—	—	38.—
Gumi	74.—	71—70	70.—
V. forgalmi	40.25	41.5—40.5	40.5
Telefon	14.1	14—13.7	13.9
Pálfalvi	38.—	—	36.—

Államadósság, kötvények, zálogjelzések: 1914. évi fővárosi kötvény 4½% (426.5 (422), 1927. évi fővárosi kötvény 6% 129.25 (127).

New York, május 10. (Zárlat.) A tőzsde egyenetlen irányzattal nyitott. A forgalom a hétvégi hangulat következtében mindvégig csekély maradt. A tőzsde szilárd irányzattal, a napi legmagasabb árfolyamok körül zárt. — Allied Chemical 149, Bethlehem Steel 71, Gen. Electric 29, Gen. Motors 39⅞, Standard Oils 36½.

A bankjegyforgalom 42.1 millió pengővel emelkedett

A *Magyar Nemzeti Bank* bankjegyforgalma a május 7-i kimutatás szerint az április 30-i forgalommal szemben *42.1 millió pengővel emelkedett.* Az emelkedést a visszacsatolt déli területeken forgalomban volt dínárjegyek és érmék folytatólagos átváltása idézte elő, amely az állam adósságát 63 millió pengővel növelte. A váltóvisszaváltások összege a váltóbenyujtások összegét 25.7 millió pengővel haladta meg. A kézizálogra adott kölcsönöknél 4.1 millió pengő a visszafizetési többlet. Az állami giroszámlákon a befizetések 8.4 millió pengővel multák felül a kifizetéseket, ellenben az egyéb számlákon a kifizetések összege volt 1.9 millió pengővel nagyobb a befizetések összegénél és így végeredményben a girokövetelések állománya 6.5 millió pengővel emelkedett. Az érckészlet 0.2 millió pengővel növekedett. A váltópénzkészlet 0.1 millió pengővel csökkent. Az *Egyéb követelések* 5.3 millió pengővel, az *Egyéb tartozások* 20.6 millió pengővel apadtak.

Követelések: Érckészlet 124,058.353.20, devizák és valuták 27,802.734.01, összesen 151,861.087.21 (+ 285.220.16), váltópénzkészlet 16,918.759.23 (mínusz 114,653.85), leszámított váltók, közraktári zálogjegyek és értékpapírok 817,884.574.81 (mínusz 25,729.965.61), kézizálogra adott kölcsönök 35,053.300 (mínusz 4,100.000). Az állam adóssága: *a)* hosszúlejáratú államadósság 213,467.117.65, *b)* rövidlejáratú folyószámlatartozás 100,000.000, *c)* a visszacsatolt területen forgalomban volt koronajegyek és érmék átváltásából eredő államadósság 85,202.394.29, *d)* a vissszacsatolt területen forgalomban volt leujegyek és érmék átváltásából eredő államadósság 209,506.483.93, *e)* a visszacsatolt déli területeken forgalomban volt dínárjegyek és érmék átváltásából eredő államadósság 187,202.921.68, összesen 795,380.917.55 (plusz 63,060.620.88), épületek és felszerelés 5,735.808.65 (változatlan), egyéb követelések 360,690.554.93 (— 5,366.112.61), össz. 2.183,525.002.38 pengő.

Tartozások: **Részvénytőke** 80,000.000 aranykorona, 34,756.095 (változatlan), tartalékalap 10,617.694.47) (változatlan), bankjegyforgalom 1.722,969.821 (plusz 42,129.859), girokövetelések és azonnal lejáró más tartozások: *a)* államiak 143,671.995.94, *b)* egyebek 44,873.937.79, összesen 188,545.933.73 (+ 6,578.732.12), 1931-ben felvett konszolidált külföldi hitelek 50,529.781.02 (változatlan), egyéb tartozások 176,105.677.16 (— 20,675.482.15), összesen 2.183,525.002.38 pengő.

Bankkamatláb 1940. évi október hó 22-étől 3 százalék.

Előkészületek a jónak igérkező gyümölcstermés értékesítésére

Báró *Bánffy* **Dániel földmüvelésügyi miniszter az országos gyümölcsértékesítési szakbizottságot értekezletre hívta össze, amelyen** *dr. Bárányos* **Károly államtitkár közölte a megjelentekkel, hogy** *a külföldi országokkal már megállapodások jöttek létre,* **Svájccal pedig hétfőn folytatunk tárgyalásokat. Intézkedések történtek hűtőkocsik megfelelő biztosítására. Az erdélyi gyümölcsöt a szállítási nehézségek miatt főleg** *feldolgozott állapotban* **értékesítjük. Nagyobb súlyt helyezünk** *az erdei gyümölcsök összegyűjtésére* **és feldolgozására, gondoskodunk a kiváló nagyszőllőskörnyéki** *szamóca* **megfelelő értékesítéséről is. A gyümölcstermelőket hitelnyujtással támogatjuk.**

Az államtitkár hangsúlyozta, hogy a földmüvelésügyi miniszter a gyümölcstermeléshez fűződő szociális érdekek előmozdítására minden eszközzel támogatni kívánja a *jónak igérkező gyümölcstermés* **megfelelő értékesítését.**

Állatpiac

Budapesti sertésvásár. Pénteki maradvány 543, szombati felhajtás 1417, összesen 1960, eladás 1315, eladatlan 645 drb. A vásár irányzata élénk. — Árak: Uradalmi zsírsertés páronként 340 kg-on felül 202, alul 193, szedett sertés elsőrendű 194, középrendű 190, öreg sertés elsőrendű 186, középrendű 178 fillér kilónként élősúlyban.

Magas kitüntetéseket kaptak a PK vezetői

A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére a Pénzintézeti Központ fennállásának 25. évfordulója alkalmából a köz érdekében pénzügyi téren kifejtett értékes tevékenységgel szerzett érdemeik elismeréséül dr. *Pósch* **Gyula kincstári főtanácsos, a Pénzintézeti Központ vezérigazgatójának a** *Magyar Érdemrend középkeresztjét a csillaggal, Szungogh* **Szabolcs kincstári főtanácsos, a Pénzintézeti Központ vezérigazgató-helyettesének a** *Magyar Érdemrend középkeresztjét* **és dr.** *László* **Márton kincstári főtanácsos, a Pénzintézeti Központ jogügyi igazgatójának a** *Magyar Érdemrend tiszti keresztjét* **adományozta.**

A Budakalászi Textilművek 1940. évi mérlege

A Budakalászi Textilművek most tartotta 1941. évi rendes közgyűlését, melyen az előterjesztett 1940. évi mérleg és zárszámadás jóváhagyást nyert.

Mint a mérleg forgalmi adataiból megállapítható, az 1940-es, immár teljesen a háborús gazdálkodás jegyében lefolyt esztendőben is sikerült a forgalmat megtartani. A tiszta nyereség elérte a mult évinek mértékét, amit a közgyűlés elismeréssel vett tudomásul.

Dr. *Komarnicki* **Román administrateur délégué a közgyűlésen bejelentette, hogy a vállalat ügyvezetősége a részvényesek megbízása alapján egy többéves beruházási programot készít elő, mely egyrészt a termelő berendezések teljes korszerűsítését, másrészt a munkás- és tisztviselői jóléti intézmények további kiépítését célozza.**

Terménytőzsdék

A *budapesti terménytőzsde* **árai szombaton nem változtak.**

Hivatalos árfolyamok: *Búza* 78 kg-os 24. — *Rozs* 71 kg-os 20. — *Zab* 41 kg-os 22.70. — *Árpa:* Sörárpa, kiváló 27, sörárpa, elsőrendű 26, sörárpa 25, ipari, 68 kg-os 24, takarmány, 65—66 kg-os 22, takarmány, középminőségű 21. — *Kukorica* 21.20 pengő mázsánként.

Államkölcsönszelvények beváltása

A pénzügyminisztérium úgy intézkedett, hogy a magyar királyság 1924. évi államkölcsöne angol és amerikai részkibocsátásaihoz tartozó magyar tulajdonban lévő kötvények 1941 február 1-én esedékessé vált szelvényeit az illető részkibocsátások fizetőhelyei helyett a *Külföldi Hitelek Pénztára* **(V., Szabadság-tér 8.) fogja beváltani. Ennek folytán a N. M. Rotschild és Sons londoni és a J. Henry Schroeder Banking Corporation newyorki bankház a fentemlített szelvényeket természetesen nem váltja be.**

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság 1941. évi május 10-én tartotta 1940-ik évi 83-ik rendes közgyűlését, amely az 1940. évi nyereséget 343.439 pengőben, az osztalékot pedig részvényenként — úgy mint az előző évben — 15 pengőben állapította meg. A közgyűlés a választmány új tagjává vitéz *gróf Festetics* **Kristófot,** *Markovits* **Kálmánt, báró** *Wesselényi* **Istvánt és** *Zombory* **Gézát; az igazgatóság új tagjává pedig dr.** *Jelen* **Gyulát választotta meg.**

Adás-vétel

Ágytollpehely tarka fosztatlan toll P 1.20 sz fosztott toll P 2.—, fosztott libatoll P 3.50 **jobb minőségű fehér fosztott libatoll P 4.50,** még jobb minőségű P 5.50 kilónként ötkilós csomagolásban, hérmentve, utánvéttel szállít Rosner Gyula cég ágytollüzeme, Kiskunfélegyháza. 191

BONTÁSBÓL vagy alkalmi vételből **ajtót, ablakot, fenyő-tűzifát** minden **mennyiséget veszek** Közvetítőt díjagok **Vermes Jenő. Sashalom.** Telefon. 408-562. 123

Kerti bútor Alpakkaáru, biliárdasztal, söntéspult, kuglifelszerelés Fried vendéglői berendező, **Király-u. 44**

Legtöbbet fizetünk bútorairért, öreg ruháiáért minden nemű lomjaiért. Zsadányi, Szigetvári utca 4. Telefon: 138-577. 96

LEICA III. b. 5 centiméteres Elmárai, teljesen új állapotban, hatszáz pengőért sürgősen eladó. „Privától privátnak" jeligére főkiadóba. 264

Eladó 155-ös Univerzális **rádió** alig használt 41-es típus. Csányi-utca 10. I. em. 13. szám. 297

PERZSAÖSSZEKÖTŐK. GARNITÚRA, SZÍNES SZOBA. SEZLON. KÉZIMUNKA STB. kölcsözködésből eladók. **KÁLMÁN**-utca 19. III. 12. 10—1-ig 393

Új betegtoló szék ELADÓ 200 pengőért. VII. ker., Szövetség-utca 3. Bővebbet a házfelügyelőnél. 564

ORION rsz. 4+1 legúj. és 2+1 modern rádiók eladók. IX., Berzenczey-u. 37. földszint 6. 325

Napvédőszemüveg újdonságok beérkeztek. Viszonteladóknak minden mennyiségben raktárról szállít **Lázár optikai képviselete,** Budapest, V., Bálvány-utca 16. sz. 43

Lepedő és ágyneműszövet kanavász, törülközőkonyharuha, étkészlet és ruhára való maradékok rendkívül olcsón. Weisz, Paulay Ede-utca 58. Udvarban. (Liszt Ferenc térnél) 465

Pehely olcsóbb tarka toll 1.— P sz. fosztott 1.80, fosztott libatoll 3.30 és 4.30, még jobb minőségű fehér 5.30, kimondott jó minőségű 6.— pengőért szállít 5 kilós papírzsák-csomagolásban bérmentve utánvéttel **Varga Antal** ágytollvállalata, Kiskunfélegyháza. 175

HASZNÁLT GRAMOFONOK 174 **LEMEZEK RYTMUS** ARANY J.-U. 18. TELEFON 125-984

Varrógépek márkás használtak vétele, eladása legelőnyösebben **Központi Géparaktárban,** Rákóczi-út 80. udvarban 118

KIRAKAT- 102 állványokat gyárt minden szakma részére **RÉVÉSZ.** Király-utca 25 Telefon

Használt böröndök nesszeszerek vétele, eladása cseréje **Weil,** Népszuház-u. 26. Telefon: 144-208. 128

Vendéglői berendezések: sörkimérők pohárállványok, székek, asztalok, evőeszközök, tálak, tálcák, biliárdasztalok és kellékek **HEXNER.** VII., Király-utca 25. 362

KERTI BÚTOROK székek, asztalok fából, vasból, fonott is; evőeszközök, tálak, tálcák **HEXNER** Király-u 25

Öntött vasceső 100—150 mm átmérőjű, kitűnő állapotban eladó. **Fejlő, Váci-út 37. Telefon 291-253.** 29

10 pengős rádiók havi részletre kaphatók. **IRÓGÉP, KERÉKPÁR, VARRÓGÉP.** Használtat veszek. **LENGYEL RÁDIÓ** Teréz-körút 33. 138

Kereskedők figyelmébe! Kiárusítás folytán fűszer-, rőfös-, rövidáru, vas, épületanyag, táblaüveg, cipőáru olcsó árban átadó. Jelige: „Vegyesáru". 166

Jó állapotban lévő **ROLLEIFLEX 4x4-es** újtipust veszek készpénzért. „Amatőr G." jeligére a kiadóba. 91

Használt páncélajtó 210×120-as eladó. XIV. Nagy Lajos király-útja 153. 257

Gramofonlemezt veszek, **CSERÉLEK.** Gergely, Dohány utca 16 csak délután. 66

GŐZZEL FŰTHETŐ **zsírolvasztó üstöt** keresek megvételre 600—1000 liter űrtartalommal. Ajánlatok „Üst 6643" jeligére **Blockner J.** hirdetőjébe IV., Városház-utca 10. 299

FESTMÉNY, REMEK NŐI AKT, SENNYEITŐL ÉS SZEPESI KUSZKA ERDŐRÉSZLET eladó. Vasárnap 3—6-ig. Zsilvay Leó-u. 16., II. 16. 433

Empire szalóngarnitúra (6 drb.) kitűnő állapotban és **Orion rádió** 055 típusú, teljesen új, eladók. Keleti Károly-utca 27, II. 3. Telefon: 367-239. 567

Vendéglői BOR-, SÖRPULT, üzletberendezés, Akácfa-utca 61. P. udvarban. 474

Borsodi darabos kockaszenet üzemeknek, napi 20—30 tonnát lekötőnek. Jelige: „Üzemi 27" a kiadóba. 378

HAJLÉKONY FATALP, LEGÚJABB SZABADALOM, CIPŐÜZEMEK RÉSZÉRE. Mesterházy, Rákóczi-út 30. T.: 225-458. 576

Ágy- és asztalfehérnemű, törülköző, stb. tulnyos árban Andrássy-út 28. földszint 5. Balázs. 206

Edzőkályha tartállyal eladó XIV. Nagy Lajos király-útja 153. 258

Jó állapotban lévő **kielboot** olcsóbérű kabinnal eladó, esetleg bérbeadó. Tel.: 135—750. 283

KOSZTÜMÖK, KABÁTOK, ruhák, függöny, kókuszszőnyeg, vivókészlet eladók. Kaufmann kereskedőnél, Izabella-utca 25. I. 8. 466

U-45 KISSZUPER **ORION RÁDIÓ** eladó. Címem: Boros hirdetőben, VI., Andrássy-út 54. 397

NYOMATOTT A GLOBUS NYOMDAI MŰINTÉZET R.-T. KÖRFORGÓGÉPEIN, BUDAPEST, VI., ARADI-UTCA 8 — FELELŐS VEZETŐ: ERDÉLYI GYÖRGY.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Jaschik Álmos

1965 JAN b

PETŐFI NÉPE

évforduló

80 éve, 1885. január 6-án
született Jaschik Álmos
festő grafikus és ipar-
művész, művészeti író és

pedagógus. Művészeti tanulmányai után az iparrajziskola tanára lett. A kiállításokon finom ékítményes rajzú, magyarosan stilizált népmese-illusztrációkkal és különböző, részletgazdag, dekoratív rajzokkal keltett érdeklődést. Magyar és külföldi klasszikusok műveihez készített — gyakran több színű — illusztrációi ugyancsak nagyszerű képzelőerőről tanúskodnak. Illusztrációkkal díszített több Vörösmarty, Petőfi, Ady, Babits, Móra, Kosztolányi, Maeterlinck, Wells művet. Az első világháború után a saját neve alatt művészképző iskolát létesített. Huzamos ideig volt a Nemzeti Színház díszlettervezője, s különösen a Szegedi Szabadtéri Játékok számára tervezett díszletei váltottak ki elismerést. Sok bankjegy tervét és rajzát készítette, nagy elfoglaltsága mellett széles körű iparművészeti és kritikai munkásságot fejtett ki és könyvet írt Könyvkötő mesterség címmel.

Ebben
Dudás
aga is a
— eliga-
meiben.
kell fél-
ve látja
örvendő
apaszta-
ie.
nykész-
k — te-
alkalom
nkább a
De szem-
t is. —
vagyon-
is, aki
a. Mióta
ladattal,
fordult
ezű em-
k azóta

hogy
számoló
a gaz-
az évet
pontosan
miként
a közös
vagyo-

negyvenen dolg
elő az anyagoka
egy műhely, ah
sal, a messze f
pári kosarakat,
ket gyártják.

A nagyterem
vében, ki kisszél
zepén foglal h
fürgén járnak.
éppen furnérbó
kombinált dísz

Boros Béla

Ady Endre párisi útja előtt

De mind ez még forró, kavargó köd, alaktalan, formátlan váradi lázálom, úgy ahogy három túlfűtött váradi esztendő látomásai, találkozásai hírlapi csatái és kávéházi vitatkozásai összehalmozták lelkében. Párizs embersűrűs gigászi vadona kellett hozzá, hogy a váradi köd magot és formát találjon.

Tanuljunk meg veszélyesen élni

1904. Ady már messze jár a Havasok és a Riviera között. Mi ittmaradtunk a szeles Körösparton kaviesán. Tavaszra lezajlott a híres Tisza-választás. Fokozódik a nyugtalanság. Jön a darabont-kör, a koalíció. A Cunard-hajók hordják a magyar vért idegenbe. A japán-orosz háború híreit ragasztgatjuk a pesti lapokból a szerkesztőségekben. Az éjszakai táborozások hangosak a világ nyugtalanságától.

1905-el megyek én is egy furesa, kalandos kirajzás sodrában a tengerentúlra.

Pesten az egyetemen összeverődnek a jövendő halhatatlanjai: Babits, Juhász, Kosztolányi s valahol Svájcban George Sorell már tanítja Lenint meg Mussolinit a szindikátusi szocializmus új dogmáira.

Az új század egyre telítettebb, egyre feszültebb lázgörbéje nagyokat ugrik.

1906. Góg és Magóg fia Dévénynél betör az új idők dalaival.

1908. Vér és Arany. Várad ujjongó szédülettel tapsol. Valóra vált az ígéret. Megszületett örök ragyogásra a pacsirta álcás sirály.

És most következett a váradi szellemi táborozás második ünnepi tornája. Megérkezett Juhász Gyula. Mi még tovább szürcsölgettük az Ős kaján borát, de messze nyugaton kitalálták a coctailt, a kevert mámort, meg az izmusokat, az eszmék keverését, a fogalmak, a célok furesa, színes ködbe elmosódtak. A szocializmus kezd színeket játszani. A képzőművészet kezdi unni az impresszionizmust s a klasszikus Itália földjén a festők drótrúgókat ragasztanak a színek vakmérő színfoltjai közé és hittel hirdetik, hogy a tárgyilagos szemléleté a jövő. Marinetti kiadja a jelszót, nem leszünk a világ múzeuma, vesszenek a porlepte, megúnt remekek. Az élet új formát akar. Tanuljunk meg veszélyesen élni. Ez az élet értelme.

Bizonyára élnek még itt öreg váradiak, akik emlékszenek azokra a végtelen kávéházi vitákra, amelyekben Juhász Gyulától Török Gyuláig valamennyien összevetettük olvasmányainkat, értesüléseinket és szavainkban ott remegett az Ős kaján bora és ennek a szegény halálrafáradt, halálra jóllakott Európának minden csömöre, minden félelme, hogy beteltek az idők. Valami apokaliptikus látomás kerget valamennyiünket a végzetes sejtelmek felé, hogy valamennyien a halál rokonai vagyunk.

Ady Endre is szomjúzza az új idők istenét, a tiszta életet, de menthetetlenül sodorja az Ős kaján bora. Mert nem lehet másként elviselni a közeledő kor iszonyú látomását.

Ilyenkor a váradi kávéház kártyaasztalainál lassan félretették a kártyát, félretolták a sakktáblákat és lassan sűrű embergyűrű fogta körül asztalunkat. Velünk égtek, lobogtak és a sírásig elérzékenyültek orvosok, ügyvédek, tanárok, kereskedők. Ők már látták a tragikumában megtisztuló és megdicsőült Ady Endrét és álmodták a megtisztult Holnapot.

1909. A váradi hét garabonciás antológiája közül országos vihar tör ki. Rákosi Jenőtől Prohászka Ottokárig megszólal a magyar szellemi élet minden tekintélye. A budapesti Ujságírók 1909. évi Almanachja szinte kizárólag a váradi holnaposok zendülésével kitört szellemi forradalom jelentőségével foglalkozik. Mindenki élet-halálra verekszik. A hazaárulás vádja, a magyartalanság és értelmetlenség ostora pattog a hátunkon. Senki sem veszi észre, hogy jobbról is, balról is az Ős kaján borának mámora vakítja a szemeket. Az egyik oldalon, hogy ne lássák, az idők félelmes jeleit, vakon higyjenek a mult század eszményeiben és ne lássák, hogy éppen ez a termékeny század aknázta alá találmányaival, szervezetlen termelésével és roppant kultúrcsömörével az új század életét. Megtelt a világ Disznófejű nagy urakkal és Olimpuszi gémekkel, akik nem értették a pacsirta álcás sirályt.

1912. A Balkán háború, már ott táncolunk az örvény szélén. És Ady már az Illés Szekerén repül Isten felé.

1914. Jaj, be különös éjszaka volt és még különösebb váradi vasárnap délután, mikor Váradra megérkezett Ferenc Ferdinánd meggyilkolásának híre. Ott ültünk valamennyien a brémertéri Elitkávéházban, s Ady Endrével szinte egyszerre kiáltottam.

— Kitört a világháború. Beteltek az Idők. — Ránknéztek döbbenten.

Ilyet csak költők mondhatnak. Egy Habsburgért nem lesz világháború. Rémképnek is bolondság.

S aztán négy évig a Halottak élén lovagoltunk riadtan, kétségbeesetten látva az örvényt, amely felé rohanunk.

— Négy évig nem láttam Adyt, csak a rettenetes véres őszön. A Vörösmarty Akadémia alakuló ülésén. A forradalom mint költőjét ünnepelte, ő pedig a fajtáját és Európát siratta. Dadogott. Nehezen találta a szavakat, keserű volt. Rám nézett és csak annyit mondott. Akkor nem hitték Váradon! Beteljesedett.

1919. Az Ember az embertelenségben összeroskadt, magyar, az üzött magyarságban felmagasztosult, mégegyszer felzokogott, felforrt az Ős kaján bora.

Az iszonyúság a lelkekre
Kaján örömmel ráhajolt,
Minden emberbe beköltözött,
Minden ősének titkos sorsa,
Véres, szörnyű lakodalomba,
Részegen indult a Gondolat.
És azóta tart a szörnyű nász a Pusztulás démonával.
Fűti az Ős kaján bora.

Két nap mulva temettük. A forradalom temette. Vitte, sodorta felbomló tömegével a Nemzeti Múzeum lépcsőjéről, onnan, ahol Petőfi Talpra magyarja harsogott száz év előtt. Az Ős kaján dobolta ezen a temetésen Beethowen gyászindulóját s mámorba szédült roppant tömegek véres szíve dobolta szüntelenül: Vér és arany, Vér és arany. Én tudom, állom, hogy ez a minden s minden egyéb hasztalan. Azóta alig egy negyed század pergett le, de az emberiség legfélelmesebb, legiszonyúbb negyedszázada s Ady árnyéka most mint roppant vallomás borul rá a földgolyóra, szíve harangoz, a robbanó motorok moraja, ágyúk bömbölése fölüvölti:

Én tudom állom, hogy ez a minden
s minden egyéb hasztalan: Vér és arany
Vér és arany.

Néhány szó a rajzosfilmről

A film művészi megnyilatkozásainak egyik fiatal, de nagy népszerűségnek örvendő fajtájáról, a rajzosfilmről, készítéséről, műhelytitkairól és nehézségeiről szólunk néhány szót.

A rajzosfilm térhódítása és széleskörű közkedveltsége, nemcsak az újszerűségében és bravuros rajztechnikai képességeinek csodálatában merül ki, hanem sokkal inkább a régmult dajkamesék tudatalatt megmaradt emlékének megelevenítése a technika számos, raffinált lehetőségének igénybevételével. A mindennapi életben elfáradt lélek örömmel menekül a mese álomvilágába, ahol a a jó elnyeri méltó jutalmát és a rossz a büntetését. A mesének sokszor könnyed, csipkeszerűen finom, vagy humoros fordulatai a figyelem minimális igénybevételével szinte belénk lopja a mese tartalmát és önfeledt gyermek módjára kacagunk, vagy örülünk a rendszerint happyenddel végződő történeten. Fokozottan áll ez a rajzosfilmnél, ahol nem a nyomtatott betűk, hanem a sokkal intenzívebb lelki élményt nyujtó vizionális képszerű ábrázoláson keresztül közeledik hozzánk a történet, megtoldva a grafikus művész egyéni figuráinak, és a színesfilm varázsának bűbájos lehetőségeivel.

A Gyémántkrajcár című rajzos film egyik főszereplője, a török császár

A mese, a színek, a rajzok virtuozitása és utoljára, de nem utolsósorban a hozzá hangolt zene kaleidoszkopszerű kavarodásából született művészi egyveleg, a színes rajzos mesefilm.

A moziban vetített események, tulajdonképpen állóképek egymásutáni felvétele és ezeknek sorrendbeni gyors lepergetése. Különleges fotografálógépek, a nehéz műtermi gépektől a kis amatőr filmfelvevőgépig, számos alakban teljesítik hivatásukat. Bármilyen azonban a gép külső felépítése vagy belső konstrukciója, mindegyiknél egyező a sorozatos egymásutánban készített képek láncolata, illetve ezeknek időbeli és számszerű megoszlása. A hangosfilmeknél egy másodperc alatt huszonnégy felvétel, tehát huszonnégy darab állókép fényképeződik gyors egymásutánban az elfutó fényérzékeny szalagra. Tehát az egy másodperc alatt történő mozgásról készített felvételsorozat, a mozgás nagyságának arányában a képeken fokozatosan eltolódik, illetve változást szenved. Ezeknek azonos sebességgel történő visszaközvetítése, a helyes mozgás látszatát kelti. A játékfilmeknél is állóképek láncolatából alakul a mozgás. Ha most egyes állóképjellegű felvételt rajzzal helyettesítünk, természetesen a mozgásnak megfelelően változó rajzokat használunk, ezeket egymásután felvéve és visszavetítve megkapjuk a mozgó rajzokból kialakult eseménysorozatot.

Leírni egyszerű, de egy kis számítás azonnal meggyőz az első nehézségről, a sok rajz elkészítésének fárasztó és időtrabló munkájáról.

Egy másodperc 24 kép, egy perc (60 mp) = 1440 rajz. Ha alapul veszünk egy hat-hét percig tartó eseménysorozatot, a filmkockák száma 8000—10.000-re emelkedik. Igaz azonban, hogy gyorsanpergő eseményeknél a szem tehetetlensége, illetve felfogóképessége megtéveszthető. Elég tehát a rajz mozgássorozatának minden második képét felvenni, de természetesen kétszer egymásután, hogy elsikkasztva minden második mozgásmozzanatot, már a rajzolásnál felére redukálhatjuk munkánkat.

A négy-ötezer rajz elkészítésének félelmetes munkája azonban elkerülhetetlen. Csökkenthető különböző technikai fogásokkal, amik a néző-

Hid 1944. ápr. 1.

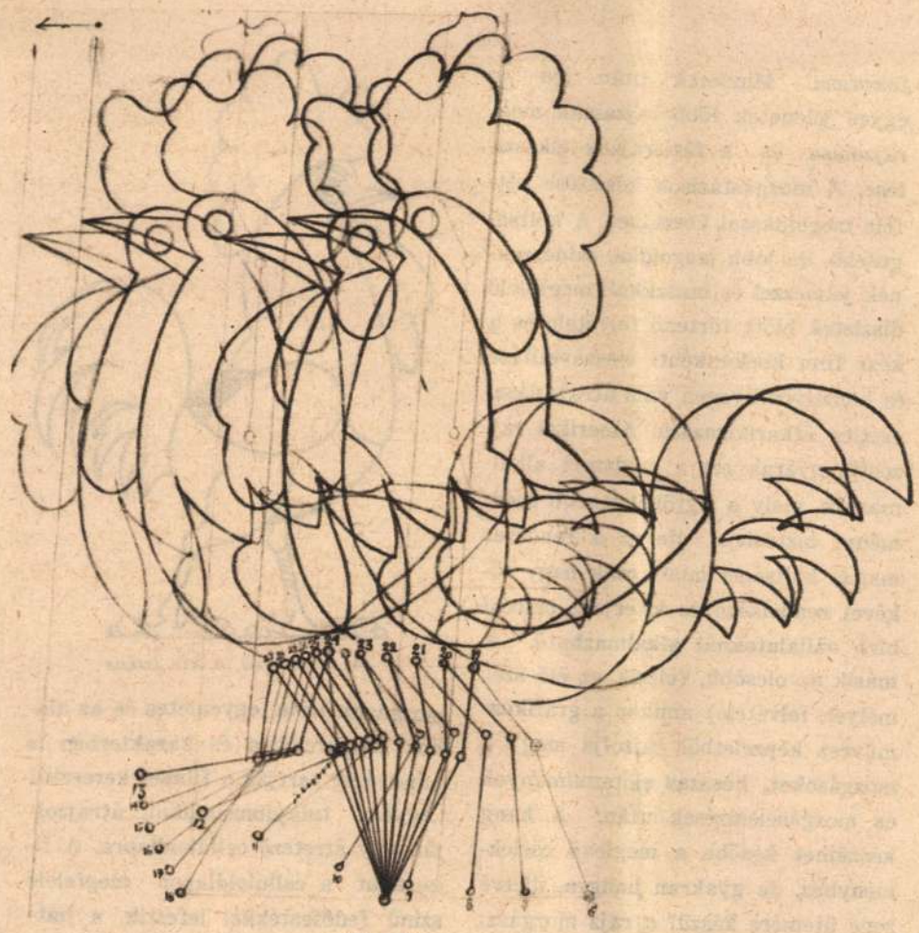

Egy lépés — rajzban

eltakarják az alattuk elhelyezkedő táj- vagy egyéb háttérrészletet. Ezek elkészülte után már csak a felvétel van hátra. A megvilágítás erősségétől függően változó expozíciós idővel a rajzok egymás után a megkívánt sorrendben felvételre kerülnek. A sorrend menetrendszerű és a beosztás helyes betartására útmutató felvételi jegyzőkönyv szolgál. Hang hozzáadásával és a negatívnak pozitívra való átmásolásával kész a rajzos film. A szinesfilmnél elvben ugyanez a helyzet, csak fekete-fehér film helyett szinesfilmet tesznek a a gépbe, melynek előhívása, illetve kezelése más munkamenetet kíván, mint a fekete-fehér filmeké.

Felvevőgép, mellyel a felvételek készülnek, lehet közönséges, egyes képkocka felvételi lehetőséggel rendelkező gép. A síklapra helyezett rajzokat egyenletesen megvilágítva, a föléje helyezett géppel történik a felvétel. Tökéletesebb azonban a több síkkal rendelkező és így különleges hatások és trükkök elérésében segítséget nyujtó, speciális felvevőgép.

Ennek előnye, hogy több, egymás mögött (vízszintes megoldás), vagy egymás alatt (függőleges megoldás) elhelyezkedő síkon, helyezhetők el a rajzok és ezeknek az egymás mögött elhelyezett és külön-külön megvilágított rajzoknak egymáson keresztül való felvétele válik lehetővé. Mélységi hatások, különleges közeledések a harmadik sík érzetét keltik és így fokozva a hatást, tökéletes illúziót nyujtanak. A rajzok állandó és azonos helyzetét perforáció és rögzített csapocskák biztosítják.

A mellékelt rajzok Jaschik Álmos tanár grafikusművész „Gyémántkrajcár" című magyar népmese átdolgozásának kiragadott részletei. A kiváló művész már régen foglalkozik a rajzosfilm gondolatával és figuráinak mozgása kizárólag egyéni mozgáskiértékelésen és fantáziára alapozott térbeli látáson alapul.

Ha gondolatmenetünket tovább terjesztjük és számításunkat tovább vezetjük egy egész estét betöltő filmnél, mely 1¼—1½ óráig tart, 60—70.000 rajzot kapunk, nem beszélve a kísérleti mozgás rajzokról, az esetleges rontásokról vagy változásokról. Ez olyan tömegű rajz, melyet egy ember képtelen elkészíteni, tehát a rajzosfilm feltétlen osztott munkaköröket kíván megfelelő vezető és irányító emberekkel. Vázlatosan két csoportra, művészi és technikai részre oszthatjuk a munkát. A művészi rész átfogó vezetőjének a grafikusművészt kell tekinteni, aki a figurák megtervezését és az egész cselekmény főbb mozzanatait és háttereit viszi papírra. Az ő irányítása mellett dolgoznak a vezető rajzolók,

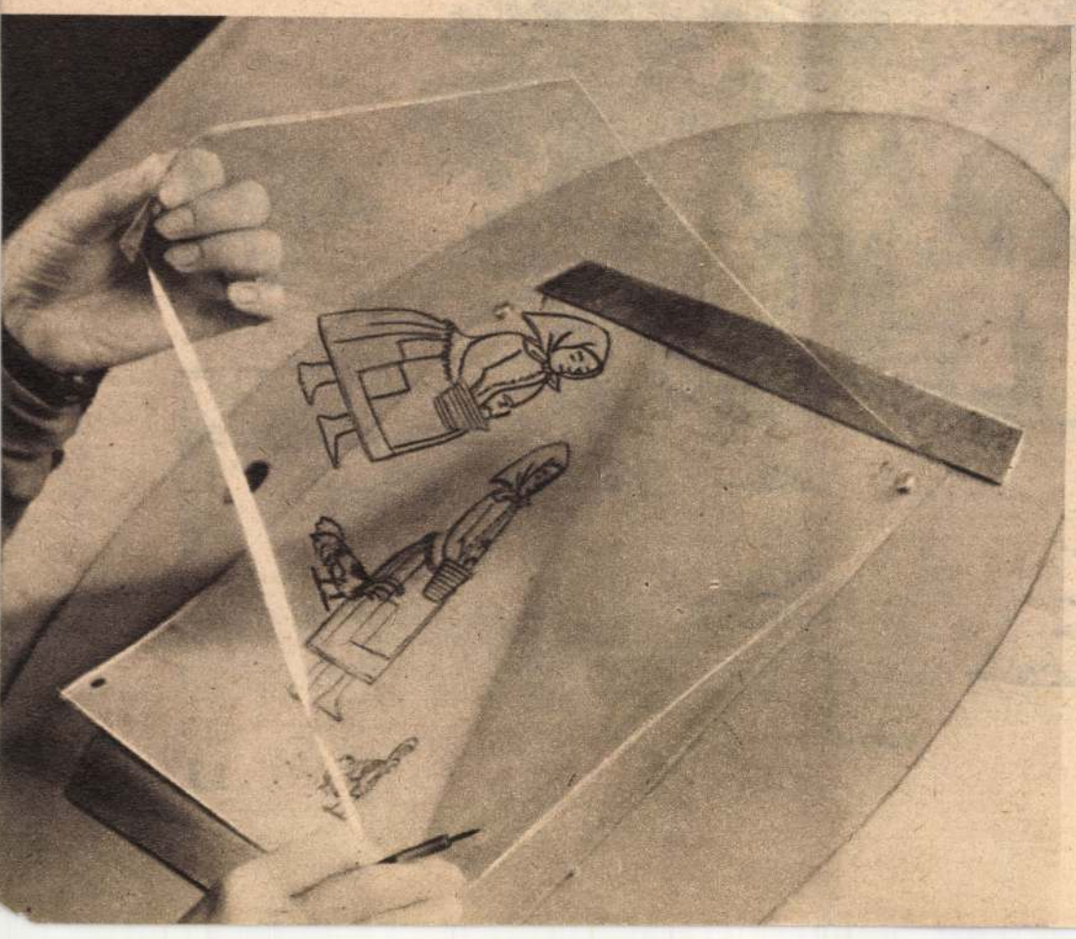

A próbarajzokat celluloidra rajzolják át

ben mozgásillúziót keltenek, vagy mozgásáthidaló és fények használatán alapuló különböző fogásokkal. Azonban semmi technikai trükk nem pótolhatja a grafikus művész munkáját. A nem rajzon alapuló trükk hamar elárulja a becsapási szándékot és a néző; csalódottan látja a raffinériát, mellyel félrevezették.

A rajzosfilm készítésének folyamata megkívánja először a mese megírását, vagy a meglévő mese filmszerű átdolgozását. Kész a forgatókönyv. Forgatókönyv alapján a grafikusművész megtervezi a figuráit, a jelmezeket és a cselekmény színhelyének leírását, illetve jelen esetben a rajzok háttereinek megfestését és az egyes jelenetek fotografikus meglátásának lerögzítését. Rajzosfilm készítésénél a grafikusművész egyszemélyben író, rendező, díszlet- és jelmeztervező, sőt festő és operatőr. Tőle függ a fotografikus lehetőségeknek rajzon keresztül való kihasználása és ezzel a képszerűség fokozása. Mindezek után jön az egyes jelenetek főbb rajzainak megrajzolása és a fázisrajzok elkészítése. A mozgásfázisok készítése kétféle megoldással készülhet. A költségesebb, de jobb megoldás, színészeknek jelmezzel és maszkkal, megfelelő díszletek előtt történő felvétele és a kész film kockánkénti visszavetítése és homályos üvegen való átrajzolása, esetleg átkarikírozása. Amerikai rajzosfilmgyárak ezt a módszert alkalmazzák, mely a legtökéletesebb eredményt biztosítja, de ez a rendszer magas költségei miatt csak nagy tőkével rendelkező és kiterjedt piaccal bíró vállalatoknál alkalmazható. A másik az olcsóbb, (elesik az élő személyek felvétele) amikor a grafikusművész képzeletből rajzolja meg a mozgásokat, hosszas előtanulmányok és mozgáselemzések után. A hang készülhet később a meglevő cselekményhez, de gyakran hangra, illetve zene ütemére készül a rajz mozgása.

A rajzokat próbafelvétel után, ha

A főszereplő, a kis kakas

mozgásuk síma, egyenletes és az alakok proporcióban és karakterben is mindvégig tartják a filmen keresztül „egyéni" tulajdonságaikat, átrajzolják egy áttetsző celluloidlapra. A figurákat a celluloidlapon megfelelő színű fedőfestékkel lefestik, a háttért szolgáló rajzra teszik és ezáltal

Háttér-díszlet

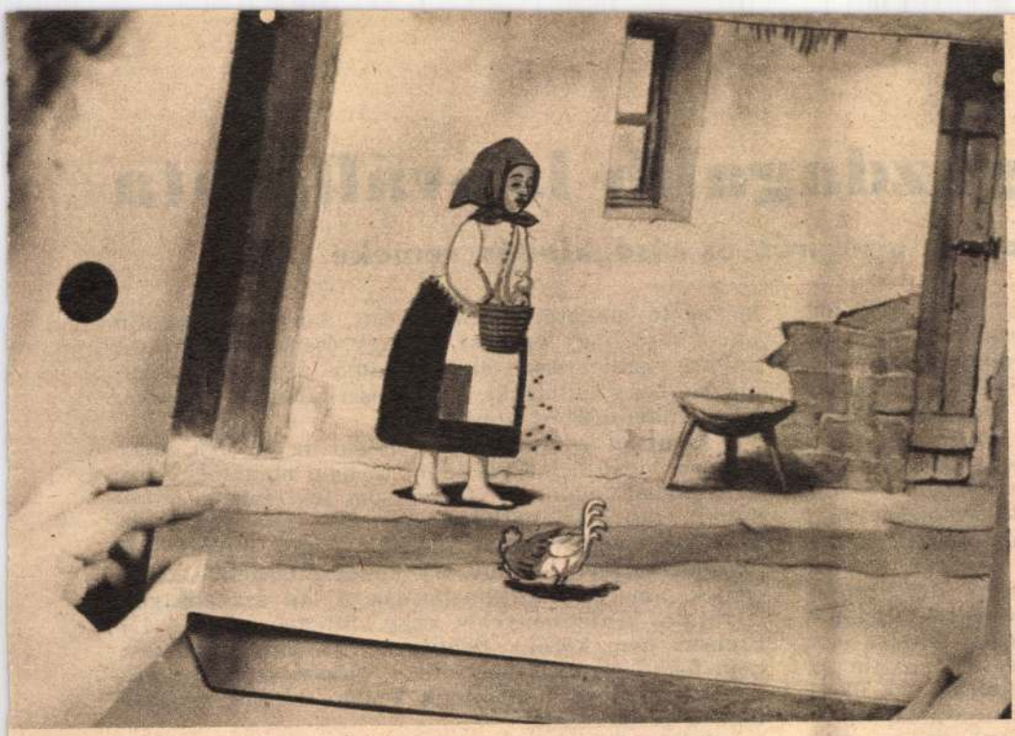

Felvételre kész rajz

akik a hiányzó mozgásmeneteket és rajzi megoldásokat a fázisrajzolókkal együtt feldolgozzák. Ezeknek számszerű felépítése a vállalat célkitűzéseitől függ. Láthatjuk, hogy a rajzosfilm készítése olyan kollektív munkát kíván, ahol bizonyos irányított, de az egyén művészi képességeit és fantáziáját szabadon hagyó munkaközösség keretén belül alakul és érik mesefilmmé a cselekmény. Ehhez kell még számítani a műszaki személyzetet (gépkezelők, technikai trükk-készítők, próbarajzok felvevői stb.), akiknek munkája szerves része a film sikerének.

Érdekes, hogy Magyarországon, ahol oly sok kiváló művész él, nem sikerült még mesefilmet készíteni. Ennek legfőbb oka a háború, emberhiány, anyagkorlátozás és ezer más nehézség. A nagy művészek inkább maradnak megszokott munkaterületükön, mint úttörőkként szerepelve vállalják a bizonytalan nehézségeket. A fiatal, lelkes kezdőknek nevelésre, irányításra és sok-sok tanulásra van szükségük. Ezen idő alatt a megélhetést biztosítani kell, a mai idők azonban nem engedik meg, hogy állandó tőkebefektetéssel szemben bizonytalan művészi fejlődésért és esetleges késői produkcióért a vállalatok nagy anyagi áldozatokat hozzanak. A gyors üzleti haszonra és nyerészkedésre beállított vállalatoknál viszont feltétlenül a művészi munka rovására történik a takarékoskodás és a hiányos grafikai tudás karöltve a technikai hiányosságokkal csak fél eredményeket szül.

További nehézségek is vannak. Nagyon nehéz a vezető rajzoló mellé olyan erőket találni, akik alávetik magukat az irányításnak. Felületes tudásuk túlértékelésével túl akarják szárnyalni irányítóikat.

Üzleti szempontból a kis rövid mesefilmek nagy összegekbe kerülnek s a visszatérülő összegek még a befektetett kiadásokat sem fedezik.

Egész estét betöltő (másfélórás) mesefilmek készítése üzleti szempontból jobb, mint a rövidfilmek, azonban még jól betanult személyzettel is többezer pengős befektetést kívánnak. A társaság megszervezése és betanítása pedig újabb nagy anyagi áldozatokat kíván. Ennek ellenére kifizetődik a rajzos mesefilmek készítése. Remélhetjük, ha a háborús nehézségek — melyek az alkotó és művészi munkát produkáló magyar rajzosfilmgyártást késleltetik — elmúlnak, rövidesen megszületik a magyar rajzfilmgyártás is.

Németh József

Próbafelvétel

A világ leggazdagabb lapvállalata

A »La Prensa« az ujságírás és ujságkiadás remeke

A Buenos Aires-i La Prensa a világ egyik legnagyobb napilapja. A lap tulajdonosa szerint azonban az ujság nem pusztán üzleti vállalkozás, hanem olyan intézmény, melynek kötelességei vannak a köz iránt. A La Prensa mindent meg is tesz, hogy Argentina népének segítségére legyen.

Ha beteg valaki, a »La Prensa« klinikáján az ország legjobb orvosaival kezeltetheti magát — minden ellenérték nélkül. Fogtömést, foghúzást vagy fogsor-szabályozást ugyancsak díjtalanul végeznek el részére a »La Prensa« fogorvosai. Akinek jogi tanácsra van szüksége, tanácsot kaphat a »La Prensa« jogászaitól, akik, ha vagyontalan az illető, ügyének a bíróság előtti védelmét is ellátják. És mindez nem az ujság példányszámának növelésére irányuló fogás. Bárkit szívesen látnak, akár előfizető az illető, akár olyan, aki példányonként vásárolja a lapot.

A zenében tehetséges gyermekek ingyenes oktatást kaphatnak a »La Prensa« konzervatóriumában és ha kiderül, hogy igazi tehetségek, az ujság magára vállalja külföldi továbbképzésük költségeit. A »La Prensa«-nak van nyilvános könyvtára, felolvasóterme, amelyet úgyszólván bármely egyesület igénybevehet és laboratóriuma, ahol talajvizsgálatokat végeznek vagy bármilyen vásárolt árut megelemeznek.

A kisemberek hirdetései felvirágoztatják a lapot.

A »La Prensa« alapítója az elhunyt José Clemente Paz volt. Az első számban, amely 1869-ben jelent meg, kinyilvánították az ujság vezető elveit: igazság, becsület, szabadság, haladás, polgárosultság.

Az ujság példányszáma és jelentősége évről-évre növekedett. Amikor a bevándorlók kezdtek özönleni Argentinába, a »La Prensa« felajánlotta nekik, hogy az ujság címét használhatják postai címük gyanánt. Még ma is sok ember a »La Prensa«-hoz küldeti leveleit. Az ujság megnyerte az új telepesek rokonszenvét azáltal is, hogy európai hazájukra vonatkozó híreket közölt. Amikor azután a bevándorlók véglegesen letelepedtek az országban és saját vállalkozásokba fogtak, a »La Prensa«-hoz fordultak áruik elhelyezése miatt. Az ujság piaccá vált, ahol mindenki vásárolhatott és eladhatott, ahol állást keresők munkát, munkaadók pedig alkalmazottakat találhattak. Az ezernyi szerény kis- vagy háromsoros hirdetés lett a »La Prensa« fő bevételi forrásává és az idők folyamán az ujság nagy vagyont szerzett. Annak az erős támogatásnak, amelyben a kisemberek részesítik, köszönheti a »La Prensa«, hogy ma a világ leggazdagabb ujságja.

»Megbukik a kormány, ha a La Prensa támadja.«

A »La Prensa« vezércikkeit a legnagyobb gonddal írják, de ugyanakkor a vezércikkek harciasak is. Szállóigévé vált Buenos Aires-ben, hogy amelyik kormányt a »La Prensa« támadja, az megbukik. Ez nagyjából igaz, ha néha a folyamat bizonyos időt igényel is. Példa erre a nemrég megbukott Castillo-rezsim, amelyet a »La Prensa« kezdettől fogva állhatatosan támadott.

Kormányok, hatalmas trösztök és magánérdekeltségek újból és újból megpróbálták, hogy vesztegetésekkel vagy hatalmi eszközökkel befolyást nyerjenek az ujság politikájára — de fáradozásaik mindig hiábavalók maradtak. Nemrégiben szélsőséges elemek bombákat dobtak az ujság helyiségeibe. Gépfegyvertűz berregett az ablakokon át. Más alkalommal egy szervezett csőcselékből álló tömeg annyira fenyegető magatartást tanúsított, hogy az igazgató jónak látta, hogy a *patio*-t, a nagy, csempével burkolt udvart vízzel árassza el és villamos áramot kapcsoljon be, hogy mindenki, aki beteszi lábát az udvarra, erős villamos ütést kapjon.

Az ujság a legnagyobb gonddal ügyel arra, hogy minden külső befolyást távol tartson magától. Nagy vagyonából egyetlen fillért sem fektetett kereskedelmi vagy ipari vállalatokba. Don Ezequiel nem fogad el meghívásokat politikai vagy diplomáciai összejövetelekre, nehogy oly kötelezettségekbe keveredjék, amelyek korlátozhatnák a lap szabadságát. Hivatalos hirdetményeket vagy közleményeket a »La Prensa« nem közöl. Semilyen választási hirdetést nem fogad el, mert szerinte a választási hirdetések módszere annak a jelöltnek kedvez, akinek duzzadtabb a pénztárcája.

A következő történet jellemző az ujság magatartására: a »La Prensa« közölt egy vezércikket, amely erősen bírálta az egyik nagyvállalatot. A következő napon a cég megpróbálta, hogy a bírálatra való válaszképpen kétoldalas hirdetést helyezzen el az ujságban. Az ujság vezetősége a hirdetést visszautasította és udvariasan hozzátette: »ha Önök nyilatkozatot akarnak hozzánk beküldeni, azt szívesen közöljük mint rendes ujságcikket.«

A »La Prensa«-t még azok is tisztelik, akiknek okuk van arra, hogy gyűlöljék. Ez az oka, legalább részben annak is, hogy miért nem szeretik a hatóságok a »La Prensa«-t cenzúrázni. A Castillo-rezsim több ujságot megszüntetett, de a »La Prensa«-t, amely pedig mindenik lapnál erősebben támadta a kormányt, nem bántották.

Megszervezik a külföldi hírszolgálatot.

A »La Prensa« több külföldi hírt tartalmaz, mint a világ bármely más lapja. Amikor a többi Buenos Aires-i lap egész oldalakat közölt egy Firpo nevű boxolóról, aki legyőzte Willard-ot és azután vereséget szenvedett Dempsey-vel szemben, a »La Prensa« két rövid hírben intézte el az esetet. Ezzel szemben a sakkbajnokságért Havannában Capablanca—Lasker által vívott párviadalt az ujság lépésről-lépésre követte, szavanként 1½ dollár díjazás mellett. 10.000 dollárt fizetett azért, hogy a Németország jóvátételfizetésére vonatkozó Dawes-tervet, vagyis 30.000 szóra terjedő szöveget megtáviratoztassa magának Buenos Aires-ba. Ez volt kétségtelenül a leghosszabb hírtávirat, amelyet ujságnak valaha küldtek.

A »La Prensa«-nak az az ambiciója, hogy lehetőleg sok külföldi hírt közölhessen, fontos következményekkel járt. A mult világháború alatt az ujság híreit majdnem kizárólag a Havas-tól, a hivatalos francia hírügynökségtől kapta. A »La Prensa«-t nagyon bosszantotta, hogy a Havas sohasem közölte a német szempontokat, sőt néha vonakodott is a német kommünikéket továbbadni. Mihelyt vége volt a háborúnak, a »La Prensa« azonnal rábírta a United Press-t, hogy az a világ minden részében helyezzen el oly levelezőket, akik a hírforrásokkal közvetlenül kapcsolatban vannak.

A United Press, amely akkor aránylag kis hírügynökség volt, megkétszerezte, majd megnégyszerezte külföldi levelezőinek számát és a távirati hírek kezdtek özönével érkezni. A »La Prensa« fizette a költségeket. Kezdetben ezeket a híreket New-Yorkból továbbadták Argentinába, anélkül, hogy bárki is a legkisebb érdeklődést tanusította volna iránt. De azután lassan felnyílt a newyorki ujságok szeme

Jaschik Álmos

Francia nyelv. (Kezdőknek és haladóknak, különös tekintettel a műszaki nyelvre.) Heti 3—3 óra, mindkét félévben, később megállapítandó helyen és időben. — *Mantèl Armand* műegyetemhez beosztott középiskolai tanár.

Francia műszaki szövegek magyarázata. (Francia nyelven.) Heti 2 óra előadás, mindkét félévben, később megállapítandó helyen és időben. *Mantèl Armand* műegyetemhez beosztott középiskolai tanár.

Az új és régi francia irodalom. (Francia nyelven.) Heti 2 óra előadás, mindkét félévben, később megállapítandó helyen és időben. — *Mantèl Armand* műegyetemhez beosztott középiskolai tanár.

Orosz nyelv. Heti 3 óra előadás, mindkét félévben, később megállapítandó helyen és időben. — *Munkácsy Mihály* lektor.

Szerb-horvát nyelv. Heti 3 óra előadás, mindkét félévben, később megállapítandó helyen és időben. — *Munkácsy Mihály* lektor.

Tót nyelv. Heti 3 óra előadás, mindkét félévben, később megállapítandó helyen és időben. — *Munkácsy Mihály* lektor.

J) Ügyességek.

Gépműhelyi gyakorlatok. Az I. és II. félévben. (Gépészmérnök-hallgatók számára kötelező, I., II. és III. rész.) A hallgatók csoportokba osztva 2—2 héten át vesznek részt a gyakorlatokon a tanár által megállapítandó időben a mechanikai technológiai intézetben. — *Dr. Misángyi Vilmos* ny. r. tanár felügyelete alatt.

Textilipari műhelygyakorlatok. A II. félévben. (III. éves gépészmérnök-hallgatók számára.) Heti 2 óra gyakorlat. A hallgatók csoportokba osztva vesznek részt a gyakorlatokon a tanár által később megállapítandó időben a mechanikai technológiai intézet textilipari műhelyében. — *Dr. Misángyi Vilmos* ny. r. tanár felügyelete alatt.

Nyomdaipari gyakorlatok. Az I. és II. félévben. (Gépészmérnök-hallgatók számára.) 3 héten át, naponta szombat kivételével d. u. 2—6-ig a mechanikai technológiai intézet nyomdájában. — *Dr. Misángyi Vilmos* ny. r. tanár felügyelete alatt.

Üvegtechnikai gyakorlatok. Az I. félévben. (I. féléves vegyészmérnök-hallgatók számára.) Heti 4 óra gyakorlat, két csoportban a Ch. B. 7. sz. helyiségben. — E gyakorlatokat *dr. Plank Jenő* c. ny. rk. tanár vezetése mellett *Huber Sándor* megbízott szakférfiú tartja.

Betüvetés. Heti 2 óra gyakorlat, mindkét félévben, később megállapítandó helyen és időben. — *Jaschik Álmos* grafikus tanár.

Írásművészet. Heti 2 óra gyakorlat, mindkét félévben, később megállapítandó helyen és időben. — *Jaschik Álmos* grafikus tanár.

Józsefnádortájék
1940/41.

Megbízott díjtalan gyakornokok.

Bekő Jenő, tanárjelölt, a francia nyelvű kereskedelmi enciklopédia és francia kereskedelmi nyelvi tanszék mellett. VII., Jósika-u. 24.

Dobos Károly, kereskedelmi szakos hallgató, a német nyelvű kereskedelmi enciklopédia és német kereskedelmi nyelvi tanszék mellett. VII., Thököly-út 19.

Erdélyi Ferenc, közigazgatási szakos hallgató, a közigazgatási jogi tanszék mellett. II., Virág-árok 3. Távbeszélő: 164—771.

vitéz Feleki Ferenc, közgazdasági és kereskedelmi szakos hallgató, a kereskedelmi üzemgazdaságtani tanszék mellett. IX., Üllői-út 51.

Horváth János Tamás, közgazdasági és kereskedelmi szakos hallgató, a közgazdaság- és pénzügypolitikai tanszék mellett. I., Istenhegyi-út 8.

Hunyadi László, közigazgatási szakos hallgató, a gazdaságpolitikai tanszék mellett. XI., Budafoki-út 9—11.

Jankó István, közgazdasági és kereskedelmi szakos hallgató, a kereskedelmi üzemgazdaságtani tanszék mellett. XI., Budafoki-út 15.

Koch Ernő, közgazdasági és kereskedelmi szakos hallgató, a kereskedelmi üzemgazdaságtani tanszék mellett. XI., Rezeda-utca 9.

Láng Lajos br., közgazdasági és kereskedelmi szakos hallgató, a közgazdaságtani és szociálpolitikai tanszék mellett. IV., Kecskeméti-u. 2.

Nagy Ibolya, mezőgazdasági szakos hallgató, a közgazdasággeológiai intézet mellett.

Schöpflin Endre, közgazdasági és kereskedelmi szakos hallgató, a közgazdaságpolitikai és pénzügytani tanszék mellett. I., Attila-utca 39.

Szentgáli Dániel, közigazgatási szakos hallgató, a közgazdaság- és pénzügypolitikai tanszék mellett. Gödöllő.

Varga István, közigazgatási szakos hallgató, a közigazgatástani és pénzügyi jogi tanszék mellett. Budafok.

---

17. LEKTOROK, TANÍTÓK ÉS A TESTNEVELÉS VEZETŐI.

Lektorok

a mérnöki és építészmérnöki karon, valamint a gépész- és vegyészmérnöki karon.

Hartmann Rudolf dr., a német nyelvre. XI., Schweidel-u. 25.

Honti Rezső dr., az olasz és a spanyol nyelvre. XII., Böszörményi-út 6.

Munkácsy Mihály, az orosz, a szerb-horvát és a tót nyelvre, (l. 12. pontnál).

Lawrance K. E., az angol nyelvre. XI., Zólyomi-út 125/a.

Tanítók

a mérnöki és építészmérnöki karon, valamint a gépész- és vegyészmérnöki karon.

Jaschik Álmos, a betűvetés és írásművészet előadója. V., Deák Ferenc-tér 3.

Huber Sándor, megbízva az üvegtechnikai gyakorlatok tartásával. XI., Horthy Miklós-út 45.

A testnevelés vezetői.

Testnevelési előadó: **Szerbák Elek dr.,** I., Attila-körút 19—21. Távbeszélő: 351—434.

Testnevelési oktatók: **Magdányi Antal,** testnevelési r. tanár. XI., Bertalan-u. 22.

v. Balogh Lajosné Kael Anna, testnevelési r. tanár. II., Fillér-u. 33.

Zombori István, okl. testnevelő tanár. Sopron.

Vívómesterek.

Duronelly László dr. XI., Budafoki-út 20.

Liszy Ferenc. V., Markó-u. 27.

Szabó József. V., Klotild-u. 10/a.

Atlétikai oktatók.

Pálfai János, testnevelési h. tanár. XIV., Czobor-utca 88.

Kerékjártó János, okl. testnevelő tanár. VII., Murányi-u. 45.

Ökölvívómester.

Dobránszky István, II., Fő-u. 9.

---

18. MŰEGYETEMI ORVOSI RENDELŐ.

Főorvosi hivatal:

Frey József dr., vezető főorvos. II., Szász Károly-u. 1.

Markovits Ferenc dr., v. főorvoshelyettes. IV., Királyi Pál-utca 7.

Belgyógyászat:

Markovits Ferenc dr., v. főorvoshelyettes. IV., Királyi Pál-u. 7.

Höfler Jenő dr., alorvos. I., Krisztina-körút 89.

Bőrgyógyászat:

Bodó László dr., osztályvezető. IV., Veres Pálné-u. 22.

Fogászat:

Szacsvay Gyula dr., osztályvezető. IV., Petőfi Sándor-u. 6.

Pr Józsefmüvész 1938/39. II.

A kirakat

(Das Schaufenster)

Női kirakatrendező. Becher Oszkár gyárigazgató felesége sikeresen elvégezte a berlini kirakatrendezői tanfolyamot és most Budapesten a gyakorlati életben folytatja tevékenységét.

Kiállítások

Jaschik Álmos tanár növendékeinek kiállítása, mely az Országos Magyar Iparművészeti Társulat helyiségeiben volt, sok tehetség munkáját hozta napvilágra. A kiállítás vezető motívuma a „gyermek" volt. A gyermek szükségleteinek minden területén biztosan mozgó növendékek munkái közül minket leginkább a reklámvonatkozásúak érdekeltek. A sok ötletes, csinos csomagolás, könyvcímlap mind arról tett tanuságot, hogy készítőjük igyekezett a gyermek lelkületét az elavult sablónok meguntságából egy új, frissebb, elevenebb, változóbb világba kalauzolni.

Meg kell dícsérnünk Kemény Lili, Kodály gyermekkórusplakátját, Görey Etelka Szeresd a virágot című propagandaplakátját, Lányi Anna Mesedélután, Szántó Klára Igyatok tejet és Lévai Vigyázz az útkereszteződésnél című plakátjaikat.

Iráskiállítás. Május 6—31-ig volt a Berzsenyi Dániel reálgimnázium dísztermében az iráskiállítás, melynek igen tanulságos anyagát a külföldi és a berlini R. Blanekertz-féle Irásmúzeum anyaga egészítette ki. A rendezőbizottság, élén Kőrösi Henrik elnökkel, igen hasznos munkát végzett. Külön meg kell emlékeznünk Luttor tanár agilis közreműködéséről is.

Szakirodalom

(Bücherbesprechung)

Business. Ez a Casson-könyv 16 olyan leckét ad az üzletről, mely minden kereskedő számára a legnagyobb tanulságot nyujtja. Casson Amerikának egyik legkeresettebb és legértékesebb propaganda- és organizációs szakértője. Sok mammutvállalat az ő értékes tanácsainak köszönheti hallatlan fellendülését. Ilyen ember tanácsait minden kereskedőnek szívesen kell fogadni. Tanítása kiterjed az üzlet minden alkotó elemére. Vevő, eladó, áru, ár, költség, haszon, kereslet, kínálat, a termelés mind, mind új és értelmes megvilágításba kerülnek. A könyv élvezetes közgazdasági kiskáté. Címe: Business, 16 Lehrsätze vom Geschäftserfolg, von Herbert N. Casson. Josef Singer-Verlag, Berlin. Ára fűzve RM 3.—. (Kiadóhivatalunknál beszerezhető.)

A reklám kézikönyve. (Dr. Urbányi János tanár, a Reklám-Élet munkatársának a könyve.) A kereskedő irtózik a teóriáktól. A gyakorlat embere. Ez az irtózata talán onnét származik, hogy a legtöbb teoretikus könyv nem vezeti át eszméit a megvalósítás gyakorlóterére. A kereskedő látni akarja mindjárt a teória gyakorlati értékét, szereti látni, hogyan lehet pénzt csinálni a szentenciából. Ő a csengő aranyra felváltott és realizált elméletben hisz és csak a kipróbált és bevált módszerekre mer támaszkodni. Ennek a könyvecskének ez a nagy előnye: elméletet ad gyakorlatilag! Minden állítását igyekszik példákkal alátámasztani és illusztrálni.

Megtanítja a kereskedőt arra, hogyan domborítsa ki az áru szubjektív előnyeit. Az áru csomagolásáról, az üzlethelyiség propagandaerejének felkozozásáról, a kiszolgálószemélyzet munkájának racionalizálásáról, az áru ingyenes terjesztőiről hoz érdekes dolgokat. A vevő lélektanáról és általában a reklámban olyannyira fontos — de ma még figyelmen kívül hagyott — lélektanról nyujt oktatást. Toborzókörlevél, árjegyzék, katalógus, prospektus, hirdetés, a plakát, a kirakat, a világítás, védjegy, kiállítás, vásár, a társas reklám, a tisztességtelen verseny, a reklámköltségvetés, az eredményellenőrzés, a nyomdatechnika mind olyan érdekes kérdések, melyekre bő felvilágosítást találunk ebben a csinosan, modern tipográfiával kiállított könyvecskében. Teljes címe: A reklám kézikönyve. Irta: Urbányi János dr., tanár, egyetemi tanársegéd. Kereskedelmi Szakoktatás könyvtárának kiadása. Áru fűzve 6.— pengő. (Kiadóhivatalunknál megrendelhető.)

Csemege

Apróhirdetés; Gyermekét: nagyítjuk, színezzük és bekeretezzük 30 pengőért.

*

Feleség (a reggelinél, ujságot olvasó férjéhez): Ma bevásárolni megyek, milyen időt jósolnak?

Férj: Eső, szél, villámlás, mennydörgés, jegeseső és erős lehülés.

*

Házaló: A nagyságos asszony itthon van?

Önagysága: Itthon vagyok, de nincs a világon olyan holmi, amire nekem szükségem volna!

Házaló: Megengedi akkor, asszonyom, ha a mézeshetek elmúltak, ismét meglátogassam?

*

Grafikusok levélváltása.

T. „Alt-Bayern".

Plakátjuk jó de természetes, hogy felfogásában és ábrázolásában már nem célszerű, mondjuk: már nem elég vonzó!

Legjobb volna az új kiadástól eltekinteni és új slágerrel kijönni, viszont az eddigi plakátot, mely mégis bevésődött már a közönség emlékezetébe, mint védjegyet kisebb formában azon elhelyezni.

Jó ideáim vannak, melyek bizonyára felkeltenék az Önök tetszését. Szeretnék két skiccet bemutatni, közülük a kiválasztottat 100 márkáért kidolgoznám.

Kérem b. engedélyüket és vagyok alázatos tisztelettel

Fox,
festőművész és építész.

Ezt a levelet a cég bemutatta annak a festőművésznek, aki az eddigi plakátokat csinálta. Az illető igy válaszolt:

Fox (alias Fuchs) úrnak, Berlin.

Az „Alt Bayern"-hez címzett levele jó, de természetes, hogy felfogásban és ábrázolásban már nem elég kifogástalan, mondjuk — nem elég tisztességes!

Legjobb volna újabb levelek küldésétől eltekinteni, miután az „Alt Bayern" igazgatója az olyan leveleket, mint az eddigiek (melyek kétségtelenül minden jóerkölcsü ember agyába bevésődnek) kisebb formában a papírkosárba szokta elhelyezni.

Reklamelet
1930. 5. 12.

A Köztisztviselők árubemutatójának fűszercsoportja

Jó ideám van, mely bizonyára nem fogja az Ön tetszését felkelteni, a levelet döntés végett a Grafikusok és Reklámemberek szövetségének fogom bemutatni, hogy nyilatkozzanak milyen rendszabályokat fognak ön ellen kidolgozni.

B. engedélyét nem kérem; illő vigyázattal **Julius Steiner.**

Hírek

A helyes építészi propagandának igen jó dokumentuma a Tér és Forma külön száma, mely a debreceni Déry-múzeum leírását tartalmazza, szép illusztrációkkal tarkítva. A múzeumot György Dénes és Münnich Aladár műépítészek tervezték s május 25-én nyitotta meg ünnepélyes keretek között gróf Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Union Continental de la Publicité ezévi (3.) hirdetési és reklámügyi kongresszusa folyó évi július hó 6—13-ig lesz Brüsszelben, melynek során a következő ügyeket fogják megbeszélni: a hirdetésügy és hatóságok, a hirdetés és a sajtó, plágium a reklámban, reklám és nyomdaipar. A kongresszus részvételi díja 100 belga frank. A belga vasutakon 35% engedmény. Felvilágosítást nyujt: Harsányi hirdetés, reklám- és propaganda-irodája, Budapest V, Erzsébet tér 1.

Ezüstlakodalom. Földes Fülöp, az Esti Kurir kiadóhivatali igazgatója és neje most ünnepelték házasságuk 25 éves évfordulóját. A házaspárt az ismerősökön és barátokon kívül — különösen az ujságkiadó szakmából — igen sokan keresték fel jókívánságaikkal.

Az Ujságkiadó Tisztviselők Nyugdíjegyesületétől a jubiláns a következő szövegű levelet kapta: Nagyságos Földes Fülöp úrnak, Budapest. Házasságának huszonötödik évfordulóján meleg szeretettel üdvözli Önt, mélyen tisztelt Kartársunk és kedves Hitvestársát, egyesületünk minden tagja. Kérjük a Mindenhatót, tartsa meg Önöket egészségben és boldogságban drága családjuk körében az emberi kor végső határáig, adjon az Ég erőt és kitartást ahhoz, hogy a köz érdekében sok jót és nemeset alkothasson. Baráti szeretettel: Ujságkiadó Tisztviselők Nyugdíjegyesülete. Sümegi Vilmos s. k. elnök. Nádas Jenő s. k. főtitkár.

Rengeteg technikai szükségtárgy kerül manapság eladásra, amelynek szükségességéről az idősebb generáció meg van győződve ugyan, de helyesen kiválasztani nem tudja. Az ifjúságnak több a technikai tudása s ezért van az, hogy a vétel vezérlő szava az övé. Ha a jómódú gyáros 17 éves fiacskája autót akar, ez esetben persze a papa fizet, de a fiú választja a márkát. A papa előtt hét lakattal őrzött titok például a hidraulikus fék, de a fiú, ha nem is 100%-os szakértő, mindenesetre többet tud az apjánál. A vásárlásnál tehát ő a hangadó!

És hogyan vagyunk a rádiókészülékekkel? Nemcsak a fiú akar rádiót, a papa és mama is vágyódik utána. A papa fizeti, a fiú fogja kiválasztani.

Hol van nálunk autóhirdetés, amely a 18 éveseknek szól? És hol van a rádiókereskedő körlevele, melyet diákoknak küld szét?

Amerikában van egy ifjúsági folyóirat. A címe: „The American Boy". A következő autóshirdetéseket találtuk benne: Buick, Cadillac,

Jaschik Álmos
Kner Erzsébet
Kovács Erzsébet

KIÁLLÍTÁSOK

ÍRÁSMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS nyilt meg az Iparművészeti Múzeumban, mely magában foglalja az ez év tavaszán Bécsben Larisch professzor tiszteletére rendezett nemzetközi írásművészeti kiállítás magyar anyagát. Oklevelek, díszfeliratok, iniciálék, könyvtáblák, monogramok, exlibrisek stb. sok szép példánya igazolja a magyar grafikusművészet fejlettségét, művelőinek készségét és jeles tehetségét. *Végh Gusztáv, Haranghy Jenő, Helbing Ferenc, Kovács Erzsébet, Falus Elek, Tötössy Edith, Kner Erzsébet, Jaschik Álmos* és tanítványainak, valamint az Iparművészeti Iskola grafikai osztályának munkáit igaz gyönyörűséggel nézhetik az írásművészet barátai.

Magyar Iparművészet
1926. 128. l
Nincs cód

S/Pa

748. *Rohonczy Lipót*

Mellig látható, egy k
néz. Előrefésült haja, s
bajusza fekete, szeme sö
Aranyrojtos nyakkendője
atilláján és prémes mente

Vászon, méretei 68·5 : 5
50 K. — Vétetett a gr. K
A megszerzésére vonatkozó
lelt. sznál. — Átvétetett 1895
jegyzék 174. — Az átvételt
8-iki 14895 sz. leirat (159–9

Jaschik Álmos.

festőművész tanár

* **Árumüvészeti kiállitás.** Az Országos Magyar Iparmüvészeti Társulat állandó kiállitásának keretén belül április 24-én, vasárnap délelőtt 10 órakor nyilik meg *Jaschik Álmos festőmüvész tanár* tanitványainak árumüvészeti kiállitása, amelyen a nyomdaigrafika körébe tartozó árucsomagolások könyvmüvészeti és kereskedelmi nyomtatványok, továbbá kerámiai tárgyak, ötvös- és zománcmunkák és szinházi diszlettervek eredeti modelleken kerülnek bemutatásra.

Magyarság, 1927. ápr. 22.

Mr. Harold Clarke.

Hotel Waldorf Astoria

New York, N.Y. Jan. 22.

Jaschik Álmos

(e. a.)
Grafikai növendék-
Társulatban.
Ujság. 931. X. 11.

** **Grafikai növendékkiállitás az Iparművészeti Társulatban.** Az Iparművészeti Társulat Andrássy-uti palotájának földszintjén most három grafikai magániskola tanitványainak munkáit mutatja be. A három kiállitó csoport anyaga más-más jellegü. *Jaschik* Álmos, a kitünő illusztráló müvész, inkább a tanitás menetét igyekszik láthatóvá tenni növendékeinek munkáin. Azt a szisztematikus módot, ahogyan a természeti látvány stilussá szabályozható, részint a geometria eljárásával, részint azzal, hogy a müvész a képzelet nagyitó és tulzó, vagy éppen torzitó lendületére bizza magát. Ügyes és ötletes tanitványai: Horowitz Fia, K. Lányi Anna. Békefi Endre, Ország Erzsi, Puskás Anikó, Rosenwasser Ida, Szántó Klári, Kemény Lili, Braun Lenke. *Bortnyik* Sándornak, modern plakátrajzolóink egyik vezetőjének tanitványi kiállitása más természetü. Ő növendékeinek, akik mind a reklámgrafika müvelői, kész és önálló munkáit mutatja be, vagyis a tanitásnak az eredményét. Sok ötletes plakáttery és üzleti nyomtatvány látható közöttük. A növendékek mind jól felkészült és eredeti mondanivalóju tehetségeknek látszanak. Talán Radó György, Szántó Tibor és Nemes György a legerősebbek közöttük, de tehetséges plakáttervező Bródy Rózsi, S. Lax Lili, Buttykay Emmi, E. Kandó Gyula és Kolisch Magda is. Csabai-Ékes Lajos a reklámgrafika mellett az ábrázoló müvészethez közelebb álló feladatokkal is foglalkoztatja növendékeit, aktot rajzoltat, tájat festet velük s az iparmüvészet egyéb területein igy alkalmat juttat nekik a tervezésre. Legkészebb és legtöbboldalu növendéke Repcze János. Mellette Bauer Árpád, Braun Zsigmond, Hedvig Auréi, Lajta Zsuzsa, Szőke Istvánné, Szücs Pál és Vázsonyi Sándor munkáiban mutatkozik biztató igéret. *(e. a.)*

A fent jellemzett kiállitással az iparmüvészet hetét vezeti be az Iparmüvészeti Társulat. Igen helyes és dicséretes belátással a magyar iparmüvészet propagálására használja fel azt a kényszerü időközt, mely fogyasztóinkat a külföld piacaitól s a külföld iparmüvészeti termelését a mi piacunktól elzárja. A propagandakiállitás az Iparmüvészeti Muzeum üllői-uti palotájában nyilt meg s rajta az érdeklődők a magyar iparmüvészet legjava termékeit szerezhetik meg olcsó pénzért. Különösen gazdag a keramikai anyag, de nem kevésbé értékes a kiállitás textil-, ötvös-, bőrdiszmüves, stb. osztálya.

Ujság 931 XI/11

SEN

kozást vagy bár-
8 fillér, vasár-
szónak számít.
an megjelennek.

-u. 10.)
a köl-
tca 30.,
ca 79/a.
Károly
dő, Vi-
m VI.,
VII.,
Tibor
drogé-
Ferenc-
berényi-

1118/23 jeligére kiadóba. 9121

ÉVIBÉRLETTEL rendelkező utazó megbízást elvállal. Csengery-u. 36. Illatszertár. 9070

KOMOLY gyár vagy cég, fiókűzletének vagy bizományi lerakatának vezetését, esetleg mint utazó, vagy képviselő állást is elvállalnék. Garanciával rendelkezem. Szives értesitéseket „Komoly munkaerő MW" jeligére, főkiadóba kérem leadni. 8142

KÉPVISELETET vállalnék fűszer, üveg, rőfös szakmákból, csakis elsőrendű cégektől. Welsz Gyula, Kiskunfélegyháza. 8148

AUTÓVAL rendelkező utazó keres márkás cikket vidéki terjesztéshez. „Autóturák" főkiadóba. 10774

Jaschik Álmos
festőművész

— **Jaschik Álmos tanár tanitványai az Országos Iparmüvészeti Társulat (Andrássy-ut 69.) kiállitási palotájában *farsangi kiállitást* rendeznek, melyen álarc-, jelmez- és alkalmi plakátterveiket mutatják be. A kiállitás január 20-án nyilik és 30-áig tekinthető meg délelőttönkint 9—2-ig.**

Nemzeti újság
1929 I. 19

Jaschik Álmos egyik fő műve ez a grafikai sorozat, amelyet tekinthetnénk autonóm együttesnek, de mestere – az alkalmazott művészet iránti elkötelezettségével, az alkalmazott művek alázatával – illusztráció-sorozatnak szánta. Igaz, az illusztrálandó mű talán a legmonumentálisabb, amit egy grafikus választhat magának: a Biblia, azon belül is az Újszövetség. A bibliai történetek sok évszázados hagyomány által kiérlelt ábrázolási típusokkal rendelkeznek, amelyek többsége még a tradicionálistól eltérő nézőpontokat kereső 20. századi keresztény művészet alkotásaiban is továbbél – amint Jaschik sorozatán is láthatjuk. Elég, ha egyetlen példát idézünk, ilyen a Menekülés Egyiptomba – jelenetnek a középkorig visszavezethető kompozíciós sémája.

A képi hagyományok jelenléte szükséges feltétel ahhoz, hogy Jaschik radikális módon fordítson egyet az ábrázolási konvenciókon: úgy ábrázolja az újszövetségi jeleneteket, hogy Jézus Krisztus alakja egyetlen ízben sem látható a képeken. Vagy nagy tömeg veszi körül, vagy eltakarja egy fa, vagy éppen kilépett a képmezőből, esetleg az ő nézőpontjából ábrázolják a jelenetet. A legtöbb esetben fénysugár jelzi, merre keressük, de magát az alakot nem láthatjuk. Jaschik találékony és következetes módon viszi végig ezt az elvet a teljes sorozaton.

Ez a különös ábrázolási mód feltételezhet egyfajta gnosztikus megközelítést is az alkotó részéről, de inkább a képzőművészeti ábrázolás határainak felismeréséről tanúskodik. Ez a 20. század művészetének egyik fő problémája, amihez Jaschik – a kortársaitól eltérő módon – a szakrális művészet kérdésfelvetései által jut el. Jaschik sokat foglalkozott az Európán kívüli kultúrák művészetével, azok ábrázolási hagyományaival. Tudjuk, egyes vallások az istenség nevének kimondását sem engedik; a megtestesült Isten képi ábrázolását többször is vitatták a kereszténység története során. Jaschik személyes megközelítése utal ugyan az ábrázolás antropológiai mélységű tabujára, de nála a fő kérdés nem az, hogy lehet-e, szabad-e ábrázolni a második isteni személyt, hanem az, hogy *hogyan*... Ez a kérdés ugyan nem vetődött fel a keresztény művészet évszázadain át, de a döntés elé állított művész gondolatával rokonítható – egyetlen kiragadott példaképpen – Dsida Jenőnek Jaschik sorozatával nagyjából egy időszakban született verse is:

KRISZTUS

Krisztusom,
én leveszem képedet falamról. Torz
hamisításnak érzem vonalait, színeit, sohase
tudlak ilyennek elképzelni, amilyen itt vagy.
Ilyen ragyogó kékszeműnek, ilyen jóllakottan
derűsnek, ilyen kitelt arcúnak, ilyen
enyhe pirosnak, mint a tejbeesett rózsa.
Én sok éjszaka láttalak már, hallgattalak is
számtalanszor, én tudom, hogy te egyszerű
voltál, szürke, fáradt és hozzánk hasonló.
Álmatlanul csavarogtad a számkivetettek
útját, a nyomor, az éhség siralomvölgyeit,
s gyötrő aggodalmaid horizontján már az eget
nyaldosták pusztuló Jeruzsálemed lángjai.
Hangod fájó hullámokat kavart, mikor
a sok beszéd után rekedten újra
szólani kezdtél. Megtépett és színehagyott
ruhádon vastagon ült a nagy út pora,
sovány, széltől-naptól cserzett arcodon
bronzvörösre gyúlt a sárgaság, s két
parázsló szemedből sisteregve hullottak
borzas szakálladra az Isten könnyei –

Jaschik Álmos egyáltalán nem ábrázolja Jézus Krisztust. Az őt körülvevő világot, az őt hallgató emberek értetlenségét viszont sokszor a szarkazmusig fokozott karikatúra eszközeivel jeleníti meg a művész. A kifejezés intenzitása – és a grafikai sokszorosítás – érdekében lemond a színekről, és különösen erőteljes kontrasztokat használ. Ezek felidézik azokat a vetített színpadi háttereket is, amelyeket először Jaschik alkalmazott a magyar színháztörténetben. A sorozat domináns formai jellegzetességének tekinthető markáns fény-árnyék ellentétek fő szerepe azonban abban áll, hogy érzékeltesse Jézusnak mint a Világ Világosságának jelenlétét – a 20. század gondolkodására jellemző, ugyanakkor a 20. század művészetében valószínűleg egyedül álló módon.

JASCHIK ÁLMOS BIBLIA-ILLUSZTRÁCIÓI 1934-1940

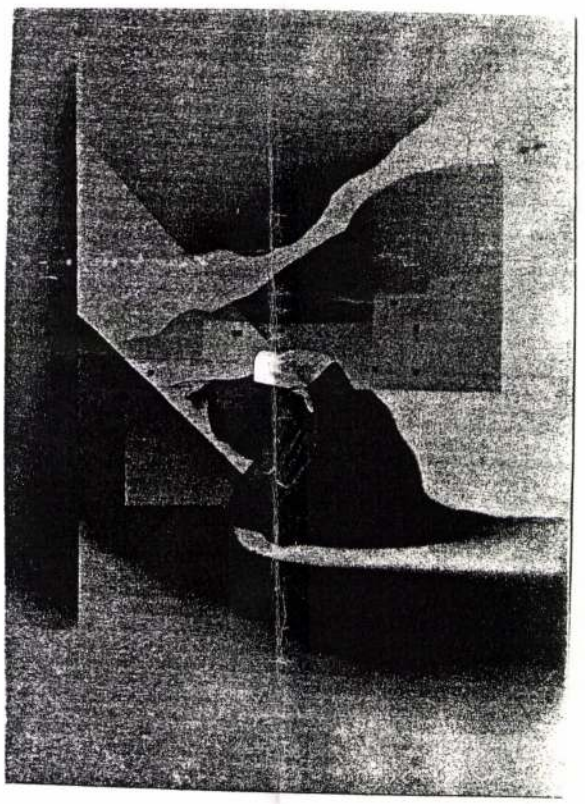

Jaschik Álmos (1885-1950) iparművész és pedagógus alakja az évtizedek során méltatlanul háttérbe szorult, holott mind személyes oeuvre-je, mind pedig stílus- és szemléletformáló tanári munkássága meghatározó jelentőségű. Munkásságának, valamint alkalmazott művészetekre specializált magániskolája történetének felkutatása a magyar művészettörténet-írás fontos feladata. Az 1920 és 1950 között működő Jaschik-iskola a 20. század művészetének számos kiemelkedő alkotóját indította el a pályán, elsősorban képző- és iparművészeket, építészeket; emellett indítást adott a művészetek kutatásához is, hiszen az egykori Jaschik-tanítványok közül sokan választották hivatásul a régészetet, művészettörténetet is.

Jaschik az alkalmazott művészet szakmai és etikai alapjait tanította meg – az európai iparművészeten földrajzi és műfaji szempontból is messze túlmutató lexikai anyag átadása mellett – a legkülönfélébb társadalmi rétegeket képviselő hallgatóinak. Iskolája nem ismerte a felvételi vizsgát; Jaschik – Kodályhoz hasonlóan – hitt abban, hogy mindenkiben van művészetek iránti készség, amely megfelelő pedagógiával, személyre szabott módon fejleszthető. Magániskolája a mindenkori otthonában kapott helyet, az oktatás hangulatát azonban maga a mester, és legfőbb segítője, felesége, Müller Mária tette közvetlenné, családiassá. Az iskola életéhez a kirándulások, nyári táborok, kosztümös bálok is hozzátartoztak, megannyi alkalmat teremtve a természet megfigyelésére, a művészeti emlékek tanulmányozására, valamit a rajzolásra, tervezésre. A Jaschik-iskola szakmai szempontból „kenyeret adott a hallgatók kezébe", a mester pedig mindezen túl emberi szempontból is felelősen kísérte tanítványai sorsát: a szegényeknek tandíjmentességet biztosított, a Holocaust idején pedig a zsidókat menekítette – ezt volt tanítványai felterjesztésére az izraeli állam poszthumusz kitüntetéssel köszönte meg a mester leszármazottainak.

A 2002-ben több muzeális intézmény részvételével szervezett „Jaschik Álmos és iskolája" kiállítás előzményeként mutatjuk be a Biblia-illusztrációkat a 2000. év ádventjén. Az Iparművészeti Múzeum 2000-ben vásárolhatta meg Jaschik Álmos és Müller Mária hagyatékát, melynek felbecsülhetetlen jelentőségű részét alkotják azok az iparművészet oktatásával kapcsolatos tantervek és segédanyagok, amelyek feldolgozása és publikálása a közeljövő fontos feladata. Új szerzeményeink között a dokumentumok és tervek mellett számos könyvművészeti alkotás is szerepel mindkét művésztől. A hagyaték legérdekesebb és legkülönlegesebb részét a most bemutatásra kerülő illusztrációk alkotják.

BUDAPEST FÉLSZÁZADA · JASCHIK TANÍTVÁNTOK
ARTE GALÉRIA · 2001 ÁPRILIS 4-27

EGYKORI TANÍTVÁNYOK

BECK ZSUZSA, SEDLMAYRNÉ ÉPÍTÉSZMÉRNÖK
BÉKÉSI LOLA, PASSUTH LÁSZLÓNÉ
BENEDEK KATA GRAFIKUSMÛVÉSZ
BENISCH VERA IPARMÛVÉSZ
BERGER-BOÓR VERA FESTÖMÛVÉSZ
BERKOVITS ANNA KERAMIKUSMÛVÉSZ
BÓNIS ÉVA RÉGÉSZ
DÁVID JÁNOS ÉPÍTÉSZMÉRNÖK
DEMJÉN-DEUTSCH ZSUZSA, REICH KÁROLYNÉ GRAFIKUSMÛVÉSZ
DECSEI-DEUTSCH LILI, LÁNYI TIBORNÉ
EMBER VERONIKA RESTAURÁTOR
ERNYEI SÁNDOR GRAFIKUSMÛVÉSZ
FENYVES ERVIN FIZIKUS
FISCHER EDIT
FARKAS KLÁRA, POHÁRNOK ZOLTÁNNÉ IPARMÛVÉSZ
GEÖCZE ERZSÉBET
GERÖ ZSUZSA GRAFIKUSMÛVÉSZ
GYÜRKY KATALIN RÉGÉSZ
HAJNAL GABRIELLA TEXTILMÛVÉSZ
HAUSWIRTH MAGDA, PÁN IMRÉNÉ GRAFIKUSMÛVÉSZ
HEGYI GYÖRGY FESTÖ- ÉS MOZAIKMÛVÉSZ
HENSZLMANN LILLA, CSORBA GÉZÁNÉ GRAFIKUSMÛVÉSZ
KARMAZSIN LÁSZLÓ FORMATERVEZÖ
KENDE JUDIT KERAMIKUSMÛVÉSZ
KOLOSVÁRY BÁLINT GRAFIKUSMÛVÉSZ
KOÓS ÁRPÁD HÍRADÁSTECHNIKAI-MÉRNÖK
KORNIS GYÖRGY FESTÖMÛVÉSZ
KOVÁCS LAJOS FESTÖMÛVÉSZ
KOVÁCS MARGIT KERAMIKUSMÛVÉSZ
KÖRNER ÉVA MÛVÉSZETTÖRTÉNÉSZ
LÁNG-KÖNIGSBERG ÉVA KÖLTÖ
LELKES ISTVÁN ID. FESTÖMÛVÉSZ
PÉTER-LAENDLER ÁGNES GRAFIKUSMÛVÉSZ
LÓRÁNT LILLA GRAFIKUSMÛVÉSZ
MAJOR JÁNOS GRAFIKUSMÛVÉSZ
SZABOLCSI-MARGULES HEDVIG MÛVÉSZETTÖRTÉNÉSZ
MÁRIÁSSY FÉLIX FILMRENDEZÖ
MINÁRY OLGA ÉPÍTÉSZMÉRNÖK
NAGY BORBÁLA JELMEZTERVEZÖ
NASSER MAGDA, VAJDÁNÉ
PORSCHT FRIGYES GRAFIKUSMÛVÉSZ
RAJNA GYÖRGY FOTÓMÛVÉSZ
RÉVÉSZ ANTAL GRAFIKUSMÛVÉSZ
K. SZEPES MAGDA GRAFIKUSMÛVÉSZ, ÚJSÁGÍRÓ
SZILÁGYI ILDIKÓ RAJZFILMMÛVÉSZ
SZILÁRD KLÁRA FESTÖ- ÉS SZOBRÁSZMÛVÉSZ
URAI ERIKA GRAFIKUSMÛVÉSZ
VASS VERA FESTÖMÛVÉSZ
DOMJÁN-WALDMANN ÉVA, EVELYN GRAFIKUSMÛVÉSZ
DR. TASNÁDYNÉ, WEISS ÉVA BETÛTERVEZÖ, KIÁLLÍTÁSRENDEZÖ

A KIÁLLÍTÁST TÁMOGATTA A BELVÁROS-LIPÓTVÁROS KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA

SEGÍTETTE: ERWÉ STUDIO
PETÖFI IRODALMI MÚZEUM
PLASTOTYPO BETÛ ÉS FORMATERVEZÉSI KFT.

JASCHIK A'LMOS

Jaschik Álmos

ERDŐSI KÁROLY:
MŰMIÁK ÉS MINARÉTEK

268 oldal. Jaschik Álmos művészi címlapjával és sok képpel. Ára finom egészvászonkötésben P 5.–

Egyiptom lelke, sejtelmes multja, minarétek árnyékában borongó jelene tárul fel előttünk ebben a pompás könyvben.

1936.

REGÉNYEK

ANDOR JÓZSEF: KÉT VILÁG KÖZÖTT.
180 oldal. Ára P 2.20.

BALÁSHÁZY PÉTER: FELAJÁNLÁS.
144 old. Félv. kötésben 2.80, vászonkötésben P 4.—.

BARING M.: LÉLEKSUGÁRZÁS.
285 oldal. Fűzve P 2.—, kötve P 3.—.

BARKLAY F.: ESTI DAL.
360 old. Félv. kötésben P 5.—, vászonkötésben P 6.50.

BAUMANN E.: A FELÁLDOZOTT.
243 old. Félv. kötésben P 4.50, vászonkötésben P 6.—.

BAZIN R.: SARJADÓ BÚZA.
238 oldal. Fűzve P 2.90.

BERTRAND L.: SANGUIS MARTYRUM.
319 oldal. Fűzve P 3.—, kötve P 4.50.

S. BOKOR MALVIN: VELENCÉSEK, ÁRPÁDVER, AZ ESZTERGOMI DIÁK, AZ UTOLSÓ ARPÁD.
Diszkötésben, kötetenkint P 4.—, a négy kötet 740 oldal, együtt P 14.—.

BORDEAUX HENRY: AZ ŐSI HAJLÉK, BEHAVAZOTT LÁBNYOMOK, VESZEDELMES JÁTÉK, TUILETTE.
4 kötet, 1062 oldal, együtt P 12.—.

CRAWFORD MARION: SARACINESCA, SANT ILARIO, DON ORSINO, CORLEONE.
4 kötet, 1540 oldal, együtt P 12.—.

DÉNES GIZELLA: FEHÉR TORONY, FEKETE EMBEREK, BOLDOGASSZONY HADNAGYA I-II.
4 kötet, 1090 oldal, együtt P 12.—.

DICKENS CH.: A PUSZTA HÁZ.
384 oldal. Fűzve P 4.—, kötve P 5.—.

— NICKLEBY MIKLÓS.
232 oldal. Kötve P 3.60.

— DOMBEY ÉS FIA.
360 oldal. Kötve P 5.—.

HARSÁNYI L.: A NEM PORLADÓ KEZŰ KIRÁLY.
224 oldal. Kötve P 5.—, díszes albumkiadásban P 10.—.

MANZONI A.: A JEGYESEK.
333 o. Félv.-kötésben P 4.50, vászonkötésben P 5.—.

PÁLOSY ÉVA: A FÖLDNEK TEREMNIE KELL.
160 oldal. Csinos borítékban. P 1.80.

SIENKIEWICZ H.: QUO VADIS?
348 oldal. Fűzve P 3.50. Kötve P 4.50.

— SIVATAGBAN, ŐSERDŐBEN.
312 oldal. Kötve P 5.—.

— TŰZZEL VASSAL, VÍZÖZÖN, VOLODIJOVSZKI ÚR, A KERESZTES LOVAGOK.
4 kötet, 1746 oldal, együtt P 12.—.

TARCZAI GYÖRGY: MASOLINO, VITUS MESTER ÁLMA, MIKÓ SOLYMÁR, A BUDAI GYÁR.
4 kötet, 1139 oldal, együtt P 12.—.

WALLACE LEWIS: BEN-HÚR.
336 oldal. Diszkötésben P 5.—.

WILLA CATHER: AZ ARANYSZINŰ DÓM.
202 oldal. Csinos borítékban P 2.—.

A Szent István-Társulat képes hetilapja, az ÉLET, regényt bőségesen közöl.

BALÁSHÁZY PÉTER:
A LÁTHATATLAN ELLENSÉG

205 oldal. Jaschik Álmos művészi címlapjával. Füzve ... ... P —.96

Megható, bájos regény annak az igazolására, hogy a keresztény hit a családban nem láthatatlan ellenség, hanem igaz jóbarát és gyönyörű életprogram.

P. RENDL—THURZÓ GÁBOR:
A MESSZI ÚT

160 oldal. Jaschik Álmos művészi címlapjával. Füzve ... ... P —.96

Regény arról a messzi, de boldog útról, mely az önmagával keservesen vívódó embert az Istenben való megnyugváshoz vezeti.

NAGY MÉDA:
HÉT ŐSZ, EGY TAVASZ

176 oldal. Jaschik Álmos művészi címlapjával. Füzve ... ... P —.96

Kitűnő regény az anya és asszony áldozatos, nehéz és mégis boldogságot jelentő és teremtő élethivatásáról.

VÁTH JÁNOS:
SZENT LÁSZLÓ NÉPE

127 oldal. Jaschik Álmos művészi címlapjával. Füzve ... ... P —.96

Az ősi hithez és hazához való hűség és tántoríthatatlan ragaszkodás gyönyörű regénye.

Quo Vadis?

És a hűséges tanítvány, az őszhajú gyalogló apostol, csendesen, mély meggyőződéssel felelte:
— Rómába. A világ közepébe. Hirdetni az igét.

* * *

Hirdetni az igét, amely erősebb minden légiónál, minden harciszekérnél.
Az igét, amelyet magunkkal hordozunk. Amely bennünk él, amelynek igazságát érezzük. Az ige, amelyből összetevődtünk. Ősi örökségünk. Küldetésünk. Célunk. A kiűzött, törtető ember sóhaja, akarása.
Célja, jelszava:
szeretet, megértés.
Ágyúval, acéllal, gyötrő kínzással törnek egymásra a milliók.
És mindegyik zászlaján: „Igazság, béke, szeretet."
Ha közös a cél, ha közös volt a bölcső . . .
Akkor:
miért így?
Melyik az az átok, amely évszázezrek óta kísért?
Ha leborulunk a gyalogló meztlábas tanítvány előtt
ha megbékélünk egy órára a könnyes szemmel meredten nézett karácsonyi gyertyák alatt
ha még tudunk sírni, mosolyogni, lelkesedni
ha még szeretjük a szépet a jót
ha magunkba szállva, megkínozva, közöset sóhajtunk: béke, szeretet . . .
ha mindnyájan akarjuk:
akkor miért így?
Akkor:
miért nem lehet?
Ha rájöttünk a tűzre, ha rájöttünk a kis csipeszre, amellyel szálkát távolítunk, miért nem jövünk rá arra a szerszámra, amellyel ezt a szálkát kihúzhatnánk?
Azt a szálkát, amelynek mérgező létezéséig:
csak papírhalmaz minden könyvtár
farizeus fecsegés minden béke-szeretet hirdetés?

* * *

Ha tudjuk, hogy visszafelé:
a távolodás az igétől az összeomláshoz vezet.
Ha tudjuk, hogy:
a kultura nem azt a szabadságot jelenti, amely a kloáka szabad hömpölygését követeli
ha tudjuk, hogy eddigi tra
telen követéséből sarjadzik,
ha tudjuk?
Akkor mégis miért?

*

Művész urak!
Tollal, ecsettel, vésővel h
Kiváltságosak! Irányítók!
Egy ujabb kultura betegá
Recepteket kérünk!

*

Egy óriási karácsonyfa a
Melyik kultura fogja teljes
A mostani?
Én szentül hiszem.

Karácsonyfagyertyák: á
didergő hideg világot!

Művész Élet.
1932/33. dec.–jan. 4.

A giccs és társai

Irta: Jaschik Álmos

Móra Ferenc valamelyik aranyos humorú írásában az írói álmok szívósságát a vak macskakölykekhez hasonlítja: nem elég őket eltemetni, hanem meg is kell rajtuk gázolni a földet, még akkor is felmiákolnak a napvilágra. Korrigálnom kell Mórát. A szívósságot illetőleg nem a lirai álmok állanak az első helyen, hanem a művészeti vitairodalomban a giccs-probléma és társai. Amikor azt hisszük, hogy no, végre valahára megint elült egy meddő szóharc és az eltemetett témára gondosan fölibegázoljuk a földet, hát egyszerre csak felmiákolnak a „vakmacskák" a napvilágra.

Arról a kis vitaféléről jutott mindez eszembe, amely a Művészélet szeptember—októberi számaiban e lap kitűnő szerkesztője és Orbán Dezső festőművész között folyt le, igen szellemesen, okosan és korszerűen, azaz: röviden. És természetesen — amint az e tárgy körül szokás — eldöntetlenül.

Semmi szándékom, hogy ezt a — pillanatnyilag elcsittult — vitát felszítsam és az újra eltemetett vakmacskáknak előmiákoljak. Ezért nem is óhajtom bizonyítgatni, hogy a vitázó felek a legszeretetreméltóbb jóhiszeműséggel is a legmolièribb tökéletességgel félreértették egymást, hanem egészen személytelenül fogva fel a vita tárgyát, újból szóvá teszem, — Isten tudja, életemben hányadszor — az örökké felmiákoló giccskérdést.

Ami a giccs körüli szóharcot minden alkalommal zavarossá kavarja, az semmi más, mint a giccsnek és a dilettantizmusnak indokolatlan egymás mellé állítása, ezzel egyidejüleg, persze, a dilettantizmus és a *kontárság* fogalmainak konok összekeverése.

A magam részéről már rég lemondtam arról, hogy embertársaim többsége valaha is megtanulja, hogy *más* a giccs, *más* a műkedvelés és különösen *más* a kontárság. Éppen azért minden oktató szándék nélkül állapítom meg ezúttal is, hogy világos fejű embernek nem illenék közös nevezőre erőszakolnia a léhaságot a játékos időtöltéssel, és ezeket a szemérmetlen tudatlansággal.

A „giccs" pontos és vitathatatlan definicióját eddig még senki sem adta meg. A tény csak az, hogy az „igazi" giccs, a veszélyes giccs, hogy úgy mondjam: a „komoly giccs" sohasem ügyetlen és sohasem kontár fércmunka, hanem ellenkezőleg, mindig ügyes és mindig szemetkápráztató, sokszor virtuóz valami, amelynek éppen megvesztegető ügyességében, tetszetős külsőségeiben és megejtő előadásmódjában rejlik az a kétségtelen energiája, amely terjedékenységét és fertőző erejét biztosítja.

„Tudatlan giccselés"-ről csak ujságíró-esztétikusok beszélhetnek, akiknek ködös sejtelmük sincs róla, hogy egy-egy győzelmes giccs elkészítéséhez mennyi mesterségbeli készségre, mennyi technikai tudásra és mekkora praxisra van szükség. Talán még a legjobban az a meghatározás fedi a „giccs" fogalomkörét, amely azt mondja: a giccs nem a készítmény, hanem maga a készítő, az az *etikailag szabadelvü embertipus*, amelyik sokszor talán maga sem tudja magáról, hogy ő az. Szakképzett művészpedagógusok ugyanis régóta tisztában vannak azzal, hogy igenis léteznek, még pedig tekintélyes számban, olyan sajátos lelki alkatú és etikailag laza jellemü emberek, akik mindennemü oktatással, müveléssel és tanitással szemben tökéletesen immunisak, helyesebben, hogy mindaz, amit tanulás útján egyáltalában elsajátithatnak, náluk csak arra jó, hogy vele giccselő készségüket fokozzák és velükszületett ügyességüket olyan fokig tökéletesitsék, hogy az végül még a szakértő szemét is kemény próba elé állitsa.

A giccs igazi ereje nem is önmagában van, hanem abban a giccsre beállitott állandó közönségrétegben, amely egyrészt tárlatpublikum, másrészt munkaadó alakjában egyenesen áhitja és kifejezetten követeli a giccset. Minthogy pedig ez a közönségréteg állandó utánpótlást kap, ha a giccs halhatatlan, akkor *ezért* az.

A giccs alkotójával és a giccs élvezőjével szemben a dilettáns, magyarul: a mükedvelő, az az ember, aki nem hivatásszerüen nyúl ecsethez, vésőhöz, vagy hangszerhez, hanem egyszerüen azért, mert benne öröme tellik. Ha netán magasabb igényü és fejlettebb kultúrájú ember az illető, akkor természetesen önmagával és teljesitményével szemben is fokozottabb követelményeket támaszt és a minél tökéletesebb tudás megszerzésére fog törekedni, hogy művészi örömét is minél zavartalanabbá tegye. A dilettantizmus tehát egy magasabb kultúrszínvonalon átélt játékos időtöltés, amely ahhoz, hogy valóban magas színvonalú legyen, ugyanolyan alapos tudást és állandó gyakorlatot követel, mint bármilyen más, hivatásszerüen üzött foglalkozás.

Amióta eszemet birom, mindig védelmére keltem a nemes, nivós, játékos örömü mükedvelésnek, mert tisztában voltam és vagyok vele, hogy a szó előkelő és kultúrális értelmében vett mükedvelő-közönség volt mindenkor az igazi művészet igaz közönsége. Hogy a muzikális Bécset a muzsikáló dilettánsok százezrei tették a világ zenei életének közepévé és hogy csakis ebben a forró zenerajongással fütött légkörben termelődhettek ki és nőhettek nagyra a világ legnagyobb muzsikusai, azt régebben (békében) még minden iskolásgyerek tudta. Azt, hogy a XIX. század második felében a divatossá vált vidéki mükedvelő előadások mit jelentettek a magyar színjátszás történetében, hogy azok mekkora színházközönséget neveltek, hány szintársulatot tartottak el és hány színésztehetséget dajkáltak országos hirü művésszé, azt számszerü statisztika bizonyitja. Hogy a XVII. század francia irodalmi-szalónjainak sokezernyi „dilettánsa" mit jelentett a korabeli irodalom fejlődése és virágzása szempontjából, — egy rövidke irodalomtörténeti séta árán mindenki megállapithatja. Annak, hogy a XVI. század természettudományos kutatásai divatos passziókká váltak, elsősorban maga a természettudományos fejlődés látta hasznát, amikor egy-egy kisérlete, eredménye, kutatása, vagy felfedező útja sokezrek együttérző lelkesedése által jutott anyagi támogatáshoz és kapott általa vállalkozó kedvet és világmárkát. Hogy a XIX. század végének festődilettantizmusa mennyire közel hozta egymáshoz a művészt és a közönséget, mi sem bizonyitja jobban, mint hogy akkor egy-egy művészeti mozgalom nemcsak egy kávéházi törzsasztal, vagy egy alkalmi művésztársulás gazdasági magánügye volt, hanem a közönség egy igen széles rétegéé, amely az ilyen mozgalmak sikerét egyenesen személyes ügyének tekintette és hadseregként sorakozott egy-egy művészi vállalkozás, vagy mozgalom vezetői mögé.

Kijelentem, hogy sohasem toporzékoltam mérgemben, ha passzióból festegető kisasszonyokról, katonatisztekről, vagy bankhivatalnokokról beszéltek előttem, mert mindazokon kívül, amiket most elmondtam, tudtam azt is, hogy mit jelent egy nagy műkedvelő-tábor, gazdasági szempontból, mint *fogyasztó közönség*.

Arra, hogy a festőszergyártás elsőrangú készítményeket állíthasson elő, nem elég országonkint *néhány* kitűnő művész. A dilettáns-pikturákra elvásárolt festővásznak sokszáz kilométereinek és a dilettáns „kisasszonyok" képecskéin elkopott pemzlik, palettáék és elmázolt festékek millióinak jövedelméből tellett a festékgyáraknak arra a luxusra, hogy *néhány* művész finom szövésű és tökéletesen alapozott belgavásznon vajfinom, fényálló Blocks-festékkel festhetett. Egy honi példát. A magyar könyvnyomtató művészet büszkeségeit és egyedülálló remekeit, a Kner-kiadványokat, sohasem vehettük volna testi kezeinkbe, ha a jó öreg magyar közigazgatás bőséges nyomtatványszükséglete mellett nem élt volna szerte e hazában olyan sok derék „Tűzoltó-egylet", jubiláló „Ipartestület" és mókáskedvű „Gazdakör", amely a maga farsangi és egyéb táncos ricsajai részére nem a gyomai Knernél szerzi be a — sokszor bizonyos „tipikusan" giccses — nyomtatvány- és kotillonszükségletét!

A gicces-kérdés és a dilettáns-kérdés körül gabalyodó fogalomzavar fészke voltaképen a tragikus és egyben undorító kontárkérdés. Tragikus és undorító. Tragikus, mert az életnyomorúság táplálja, undorító, mert ma már a kíméletlen és erkölcstelen életharc végső elfajulását jelenti.

Az életlehetőségek fokozatos csökkenése, a növekvő munkaalkalomhiány és az egyre sulyosodó anyagi nyomor napról-napra több embert kerget olyan pályák és foglalkozások felé, amelyekhez sem képességük, sem képesítésük nincsen. Egészen érthető, ha ezek a szerencsétlen, talajukat vesztett emberek az életösztön minden leleményességével igyekeznek ezeken, a nékik teljesen idegen területeken, minél előbb és minél mohóbban legalább annyit felzsákmányolni, amennyiből ideig-óráig — mindegy meddig — továbbtengődhetnek. Nincs olyan zuga a szabad polgári pályáknak, amely ne hemzsegne ezektől a boldogtalan exisztenciáktól, akik az életharc legkétségbeejtőbb agyafúrtságával tudják megkerülni és kijátszani azt a néhány lyukas törvényparagrafust, melyeket a gondtalanabb békeidők jogászai normális életviszonyok erkölcsi testére szabtak. Elképzelhető tehát, hogy mi történik olyan területeken, amelyeket még ilyen „békebeli" törvény sem véd, elképzelhető például, hogy mi történik a művészet és művészeti pedagógia területén, ott, ahol az élet kitaszított szegénylegényei teljesen törvényen kívül állanak.

Sose hittem volna, hogy valaha életemben odasülyedek, hogy a giccset leszek kénytelen védelmembe venni, amit ezúttal pirulva bár, de meg kell tennem, mert a legnyálkásabb kispolgári gicces és a legegyügyűbb kisvárosi dilettantizmus mélységesen tiszta és fenkölt művészeti kultúra ahhoz képest, amit az életnyomor sötétjében a tudatlan kontárság a képzőművészetek, az iparművészet, a grafika és a művészeti pedagógia védtelen vidékén produkál.

Ha még olyan éles is a bicskám, senki vakbelét ki nem vághatom, mert ha megtenném, lecsuknának, mint életveszélyes kuruzslót; ha még oly hibátlan is a jogi kérdésekben az ösztönöm és még oly járatos vagyok is a perrendtartás szövevényeiben, ügyvédi irodát nem nyithatok, mert az Ügyvédi Kamara bíróság elé állít, mint „zugírászt"; legyek még oly zseniális táncos, vagy mozdulatművész, tánciskolát nem létesíthetek, ha nincsen táncmesteri diplomám, mert a Táncmesterek Szövetsége törvényes beavatkozással becsukatja a boltomat; lehetek brilliáns zongorista, de ha nincs rá diplomás jogom, zenét nem taníthatok, mert rámolvassák a paragrafust és mehetek zongoraszóval zabot hegyezni; lehetek magánpraxisom alapján a világ legtökéletesebb litografusa, de nyomdai üzemben szerszámhoz nem nyúlhatok, mert a szakszervezet menten kidobat azon a címen, hogy egy szervezett munkás kenyerét lopom el; nem lehetek uccaseprő, ha nem vagyok fővárosi alkalmazott, nem lehetek hólapátoló, ha a főváros Köztisztasági Hivatala nem alkalmaz és nem tart „nyilván", sőt még yo-yo-t sem árulhatok az uccán, ha nincs rá hatósági engedélyem, —

ellenben:

Ha egy komoly művészeti egyesület nem vesz be a tagjai közé, mert tehetségtelen szamár vagyok, — „annyi baj legyen", szólok vídáman és összeállok ötöd-hatodmagammal egy alkalmi társulásba és itt-ott, vagy amott, de feltétlenül megrendezem az „Ötök", vagy a „Hatok" csoport-kiállítását, sajtónappal, ünnepélyes megnyitóval és akkora vásári csinnadrattával, amennyi szerény képességeimből, vagy szemtelen erőszakosságomból futja.

Sőt: egy klisé ára fejében (előfizetés nem kötelező) bekerülhetek még a lexikonba is, amitől aztán végleg halhatatlanná válok. Vagy: miután némi utánjárással úgy értesülök, hogy a tisztességes és alapos iparosmesterség megtanulásához és annak komoly iparművészetté fejlesztéséhez hosszú évek kemény munkája és fárasztó tanulmányok szükségesek, kikeresek magamnak „iparművész" kisasszonyt, aki egy iparművészeti tanfolyam növendékének növendékétől pár hónap alatt elsajátítja a mütyürkés skatulyacifrázást, a rongyraspriccelést és a „kerámia" címen üzhető sárbapancsolást, tőle, mint viszonteladótól pár hét alatt megtanulom a fentnevezett slöjdszerű együgyűségek előállításának összes tehnikai fortélyait és — hipp-hopp — már is ott vagyok „előkelő" üzletek kirakataiban vagy valamelyik kiállítás tárlójában, mint „kiállító művész", mint friss, új, bátor, mai fiatal, akinek Andor már a múltheti bridge-délutánon megígérte, hogy írni fog róla a lapjában, Miklós pedig (a drága pofa) meg se ígérte, mégis írt négy egész sort a vasárnapi számban. Vagy: körüljártatom szemeimet a pesti plakátfalakon és könyvkirakatokon és így szólok magamban: no, én ezek után grafikus leszek! Kikeresek magamnak egy zugiskolát, ahol a „modern" grafika elkészítésének módját a legrövidebb idő alatt garantálják, ott megtanulom, hogy a szakember a pemzli szőrös végit mártja a festékbe, rájövök, hogy mi a különbség a körző és a lénia között, megtanulom néhány festék, meg papírfajtának a nevét, meg azt, hogy ezeket hol kapni, ellesem, hogy miképen kell fotografiákat szétvagdalni és más sorrendben újra összeragasztani, — azután nyakamba veszem a várost, hónom alá a mappát, egyik nyomdából ki, a másikba be, talpalok egyik kiadótól a másikig, egyik cégtől a századikig, szívósan, kitartóan mindaddig, amíg a derék tényezők megjegyzik maguknak ama ingerlő kijelentésemet, hogy én egy grafikai munkát ötödannyiért is elkészítek, mint az a bizonyos „nagyfiú", ráadásul még csinálok annyi potyavázlatot, hogy az „igazgató úrnak" nem kell tüzelőről sem

fordító

Jaschik Álmos

gondoskodnia télire. De választhatok ennél rövidebb és gyorsabb utat is, hátul, a cselédlépcsőn keresztül: szólok a papának, hogy szóljon a Pali bácsinak, hogy szóljon barátjának, a cégvezető úrnak. És ime: tanulmányaim megkezdésétől számított negyedik hónapban már sokszáz példányban én is ott száradok a pesti uccák plakátfalain és ott díszelgek a különféle könyvfedeleken és más nyomtatványokon, mint „név", mint „vajaki", mint „beérkezett" grafikus.

A kontár kultúrparaziták eme tipusai csak ritkán olyan vakmerőek, hogy teljesen fölöslegesnek tartsanak maguk számára bármiféle tanulást. Legtöbbjük térül-fordul egyet valamelyik magániskolában, ha másért nem, akkor legalább azért, hogy mint „X-növendék", „Y-növendék", „Z-növendék" szélhámoskodja ki magát a nyilvánosság elé.

A magániskolák legtöbbjét nem tanításra képesített szakember vezeti s a legtöbbjében még csak nem is tanításra képesített szakemberek tanítanak. Ezek a szanaszét burjánzó iskolai vállalkozások, a tanügyi hatóságok vaksága, vagy közönye által támogatva, termékeny költőgépei annak a kontárokat tojó tyúkfarmnak, melynek feltartóztathatatlan gyorsasággal, szinte óráról-órára sikerül lejáratni az iparművészet és az alkalmazott grafika amúgy is rálászálló jóhírét.

Amivel az így keletkezett kontártömeg a nyilvánosságot elárasztja, az se nem gicces, se nem dilettantizmus, hanem egész közönséges tudatlanság, mely a legszemérmetlenebb módon él vissza egy közönyös, műveletlen, anyagi gondjaiba belebutult és a kritikátlanságig lezüllött ízlésű közönség kvalitásérzékének hiányával. Cinikus kalandorvakmerőség, mely az intézményszerű hivatalos ellenőrzés fogyatékosságait kihasználva, úgy garázdálkodik a művészeti kultúra területén, ahogy tud.

Összefoglalásszerűen hangsulyozom tehát újra és befejezésül: a gicces nem dilettantizmus, a dilettantizmus nem gicces, a kontárság pedig se az egyik, se a másik, hanem egy erkölcsileg összeomló világkép szánalmas haláltünete.

Ezek után még egy lapát földet vetek Móra eltemetett vakmacskáinak sírjára, rágázolok két lábbal is és aggódva hallgatózom: ugyan mikor miákolnak fel újra, szegények?

Egyszerű karácsonyi fohász

Irta: SEGESDY LÁSZLÓ

Sok volt a kín már, jó Uram,
soká égett a seb —
engedd bekötnöm és hozd az Igét,
az újat és a talpraállítót.
A könnyes éjszakáknak ezriért
az élet nagy harcában hadd legyek
tépett katona s mégis vértezett
szomorú harcos.
Ne engedj elesnem; jöjj, mert akarlak
kihívó, tiszta, szent, nagy akarással
és csókold meg a láz-sebek helyét,
melyeket tűzvasával fúrt belém
az Élet, ez a zsarnok, büszke úr.
Te vagy az erő . . . nem tudom ki vagy . . .
de te leszel a nagy Feltámadás,
ki, hogyha jösz:
romlott magunk hadával,

A szökevény

Irta: ERDÉLYI JÓZSEF

Feléd mutattak, már tudom, a nyárfák,
Nyugat felé, a sík határ felett,
amerre szöktem árkon-bokron által,
hatévesen, — te hívtál engemet,
nyugat felé, mindig nyugat felé,
holdsugár-arcod, napsugár-hajad
mutatta meg az utat kifelé,
te világoltad minden utamat.

Szegény szülőm, hogy sírt, hogy siratott,
ó, hogy ölelte szökevény fiát!
Úgy nézett rám a cselédház előtt,
mint aki messze jövendőbe lát,
mint aki tudja: harmadik fiának
szük lesz a puszta, Macedónia,
árkon-bokron, tüzön-vízen keresztül,
világot kell még hóditania.

Tégedet látott, akiért a földről
le tudnék futni térden, könyökön,
látta, hogy a halálnál is erősebb
hajtóm a vágy, isteni örököm —
és megbocsátott balga gyermekének,
nem verte meg csavargó kisfiát,
pedig kereste éji zivatarban,
két kézzel tépve ázott szöghaját.

Csonthajtűjét a Gyepes hajlatában
megleltem másnap. Örültem neki:
azt hittem, hogy azért fog megbocsátni,
örül, hogy a kontyát feltűzheti.
Azt hittem, hogy azért fog megbocsátni,
de már tudom, hogy te voltál velem,
hátam mögött álltál, őrangyalarcú,
kibontottszárnyú világszerelem . . .

Feléd mutattak, már tudom, a nyárfák,
Nyugat felé, a sík határ felett,
ki a tanyából, ki a faluból,
kisvárosból te hívtál engemet.
Budára — Pestre, Párisba te hívtál, —
holdsugár-arcod, napsugár-hajad,
csillagszemed világítsa tovább is,
halálon túl is az én utamat! . . .

* *Mutatvány Erdélyi József „Felkelt a nap" című verses kiadványából, melyet a költő 10 filléres propagandaáron hozott forgalomba.*

Kovács Péter, tanárjelölt, a gazdasági földrajzi tanszék mellett. IX., Üllői-út 57.

Schindler Balbina, tanárjelölt, a magánjogi, valamint a kereskedelmi és váltójogi tanszék mellett. VIII., Szentkirályi-u. 34.

Seres Imre, mezőgazdasági szakos hallgató, a közgazdasági geológiai tanszék mellett. IX., Üllői-út 25.

Sipőtz István, kereskedelmi szakos hallgató, a kereskedelmi üzemgazdaságtani tanszék mellett. II., Hunyadi János-út 8.

Varga István, közigazgatási szakos hallgató, a közigazgatástani és pénzügyi jogi tanszék mellett. Budafok.

---

17. LEKTOROK, TANÍTÓK, A TESTNEVELÉS VEZETŐI, VÍVÓMESTEREK.

Lektorok

a mérnöki és építészmérnöki karon, valamint a gépész- és vegyészmérnöki karon.

Honti Rezső dr., az olasz és a spanyol nyelvre. XII., Böszörményi-út 6.

Munkácsy Mihály, az orosz, a szerb-horvát és a tót nyelvre, (l. 12. pontnál).

Lawrance K. E., az angol nyelvre. II., Németvölgyi-udvar 9.

Paladino Rafaello, az olasz nyelvre. VIII., Baross-u. 52., (l. 12. pontnál).

Tanítók

a mérnöki és építészmérnöki karon, valamint a gépész- és vegyészmérnöki karon.

Jaschik Álmos, a betűvetés és írásművészet előadója. V., Deák Ferenc-tér 3.

Huber Sándor, megbízva az üvegtechnika gyakorlatok tartásával. XI., Horthy Miklós-út 45.

A testnevelés vezetői.

Szerbák Elek dr., testnevelési előadó. II., Hunyadi János-út 9.
Némedy József, testnevelési oktató. X., Szabóky-u. 3.
Sykó Dezső, testnevelési r. tanár. II., Toldy Ferenc-u. 22.
Magdányi Antal, testnevelési r. tanár. V., Alkotmány-u. 3.
Kulitzy Jenő, testnevelési oktató. Sopron, Deák-tér 49.
v. Balogh Lajosné, Kael Anna, testnevelési h. tanár. XII., Győri-út 12.
Kerékjártó János, testnevelési oktató. VIII., Orczy-út 40.
Pálfay János, testnevelési oktató.

Vívómesterek.

Duronelly László dr. XI., Budafoki-út 20.
Liszy Ferenc. V., Markó-u. 27.

Ökölvívómester.

Dobránszky István, II., Fő-u. 9.

---

18. MŰEGYETEMI ORVOSI RENDELŐ.

Főorvosi hivatal:
Frey József dr., vezető főorvos. II., Szász Károly-u. 1.
Markovits Ferenc dr., v. főorvoshelyettes. IV., Váci-u. 61.

Belgyógyászat:
Markovits Ferenc dr., v. főorvoshelyettes. IV., Váci-u. 61.
Höffler Jenő dr., alorvos. I., Krisztina-körút 89.

Bőrgyógyászat:
Bodó László dr., osztályvezető. IV., Veres Pálné-u. 22.

Fogászat:
Szacsvay Gyula dr., osztályvezető. IV., Petőfi Sándor-u. 6.

Orr, fül, gégészet:
Szende Béla dr., osztályvezető. IX., Üllői-út 55.

Orvosi laboratórium:
Leövey Ferenc dr., osztályvezető. VII., Dob-u. 16.

Röntgendiagnosztika és fizikoterápia:
Erdélyi Viktor dr., osztályvezető. II., Batthyány-u. 41/b.
Mezey Géza dr., alorvos. X., Pongrác-út 17.

Sebészet:
Romsauer Tibor dr., osztályvezető. XI., Horthy Miklós-út 124.

Szemészet:
ifj. Kenyeres Balázs dr., osztályvezető. Sashalom, Horthy Miklós-út 58.

Urológia:
Frey József dr., főorvos, osztályvezető. II., Szász Károly-u. 1.

A bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar orvosi rendelője. (Sopron.)

Belgyógyászat:
Tóth József dr., osztályvezető. Sopron.

Urológia:

Jaschik Álmos

Mütermi bemutató

Meghivott közönség jelenlétében mutatta be egy kisebb kollekcióját mütermében *Jaschik* Álmos professzor, a kitünő grafikus. A bemutatott anyagban jónéhány olyan lap szerepel, amely még nem került a nyilvánosság elé. Igy egy sor vérbő szatirikus és humoros kompozició, egy orosz vásár mozgalmas és szines képe, hat finom csesztvei tájkép Madách kedvenc sétahelyeiről. Jaschik oeuvrejének ujirányu gazdagodását jelenti az a 16 bibljikus tárgyu kompozió, amelyek mindegyike ez esztendő termése. A feltünést keltő sorozatból a *Menekülés Egyptomba* hangulatának kifejezésmódjával, a *Kánai mennyegző* érdekes térfelfogásával (nem a mennyegzői asztalt mutatja be, hanem a boroskamrát az ámuló férfiakkal) és a *Feszitsd meg!* emelkedik ki. Krisztus alakja sehol se látható ezeken a képeken, csak egy árnyék, egy fényesség, vagy a tömeg nézésének iránya jelzi jelenlétét. A gazdag bemutatót a Székesfővárosi Népmüvelési Bizottság kezdeményezésére rendezte Jaschik Álmos. *E. Z.*

m. 934. XI. 4

Jaschik Álmos.

tanár

Magyarság, 1927. ápr. 24.

* Jaschik Álmos tanitványainak árumüvészeti és szinpadmüvészeti kiállitása. Vasárnap nyilik meg *Jaschik* Álmos tanár tanitványainak az Orsz. Magy. Iparmüvészeti Társulat (VI., Andrássy-ut 69) palotájában rendezett árumüvészeti és szinpadmüvészeti kiállitása, mely ujszerüségével és komoly értékeivel méltó feltünést fog kelteni. A kiállitás célja: tárgyszerü modelleken keresztül felhivni a nagyközönség figyelmét a tömegáruk külső alakjának esztétikai fontosságára. „Mert ahogyan nincs a müvészeti nevelésnek radikálisabban ható eszköze a sokezer példányban és müvészi külsőben forgalombahozott iparcikknél„ éppen ugy nincs az izlésrontásnak alattomosabban romboló kutmérge a müvészietlen köntösben terjesztett ipari készitménynél. Ez a kettős cél adta az ötletet, hogy a kiállitáson bemutatott összes munkák a lehetőség szerint abban a köntösben és kirakatszerü csoportositásban kerüljenek a közönség elé, amilyenben az azokkal a mindennapi életben találkozik" — mondja a kiállitás bekonferálója a meghivón. A kiváló pedagógus, Jaschik Álmos, szép gárdát nevel a merkantil-grafika müvészi kultiválására és üdvös lenne, ha azok, akik az iparcikkek forgalombahozatalának müvészi jellegével mit sem törődtek idáig, megnézve e kiállitást, tanulságait levonva, módot adnának a lelkesen propagált eszme minél szélesebbkörü gyakorlati megvalósitására.

Külön-külön kirakatban sorakoznak fel: a papiráruk (cégpapirok, levélpapirok stb.), a könyv szelleméhez simuló cimlaptervekkel ellátott könyvek, füszeráruk, üvegek, végül drogériacikkek, stilusos vignettákkal, izléses kiállitásban. Az önálló vitrinek közül elsőnek kell megemliteni a müvészi invencióban és technikai tudásban egyformán gazdag *Láng* Rózsi zománc- és ötvösmüveit, köztük egy szellemesen és ujszerüen megoldott zománcozott ezüst hangulat-lámpát, továbbá *Kende* Judit és *Kovács* Margit ereréptárgyait, *Guhrauer* Frigyes ötvösmüveit és szobrait, *Gruber* Klára és *Lőrincz* Magda ötvösmunkáit. Az árumüvészeti objektumok terveinek tehetséges alkotói rajtuk kivül: *Adler* Tera, *Benedek* Kata, *Geöcze* Bözsi, *Hampel* Ágnes, *Hoffer* Klári, *Klár* Klári, *Lauer* Mária, *Lévay* Ilona, *Mihalik* Emmy, *Máday* Gréte, *Nasser* Magda, *Papp* Hedvig, *Poór* Emmy, *Schwartz* István, *Szántó* Klári, *Unger* Gitta, *Wehrling* Jolán, *Zoltán* Aranka és *Zsengery* Rózsi. Néhányan közülök egy plakátoszlopra való szuggesztiv plakát-terv sorral is dokumentálják sokoldalúságukat.

Külön érdekessége a kiállitásnak a szinpadmüvészeti rész. Fejlődésképes elindulást jelentenek a bemutatott szinpadtervek. *Benedek* Kata jól-átgondolt Macbet-diszlete és lendületes tánepantomim-dekorációja, *Klár* Klári monumentalitásra törekvő ugyanesak tánepantomim-diszlete, *Lauer* Mária finoman stilizáló szinpadképe, *Mihalik* Emmi érdekesen meseszerü diszlete és két komor Maeterlinck-dekorációja, *Máday* Gréte szép figurinjei egy bábjátékhoz és egy ügyes térfelépitésü diszlete, *Schwartz* István finoman világitott, szuggesztiv tánepantomim-szinpada, *Unger* Gitta harmonikus és dekorativ operadiszlete, *Zoltán* Aranka ötletes kabaré-dekorációja — mind egyformán figyelemreméltó törekvés eredményei. Ha konkrét feladatok szolgálatába állitják makett-épitő tevékenységüket, jelentékenyen megbővül skálájuk és szinpadmüvészeti kifejező készségük.

A több mint érdekes kiállitás május végén zárul és naponta délelőtt kilenc órától délután két óráig tekinthető meg.

[illegible] cipőüzlet lett belőle.

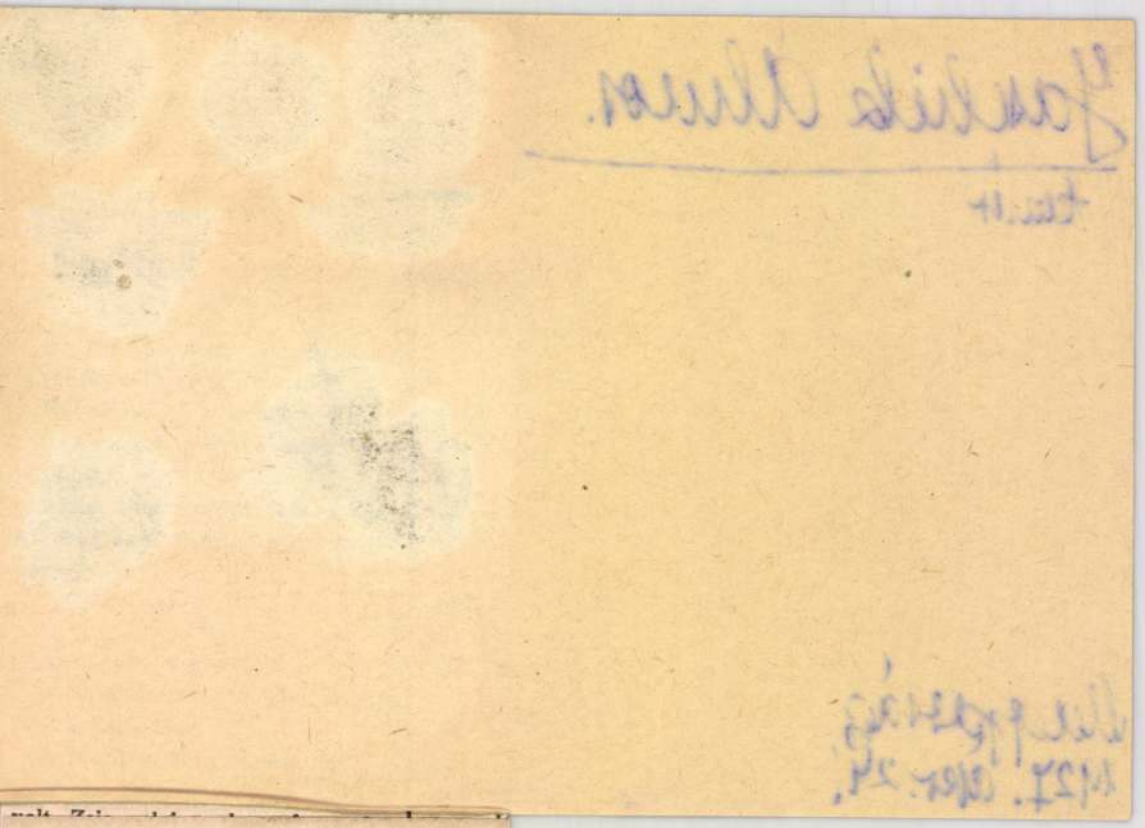

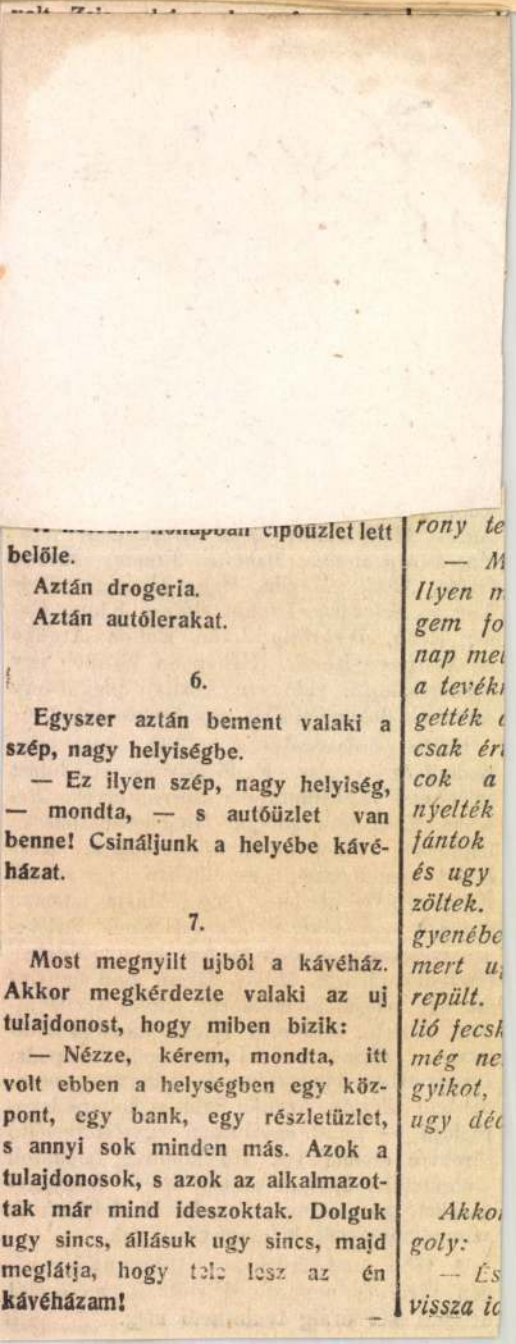

Aztán drogeria.

Aztán autólerakat.

6.

Egyszer aztán bement valaki a szép, nagy helyiségbe.

— Ez ilyen szép, nagy helyiség, — mondta, — s autóüzlet van benne! Csináljunk a helyébe kávéházat.

7.

Most megnyilt ujból a kávéház. Akkor megkérdezte valaki az uj tulajdonost, hogy miben bizik:

— Nézze, kérem, mondta, itt volt ebben a helységben egy központ, egy bank, egy részletüzlet, s annyi sok minden más. Azok a tulajdonosok, s azok az alkalmazottak már mind ideszoktak. Dolguk ugy sincs, állásuk ugy sincs, majd meglátja, hogy tele lesz az én kávéházam!

rony te

— M

Ilyen m

gem fo

nap me

a tevék

gették

csak ér

cok a

nyelték

fántok

és ugy

zöltek.

gyenébe

mert u

repült.

lió fecsk

még ne

gyikot,

ugy dé

Akko

goly:

— És

vissza i

Jaschik Álmos

K

Ujság 1927. ápr. 24.

KÉPZŐMŰVÉSZET

** **Árumüvészeti kiállitás.** *Jaschik* Álmos, a kitünő müvész és épp olyan kiváló müvészeti pedagógus minálunk teljesen ujszerü kiállitást rendezett növendékeinek munkáiból az Iparmüvészeti Társulat kiállitóhelyiségében (VI, Andrássy-ut 69. „Régi Mücsarnok"). Az iparmüvészet különböző ágaiban foglalatoskodó növendékeket teljesen az üzleti iparmüvészet körében foglalkoztatta és csupa gyakorlati feladat elé állitotta. A fiatalok legtöbbje grafikus: velük üzleti cimkéket, képboritólapokat, levélpapirfejeket stb. terveztetett és rajzoltatott. Mindezeket a terveket a maguk eredeti rendeltetésének megfelelően mutatja be a kiállitás, vagyis a cimkéket palackokra, dobozfödelekre stb. ragasztva, a plakátterveket hirdetőoszlopra applikálva. Nagyon elmés és igen eredeti a különféle objektumoknak elrendezése is. Vitrinák helyett, melyekben a sokféle holmi egymás hatását szokta zavarni, igen izlésesen megtervezett igazi kirakatokban kerülnek a néző elé, még pedig rendeltetésük szerint csoportositva. Külön kirakatja van például a drogueria-, a füszer-, a papirosszakmának s bennük az ötletes és izléses ornamentummegoldásu diszitéssel ellátott különböző tárgyaknak. Tehetséges ötvös-, zománcozó- és keramikusnövendékei is vannak Jaschikéknak. Valóságos attrakciószámba mennek azután a növendékek panoptikum-szekrényszerüen bemutatott szinpadmegoldási és diszlettervei. Nem egyjükben meglepő formai és szinképzelet jeleit adják. Mindent összevéve, régen láttunk itthon ehhez a növendékbemutatóhoz fogható érdekes iparmüvészeti kiállitást. Jaschik Álmosnak, a mesternek kecsületére válnak növendékei. Neveiket igaztalanság lenne elhallgatni. Ime a névsorok:

anyagnak, munkának helyes időben és kellő mennyiségben való

mány derített fényt sok addig megoldhatatlan természettudo-
yi kérdésre. Így a fizika nagy körében a mechanikai és
rdságtani ismeretekre akarok e helyütt rámutatni; éppen-
általánosan ismert az elektrotechnikai kutatásnak fizikai
sunkra termékenyítő hatása, stb. A mérnöki szaktudo-
yok sok önálló ágazata fejlődött ki, amely mind alapos
nészettudományi felkészültséget feltételez, mint akár a ter-
zettudományok másik alkalmazása, az őstermelés tudomá-
s megalapozása.

A mérnök a természeti jelenségek megfigyelésénél éppen
, mint a természettudós, nem elégszik meg csupán a meg-
eréssel, hanem a jelenségek összefüggését, törvényszerű-
eit igyekszik leszürni; de míg a természettudomány inkább
udományért magáért kutat az igazság után, addig a tudo-
nyos felkészültségű *mérnök szeme előtt az emberi szükség-
k kielégítésére való hasznosítás szándéka lebeg*, ha néha
k tudat alatt is. A megismerést a mérnöknél mindig követi

Hoffer Klári, Kende Judit, Klár Klári, Kovács T.
Lauer Mária, Láng Rózsi, Lévay Ilona, Lőrinc
Magda, Mihalik Emma, Máday Margit, Nassel
Magda, Papp Hedvig, Poór Emma, Schwartz Ist
ván, Szántó Klári, Unger Margit, Wehrling Johan
Zoltán Aranka, Zsengery Rózsi. (*e. a.*)

Jaschik Álmos

JASCHIK ÁLMOS tanár tanítványai negyedszer fognak tavasszal az Iparművészeti Társulat kiállításán egy közös munkaprogramm eredményeivel a nyilvánosság elé lépni. Első ízben 1927-ben az «Áruművészeti kiállítás»-on korszerű kereskedelmi és könyvgrafikai terveket, 1928-ban, a karácsonyi kiállításon magyaros és újszerű karácsonyfatípusokat és karácsonyfa díszeket, 1929-ben, a farsangi kiállításon modern álarc és jelmezterveket mutattak be. Ezúttal a kiállítás témája: «A gyermek» és a készülő munkák — tervek és modellek — felölelik a grafikának, a könyvművészetnek, a játékiparnak, a szabó- és textiliparnak, a lakás és iskolaberendezésnek, továbbá a színpadművészetnek mindazon ágait, melyek a gyermek otthoni és iskolai életével vonatkozásban vannak.

Magyar Iparművészet
1930. 9. l.

FÖLHIVÁS

MŰVÉS

HAVI I

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPAR
IPARMŰVÉSZETI

A vallás- és közoktatásügyi m

PASTEIN

A nyugati nemzeteknek az ipar
nyében a gyüjtemények, az iskolai i
hathatós tényező szerepét játszszák az

A körülmény, hogy ezen folyóira
nyertek, továbbá azon körülmény, h
eddig a művészetek történetét kizá
inkább tért engednek a gyakorlatibb
a művészi iparra: mind ez félre nen

Jaschik Álmos

K

Az Ujság

** Jaschik Álmos tanitványai. Jaschik Álmos, a fantasztikus képzeletjárásu finom illusztrátor, pedagogusnak is kitünő mester. Mióta a fővárosi

SZERDA, 1924 DECEMBER 8

iparrajziskola tanári székét elhagyta, maga alapitott iskolát és benne igen eredményesen neveli müvészetre az ifjuságot. Munkájának eredményét most kiállitáson mutatja be, Bakács-téri mütermében. Tanitványai mind leányok. Legnagyobb részüket a rajz-ábécéjére is Jaschik tanitotta meg. A nyarat Esztergomban töltötte velők s a fiatalokkal ott a város régi épületeit, táji részeit festette meg, az arra alkalmasakat pedig ember modell után is dolgoztatta. Nem tudni, mivé és hová fejlődnek a fiatalok, de annyi bizonyos, hogy tehetségüket Jaschik máris szépen kibontotta. A haladottabb tanitványok között Fischer Margit már kész müvész, különösen érdekes festett porcellánjain, Benedek Kató, Fejér Magda, Gerő Nusi és Bródy Rózsi pedig értékes igéretek.

(e. a.)

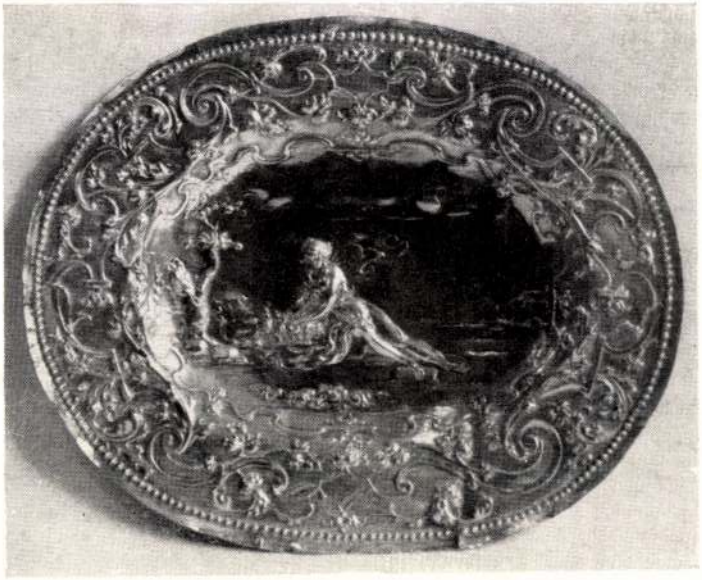

671.

Jaschik Álmos

(Magyar ujságrajzolóművészek kiállítása.) Nem régen a magyar karikatura fejlődését tekinthettük végig egy ügyes és mulatságos kiállításon, most pedig a Magyar Ujságrajzoló művészek vonulnak föl a Nemzeti Szalónban. Itt nemcsak a mosoly, a szellemes fintor hangját halljuk, hanem mind azt, amit az ujságok, folyóiratok lapjain, mint illusztráló művészet megjelenik. Sokszor tökéletlenül kerül ki a nyomdából a művész elképzelése és csak az eredeti rajz mutatja meg teljes valójában szerzőjének kvalitásait. Éppen ezért érdekes ez a kiállítás, mert itt a maguk igazságában állanak előttünk mindazok, akiknek az ujságokban megjelenő műveit jogos, vagy jogtalan kritikával szoktuk illetni. Itt látjuk, hogy mennyi komoly tehetség, zseniális kifejezőképesség lakozik bennük és hogy milyen széles a skálája egy-egy illusztrátornak. Külön gyüjteményt alkot a kiállításon az az anyag, amely a bécsi nemzetközi karikatura-kiállításon fog szerepelni. Ide tartoznak Dezső Aiajos, Kelen Imre és Vértes Marcel mellett híres karikaturái, a nemzetközi politikai világnak nagy színpadáról. Ezeket előzték meg Bánffy Miklós gróf régebbi szellemes vízfestményei a diplomácia és a magyar közélet alakjairól. Óriási a különbség stilus, szellem tekintetében Gedő Lajost hallatlanul jellemző gyermekkarikaturái és Jaschik Álmos fantasztikus meseillusztrációi, vagy Zádor István tárgyilagos hangú rajzai és Ruziczky György expresszionista látományai között, de kvalitás tekintetében éppúgy jelentősek, mint Barta Ernő, Erdey Viktor, Förstner Dénes, Haranghy Jenő, Markus Imre, Pérely Imre, Kertészffy Jánosné és Garay Ákos különböző technikáju rajzai.

Budapesti Hirlap 1931. dec. 20

16/B9

1600 J. öröst

sa öl szóló leszám

és kérem, hogy azt

re a felmentvényt

A leszámolásra

federetlen tulkiadás

get egyelőre sajátomb

ezt az örneget a Tom

felvett hitelkeret ből

niveskedjek.

Budapest 1937

Csatolva:

60 db. nyugtamellékle

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS!

A MAGYAR szellem fegyvereivel kell megvivnunk a harcot Magyarország feltámadásáért. Ezeket a békés fegyvereket senki sem csavarhatja ki kezünkből. Ezek a fegyverek életet, világosságot terjesztenek.

Valamennyi között legnagyobb Petőfi Sándor költészete. A magyar égnek ez a száguldó üstököse még most is árasztja távoli fényét az egész művelt világra. Nem halhat meg az a nép, melynek ilyen költője van.

JÁNOS VITÉZ, a huszonegyéves Petőfinek csodás frisseségü alkotása, egy gyönyörü és mély szimbolummal végződik. Az élet vizébe dobott virágszál helyén uj életre támadva jelenik meg az, akinek szive porából a virág kinőtt.

Ezt a szimbolumot szeretnők megeleveniteni. János Vitézt, a magyar fantáziának ezt az egyszerü és illatozó virágát dobjuk az élet vizébe. Olyan köntösben adjuk a magyarságnak s a világ kulturnépeinek kezébe, hogy mindenki, aki elfelejtette volna, ujra megtanulja becsülni és szeretni a magyar szellemet. A magyarság szivéből nőtt ez a költemény, hozzá kell járulnia a magyarság feltámasztásához.

Öt nyelven bocsájtjuk közre Petőfi halhatatlan remekét, mely nemcsak az örök élet, de az örök ifjuság vizében is megfürdött. A magyar eredeti mellett művészi, formai tekintetben is hü német, francia, angol és olasz forditásban adjuk ki egyszerre. Külső formája méltó lesz Petőfi nevéhez és a mü értékéhez. A János Vitéz ötnyelvü amatörkiadását JASCHIK ÁLMOS kitünő grafikusművészünknek nyolc, négyszinnyomásban sokszorositott illusztrációja ékesiti. Kiállitása minden tekintetben becsületére válik a jóhirnevü magyar grafikai iparnak.

Igy felfegyverkezve inditjuk János Vitézt uj hóditó utjára. Követni fogják ezen az uton Petőfi egyéb költeményei is, legszebb alkotásainak válogatott gyüjteménye, hasonló művészi formában, német, francia, angol és olasz kiadásban.

A János Vitéz magyar nyelven 400, német és angol nyelven 300—300, francia és olasz nyelven 250—250 számozott példányban jelenik meg. Ára egész börkötésben 1—25-ig 1000 korona, 26—50-ig 750 korona, a többi példányoké félbörkötésben 500 korona. A könyvbarátoknak ajánlatos már most biztositani maguk számára a kivánt példányokat. Kérjük tehát, közöljék velünk, hogy hány és milyen nyelvü példányra jegyeznek elő.

A könyv Biró Miklós nyomdai müintézetében készül és még ez év folyamán megjelenik.

Budapest, 1920. november havában.

MAGYAR STUDIO
V., Dorottya-u 8.

ELŐJEGYZÉSEKET ELFOGAD
A NEMZETI SZALON IRODÁJA

BIRÓ MIKLÓS IX., BÁDAY-UTCA 20

Jaschek Álmos

Jaschik Álmos

JASCHIKÉK FARSANGI KIÁLLITÁSA. Jaschikék alatt ezúttal nem magát a derék művészházaspárt értjük, hanem iparművészeti tanfolyamuk ifjúságát, jobbára tavaszukat élő leánykákat, kik nagy lelkesedéssel előkészítették és rendezték az első magyar farsangi kiállítást. Az Orsz. M. Iparművészeti Társulat kiállítási helyiségeinek legnagyobb termét foglalta el ez a maga nemében páratlan tárlat, mely farsangi vonatkozású plakátok gazdag sorozatát, eredeti álarcokat, ötletes jelmezterveket és több maquettet foglalt magában. Jobbára I. és II. éves növendékei Jaschik mesternek, ki csodálatos sugalló erővel osztja széleskörű tudását, sarkalja tanítványainak fantáziáját anélkül, hogy a maga egyéni stílusával befolyásolná őket. Különös frisseség, játszi humor, jókedv és az alkotás öröme nyilvánul a kiállított munkákon. A mult századvégi Ver Sacrum mozgalomra emlékeztető naiv, de artisztikus irány vagy törekvés éled fel a Jaschik-iskolában, mely biztató eredményeket ígér a jövőre. A kiállítást a közönség nagy érdeklődése mellett január hó 20-án nyitották meg és tartott 30-áig.

Magyar Iparművészet
1929. 25. l.

SMITH C. FRITHJOF. FÉRFI ARCKÉP.

Sport

Kolozsvári EAC — Debreceni EAC 8:3, (2:1), (5:1). Barátságos jégkorong mérkőzés a nagyerdei jégpályán. A kolozsváriak sokkal kultúráltabb játékot nyujtottak s ezért feltétlenül megérdemelték a győzelmet. — A DEAC a következő összeállításban játszotta le a mérkőzést: Aros — Szikszai, Radó — Bolgár, Borsos, Asztalos. Csere: Felföldi, Bodai, Münnich. A csapatton edzéshiány látszott s jóval lassúbb volt, mint ellenfele. Egyénileg Borsos a mezőny legjobb embere volt, de elég jól játszott Szikszai és Bolgár is. A mérkőzést dr Kölcsey Sándor polgármesterrel az élén szépszámú közönség nézte végig. A KEAC vasárnap még egy mérkőzést játszik Debrecenben. Ellenfele ugyancsak a DEAC csapata lesz.

A sportszövetségek szervezete. A „Budapesti Közlöny" közli a kultuszminiszter rendeletét a sportszövetségek szervezetének szabályozása tárgyában. A rendelet a sportszövetségek félévszázados önkéntes és öntevékeny munkásságát törvényesíti. — Eddig ugyanis a szövetségek a sporttársadalom elhatározásából alakultak meg és vállalták magukra a sportok feljesztésének fáradságos és sok áldozattal járó, de egyúttal világra szóló eredményeket produkáló munkáját. A rendelet értelmében a fennálló sportszövetségek működésüket csak a rendeletnek megfelelően folytathatják. Uj sportszövetséget pedig csak a kultuszminiszter létesíthet. A sportszövetségek irányítását és ellenőrzését az országos sportközpont végzi.

Igen nagy horderejű újítást tartalmaz a rendelet 2. paragrafusa, amely kimondja, hogy minden sportegyesületnek az illető sportágat irányító sportszövetség kötelékébe kell tartoznia. Versenyszerű sporttevékenységet csak a sportág szerint illetékes sportszövetség keretén belül lehet folytatni. A 2. paragrafus 3. bekezdése így hangzik: A sportszövetség tisztikarának, vagy más szervnek, vagy sportegyesületnek tagja nem lehet az, akit az 1941. évi 15. tc. 9. paragrafusa értelmében zsidónak kell tekinteni. Az olyan sportegyesületet, amely ennek a rendelkezésnek nem felel meg, fel kell oszlatni.

Háromtagú bizottság végzi a németek ellen a válogatást. A bizottság tagjai: dr Gidófalvy Pál, dr Fábián József és Molnár Ignác. Az egyetlen szövetségi kapitány kinevezése tehát most sem sikerült.

Szó volt arról, hogy a NAC Debrecenben vagy Budapesten rendezi az Elektromos elleni Magyar Kupa mérkőzését. Tárgyalások is folytak ebben az ügyben, azonban nem vezettek eredményre s most a NAC azt tervezi, hogy mégis Nagyváradon, a leventék pályáján rendezi meg a mérkőzést.

A DVSC vasárnap a Stadionban kétkapus edzéssel készül a február 8-iki, Szolnok elleni mérkőzésre. Az edzésen az első csapat játékosai vívnak harcot a második csapat tagjaival.

Leventesport. Február 1-én Diósgyőrben leventebirkozó csapatbajnokságon Debrecen várost a következő leventék képviselik: Pehelysúlyban Barabás László és Szabó Zoltán leventék, könnyűsúlyban Sipos László levente, váltósúlyban Kiss László és Győrfalvi Gyula leventék, félnehézsúlyban Nagy Károly levente, nehézsúlyban Németi Gyula levente. A versenyen igen nagy eséllyel indul a debreceni leventecsapat, a csapatbajnokságot minden bizonnyal megnyerik, hacsak valami sérülés nem fogja megakadályozni a leventéket az eredmény elérésében.

Színház, művészet

Beleznai Unger István 20 éves jubileuma

Húsz esztendővel ezelőtt, 1922. február 2-án színészt avatott a Csokonai-színház. Nyurga, kellemes baritonhangú, rokonszenvesen úri, kiérezhetően intelligens fiatal bonvivan, Beleznai-Unger István lépett először a színpadra — egyenesen a színiiskolából — Ralph Benatzky „Yu-Shi" című operettjében.

Csak kevesen értek meg olyan rövid idő alatt és annyira megérdemelten olyan szép sikereket, mint B. Unger István, hiszen már első éves színész korában egyik vezető tagja volt a Csokonai-színház akkori nagy társulatának, a második esztendőben pedig már főrendező is. Kilenc évig játszott és rendezett a Csokonai-színházban, sokat és sokfélét: operettbonvivanoktól súlyos drámai szerepekig s mindenütt megmutatkozott emberábrázoló tudása, átlagon felüli értelmességű felfogása, játékeszközeinek választékossága, rendezőként pedig dús képzelőereje és nagy fegyelmező készsége. Amíg távol volt Debrecentől, az akkor még megszállott felvidéki nagy társulatoknál teljesítette a magyar színész nemzeti missziót jelentő hivatását, majd ismét visszakerült oda, ahol kezdte: a Kardoss-társulat főrendezőjének, — közben pedig rendezője volt a budapesti Király-színháznak is. Most pedig már három esztendeje színigazgató s nyomban hozzá lehet tenni: a legsikeresebb vidéki színigazgató, akiről köztudomású, hogy úgy műsorának összeállításában, mint társulatával és előadásainak a vidéki színvonalat meghaladó precizitásával vezet a vidéki színházak élén.

B. Unger Istvánt Debrecen, a különben nehezen felmelegedő város egészen a magáénak tekinti, nemcsak művészi, hanem emberi értékességénél fogva is s így húsz éves jubileumát azzal a melegséggel üli meg, ami a közeli hozzátartozót megilleti, azzal a kívánsággal is, hogy nagyon szívesen látná B. Unger Istvánt az önállóságát ismét visszanyert Csokonai-színház élén is.

A jubileumi esten, február 2-ikán a „Víg özvegy" kerül színre, B. Unger István új rendezésében. Ő játssza Danilót, Glavari Hanna Neményi Lili lesz, Rosillon dr Sikolya István és a legkisebb szerepeket is a társulat elsőrendű tagjai vállalták. Az előadást megelőzően a nyitt színpadon folyik le az üdvözlés.

A díszelőadásra számosan érkeznek Budapestről és a vidékről is, így többek között a Csokonai-színház eredeti operettújdonságának szerzői, Eisemann Mihály és ifj. Ambrózy Ágoston és Bubik Árpád igazgató is bejelentették érkezésüket. Előadás után B. Unger István tisztelői és barátai az Arany Bika Bocskay-termében gyülnek össze társasvacsorára.

„Kóró és kismadár"

Jaschik Almos a rajzos filmről

Amikor az első rajzos film Budapestre érkezett, a közönség dédelgetni kezdte a film hősét, a Miki egeret. Az ötlet bevált, komoly felnőttek, egyetemi tanárok, tudósok és művészek kacagták végig Miki egér kedélyes hancurozásait és amíg Walt Disney új ötleteken törte a fejét, Jaschik Almos, ez a játékos kedélyű, de minden ecsetmozdulatában komoly művész, feltalálta a színes trükkfilm titkát.

— Mert Amerika — mondja a kiváló festőművész — ködbe burkolta a rajzfilm születését, legendákat talált ki, azt hazudta, hogy 800 festőművész, 200 operatőr két évig dolgozik egy-egy rajzfilmen. Az egész csak koholmány volt, kísérlet arra, hogy Európát elhesegesse a trükkfilm készítésének gondolatától. Az amerikai reklám azt akarta elhitetni az európai filmtőkésekkel, hogy az európai pénz nem birja ki azt az erőpróbát, mely a rajzfilm készítésével jár. — Igenis kibirja — ellenkezik Jaschik Almos —, csak nem szabad elhinni, amit eddig hirdettek a rajzfilmről. Először is az a helyzet, hogy Amerikában bábokkal játszák le a rajzfilmeket, aztán a beállított jeleneteket színesen fényképezik.

Jaschik Almos minden képet külön rajzol meg. A grafikusnak, aki eddig állórajzokat készített, nehéz volt mozgó figurákat rajzolnia, ezerféle mozdulati helyzetben. Egész nyáron például a madár különböző mozdulatait figyelte, tanulmányozta, többszáz ceruzavázlatot készített, kitapasztalta a madár anatómiáját. Az első rajzfilm ugyanis a „Kóró és kismadár" című népmesét dolgozta fel. A mesét, melyet Arany László irt le a nép ajkáról, mindenki ismeri.

A kismadár megkéri a kórót, hogy ringassa, a kóró horkolni kezd, hogy bizony ő nem ringatja senki madarát. Erre a madár megkéri a kecskét, legelje le a kórót, a kecske nem engedelmeskedik; a kismadár a farkóhoz megy, megkéri, hogy verje el a kecskét, az sem áll kötélnek; megkéri a szút, rágja meg a farkót, az is füle mellett engedi el a kérést. Végül a kismadár mégiscsak eléri célját, mert a szú megrágja a farkót, a farkó elveri a kecskét, a kecske megrémíti a kórót, a kóró elringatja a madarat.

Pompás filmtéma. Esemény eseményt kerget — megirigyelhetné akármelyik Nóti Károly. A művész műtermében kép kép hátán fekszik, az egyiken a kóró nagyot ásít, a másikon vigyorog a szú, a harmadikon erélyesen felhúzza szemöldökét a farkó, a kecske cinikusan nevet és nagyot harap a zöld fűbe, a kismadár szomorú-dacos arccal repül tároló-tára, házról-házra, az emberek ismert „csakazértis" érzése kergeti: csakazértis a kórón alszik.

Mennyi-mennyi kép! Már többszáz rajz készült el, ezekből tevődik össze majd az az első 12 méteres szalag, melyet már csak össze kell állitani, az úgynevezett „kötőrajzokat" kell elkésziteni és filmre lehet venni az egymás után elvonuló képeket. Jaschik Almos körülbelül 40 képből csinál egy méter filmet, tehát ha egy egész estét kitöltő — 2200—2500 méteres — filmet akarna készíteni, 80—90.000 képet kellene rajzolnia. Szivesen vállalja a munkát, nem tartja robotnak és mindegyik képet gondosan, művészi becsülettel készit el. Művészi árut gyártani nem lehet, a magyar mesét amerikai stilusban feldolgozni nem szabad. Az első film csak 15 percig tartó rövid film lesz, ehhez is majdnem 9000 különböző rajz szükséges. Jaschik Almos siet, gyorsan be akarja fejezni az első magyar rajzfilmet, igazolásképen, hogy mi is meg tudjuk csinálni . . .

Miki egérnek alkonyodik . . .

BARÁTH FERENC

METEOR MOZGÓ
MA 3—5—7—9 órakor utoljára!
A filmek filmje! Frank Capra!
Igy élni jó!
Holnap 5—7—9 órakor utoljára!
Közbelép a feleségem
Irene Dunne — Cary Grant.
Keddtől: ROSE-MARIE!

Erna Sack a Zenekedvelők február 15.-i bérleti koncertjén

A mai rendkivül nehéz viszonyok között sikerült a Zenekedvelők Köre vezetőségének újból világhírességet szerződtetni legközelebbi bérleti estjére.

Erna Sack, a legcsodálatosabb hangú énekesnő: virtuóz könnyedséggel énekli azokat a legmagasabb hangokat is, amelyekről a hallgató azt hinné, hogy annak kiéneklése már lehetetlen. De nemcsak a legmagasabb hangok művésze. Hangjának rendkívül gazdag és változatos kifejezési készsége és ereje, melegsége, hajlékonysága valósággal elbüvöli a hallgatót. Ezért ő ma a legfelkapottabb európai énekesnő, akiért a hangversenyvállalatok valósággal versengenek. Vidéken egyáltalán nem szokott fellépni. A Zenekedvelők Köre vezetőségének sikerült először megnyerni a művésznőt arra, hogy vidékre: városunkba jöjjön.

Ezúton is kéri a Kör t. bérlőit, hogy amennyiben a Telmányi február 13-i bérleten kívüli estje iránt érdeklődnek, szíveskedjenek ezt a Harmathy-könyvkereskedésnek február 4-ig bejelenteni, mert csak megfelelő számú érdeklődő esetén tudja a Kör biztositani a Telmányi fellépését.

—~—

Mozart zenekari est a debreceni zeneiskolában

A Városi Zeneiskola zenekara tanárainak közreműködésével február 19-én este 8 órakor az intézet hangversenytermében rendezi meg a december hóról elhalasztott jubiláris Mozart zenekari estjét. Műsoron a g-moll szimfónia, Szerenád, Figaro-nyitány szerepel. Bevezetésül dr. Gulyás Pál ez alkalomra irt „Mozart idézése" c. költeményét adja elő. Az est külön érdekessége lesz a kivételes tehetségű 8 éves Vásáry Tamás szereplése, aki Mozart egyik zongoraversenyét adja elő zenekarkísérettel. Vezényel: dr. Baranyi János.

Műsor, amely egyúttal belépőjegyül szolgál, 1.— pengő (5 első sor számozott ülőhely) és 60 filléres árban a Zeneiskola titkári hivatalában váltható naponta 9—1-ig és délután 3—6-ig.

—~—

— **Clementis Klára zongoraestje.** Kitűnő diszpozícióban játszotta végig élvezetesen összeállított műsorát Clementis Klára. Bach súlyos feladatot jelentő C-dur tokkáta és fuga orgonaművét Busoni átiratában szólaltatta meg. A mű hatalmas építkezése, formai monumentalitása jól érvényesült a gondos előadásban. Chopin H-moll szonátája romantikus lendületével ragadott meg. A romantikus irodalom különben is közel áll Clementis Klárához, zongorahangjának érdekes szépsége izgató hanghatásokat eredményez. A műsor Schumann, Brahms-művek mellett néhány modern francia zongoradarabot is tartalmazott. Különösen Debussy „Kertek az esőben" című pasztellképének leheletiínom előadását értékeljük.

—~—

A CSOKONAI-SZINHÁZ MÜSORA

VASÁRNAP délután: **Csak egy asszony van a világon.** Operett. — Este: **Csak egy asszony van a világon.** Operett.

HÉTFŐ délután: **Éjfélkor várom!** Operett — Este: **Víg özvegy.** Operett. **Beleznai Unger István 20 éves színészi jubileuma.**

A SZINHÁZI IRODA HIREI

Vasárnap délután és este a mulatságos, szórakoztató operett, a *„Csak egy asszony van a világon"* kerül színre.

Hétfőn délután a Csokonai - színház nagysikerű eredeti *Eisemann - Ambrózy* operettje, az *„Éjfélkor várom!"* megy a szerzők jelenlétében.

Hétfőn este Beleznai Unger István húsz éves színészi jubileumán a *„Víg özvegy"* kerül színre díszelőadásban. Danilo: *B. Unger István*, Glavari Hanna: *Neményi Lili*, Rosillon: *dr Sikolya István.*

Kedden a „Csak egy asszony van a világon" vidám operettújdonság megy B és szabadbérletben.

Közgazdaság

Rövidesen életbeléptetik a kishaszonbérleti törvényt

Ismeretes, hogy a kishaszonbérletek alakításáról, és az egyéb földbirtokpolitikai intézkedésekről szóló 1940. évi IV. törvénycikk kihirdetésekor nem lépett teljes egészében hatályba, hanem a törvény egyes intézkedéseit részletenként rendeleti úton léptetik életbe. Ilyen volt például a múlt évben **a házhelyjuttatásról szóló intézkedésnek rendeleti hatálybaléptetése,** amely egyúttal szabályozta a végrehajtás részleteit is. A törvénynek a legfontosabb része, amely épen a **kishaszonbérletek** juttatását szabályozza és záros határidőn belül bejelentési kötelezettség alá vonja a nagyobb bérleteket, **még nincs érvényben.** A bejelentési kötelezettségnek az a célja, hogy a kormány a nagyobb haszonbérleteket részben, vagy egészben igénybevehesse földbirtokpolitikai célokra, tehát kishaszonbérletek alakítására.

A Tiszántúl értesülése szerint a **a kishaszonbérletek juttatását szabályozó részét a kormány a közeljövőben szándékszik életbeléptetni.** Az erre vonatkozó végrehajtási utasítás most van előkészítés alatt. Jól tájékozott helyen az a meggyőződés, hogy a törvényben körvonalozott nagyobb haszonbérletek bejelentésére már a most következő gazdasági évben sor kerül és így meg fog indulni egyesek igénybevétele és kishaszonbérletekké való alakítása.

Ujra szabályozták a közellátási kormánybiztosok hatáskörét

A közellátásügyi miniszter a közellátási igazgatás megszervezésével kapcsolatban újra szabályozta a közellátási biztosok hatáskörét. Ismeretes, hogy a közellátás vidéki megszervezésével kapcsolatosan felállították a közellátási felügyelőségeket, amelyek a törvényhatóságok székhelyein működnek. A felügyelőségek megszervezése után sor került arra, hogy újra szabályozzák a közellátási kormánybiztosok hatáskörét is és erről a kormány 620—1942. M. E. számú rendelete intézkedik.

A rendelet értelmében **a közellátás vidéki szervezetében is teljesen különválik a végrehajtás az irányítástól és az ellenőrzéstől.** Az irányítás és ellenőrzés továbbra is a kormánybiztosok feladata, míg a közellátással kapcsolatos feladatok végrehajtásába szükségesnek mutatkozik **a helyi közigazgatásnak az eddiginél nagyobb mértékben való igénybevétele.** A most hatálybalépett rendelet tehát úgy intézkedik, hogy az áruk elosztása és igénylése, a lisztfeldolgozó üzemek részére kiutalható kenyér- és lisztszükséglet megállapítása a kenyér sütésénél, a burgonya keverési arányának a törvényhatósági területre szóló megállapítása, a kukoricaliszt fejadag megállapítása, stb. a törvényhatóságok első tisztviselőjének feladata lesz.

Mi ujság a budapesti élelmiszernagyvásártelepen?

Budapesti jelentés szerint 1942 január hó 23-tól január hó 29-ig az élő- és vágottbaromfi, valamint a tojáspiacon továbbra is változatlanul a hivatalosan megállapított legmagasabb árak voltak érvényben. — A zöldség- és főzelékfélék piacán a kelkáposzta ára 5, a tisztított karfiol ára pedig 50 fillérrel emelkedett: viszont a kalarábé 6, a melegágyi feles saláta ára pedig 30 fillérrel csökkent. A többi árucikknél az árhullámzás a 4 fillért nem haladta meg. — A gyümölcspiacon a narancs ára 10—20, a mandarin ára pedig 20 fillérrel emelkedett: viszont a külföldi gesztenye ára 20 fillérrel csökkent kilónkint.

Magyar Gazdaközpont alakult. A szabadtársuláson alapuló országos agrártestületek és agrárszövetkezetek „magyar gazdaközpont" névvel munkaközösségbe tömörültek, **hogy az eredményes mezőgazdasági termelés érdekében** megteremtsék az együttműködést, egységes gazdaközvéleményt alakítsanak ki, a munkaköröket kölcsönösen elhatárolják, biztosítsák a nemzet érdekeit szolgáló nyugodt munkát és egységesen állhassanak az illetékesekkel szemben. A gazdaközpont tagjai a Faluszövetség, az OMGE, a Futura, a Hangya, a Gazdák biztosító szövetkezete, a Mezőgazdák szövetkezete, az OKH és az OMTK.

Gazdasági kis hírek

A **fogolyállományt** megsemmisítéssel fenyegeti a nagy hideg. Ezért a hatóságok felhívják a figyelmet a foglyok befogadására, kamrázására és etetésére. Köles, muhar, répa és aprószemű kukorica a kedvelt cledelük.

Finnországban változatlanul hat kilogramm kenyeret kap mindenki havonta. De ha valaki lisztet, zabpelyhet, tésztát vagy sört kíván vásárolni, a kenyéradag megfelelően csökken. A januári kávéadag negyedkilogramm. Nem változott a burgonyaliszt és a tea adagja, a tejadag is napi egydeciliter maradt. A zsíradagot azonban 300 grammra fölemelték, ami fele most már a novemberi adagnak.

Az **Erdélyrészi Gazdasági Tanács** a napokban tartott ülésén foglalkozott azzal a tervvel, hogy hogyan lehetne az északerdélyi földgázt a jövőben fűtésre felhasználni. Kolozsvár évi tüzifafogyasztása 20—25.000 vagonra tehető. Földgázvezetékek lefektetése esetén ennek a tűzifamennyiségnek túlnyomó része felszabadul, s át lehet adni a fában szegény alföldi városok részére.

ÜZENETEK

Asztalos Mihályné, Mátészalka. A régi diónak könnyen visszaadhatjuk az eredeti friss ízét, ha beáztatjuk 48 órán át langyos tehéntejbe, majd száraz, szellős helyen kiszárítjuk. Ugyancsak jó eredményt lehet elérni akkor is, ha a diókat 4—5 napon át egy cserépfazékba zárjuk. Hogy pedig a régi diónak avas ízét megszüntessük, a következőképen járjunk el: a diót egy kádba helyezzük, majd forró sósvizet öntünk rá, majd leszűrjük és megszárítjuk. Az így felfrissített diónak teljesen az új dióhoz hasonló íze lesz.

Kiss Miklós, Szentes. A Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara szakiskolájában 30 kertmunkástanulót képez ki ingyen. Az iskola két esztendeig tart. A növendékek teljes ellátáson kívül havonta 8 pengő zsebpénzt is kapnak. Ágyneműt az iskola ad. 17—18 éves tanulók pályázhatnak, akik legalább négy elemit végeztek. A felvételi kérvényt legkésőbb február 15-ig kell beadni a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamarához Kecskemétre.

Országos vásárok

Hétfőn, február 2-án: Balmazujváros, Perecsény, Halmi. — **Kedden, február 3-án:** Alsópáty, Nagyecsed, Sárköz, Nagykanizsa, Sárvár. — **Szerdán, február 4-én:** Kállósemjén, Vésztő, Kaposvár, Kiskunhalas, Nagykapos, Baranyavár. — **Csütörtökön, február 5-én:** Berettyóújfalu, Kiskunhalas, Önod, Ipolyhidvég, Révkolostor, Turterebes. — **Pénteken, február 6-án:** Csatár, Felsőbalog. — **Vasárnap, február 8-án:** Hajdúdorog, Erdő.

Gazdasági tanácsadó

Istállótrágya pótlása

Városi kertészek, de még faluhelyen sok kerttulajdonos nem tud, vagy nehezen tud istállótrágyához jutni. Ezért gondoskodni kell valahogyan annak pótlásáról. Legmegfelelőbb erre a célra összel az egész kertet felásni, hogy a téli és koratavaszi nedvességet megmentsük növényeink számára. A téli fagyok ezt a darabosan ásott földet beérlelik, a hantok széjjelfagynak, könnyen szétomlanak. A mélyásás is elősegíti a trágyapótlást. A könnyű talajok zöldtrágyázása is elősegíti a trágyapótlást. A könnyű talajok zöldtrágyázása is pótolja részben az istállótrágyát. A zöldtrágya pótolja a humuszt is, a talajt kötöttebbé teszi, a vízfelvevőképességet emeli, sőt szerves tápanyagot is juttat a talajnak. A komposztelep kibővítése nagy segítség az istállótrágya pótlásában. Itt felhasználhatunk minden kerti hulladékot. A konyhából kikerülő hulladék szemét, fahamu, kőszénhamu mind olyan anyag, amit csak a komposztelepen tudunk értékesíteni. Csak arra vigyázzunk, hogy a komposztelepre hordott gyomok ne tartalmazzanak érett magvakat, mert ezzel csak elgyomosítanánk a komposztelepet, de kertet is.

A kenyériejadag felemelését kérte az az Erdélyi Gazdasági Tanács a famunkások több csoportja részére: így a gzmfatermelők, döntő, csusztató, máglyázó, eregető stb. munkások számára.

Öngyujtójavítás!
Frick Imre, Simonffy-u. 1

APRÓHIRDETÉSEK

ALKALMAZÁS

RIKKANCSOKAT magas díjazással felveszünk. Jelentkezni lehet a Tiszántúl" kiadóhivatalában.

LAPKIHORDÓKAT felvesz a kiadóhivatal. 89

Intellígens, csinos leányt, aki a francia munkavezetésben kitűnő szaktudással rendelkezik, — elsőrendű angol és francia munkára leányokat, férfi segédet és egy fiút tanulónak felvesz Papp nőidivatszalon, Szent Anna-u. 10—12. Városi bérpalota. 101

Tanulólányokat felvesz a Kováts-szalon, Széchenyi-utca 6., keresztépület.

Keresek fiatal, ügyes szobalányt jó bizonyítvánnyal. Miklós-utca 6.

Nagy gyakorlattal rendelkező laphajtogatókat felvesz a kiadóhivatal. Jelentkezés reggel 9—10 között. 55

Gyári munkásnőt azonnalra alkalmazok. Horváth Ferenc műszaki üzeme, Domb-u. 20. Jelentkezés vasárnap délelőtt 9 órától. 102

Üzletszerző urakat és hölgyeket keresünk. Jelentkezés személyesen vagy írásban „Havi 200—300" jeligére a kiadóban.

INGATLAN

Bakóczy László

ingatlanforgalmi irodája Werbőczy u. 8., járásbíróság mellett. Telefon 28-26. Saját ház.

Nagyállomáshoz közel többlakásos, jövedelmező ház, nagy telekkel, gyümölcsössel, tizennyolcezerért.

Csapókert elején kétszobás, konyhás beköltözhető lakással, 400 öl termő gyümölcsössel elköltözés miatt tizenháromezerért.

Homokkertben kétszobás családi ház, azonnal elfoglalható, príma téglaépület, kilencezerért.

Hadházi Zsigmond-telepen adómentes, jövedelmező üzletes ház vendéglői joggal, nyolcezerért.

Homokkertben kétszobás családi ház, még tizenöt évbg adómentes, 300 öl telekkel, gyümölcsös az egész, nyolcezerért.

Nyilastelepen többrendbeli lakással, 300 öl telekkel, termő gyümölcsössel, ötezerért.

Eladó földek:

Ondód erülső szélén, a Látókép állomás közelében 4, 5 és 6 holdas legkitűnőbb fekete föld.

Ujvárosi kövesút baloldalán, Látókép állomásnál 15 hold príma fekete föld jó tanyával, sürgősen.

Eladó szőlő:

Bocskai-kertben 2400 öl remek szőlő és gyümölcsös háromszobás, fürdőszobás lakással, mindennemű felszereléssel, húszezerért.

INGÓSÁG

Keltetőgépek, műanya jókarban, megbízásból eladók. Poroszlay-út 87. 86

LAKÁS

2 utcai bútorozott szoba fürdőszobával kiadó. Széchényi-u. 12. 100

Máramarosvidéki gazdasági almát pengő 1.20, fajalmát pengő 1.60-tól 2-ig brutto 15, vagy 20 kilós ládákban, téli csomagolásban szállít ab posta Bidner S. Máramarossziget, postafiók 45. 98

Kétszobás, összkomfortos, központban lévő, rendkívül olcsó bérű lakásomat elcserélném nagyobb lakással Gaál, Dégenfeld-tér 4. Telefon: 12—99. 78

Bútorozott szoba Miklós-utca 10 2-ágyas tiszta, rendes fiatalembernek kiadó. 97

Két-háromszobás, mellékhelyiséges lakást keres 2 magányos nyugdíjas özvegy úriasszony belvárosban május 1-re. Címet kiadóba kérek „Pontosra". 99

RÁDIÓ, HANGSZER

Rádió 2+1 csöves, nagy teljesítményű, olcsón eladó. Miklós-u. 8., balra 4-ik ajtó. 3238

KERESLET

Száraz fűrészport nagyobb tételben megvételre keresünk. Nyomda, Piac-u. 49. Telefon: 20—18.

Wertheim-kasszát, kisebb méretűt keresünk megvételre. Cím a kiadóban. 2730

MAGÁNNYOMOZÓ IRODÁK

Jánossy magánnyomozó, Virág utca 21. Telefon: 23-78. Több évtizedes gyakorlattal megfigyelést és nyomozást bizalmasan és előnyösen vállal. 3005

AJÁNLAT

Cippzárakat, varrógépeket, gramofonokat, segédmotorokat, kerékpárokat szakszerűen javít, kölcsönöz, elad, cserél Király, Royal-épület.

Cippzárakat hócipőhöz, hócsizmához, varrógépeket, gramofonokat szakszerűen javít Király, Royal-épület. 30

Nem varrva, hanem kötve csinálunk 2 pár rongyos férfizokniból újat. Gyermekharisnyát megnagyítjuk, szárát meghosszabbítjuk. Csapó 18. 103

Villanyszerelési vállalat Miklós-u. 8., keresztépület Felelősség mellett vállal villanyszerelést.

KÜLÖNFÉLE

Szappannak való zsírt szappanra becserél Pál János szappanosmester, Kölcsey utca 8. 24

Ócska nyakkendőit szakszerűen javítom fillérekért Timár-u. 13., III. ajtó. 54

Kiadja: a **Debreceni Református Lapkiadó Társaság.** Felelős szerkesztő és kiadó: **Kovács József.** Nyomatott **Nagy Károly** Grafikai Müintézete körforgógépén. **Debrecen, Ferenc József út 49. sz.**

Jaschik Álmos. grafikusai

— **Jaschik-tanitványok kiállitása.** Az iparmüvészet nagy hete kapcsán *Jaschik* Álmos grafikustanitványai is bemutatkoznak. A nyolc fiatal növendék büszke lehet mesterére, *Jaschik* Álmos viszont reájuk. Technikai felkészültségben, müvészi elmélyedésben és stilusérzékben valamennyien, de különösen *Szántó* Klári, messze kiválnak az átlagból és friss tehetségük a legszebb jövőt igéri. A kiállitást az Iparmüvészeti Társulat Andrássy-ut 69. szám alatti helyiségében rendezték meg.

N. U. 931. X. 18.

Fényképkiállitás az Iparmüvészeti Muzeumban

Ma délelőtt nagyszámu és előkelő közönség jelenlétében nyilt meg az iparmüvészeti muzeumban az a fényképkiállitás, amelynek kereteben Rozgonyi Dezső udvari fényképész bemutatja 25 évi munkásságának eredményét. Végigszemlélve a mintegy 200 fényképből álló kiállitást, megállapitható, hogy Rozgonyi mester mesterségét müvészetig tökéletesitette.

Ennek az állitásnak alapjául szolgálnak a kiváló fényképésznek azok a képei, amelyek a legujabb eljárás szerint bromolajátnyomattal készülnek. Szinte hihetetlennek hangzik, hogy nagyrészük rajzpapirra van előállitva s csak figyelmesebb szemlélet után vesszük észre, hogy csupán fényképek ezek és nem müvészi festmények, rajzok vagy metszetek. Tónusukban lágy, fényhatásokban gazdag és szinte plasztikus képek, amelyek hiven tükrözik vissza a modell, illetve a fényképészetnek lelkületét.

Rozgonyi képei azt bizonyitják, hogy az igazán jó fényképésznek embersmerőnek kell lenni, aki az első pillanatban felismeri az illető egyéniségét s azt a beállitás és a tehnikai rész legtökéletesebb eszközeivel fejezi ki. Itt gyermekarcok mosolyognak, amott nő fejek és aktok, odább hirneves emberek, müvészek, tudósok arcképei tekintenek reánk a megszólalásig hüen s szinte kilépve üvegezett keretükből. Külön ki kell emelni a főhercegi családról készitett fényképsorozatot, amelynél jobb képeket ezideig nem lehetett látni a főhercegi család tagjairól. A kiállitáson megjelent Auguszta főhercegasszonyt és családját Kertész K. Róbert kultuszállamtitkár, a müvészeti osztály vezetője és Végh Gyula, az iparmüvészeti muzeum főigazgatója fogadta nagyszámu és előkelő közönség jelenlétében. A királyi fenségek nagy érdeklődéssel tekintették meg a kiállitás anyagát s egy-egy képnél, mely különösen megnyerte tetszésüket, hosszasabban időztek és adtak kifejezést tetszésüknek. A közönség a királyi fenségek távozása után is sokáig időzött e kiállitási termekben, gyönyörködve a képek gazdag sorozatában, melytől szinte nehéz szivvel váltak meg. A kiállitást a verniszázs alkalmából társadalmi életünk kiválóságai közül Astuto hercegnő családjával, Nádossy Imre országos főkapitány, Unger Béla kerületi előljáró, Posta Sándor világbajnok teleségével. Zichy gróf, Fechtinger báró és neje, Küry Klára stb. tekintették meg.

(p. i.)

Mielőtt
SZŐNYEGEKET részletfizetésre
vásárol, forduljon bizalommal a 30 év óta fenálló
Terézvárosi szőnyegraktárhoz
Király-utca 32. földszint ajtó 2 alá. Cégtulajdonos: Qu t Lipót, ahol éves lakással biró uricsaládok hathavi részletre olcsón vásárolhatnak vászon, szövet, paplan és matracokat is.

Télikabátok öltönyök, mérték után Angliából behozott szöveteinkből elsőrendü kivitelben készpénzárban kedvező részletre is. **Kerekes és Vajna** uri ruhaterme, Erzsébet-körut 22. I. emelet

* **Hangversenyek.** Az elmult hét hangversenyei közül a Budapesti Ének- és Zenekar Egyesület hangversenyét kell kiemelnünk, amelyen *Lichtenberg* Emil karnagy vezetése alatt Mendelssohn Paulus oratoriuma volt müsoron. A szólórészeket *Kármán* Gizi, *Havas* Gyöngyi, Groenen I., Győry Pál és Gábor énekelték. Az összevágó előadásnak megérdemelt szép sikere volt. — Melles-Zsámboki második kvartett-délutánján Haydn D-dur, Beethoven cisz-moll negyesét és *Kabos* Ilonka közremüködésével a Brahms zongoraötöst játszották. A kitünő együttes, mely mind tehnikailag, mind kicsiszolt összjáték tekintetében magas szinvonalu munkát végzett, a legjobb uton van, hogy vezető pozíciót foglaljou el müvészi életünkben. — A Székesfővárosi Zenekar, ez az egyre jobban fejlődő fiatal zenekar legutóbbi hangversenyét magas szinvonalu magánszámok élénkitették. Sz. *Mihó* Ida az Adam-Mozart Bravurváriációkat énekelte a mü ciméhez méltón. Mind az ő énekét, mind pedig *Szabó* Margit hegedümüvésznő élvezetes hegedüjátékát szivből tapsolták. — *Eisner* Bruno zongoraestjének a Hindemith szvit volt legnagyobb érdekessége, egyébként szolid készültségén kivül semmi különösebbet nem állapithattunk meg róla. — *Országh* Tivadar hegedümüvész, a székesfehérvári zeneiskola kitünő igazgatója komoly müsorával, magával ragadó müvészi temperamentumával nyerte meg közönsége tetszését. Remélhetőleg gyakrabban találkozunk vele ezentul hangversenyeinken. Külön kiemeljük *Laurisin* Miklós pompás muzsikális zongorakiséretét. — *Manovarda* Joseph a bécsi Operaház müvésze dalestét rendezett. A szinpadi éneklésben megkeményedett organumának idegen terület a dal, előadása is nélkülözte a kellő melegséget. Estjén *Szmatana* Erzsi zongoramüvésznő müködött közre, a Beethoven variációkkal és két Chopin-valcerrel. Kiváló készültségü, erős ritmusu, elmélyedő játékának szép sikere volt. — *Balázs* Árpád második nótaestje méltón csatlakozott az előzőkhöz, sem lelkesedésben, sem virágokban nem maradt mögöttük. — *Vas* Klára Bach-áriákból, Schubert, Mozart, *Hubay*, *Marx* és *Strauss* dalokból összeállitott programot énekelt végig a Zenemüvészeti Főiskola nagytermében, tavalyi estjével összehasonlitva tehnikailag jelentékeny előhaladással, előadásában sok finomsággal. — *Molnár* Imre a MOVE idei hangversenysorozatát nyitotta meg önálló magyar dalesttel, melynek müsorán Szendy, Csiky, *Losonczi* Dezső, *Tarnay*, *Butlykay* és *Árokháty* dalai, *Kern* Aurél, *Hodula* István és *Demény* Dezső régi magyar dal- és népdalátiratai szerepeltek nagy tetszés kiséretében. — *Ivogün* Mária fellépte szenzációs volt. Ma ő egyik legkiválóbb *müvésznője* a koloraturéneknek. Abból a nagy iskolából való, melyhez valamikor a Sembrich Marcellák és Lindh Jennyk tartoztak. Az eszményi énektudás a legbensőségesebb kifejezéssel, melegséggel egyesül előadásában Mozart tökéletes tolmácsolója, de egy fuvola könnyedségével peregnek ajkáról minden más stilus és más szerző fiorituri. Annak a korszaknak a müvészete csillog énekében, mikor instrumentális hatások sorozata volt a vokális szólam, de élt és lüktetett benne a vox humana lelke és melege. — *Véghelyné Deáky* Flóra Liszt-estét rendezett. Csillogó és mégis komoly tehnikájának, erős ellentétekkel ható előadásának rendkivül megfelel Liszt zongorastilusának szinpompája. Monumentális változatosságban vonult el előttünk a h-moll szonáta, a Venezia e Napoli, a két Paganini-etüd, két rapszódia és végül a Don Juan-fantázia két zongorára való átirata, mely ebben a formában először szerepelt nálunk koncertteremben. Hatalmas feladatot tüzött maga elé a müvésznő. A feladat tényes megoldását viharos tapsokkal jutalmazta az estén összegyült előkelő, lelkes közönség. A Don Juan-fantázia második szólamát *Honti* József játszotta.

* **Rózsavölgyi hangversenyei:**
Zsolt Nándor a Budapesti Filharmóniai Társaság zenekarát vezényli hétfőn, december 7-én (Z., fél 9 órakor). Müsor: Duprè Cortege et Litanie, Antalffy-Zsiross Dezső orgonamüvész, Csajkovszky: V. szimfónia, Strauss Richárd: Halál és megdicsőülés, Weber: Freischütz-nyitány.
A Budai Dalárda december 8-iki zenekari estjére csak tizezerkoronás kistermi jegyek kaphatók.
Fráter Loránd nótaestje december 11-én.
S. Schmidt Böske—Hódossy—Hoffmann-trióest december 12-én.
Szatmári Tibor zongoraestje december 13-án.
Balázs Árpád magyar nótaestje december 15-én.
Waldbauer—Kerpely dec. 16-án: Brahms: c-moll zongoratrió Hoehn Alfréddel, Beethoven nagy F-dur és Weiner esz-dur kvartettek.
Roth Ernesztin Beethoven-estje december 17-én, Beethoven születésnapján.
Gombosi Ottó dr.—Bálint Alice—Hannover György barokk zeneestje december 18-án.
Hoehn Alfréd zongoraestje december 19-én.
Antalffy-Zsiross Dezső orgonamatinéja december 20-án népszerü helyárakkal.
Weisz Margit Beethoven-estje december 20-án.
A Palestrina-kórus karácsonyi estje december 26-án.
Sonkoly István hegedüestje január 9-én.
Stefániai Imre zongoraestje január 12-én.
Godowsky Lipót, a zongora nagymestere, január 15-én.
Eisenberger Severin zongoraestje január 23-án.

* **Bódiss Sándor** tanár *A magyar impresszionista festészetet* (nagybányaiak) ismerteti szerdán délután fél 4 órakor az *Uraniában*.

* **Cholnoky Jenő dr.** egyetemi tanár *A világ fővárosai* cimü ciklus keretében *Moszkvát* és *Szentpétervárt* ismerteti csütörtökön délután fél 4 órakor az *Uraniában*.

* **Bognár Cecil dr.** egyetemi magántanár *A telepátiáról és spiritizmusról (A lelki élet rejtélmes jelenségei)* tart előadást szombaton délután fél 4 órakor az *Uraniában*.

* **A „Miámi" hete** lesz a *Fővárosi Operettszinház* jövő hete is. *Petrás* Sári, *Honthy* Hanna, *Fejes* Teri, *Halmay*, *Tolnay* és *Ujváry* felléptével minden este a nagyszerü *Jacobi*-operettet adják. Vasárnap délután mérsékelt helyárakkal az *Orlovot* játsszák.

* **Az „Alexandra" minden este.** A Király Szinház páratlan sikerü operettje, Martos—Szirmai *Alexandrá*-ja, amely minden eddigi előadásán zsufolt házakat vonzott, a jövő hét minden estéjén is szinre kerül a bemutató szereposztásában. Most és jövő vasárnap délután mérsékelt helyárakkal az *Anna-bál*-t adják. Kedden, Mária szeplőtlen fogantatása ünnepének délutánján rendkivül mérsékelt helyárakkal a *Jánoska* kerül szinre.

* **A Vigszinház jövő hetét** is *Heltai* Jenő vigjátékciklusa (I. *Menazséria*, II. *Az orvos és a halál*, III. *Karácsonyi vers)* dominálja, amely a szezon egyik legjelentősebb eseménye és legnagyobb sikere. Két est kivételével minden este adják. Kedden és pénteken az *Uriembereket* játsszák. Vasárnap délután a *Színésznő*, kedden délután a *Csirkefogó* kerül szinre. Szombat délután a Színésziskola növendékei a *Masamódot* adják elő.

* **A „Nagyvilági lányok" első délutáni előadása** mérsékelt helyárakkal ma, vasárnap a *Renaissance Szinházban*. *(Somlay, Székely* Lujza, *Harsányi.)*

* **„Rikett"**, *Strauss* Oszkár gyönyörü zenéjü, végtelen mulatságos operettje *hétfőn, kedden, csütörtökön, szombaton* és *vasárnap* a *Városi Szinházban*.

* **Lypkovska Lydia — Városi Szinház — december 11 és 14-én.** Lypkovska Lydia, a pétervári cári Opera világhirü énekesnője lesz vendége a Városi Szinháznak e hó 11-én, pénteken és 14-én, hétfőn. Lypovska, ki még legkedvesebb emlékében él a pesti közönségnek, pénteken a *Traviatát*, hétfőn pedig a *Bohémélet Mimi*-jét énekli. Hogy a nagy élvezetet igérő esték mindenki részére hozzáférhetők legyenek, a Városi Szinház igazgatósága a helyárakat 12-től 98 ezer koronáig állapitotta meg. Jegyek válthatók mától.

* **A „Leányálom" első délutáni** előadása lesz kedden a *Városi Szinházban*. Mérsékelt helyárak.

* **Ma, vasárnap délután** mérsékelt helyárakkal a *Nóta vége* (Honthy Hannával) és az óriási sikerü *Strauss*-operett, a *Rikett* kerül szinre a *Városi Szinházban*.

Sziget Club
nyilvános üzemének
jégpályáia
Szent Margit-szigeten
MAC pálya mellett
megnyilt
(déle'őtt 10 órától) este 9 óráig
Ötór: i tea
Parisien Grill
néger jazz-bandja
Jól fütött földszinti helyiségekben

Bőrkeztyük occasio-árban!
Női és férfi hymalája bélelt keztyü **150** ezer
ta szőrmével bélelt keztyü .... **260** ezer
Autó-, sport- hajtókeztyü bárány-béléssel ... . **250** ezer
Kőszegi R. keztyüspecialista Rákoczi-ut **9.**

66 év óta karácsonyra
csak garantált, jó árut adunk occasiós árban

Mosóosztály
Francia bársonyflanel 80 cm széles, Angol bluz és ingflanel 80 cm széles } 39.500
Doublflanel kitünő minőség, 70 cm. széles
Velour doublflanel egyszinü vagy mintás 55.000
Francia mosódelaine és svájci cérna-grenadin, gyönyörü mintákkal, 80 cm. széles 19.500
Svájci cérna-etamin, 100 cm. széles remek mintákban..... 35.000
Divateponge Jaquard-marocain, francia creppmarocain és mosómarquisett, 100 cmtr. széles, remek csikos kockás vagy mintás 49.000
Francia paplan és butorsatin 80 cm. széles 39.000

Vászonosztály
Herm. Pollák-féle sifon kitünő minőség, 80 széles, fehér- és ágynemüre alkalmas 17.500
Kelengyesifon elsőrendü, 80 széles 22.000
Renforcé-sifon kiváló jó fehér- és ágynemüre 28.000
Tiszta lenvászon eredeti belga, 90 széles 68.000
Tiszta lendamast-törülköző és Tetra-törülköző, igen kellemes használat..... 39.500
Kávéskészlet, 6 személyre rojtozva, szalvétával együtt 170.000

Női fehérneműosztály
Női ing vállpántos fazonban, gépazsur és himzéssel, tartós sifonból 39.000
Női nadrág hozzáillő kivitelben 39.000
Női hálóing tartós sifonból, igen csinos géphimzés és azsurdisszel 65.000
Szoknyakombiné ugyanezen kivitelben 55.000
Ágykészlet rendkivül tartós renforcé pamutvászonból, szépen szegélyezve (2 nagy, 1 kis párna és 1 paplanlepedő 590.000
Francia saténpaplan mindkét felén törökös mintáju szaténből 450.000

Alapitva 1859 **Stern József rt. Budapest, IV., Calvin-tér 1**

Megkezdődött a nagy karácsonyi vásár a Világedényáruházban
Ingyen kap minden vevő egy szép girlandos tányért.
VIII. kerület, Népszinház-utca 29. szám.

6 személyes kristály vizeskészlet ..... **25.800** K
6 személyes kristály boroskészlet..... **18.500** K
6 személyes kristály likőrkészlet ..... **13.500** K
6 személyes kristály álványkészlet..... **28.500** K
6 személyes kristály kompótkészlet ..... **25.000** K
6 személyes tésztáskészlet ..... **38.500** K
6 személyes étkészletek, girlanddal ..... **250 .00** K-tól
26 részes étkészlet, girlanddal ..... **250.000** K-tól
Teáscsészék, girlanddal, párja ..... **5 500** K-tól
6 személyes porcellán kávéskészlet, girlanddal .. **175.000** K-tól

Békebeli Sphinx zománcedények, berndorfi alpakka evőeszközök, csiszolt üvegkészletek gyári áron!

A mücsarnok akt-kiállitása

A Képzőművészeti Társulat Barna Károly fővárosi mübarát szerencsés ötlete és dicséretes áldozatkészsége révén az akt-kiállitás megrendezésével ritka müvészi eseménnyel szolgál a magyar közönségnek. A kiállitás úgy anyagának gazdagságával, mint a kezdeményezés ujszerüségével magasan felülemelkedik átlagos mükiállitásaink szokott nivóján és jelentőségén. Az akt-kiállitás képanyagát nemcsak modern mestereink szolgáltatják, de fölvonulnak azon a Szépmüvészeti Muzeum és legkiválóbb mügyüjtőink feltvetőrzött kincsei: a mult század második felének immár klasszikussá vált nagymesterei.

A szobrászati rész ellenben teljesen modern. A szokatlanul nagyszámu plasztika — mintegy 150 szobormü 440 katalogusi szám között — szinte szenzációja a kiállitásnak, mert a nagy mennyiség mellett itt a minőség is, mintha egyöntetübb volna és szokatlanul nagyszámu az egészen elsőrendü alkotás.

Mielőtt a káprázatosan gazdag anyagot sorra vennénk, a sok jó közül a legjobbaknak legalább egy részét kiemeljük — kötelességünk néhány megjegyzést előrebocsátani.

Mint mindég, ugy ezuttal is lesznek olyanok, akik a kiállitás anyagát hézagosnak s önkényesen összeállitottnak fogják itélni. Tényleg sok jeles név vagy teljesen hiányzik, vagy gyengébben van képviselve, mint ahogy kivánatos volna. Megállapithatjuk azonban, hogy a feladata magaslatán álló rendezőség mindent elkövetett, hogy a kiállitás a lehetőség határain belül teljes és egységes képet adjon. Csakis külső körülményeken mult, ha ezt a célt — amennyiben egyáltalán elérhető — teljesen megvalósitaniok nem sikerült. Ösmerve a leküzdött nehézségeket, a legteljesebb elismeréssel adózhatunk a rendező képzőművészeknek, a zsürinek, különösen pedig *Petrovics* Eleknek és *Ströbl* Alajosnak, akik a kép- és szoboranyag elrendezésének kényes kérdését szuverén biztossággal oldották meg.

Ezuttal ugyanis különösen nehéz volt az ábrázolások azonos tárgya folytán ugy rendezni el a müveket, hogy azok kölcsönösen kiemeljék s ne „üssék“ egymást.

Az első teremben Benczur, Székely Bertalan és Zichy Mihály vonulnak fel, ugyanitt láthatjuk azonban Molnár József két vásznát és Borsos József egy akt-kompozicióját s Brocky Károly három pompás vásznát. Benczur Gyula Nárciszát és ösmert Bachansnőjének vázlatát és a tükörbe néző nőt külön ki kell emelnünk. Székely Bertalan müvészi fejlődésének három mértföldkövét jelzi kiállitott Lédája, Forrása és Japán nője, mely utóbbi általános feltünést fog kelteni. Meg kell még emlitenünk, Gyárfás Jenő Caravaggio modorában festett megrázó realizmusu férfi-aktját, a korán elhunyt Benczur-tanitványnak, Komlóssy Edének bravuros fekvőaktját, Paczka Ferenc kiváló nagy vásznát: Emese álmát, Zichy Mihály grandiózus kompozicióját, a Hulló csillagokat s légies Auroráját.

A második nagyteremben mindjárt feltünik Tardos Krenner nagyméretü compositioja. Itt látjuk *Glatter* Gyula félhomályból elővillanó női aktját, *Éder* Gyula három kvalitásos munkáját, *Szüle* Péter fél-aktját, *Kövesdy* Géza két pompás képét. Igen jó kvalitást képviselnek még *Kövér* Gyula, *Mihalovics* Miklós, *Brüll* Aladár, *Huber* István és *Kallós* Árpád, — bár e két utóbbin Ferenczy hatása meglehetősen érezhető. — A legfiatalabbak közül itt van *Gaál* János kivételes képességet elárulo, egyáltalán nem sablonos női-aktja. Mint értesülünk, az illető Bosznay István tanitványa s csak most végzi az Akadémiát. Mindenesetre a jövő egyik legbiztatóbb tehetségét látjuk benne.

A harmadik teremben legerősebben *Ferenczy* van képviselve, de itt látjuk *Csók* hires Vampir-jait is és a mester még három nagyobb vásznát, melyek azonban kevésbé mutatósak. *Vaszary* Jánostól is látunk régibb és ujabb keletü müveket. Nem tagadhatjuk, hogy régibb müvei: a Tükör előtt és szürke tónusu Fürdés után cimü régebbi munkái nekünk rekonszenvesebbek. Ugyanebben a teremben néhány válogatott szobormü is talált elhelyezést, ezek közt *Pásztor* János müvészi vonalu, kiegyensulyozott és megkapó hatásu Elüzöttje.

A szobrok nagytermében *Pásztor* János, *Kisfaludy-Strobl* Zsigmond, *Gách* és *Borsi* dominálnak egészen elsőrangu alkotásaikkal, melyek közt ugyancsak nehéz volna kvalitásbeli különbségeket tenni. Nekünk különösen Kisfaludy-Strobl Tavasz cimü márványkompoziciója és merész egyensulyu Ad asztra müvei és fésülködő Vénusza tetszettek legjobban. *Bory* Jenő Csók cimü szobra, *Horváth* Géza Fiam-ja és *Szödy* Aurorá-ja a jó anyagból is kitünnek.

Az ötös számu oldalteremben *Lányi* Dezső kollekciója, különösen az Anya, Kőhordó és Gyermekek cimü kutcsoportja a müvész legszebb alkotásai. Ugyanitt ismét *Pásztor* János bronzja: az Ivónő tünik ki finom arányaival.

De térjünk vissza a festészeti anyaghoz s kezdjük az első jobboldali termen: Lotz Károly 18 — nagyobbrészt magántulajdonban lévő és igy kevésbé ösmert remekeivel. A következő teremben is Lotz Károly istenáldotta nagy müvészetének kisebb igazgyöngyeit bámulhatjuk, Liezen-Mayer Sándor, Székely és Szinyey ugyancsak kisebb méretü képei mellett. Itt van Markó Károly két heroikus tája, az előtérben miniatürszerü finom kidolgozásu akt-csoportjaival és Than Mór Fürdő nője — e regi mester igazán kiváló müve.

A következő kisteremben *Vaszary*, *Csók*, *Iványi-Grünwald*, *Hermann* Lipót, *Mihalkovics* és *Rippl-Rónai* kisebb méretü kompozicióit foglalnak helyet és képeznek szerencsés átmenetet a legfiatalabb müvészi törekvések harcosainak ezt követő termében. Igen tanulságos és természetes, hogy a legujabb generáció is képviseltette magát ezen a kiállitáson. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy az elmult magyar virágzási periódus legnagyobb mestereinek szomszédságában ezek az uj irányok alig tudnak érvényesülni. A fiatalok közt többféle forradalmi irány van képviselve. Mig *Lamperth* József és *Kmetty* János kubisztikus törekvéseket árulnak el, addig a többiek inkább az expresszionizmus hivei.

Mindkét irányzatban azonban közös dogma a természet és a nagy mesterek hagyományaitól való eltávolodás. Hisszük, hogy a törekvéseik őszinték. Nem hisszük azonban, hogy elveik következetes keresztülvitele előbbrevinné a müvészetet. *Korb* Erzsébet, *Szőnyi* István és *Patkó* Károly bizonyára tehetséges emberek, egyéniségük azonban tulságosan alá van rendelve stilusuknak, amely merőben nemzetközi és immár akadémiai sablonná emel bizonyos kötelező elrajzolásokat, a perspektiva mellőzését és konvenciónális szinezést.

A baloldali melléktermekben kevesebb az elsőrendü anyag. Mégis kitünik a 10-ik teremben *Kaczián* Aladár nagyméretü szürke vászna, mely hatásában igen dekorativ. E terem egyik ékessége még *Kálmán* Péter női aktja.

A kézi rajzok, vizfestmények, és olajvázlatok termében igen crősen van képviselve Benczur, Lotz, Székely és Zichy. Kiváló érdekességü Brocky három rajza. Szinyey egy ceruzarajza és a korán elhunyt nagytehetségü Hegedüs László egy muzeális értékü női-aktja. Sajnos, hogy a rézkarcoknak igen kevés hely jutott s az ujabb generáció nagyszámu európai hirü reprezentánsa szóhoz sem jutott. Itt csak *Prihoda* István elegáns aktját, *Biczó* Ilona és *Komjáthy-Wanyerka* jó minőségü karcait emlithetjük. A 12-ik teremben két kép emelkedik ki: *Gábor* Móric pompás kis női aktja és *Hegedüs* László Szent Családja.

A baloldali külső teremben kisebb bronzok dominálnak. *Szentgyörgyi* István lenellettszerüen finom női aktjaiból mutat be egész kollekciót. Egyes darabjai, mint a Leány a teknősbékával, vagy Csigás fiuja tökéletes müremekek. Itt látjuk még *Petri* (Pick) Lajos néhány sikerült szobrátés a, sajnos, igen kevés művel képviselt *Lux* és *Sidló* egy-egy remekbekészült szobrocskáját. Végül megjegyezzük, hogy Zala mester és Strobl Alajos érthetetlen távolmaradását igen fájlaljuk.

D. A.

—

* **Szinházak próbái.** Minden szinházban lázasan próbálnak uj darabokat. A Nemzeti Szinház *Zilahy* Lajos „Zenebohócok“, a Kamaraszinház *Shaw* „Nem lehessen tudni“, a Vigszinház *Pirandelos* „Hat szereplő keres egy szerzőt“, a Magyarszinház *Kistemaekers* „Az éjszaka a miénk“, a Renaissance Szinház *Molnár* Ferenc „Riviera“, a Belvárosi Szinház *Lengyel* Menyhért „Mária“ a Fővárosi Operett-Szinház *Strauss* Oszkár „Terezina“, végül a Városi-Szinház a „Portici néma“ próbát tartja. A főszezon beköszöntött a szinpadokon recseg és ropog minden, hogy ki győzi legjobban a nagy iramot.

* **Bartók Béla sikere Newyorkban.** *Newyorkból* jelentik: *Bartók* Béla első vonósnegyesét most mutatták be Newyorkban. Az *Aeolian Hall* zsufolásig megtelt a zenemü meghallgatására. Bartók alkotását a Hart House torontoi (Kanada) vonósnégyes adta elő, amelyet *Kresz* Géza, az ismertnevü magyar hegedümüvész alapitott. Az előadó müvészek pompásan játszottak és a vonósnégyes rendkivül nagy sikert aratott.

* **A Délvidéki Közmüvelődési Egyesület hangversenye.** A *Délvidéki Közmüvelődési Egyesület* december 19-én este a Zeneakadémiában müvészestélyt rendez, amelyen közreműködik: *Relle* Gabriella az Operaház tagja, *Szalay* Ilona operaénekesnő, az Operaház tagja, *Vas* Klára operaénekesnő, *Ujfalussy* Kálmánné született Dinnyési Juliska, aki Petőfi- és Ady-verseket szaval, *Laurisin* Lajos dr. operaénekes, *Payor* Ödön a Városi Szinház tagja, *Szántó* Ferenc hegedümüvész. A zongorakiséretet *Diezl* Oszkár zongoramüvész látja el. Az estély jövedelmét arra a célra forditják, hogy Sümeg város által adományozott három hold telken a müvésztelepet felépitsék.

* **A református egyház énekkarának hangversenye.** A *Budapesti Református Egyház Goudimel Énekkara* december 6-án, vasárnap este fél 9 órakor tartja a Zeneművészeti főiskolában hangversenyét. A hangversenyen *Ravasz* László dr. püspök tart bevezető előadást s közreműködnek *Riegler* Ernő zongoramüvész, E. *Rózsa* Irén és P. *Máté* Erzsébet énekmüvésznő, *Gyurka* Sándor és *Farkas* Béla énekmüvészek. Vezényel *Borsay* Samu zeneigazgató. Müsorra kerül Goudimel, Bach, Beethowen, Mendelsohn, Hiller, Hugo Wolff, Frank Süllivan, Hatten, Stainer és Borsay müvei.

* **Egyházi zene.** A Koronázó Mátyás-templomban e hó 8-án, kedden d. e. 10 órakor Clement Károly „Nagy miséjét“ adja elő a templom ének- és zenekara *Sugár* Viktor karnagy vezetésével. Ugyanekkor mutatják be *Clement* Károly két ujabb munkáját. Az egyik a „Nagymisehez“ tartozó fuvola- és hegedü kettős zenekarkisérettel, a másik *Endrődi* Sándor „Stella maris“ c. versére irt szerzeménye. Utóbbinak énekszólóját *Kostyál* Sarolta énekli. Az orgonánál *Sárkány* Sándor orgonamüvész.

* **A Budai Dalárda hangversenye.** December 8-án este fél 8 órakor a pesti Vigadóban tartja meg a Budai Dalárda rendes évi nagy hangversenyét. A székesfővárosi zenekar közremüködésével előadásra kerül az egylet 60 éves jubiláris pályázatának két első dijas kara. *Gössler* János elő nem adott müve, végül *Bruch* Miksa „Frithjof“ cimü hatrészes svéd legendája, melyet nálunk 1867-ben egyszer adtak elő. A szólózenéket *Marschalkó* Rózsi és *Pusztay* Sándor, a m. kir. Operaház tagjai látják el.

* **Jaschik Álmos növendékeinek kiállitása.** Vasárnap délelőtt nyilik meg a Bakács-tér 3. szám alatti müteremben *Jaschik* Álmos festőmüvesz tanár tanitványainak szünidei munkáiból rendezett kiállitás, mely a megnyitás után kedden, csütörtökön és szombaton 9—8-ig tekinthető meg. A fiatal müvésznövendékek között aránylag *Berkovics* Erzsébet a legkiforrottabb. Határozott festői qualitások fedezhetők fel frissen látott képein. Érdekes fejlődésvonalat mutat *Máday* Grete, aki a temperafestés biztoskezü müvelője. Hangulatos tájimpressziók szép igéretek. Finom *Hamvel* Ágnes néhány aquarellje és linoleummetszete s tehetséges munkák *Láng* Rózsi zománctervei. A többi növendékek is egytől-egyig kitünő technikai készségről, mesterségbeli tudásról számolnak be, ami a kiváló vezető-tanár, *Jaschik* Álmos érdeme.

* **Az aktkiállitás.** December 7-én, hétfőn d. e. 10 órakor megnyilik a városligeti Mücsarnokban az aktkiállitás. Az ünnepélyes megnyitás déli 12 órakor történik. *József főherceg* — aki erre a megnyitásra külön egy napra jön Budapestre — nyitja meg. A királyi felséget, mint uj gazda, *Sipőcz* Jenő dr. polgármester fogja üdvözölni. Az egész Mücsarnokot már napok óta fütötték, aminek eredménye, hogy békeidőkre emlékeztető jó meleg van minden teremben. A kiállitás délelőtt 10 órától délután 2 óráig lesz nyitva.

* **Szimfónikus hangverseny.** *A Magyar Nemzeti Szövetség Kőbányai Körének* szimfónikus zenekara kedden délután 6 órakor a Kőbányai Kaszinó nagytermében szimfónikus hangversenyt rendez.

* **Menekültek Szinháza.** A Menekültek Kulturegyesületének „Dezséri Gyula Szinjátszó Társaság“ szakosztálya folyó hó 7-én, hétfőn este hét órai kezdettel tartja, az Auguszta-telep, Horthy Miklós-tér 2. szám alatti ujonnan berendezett szinháztermében évadnyitó diszelőadást. Szinre kerül: a *Szinházavatás* cimü alkalmi preludium, utána *Berczik* Árpád vigjátéka: a *Himfy dalai*.

Gyomorrontásnál, emésztési zavaroknál és csalánkiütésnél a természetes „Ferenc József keserüviz gyorsan rendbehozza a gyomor és a belek működését, és élénkiti az anyagcserét. Az orvostudomány több úttörője megállapitotta, hogy a **Ferenc József** viz abszolut megbizható hashajtó. Kapható gyógyszertárakban, drogeriákban és füszerüzletekben.

Szalongarnitura lerzá li'oft áron
gobleinmintás sezlon **550.000** goblein ebédlőszék **210.000** matrac három drb **150.000** ágybetétek egyes fotelek a legolcsóbban kárpitosnál
V. ker., Bátori-utca 25. Vilmos császár-ut sarok.

A bandolero
Egy bikaviadal története 8 felvonásban Főszereplő:
MANUEL GRANADA
Spanyolország legszebb toreadora
Metro Goldwyn-Film Világattrakció

Film-szinhazak műsora	Royal-Urfeum (Tel. J. 121—68) hétk. 8, vas. ü. 3, 6, 9.	Capitol (Tel. J. 43—37) hétk. 5, 7, 9. vas. 1/4 4, 1/4 6, 1/4 8, 1/4 10	Mozgókep O. Belv 182—82 4 6. 8 10-kor	Uránia (Tel. J. 121-23) h. 5, 1/4 8, 1/4 10, v. 1/4 4, 1/4 6, 1/4 8, 1/4 10	Corvin Szinház (J 89-88. J. 93-84 6. 1/4 8, 1/4 10 v 4, 6, 8, 10	Corso (Tel 63—99) nerk 4 6. 8, 10, v. 1/4 4, 1/4 6, 1/4 8, 1/4 10	Elit-mozgó Virgsz. m. hétk. 1/4 3, 1/4 5, 1/4 7, 1/4 8, 10	Kamara 1/4 3, 1/4 5, 1/4 7, 8, 10 v. 1/4 4, 5, 3/4 7, 1/4 9, 10	Omnia (Tel. J. 1-25) h 1/4 5, 1/4 7, 9, 10 v. 1/4 4, 5, 3/4 7, 1/4 9, 10	Orion Szinház V. Eskü-ut 1. (Tel J 150-01) 1/4 6, 1/4 8, 1/4 10	Palace filmsz. New York pal zemb Telef J hétk. 5, 7, 9	Royal-Apollo Tel J. 118—94 hétk. 5, 7, 9. ünn. 1/4 6, 8 és 10 óra or
Vasárnap	RASTELLI a világ legnagyobb zsonglőrje	Hoj kutyáéket, kutyaélet. 5 felv. főesz. Charlie Chaplin. Titkos parancs főesz. Edmund Löwe		Jolanda, Buster mint anyveshát	Testőr Szerelem gyerm.	Uj műsor	Monsieur Beaucaire Barra Karrah	A Testőr Lélekrombolók	Uj műsor	A bánatos utca Buster Keaton az indiánok köz.	Dama zel Prolongálva	Jolanda, Buster mint anyveshát
Hétfő	Ugyanaz	Ugyanaz		Ugyanaz	Ugyanaz	Uj műsor	Uj műsor	Ugyanaz	Uj műsor	Ugyanaz	Ugyanaz	Ugyanaz
Kedd	Ugyanaz	Ugyanaz		Ugyanaz	Ugyanaz	Uj műsor	Uj műsor	Ugyanaz	Uj műsor	Ugyanaz	Ugyanaz	Ugyanaz

Szinhazak heti műsora		Operaház (D sor 9 sz	Nemzeti Szinház (8, 7)	Kamara-Szinhaz (1/28)	Vigszinház (8, 1/28)	Városi Szinház (8, 1/28	Király Szinház (8, 1/28	Magyar Szinház 8, 1/28)	Fővár Operett-szinház 8, 1/28	Renaiss. Szinház 1/4, 1/8	Belver. Szinház 1/4 1/28	Andrassy-ut szinház 1/28	Terezkörut szinház 1/2
Vasárnap	d. u.	—	A kaméliás hölgy	Mókusok	A színésznő	A hóra vége	Anna-bál	Eső	Orlov	Nagyvilági lányok	Szerelem és halál	—	—
	este	A rózsalovag	A hid	A nagymama	Arcok és álarcok	Riquette	Alexandra	A védtelen nő	Miámi	Marika	Pántlika	Mezőkövesd	Grünfeld lovag
Hétfő		—	A hid	Mizantróp.	Arcok és álarcok	Riquette	Alexandra	Éngem szeress	Miámi	Marika	Pántlika	—	—
Kedd	d. u.	—	Tanner John	Az uj rokon	A csirkefogó	Leányálom	Jánoska	Eső	—	Nagyvilági lányok	Miss Lillian	Mezőkövesd	Grünfeld lovag
	este	Lakmé	Gyurkovics leány	Elzevir	Üriemberek	Riquette	Alexandra	A védtelen nő	Miámi	Marika	Szerelem és halál	Mezőkövesd	Grünfeld lovag
Szerda		Pelleas és Melis.	A hid	A nagymama	Arcok és álarcok	Marica grófnő	Alexandra	A védtelen nő	Miámi	Marika	Pántlika	Mezőkövesd	Grünfeld lovag
Csütörtök		Pillangó kisasszony	A hid	Nők barátja	Arcok és álarcok	Riquette	Alexandra	Éngem szeress	Miámi	Marika	Szerelem és halál	Mezőkövesd	Grünfeld lovag
Péntek		Zsidónő	A mama	Elzevir	Üriemberek	Traviata	Alexandra	A védtelen nő	Miámi	Marika	Pántlika	Mezőkövesd	Grünfeld lovag
Szombat	d. u.	—	—	—	A masamód	Babszem Jankó	—	—	—	—	—	—	—
	este	Susanne titka	A hid	A nagymama	Arcok és álarcok	Riquette	Alexandra	Éngem szeress	Miámi	Marika	Szerelem és halál	Mezőkövesd	Grünfeld lovag
Vasárnap	d. u.	—	Bábjáték	Hazajáró lélek	A színésznő	Rigoletto	Anna-bál	Eső	Az orlov	Nagyvilági lányok	Ha akarnám	—	—
	este	Farsangi lakod.	Vén bakancsos	Elzevir	Arcok és álarcok	Riquette	Alexandra	A védtelen nő	Miámi	Marika	Szerelem és halál	Mezőkövesd	Grünfeld lovag

Jön Egy kurtizán regénye
Evelyne Gardner's egy hires párisi kokott viharos élete filmen 8 felvonásban
METRO GOLDWYN-FILM
METRO GOLDWYN-FILM

Jaschik Álmos
festőművész

— **Farsangi kiállitás.** Jaschik Álmos festőművész tanár tanitványi az Országos Iparművészeti Társulat (Andrássy-út 69) kiállitási palotájában *farsangi* kiállitást rendeztek, melyen álarc, jelmez és alkalmi plakátterveiket mutatják be. A kiállitás január 20-án nyilik meg és 30-áig látható d. e. 9—2 óra között.

Pesti Hirlap
1929 I 20

Jaschik Álmos iparművész-tanár

** **Jaschik Álmos tanár tanítványainak ezidei munkaészáró kiállítása** folyó hó 15-én nyílik meg (délután 5 órakor) az Orsz. Iparművészeti Társulat helyiségeiben VI., Andrássy-ut 69. A kiállítás címe „A gyermek otthona, iskolája, könyve, játéka, ruhája."

Ujság, 930.V.11.
N.U. 930.V.15.
P.H. 930.V.16.
E.K. 930.V.?

Jaschik Álmos
festőművész

* **Farsangi kiállítás.** *Jaschik* Álmos tanár tanítványai az Országos Iparművészeti Társulat (Andrássy-ut 69.) kiállítási palotájában farsangi kiállítást rendeztek, melyen álarc, jelmez és alkalmi plakátterveiket mutatják be. A kiállítás 30-ikáig tekinthető meg délelőttönkint 9—2 óra között.

Magyarság
1929 II. 23

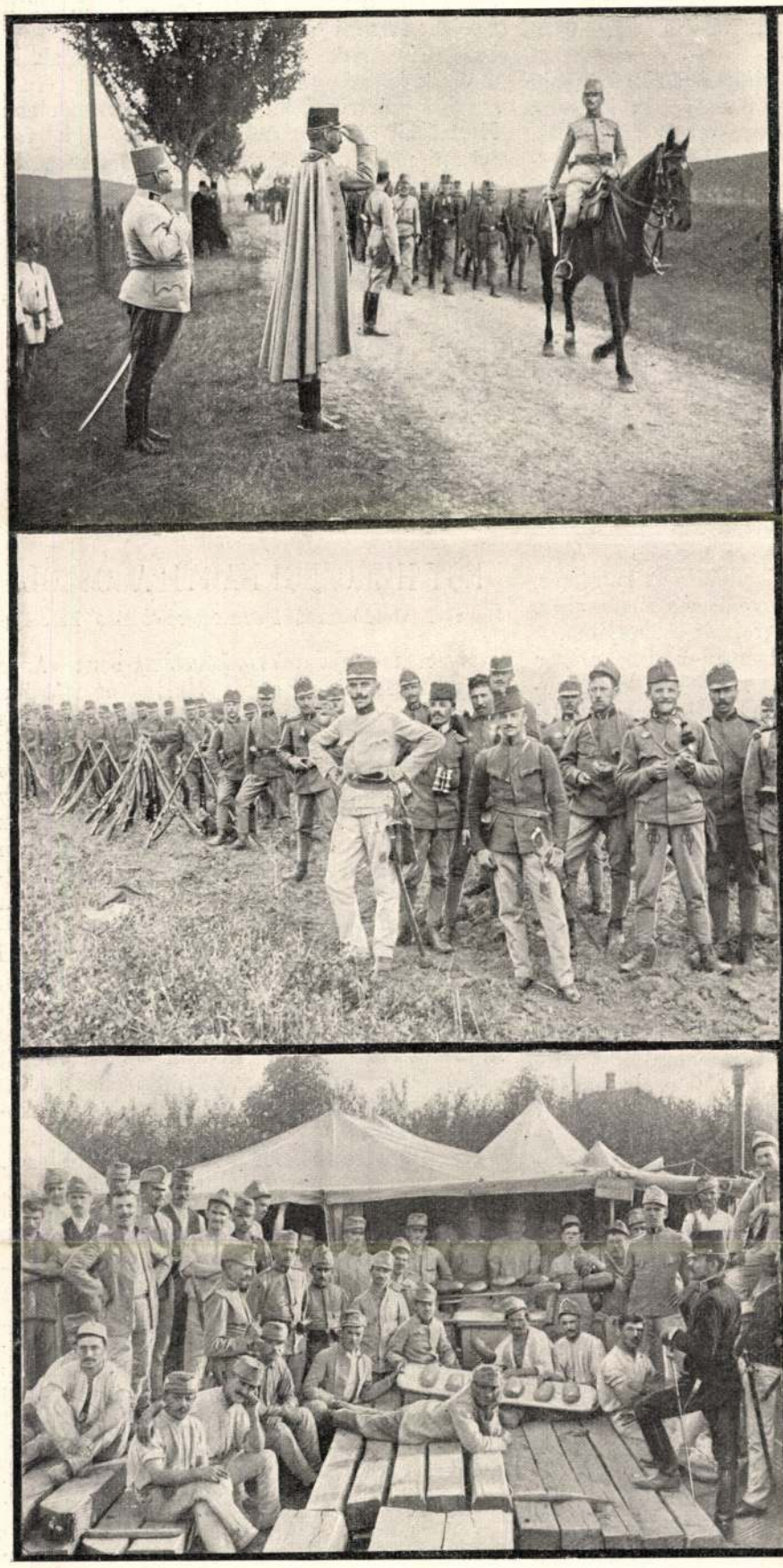

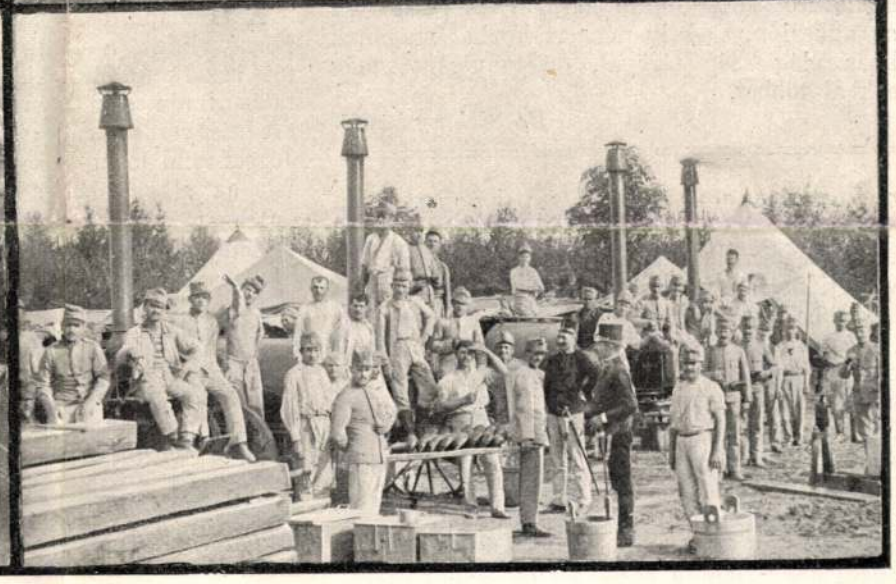

1. A 82. gyalogezred felvonulása Jenő főherczeg előtt. 2. Tisztek csoportja Jenő főherczeg körül. 3. A 64. gyalogezred pihenője. 4. A 2. huszárezred felvonulása. 5. Tábori pék-műhely. 6. Tábori konyha.

AZ ERDÉLYI HADTEST GYAKORLATAIRÓL. — Adler fényképei.

Az egyesület első aukciója április hónapban volt s arról a «Vasárnapi Ujság» is megemlékezett. Ezt nyomon követte a második június hónap második felében. A fővárosnak ekkor voltak legmelegebb napjai, de ez nem riasztotta vissza amatőrjeinket, hogy heves harczra ne keljenek egymással. A váratlan siker, úgy látszik, felbátorította a fiatal egyesületet, hogy most, a szezon elején, előálljon harmadik aukciójával.

És helyesen teszi, hogy a művészeti aukciók ügyét nem hagyja elaludni. Illetve most már múlt időben is mondhatjuk: helyesen tette, hogy a művészeti aukciók ügyét megvalósította. Gazdasági viszonyaink rendezettségével, közállapotaink fellendülésével ugyanis párhuzamosan haladt művészeti szükségleteink intenzivitása. A «gyűjtés» nem várt mértékben terjedt el. Középosztályunk még az arisztokráczián is túltesz. Mágnásaink nagy része megelégszik az öröklött kincsek megőrzésével, a jómódú középosztályban ellenben egyremásra keletkeznek a kisebb-nagyobb gyűjtemények; tessék meggyőződni: mindenki gyűjt valamit: ki nagy tudással, ki szerencséjében bizakodva, ki számításból, ki humorizálva, ki fanatikusan, vagy épenséggel beteges szenvedélylyel.

Így állván a dolog, nem árt a gyűjtés, az amatőrködés dolgába nyilvánosságot és világosságot bevinni. Mindkettőt megtaláljuk egy jól szervezett aukciónál. A kalapács alá kerülő tárgyak előbb szakértők kezén mennek át, kik meghatározzák azokat és megállapitják kikiáltási árukat, a melyen, mint minimális becsáron alul a tárgyak nem lesznek eladók. A szakértői meghatározás alapján katalógus készül, a mely megbizható kalauzul szolgál az érdeklődőknek, a tárgyak nyilvános kiállításán. De kiki megteheti azt is, hogy nem nyugszik meg a katalógus meghatározásaiban, maga is vizsgálat alá veszi a tárgyat, szakmunkákat, szakembereket kérdez meg s így kellően felfegyverkezve jön el az aukczióra, a mely szintén a teljes nyilvánosság előtt megy végbe.

Így aztán teljesítheti az aukczió két nagy hivatását: az árszabályozást és a hamisítványok kiküszöbölését.

Nézzük egyenként a kettőt. Az árszabályozó hatás szembeszökő. Az aukczió a kereslet és kínálat találkozása folytán végbemenő természetes árkialakulásnak iskolai példája. És mihelyt egy nyilvános aukczió-intézményen bizonyos irányban kialakult az ár, ennek hatása alól a kereskedelem sem zárkózhatik el.

Hozzájárul ehhez még az, hogy az aukczió az a közömbös hely, a hol a kereső a kinálóval, a vevő az eladóval találkozhatik. Ha pedig itt találkoznak, jórészben feleslegessé teszik a közvetítő kereskedelmet, a mely vajmi kevéssé járul hozzá a művészeti tárgyak forgalmának őszinteségéhez. Tudjuk jól: állig felfegyverkezünk óvatossággal és szaktudással, ha régiségkereskedővel — tisztelet a kivételeknek — szóba állunk s ha végül meg is vagyunk győződve arról, hogy azt vettünk, a mit venni véltünk, tisztában lehetünk azzal is, hogy olyan óriási kereskedői hasznot fizettünk meg — s ezt az üzlet természete hozza magával, — a milyenre a kereskedelem más ágában példa nincs. Ezzel szemben az aukczió rendezésének költségei eltörpülnek; a végső eredmény tehát az, hogy a közvetítési költségek a minimumra szorulnak s az eladó jobban adhat el, a vevő jobban vásárolhat, szóval mindkettő részére reális ár alakul ki.

A mi a kérdés második részét illeti, azt tudniillik, hogy mi garanczíát nyújt az aukczió az ellen, hogy hamis műtárgyak ne adassanak el valódi gyanánt, erre vonatkozólag említettük már a szakértői szemlét. Ha például a mostani árverés katalógusát kinyitjuk, a legjobb neveket látjuk megnevezve, mint

olyanokat, a kik a tárgyak szakértői becsüjében részt vettek. Természetesen itt is áll a tétel: ad impossibile nemo tenetur: senkitől sem kivánunk lehetetlenséget. Egyes dolgokra vonatkozólag lehetetlen határozott véleményt adni. Épen ezért helyes a katalógusnak az a kijelentése, hogy a katalógus adatainak valódiságáért — az élő művészek műveinek szerzőségére vonatkozók kivételével — felelősséget nem vállal. Nem egyéb ez, mint a jogi szavatosság kizárása, épúgy, mint a hogy ezt a külföldi nagy intézetek teszik. Nem jelent ez mást, mint azt, hogy nem csalhatatlan itéleteket látunk, hanem jóhiszemű szakemberek megbizható, őszinte véleményeit, a melyek alapján bátran elindulhatunk.

Nagyban segitségünkre van a katalógus azzal is, hogy a tárgyak eredetéről tájékoztat. Már az első, a czímlapon megtudjuk, hogy főképen néhai *Bugsch Gusztáv* fővárosi orvos gyűjteményével állunk szemben. Ezzel megkapjuk a tárgyak ú. n. provenienczióját. És itt az általános tapasztalat segitségünkre van a részleteknél. Egy finom érzésű, öntudatos ember gyűjtését látjuk itt. Az által, hogy valamit ő megvásárolt, az a tárgy már átment az első próbán. Nincs itt semmi haszontalanság, semmi ízléstelenség. De azt a szárazságot sem érezzük, a mely az olyan gyűjteményekből árad ki, a melyek muzeumot akarnak beilleszteni egy magánlakásba. Nem, itt egy előkelő ízléssel diszített lakással van dolgunk. Autentikus régi bútorok felett régi és modern mesterek képei függöttek: nem öles vásznak, de kisebb méretű intim dolgok. Az üvegszekrényben szép bécsi és herendi porczellán és köszörült üveg, a polczokon eredeti apróbronzok.

Általában véve iskolának kitünő az ilyen aukczió. A ki elmegy és végig mustrálja ezt a kiállított 600 darab tárgyat és részt vesz az aukczión, csekély pénzért hozhat magának haza elég szép tárgyat, de tanulságot még sokkal többet.

Dr. Siklóssy László.

ZSÜRIMENTES KIÁLLÍTÁS A MŰVÉSZHÁZBAN.

Mindazok, kik ettől a kiállitástól holmi művészeti botrányfélét vártak, csalódtak, de nem kevésbbé csalódtak azok is, kik a zsürimentességtől ismeretlen tehetségek meglepő szabad megnyilvánulását várták. Egyik sem következett be. Legfeljebb arról tanuskodik ez a kiállitás, hogy a zsürimentes kiállitásra nálunk ezidőszerint nem igen van szükség. A régebbi irányokat kultiválók s a modernek művészeti életünkben meglehetősen egyensulyban vannak a nyilvánosság elé léphetés szempontjából s mivel egyik sem képvisel lefelé valami magas szinvonalat, mivel, sajnos, művészi ifjuságunk sorait épen nem tarkitják félreismert üldözött geniek, de annál több a dilettáns mindkét oldalon, a zsürimentesség az utóbbiakat juttatja csak szóhoz. Szerencsére a kiállitás rendezése ügyesen a roszul világitott mellektermekbe helyezte műveiket, a nagyterem a komoly művészetnek maradt.

Az itt látható komoly igényü alkotások részben szabadon, részben pedig az igazgatóság választása alapján kerültek össze, s bizony gyakran a zsürimentes kép a jobbik. Mi értelme van viszont annak, hogy Ferenczy Valér, Glatz Oszkár igen jó képei a zsürimentesség pikáns ajánlólevelét viseljék?

A fiatalok közül meglepő *Jaschik Álmos* nagy decorativ tehetsége. Fantáziája számtalan diszitő elemet termel, melyeket teljesen modernül stilizált motivumokból arabeszkszerü gazdagsággal ont. Van egy kis képe a grafikai szobában, a Quadrill, melyet bátran a legjobb decorativ rajzok mellé lehet állitani. Szép Mesevilág czimü képe is, ám a hol hatalmasabb lelki tartalmat akar nyujtani, mint nagy gobelin tervezetén, ott gyöngébb, a tárgy kisiklik kezéből.

Egry József-nek már inkább sikerül a monumentális lelki tartalom megrögzitése. Fenn és lenn czimü képe a tárlat legimpozánsabb, legnagyobb igényü alkotása, szép allegóriája az életöröm és a nirvána mélységes ellentétének. Hogy intimebb hangulatok ábrázolására is képes, azt bájos Idyll-je tanusítja.

Joachim Ferencz-nek violaszín symphoniái is sok megértőre fognak találni, különösen ügyes tájképe.

Gulácsy Lajos asketikus-álmodozó, majd bizarr látomásaival egy társaságban láthatók *Fáy Dezső* sok tekintetben rokon hangulatu, hasonló technikáju képei. Mintha Fáy erősebben, művésziesebben tudná megmarkolni ezeket az elmosódó hangulatokat, míg Gulácsy nem ritkán bizarr, Fáy inkább édeskés.

Bornemissza Géza képei erősen magukon viselik még mesterének, az impresszionisták kiállitásán látott Mathissenak hatását. Tájképei, nemkülönben képeinél sokkal jobb akttanulmányai a legmodernebb művészi irányokat kedvelők tetszésére számithatnak.

A pleinairizmust sikerült porträtjával jól képviseli Plányi Ervin. A pointillizmus technikája Némethy Miklós ügyes tájképén figyelhető meg.

A grafikai alkotások között Tuszkay Márton gouache-ai tünnek ki és *Hindi Szabó Kata* rajzai, melyek mesterének, Rodinnak hatalmas, gazdag, monumentális egyéniségét sugározzák, legtöbbje plasztikus, megrajzolt szoborálom.

Legyen szabad végül megtennünk azt, a mit önkéntelenül megtesz mindenki, ki egyensúlyba szereti állitani impressziói ingó mérlegét, legyen szabad azt jósolnunk, hogy ezt a kiállitást, ha nem is elégitett ki «Épater le bourgeois»-szerű vágyakat, ha nem is nyújt rendkivüli meglepetéseket, sikerültnek fogják találni a látogatók, különösen, ha nem nézik meg oldalsó termeit.

Farkas Zoltán.

Dr. MAYWALD JÓZSEF

PIARISTA ÁLDOZÓPAP.

A «Budapesti Közlöny» pár nap előtt tette közzé, hogy a király dr. Maywald Józsefet azzal tüntette ki, hogy neki a közoktatás terén sok éven át kifejtett buzgó és eredményes szolgálatai elismeréséül a Ferencz József-rend lovag-keresztjét adományozta. Ebből az alkalomból adjuk az érdemes férfiú arczképét s irjuk felőle a következőket.

Született 1849-ben Budapesten a Ferenczvárosban, hol akkoriban jóformán csak németül beszéltek. Magyar anyja azonban magyar szóra fogta a fiát. Igy aztán a német elemi iskola nem ártott meg neki. Később a piaristák gimnáziumába került, hol Szepesi Imre volt rá legnagyobb befolyással, ki a latin nyelvre tanitotta. A negyedik osztályt elvégezve a piaristák rendjébe lépett. Az ujonczévet Váczon töltötte. Innét Kecskemétre került, hol a gimnáziumot elvégezte. Innen Magyaróvárra, majd Kanizsára ment tanárnak. 1871-ben lett áldozópap s mint ilyen került Szegedre s legutóbb Budapestre, hol aztán 40 évi tanárkodás után nyugalomba vonult. Legkiválóbb munkája Görög nyelvtan-a, melyet görög olvasókönyvei egészitenek ki. Sajtó alá rendezte Goethe Iphigeniáját, melyet a Franklin-Társulat adott ki. Ebben is nagy hasznát vette alapos görög tudásának. Ezen épül fel a latin nyelvben való tudománya is. Igazi filológus. Fővárosszerte a szigoráról volt ismeretes, mely igazságossággal párosult. Bátran elmondhatja magáról: Conscia mens recti famae mendacia ridet. Maywald József a piarista-rend történetében számottevő alak. Nem hiába ünnepelték volt tanitványai nyugalomba vonulása alkalmából s a gyorsirók is. Még a gyorsirást is sikerrel tanitotta.

EGY MAGYAR HAZAFI ÉLETE.

Hazánknak és lapunknak ismert nevű angol barátja, Shrubsole Vilmos küldte be szerkesztőségünknek Brunner Vilmos arczképét és életrajzát, Brunner néhány emlékezésével egyetemben.

Brunner 1830-ban született Pozsonyban német szülőktől. Lutheránus papnak készült, de 1848-ban, a hazafiúi kötelesség hivó szavára beállott mint önkéntes a 4. honvédezredbe, mely előbb Horvátország területén, utóbb pedig Erdélyben működött Bem alatt.

Utolsó csatájában a főhadnagyi rangot vivta ki, de közvetlenül ezután Oláhországon keresztül Viddinbe volt kénytelen menekülni. Tizennyolcz hónapi fogság után Schumla várában, ő is egyike volt ama 2600 fogolynak, kit a török kormány Angliába küldött.

1857 márcziusában kötött ki Liverpoolban. Megnősült és felolvasásokból próbálta fentartani magát. Felesége korai halála megtörte és anyagi helyzete is még roszabbra fordult, úgy hogy egy üzletben volt kénytelen igen alárendelt állást vállalni. Tizenöt évvel ezelőtt valami nyugdijfélét kért a magyar kormánytól, de mint külföldi honpolgár nem nyerhette el. 1907-ben ujra folyamodott s ekkor sikerrel: 1000 K évi kegydijat kapott, melyet azóta is élvez s mely saját vallomása szerint is nyugalmas öregséget biztositott számára.

Agg korában fő örömét a visszaemlékezés nyujtja s különösen büszke arra, hogy Kossuth közelében tölthette fiatalságát, kinek Angliába való diadalmas bevonulásánál is jelen volt.

EGY HERCZEGI NAGYIPAROSRÓL.

Henckel Guidó gróf, Donnersmarck első herczege.

Ibsen mondja a *Trónkövetelők*-ben: «Az a nagy ember, kinek agyát fáklyaként világitja meg a kor szükséglete.» Ez a meghatározás találóan jelöli meg helyét az újabbkori német fellendülés történetében annak a nevezetes aggastyánnak, ki az egész német közvélemény érdeklődésétől kisérve, most érte meg életének nyolczvanadik esztendejét. Ez az aggastyán Henckel Guidó gróf, Donnersmarck első herczege. Eredete, élményei s a kor, melyben élt, mindenképen szinte predesztinálták kivételes hivatására ezt a szokatlanul erős elméjű és akaratú férfiút. Családja magyarországi, szepességi eredetű s átszármazás és vérkeveredés által évszázadok óta porosz. Müveltsége franczia. Párisban és franczia földön élte át férfikorának legszebb éveit, ott is házasodott meg először. Munkaereje, szorgalma és munkabirása német.

Az első Henckel, kiről hiteles okirat szól, Petrus Henckel de Quintoforo. Quintoforum, melyet utóbb Szent László-falvának, németül Donnersmarcknak neveztek, a szepesvármegyei Csütörtökhely. Ez a kis németek (most tótok)-lakta község volt a Henckelek székhelye, a donnersmarcki, a csütörtökhelyi Henckeleké. Úgy mondja a hagyomány, hogy ez a csütörtökhelyi Henckel Péter egy Thurzótól és a fiágon magvaszakadt Henckel-család női örökösétől származott. Tehát Thurzó-vér, jó kereskedő-vér. Az ipar és a kereskedés, főkép a bányászat és a pénzüzletek mindig nagyon érdekelték a Thurzókat, bizonyság reá a Fuggerekkel közös történetük. Csütörtökhely a Henckelek ősi székhelye. De van egy hagyomány, mely e család ősi fészkét a szepesmegyei Betlenfalvára teszi. Úgy látszik, maga Guidó herczeg is ehhez a hagyományhoz tartja magát, s lehet, hogy innen ered szimpátiája e község neve iránt, melyről a Donnersmarck-Hütte részvénytársaság egyik porosz-sziléziai nagy vas- és aczélművét «Bethlenfalva» névre keresztelte el.

A Henckel-családot, úgy látszik, az a csütörtökhelyi Henckel János vitte közelebb a nagynémetséghez, ki a tizenhatodik században Mária özvegy magyar királynéval Bécsbe került és császári tanácsossá lett. Ennek közvetlen utóda, talán fia, Lázár, szerezte meg családjának a német bárói rangot és sziléziai hitbizományait, mert ő már nagyon gazdag ember volt, hitelezője Rudolf, Mátyás és II. Ferdinánd császároknak. Ez utóbbi császártól kapta és tartotta meg zálogúl a Beuthen és Oderberg uradalmakat.

Látnivaló, hogy a Thurzó-vérrel felfrissitett csütörtökhelyi Henckelek már jó korán otthonosak voltak az üzleti életben, s ha Donnersmarck nyolczvanéves herczegéről méltán mondják el, hogy ő az első a német herczegek közt, ki nagyszabású ipari és kereskedelmi vállalkozásokra adta magát, hozzá lehet tenni, hogy az üzleti szellemet első sorban magyarországi őseitől örökölhette. Ő maga 1830 augusztus tizenharmadikán Boroszlóban született s a tizenharmadik báró a Henckelek közt, kiknek egészséges vérére vall, hogy a család tagjai jobbára nagy kort érnek meg: Guidó herczeg atyja, a Ternowitz-Neudeck

után nyomban elküldhessük címére a diszes munkát, melynél — s ezt a legteljesebb meggyőződéssel mondjuk — értékesebb ajándékkal magyar lap még nem kedveskedett olvasóinak.

Jelen felhivásunkkal csupán módot kivánunk nyujtani, hogy ezen rendkivül értékes diszes munka ily parányi csekély áldozattal birtokába jusson igen tisztelt előfizetőnknek, s csak szolgálatot vélünk teljesiteni, hogy e kedvező alkalomra felhivjuk mélyen tisztelt Cimet. Természetes, hogy amennyiben nem méltóztatik a műre reflektálni, az eddig fizetett előfizetési ár fejében lapjainkat akadálytalanul küldjük meg továbbra is mélyen tisztelt Cimnek.

Szives intézkedését kérve és várva vagyunk

mély tisztelettel

a Központi Sajtóvállalat r.-t.
igazgatósága.

Pallas nyomda, Budapest.

Jaschik Álmos

NEMZETI UJSÁG
Uj Nemzedék

Budapest, 1925 január hó.

Igen tisztelt Előfizetőnk!

Már korábban szives tudomására hoztuk, hogy a jövő hó végén elhagyja a sajtót egy páratlan diszes kiállitásu könyv, mely remekműve lesz a magyar grafikának és nyomdai technikának. A diszes munka cime: „A Csudaszarvas", melyet P. Ábrahám Ernő irt és Jaschik Álmos 34 pompás illusztrációja ékesit. A nagy quadratalaku, békebeli kiállitásu diszes munka bolti ára 250,000 korona lesz.

Ez a könyv Magyarország történelmének első századait, az Árpádok korát tárgyalja III. Endre haláláig. A munka, bár magában is befejezett egész, egy nagy trilógiának az első része. Költői alakban valódi történetet állit az olvasó elé; a költészeti elem csak arra szolgál, hogy a történet valódi jelensége kidomborodjék és lelkünkbe hatoljon. E nagyhatásu mű bőséges alkalmat adott P. Ábrahám Ernőnek, hogy az ő kristálytiszta magyar nyelvén, a maga mélységes miszticizmusával és gazdag fantáziájával örök időkre lelkünkbe vésse a magyar történelmet. A szuggesztiv erejü munka annyira eredeti, hogy párját nehezen találnánk az egész világirodalomban.

A trilógia első részét természetszerüen a második, majd a harmadik rész fogja követni, melyet szintén ingyen ajándékozunk előfizetőinknek.

A horribilis előállitási költség miatt azonban csak azon előfizetőknek adhatjuk ingyen kiadóhivatalunkban, akik a Nemzeti Ujság teljes negyedévi előfizetési árát, vagyis 135.000 koronát beküldenek hozzánk. Ugyanakkor kötelezik magukat, hogy előfizetésüket a lejáratkor további félévre meghosszabbitják. Kérjük tehát mélyen tisztelt Címet, kegyeskedjék előfizetését ezen összegre kiegésziteni, hogy a könyv elkészülte

Jaschik Álmos

S. Bokor Malvin: AZ UTOLSÓ ÁRPÁD.
Történelmi regény. Jaschik Álmos háromszínnyomású borítékképével. 224 oldal. Díszkötésben P 4.—.

Blaskó Mária: A CSILLAGOK LEÁNYA.
Elbeszélés Szent Erzsébet élettörténetével az ifjúság és a nagyközönség számára. Jaschik Álmos művészi, tónusos illusztrációival és háromszínnyomású borítékképével. 244 oldal. Díszkötésben P 6.—.

Henry Bordeaux: A KIS KERESZTESEK.
Ifjúsági regény. Jaschik Álmos háromszínnyomású borítékképével. Második kiadás. 215 oldal. Díszkötésben P 4.50.

Tarczai György: MARGIT-LEGENDÁK.
Jaschik Álmos 31 fejlécével és háromszínben nyomott címlapjával. Kötve P 4.—.

Prónai Lajos: A PUSZTÁK BÖRTÖNÉBEN.
Elbeszélés. Illusztrált kiadás. Jaschik Álmos háromszínnyomású borítékrajzával. 77 oldal. Fűzve P 2.40. Díszkötés P 4.—.

Élet 1934. 48. 27.

(A). *Zelovich* Kornél-tól . . . . .
» A nagyszibériai vasút. 1 szövegábrával. *Pompéry* Elemér-től . . . . 177—184
» Az első sziámi vasút. (A). *Zelovich* Kornél-tól 264
» Amerikai vasutak. (A). *Zelovich* Kornél-tól 157
» Kina pénzügyi viszonyai és épülő vasútai. (A). *Gubányi* Károly-tól . . 56—58
» Vasútösszeköttetés a Csendes és az Atlanti oceán között Dél-Amerikában. (A). *Zelovich* Kornél-tól 400
» Villamosság a vasutak szolgálatában. 2 szövegábrával. (A). *Markos* Györgytől . . . . . 31—32

Teleki Pál gróf a szegedi tanyavilágban

Szeged, május 20.

Minden túlzás nélkül lehet állítani, hogy a mostani választásnak sorsdöntő súlyát és jelentőségét talán sehol jobban át nem érzik a választók sokszoros tizezrei, mint Szegeden, a „szegedi gondolat" születéshelyén, ahol az esemény fontosságát még aláhúzza az a körülmény is, hogy a kormánylista első helyén *Teleki* Pál gróf miniszterelnök foglal helyet, aki 20 évvel ezelőtt megalapitója volt Szegeden annak a politikai alapgondolatnk, amelyben összegeződik a mai kormánypolitika minden ténykedése s amely általában mint „Szegedi gondolat" vált közismertté az országban. Éppen ezért látszik valószínűnek az a feltevés, hogy a pünkösdi választáson az 1935-ös választási eredményt is felülmúló fölényes nagy győzelemmel kerül ki a mérkőzésből a kormánypárt.

Ingyen postást kaptak a szentmihályiekiek

A nagy mérkőzés előjátéka a választási készülődésekkel velejáró izgalmak mellett tele van derüs epizódokkal is, *amelyek fűszerezik a tempó iramának lendületét. Teleki* Pál gróf miniszterelnök csütörtökön másodszor látogatott el Szegedre a választási kampány során s

ezúttal Szeged tanyavilágát látogatta meg.

Szentmihályteleken *Tuskó* László igazgató-tanító terjesztett a miniszterelnök elé több kérést, amelyek közül az egyiket irásba foglalták az érdekeltek.

— Kegyelmes urunk — mondotta a szónok —, ez egy nagyon szegény község s minden vonalon spórolni akarunk. Átadom ezt a kérvényt azzal a kéréssel, hogy szíveskedjék azt továbbítani a pénzügyminiszter úrhoz.

— Nagyon dicséretes dolog a spórolás — válaszolta a miniszterelnök — s éppen ezért szívesen leszek a postásuk és még csak a portóköltséget sem számítom fel.

(Viharos derültség a gazdasági egyesület székházának nagytermében, ahol a gyülés lefolyt és hosszantartó taps.)

Teleki Pál és a szegedi „rabszolgatartók"

Tekintettel arra, hogy Szegednek ezen a nevezetes áldozócsütörtökjén a miniszterelnöknek mintegy 200 kilométer hosszúságú úton körülbelül húsz tanyaközpontot kellett meglátogatni a város külterületén reggel 8-tól este 8-ig, a program másodpercekre ki volt számítva, mert különben lehetetlenség lett volna lebonyolitani a hatalmas programot, már pedig *Teleki* Pál gróf ragaszkodott hozzá, hogy minden jelentősebb tanyaközpont gazdáit felkeresse.

Azonban akármennyire is ragaszkodott *Széchenyi* István dr. közjegyző, a tanyalátogatás főrendezője és útimarsallja az órarendi beosztáshoz, lehetelen volt elkerülni itt is, ott is egy kis késést. Mikor az idő már kezdett lejárni, egy-egy helyen Széchenyi István dr. — aki mindenütt a miniszterelnök előtt állott, — diszkréten elővette az óráját és nézegetni kezdte. Nagyszéksóson az órajáték éppen akkor kezdődött, amikor a miniszterelnök javában beszélgetett a gazdákkal. Hirtelen félbeszakitotta a megkezdett mondatát és a választókhoz fordult:

— *Nagyon sajnálom, de most kaptam figyelmeztetést, hogy menni kell. Nehogy azt higyjék ugyanis, hogy ezek az urak, akik velem jöttek, kizárólag tisztesség okából vannak itt. Ezek mind rabszolgatartók és egyetlen rabszolgájuk van — s ez én vagyok és nekem engedelmeskedni kell.* (Vidám hangulat, kacagás, taps, éljenzés.)

A finn-magyar rokonság

Ugyanitt mesélte a miniszterelnök a következő humoros apróságot:

— Néhány évvel ezelőtt, amikor Finnországban jártam, ottartózkodásom ötödik napján volt egy nagy bankett, amelyen egymást érték a felszólalások. Amikor az utolsó szónok, számszerint a tizenhetedik, befejezte mondókáját, felálltam és a következőket mondottam:

— *Bocsássanak meg az urak, de ezekből a szép beszédekből én egy szót sem értettem, mert ha rokonok is vagyunk, nyelvünk ma már egyáltalán nem hasonlit egymáshoz s én finnül nem tudok.* A rokonságot azonban kétségtelenül meg tudtam állapitai, mert az urak éppen annyit tudnak szónokolni, mint mi. (Nagy derültség.)

Munkát, munkát, munkát!

Részlet *Teleki* Pál gróf domaszéki beszédéből:

— Célunk az, hogy rendes, jó megélhetést és munkát adjunk Magyarország minden dolgozó polgárának. Munkát akarunk juttatni minden embernek, olyan és annyi munkát, hogy abból meg is tudjon élni rendesen családjával együtt.

Képviselőnevelés Feketeszélen

A Feketeszéli Gazdakör, hogy nagyobb helyet tudjon biztositani a választópolgároknak, székházuk előtt terített asztalt s itt várta a szabadban a miniszerelnököt. Amikor megérkeztek, egy huszársapkás tanyai csöppség fogta magát és odaült az asztalhoz a miniszterelnök mellé. A helybéli notabilitások el akarták onnan küldeni az apró feketeszéli huszárt, de a miniszterelnök nem engedte:

— *Ugy látszik, politikai ambiciói vannak a gyereknek — mondotta. Csak hagy maradjon itt és tanuljon. Hátha nagyszerű képviselő lesz belőle valamikor.*

A gyerek a miniszterelnök jobbján tágrameredt szemekkel végighallgatta a beszédeket és a végén katonásan tisztelgett.

A miniszterelnök és a szegedi mandátum

Ugyanekkor, ettől a helytől négy-ötszáz mtéerre egy másik gazdakörben gyülekeztek *Rassay* Károly csekélyszámú tanyai hivei. Ugy látszik, sehogy sem tetszett nekik, hogy a miniszterelnökre többszáz környékbeli gazda volt kiváncsi,

náluk meg alig lézengett néhány liberális kisgazda.

Át is szállingóztak hát néhányan a Feketeszéli Gazdakörbe s közülük egyik beleharsogott a miniszterelnök beszédébe, hogy „úgy sem tartja meg a szegedi mandátumot". (Az összes ellenzéki pártok, fő- és alkortesek ugyanis azzal agitálnak még mindig Szegeden a kormánylista ellen, hogy *Teleki* Pál gróf megválasztása után lemond a szegedi mandátumról.)

— Ha én egyszer fellépek Szegeden — mondotta a miniszterelnök a közbeszóló felé fordulva —, ez azt is jelenti, hogy a szegedi mandátumot meg is fogom tartani. Aki ennek ellenkezőjét állitja, az hazudik.

(Zúgó éljenzés és hosszantartó taps.)

Választási Grand Prix a szegedi tanyavilágban

Arra a hirre, hogy a miniszterelnök csütörtökön a szegedi tanyavilágot látogatja meg, a szociáldemokraták kivételével, — akik bölcsen tudják, hogy a tanyán azután végképp nincs semmi keresnivalójuk — az összes ellenzégi pártok, a független kisgazdák, a liberálisok és a nyilasok szintén megrohanták a tanyát.

Ugy száguldoztak az autók a szegedi tanyák döcögős, kanyargós útjain, mintha valami Grand Prix-t bonyolitottak volna le. Legtöbb helyen azonban még gyülést sem tudtak tartani, mert — nem volt hallgatóságuk. A tanyaiak azonban a gazdakörökben seregleltek, ahol a miniszterelnök érkezését várták.

A nagy választási autóversenyben Alsótanyán egy liberális és egy nyilas kortes-kocsi egymásba szaladt. Mind a kettő alaposan összerongálódott. Kölcsönös inparlamentáris kifejezések használata után azt kiáltották egymás felé, hogy „na, megállj, ezt még visszakapod".

„...ne szíveskedjenek megjelenni"

Egyik gazdakör ivójában fekete tábla van a falra akasztva, amelyen a következőket lehetett csütörtökön olvasni:

— Délelőtt 10 órakor kisgazdapárti gyülés. Délután 5 órakor a miniszterelnök úr érkezik és gyülés lesz. Kérjük a pártokat, hogy egymás gyülésein megjelenni ne szíveskedjenek.

Mesélték, hogy a kisgazdák gyülésein a saját párttagok sem szíveskedtek megjelenni.

OTO.

ADLER

Ez a választás már eldőlt, ha az

UJ ADLER JUNIORT

megtekintette

Vezérképviselet: MÉRAY R.T. VI., Lehel-utca 10. Telefon: 298-888*

1. A miniszterelnök a felsőközponti gyülésen programbeszédét mondja. 2. Az alsóközponti gyülés hallgatósága. Az első sorban jobbról balra: Buocz Béla dr. rendőrfőkapitányhelyettes, Vinkler Elemér dr. kormányfőtanácsos, Rainer Ferenc, a kereskedelmi kamara elnöke, Tonelli Sándor főtitkár, Balogh István pélbános

A rendőrség lefoglalta az újabb „Zöldkönyveket" és szigorú nyomozás indult a szerzők ellen

Megírta a *„Függetlenség"*, hogy a nyilasok a választási agitációnak eddig Magyarországon szokatlan módjához folyamodtak. Németországban 32 oldalas röpiratokat adtak fel pesti és vidéki választók címére. A Zöld Könyv írója sértő hangon bírálja a hazai állapotokat, élesen kifakad a felelős közéleti tényezők ellen és ugyanakkor sürgeti a nyilasok mielőbbi uralomrajutását.

A főkapitányság politikai osztálya szombaton erélyes nyomozást indított a fővárost és a vidéki városokat elárasztó *„Zöld füzetek"* terjesztői és kibocsátói ellen.

A rendőrségnek az a feltevése, hogy ezeket a röpiratokat Magyarországon nyomták, innen vitték külföldre és ott megtévesztési szándékból adták fel pesti és vidéki címekre.

A rendőrség szombaton újabb szállitmányt foglalt le a vasúton Németországból érkezett röpiratokból. A politikai osztály detektívjei *több személyt kihallgattak a gyalázkodó röpiratokkal kapcsolatban* és biztosra veszik, hogy rövidesen eljutnak a szerzőkig.

ÜNNEPÉLYES ELNÖKI BEIKTATAS A MAGYAR SAKKSZÖVETSÉGBEN

Szerdán délután lelkes ünneplések között iktatta be a *Magyar Sakkszövetség* új elnökét, *Szent-Iványi József* felvidéki képviselő, főrendiházi tagot. A *Magyar Nemzeti Szövetség* nagytermében tartott diszülésen *Sipőcz* László sakkszövetségi ü. v. elnök köszöntötte az új elnököt, aki válaszában örömének adott kifejezést, hogy a felvidéki sakkélet ma már szervesen bekapcsolódhat az egyetemes magyar sakkéletbe. *Főfeladatának tartja a nemzeti közösségben a sakkélet fejlesztését és egyben a szükséges fegyelmezettség fontosságára is rámutatott.*

Nagy tetszéssel fogadott beszéde után a diszülés *melegen ünnepelte a visszatért felvidéki sakkozókat,* illetve azok jelenvolt képviselőit: *Sándor* Andrást és *Oberlek* Bélát Kassáról és dr. *Ragályi* Antalt Rimaszombatból.

Maróczy Géza szöv. kapitány indítványára egyhangú lelkesedéssel *magyar mesterré nyilvánították* a felvidéki sakkozás három jeles képviselőjét: dr. *Csövári* Zoltánt, *Grusétzky* Józsefet és *Zabodrolzky* Ernőt.

HETI SZINHÁZI HIRADÓ

Pompás előadásban tüzi müsorára a rádió jövő szombaton, május 27-én az *Egy pohár víz* című *Scribe*-vígjátékot. *Harsányi* Zsolt fordításában, *Turchányi* István mikrofon-átdolgozásában *Gyarmathy* Sándor rendezi a

Mátray Erzsi

darabot, amelyet előkelő szereposztása színházi eseménnyé avat. A királynőt *T. Mátray* Erzsi alakítja. A fiatal Abigail *Tolnay* Klári lesz, a finoman intrikus hercegnő *Karády* Katalin. Bolinbrock szerepét *Rajnay* Gábor játssza. Masham hadnagy *Szakáts* Zoltán lesz, vitéz *Garamszeghy* Sándor és *Pethő* Endre játszanak még az érdekes kiosztású vígjátékban a mikrofon előtt.

*

Június 7-én tartják meg a Margit-szigeten a *Föméltóságú Asszony védnöksége alatt* a magyar arisztokrácia jótékonycélú ünnepi díszelőadását. Az előadáson *Ujházy* György és *Bárdos* Lajos misztériumának, az *Árpádházi Boldog Margit*-nak egy színpompás jelenete is színre kerül. Boldog Margitot *Szörényi* Éva, a Nemzeti Színház tagja alakítja, a jelenet többi szerepét főnemes mükedvelők játsszák. Az *Árpádházi Boldog Margit* a Margitszigeti Szabad Színpad darabja, amelynek teljes előadását az idei nyár második felére tervezik. Izelítőnek kerül színre a misztérium egyik jelenete, amelyről *Ujházy* György, a szerző a következőket mondja:

Szörényi Éva

— A színre kerülő jelenetben Szent Margit csodálatos, mélyen áldozatos életének egyik legdrámaibb epizódja elevenedik meg, amikor fejedelmi kéröit elutasitja. Hasztalan sürgetik házasságát, királyi szüleinek parancsa, szenvedő népének nyilvánvaló haszna. Margitnak királyi és atyai parancsnál is több az oltár előtt elrebegett fogadalma, erős kardnál is erősebb az ő vállalt szenvedéseiben megengesztelt Isten. Egész világ fordul szembe az Ur hüséges jegyesével, aki megtagadva és elvesztve minden földieket, Krisztus fellobbant parazsának fényénél rátalál a megtisztult életre. Életre: halálra. Mert ő a magyar Bárány. Megdicsöült áldozat a nemzetért, népéért. Amikor Ráskay Leának, a hajdani áldott Domonkos apácának fenségesen nagyszerű kódexét olvasgattam, áhitatos odahajlással, hogy megérteni és felérezni próbáljam Árpád nemzetségének ezt a nagylelkü leányát, megrendülve döbbentem rá, milyen öntudatossággal, milyen teljességgel lett Szent Margitunk minden magyaroknak áldozata az Istennél. Értünk, vétkeinkért, kemény penitenciát tartó, vértserkentő szöges cipőjének nyomait igyekeztem követni a Nyulak szigetének szent korában... Ahol most az ő lábanyomán megelevenedik életének egy csodálatos jelenete.

Az *Árpádházi Boldog Margit* díszletét *Oláh* Gusztáv rendezésében az Operaházban próbálja az előkelő együttes.

*

A firenzei *Maggio Musicale* talán idén sikerült a legjobban, egyik nagyszabású produkció váltja a másikat. Bennünket különösen az érdekel, hogy Európa nagy zeneszerzőinek, rendezőinek, karmestereinek és művészeinek sorában a mieink is nagy sikerrel szerepelnek. Beszámoltunk a *Tell Vilmos* minden képzeletet meghaladó firenzei sikeréről, amelyet elsősorban magyar diadalnak számithatunk. *A Teatro Comunale V. E. II.* négyszer telt meg zsúfolásig a *Rossini*-opera előadására, amelyet Nádasdy Kálmán, Operaházunk fiatal rendezője vitt színpadra. Olyan nagy rendezők között, mint Renato *Simoni*, Guido *Salvini*, Giorgio *Venturini*, Raffaello *Paccini*, Corrado *Pavolini* kitüntető helyet ért el a fiatal *Nádasdy* Kálmán. Rendezését az olasz lapok *hasábos krtikákban dicsérik*. Gino *Marinuzzi* főzeneigazgató *Velencébe is leszerződtette Nádasdyt*, ott is az ő rendezésében kerül színre a *Tell Vilmos*. *Millos* Aurél, a fiatal koreografus most egyedül képviseli külföldön a magyar balletmüvészetet. A *Maggio Musicale* összesen két koreografust szerepeltetett, a világhirü Leonid *Massine*-t és *Milloss* Aurélt. *Milloss* rendezte a nagy *Ravel*-előadást, a *L'Enfant et les Sortilèges*-t. A primaballerina a fenomenális Attilia *Radice* volt. *Az olasz trónörökös is elismerésével tüntette ki az előadást. Milloss* tanitotta be a *Tell Vilmos* két nagy balettjét is s ő készíti a *Boboli*-kertben rendezendő nagy szabadtéri előadás koreografiáját. Az *Aminta* kerül színre *Torquato Tasso* müve, *Gluck* muzsikájával. Mind a két fiatal müvészt, *Nádasdyt és Millosst* is *meghivták már a jövő évi Maggio Musicalera. Milloss* Firenzéből Rómába utazik, ahol a *Caracalla Thermák* szabadtéri színházában tanitja be a *Coppélia*-balettet és a *Carmen* táncait. *Svéd* Sándor nevét, aki a *Tell* Vilmost énekelte, a legnagyobb énekesek, *Lauri Volpi, Paulo Civil, Pasero, Borgioli* és a többiek között olvassuk a *Maggio Musicale* pazar müsorán. A pompás névsorok között különösen feltünik a karmesterek sora. A leghíresebb karnagyok és zeneszerzők vezénylik az előadást: *Furtwaengler, Gui, Molinari, Sabata, Marinuzzi, Hindemith, Elmendorff, Stravinsky.* Egészen bizonyos, hogy az olasz zenei ünnep ismét nagy lépéssel viszi előre az európai muzsika kultúráját. Igaz örömünkre szolgál, hogy *Európa leghíresebb zenei fóruma előtt három magyar müvész, Nádasdy, Svéd Sándor és Milloss is kiemelkedően nagy sikert ért el.*

*

Pénteken ért véget az Utolsó tánc előadássorozata a Nemzeti Kamaraszinházban. Szombaton már az évad utolsó bemutatójára, a Szinarany-ra került sor. Herczeg Ferenc vigjátéka ismét olyan példátlanul magas előadássorozatot ért meg, mint egy évvel ezelőtt a felújitott Kék róka. A sikerben oroszlánrésze van Bajor Gizinek,

Bajor Gizi

s ha a nagy müvésznő nem fárad el az egészévi munkától, még mindig pátszhatná tovább a színház az Utolsó tánc-ot. Valószinü, hogy jövőre folytatják a Herczeg-vigjáték előadását. Az idei utolsó előadást baráti vacsorával ünnepelték Bajor Gizi lakásán. A meghivottak mind kötelezően paraszt-ruhában jelentek meg. s a vidám estély a késő éjszakai órákban ért véget. Bajor Gizi az Utolsó tánc kimerítő nagy szerepe után nyaralni megy. Emiatt a Nemzeti Színház évvégi müsorrendje megváltozik. Bajor idén már nem vállalhat új szerepet. Igy nemzetiszinházbeli fellépése, a Donna Diana-ban, jövőre marad. A Moreto-Innocent versesvigjáték helyett a színház Schweichart osztrák iró „Hazugság végig" cimü darabját mutatja be Uray Tivadarral, Somogyi Erzsivel, Rápolthy Annával, Szörényi Évával és Gobbi Hildával a vezetőszerepekben. A „Donna Diana" bemutatójára pedig a jövő évad októberében kerül sor, amikor Bajor Gizi visszatér szabadságáról.

*

A *Földindulás* együttese szombaton megérkezett Szegedre, hogy bemutassa a tiszaparti városban is *Kodolányi* János páratlansikerü magyar színjátékát. A *Belvárosi Színház* együttesének szegedi vendégjátékát óriási érdeklődés előzte meg a városban és *szombat este zsúfolt ház gyönyörködött a teljes budapesti szereposztásban és a budapesti előadás díszleteivel színre kerülő szinmü előadásában.* A nézőtéren megjelent Szeged város vezető társadalmának minden számottevő tényezője. Az előadás iránt megnyilvánuló hatalmas érdeklődést elsősorban a főszereplő *Páger* Antal fellépte teszi érthetővé, aki *első sikereit Szegeden aratta*, s azóta is valahányszor Szegeden vendégszerepelt, mindig zsúfolt ház fogadta. De rendkivül meleg sikere volt és forró ünneplésben részesitette a nézőtér a darab többi főszereplőit, *Eszenyi* Olgát, *Vaszary* Piroskát, *Mihályffy* Bélát, *Boray* Lajost s a kiváló müvészrendezőt, *Hosszú* Zoltánt, akik az élet eleven színeivel, a valóság, idegeket lebilincselő realitásával interpretálták Szegeden is a *Földindulást*, a magyar nép egyik szomorú tragikumát példázó, megrázó erejü, színpadi alkotást. A nézőtér nem fogyott ki a lelkes és ünneplő tapsokból, a *Földindulás Szegeden is döntő és maradandó emlékü sikert aratott. Kodolányi* János kiváló színpadi alkotása ma délután és este is színre kerül a szegedi színházban. Kedden egyébként újabb rövid nyári ciklus kezdődik Szegeden. Vitéz *Bánky* Róbert kamaratársulata kezdi meg kéthetes vendégjátékát a szegedi színházban. A megnyitóelőadás május 23-án, kedden lesz, amikor Herczeg Ferenc vigjátéka, a *Gyurkovicslányok* kerül színre. A *Bánky*-társulat vendégjátéksorozatát szintén élénk érdeklődés előzi meg Szegeden.

Páger Antal

*

Érdekes zenei eseményről számol be a Fuldaer Zeitung. A budapesti Cecilia-kórus rendkivüli sikerü hangversenyt adott a városi színházban, amelynek hatása alatt Danzebrink főpolgármester a másnapi városházi fogadás és ünneplés után felkérte a magyar énekeseket, ismételjék meg hangversenyüket a fuldai tanulóifjúság részére is. Iskolai szünetet rendelt el, több ezer gyermeket vezényelt ki a főpolgármester a Cecilia-kórus meghallgatására. A fuldai ifjúság tombolva ünnepelte meg az előadott szép magyar népdalokat. Az egyik szám után Bárdos Alajos karnagy hirtelen az ifjúság felé fordult és percek alatt megtanította nekik is a magyar dallamot. Az ifjúságot vezető valamennyi pedagógus, sőt maga a főpolgármester is, együtt dalolt a diákokkal, Bárdos vezénylete alatt még Kánont is rögtönözve az ősi magyar népdalból. Utja befejezéséül a fuldai dómban adott záróhangversenyt Bárdos Lajos énekkara Liszt, Kodály, Harmath és a fiatalabb magyar szerzők müveiből több mint ötezerfönyi hallgatóság előtt.

*

A június 3-tól 11-ig Lillafüreden tartandó Nemzeti Filmhét jelentősége óriási méreteket ölt, mert a kezdetben csak szakmai szemlének szánt ünnepi találkozó alkalmából rendezendő filmbemutatóversenyre a magyar és külföldi filmgyártás legnagyobb produkcióit jelentették be. A magyar filmhatóságok és a szakmai érdekeltségek a filmverseny jelentőségét felismerve, több mint 18 díjat tüztek ki a bemutatandó filmek jutalmazására. Dijat tüzött ki elsősorban az Országos Nemzeti Filmbizottság, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium, Budapest Székesfőváros, az IBUSZ, a Függetlenség, az AGFA Rt., a Kodak-film, az UFA, a Paramount, Miskolc város, ifj. Horthy Miklós, Jekelfalusy Zoltán, Bingert János és Taubinger Zoltán. A filmhét alkalmával hirdeti ki az Országos Mozgókép vizsgáló Bizottság döntését az elmult év legjobb magyar filmjeinek jutalmazására vonatkozólag. A cenzurabizottság döntése szerint tiz jutalom-cenzurajegyet fognak kiosztani, körülbelül 15.000 pengő értékben. Most futott be a Fox 20-th Century nevezése a filmversenyre, mely szerint az őszi idény legnagyobb Fox-filmjét, a „Három testőrt" mutatják be a filmversenyen, Dumas világhirü regényének amerikai filmváltozatát. Főszerepben Don Ameche, a három Ritz Brotherssel, Allan Divan rendezésében.

SZINARANY

Guglielmo Zorzi színműve a Kamara Színházban

A főszereplők: Lánczy Margit, Lehotay Árpád, Eöry Kató, Apáthy Imre, Gál Gyula

A modern drámairodalomnak egyik gyakori témája az anya és a gyermek viszonyának a vizsgálása. Legtöbbször az anya és a leány körül fejlődik ki a bonyodalom, amikor mint vetélytársak küzdenek egy férfi szerelméért. Guglielmo *Zorzi* szindarabja az anyát és fiát állitja szembe egymással és leszállva a pszihológiai mélységekbe, analizálja a fiú féltékenységét, aki meg akarja őrizni a magas erkölcsü piedesztára helyezett édesanyját a szerelem földi gyarlóságaitól. A téma elég merész, amelyhez eddig úgyszólván csak a legmodernebb francia irók mertek hozzányulni.

Az olasz drámairó elkerüli a francia iróknak éles pszihológiával megrajzolt realizmusát és inkább csak az önmagában tetszelgő szóáradatokban burkoltan és inkább romantikus eszközökkel igyekezik megmagyarázni és megoldani a gyermeki önzést és az anyai önfeláldozás kétségbeesett, letompított hangú harcát. Ebben a harcban végeredményben a gyermeki önzés marad alul. Ez a legyőzetés, ez a hús és vérből való lényeknek az oxigénmentes levegőjü erkölcsiség felett való diadala is egyuttal. A fiúi megértés az élet realizmusával szemben az a színarany, amelyet a küzdelmes vajudás után felfedez magában.

A darab nagy **művészi gonddal** cizellált csillogó frázisai és színpompás szavakkal elmondott hosszú monológjai zengő olasz nyelven sokkal nagyobb hatást érhetnek el, mint a Kamaraszinház lehalkitott tónusú előadásában, ahol az olasz temperamentumra, az olasz szenvedélyességre épitett dráma nem érvényesül tökéletes hatással. *Lánczy* Margit bensőségesen, halkan és csupa finom tartózkodással, amellett művésziesen egyszerü eszközökkel éli át szerepének minden egyes jelenetét az anya szerepében. *Lehotay* Árpád beszédművészetének kitünő lehetőségeket ad a szerep. Kulturáltan egyszerü és választékosan árnyalatos. A legnehezebb szerepet, a fiú szerepét Apáthy Imre hol lefojtott féltékenységgel, hol kirobbanó fiatalos türelmetlenséggel állitotta a nézőtér elé. *Eöry* Kató finom derübe öltöztetett halk erotikával teszi színessé minden jelenetét. *Gál* Gyula is kitünően eltalálta a darab hangulatának megfelelő stilust. Elég jók a többi szereplők is: *Tassy, Cserényi, Turányi* és *Lázár* Gida. *Fáy* E. Béla fordítása enyhén régies. *Abonyi* Tivadar rendezése azonban az adott lehetőségek közt elég jó. A diszleteket *Jaschik* Almosné tervezte.

(*) A földmivelésügyi miniszter és vitéz Endre László a „Földindulás" halasi előadásán. A Belvárosi Színház együttese május 22-én, hétfőn este a kiskunhalasi Városi Színházban játssza *Kodolányi* János nagysikerü színmüvét: a *„Földindulást"*. Az előadás iránt igen nagy érdeklődés nyilvánul meg. Az előadáson Halas város vendégeként megjelenik a szerző is s ugyanakkor Kiskunhalasra jön vitéz *Teleki* Mihály gróf földmüvelésügyi miniszter és vitéz *Endre* László alispán is, hogy résztvegyenek a „Földindulás" halasi előadásán.

(*) A Népmüvelési Bizottság hangversenye. A Székesfőváros Népmüvelési Bizottsága hétfőn este 8 órakor zenekari hangversenyt rendez a Székesfővárosi Zene- és Énekkar közremüködésével, a Zeneakadémián. A hangversenyen közremüködnek *Basilides Mária, Korponay Anny* és *Litassy* György operaénekesek. Vezényelnek *Ádám* Jenő és *Karvaly* Tibor.

(*) Eyssen Irén és Albert Ferenc romantikus estje. Május 23-án, kedden este nyolc órakor *Eyssen* Irén és *Albert* Ferenc részvételével romantikus estet rendez a Fővárosi Népmüvelési Bizottság a Zeneművészeti Főiskolán. *Eyssen* Irén Verdi, Weber, Schubert, Schumann, Liszt, Dohnányi és Kodály-dalokat énekel, *Albert* Ferenc pedig Glazunov hegedüversenyét, Csajkovszki szerenádját, Paganini Boszorkány táncát és Dohnányi Ruralia Hungaricáját játssza. A zongorakiséretet *Herz* Ottó látja el.

(*) Május 25-én tartják meg a Lohengrin ünnepi előadását. Az Operaház igazgatósága, egyetértésben a Magyar Operabarátok Egyesületével, a *Lohengrin* május 31-ére hirdetett ünnepi előadását *Müller* Mária elfoglaltsága folytán május 25-ére tüzte ki. A május 31-ére kiadott jegyeket az Operaház pénztára átbélyegzi és ezek lesznek érvényesek a *Lohengrin* ünnepi előadására. si

(*) A DIADALMAS SIKERU „Erzsébet" ma délután utoljára kerül színre a Magyar Színházban, olcsó helyárakkal! Ezzel az előadással lekerül a müsorról az utolsó évek legnagyobbsikerü színdarabja!

A KONCERT RENDEZÉSEI:

SAUER HOLNAP

Bp. Hangversenyzenekarral, vez.: Rajter (Városi 8). **Chopin:** e-moll, **Liszt:** A-dur, **Weber:** Oberon; a versenyek után a **Mester szólószámokat is** *(Chopin, Schubert, Liszt)* játszik. *Mesterbérlet.*

TROYANOFF BALLETAKADÉMIA

előadása 28-án, Magyar Színház ½11.

Jaschik Álmos

K

tanítványainak szimidei munkáiból rendezett kiállítás. 1925 dec. Budapesten.

A kiállitáson részt vesznek

Berkovics Erzsébet
Greguss Alice
Guhrauer Frigyes
Hampel Ágnes
Kende Judit
Klár Klári
Kovács Margit
Lauer Mária
Láng Rózsi
Máday Gréte
Mihalik Emmy
Nasser Magda
Nagy Borbála
Papp Hedvig
Salamon Erzsébet
Schwacz István

Cód

Szabó Magda
Weiszmann Klári
Zoltán Aranka
Zsengery Rózsi.

Helyesen nincs cód, továbbítani

JASCHIK ÁLMOS, a jeles grafikus február havában tanítványaival együtt nagyon érdekesnek ígérkező kiállítást rendez az Orsz. M. Iparművészeti Társulatnak az Andrássy-úti régi műcsarnokban levő helyiségeiben. Több boltkirakatot mutat majd be és pedig fűszer-, drogériaárúk, papír- és könyvkereskedés kirakatát. Ezekben kizáróan olyan árúk lesznek láthatók, amelyeknek csomagolását, a rajtuk levő vignettákat, valamint a könyvek címlapjait a kiállító művész növendékei készítették. Egy nagy hirdetőoszlopon pedig plakátterveket mutatnak be. Ezenkívül egy maquette-sorozat lesz látható, melyekben kisméretű színházi díszleteket állítanak ki. Előre felhívjuk t. olvasóink figyelmét erre az életrevaló ötletet megvalósító kiállításra.

IPARMŰVÉSZETÜNK VIDÉKI SZEREPLÉSEI. A Nemzeti Szalon a helyi egyesületekkel szövetkezve október havában Győrött, majd pedig Pécsett képzőművészeti kiállítást rendezett, amelynek keretében az Orsz. M. Iparművészeti Társulat iparművészetünk újabb alkotásainak válogatott csoportját mutatta be. A vidéki városok közönsége nagy érdeklődéssel fogadta iparművészetünket és sűrűn vásárolta a bemutatott tárgyakat. E sikerek arra buzdítják a Társulat vezetőségét, hogy módját ejtse iparművészetünknek a többi nagy vidéki városok közönségével való megismertetésének.

pontból érdekes. Jelenti a leánytanítványoknak az iparművészi pályára való előretörését, mert hiszen a tavalyi 87 leánytanítvánnyal szemben 1914-ben csak 28 leánytanítványa volt az iskolának. Jelenti az iskolának, a szűkreszabott országrészek között is, folytonos fejlődését; a gyakorlati életpályák mind szélesebb téren való megbecsülését; a művészi érzés és ízlés lassú, de örvendetes izmosodását; a munkaakarást s a komolyabb életküzdelemmel való készséges harcot. Jelenti végül a lecsatolt országrészek iparművészi oktatásának sívárságát, mert tekintélyes azoknak az ifjaknak száma, akik a trianoni határokat áttörve, magyar ízlést és gondolkodást jönnek hozzánk tanulni ma is — megnyomoríttatásunk nyolcadik esztendejében! Tanulságos következtetés vonható le a szülők foglalkozásának és társadalmi helyzetének vizsgálatából is. 84 köz- és magántisztviselő és 50 kisiparos mellett 1 nagybirtokos, 1 kisbirtokos, 2 nagyiparos, 2 nagykereskedő taníttatta nálunk gyermekét az elmult év folyamán. A köz- és magántisztviselők gyermekeinek feltünő nagy száma a tisztviselői pálya szomorú sorsával magyarázható meg, mert ez nem tudja elviselni a főiskolák hosszú éveinek tanítási terheit; nem tud reménnyel tekinteni a létszámapasztás rémségei felé s szívesebben adja gyermekét oly pályára, ahol — ha tehetség és szerencse fogja körül — aránylag gyorsan és tisztességes kenyérhez jut a dolgozni akaró ifjúság. A kisiparosság gyermekeinek

< Jaschik Álmos >

< > A könyvkötőipar multjából. Ötödik közlemény. Magyar Grafika. 1920. 8. szám. Fenti rajzaival. 118–120. l.

< > Utolsó közlemény u. o. 9. sz. 132–135. l.

Jaschik Álmos

Jaschik Álmos grafikus tanár, VI.
Liszt Ferenc-tér 2. 225-613

Budapest 1940. sept

tol kibírlete az illető ingóság é
kobzását vonja maga után.

A művészeti és történeti érdel
nyilván nem tartott ingóságok kivi
teléhez is a Főfelügyelőség engedé
lye szükséges.

Ugy a nyilvántartott, mint a n
ván nem tartott, fent célzott jell
gü ingóságok kivitele tekintetében
az állam a Főfelügyelőség utján el
vásárlási jogát, a kiviteli szándé
bejelentésétől számitott 30 napon
lül gyakorolhatja. Az ár meg nem á
lapodása esetén a fenti §§-okban m
határozott hármas bizottság 2 hóna
belül dönt.

A kiviteli engedély megadásáér
minden esetben dij fizetendő a Műv
szeti és Történeti Emlékek Országo
Alapjába, a következő fokozatok sz

Jaschik Álmos

Divald Kornél: Kent Margit legendás könyve. Fenti illusztrációival. Bp. 1927.

hornunk emplomunkat,
fordulni a Tekintetes Bi
engedjék meg kérem, ho
hessem.

Templomunkat a Te
ajánlva és nagybecsü t
Gyöngyöspatán 192

Jaschik Álmos

Jaschik Álmos néhány fametszete teljes kompozíciókészségét és rajztudását tükrözi vissza ennek az elismert grafikusnak.

Rosner Károly. A magyar fametszet két cötizede. Magyar Iparmüvészet 1930. 249. l.

B./ ÉSZTÉTIKA.

VI. tanfolyam: Kollokviumi e

VII. " : Előkészitès s
Esztétika-tör

C./ MÜVÉSZETTÖRTÉNET.

VIII./ tanfolyam: Kollokviumi

IX. " : Előkészitès

Az egyes tanfolyamokon az e
megbeszélik az egyetemen előadott,
tanfolyamok során történik a kötel
tárgyalása, technikai tanácsok adá
közlése. Müvészettörténetből a sze

A tanfolyamok hallgatói az
jegyzeteket 50% engedménnyel vehet

Előadó tanárok: Bolgár Ágne
Gyula egyet. tanársegéd, Kenyeres
tanársegéd és Dr. Tóth Lajos egyet

Tandij: A heti 1 órás tanfo
2 órás tanfolyamoknál havi 8 pengő
havi 12 pengő.

Tanitási idő: október 20-tó

Jelentkezés és az órák megb
Dr. Tóth Lajos egyetemi tanárdegéd
zött az Esztétikai Gyüjteményben.

Beirątási dij tanfolyamonk

Jaschik Álmos

1.

Interieur

1912. 17-18 m

8, 9 l.

és cikke

10-12. l.

Nagytekinteti

Van szerencsém f

a diósgyőri vár története

tatási miniszter ur ő nagy

helyszini tanulmányom máso

Budapest, 1926. szeptember 1

<Jaschik Álmos>

Cikke

< > Két magyar kiadóról és kiadványáthvól. (Kner és Tevan)

Könyvtári Szemle

1917. 73–77. l.

Sopron, Dr. Mihály

242

[Jaschik Álmos]

ikke

[] Magyar Könyvtörö-
művészet, Könyvtári
Szemle. 1914. 134 és
kv. ll.

Sopron, Ls. György – tpl

242

< Jaschik Almós >
cikke

( ) A háborus könyv-
művészet. Könyvgyűj-
tők Évkönyve 1919-re.
Bp. 1919. 24-30 l.

<) A könyvek
ellenségei. U. ÖH.
74-81. l.

tárgyalásra .....

h. Szolga

folytán ő t a keresetbe vett 124 kö

.....

.....

1901 év September hó 21 től járó
állapittatni kért, valamint a még felmerüle
végrehajtás terhe mellett leendő megfizetésébe
méltóztassék.

Fr

KÖLTS

1. Tényállás felvétele és meghatalmazás
   bélyege . . . . . .
2. Jelen kereset szerkesztése . . . .
3. Ennek és mellékleteinek leirása 2
4. „ „ „ bélyegei 3/i.
5. ..... .
6. Tárgyalás megtartásáért járó dij .
7. Jegyzőkönyvi és itéleti bélyeg, esetleg

Goldberger Ig. Budape

Jaschik Álmos

Petőfi Sándor: János
vitéz. A Magyar
Studio Kiadványa 1921.

Bartakovics Béla

Terékon alól, kissé
feje elöl kopasz, haj
ke, arcza és bajusza leberetv
nek karfájára nehezedik, jo
István rend csillagja díszíti, p
czimadájának gall

Vászon, m
A kép hátán négy sorba
Kis-apponyi
Bartakovics
egri érsek
1850–1873

Tárkomp Béla
1896. III. 3. az ezredeves Ki
1896. IV. 13. érkezett vissz

ESTI DAL.

Irta: Barklay L. Florence.

E világszerte olvasott angol regény egy megvakult festő s még boldogabb időből való ideáljának szerelmi történetét örökíti meg, egészen újszerű romantikus felfogással, mégis megkapó valószerűséggel. A leány nem szép; ízig-vérig nőies lényével, édes hangjával mégis mindenkit lebilincsel s a szép asszonyképmásaival híressé vált festőt is meghódítja. De, bár szereti, nem bízik állhatatosságában s kikosarazza. Amikor a szakítás után utazgatva, hirtelen megvakulásáról értesül, nagy elhatározás vesz lelkén erőt s visszatér hozzá. A festő azonban nem kér a szánalomból sugallt közeledésből. Erre a leány alakoskodva, mint ápolónő lopózik a vak ember házába s akkora önmegtagadással tűri rigolyait és simul a beteg gondolataihoz, hogy végül nélkülözhetetlenné válik számára. A regény további része valóságos apoteozisa a szerető női lélek gyöngéd furfangjának, mely végül is a régi szerelmesekből boldog házaspárt formál.

Az Esti dal 360 lapra terjedő új kiadása Pogány Kázmér gondosan csiszolt fordításában jelent meg s alapára 5 korona.

XII.

Szépirodalmi ujdonságok

Kaphatók a

Szent-István-Társulat Könyvkereskedéseiben

Budapest — Szeged — Pécs — Cegléd — Balassagyarmat

valamint bármely más Könyvkereskedésben is.

Jaschik Álmos

Holicsi képeskönyv
Tarka bokréta

Irta: Tarczai György.

Új könyve első részében Tarczai a hajdan hires holicsi cserépgyár regényét írta meg kilenc elbeszélés keretében, kezdve a gyárnak Mária Terézia királyné mézesheteivel kapcsolatos keletkezésén, a Napoleoni harcok után bekövetkezett tragikus bukásáig. A Tarka bokréta kilenc történelmi elbeszélés, különböző korokból s a történelmi katasztrófák hatását tükrözteti vissza többnyire a kis emberek világából merített alakjai sorsában. A változatos tárgyú történetek meséjét hol mint távoli villámlás, hol ismét mint mindeneket megrázó dübörgő mennydörgés szövik át a magyar mult megrázó eseményei.

A Jaschik Álmos művészi címlapjával megjelent 182 lapra terjedő kötet alapára 5 korona.

KÉT VILÁG KÖZÖTT.

Irta: Andor József.

Az 1918-ban váratlanul elhúnyt kiváló író könyvei rég eltüntek a könyvpiacról, még életében elfogytak. Ez a most új kiadásban megjelent regénye legszebb és legjellegzetesebb munkái közé tartozik s tárgyánál fogva sohasem volt időszerűbb, mint ma. Meséjének tengelye ugyanis a zsidókérdés s ezzel keresztény felfogásában gyökerező példás igazságossággal foglalkozik. Hősnője Hedda, a szép bankárleány, aki keresztény nevelőnője tanításának hatása alatt lélekben már régen keresztény, amikor környezetének rideg önzésétől, léha élvhajhászásától megundorodva, annak karján kezdi új, a réginél bizonyára küzdelmesebb életet, akinek szüleit apja forgatta ki vagyonukból.

A 182 lapra terjedő regény új kiadása, új fényes köntösben, Jaschik Álmos művészi címlapjával jelent meg s alapára 4 korona.

Jaschik Álmos

az alábbi kiállításon Petőfi-János vitéréhez készített illusztrációival vett részt, amelyet a kiállítás után a Waseda-egyetemen helyeztek el, mint a festő ajándékát.

Művészet.

1938. 57. l.

(Magyar-japán Kultur-kiállítás Tokióban.)

133. kép. *Seghers, Daniel: Angyali üdvözlet virágkeretben.*

tár. Fővárosi Lapok. XIII.. 1876.. 760. l.

Jaschik Ahnos

A „Farkas-barkas"
meséje c. képe repr-

~~üss. kiáll, tól~~
Pipics 213. l.

Jaschik Almos

Maeterlinck: A vakok, fordította Marquis Géza, illusztrálta Senti. Pán kiadó vállalat.
erod

Bálint Aladár: Illusztrált könyvek. Nyugat. 1921 dec. 1.

6*

ségben kihamvadt, vagy valami tartotta, valami megtömte az érzékeit, igérkező öröm, hogy lecsukódtak, mert kívülről már nem érheti semmi! Az események felszívódtak, a kényszerképzetek kergetőzése elült, a durva lökést felfogta valami, a meglepetés elsikkadt, szűzsikoly kiszáradt és a tízezer éves kinfolyam zajlani kezd, árad, hullámzik, a tagjai unott közösségét feszíti —

A hosszú vajudásban tán megváltás dereng —

— Húnyd le a szemed!

Az ellentétek valahol egyesülnek! És a felfogott otromba lökés feloldódik tágterű, egyenletes mozgásba! Húnyd le a szemed —

— A sötétben botorkáltam az erdőn — a fenyegető erőszakos véletleneket vigyáztam — viaskodtam az ürességgel éjjel, hogy meg ne fojtson — nekem leváltak a szemhéjjaim!

— Ereszd el a féket az indulaton! kiálts, bomolj, a fölzaklatott egyensúly egy percre helyre áll. És megszentelt órában a Hiábakeresett egyszercsak az öledbe hull!

Jaschik Álmos

Wod.

Nádai 93. l

								1.–	
			6 –		10 –		15 –		

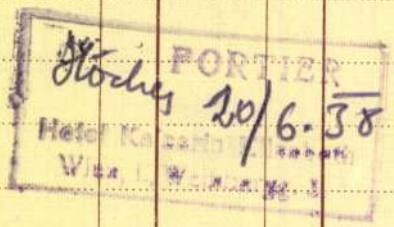

erem Aufenthalt die Rechnungen wöchentlich erstellt.
am Tage des Empfanges zu bezahlen.

Jaschik Álmos

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 538–9.
1927. 113, 240, 546
1930. 175, 240
1932. 148. 196
1929. 355

LEVELEZŐLAP

Feladó:

Viktória-nyomda.

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Jaschik Álmos

Müvészet 1912

252

Sümegvideki ágyhuzatok VI. 148.

Jaschik Álmos

Művészet 1910

95

Nyíl XIV. 17.

7/13.

< Jaschik Álmos >

< 7 A könyvkötőipar
szolgálatában. Negyedik
közlemény. Magyar
Grafika. 1921. 5–8. l.
1. szám rajzokkal.

< 7. Kilencedik közlemény
Magyar Grafika. 1921. 2. f.
22–24. l.

< 7 Tizedik közlemény
Magyar Grafika.
1921. 3. f. 38–41 l.

Jaschik Álmos

lásd okv

A száré. N. 52.

250, 257, 258, 259, 260 b

XVI.

Jaschik Álmos

~~Műcs. Miáll, tól~~
Pipics 57. l.

Central Library

57.4.

Jaschik Álmos

JASCHIK ÁLMOS:
Sirbatétel (fametszet) 653

Rosner Károly
A magyar fametszet
a XX. században.
Erdélyi Helikon
1930. okt.
657 l.

képesek voltak azért, hogy fönntartsák az aranyfedezetet, mint Franciaország vezérlete alatt az «aranyblokk». Amerika elhatározása tényleg egy természetellenes állapotot szüntetett meg, amikor elvágta az akkori gazdasági helyzetnek a nemzetközi arany-kapcsolatokhoz való kötelékeit. Ez a nagy megrázkódtatás valószínűleg hosszabb időre kitolta azt az időpontot, amikor a sárga fém megint megkezdheti pótolhatatlan nemzetközi szerepét. Ámde miként ezt a szerepet nem veheti át az az index-valuta rendszer, amely igen megfelelt az akkori egyoldalú amerikai törekvések formulázásának, azonképpen perzselő fénnyel világított bele abba a tátongó szakadékba, amely a pénzpolitika elveit a háború után életbeléptetett világgazdasági rendszabályoktól elválasztja és velük szembeállítja. Mert a pénz-probléma nagy ellentéte itt van és nem magában a pénz-elmélet belsejében. A nemzetközi aranyvaluta egyelőre háttérbe szorul világszerte, de nem azért, mert akár az állami pénzelmélet jobban megismertetett volna bennünket a pénz igazi lényegével, sem azért,

Jaschik Álmos

életr. arch.

lásd

Pípics Szár

200, 201. l.

Jaschik Álmos

trod

Rosner De Grafiske Fag

261. C. Heppel

Jaschik Alms

rod

Rosner Ungarske

18, 19. 64. l.

Kejpel

Szv. BOZSUK JÁNOSNÉ
M. kir. dohány árudája
AKHASZLATIVA

Jaschik Álmos

l. A Mű

1927. 1. sz. 43. l.

Fenti az Iparművészet
most megjelent
folyóiratban.

Magyarító megjelent
cikke
Mai iparművészetünk keresztmetszete.

50 — 55. l.

könyv és papír kereskedő
ZSELIZ

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

< Jaschik Álmos >

irod

Elek Artur:

< > Ady-illusz-
tracióí.

Nyugat.

Melyik cif-
A cikk keféje
E. A. irod. hagy.

Dajts Ede dr. VI. 158.

Jaschik Álmos

Nyugat 1910. 95
– 1912. 252

Magyar Nyugat
1926. 538–9
1927 113, 240, 546

Jaschke Alois

irod

Rosner Károly. A fa-
metszet Magyarországon
a huszadik században.
Magyar Iparművészet

1929. 47 l. képpel.

Rosner. Der Holzschnitt.
(Stuttgart) 1929.)

Veress Zoltán. München. (102. 103. 280.)
Verhas János. Brüssel. (319.)
Verstraete Theodore. Anvers. (296.)
Villegas José. Roma. (111. 494. 503.)
Voellmy Fritz. München. (186.)
Walstab Charles M. München. (9.)
Wellmann Róbert. München. (18. 85. 117. 329. 388. 426.)
Wickenburg István gróf. Fiume. (12.)
Widmann Julius. München. (238.)
Zala György. Budapest. (174. 176. 177. 526.)
Zanetti Vettore Zilla. Velence. (474. 481.)
Zemplényi Tivadar. München. (181. 224. 263.)
Zezzos Alexandre. Velence. (57.)
Zilzer Antal. Budapest. (7. 127. 129. 320.)
Zombory Lajos. Budapest. (119.)

Jaschik Álmos

90	Az enyészet	tempera	400.—
91	Ifjuság. A titok. Április. 1918.	egyenként	600.—
92	A kin. Karácsony. Az ujév. Az arany	„	250.—
		600.— 500.—	500.—

Nemzeti Szalon
1918. május
Jav. kiáll

Kuffstein vára:

A völgyben lá
ján emelkedő hegy
s az épületek felett u
és jobbra magas h
felhős.

Olajfestés, vá
az 1848-di

Jaschik Álmos

309. Oppel Magda. Csendélet. Vízf. Eladó.
310. Jávorkáné Bloch Nelli. Ajándék. Aquarell. Eladó.
311. Boemm Klára. Chrysanthemum. Vízf. Eladó.
312. Wágner Géza. Rotterdami részlet. Színes tollrajz. Eladó.
313. Zolnay Géza. Tanulmányalak. Pastell. Eladó.
314. Wágner Géza. Fürdőház a Szajnán. Pastell. Eladó.
315. Tary Lajos. Az elégedetlen. Vízf. Eladó.
316. Ifj. Entz Géza. Tengerpart. Akvarell. Magánt.
317. Jaschik Álmos. A zátony. Tempera. Eladó.
318. Jaschik Álmos. A vihar. Tempera. Eladó.
319. Jaschik Álmos. Keresztúton. Tempera. Eladó.
320. Jaschik Álmos. Peer Gynt. Tempera. Eladó.
321. Jaschik Álmos. Hivogat az erdő . . . Tempera. Eladó.
322. Jaschik Álmos. Az orgona. Tempera. Eladó.
323. Jaschik Álmos. A fehér rózsa. Tempera. Eladó.
324. Jaschik Álmos. Adagio. Tempera. Eladó.
325. Jaschik Álmos. Paralizis. Tempera. Eladó.

KMTárs 1912. márc. kiáll

XVII. Terem

295. Bakoss Tibor. Vörös paprikák. Vízf. Eladó.
296. Barta Ernő. Az öltözőben. Pastell. Eladó. Tulajdonos a Könyves Kálmán szalonja.
297. Góth Móric. Cigányasszony és fiú. Vízf. Eladó.
298. Wágner Géza. Halásztanya. Pastell. Eladó.
299. Székely Árpád. Tölgyek. Színezett krétarajz. Eladó.
300. Bükkerti Mariska. Csendélet. Vízf. Eladó.
301. Oppel Magda. Csendélet. Vízf. Eladó.
302. Bükkerti Mariska. Csendélet. Vízf. Eladó.
303. Székely Árpád. A kőhíd. Színes krétarajz. Eladó.
304. Aggházyné Balló Mariska. Csendélet. Pastell. Eladó.
305. Kováts József. A patak. Vízf. Eladó.
306. Wágner Géza. Szajnapart Párisban. Pastell. Eladó.
307. Székely Árpád. Tölgyfatanulmány. Pastell. Eladó.
308. Barta Ernő. Mosakodó nő. Pastell. Eladó. Tulajdonos a Könyves Kálmán szalonja.

Jaschik Alinos

ivod

Rabinovszky Marius

Jaschik Alinos
növendékkiállítása –
Nyugat 1925. 23–
24. 7

Gyengébb lehettem mint egy csecsemő, mintha egytest lettem volna az ágygyal, nem bírtunk mozdulni sem. Az ápolónő mosolyogva jött felém.

— Mióta vagyok itt kedves nővér?

Négy hét? Lehetséges? Hogy ne beszéljek. Csak egyet:

— Senki sem járt itt?

— A nagyságos asszony, a kedves neje.

Nőm? Különös, vannak szavak, tudjuk: hazug, téves, mégis lelkendezve kapunk utána. Nőm? Ez csak Mária lehet.

— Tizenegykor itt lesz. — Az órára nézett, mely velem szemközt a falon barátságosan ketyegett.

Félóra még. Kellett annyi idő, hogy számot vessek, mi történt velem, mi volt, s mi nem. Hiányzom-e az asztaltársaságnak? A boszorkány haraggal gondol-e rám. Megmondom, beteg voltam, lázas, majd bocsánatot kérek, ha viszont ő is megkövet engem. Megkerült-e a télikabátom? Véreim, otthon, megszoktátok-e a rabszolgaságot? Mindig csak rátok gondolok. Türelem. Meggyógyulok, erős, izmos leszek s akkor majd egyszer «nyolc nap mulva» higyjétek el, otthon leszünk. Most még gyönge vagyok, kezem sárga, sovány, a gondolkodástól fáj az agyam.

Homályos képek lebegnek előttem, víziók... Égett a város, a toronyból néztem, miként hamvadnak el mind, mind, kiket szerettem. Kongattam a harangot, félrevertem, gyászosan szólt, borzasztón zokogott és én egy románcot énekeltem. Mária velem énekelt, a hangját dicsértem, misére mentünk kéz a kézben, vasárnap volt, sütött a nap, tavasz... Elénk állt egy pap, hogy összead, de rút dudaszóval egy marcona csapat keresztül-

Jaschik Álmos

Természet után. Irta K. Rajzoktatás. XII. 8.
Ujabb tanulságok. Irta Jaschik Álmos. U. o.

A szinérzék fejlesztéséről. Irta Jaschik Álmos. Népművészet, IV 8—9.

Az iskola, a rajz és az egyéniség. Irta Jaschik Álmos. Rajzoktatás, szept 15.

1909

(Művészet 1909. 416 l.)

Kilian, Georg Chr. IV. 109.

Jaschik Álmos

MAPFE tárlatán
1920, 1923
Állami Könyvillusztrá-
ció díj

596.

Erhard J. C.

Ujévi kártya (Zum Anfang des Jahres 1819.) Rt.

100 m. 125 sz.

K. 1. —

Jaschik Álmos

Magyar Studio
1920 dec. – 1921 jan. Kiák.
Illusztrációk Bacher-Bodrogh
Pál Idegen Költők cimü
verses könyvének uj kia-
dásához.

Gyarapodás.

l,

nyujtott jobbkezében parancsnoki pálczát
ros parókája göndör, szemöldöke barna,
lt. [redacted] Körülcsavart nyakkendője
tos öv szoritja és oldalán kard lóg.
éger szolga van, ki a szikláról urának
mellett aranyos sisak tünik szemünkbe.
el várakkal, hol keresztény vértesek küz-
sziklán balra három sorban: [redacted]

enberg der R: K: Mtt:
t. u: Obrister über ein

pē

n.

7

Lofz. 1480.

Esterhány

Jaschik Álmos

1920 jan. febr.

kiáll. Nemzeti szalonban

Matt, vízf.

Karneval, vízf. 1800.–

A kronika, " 1800.–

1920. M Akv Pf Egy

kiáll. Nemzeti szalonban

Beszőkött az ősz, szinesrajz 3000.–

Fénybogarak " " 3000.–

Sár " " 3000.–

Tündérmese " " 3000.–

Az én kertem " " 3000.–

Parázs " " 2000.–

A bálvány " " 2000.–

Illusztrációk Vörösmarthy

Csongor és Tündéjéhez

állandó kiállító itt.

Vanyarczi népkit. V. 62.

Jaschik Álmos

állami illusztráció díj 1920
Szerecsfőv. díj 1922.

1925. febr. M. Akv. Pf. Egy
kiáll. Nemzeti Szalonban

21 műve, többnyire
illusztrációk

Cholnoky Jenő dr. II. 177.

Jaschik Álmos

Munkarnok

1926. angol-magy. kiáll. 269, 273

1928. tav. kiáll. 88, 101

1929 tavv. kiáll. 255, 259

Bakáts-tér 3

Cékbeli

Jaschik Alois

festő Bp

Műcsarnok

1910 tav.

Jenikö k. n. V. 2.

Jaschik Álmos

1920. áll. illusztr. dij

1922. szfv. dij
a M. Akv. és Pastell. E.
kiáll -

Itália V. ~~[illegible]~~ 262.

Jaschik Álmos †

meghalt 1950. októberében, szivszélhüdésben, a rajztábla mellett. 65 éves volt.

Hamary mérnök szives közlése /Cimét megtudhatom, esetleg a halálozás pontos dátumát is tudni fogja./

Jaschik Álmos

Az utca, mint a művészeti nevelés tényezője. Irta Jaschik Álmos. Népművelés, III. 9—10.

(Művészet 1909. 72. l.)

469-ben)

ra fordul (és kezeit tartja) előre. Kendője
zába huzta és magas ruháját derekán
és a ruha vászonból való.

oi c/m.
Ara 202 frt 50 kr.

6.

127.

Jaschik Álmos

művész iskoláját
nyaranként 1924 (?) tól
éveken at hozta Erster-
gomba

Bék Komlószt

70. l

Kőrgyűr várának helyszínelési terve

1. M. orsz. Régészeti Emlékek Elei
2. Archaeol. Közlemények III egész V
3. Képátlag a Közlem. II. kötetéhez
4. Mittheilungen d. Central Commission I.
5. Feymen u. Sachregister d. Mittheilungen
6. Petey Kirche v. Ivanovits
7. Szekszárdi régiségek
8. Augustus
9. Evangelianum
10. Archaeol. Wegweiser
11. Ipolyi
12. Szék. fehér. Ajatajok
13. Kriegswesen in Ungarn
14. Archaeolog. Zeitung III Bde

[illegible] 1878 junius 6

Jaschik Álmos

1903/4 - 1907/8

Ferképzomfoiskèvk

95. l.

zélt. Vallásos tárgyú képei közül a

Jaschik Álmos

Thieme Becker

XVIII. 438.l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Jaschik Álmos

Révai J. Árpádok virága. Szent Imre herceg. Jaschik könyvdíszeivel. Gyönyörű díszvászonkött. (36.—) 10.—

M-

M

Jaschik Álmos

festő

Műcs. kiáll. 1910 tól

Pipics 114. l.

KAPIVÁR

Várrom

Kéne VV 1863, 52.l.

Jaschik Álmos

---

a Magyar Studio
kiállításán
1920, 21.

Építés.

Ganz és

—

Világító

—

Jaschik Álmos, grafikus,
stud. 1885. Bártfán. Budapesten
tanult s ugyanitt L anyódik.
Könyvillusztrációval (Petőfi:
Janos vitéz, P. Ábraham Ernő: A Csuda-
szervas stb) tunt fel.

L mit az parraziskola
famára

1417. Carlo Dolci után:

Krisztus megáldja a kenyere

A fehér kendővel letakart
látható Krisztus égfelé tekint
baljában kenyeret tart. Előtte keh
tős dicsfény veszi körül, mely sug
se piros, palástja sötétkék. Válla
göndör, szeme kék, bajusza és szak

Vászon, méretei 86.5: 72 c
A Pyrker-gyüjteményből.

108

1870: IV. 34.
1871: IV. 34
1873: IV 34

Jaschik Álmos

Spiritualis Művészek
Szövetségének
kiállító tagja.

Fibula bronzból IX. 57.

Jaschik Álmos

Frod

A Mai Nap
1941. máj. 12 (A
Peer Gynt három
reprodukciója)

Jaschik Álmos

wód

=

Nemzeti Ujság

1941. máj. 22.

(A Nemzeti Szinház
együttesét ünnepelte
Frankfurt.)

Csongor és Tünde
diszletei fentisöt
szinten (voltak kint) Frank-
furtban.

Jaschik Âlmos

pâlyaterve a

székesfőváros szignet-

pâly ürtalán

Repr.

MAGYAR IPARMŰVESZET

1934. 23. l.

I. Pólya : Flambage de cochon 355
V. Aba-Novák : Marchand forain sicule..... 355
J. Vaszary : Nature morte 356
O. Glatz : Colchique printanier 356
J. Egry : Badacsony 357
I. Szőnyi : Près de l'Ipoly 357
A. Basch : Forêt 358
Baron F. Hatvany : Femme au fauteuil 358
F. Sidló : Musique 359
P. Pátzay : Portrait de Mme Á. J. 359

I. Pólya : Pig-scalding .....
V. Aba-Novák : Székely fair-dealer .....
J. Vaszary : Still Life .....
O. Glatz : Wind-flowers .....
J. Egry : Badacsony .....
I. Szőnyi : At the Ipoly-river .....
A. Basch : Wood .....
Baron F. Hatvany : In the arm-chair ...
F. Sidló : Music.....
P. Pátzay : Portrait of the widow J. Á.

77652 — ATHENAEUM

...... 347
s: Mária a poprádi függő képről (1484) 347
se Pál: A Faun 349
: A Margithid 350
lf: Tavasz az Alföldön 350
: Önarckép 351
Béla: Hubay Jenő dolgozószobája.. 351
Károly: Dulce ridentem Lalagen
..... 352
rél: Leány kecskével 352
ula: Kondás 353
: Festőnő 353
wald Béla: Virágcsendélet 354
Pál: Menekülés Egyiptomba 354
robl Zsigmond: Mr. E. Rothschild
..... 354
Arckép 354
r: Disznópörkölés 355
Vilmos: Székely vásáros 355
nos: Csendélet 356
ár: Tavaszi kikerics 356
f: Badacsony 357
án: Ipoly mellett..... 357
or: Erdő 358
erenc br.: Nő fotőjben..... 358
c: Zene 359
: Özv. Á. J.-né arcképe 359

Vir dolorum-Altares (1480—1490)..... 347
M. Lőcsei: Die heilige Maria von dem Hängebilde in Poprád (1484) 347
P. Szinyei Merse: Der Faun 349
I. Csók: Die Margaretenbrücke 350
A. Fényes: Frühling in der ungarischen Tiefebene 350
I. Réti: Selbstbildnis 351
B. Vidovszky: Das Arbeitszimmer Jenő Hubay's 351
K. Kernstock: Dulce ridentem Lalagen amabo... 352
A. Bernáth: Mädchen mit Ziege 352
Gy. Rudnay: Schweinehirt 353
P. Szüle: Malerin 353
B. Iványi-Grünwald: Blumenstilleben 354
C. P. Molnár: Flucht nach Ägypten 354
Zs. Kisfaludi-Strobl: Porträt Mr. E. Rothschild's 354
E. Lux: Porträt 354
T. Pólya: Schweinesengen 355
V. Aba-Novák: Székler Jahrmarktshändler.... 355
J. Vaszary: Stilleben 356
O. Glatz: Frühlingsanemonen 356
J. Egry: Badacsony 357
I. Szőnyi: An der Ipoly..... 357
A. Basch: Wald 358
Baron F. Hatvany: Im Lehnstuhl 358
F. Sidló: Musik 359
P. Pátzay: Porträt von Wwe J. Á. 359

Jaschik Álmos

l.

Németh Antal

Az ember tragédiája

a színpadon:

Bp. 1933. 137. l.

134. l.

135. l

II.

Szentiványi Gyula ungvári utja a
sának megkezdésekor. Ez alkalomb
pét mintaképpen sajátkezüleg meg
tisztitásának módjában a vállal
az aranyozás tisztitásának legcé

Indulás Budapestről Ungvárra
visszatérés junius 28.-án éjjel

Gyorsvonat II. oszt. féljegy

4 napidij .. ..

III

Szentiványi Gyula gyöngyöspatai
képének restaurálása ügyében.

Indulás Budapestről Gyöngyös
Autótaxi Gyöngyösről Gyöngyöspat
dapestre éjjel 22 óra 24 perc.

Jaschik Álmos

cód
2

Uj Magyarság

1941. okt. 5. (A Csoda-
tükör felujítása.)

Jaschik Álmos

Illusztráció ifj
Gaal M. Mildi
mesei-hez.

Repr.-
Nemzeti Szalon

MAPE 14. kiáll. 1928
okt.

ZIFFER SÁNDOR:
Önarckép.

Jaschik Álmos

163. Roskadó bálvány
vízt.

Repr.

Nemzeti Szalon

1927.
máj. jún.

MAPE 13. kiáll

JEGYZÉKE

Jaschik Álmos
rajzával:

Móra Ferenc: Az erüst-
szavú harang. Budapest,
1939. Révai Kiadás.

Magyar Kultúrszemle
1939. 8 sz. 13. l.

< Jaschik Álmos >

cikke

< > Az íparművészet és a tea.

Karikás. I. évf.

1932. júl. szám

1 3 2

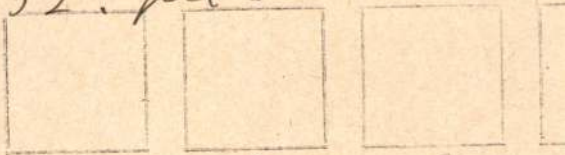

NEMZETI

Pártve

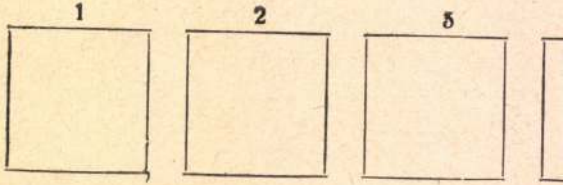

Felelős kiadó Bölönyi András

Jaschik Alois

vrod
2

Rosner Der Holzschnitt

Kapitel

TRAFIKOS
CSÁKTÓRNYA

Erdős film-könyv-
lapterjesztő és könyvkiadó R.

Budapest V.

Visegrádis-ut 36

Jaschik Álmos

Gellert: Testverbanat
csillaga. Kner
kiadás 1922.

Fenti fametszeteivel.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Jaschik Álmos

Czike Imre:

Jézus születése és gyermekkora.
Franklin -
Bpest, 1940.
Illusztrációk fentiről

Magyar Kulturszende

1940. 12. 7 300. l.

MDK

Jaschik-iskola munkáiból

"Gyermekszoba apró butorokkal.

Illusztráció a 12o.oldalon.

Magyar Iparművészet. 193o. 117-.3o.1. Képek.

Jaschik Álmos

Diszlethép Sophokles:
Elektra c. tragédiájából.
Torverte tenti
Szinesen repr.
A szárc. N. Sz.
206. l. mellett.

Jaschik Álmos

Kosztümtervei

Kállay Miklós!

Roninok kincse

c. drámájához.

Terverte fenti

Rejor szinesen

A százé N. Ly.

Jaschik Álmos

réd.

A száré. N. Ny.

158, 164, 165, 168. l.

438. sz. Jászai Mari. Stróbl Alajostól, bronz.

Nemzeti Színház.

Jaschik Álmos

Szinpadtervek Shakes-
~~[illegible]~~ peare: Szentivánéji
álom c. vigjátékához
Tervezte fenti
Szinesen repr.

A Nárè. N. Sz.

102. l. mellett.

588. sz. Az Új Nemzeti Színház 1

Jaschik Álmos

Szinpadkép Molière
Az urhatnám polgár
c. vígjátékából -

Terverte tenti
Szinesen repr. -

A száré N. Sz.

144. l. mellett -

562. sz. Márkus Emilia. John Adams Quincy-től, olajfestmény.
Dr. Párdány Oszkár.

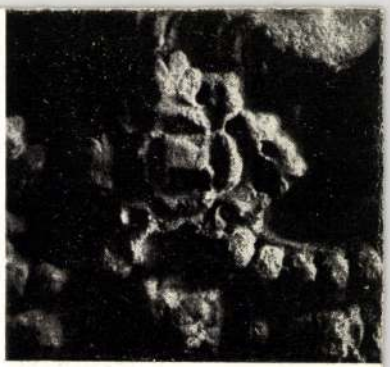

ERDÉLYI

BA

S

AZ ERDÉLYI TUDO

Jaschik Alois

malíř

rod

Mabí

Jaschik Almos

~~Hebbing Ferenc~~ 52. l

~~Heldwein Ustván 41-42. l~~

~~Hoffbauer János 38, 41. l~~

~~Horti Pál~~ 53. l 1865-1907
1889-1905 tanár itt

Jaschik Almos 55. l
1885-1950 — 1907 tól tanár

(folytatni)

Nolipa J. P.: A 175

Éves kipró és egy. gimn.
Jub. évk. Bp. 1955

[redacted]

und

[redacted]

Jaschik Alma

Házi oltárkép, vegy.

Magyar Iparművészet

1927. 64. l.

472/1935.

A M.O.B.

Jaschik Álmos

Alvező

Felvették a kiszemüvészeti Kamara tagjai köze

Magyarország

1939 márc, 18

KEÖPE VIKTOR
A szigetek gyöngye
Titokzatos Kína

LEIDENFROST GYULA
Keserű tenger

STEIN AURÉL
Ősi ösvényeken Ázsiában I—II.

SVEN HEDIN
Ma Csung-Jin menekülése

TEMESY GYŐZŐ
Sasok hazájában

G. TUCCI—E. GHERSI
Kincses Tibet

Szerda

9

Tivadar vt.

Csütörtök

10

Av. András

Péntek

11

Márton pk.

Szombat

12

Márton p.

Jaschik Almos

l-

Ernst Mur. Kiöll

126.4

1932.

3685. Ferenczy Károly.
Sz. Wienben 1862 február

Patak.

Jobbról
~~a háttérből~~ kanyar
az előtért szeli. ~~és~~ Medre
és háttérbeli lombos fák
~~laló~~ réten pedig ~~egy~~ fehe
Az égbolt, mely a vizben

Vászon, mér. 132.5
Vétetett az 1908.
alapjan a Magyar Impress
kiallitásából 3000 Kán.

Vét 11970-908

Jaschik Ahmed

l.

Neuzeti Halom

1922 ápr

Iparművészeti Társulat V. 198.

Jaschik Ottmos

életrajz

írod

Csókány 92. l.

10179

nedaillonban. Nagy parókája göndör,
as rend jelvényét nyaklánczon vi-
ban:

Kayser König in Hung. u. Böh.
POLD dem sich so gönstig zeigt
und Ihm viel Sieges Palmen reicht:
meth den Garausz nicht, wird doch
gar-Land befreyt vom Türcken Joch.

cm.

n. 152-900.
32-900-105.

Jaschik Álmos

rőd

Moldovan Béla:

A lipcsei nemzetközi grafikai kiállítás.

Képzőművészet

1927. 3. f.

Jaschik Alunós

festinnós

vod

RM

Jaschik Álmos

Művészeti lexikon
366 l.

Tk. 225.

II
585

225. *Teleki Pál.* Mellig látható, csaknem szembe néz, tojásdad medaillonban. Haja, szemöldöke, hosszú bajusza és szakálla fekete, szeme barna. Atillája és fehér prémgalléru mentéje sötétkék. Az előbbin hat és az utóbbin három nagy gomb van. Felirata alól: »*Constantia vincit omnia*« és a kép körül: »*Illustrissimus Comes Paulus Teleki de Szék, Sacri Regni Impery Comes Anno 1630*«.

Vászon, méretei 18·7 : 14·6 cm. — Át. Képt. 147 (5). — Gróf Csáky László ajándéka 1824.

Jaschik Álmos

MAPFE tásl. 1922

Székesfőv. vőst. díj

587

Erkard Johann Christoph

Teherkardó összéret . Rk.

K. 1.

104 m. 1292.

Jaschik Álmos

Jestö

wód

z

Krück

I. 563. l.

Rómer Flóris II. 100, 101, 102, 107,

111,

1903 V. 28.

~~Pozsony~~

Pozsony város polgármesterének. A muzeumi építkezés ügyében hozott bizottsági határozat tudomásul vétetik és az építkezéshez hozzájáruló állami segély a főpég 100,000 koronában ~~állapittatik meg~~ szandernek megállapitani, ~~a muzeumi~~ ~~felszerelés~~. (267/903)

Jaschik Álmos

<> A könyvkötő-mesterség. 202 ábra, 81 mesterjegy. Bpest, 1922.

Lásd okr.
Iparmúv. Múzeum
könyvtára.

" "
" "

prém.

látkép
Püspöki palota
Takarékpénztár
: Püspöki palota.
Katakomba
Városi templom.
látkép.
Régi maradványok
olc: Görög katholikus templom.
" " "
Református templom belső.
onhalma: Apátság étterme.
Apátság könyvtára.
" bejárata.
" főtornya.
" könyvtára

Jaschik Álmos

l.

Révai XXI. 472. l.

Jaschik Álmos

lásd

Ropalotafela

31. l.

Jaschik Álmos

vers

Színházi Élet

1936. 52. sz. 75. l.

(Jaschik Álmos
öt János vitéze.)

Jaschik Álmos

Csód

Ki-kicsoda?

368. l

NYOMTATVÁNY

Budapest

ürmak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután 1/2 6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Jaschik Álmos

Futó András:

Jaschik Álmosnál.

Képes Krónika

1939. 16. sz.

Horváth László:

Mellig van ábráz
szemöldöke, hegyesre
barna. Atillája s
tillájáu öt s mentéje
alól:

„Dies, et M
idem"

s a kép körül:

„Ladislaus Hor
Rege Ferdinand

Vászon, mér
Gr. Csáky La

Jaschik Almos

diszlettervező

lásd

Művészet 1939. 23. n.

5. l. 7. l. 8. l.

ario : Szent Sebestyén.

Jaschik Álmos

növendékeinek
kiállítása

1924. dec.

1910.

.

an.

vel és sima karimájú, de egyoldalú ovális medaillon előlapjaúvan ábrázolva.

~~bbraforduld~~ szembenéz. Fürtözött
lla rövidjü Öltözete: ing lehajtott
evél~~[illegible]~~ ekkel Felirata az emelke-
tt: CORNELIVS FRANGIPANIS. ~~Karimája,~~
~~sima.~~

, méretei 7.3:6 cm.-- Becsértéke
1910 márczius 23-án (519-1910)

286

1788

Jaschik Álmos

Diszlet a Csongor
és Tündé-hez
(Nemzeti Színház)
Fenti terve.
Repr.
Tükör
1937 szept.
633 l.

Jaschik Álmos

Lvod

Németh Antal

Bank bán száz
évc a szinpadon
Bp. 1934. 203 l.

Spitz Adolf mesterszedő jubiláris kiállítási anyagából
Gyakorlati szedéspéldák a Pesti Lloyd-Társulat nyomdájában készült legújabb munkákból

YD-TÁRSULAT NYOMDÁJA

M G

Spitz Adolf mesterszedő kiállítási anyagából
Gyakorlati szedéspéldák a Pesti Lloyd-Társulat nyomdájában készült legújabb munkákból

< Jaschik Álmos >

< > Megint elrepült
a Kék Madár.

Hid - 1941. 2. 7.

Jaschik Álmos

Jelmeztervet a szegedi szimpadminiszteri kiáli-tásról.

Két terve repr.

Magyar Iparminiszter

1930-26 l.

Jaschik Álmos

terverte és rajzolta
az alábbi mű könyv-
díszeit és Eötését.

Révay József dr:

Árpádok virága.
Szent Imre herceg:
Bp. - 1929.

Jaschik Álmos

illusztrálta az alábbi
művet

Balits Mihály:
Laodameia. Antik
tragédia. Bp. 1921.?
Táltos kiadás.

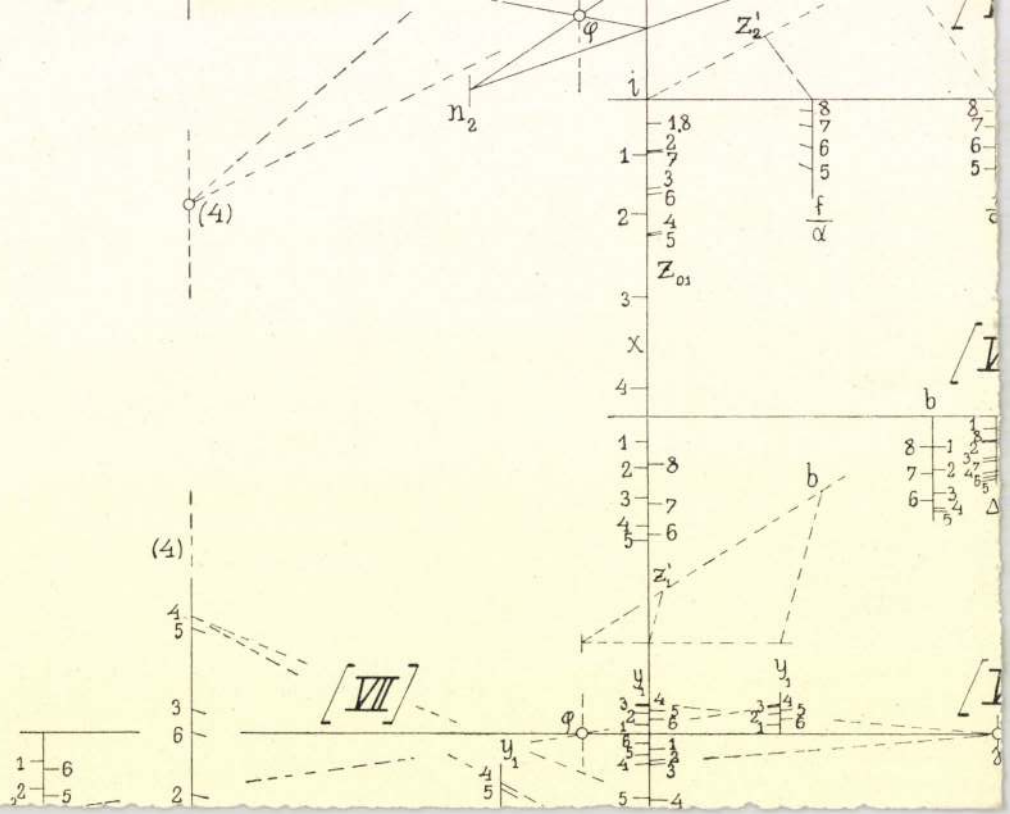

φ
z_2'
n_2
i
(4)
z_{01}
x
f
α
b
z_1'
[VII]
y_1

IV Jaschik Álmos

NŐK A TÜKÖR ELŐTT

BESZÉLY

IRTA

GYULAI PÁL

1935

FRANKLIN-TÁRSULAT

E könyvből 100 finom velin-papirosra és 400 famentes papirosra nyomatott számozott példány készült a Franklin-Társulat nyomdájában. Művészi összeállítását és a díszítő rajzokat Jaschik Álmos festőművész tervezte.

1—100. szám egészbőrkötésben — — **28** pengő
101—500. szám félbőrkötésben — — **18** pengő

A TÜKÖR előfizetőinek kiadóhivatalunk fizetési kedvezményt nyujt.

UVÁR

DOMÁNYOS FOLYÓIRAT
ZTI LAMBRECHT KÁLMÁN
hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

s

szemle

tika
tóriumi munka

Jaschik Álmos

l.

M. Bibl. Szemle

1924. 64. l.

HELYSÉG

NAGYVÁRAD.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

Muzeum.

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS)

FÉNYKÉP, RAJZ

Jaschik Ábnos

l.

M. Bibl. Szemle

1924. 203. l.

HELYSÉG

KRAKÓ

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Fest

KOR

XVI

ŐRZÉSI HELYISÉG

Czartoryski muzeum

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Báthory István lengyel ki a

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS)

Tölgyfa deszk
rámába foglalt olajfestmé
hord, attila bordázott aran
gombolva, melyre csipkés
lik ki.

FÉNYKÉP, RAJZ

Jaschik Alnos

tanítványai, akik
mesterükkel a nyarat
Sárospatakon töl-
töttek, a Váci
utcai Műhelyszövet-
ségben állítottak
ki képeiket.

Forum 1934. 38. l

Jaschik Álmos

festő Mücsarnok

1931. őszi tárl. XI. 159, 177
178.

1932. őszi kiill. VII. 165–170
172–174

Jaschik Álmos

Revái XX. 426. l

Az

Műemlékek Országos

Bizottságának

Budapest

IX. Rákos utca 10.

Jaschik Álmos

Lási

Lex Magyarország

257. b. l.

Jaschik Álmos

részletek a leipzigi nemzetközi Goethe kiállításon

Rotner Károly

Goethe a világ könyvművészetében.

Magyar Grafika

1932. 58. l.

Minálunk is eleinte a viziutak kínálkoztak legbiztosabb közlekedésül. A Duna, a levantei forgalomnak ez a nagy útja, sokáig elsőrangú fontosságú volt. Közutaink csekélyszámúak és rosszak voltak s addig jóformán csupán a folyókon történt nagyarányú szállítás. De azután a vasutak elterjedésével hibás közlekedési politikánk egyenesen elterelte a forgalmat a víziúttól. A vasút ennek következtében eltorlaszolódott a nagytömegű nyersárúkkal, minő a kő, kavics, homok, ércek, gabona stb. s a víziutakat most már jobban megbecsüljük.

Nagy akadálya volt a víziforgalom kifejlődésének nálunk, hogy hajózható folyóink egy része hosszú darabon párvonalasan halad egymással úgy, hogy bár egyesülésük pontján összeköttetésben vannak, az árúk mégis csak nagy kerülővel juthatnak egyik folyóból a másikba. Pl. a Duna budapest—gombosi és a Tisza szolnok—titeli szakasza több száz kilométer hosszúságban halad párvonalasan.

Ezért régi a törekvés, hogy a Duna és Tisza ez említett szakaszait keresztcsatornákkal kössék össze. 1794-ben már hozzákezdtek a Ferenc-csatorna építéséhez, melyet 1801-ben fejeztek be. 1837-ben pedig *Beszédes József* a Duna és Tisza között új csatorna építésének gondolatát vetette fel.

Jaschik Álmos

4 tempera.

Nemzeti Szalon

MAPE 20-ik pub. kiáll.

Kat. 1935. dec. 20 –

1936. jan. 6.

Jaschik Almos

l.

Mag N M Cent

31. l.

Jaschik Álmos

Elektr. arch.

Hefelelex. 711, 712. l.

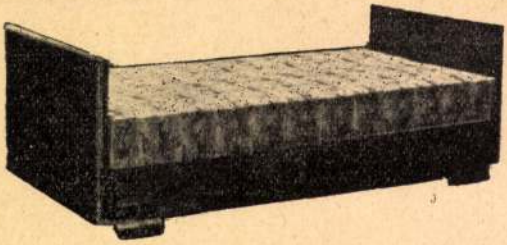

„Fidor" kanapé-ágy fekvő állapotban.

Olyan kényelmet nyujt, mint egy ágy, amelyben ruganyos ágybetét van.

SZABADALOM bej. 14561. sz. a.

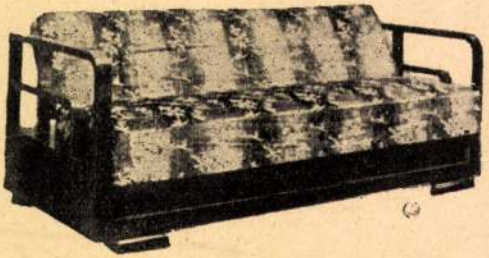

„Fidor" kanapé-ágy ágynemü-tartóval. Szabályozható támlával.

Az ágynemü könnyen berakható, mert az ülés kettéhajlik és igy félsulyt kell emelnünk. Higiénikus, féregmentes.

„Attila"-nyomda, Ujpest, Árpád-ut 18

Jaschik Álmos

tanítványának
Göethe drámáikoz
készült szinpadi
maquettejei –
Ernst Mus. kiállí-
tásai. 126. sz.

megvan
a Tőv. Képtár
katalogus gyűjte
ményében és
a Szépm. Muzeum-
ban.

Micske, r. k. temp
Monos-Petri, földv
Belső vár r
Nagy-Báród, r. k.
Nagy-Szalonta, cs
Nagy-Ürögd, temp
Nagy-Várad, vár,
Ottomány, r. k. te
Pelbárthid, r. k. t
Pocsaj, várrom.
Remete, ref. temp
Solyómkő, várrom.
Sz.-Jobb, apáts. te
Szalárd és *Sz.-Im*
romja.
Sztar, r. k. templo
Tamásda, torony.
Zelemér, csonka to

Jaschik Álmos

tanítványainak Goethe
drámáihoz készült
maszkjai, kosztüm-
tervei, szmpadterve-
zetek:
Ernst Nuczen 1932
febr kiáll.

Cotrin

Jaschik Ähnos

A.

Magyar Könyvszemle

1939, 179. l.

Jaschik Álmos

l.

Magyar Könyvszemle

1939. 248. l.

Jaschik Álmos

ikkei a könyvkötésel kapcsolatban.

Hunyady könyvkötés

80, 81 P

SZABLYA FRISCHAUF FERENC

VEZETTE A KIÁLLITÁS RENDEZÉSÉNEK MUNKÁLATAIT. A BELSŐ BERENDEZÉS AZ Ő TERVEI ALAPJAN KÉSZÜLT.

TICHY GYULA

TERVEZTE A KIÁLLITÁS PLAKÁTJÁT,

SZABLYA JÁNOS

SZERKESZTETTE A KATALÓGUST, A HOZZÁVALÓ DISZITŐ RAJZOKAT PEDIG

REMSEY JENŐ

RAJZOLTA.

A KIÁLLITÁS ÁCSMUNKÁIT POPPER ZSIGMOND CÉG, A KÁRPITOSMUNKÁKAT RADÓ ARTUR VEZETÉSE MELLETT RADÓ GYULA ÉS FIAI CÉG KÉSZITETTE. A SZOBAFESTŐMUNKÁK KAINZ JÁNOS VEZETÉSE MELLETT ÉS RÉSZBEN AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA NÖVENDÉKEINEK KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL KÉSZÜLTEK. A KATALÓGUS KLISÉIT HERBST SAMU MŰINTÉZETE, A KIÁLLITÁS ÖSSZES NYOMTATVÁNYAIT A VILÁGOSSÁG KÖNYVNYOMDA RT. KÉSZITETTE FEJÉRVÁRY ERZSI PORCELLÁNJAI FISCHER EMIL GYÁRÁBAN KÉSZÜLTEK.

< Jaschik Álmos >

vod

< > A könyvkötő-nes-
tesség. Bp. 1922. c.
Könyvenek ismertetése
M. Könyvszemle
1923. 153–155. l.

Jaschik Álmos

vőd.

Vámossy Klára

A harai bábjáték.

Bp. 1941. 47. l.

Jaschik Álmos

d

Hinčszeti Lexikon

II - 852 - l -

Jaschik Alinos

l

Kisgrafika

1943. 3. n. 17. l.

miniszter ur 143.353/1921. IV/b-2.
ncz, a Műemlékek Orsz. Bizottságánál
zére 1500, azaz Egyezerötszáz korona
. Az engedélyezett segély-összeget
nztár fogja kifizetni nevezettnek bé-
terium számvevőségének központi cso-
gtájára. Ezt a t. Orsz. Bizottsággal
megfelelő értesitése végett közlöm.
21. november hó 23.
rendeletéből:

Jaschik Álmos

illusztrációi

Benedek Elek: Magyar népmesek (Gál Zsuzsa válogatása.) [Bp. 1949.

3 kötet

	Fizetendő Budapesten			

131/920

SINGER ÉS WOLFNE

GAZDAG RAKTÁRA HAZAI ÉS KÜLFÖLDI MINDEN SZAKMABELI MŰVEKNEK, ISKOLAI KÖNYVEK, DISZMŰVEK, TÉRKÉPEK ÉS IMAKÖNYVEK

UJ IDŐK, MŰVÉSZ
KÖNYVE, MAGY
SZERKESZTŐS
EGYETEMES RE

IRODA TELEFON 160—20, 160—21.
ÜZLET TELEFON 160—19.

A „Műemlékek orsz

1917 évi elszámola

30 műemlék

33 "

79 "

70 "

1916 VIa

Jaschik Klaus

l.

Rimp. 241. l

242. l.

Jaschik Álmos

Szinpadtervező

l

Hungary 1937

78 P.

nek minoshtent reszemről,
a munkák kiviteleinél, sok
a munkavezetőénél. Továb
színi helyettese és a Nagyt
Bizottságának házilagos
iránt az érdekelt egyházi
lommal vannak akkor,
a helyreállitási munka ér

Nagyméltóságod
szerencsém a leghálásabb
tal igyekezetem oda irányu
mint a műépitész urak el

Mátraverebély 1915 ju

Jaschik Alois

l.

Ősező, 1938. IV.

9–10 sz. 26 l.

Bizottsága.

Budapest

visegrádi várba vezető utak
lány összeget kiutaltatni szives-
lomb és a téli fagy következtében
e ellepik azokat s azonkivül a
dékat szokott elhagyni. A közön-
gy ha a várterületre való bélépé-
n valami rend is legyen.

Jaschik Álmos

lásd

Mécs László:

Bolond Istók bábszínháza. Jaschik Álmos rajzával

A Napkelet kiadása.

sl. ci é n.

Könyvtáramban.

Felsőzegesd, új rart

64

Jaschik Álmos

írod

Nemesvári 63. C.

Esetleg Cárd

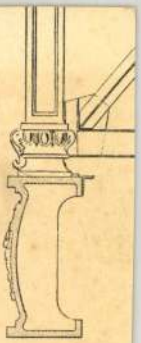

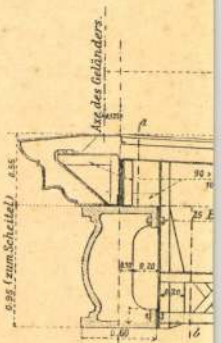

R.v. Waldheim art. Anst. Wien.

Jaschik Almos

d.

Hevposztmjr

51. l.

1 kg. Kristályszóda — —	—.12
1 kg. Amoniák — — —	—.28
1 kg. Kenőszappan — —	—.48
1 kg. Beeresztő viasz —	—.36 tól
1 drb Kefe viasz— — —	—.16
1 drb Padló paszta ¼ kg.	—.68
1 kg. Brunolin — — —	—.96
1 lit. Benzin takaritó —	—.44
1 kg. Fémtisztitó — —	—.64
1 csomag tisztitó és suroló por ¼ kg. — — —	—.16

1 drb Suroló kefe — —	—.1
1 drb Padló kefe (Fibrisz)	—.7
1 drb Kézi seprü — —	—.2
1 drb Tollporoló 50-es —	—.2
1 drb Felmosóruha — —	—.3
1 drb Toilett kefe — —	—.6
1 drb Szőnyeg kefe— —	—.6
1 drb Bartvis tiszta lószőrből nyéllel együtt	1.3
1 drb Lábtörlő kókuszból	—.6

1 kg. Szines olajfesték (sárga, barna, zöld) —.96

1 kg. Fehér olajfesték — 1.—

Felvilágositásért forduljon bizalommal hozzánk

Bulyovszky ucca és Szondy ucca sarok

Legolcsóbb beszerzési forrás.

Grünhut és Steiner, Telefon: 10-2-88

Jaschik Álmos

~~debreceni könyvkötő~~

~~Fulus Elek~~ 198. l.

~~Galamb József 199. l.~~

Ezt lásd.

~~Gottermayer Nándor~~

198, 199. l.

~~Helbing Ferenc~~

198. l.

Jaschik Almos

198, 199. l.

Zachnsdorf 199. l.

magyar származásu

londoni könyvkötő

az 1870-es evekben

Gulyás Pál. A könyv

sorsa Magyarországon a

legrégibb időktől nap-

jainkig. Magyar könyv-

szemle, 1923.

Tovább

6/18

Jaschik Álmos

növendékeinek
szinpadi tervei
az Ernst Muzeumban
U. 3455.

Fótlyi János:
Szinpadmüvészeti
kiállítás.
Pesti Hírlap
1932. febr. 21.

Ezeket a műveket a
Goethe századforduló
alkalmából Frankfurt-
ban és Münchenben
rendezendő kiállításra
küldik.

ZÁMLA II utám

ecento.....	Pengö	18.--
.....	"	9.60
alerei des Barock.....	"	9.60
.....	"	3.70
.....	"	3.30
Összesen Pengö		44.20

nel jóváirtuk.

IDEGENFORGALMI, BESZERZÉSI, UTAZÁSI ÉS SZÁLLÍTÓ
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
IV., Váci-u. 1. sz.

Jaschik Álmos

lásd

Németh Antal

Az ember tragédiája a Stúpadon. Bp. 1933.

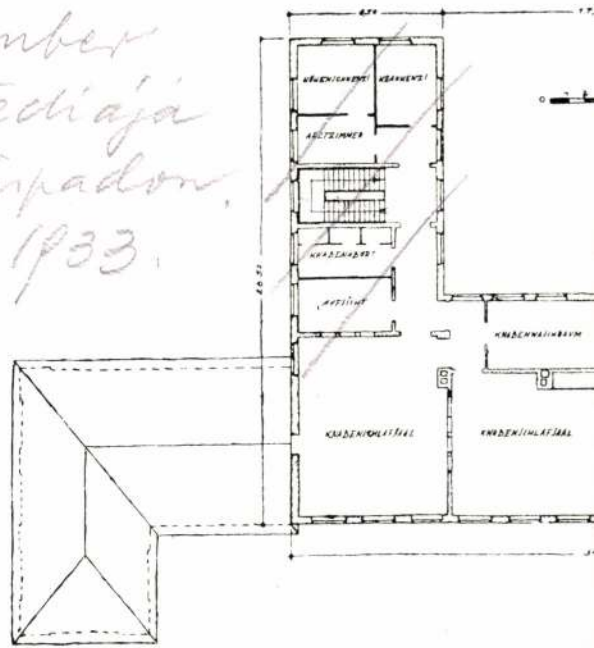

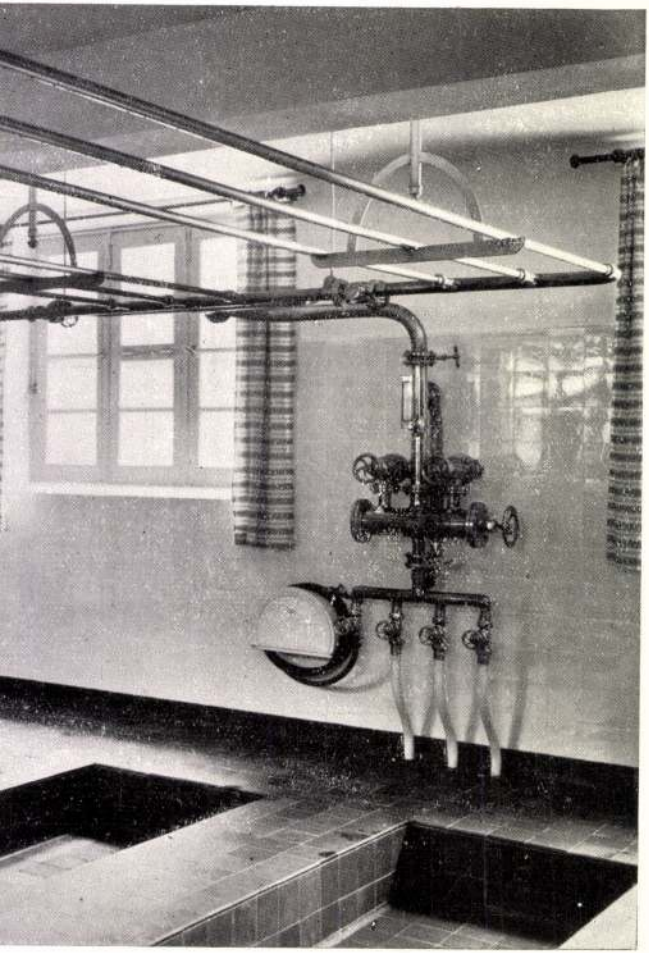

Jaschik Alms

l.

6ᵗ serö. 1938. IV. ief.

5-6 n. 19. l.

ója és tisztikara mély fájdalommal jelenti,
res tagja

s Gyula

gyarhoni Földtani Társulatnak tiszleleti tagja,

Jaschik Ábrus

szül 1885

leigd

Namkönyvem

18. l.

képpel

lapbizományos
LASSAGYARMAT

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

ZERKALLI MERÍTETT PAPIROS

AZ ELŐKELŐ LUXUSKIADÁS
NEMES ANYAGA, GÉPPEL MERÍTVE,
ÁLLATI ENYVVEL ENYVEZVE,
LEVEGŐN SZÁRÍTVA
KÉSZÜL

MODERN
TIPOGRAFIAI

< Jaschik Álmos >

cikke

( ) Az anyagszerűség kérdéséről

A cikk vége: Interieur

1912. 4 szám

Az előző számok nincsenek meg nekem

Jaschik Alois

a Čehbelnik

univerzitopolt

tagja

Ipolysági plébánia templom

V. 162.

Jaschik Álmos

okl. középiskolai
rajztanár
tanársegédként alkal-
mártak

Iparrajziskola 1908. 11. l.
22. l.

u. o. 1909. 21. l.

Az 1909/10. tanévben megnyílt
a kőnyvkötő tanműhely fenti
vezetésével.

u. o. 1910. 26. l. 35. l.

u. o. 1911. 25. l.

Jaschik Álmos

Nádai Pál:
A „Könyv- és reklám-
művészet" bemutatkozása.

MAGYAR MUVESZET

1930. 175 l.

na-
év-
i,
ak,
s
n
á-
ll-
Fra
az
-
ek
kő-

Jaschik Álmos

áll. illusztr. dij 1920

Szécsfőr. (dij 1922
vört.)

Nemzeti Szalon

MAPE 10. Ki áll. 1923
nov.

Vészi Gerzson
könyvnyomda
Budapest, VI.,
Podmanicky-u.
Telefon 108-03

< Jaschik Álmos >

cikke

< > Gyakorlati irá-
nyú rajzoktatás.

Iparrajziskola. 1910

Jaschik Álmos

Pergamentkötés, kézi festéssel. Tervezés és festes fentitől.

NB. Stílustalan.
XVIII. századbeli könyv, gótikus betűk, tulzonfolt, cifra és nem szép.

Repr.
Könyvtári Szemle
1914. 5. szám.

felé és az Elba—Odera-összeköttetéssel nagyot fog nyerni jelentőségében, az Alföld fejlődésére, középítésre, út- és egyéb építkezésekre előnyös hatással lesz, de a dunai forgalmat útjából elterelni nem fogja.

Végeredményben azt látjuk, hogy a németországi nagy vízi út-tervek, a Rajna—Majna—Duna-csatorna, de különösen a Duna—Elba- és Duna—Odera-csatornák új lehetőségeket nyitnak meg a magyar áruforgalom számára. Ezeknek a terveknek a mi szempontunkból elősegítője a Duna- és Tisza-szabályozás befejezése, a Duna—Tisza-csatorna megépítése és a Körösök csatornázása.

Ezek azok az alapvető fontosságú feladatok, melyek legelső sorban nyomulnak előtérbe.

Nem fenyeget tehát veszély Németország részéről, sőt a hajózásból előnyök kínálkoznak részünkre, aminthogy előny a nemzetek számára mindig, ha a közvetlen érintkezés számára újabb útak nyílnak meg és ha a technikai tudományok, számolva a geopolitikai helyzettel, az áruk kicserélését s ezzel

Jaschik Álmos

erről

Benedek Marcell:

Jaschik Álmos.

Magyar Grafika

1920. febr. (2. sz.)

Álmos képével.

Gyula:

A várat, melynek épül
„Arsenale della Città" (B)
kiemelve s a melynek ör
a császáti csapatok ostromolja
bástyákról élénken viszon
ria commudata dal Genera
roni del Gen. Lesle" fogl
adallal vonulnak be s a m
ják a földet; jobbról pedig
harcolnak. Felirata a leb

„Gyula"

salól magyarázat olvasható
dalla p.e sup.e della Piazza".

Rézkarci, méretei a

20.6 9m.

L'Vngheria Compen
dona 1686. pag 47.

Ltsa T. 4160

Jaschik Álmos

Műcsarnok

1910. tav. kiáll. 417, 419

1912. márc. kiáll. 317 – 325

Antiphonel, Debain-féle VIII. 243.

Jaschik Álmos

A zátony. temp.
Óriások temetője, vert.
A zsákmány, tusrajz
A győzelem, vinczett
tusrajz -

Nemzeti Szalon

1917. máj
tav. tárl -

HEREND 100 ÉVES

Felelős kiadó: Kanizsai Nagy Antal. özv. Ábrahámné nyomda, Budapest

TASCHLIK ALUCS

Magyar Iparmű.
2003/3.

81.0.

AP ERNŐ - GÜLEP LAJOSNAK

Bp. 1938. II. 23. ——————>|

ítás érzékem - amint azt a Vagyon-
Andrássy[1] ezt ugy mondta, hogy
rzékem gyenge. Ebben keresek tá-
ok, akiknek a kereskedelemhez
znak Petrovicstól[2] kezdve Meller
y legalább is kisebbitenek, amig
ő csoportuké. Ezért keresek szak-
nek lekötve a Ringgel[4] szemben.
hogy a nagy cégeknek vannak felhaj-
ésű emberek. Ilyen látta a gyűj-

MDK

Jaschik Álmos

Béaskó Mária: Csillagok leánya c.könyv illusztrációi,
Tarczai György:Margit-legendák c.könyv rajzait és szines cimlapját készitette Jaschik Álmos.

Könyvjegyzék a Szent István-Társulat kiadványairól. 6. és 12.old.

Jaschik Álmos

"Magyar sikerek külföldön" cimmel Dr. Németh Antal szervezte meg a németországi Goethe-évben, -"Ein ungarischer Goethe-ciklus"c. szinpadi kiállitást.
Jaschik Álmok iparmüvész tanár és növendékei diszlet és kosztümterveket mutattak be, amelyek Goethe különböző müveihez készültek. A Münchenben rendezett kiállitás után egész Németországban nagy feltünést keltett és példátlan sajtó sikert aratott.
Hat kép a kiállitás szinpad modelljeivel.

Repr. Délibáb, Bp.1932.juni.18.VI.évf.25.sz.26-27 lap.

M.D.K.

Jaschik Álmos

A Madách Szinházban bemutatott "Potemkin" c. darabhoz tervezett diszleteit a kritika kiemeli.

Baróti Géza: Grisa Potemkin c.
Szinházi Magazin, Bp. 1942. okt. 14-2o. V. évf. 43. sz. 9-11. lap

Jaschik Álmos

Üde, poétikus illusztrációikat mutatták be "A Studió I. Grafikai Kiállitásá"-n Egyed Erna és Jascik Álmos művészek.
A Művészet c. rovatban Kun Imre ismerteti a tárlaton szereplő müveket.

A HÉT, Bp. 1921. márc. 2o.
XXXII. évf. 8. sz. 140. lap.

Jaschik Álmos

A grafikai részen három művészt emel ki Fóthy János: "Magyar reprezentativ kiállitás a Nemzeti Szalonban" cimmel közölt kritikájában, a tárlaton szereplő művészek közül: Conrád Gyula, Lohwag Ernesztin és Jaschik Álmos.

A HÉT, Bp. 192o. dec. 1.
XXXI. évf. 36. sz. 559-560

Jaschik Álmos

Pilisi Lajos: „Dekroa Viktor csodálatos élete" c. regényének dekorativ fedő lapját tervezte a müvész, közli az Irodalom c. rovat.

A HÉT, Bp. 1918. okt. 13.
XXIX. évf. 41. sz. 639. lap.

Jaschik Álmos

A legtöbb figyelmet érdemlő művészeket sorolja fel F.T.Z. /Felvinczi Takács Zoltán/ "Magyar akvarellisták és pasztellfestők" címmel, a Nemzeti Szalonban rendezett kiállításon szereplő tehetségek között:
Lénárd Jenő, Baránszky László, Makoldy József, Zsigmondy Edit, Bakos Tibor, Jaschik Álmos, Berán Gyula, Márton Ferenc és Vanyerka Gyula mutatkoztak be a háborus éveikben készült alkotásaikkal, részben sorozatokkal, valamennyi nagyszerű válogatásban.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 16.
XXX. évf. 7. sz. 108. lap.

Jaschik Álmos

Jól ismert, kitünő illusztrációkkal szerepel Jaschik Álmos, Csabai-Ékes és Egyed Erna, -irja Kun Imre: "Aquarellfestők és Pasztellfestők kiállitása" cimmel. Külön kiemeli a három müvész munkáját, mely a kiállitás erősebb felét képezi.
A tárlatot a Nemzeti Szalonban rendezték.

A HÉT, Bp. 1921. ápr. lo.
XXXII. évf. lo. sz. 173-174. lap.

Jaschik Álmos

Kosztümöket tervezett Szentpály Olga estélyéhez az előadó müvésznövendékek számára.
A "Szinház és Zene" c. rovat a nevet tévesen irta, nem Szentpály, hanem Szentpál Olga a helyes.

A HÉT, Bp. 1921. május 1.
XXXII. évf. 12. sz. 205. lap.

Jaschik Álmos (1885-1950)

Az „Esztergom és Vidéke" 1929. júl. 4.-i számában adja hírül, hogy az iparművész tanár néhány növendékével Esztergomban nyaral. A júl. 7.-i szám már hirdeti, hogy a dessaui Bauhaus mintájára a művész Szenttamáson művésztelepet fog létesíteni, melyben kizárólag csak a gyakorlati művészet fog érvényesülni.

Kaposi Endre: Az ezeréves Esztergom.

Dalgozák Lapja, 1942. okt. 24.

Jaschik Álmos

A MAGY. IP. MŰV. AZ EZREDFORDULÓN

60.P.

poracios gondolattal ez miképer
Hiszen már régen nem keresek ö
Egészen primitiv, állati retteg
féle viszonyok között vegettem
birtam és helyreigazitottam. -
kezni nem lehet, - a lelki felk
hogy egyelőre higgadt és nyugod
folytatom a munkámat, de már rég
biztonsággal, határozottsággal.

Nem akarom Önnel a vitát folyta
látszik ama fiziológus állásfog
kor részben az emberek egészen h
ben egy teljesen mesterséges vis
irányitott piac és termelés hihe
és sütési módszert hozott létre.
akkor c s a k ugy lett volna
mennél több hasznos részét ments

DASCHIK ALEXIOS

MEZEI OTTÓ: KI VOLT HA'T D. A'?

VORTEXA 2000 1. M. 91-93

előa

La construction d
inventaires, sta

délután 15.00-tó

Az előadáshoz tolm

JASCHIK Álmos

látogatta iskoláját Hegyi György festő

CSAPÓ György: Hegyi György. Bp. : Képző-
művészeti Kiadó, 1990 (Mai magyar művészet)
7.p.

JASCHKE, Franz

TATARU, Marius: Art et histoire: étapes de développement dans la culture visuelle de la Transylvanie du XIXe siecle. Revue Roumaine d'Histoire de l'Art

1. XVII, 1980
2. XVIII, 1981 97. p.

Jaschik Álmos

"Elektra" és az "Urhatnám polgár" a Nemzeti Szinházban" cimmel Torday Sándor fenti cimü kritikájában nagyra értékeli Nagyajtay P. Teréz kosztümjeit és Jaschik Álmos diszleteit.
Mindkét előadáshoz a két müvész tervezte a szinpadképeket és a jelmezeket.
Az "Urhatnám polgár" c. előadás diszleteiből két kisebb részletet bemutat a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1938. juni. 18. XII. évf. 25. sz. 37-39. lap.

Jaschik Álmos

Vörösmarty: "Csongor és Tünde" c. müvének a Nemzeti Szinházban bemutatott előadásához tervezett festői szinpadképei, megkapóan szépek, meseszerüek,-irja Pataki László/azonos c. kritikájában.
/ a darabbal /

Délibáb, Bp. 1937. febr. 13. XI. évf. 7. sz. 4-6. lap.

Jaschik Álmosné

Javorov Peju: "Zivatar" c. drámájához készitett diszleteiről irja Ujházy György a darabbal azonos cimü kritikájában: A szinpadképek eleganciája, izléses megoldása a kitünő müvészt dicsérik.

Délibáb, Bp. 1938. márc. 5. XII. évf. lo. sz. 4-6. lap.

Jaschik Almosné

Herczeg Ferenc: "Utolsó tánc" c. vigjátékának a Nemzeti Kamara Szinházban bemutatott előadásához tervezett szinpadképeiről közli a kritika: "a tenyérnyi szinpad térlehetőségeit izlésesen és pompásan használta ki."

Délibáb, Bp. 1938. nov. 26. XII. évf. 48. sz. 4-6. lap.

Jaschik Álmos

Babai József: "Csodatükör" c. szines mesejátékának a Nemzeti Szinházban bemutatott előadásához tervezett szinpadképeiről igen nagy elismeréssel ir Felkai Ferenc a darabbal azonos cimü kritikájában.

Délibáb, Bp. 1937. junius 12. XI. évf. 24. sz. 7-9. lap.

Jaschik Álmos/ Nyugat 192o/

Többen foglalkoztak az Ady illusztrátorral az utóbbi időben

Uj Irás 1977-12-14

Bodri:A fiatal Szőnyi Ady illusztrációi

Jaschik Álmos

A Nemzeti Szinház bemutatta Kállay Miklós: "A Roninok kincse" c. japán sorstragédiáját.
Balassa Imre kritikájában igen nagy elismeréssel ir a látomásszerü diszletekről és a szinpompás jelmezekről, melyeknek egy részét bemutatja a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1936. május 2. X. évf. 19. sz. 2-5. lap.

Jaschik Álmos

Ady illusztrációt készitett

Uj Irás 1977-12-14

Bodri F:A fiatsl Szőnyi István Ady illusztrációi

Jaschik (Jassik) Álmos, grafikus

L.: Kovács Margit

P. Bresztyánszky T.: Kovács Margit 1618-1621.

Élet és Tudomány, By. 1947. dec. 23.

XXXII/57.

Jaschik Álmos

Aristophanes: „Madarak" c. szatiráját Révay József átdolgozásában a Nemzeti Színház mutatta be.
Ujházy György az előadással azonos cimü kritikájában megdicséri a „pompás és ötletes" diszleteket és kosztümöket.
Néhány szereplőt a müvész kosztümjeiben bemutat a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1938. dec. 3. XII. évf. 49. sz. 6-8. lap.

Jaschik Álmos

Mátrai Vilmos: "A Céhbeliek kiállitása" cimmel irja: "Petőfi szellemének szentelték negyedik kiállitásukat a Céhbeliek".
Elsősorban a szobrászok között a Petőfiről készült szobrok és egyéb alkotások közül a legkiválóbbakat sorolja fel: Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Damkó József, Telcs Ede, Sidló Ferenc és Horvai János.
A festők közül: dr. Székely Andor, Körösfői Kriesch, Szlányi Lajos, Udvary Géza, Jaschik Álmos és Nagy Sándor, Glatz Oszkár, Deák Ébner Lajos, Raáb Ervin, Nádler Róbert. Végül megemliti még Moiret Ödön nevét.
Jaschik Álmos és Nagy Sándor nevét együtt emliti a kritika, megdicsérve Petőfi-illusztrációikat. Élet, Bp. 1923. febr. 25. XIV. évf. 4. sz. 93. lap.

Jaschik Álmos, grafikus

Megemlíthe

Makay Gusztáv: Az Ady-centenárium kiadványai 135-152

Lábókatai, Bp. 1979. marc.

Jaschik Álmos

M. sign.val /Margitay Ernő/ a Nemzeti Szalon kiállitásán szereplő müvészek nevét és munkáját ismerteti: Kernstock Károly, Illés Antal, Beszédes László, Bednár János, Endrey Sándor, Komáromi Kacz Endre, Mérő István, Rákosiné Geönczy Ilona, Sándor József, Fischer Edvin, Jaschik Álmos vettek részt a tárlaton.

Jaschik Álmos: "Solvejg", "Adagio", "Hivogat az erdő" c. festményeit elég szigoruan birálja a kritika. Rajzban , szinben szegényesnek látja müveit. Korábban érdekesebb volt.

ÉLET, Bp. 1912. szept. 22. IV. évf. 38. sz. 1215-1216. lap.

Jaschik Álmos

Finom, értékes, eredeti alkotásokat produkált -a Nemzeti Szalonban rendezett Grafikai kiállitáson: Pogány Villy, Vadász Miklós, Kara-Kron Jenő, Olgyai Viktor, Undi Mariska, Körösfői Kriesch Aladár, Nagy Sándor.
A "Képek" c. rovatban közölt sign. nélküli kritika a továbbiakban kiemeli Tipary Dezső stilusos linoleumait és Kövér Gyula szines fametszeteit.
Emlitésre méltóaknak tartja még Major Jenő és Kővári munkáit.
A -2./ sz. cédulán következnek azok a müvészek, akiknek munkáit külön méltatja a kritika. ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III.évf. I. kötet 386. lap.

Jaschik Álmos

A további résztvevők a Nemzeti Szalon Grafikai kiállitásán:
Pálla Jenő: a tárlat legsikerültebb darabjai közé tartoznak szép vizfestményei.
Aiglon: a kritika szerint régebbi munkáiban több volt a közvetlen frisseség, mint mostani "ópiumálmaiban.
Tichy Gyula: munkái egyhanguak, visszaemlékezések régebbi müveire.
Lénárd Róbert: Kiemelkedően szép részkarcokkal szerepel.
Lakatos Arthur: pasztelljei erős tehetséget mutatnak. Jaschik Álmos: tulzsufolt rajzait kifogásolja, de érdekes egyéniségnek tartja.
Vida Árpád: akvarelljei kiválóan szépek.
ELET, Bp. 1911. január-junius, III.évf.I.kötet. 386. lap.

Jaschik Álmos

Az EX LIBRIS kiállitásról három szines rajzot bemutat a lap:
Tábor János, Jaschik Álmos, Faragó Géza munkáját.
Repr.

ÉLET, Bp. 1913. dec. 21. V. évf. 51. sz.
az 1624 utáni lapokon.

Jaschik Álmos (1885-1950)

a népi ornamenseket pazar díszítőkedvvel használta fel anélkül, hogy a népi inspiráció az erőszakolt népieskedés zavaró mozzanatát is magával hozta volna. Keze nyomán eredeti felfogású, erőteljes grafikál születtek.

zabadi Judit:A magyar szecesszió művészete.Bp.1979.
Corvina

88.o.

Jaschik Álmos

Méltatás.

Benedek István Aszecsszio
Ujfukor, 1979. április 29-24 lap.

Jaschik Álmos, festőművész

Az Ady irodalom számon tartja a költő arcát megrajzoló, vagy megfestő művészeket az egykori és mai festőket: Kozma Lajos, Jaschik Álmos, stb. — Jaschik Álmos újabban tanulmányt az Ady illusztrátoroknak, a költő utóéletének a magyar képzőművészetben. (Nyugat, 1920.)

Bodri Ferenc: A fiatal Szőnyi István Ady-illusztrációi.
Új Irás, 1977, 12. 14. old.

Jaschik Álmos, grafikus

Első elemisták voltunk Ady halálakor, öt, talán hat év múlva olvastam az első Ady-verset. Apám éjjeliszekrényén *A halottak élén*, egy nagybátyámén a Jaschik Álmos illusztrálta első Ady-válogatás hevert.

Rónai Mihály András: Az első hat évtized 12.

Népszabadság, Bp. 1977. nov. 20

Jaschik Álmos, grafikus

JASCHIK ÁLMOS
(1885—1950)
grafikus és díszlétterveze
halálának 25. évfordulója.

—: Évfordulók

4.

Nepszava, Bp. 1975. szept. 12.

Jaschik Álmos, festő, könyvművész

Két cikke.

– : Bibliográfia a bibliofíliáról

409-410.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1971. július

XXI/7.

Jaschik Álmos, festő

Munkásságának és könyvkötői, könyvgondozói munkásságának ismertetése.

Dr. Tombor Tibor: Jaschik Álmos a könyvhigiénikus 292.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. május XX/5.

Jaschik Álmos

"Temperáiban a dekoráció mámora finom kis játékot játszik. Monumentalitásra hivatott ritmus és forma, szinte iparmüvészeti játsziságba szorul bennük,- irja kritikájában Gerő Ödön: "Az ellenszalon" cimmel, a Müvészház kiállitásán szereplő müvekről beszámolva. Nagy jövőt jósol a fiatal müvésznek, amit nagystilü müvei, tehetsége már most igazol.A müvész is azok közé tartozik, akik tiltakoznak a Mücsarnok zsürijének igazságtalan visszautasitása ellen, azokkal együtt vesz részt a kiállitáson, akik szolidaritást vállaltak a tiltakozókkal és éppen ezért még csak nem is jelentkeztek a Mücsarnok tárlatára. Ezért nevezi demonstrációnak a Müvészház kiállitását Gerő Ödön. A HÉT, Bp. 1910. dec. 4. XXI. évf. 49. sz.790-791. lap.

Jaschik Álmos

Müvei szerepelnek Soó Rezső ex libris,
kisgrafika gyüjteményében

Weiner Mihályné: Magyar ex librisek Soó Rezső
kisgrafikai gyüjteményében
Müvészettörténeti Értesitő 1974/1 79.old.

Jaschik Álmos, grafikusművész

Tavaly elhúnyt keramikusunk, Kende Judit emlékkiállítása Győrben látható. — A művész már gimnáziumba Kovács Margittal járt együtt. De ott találjuk őket Pesten Jaschik Álmosnál, Bécsben Hertha Buchernál is. Barátságuk a sírig tartott, bár pályájuk jelentős különbségeket mutat.

Salamon Nándor: Kende Judit kerámiái.

Tükör, 1980. júl. 27.

Jaschik Álmos

Magyar képzőművészet Egyetem

Magyar Nemzet 1984. 1. 11.

Faschik Álmos grafikus

JASCHIK ÁLMOS grafikus, könyvtervező művész és pedagógus születésének 100. évfordulója alkalmából kiállítás nyílt meg csütörtökön a Petőfi Irodalmi Múzeumban. Sokoldalú életművéből elsősorban az irodalomhoz szorosan kötődő munkákat mutatják be.

Népszabadság, 1985. II. 1

Jaschik Álmos

Jaschik Álmos grafikus, könyvtervező művész és pedagógus születésének 100. évfordulója alkalmából kiállítás nyílt csütörtökön a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

Magyar Nemzet 1985. II. 1.

Jaschik Álmos grafikusművész (1885-1950).

A két világháború között Márton Ferenc sgraffitói, Jaschik Álmos a színházi díszletei sorakoztak a szecessziós teljesítmények közé. Legtermékenyebbnek – e téren – az alkalmazott grafika, a plakát, a könyvművészet látszott.

Pogány Ö. Gábor: Batthyány Gyula művészetéről.
Hevesi Szemle, 1984. jún. 2-4-old

Jaschik Álmos, grafikusművész /1885-1950/.

Pogány Ö. Gábor, művészettörténész, miután megírta Bátthyány-Lajos-könyvét, bejelentette, hogy kiállításokat rendez a nagy gyűjteményből. Az első kiállítás (amelyet a Nemzeti Szalon rendezett) a grafikai anyagból lesz. Ezt követi majd a festmények kiállítása. Ez a kiállítás lesz a legnagyobb. Ezután a festmények közül is válogat. Ezek közül a festők közül Kernstok Károly, Jaschik Álmos, Márffy Ödön, Tihanyi Lajos, Vaszary János, Rippl-Rónai József, Czóbel Béla, Berény Róbert, Kmetty János, Kádár Béla, Egry József, Ferenczy Károly, Ferenczy Béni, Csók István, Iványi Grünwald Béla, Perlrott Csaba Vilmos, Szőnyi István, Derkovits Gyula

Jaschik Álmos,

L: Kacsa Gyula

13-15

Mezei Ottó: Időkerű gondolatok az „időkerülleri"

Brauhaus sól

Magyar

ÉPítőművészet Br. 1983

83/2

JASCHIK ÁLMOS

említve

Salamon Nándor: K.J.kerámiái.Győr,Xantus János Múzeum

UJ TÜKÖR 1980/XVII/30.sz.3-4.o.

ratam.

essarium fuit ad humanam salutem, revelationem divinam praeter philo-ne humana investigantur. Primo qui-sicut ad quendam finem qui com-secundum illud Isaiae 44,4: oculus praeparasti diligentibus te. Finem hominibus, qui suas intentiones et m. Unde necessarium fuit homini ad aedam per revelationem divinam, quae

ione humana investigari possunt,

Jaschik Álmos, festő-grafikusművész (1885–1950) 2. Folytatás.
Mezei Ottó: Démonok, szörnyek, bestiák, 1898–1938. Fészek Galéria, 1986. XI. 11–XII. 5.

6. A piciny jövevény, gouache, papír,
– 23.7 × 16.7 cm, 1924.

6 Jaschik Álmos: A piciny jövevény, gouache, papír, 23.7 × 16.7 cm, 1924

Művészet, 1987. május, 47-old.

Jaschik Álmos, festőgrafikusművész (1885–1950).
Mezei Ottó: A fénykinetizmuson innen és túl.

Az ősi virágmotívum metamorfózisa fél évszázada Jaschik Álmost is, a „láthatatlan" színek" problémája Csontváryt foglalkoztatta.

Művészet, 1989., 4., 22-old.

JASCHIK Álmos

ISTVÁN Mária: Jaschik Álmos diszletei a Csongor és tündéhez. = Budapest, 1983/8. 24-25.p.

A diszletek ismertetése.

JASCHIK ÁLMOS, grafikus

Az 1930.júl.1-i keltezésü 100 pengőst Jaschik Álmos tervezte és Meskó Kálmán rajzolta. Ornamentika Opl János-és Lesch Ferenctől. Mátyás királyát Mantegna portréja után a XVI.sz.elején készült másolat alapján a Várépülettel együtt Franke Ruppert metszette rézbe. Tipo-tipo, ill. réz-réz nyomóeljárással készült. 92.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/
91.old.
NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó, Bpest.1968

JASCHIK ÁLMOS, grafikus

Az 1932.okt.1-i keltezésü 50 pengést Jaschik Álmos tervezte és Moskó Kálmán rajzolta. Ornamentika Opl János, - Lesch Ferenc. Elöl a Petöfi portré, hátul Visky János "Terelés a Hortobágyon" c. festményét Franke Ruppert metszette rézbe. Tipo-tipo, ill. réz-réz nyomóeljárással készült. 92. old.

DR. KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/
91. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII. évf. 1967-1968
Akad. Kiadó, Bpest. 1968

JASCHIK ÁLMOS, grafikus

Az 1943.febr.24-i keltezésü utolsó réznyomatú 1000 pengést Jaschik Álmos tervezte, Horváth Endre rajzolta. Elő-és hátoldalán a Hungáriafej Ferdinand Schirnböck rézmetszete. A többi részt, igy a hátoldali "Bpest képe a Szt. Gellért szoborral" c. képet Franke Ruppert metszette rézbe. 92.old.

DR. KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/ 91.old

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII. évf. 1967-1968 Akad. Kiadó, Bpest. 1968

Jaschik Álmos

Köpeczi Bócz Lajos vezetésével Stilus Szinpad néven fiatal irók és szinészek szinháza tartott bemutatkozó előadást a Müvész Szinházban. A premieren döntő sikert arattak Jaschik Álmos csoportjának diszletei.
A "Félperc" c. játék szinpadképeit hozza a lap. Repr.

Délibáb, Bp. 1932. ápr. 23. VI. évf. 17. sz. 34. lap.

JASCHIK ÁLMOS, tanár

Az általa 1922-ben tervezett 1000 máriás pénzjegy szöveg: "EZER MÁRIÁS/ÉRTÉKŰ BANKJEGYET AZ "ORIENT" NYOMDAI/MŰINTÉZET R.T. KISÉRLETI CÉLJAIRA TER-/VEZTE ÉS RAJZOLTA JASCHIK ÁLMOS TANÁR/BUDAPEST, 1922. ÉVI MÁJUS HÓ/"
Fehér papiron zöld-fekete szinek. 185+128 mm. 63.old. IV.tábla. 10.kép.

AMBRUS BÉLA-DR. KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-zetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó, Bpest. 1960.

JASCHIK ÁLMOS, tanár

1922-ben tervezte az 1000 máriás címletü pénzjegyet. /IV.t.10/. Fehér papiron zöld és fekete szinekkel 185+128 mm. Kiadásra nem került sor. A szöveg felett Mátyás-korabeli budai vár, balra Mátyás, jobbra Beatrix portrait-i, alatta angyalok által tartott koronanélküli magyar cimer, diszes keretben. 63.old.

AMBRUS BÉLA-DR. KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénztervezetek 1918-1946 60.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad. Kiadó, Bpest. 1960.

Jaschik Álmos, festő,
díszlettervező

Hiányzik a Scenographia Hungaricából.

Kristóf Károly: Kulisszák könyve 2.

ESTI HIRLAP, Br 1973. jun. 10.

Jaschik Álmos

A modern magyar képzőművészet egy jelentős alakja.

Szabadi Judit: L'opposition au modern style dans l'art graphique hongrois. Acta Historiae Artium, Budapest 1973 3-4

300 l

Jaschik Álmos

müvein felismerhető a szecesszió hatása.

Szabady Judit: "Secession" in Graphic Art.

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1972.

45 sz.

192 l.

JASCHIK ÁLMOS grafikus (1885–1950)

Tanulmányait a Mintarajziskolában és a Rajztanárképzőben végezte. Főleg illusztrálással foglalkozott; önálló alkotások mellett magyar és külföldi írók műveit illusztrálta (pl. Ady, Petőfi stb.). 1907–20-ig az Iparrajziskola tanára volt. Vezető szerepet játszott a magyar díszítményekre épülő oktatásban.

Magyar könyvművészeti törekvések a századfordulón
MTA MKCS és Petőfi Irod.Muz.közös kiadványa Bp.1975.

JASCHIK ÁLMOS, tanár

Az 1922-ben készitett 1000 máriás bankjegy terve.
Fehérx papiron zöld-fekete szinben, 185+128 mm.
IV. tábla. 10. kép. Fekete repr. Szöveg: 63. old.

AMBRUS BÉL.-DR. KUPA MIHÁLY: Magyar papirpénzterve-zetek 1918-1946 60. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX. évf. 1959-1960
Akad. Kiadó, Bpest. 1960

JASCHIK ÁLMOS, grafikus

Az 1928.aug.1-i keltezésü ötpengőst Jaschik Álmos tervezte és Moskó Kálmán rajzolta. Ornamentika Opl János, Lesch Ferenctől. Elől Széchenyi Friedrich Amerling portréjáról egy másolat után Helbing Ferenc és Georg Müller rajza. A Láncchidat Jaschik tervei után Franke Ruppert által készitett rézmetszetek. Tipo-tipo, ill. réz-rézmyomóeljárással készült. 92.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/
91.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó, Bpest. 1968

JASCHIK ÁLMOS, grafikus

Az 1929.febr.1-i keltezésü 10 pengőst Jaschik Almos tervezte és Moskó Kálmán rajzolta.Ornamentika Oplános,Lesch Ferenctől.Az előlap Deák Ferenc portréját Ferdinand Schirnböck metszette rézbe.Hátlapon az Országgyülés épülete Georg Müller kőgravurája után rézmetszet.Tipo-tipo,ill.réz-réz nyomóeljárással készült 92.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói/1926-1966/
91.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó,Bpest. 1968

JASCHIK ÁLMOS. grafikus

Az 1930. jan. 2-i keltezésü 20 pengőst Jaschik Álmos tervezte és Moskó Kálmán rajzolta. Ornamentika Opl János és Lesch Ferenctől. Kossuth Franke Ruppert rézmetszete. A Magy. Nemz. Bank székháza rézmetszete. Tipo-tipo, ill. réz-réz nyomóelárással készült. 92. old.

DR. KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/
91. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII. évf. 1967-1968
Akad. Kiadó, Bpest. 1968

Jaschik Álmos

Rabinovszky M. irt Jaschik Álmos és növendékei kiállitásáról Nyugat 1925. dec. 619-625.l.

Rabinovszky Máriusz:Két korszak határán Bp. 1965.
295.

M.D.K.

Jaschik Álmos

grafikus

A „Lavdamèia ja"-t illusztrálta

Vagyné Libolem Agnes: Balits-illusztrációk

Művészet, 1967. február - 17 lap

Jaschik Álmos
terverő

M.D.K.

A Schényi Könyvtár Színháztörténeti Gyűjteményében vannak Maeterlinck: Kék madár című mese játékhoz készített díszlettervei.

Németh Antal: A díszlet és kosztüm terverő Jaschik Álmos
Művészet, 1965. szept. – 25 lap.

Jaschik Álmos

könyvkötés, terv és kivitel

Könyvtári Szemle, 1914, 5.sz. kép.

MDK

Jaschik Álmos

Gulyás Pál: A könyv sorsa Magyarországon ...
Magy. Könyvszemle, 1923.

Jaschik Almos, festő, grafikus

A Könyv és Rekámművészek Társasága alapitó tagja. Kiállitásuk az Iparmüv. Múz-ban 1930, ápr. 47.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátmüvészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Évkönyve. II. 1960. Bpest, 1961. Franklin Nyomda

Jaschik Álmos

Külön füzetet tölt meg csak azoknak a Nyugat cikkeknek a száma, amik könyvesztétikai... szempontból tettek mérlegre könyveket,... közismert írók tollából..., vagy szakemberektől, mint Jaschik Álmos, Kner Imre, Végh Gyula, Naményi Ernő stb.

Szíj Rezső: Könyvművészeti jegyzetek.

Jelenkor XII. évf. 7-8. sz. 1969. júl.-aug. 760. l.

Jaschik Álmos
grafikus

M.D.V.

Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
cenni művének rajzait készítette, vala-
mint Nádai Pál: könyv a gyermek-
ről cimű könyv borkötés lervét.

—: A XX szacad könyvművészete – 47 kap

MDK

Jaschik Álmos

/illusztrációk Maeterlinck Kék madár-ához/

Az éjszaka madarai, rajz

A visszaemlékezés országa, "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll.

N.Szal. 1922. ápr. 13 l.

MDK

Jaschik Álmos

/illusztrációk Maeterlinck Kék madár-ához/

Az erdő ítélkezik, rajz

Halottak nincsenek, "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll. N.Szal.
1922. ápr. 13 l.

MDK

Jaschik Álmos

Rózsa Miklós: Modern magy.képtár. Bp.1911. Képpel.

Jaschik Álmos

931. okt. 13.-án „Álarc" c. tart népszerű vetítettképes" előadást az Iparm. Muz.-ban.

P.H. 931. X. 11.

MDK

Jaschik Almos

Jaschik Almos a maga alapitotta iskolaban neveli művészetre az ifjusagot. Munkajanak eredményét kiallitáson mutatja be, Bakacs-téri műtermében.

(e.a.): Jaschik Almos tanitvanyai.

Az Ujság, 1924.dec.8.

Jassik Álmos

m 1919 júniusában szervezett epresterti rajztanárképő tanfolyam oktatója volt.

Rónay György: Intézkedések és tervek a művésznevelés megreformálására 1918-ban és 1919-ben. Művtört.Írt. 1970.2.sz. 141-147. l.

147. l.

Jaschik Ányos MDK

Egyik alapitó tagja a Könyv- és Reklámművészek Társaságának, melynek bemutatkozó kiállitása 1930 ápr. 16-17-én volt az Iparművészeti Muzeumban.

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMŰVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT

LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II. 1961. 16-66.l.

47.l. vö. 16-17.jegyz.

MDK

Jaschik Ányos
1885-1950

Az "Ala" nevü reklámgrafikai iskola vezetője.

Tanitványai 1927- ben kiállitást rendeznek az Iparmüvészeti Muzeumban.

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMŰVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT.
LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II. 1961. 18-66.l.
45.l.

MDK

Jaschik Almos

Vezette be Magyarorszagon a plasztikus szinpadmodell, a makett épitésének tanitasat.

Németh Antal dr.: A korszerű szinpad.

Magy. Iparművészet, 1930. 3-4.sz. 62.l.

Jaschik Álmos

Kovács Margit munkássága ... míg őrzi a Jaschik-iskola szemléletét.

P. Brestyánszky Ilona: Iparművészek a fővárosért- I. Kerámikusok. - Budapest, 1970. 11.sz. 18-20. l.

Jaschik Ányos

MDK

Jaschik Ányos lehetővé teszi, hogy tanitványai az uj stilus elemeit felhasználva dolgozzanának./Benedek Kata, Zsengeri Róza, Rácz Vera/.

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMŰVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORU KÖZÖTT. LEGUJABBKORI MŰTÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II.1961.18-66.1.

45.1.

Jaschik Álmos graf. - tanár

az iparművészet nagy hete kapcsán grafikus tanítványai is bemutat kozmak. A nyolc fiatal növendék büszke lehet mesterére.

Jaschik tanítványok kiállítása.
(Andrássy ut 69. Tp. m. Társ.)

N. U. 931. X. 18.

MDK

Jaschik Álmos

Quadrill, c. műve, Mesevilág, c. képe és nagy gobelin tervezete a zsürimentes kiállitáson a Művészházban.

Farkas Zoltán: Zsürimentes...

Vas.Ujs. 1910. 57.évf. 792.l.

Jaschik Álmos, grafikus

A régi irányzat művelője. Naturalisztikus részletezés, túlzott diszitőelemek jellemzik. E csoport egyik irányzatának hive. Az szintelen, száraz, ornamentális, apróléko kos irányzat. 45.o. a plakátművészetben. Grafikus naturalizmus. 45.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátművészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Évkönyve. II. 1960. Bpest. 1961. Franklin Nyomda. Bp.

MDK

Jasik Álmos

Nádai könyvének bekötése és belseje

Magy. Iparművészet, 1911. évf. 396 1. képpel

Faschik Álmos

Érdemleges bőrmunkákat csinált.

Erdey Gyula: Magyar design; Ipari Művészet, 1969. III. 12. p.

MDK

Jaschik Álmos

/illusztrációk ifj.Gaál Mózes Mildi meséá c. meséjéhez/

Mildi selyemruhája

Nagy.Akvarell és Pazst.festők.kiáll.14. N.Szal. 1928. okt.

11-12 l.

M.D.K.

Jaschik Álmos
grafikus

Petőfi illusztrációi

Nagy Lucza: Petőfi illusztrációk
M.M.M. Évkönyve 1952, 141 l.

MDK

Jaschik Álmos

Müvészet 1918. 61 l.

Jaschik Álmos MDK

Derengés, vizf.
A hid, vizf.
A kék madár, vizf.

A Céhbeliek harmadik kiállitása
Nemzeti Szalon 1921.

MDK

Jaschik Almos

Jaschik Almos vetitett hatterű diszlettervei a Csongor és Tünde c.mesejatékhoz. Repr

Magyar Iparművészet, 1938. 49.1.

Jaschik Álmos

vezetésével éveken át Esztergomban töltötte a nyarat fiatal művészeink egy csoportja. Ezeken a „munkanyarakon" nemcsak mesterségbeli tudást nyerett a fiatal festőgárda, hanem néprajzi és népművészeti gyűjtőmunkát is végzett.

Zolnay Tánló – Lettrich Edit: Esztergom. h.n., é.n. – 295 l., 162 t. (Panoráma.) – 126 – 127. l.

Jaschik Álmos MDK

Örvény, vizf.
Lidérckek, vizf.
Zátony, vizf.

A Céhbeliek harmadik kiállitása
Nemzeti Szalon 1921.

Jaschik Álmos

Született Bártfán, 1885 január 5-én, meghalt Budapesten 1950 szeptember 12-én; grafikus, diplet és jelmeztervező. Első diplettervei 1929-ben készítette.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969.

204 l.

Jaschik Almos

E díszletet a szegedi színház Csongor és Tünde előadására alkotta meg. Iskolája rendezte 1929-ben Szegeden az első színpadművészeti kiállítást Magyarországon.

Hont Ferenc – Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969.

204 l.

Jaschik Álmos

1935-től kezdve szecessziós, magyarosan stilizált díszleteket és jelmezeket tervezett a Nemzeti Színházban. A Csongor és Tündét négyszer díszletezte, utoljára a kolozsvári Nemzeti Színháznak.

Hont Ferenc – Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969.

2051.

MDK

Jaschik Álmos

Művészklub alakuló közgyülése. Uj Művészet,
1913. I. 3.sz. 2o l.

Jaschik Álmos festőm.

Farkas Zoltán: Grafikusok, aquarell- és pasztellfestők a [illegible]-ban. VO. 1911, 15.sz. 292 l.

Pilismarót (komárom)

Iskola, földszintes, 2+4+kapu nonnal, épült 182e-ban.

(Esztergom vármegye. MVéV. Bp.

Római tábor, kiásták 19e6-ban.

(Fröhlich Róbert: A pilis-marótiak)

Jaschik Álmos

Kiemelkedőbb alkotásai: Peer Gynt (Ibsen); A rominok kincse (Kállay Miklós); Gyémántpatak kisasszony (Hsiung); János vitéz; Madarak (Aristofanesz)

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969.

2051.

Jaschik Álmos

5

Széntivánéji álom; A nagy világszínház (Calderon); Elektra (Szofoklesz); Urhatnám polgár (Molière) számára készült díszlet és egyes jelmeztervek. Tervei az Orsz. Széchenyi könyvtárban vannak.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969.

2057

MDK

Jaschik Álmos

Állami könyvillusztráció díjat nyert, 192o, 1923

Magy. Akvarell és paszt. festők 14. kiáll. N. Szal.
1928. okt. 2o. 1.

Jaschik Álmos.

A "Céhbeliek" társaságának tagja.

Bende J: A képzőművészeti egyesületek története.

Jaschik Álmos

Zakách téri iparművészeti szabadiskolájában tanult Radnai Panni.

Szij Rezső: Radnai Panniről. „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. márc.

3. sz.

321.

Jaschik Álmos

Könyvkötés, 1913.

Die Kunst der Jahrhundertwende; Ausstellung; István király múzeum közleményei, Serie D. Nr. 41. Székesfehérvár, 1965.

357

MDK

Jaschik Álmos

/illusztrációk Maeterlinck Kék madár-ához/

Az eljövendők, rajz

Anyai szeretet, "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll. N.Szal.
1922. ápr. 13 l.

MDK

Jaschik Álmos

Nap és harmatcsepp /Rabindranath Tagore illusztr./
Az idő és a szépség, " " "

M. Akv. és Pasztfestők Egyes. 8. kiáll. N.Szal.
21x 1921. ápr. 10 l.

MDK

Árverési Csarnok aukc. kat. 1934. szept.

MDK

Jaschik Álmos

/illusztrációk Maeterlinck Kék madár-ához/

Bucsuzás, rajz

Az álom vége, "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll. N.Szal.
1922. ápr. 13 l.

MDK

Jaschik Álmos

A malom, vf.

Mese a napsugárról, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 3. kiáll. N.Szal.
2ix 1921. ápr. 1o 1.

MDK

Árverési Csarnok nuke. kat. 1934. szept.
40 l.

MDK

Jaschik Álmos

A hópehely, vf.

Lámpások /Rabindranath Tagore illusztr.

M. Akv. és Pasztellfestők Egyes. 8. kiáll. N.Szal. Nov 1921. ápr. 10 1.

MDK

Árverési Csarnok nuko. kat. 1934. szept.
4o l.

MDK

Jaschik Álmos, festőm.
XIX.sz.

Téli táj. J. alul jobbra : Jaschik.
Aquarell.
23 x 29 1/2

Magy. Nemz. Reneszánsz Társ. I. aukciója. Bp. 1921

Kat. 16.1.

Jaschik Álmos

Füst, vizf.

Tavaszi Tárlat
Nemzeti Szalon 1921. junius

MDK

Jeschik Álmos

Szikrák, vf.

Kegy. Studio l. graf. kiáll. 1921. márc.
9 l.

MDK

Jaschik Álmos

A kis ~~kakas~~kas gyémántkrajcárja, vf.

Ex libris, vf.

Magy. Studio 1. graf. kiáll. 1921. márc.
9 l.

MDK

Jaschik Álmos

Vakok, I-II. rajz

N.Szal. őszi tárlat. 1921. szept.

18 1.

mdk.

Jaschik Álmos festőművész

a rajzoktatás a művészi nevelés legfontosabb-
"tényezője."

Jaschik Álmos: A színészek fejlesztéséről
Népnevelés 1909. 4.füz. 247-260 l.

mak.

Jaschik Álmos festőművész

„A művészet és a valóság eltávolodhatnak egymástól, de a művészet és a természet soha"

Jaschik Álmos: Az utca, mint a művészeti nevelés tényezője.

Népmivelés 1908. 3. évf. 307–315 l.

MOK

Jaschik Ákos
grafikus

szerepel az ex libris kiállításon

÷ a Szent-György-Cél ex libris kiállítása

Grafikai Szemle 1913 évf 11. f. 255 l.

MDK

Jaschik Álmos
/illusztrációk Maeterlinck Kék madár-hoz/

A Csodagyémánt, rajz

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll. N.Szal.
1922. ápr. 13 l.

MDK

Jaschik Álmos

/illusztrációk Maeterlinck Kék madár-ához/

Felhők között, rajz

A tündér palotája, "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll. N.Szal.
1922. ápr. 13 l.

MDK

Jaschik Álmos

A korbács, vf.

Május, "

M. Akv. és Pasztfestők Egyes. 8. kiáll. N.Szal.
~~ttx~~ 1921. ápr. 1o 1.

MDK

Árverési Csarnok auko. kat. 1934. szept.
4o 1.

Fasciklik Álmos

Képviselőe nem dr. Újszászy Kálmán gyűjteményében.

Kurucz Gyula: Szácadok kincse – gondos kezeken; Műgyűjtő, 1970. I. sz. 18. l.

M.D.K.

Jaschik Álmos

A Nemzeti Szinházban bemutatott "A roninok kincse" c. darabhoz tervezett diszleteit és jelmezeit a kritika kiemeli.

"A roninok kincse ma is sokat ér" c.
Szinházi Magazin, Bp. 1942. juni 1o-16. V.évf.
25. sz. 7-7 6-7. lap

M.D.K.

Jaschik Álmos

A Madách-Szinházban bemutatott Darvas József darabjához készitett diszletterveket.

Baróti Géza: Két bemutató c.
Szinházi Magazin, Bp. 1942. szept. 16-22
V. évf. 39. ~~lap~~ sz. lapszám nincs

M.D.K.

Jaschik Álmos

Robert Ardrey drámájához tervezett díszleteit
a kritika megdicséri.
Madách Szinház előadása.

Baróti Géza: "Kisértetdráma" c.
Szinházi Magazin, Bp. 1942. ápr. 22-28.
V. évf. 18. sz. 14-15 lap

M.D.K.

Jaschik Álmos

Egyed Zoltán: "Szinházi levél" c. kritikájában ir a "Potemkin" bemutatóról, amelynek diszleteit tervezte a müvész.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. okt.16-22.
V. évf. 42. sz.

MDK

Jaschik Almos

A Madách szinhazban szinrekerült Moliére: A képzelt beteg c. vigjátékahoz, Jaschik Almos tervezte a diszleteket.

Fóthy János: Moliére a Madách Szinhazban.

Pesti Hirlap, 1942.dec.5. 8.1.

M.D.K.

Jaschik Álmos

A Fővárosi Operett Szinház-ban bemutatott "Csodatükör" c. operetthez tervezett szinpadképeit igen komoly elismerésben részesiti.

Baróti Géza: Az operett visszatér c. kritikája Szinházi Magazin, Bp. 1941 . okt. 8-14. IV. évf. 42. sz. 12-14. lap

MDK

Jaschik Álmos

tervezte a Nemzeti Szinház Aristophanes: Madárak c.vigjátékának diszleteit.

Szinház és zene

Pesti Hirlap,1938 nov.26. 11 l.

MDK

Jaschik Almos

Cikke a Roninok Kincse jelmezeiről, szinpadképeiről stb.

Magyar Iparművészet, 1936. 113-114.l.

M.D.K.

Jaschik Álmos

"Az ember tragédiája" Paradicsom jelenetéhez készitett diszlettervét bemutatja a lap és megjegyzi, hogy az Ernst-muzeumban rendezett kiállitást.

Szinházi Élet. Bp. 1932. márc. 6-12. XXII. évf. 11. sz. 34. lap.

MDK

Jaschik Almos

Moliére: Képzelt beteg c.vigjátékanak diszleteit tervezte Jaschik Almos.

Sinkó Ferenc: Képzelt beteg.

Magyarország, 1942.dec.4. 8.1.

MDK

Jaschik Almos

Ibsen:Peer Gynt diszleteit tervezte Jaschik Almos.

Felkai Ferenc: Peer Gynt.

Esti Ujság, 1941.máj.10. 8.l.

MDK

Jaschik Almos

A Csodatükör diszleteit tervezte Jaschik Almos.

Klamár Gyula: Csodatükör.

Esti Kurir, 1941.okt.4. 8.l.

MDK

Jaschik Almos

Felkai Ferenc: Potemkin c.tört.szinmúvének diszleteit tervezte Jaschik Almos.

Hertelendy Istvan: Potemkin

Magyarország, 1942.okt.9. 8.1.

MDK

Jaschik Almos festőművész

A Ronninok kincsének diszleteit és kosztum-terveit készitette. A jelmezek, hogy korhüek és stilszeruek legyenek, feleségével egyutt tanulmanyoztak a Keletazsiai Muzeum anyagat. Külön tervezte meg Jaschik a parokákat is, összesen 80 darabot.

-s-: Kaprazatos latvanyossag lesz a Ronninok..

Nemzeti Ujsag, 1935. okt. 20.

MDK

Jaschik Álmos

Diószeghy M.: A magyar fajankó müvészi feltámadása Budapesten. B.H. 1936. ápr. 12.

MDK

Jaschik Álmos

Kelmeztervek a szegedi szinpadmüvészeti kiállitásról, repr.

Magyar Iparmüvészet 1930. 26.l.

MDK

Jaschik Almos

Diszlettervei a Csodatükör és a Szentivan-éji álom-hoz.

Magyar Iparművészet, 1938. 51.l.

MDK

Jaschik Almos

Diszlettervei a Csodatükör c.mesejátékhoz.
Repr.

Magyar Iparművészet, 1938. 50.l.

MDK

Jaschik Almos

Jaschik Almos tervezte Ibsen: Peer Gynt-jének diszleteit.

Hertelendy Istvan: Peer Gynt.

Magyarorszag, 1941.maj.10. 10.1.

MDK

Jaschik Almos

Ibsen: Peer Gynt diszleteit tervezte Jaschik Almos.

Kárpáti Aurél: Peer Gynt.

Pest, 1941.maj.10. 6.l.

MDK

Jaschik Almos

A Nemzeti Szinhazban felujitott Peer Gynt diszleteit tervezte Jaschik Almos.

Ujhelyi József: Peer Gynt.

Függetlenség, 1941.maj.11. 10.1.

M.D.K.

Jaschik Álmos

Fényképfelvételeken mutatja be a lap a művész jelmezeit a mai Nemzeti Szinházból "A százéves Nemzeti Szinház emlék-kiállitásá"-n.

Szinházi Élet. Bp. 1937. dec. 5-11. XXVII. évf. 5o. sz. 31. lap

.D.R.

M.D.K.

Jaschik Álmos

Básthy István és Horváth János tervezték a Nemzeti Szinház Andrássy-uti Kamaraszinházát, mint azt a "Szinházi Hét" c. rovat közleménye jelenti.

Szinházi Élet. Bp. 1937. szept. 12-18. XXVII. évf. 38. sz. 38-39. lap.

M.D.K.

Jaschik Almos

Aristophanes: "Madarak" c. vigjátékához tervezett diszleteket és jelmezeket.
Az I. II. és III. felvonás diszleteinek repr.-ját bemutatja a lap fényképfelvételeken.

Szinházi Magazin, Bp. 1939. január 8. II. évf. 2. sz. 97-119. lap

M.D.K.

Jaschik

Pólya Gogó: "Pápay Klára: Zilahy Lajos szemén
nek köszönhetem..." cimmel ir a müvésznőről,
aki Jaschik diszleteivel játszott a Csongor
és Tünde, a Velencei kalmár és a Tudós nők c.
darabokban.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1944. febr. 10-16.
VII. évf. 7. sz.

M.D.K.

Jaschik Álmos

A Nemzeti Szinházban bemutatott Sophokles Elektrája és Molière "Urhatnám polgár"-a előadásaihoz tervezi a diszleteket.

c. rovat/
Szinházi Hét/hiradása.
Szinházi Élet. Bp. 1938. május 28. XXVIII. évf. 23. sz. 3o. lap

M.D.K.

Jaschik Álmosné

Egyed Zoltán: Szinházi Levél c. kritikájában a Nemzeti Szinház "Napfoltok" c.darabjához tervezett szinpadképeket dicséri.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1944. jan. 27.-febr. 2. VII. évf. 5. sz.

Faschik Álmos

Ernst-muzeum szinpadművészeti kiállitásán szerepelt.

Pesti Napló 932. II. 21.

Jaschik Álmos

Münchenben a magyar Goethe-kiáll.-on hatvan-nyolc rajz és tizenkét szinpadi modell került bemutatásra. Németh Antal dr. szinházi rendező tervei szerint Jaschik Álmos iskolájában készültek, aki tanitványai segitségével illusztrálta Goethe fődrámáinak szinpadi diszletezései

N.U. 932. IV. 12.

M.D.K.

Jaschik Álmos

Babay József: "Csodatükör" c. darabjához tervezett szinpadképeket.

Egyed Zoltán: "Szinházi levél" c. kritikája Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. okt 1o-16. IV. évf. 41. sz.

Jaschik Álmos
a legjobbak közé tartozik a MAFE ki-
állításán.

m. v.: A Mű. őszi tárlata.
N. U. 931. X. 18.

Jaschik Almos, MDK

reá is vonatkozik amit R.P. mond a magy szinpadmüvészet fejlödéséről: fantázia, izlés, alkalmazkodóképesség európai szinvonalra emeli a magy .szinpadmüvészetet.

Relle Pál: A magy. szinpadmüvészet utja.
Iparmüvészet. 1-2.l. 1936.

MDK

Jaschik Almos,

festöm.-diszlettervezö.

a magyar szinpadi diszletezés kulturájának tetöfokát érte el, ugy,h. uj diszletezö tehetségnek igazán nehéz helyzete van.

b.f.: Egressy Gábor dédunokája szinpadi festö lett. Magyarország. Reggeli lap. 1940. márc.24. 17.l.

M.D.K.

Jaschik Álmos

Cs. Lázár Nelly: "Látogatás Jaschik Álmos rajziskolájában"cimmel ir a müvész metódusáról, rajztanitásával kapcsolatban.
A továbbiakban beszél a müvész által tervezett bélyegekről, majd arról, hogy milyen "bübájos figurákkal vetiti papirra "János vitéz" történetét. Ő tervezte a "Roninok kincse" diszleteit és ruháit is.Most a "Rontó Pálhoz készit diszleteket és ruhaterveket."

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. nov. 22-29.
II. évf. 47. sz.

MDK

Jaschik Almos

Jaschik Almos:Kereskedelmi művészet.

Magyar Iparművészet, 1927. 119-130.l.

MDK

Jasonik Almos

Jasonik Almos: Keresztrejtvények.

Magyar Ipartörténet, 1977. 112-130.

M.D.K

Jaschik Álmos

terverő

A Csongor és Tünde rendezését
három alkalommal dolgozta ki.
Növendékei rendezték az első
szimpadművészeti kiállítást. 1929
november 16-án Szegeden.

Nemeth Antal: A díszlet és kosztüm terverő Jaschik Álmos
Művészet, 1965. szept. - 26 lap

M.D.K.

Jaschik Álmos
tervező

1929-30 és 1930-31 évi szinii évadok-
ban a szegedi Városi Színházban
Beethoven: Fidelio-és Erkel: Hunyadi
László díszleteit készítette el.

Németh Antal: A díszlet és kosztümtervező Jaschik Álmos
Művészet, 1965. szeptember - 25 lap.

14.D.K

Jaschik Álmos
Szerverő

A Hauptmann ünnepségek hapcsán
Jaschik Álmos és iskolája egy sor
Hauptmann dráma szinpadkeret
mutatta be.

Németh Antal: A díszlet és kostüm Szerverő Jaschik Álmos.
Művészet, 1965. szept. – 25 bep.

14.D.4

Jaschik Álmos
Szerverő

1936. szept 26-án a „Gyémánt-
patak kisasszony" kosztümjét
szerezte. 1937-ben rendezte mósod-
-izben a „Csongor és Tünde"-t.

Nemeth Antal: A díszlet és kosztümtervező Jaschik Álmos
Művészet, 1965. szept. – 25 lap.

Jaschik Álmos
Tervező

M.D.K

1937-ben a Nemzeti Szinhazban
Buday-Babay: Csododiehöt rendezést
végezte, majd a szentivánéji alom
díszleteit tervezte.

Németh Antal: A díszlet is kosztúmtervező Jaschik Álmos
Művészet, 1965. szeptember - 25 lap

Jaschik Álmos
terverő

M.D.K

Díszlettervo } repro
Díszlettervo }

Neiveth Antal: A díszlet és kosztümterverő Jaschik Álmos
Művészet, 1965. szept. – 25 lap

Jaschik Álmos
Lerverő

M.D.K.

Az Iparművészeti Társulat fennálásának félévszázados ünnepe alkalmából rendezett kiállításon két munkettel szerepel. A rominak kincse", és a „Csongor és "Tündé"-vel.

Nemeth Antal: A díszlet és kosztümtervező Jaschik Álmos Művészet, 1965. szept. – 25 kap.

Jaschik Álmos
lenverő

M.D.K

1932-ben a Goethe halálának centenáriumi évében, a münchení Theater-Museumban bemutatták „Ein ungarischer Goethe-Cyklus" díszlet és kosztümterveit.

Kemeth Antal: A díszlet és kosztümtervező Jaschik Álmos Művészet, 1965. szeptember - 25 lap.

Jaschik Álmos
Szerverő

M.D.K.

1935 nyarán a Budapesti Nemzeti Szinház hívta meg a művészt néhány különleges díszlet és kosztüm szerverő i megoldására.

Nemeth Antal: A díszlet és kosztümszerverő Jaschik Álmos. Művészet, 1965. szeptember - 25 lap.

Jaschik Álmos
Tervező

M.D.K

1936-ban a „Triennale di Milano"
aranyérmet a Nemzeti Színház
díszlet és kosztúmtervei nyertek el,
ebben nagy része volt Jaschik Álmos
tanár kiállított munkáinak

Németh Antal: A díszlet és kosztúmtervező Jaschik Álmos
Művészet, 1965. szeptember - 25 lap

Jaschik Álmos
tervező

M.D.K

1936 ápr. 24-én bemutatott „A rosninok kincse" dráma díszleteit és jelmezeit terverte. 1936. jun. 12 a János vitér rendezését mutatta be a közönségnek.

Németh Antal: A díszlet és kosztümtervező Jaschik Álmos
Művészet, 1965. szept. – 29 lap

Jaschik Álmos
tervező

M.D.Y

1938-ban Calderon „A nagy világszínház" és Sophokles: „Elektra" és az „Uz hatnám polgár" díszleteit terverte.

Németh Antal: A díszlet és kosztümtervező Jaschik Álmos
Művészet, 1965. szept. – 25 lap.

Jaschik Álmos

M.D.K.

tervező

1941-ben rendezte Jaschik hannadízben a Gongor és Tündét. Negyedik inszcenálása a kolozsvári Nemzeti Szinház részére történt.

Nemeth Antal: A díszlet és kosztúmtervező Jaschik Álmos Művészet, 1965. szept. – 25 kep.

MDK

Jaschik, festő

xxxxxxxxxxxxxxxxx

Radnóti M: A Livre d'Art világkiáll. Literatura
VI.évf. 1931, 5.sz. 165 l.

MDK

Jaschik,festö

kitünö az illusztrációban.

Pipics Zoltán dr.:A képzömüvészek egyesületének jub
leumi kiállitása.-Mücsarnok.-U.M.1934 dec.8. 21.l.

Jaschik, festöm.-graf. MDK

a Magyar Akvarel- és Pasztelfestök Egyesületének kiállitásán nagyön szépen szerepelt.

A grafikában és illusztrációban a vezetök közé tartozik.

Pipics Zoltán dr.: A Műcs. gyüjt. kiállitása. Magyarság. 1934.márc.4.

Jasdik Álmos festő.

Katol.Szemle.1931.I.128-35.l.

Jaschik Álmos ipsarművész

Pásztortűz, 1927. 8 sz.

216. l.

Irodalmi és művészeti hírek.

Jaschik Álmos

Szerepelt a cseńcsarnok őni tarlatán.

PH. 1932. X. 29.

MDK

Jaschik Álmos, festö

A postakocsi.
Az utolsó forduló.
Légyott.
Épitès .
Mukk/Hauff illusztr./

A Hegy. Akv.- és Pacztelif. Egy. X.kiáll. 1923 nov.
Nemz. Szal. Kat.

MDK

Jaschik Álmos, festö

Zápor/illusztr. Wells idögépéhez./
Az idögépen /Wells illusztr./
A dinamók ura " "
Az ellopott test " "
Morlockok " "
Bölcsödal.

A Magy. Akv.- és Pasztellf. Egy. X.kiáll. 1923 nov.
Nemz. Szal. Kat.

Jaschik Álmos MDK

" A fehér guardián"

"A lábatlan óriás"

Mücsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Jacobik Aimee

" A forêt guerrière"

"À labattiam ôrtée"

Jaschik Álmos MDK

"A zborói vadasszony"

"Atemető fölött"

"A viss hang Manók"

"A vak vadász"

Mücsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

MTK

Tartalomjegyzék

"A zöldfülű vadászkutya"

"A bátor Tolkin"

"A vidor Pamp Kandúr"

"A vak vadász"

Megszerzett 1034 emlék- és tanulmányos kiállítása

Jaschik Álmos, Jestő

MDK

Megemlítve.

Székely András: Kovács Margit kerámiái

7.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 23.

Jaschik Álmos

diplettepoe Csongor és Tünde előadá-
sához.

Hont Ferenc - Staud Géza: Szinházi
hislexikon, Budapest, 1969.

lapszám nélkül

Jaschik Álmos

Emlétre

Kovács Margit kerámiái
Népszabadság bp. 1970. jun. 23.

MDK

Jaschik Álmos

Grafikai magániskolák kiáll.... Magyar Grafika. 1932
XIII. 1-2/. sz. 18 l.

MDK

Városházi Képzőművészek Köre. I.kiáll.1949.ápr.

Jaschik Álmos

iskolájában tanult Benedek Katalin
iparművész és díszlettervező.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi kis-
lexikon, Budapest, 1969.

56 f.

Joschi Álmos

testőművész-tanár iskolájában (Bp.) tanult rajzolni Kende Judit és Kovács Margit.

Benkő Erzsébet gobelin művész, Kende Judit kerámikus művész kiállítása. Fényes Adolf Terem 1970 ápr. 17. május 10. Kiáll. kat. Bev.: Frank János, ill. Kovács Margit H. n. [Budapest] 1970

Jaschik Álmos

festőműcész magániskolájában
tanul Kovács Margit.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. /Fonó
György, Kis Tamás/ Budapest, 1969.
1-617 l 300 l.

MDK

Jaschik Álmos

/illusztrációk ifj.Gaál Mózes Mildi meséi c. meséjéhez/

A drága kövek

A tudós karvaly

Magy.Akvarell és Pastt.festők.kiáll.14. K.Szal. 1928. okt.

11-12 l.

MDK

Jaschik Álmos.

a könyvművészet, szabad grafika anyagából kiemelkedőt nyujt.

K.A.É Az Iparművészeti Társulat Györgyi Kálmán emlékkiállitása.
Pesti Napló, 1934 máj.19. 8.1.

Jaschik Álmos

tanítványa Bíró Bálint grafikus.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home on Abroad, München, 1966.

334 l 43 l.

Jaschik Álmos

tanítványa a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán Gonda Tomás.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 3341 1091.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Jaschik Álmos

tanítványa a Képzőművészeti Főiskolán Benedek Kata.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l 36 l.

MDK

Jaschik Álmos

Noe, vf.

ANGOL-MAGYAR kiáll. Mücs. 1925. máj.

2o. l.

MDK

Jaschik Álmos

Budapest Székesfőváros díját nyerte vizf.re
1922

Magy.Akvarell és pasztf.festők ki 14.kiáll. N.Szal.
1928. okt. 2o.l.

MDK

Jaschik Almos

Akvarellje. Repr.

Rádióélet, 1938.dec.23.

Mia

Jasenik Ljmos

Akvarelji je. nepr.

Medjedlet, 1938. dec. 25.

M. D. K.

JASCHIK Álmos

Nem szerepel a kiállitáson

Dutka Mária: Magyar Plakátbör-
téneti kiállitás a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 265. sz. 8. l.
nov. 7.

MDK

Jaschik Álmos, festőm.-grafikus

a reklámművészet változatos anyagát sikerült
munkái gazdagították.

K.M.: Györgyi Kálmán emlékkiáll. az Ip.m.Múzeumban.
Nemz. Ujs. 1934. máj. 19. 11.l.

MDK

Jaschik Álmos

választott/rendes/ tag

Magy. Akvarell és paszt.festők 14.kiáll. N.Szal.

1928. okt. 19. 1.

MDK

Jaschik Álmos

/illusztrációk ifj.Gaál Mózes Mildi meséi c. meséjéhez/

Mildi elindul

Az erdő utja

Magy.Akvarell és Pazst.festők.kiáll.14. N.Szal. 1928. okt.

11-12 l.

MDK

Jaschik Álmos

/illusztrációk ifj.Gaál Mózes Mildi meséá c. meséjéhez/

Mildi a bagolyvárban

Mildi utazása a virágok szigetére

A virágok palotája

Magy.Akvarell és Pazst.festők.kiáll.14. M.Szal. 1928. okt.

11-12 l.

MDK

Jaschik Álmos

Illusztrációi a Magy.Akvarell- és Pasztellfestő Egyesületének kiállitásán.

/k-ny/; Akvarell- és pasztellfestők a Nemzeti Szalonban.

Pesti Hirlap 1938.nov.20.8.o.

Jaschik Álmos MDK

" A vak vadász"
"A fehér guardian"
"A lábatlan óriás"

A magyar akvarel és pasztelfestők egyesülete
Mücsarnok 1934. márc-ápr.

Jaschik Álmos

MDK

"A zborói vadasszony"
"A temető fölött"
"A visszhang Manók"

A magyar akvarel és pasztelfestők egyesülete
Műcsarnok 1934. márc-ápr.

Jaschik Álmos MDK

A kis malac és a farkasok I-V.

A magyar akvarel és pasztelfestők egyesülete
Műcsarnok 1934. márc-ápr.

MDK

Jaschik Álmos

Czike Imre: Jézus születése és gyermekkora c. könyv rajzait készitette.

Magyar Kulturszemle, 1940. 12.sz. 300.o.

Jaschik Álmos MDK

Résztvett a Céhbeliek VI.kiállitasán.

A Céhbeliek.(Elek Artur cikke)

Nyugat,1926 márc.16. 57o 1.

MDK

Jaschik Almos

Arany János Fülemüléjéhez készitett illusztrációi, a Magy.Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének kiállitásán.

/d.m./: Akvarell- és pasztellfestők kiáll.

Magyarprszág 1938.nov.19. 8.o.

MDK

Jaschik Almos
grafikai műve:

Ujtestamentum. Pitt-rajz. Magantulajdon.
Ujtestamentum. Pitt-rajz. "

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubilrumi kiáll.
képes targymutatója.1936.maj-jun. 22.1.

MDK

Jaschik Álmon

Az aranyász, vf.

Angol-magyar kiáll. Mucs. 1926. máj.

2e.1.

MDK

Jaschik Álmos

Roskadó bálvány, vf.

Tank, vf.

Az álom és a halál, vf.

Párkák, vf.

MAPE 13. kiáll. N.Szal. 1927. máj.

8 l.

JASCHIK ÁLMOS

A BUDAPESTI MŰHELY
TEVÉKENYSÉGÉVEL KAPCSOLATBAN
EMLÍTIK ÜZLETBELSŐIT

Kiss Ákos: Művészi értékü budapesti üzlet-
berendezések

Müemlékvédelem, 1976. 1.sz. 13-26. l.

Jarchik Álmos, testő

L: Gara Arnold.

-: Kinek-ojánlja?

14

Népszabadság, Bp. 1979 jún. 3.

Jaschik Álmos MDK

A kis malac és a farkasok I-III., IV-V.

Mücsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Jaschik Álmos

festő

Méltatás

Baghó Ferencné: Benkő Erzsébet gobelinjei és.....
Művészet, 1970.augusztus - 43.lap

Jaschik Álmos, grafikus

L.: Kovács Margit
[↓ L.: Gyarmathy]

—: Keresztrejtvény megfejtése 415.

Élet és Tudomány, Bp. 1980. márc. 28. XXXV. 13.

Jaschik Álmos

Az Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete tagja.
Kerepel a Műsarnok téli. Tárlatán János vitéz illusztrációkkal (emlitve)

Magyarság 1937 I. 23

Jaschik Álmos

Szerepel a hűcsarnok téli táslatón

Pest Napló 1937 I. 24

Taschik Álmos
Festőművén

Tavaszi Tárlat – Műcsarnokban – bépával szerepel.

Pesti napló
1929 III. 3.

Jaschik Álmos
festőművész

Tavarsi kiállítás - Műcsarnokban - igen artinti-
kusak illusztrációi

Budapesti Hirlap
1929 III. 3

Jaschik

grafikus

Magyar Ujságrajzoló Művészek kiállitása - Nemzeti Szalonban. - Képével szerepel.

8 órai Ujság 1931.XII.20.

Jaschik Álmos MDK

Krisztus megkisértése II-III., gouache

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

Jaschik Álmos

Akvarelljei szerepelnek a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

P.N. 1926. V. 16. (Pesti Napló)

Jaschik Álmos

Szerepel a „Művészarcok tavaszi kiállításán".

Az Est, 1926. V. 16.

Jaschik Álmos

Szerepelt a „Derű a művészetben" c. kiállításon.

NU 1939. III. 22.

Jaschik Álmos

Szerepelt a „Derű a művészetben" c. kiállításon.

Nk 1939. III. 25

Jaschik Álmos

Petőfi illusztrációkkal szerepel a hűlsarnok tér. Tárlatán (emlitve)

Nemzeti Lijság 1937 I 23

Jaschik Álmos

János vitéz illusztrációkkal szerepel a hűnarnok téli tárlatán (emlitve)

Ly Magyarság 1937 I. 24

M.D.K.

Jaschik Álmos

Innocent-Vincze Ernő: "Don Juan megjavul" c. tréfás jelenetét illusztrálta.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1944. márc. 23-29. VII. évf. 13. sz.

Jaschik Ákos

festőművész

Ujságrajzoló Művészek Kiállitása a Nemzeti Szalonban képével szerepel. "Bolond Istók bábszinháza/

Magyarság 1931.XII.20.

Jaschik Álmos

grafikus

Magyar Ujságrajzoló Művészek Kiállitása - Nemzeti Szalonban. Képével szerepel. Magas szinvonalu meseképek a " Bolond Istók bábszinháza" c.költeményhez és "A kóró és a kis madár " c.népmeséhez készült ofset - litografia és stabilo - rajzai.

Pesti Hirlap 1931.XII.20.

Jaschik ~~Ákos~~ Álmos

festőművész

Ujságrajzoló Művészek Kiállitása a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Fantászaia gazdag illusztrációk

Nemzeti Ujság 1921.XII.20.

Taschik Álmos
festőművész

Tavarsi kiállítás – Műcsarnokban – képével szerepel.

Esti Kurír
1929 III. 3

Faschik Álmos

Akvarell és pasztellkiállításon
a Nemzeti Szalonban szerepelt.

M.930.XII.14.

Jaschik Álmos

Magyar akvarell és pasztell festők kiállításán a Nemzeti Szalonban gouache-képekkel szerepelt.

PH.930.XII.14.

Jaschik Álmos

Akvarell és pasztellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

Ujság 930 XII. 14.

Jaschik Álmos

"Krisztus megkisértése" c. műve a Műcsarnok őszi tárlatán.

P.H.931.X.16.

Jaschik Álmos

Plakátjaival szerepelt a Reklámművészek Társaságának első kiállitásán az Iparművészeti Muzeumban.

P.H.930.IV.13.

Jaschik Álmos

Nemzeti Szalonban a Magyar Akvarell- és Pasztell festők Egyesülésének kiállításán neve szerepelt.

PN.930.XII.14.

Jaschik Álmos

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesülete kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Angol illusztrációkra emlékeztető temperákkal.

Budapesti Hirlap
1935.XII.21.

Jaschik Álmos

festőművész

Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének jubileumi kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Ujság
1935.XII.21.

Jaschik

Meseképekkel nevezel a
Műnarnok téli tárlatán az
Akvarell és Pasztellfestők
Egyesületének termében

Magyarság 1938 II. 6.

Jaschik Álmos

Szerepel a Műcsarnok tél.
kárlatok

Esti Kurir 1938 II.9

Jaschik Álmos

A Magyar Akvarell és Pantellfestők
Egyesülete Tagja.
Szerepel a hűcsarnok téli
Távlatán

Pesti Napló 1938 II. 6

Jaschik

Illusztrációival szerepel a Fészek Klubban rend.kiáll.-on.

8.O.U.932.V.11.

faschik

Magyar Akvarel és Pasztellfestők Egyesületének kiállításán a Mű-csarnokban szerepelt.

M. 934. III. 4.

Jaschik Álmos

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain szerepelt a műcsarnokban, a mese-illusztrálás nagy Mestere.

PH. 934. III. H.

Jaschik Álmos

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Mű-csarnokban neve szerepelt.

BH. 934. III. 4.

Faschik Álmos

Magyar akvarell és pasztellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban neve szerepelt.

EK. 930. XII. 14.

Hajdúböszörmény (Bocskay főgimnázium diszterme)

Maghy Zoltán
festőművész
képkiállítása.

1930. VI. 5–9

Jaschik

festőművész

Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarország
1935.XII.22.

Jaschik Álmos

Braun Vera londoni kiállításával kapcsolatban említik meg, mint mesterét.

Ujság 936 I. 22.

~~Braun Vera~~

Jaschik Álmos

Szerepel az I. hagy. Orn.
Iparmúvészeti Tárlaton

Nemzeti Cipőg 1938 XI. 5

Jaschik Álmos

Humoros illusztrációkkal szerepel az akvarell és pasztell kiállításon a Nemzeti Szalonban

Nemzeti Újság 1938 XI. 20.

Faschik Álmos

Akvarellisták és pasztellfestők kiállításain a Nemzeti Szalonban neve szerepelt.

NU.930. XII. 14.

MDK

Jaschik Álmos

Illusztráció Wells "Az időgép" c. regényéhez, repr.

Ujságrajzoló művészek. Tolnai Világlapja.

Jaschik Álmos

Turgenyev- és Gogol-illusztrációi, Istók János bronz-ijasa, a "Palette d'Or" társaság Fészek-klubban rend.kiáll.-án.

M.H.932.V.10.

Jaschik Álmos

festőművész

Iparművészeti Társulat jubiláris kiállitása - Iparművészeti Muzeumban - szellemes szinpadtervekkel szerepel.

Pesti Hirlap
1935.XII.4.

Jaschik Álmos

festőművész

Iparművészeti Társulat jubiláris kiállitása - Iparművészeti Muzeumban - szinpadművészeti maquetteivel szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.XII.5.

Jaschik Álmos

Tankot ábrázoló képe nagyon az akvarell és pantellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban

Magyarság, 1927 v. 26

Jaschik Álmos

Meseillusztrációi

a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállításán.

Pesti Hirlap, 934.XII.13.

Faschik Álmos

Műcsarnok akvarell- és pasztellkiállításain szerepelt.

934.III.h.

Jaschik Álmos

Műcsarnokban a Magyar Akvarell és Pasztellfestők kiállításain szerepelt.

NU.934.III.4.

Jaschik Álmos

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesületének jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Dekorativ Szent Ferenc predikálása

Nemzeti Ujság
1935.XII.21.

Jaschik Álmos

festőművész

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Nemesen ~~kifinomult~~ kifinomult szines rajzai.

Pesti Hirlap
1935.XII.21.

Jaschik Álmos

festőművész

Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nagyhatásuak bravuros szerkezeti koncepciói és szinviziói

Magyarság
1930. Kal. 23.

Jaschik Álmos

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesülete kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Esti Kurir
1935.XII.28.

Jaschik Álmos

Grafikai munkái az Iparműv.Társ.kiáll.-án.

Ujság, 934.V.18.

Jaschik Álmos

Alkotása szerepel az iparművtárs. Györgyi Kálmán emlékkiállitásán.

Magyarság, 934.V.19.

M.D.K.

Jaschik Álmos

Karinthy Frigyes: Illusztrált közmondások c. tréfás iráshoz készitett illusztrációkat.
Huszonkét rajz.

Szinházi Élet, Bp. 1938. febr. 6-12. XXVIII. évf. 7. sz. 33-35. lap

.D.K.

Jaschik Álmos MDK

Az aranyszakállu ember népmese illusztrációi

Műcsarnok 1932. őszi tárlat

MDK

Jaschik Álmos

Illusztrációi Arany János költeményéhez, A fülemiléhez, a Magy.Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének 1938-évi kiállitásán.

F.J.: Akvarellek és pasztellek a Nemzeti Szalonban.

Pesti Hirlap 1938.nov.20. 6.o.

MDK

Jaschik Álmos

95. Illusztrációk Arany János Fülemiléjéhez,viz
96. " " " " "
97. " " " " "

A Magy.Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete
XXIII.kiáll kat.1938.nov.20-tól dec.4-ig.

Jaschik Álmos

iskolája ritmikai, szerkezeti, konstruktivizáló megoldásokon föri a fejét. Erdekes gondolatok, de sok helyen merevekké teszik a kompozíciókat.
A kiállítás a Képzőm. Főisk. helyiségeiben.

A magyar iparművészek két kiállítása.
Est. 931. X. 10.

MDK

Jaschik Álmos

pályaterve az alábbi pályázaton. Repr. /Megvásárolt terv./

Budapest Székesfőv. szignetpályázatáról. Magyar Iparművészet 1934. 23.1.

Jaschik Álmos.

kitűnő illusztráló művész, inkább a tanítás menetét igyekszik láthatóvá tenni növendekei nek mintáin.

(e. a.)
Grafikai növendék kiállítás az Iparm. Társulatban. (Andrássy út 69.)

Ujság. 931. X. 11.

MDK

Jaschik Álmos

Irodalmi bajok és örömök. Uj Idők 1928. 21. sz. 629.l.

Jaschik Álmos, grafikus MDK

Tormay Cecile: Ősi küldött c. regényének címlapját készítette.

– : Új magyar könyvek betűrendes bibliográfiája 16.

A KÖNYV, 1914. október [I/1]

Jaschik Álmos, grafikus Joh

A szerkesztő: Békés István helytelenül tette, hogy a Koltói kastélyról nem Jókai rajzát, hanem Jaschik Álmosét (1948-ból) közölte.

— k —: „Petőfi nyomában"
(Jegyzet!)

123. l

X/3

Bp. 1960. március

KÖNYVBARÁTI

M.D.K.

Jaschik Álmos

A lap felkért néhány ismert festőművészt, hogy "tervezzenek maguknak egy kis vidám papiros-farsangot," „Festők álarcosbálja" cimmel.

Rajz.

Szinházi Élet. Bp. 1933. febr. 12-18. XXIII. évf. 8. sz. 28÷29. lap.

MDK

Jaschik Álmos

Kjállitásokról. Magyar Nemzeti Művészet 1938.
4. sz. 8o.l.

MDK

Jaschik Almos, graf.

a grafikai anyag gazdag bemutatója müveivel bövül.

Az Ipam.Társulatnak az Ipam.Muz.-ban rendezett 50 éves jub.kiállitásának részletesi.
Magyar Iparmüvészet.1935. 265.l.

MDK

Jaschik Almos festőművész, tanar

Műtermében tanitvanyainak szunidei munkaiból rendezett kiallitast.

Cikk: Jaschik Almos növendékeinek kiall.

Magyarság, 1925.dec.6. 21.1.

M.D.K.

Jaschik Álmos

Erdős Renée: "Az ezüst herceg" c. novelláját illusztrálta.

Szinházi Élet. Bp. 1932. dec. 18-24. XXII. évf. 52. sz. 145-150. lap.

MDK

Jaschik Almos

A másik arc c. cikke a Magyar Iparművészetben.

Magyar Iparművészet, 1931. 48-60.l.Képekkel.

MDK

Jaschik Almos

A Csongor és Tunde mesejaték jelmezeit tervezte.

-r.: Csongor és Tunde.

Magyarorszag, 1938.jun.24. 9.l.

MDK

Jaschik Álmos

Párkák, ~~repr.~~ repr.

Képzőművészet 1928. máj. II. évf. 1o. sz.
129.1.

MOK

Jaschik Álmos, festő

mesetképeit még a felnőttek is szívesen nézik.
Lehelet szemüségükkel tündérich, technikai-
lag bravurosak.
A kis malac és a farkasok 1-5.
A temető fölött
A fehér guardián, stb.

Dr. Jajczay J.: Képző művészet 1934. 87. l.

MDK

Jaschik Álmos, festö

"A cigány az égben és pokolban." Magyar népmese
Három darab.

MNTára. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Dp.Műcsarnok. Kat. 30.l.

MDK

Jaschik Almos,

Bábszinház. -
Orbazán /Hauff illusztr./
Csupa orr. " "
Az ifju angol " "
Az aranykor/illusztr. Wells idögépéhez./
Az elvik./illusztr. " "

A Magy. Akv.- és Pasztellf. Egy. X.kiáll. 1923 nov.
Nemz. Szal. Kat.

MDK

Jaschik Álmos

Roskadó bálvány, vf. repr.

MAPE 13.kiáll. N.Szal. 1927. máj.

MOK

Jaschik Álmos, festő

„gyacheban mutat be néhány nielyértelmű, fantasztikus kompozicióth
Krisztus megkisértése" ennen.

(gy.) Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete.
Képző művészet. 1931. 43-44 sz. 186. l.

Dear Mr. Hoover,

Please accept my sincere
thanks, heartfelt sympathy
and best wishes for
a speedy recovery.

Sincerely,

MDK

Jaschik Álmos, festő.
4 db. vízfestmény, sv. cimmel
Csobáncz, vízf.

Ungerska Konstutställningen i Konst-
akademien.
Stockholm, 1922 maj. - Jegyz. 25. l.

MDK

Jaschik Álmos festő

159. Krisztus megkísértése. I. Quache
177. " " II "
178. " " III "

Képzőműv. Fársz. - 1931 őszi tárl. - Kat - 33. l.
34. l.

Yaschik Álmos

Kiállít

Művészet 932 X. 30.

Jaschik Álmos MDK

Virágos kertben, szinezett rajz

Intézetben, szinezett rajz

A hóember, ecsetrajz

Zsuzska meg a rák, vizf.

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben c. kiáll.

Tercsik Ajmos

Virágos kertben, szinesezek rajta

Ingesekben, szinésesek rajta

A hőemben, ocsekirajta

Szurnek meg a rak, vizt.

Jaschik Álmos

Kiállít

P. H. 932. okt. 29.

rgy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.

9.650-51 Müvészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

rök utáni állapotát rögziti.

Müvészettörténeti Dokumentációs

Központ

Yaschik Almos

Mädchen

M. H 932. X. 30.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs K
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság K
cimü levéltári publikáció jelent meg,
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete, mely a Dokumentációs K

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhat

M.D.K.

Jaschik Álmos

"Halhatatlan verssorok" cimmel "Balassától Babitsig" "..a magyar költészet néhány gyöngyszemét.." hozza a lap a müvész rajzelképzelésében. Balassa Bálint, Tompa Mihály, Arany János, Kisfaludy Sándor, Babits Mihály és Ady Endre leghiresebb verseinek néhány sorát hozza a lap s ezekhez készitett a müvész illusztrációkat.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1940. márc. 22-28.
III. évf. 12. sz. 26. lap

Jaschik Álmos MDK

"A cigány az égben és pokolban"

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

Jaschik Álmos MDK

A cigány az égben és a pokolban, szines ceruza

A tojás, tempera

Arany János A fülemile, vizf.

Arany János A bajusz, szines rajzok

K kóró és a kis madár, Stabilo-rajz

Műcsarnok 1939 Derű a művészetben c. kiáll.

Jasonik Aimee

Jaschik Álmos MDK

Halhatatlanság, szinezett rajz

A klikk, szinezett rajz

Mesterek, szinezett rajz

Téli rege, ecsetrajz

Műcsarnok 1939 Derű a művészetben c. kiáll.

Jaschik Álmos MDK

Zenelecke, ecsetrajz

Farkas-barkas, vizf.

Mese az icinyke-picinyke asszonykáról, vizf.

Kátyu, szinezett rajz

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben c. kiáll.

M.D.K.

Jaschik Álmos

A "Husvéti Album" c. számban a lap "Film" „Szinház" „Irodalom" cimmel hoz repr.-kat a művészektől.
A "Szinház" c. rajzot készitette a művész.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. ápr. 11-17.
IV. évf. 15. sz.

Jaschik Álmos, grafikus MDh

Tormay Cecile: Virágok városa — szirének hazája c. Könyvét illusztrálta.

— : Könyvnapi termes 6

A Könyv, Bp. 1935. május II/5

Jaslik Ámos növendékei.

A régi Műcsarnokban rendezett Ipamű-vészeti Társulat kiállításán feldíszített karácsonyfákat állítottak ki.

Magyarság, 1928. dec. 2.

Jaschik Álmos és növendékei

Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán, melyet a régi Műcsarnokban rendeztek, szerepelt karácsonyfaszerű, forgatható kirakatálványa és stilizált magyar karácsonyfadíszei. (említve.)

Budapesti Hirlap, 1928. dec 2.

Jaschik Álmos.

P. Ábrahám Emő „A csodaszarvas" c. könyvét illusztrálta.

Nemzeti Ujság, 1928. márc. 25.

Joschik-növendékek.

Az Ipormüvészeti Társulat karácsonyi kiállításán – a véci lüncsornokban – lévő karácsonyfákat díszítették.

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 2.

M. D. K.

Jaschik Álmos
grafikus

Csillag Vera grafikus is vele tanult.

Pongrácz Ismra: A bontólap művész
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 4l.

M.D.K.

Jaschik Álmos

Lukács József: "Magyar Bábjáték" cimmel közölt irását illusztrálta: "Arany János: A fülemüle"
"Népmese, Arany László gyüjtése",
"Pancimanci" " " "
"A vak király" " "
"Jókai Mór: A cinkotai kántor" és "Népmese, Kriza I. gyüjtéséből" cimekkel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. juni 14-21.
II. évf. 24. sz. 4o-42. lap

Jaschik Álmos MDK

A köpönyeg, rajz

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Jaschik Álmos MDK

Illusztrációk Petőf János vitézé-hez

Mücsarnok 1937 Téli Kiállitás

MDK

MDK

Jaschik A., festő

Haláltánc

Alk. Művészlap. - III. Modern Grafika, Bp. 1923 - 4. l.

MDK

Jaschik Álmos

Mátyás király lustái, repr.

A Mü. 1927. I. 2. sz. 51.l.

MDK

Jaschik Álmos

B.P.L.: Derü a müvészetben. Nemzeti Ujság
1939. márc. 25. 23.1.

M.D.K.

Jaschik Álmos

Erdélyi József: „Balmazújfalu" c. versét illusztrálta.

Színházi Élet, Bp. 1938. május 31.-június 6.
XXVI. évf. 23. sz. 70-73. lap.

Jaschik Álmos

„Krisztus megkísértetése" c. műve a Mape kiállításán.

Kézdi Kovács L.: A Műcs. őszi tárlata.
P. H. 931. X. 18.

Jaschik Álmos MDK

Az anyóka, rajz

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Jaschik Álmos

„A tank", „Roskadozó bálvány" és „Párkák" .. műve szerepel az akvarell és tájképfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban (emlitve)

Pesti Hirlap, 1927 V. 26.

Jaschik Álmos
litográfiáival szerepel a kiállításon.

Magyarország pavilonja a firenzei nemzetközi
N. U. 932. III. 23. kiállításon.

Jaschik Álmos

tesverte az alábbi
minimum diszleteit -

Heszke Béla = Csongor
és Tünde. Bemutató
előadás a [kolozsvári]
Nemzeti Színházban.
Pásztortűz. 1943. 526.l.

Nem a bpesti Nemzeti
Színház diszletei voltak
ezek?

- Fototipia minimál
  "
  Autotipia zink mi
  " réz
  " "
  mély maratás
  3 szin autotipia
  Továbbá a fénykép
  lesz megállapitva.

Szives megrendelésük re
szolgálataink felajánlása me

N.

MDK

Jaschik Álmos

Réti István: Derü a müvészetben. Az Est, 1939, márc, 29. 13 l.

	2
	4
	2
	4
	4
	2
	2
	2
	2
n	2
	2
	4
	4
	2
andgrave	2
	2
	2
	2
	2

MDK

Jaschik Álmos

magyar népmese illusztrációk

esszi: Derü a művészetben. N.Nemz. Művészet. 1939.
2.sz. 33 l.

Nagyszeben

ben

4
2
5

ést kérem M.Kiss Pál tanár részére elküldeni.
ivenként Ft 1.2oo.- a x - al jelölteknél
mre elküldeni.

Zádor Anna

Jaschik Álmos

Az éjszaka madarai, rajz
A visszaemlékezés országa, rajz
Bucsuzás, rajz
Az álom vége, rajz
A temető előtt, rajz
Az erdő itélkezik, rajz

Halottak nincsenek, rajz
Az eljövendők, rajz
Anyai szeretet, rajz

Magyar akvarell és pasztellfestők egyesülete
IX. kiállitása. 1922. Nemzeti Szalon katalogu

Jaschik Álmos
festő

M.D.K.

„Janos vitér" illusztrálása.

Nagy Zsuzsa: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 156 l.

MDK

Jaschik Álmos

s.f: Grafikai ... művészetünk ...
Az Est, 1934. máj. 19.

MDK

Jaschik Álmos

Dékány A: Az Ipm. Társ. Gy.K. emlkiálla.
Magyarság, 1934. máj. 19.

MDK

Jaschik Álmos

Radnóti Miklós: A Livre d'Art világkiáll. Párisban.
Literatura, 1931, szept. 164-166 l.
Bibliofil könyvek kiáll. a Palais des Beaux Arts-ban

MNK

Jaschik Álmos

Iparművészeti kiáll. Nagy. Iparművészet, 1926, 128 l.

MDK

Szokolay B: Művészeti szemle. Erdélyi Helikon, 1929, II. évf. 1.sz.

MDK

Jaschik Álmos
Házi oltárka

Magy. Iparművészet, 1927. 64 1. képpel

MDK

Jaschik Álmos

Képzőművészet 1927. 5. sz. 32.l.

MDK

Jaschik Álmos

Kf.j.: Kiállításokról. Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4. sz. 8o.l.

Jaschik Álmos M.D.K.

Kocsiállás a cecei kocsmy udvarán. / rajz/repr.

Keresztury Dezső:A magyar irodalom képeskönyve Bp. 1956.
142.1.

MDK

Jaschik Álmos

Ernst Muz. 126.sz. kiáll.

Jaschik Álmos

MDK

Ujtestamentum, pitt.-rajz

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

Jaschik Álmos MDK

Ujtestamentum, Pitt-rajz

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Jaschik Álmos MDK

A cigány az égben és a pokolban, szines ceruza
A tojás, temp.
Arany János "A fülemile" vizf.
"A bajusz" szines rajzok
A kóró és a kis madár, stabilo rajz

Mücsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

Jaschik Álmos MDK

Halhatatlanság, színezett rajz
A klikk, szinezett rajz
Mesterek, szinezett rajz
Téli rege, ecsetrajz

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

Jaschik Álmos

Zenelecke ecsetrajz
Farkas-barkas, vizf.
Mese az icinyke-picinyke asszonykáról, vifz.
Kátyu, szinezett rajz

Miosarnok 1939
Derü a művészetben kiáll.

Jaschik Álmos MDK

Virágos kertben, szinezett rajz
Intézetben " "
A hóember, ecsetrajz
Zsuzska meg a rák, vizf.

Mücsarnok 1939.
Derü a müvészetben kiáll.

JASCHIK ÁLMOS

Illusztrációk Petőfi "János vitézé"-hez.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

MDK

Jaschik Álmos, festöm.

terve a "Kesonger és Tünde" díszleteihez.

Repr. 633.1.

Tükör. 1937. szept.sz.

Jaschik Álmos M.D.K.

emlékére tanitványai könvet késtitenek

/ Kovács Margit, Csillag Ver, Nagy Borbál, H auswirt M. Kende Judit /

Napló

Magyar Nemzet 1964. október 29. 7.1.

M.D.K.

Jaschik Álmos

Erdős Renée: "Középkor" c. kis regényét illusztrálta.

Szinházi Élet. Bp. 1931. ápr. X 5-11. XXI. évf. 15. sz. 89-96. lap.

.D.E.

MDK

Jaschik Álmos diszlettervező

Kállay I: A Csodatükör felujitása a Főv. Operettszínházban. Uj Magyarság, 1941. okt. 5.

Jaschik Álmos

Ernst-múzeumban rendezett maszkok, jelmezek, kis színpadok kiállításán szerepelt.

M.H. 932. II. 23.

JÁCHIK ÁLMOS

A Független Művészek Társasága január 22.-én tartott tisztujító közgyülésén választmányi taggá választották.

Képzőművészet, 1929.17.sz.56.oldal

mDK

Jaschik Álmos, festöm.

jeles festönk is szerepel ezen a kiállitáson.

VI. Kiáll.

Elek Artur: A Céhbeliek. Képzöm. Figyelö.
Nyugat. 1926. márc.16. 57o.1.

MDK

Jaschik Almos

Műveiben rendkivüli sokoldalúságról tesz tanuságot, a Györgyi Kálmán emlékkiállitáson.

Reiter László: Könyvművészet a Györgyi Kálmán emlékkiállitáson.

MI.1934. 87, 88.1.

M.D.K.

Jaschik Álmos

Tormay Cecile: "Virágos városa" c. müvéhez készitett metszeteit bemutatja a lap "A világ lelke volt egykor Firenze" és "A boldogság ösvényén jártak ők..." cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1935. juni 2-8. XXV. évf. 23. sz. 72-73. lap

Jaschik Álmos ,graf. MDK

"Árcádok virága Szent Imre herceg" Irta: Révay József dr. Könyvdiszei és illusztrációi figyelemre méltó iparmüvészeti alkotások.

Repr. a könyvből J.Á. müve: a tört.illusztr. alatti szöveg" ne feledkezz meg szegény magyarokról". 81.1.

"Árpádok virága Szent Imre herceg. Magyar Iparmüvészet,1930. 81.1.

MDK

Jaschik Álmos

Leltározás Meseországban, magy.népmese ill. vf.

Találkozás a Tündérkirállyal, " " "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. ll. kiáll.
M.Szal. 1925. febr. 10-11 l.

MDK

Jaschik Álmos

Rosner, K: Ungarske Kunstnertresnitt i det tyvende arhundre. Oslo, 1935.

MDK

Jaschik Álmos

fantasztikus meseillusztr.

Magy. ujságrajzolóművészek kiáll. N.Szal.-ban

Budapesti Hirlap, 1931. dec. 20.

Jaschik Álmos MDK

Ujtestamentum, pittrajz

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Jaschik Álmos

MDK

Ujtestamentum, pittrajz

Miesarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Jaschik Álmos MDK

Krisztus megkisértése I.

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

M.D.K.

Jaschik Almos

"Derü a müvészetben" cimmel rövid beszámolóban emlékezik meg a lap a müvész meseillusztrációiról, amelyek a Mücsarnokban fenti cimmel rendezett kiállitáson szerepelnek.

Szinházi Magazin, Bp. 1939. ápr. 2. II. évf. 14. sz. 14-15. lap.

.

MDK

Jaschik Álmos festő, grafikus

14 eredeti bélyegterve — a Nemzeti Színház fennállásának 100. évfordulójára készült, — a Színháztudományi Intézet gyűjteményébe került.

— : Új szerzemények 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. jan. 22.

MDK

Jaschik Álmos

Mai magyar kerámia Pécsett. Siklósi várban 1968.
Janus Pannonius Múz. füzetei 14.

MDK

Jaschik Álmos

Képzőművészet. 1935. 11. o. kép

mDK

Jaschik Álmos festőm.
ip.művész.

Jelmezek a "Roninok kincse" c. szindarabhoz.
Két kép. 131.l.

Magyar Iparművészet. 1936. 131.l.

MDK

Jaschik Álmos

Pérely 163.l.

MDK

Jaschik Álmos

A szép magyar könyv. Magyar Kulturszemle. 1942. 173.l.

MDK

Jaschik Álmos, festö

Szent Ferencz.	Tempera.
Boldog Margit.	"
Szent Kristóf.	"
Szent Antal.	"

Nemzeti Szalon.-MAFE XX.jub.kiáll. 1935.dec.20.-
1936.jan.6. Kat.

Jaschik Álmos festőművész

A kis malac és a farkasok III.

A kis malac és a farkasok IV.

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás
tárgymutatója Műcsarnok.

Jaschik Álmos festőművész

A kis malac és a farkasok I.

A kis malac és a farkasok II

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás
tárgymutatója Műcsarnok.

Jaschik Almos festőművész

A kismalac és a farkasok V.

"A zborói vadasszony."

1924.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok.

Jachik Álmos MDK

Das Traumboot
Der Rattenfänger
Te Deum

Wien, Kunstlerhaus 1924. Mai-Juni

Jaschik Ádámos
grafikus

M.D.K.

Illusztrációi közül Soó
Rezső gyűjteményében is
van.

Szíj Rezső: Soó Rezső gyűjteményéről
Művészet, 1963. március - 22 lap

Jaschik Álmos, grafikus

MDk

Rajza. Repr.

Dienes András: Petőfi diáktársasága
16-17. l.

Család és iskola, Bp. 1961. október

MŰEMLÉKvédelem

MDK

Jaschik Álmos, festö

95,96,97 Illusztrációk Arany János
Fülemiléjéhez. Vizf.

Nemzeti Szalon.-MAFE XXIII.kiáll. 1938.nov.26.-dec.4.
Kat.

MOK

Jaschik Álmos

Kf.j: Kiállításokról. M.N.Művészet, 1938. 4.sz.
80. o.

Jaschik Álmos

190-197. Bolond Istók bábszinháza, Mécs László költeménye
kézzel szinezett er. ofset-litogr.

198-204. A kóró és a kismadár. Népmese illusztr.
stabilo-rajz

Magy. Ujságrajzoló müvészek Egyesülete I. kiáll.
N.Szal. 1931. dec. 12-13 l.

Jaschik Álmos M.D.K.

1945 után nevét Jasiknak irta.

Tisztlet Szerkesztőség !

Ember Máriax Veronika Egy Jaschik Álmod -levél
Magyar Nemzet 1944. nevember 11. 5.l.

M.D.K.

Jaschik Álmos

Harmath Imre: "Tabáni legenda" c. novellájához készitett illusztrációkat.

Szinházi Élet. Bp. 1935. márc. 17-23. XXV. évf. 12. sz. 78-8o. lap

M.D.R.

MDK

Jaschik Álmos

Illusztráció, repr.

A "Györgyi Kálmán Emlékkiállitás"-ról. Magyar Iparmüvészet 1934. 108.l.

MDK

Jaschik Almos

Teljesen ujszerű kiallitast rendezett növe
dékeinek munkaiból az Iparmüv.Tars.kiallit
helyiségében.Az iparművészet különböző aga
ban foglalatoskodó növendékeket teljesen
az üzleti iparmüvészet körében foglalkozta
ta és csupa gyakorlati feladat elé allitot
ta

(e.a.) : Aruművészeti kiallitas.

Ujság, 1927.ápr.24.

MDK

Jaschik Almos tanár

Növendékeinek kiállitasa az Orsz.Magy. Iparművészeti Társulat helyiségeiben.

Reklámélet, 1930. 5.sz. 17.l.

MDK

Jasonik Ajnos tanar

Növendékeinek kiállítása az Orsz. Mezg.
Ipariművészeti Tanulat helyiségeiben.

Reklamcikk, 1930. 5.sz. 17.l.

MDK

Jaschik Almos festőművésztanár

Révay József dr.: Arpádok viraga szent Imre herceg c. könyv kötését és a könyvdiszeket tervezte és rajzolta.

Repr. a 81.-ik oldalon.

Magyar Iparművészet, 1930. 81.l.

MDK

Jaschik Almos

Rajza, a miről álmodnak a pesti festők c. sorozatból. Repr.

Cikk: Álmodik a festő.

Színházi élet, 1934. Karácsonyi sz. 48-51.lap

Jaschik Álmos, MDK
graf.

1629. Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde. Szinjáték
5t felvonásban.
J.Á. rajzaival. Bp.

Árverési Közlöny. 31. könyvaukció, Kat. 1943.

MDK

Jaschik Almos

A vádlott (kompozicióvazlat) Repr.
Roskadó bálvany, (kompozicióvazlat) Repr.
Párkák, " "
Mátyás király lustái, Repr.

A Mű 1927, I.évf. 2.sz. 48, 49, 50, 51. lap

Jászkik Almos

A vadlótt (Kompozíciósvázlat) Negr.
Noskadó bajvány, (Kompozíciósvázlat) Negr.
Parkok, " "
Mátyás Király Justi, Negr.

A Mű 1927, I.évf. 2.sz. 48, 49, 50, 51. lap

Jaszrik Álmos, grafikus – tanár M.D.K.

nevét szerző ablan az összefüggésben említi, hogy Kovács Margit, mielőtt végleg a keramiára határozta volna el magát, két éven át Jaszriknál tanult grafikus tervezést."

28. old.

Ilona Pataky-Brestyánszky: Moderne ungarische Keramik

Bp.1961. Corvina, 54 old. 48 k. köztük 8 sz.t.

Jaschik Almos festőművész

"A lábatlan óriás"

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás
tárgymutatója. Műcsarnok.

Jaschik Álmos festőművész

"A vak vadász".

"A fehér guardián"

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás
tárgymutatója. Műcsarnok.

Jas-chik Álmos MDK

"Szerelem országa" I-IV. tusf.
Illusztrációk János vitézhez, I-VIII.

A céhbeliek IV. kiállitása
Nemzeti Szalon 1923.

Jaschik Álmos festőművész

"Az egyszeri tojás"

Jubileumi kiállítás tárgymutatója. Budapest 1936.

Jaschik Álmos MDK

"Az egyszeri tojás" kréta és tempera
illusztrációk

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

MDK

Jaschik Álmos

Lélekidézés. Ill. Gogoly Bübájosához, rajz

A remete, " " " "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 10-11 l.

MDK

Jaschik Álmos

Párharc. Illuszt. Gogoly Bübájosához, rajz

Temető, " " " "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 10-11 l.

MDK

Jaschik Álmos

Halál, Ill. Gogoly Bübájosához, rajz

A Nagyur

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 10-11 l.

MDK

Jaschik Álmos

Göncölszekér, vf.

Karácsonyest, "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 10-11 l.

MDK

Jaschik Álmos

Prometeusz, vf.

A ruca meg a tó, magy.népmese ill. vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. II. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 10-11 l.

MDK

Jaschik Álmos

Bucsu, magy.népmese ill.

A hattyulovag, magy. népmese ill.

A jó tündér vára, " " "

Egyes.
M. Akv. és Paszt.festők ll. kiáll.
N.Szal. 1925. febr.

MDK

Jaschik Álmos

A főváros nyomdai jelvénypályázatán, tervét megvették.

Pesti Napló, 1933. dec. 23. 13.lap

MDK

Jászchi Ákos, gróf.

a Révay: Szent Imre c. könyvéből könyvdísz J.Á. műve. Kép 84.1.

Magyar Iparművészet. 1930. 84.old.

MDK

MDK

Jaschik Álmos

Boszorkány /magy.népmese ill./ vf.

A póruljárt boszorkány, " " " "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 10-11 l.

MDK

Jaschik Álmos

Te Deum, vf.

Az álomhajó, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 1o-11 l.

MDK

Jaschik Álmos

2o9-218/d. Illusztr. Ottó királyfi mese-könyv-
véhez, rajzok

MAPE 12.kiáll. N.Szal. 1926. máj. 13 l.

MDK

Jaschik Álmos

Bp.Dzékesfőv. díját nyerte vizf.-re 1922

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj.

5 l.

Laschik Álmos

szerepelt a Múcsamok Őni tárlatán.

EK 1932. I. 30.

MDK

Jaschik Almos

"Csongor és Tünde". Jaschik Almos szinpadképe. Repr.

Hankiss 148.1.

Jaschik Álmos MDK

Veronika kendője

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

ünkkel hozzájuk akarjuk áthasonulni, hanem azzal, ha

gondosan megőrizzük őseredeti nemzeti sajátságainkat és hamisítatlan magyar lelkiségünket.

Nemzeti társadalmunk felépítésében és kultúránk kifejlesztésében *ne a más népek iránti hasonlóság, hanem éppen a különbözőség legyen legfontosabb nemzeti kötelességünk.* Tartsuk az európai mértéket és vállaljuk az európai sorsközösséget, de idebenn lelkünk, szívünk és gondolkozásunk mélyén *maradjunk mindig magyarok, kizárólag magyarok.* Ne felejtsük, hogy mi nem európaiságunkkal, hanem csakis magyarságunkkal mozdítjuk elő az új európai együttműködés ügyét. Nem azzal, ha sajátos népi mivoltunkból kivetkőzünk, hanem azzal, hogy az európai együttműködést sajátos nemzeti erőinkkel és színeinkkel gazdagítjuk. *Különösen áll ez nemzeti intézményeinkre, államépítési módszereinkre, a magyar kultúra szellemére, nemzetnevelésünk stílusára, de elsősorban a nemzet vezetésére.*

Ezt a nemzetet — különösen válságos időkben — csak magyar ember tudja vezetni, kizárólag magyar vezetési módszerekkel.

Vitéz Horthy István ez a magyar ember volt, de a Gondviselés mást határozott. Porladó teste a kenderesi kriptában nyugszik, de el nem múló énje és halhatatlan szelleme itt él, itt világít körülöttünk. *Jelzi az utat, hogy merre tartsunk és kit kövessünk.*

Kövessük a Novara hősét

— Kövessük változatlan hűséggel, rendíthetetlen bizalommal és odaadó ragaszkodással hazánk édesatyját, a *Novara* hősét, a nemzeti újjászületés elindítóját s *adjunk hálát a Gondviselésnek, hogy Ő áll az élünkön. Ő, aki változatlan, aki nagy, aki biztos, aki szilárd, aki vezér s aki vér a mi vérünkből és lélek a mi lelkünkből: magyar.* A mi nagy Kormányzónk ma az *egyik legszilárdabb pont ebben az újjászületésért vívódó Európában s*

az országban mögötte áll mindenki, aki a rend, az erkölcs, a biztonság, a munka, a fejlődés, a magyar szabadság, a nemzeti függetlenség és a színtiszta, mélységes magyar élet beteljesedésében látja jelenünk biztosítékát és jövőnk zálogát.

Minél súlyosabb csapásokat mér rá a Gondviselés, annál keményebben, annál emeltebb fővel viseli az élet keresztjét és ezzel is példát mutat. Mérhetetlen gyászában *egy emberként áll mellette és gyászbaborult családja, különösen pedig féltve szeretett unokája, a drága kicsi hadiárva mellett a nemzet és egyként áll mellette vármegyéjének hűséges, ragaszkodó népe.*

A Gondviselés akaratában való keresztényi megnyugvással, de bízó, reménykedő lélekkel nézünk jóságos tekintetére, s a mi ajkunkra is odatódulnak az ország miniszterelnökének klasszikusan egyszerű, s klasszikusan igaz szavai: »*Az apa élete és a fiú halála fajtánk felmagasztosulása*« — és: — »*Mert ilyenek az apák és mert ilyenek a fiúk: örök a magyar*«.

Antal István miniszter beszéde mély hatást tett a jelenlévőkre, akik helyükről felemelkedve éljenezték a Kormányzót.

Ezután *Alexander* Imre alispán javaslatára a közgyűlés elhatározta, hogy szobrot emel a hősi halott *Horthy* Istvánnak.

GYÓGYÍT ÉS ERŐSÍT A ZENE

Berlin, szeptember 5. A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: Rég ismert tény és számos kísérlet is bizonyítja, hogy *a zene gyógyító hatással van az emberi testre és lélekre egyaránt.* A zene azonban nem csupán pszichológiai hatásánál fogva hat frissítőleg és üdítőleg az emberre, hanem gyakorlati gyógyításra is felhasználható, mivel képes *a vér körforgását meggyorsítani, a lélekzést mélyebbé tenni, az izomszöveteket felfrissíteni és a vérnyomást szabályozni.*

Haberling német professzor kísérletei bebizonyították, hogy *a dur-skálák feltűnő módon fokozzák a vérnyomást, míg moll-akkordok hallása a hallgató lélegzését mélyebbé teszi.* A gyorsabb ritmusú zene hallása meggyorsítja a lélegzést és a szívműködést egyaránt. Egyes kísérletekkel megállapították, hogy Wagner »Walkür« című zenedrámájából a walkürök lovaglását ábrázoló rész olyan hatással volt a hallgatókra, hogy *lélegzésük percenként 18 lélegzetvételről harmincra emelkedett és érzésük is ennek megfelelően fokozódott.* Azt is megállapították, hogy a friss, vidám zene az izmok emelőerejét emeli, míg a lassú, szomorú melódiák ellenkező befolyást gyakorolnak.

Hufeland híres orvos, aki agyhártyagyulladása után beteges ingerlékenységben szenvedett, *önmagát hárfakezeléssel gyógyította*, mert a hárfa hangja gyógyító hatással volt betegségére. Sok orvos már a gyakorlati gyógyászat szolgálatába állította a zenét, amelylyel *sokszor a mesterséges altatószereket pótolják.*

A műtéteknél is előnyösen alkalmazzák a páciens idegeire megnyugtatóan ható zenét. *A műtét alá kerülő beteg nyomott hangulata a zene hatására eltűnik*, sőt hányingere is megszűnik, amit az altatószerek okoznak. *Különösen a fogkezeléseknél mutatkozott előnyösnek a »zenei narkózis«.* Nagy hatással használják a zenét gyógyszer gyanánt *az elmebetegeknél.*

Albán zavargásokról terjeszt álhireket

nt ebben az ut

hogy egy lakót

Pest, 1942. sept. 5.

SZINHÁZ

HÁROM BEMUTATÓ

ORSZÁGÉPÍTŐ

A Nemzeti Színház mai bemutatója

Kós Károly első színpadi műve, a *Budai Nagy Antal* komoly elismeréssel találkozott mind a közönség, mind a kritika részéről. S a pár év előtt bemutatott darab még is érdemelte ezt a kedvező fogadtatást, mert nyilvánvaló törései ellenére sem volt érdektelen alkotás. Megérzett rajta írójának eszmélkedő heve, de különösen eredeti hivatását eláruló, legsajátosabb vonása: a jó építőművész konstruáló készsége és formai zártságra való törekvése. Az erdélyi kelyhesforradalmár feszült jelenetekben gazdag történetéből ugyan nem lett igazi dráma, egyes részeinek sikerült kiképzése mégis határozott drámaírói tehetségre vallott. Irodalmi igényesség tekintetében Kós Károly most színrekerülő, második darabja sem marad el az első mögött. Ami azonban témaválasztását, mondanivalójának természetét és megmunkálását illeti, nem hallgathatjuk el, hogy az *Országépítő* sokkal kevésbé »színpadképes« munka amannál. Valóban drámai elemei alig akadnak, főhőse inkább passzív, mint aktív egyéniség, eselekménye pedig krónikás szaggatottságú történet, lazakötésű képekre osztott, helyenként retorikus aláfestésű eseménytöredéket felmutató históriai freskósorozat. Más szóval az új Kós-darab: Szent István király dramatizált életregénye, amelyen mindvégig erős nyomokat hagyott a papiroshoz tapadó elsődleges regényeredet.

Maga a kitünő író is nyilván érezte ezt, azért is nevezi darabját kissé bizonytalan műfaji megjelöléssel »korajznak«. Drámai felépítésről így — — egységes és folyamatos cselekmény híján — vele kapcsolatban túlzás lenne beszélni, bár ez korántsem zárja ki, hogy az *Országépítő* egyes képei önmagukban hatásosak legyenek. A baj csak az, hogy minden ilyesféle »feszültség« betétszerű marad, mert nem drámai, csupán színpadi, sőt egyszerűen történeti jelentőségű. Adva van már magában a história tényeinek megvillantásában.

Mindezen túlmenően még nagyobb baj Szent István király alakjának szokatlan beállítása. Az az erősen vitatható *passzivitás*, amely Kós szent királyát jellemzi, sem mai történelemszemléletünkkel nem egyezik, sem a »fejjel kiemelkedő« drámai hős nagyság-követelményeinek meg nem felel.

Kós Szent Istvánja szinte kényszerűségből, mondhatnám jobb meggyőződése ellenére keresztény s jóformán csak nagyralátó, félpogány anyja és türelmetlen, bajor felesége sürgető kívánságára vállalja a királyságot. Ti akartátok, hogy király legyek — mondja minduntalan, nem minden szemrehányó él nélkül s maga tulajdonképpen engedelmes, kissé rezignált végrehajtóeszköz az idegen papok és lovagok, Sarolt és Gizella kezében. Még a pápától is csak azért kér koronát, mert bölcs udvari papja ezt a kérést már beleírta levelébe. Egyáltalán: semmi jövőbelátó »nagy koncepció« nincs benne. Amit tesz, azt csupán vállalt »királyi kötelességként« teszi, mintegy mások parancsát teljesítve, főkép mikor pogány atyjafiai leverésére és kivégzésére, ártalmatlanná tételére kerül sor. Még öreg napjaiban is fel-felhorgad benne az erőszakkal elfojtott, keserű-dacos pogány, akit Isten ráküldött csapásai sem tudnak egészen keresztényi alázatba törni. Igazában Gejza fejedelem lehetett ilyen kettős belső arculatú, nem az első magyar király, aki Kós darabjának torzító tükrében így inkább vérengző zsarnoknak, mintsem áhitatos szentnek tetszik. Őszinte, mély *hit* átélése s az *elhivatottság* tudata nélkül a keresztény király konfliktusa pogány rokonaival nem válik *tragikussá*, megmarad a családi uralombiztosítás marakodásainak hétköznapi szintjén, az ilyen látvány pedig vajmi kevéssé alkalmas arra, hogy áhitatos érzéseket gerjesszen a néző lelkében. Félreértés ne essék. Nem arról van szó, hogy egy *szent* alakját *emberi* vonásokkal hitelesíteni a színpadon: kegyeletlenség, de arról, hogy *fenségétől* fosztani meg egy történelmi *nagyságot* olyan végzetes hiba, amely még *dramaturgiailag* is megbosszulja magát. Az a Szent István király, aki merőben »véletlenül«, más célokat követve, öntudatlanul lesz »országépítő«: nemcsak a történelmi igazságnak mond ellent, hanem a színpadi és drámai *hősről* kialakult közfelfogásnak is.

A darab egyébként ebből a »vérrel és vassal« való országépítésből alig mutat egyebet az örökös belvillongások, lázadások fegyveres elfojtásánál és kemény megtorlásánál, ami — tizenegy képen keresztül megismétlődve — bizony némileg elernyeszti figyelőkedvünket. Kevés kárpótlást nyujt ezért a párbeszédek archaikus, néhol csakugyan drámaian tömör, másutt viszont mesterkélten »kikalapált«, erdélyi zamatokkal ízesített nyelve. S talán még kevesebbet maga az előadás, amely a Nemzeti Színház hagyományos »történelmi színjátszó-stílusának« hangosságban és fellengő dagályban kiteljesedő konvencióját sikeresen éleszti fel. *Apáthy* Szent Istvánjában sok az igyekvés, sajnos, a szerepre való minden különösebb művészi rátermettség nélkül. S nagyjából ugyanezt mondhatjuk el a népes együttes többi tagjáról is.

Jaschik Álmosné díszletei igen mutatósak.

Kárpáti Aurél

MDK

Jaschik Álmos

/e.s./: Thorma János "Március idusa". A Műcsarnok téli tárlata. Ujság 1938. 7-8.l.

MDK

Haschik Almos

Aristophanes: Madarak.

Nemzeti Ujság képes mell. 1938.nov.27.

MDK

Gasconik Almos

Aristophanes: Madarak.

Nemzeti Ujság Képes mell. 1938.nov.27.

MDK

Jaschik Álmos

Rónay K.:"Der[illegible] a művészetben" kiáll. a Miczarnokban.
Képes Krónika 1939. ápr. 16. 63-64.l.

MDK

Jaschik Álmos

A külföldi kiállitások ügye. Képzőművészet 1928. lo. sz. 116.l.

M D K

Jaschik Álmos

Könyvillusztráció, repr.

Hevesy Iván: A Magyar Könyv-és Reklámmüvészek első kiáll. Reklámélet 1930. 4. sz. 8. 1. ~~kp 18~~ 7C

MDK

Jaschik Almos

A könyvillusztrálás művészete c. cikke.

Könyvbarátok Lapja, 1927-28.

MDK

Jaschik Almes

A könyvillusztrálás művészete c. cikke.

Könyvbaratok Lapja, 1927-28.

MDK

Jaschik Álmos

Növendékei munkáiból az Iparmüv.Társulat kiállitóhelyiségében kiállitást rendezett. A kiállitott tárgyak elhelyezése ujszerü,külön-külön kirakatokban állitotta ki azokat, hogy a vitrin-elhelyezés ne zavarjon.

Képzőmüvészet.

Ujság 1927 ápr.24. 17 l.

MDK

Jaschik Almos

Növendékei munkaiból az Iparmův.Tarsulat kiállitóhelyiségében kiállitást rendezett. A kiállitott tárgyak elhelyezése ujszerű,külön-külön kirakatokban állitotta ki azokat, hogy a vitrin-elhelyezés ne zavarjon.

Képzőmüvészet.

Ujság 1927 apr.24. 17 l.

MDK

Jaschik Almos

Tervével résztvett, a Bpest szfőv. szignetpályázatán.

R.K.: Bpest szfőv.szignetpályázata.

Magy.Iparművészet, 1934. 35.lap

Jaschik Álmos

Felhők között, rajz
A tündér palotája, rajz
A csodagyémánt, rajz

Magyar akvarell és pasztellfestők egyesülete
IX. kiállítása. 1922. Nemzeti Szalon katalógusa

Jasdik Almos

Gellért Oszkár: Testvérbánat csillaga, 1922.

Magyar művészek fametszetu könyvillusztrációi

Magy. Iparművészet, 1930. 260 l.

MDK

Jaschik Álmos, graf.

végtelenül kedves és tehetséges meseillusztrá
cióit láthattuk.

Tárlatok.-Aquarellistáké és Pasztellfestők kiáll
-a.

Képzőművészet.1928. 14.sz. 228.l.

Jaschik Alinos
grafikus

M.D.K.

Petőfi Sándor: János vitézét díszítette
rajzaival (Budapest, 1920)

—: A XX század könyvművészete — 42 lap

Jaschik Álmos

Csobáncz, ceruza
A tihanyi echóhoz, ceruza

I. Balatoni kiáll. N.Szal. 1922. jan. 22 l.

Jaschik Álmos
A csók, vizf.

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N.Szal.
192o. ápr. 6 l.

Jaschik Álmos

Csoványcz, ceruza

A tihanyi echóhoz, ceruza

Balatoni Társaság I. kiáll. Nemz. Szal. 1922. jan.

18 l.

Jaschik Álmos, graf.

MDK

1914 óta elsöizben tartották meg ujra a kiállitást. Magyar részről a kiállitás sikeréhez hozzájárult. /Illusztrációk./

Moldován Béla: A lipcsei nemzetk.graf.kiáll.
Leipzig.1927.
Képzömüvészet.1927. 3.sz. 2o.l..

MDK

Jaschik Álmos tanitványa.Kiállitáson vett részt az Ipmüv.Társ.helyiségében,melyet Jaschik rendezett.

Képzőművészet.

Ujság 1927,ápr.24. 17 l.

Jaschik Álmos MDK

Árbóc

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Jaschik Álmos

Elek nagyapó kertje, ceruza
Kisbaczoni temető, ceruza
Elek nagyapó hársfája Kisbaczonban, ceruza
A nagybaczoni templom, ceruza
Nagybaczoni házak, ceruza
Nagybaczoni temető, ceruza

Erdélyi kiállitás. Nemz.Szal. Bp. 1922. márc.

1.

lo

Jaschik Álmos

Benedek Elek kisbaczoni kuriója, ceruza
Kisbaczoni ciheres, ceruza
Nagybaczoni utca, ceruza
Kisbaczoni öreg templom, ceruza

Erdélyi kiállitás. Nemz.Szal. Bp. 1922. márc.
lo 1.

Jaschik Álmos MDK

Madonna, vizf.
Meseország üdvözlése, vizf.

Egyház és Müvészet
Nemzeti Szalon 1919

Jaschik Álmos

az „Álarc" címmel tart vetítettképes előadást a záró napon okt. 13.-án az Ip. m. Muz.-ban (másik előadó Szécsi-Hacker József.)

Iparművészeti előadások.
N. U. 931. X-11.

Jaschik Álmos

nővendékei mutatkoznak be teljes sikerrel.

A magyar ipar-művészet nagyhete.
Iparművészeti kiállítások.
Iparművészeti Társulat kiállítása az
Ip. m. ~~Ann-ban~~ Társulat Andrássy út
69. sz. alatti termében. – N. U. 931. X. 11.

MDK

Jaschik Almos

A vádlott c.művének repr.

Csókássy.

MDK

Jaschik Álmos

a Fischbacher-könyvkereskedésben rendezett nemzetközi képeskönyvkiállitáson résztvett "Csigabusz" c. kötetével

Párizsi kaleidoszkóp. Magyar Iparmüvészet 1934. 22.l.

MDK

Jaschik Almos

A "Roninok kincse" c. szindarab diszletei. Jaschik Almos tervei. Repr.

Magyar Iparművészet, 1936. 128.1.

M.D.K.

Jaschik Álmos

Zsolt Béla: "Vénasszonyok nyara" c. irásához készült müvét bemutatja a lap.
A kép cime: "Vénasszonyok nyara"

Szinházi Élet. Bp. 1934. szept. 3o.-okt. 6.
XXIV. évf. 41. sz. 8-1o. lap.

MDK

Jaschik Almos

A Bibliophil Tarsasag nemzetközi nyomdaművészeti kiallitasa. Jaschik Almos:Könyvcimlap (litográfia). Repr.

Magyar Iparművészet, 1932. 49.l.

mak.

Jaszlik Álmos

Ady illusztrátor részt vett a „Művesház" kiadtitásain

Dévényi Iván Dokumentumok Medgyessy Ferencről

Alföld 1963. 10. sz

78. l.

M.D.Kó

Jaschik Álmos

"A kilenc muzsa" cimmel rajz-sorozat az alábbi cimekkel:
Klio, Euterpe, Thalia, Melpomene, Terpsychore, Erato, Polyhymnia, Urania, Kalliope.
A rajzok neves költőknek a muzsákhoz irt verseit illusztrálják.

Szinházi Élet. Bp. 1935. okt. 2o-26. XXV. évf. 43. sz. 133-141. lap

Jaschik Almos, festőművész

"A temető fölött."

"A visszhang Manók."

1934.évi emlék- és gyűjteményes kiállítás tárgymutatója. Műcsarnok.

Jaschik Álmos MDK

N_oe, vizf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállítás

MDK

Jaschik Álmos

Az aranyásó, vizf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

JASCHIK Álmos festőm.

elkészült „Bila kisasszony" c. operája.

NN: Jaschik Álmos ...
Irodalmi Ujság, 1955 II. évf. 3. n. jan. 15, 8 l.

MDK

Jaschik Almos

János vitéz-illusztrációi, a Műcsarnok 1937. évi téli kiallitásan.

Pipics Zoltán dr.: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság, 1937. jan. 24. 21.1.

MDK

Jaschik Álmos

Látomás, vf.

Jégcsapok, vf.

Patience, vf.

Lepkék, vf.

N. Szal. Téli Tárl. 192o. dec.
1o.l.

MDK

MDK

Jaschik Álmos

Ex libris, vf.

Ex libris, vf.

Hópehely, vf.

N. Szal. Téli Tárl. 192o. dec.
1o.l.

MDK

Jaschik Álmos

A Művészház művésztanácsa. Kőváry Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Művészház, 1912. febr. 5.l.

Taschik Álmos

jó látással kapott helyet a MAPE kiállításán

Gy. F.: Őszi párlat.

8 Ó.U. 93/X. 18.

[Jaschik Álmos], grafikus festő

MDK

Joschik Álmos,

[A név helytelenül szerepel a cikkben]

„...példával Joschik Álmosnak, a neves grafikusnak 14 eredeti bélyegtervé került" a Szinháztudományi Intézet gazdag gyűjteménye.

– : Honthy-kép a széktámlában 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. jan. 13.

MDK

Jaschik Almos

A Nemzeti Szalonban a Céhbeliek negyedik kiállitásán, Jaschik Almos Petőfi:Janos vitéz-hez készitett illusztrációi. A kiallitáson még négy tusrajza egésziti ki értékes anyagát.

Cikk: A Céhbeliek kiallitasa.

Magyarsag, 1923.febr.11. 10.1.

MDK

Jaschik Álmos

Iván Ede: A Müvészház uj palotája. Szabad Müvészet 1912.nov. I. évf. 1. sz. 3.l.

MDK

Jaschik Álmos

Fonó asszonyok, vf.

A vak király, vf.

Magy. Studio l. graf. kiáll. 1921. márc.

9 l.

MDK

felvidéki festő

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa
~~xxxxx~~ 30 l.

MDK

Jaschik Álmos

Másnap, vf.

Esthajnal, vf.

Nagy. Studio 1. graf. kiáll. 1921. márc.
9 l.

Jaschik Álmos

MDK

állami könyvillusztr. díjat nyert 192o , 1923

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj. 5 l.

Jaschik Álmos.

A Müvészház müvészeti tanács tagja 1909-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek tröténete,kézirat.

MDK

Jaschik Álmos.

935. Petőfi Sándor: János Vitéz. Bp. 192o.
J. ak. aláírásával.
936. Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde. Bp. 192o.
937. Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem. Bp. 192o.
938. Gáspárné Dávid Margit: A divat története. 192o.
Bp. 1923.

Dr. Szemlér Lőrinc gyűjt.-nek aukciója. 1936.
Könyvdiszek.- Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5. sz. 72, 73. l.

Jaschik Álmos

M.D.K.

Tervező

1904-1908 között tagja volt a Thália nevén alakult szinházi vállalhozásnak. 1929 őszén Szegeden volt bemutathozója díszletterverői szerepben.

Németh Antal: A díszlet és kosztümtervező Jaschik Álmos

Művészet, 1965. szept. - 25 lap.

Jaschik Á.
Haláltánc

Alkotás Művészház. III. Modern grafika. Bp. 1923.
4 l.

1647-ben két harangját említik.

egészitéseket végeztek raj

Jellege: Késögotikus.

Körfal: A templomot körfal

jól kifejezésre jut, mert

A körfalban ujabban létesi

zeliteni, De be lehet jutn

ajtón át is. Ez a kapukere

a XV. századra vall. Más u

lagos helyen áll és eredet

Mikor a XVIII. században c

elé, akkor került volna a

mert maga a kőfal fakazása

Külseje: Főhomlokzata alul

oromfallal. Az oromfalból

s ez tartja a nyolcszögle

MDK

Jaschik Almos

Jaschik Almos: Erlkönig. (Bodrogh Pal: Idegen Költök) Repr.

Pérely, 109.1.

Jaschik Álmos

Illusztrációk Bacher-Bodrogh Pál Idegen Költők c. verseskönyvének uj kiadásához:

1. Bacher-Bodrogh Pál: Ajánlán
2. Heine: A néma, puszta parton...
3. " Visszhang
4. " Királyleányról álmodám,,,
5. " Vigasz
6. Béranger: Átkos tavasz
7. " A mennyország kulcsai
8-10. Byron: Beppo

Magyar Studio avató kiállitás. 1920. 9-10 1.

zad

Szó

Az

Felvzerelés: Keh

F.C

Ir

Gy

Kp

9 – Harmati Béla: Az ősagárdi ág. hitv. evangélikus egyház története. Bp. 1936.

Jaschik Álmos

11. Goethe: A rémkirály

12. Moore: Az estharang

Magyar Studio avató kiállitás. 192o. 9-1o 1.

szk
di
a b

Forgalmi út mentén egyutcás te-
lepülés, tézüs beépítéssel.

épü
Ger
Agg
Bor
Muz

Ev.
Jel
Iro
hit
lom
ző
Kül
ron

Jaschik Álmos
8 illusztráció Petőfi János vitézéhez.

Uj Nemzedék, 1921. I. 30. A János vitéz öt nyelven.

st heveder fogja át. A szentélyben
, a hajóban három csehsüvegboltozat.
A kórus párkány nélküli mellvéd-
a falaknál előrehajlik, középen pe-
; előrehasasodik, igy kettős hullám-
alat képez.
resztelőkut, bordázott kupáju kehely-
rma, kő, átfestve, a XVIII. században.
klasszicizáló fejezetes padok az át-
alkitás idejéből, 18oo körül.
yik harangját: "Öntötte Eberhard Henrik
sten 1827.", neoreneszansz grotteszkek-
, magyarnyelvü szöveggel.

odalom: Macáry I. 275 l — A váczi egy-
ázmegye történeti mértára. I. Kötet, Vác,
5, 190 l.

MDK

Jaschik Almos

Dombtető	vizf.
A tulsó part	"
Vitorlák	"

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa. 1920. Majus. 11.o.

Jaschik Álmos MDK

In aeternum, fali szönyegkép, tempera

Meseország, falfestmény gyermekszoba részére, temp.

Mücsarnok 1910. tavaszi kiállitás

JASCHIK Álmos

Vázl. PIM, 1985

ism. Csorba Csilla: Jaschik Álmos megidézése.
= M. Hírl, 1985. ápr. 27. 22. ill.

Jaschik Álmos

Maganiskolájában is tanult
F. Kun Márta festőművész.

Péter Imre: Kiállítások Művelődési Házakban

Népművelés 1970/1. 46old.

JASCHIK Álmos

Donáth Gy. turul szobrát metszette rá az 1930-ban kibocsájtott 100 pengősre

SZŰCS György: A millennium emlékműszobrászata. In: A bánhidai Turul. I. Tatabánya, 1992
47.

ták: „Hekler Antal igen jelentős szerepet játténetünkben. Az Akadémia, a Kisfaludy-társaetemi tanár, népszerű ismeretterjesztő előadásai gyközönségnek zsufolt termekben körülvett működése fölötte kiterjedt volt. Idegen- és vészettörténeti cikkeinek se szeri se száma, velük megtölteni. A részleteket feltáró tudomán olyan lelkesedéssel folytatta, mint a belőlük t. Valamikor archeológus volt, de a sors olyan ogy érdeklődését nagy lelkesedéssel kellett és tnek egyetemes történetére fordítania. Kiterkben egyaránt gazdag pályáját hirtelen és vátta félbe. Munkássága elevenen él tovább tanítgárdájában, akik kegyelettel ápolják emléke-

Antal művészettörténeti tanulmányai. Magyar Csil-15.)

tány)
nya képző- és
XI.26—XII.6.
!I.11—I.3.

VESZPRÉMI IMRE szobrászművész
XII.17—I.3.

Számunk szerzői

Jaschik Álmos

Bp. PIM 1985

Láng Éva: A „magyar Doré". = Új T. 1985 márc. 10. 24-25. ill.

JASCHIK Álmos

Kiáll. PIM, 1985

ism. (feda) [FEDOR Ágnes]. = M. Jaschik Álmos
műveinek kiállítása. = M. Nemzet, 1985.
március 11. 7.

JASCHIK Álmos

815-db gyüjteménye az OSZK Szinháztörténeti Tárában

ld. OSZK Évkönyv 1965/1966 (1967) 239.p.

ld. OSZK Évk. 1973 (1976)174.p. és ill.

JASCHIK Álmos

90 2.45

Jaschik Álmos MDK

A zátony, temp.

A vihar, temp.

Keresztuton, temp.

Peer Gynt, temp.

Műcsarnok 1912. Hegedüs L.Tull Ö.Akvarell és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállitásai

MTK

Jaschik Álmos, festöm.

Ex libris.	Aquarell.
Tudás fája.	"
Utolsó farsang.	"
Éjféli mise.	"
Hajónk.	"
Pán.	"

Nemz. Szal. 1919. okt.kiáll. Kat. 7.1.

Jaschik Almos, festöm. MDK

Keresök.		Tusrajz.
Reggel.		"
Október.	13.1.	Tempera rajz.
Hattyudal.	13.1.	" "
Nazaterés.	13.1.	" "

Nemz. Szal. - A MAFE VI.kiáll. - Kat. 1919.febr.

I2,13.1.